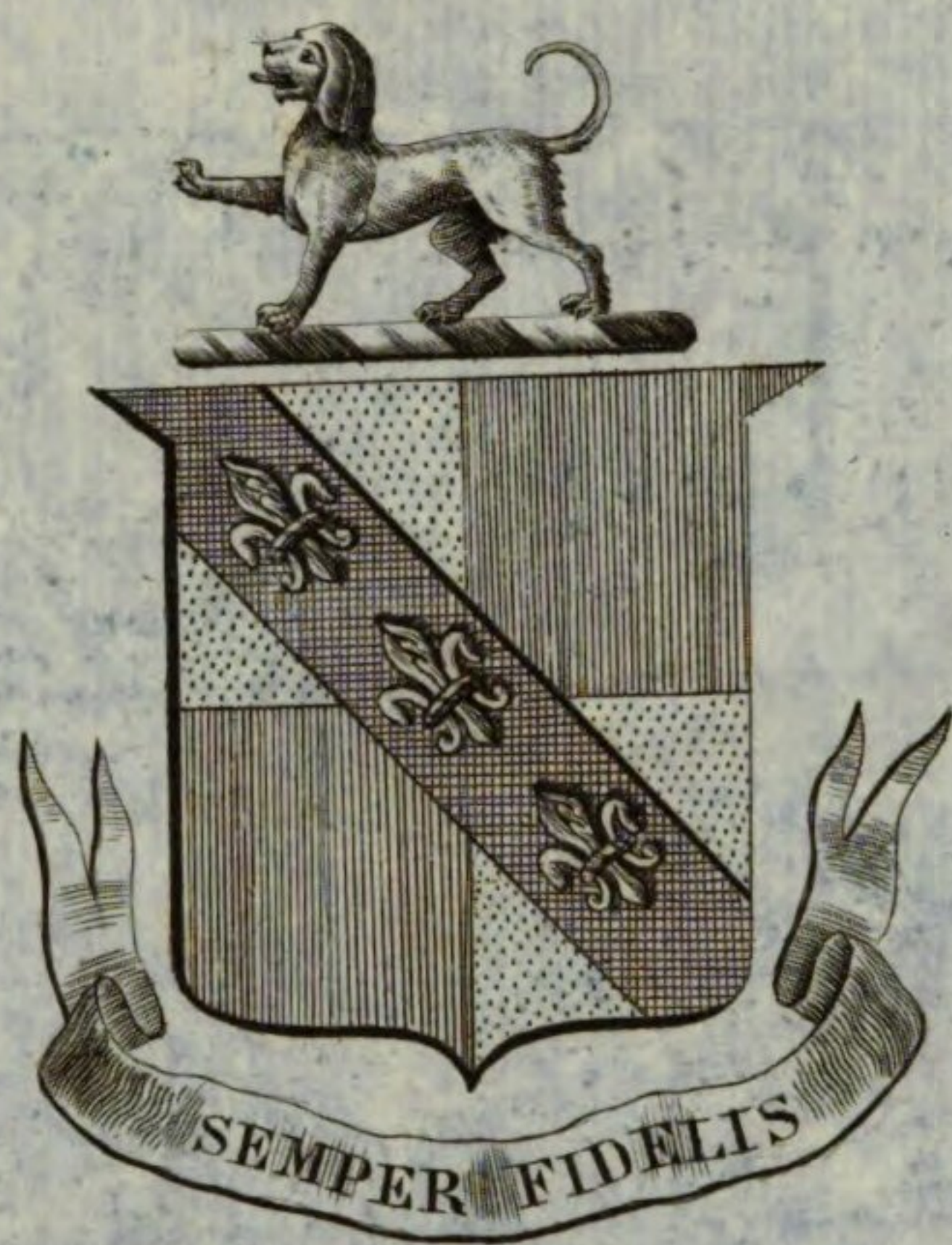
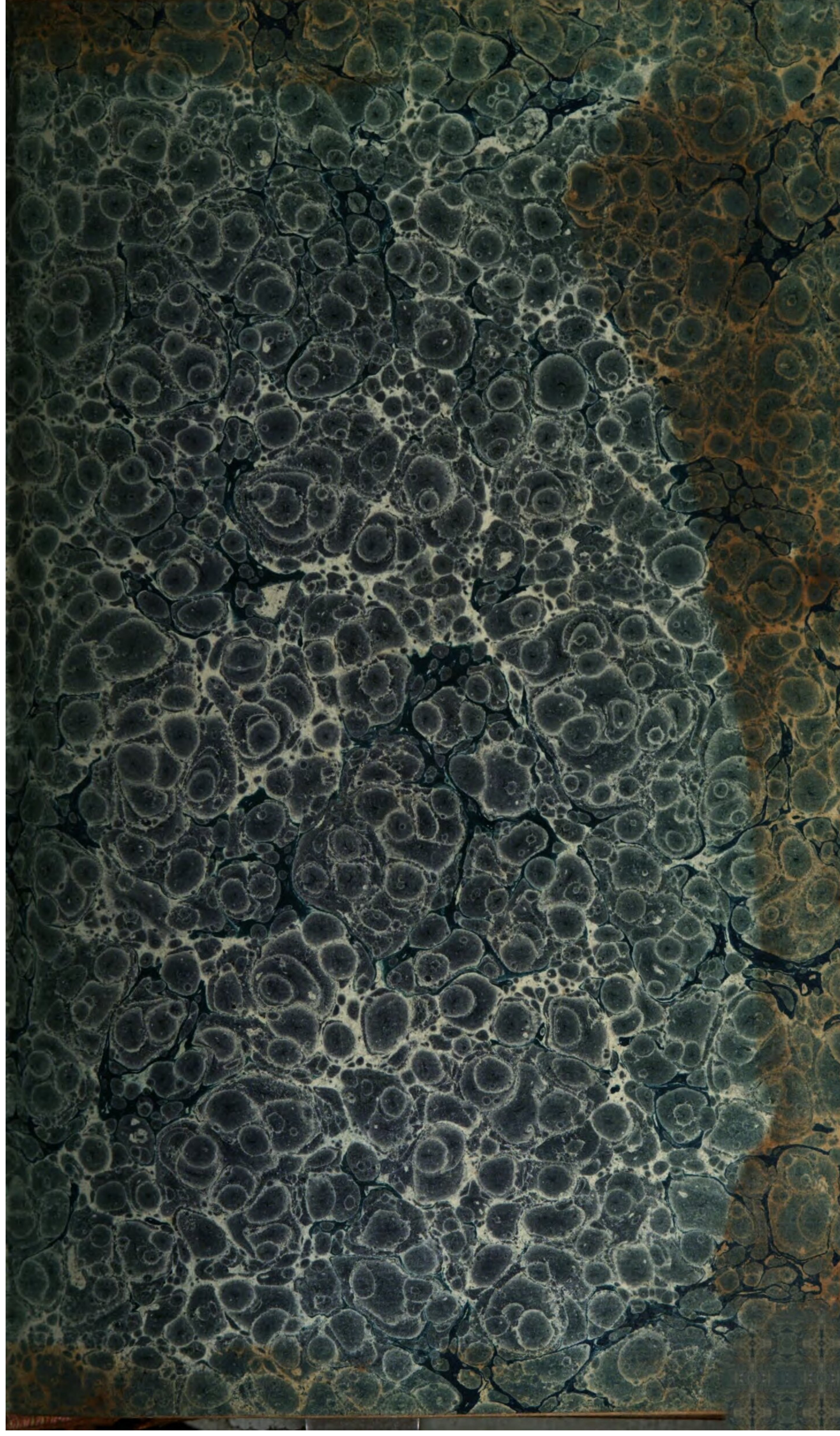

ex Libris G. P. Ivers.

A. gr. b. 1719

Herodot

3 vol

(1)

48 + broché

h

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΛΟΓΟΙ Θ.

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΟΙ ΜΟΥΣΑΙ.

TEXTUS WESSELINGIANUS PASSIM REFICTUS
ARGUMENTORUMQUE AC TEMPORUM
NOTATIO.

OPERA

FRIDERICI VOLG. REIZII.

ACCEDUNT

INDEX RERUM

HISTORIÆ CHRONOLOGIA ET GLOSSÆ:

NECNON

EDITIONIS WESSELINGIANÆ CUM EDIT. REIZII
ET SCHÄFERI COLLATIO.

TOMUS I.

OXONII,

Typis N. Bliss;

IMPENSIS M. BLISS, ET R. BLISS; ET W. H. LUNN,
BIBLIOTHECA CLASSICA, LONDINI.

1809.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΟΜΟΣ Β.

ΕΚΤΥΠΩΜΕΝΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΑΡΧΙΜΕΤΡΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΜΟΥΣΕΙΟΝ

INDEX RERUM

ISTORIAE CHRONOLOGICA ET GLOSSAE

RENDON

EDITIONIS WASSERLINGIANAE CUM EDIT. REISSII

ET SCHAEFERI COLLATIO

TOMUS I.

OXONIAE

Typis A. Bellii

THEOPHASTO M. BEISSII ET W. H. REISSII

EDITIONIS WASSERLINGIANAE CUM EDIT. REISSII

1801

FRIDERICUS VOLGANGUS REIZIUS

S. P. D.

CHRISTIANO GARVIO

AMICO SUO VETERI

ET

OPTIME DE SE MERITO.

NEMINEM habui meorum omnium amicorum, ad quem potius quam ad Te, GARVI, Herodotum hunc mittere deberem. Nam Tuo excitatus monitu et consilio, eum tali habitu adornatum edere sum aggressus.

Dixisti aliquando in familiari sermone, desiderari abs Te multorum veterum scriptorum editiones, quarum apta esset ratio ad usum eorum, qui cupientes legere illos et cognoscere diligenter, non idcirco aut possent aut vellent magna volumina tractare, affixi sedere in bibliotheca, retardari et fatigari per ambages commentariorum: in quibus commentariis allata essent non pauca, fortasse præclara illa et utilia, quæ juvarent eos, qui magis doctrinæ quam ingenii causa legere instituissent; quæ autem alii quærent, ea sæpe aut frustra quærerentur, aut certe non sine mora et labore invenirentur.

Sensisse mihi talium editionum videntur necessitatem, qui superiore seculo veterum libros adjectis Variorum Notis, quas arbitrato suo excerpterant, in publicum emisserunt. Qui si eam rem paulo melius et peritius administrassent, nunquam puto futurum fuisse, ut editiones ab iis procuratæ in ullum contemptum apud quenquam venirent. Omnino tam facilis res non est, excerptere bene atque utiliter: qui hoc optime possent, ii fere malunt ipsi de suo aliquid promere. Sed ob illorum inscitiam vel negligen-

tiam, qui primi tales editiones concinnaverunt, ipsum earum genus damnare, inconsulti ac temerarii judicis est. Nam quod egregii quidam viri mutilationem queruntur annotationum a doctis hominibus profectarum, et eas integras exhiberi, ad reipublicæ litterariæ commodum et decus pertinere aiunt: non puto excerpere esse mutilare, nec eorum qui veteres legunt, unam et eandem video rationem esse, ut omnes evehi debeant in altum Philologiae.

Jam inter scriptores eos, GARVI, quos ita editos volebas, ut eorum lectio ad usum facilem expedita esset, nominavisti Herodotum; cujus quas editiones habemus, quæ paucae sunt, ex iis una tantum Glasgoviensis est, quæ commoditatem formæ habeat chartarum octuplicatarum, sed nullis auxiliis instructa illa, et in his terris adeo rara, ut mihi ne visa quidem sit; cæteræ, quanquam et ipsæ pleræque textum duntaxat comprehensum tenent, propter magnitudinem formæ chartarum non possunt ab inambulantibus tractari. Hortatus me tum es, quod mihi satis ad eam rem doctrinæ ac diligentiae tribuebas, ut in gratiam non contemnendæ studiosorum partis accingerer ad Herodotum eo quo dixi modo accurandum. Etiam, quod maxime arrexit mihi ad rem suscipiendam animum, operæ societatem obtulisti, et una mecum Herodoteas Musas legere cœpisti. Nondum eam lectionem absolveramus, quum iter mihi esset longinquum faciendum: ex quo antequam revertissem, corporis Te valetudo in patriam hinc abstraxerat: ubi ea Te ad hunc diem coëgit manere. Interim ego aliis rebus valde occupatus, non tamen Herodotum negligebam: sed quod varii libri consulendi essent, quod sæpe difficultatem judicatio haberet, quod vellem pro viribus opus efficere ac navare, quod parum denique celeri sum ingenio, res lentius procedebat. Quæ quanquam etiam nunc abest a fine, tamen quod viæ confectum et quod reliquum est, non puto comparandum esse. Quoties et quantopere sit offensus hac tarditate librarius, non dicam. Illud videor sperare posse, qui Herodotum ex nostra editione legere volent, ab iis mihi etiam gratiam ejus tarditatis habitum, non modo veniam datum iri. Sed qui mitigare librarium vellem, non potui ei hoc petenti negare, ut saltem primi voluminis, quod Herodotum Græcum sistit, partem priorem hanc, dudum a me confectam, sinerem jam nunc evul-

gari. Quid igitur in Herodoto tum recensendo, tum instruendo, sequi et agere mihi proposuerim, paucis demonstrandum est.

Textum initio animus erat Wesselingianum exhibere, nihil usquam immutatum illum, correctis modo quibusdam scripturæ vitiis, et aliter passim interpuncta oratione. Wesselingius exemplum editionis Gronovianæ a se correctum dederat operis describendum: sed nec vitia omnia correxerat, nec describentium operarum delicta, in tonis et spiritibus maxime aberrantium, omnia castigare potuit, vir et provecta ætate, et caligantibus oculis, et inter morborum vices hoc negotium agens, ut ipse in præfatione extrema significat. Ejusmodi vitia Wesselingio minime quisquam vitio dabit: sed qui secure illa omnia repeti sinneret, is flagitium omnibus facere videretur. Indicabo exempli causa errores quosdam scripturæ, qui non sunt in tonis et spiritibus. Pagina 32. linea 54. editionis Wesselingianæ, i. e. libro I. capite 66. l. 16. *πίσυννοι*, pro *πίσυννοι*. 54, 94. sive 1, 108. 19. *ἄλλοτί κω*, pro *ἄλλοτέ κω*. 72, 48. s. 1, 146. 5. *κάλλιόν τε*, pro *κάλλιόν τι*. 96, 85. s. 1, 202. 24. *Κασπίων*, pro *Κασπίνην*. 124, 67. s. 2, 44. 6. *ἀπέφτου*, pro *ἀπέφθου*. 126, 27. s. 2, 47. 9. *Σηλήνη*, pro *Σελήνη*. 142, 25. s. 2, 85. 10. *παρίχευσιν*, pro *ταρίχευσιν*. Etiam omittendo peccatum est: ut 55, 14. s. 1, 109. 17. *δεῖ μὲν τῶν*, pro *δεῖ μέντοι τῶν*. 107, 25. s. 2, 8. 14. *τεταμμένον αὐτὸν τρόπον*, pro *τεταμένον τὸν αὐτὸν τρόπον*. 302, 91. s. 4, 47. 4. *ποταμοί δι' αὐτῆς*, pro *ποταμοί τε δι' αὐτῆς*. Vitium ortum ex compendio scripturæ lecto aliter ac legi debebat: ut 109, 18. s. 2, 14. 4. *ὡς δὲ πρότερον εἶπον*, pro *ὡς καὶ πρότερον εἶπον*. 176, 22. s. 2, 148. 14. *ἐξ καὶ πρὸς νότον*, pro *ἐξ δὲ πρὸς νότον*. Quod *σφάλμα*, nescio quomodo, hic a me sublatum non est: alibi, nam non semel occurrit, sublatum videbis, ut 332, 61. s. 4, 115. 2. ubi pro *ἐπεὶ τε καὶ ἀπολαχόντες*, reposui, *ἐπεὶ τε δὲ ἀπολαχόντες*. Erratorum in tonis, eorum quæ non tribuas operarum incuriæ, duo genera sunt. Unum est, quum Wesselingius ex uno aut altero codice scripto dialectum restituens, mutat vocabulum, non mutato ejus tono, aut secus. Ut 35, 78. s. 1, 72. 4. ex *ὄρος* facit *οὔρος*, et 320, 31. s. 4, 82. 6. ex *ἔοικε*, *οἶκε*, pro eo quod oportebat, *οὔρος οἶκε*. 188, 57. s. 2, 173. 13. et alibi sæpius, *τοῖσδε* mutat in *τοῖσίδε*, non, ut debuit, in *τοισίδε*, vel in *τοῖσιδε*. Simili offensione Gronovius quum ex codice Mediceo 1, 94. 9. pro *ἀποικῆσαι* dare vellet *ἀποικίσαι*, et ibidem lin. 15. pro *ἄλλων*, *ἀλλέων*,

scripserat ἀποικῖσαι, et ἄλλων, Wesselingio etiam hæc vitia repetente. Alterum genus erratorum in tonis, commune illud fere omnium editionum Herodoti, et frequentissime commissum, hoc est, quod pronominum toni fit inclinatio, ubi ea minime facienda erat. Sic 12, 93. s. 1, 27. 9. ἐπὶ σε. 45, 28. s. 1, 88, 7. πρὸς σε. 54, 96. s. 1, 108. 21. ἐς σε. Atqui pronomina cum præpositionibus constructa, tonum rectum servant. αἱ προθέσεις ὀρθοτονοῦσι τὰς ἀντωνυμίας. Ergo ἐπὶ σε—πρὸς σε—ἐς σε—scribi debuit. Sunt porro aliæ regulæ de tono erigendo pronominum: ut quum fit personarum oppositio; item quum pronominis et verbi ad quod refertur pronomē, eadem persona est. At 6, 74. s. 1, 11. 13. legas, ἀλλ' ἦτοι κείνόν γε τὸν—, ἢ σε τὸν—, pro ἢ σε τὸν—. 83, 93. s. 1, 174. 28. ἀμαχητὶ σφέας αὐτοὺς παρέδωσαν, pro ἀμαχητὶ σφέας αὐτοὺς παρέδωσαν. Talia peccata, et alia crassiora, ex quibus nonnulla editionis Wesselingianæ propria esse cognovi, possem quamlibet multa indicare. Ut 45, 28. s. 1, 88. 14. οὐδὲν γὰρ ἐμοὶ ἔτι. 56, 61. s. 1, 111. 28. ὅς ἐμε προπέμπων. Quasi unquam inclinari possint casus pronominis primæ personæ, τὸ εἰ ἀρκτικὸν servantes. 124, 53. s. 2, 43. 15. οὐνομα τεῦ δαίμονος, pro οὐνομά τευ δαίμονος. Est enim significatio ἀόριστος. 113, 47. s. 2, 29. 10. σκολιὸς δὲ ταύτῃ, κατάπερ ὁ Μαίανδρος, ἐστὶ ὁ Νεῖλος. Quod fieri non potest, id hæc scriptura fieri postulat, ut et jungas et disjungas inter se uno tempore hæc duo, Μαίανδρος, et ἐστὶ. Nam interpunctio facta post Μαίανδρος, jubet id nomen a verbo quod sequitur separare: inclinatus autem verbi tonus in idem nomen, jubet alterum cum altero copulare. Superiores editiones offerunt, κατάπερ ὁ Μαίανδρος, ἐστὶ ὁ Νεῖλος. Ego scripsi et hoc loco et similibus aliis, ἔστι. Quoties enim hoc verbum non est inclinabile, ita scribitur: quoties inclinabile quidem est, sed impedimento aliquo inclinari prohibetur, ἐστὶ. Prosodiæ Græcæ partem eam quæ de inclinatione toni est, videor mihi accurate didicisse: primum ejus partis caput libello exposui vulgato ante aliquot annos: reliqua duo capita similiter explicata ubi per occasionem edidero, quæ hic a me dicta sunt, neque obscura neque incerta esse videbuntur. Hujusmodi ergo vitia ut corrigerem, operam dedi, et spero me pleraque omnia correxisse. Per paucis locis, quæ alias conquiram et notabo, fateor me ipsum errore ablatum, depravasse quod rectum erat. Ut 2, 6. 5. non debui scribere, ταύτης ὧν ἀπο, sed relinquere, ταύτης ὧν ἀπό—. Nec enim præpositio nomini ad quod

refertur postposita, etiam tum ἀναστέφεται, quando inter id nomen atque ipsam aliqua particula media intercedit. Sed nec ista perpetua exceptio est. Illud autem in his quatuor prioribus libris a me factum est imprudenter, quod editorum omnium exemplo posui etiam ipse magna inconstantia, nunc ἔρημος, ὅμοιος, et quæ sunt generis ejusdem, nunc ἔρῆμος, ὁμοῖος. Ionica et vetere Attica dialecto ἐρῆμος, ὁμοῖος, pronuntiari solitum erat: num Herodotum credimus, τὸν τῆς Ἰάδος ἀρίστον κανόνα, modo voluisse, modo noluisse Ionicam prosodiam adhibere?

Interpunctionis verborum quas mutationes feci, de iis breviter sic habe. Commata et cola, exemplo superiorum editionum aut novo errore passim deficientia, supplevi; abundantia, ejeci; loco alieno posita, in suum retraxi. Horum quæ temere collocata erant, multa sane aut officiebant orationis perspicuitati, aut adversabantur consuetudini Herodoteæ, aut sententiam depravabant. Ut 183, 99. s. 2, 162. 2. ὁ δὲ, ἐπεὶ τε ἀπικόμενος κατελάμβανε τοὺς Αἰγυπτίους, (quid exspectas illatum iri? nempe quoniam inter ὁ δὲ atque inter ἐπεὶ τε comma intercedit, exspectabis illatum iri verbum ejusdem personæ, de qua sermo est: at sequitur verbum alius personæ,) ταῦτα μὴ ποιέειν λέγοντος αὐτοῦ, τῶν τις Αἰγυπτίων ὀπισθε γὰρ, περιέδηκέ οἱ κυνέην. Ergo scribi debuit, nullo interposito commate, ὁ δὲ ἐπεὶ τε ἀπικόμενος κατελάμβανε τοὺς Αἰγυπτίους. Ac meo judicio semper, ὁ δὲ ἐπεὶ τε, uno tenore scribendum est, etiamsi verbum quod oratio consequens infert, ejusdem est personæ. Quoniam tamen ubi talis constructio est, ibi comma interpositum non ludit lectorem, iis in locis id intactum relinquere malui, ut 57, 10. s. 1, 114. 15. Sed nonnunquam etiam accidit, ut imprudens non expungerem comma pravum et importunum: quale illud est 149, 97. s. 2, 102. 7. post ἐνδεῦτεν δέ· ἐνδεῦτεν δέ, ὡς ὀπίσω ἀπίκετο ἐς Αἴγυπτον, στρατιὴν πολλὴν λαβὼν ἤλαυνε διὰ τῆς ἡπείρου. Nam hoc loco ἐνδεῦτεν construendum est, non cum λαβὼν, sed cum ἀπίκετο.— 31, 34. s. 1. 65, 23. ὡς γὰρ ἐπετρόπευσε, τάχιστα μετέστησε τὰ νόμιμα πάντα. Etiam superiores editores ita hæc verba distinxerunt. Postulabat consuetudo Græca, Herodotea quidem certe, ut sic distingueretur, ὡς γὰρ ἐπετρόπευσε τάχιστα, μετέστησε τὰ νόμιμα πάντα. Idem error aliquoties admissus, correctus est a me, ut 37, 59. s. 1, 75. 21. et 217, 3. s. 3, 42. 16.—351, 34. s. 4, 158. 3. ἤγον δέ σφεας ἐνδεῦτεν οἱ Λίβυες ἀναστήσαντες πρὸς ἀσπέ-

ρην, καὶ τὸν κάλλιστον τῶν χώρων· ἵνα διεξιόντες οἱ Ἕλληνες μὴ ἴδοιεν, συμμετρησάμενοι τὴν ὥρην τῆς ἡμέρης, νυκτὸς παρεξῆγον. ἔσι δὲ τῷ χώρῳ τούτῳ οὖνομα Ἰρασα. Editores omnes, ab Aldo ad Wesselingium usque, ita interpunxerunt, colo posito inter χώρων et ἵνα. Etiam Vallam sic interpunxisse, loquitur ejus versio: nec attigit eam hac parte quisquam tot castigatorum. Sequuntur Melancephalas Germanus, et Duryerus Gallus, vernaculi translatores. Quid, quod jam olim Stephanus Byzantinus hæc verba ipse quoque ita distinxit? Nam in Ἰρασα, sive, ut apud eum scribitur, Ἰρασα, cum signo spiritus densi, τόπος Λιβύης, inquit, εἰς ὃν μετῆγαγον Βάπτον οἱ Λίβυες. Vix alibi depravatio major a falsa interpunctione oriri potuit, quam hic est orta. Scire vis ut interpretentur? Valla: *Ita illinc eos Afri quum excivissent, vesperum versus et ad locorum speciosissimum duxerunt, et quidem noctu, ne Græci interdium facientes iter, diurnum spatium metiendo animadverterent. Est autem huic loco nomen Irasa.* Germanus: *welches die Theraei bewilligt, und haben sie die Paeni gegen Abend, und in eine andere und bessere Gegend geführt. Auf dass aber die Griechen nicht erlernen, wie fern die Paeni im Tage ziehen könnten, haben sie immer die Nacht gereyset und den Tag geruhet. Die Gegend in welche die Theraei gezogen, ist Irasa genannt.* Gallus: *Ainsi les Lybiens les conduisirent vers le Couchant, dans le plus beau séjour que l'on se puisse imaginer; mais ils les y conduisirent de nuit, de peur que les Grecs voyageurs de jour ne remarquassent le chemin. Or ce lieu s'appelle Irasa, et quand les Lybiens &c.* Alius aliam nocturni itineris ab Herodoto causam reddi facit, magis aut minus ridiculam, ineptam, absurdam. Nolo vitia ea quibus harum interpretationum sensus per se laborat, arguere: Tibi molestus essem, GARVI, qui celeriter et me acrius ea perspicis: nec siquis admonitus parum ipse animadvertit, judicem eum constituo. Illa duo vitia notabo, quæ vitia esse apparet consideranti et quid antecesserit locum istum, et quid consequatur. Habitabant Græci Azirin, locum nitidissimis collibus cinctum, et qui flumine rigaretur. Hinc eos quum abigere vellent Afri, ostentarunt iis meliorem agrum, polliciti operam ipsos illuc ducendi. Nihil video in Herodoti verbis, quod impediat, quo minus credam ab Afris hanc ostentationem obtentui sumtam esse, ut Græcos alio amoverent. At interpretes nostri volunt

Afros tam stultos fuisse, ut revera locum pulcerrimum omnium Græcis ultro monstrarent, et eum ab advenis quam a se possideri mallent. Sed locum istum pulcerrimum, qui dicitur Irasa, eum non esse, in quem Græcos habitatum Afri deduxerint, argumento illud est, quod Herodotus proximo capite 159 narrat, Ægyptiorum exercitu adversus Cyrenæos veniente, hos instructis copiis in Irasa locum et ad fontem Thesten obviam progressos, ibi cum illis conflixisse. Irasa igitur Cyrenæis ad orientem: ducti sunt igitur habitatum Græci ab Afris non in locum Irasa, sed per eum longius occidentem versus alio ad Apollinis fontem Cyren, ubi Cyrenen postea condiderunt. Ergo clarum est, Herodoti verba sic esse interpungenda, ἥγον δὲ σφεας ἐνδεῦτεν οἱ Λίβυες ἀνασῆσαντες πρὸς ἐσπέρην* (mallem h. l. ἐσπέρης, genitivo casu) καὶ τὸν κάλλιστον τῶν χώρων ἵνα διεξιόντες οἱ Ἕλληνες μὴ ἴδοιεν, συμμετρησάμενοι τὴν ὥρην τῆς ἡμέρης, νυκτὸς παρεξῆγον. Sensus est, *Quos illinc excitos Afri duxerunt ad occasum versus: et ne locum pulcerrimum Græci transeundo per eum viderent, collecta diurni temporis mensura noctu eos traduxerunt.* Qui plurimum polluit sensus et iudicii acumine, Reiskius, jam de vitio veteris interpunctionis monuit verbo in suis Animadversionibus ad Græcos Auctores. Utrum id etiam in Miscellaneis Lipsiensibus antea fecerit, nescio. Si non fecit, aut si recentior interpres Germanicus Herodoti non consuluerat ista Miscellanea, laudandus est hic interpres, quod ipse loci Herodotei vitiosam interpunctionem correxit: nisi quod illud πρὸς ἐσπέρην de tempore vespertino accipiens, non de plaga vespertina, rursus in alium errorem lapsus est. Nam quod non rotundius loquitur, minimum hoc ejus vitium est, præut quæ satis frequenter et fœde solet in sententiis convertendis peccare. *Die Libyer führten sie also, traten aber die Reise erst gegen Abend an: damit nämlich die Griechen die schönste unter allen Gegenden im Durchzuge nicht sehen möchten, hatten sie die Stunde des Tages so abgepasst, dass sie des Nachts vorbeizogen. Diese Landschaft heisst Irasa.*

Jam porro Wesselingius cola nimium quantum amavit pro punctis, neque orationem distinctam rerum varietate, curavit etiam interpunctionis varietate distinguere; id mihi non est visum imitandum esse. Signa interrogationis quæ dicuntur, ubi post interrogationes obliquas posita erant,

quod tamen factum est non semper, ego inde a plagula ~~z~~ sustuli: propterea quod nullus alius eorum signorum usus est, nisi ut moneant, vocem in fine surgere debere: surgit autem vox ejus qui recte interrogat, non ejus qui oblique. Signa parentheseos nonnunquam, ubi nulla erant, posui, vel perspicuitatis adjuvandæ causa, vel ne oratio quæ nondum finem haberet, finita esse putaretur. Sic 4, 35; Herodotus referens Deliorum narrationem de Arge atque Opide, quum incidisset mentio hymni ab Olene facti, narrationis cursu intermisso, cæteros Deliorum antiquos hymnos ab eodem Olene memorat factos esse: deinde pergit narrationem absolvere. Non potest nisi monitu signi lector statim scire, parenthesin hanc esse: finitus enim sit an intermissus cursus narrationis, forsitan alibi clarum sit; hic non est. Sive autem dubius hæsitat lector, seu expectans decipitur, neutrum ei gratum est. Ubi signa parentheseos præter necessitatem posita erant, ibi ea non facile movi, nisi etiam importuna essent: qualia video perinvitus a me non esse deleta 57, 6. s. 1, 114. 12. Possis tamen hanc parenthesin esse defendere, obvertendo, Herodotum hic admisisse non insolitam orationis ἀνακολουσίαν.

Talibus igitur correctionibus et mutationibus exceptis, quas facere partim necessarium, partim liberum fuisse omnes judicabunt, animus initio erat, ut dixi, nihil quidquam a textu Wesselingiano discedere, non quod is mihi per cætera omnia probaretur, sed ut eorum voluntati morem gererem, qui ex quo alicujus scriptoris lectio semel ad codicum fidem accurate satis constituta est, quæcunque sive ingenii acumine, sive codicum ope mutari possint, nisi ea sententiam ipsam scriptoris afficiant, annotationi omnia servanda esse censeant. Verum duæ res me paulatim adduxerunt, ut aliter mihi agendum putarem: nimia Wesselingii timiditas in restituendo textu, et ratio editionis manualis, ad commoditatem usus paratæ, qualem hanc esse cupiebam.

Nimis timidum si dico Wesselingium fuisse, nihil dico, quod miretur qui Herodotum ejus tractavit paulo diutius ac diligentius. Quot bonas lectiones in variarum apparatu commemorat, quas in textum omnino recipere debuisset! Valkenarii quidem, a quo sunt amplæ atque magnificæ opes ad Herodotum ornandum Wesselingio collatæ, judicium hoc arguunt esse pauca ipsius verba, quæ legas in

ejus Annotationibus in Euripidis Hippolytum ad versum 370 et 952. Quot porro vitia et sæpe monstra Wesselingius relinquere maluit, quam expulsis illis aut suas aut alienas emendationes, etiam quas valde probabat et laudabat, reponere!

Atque id lector facilius ferat in Wesselingii editione, ubi et Varias Lectiones et Notas, in pagina quaque infra subjectas, possit illico in consilium adhibere. Quanquam sæpius cogi omisso lectionis tenore ad annotationem recurrere, ipsum jam satis odiosum est. Manualis autem editio annon lectori statim offerre debet, quod optimum judicetur? quod ille certe intelligere possit?

Ergo mihi hoc sumsi, magis tamen quum jam progressus essem, quam quum inciperem, ut sicubi re perpensa viderer ita melius rectiusque facturum esse, textum refingerem, partim ad unius aut plurium codicum a Wesselingio laudatorum fidem, partim ad conjecturam aut alienam, inprimisque Wesselingii ipsius et Valkenarii, aut meam. Dialecti restituendæ vellem et majorem, et ab initio statim rationem habuissem. In cæteris emendationibus faciendis, quantamcunque adhibui curam, potuit mihi aliquando imponere iudicii aut alieni auctoritas, aut mei amor. Volo reprehendat, qui poterit: vituperationem ipsius consilii non est quare metuum. Erat sane multo et brevius, et facilius, et ab errore tutius, omnia dare ita ut erant. Quoties non factum est, ut diu et multum aut in quærendo implicatus hærerem, aut in comparando et iudicando incertus fluctuarem! Etiam ubi nihil denique mutavi, sæpe non parva temporis et laboris impensa id consilium redimendum fuit. Sed existimabam ejus qui editorem ageret, officium hoc esse, ut lectorum serviret utilitati et commoditati, non suæ ipsius. Quod nisi rem infelicissime gessi, et amisi verum sæpius quam tenui, æquus lector meum juvandi sui studium credo malet probare, quam siquos in lapsus me illud abripuit, eos mihi non condonare.

Vin', GARVI, dem aliquod specimen earum correctionum, quas non in codice aliquo inventas, sed ingenio repertas, et repertas non ab aliis celebri doctrina hominibus, sed a me, pro lectione vulgata substitui? Legebatur 4, 7. s. 1, 7. 9. ἦσαν ἀπόγονοι Λυδοῦ τοῦ Ἀτῆος ἀπὸ τευ ὁ δῆμος Λυδοῦ ἐκλήθη. Ego scripsi, ἀπ' ὅτεν. Idem vitium similiter correxi 354, 47. s. 3, 115. 6. et 301, 61. s. 4, 45. 17. Quo posteriore loco ad verum ducere poterat codex Archi-

episcopi Cantuariensis, in quo legitur ἐπ' ὅτεν. Sic reete Wesselingius 258, 65. s. 3, 120. 20. pro lectione codicis Medicei a Gronovio adscita, διὰ τινὰ κακῶς ἤκουσε, proque vetere vulgata, διὰ τιν' αὖ κακῶς ἤκουσε, dedit ex aliis codicibus, δι' ὃν τινὰ κακῶς ἤκουσε. Reiskius editione Gronoviana usus, mirum quiddam hic annotarat, διὰ τινὰ *idem esse ac δι' ὃν vel δι' ὄντινα: passim occurrere exempla positi τὶς pro ὅσις.* Ea loca omnia vitiosa dico esse.—72, 64. s. 1, 146. 21. καὶ ἐπεὶ τε ταῦτα ποιήσαντες, αὐτῇσι συνοίκεον. Scripsi, καὶ ἔπειτεν, quum Ælius Dionysius apud Eustathium 1158, 38, Attica esse dicat εἶτα et ἔπειτα, Ionica vero, εἶτεν (t ἔπειτεν, iisque Herodotum esse usum. Nam ἐπεὶ τε nego quidquam aliud significare, nisi aut *postquam*, aut *nam*. Hoc autem loco sensus arguit dici, *ac deinde*. Scribarum incuria formam istam hodie plane oblitteratam haberemus, absque isto indicio. Semper enim pro ἔπειτεν, ἔπειτα scripserunt. Ut 129, 10. s. 2, 52. 6. ἔπειτα δὲ χρόνου πολλοῦ διεξελθόντος, κ. τ. λ. Quanquam hic tres codices habebant, ἐπεὶ τε δὲ, quod Wesselingius, ut ante Gronovius, prætulit. Ego restitui, ἔπειτεν δέ.—165, 58. s. 2, 127. 11. ὑποδείμας δὲ τὸν πρῶτον δόμον λίθου Αἰθιοπικοῦ ποικίλου, τεσσαράκοντα πόδας ὑποβάς, τῆς ἐτέρης τῷτὸ μέγαθος, ἐχομένην τῆς μεγάλης οἰκοδομῆς. Omnes vident hæc esse corrupta, si non et lacunosa: varii varie tentarunt: a me locus ita exhibitus est, ὑποδείμας δὲ τὸν πρῶτον δόμον λίθου Αἰθιοπικοῦ ποικίλου τεσσαράκοντα πόδας, ὑπόβασιν τῆς ἐτέρης τῷτὸ μέγαθος, ἐχομένην τῆς μεγάλης οἰκοδόμησε. *Struxit autem ex Æthiopico lapide versicolore primam compagem altam quadraginta pedes, basin alterius eadem magnitudine, pyramidemque hanc magnæ contiguam ædificavit.*—245, 72. s. 3, 93. 9. Σάκαι δὲ καὶ Κάσπιοι. Fortasse audacius feci quam par erat, qui scripserim, Σάκαι δὲ καὶ Κάσπειροι. Sed *Caspios* nominarat jam Herodotus proximo capite: neque ibi ulla vitii suspicio videtur moveri posse. Nisi ergo duo diversi populi eodem nomine fuerunt, quod mihi non fiebat verisimile, corruptum hic erat nomen ejus gentis, quæ inter Sacas et Parthos media nominabatur. Stephanus Byzantinus memorat ex Herodoti libro tertio Κάσπειρον urbem Parthorum finitimam Indiæ. Nusquam apud Herodotum neque in tertio neque in cæteris libris id nomen hodie legitur. Sedes autem ejus nominis hæc mihi videbatur esse potuisse. Una dubitatio est, quod Herodotus non urbis hic meminit, sed gentis, et quum Stephanus dicat etiam gentem Κασπείρους nominari, alium is ejus

rei testem laudat, non eundem Herodotum. Bis alibi apud Herodotum 7, 86. nomen idem *Caspiorum* legitur de duobus diversis populis: ubi altero loco Pauwius emendabat, "Αριοι, conjectura Wesselingio ancipite visa, qui meliores Mss. verum fortasse monstraturos ait. Non est dubium, quin quos Herodotus 7, 86. *Caspios* dicit secundo loco, hi sint iidem quos 3, 93. conjeci librariorum culpa ex *Caspiris Caspios* factos esse.—297, 36. s. 4. 38. 1. 'Ενδεῦτεν δὲ τὸ πρὸς ἐσπέρης ἀκταὶ διφάσαι ἀπ' αὐτῆς κατατείνουσι εἰς θάλασσαν, τὰς ἐγὼ ἀπηγύσομαι. Viri docti hærent in illo, ἀπ' αὐτῆς. Præstare aiunt legi, ἀπ' αὐτέων, subintellecto θαλασσεών, aut, si malis, ἐθνέων, de quibus Herodotus proxime antea. Quid opus est contradicere? Lectionem a me substitutam confido talem esse, quæ cognita statim ab omnibus agnoscatur. Pro ἀπ' αὐτῆς, rescripsi ἀπ' ἀντίης. Loquitur scriptor de Asiæ inter duo procurrentis maria, Ponticum et Internum, littoribus *diversis*.—318, 66. s. 4, 79. 13. ἐπεὶ τε δὲ ἐτελέσθη τῷ Βακχεῖῳ ὁ Σκύλης, διεπρήσευσεν τῶν τις Βορυσθενεϊτέων πρὸς τοὺς Σκύδας, λέγων, κ. τ. λ. Verbum διεπρήσευσεν, obscurum et merito suspectum. Codices tres, ἐπρήσευσεν, quod nihil juvat; unus, διεπίσευσεν, quod nec ipsum aut construitur cum πρὸς, aut sensum idoneum efficit, nisi habet significationem quæ a me ignoretur. Quas varii proposuerunt correctiones, eas cæteri omnes repudiarunt. Ne Valkenarii quidem διέπεσεν vel διέπιπτε mihi probabatur. Non enim est verisimile, ita occlusas portas fuisse, ut per menstruum spatium, quamdiu manebat Scyles, nemo Borysthenitarum, si vellet, exeundi haberet potestatem. Occluserunt portas, ut Scythæ modo arcerentur, non ut cives exire aut intrare non possent. Ergo si quis exire voluit, opus ei non fuit *elabi*. Deinde ipsa istius Borysthenitæ oratio ad Scythas, non delatorem arguit, sed hominem sacrorum apud suos cærimoniis gloriantem, et Scythis eas contemnentibus exemplum regis ipsorum Scylæ objectantem. Utrum ergo verisimilius est, Borysthenitam hunc ad Scythas exisse aut elapsum esse, ut hæc illis diceret, an hæc illis in sermone dixisse, commercio ejus facto inter custodes muri et Scythas ante urbem agentes? Non igitur quam bene Græcum verbum est, διέπιπτε vel διέπεσεν, tam etiam aptum id hoc loco esse mihi videbatur. Ego posui, (nam indicabo ipse meum facinus, quod iterum a me non committeretur, ita est audax, atque ita

ego censuras jam vereor, maxime imperitorum, quos ne ipsos quidem nisi præclara conscientia sustentato contemnere licet,) posui igitur verbum, haud scio an et compositionis forma et significatione prorsus inusitatum, διεπερίσσευσσε, *nimia loquacitate rem effutivit.*

Habes hic specimen, GARVI, datum bona fide, non selectis exemplis, quæ majus et melius aliquid promittant quam deinde præstatur. Quidquid autem ab innovatione mea in textu hanc inter et Wesselingianam editionem erit discrepantiæ, omne id ordine annotatum ad operis Herodotei calcem subjicietur. Ut ad loca discrepantia omnia jam in textu apponerem signum aliquod, neque mature in mentem venit mihi, et dubito an commode fieri potuisset. *Unci* quibus inclusa reperies locis nonnullis verba, significant aut suspecta ea esse, aut necessario aut addenda, aut demenda. Ut 1, 12. 9. [τοῦ καὶ Ἀρχίλοχος ὁ Πάριος, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον γενόμενος, ἐν ἰάμβῳ τριμέτρῳ ἐπεμνήσθη.] Hunc locum in suspicionem cadere intrusi e margine scholii, Herodoto ejusmodi scriptorum testimoniis uti non solito, Valkenarius mihi plane persuasit.—3, 49. 5. εἰσὶ ἀλλήλοισι διάφοροι, ἐόντες ἐωϋτοῖσι [συγγενέες.] Hoc aut simile vocabulum addendum putat Valkenarius, et nisi addatur, oratio sensu caret.—3, 108. 4. καὶ κως τοῦ θεοῦ ἡ προνοία, ὥσπερ οἶκός ἐστι, ἐοῦσα σοφῇ, ὅσα μὲν [γὰρ] ψυχὴν τε δειλὰ καὶ ἐδῶδιμα, ταῦτα μὲν πάντα κ. τ. λ. Hic sine dubio penitus ejicere debuisssem particulam γὰρ, quippe nec in omnibus codicibus inventam, et natam ex falsa interpunctione, a Wesselingio servata, ex colo fixo post σοφῇ. *Asterisci* nota sicubi posita est, indicat aut locum vitiosum, aut aliquid mutatum a me aut corrigendo, aut omittendo. Vitiosus locus est 3, 95. 3. εἶναι * τεσσεράκοντα καὶ πεντακόσια. Recte dat codex Archiepiscopi Cantuariensis, γίνεται ὀγδώκοντα καὶ ὀκτακόσια. Debui γίνεται pro εἶναι ut liquido verum adsciscere, nisi fuisssem cessator. ὀγδώκοντα et ὀκτακόσια meminini me dubitare ideo recipere, tum quod, ut Wesselingius monuit, ea vocabula essent in rasura, tum quod non putarem pro explorato sumi posse, numerum collectæ utriusque summæ auri atque argenti, quem ibidem extremo capite indicatum legimus, verum atque incorruptum esse.—Correctus locus est 4, 53. 16. τεσσερεςκαίδεκα * ἡμερέων πλόος. Ita enim ibi confidenter scripsi, τεσσερεςκαίδεκα, pro eo quod in libris omnibus et impressis et scriptis,

quantum horum collatum est, sine varietate offertur, τεσσεράκοντα. Dicit Herodotus, quot dierum spatio Borysthenes a mari ad Gerrhum locum navigetur. Hos dies XL esse, non potuit dicere; XIV, potuit. Nam ab Hylæa regione, quæ prima est a mari ad Borysthenis ostium, (4, 18.) Scythæ Georgi ad Borysthenem habitant iter navale decem undecimve dierum. (4, 18. et 53.) Ultra Scythas Georgos pars regionis ad orientem est deserta, (4, 18.) pars ad occidentem Borystheni proxima incolitur a *Gerrhis*, qui subjectorum Scythis regiis populorum extremi habitant: in hoc populo sunt regum sepulcra, nec longius quam ad ea usque Borysthenes a mari navigabilis est. (4, 71.) Patet igitur, Herodotum ex iis quæ ipse tradit, navigationis a mari ad sepulcra dies XIV ferme colligere potuisse; non potuisse XL. Quid quod Borysthenis cataraetæ, *Porogas* vocant, quibus navium longior adscensus prohibetur, non tam longe a mari absunt, ut non etiam tardissimi, navigando intra dies XIV a mari ad illas pervenire possint? Cæterum in Herodoti verbis quam sustuli mendam, veterrimam esse conjicere licet. Nam et Pomponius Mela 2, 1. in describendo Borysthene secutus Herodotum, XL dierum spatio navigabilem dicit: et Scymnus Chius in iambis, exscriptis ab eo cujus ad nos pervenit ἀκέφαλος Periplus Mæotidis Paludis et Ponti Euxini, de Borysthene loquens,

Ῥεῖν δ' αὐτὸν ἐπὶ μὲν ἡμερῶν λέγουσι πλοῦν

Ὡς τεσσεράκοντα πλωτόν.

Vide Jacobi Gronovii Geographica Antiqua p. 150. Evenisset mihi credo idem, quod tot aliis editoribus et interpretibus Herodoti, ut istum locum secure præterveherer, nisi me advertisset, quod Theophilus Sigefridus Bayerus de Situ Scythiæ agens in commentariis Academiæ Petropolitanae tom. i. p. 411. hoc ut ab Herodoto scriptum sumit, sive lapsu memoriæ, sive corrigens tacitus lectionem vulgatam, nihil enim de mutatione a se facta monet, Gerrhum locum distare a mari dierum XIV navigatione. Re perpensa, Gattereri nactus Isagogen in Historiam Catholicam Synchronisticam, valde sane lætabar et confirmabar, quum ab illo P. ii. p. 188. diligenter demonstrari viderem, in loco isto apud Herodotum pro τεσσεράκοντα, reponendum esse τεσσέρων καὶ δέκα.—Omissum est aliquid 1, 1. 14. τὸ δὲ οἱ οὖνομα εἶναι, κατὰ τῷτὸ τὸ καὶ Ἕλληνες λέγου-

σιν, Ἰοῦν *. Legebatur, Ἰοῦν τὴν Ἰνάχου. Quam lectionem antiquam esse, Wesselingius ex Plutarcho et Libanio arguit: sed Herodoti esse non posse additamentum hoc, τὴν Ἰνάχου, ratione vincit Valkenarius, quæ a me suo loco etiam chronologica supputatione adjuvabitur. Sed iterum dico, non semper mihi curæ fuit, ubi locum aliquem aut uncis includere, aut stellula prænotare potuissem, id facere. Atque etiam illud nonnunquam accidit, sive negligentia mea, sive quod interrupte opus faciendum erat, ut quædam vitia serius ipse animadverterem, quædam ab aliis jam animadversa et emendata, inconsulte relinquerem. 19, 20. s. 1, 38. 9. τὸν γὰρ δὴ ἕτερον, διεφθαρμένον τὴν ἀκοήν, οὐκ εἶναι μοι λογίζομαι. Cræsus loquitur de altero filio suo: qui si non tantum, ut 1, 85. 3. dicitur, mutus, verum etiam, ut significatur hoc loco, surdus erat, quomodo unquam fieri potuit, ut is loqui disceret? Annon Herodotus 1, 85. 3. diserte ait, eum duntaxat mutum, cæteroquin autem integrum fuisse? Plane delenda sunt hæc verba, τὴν ἀκοήν, ut invecta in textum e margine, ubi adscripserat ea lector aliquis, notare sibi volens, quonam sensus vitio Cræsi filius laborasset: qui lector quum esset recordatus illum dici paulo ante ab Herodoto 1, 34. 7. κωφόν, id vocabulum ea significatione acceperet, non qua id scriptores antiquiores adhibuerunt, sed qua recentiores: nam κωφός, antiquiore lingua dicebatur *mutus*; recentiore, *surdus*.— 92, 46. s. 1, 194. 12. βίκους φοινικηΐους κατάγουσι οἴνου πλέους. Ne ipsi quidem Wesselingio dubium est, quin legendum sit, φοινικηΐου, relatione ad οἴνου facta, non ad βίκους. Illum religio, me casus impediit, quo minus ita scriberemus.

Capitum divisiones, a Gothofredo Jungermanno factas, et ab omnibus postea usurpatas, etiam ego retinui, licet magis probarem eas, quæ ante Jungermannum factæ a Melancephala erant, qui secuit libros in pauciora quidem et longiora capita, sed ad historiæ ordinem illustrandum aptiora. Illud mihi permisi, ut passim aliquod membrum extremum prioris capituli, primum posterioris facerem; aut primum posterioris, extremum prioris. Nonnunquam id etiam veri sensus restituendi causa necessarium factum erat. Ut 4, 12. 12. οὗτος δὲ ἄλλος ξυνὸς Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων λεγόμενος λόγος εἴρηται. Omnes editores et interpretes hæc verba novi capituli et novæ sententiæ statuerunt initium

esse, decepti particula δὲ, quam non cogitarunt hic positam esse pro δὴ, cujus particulæ usus est in eo quod propositum est, repetendō atque concludendō. Similiter adhibet eam particulam paulo supra Herodotus 4, 10. 20. concludens Græcorum Ponticorum narrationem de Scytharum origine, ταῦτα δὲ Ἑλλήνων οἱ τὸν Πόντον οἰκέοντες λέγουσι. Quatuor diversæ narrationes de origine Scytharum ab Herodoto memorantur: prima, ipsorum Scytharum; altera, Græcorum Ponticorum; tertia, cæterorum omnium Græcorum et Barbarorum communis; quarta denique, propria unius fabulatoris cujusdam Aristæ. Quis credat, quum Herodotus auctores nominet primæ, alterius et quartæ narrationis, eum non etiam tertiæ auctores nominare, præsertim quum eam probet, cæterisque anteferat? Aut quis credat Aristæ narrationem eandem communem omnium et Græcorum et Barbarorum fuisse? Nolo plura colligere argumenta. Videas etiam a Reiskio moneri, verba ista, οὗτος δὲ ἄλλος—, non ad insequentem relationem ex Aristæa petitam, sed ad superiorem capite 11. cœptam pertinere.

Quod lineas capitum numeravi, ejus rei causa hæc fuit, ut et in Animadversionibus, et maxime in Lexico Herodoteo, unumquemque locum ita possem indicare, ut si quis eum quæreret, sine ulla mora et molestia celeriter et facile inveniret. Mallem tamen exemplo Freinsheimii quod in Floro, Tacito, aliis præivit, numerassem potius versus quam lineas: illorum enim certus et perpetuus numerus est, quem in quavis editione servare liceat; harum autem numerus quadrat modo in unam cujus proprius est editionem.

Bona Tua venia, GARVI, licebit adhuc rem leviusculam non silentio præterire. In syllabis dividendis nihil hodie usitatius est, quam præpositionum cum aliquo vocabulo compositarum, et elisionem vocalis passarum, consonantes ad posteriorem syllabam pertinentes priori attribuire. Sic dividunt omnes, ut his utar, ἀν-έχειν, ἀντ-έχειν, ἀπ-έχειν, Wesselingio quoque id exemplum sequente. Nolo me quisquam aut inscitia lapsum, aut novandi studio adductum credat, quod aliter feci. Nisi me deterruisset metus, ne plerique insolitam et difficilem rem a me invectam quererentur, etiam pro ἐπ'-ὧ τε, κατ'-ἄνδρα, et similibus, ita scripsissem, ἐ-π' ὧ τε, κα-τ' ἄνδρα. Nam ita

Grammatici olim præceperunt, atque ita boni librarii scribebant. Sed mox, nescio quare, discessum est, opinor quia plerique in pronuntiando sequerentur hodiernarum linguarum consuetudinem: quasi ad eam esset pronuntiatio Græca exigenda. In posterum siquis mihi scriptor Græcus alius edendus sit, contempta vulgi reprehensione sequar exemplum et præceptum antiquum: et aliis volo, si possum, auctor esse, ut idem instituant. Omnino valde homines peccant etiam in Latinorum vocabulorum syllabis disjungendis: ut quum pronuntiant *des-cendo*, *dis-pergo* etc. quanquam scribentes recte dividunt *de-scendo*, *di-spergo*. Nempe meminerunt in schola tradi hanc regulam, consonantes attribui syllabæ posteriori. Quæ regula etsi cæteroqui vera est, non tamen pertinet ad vocabula composita. Nam *de-scendo* ideo sic dividendum erat, quod est *de* præpositio, et *scando* verbum. At illi hac regula intempestive utentes, rursus vitiose dividunt *di-sputo*, *di-sturbo*: quum scribi oporteat *dis-puto*, *dis-turbo*. Cui errori ut obviam eatur, consultum arbitror, duplicem figuram litteræ S, unam finalem, alteram initialem, etiam in mediis vocabulis ad hanc rationem significandam adhibere, ita ut semper scribatur *disputo*, *disturbo*; *descendo* *dispergo*.

Quamvis tenuia sint et parva hæc et similia pleraque, non tamen eorum curam is videtur posse defugere, qui edendo aliquo antiquo scriptore officium atque partes Grammatici suscepit. Ob eam rem etiam, quantum potui, vigilavi, ut omnia quam emendatissime ab librario describerentur. Cujus curæ socium habui, quem valde laudare possim et debeam, Heslerum, hominem Græce Latineque doctissimum, a Reiskio magistro suo dilectum, et commendatum publice non semel, eundemque bene de mortuo illo meritum, scriptis ejus posthumis ad Plutarchum et alios Græcos edendis. Hunc ego Heslerum nisi adiutorem in corrigendis periculis typographicis habuissem, præterquam quod plus mihi fuisset laborandum, etiam opus fortasse minus purum a vitiis exiisset.

Nunc tempus est de meo Herodoti instruendi consilio breviter dicere. Argumenta singulorum capitum infra paginam quamque ideo præcipue addidi, ut haberem facultatem annorum cujusque hominis et rei suo statim loco indicandorum. Non sane confecissem argumenta nova,

sed veteribus essem usus libenter, nisi plurima debuisssem aut addere, aut aliter significare, ob temporum notationem; aut rursus omittere, ne occuparetur nimium spatii. Horum argumentorum is quoque usus esse poterit, ut rerum ab Herodoto narratarum seriem ostendant, et memoriae ad locum lectum facilius reperiendum ac repetendum inserviant.

Annos retro a Christi ortu numeravi: quorum quisque quotus annus sit vel Periodi Julianæ, vel ab Orbe Condito, sciet qui eum ipsum annum subduxerit vel a summa 4714, qui est primus Christi annus Periodi Julianæ, vel a summa eorum annorum, quos ab Orbe Condito ad annum primum nati Christi esse numerandos ipse credit. Nam in ætate Orbis putanda Cronologi variant: et qui tot veterum gentium de suis originibus fabulas non prorsus contemnit, is inclinatur denique in eam partem animum, ut Orbis ætatem credat esse antiquiorem. Eorum qui Chronologiam Herodoteam exposuerunt, facile principem Buherium pono: sed ego nec illum, nec alium quenquam sum secutus. Itaque multis in locis noster dissensus eo valere poterit, ut amplius inquiratur: consensus autem erit magnum veri aut vero simillimi argumentum. Excidii Trojani ponitur a plerisque annus ante Christum natum 1183; a Marmore Pario, 1209; ex Herodoti mente, a Buherio, 1252; a me, 1270. Æram Argonauticam Trojana superiorem feci annis undeoctoginta, motus auctoritate Clementis Alexandrini, *Strom. l. i. p. 335. sq. edit. Lips.* Quoties Herodotus ab ætate sua retro annos computat, ego pro epocha statui annum ejus natalem, qui fuit ante natum Christum 484. Uno et altero loco rationes Herodoti, ut a me collectæ sunt, pugna inter se collidere videntur. 2, 13. 5. nondum ait elapsos esse a Mœridis morte nongentos annos, quum sacerdotes Ægyptios audiisset narrantes, quanta Nili altitudo Ægyptum regnante illo inundasset. Buherius mortuum ponit Mœridem anno 1354; ego ad locum istum quem excitavi, posueram anno 1329: sed postea in disponendis annis regum Ægypti mutare id coactus, posui ad 2, 101. mortuum anno 1416. Si ergo Herodoti peregrinationem Ægyptiacam referas circiter ad annum 454, qui annus certe non erit multo illa prior aut posterior, anni erunt supra nongentos duo et sexaginta, quibus Mœris tum fuerat mor-

tuus. Quare aut Herodotus erravit, aut verba hæc 2, 13. 5. *Μοίρι οὐκω ἦν ἔτεα εἰναπόσια τετελευτηκότι*, non carent aliquo vitio, aut æra Trojana, ob quam regum Ægypti ætas longius removenda erat, non tam antiqua est quam ego eam posui, licet id fecerim adductus aliis rationibus, et nominatim Genealogia regum Lydorum. Sane ut parum curo, quemadmodum rationes Herodoti cum aliorum conveniant, ita mirarer, si ejus ipsius rationum aliqua inter se vel minima pugna vere argui posset: adeo illum diligentem novi.

Tabulas Chronologicas in fine addam, non quas ex Davide Chytræo Galeus, et ex eo Gronovius ac Wesselingius repetierunt, sed novas, ad meam putationem annorum confectas, et multis partibus pleniores.

Tabularum Geographicarum inspectio plus juvabit lectorem quam disertissima cujusquam oratio, ut possit animo concipere figuras terrarum et situs gentium ab Herodoto descriptarum. Utile igitur esse judicavi, eas addere: non enim quivis tabulas geographicas aut omnino habet, aut legens habet ad manum: et quarum copia est, quam ego norim, iis magis idoneas aliquis desideret ad Herodotum illustrandum. Sed prodibunt meæ Tabulæ demum cum altera parte hujus primi voluminis.

Versio Latina, quam alterum volumen tenebit, erit ipsa quoque nova. Laurentianam enim castigatam repetere, nullo modo placet. Nam etsi castigatio ejus facta jam est a plurimis, tamen et adhuc plura superesse video castiganda, nec ipsa omnia castigata loca mihi satisfaciunt. Esset igitur castigandi labor pæne tantus, quanto novam interpretationem conscribas, ingrator quidem certe, minorisque laudis. Denique illud præstare non possem, ut a me tolleretur, et non potius augeretur proprium versionis Laurentianæ vitium, inæqualitas orationis. Habet cæteroquin ea versio passim locum aliquem, sententiam aliquam, verba nonnulla, tam bene reddita et eloquenter, ut ea novus interpret utique assumere debeat, meriturus lectoris odium, si talis furti odio mallet interpretationem suam deteriorem esse.

Maximum olim studium legendi Herodoti Latini fuisse, ostendunt Laurentianæ versionis tot editiones ubique factæ. His jam tum Indicem Rerum addebant: qui paulatim auctus, et ab Jungermanno ad libros et capita est

accommodatus. Eum Indicem etiam ipse in fine alterius voluminis describendum curabo, variis locis a me correctum et locupletatum.

Volumine tertio exhibebuntur primum Notæ, in quibus tum loca obscuriora vel difficiliora meis aut aliorum verbis explanabo, tum lectionum quas posui vel positas mallem, rationes reddam, tum quorum opus erit Chronologiæ meæ capitum demonstrationes proponam. Sequetur deinde Lexicon Herodoteum, quod studeo fieri non una virtute præstantius, certe plenius et brevius, Ionico Lexico Æmilii Porti.

Hanc meam Herodoti librorum editionem atque instructionem commendaret profecto ingens decus atque ornamentum, siquid ei a Te, GARVI, accederet. Plurimas et maxime varias litteras atque artes, et veteres et novas, ingenio Tuo divino sic tenes comprehensas et subactas, nihil ut accepisse aliunde, sed ut omnia ex Te ipso gignere ac parere videaris. Quis doctrinam antiquorum et sapientiam aut melius Te cognovit, aut rectius æstimat, aut ad hominum ætatis nostræ captum scit exponere accommodatius? Multa in Herodoto sunt, de quibus aliquid a Te disputatum legere, maximi omnes facerent, qui Te norunt, et ingenii humani ad sapientiam et prudentiam cognoscendis progressionibus delectantur. Unius rei ex illis multis, quam recordor etiam Tibi miram visam esse, Te admonebo: sententiæ illius de invidia et malevolentia τοῦ Σελου: quam sententiam Soloni et aliis cordatis hominibus tribuit; quam ipse alio atque alio modo conceptam et enuntiatam sæpissime iterat, maximeque unam omnium exemplis quam plurimis veram arguere, lectorumque animis tanquam scitu necessariam imprimere studet; quam ab Eustathio dicitur ex Homero hausisse, a Plutarcho autem ut maledictum ex convicio arreptum in deos impie conguessisse. Hac et aliis de rebus, quæ in Herodoto animum Tuum præcipue adverterunt, aliquid sine dubio aut jam cogitasti, aut nunc illum vel ipsius vel mea causa relegens cogitabis. Quæso Te, GARVI, ut eas cogitationes litteris mandatas impertias mihi, ad Herodotum nostrum ex ea parte ornandum quam adhuc minus coluerunt. Mihi beneficium præstiteris, cuius operam Herodoto impensam Tua conjuncta nobilitaveris. Quanquam incedit me timor, ne Tua obstet valetudo, quo minus et animo Tuo et amici precibus obsequi possis.

Quum ingenii Tui magnitudinem et excellentiam, et corporis in quo illud habitat, infirmitatem et ægritudinem reputo, si Artabanus essem, dicerem, quod illum Herodotus 7, 10. vult ad Xerxem dixisse, ὁρᾷς τὰ ὑπερέχοντο ζῶα ὥς κεραυνοῖ ὁ θεός, οὐδὲ ἔα φαντάζεσθαι· τὰ δὲ σμικρὰ οὐδὲν μιν κνί-
ζει; Sed cogor tamen cum Paulo Apostolo exclamare, ὥς ἀνεξερεύνηται τὰ κρίματα Θεοῦ, καὶ ἀνεξιχνίασαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ! Tene qui seculum nostrum illustrare posses clarissimis et immortalibus ingenii operibus, valetudine adversa correptum et doloribus infestatum, a glorioso cursu revocari: alios qui nihil possint, qui etiam noceant aut bonis officiant, maxima frui valetudinis prosperitate? Verum ut mihi jam nihil conferas, Tua pristina merita de me, GARVI, tot et tanta sunt, ut me Tibi ad omnem vitam arctissimis grati animi vinculis obstrictum esse oporteat. Quod enim fortius contemno et despicio ea, quæ vulgo ampla ducuntur; quod in rerum cognitione mentisque cultu felicem et beatam vitam repono; quod libentius et constantius in ea studiorum parte, ad quam pæne puer sum delatus, exerceor; quod bene de aliis mereri, si possim, unum habeo maxime præclarum et jucundum: hos magnificos et dignos hominis altitudine sensus Tibi potissimum, GARVI, debere me semper et meminero et profitebor. Sermones Tui, exemplum vitæ Tuæ, quam licuit mihi per familiarem consuetudinem penitus inspectare, non potuerunt non efferre in haud plane sterili animo tales fructus. Plus mihi profuit audire Te ac videre, quam optimos libros legere: qui siquid etiam ipsi ex eo tempore mihi attulerunt amplioris utilitatis, refero Tibi acceptum. Nullius igitur damni acerbior ac justiore dolore afficior, quam quod Te Lipsia distracto, mihi Tuæ consuetudinis fructu, quem indies majorem et uberiores cepissem, carendum est. Vale, vale, mi GARVI. Scribebam Lipsiæ nundinis vernalibus anni MDCCLXXVIII.

ἩΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ἈΛΙΚΑΡΝΗΣΣΗΣ ἹΣΤΟΡΙΗ.

Ἡ ἹΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΟΙ Θ', ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΑΙ

ΜΟΥΣΑΙ.

ἹΣΤΟΡΙΩΝ ΠΡΩΤΗ,

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΚΛΕΙΩ.

ἩΡΟΔΟΤΟΥ Ἀλικαρνησσηῶς ἱστορίας ἀπόδεξις ἥδε·
ὥς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γέ-
νηται, μήτε ἔργα μεγάλα τε καὶ θαυμάσια, τὰ μὲν Ἑλ-
λησι, τὰ δὲ βαρβάροισιν ἀποδεχθέντα, ἀκλεᾶ γένηται.
• τὰ τε ἄλλα, καὶ δι' ἣν αἰτίην ἐπολέμησαν ἀλλήλοισι.

ΠΕΡΣΕΩΝ μὲν νυν οἱ λόγιοι Φοίνικας φασὶ γενέ-
σθαι τῆς διαφορῆς αἰτίους. τούτους γὰρ ἀπὸ τῆς Ἐρυ-
θρῆς καλεομένης θαλάσσης ἀπικομένους ἐπὶ τήνδε τὴν
θάλασσαν, καὶ οἰκήσαντας τοῦτον τὸν χώρον τὸν καὶ
• νῦν οἰκέουσιν, αὐτίκα ναυτιλίῃσι μακρῇσιν ἐπιθέσθαι.
ἀπαγινέοντας δὲ φορτία Αἰγύπτια τε καὶ Ἀσσύρια, τῇ
τε ἄλλῃ χώρῃ ἐσαπικνέεσθαι, καὶ δὴ καὶ ἐς Ἀργος.
τὸ δὲ Ἀργος τοῦτον τὸν χρόνον προεῖχεν ἅπασι τῶν ἐν
τῇ νῦν Ἑλλάδι καλεομένῃ χώρῃ. ἀπικομένους δὲ τοὺς
10 Φοίνικας ἐς δὴ τὸ Ἀργος τοῦτο, διατίθεσθαι τὸν φόρ-
τον. πέμπτη δὲ ἡ ἕκτη ἡμέρῃ ἀπ' ἧς ἀπίκοντο, ἐξεμ-
πολημένων σφι σχεδὸν πάντων, ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν θά-
λασσαν γυναῖκας ἄλλας τε πολλὰς, καὶ δὴ καὶ τοῦ
βασιλῆος θυγατέρα. τὸ δὲ οἱ οὖνομα εἶναι, κατὰ τῷτο
15 τὸ καὶ Ἕλληνες λέγουσιν, Ἰοῦν*. ταύτας ὥσας κα-

1-5

Inimicitia-
rum causæ
inter Græ-
cos et Asiæ
populos,
mutui ra-
ptus mulie-
rum.

1

Phænices
maris medi-
terranei ac-
colæ facti
anno ante
Christum
natum 1722.
Io rapta
1687.

τὰ πρύμνην τῆς νηὸς, ὠνέεσθαι τῶν φορτίων, τῶν σφιν
 ἦν θυμὸς μάλιστ' καὶ τοὺς Φοίνικας διακελευσαμένους
 ὀρμῆσαι ἐπ' αὐτάς. τὰς μὲν δὴ πλεῦνας τῶν γυναικῶν
 ἀποφυγέειν, τὴν δὲ Ἰοῦν σὺν ἄλλησιν ἀρπασθῆναι.
 ἐσβαλλομένους δὲ ἐς τὴν νέα, οἴχεσθαι ἀποπλέοντας ἐπ' 20

2

Europa
 1582. Me-
 dea 1349.

Αἰγύπτου. Οὕτω μὲν Ἰοῦν ἐς Αἴγυπτον ἀπικέσθαι λέ-
 γουσι Πέρσαι, οὐκ ὡς Φοίνικες· καὶ τῶν ἀδικημάτων
 τοῦτο ἄρξαι πρῶτον. μετὰ δὲ ταῦτα, Ἑλλήνων τινὰς
 (οὐ γὰρ ἔχουσι τοῦνομα ἀπηγήσασθαι) φασὶ τῆς Φοι-
 νίκης ἐς Τύρον προσχόντας, ἀρπάσαι τοῦ βασιλῆος τὴν 5
 θυγατέρα Εὐρώπην. εἶησαν δ' ἂν οὗτοι Κρήτες. ταῦτα
 μὲν δὴ ἴσα πρὸς ἴσα σφί γενέσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα,
 Ἑλληνας αἰτίους τῆς δευτέρης ἀδικίης γενέσθαι. κα-
 ταπλώσαντας γὰρ μακρῇ νηϊ ἐς Αἶάν τε τὴν Κολχίδα
 καὶ ἐπὶ Φάσιν ποταμὸν, ἐνθεῦτεν, διαπρηξαμένους καὶ 10
 τᾶλλα τῶν εἵνεκεν ἀπίκατο, ἀρπάσαι τοῦ βασιλῆος τὴν
 θυγατέρα Μηδείην. πέμψαντα δὲ τὸν Κόλχων βασι-
 λῆα ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυκα, αἰτέειν τε δίκας τῆς ἀρ-
 παγῆς, καὶ ἀπαιτέειν τὴν θυγατέρα· τοὺς δὲ ὑποκρίνα-
 σθαι, ὡς οὐδὲ ἐκεῖνοι Ἰοῦς τῆς Ἀργείης ἔδοσαν σφί δί- 15

3

Helena
 1290.

κας τῆς ἀρπαγῆς, οὐδὲ ὦν αὐτοὶ δώσειν ἐκείνοισι. Δευ-
 τέρη δὲ λέγουσι γενεῇ μετὰ ταῦτα Ἀλέξανδρον τὸν
 Πριάμου, ἀκηκοότα ταῦτα, ἐθελῆσαι οἱ ἐκ τῆς Ἑλλά-
 δος δι' ἀρπαγῆς γενέσθαι γυναῖκα, ἐπιστάντων πάντως
 ὅτι οὐ δώσει δίκας· οὔτε γὰρ ἐκείνους διδόναι. οὕτω δὲ 5
 ἀρπάσαντος αὐτοῦ Ἑλένην, τοῖσιν Ἑλλησι δόξαι, πρῶ-
 τον πέμψαντας ἀγγέλους, ἀπαιτέειν τε Ἑλένην, καὶ δί-
 κας τῆς ἀρπαγῆς αἰτέειν. τοὺς δὲ, προῖσχομένων ταῦτα,
 προφέρειν σφί Μηδείης τὴν ἀρπαγὴν· ὡς οὐ δόντες αὐ-
 τοὶ δίκας, οὐδὲ ἐκδόντες ἀπαιτεόντων, βουλοίατό σφί 10

4

Utri aucto-
 res injuria-
 rum Græci
 an Asiæ po-
 puli.

παρ' ἄλλων δίκας γίνεσθαι. Μέχρι μὲν ὦν τούτου,
 ἀρπαγὰς μούνας εἶναι παρ' ἀλλήλων· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου,
 Ἑλληνας δὴ μεγάλως αἰτίους γενέσθαι. προτέρους
 γὰρ ἄρξαι στρατεύεσθαι ἐς τὴν Ἀσίην, ἢ σφέας ἐς τὴν
 Εὐρώπην. τὸ μὲν νυν ἀρπάζειν γυναῖκας, ἀνδρῶν ἀδί- 5
 κων νομίζειν ἔργον εἶναι· τὸ δὲ ἀρπασθαι σπουδὴν
 ποιήσασθαι τιμωρέειν, ἀνοήτων· τὸ δὲ μηδεμίην ὥρην
 ἔχειν ἀρπασθαισέων, σωφρόνων. δῆλα γὰρ δὴ, ὅτι εἰ μὴ

αὐταὶ ἐβουλέατο, οὐκ ἂν ἤρπάζοντο. σφέας μὲν δὴ τοὺς
 10 ἐκ τῆς Ἀσίης λέγουσι Πέρσαι ἄρπαζομενέων τῶν γυ-
 ναικῶν λόγον οὐδένα ποιήσασθαι. Ἕλληνας δὲ Λακε-
 δαιμονίης εἵνεκεν γυναικὸς σόλον μέγαν συναγεῖραι, καὶ
 ἔπειτα ἐλθόντας ἐς τὴν Ἀσίην, τὴν Πριάμου δύναμιν
 κατελεῖν. ἀπὸ τούτου αἰεὶ ἠγήσασθαι τὸ Ἑλληνικὸν
 15 σφίσιν εἶναι πολέμιον. τὴν γὰρ Ἀσίην καὶ τὰ ἐνοικέον-
 τα ἔθνεα βάρβαρα οἰκισθῶνται οἱ Πέρσαι, τὴν δὲ Εὐρώ-
 πην καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἠγῆνται κεχωρίσθαι. Οὕτω
 μὲν Πέρσαι λέγουσι γενέσθαι, καὶ διὰ τὴν Ἰλίου ἄλω-
 σιν εὐρίσκουσι σφίσιν ἐοῦσαν τὴν ἀρχὴν τῆς ἔχθρης τῆς
 ἐς τοὺς Ἕλληνας. περὶ δὲ τῆς Ἰοῦς οὐκ ὁμολογέουσι
 5 Πέρσησι οὕτω Φοίνικες. οὐ γὰρ ἀρπαγῇ σφέας χρησα-
 μένους λέγουσι ἀγαγεῖν αὐτὴν ἐς Αἴγυπτον, ἀλλ' ὥς ἐν
 τῷ Ἀργεὶ ἐμίσγετο τῷ ναυκλήρῳ τῆς νηός· ἐπεὶ δὲ ἔμα-
 θεν ἔγκυος ἐοῦσα, αἰδέομένη τοὺς τοκέας, οὕτω δὴ ἐθε-
 λοντὴν αὐτὴν τοῖσι Φοίνιξι συνεκπλῶσαι, ὥς ἂν μὴ κα-
 10 τάδηλος γένηται. ταῦτα μὲν νυν Πέρσαι τε καὶ Φοίνι-
 κες λέγουσι. ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τούτων οὐκ ἔρχομαι ἐρέων
 ὥς οὕτως ἢ ἄλλως κως ταῦτα ἐγένετο· τὸν δὲ οἶδα αὐ-
 τὸς πρῶτον ὑπάρξαντα ἀδίκων ἔργων ἐς τοὺς Ἕλληνας,
 τοῦτον σημήνας, παραβήσομαι ἐς τὸ πρόσω τοῦ λόγου,
 15 ὁμοίως σμικρὰ καὶ μεγάλα ἄσπερα ἀνθρώπων ἐπεξιῶν.
 τὰ γὰρ τοπάλαι μεγάλα ἦν, τὰ πολλὰ αὐτῶν σμικρὰ
 γέγονε· τὰ δὲ ἐπ' ἐμεῦ ἦν μεγάλα, πρότερον ἦν σμικρά.
 τὴν ἀνδρωπητήν ὦν ἐπισάμενος εὐδαιμονίην οὐδαμᾶ ἐν
 τῷτῳ μένουσαν, ἐπιμνήσομαι ἀμφοτέρων ὁμοίως.

ΚΡΟΙΣΟΣ ἦν Λυδὸς μὲν γένος, παῖς δὲ Ἀλυάττεω·
 τύραννος δὲ ἐθνέων τῶν ἐντὸς Ἀλυος ποταμοῦ, ὃς ῥέων
 ἀπὸ μεσαμβρίας μεταξὺ Σύρων καὶ Παφλαγόνων, ἐξίει
 πρὸς βορρῇν ἄνεμον ἐς τὸν Εὐξείνιον καλεόμενον πόντον.
 5 οὗτος ὁ Κροῖσος, βαρβάρων πρῶτος τῶν ἡμεῖς ἴδμεν,
 τοὺς μὲν κατεστρέψατο Ἑλλήνων ἐς φόρου ἀπαγωγὴν,
 τοὺς δὲ, φίλους προσεποιήσατο. κατεστρέψατο μὲν Ἰω-
 νὰς τε καὶ Αἰολέας, καὶ Δωριέας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίῃ. Φί-
 λους δὲ προσεποιήσατο Λακεδαιμονίους. πρὸ δὲ τῆς
 10 Κροῖσου ἀρχῆς πάντες Ἕλληνες ἦσαν ἐλεύθεροι. τὸ γὰρ
 Κιρμερίων σράτευμα τὸ ἐπὶ τὴν Ἰωνίην ἀπικόμενον,

5

*Ilum ever-
sum a.
1270. De
Io alia nar-
ratio Phœ-
nicum.*

6

*Primus e
barbaris
Cræsus Ly-
diæ rex ab
a. 560. Græ-
cos Asiati-
cos tributa-
rios fecit.*

7

*Lydorum
primi reges
ab Atye ori-
undi. Se-
cundi, He-
raclidæ, ab
a. 1221. ad
716. Pri-
mus ex He-
raclidis A-
gron; ulti-
mus, Can-
daules.*

Κροίστα ἔνν πρεσβύτερον, οὐ καταστροφὴ ἐγένετο τῶν πο-
λίων, ἀλλ' ἐξ ἐπιδρομῆς ἀρπαγῆ. Ἡ δὲ ἡγεμονίη οὕτω
περιῆλθεν, εὐῶσα Ἡρακλειδέων, ἐς τὸ γένος τὸ Κροίσου,
καλεομένους δὲ Μερμνάδας. ἦν Κανδαύλης, τὸν οἱ Ἕλ-
ληνες Μυρσίλον ὀνομάζουσι, τύραννος Σαρδίων, ἀπόγονος
δὲ Ἀλκαίου τοῦ Ἡρακλέος. Ἀγρων μὲν γὰρ ὁ Νίνου, 5
τοῦ Βήλου, τοῦ Ἀλκαίου, πρῶτος Ἡρακλειδέων βασι-
λεύς ἐγένετο Σαρδίων. Κανδαύλης δὲ ὁ Μύρσου, ὕστατος.
οἱ δὲ πρότερον Ἀγρωνος βασιλεύσαντες ταύτης τῆς χώ-
ρης, ἦσαν ἀπόγονοι Λυδοῦ τοῦ Ἀτυος· ἀπ' οὗτευ ὁ δῆμος
Λύδιος ἐκλήθη ὁ πᾶς οὗτος, πρότερον Μήων καλεόμενος. 10
παρὰ τούτων δὲ Ἡρακλεῖδαι ἐπιτραφθέντες, ἔσχον τὴν
ἀρχὴν ἐκ Θεοπροπίου, ἐκ δούλης τε τῆς Ἰαρδάνου γεγυ-
ναικὸς καὶ Ἡρακλέος· ἄρξαντες μὲν ἐπὶ δύο τε καὶ εἴκοσι
γενεὰς ἀνδρῶν, ἕτεα πέντε τε καὶ πεντακόσια, παῖς
πατρὸς ἐκδεκόμενος τὴν ἀρχὴν, μέχρι Κανδαύλεω 15
τοῦ Μύρσου. Οὗτος δὲ ὢν ὁ Κανδαύλης ἡγάσθη τῆς
ἐωῦτοῦ γυναικὸς· ἐρασθεὶς δὲ, ἐνόμιζε οἱ εἶναι γυναικᾶ
πολλὸν πασέων καλλίστην. ὥς δὲ ταῦτα νομίζων· ἦν
γάρ οἱ τῶν αἰχμοφόρων Γύγης ὁ Δασκύλου ἀρεσκόμενος
μάλισα· τούτῳ τῷ Γύγῃ καὶ τὰ σπουδαιέστερα τῶν 5
πρηγμάτων ὑπερετίθετο ὁ Κανδαύλης, καὶ δὴ καὶ τὸ εἶ-
δος τῆς γυναικὸς ὑπερεπαινέων. χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ δι-
ελθόντος, (χρῆν γὰρ Κανδαύλῃ γενέσθαι κακῶς,) ἔλεγε
πρὸς τὸν Γύγην τοιάδε· “ Γύγη, οὐ γὰρ σε δοκέω πεί-
“ θεσθαί μοι λέγοντι περὶ τοῦ εἶδους τῆς γυναικὸς· (ὦ- 10
“ τα γὰρ τυγχάνει ἀνθρώποισι ἔόντα ἀπιστότερα ὀφθαλ-
“ μῶν· ποίῃς ὅπως ἐκείνην θεήσεαι γυμνήν.” Ὁ δὲ μέγα
ἀμβώσας, εἶπε, “ Δέσποτα, τίνα λέγεις λόγον οὐκ ὑγιέα,
“ κελεύων με δέσποιναν τὴν ἐμὴν θεήσασθαι γυμνήν;
“ ἅμα δὲ κιθῶνι ἐκδυομένῳ συνεκδύεται καὶ τὴν αἰὼν 15
“ γυνή· πάλαι δὲ τὰ καλὰ ἀνθρώποισι ἐξεύρηται, ἐκ
“ τῶν μανθάνειν δεῖ. ἐν τοῖσιν ἐν τόδῃ ἐστὶ, σκοπέειν
“ τινὰ τὰ ἐωῦτοῦ. ἐγὼ δὲ πείδομαι ἐκείνην εἶναι πα-
“ σέων γυναικῶν καλλίστην· καί σεο δέομαι μὴ δέεσθαι
9
“ ἀνόμων.” Ὁ μὲν δὴ, λέγων τοιαῦτα, ἀπεμάχετο,
ἀρρώδεων μὴ τί οἱ ἐξ αὐτέων γένηται κακόν. ὁ δὲ ἀμεί-
βετο τοῖσδε, “ Θάρσει Γύγη· καὶ μὴ φοβεῖσθαι μήτε ἐμὲ,

*Candaules
uxoris amo-
re deperi-
ens, impel-
lit Gygem ut
eam clam
spectet nu-
dam.*

“ ὥς σεο πειρώμενος λέγω λόγον τόνδε· μήτε γυναῖκα
 5 “ τὴν ἐμὴν, μή τί τοι ἐξ αὐτῆς γένηται βλάβος· ἀρχὴν
 “ γὰρ ἐγὼ μηχανήσομαι οὕτω, ὥς μὴδὲ μαθεῖν μιν
 “ ὀφθεῖσαν ὑπὸ σεῦ. ἐγὼ γάρ σε ἐς τὸ οἶκημα, ἐν τῷ
 “ κοιμώμεθα, ὅπισθε τῆς ἀνοιγομένης θύρης σήσω. με-
 “ τὰ δ’ ἐμὲ ἐσελθόντα, παρῆσαι καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἐμὴ ἐς
 10 “ κοῖτον. κεῖται δὲ ἀγχοῦ τῆς ἐσόδου θρόνος· ἐπὶ τοῦ-
 “ τον τῶν ἱματίων κατὰ ἐν ἑκάστων ἐκδύνουσα θήσει· καὶ
 “ κατ’ ἡσυχίην πολλὴν παρῆξει τοι θεήσασθαι. ἐπεὰν
 “ δὲ ἀπὸ τοῦ θρόνου σείχῃ ἐπὶ τὴν εὐνὴν, κατὰ νώτου τε
 “ αὐτῆς γένη, σοὶ μελέτω τὸ ἐνθεῦτεν ὅπως μή σε ὀψε-
 “ ται ἰόντα παρὰ θυρέων.” Ὁ μὲν δὴ, ὥς οὐκ ἠδύνατο
 διαφυγέειν, ἦν ἑτοιμος. ὁ δὲ Κανδαύλης, ἐπεὶ ἐδόκεε ὥρῃ
 τῆς κοίτης εἶναι, ἤγαγε τὸν Γύγεα ἐς τὸ οἶκημα· καὶ
 μετὰ ταῦτα αὐτίκα παρῆν καὶ ἡ γυνή. ἐσελθοῦσαν δὲ
 5 καὶ τιθεῖσαν τὰ εἴματα ἐθηῆτο ὁ Γύγης. ὥς δὲ κατὰ
 νώτου ἐγένετο, ἰούσης τῆς γυναικὸς ἐς τὴν κοίτην, ὑπεκ-
 δὺς ἐχώρεεν ἔξω. καὶ ἡ γυνὴ ἐπορᾷ μιν ἐξιόντα. μα-
 δοῦσα δὲ τὸ ποιηθὲν ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὔτε ἀνέβωσεν αἰ-
 σχυνθεῖσα, οὔτε ἔδοξε μαθεῖν, ἐν νόῳ ἔχουσα τίσεσθαι
 10 τὸν Κανδαύλεα. παρὰ γὰρ τοῖσι Λυδοῖσι, σχεδὸν δὲ καὶ
 παρὰ τοῖσι ἄλλοισι βαρβάροις, καὶ ἄνδρα ὀφθεῖναι
 γυμνόν, ἐς αἰσχύνην μεγάλην φέρει. Τότε μὲν δὴ οὕτως,
 οὐδὲν δηλώσασα, ἡσυχίην εἶχεν· ὥς δὲ ἡμέρη τάχιστα
 ἐγεγόνεε, τῶν οἰκετέων τοὺς μάλισα ὥρα πσιοὺς εὐντας
 ἐωῦτῇ, ἐτοίμους ποιησαμένη, ἐκάλεε τὸν Γύγεα. ὁ δὲ,
 5 οὐδὲν δοκέων αὐτὴν τῶν πρηχθέντων ἐπίσασθαι, ἦλθε
 καλεόμενος. ἐώθεε γὰρ καὶ πρόσθεν, ὅπως ἡ βασιλεία
 καλέοι, φοιτᾷν. ὥς δὲ ὁ Γύγης ἀπίκητο, ἔλεγεν ἡ γυνὴ τά-
 δε, “ Νῦν τοι δυοῖν ὁδοῖν παρεστέων, Γύγη, δίδωμι αἶρεσιν,
 “ ὁκοτέστην βούλει τραπέσθαι. ἡ γὰρ Κανδαύλεα ἀπο-
 10 “ κτείνας, ἐμέ τε καὶ τὴν βασιληῖαν ἔχε τὴν Λυδῶν, ἡ
 “ αὐτόν σε αὐτίκα οὕτω ἀποθνήσκειν δεῖ· ὥς ἂν μὴ
 “ πάντα πειθόμενος Κανδαύλῃ, τοῦ λοιποῦ Ἰδῆς τὰ μὴ
 “ σε δεῖ. ἀλλ’ ἦτοι κεῖνόν γε τὸν ταῦτα βουλευσάντα
 “ δεῖ ἀπόλλυσθαι, ἢ σε τὸν ἐμὲ γυμνὴν θηησάμενον, καὶ
 15 “ ποιήσαντα οὐ νομιζόμενα.” Ὁ δὲ Γύγης τέως μὲν
 ἀπεθωύμαζε τὰ λεγόμενα· μετὰ δὲ, ἰκέτευε μή μιν ἀναγ-

10

11-13

Reginae jus-
 su Gyges
 Candaulem
 interficit, et
 ea uxore du-
 cta, imperi-
 um ad
 Mermnadas
 transfert.

- καίη ἐνδεῖν παρακρῖναι τοιαύτην αἵρεσιν. οὐκων δὴ
ἔπειθεν, ἀλλ' ὥρα ἀναγκαίην ἀληθείας προκειμένην, ἢ
τὸν δεσπότεα ἀπολλῦναι, ἢ αὐτὸν ὑπ' ἄλλων ἀπόλλυ-
σθαι· αἰρέεται αὐτὸς περιεῖναι. ἐπειρώτα δὴ λέγων τάδε, 20
“ Ἐπεὶ με ἀναγκάζεις δεσπότεα τὸν ἐμὸν κτείνειν, οὐκ
“ ἐθέλοντα, φέρε ἀκούσω τέω καὶ τρόπῳ ἐπιχειρήσομεν
“ αὐτῷ.” Ἡ δὲ ὑπολαβοῦσα ἔφη, “ Ἐκ τοῦ αὐτοῦ μὲν
“ χωρὶς ἡ ὁρμὴ ἔσαι, ὅθεν περ καὶ ἐκεῖνος ἐμὲ ἐπεδέξατο
12 “ γυμνήν· ὀπνωμένῳ δὲ ἡ ἐπιχείρησις ἔσαι.” Ὡς δὲ ἤρ-
τυσαν τὴν ἐπιβουλὴν, νυκτὸς γινομένης, (οὐ γὰρ μετίε-
το ὁ Γύγης, οὐδέ οἱ ἦν ἀπαλλαγή οὐδεμίη, ἀλλὰ ἔδεε ἡ
αὐτὸν ἀπολωλέναι, ἢ Κανδαύλεα,) εἶπετο ἐς τὸν θάλα-
μον τῇ γυναικί. καὶ μιν ἐκείνη, ἐγχειρίδιον δοῦσα, κα- 5
τακρύπτει ὑπὸ τὴν αὐτὴν θύρην. καὶ μετὰ ταῦτα, ἀνα-
παυομένου Κανδαύλεω, ὑπείσδύς τε καὶ ἀποκτείνας αὐ-
τὸν, ἔσχε καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν βασιληῖην Γύγης.
[τοῦ καὶ Ἀρχίλοχος ὁ Πάριος, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον
13 γεγόμενος, ἐν ἰάμβῳ τριμέτρῳ ἐπεμνήσθη.] Ἐσχέ δὲ τὴν
βασιληῖην, καὶ ἐκρατύνθη ἐκ τοῦ ἐν Δελφοῖσι χρηστήρι-
ος· ὡς γὰρ δὴ οἱ Λυδοὶ δεινὸν ἐποιεῦντο τὸ Κανδαύλεω πά-
θος, καὶ ἐν ὅπλοισι ἦσαν, συνέβησαν ἐς τῷτο οἷ τε τοῦ
Γύγεω σασσιῶται καὶ οἱ λοιποὶ Λυδοί, ἦν μὲν δὴ τὸ χρη- 5
στήριον ἀνέλη μιν βασιλέα εἶναι Λυδῶν, τόνδε βασιλεύειν·
ἦν δὲ μὴ, ἀποδοῦναι ὀπίσω ἐς Ἡρακλείδας τὴν ἀρχήν.
ἀνεῖλέ τε δὴ τὸ χρηστήριον, καὶ ἐβασίλευσεν οὕτω Γύγης.
τοσόνδε μέντοι εἶπεν ἡ Πυθίη, ὡς Ἡρακλείδῃσι τίσις
ἦξει ἐς τὸν πέμπτον ἀπόγονον Γύγεω. τούτου τοῦ ἔπεος 10
Λυδοί τε καὶ οἱ βασιλέες αὐτῶν λόγον οὐδένα ἐποιεῦντο,
πρὶν δὴ ἐπετελέσθῃ. Τὴν μὲν δὴ τυραννίδα οὕτως ἔσχον
οἱ Μερμνάδαι, τοὺς Ἡρακλείδας ἀπελόμενοι. Γύγης δὲ
14 τυραννεύσας ἀπέπεμψε ἀναθήματα ἐς Δελφὸς ἐκ ὀλί-
γα· ἀλλ' ὅσα μὲν ἀργύρου ἀναθήματά ἐσιν οἱ πλεῖστα ἐν
Δελφοῖσι· πάρεξ δὲ ἀργύρου, χρυσὸν ἀπλετον ἀνέθηκεν, 5
ἄλλον τε καὶ τοῦ μάλισα μνήμην ἄξιον ἔχειν ἐς, κρη-
τῆρές οἱ ἀριθμὸν ἕξ χρύσειοι ἀνακέαται. ἐσᾶσι δὲ οὗτοι
ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ, σαθρὸν ἔχοντες τριήκοντα
τάλαντα· ἀληθεῖ δὲ λόγῳ χρεωμένῳ, οὐ Κορινθίων τοῦ
δημοσίου ἐσιν ὁ θησαυρὸς, ἀλλὰ Κυψέλου τοῦ Ἡελίωνος. 10

οὗτος δὲ ὁ Γύγης, πρῶτος βαρβάρων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, ἐς
 Δελφοὺς ἀνέβηκεν ἀναθήματα, μετὰ Μίδην τὸν Γορδῖεω,
 Φρυγίης βασιλῆα. ἀνέβηκε γὰρ δὴ καὶ Μίδης τὸν βασι-
 λῆϊον θρόνον, ἐς τὸν προκατίζων ἐδίκαζεν, εὐντα ἀξιο-
 15 θέτον. κεῖται δὲ ὁ θρόνος οὗτος ἐνθάπερ οἱ τοῦ Γύγεω
 κρητῆρες. ὁ δὲ χρυσὸς οὗτος καὶ ὁ ἄργυρος τὸν ὁ Γύγης
 ἀνέβηκεν, ὑπὸ Δελφῶν καλεῖται Γυγάδας ἐπὶ τοῦ ἀνα-
 θέντος ἐπωνυμίην. ἐσέβαλε μὲν νυν στρατιήν καὶ οὗτος,
 ἐπεὶ τε ἤρξεν, ἐς τε Μίλητον καὶ ἐς Σμύρνην, καὶ Κο-
 20 λοφῶνος τὸ ἄσυ εἶλεν. ἀλλ' οὐδὲν γὰρ μέγα ἔργον ἀπ'
 αὐτοῦ ἄλλο ἐγένετο, βασιλεύσαντος δυῶν δέοντα τεσσερά-
 κοντα ἔτεα. τοῦτον μὲν παρήσομεν, τοσαῦτα ἐπιμνησθέν-
 τες. Ἄρδυος δὲ τοῦ Γύγεω μετὰ Γύγην βα-
 15 σιλεύσαντος μνήμην ποιήσομαι. οὗτος δὲ
 Πριηνέας τε εἶλεν, ἐς Μίλητόν τε ἐσέβαλεν.
 ἐπὶ τούτου τε τυραννεύοντος Σαρδίων Κιμμέ-
 5 ριοι ἐξ ἠθέων ὑπὸ Σκυθέων τῶν Νομάδων ἐξα-
 νασάντες, ἀπικέατο ἐς τὴν Ἀσίην, καὶ Σάρδεις
 πλὴν τῆς ἀκροπόλιος εἶλον. Ἄρδυος δὲ βασι-
 λεύσαντος ἐνὸς δέοντα πεντήκοντα ἔτεα, ἐξεδέ-
 ξατο Σαδυάττης ὁ Ἄρδυος, καὶ ἐβασίλευσεν
 ἔτεα δώδεκα. Σαδυάττειω δὲ, Ἀλυάττης· ἔτος
 9 δὲ Κυαξάρη τε τῷ Δηϊόκεω ἀπογόνῳ ἐπολέ-
 μησε, καὶ Μήδοισι· Κιμμερίους τε ἐκ τῆς
 Ἀσίης ἐξήλασε. Σμύρνην τε τὴν ἀπὸ Κολο-
 φῶνος κτισθεῖσαν εἶλεν, ἐς Κλαζομενάς τε
 ἐσέβαλεν· ἀπὸ μὲν νυν τούτων οὐκ ὥς ἦθε-
 10 λεν ἀπήλλαξεν, ἀλλὰ προσπλάισας μεγάλως. ἄλλα
 δὲ ἔργα ἀπεδέξατο ἐὼν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀξιαπηγητότατα
 τάδε. Ἐπολέμησε Μιλησίοισι, παραδεξάμενος τὸν πό-
 λέμον παρὰ τοῦ πατρὸς. ἐπελαύνων γὰρ ἐπολιόρκειε τὴν
 Μίλητον τρόπῳ τοιῷδε· ὅκως μὲν εἶη ἐν τῇ γῇ καρπὸς ἀ-
 5 δρὸς, τηνικαῦτα ἐσέβαλλε τὴν στρατιήν. ἐστρατεύετο δὲ
 ὑπὸ συρίγγων τε καὶ πηκτίδων, καὶ αὐλοῦ γυναικῆϊου τε
 καὶ ἀνδρηῆϊου. ὥς δὲ ἐς τὴν Μιλησίην ἀπίκοιτο, οἰκή-
 ματα μὲν τὰ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν οὔτε κατέβαλλεν, οὔτε ἐνε-
 πίμπρη, οὔτε θύρας ἀπέσπα, ἕα δὲ κατὰ χώρην ἐσάμε-
 ναι· ὁ δὲ τά τε δένδρεα καὶ τὸν καρπὸν τὸν ἐν τῇ γῇ ὅκως
 10 παραφθείρειεν, ἀπαλλάσσετο ὀπίσω· τῆς γὰρ θαλάσ-

Ardys ab a. 678 ad 629.
 Hic Prienas expugnat, et
 Miletum invadit. Ultimis
 regni ejus annis Cimmerii,
 a Scythis pulsi ex Euro-
 pa, [1. 103. 4. 10, sq.]
 Sardes ceperunt.

16-18

Sadyattes ab a. 629 ad 617.
 Alyattes, qui ei successit,
 bellum adversus Milesios
 ab eo motum et sex an-
 nos gestum, continuat
 post ejus mortem annos
 quinque. Idem (16) cum
 Cyaxare Medo bellum
 gessit: [1, 74.] Cimme-
 rios ex Asia expulit:
 Smyrnam cepit, et Cla-
 zomenas invasit.

17

18

σης οἱ Μιλήσιοι ἐπεκράτεον, ὥς ἐπέδρης μὴ εἶναι ἔργον τῇ στρατιῇ. τὰς δὲ οἰκίας οὐ κατέβαλλεν ὁ Λυδὸς, τῶνδε εἵνεκα, ὅπως ἔχοιεν ἐνθεῦτεν ὀρμεώμενοι τὴν γῆν σπείρειν τε καὶ ἐργάζεσθαι οἱ Μιλήσιοι, αὐτὸς δὲ, ἐκείνων ἐργαζομένων, ἔχοι τι καὶ σίνεσθαι ἐσβάλλων. Ταῦτα ποιεῶν, ἐπολέμει ἕτεα ἑνδεκα· ἐν τοῖσι τρώματα μεγάλα διφάσια Μιλησίων ἐγένετο, ἐν τε Λιμενηίῳ χώρης τῆς σφετέρης μαχασαμένων, καὶ ἐν Μαιάνδρου πεδίῳ. τὰ μὲν νυν ἕξ ἕτεα τῶν ἑνδεκα Σαδυάττης ὁ Ἀρδυος ἔτι Λυδῶν ἦρχε, ὁ καὶ ἐσβαλὼν τηνικαῦτα ἐς τὴν Μιλησίην τὴν στρατίην· (Σαδυάττης οὗτος γὰρ καὶ ὁ τὸν πόλεμον ἦν συνάψας) τὰ δὲ πέντε τῶν ἐτέων τὰ ἐπόμενα τοῖσιν ἕξ Ἀλυάττης ὁ Σαδυάττεω ἐπολέμει, ὃς παραδεξάμενος (ὥς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται) παρὰ τοῦ πατρὸς τὸν πό-

10

19

Ejus mor-
bus anno
belli Mile-
siaci duo-
decimo, et
Pythiae re-
sponsum.

λεμον, προσεῖχε ἐντεταμένως. τοῖσι δὲ Μιλησίοισι οὐδαμοὶ Ἰώνων τὸν πόλεμόν τοῦτον συνεπελάφρυνον, ὅτι μὴ Χῆοι μῶνοι. οὗτοι δὲ τὸ ὅμοιον ἀνταποδιδόντες ἐτιμώρεον· καὶ γὰρ δὴ πρότερον οἱ Μιλήσιοι τοῖσι Χίοισι τὸν πρὸς Ἑρυθραίους πόλεμον συνδιήνεικαν. Τῷ δὲ δυωδεκάτῳ ἔτει ληΐου ἐμπιπραμένου ὑπὸ τῆς στρατιῆς, συνηνείχθη τι τοιόνδε γενέσθαι πρῆγμα· ὥς ἄφθῃ τάχιστα τὸ ληΐον ἀνέμῳ βιώμενον, ἄψατο νηοῦ Ἀθηναίης, ἐπὶ κλησιν Ἀσσησίης. ἄφθεις δὲ ὁ νηὸς, κατεκαύθη. καὶ τοπαρευ- 5

5

20-22

Thrasybulus
a Periandro
monitus,
caduceato-
rem ab Aly-
atte missum
quum dece-
pisset, ob-
jecta ei spe-
cie rerum
apud se af-
fluentium,
pacem im-
petravit.

τίκα μὲν λόγος οὐδεὶς ἐγένετο· μετὰ δὲ, τῆς στρατιῆς ἀπικομένης ἐς Σάρδεις, ἐνόσησεν ὁ Ἀλυάττης. μακροτέρης δὲ οἱ γενομένης τῆς νόσου, πέμπει ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους, εἴτε δὴ συμβουλεύσαντός τευ, εἴτε καὶ αὐτῷ ἔδοξε πέμψαντα τὸν θεὸν ἐπείρεσθαι περὶ τῆς νόσου. 10 τοῖσι δὲ ἡ Πυθίη ἀπικομένοις ἐς Δελφοὺς οὐκ ἔφη χρῆσειν, πρὶν ἢ τὸν νηὸν τῆς Ἀθηναίης ἀνορθώσωσι, τὸν ἐνέπρησαν χώρης τῆς Μιλησίης ἐν Ἀσσησῷ. Δελφῶν οἶδα ἐγὼ οὕτω ἀκούσας γενέσθαι· Μιλήσιοι δὲ τὰδε προσιδεῖσι τούτοις, Περίανδρον τὸν Κυψέλου, εὐντα Θρασυβούλῳ τῷ τότε Μιλήτου τυραννεύοντι ξεῖνον ἐς 5 ταμάλιστα, πυθόμενον τὸ χρηστήριον τὸ τῷ Ἀλυάττῃ γε- νόμενον, πέμψαντα ἄγγελον κατειπεῖν, ὅπως ἂν τι προειδὼς πρὸς τὸ παρὲν βουλεύηται. Μιλήσιοι μὲν νυν οὕτω λέγουσι γενέσθαι. Ἀλυάττης δὲ, ὥς οἱ ταῦτα ἐξηγέλθη, αὐτίκα ἔπεμπε κήρυκα ἐς Μίλητον, βουλόμενος

5

σπονδὰς ποιήσασθαι Θρασυβούλῳ τε καὶ Μιλησίοισι
 χρόνον ὅσον ἂν τὸν νηὸν οἰκοδομή. ὁ μὲν δὴ ἀπόστολος ἐς
 3 τὴν Μίλητον ἦν. Θρασύβουλος δὲ σαφέως προπεπυσμέ-
 νος πάντα λόγον, καὶ εἰδὼς τὰ Ἀλυάττης μέλλοι ποιή-
 σειν, μηχανᾶται τοιάδε· ὅσος ἦν ἐν τῷ ἄσει σῖτος καὶ
 ἐωῦτοῦ καὶ ἰδιωτικὸς, τοῦτον πάντα συγκομίσας ἐς τὴν
 ἀγορὴν, προεῖπε Μιλησίοισι, ἐπεὰν αὐτὸς σημήνη, τότε
 10 πίνειν τε πάντας καὶ κώμῳ χρεέσθαι ἐς ἀλλήλους.

Ταῦτα δὲ ἐποίεε τε καὶ προηγόρευε Θρασύβουλος, τῶνδε
 εἵνεκεν, ὅπως ἂν δὴ ὁ κήρυξ ὁ Σαρδιηνὸς, ἰδὼν τε σωρὸν μέ-
 γαν σίτου κεχυμένον, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐν εὐπαθείῃσι
 ἑόντας, ἀγγείλῃ Ἀλυάττῃ. τὰ δὴ καὶ ἐγένετο. ὥς γὰρ
 5 δὴ ἰδὼν τε ἐκεῖνα ὁ κήρυξ, καὶ εἰπας πρὸς Θρασύβουλον
 τὰς ἐντολὰς τοῦ Λυδοῦ, ἀπῆλθεν ἐς τὰς Σάρδεις, ὥς ἐγὼ
 πυνθάνομαι, δι' οὐδὲν ἄλλο ἐγένετο ἢ διαλλαγή. ἐλπί-
 ζων γὰρ ὁ Ἀλυάττης σιτοδηίην τε εἶναι ἰσχυρὴν ἐν τῇ
 Μιλήτῳ, καὶ τὸν λεῶν τετρύσθαι ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ,
 10 ἦκε τὸ κήρυκος νοσήσαντος ἐκ τῆς Μιλήτου τοὺς ἐναυλίους
 λόγους ἢ ὥς αὐτὸς κατεδόκεε. μετὰ δὲ, ἢ τε διαλλαγή
 σφι ἐγένετο, ἐπ' ᾧ τε ξείνους ἀλλήλοισι εἶναι καὶ ξυμ-
 μάχους· καὶ δύο τε ἀντὶ ἑνὸς νηοῦς τῇ Ἀθηναίῃ ὠκοδό-
 μησεν ὁ Ἀλυάττης ἐν τῇ Ἀσσησῷ, αὐτὸς τε ἐκ τῆς νέ-
 15 σου ἀνέστη. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν πρὸς Μιλησίους τε καὶ

22

Θρασύβουλον πόλεμον Ἀλυάττῃ ὥδε ἔσχε. Περίανδρος 23-24
 δὲ ἦν Κυψέλου παῖς, οὗτος ὁ τῷ Θρασυβούλῳ τὸ χρηστή-
 ριον μηνύσας· ἐτυράννευε δὲ ὁ Περίανδρος Κορίνθου. τῷ
 δὴ λέγουσι Κορίνθιοι (ὁμολογέουσι δὲ σφι Λέσβιοι) ἐν
 5 τῷ βίῳ θάῤυμα μέγισον παρὰσῆναι. Ἀρίονα τὸν Μηδυ-
 μναῖον ἐπὶ δελφῖνος ἐξενειχθέντα ἐπὶ Ταίναρον, ἑόντα κι-
 θαρῳδὸν τῶν τότε ἑόντων οὐδενὸς δεύτερον, καὶ διθύραμ-
 βον, πρῶτον ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, ποιήσαντά τε
 καὶ ὀνομάσαντα καὶ διδάξαντα ἐν Κορίνθῳ. Τοῦτον τὸν
 Ἀρίονα λέγουσι, τὸν πολλὸν τοῦ χρόνου διατρίβοντα παρὰ
 Περίανδρῳ, ἐπιθυμῆσαι πλῶσαι ἐς Ἰταλίην τε καὶ Σι-
 κελίην· ἐργασάμενον δὲ χρήματα μεγάλα, θελῆσαι ὀπί-
 5 στω ἐς Κόρινθον ἀπικέσθαι. ὁρμᾶσθαι μὲν νυν ἐκ Τά-
 ραντος, πεισέοντα δὲ οὐδαμοῖσι μᾶλλον ἢ Κορινθίοισι,
 μισθώσασθαι πλοῖον ἀνδρῶν Κορινθίων. τοὺς δὲ ἐν τῷ

24

πελάγει ἐπιβουλεύειν, τὸν Ἀρίονα ἐκβαλόντας, ἔχειν τὰ
 χρήματα. τὸν δὲ, συνέντα τοῦτο, λίσσεσθαι, χρήματα
 μὲν προϊέντα σφι, ψυχὴν δὲ παραιτεόμενον. οὐκ ἔστι δὲ 10
 πείθειν αὐτὸν τούτοις, ἀλλὰ κελεύειν τοὺς πορθμέας ἢ
 αὐτὸν διαχρᾶσθαι μιν, ὡς ἂν ταφῆς ἐν γῇ τύχη, ἢ ἐκ-
 πηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν τὴν ταχίστην. ἀπειληθέντα δὲ
 τὸν Ἀρίονα ἐς ἀπορίην, παραιτήσασθαι, ἐπειδὴ σφι ἔτω
 δοκέοι, περιϊδέειν αὐτὸν ἐν τῇ σκευῇ πᾶσιν ὅσα ἐν τοῖς 15
 ἔδωλίοις, αἰεῖσαι. αἰεῖσας δὲ, ὑπεδέκετο ἑωῦτὸν κατεργ-
 γάσασθαι. καὶ τοῖς ἐσελθεῖν γὰρ ἡδονὴν, εἰ μέλλοιεν
 ἀκούσεσθαι τοῦ ἀρίστου ἀνθρώπων ἀοιδοῦ, ἀναχωρῆσαι
 ἐκ τῆς πρύμνης ἐς μέσσην νῆα. τὸν δὲ, ἐνδύντα τε πᾶσαν
 τὴν σκευὴν, καὶ λαβόντα τὴν κιθάρην, ὅσα ἐν τοῖς 20
 ἔδωλίοις, διεξελθεῖν νόμον τὸν ὄρθιον. τελευτῶντος δὲ
 τοῦ νόμου, ῥίψαι μιν ἐς τὴν θάλασσαν ἑωῦτὸν, ὡς εἶχε,
 σὺν τῇ σκευῇ πᾶσιν. καὶ τοὺς μὲν ἀποπλέειν ἐς Κόριν-
 θον· τὸν δὲ, δελφῖνα λέγουσι ὑπολαβόντα ἐξενεῖκαι ἐπὶ
 Ταίναρον. ἀποδάντα δὲ αὐτὸν χωρεῖν ἐς Κόρινθον σὺν 25
 τῇ, σκευῇ, καὶ ἀπικόμενον ἀπηγέεσθαι πᾶν τὸ γεγονός.
 Περίανδρον δὲ ὑπὸ ἀπιστίας Ἀρίονα μὲν ἐν φυλακῇ ἔχειν,
 οὐδαμῇ μετιέντα, ἀνακῶς δὲ ἔχειν τῶν πορθμέων· ὡς
 δὲ ἄρα παρεῖναι αὐτοὺς, κληθέντας ἰσορέεσθαι εἴ τι λέ-
 γοιεν περὶ Ἀρίονος. φαρμένων δὲ ἐκείνων ὡς εἶη τε σῶς περὶ 30
 Ἰταλίην, καὶ μιν εὖ πρήσσοντα λίποιεν ἐν Τάραντι, ἐπι-
 φανῆναί σφι τὸν Ἀρίονα, ὥσπερ ἔχων ἐξεπήδησε· καὶ
 τοὺς, ἐκπλαγέντας, οὐκ ἔχειν ἔτι ἐλεγχομένους ἀρνεέ-
 σθαι. Ταῦτα μὲν νυν Κορίνθιοί τε καὶ Λέσβιοι λέγουσι.
 καὶ Ἀρίονός ἐστι ἀνάθημα χάλκεον οὐ μέγα ἐπὶ Ταίναρῳ, 35
 ἐπὶ δελφῖνος ἐπεὶ ἀνθρώπου. Ἀλυάττης δὲ ὁ Λυδὸς
 τὸν πρὸς Μιλησίους πόλεμον διεμείκας, μετέπειτα τελευ-
 τᾷ, βασιλεύσας ἔτεα ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα. ἀνέθηκε
 δὲ ἐκφυγὼν τὴν νοῦσον, δεύτερος οὗτος τῆς οἰκίης ταύ-
 τῆς, ἐς Δελφοὺς κρητῆρά τε ἀργύρεον μέγαν, καὶ ὑπο- 5
 κρητηρίδιον σιδήρεον κολλητὸν, θέης ἄξιον διὰ πάντων
 τῶν ἐν Δελφοῖσι ἀναθημάτων· Γλαύκου τοῦ Χίου ποιή-
 μα, ὃς μούνος δὴ πάντων ἀνθρώπων σιδήρου κόλλησιν
 ἐξεῦρε. Τελευτήσαντος δὲ Ἀλυάττεω, ἐξεδέξατο τὴν
 βασιληίην Κροῖσος ὁ Ἀλυάττεω, ἑτέων ἑὼν ἡλικίην

25

Alyattæ
 mors a. 560.
 Glaucus in-
 ventor artis
 ferrumi-
 nandi.

26

Cræsus na-
 tus a. 595.

πέντε καὶ τριήκοντα· ὅς δὴ Ἑλλήνων πρῶτοις ἐπεθή- rex 560,
 κατο' Ἐφεσίοις. ἔνθα δὴ οἱ Ἐφέσιοι πολιορκέομενοι ὑπ' Græcos in
 5 αὐτοῦ, ἀνέβησαν τὴν πόλιν τῇ Ἀρτέμιδι, ἐξάψαντες ἐκ Asia bello
 τοῦ νηοῦ σχοινίον εἰς τὸ τεῖχος. ἔσι δὲ μεταξὺ τῆς τε subactos ve-
 παλαιῆς πόλιν, ἣ τότε ἐπολιορκέετο, καὶ τοῦ νηοῦ, ἑπτὰ ctigales fe-
 σάδιοι. πρῶτοις μὲν δὴ τούτοις ἐπεχείρησε ὁ Κροῖσος· cit.
 μετὰ δὲ, ἐν μέρει ἐκάστοις Ἰώνων τε καὶ Αἰολέων, ἄλ-
 10 λοις ἄλλας αἰτίας ἐπιφέρων, τῶν μὲν ἐδύνατο μέζοντας
 παρσεύειν, μέζονα ἐπαιτιώμενος, τοῖσι δὲ αὐτέων καὶ
 φαῦλα ἐπιφέρων. Ὡς δὲ ἄρα οἱ ἐν τῇ Ἀσίῃ Ἕλληνες 27
 κατεσγράφατο εἰς φόρου ἀπαγωγὴν, τὸ ἐνθεῦτεν ἐπενόεε, Insulanos
 νέας ποιησάμενος, ἐπιχειρέειν τοῖσι νησιώτησι. ἐόντων aggressu-
 δὲ οἱ πάντων ἐτοίμων εἰς τὴν ναυπηγίην, οἱ μὲν Βίαντα rus, deter-
 5 λέγουσι τὸν Πριηνέα ἀπικόμενον εἰς Σάρδεις, οἱ δὲ Πιττα- retur sive a
 κὸν τὸν Μιτυληναῖον, εἰρομένου Κροίσου εἴ τι εἴη νεώτερον Biante, sive
 περὶ τὴν Ἑλλάδα, εἰπόντα τάδε, καταπαῦσαι τὴν ναυ- a Pittaco.
 πηγίην· “ὦ βασιλεῦ, νησιῶται ἵππον συνωνέονται μυ-
 “ ρίην, εἰς Σάρδεις τε καὶ ἐπὶ σε ἔχοντες ἐν νῶ στρατεύε-
 10 “ σθαι.” Κροῖσον δὲ, ἐλπίσαντα λέγειν ἐκεῖνον ἀλη-
 θεά, εἰπεῖν, “ Αἱ γὰρ τοῦτο θεοὶ ποιήσειαν ἐπὶ νόον νη-
 “ σιῶτησι, ἐλθεῖν ἐπὶ Λυδῶν παῖδας σὺν ἵπποις.” Τὸν
 δὲ, ὑπολαβόντα φάναι, “ὦ βασιλεῦ, προθύμως μοι
 “ φαίνεαι εὐξασθαι νησιώτας ἵππευομένους λαβεῖν ἐν
 15 “ ἡπείρῳ, οἰκότα ἐλπίζων· νησιώτας δὲ τί δοκέεις εὐ-
 “ χεσθαι ἄλλο, ἢ ἐπεὶ τε τάχις ἐπύθοντό σε μέλλον-
 “ τα ἐπὶ σφίσι ναυπηγέεσθαι νέας, λαβεῖν ἀρώμενοι
 “ Λυδοὺς ἐν θαλάσσῃ, ἵνα ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ οἰκη-
 “ μένων Ἑλλήνων τίσωνταί σε, τοὺς σὺ δουλώσας ἔ-
 20 “ χεις;” Κάρτα τε ἡσθῆναι Κροῖσον τῷ ἐπιλόγῳ· καὶ
 οἱ (προσφυέως γὰρ δόξαι λέγειν) πειθόμενον, παύσα-
 σθαι τῆς ναυπηγίης· καὶ οὕτω τοῖσι τὰς νήσους οἰκη-
 μένοισι Ἰωσι ξεινίην συνεθήκατο. Χρόνου δὲ ἐπιγινόμε- 28
 νου, καὶ κατεσγραμμένων σχεδὸν πάντων τῶν ἐντὸς Ἀλυσ Asiam om-
 ποταμοῦ οἰκημένων· πλὴν γὰρ Κιλίκων καὶ Λυκίων, nem ad Ha-
 τοὺς ἄλλους πάντας ὑπ' ἐωῦτῳ εἶχε κατασρεψάμενος ὁ lyn usque
 3 Κροῖσος· εἰσὶ δὲ οἷδε, [Λυδοί,] Φρύγες, Μυσοί, Μαργιαν- domat.
 δυνοί, Χάλυβες, Παφλαγόνες, Θρῆκες, οἱ Θυνοί τε καὶ
 Βιδυνοί, Κᾶρες, Ἴωνες, Δωριέες, Αἰολέες, Πάμφυλοι.

29
Sardes opi-
bus floren-
tes, aditæ a
Sapientibus
Græciæ. So-
lonis post
latas Athe-
niensibus
leges pere-
grinatio de-
cennii.

Κατεστραμμένων δὲ τούτων, καὶ προσεπικτωμένου Κροί-
σου Λυδοῖσι, ἀπικνέονται ἐς Σάρδεις ἀκμαζούσας πλῆθω
ἄλλοι τε οἱ πάντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος σοφισταί, οἱ τοῦτον
τὸν χρόνον ἐτύγχανον ἐόντες, ὥς ἕκαστος αὐτέων ἀπικνέοι-
το· καὶ δὴ καὶ Σόλων, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς Ἀθηναίοισι 5
νόμους κελεύσασι ποιήσας, ἀπεδήμησε ἕτεα δέκα, κατὰ
θεωρίας πρόφασιν ἐκπλώσας, ἵνα δὴ μή τινα τῶν νόμων
ἀναγκασθῇ λῦσαι τῶν ἔθετο. αὐτοὶ γὰρ οὐκ οἰοί τε ἦ-
σαν αὐτὸ ποιῆσαι Ἀθηναῖοι· ὁρκίοισι γὰρ μεγάλοισι
κατείχοντο, δέκα ἕτεα χρήσεσθαι νόμοισι τοὺς ἄν σφισι 10

30-32
Ejus apud
Cræsum
commora-
tio, et di-
sputatio de
fortuna hu-
mana.

Σόλων θῆται. Αὐτῶν δὴ ὢν τούτων καὶ τῆς θεωρίας
ἐκδημήσας ὁ Σόλων εἵνεκεν, ἐς Αἴγυπτον ἀπῆκετο παρὰ
Ἀρμασιν, καὶ δὴ καὶ ἐς Σάρδεις παρὰ Κροῖσον. ἀπικό-
μενος δὲ, ἐξεινίζετο ἐν τοῖσι βασιλεῦσι ὑπὸ τοῦ Κροί- 5
σου· μετὰ δὲ, ἡμέρη τρίτη ἢ τετάρτη, κελεύσαντος Κροί-
σου, τὸν Σόλωνα θεράποντες περιῆγον κατὰ τοὺς θησαυ-
ροὺς, καὶ ἐπεδείκνυσαν πάντα ἐόντα μεγάλα τε καὶ ὀλ-
βια. θεησάμενον δέ μιν τὰ πάντα, καὶ σκεψάμενον ὥς
οἱ κατὰ καιρὸν ἦν, εἶρετο ὁ Κροῖσος τάδε· “Ξεῖνε Ἀθη-
“ ναῖε, παρ’ ἡμέας γὰρ περὶ σέο λόγος ἀπῖκται πολλός, 10
“ καὶ σοφίης εἵνεκεν τῆς σῆς καὶ πλάνης, ὥς φιλοσοφέων
“ γῆν πολλὴν θεωρίας εἵνεκεν ἐπελήλυθας· νῦν ὢν ἡμέρος
“ ἐπείρεσθαί με ἐπῆλθέ σε, εἴ τινα ἤδη πάντων εἶδες
“ ὀλβιώτατον;” Ὁ μὲν, ἐλπίζων εἶναι ἀνθρώπων ὀλβιώ-
τατος, ταῦτα ἐπηρώτα· Σόλων δὲ, οὐδὲν ὑποδαπεύσας, 15
ἀλλὰ τῷ ἐόντι χρησάμενος, λέγει, “ὦ βασιλεῦ, Τέλ-
“ λον Ἀθηναῖον.” Ἀποθωυμάσας δὲ Κροῖσος τὸ λε-
χθέν, εἶρετο ἐπισρεφέν, “Κοίη δὴ κρίνεις Τέλλον εἶ-
“ ναι ὀλβιώτατον;” Ὁ δὲ εἶπε, “Τέλλω, τοῦτο μὲν τῆς
“ πόλιος εὖ ἡκούσης, παῖδες ἦσαν καλοὶ τε καὶ γαστοὶ, 20
“ καὶ σφι εἶδε ἅπασι τέκνα ἐκγενόμενα, καὶ πάντα
“ παραμείναντα· τοῦτο δὲ τοῦ βίου εὖ ἡκοντι, ὥς τὰ
“ παρ’ ἡμῖν, τελευτὴ τοῦ βίου λαμπροτάτη ἐπεγένετο.
“ γενομένης γὰρ Ἀθηναίοισι μάχης πρὸς τοὺς ἄσυγεί-
“ τονας ἐν Ἐλευσῖνι, βοηθήσας, καὶ τροπὴν ποιήσας τῶν 25
“ πολεμίων, ἀπέθανε κάλλις. καὶ μιν Ἀθηναῖοι δημο-
“ σίῃ τε ἔθαψαν αὐτοῦ τῇ περ ἔπεσε, καὶ ἐτίμησαν μεγά-
“ λως.” Ὡς δὲ τὰ κατὰ τὸν Τέλλον προετρέψατο ὁ Σό-

30
Tellum bea-
tissimum
fuisse.

31
Cleobim et

λων τὸν Κροῖσον, εἶπας πολλά τε καὶ ὄλβια, ἐπηρώτα τίνα *Bitonem se-*
 δεύτερον μετ' ἐκεῖνον ἴδοι; δοκέων πᾶγχυ δευτερεῖα γῶν *cundo loco.*
 οἴσεσθαι. ὁ δὲ εἶπε, “ Κλέοβίν τε καὶ Βίτωνα. τούτοισι
 5 “ γὰρ ἐοῦσι γένος Ἀργείοισι βίος τε ἀρκέων ὑπὴν, καὶ
 “ πρὸς τούτῳ, ῥώμη σώματος τοιήδε· ἀεθλοφόροι τε
 “ ἀμφότεροι ὁμοίως ἔσαν, καὶ δὴ καὶ λέγεται ὅδε ὁ λόγος.
 “ ἐούσης ὀρτῆς τῇ Ἥρῃ τοῖσι Ἀργείοισι, ἔδεε πάντως
 “ τὴν μητέρα αὐτῶν ζεύγει κομισθῆνα εἰς τὸ ἱρόν· οἱ δέ
 10 “ σφι βόες ἐκ τοῦ ἀγροῦ οὐ παρεγίνοντο ἐν ὥρῃ· ἐκκληϊό-
 “ μενοι δὲ τῇ ὥρῃ οἱ νεηνῖαι, ὑποδύντες αὐτοὶ ὑπὸ τὴν
 “ ζεύγλην, εἵλκον τὴν ἀμαξάν. ἐπὶ τῆς ἀμάξης δέ σφι
 “ ὀχέετο ἡ μήτηρ. σταδίους δὲ πέντε καὶ τεσσεράκοντα
 “ διακομίσαντες, ἀπίκοντο εἰς τὸ ἱρόν. ταῦτα δέ σφι
 15 “ ποιήσασι, καὶ ὀφθεῖσι ὑπὸ τῆς πανηγύριος, τελευτῇ
 “ τοῦ βίου ἀρίστη ἐπεγένετο. διέδεξε τε ἐν τούτοισι ὁ
 “ θεὸς, ὥς ἀμεινον εἶη ἀνθρώπῳ τεθνάναι μᾶλλον ἢ
 “ ζῶειν. Ἀργεῖοι μὲν γὰρ περισσάντες ἐμακάριζον τῶν
 “ νεηνιέων τὴν ῥώμην· αἱ δὲ Ἀργεῖαι, τὴν μητέρα αὐ-
 20 “ τῶν, οἶων τέκνων ἐκύρησε. ἡ δὲ μήτηρ περιχαρῆς
 “ ἐοῦσα τῷ τε ἔργῳ καὶ τῇ φήμῃ, στασα ἀντίον τοῦ
 “ ἀγάλματος, εὐχετο, Κλέοβί τε καὶ Βίτῳ, τοῖσι ἐωῦ-
 “ τῆς τέκνοισι, οἳ μιν ἐτίμησαν μεγάλως, δοῦναι τὴν
 “ θεὸν τὸ ἀνθρώπῳ τυχεῖν ἄριστόν ἐστι. μετὰ ταύτην δέ
 25 “ τὴν εὐχὴν, ὥς ἔδυσάν τε καὶ εὐωχήθησαν, κατακοιμη-
 “ θέντες ἐν αὐτῷ τῷ ἱερῷ οἱ νεηνῖαι, ἔκети ἀνέστησαν, ἀλλ'
 “ ἐν τέλει τούτῳ ἔσχοντο. Ἀργεῖοι δέ σφεων εἰκόνας
 “ ποιησάμενοι, ἀνέθεσαν εἰς Δελφοὺς, ὡς ἀνδρῶν ἀρίστων
 “ γενομένων.” Σόλων μὲν δὴ εὐδαιμονίης δευτερεῖα ἔνε-
 με τούτοισι. Κροῖσος δὲ σπερχθεὶς, εἶπε, “ ὦ ξεῖνε *Rerum quæ*
 “ Ἀθηναῖε, ἡ δὲ ἡμετέρη εὐδαιμονίη ἔτω τοι ἀπέρριπται *homini ac-*
 “ εἰς τὸ μηδὲν, ὥς οὐδὲ ἰδιωτέων ἀνδρῶν ἀξίους ἡμέας *cidant in vi-*
 5 “ ἐποίησας;” Ὁ δὲ εἶπε, “ ὦ Κροῖσε, ἐπιστάμενόν με τὸ *ta, maxi-*
 “ θεῖον πᾶν ἐὼν φθονερόν τε καὶ ταραχώδες, ἐπειρωτᾷς *mam esse*
 “ ἀνδρωπητῶν προηγμάτων πέρι; ἐν γὰρ τῷ μακρῷ χρό- *varietatem:*
 “ νῳ πολλὰ μὲν ἐστὶν ἰδέειν τὰ μὴ τις ἐθέλει, πολλὰ *beatum ne-*
 “ δὲ καὶ παθεῖν. εἰς γὰρ ἐβδομήκοντα ἔτεα οὔρον τῆς *minem esse,*
 10 “ ζυγῆς ἀνθρώπῳ προτίδημι. ἔτοι εὐντες ἐνιαυτοὶ ἐβδομή- *nisi qui per-*
 “ κοντα, παρέχονται ἡμέρας διηκοσίας καὶ πεντακισχι- *petua felici-*
tate usus,
vitam pla-
cide finierit.

“ λίας καὶ δισμυρίας, ἐμβολίμου μηνὸς μὴ γενομένου. εἰ
 “ δὲ δὴ ἐθελήσῃ τοῦτερον τῶν ἐτέων μηνὶ μακρότερον
 “ γίνεσθαι, ἵνα δὴ αἱ ὥραι συμβαίνωσι παραγινόμεναι
 “ ἐς τὸ δέον, μῆνες μὲν παρὰ τὰ ἐβδομήκοντα ἔτεα οἱ ἐμ- 15
 “ βόλιμοι γίνονται τριήκοντα πέντε· ἡμέραι δὲ ἐκ τῶν
 “ μηνῶν τούτων, χίλια πεντήκοντα. τούτων τῶν ἀπα-
 “ σέων ἡμερέων τῶν ἐς τὰ ἐβδομήκοντα ἔτεα, εὐσεέων
 “ πεντήκοντα καὶ διηκοσίων καὶ ἑξακισχιλίων καὶ
 “ δισμυρίων, ἢ ἐτέρῃ αὐτέων τῇ ἐτέρῃ ἡμέρῃ τοπαρά- 20
 “ παν οὐδὲν ὅμοιον προσάγει πρῆγμα. ἔγω γάρ, ὦ Κροῖ-
 “ σε, πᾶν ἐστὶ ἀνθρώπος σύμφορῃ. ἐμοὶ δὲ σὺ καὶ πλε-
 “ τέειν μὲν μέγα φαίνεαι, καὶ βασιλεὺς εἶναι πολλῶν
 “ ἀνθρώπων· ἐκεῖνο δὲ τὸ εἶρεό με, ἔκω σε ἐγὼ λέγω,
 “ πρὶν ἂν τελευτήσαντα καλῶς τὸν αἰῶνα πύθωμαι. 25
 “ οὐ γάρ τοι ὁ μέγα πλούσιος μᾶλλον τοῦ ἐπ’ ἡμέρην ἔ-
 “ χοντος, ὀλβιώτερός ἐστι· εἰ μὴ οἱ τύχῃ ἐπίσποιτο, πάν-
 “ τα καλὰ ἔχοντα τελευτήσῃ εὖ τὸν βίον. πολλοὶ μὲν
 “ γὰρ ζάπλουτοι ἀνθρώπων, ἀνόλβιοί εἰσι· πολλοὶ δὲ
 “ μετρίως ἔχοντες βίου, εὐτυχέες. ὁ μὲν δὲ μέγα πλού- 30
 “ σιος, ἀνόλβιος δὲ, δυοῖσι προέχει τοῦ εὐτυχέος μού-
 “ νοισι· ἔτος δὲ, τοῦ πλουσίου καὶ ἀνολβίου πολλοῖσι.
 “ ὁ μὲν, ἐπιθυμίην ἐκτελέσαι, καὶ ἄτην μεγάλην προσ-
 “ πεσοῦσαν ἐνεῖκαι δυνατώτερος· ὁ δὲ, τοῖσι δὴ προέ-
 “ χει ἐκείνου, ἄτην μὲν καὶ ἐπιθυμίην οὐκ ὁμοίως δυνα- 35
 “ τὸς ἐκείνω ἐνεῖκαι, ταῦτα δὲ ἢ εὐτυχίῃ οἱ ἀπερύκει.
 “ ἄπηρος δὲ ἐστὶ, ἄνουσος, ἀπαθῆς κακῶν, εὐπαις, εὐει-
 “ δής. εἰ δὲ πρὸς τούτοις ἔτι τελευτήσῃ τὸν βίον εὖ,
 “ ἔτος ἐκεῖνος τὸν σὺ ζητεῖς, ὀλβιος κεκληῖσθαι ἄξιός
 “ ἐστὶ. πρὶν δ’ ἂν τελευτήσῃ, ἐπισχέειν, μὴδὲ καλέειν 40
 “ κω ὀλβιον, ἀλλ’ εὐτυχεά. τὰ πάντα μὲν νυν ταῦτα
 “ συλλαβεῖν ἀνθρώπον ἑόντα, ἀδύνατον· ὥσπερ χώρα
 “ ἐδεμὶν καταρκεῖ πάντα ἐωϋτῇ παρέχουσα, ἀλλὰ
 “ ἄλλο μὲν ἔχει, ἐτέρου δὲ ἐπιδέεται· ἢ δὲ ἂν τὰ πλεῖστα
 “ ἔχῃ, ἀρίστη αὕτη. ὥς δὲ καὶ ἀνθρώπου σῶμα ἐν ἐδὲν 45
 “ αὐταρκές ἐστὶ· τὸ μὲν γὰρ ἔχει, ἄλλου δὲ ἐνδεές ἐστὶ. ὅς
 “ δ’ ἂν αὐτέων πλεῖστα ἔχων διατελέῃ, καὶ ἔπειτα τελευ-
 “ τήσῃ εὐχαρίσως τὸν βίον, ἔτος παρ’ ἐμοὶ τὸ ἔνομα τῷ-
 “ το, ὦ βασιλεῦ, δίκαιός ἐστι φέρεσθαι. σκοπέειν δὲ χρῆ

- 50 “παντὸς χρήματος τὴν τελευταίην κῆ ἀποθήσεται. πολ-
 “λοῖσι γὰρ δὴ ὑποδέξας ὄλβον ὁ θεὸς, προρρίζους ἀνέ-
 “τρεψε.” Ταῦτα λέγων τῷ Κροίσῳ, ἔκως ἔτε ἐχαρί- 33
 ζετο, ἔτε λόγου μιν ποιησάμενος ἐδενδὸς, ἀποπέμπεται. Solonis abi-
 κάρτα δόξας ἀμαθῆς εἶναι, ὅς τὰ παρεόντα ἀγαθὰ μετ- tus a Cræso.
 εῖς, τὴν τελευταίην παντὸς χρήματος ὄρᾱν ἐκέλευε. Με- 34
 τὰ δὲ Σόλωνα οἰχόμενον, ἔλαβε ἐκ θεοῦ νέμεσις μεγάλη Cræsi so-
 Κροῖσον· ὡς εἰκάσαι, ὅτι ἐνόμισε ἐαυτὸν εἶναι ἀνθρώπων mnium de
 ἀπάντων ὀλβιώτατον. αὐτίκα δὲ οἱ εὐδοντι ἐπέσθη ὄνειρος, filio.
 5 ὅς οἱ τὴν ἀληθειάν ἐφαίνε τῶν μελλόντων γενέσθαι κα-
 κῶν κατὰ τὸν παῖδα. ἦσαν δὲ τῷ Κροίσῳ δύο παῖδες·
 τῶν ἑτερος μὲν διέφθαρτο· ἦν γὰρ δὴ κωφός· ὁ δὲ ἑτε-
 ρος, τῶν ἡλικίων μακρῷ τὰ πάντα πρῶτος· ἔνομα δὲ οἱ
 ἦν Ἄτυς. τοῦτον δὴ ὦν τὸν Ἄτυν σημαίνει τῷ Κροίσῳ
 10 ὁ ὄνειρος, ὡς ἀπολέει μιν αἰχμῇ σιδηρῇ βληθέντα. ὁ δ'
 ἐπεὶ τ' ἐξηγέρθη, καὶ ἐαυτῷ λόγον ἔδωκε, καταρρώδή-
 σας τὸν ὄνειρον, ἄγεται μὲν τῷ παιδὶ γυναῖκα· ἐωθότα
 δὲ στρατηγέειν μιν τῶν Λυδῶν, ἐδαμῇ ἔτι ἐπὶ τοιοῦτο
 πρῆγμα ἐξέπεμπε· ἀκόντια δὲ καὶ δοράτια, καὶ τὰ τοι-
 15 αῦτα πάντα τοῖσι χρέωνται ἐς πόλεμον ἄνθρωποι, ἐκ
 τῶν ἀνδρεώνων ἐκκομίσας, ἐς τοὺς θαλάμους συνένησε,
 μή τί οἱ κρεμάμενον τῷ παιδὶ ἐμπέσῃ. Ἐχοντος δὲ οἱ 35
 ἐν χερσὶ τοῦ παιδὸς τὸν γάμον, ἀπικνέεται ἐς τὰς Σάρ- Adrasti ad-
 δισ ἀνὴρ συμφορῇ ἐχόμενος, καὶ οὐ καθαρὸς χεῖρας ἐὼν, ventus.
 Φρυξ μὲν γενεῇ, γένεος δὲ τοῦ βασιληίου. παρελθὼν δὲ
 5 οὗτος ἐς τὰ Κροίσου οἰκία, κατὰ νόμους τοὺς ἐπιχωρίους
 καθαρσίῳ ἐδέετο κυρῆσαι· Κροῖσος δὲ μιν ἐκάθηρε. ἔσι
 δὲ παραπλησίη ἢ κάθαρσις τοῖσι Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Ἑλ-
 λησι. ἐπεὶ τε δὲ τὰ νομιζόμενα ἐποίησε ὁ Κροῖσος, ἐπυν-
 θάνετο ὁκόθεν τε καὶ τίς εἴη, λέγων τάδε, “Ὁνθρωπε,
 10 “τίς τε ἐὼν, καὶ κόθεν τῆς Φρυγίης ἦκων, ἐπίσιος ἐμοὶ
 “ἐγένεο; τίνα τε ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν ἐφόνευσας;” Ὁ δὲ
 ἀμείβετο, “ὦ βασιλεῦ, Γορδίῳ μὲν τοῦ Μίδεω εἰμι
 “παῖς, ὀνομάζομαι δὲ Ἀδρησος· φονεύσας δὲ ἀδελφεὸν
 “ἐμεαυτῷ ἀέκων, πάρεμι ἐξεληλαμένος τε ὑπὸ τοῦ
 15 “πατρὸς, καὶ ἐσερημένος πάντων.” Κροῖσος δὲ μιν
 ἀμείβετο τοῖσδε, “Ἀνδρῶν τε φίλων τυγχάνεις ἐκγο-
 “νος ἐὼν, καὶ ἐλήλυθας ἐς φίλους· ἔνθα ἀμηχανήσεις

36

Aper in O-
lympe My-
sio. Mysi
a Cræso pe-
tunt, ut ipsi
auxilium
duce filio
mittat.

“ χρήματος ἑδενός, μένων ἐν ἡμετέρου. συμφορὴν δὲ ταύ-
 “ τήν ὥς κουφότατα φέρων, κερδανέεις πλεῖστον.” Ὁ μὲν
 δὴ δίαιταν εἶχε ἐν Κροίσου. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ τέ-
 τω, ἐν τῷ Μυσίῳ Οὐλύμπῳ συὸς χρήμα γίνεται μέγα·
 ὀρμεώμενος δὲ ἔτος ἐκ τοῦ ἔρεος τούτου, τὰ τῶν Μυσῶν
 ἔργα διαφθείρεσκε. πολλάκι δὲ οἱ Μυσοὶ ἐπ’ αὐτὸν ἐξ-
 ελθόντες, ποιέεσκον μὲν οὐδὲν κακὸν, ἔπασχον δὲ πρὸς 5
 αὐτῷ. τέλος δὲ, ἀπικόμενοι παρὰ τὸν Κροῖσον τῶν Μυσῶν
 ἄγγελοι, ἔλεγον τάδε, “ ὦ βασιλεῦ, υἱὸς χρήμα μέγιστον
 “ ἀνεφάνη ἡμῖν ἐν τῇ χώρῃ, ὅς τὰ ἔργα διαφθείρει.
 “ τοῦτον, προθυμεόμενοι ἐλέειν, οὐ δυνάμεθα. νῦν ὦν
 “ προσδεόμεθά σε, τὸν παῖδα καὶ λογάδας νεηνίας καὶ 10
 “ κύνας συμπέμψαι ἡμῖν, ὥς ἂν μιν ἐξέλωμεν ἐκ τῆς
 “ χώρας.” Οἱ μὲν δὴ τούτων ἐδέοντο. Κροῖσος δὲ μνη-
 μονεύων τοῦ ὀνείρου τὰ ἔπεα, ἔλεγέ σφι τάδε, “ Παιδὸς
 “ μὲν περὶ τοῦ ἐμοῦ μὴ μνησθῆτε ἔτι· οὐ γὰρ ἂν ὑμῖν
 “ συμπέμψαιμι· νεόγαμός τε γάρ ἐσι, καὶ ταῦτά οἱ νῦν 15
 “ μέλει. Λυδῶν μέντοι λογάδας καὶ τὸ κυνηγέσιον πᾶν
 “ συμπέμψω· καὶ διακελεύσομαι τοῖσι ἰοῦσι, εἶναι ὥς
 “ προθυμοτάτοις συνεξελεῖν ὑμῖν τὸ θηρίον ἐκ τῆς χώ-
 “ ρης.” Ταῦτα ἀμείψατο. ἀποχρεωμένων δὲ τούτοις
 τῶν Μυσῶν, ἐπεισέρχεται ὁ τοῦ Κροίσου παῖς, ἀκηκοὺς
 τῶν ἐδέοντο οἱ Μυσοί. οὐ φαρμένου δὲ τοῦ Κροίσου τὸν γε
 παῖδά σφι συμπέμψειν, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ νεηνίης τάδε,
 “ ὦ πάτερ, τὰ κάλλιστα πρῶτερόν κοτε καὶ γενναιότατα 5
 “ ἡμῖν ἦν, ἔς τε πολέμους καὶ ἐς ἄγρας φοιτέοντας εὐ-
 “ δοκιμέειν· νῦν δὲ ἀμφοτέρων με τούτων ἀποκληΐσας
 “ ἔχεις, ἔτε τινὰ δειλίην μοι παριδών, ἔτε ἀθυμίην. νῦν
 “ τε τέοισί με χρὴ ὄμμασι ἔς τε ἀγορὴν καὶ ἐξ ἀγορῆς
 “ φοιτέοντα φαίνεσθαι; κοῖος μὲν τις τοῖσι πολιήτησι 10
 “ δόξω εἶναι; κοῖος δέ τις τῇ νεογάμῳ γυναικί; κοίῳ δὲ
 “ ἐκείνῃ δόξει ἀνδρὶ συνοικέειν; ἐμὲ ὦν σὺ ἢ μέθες ἰέναι
 “ ἐπὶ τὴν θήρην, ἢ λόγῳ ἀνάπεισον ὅπως μοι ἀμείνω
 “ ἐς τὰ ταῦτα ἔτω ποιούμενα.” Ἀμείβεται Κροῖσος τοῖς-
 δε, “ ὦ παῖ, ἔτε δειλίην, ἔτε ἄλλο ἑδὲν ἄχαρι παριδών
 “ τοι, ποιέω ταῦτα· ἀλλὰ μοι ὄψις ὀνείρου ἐν τῷ ὕπνῳ
 “ ἐπισᾶσα ἔφη σε ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι· ὑπὸ γὰρ αἰ-
 “ χμῆς σιδηρέης ἀπολέεσθαι. πρὸς ὦν τὴν ὄψιν ταύτην, 5

37-40

Filius impe-
trat veniam
eundi.

38

- “ τόν τε γάμον τοι τοῦτον ἔσπευσα, καὶ ἐπὶ τὰ παρα-
 “ λαμβανόμενα ἐκ ἀποπέμπω, φυλακὴν ἔχων εἰ κως δυ-
 “ ναίμην ἐπὶ τῆς ἐμῆς σε ζωῆς διακλέψαι. εἰς γὰρ μοι
 “ μούνος τυγχάνεις ἐὼν παῖς· τὸν γὰρ δὴ ἕτερον, δι-
 “ εφθαρμένον οὐκ εἶναί μοι λογίζομαι.” Ἀμείβε- 39
 “ ται ὁ νεηνίης τοῖσδε, “ Συγγνώμη μὲν ὦ πάτερ τοι,
 “ ἰδόντι γε ὄψιν τοιαύτην, περὶ ἐμὲ φυλακὴν ἔχειν· τὸ
 “ δὲ οὐ μανθάνεις, ἀλλὰ λέληθέ σε τὸ ὄνειρον, ἐμέ τοι
 “ δίκαιόν ἐστι φράζειν. Φῆς τοι τὸ ὄνειρον ὑπὸ αἰχμῆς σι-
 “ δηρῆς φάναι ἐμὲ τελευτήσειν· ὅς δὲ κοῖται μὲν εἰσι
 “ χεῖρες, κούη δὲ αἰχμὴ σιδηρῆ, ἣν σὺ φοβέσαι; εἰ μὲν
 “ γὰρ ὑπὸ ὀδόντος τοι εἶπε τελευτήσειν με, ἢ ἄλλου τευ
 “ ὅ, τι τούτῳ ἔοικε, χρῆν δὴ σε ποιέειν τὰ ποιέεις· νῦν
 10 “ δὲ ὑπὸ αἰχμῆς. ἐπεὶ τε ὦν οὐ πρὸς ἄνδρας ἡμῖν γίνε-
 “ ται ἢ μάχη, μέθες με.” Ἀμείβεται Κροῖστος, “ ὦ
 “ παῖ, ἔστι τῇ με νικᾶς γνώμην ἀποφαίνων περὶ τοῦ ἐν-
 “ υπνίου. ὥς ὦν νενικημένος ὑπὸ σέο, μεταγινώσκω, με-
 “ τήμιν τέ σε ἰέναι ἐπὶ τὴν ἄγρην.” Εἰπας δὲ ταῦτα ὁ 41-42
 Κροῖστος, μεταπέμπει τὸν Φρύγα Ἀδρησον· ἀπικομένω δὲ Ei additur
custos Ad-
rastus.
 οἱ λέγει τάδε, “ Ἀδρησε, ἐγὼ σε συμφορῇ πεπληγμένον
 “ ἀχάριτι, τὴν τοι οὐκ ὀνειδίζω, ἐκάθηρα, καὶ οἰκίοισι
 5 “ ὑποδεξάμενος ἔχω, παρέχων πᾶσαν δαπάνην· νῦν ὦν
 “ (ὀφείλεις γὰρ, ἐμεῦ προποιήσαντος χρηστὰ ἐς σέ, χρη-
 “ σοῖσί με ἀμείβεσθαι) φύλακα παιδός σε τοῦ ἐμοῦ
 “ χρήζω γενέσθαι, ἐς ἄγρην ὀρμεωμένου· μή τινες κατ’
 “ ὁδὸν κλώπες κακοῦργοι ἐπὶ δηλήσει φανέωσι ὑμῖν.
 10 “ πρὸς δὲ, ἐς τοῦτο, καὶ σέ τοι χρεῶν ἐστι ἰέναι, ἔνθα ἀπο-
 “ λαμπρύνεαι τοῖσι ἔργοισι. πατρῴϊόν τε γὰρ τοί ἐστι,
 “ καὶ προσέτι ῥώμη ὑπάρχει.” Ἀμείβεται ὁ Ἀδρη- 42
 σος, “ ὦ βασιλεῦ, ἄλλως μὲν ἔγωγε ἂν οὐκ ἦϊα ἐς ἄε-
 “ θλον τοιόνδε· οὔτε γὰρ συμφορῇ τοιῇδε κεχρημένον
 “ οἶκός ἐστι ἐς ὀμήλικας εὖ πρήσσοντας ἰέναι, οὔτε τὸ
 5 “ βούλεσθαι πᾶρα· πολλαχῇ τε ἂν ἴσχον ἐμεωῦτόν.
 “ νῦν δὲ, ἐπεὶ τε σὺ σπεύδεις, καὶ δεῖ τοι χαρίζεσθαι,
 “ (ὀφείλω γὰρ σε ἀμείβεσθαι χρηστοῖσι,) ποιέειν εἰμὶ
 “ ἕτοιμος ταῦτα. παῖδά τέ σόν, τὸν διακελεύεαι φυ-
 “ λάσσειν, ἀπήμονα τοῦ φυλάσσοντος εἵνεκεν πρᾶσδόκα
 “ τοι ἀπονοστήσειν.” Τοιούτοισι ἐπεὶ τε οὗτος ἀμείψατο 43
Adrastus ja-

culo aprum
feriturus, ab
eo aberrans,
Cræsi filium
occidit.

44

Luctus
Cræsi.

OF

45

Adrastus
culpa va-
cans, et me-
ritus veni-
am, se ipse
in mortui
busto ma-
ctat.

21

46

Duobus an-
nis post,

Κροῖσον, ἥϊσαν μετὰ ταῦτα ἐξηρτυμένοι λογάσι τε νεη-
νίησι καὶ κυσί. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὸν Οὐλυμπον τὸ ὄρος,
ἐζήτεον τὸ θηρίον· εὐρόντες δὲ, καὶ περισάντες αὐτὸ κύ-
κλω, ἐσηκόντιζον. ἔνθα δὴ ὁ ξεῖνος, οὗτος δὴ ὁ καθα-
θεὶς τὸν φόνον, καλεόμενος δὲ Ἀδρησος, ἀκοντίζων τὸν
σῦν, τοῦ μὲν ἀμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παι-
δός. ὁ μὲν βληθεὶς τῇ αἰχμῇ, ἐξέπλησε τοῦ ὀνείρου
τὴν φήμην. ἔθεε δέ τις ἀγγελέων τῷ Κροίσῳ τὸ γεγο-
νός· ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰς Σάρδεις, τὴν τε μάχην καὶ τὸν
τοῦ παιδὸς μόρον ἐσήμηνέ οἱ. Ὁ δὲ Κροῖσος, τῷ θανά-
τῳ τοῦ παιδὸς συντεταραγμένος, μᾶλλον τι ἐδεινολογέε-
το, ὅτι μιν ἀπέκτεινε, τὸν αὐτὸς φόνου ἐκάθηρε. περιη-
μεκτέων δὲ τῇ συμφορῇ δεινῶς, ἐκάλεε μὲν Δία καδά-
σιον, μαρτυρόμενος τὰ ὑπὸ τοῦ ξείνου πεπονθῶς εἶη· ἐκά-
λεε δὲ ἐπίσιόν τε καὶ ἐταιρήϊον, τὸν αὐτὸν τοῦτον ὀνομά-
ζων θεόν· τὸν μὲν ἐπίσιον καλέων, διότι δὴ οἰκίοισι ὑπο-
δεξάμενος τὸν ξεῖνον, φονέα τῷ παιδὸς ἐλάνθανε βόσκων·
τὸν δὲ ἐταιρήϊον, ὡς φύλακα συμπέμψας αὐτὸν, εὐρήκοι
πολεμιώτατον. Παρῆσαν δὲ μετὰ τοῦτο οἱ Λυδοὶ φέρον-
τες τὸν νεκρόν· ὅπισθεν δὲ εἶπετό οἱ ὁ φονεύς. ὥς δὲ οὗ-
τος πρὸ τοῦ νεκροῦ, παρεδίδου ἐωῦτόν Κροίσῳ, προτεί-
νων τὰς χεῖρας, ἐπικατασφάξαι μιν κελεύων τῷ νεκρῷ·
λέγων τὴν τε προτέρην ἐωῦτοῦ συμφορὴν, καὶ ὡς ἐπ’
ἐκείνῃ τὸν καθήραντα ἀπολωλεκῶς εἶη· οὐδέ οἱ εἶη βιώ-
σιμον. Κροῖσος δὲ τούτων ἀκούσας, τὸν τε Ἀδρησον
κατοικτεῖρει, καίπερ ἔων ἐν κακῷ οἰκηίῳ τοσούτῳ, καὶ
λέγει πρὸς αὐτὸν, “Ἐχω, ὦ ξεῖνε, παρὰ σεῦ πᾶσαν
“ τὴν δίκην, ἐπειδὴ σεωῦτοῦ καταδικάζεις θάνατον. εἰς
“ δὲ οὐ σύ μοι τοῦδε τοῦ κακοῦ αἴτιος, εἰ μὴ ὅσον ἀέκων
“ ἐξεργάσαιο. ἀλλὰ θεῶν κοῦ τις, ὅς μοι καὶ πάλαι
“ προεσήμαινε τὰ μέλλοντα ἔσσεσθαι.” Κροῖσος μὲν νυν
ἔθαψε ὡς οἶκος ἦν τὸν ἐωῦτοῦ παῖδα. Ἀδρησος δὲ ὁ
Γορδίῳ τοῦ Μίδεω, οὗτος δὴ ὁ φονεὺς μὲν τοῦ ἐωῦτοῦ
ἀδελφεῖ γενόμενος, φονεὺς δὲ τῷ καθήραντος, ἐπεὶ τε ἡσυ-
χίῃ τῶν ἀνθρώπων ἐγένετο περὶ τὸ σῆμα, συγγινωσκόμε-
νος ἀνθρώπων εἶναι τῶν αὐτὸς ἦειδε βαρυσυμφωράτατος,
ἐωῦτόν ἐπικατασφάζει τῷ τύμβῳ. Κροῖσος δὲ ἐπὶ δύο
ἔτεα ἐν πένθει μεγάλῳ καθῆσο, τοῦ παιδὸς ἐσερρημένος.

μετὰ δὲ ἡ Ἀσυάγεος τοῦ Κυαξάρεω ἡγεμονίῃ καταιρε- Medis a Cy-
ro devictis,
[1, 128.]
 5 θεῖσα ὑπὸ Κύρου τοῦ Καμβύσεω, καὶ τὰ τῶν Περσέων Cræsus de
Persarum
potentia so-
licitus, ora-
cula explo-
rat.
 πρήγματα αὐξανόμενα, πένθεος μὲν Κροῖσον ἀπέπαυσε·
 ἐνέβησε δὲ ἐς φροντίδα, εἴ πως δύναίτο, πρὶν μεγάλους
 γενέσθαι τοὺς Πέρσας, καταλαβεῖν αὐτῶν αὐξανομένην
 τὴν δύναμιν. μετὰ ὧν τὴν διάνοιαν ταύτην αὐτίκα ἀπε-
 πειράτο τῶν μαντητίων τῶν τε ἐν Ἑλλησι, καὶ τοῦ ἐν
 10 Λιβύῃ· διαπέμψας ἄλλους ἄλλη, τοὺς μὲν ἐς Δελφοὺς
 ἰέναι, τοὺς δὲ ἐς Ἄβας τὰς Φωκέων, τοὺς δὲ ἐς Δωδώ-
 νην· οἱ δὲ τινες ἐπέμποντο παρὰ τε Ἀμφιάρεων καὶ
 παρὰ Τροφώνιον· οἱ δὲ, τῆς Μιλησίης ἐς Βραγχίδας.
 ταῦτα μὲν νυν τὰ Ἑλληνικὰ μαντήια, ἐς τὰ ἀπέπεμψε
 15 μαντευσόμενος Κροῖσος· Λιβύης δὲ παρὰ Ἀμμωνα ἀπέ-
 σειλε ἄλλους χρησομένους. διέπεμπε δὲ πειρεώμενος
 τῶν μαντητίων ὅ, τι φρονέοιεν· ὥς εἰ φρονέοντα τὴν ἀλη-
 θεῖαν εὖρεθείη, ἐπείρηταί σφρα δεύτερα πέμπων, εἰ ἐπι-
 χειρέοι ἐπὶ Πέρσας στρατεύεσθαι; Ἐντειλάμενος δὲ 47
 τοῖσι Λυδοῖσι τάδε, ἀπέπεμπεν ἐς τὴν διάπειραν τῶν Modus, quo
tentavit
 χρηστηρίων· ἀπ' ἧς ἂν ἡμέρης ὀρμηθέωσι ἐκ Σαρδίων, Cræsus ora-
cula. Del-
phicum re-
sponsum.
 5 ἀπὸ ταύτης ἡμερολογέοντας τὸν λοιπὸν χρόνον ἑκατοσῇ
 ἡμέρῃ χρησθαι τοῖσι χρηστηρίοις, ἐπειρωτέοντας ὅ, τι
 ποιέων τυγχάνοι ὁ Λυδῶν βασιλεὺς Κροῖσος ὁ Ἀλυάτ-
 τεω. ἄσσα δ' ἂν ἕκαστα τῶν χρηστηρίων θεσπίσῃ, συγ-
 γραψαμένους ἀναφέρειν παρ' ἐωυτόν. ὅ, τι μὲν νυν τὰ
 λοιπὰ τῶν χρηστηρίων ἐθέσπισε, οὐ λέγεται πρὸς οὐδα-
 10 μῶν· ἐν δὲ Δελφοῖσι ὥς ἐσῆλθον τάχιστα ἐς τὸ μέγαρον
 οἱ Λυδοὶ χρησόμενοι τῷ θεῷ, καὶ ἐπειρώτεον τὸ ἐντεταλ-
 μένον, ἡ Πυθίη ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ λέγει τάδε,

Οἶδα δ' ἐγὼ ψάμμε τ' ἀριθμὸν, καὶ μέτρα θαλάσσης,
 Καὶ κωφοῦ συνίημι, καὶ οὐ φωνεῦντος ἀκούω.
 15 Ὅδμή μ' ἐς φρένας ἦλθε κραταιρίνοιο χελώνης
 Ἐψομένης ἐν χαλκῷ ἅμ' ἀρνείοισι κρέεσσιν,
 Ἥ χαλκὸς μὲν ὑπέσρωται, χαλκὸν δ' ἐπίεσαι.

Ταῦτα οἱ Λυδοὶ θεσπισάσης τῆς Πυθίης συγγραψάμε- 48
 νοι, οἴχοντο ἀπιόντες ἐς τὰς Σάρδεις. ὥς δὲ καὶ ἄλλοι οἱ Probatum a
Cræso.
 περιπεμφθέντες παρήσαν φέροντες τοὺς χρησμούς, ἐν-
 θαῦτα ὁ Κροῖσος ἕκαστα ἀναπτύσσων ἐπῶρα τῶν συγ-

γραμμάτων. τῶν μὲν δὴ οὐδὲν προσίετό μιν· ὁ δὲ, ὡς 5
 τὸ ἐκ Δελφῶν ἦκεσε, αὐτίκα προσεύχετό τε καὶ προσε-
 δέξατο, νομίσας μῶνον εἶναι μαντήϊον τὸ ἐν Δελφοῖσι,
 ὅτι οἱ ἐξευρήκεε τὰ αὐτὸς ἐποίησε. ἐπεὶ τε γὰρ δὴ διέ-
 πεμψε παρὰ τὰ χρηστήρια τοὺς θεοπρόπους, φυλάξας τὴν
 κυρίην τῶν ἡμερέων, ἐμηχανήσατο τοιάδε· ἐπινοήσας 10
 τὰ ἦν ἀμήχανον ἐξευρεῖν τε καὶ ἐπιφράσασθαι· χελώνην
 καὶ ἄρνα κατακόψας, ὁμοῦ ἔψεε αὐτὸς ἐν λέβητι χαλ-
 κέῳ, χάλκεον ἐπίδημα ἐπιθείς. Τὰ μὲν δὴ ἐκ Δελφῶν
 οὕτω τῷ Κροίσῳ ἐχρήσθη· κατὰ δὲ τὴν Ἀμφιάρεω τοῦ
 μαντηῖου ἀπόκρισιν, οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὅ, τι τοῖσι Λυδοῖσι
 ἔχρησε, ποιήσασι περὶ τὸ ἰρὸν τὰ νομιζόμενα. οὐ γὰρ
 ὧν οὐδὲ τοῦτο λέγεται ἄλλο γε, ἢ ὅτι καὶ τοῦτο ἐνόμισε 5
 μαντήϊον ἀψευδὲς ἐκτῆσθαι. Μετὰ δὲ ταῦτα θυσίησι
 μεγάλῃσι τὸν ἐν Δελφοῖσι θεὸν ἱλάσκετο. κτήνεά τε γὰρ
 τὰ θύσιμα πάντα τρισχίλια ἔθυσσε, κλίνας τε ἐπιχρύ-
 σους καὶ ἐπαργύρους, καὶ φιάλας χρυσέας, καὶ εἴματα
 πορφύρεα, καὶ κιθῶνας, νήσας πυρὴν μεγάλην, κατέ- 5
 καιε· ἐλπίζων τὸν θεὸν μᾶλλον τι τούτοις ἀνακτήσε-
 σθαι. Λυδοῖσί τε πᾶσι προεῖπε θύειν πάντα τινὰ αὐ-
 τῶν τούτῳ ὅ, τι ἔχοι ἕκαστος. ὡς δὲ ἐκ τῆς θυσίης ἐγέ-
 νετο, καταχεάμενος χρυσὸν ἀπλετον, ἡμιπλίνθια ἐξ αὐ-
 τοῦ ἐξήλαυνε· ἐπὶ μὲν τὰ μακρότερα, ποιέων ἑξαπάλαι- 10
 σα· ἐπὶ δὲ τὰ βραχύτερα, τριπάλαισα· ὕψος δὲ, πα-
 λαισιαῖα· ἀριθμὸν δὲ, ἑπτακαίδεκα καὶ ἑκατόν. καὶ
 τουτέων, ἀπέφθου χρυσοῦ τέσσαρα, τρία ἡμιτάλαντα
 ἕκαστον ἔλκοντα· τὰ δὲ ἄλλα ἡμιπλίνθια, λευκοῦ χρυσοῦ,
 σαθρὸν διτάλαντα. ἐποιέετο δὲ καὶ λέοντος εἰκόνα χρυ- 15
 σοῦ ἀπέφθου, ἔλκουσιν σαθρὸν τάλαντα δέκα. οὗτος ὁ
 λέων, ἐπεὶ τε κατεκαίετο ὁ ἐν Δελφοῖσι νηὸς, κατέπεσε
 ἀπὸ τῶν ἡμιπλινθίων· ἐπὶ γὰρ τούτοις ἴδρυτο· καὶ νῦν
 κεῖται ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ, ἔλκων σαθρὸν ἑβδο-
 μον ἡμιτάλαντον. ἀπετάκη γὰρ αὐτοῦ τέταρτον ἡμιτά- 20
 λαντον. Ἐπιτελέσας δὲ ὁ Κροῖσος ταῦτα, ἀπέπεμπε
 εἰς Δελφούς· καὶ τάδε ἄλλα ἅμα τοῖσι, κρήτηρας δύο
 μεγάθει μεγάλους, χρύσειον καὶ ἀργύρεον· τῶν ὁ μὲν
 χρύσεος ἐκέετο ἐπὶ δεξιὰ ἐσιόντι εἰς τὸν νηόν· ὁ δὲ ἀργύ-
 ρεος, ἐπ' ἀριστερά· μετεκινήθησαν δὲ καὶ οὗτοι ὑπὸ τὸν 5

49
 Amphiarai
 responsum
 ignorari,
 sed verum
 fuisse.

50-51
 Quibus re-
 bus Deum
 Delphicum
 Croesus pla-
 carit, et quæ
 munera
 Delphos mi-
 serit.

νηὸν κατακαέντα. καὶ ὁ μὲν χρύσεος κεῖται ἐν τῷ Κλα-
 ζομενίων θησαυρῷ, ἔλκων σταθμὸν ἑννατον ἡμιτάλαντον,
 καὶ ἔτι δυώδεκα μνέας· ὁ δὲ ἀργύρεος, ἐπὶ τοῦ προνηΐου
 τῆς γωνίης, χωρέων ἀμφορέας ἑξακοσίους. ἐπικίρναται
 10 γὰρ ὑπὸ Δελφῶν Θεοφανίοισι. φασὶ δέ μιν Δελφοὶ
 Θεοδώρου τοῦ Σαμίου ἔργον εἶναι. καὶ ἐγὼ δοκέω· οὐ
 γὰρ τὸ συντυχὸν φαίνεται μοι ἔργον εἶναι. καὶ πίδους
 τε ἀργυρέους τέσσαρας ἀπέπεμψε, οἱ ἐν τῷ Κορινθίων
 θησαυρῷ ἔσσι· καὶ περιρραντήρια δύο ἀνέθηκε, χρυσεόν
 15 τε καὶ ἀργύρεον· τῶν τῷ χρυσέῳ ἐπιγέγραπται, Λακε-
 δαιμονίων, φαμένων εἶναι ἀνάθημα· οὐκ ὀρθῶς λέγοντες.
 ἔσι γὰρ καὶ τοῦτο Κροῖσου. ἐπέγραψε δὲ τῶν τις Δελ-
 φῶν, Λακεδαιμονίοισι βουλόμενος χαρίζεσθαι· τοῦ ἐπι-
 γάμενος τὸ οὐνομα, οὐκ ἐπιμνήσομαι. ἀλλ' ὁ μὲν παῖς,
 20 δι' οὗ τῆς χειρὸς ῥέει τὸ ὕδωρ, Λακεδαιμονίων ἔσι· οὐ μὲν-
 τοι τῶν γε περιρραντηρίων οὐδέτερον. ἀλλὰ τε ἀναθή-
 ματα οὐκ ἐπίσημα πολλὰ ἀπέπεμψε ἅμα τούτοις ὁ
 Κροῖσος, καὶ χεύματα ἀργύρεα κυκλοτερέα· καὶ δὴ καὶ
 γυναικὸς εἶδωλον χρύσειον τρίπηχυ, τὸ Δελφοὶ τῆς ἀρτο-
 25 κόπου τῆς Κροῖσου εἰκόνα λέγουσι εἶναι. πρὸς δὲ, καὶ
 τῆς ἐωῦτοῦ γυναικὸς τὰ ἀπὸ τῆς δειρῆς ἀνέθηκε ὁ Κροῖ-
 σος, καὶ τὰς ζώνας. Ταῦτα μὲν ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψε. 52
 τῷ δὲ Ἀμφιάρῳ, πυθόμενος αὐτοῦ τήν τε ἀρετὴν καὶ
 τήν πάθην, ἀνέθηκε σάκος τε χρύσειον πᾶν, ὁμοίως καὶ
 αἰχμὴν σερεὴν πᾶσαν χρυσέην, τὸ ξυστὸν τῇσι λόγχησι
 5 ἐὼν ὁμοίως χρύσειον· τὰ ἔτι καὶ ἀμφοτέρω ἐς ἐμὲ ἦν κεί-
 μενα ἐν Θηβῇσι, καὶ Θηβαίων ἐν τῷ νηῷ τοῦ Ἰσμηνίου
 Ἀπόλλωνος. Τοῖσι δὲ ἄγειν μέλλεσι τῶν Λυδῶν ταῦτα 53
 τὰ δῶρα ἐς τὰ ἱερά, ἐνετέλλετο ὁ Κροῖσος ἐπειρωτᾶν τὰ
 χρηστήρια, εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας Κροῖσος, καὶ εἰ
 10 τινὰ στρατὸν ἀνδρῶν προσθέοιτο φίλον; ὥς δὲ ἀπικόμενοι
 ἐς τὰ ἀπεπέμφθησαν οἱ Λυδοὶ, ἀνέθεσαν τὰ ἀναθήμα-
 τα, ἐχρέωντο τοῖσι χρηστήριοις, λέγοντες· “Κροῖσος ὁ
 “Λυδῶν τε καὶ ἄλλων ἐθνέων βασιλεὺς, νομίσας τάδε
 “μαντήϊα εἶναι μῆνα ἐν ἀνθρώποισι, ὑμῖν τε ἄξια δῶρα
 “ἔδωκε τῶν ἐξευρημάτων, καὶ νῦν ὑμέας ἐπειρωτᾶ, εἰ
 “στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, καὶ εἰ τινὰ στρατὸν ἀνδρῶν
 “προσθέοιτο σύμμαχον;” Οἱ μὲν ταῦτα ἐπειρώτεον.

Quæ item
Amphiarao.

Utriusque
oraculi de
bello Persis
inferendo
responsa.

τῶν δὲ μαντηῶν ἀμφοτέρων ἐς τῷτο αἰ γινῶμαι συνέ-
 δραμον, προλέγουσαι Κροίσῳ, ἣν στρατεύηται ἐπὶ Πέρ-
 σας, μεγάλην ἀρχὴν μιν καταλύσαι. τοὺς δὲ Ἑλλήνων
 δυνατωτάτους συνεβούλευόν οἱ ἐξευρόντα φίλους προσθέ- 15
 σθαι. Ἐπεὶ τε δὲ ἀνενειχθέντα τὰ θεοπρόπια ἐπύθετο
 ὁ Κροῖσος, ὑπερήσθη τε τοῖσι χρησηρίοισι· πᾶγχυ τε
 ἐλπίσας καταλύσειν τὴν Κύρου βασιληΐην, πέμψας αὖ-
 τις ἐς Πυθῶ, Δελφοὺς δωρέεται, πυθόμενος αὐτῶν τὸ 5
 πλῆθος, κατ' ἄνδρα δύο σατῆρσι ἕκασον χρυσοῦ. Δελ-
 φοὶ δὲ ἀντὶ τούτων ἔδωσαν Κροίσῳ καὶ Λυδοῖσι προμαν-
 τηΐην καὶ ἀτεληΐην καὶ προεδρίην, καὶ ἐξεῖναι τῷ βουλο-
 μένῳ αὐτέων γενέσθαι Δελφὸν ἐς τὸν αἰὲ χρόνον. Δω-
 ρησάμενος δὲ τοὺς Δελφοὺς ὁ Κροῖσος, ἐχρησηριάζετο τὸ
 τρίτον. ἐπεὶ τε γὰρ δὴ παρέλαβε τοῦ μαντηῖος ἀληθειάν,
 ἐνεφορέετο αὐτοῦ. ἐπειρώτα δὲ τάδε χρησηριαζόμενος,
 εἴ οἱ πολυχρόνιος ἔσαι ἢ μοναρχίῃ. ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ 5
 τάδε,

54
 Cræsi gau-
 dium, et in
 singulos
 Delphos li-
 beralitas,
 remuneran-
 tes rursus
 Cræsum et
 Lydos.

55
 Pythia quid
 responderit
 Cræso ter-
 tium consu-
 lenti de im-
 perii sui di-
 uturnitate.

Ἄλλ' ὅταν ἡμίονος βασιλεὺς Μήδοισι γένηται,
 Καὶ τότε Λυδὲ ποδαβρὲ πολυψηφίδα παρ' Ἑρμῶν
 Φεύγειν· μηδὲ μένειν, μήδ' αἰδεῖσθαι κακὸς εἶναι.

56
 Cræsi gau-
 dium au-
 ctum, et
 consilium
 de adjun-
 genda sibi
 Græcorum
 amicitia.
 Lacedæmo-
 niū, oriundi
 ab Helleni-
 bus, princi-
 pes generis
 Dorici; A-
 thenienses,
 a Pelasgis,
 Ionici. Hel-
 lenicæ gentis
 variæ sedes.

Τούτοις ἐλθοῦσι τοῖσι ἔπεσι ὁ Κροῖσος πολλόν τι μά-
 λιστα πάντων ἥσθη, ἐλπίζων ἡμίονον οὐδαμᾶ ἀντ' ἀνδρὸς
 βασιλεύσειν Μήδων· οὐδ' ὦν αὐτὸς, οὐδὲ οἱ ἐξ αὐτοῦ,
 πικύσεσθαί ποτε τῆς ἀρχῆς. μετὰ δὲ ταῦτα ἐφρόντιζεν 5
 ἰσορέων, τοὺς αὖ Ἑλλήνων δυνατωτάτους ἐόντας προσ-
 κτήσαιο φίλους. ἰσορέων δὲ, εὗρισκε Λακεδαιμονίους
 καὶ Ἀθηναίους προέχοντας· τοὺς μὲν, τοῦ Δωρικοῦ γέ-
 νους· τοὺς δὲ, τοῦ Ἰωνικοῦ. ταῦτα γὰρ ἦν τὰ προκεκρι-
 μένα ἐόντα τὸ ἀρχαῖον· τὸ μὲν, Πελασγικόν· τὸ δὲ, Ἑλ-
 ληνικὸν ἔθνος. καὶ τὸ μὲν, οὐδαμῇ καὶ ἐξεχώρησε· τὸ 10
 δὲ, πουλυπλόγητον κάρτα. ἐπὶ μὲν γὰρ Δευκαλίωνος
 βασιλῆος οἴκεε γῆν τὴν Φθιώτιν· ἐπὶ δὲ Δώρου τοῦ Ἑλ-
 ληνος, τὴν ὑπὸ τὴν Ὀσσαν τε καὶ τὸν Οὐλυμπον χώραν,
 καλεομένην δὲ Ἰσθμῶτιν. ἐκ δὲ τῆς Ἰσθμῶτιδος ὡς
 ἐξανέστη ὑπὸ Καδμείων, οἴκεεν ἐν Πίνδῳ, Μακεδνὸν κα- 15
 λεόμενον. ἐνθεῦτεν δὲ αὖτις ἐς τὴν Δρυοπίδα μετέβη,
 καὶ ἐκ τῆς Δρυοπίδος οὕτως ἐς Πελοπόννησον ἐλθὼν,

Δωρικὸν ἐκλήθη. Ἦν τινα δὲ γλῶσσαν ἴεσαν οἱ Πε- 57
 λασγοὶ, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν· εἰ δὲ χρεῶν ἐς τεκ- *Pelagii bar-*
 μαιρόμενον λέγειν τοῖσι νῦν ἔτι ἐοῦσι Πελασγῶν, τῶν *bara lingua*
 ὑπὲρ Τυρσηνῶν Κρησῶνα πόλιν οἰκεόντων, οἱ ὅμοιοί ποτε *usi. Gens*
 ἦσαν τοῖσι νῦν Δωριεῦσι καλεσμένοισι· οἴκεον δὲ τηνικαῦ- *Attica, Pe-*
 τα γῆν τὴν νῦν Θεσσαλικῶτιν καλεομένην· καὶ τὴν Πλα- *lasgicarum*
 κίην τε καὶ Σκυλάκην Πελασγῶν οἰκισάντων ἐν Ἑλλησ- *una, transit*
 πόντῳ, οἱ σύνοικοι ἐγένοντο Ἀθηναίοισι· καὶ ὅσα ἄλλα *ad Helle-*
 Πελασγικὰ ἑόντα πολίσματα τὸ οὖνομα μετέβαλε· εἰ
 10 τούτοις τεκμαιρόμενον δεῖ λέγειν, ἦσαν οἱ Πελασγοὶ
 βάρβαρον γλῶσσαν ἰέντες. εἰ τοίνυν ἦν καὶ πᾶν τοιοῦτον
 τὸ Πελασγικόν, τὸ Ἀττικὸν ἔθνος ἐὼν Πελασγικόν, ἅμα
 τῇ μεταβολῇ τῇ ἐς Ἑλληνας, καὶ τὴν γλῶσσαν μετέ-
 μαθε. καὶ γὰρ δὴ οὔτε οἱ Κρησωνιῆται ἑδαμοῖσι τῶν νῦν
 15 τφεας περιοικεόντων εἰσὶν ὁμόγλωσσοι, οὔτε οἱ Πλακιη-
 νοί· σφίσι δὲ, ὁμόγλωσσοι. δηλοῦσί τε, ὅτι τὸν ἐνείκαν-
 το γλώσσης χαρακτῆρα μεταβαίνοντες ἐς ταῦτα τὰ χω-
 ρία, τοῦτον ἔχουσιν ἐν φυλακῇ. Τὸ δὲ Ἑλληνικὸν γλῶσ- 58
 ση μὲν, ἐπεὶ τε ἐγένετο, αἰεὶ ποτε τῇ αὐτῇ διαχρᾶται, *Quare plu-*
 ὥς ἐμοὶ καταφαίνεται εἶναι· ἀποσχισθὲν μέντοι ἀπὸ τοῦ *rimum cre-*
 Πελασγικοῦ, ἐὼν ἀσθενές, ἀπὸ σμικροῦ τέο τὴν ἀρχὴν *verint Hel-*
 ὀρμεώμενον, αὖξεται ἐς πλῆθος τῶν ἐθνέων πολλῶν, *lenes; Pe-*
 μάλισα προσκεχωρηκότων αὐτῷ καὶ ἄλλων ἐθνέων βαρ- *lasgi, minus.*
 βάρων συχνῶν. πρὸς δὴ ὧν, ἐμοὶ τε δοκέει οὐδὲ τὸ Πε-
 λασγικὸν ἔθνος, ἐὼν βάρβαρον, οὐδαμᾶ μεγάλως αὖξη-
 θῆναι. Τούτων δὴ ὧν τῶν ἐθνέων τὸ μὲν Ἀττικὸν κατε- 59
 χόμενόν τε καὶ διεσπασμένον ἐπυνθάνετο ὁ Κροῖσος ὑπὸ *Pisistratus*
 Πεισιστράτου τοῦ Ἰπποκράτεος, τοῦτον τὸν χρόνον τυραν- *Cræsi tem-*
 νεύοντος Ἀθηναίων. Ἰπποκράτει γὰρ, ἑόντι ἰδιώτῃ, *pore Athe-*
 5 καὶ θεωροῦντι τὰ Ὀλύμπια, τέρας ἐγένετο μέγα. Δύ- *niensium*
 σαντος γὰρ αὐτοῦ τὰ ἱερά, οἱ λέβητες ἐπεσεῶτες, καὶ *tyrannus,*
 κρεῶν τε ἑόντες ἔμπλεοι καὶ ὕδατος, ἄνευ πυρὸς ἔζεσαν, *ab a. 561*
 καὶ ὑπερέβαλον. Χίλων δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος παρατυ- *ad 528, tri-*
 χῶν, καὶ θεησάμενος τὸ τέρας, συνεβούλευεν Ἰπποκρά- *bus inter-*
 10 τεῖ, πρῶτα μὲν γυναῖκα τεκνοποιὸν μὴ ἄγεσθαι ἐς τὰ *vallis annos*
 οἰκία· εἰ δὲ τυγχάνει ἔχων, δεύτερα τὴν γυναῖκα ἐκπέμ- *duodevigin-*
 πειν· καὶ εἴ τις οἱ τυγχάνει ἐὼν παῖς, τοῦτον ἀπείπα- *ti regnans.*
 σθαι· οὐκὼν ταῦτα παραινέσαντος Χίλωνος πείθεσθαι *[5, 65.] Ty-*
rannus lau-
dabilis. E-
jus patri
quod por-
tentum ob-
tigerit, et
quid consi-

lii dederit
Chilon. A-
thenien-
sium civitas
in tres fa-
ctiones scis-
sa, Megacle,
Lycurgo,
Pisistrato, a-
lio alias par-
tes foventi-
bus. Quo
astu sibi do-
minationem
Pisistratus
compararit.

60

Ejectus, im-
perium rur-
sus conse-
quitur.

θέλειν τὸν Ἱπποκράτεια γενέσθαι οἱ μετὰ ταῦτα τὸν
Πεισίστρατον τοῦτον, ὃς, σασιαζόντων τῶν παράλων καὶ 15
τῶν ἐκ τοῦ πεδίου Ἀθηναίων, καὶ τῶν μὲν προεξεῶτος
Μεγακλέος τοῦ Ἀλκμαίωνος, τῶν δὲ ἐκ τοῦ πεδίου Λυ-
κούργου Ἀρισολαΐδew, καταφρονήσας τὴν τυραννίδα, ἡ-
γείρε τρίτην σάσιν. συλλέξας δὲ σασιώτας, καὶ τῷ
λόγῳ τῶν ὑπερακρίων προσὰς, μηχανᾶται τοιάδε. τρώ- 20
ματίσας ἑαυτὸν τε καὶ ἡμιόνους, ἤλασεν ἐς τὴν ἀγορὴν
τὸ ζεῦγος, ὡς ἐκπεφευγὼς τοὺς ἐχθρὸς, οἳ μιν ἐλαύνοντα
ἐς ἀγρὸν ἠθέλησαν ἀπολέσαι δῆθεν. ἐδέετό τε τοῦ δῆ-
μου φυλακῆς τινος πρὸς αὐτοῦ κυρῆσαι, πρότερον εὐδο-
κιμήσας ἐν τῇ πρὸς Μεγαρέας γενομένη στρατηγίῃ, Νί- 25
σαιάν τε ἐλὼν, καὶ ἄλλα ἀποδεξάμενος μεγάλα ἔργα.
ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἐξαπατηθεὶς, ἔδωκε οἱ τῶν
ἄσων καταλέξας ἄνδρας τούτους, οἱ δορυφόροι μὲν οὐκ
ἐγένοντο Πεισιστράτου, κορυνηφόροι δέ. ξύλων γὰρ κορύ-
νας ἔχοντες εἶποντό οἱ ὀπισθεν. συνεπαναστάντες δὲ ἔτοι 30
ἅμα Πεισιστράτῳ, ἔσχον τὴν ἀκρόπολιν. ἔνθα δὴ ὁ Πει-
σίστρατος ἦρχεν Ἀθηναίων, οὔτε τιμὰς τὰς ἐούσας συν-
ταράξας, οὔτε θέσμια μεταλλάξας· ἐπὶ τε τοῖσι κατε-
ξεῶσι ἔνεμε τὴν πόλιν κοσμέων καλῶς τε καὶ εὖ. Μετὰ
δὲ οὐ πολλὸν χρόνον τῷτὸ φρονήσαντες οἳ τε τοῦ Μεγα-
κλέους σασιώται καὶ οἱ τῷ Λυκούργου, ἐξελαύνουσιν αὐ-
τῷ μὲν Πεισίστρατος ἔσχε τοπρῶτον Ἀθήνας, καὶ τὴν
τυραννίδα οὐκω κάρτα ἐρρίζομένην ἔχων, ἀπέβαλεν. οἱ 5
δὲ ἐξελάσαντες Πεισίστρατον, αὐτὶς ἐκ νέης ἐπ' ἀλλήλοι-
σιν ἐσασίασαν. περιελαυνόμενος δὲ τῇ σάσει ὁ Μεγα-
κλῆς, ἐπεκηρυκεύετο Πεισιστράτῳ, εἰ βέλοϊτό οἱ τὴν θυ-
γατέρα ἔχειν γυναῖκα ἐπὶ τῇ τυραννίδι. ἐνδεξαμένου δὲ
τὸν λόγον καὶ ὁμολογήσαντος ἐπὶ τούτοις Πεισιστράτου, 10
μηχανῶνται δὴ ἐπὶ τῇ κατόδῳ πρῆγμα εὐηθέστατον, ὡς
ἐγὼ εὐρίσκω, μακρῶ· ἐπεὶ γε ἀπεκρίθη ἐκ παλαιτέρου
τοῦ βαρβαρικοῦ ἔθνεος τὸ Ἑλληνικόν, ἐὸν καὶ δεξιώτε-
ρον, καὶ εὐηθείης ἡλιθίου ἀπηλλαγμένον μᾶλλον· εἰ καὶ
τότε γε οὗτοι ἐν Ἀθηναίοις τοῖσι πρῶτοις λεγομέ- 15
νοισιν εἶναι Ἑλλήνων σοφίην, μηχανῶνται τοιάδε. Ἐν
τῷ δήμῳ τῷ Παιανιεῖ ἦν γυνὴ τῇ οὐνομα ἦν Φύη, μέγε-
θος ἀπὸ τεσσέρων πηχέων ἀπολείπουσα τρεῖς δακτύλους,

καὶ ἄλλως εὐειδής· ταύτην τὴν γυναῖκα σκευάσαντες
 20 πανοπλίῃ, ἐς ἄρμα ἐσβιβάσαντες καὶ προδέξαντες σχῆ-
 μα οἷόν τι ἔμελλεν εὐπρεπές· αὐτὸν φανέεσθαι ἔχουσα, ἤ-
 λαυνον ἐς τὸ ἄστυ, προδρόμους κήρυκας προπέμψαντες, οἱ
 τὰ ἐντεταλμένα ἡγόρευον ἐς τὸ ἄστυ ἀπικόμενοι, λέγοντες
 τοιάδε· “ὦ Ἀθηναῖοι, δέκεσθε ἀγαθῷ νόῳ Πεισίστρα-
 25 “τον, τὸν αὐτὴ ἡ Ἀθηναίη τιμήσασα ἀνδρώπων μάλι-
 “σα, κατὰγει ἐς τὴν ἐωϋτῆς ἀκρόπολιν.” Οἱ μὲν δὴ
 ταῦτα διαφοιτέοντες ἔλεγον· αὐτίκα δὲ ἔς τε τοὺς δήμους
 φάτις ἀπίκετο, ὡς Ἀθηναίη Πεισίστρατον κατὰγει· καὶ
 ἐν τῷ ἄσπεϊ πειθόμενοι τὴν γυναῖκα εἶναι αὐτὴν τὴν θεὸν,
 30 προσεύχοντό τε τὴν ἀνδρῶπων, καὶ ἐδέκοντο τὸν Πεισί-
 στρατον. Ἀπολαβὼν δὲ τὴν τυραννίδα τρόπῳ τῷ εἰρη-
 μένῳ ὁ Πεισίστρατος, κατὰ τὴν ὁμολογίην τὴν πρὸς Με-
 γακλέα γενομένην, γαμέει τοῦ Μεγακλέους τὴν θυγατέ-
 ρα. οἷα δὲ παίδων τέ οἱ ὑπαρχόντων νεηνιέων, καὶ λε-
 5 γομένων ἐναγέων εἶναι τῶν Ἀλκμαιωνιδέων, οὐ βουλόμε-
 νός οἱ γενέσθαι ἐκ τῆς νεογάμῃς γυναικὸς τέκνα, ἐμίσγε-
 τό οἱ οὐ κατὰ νόμον. τὰ μὲν νυν πρῶτα ἔκρυπτε ταῦτα
 ἡ γυνή· μετὰ δὲ, εἴτε ἰσορεύσῃ, εἴτε καὶ οὐ, φράζει τῇ
 ἐωϋτῆς μητρὶ· ἡ δὲ τῷ ἀνδρί. τὸν δὲ δεινὸν τι ἔσχεν,
 10 ἀτιμάζεσθαι πρὸς Πεισίστρατον. ὀργῇ δὲ ὡς εἶχε, κατ-
 ἀλλάσσετο τὴν ἔχθρην τοῖσι στρατιώταισι. μαθὼν δὲ ὁ
 Πεισίστρατος τὰ ποιούμενα ἐπ’ ἐωϋτῷ, ἀπαλλάσσετο ἐκ
 τῆς χώρας τοπαράπαν. ἀπικόμενος δὲ ἐς Ἐρέτριαν, ἐβ-
 λεύετο ἅμα τοῖσι παισίν. Ἰππίῳ δὲ γνώμην νικήσαν-
 15 τος, ἀνακτᾶσθαι ὀπίσω τὴν τυραννίδα, ἐνθαῦτα ἡγείρον
 δωτίνους ἐκ τῶν πολίων, αἵ τινες σφί προηδέατό κ’ ἐτι.
 πολλῶν δὲ μεγάλα παρασχόντων χρήματα, Θηβαῖοι
 ὑπερεβάλλοντο τῇ δόσει τῶν χρημάτων. μετὰ δὲ, οὐ
 πολλῷ λόγῳ εἰπεῖν, χρόνος διέφυ, καὶ πάντα σφί ἐξήρ-
 20 τυτο ἐς τὴν κάτοδον. καὶ γὰρ Ἀργεῖοι μισθωτοὶ ἀπ-
 ίκοντο ἐκ Πελοποννήσου· καὶ Νάξιος σφί ἀνὴρ ἀπιγμέ-
 νος ἐθελοντῆς, τῷ οὐνομα ἦν Λύγδαμις, προθυμίην πλεί-
 σην παρείχετο, κομίσας καὶ χρήματα καὶ ἀνδρας. Ἐξ
 Ἐρετρίας δὲ ὁρμηθέντες, διὰ ἐνδεκάτου ἔτεος ἀπίκοντο
 ὀπίσω. καὶ πρῶτον τῆς Ἀττικῆς Ἰσχουσι Μαραθῶνα.
 ἐν δὲ τούτῳ τῷ χώρῳ σφί στρατοπεδευομένοισιν, οἱ τε

61

Uxore abu-
tens, quam
alteram du-
xerat, Me-
gacelis filiam,
coactus rur-
sus decede-
re, iivit Ere-
triam, et ibi
se opibus
muniit.

62

Anno unde-
cimo exilii
Marathio-
nem occu-
pat. Amphi-

lyti vaticini-
niam.

ἐκ τοῦ ἄσσεος ῥασιῶται ἀπίκοντο, ἄλλοι τε ἐκ τῶν δῆ- 5
μων προσέρρεον, οἷσιν ἡ τυραννὶς πρὸ ἐλευθερίας ἦν
ἀσπασότερον. οὗτοι μὲν δὴ συνηλίζοντο. Ἀθηναίων δὲ
οἱ ἐκ τοῦ ἄσσεος, ἕως μὲν Πεισίσρατος τὰ χρήματα ἤγει-
ρε, καὶ μεταῦτις ὡς ἔσχε Μαραθῶνα, λόγον οὐδένα εἶ-
χον. ἐπεὶ τε δὲ ἐπύθοντο ἐκ τοῦ Μαραθῶνος αὐτὸν πο- 10
ρεύεσθαι ἐπὶ τὸ ἄσυ, οὕτω δὴ βοηθέουσι ἐπ' αὐτόν. καὶ
οὗτοί τε πανστρατιῇ ἦσαν ἐπὶ τοὺς κατιόντας· καὶ οἱ
ἀμφὶ Πεισίσρατον, ὡς ὁρμηθέντες ἐκ Μαραθῶνος ἦσαν
ἐπὶ τὸ ἄσυ ἐς τῷτὸ συνιόντες, ἀπικνέονται ἐπὶ Παλλη-
νίδος Ἀθηναίης ἱρὸν, καὶ ἀντία ἔθεντο τὰ ὅπλα. ἐν- 15
θαῦτα θείῃ πομπῇ χρεώμενος παρίσεται Πεισιράτω
Ἀμφίλυος ὁ Ἀκαρνὰν, χρησμολόγος ἀνὴρ, ὃς οἱ προσίων
χεῖρ ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ, τάδε λέγων·

Ἐρρίπται δ' ὁ βόλος, τὸ δὲ δίκτυον ἐκπεπέτασαν
Θῦνοι δ' οἰμήσουσι σεληναίης διὰ νυκτός.

20

63

Inde ador-
tus Atheni-
enses, ur-
bem tertio
recipit.

Ὁ μὲν δὴ οἱ ἐνθεάζων χεῖρ τάδε· Πεισίσρατος δὲ, συλ-
λαβὼν τὸ χρηστήριον, καὶ φᾶς δέκεσθαι τὸ χρησθὲν,
ἐπῆγε τὴν στρατιήν. Ἀθηναῖοι δὲ οἱ ἐκ τοῦ ἄσσεος πρὸς
ἄρισον τετραμμένοι ἦσαν δὴ τηνικαῦτα· καὶ μετὰ τὸ
ἄρισον μετεξέτεροι αὐτῶν, οἱ μὲν, πρὸς κύβους, οἱ δὲ, πρὸς 5
ὕπνον. οἱ δὲ ἀμφὶ Πεισίσρατον, ἐσπεσόντες, τοὺς Ἀθη-
ναίους τρέπουσι. φευγόντων δὲ τούτων, βουλὴν ἐνθαῦτα
σοφωτάτην Πεισίσρατος ἐπιτεχνᾶται, ὅπως μήτε ἀλι-
σθεῖεν ἔτι οἱ Ἀθηναῖοι, διεσκεδασμένοι τε εἶεν. ἀναβι-
βάσας τοὺς παῖδας ἐπὶ ἵππους, προέπεμπεν· οἱ δὲ κατα- 10
λαμβάνοντες τοὺς φεύγοντας, ἔλεγον τὰ ἐντεταλμένα
ὑπὸ Πεισιράτου, θαρσέειν τε κελεύοντες, καὶ ἀπιέναι
ἕκαστος ἐπὶ τὰ ἐωῦτοῦ.

64

Obsides ca-
pti, et missi
Naxum bel-
lo domitam·
Delus expi-
ata: Mega-
cles et alii
profugi.

Πειδομένων δὲ τῶν Ἀθηναίων,
οὕτω δὴ Πεισίσρατος τοτρίτον σχὼν Ἀθήνας, ἐρρίζωσε
τὴν τυραννίδα, ἐπικούροισί τε πολλοῖσι, καὶ χρημάτων
συνόδοισι, τῶν μὲν, αὐτόθεν, τῶν δὲ, ἀπὸ Στρυμόνος πο-
ταμοῦ συνιόντων· ὁμήρους τε τῶν παρამεινάντων Ἀθη- 5
ναίων καὶ μὴ αὐτίκα φευγόντων παῖδας λαβὼν, καὶ κα-
ταστήσας ἐς Νάξον· (καὶ γὰρ ταύτην ὁ Πεισίσρατος
κατεσρέψατο πολέμῳ, καὶ ἐπέτρεψε Λυγδάμι·) πρὸς
γε ἔτι τούτοις, τὴν νῆσον Δῆλον καθήρας ἐκ τῶν λο-

10 γίων. καθήρας δὲ ᾧδε· ἐπ' ὅσον ἔποψις τοῦ ἱεροῦ εἶχεν,
ἐκ τούτου τοῦ χώρου παντὸς ἐξορύξας τοὺς νεκροὺς, μετ-
εφόρεεν εἰς ἄλλον χώρον τῆς Δήλου, καὶ Πεισίστρατος
μὲν ἐτυράννευεν Ἀθηναίων· Ἀθηναίων δὲ οἱ μὲν ἐν τῇ
μάχῃ ἐπεπτάκεσαν, οἱ δὲ αὐτῶν μετὰ Ἀλκμαιωνίδεω
ἔφευγον ἐκ τῆς οἰκῆϊς. Τοὺς μὲν νῦν Ἀθηναίους τοιαῦ-
τα τὸν χρόνον τοῦτον ἐπυνθάνετο ὁ Κροῖσος κατέχοντα·
τοὺς δὲ Λακεδαιμονίους ἐκ κακῶν τε μεγάλων πεφευγό-
τας, καὶ ἔοντας ἤδη τῷ πολέμῳ κατυπερτέρους Τεγε-
5 τέων. ἐπὶ γὰρ Λέοντος βασιλεύοντος καὶ Ἡγησικλέος
ἐν Σπάρτῃ, τοὺς ἄλλους πολέμους εὐτυχεύοντες οἱ Λακε-
δαιμόνιοι, πρὸς Τεγεήτας μούρους προσέπταιον. τὸ δὲ
ἔτι πρότερον τούτων, καὶ κακονομώτατοι ἦσαν σχεδὸν
πάντων Ἑλλήνων, κατὰ τέ σφεας αὐτοὺς, καὶ ξείνοισιν
10 ἀπρόσμικτοι. μετέβαλον δὲ ᾧδ' εἰς εὐνομίην. Λυκούργου
τῶν Σπαρτιητέων δοκίμου ἀνδρὸς ἐλθόντος εἰς Δελφοὺς
ἐπὶ τὸ χρηστήριον, ὡς ἐσήϊεν εἰς τὸ μέγαρον, εὐθὺς ἡ Πυ-
θίη λέγει τάδε,

65

Lacedæmo-
niis post
pessimas le-
ges quibus
usi erant,
optimæ a
Lycurgo da-
tæ a. 884.

Ἦκεις ᾧ Λυκόοργε ἐμὸν ποτὶ πύονα νηὸν,
15 Ζηνὶ φίλος, καὶ παῖσιν Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
Δίζω, ἥ σε θεὸν μαντεύσομαι, ἥ ἄνθρωπον.
Ἄλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον θεὸν ἔλπομαι, ᾧ Λυκόοργε.

Οἱ μὲν δὴ τινες πρὸς τούτοις λέγουσι καὶ φράσαι αὐτῷ
τὴν Πυθίην τὸν νῦν κατεξεῶτα κόσμον Σπαρτιητέσιν.
20 ὥς δ' αὐτοὶ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, Λυκούργον ἐπιτροπεύ-
σαντα Λεωδάτῳ, ἀδελφιδέῳ μὲν ἐωϋτοῦ, βασιλεύον-
τος δὲ Σπαρτιητέων, ἐκ Κρήτης ἀγαγέσθαι ταῦτα. ὥς
γὰρ ἐπετρόπευσε τάχιστα μετέστησε τὰ νόμιμα πάντα,
καὶ ἐφύλαξε ταῦτα μὴ παραβαίνειν. μετὰ δὲ, τὰ εἰς
25 πόλεμον ἔχοντα, ἐνωμοτίας καὶ τριηκάδας καὶ συσσίτια·
πρὸς τε τούτοις, τοὺς ἐφόρους καὶ γέροντας ἔστησε Λυ-
κούργος. Οὕτω μὲν μεταβαλόντες εὐνομήθησαν. τῷ δὲ
Λυκούργῳ τελευτήσαντι ἱερὸν εἰσάμενοι, σέβονται μεγά-
λως. οἷα δὲ ἐν τε χώρῃ ἀγαθῇ, καὶ πλήθει ἐκ ὀλίγων
ἀνδρῶν, ἀνά τε ἔδραμον αὐτίκα, καὶ εὐδηνήθησαν. καὶ
5 ὁ δὲ σφιν οὐκέτι ἀπέχρα ἡσυχίην ἄγειν, ἀλλὰ καταφρο-
γῆσαντες Ἀρκάδων κρέσσονες εἶναι, ἐχρηστηριάζοντο ἐν

66

Lycurgus a
Lacedæmo-
niis relatus
inter Hero-
as. Illorum
prima cla-
des in bello

Tegeatico
primo.

Δελφοῖσιν ἐπὶ πάσῃ τῇ Ἀρκάδων χώρῃ. ἡ δὲ Πυθίη
σφι χρᾶ τάδε,

Ἀρκαδίην μ' αἰτεῖς; μέγα μ' αἰτεῖς· οὐ τοι δώσω.

Πολλοὶ ἐν Ἀρκαδίῃ βαλανηφάγοι ἄνδρες ἔασιν, 10

Οἳ σ' ἀποκωλύσουσιν. ἐγὼ δέ τοι οὔτι μεγαίρω.

Δώσω τοι Τεγέην ποσσίκροτον ὀρχήσασθαι,

Καὶ καλὸν πεδίον σχοίνῳ διαμετρήσασθαι.

Ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, Ἀρ-
κάδων μὲν τῶν ἄλλων ἀπείχοντο· οἱ δὲ, πένδας φερόμε- 15
νοι, ἐπὶ Τεγεήτας ἐσρατεύοντο, χρησμῷ κιβδήλῳ πίσυ-
νοι, ὡς δὴ ἐξανδραποδιούμενοι τοὺς Τεγεήτας. ἐσσωθέν-
τες δὲ τῇ συμβολῇ, ὅσοι αὐτέων ἐζωγρήθησαν, πένδας
τε ἔχοντες τὰς ἐφέροντο αὐτοὶ, καὶ σχοίνῳ διαμετρησά-
μενοι τὸ πεδίον τὸ Τεγεητέων, ἐργάζοντο. αἱ δὲ πένδαι 20
αὗται, ἐν τῇσιν ἐδεδέατο, ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦσαν σῶαι ἐν
Τεγέῃ, περὶ τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης Ἀθηναίης κρεμάμεναι.

67

Id totum in-
felix. Py-
thiæ re-
sponsa. Qui
sint Aga-
thoergi
Spartæ.

Κατὰ μὲν δὴ τὸν πρότερον πόλεμον συνεχέως αἰεὶ κακῶς
ἀέθλεον πρὸς τοὺς Τεγεήτας. κατὰ δὲ τὸν κατὰ Κροῖσον
χρόνον, καὶ τὴν Ἀναξανδρίδεώ τε καὶ Ἀρίσωνος βασι-
ληΐην ἐν Λακεδαίμονι, ἤδη οἱ Σπαρτιῆται κατυπέρτεροι
τῷ πολέμῳ ἐγεγόνεσαν, τρόπῳ τοιῷδε γενομένοι. ἐπειδὴ 5
αἰεὶ τῷ πολέμῳ ἐσσοῦντο ὑπὸ Τεγεητέων, πέμψαντες
θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς, ἐπειρώτεον, τίνα ἂν θεῶν ἱλα-
σάμενοι, κατύπερθε τῷ πολέμῳ Τεγεητέων γενοίετο.
ἡ δὲ Πυθίη σφιν ἔχρησε, τὰ Ὁρέσειω τοῦ Ἀγαμέμνονος
ὀσέα ἐπαγαγομένους. ὡς δὲ ἀνευρεῖν οὐκ οἶοί τε ἐγινέετο 10
τὴν θήκην τοῦ Ὁρέσειω, ἔπεμπον αὐτὶς ἐς θεὸν ἐπειρη-
σομένους τὸν χῶρον ἐν τῷ κέοιτο ὁ Ὁρέσης. εἰρωτῶσι
δὲ ταῦτα τοῖσι θεοπρόποισι λέγει ἡ Πυθίη τάδε,

Ἔσι τις Ἀρκαδίας Τεγέῃ λευρῷ ἐνὶ χώρῳ,

Ἐνθ' ἄνεμοι πνεῖουσιν δύο κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης, 15

Καὶ τύπος ἀντίτυπος, καὶ πῆμ' ἐπὶ πῆματι κεῖται·

Ἐνθ' Ἀγαμεμνονίδην κατέχει φυσίζοος αἷα·

Τὸν σὺ κομισσάμενος, Τεγέης ἐπιτάρροδος ἔσση.

Ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἀπείχον
τῆς ἐξευρέσιος οὐδὲν ἔλασσον, πάντα διζήμενοι· ἐς οὗ 20

δὴ Λίχης τῶν ἀγαθοεργῶν καλεομένων Σπαρτιητέων
 ἀνεῦρεν. οἱ δὲ ἀγαθόεργοί εἰσι τῶν ἀσῶν, ἐξιόντες ἐκ
 τῶν ἱππέων αἰεὶ οἱ πρῶτότατοι, πέντε ἔτεος ἑκάστου·
 τοὺς δεῖ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν τὸν ἂν ἐξίωσιν ἐκ τῶν ἱπ-
 25 πέων, Σπαρτιητέων τῷ κοινῷ διαπεμπομένους, μὴ ἐλι-
 νύειν ἄλλους ἄλλη. Τουτέων ὦν τῶν ἀνδρῶν Λίχης 68
 ἀνεῦρε ἐν Τεγέῃ, καὶ συντυχίῃ χρησάμενος καὶ σοφίῃ. *Orestis ossa*
 εἰσὶν γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον ἐπιμιξίης πρὸς τοὺς Τεγεή- *Tegeæ se-*
 τας, ἐλθὼν ἐς χαλκῆϊον, ἐθηεῖτο σίδηρον ἐξελαυνόμενον. *pulta cubi-*
 5 καὶ ἐν θωῦματι ἦν, ὁρέων τὸ ποιεόμενον. μαθὼν δέ *torum se-*
 μιν ὁ χαλκεὺς ἀποθωῦμάζοντα, εἶπε παυσάμενος τοῦ *ptem, in-*
 ἔργου, “Ἡ κοῦ ἂν, ὦ ξεῖνε Λάκων, εἶπερ εἶδες τό περ *venta per*
 “ ἐγὼ, κάρτα ἂν ἐθωῦμαζες, ὅκου νῦν οὕτω τυγχάνεις *Licham.*
 “ θωῦμα ποιεύμενος τὴν ἐργασίην τοῦ σιδήρου. ἐγὼ γὰρ *Bello supe-*
 10 “ ἐν τῇδε θέλων τῇ αὐλῇ φρέαρ ποιήσασθαι, ὀρύσσων, *rioris facti*
 “ ἐπέτυχον σορῶ ἑπταπήχει· ὑπὸ δὲ ἀπισίης μὴ μὲν *Lacedæmo-*
 “ γενέσθαι μηδ’ αὖ μέζοντας ἀνθρώπους τῶν νῦν, ἀνῶξα *nii, et Pe-*
 “ αὐτήν, καὶ εἶδον τὸν νεκρὸν μήκει ἴσον ἑόντα τῇ σορῶ. *loponnesus*
 “ μετρήσας δὲ, συνέχωσα ὀπίσω.” Ὁ μὲν δὴ οἱ ἔλεγε *ex magna*
 15 τά περ ὀπώπες· ὁ δὲ, ἐννιώσας τὰ λεγόμενα, συνεβάλ- *parte ab iis*
 λετο τὸν Ὀρέσέα κατὰ τὸ θεοπρόπιον τοῦτον εἶναι, τῇδε *devicta.*
 συμβαλλεόμενος· τοῦ χαλκεὺς δύο ὁρέων φύσας, τοὺς
 ἀνέμους εὗρισκε ἑόντας· τὸν δὲ ἄκμονα καὶ τὴν σφύραν,
 τὸν τε τύπον καὶ τὸν ἀντίτυπον· τὸν δὲ ἐξελαυνόμενον
 20 σίδηρον, τὸ πῆμα ἐπὶ πῆματι κείμενον· κατὰ τοιόνδε
 τι εἰκάζων, ὥς ἐπὶ κακῷ ἀνθρώπου σίδηρος ἀνεύρηται.
 συμβαλλεόμενος δὲ ταῦτα, καὶ ἀπελθὼν ἐς Σπάρτην,
 ἔφραζε Λακεδαιμονίοισι πᾶν τὸ πρῆγμα. οἱ δὲ, ἐκ λό-
 γου πλάσους ἐπενείκαντές οἱ αἰτίην, ἐδίωξαν. ὁ δὲ, ἀπ-
 25 ικόμενος ἐς Τεγέην, καὶ φράζων τὴν ἐωῦτοῦ συμφορὴν
 πρὸς τὸν χαλκεά, ἐμισθοῦτο παρ’ οὐκ ἐκδιδόντος τὴν
 αὐλήν. χρόνῳ δὲ ὡς ἀνέγνωσεν, ἐνοικίσθη. ἀνορύξας
 δὲ τὸν τάφον, καὶ τὰ ὅσα συλλέξας, οἶχετο φέρων ἐς
 Σπάρτην. καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου, ὅπως ἐπειρώατο
 30 ἀλλήλων, πολλῶ κατυπέρτεροι τῷ πολέμῳ ἐγίνοντο οἱ
 Λακεδαιμόνιοι· ἥδη δὲ σφι καὶ ἡ πολλὴ τῆς Πελοπον-
 νήσου ἦν κατεστραμμένη. Ταῦτα δὴ ὦν πάντα πυνθα-
 γόμενος ὁ Κροῖσος, ἔπεμπε ἐς Σπάρτην ἀγγέλους δῶρά

Lacedæmo-
niosinitum.

τε φέροντας, καὶ δεησομένους συμμαχίης, ἐντειλάμενός
τε τὰ λέγειν χρῆν. οἱ δὲ, ἐλθόντες ἔλεγον, “Ἐπεμψε
“ ἡμέας Κροῖσος ὁ Λυδῶν τε καὶ ἄλλων ἐθνέων βασι- 5
“ λεύς, λέγων τάδε, ὦ Λακεδαιμόνιοι, χρήσαντος τοῦ
“ θεοῦ τὸν Ἕλληνα φίλον προσθέσθαι, (ὑμέας γὰρ πυν-
“ θάνομαι προεσάναι τῆς Ἑλλάδος,) ὑμέας ὦν κατὰ τὸ
“ χρηστήριον προσκαλέομαι, φίλος τε θέλων γενέσθαι
“ καὶ σύμμαχος ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης.” Κροῖσος 10
μὲν δὴ ταῦτα δι’ ἀγγέλων ἐπεκηρυκεύετο. Λακεδαιμό-
νιοι δὲ, ἀκηκούτες καὶ αὐτοὶ τὸ θεοπρόπιον τὸ Κροίσω
γενόμενον, ἥσθησάν τε τῇ ἀφίξει τῶν Λυδῶν, καὶ ἐποιή-
σαντο ὄρκια ξεινίης πέρα καὶ ξυμμαχίης· καὶ γάρ τινες
αὐτοὺς εὐεργεσίαι εἶχον ἐκ Κροίσου πρότερον ἔτι γεγο- 15
νυῖαι. πέμψαντες γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Σάρδεις, χρυ-
σὸν ὠνέοντο, ἐς ἀγαλμα βουλόμενοι χρήσασθαι τούτῳ,
τὸ νῦν τῆς Λακωνικῆς ἐν Θόρνακι ἱδρυταὶ Ἀπόλλωνος·

70
Crater a La-
cedæmoniis
Cræso mis-
sus, inter-
ceptus.

Κροῖσος δὲ σφι ὠνεομένοισι ἔδωκε δωτίνην. Τούτων τε
ὦν εἵνεκεν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὴν συμμαχίην ἐδέξαντο,
καὶ ὅτι ἐκ πάντων σφέας προκρίνας Ἑλλήνων, αἰρέετο
φίλους. καὶ τοῦτο μὲν, αὐτοὶ ἔσαν ἔτοιμοι ἐπαγγεῖλαν-
τι· τοῦτο δὲ, ποιησάμενοι κρητῆρα χάλκεον, ζωδίων τε 5
ἔξωθεν πλήσαντες περὶ τὸ χεῖλος, καὶ μεγάθει τριηκο-
σίους ἀμφορέας χωρέοντα ἄγον, δῶρον βουλόμενοι ἀντι-
δοῦναι Κροίσῳ. οὗτος ὁ κρητῆρ οὐκ ἀπίκετο ἐς Σάρδεις,
δι’ αἰτίας διφασίας λεγομένας τάσδε· οἱ μὲν Λακεδαι-
μόνιοι λέγουσι, ὡς ἐπεὶ τε ἀγόμενος ἐς τὰς Σάρδεις ὁ κρη- 10
τῆρ ἐγένετο κατὰ τὴν Σαμίνην, πυθόμενοι Σάμιοι ἀπ-
ελοίατο αὐτὸν, νηυσὶ μακρῇσι ἐπιπλώσαντες· αὐτοὶ δὲ
Σάμιοι λέγουσι, ὡς ἐπεὶ τε ὑξέρησαν οἱ ἄγοντες τῶν
Λακεδαιμονίων τὸν κρητῆρα, ἐπυνθάνοντο δὲ Σάρδεις τε
καὶ Κροῖσον ἡλωκέναι, ἀπέδοντο τὸν κρητῆρα ἐν Σάμῳ· 15
ἰδιώτας δὲ ἄνδρας πριαμένους ἀναθεῖναί μιν ἐς τὸ Ἡ-
ραῖον· τάχα δὲ ἂν καὶ οἱ ἀποδόμενοι λέγοιεν ἀπικόμενοι
ἐς Σπάρτην, ὡς ἀπαιρεθείησαν ὑπὸ Σαμίων. κατὰ μὲν
νῦν τὸν κρητῆρα οὕτως ἔσχε. Κροῖσος δὲ ἁμαρτῶν τοῦ
χρησμοῦ, ἐποιέετο στρατηίην ἐς Καππαδοκίην, ἐλπίσας
καταιρήσειν Κῦρόν τε καὶ τὴν Περσέων δύναμιν. παρὰ
σκευαζομένου δὲ Κροίσου στρατεύεσθαι ἐπὶ Πέρσας, τῶν

71
Sandanis
Lydius
Cræso dis-
suadet hel-
lum cum

5 τις Λυδῶν, νομιζόμενος καὶ πρόσθεν εἶναι σοφός, ἀπὸ Persis, ab
 δὲ ταύτης τῆς γνώμης καὶ τὸ κάρτα οὐνομα ἐν Λυδοῖσι eorum vi-
 ἔχων, συνεβούλευσε Κροίσῳ τάδε· (οὐνομά οἱ ἦν Σάνδα- ctus pau-
 νις) “ὦ βασιλεῦ, ἐπ’ ἀνδρας τοιούτους στρατεύεσθαι pertate.
 “ παρασκευάζει, οἱ σκυτίνας μὲν ἀναξυρίδας, σκυτίνην
 10 “ δὲ τὴν ἄλλην ἐσθῆτα φορέουσι. σιτέονται δὲ οὐκ ὅσα
 “ ἐθέλουσι, ἀλλ’ ὅσα ἔχουσι, χώρην ἔχοντες τρηχεῖν.
 “ πρὸς δὲ, οὐκ οἶνω διαχρέωνται, ἀλλὰ ὑδροποτέουσι.
 “ οὐ σῦκα δὲ ἔχουσι τρώγειν, οὐκ ἄλλο ἀγαθὸν οὐδέν.
 “ τοῦτο μὲν δὴ, εἰ νικήσεις, τί σφεας ἀπαιρήσεται, τοῖσί
 15 “ γε μὴ ἐσι μηδέν; τοῦτο δὲ, ἦν νικηθῆς, μάθε ὅσα
 “ ἀγαθὰ ἀποβαλέεις. γευσάμενοι γὰρ τῶν ἡμετέρων
 “ ἀγαθῶν, περιέξονται, οὐδὲ ἀπωσοὶ ἔσονται. ἐγὼ μὲν
 “ νυν θεοῖσι ἔχω χάριν, οἱ οὐκ ἐπὶ νόον ποιέουσι Πέρ-
 “ σῃσι στρατεύεσθαι ἐπὶ Λυδούς.” Ταῦτα λέγων, οὐκ
 20 ἔπειθε τὸν Κροῖσον. Πέρσῃσι γὰρ, πρὶν Λυδούς κατα-
 σρέψασθαι, ἦν οὔτε ἄβρὸν οὔτε ἀγαθὸν οὐδέν. Οἱ δὲ 72
 Καππαδόκαι ὑπ’ Ἑλλήνων Σύριοι ὀνομάζονται· ἔσαν Cappadoces,
 δὲ οἱ Σύριοι οὗτοι, τὸ μὲν πρότερον ἢ Πέρσας ἄρξαι, a Græcis
 Μήδων κατήκοι, τότε δὲ Κύρου. ὁ γὰρ οὗρος ἦν τῆς τε dicti Syrii.
 5 Μηδικῆς ἀρχῆς καὶ τῆς Λυδικῆς, ὁ Ἄλυς ποταμὸς, ὃς Halys flu-
 ῤέει ἐξ Ἀρμενίου οὗρος διὰ Κιλικῶν· μετὰ δὲ, Ματιη- vius imperii
 5 Μηδικῆς ἀρχῆς καὶ τῆς Λυδικῆς, ὁ Ἄλυς ποταμὸς, ὃς Medici ac
 ῤέει ἐξ Ἀρμενίου οὗρος διὰ Κιλικῶν· μετὰ δὲ, Ματιη- Lydii fines
 νούς μὲν ἐν δεξιῇ ἔχει ῤέων, ἐκ δὲ τοῦ ἐτέρου Φρύγας· terminans,
 παρσμειδόμενος δὲ τούτους, καὶ ῤέων ἄνω πρὸς βορέην quo cursu
 ἄνεμον, ἔνθεν μὲν Συρίους Καππαδόκας ἀπέργει, ἐξ εὐω- feratur.
 10 νύμου δὲ Παφλαγόνας. οὕτω ὁ Ἄλυς ποταμὸς ἀπο-
 τάμνει σχεδὸν πάντα τῆς Ἀσίης τὰ κάτω ἐκ θαλάσ-
 σης τῆς ἀντίον Κύπρου ἐς τὸν Εὐξείνιον πόντον· ἔσι δὲ
 αὐχὴν οὗτος τῆς χώρης ταύτης ἀπάσης· μῆκος ὁδοῦ, εὐ-
 ζώνῳ ἀνδρὶ πέντε ἡμέραι ἀναισιμοῦνται. Ἐστρατεύετο 73-74
 δὲ ὁ Κροῖσος ἐπὶ τὴν Καππαδοκίην τῶνδε εἵνεκα, καὶ Cræsus vult
 γῆς ἡμέρῳ προσκτήσασθαι πρὸς τὴν ἐωῦτοῦ μοίρην βου- Cappado-
 λόμενος, καὶ μάλισα τῷ χρηστηρίῳ πίσυνος ἐὼν, καὶ τί- igere, ac
 5 σασθαι θέλων ὑπὲρ Ἀσυάγεος Κύρου. Ἀσυάγεα γὰρ pœnas de
 τὸν Κυαξάρῳ, ἐόντα Κροίσου μὲν γαμβρὸν, Μήδων δὲ mere. Il-
 βασιλῆα, Κύρος ὁ Καμβύσεω κατασρεψάμενος εἶχε, γε- lius cum As-
 νόμενον γαμβρὸν Κροίσῳ ᾧδε. Σκυθέων τῶν νομάδων tyage affini-
 εἴλη ἀνδρῶν σασιάσασα, ὑπεξῆλθε ἐς γῆν τὴν Μηδικήν· tas. Bellum
 Scythas in-

ter Cyaxa-
rem et Aly-
attem ab a.
590 ad 585.
quo ultimo
anno die
28 Maii fa-
cta est solis
defectio, a
Thalete Io-
nibus præ-
dicta. Pax
quibus au-
ctoribus,
qua lege,
quo ritu fa-
cta.

ἐτυράννευε δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Μήδων Κυαξάρης ὁ 10
Φραόρτεω τοῦ Δηϊόκεω, ὃς τοὺς Σκύθας τούτους τὸ μὲν
πρῶτον περιεΐπε εὖ, ὡς ἑόντας ἰκέτας· ὥς τε δὲ περὶ
πολλοῦ ποιεόμενος αὐτοὺς, παῖδάς σφι παρέδωκε τὴν
γλῶσσαν τε ἐκμαθεῖν, καὶ τὴν τέχνην τῶν τόξων.
χρόνου δὲ γενομένου, καὶ αἰεὶ φοιτεόντων τῶν Σκυθῶν 15
ἐπ' ἄγρην, καὶ αἰεὶ τι φερόντων, καὶ κοτε συνήνεικε ἐλεῖν
σφεας μηδέν· νοσήσαντας δὲ αὐτοὺς κεινῇσι χερσὶ, ὁ
Κυαξάρης (ἦν γὰρ, ὡς διέδεξε, ὀργὴν οὐκ ἄκρος) τρη-
χέως κάρτα περιέσπε ἀεικείῃ. οἱ δὲ, ταῦτα πρὸς Κυα-
ξάρεω παθόντες, ὥς τε ἀνάξιά σφεων αὐτῶν πεπονθό- 20
τες, ἐβουλεύσαντο τῶν παρὰ σφίσι διδασκομένων παί-
δων ἓνα κατακόψαι· σκευάσαντες δὲ αὐτὸν, ὥσπερ ἐώ-
θεσαν καὶ τὰ θηρία σκευάζειν, Κυαξάρει δοῦναι φέρον-
τες, ὡς ἄγρην δῆθεν· δόντες δὲ, τὴν ταχίστην κομίζε-
σθαι παρὰ Ἀλυάττεα τὸν Σαδυάττεω ἐς Σάρδεις. ταῦ- 25
τα καὶ δὴ ἐγένετο. καὶ γὰρ Κυαξάρης καὶ οἱ παρεόντες
δαιτύμονες τῶν κρεῶν τουτέων ἐπάσαντο· καὶ οἱ Σκύ-
θαι ταῦτα ποιήσαντες, Ἀλυάττεω ἰκέται ἐγένοντο.
Μετὰ δὲ ταῦτα (οὐ γὰρ δὴ ὁ Ἀλυάττης ἐξεδίδου τοὺς
Σκύθας ἐξαιτέοντι Κυαξάρει) πόλεμος τοῖσι Λυδοῖσι
καὶ τοῖσι Μήδοις ἐγεγόνεε ἐπ' ἕτεα πέντε· ἐν τοῖσι
πολλάκις μὲν οἱ Μῆδοι τοὺς Λυδοὺς ἐνίκησαν, πολλά-
κις δὲ οἱ Λυδοὶ τοὺς Μῆδους· ἐν δὲ καὶ νυκτομαχίην 5
τινὰ ἐποίησαντο. διαφέρουσι δέ σφι ἐπὶ ἴσης τὸν πόλε-
μον, τῷ ἕκτῳ ἔτει συμβολῆς γενομένης, συνήνεικε ὥς τε
τῆς μάχης συνεσεώσης, τὴν ἡμέρην ἐξαπίνης νύκτα γε-
νέσθαι. τὴν δὲ μεταλλαγὴν ταύτην τῆς ἡμέρης Θαλῆς
ὁ Μιλήσιος τοῖσι Ἰωσι προηγόρευσε ἔσεσθαι, ἔθρον προ- 10
θέμενος ἐν αὐτὸν τοῦτον, ἐν ᾧ δὴ καὶ ἐγένετο ἡ μεταβο-
λή. οἱ δὲ Λυδοὶ τε καὶ οἱ Μῆδοι ἐπεὶ τε εἶδον νύκτα ἀντὶ
ἡμέρης γινομένην, τῆς μάχης τε ἐπαύσαντο, καὶ μᾶλ-
λόν τι ἔσπευσαν καὶ ἀμφότεροι εἰρήνην ἐωῦτοῖσι γενέσθαι.
οἱ δὲ συμβιβάσαντες αὐτοὺς, ἔσαν οἷδε, Συέννεσις τε ὁ 15
Κίλιξ, καὶ Λαβύνητος ὁ Βαβυλώνιος· οὗτοί σφι καὶ τὸ
ὄρχιον οἱ σπεύσαντες γενέσθαι ἔσαν, καὶ γάμων ἐπαλ-
λαγὴν ἐποίησαν· Ἀλυάττεα γὰρ ἔγνωσαν δοῦναι τὴν
θυγατέρα Ἀρύνην Ἀδυάγει τῷ Κυαξάρεω παιδί. ἀνευ

20 γὰρ ἀναγκαίης ἰσχυρῆς συμβάσιες ἰσχυραὶ οὐκ ἐθέλουσι
 συμμένειν. ὅρκια δὲ ποιέεται ταῦτα τὰ ἔθνεα τὰ πέρα
 τε Ἑλληνες, καὶ πρὸς τούτοις, ἐπεὶ τοὺς βραχίονας
 ἐπιτάμωται ἐς τὴν ὁμοχροίην, τὸ αἷμα ἀναλείχουσι
 ἀλλήλων. Τοῦτον δὲ ὦν τὸν Ἀσυάγεα Κῦρος εἶντα
 ἐωῦτοῦ μητροπάτορα κατασρεψάμενος ἔσχε, δι' αἰτίην
 τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὀπίσω λόγοις σημανέω. τὰ Κροῖσος
 ἐπιμεμφόμενος τῷ Κύρῳ, ἔς τε τὰ χρηστήρια ἔπεμπε, εἰ
 5 στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας; καὶ δὴ καὶ ἀπικομένου χρησμοῦ
 κιδοήλου, ἐλπίσας πρὸς ἐωῦτοῦ τὸν χρησμὸν εἶναι, ἐστρα-
 τεύετο ἐς τὴν Περσέων μοίρην. ὡς δὲ ἀπίκετο ἐπὶ τὸν
 Ἄλυν ποταμὸν ὁ Κροῖσος, τὸ ἐνθεῦτεν, ὡς μὲν ἐγὼ
 λέγω, κατὰ τὰς εἰσάσας γεφύρας διεβίβασε τὸν στρατόν.
 10 ὡς δὲ ὁ πολλὸς λόγος Ἑλλήνων, Θαλῆς οἱ ὁ Μιλήσιος
 διεβίβασε. ἀπορέοντος γὰρ Κροῖσου, ὅπως οἱ διαβήσεται
 τὸν ποταμὸν ὁ στρατός, (οὐ γὰρ δὴ εἶναί κω τοῦτον τὸν
 χρόνον τὰς γεφύρας ταύτας,) λέγεται παρεόντα τὸν
 Θαλῆν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ποιῆσαι αὐτῷ τὸν ποταμὸν
 15 ἐξ ἀριστερῆς χειρὸς ῥέοντα τοῦ στρατοῦ, καὶ ἐκ δεξιῆς
 ῥέειν. ποιῆσαι δὲ ὥδε· ἄνωθεν τοῦ στρατοπέδου ἀρξάμε-
 νον, διώρυχα βαθέην ὀρύσσειν, ἄγοντα μηνοειδέα, ὅπως
 ἂν τὸ στρατόπεδον ἰδρυμένον κατὰ νώτου λάβοι· ταύτη
 κατὰ τὴν διώρυχα ἐκτραπόμενος ἐκ τῶν ἀρχαίων ῥέε-
 20 θρων, καὶ αὗτις παραμειδόμενος τὸ στρατόπεδον, ἐς τὰ
 ἀρχαῖα ἐσβάλλοι. ὡς τε ἐπεὶ τε καὶ ἐσχίσθη τάχιστα
 ὁ ποταμὸς ἀμφοτέρῃ διαβατὸς ἐγένετο. οἱ δὲ καὶ τὸ
 παράπαν λέγουσι καὶ τὸ ἀρχαῖον ῥέεθρον ἀποξηρανθῆ-
 ναι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐ προσίεμαι· κῶς γὰρ ὀπίσω
 πορευόμενοι διέβησαν αὐτόν; Κροῖσος δὲ, ἐπεὶ τε δια-
 βάς σὺν τῷ στρατῷ ἀπίκετο Καππαδοκίης ἐς τὴν Πτε-
 ρίην καλεομένην· ἡ δὲ Πτερὶς ἐστὶ τῆς χώρας ταύτης τὸ
 ἰσχυρότατον, κατὰ Σινώπην πόλιν τὴν ἐν Εὐξείνῳ
 5 πόντῳ μάλιστά κη κειμένην· ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύετο,
 Φθείρων τῶν Συρίων τοὺς κλήρους. καὶ εἶλε μὲν τῶν
 Πτερίων τὴν πόλιν, καὶ ἠνδραποδίσατο, εἶλε δὲ τὰς
 περιοικίδας αὐτῆς πάσας, Συρίους τε οὐδὲν ἔοντας αἰ-
 τίους, ἀνασάτους ἐποίησε. Κῦρος δὲ ἀγείρας τὸν ἐαυ-
 10 τοῦ στρατόν, καὶ παραλαβὼν τοὺς μεταξὺ οἰκέοντας

75

Cræsus
Halym pe-
netrat.

76

Pteriorum
urbem, et
alias quæ
circa erant,
expugnatas
diripit.
Praelium in
agro Pterio
commissum
æquo Marte
inter Cræ-
sum et Cy-
rum a. 546.

77
 Quo consi-
 lio redierit
 Sardes Croe-
 sus. Miles
 conducti-
 tius dimis-
 sus.

78
 Portentum
 Sardibus
 factum: di-
 vini Tel-
 messenses
 consulti.

πάντας, ἡντιούτο Κροίσω. πρὶν δὲ ἐξελαύνειν ὀρμήσαι
 τὸν στρατὸν, πέμψας κύρυκας εἰς τοὺς Ἰωνας, ἐπειράτο
 σφεας ἀπὸ Κροίσου ἀπιστάναι. Ἴωνες μὲν νυν οὐκ ἐπεί-
 θοντο. Κῦρος δὲ ὡς ἀπίκετο, καὶ ἀντεστρατοπεδεύσατο
 Κροίσω, ἐνθαῦτα ἐν τῇ Πτερίῃ χώρῃ ἐπειρῶντο κατὰ τὸ 15
 ἰσχυρὸν ἀλλήλων. μάχης δὲ καρτερῆς γενομένης, καὶ
 πεσόντων ἀμφοτέρων πολλῶν, τέλος οὐδέτεροι νικήσαν-
 τες διέσκησαν, νυκτὸς ἐπελθούσης. καὶ τὰ μὲν στρατό-
 πεδα ἀμφοτέρω οὕτως ἡγωνίστατο. Κροῖσος δὲ, μεμ-
 φθεῖς κατὰ τὸ πλῆθος τὸ ἐωῦτοῦ στρατεύμα· ἦν γὰρ οἱ
 ὁ συμβαλὼν στρατὸς πολλὸν ἐλάσσων ἢ ὁ Κῦρου· τοῦτο
 μεμφθεῖς, ὡς τῇ ὑσεραίῃ οὐκ ἐπειράτο ἐπιῶν ὁ Κῦρος,
 ἀπήλαυνε εἰς τὰς Σάρδεις, ἐν νόῳ ἔχων, παρακαλέσας 5
 μὲν Αἰγυπτίους κατὰ τὸ ὄρκιον, (ἐποιήσατο γὰρ καὶ
 πρὸς Ἀμασιν βασιλεύοντα Αἰγύπτου συμμαχίην πρό-
 τερον ἢ περ πρὸς Λακεδαιμονίους,) μεταπεμφάμενος δὲ
 καὶ Βαβυλωνίους, (καὶ γὰρ πρὸς τούτους αὐτῷ ἐπεποίητο
 συμμαχίη· ἐτυράννευε δὲ τῶν Βαβυλωνίων τὸν χρόνον 10
 τοῦτον Λαδύνητος·) ἐπαγγείλας δὲ καὶ Λακεδαιμονίους
 παρεῖναι εἰς χρόνον ῥητόν· ἀλίσας τε δὴ τούτους, καὶ τὴν
 ἐωῦτοῦ συλλέξας στρατιήν, ἐνένωτο, τὸν χειμῶνα παρεῖς,
 ἅμα τῷ ἤρῃ στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Πέρσας. καὶ ὁ μὲν,
 ταῦτα φρονέων, ὡς ἀπίκετο εἰς τὰς Σάρδεις, ἔπεμπε κή- 15
 ρυκας κατὰ τὰς συμμαχίας, προερέοντας εἰς πέμπτον
 μῆνα συλλέγεσθαι εἰς Σάρδεις. τὸν δὲ παρεόντα καὶ μα-
 χεσάμενον στρατὸν Πέρσησι, ὃς ἦν αὐτοῦ ξεινικός, πάν-
 τα ἀφείς, διεσκέδασε· οὐδαμᾶ ἐλπίσας μὴ κοτε ἄρα
 ἀγωνισάμενος οὕτω παραπλησίως Κῦρος ἐλάσῃ ἐπὶ 20
 Σάρδεις. Ταῦτα ἐπιλεγόμενον Κροίσω τὸ προάσειον πᾶν
 ὀφίων ἐνεπλήσθη. φανέντων δὲ αὐτέων, οἱ ἵπποι μετιέν-
 τες τὰς νομὰς νέμεσθαι, φοιτέοντες κατήσθιον. ἰδόντι
 δὲ τοῦτο Κροίσω, ὥσπερ καὶ ἦν, ἔδοξε τέρας εἶναι. αὐ-
 τῖκα δὲ ἔπεμπε θεοπρόπους εἰς τοὺς ἐξηγητάς Τελμησ- 5
 σέων. ἀπικομένοισι δὲ τοῖσι θεοπρόποισι, καὶ μαθούσι
 πρὸς Τελμησσέων τὸ θέλει σημαίνειν τὸ τέρας, οὐκ ἐξε-
 γέμετο Κροίσω ἀπαγγεῖλαι. πρὶν γὰρ ἢ ὀπίσω σφέας
 ἀναπλῶσαι εἰς τὰς Σάρδεις, ἦλω ὁ Κροῖσος. Τελμησ-
 σέες μὲν τοι τάδε ἔγνωσαν, στρατὸν ἀλλόθροον προσδό- 10

κίμον εἶναι Κροίσῳ ἐπὶ τὴν χώραν· ἀπικόμενον δὲ τοῦτον,
 κατασρέψεσθαι τοὺς ἐπιχωρίους· λέγοντες ὅφιν εἶναι γῆς
 παῖδα, ἵππον δὲ, πολέμιόν τε καὶ ἐπήλυδα. Τελμησ-
 σέες μὲν νυν ταῦτα ὑπεκρίναντο Κροίσῳ ἤδη ἡλωκότι,
 15 οὐδὲν κω εἰδότες τῶν ἦν περὶ Σάρδεις τε καὶ αὐτὸν Κροῖ-
 σον. Κῦρος δὲ, αὐτίκα ἀπελαύνοντος Κροίσου, μετὰ 79
 τὴν μάχην τὴν γενομένην ἐν τῇ Πτερίῃ, μαθὼν ὡς ἀπε- Cyri Cræ-
sum perse-
quentis ce-
leritas.
 λάσας μέλλοι Κροῖσος διασκεδᾶν τὸν στρατὸν, βουλευό-
 μενος εὔρισκε πρῆγμά τι εἶναι ἐλαύνειν ὡς δύναίτο τά-
 5 χιστα ἐπὶ τὰς Σάρδεις, πρὶν ἢ τοδεύτερον ἀλίσθῃναι τῶν
 Λυδῶν τὴν δύναμιν. ὡς δὲ οἱ ταῦτα ἔδοξε, καὶ ἐποίησε
 κατὰ τάχος· ἐλάσας γὰρ τὸν στρατὸν εἰς τὴν Λυδίην,
 αὐτὸς ἄγγελος Κροίσῳ ἐληλύθει. ἐνθαῦτα Κροῖσος εἰς
 ἀπορίην πολλὴν ἀπιγμένος, ὥς οἱ παρὰ δόξαν ἔσχε τὰ
 10 πρῆγματα ἢ ὡς αὐτὸς κατεδόκεε, ὅμως τοὺς Λυδοὺς
 ἐξῆγε εἰς μάχην. ἦν δὲ τοῦτον τὸν χρόνον ἔθνος οὐδὲν ἐν
 τῇ Ἀσίῃ οὔτε ἀνδρείότερον, οὔτε ἀλκιμώτερον τοῦ Λυδίου.
 ἡ δὲ μάχη σφέων ἦν ἀπ' ἵππων. δούρατά τε ἐφόρεον
 μεγάλα, καὶ αὐτοὶ ἔσαν ἵππεύεσθαι ἀγαθοί. Ἐς τὸ 80
 πεδῖον δὲ συνελθόντων τοῦτο τὸ πρὸ τοῦ ἄσεός ἐσι τοῦ Praelium ad
Sardes, eo-
dem a. 546.
 Σαρδιηνοῦ, ἔον μέγα τε καὶ ψιλόν, (διὰ δὲ αὐτοῦ πο- Cyri calli-
ditas, hosti-
um equita-
tui camelos
opponentis.
 ταμοὶ ῥέοντες καὶ ἄλλοι, καὶ Ὕλλος συρρήγνυσι εἰς τὸν Lydorum
virtus, et ad
extremum
fuga.
 5 μέγιστον, καλεόμενον δὲ Ἑρμον, ὃς ἐξ οὔρεος ἱροῦ μητρὸς
 Δινδυμήνης ῥέων, ἐκδιδοῖ εἰς θάλασσαν κατὰ Φωκαίην
 πόλιν,) ἐνθαῦτα ὁ Κῦρος ὡς εἶδε τοὺς Λυδοὺς εἰς μάχην
 τασσομένους, καταρρώδησας τὴν ἵππον, ἐποίησε, Ἀρ-
 πάγου ὑποθεμένου ἀνδρὸς Μήδου, τοιόνδε· ὅσαι τῷ στρα-
 10 τῷ τῷ ἐωῦτοῦ εἶποντο σιτοφόροι τε καὶ σκευοφόροι κά-
 μηλοι, ταύτας πάσας ἀλίσας, καὶ ἀπελὼν τὰ ἄχθεια,
 ἄνδρας ἐπ' αὐτάς ἀνέβησε ἱππάδα σολὴν ἐνεσάλμενους.
 σκευάσας δὲ αὐτοὺς, προσέταξε τῆς ἄλλης στρατιῆς
 προῖέναι πρὸς τὴν Κροίσου ἵππον· τῇ δὲ καμήλῳ ἔπε-
 15 σθαι τὸν πεζὸν στρατὸν ἐκέλευε. ὀπισθε δὲ τοῦ πεζοῦ
 ἐπέταξε τὴν πᾶσαν ἵππον. ὡς δὲ οἱ πάντες διετετά-
 χατο, παραίνεσε τῶν μὲν ἄλλων Λυδῶν μὴ φειδομέ-
 νους, κτείνειν πάντα τὸν ἐμποδῶν γενόμενον, Κροῖσον δὲ
 αὐτὸν μὴ κτείνειν, μηδ' ἦν συλλαμβανόμενος ἀμύνηται.
 20 ταῦτα μὲν παραίνεσε. τὰς δὲ καμήλους ἔταξε ἀντία τῆς

ἵππου, τῶνδε εἵνεκεν· κάμηλον ἵππος φοβέεται, καὶ οὐκ
 ἀνέχεται οὔτε τὴν ἰδέην αὐτῆς ὀρέων, οὔτε τὴν ὁδὸν
 ὀσφραϊνόμενος. αὐτοῦ δὴ ὦν τούτου εἵνεκε ἐσεσόφισο,
 ἵνα τῷ Κροίσῳ ἄχρησον ἢ τὸ ἵππικόν, τῷ δὴ τι καὶ
 ἐπεῖχε ἐλλάμψεσθαι ὁ Λυδός. ὥς δὲ καὶ συνήεσαν 25
 ἐς τὴν μάχην, ἐνθαῦτα ὥς ὀσφραντο τάχιστα τῶν κα-
 μήλων οἱ ἵπποι, καὶ εἶδον αὐτάς, ὀπίσω ἀνέσρεφον, διέ-
 φθαρτό τε τῷ Κροίσῳ ἡ ἐλπίς. οὐ μέντοι οἱ γε Λυδοὶ
 τὸ ἐνθεῦτεν δειλοὶ ἦσαν· ἀλλ' ὥς ἔμαθον τὸ γινόμενον,
 ἀποθορόντες ἀπὸ τῶν ἵππων, πεζοὶ τοῖσι Πέρσησι συνέ- 30
 βαλλον. χρόνῳ δὲ, πεσόντων ἀμφοτέρων πολλῶν, ἐτρά-
 ποντο οἱ Λυδοί. κατειληθέντες δὲ ἐς τὸ τεῖχος, ἐπολιορ-
 κέοντο ὑπὸ τῶν Περσέων. Τοῖσι μὲν δὴ κατεσῆκεε πο-
 λιορκίη. Κροῖσος δὲ δοκέων οἱ χρόνον ἐπὶ μακρὸν ἔσε-
 σθαι τὴν πολιορκίην, ἔπεμπε ἐκ τοῦ τεύχεος ἄλλους
 ἀγγέλους ἐς τὰς συμμαχίας. οἱ μὲν γὰρ πρότερον διε-
 πέμποντο ἐς πέμπτον μῆνα προερέοντες συλλέγεσθαι ἐς 5
 Σάρδεις· τούτους δὲ ἐξέπεμπε τὴν ταχίστην δέεσθαι βοη-
 θέειν, ὥς πολιορκεομένου Κροίσου. Ἔς τε δὴ ὦν τὰς
 ἄλλας ἔπεμπε συμμαχίας, καὶ δὴ καὶ ἐς Λακεδαίμονα.
 τοῖσι δὲ καὶ αὐτοῖσι τοῖσι Σπαρτιήτησι κατ' αὐτὸν τοῦ-
 τον τὸν χρόνον συνεπεπτώκεε ἕρις ἐοῦσα πρὸς Ἀργεῖους
 περὶ χώρου καλεομένου Θυρέης. τὰς γὰρ Θυρέας ταύτας, 5
 ἐούσας τῆς Ἀργολίδος μοίρης, ἀποταμόμενοι ἔσχον οἱ
 Λακεδαιμόνιοι. ἦν δὲ καὶ ἡ μέχρι Μαλεῶν ἡ πρὸς ἐσπέ-
 ρην Ἀργείων, ἡ τε ἐν τῇ ἡπείρῳ χώρα, καὶ ἡ Κυθηρίη
 νῆσος, καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν νήσων. βοηθησάντων δὲ Ἀρ-
 γείων τῇ σφετέρῃ ἀποταμνομένῃ, ἐνθαῦτα συνέβησαν 10
 ἐς λόγους συνελθόντες, ὥς τε τριηκοσίους ἑκατέρων μα-
 χέσασθαι· ὁκότεροι δ' ἂν περιγένωνται, τουτέων εἶναι
 τὸν χώρον· τὸ δὲ πλῆθος τοῦ στρατοῦ ἀπαλλάσσεσθαι
 ἑκάτερον ἐς τὴν ἐωῦτοῦ, μηδὲ παραμένειν ἀγωνιζομένων,
 τῶνδε εἵνεκε, ἵνα μὴ παρεόντων τῶν στρατοπέδων, ὁρῶν- 15
 τεσ οἱ ἕτεροι ἐσσομένους τοὺς σφετέρους, ἐπαμύνοιεν. συν-
 θέμενοι ὦν ταῦτα ἀπαλλάσσοντο. λογάδες δὲ ἑκατέ-
 ρων ὑπολειφθέντες συνέβαλλον. μαχομένων δὲ σφεων,
 καὶ γινομένων ἰσοπαλέων, ὑπελίποντο ἐξ ἀνδρῶν ἑξακο-
 σίων τρεῖς· Ἀργείων μὲν, Ἀλκηνῶρ τε καὶ Χρόμιος· Λα- 20

81

Cræsus ob-
 sessus mit-
 tit, qui so-
 ciorum au-
 xilia prope-
 re arces-
 sant.

82

Contentio
 Spartano-
 rum et Ar-
 givorum de
 Thyrea. O-
 thryjades La-
 co victor.
 Argivi a
 Spartanis
 iterum victi.
 Ea de causa
 utrique a-
 pud se le-
 gem tuler-
 runt, et suæ
 ipsorum
 consuetudi-
 ni, et alte-
 rorum legi
 contrariam
 illam: Ar-
 givi, ut co-
 mas tonde-
 rent; Spar-
 tani, ut es-
 sent comati.

κεδαιμονίων δὲ, Ὀθρυάδης. ὑπελείφθησαν δὲ οὗτοι νυ-
 κτὸς ἐπελθούσης. οἱ μὲν δὴ δύο τῶν Ἀργείων, ὡς νενι-
 κηκότες ἔθρον ἐς τὸ Ἄργος· ὁ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων
 Ὀθρυάδης, σκυλεύσας τοὺς Ἀργείων νεκροὺς, καὶ προσ-
 25 φορήσας τὰ ὄπλα πρὸς τὸ ἐωϋτοῦ στρατόπεδον, ἐν τῇ
 τάξει εἶχε ἐωϋτόν. ἡμέρῃ δὲ δευτέρῃ παρῆσαν πυνθα-
 νόμενοι ἀμφοτέροι. τέως μὲν δὴ αὐτοὶ ἑκάτεροι ἔφασαν
 νικᾶν· λέγοντες, οἱ μὲν, ὡς ἐωϋτῶν πλεῖνες περιγε-
 γόνασι· οἱ δὲ, τοὺς μὲν ἀποφαίνοντες πεφευγότας, τὸν
 30 δὲ σφέτερον παραμείναντα, καὶ σκυλεύσαντα τοὺς ἐκεί-
 νων νεκροὺς. τέλος δὲ, ἐκ τῆς ἔριδος συμπεσόντες ἐμά-
 χοντο· πεσόντων δὲ καὶ ἀμφοτέρων πολλῶν, ἐνίκων Λα-
 κεδαιμόνιοι. Ἀργεῖοι μὲν νυν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου κα-
 τακειράμενοι τὰς κεφαλὰς, πρότερον ἐπάναγκες κομῶν-
 35 τες, ἐποιήσαντο νόμον τε καὶ κατάρην, μὴ πρότερον θρέ-
 ψειν κόμην Ἀργείων μηδένα, μηδὲ τὰς γυναῖκας σφι
 χρυσοφορήσειν, πρὶν ἂν Θυρέας ἀνασώσωνται. Λακε-
 δαιμόνιοι δὲ τὰ ἐναντία τούτων ἔθεντο νόμον, οὐ γὰρ κο-
 μῶντες πρὸ τούτου, ἀπὸ τούτου κομᾶν. τὸν δὲ ἓνα λέγουσι
 40 τὸν περιλειφθέντα τῶν τριηκοσίων, Ὀθρυάδην, αἰσχυ-
 νόμενον ἀπονοσέειν ἐς Σπάρτην, τῶν οἱ συλλογιτέων διε-
 φθαρμένων, αὐτοῦ μιν ἐν τῇσι Θυρέῃσι καταχρήσασθαι
 ἐωϋτόν. Τοιούτων δὲ τοῖσι Σπαρτιήτησι ἐνεσεώτων
 83
 πρηγμάτων, ἦκε ὁ Σαρδιηνὸς κήρυξ, δεόμενος Κροίσῳ
 βοηθέειν πολιορκεομένῳ. οἱ δὲ ὁμῶς ἐπεὶ τε ἐπύθοντο τὸ
 κήρυκος, ὀρμέατο βοηθέειν. καὶ σφι ἤδη παρσκευασμέ-
 5 νοισι, καὶ νεῶν ἐουσέων ἐτοίμων, ἦλθε ἄλλη ἀγγελίη,
 ὡς ἡλώκοι τὸ τεῖχος τῶν Λυδῶν, καὶ ἔχοιτο Κροῖσος
 ζωγρηθεὶς. οὕτω δὴ οὗτοι μὲν συμφορὴν ποιησάμενοι
 84
 μεγάλην, ἐπέπαυντο. Σάρδιες δὲ ἡλωσαν ὧδε. ἐπειδὴ
 τεσσερεσκαίδεκάτῃ ἐγένετο ἡμέρῃ πολιορκεομένῳ Κροί-
 σῳ, Κῦρος τῇ στρατιῇ τῇ ἐωϋτοῦ, διαπέμψας ἱππέας,
 προεῖπε, τῷ πρώτῳ ἐπιβάντι τοῦ τεύχεος δῶρα δώσειν.
 5 μετὰ δὲ τοῦτο, πειρησαμένης τῆς στρατιῆς, ὡς οὐ προε-
 χώρει, ἐν ταῦτα τῶν ἄλλων πεπαυμένων, ἀνὴρ Μάρδος
 ἐπειρᾶτο προσβαίνων, τῷ ὄνομα ἦν Ὑροιάδης, κατὰ
 τοῦτο τῆς ἀκροπόλιος τῇ οὐδεὶς ἐτέτακτο φύλακος. οὐ
 γὰρ ἦν δεινὸν κατὰ τοῦτο μὴ ἄλῳ κοτέ. ἀπότομός τε

Spartanis
 abituris o-
 pem latum
 Cræso, nun-
 tius venit,
 eum jam
 captum es-
 se : anno
 eodem 546
 extremo.

84
 Quis murum
 Sardianum
 primus con-
 scenderit,
 et ejus muri
 quæ anti-
 qua fata.
 Meles, vete-
 rum Lydiæ
 regum unus.

γάρ ἐσι ταύτῃ ἡ ἀκρόπολις, καὶ ἄμαχος· τῇ οὐδὲ Μή- 10
λης ὁ πρότερον βασιλεὺς Σαρδίων μούνη οὐ περιήνεικε
τὸν Λέοντα, τὸν οἱ ἡ παλλακὴ ἔτεκε, Τελμησσέων δι-
κασάντων, ὡς περιενειχθέντος τοῦ Λέοντος τὸ τεῖχος,
ἔσονται Σάρδιες ἀνάλωτοι. ὁ δὲ Μήλης κατὰ τὸ ἄλλο
τεῖχος περιενείκας, τῇ ἦν ἐπίμαχον τὸ χωρίον τῆς ἀκρο- 15
πόλιος, κατηλόγησε τούτου, ὡς ἐὼν ἄμαχόν τε καὶ ἀπό-
τομον· ἔσι δὲ πρὸς τοῦ Τρώλου τετραμμένον τῆς πόλιος.
ὁ ὢν δὴ Ὑροιάδης οὗτος ὁ Μάρδος, ἰδὼν τῇ προτεραίῃ
τῶν τινα Λυδῶν κατὰ τοῦτο τῆς ἀκροπόλιος καταβάντα
ἐπὶ κυνέην ἄνωθεν κατακυλισθεῖσαν, καὶ ἀνελόμενον, 20
ἐφράσθη, καὶ ἐς θυμὸν ἐβάλετο. τότε δὲ δὴ ὁ αὐτός τε
ἀναβεδήκεε, καὶ κατ' αὐτὸν ἄλλοι Περσέων ἀνέβαινον.
προσβάντων δὲ συχνῶν, οὕτω δὴ Σάρδιές τε ἠλώκεσαν,
καὶ πᾶν τὸ ἄστυ ἐπορθέετο. Κατ' αὐτὸν δὲ Κροῖσον τάδε
ἐγένετο. ἦν οἱ παῖς, τοῦ καὶ πρότερον ἐπεμνήσθην, τὰ
μὲν ἄλλα ἐπιεικῆς, ἄφωνος δέ. ἐν τῇ ὢν παρελθούσῃ
εὐεσοῖ ὁ Κροῖσος τὸ πᾶν ἐς αὐτὸν ἐπεποιήκεε, ἄλλα τε
ἐπιφραζόμενος, καὶ δὴ καὶ ἐς Δελφοὺς περὶ αὐτοῦ ἐπε- 5
πόμφεε χρησομένους. ἡ δὲ Πυθίη οἱ εἶπε τάδε,

85
Croesi filius
mutus,
idemque
surdus, [1,
34 et 38.]
irruente in
patrem Per-
sa, loqui
cœpit.

Λυδὲ γένος, πολλῶν βασιλεῦ, μέγα νήπιε Κροῖσε,
Μὴ βούλευ πολύευκτον ἴην ἀνὰ δώματ' ἀκούειν
Παιδὸς φθεγγομένου. τόδε σοι πολὺ λώϊον ἀμφὶς
Ἑρμεναι. αὐδήσει γὰρ ἐν ἡματι πρῶτον ἀνόλβω. 10

ἀλίσκομένου δὲ τοῦ τείχεος ἥϊε γὰρ τῶν τις Περσέων
ἀλλογνώσας Κροῖσον ὡς ἀποκτενέων. Κροῖσος μὲν νυν
ὄρεων ἐπιόντα, ὑπὸ τῆς παρεούσης συμφορῆς παρημελή-
κεε, οὐδέ τί οἱ διέφερε πληγέντι ἀποθανέειν. ὁ δὲ παῖς
οὗτος ὁ ἄφωνος, ὡς εἶδε ἐπιόντα τὸν Πέρσην, ὑπὸ δέους 15
τε καὶ κακοῦ ἔρρηξε φωνήν· εἶπε δέ, “Ὁνδρωπε, μὴ
“ κτεῖνε Κροῖσον.” οὗτος μὲν δὴ τοῦτο πρῶτον ἐφθέ-
γξατο· μετὰ δὲ τοῦτο ἤδη ἐφώνεε τὸν πάντα χρόνον τῆς
ζόης. Οἱ δὲ Πέρσαι τὰς τε δὴ Σάρδεις ἔσχον, καὶ αὐ-
τον Κροῖσον ἐζώγρησαν, ἄρξαντα ἔτεα τεσσερεσκαίδεκα,
καὶ τεσσερεσκαίδεκα ἡμέρας πολιορκηθέντα, κατὰ τὸ
χρηστήριόν τε καταπαύσαντα τὴν ἐωῦτοῦ μεγάλην ἀρ-
χήν. λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Πέρσαι ἤγαγον παρὰ Κῦρον. 5

86
Cræsus
compedibus
vinctus, et
rogo impo-
situs ut
combureret.

ὁ δὲ, συννήσας πυρὴν μεγάλην, ἀνεβίβασεν ἐπ' αὐτὴν τὸν
 Κροῖσόν τε ἐν πέδῃσι δεδεμένον, καὶ δις ἑπτὰ Λυδῶν
 παρ' αὐτὸν παῖδας, ἐν νόῳ ἔχων εἶτε δὴ ἀκροθίνια ταῦτα
 καταγιεῖν θεῶν ὅτεωδὴ, εἶτε καὶ εὐχὴν ἐπιτελέσαι θε-
 10 λων, εἶτε καὶ πυθόμενος τὸν Κροῖσον εἶναι θεοσεβέα,
 τοῦδε εἵνεκεν ἀνεβίβασε ἐπὶ τὴν πυρὴν, βουλόμενος εἰδέ-
 ναι εἴ τίς μιν δαιμόνων ῥύσεται τοῦ μὴ ζῶντα κατακαυ-
 θῆναι. τὸν μὲν δὴ ποιεῖν ταῦτα· τῷ δὲ Κροίσῳ ἐσεῶτι
 ἐπὶ τῆς πυρῆς, ἐσελθεῖν, καίπερ ἐν κακῷ ἐόντι τοσού-
 15 τῳ, τὸ τοῦ Σόλωνος, ὥς οἱ εἶη σὺν θεῷ εἰρημένον, τὸ
 Μηδένα εἶναι τῶν ζώντων ὄλβιον. ὥς δὲ ἄρα μιν προσῆ-
 ναι τοῦτο, ἀνενεικάμενόν τε καὶ ἀνασενάξαντα ἐκ πολ-
 λῆς ἡσυχίης, ἐς τρεῖς ὀνομάσαι, ΣΟΛΩΝ. καὶ τὸν Κῦ-
 ρον ἀκούσαντα, κελεύσαι τοὺς ἐρμηνέας ἐπείρεσθαι τὸν
 20 Κροῖσον, τίνα τοῦτον ἐπικαλέοιτο. καὶ τοὺς, προσελθόν-
 τας, ἐπειρωτᾶν. Κροῖσον δὲ τέως μὲν σιγὴν ἔχειν ἐρω-
 τεώμενον· μετὰ δὲ, ὥς ἠναγκάζετο, εἰπεῖν, “Τὸν ἂν ἐγὼ
 “ πᾶσι τυράννοισι προετίμησα μεγάλων χρημάτων ἐς
 “ λόγους ἐλθεῖν.” Ὡς δὲ σφί ἄσθημα ἔφραζε, πάλιν ἐπει-
 25 ρώτεον τὰ λεγόμενα. λιπαρεόντων δὲ αὐτῶν, καὶ ὄχλον
 παρεχόντων, ἔλεγε δὴ, ὥς ἦλθε ἀρχὴν ὁ Σόλων ἐὼν
 Ἀθηναῖος, καὶ δεησάμενος πάντα τὸν ἐωῦτοῦ ὄλβον,
 ἀποφλαυρίσει· οἷα δὲ εἶπας τὰ αὐτῷ πάντα ἀποβεβή-
 κεε οἱ, τῇ περ ἐκεῖνος εἶπε· οὐδέν τι μᾶλλον ἐς ἐωῦτόν
 30 λέγων, ἢ ἐς ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον, καὶ μάλιστα τοὺς παρὰ
 σφίσι αὐτοῖσι δοκέοντας ὀλβίους εἶναι. τὸν μὲν Κροῖσον
 ταῦτα ἀπηγέεσθαι· τῆς δὲ πυρῆς ἡδὴ ἀμμένης, καίε-
 σθαι τὰ περιέσχατα. καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα τῶν
 ἐρμηνέων τὰ εἶπε Κροῖσος, μεταγνόντα τε, καὶ ἐννώ-
 35 σαντα ὅτι καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐὼν, ἄλλον ἄνθρωπον,
 γενόμενον ἐωῦτοῦ εὐδαιμονίῃ οὐκ ἐλάσσῳ, ζῶντα πυρὶ
 διδοίη· πρὸς τε τούτοισι, δείσαντα τὴν τίσιν, καὶ ἐπιλε-
 ξάμενον ὥς οὐδέν εἶη τῶν ἐν ἀνθρώποισι ἀσφαλέως ἔχον,
 κελεύει σβεννύναι τὴν ταχίστην τὸ καιόμενον πῦρ, καὶ
 40 καταβιδάζειν Κροῖσόν τε καὶ τοὺς μετὰ Κροίσου. καὶ
 τοὺς, πειρωμένους οὐ δύνασθαι ἔτι τοῦ πυρὸς ἐπικρατῆ-
 σαι. Ἐνθαῦτα λέγεται ὑπὸ Λυδῶν Κροῖσον μαθόντα
 τὴν Κύρου μετάγνωσιν, ὥς ὥρα πάντα μὲν ἄνδρα σβεν-

tur, Solonis
 recordatus,
 eum inge-
 miscens ter
 nominavit.
 Cujus rei
 Cyrus cau-
 sam edo-
 ctus, rogam
 jam arden-
 tem extin-
 gui jubet.

quum A-
pollinem
Cræsus in-
vocasset,
maxima
pluvia orta,
rognus ex-
tinctus.
Quid Cyrus
Cræsum in-
terrogarit,
et quid ab
eo responsi
acceperit.

νύντα τὸ πῦρ, δυναμένους δὲ οὐκέτι καταλαβεῖν, ἐπιβώ-
σασθαι, τὸν Ἀπόλλωνα ἐπικαλεόμενον, εἴ τί οἱ κεχαρι-
σμένον ἐξ αὐτοῦ ἐδωρήθη, παρασῆναι, καὶ ῥύσασθαι 5
μὴν ἐκ τοῦ παρσέντος κακοῦ. τὸν μὲν, δακρύοντα ἐπικα-
λέεσθαι τὸν θεόν· ἐκ δὲ αἰθρίας τε καὶ νηνεμίας συν-
δραμέειν ἐξαπίνης νέφεα, καὶ χειμῶνά τε καταρράγῃ-
ναι, καὶ ὕσαι ὕδατι λαβροτάτῳ, κατασβεσθῆναί τε τὴν
πυρρὴν. οὕτω δὴ μαθόντα τὸν Κῦρον, ὡς εἶη ὁ Κροῖσος 10
καὶ θεοφιλὴς καὶ ἀνὴρ ἀγαθός, καταβιβάσαντα αὐτὸν
ἀπὸ τῆς πυρρῆς, εἶρεσθαι τάδε, “Κροῖσε, τίς σε ἀνθρώ-
“πων ἀνέγνωσε, ἐπὶ γῆν τὴν ἐμὴν στρατευσάμενον, πο-
“λέμιον ἀντὶ φίλου ἐμοὶ κατασῆναι;” Ὁ δὲ εἶπε, “ὦ
“βασιλεῦ, ἐγὼ ταῦτα ἔπραξα τῇ σῇ μὲν εὐδαιμονίῃ, 15
“τῇ ἐμεωῦτοῦ δὲ κακοδαιμονίῃ. αἴτιος δὲ τούτων ἐγέ-
“νετο ὁ Ἑλλήνων θεός, ἐπάρας ἐμὲ στρατεύεσθαι. εἴδεις
“γὰρ οὕτω ἀνόητός ἐσι, ὅς τις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰ-
“ρέεται. ἐν μὲν γὰρ τῇ, οἱ παῖδες τοὺς πατέρας θά-
“πτουσι· ἐν δὲ τῷ, οἱ πατέρες τοὺς παῖδας. ἀλλὰ 20
88-89 “ταῦτα δαίμοσί κού φίλον ἦν οὕτω γενέσθαι.” Ὁ μὲν
Colitur
Cræsus a
Cyro, idem-
que bonum
ei consilium
dat.
ταῦτα ἔλεγε. Κῦρος δὲ αὐτὸν λύσας κάτισέ τε ἐγγὺς
ἐωῦτοῦ, καὶ κάρτα ἐν πολλῇ προμηθείῃ εἶχε. ἀπεθωῦ-
μαζέ τε ὀρέων καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ περὶ ἐκεῖνον ἔοντες πάν-
τες. ὁ δὲ, συννοίῃ ἐχόμενος, ἥσυχος ἦν. μετὰ δὲ, ἐπι- 5
στραφεὶς τε καὶ ἰδόμενος τοὺς Πέρσας τὸ τῶν Λυδῶν ἄστυ
κεραΐζοντας, εἶπε, “ὦ βασιλεῦ, κότερον λέγειν πρὸς σὲ
“τὰ νοέων τυγχάνω, ἢ σιγαῖν ἐν τῷ παρσέντι χρόνῳ
“χρή;” Κῦρος δὲ μιν θαρσέοντα ἐκέλευε λέγειν ὅ, τι
βούλοιτο. ὁ δὲ αὐτὸν εἰρώτα, λέγων, “Οὗτος ὁ πολλός 10
“ὄμιλος τί ταῦτα σπουδῇ πολλῇ ἐργάζεται;” Ὁ δὲ
εἶπε, “Πόλιν τε τὴν σὴν διαρπάζει, καὶ χρήματα τὰ
“σὰ διαφορέει.” Κροῖσος δὲ ἀμείβετο, “Οὔτε πόλιν
“τὴν ἐμὴν, οὔτε χρήματα τὰ ἐμὰ διαρπάζει· οὐδὲν γὰρ
“ἐμοὶ ἔτι τούτων μέτα. ἀλλὰ φέρουσί τε καὶ ἄγουσι 15
89 “τὰ σὰ.” Κύρῳ δὲ ἐπιμελὲς ἐγένετο τὰ Κροῖσος εἶπε·
μετασησάμενος δὲ τοὺς ἄλλους, εἶρετο Κροῖσον ὅ, τι οἱ
ἐνορώῃ ἐν τοῖσι ποιευμένοισι. ὁ δὲ εἶπε, “Ἐπεὶ τέ με
“θεοὶ δῶκαν δοῦλόν σοι, δικαίῳ, εἴ τι ἐνορῶ πλεόν, ση-
“μαίνειν σοι. Πέρσαι, φύσιν ἔοντες ὕβριζαί, εἰσὶ ἀχρή- 5

“ ματοὶ ἦν ὧν σὺ τούτους περιϊῶης διαρπάσαντας καὶ
 “ κατασχόντας χρήματα μεγάλα, τάδε τοι ἐξ αὐτέων
 “ ἐπίδοξα γενέσθαι ὃς ἂν αὐτέων πλεῖστα κατὰσχη,
 “ τοῦτον προσδέκεσθαι τοι ἐπανασησόμενον. νῦν ὧν
 10 “ ποίησον ὧδε, εἴ τοι ἀρέσκοι τὰ ἐγὼ λέγω. κάτισον
 “ τῶν δορυφόρων ἐπὶ πάσῃσι τῇσι πύλῃσι φυλάκους,
 “ οἱ λεγόντων πρὸς τοὺς ἐκφέροντας τὰ χρήματα ἀπαι-
 “ ρεόμενοι, ὥς σφρα ἀναγκαίως ἔχει δεκατευθῆναι τῷ
 “ Διὶ. καὶ σύ τέ σφι οὐκ ἀπεχθήσεται βίῃ ἀπαιρεόμε-
 15 “ νος τὰ χρήματα, καὶ ἐκεῖνοι συγγνόντες ποιέειν σε δί-
 “ καια, ἐκόντες ποιήσουσι.” Ταῦτα ἀκούων ὁ Κῦρος, 90
 ὑπερήθετο, ὥς οἱ ἐδόκεε εὖ ὑποτίθεσθαι· αἰνέσας δὲ
 πολλὰ, καὶ ἐντειλάμενος τοῖσι δορυφόροις τὰ Κροῖσος
 ὑπεθήκατο ἐπιτελέειν, εἶπε πρὸς Κροῖσον τάδε· “ Κροῖ-
 5 “ σε, ἀναρτημένου σεῦ ἀνδρὸς βασιλέος χρηστὰ ἔργα καὶ
 “ ἔπεα ποιέειν, αἴτεο δόσιν τήν τινα βούλεαί τοι γενέ-
 “ σθαι παρ’ αὐτίκα.” Ὁ δὲ εἶπε, “ ὦ δέσποτα, ἔασας
 “ με χαριῇ μάλισα τὸν θεὸν τῶν Ἑλλήνων, τὸν ἐτί-
 “ μησα ἐγὼ θεῶν μάλισα, ἐπείρεσθαι, πέμψαντα τάσδε
 10 “ τὰς πένδας, εἰ ἔξαπατᾷν τοὺς εὖ ποιεῦντας νόμος ἐστὶ
 “ οἱ.” Κῦρος δὲ εἶρετο ὅ, τι οἱ τοῦτο ἐπηγορεύων παραι-
 τέοιτο. Κροῖσος δὲ οἱ ἐπανηλόγησε πᾶσαν τὴν ἐωῦτοῦ
 διάνοιαν, καὶ τῶν χρηστηρίων τὰς ὑποκρισίας, καὶ μάλ-
 λιστα τὰ ἀναθήματα· καὶ ὥς ἐπαρθεὶς τῷ μαντηίῳ,
 15 ἐσφατεύσατο ἐπὶ Πέρσας. λέγων δὲ ταῦτα, κατέβαινε
 αὐτὸς παραιτεόμενος, ἐπεῖναί οἱ τῷ θεῷ τούτων ὀνειδί-
 σαι. Κῦρος δὲ γελάσας εἶπε, “ Καὶ τούτου τεύξεαι
 “ παρ’ ἐμεῦ, Κροῖσε, καὶ ἄλλου παντὸς τοῦ ἂν ἐκάστοτε
 “ δέῃ.” Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσε ὁ Κροῖσος, πέμπων τῶν
 20 Λυδῶν εἰς Δελφοὺς, ἐνετέλλετο, τιθέντας τὰς πένδας ἐπὶ
 τοῦ νηοῦ τὸν οὐδὸν, εἰρωτᾷν εἰ οὐ τι ἐπαισχύνεται, τοῖσι
 μαντηίοις ἐπάρσας Κροῖσον σφατεύεσθαι ἐπὶ Πέρσας,
 ὥς καταπαύσονται τὴν Κύρου δύναμιν, ἀπ’ ἧς οἱ ἀκρο-
 θίνια τοιαῦτα γενέσθαι· δεικνύοντας τὰς πένδας. ταῦτά
 25 τε ἐπειρωτᾷν, καὶ εἰ ἀχαρίστοις νόμος εἶναι τοῖσι Ἑλ-
 ληνικοῖσι θεοῖσι. Ἀπικομένοις δὲ τοῖσι Λυδοῖσι, καὶ
 λέγουσι τὰ ἐντεταλμένα, τὴν Πυθίην λέγεται εἰπεῖν
 τάδε, “ Τὴν πεπρωμένην μοῖρην ἀδύνατά ἐστι ἀποφυγεῖν

Infensus
 Græcorum
 Deo Cræ-
 sus, Cyri
 venia missis
 legatis, ma-
 la sua illi
 exprobrat.

Apollinis
 responsum,
 Deos culpa

liberantis,
et oracula
interpre-
tantis. Cy-
rus, mulus.

καὶ θεῶ. Κροῖσος δὲ πέμπτου γονέος ἀμαρτάδα ἐξέ-
πλησε, ὃς ἐὼν δορυφόρος Ἡρακλειδέων, δόλῳ γυναι- 5
κῇῳ ἐπισπόμενος, ἐφόνευσε τὸν δεσπότεα, καὶ ἔσχε
τὴν ἐκείνου τιμὴν οὐδὲν οἱ προσήκουσαν. προθυμεο-
μένῃ δὲ Λοξίῳ ὅπως ἂν κατὰ τοὺς παῖδας τοὺς Κροί-
σου γένοιτο τὸ Σαρδίῳ πάθος, καὶ μὴ κατ' αὐτὸν
Κροῖσον, οὐκ οἶόν τε ἐγένετο παραγαγεῖν μοίρας. ὅσον 10
δὲ ἐνέδωκαν αὐταί, ἡνύσατο, καὶ ἐχαρίσατό οἱ. τρία
γὰρ ἔτεα ἐπανεβάλετο τὴν Σαρδίῳ ἄλωσιν. καὶ
τοῦτο ἐπιστάθῃ Κροῖσος, ὥς ὕσερον τοῖσι ἔτεσι τού-
τοις ἄλλους τῆς πεπραμένης. δεύτερα δὲ τέτων, καιο-
μένῳ αὐτῷ ἐπήρκεσε. κατὰ δὲ τὸ μαντήϊον τὸ γενό- 15
μενον, οὐκ ὀρθῶς Κροῖσος μέμφεται. προηγόρευε γάρ
οἱ Λοξίης, ἣν στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, μεγάλην ἀρχὴν
αὐτὸν καταλύσειν. τὸν δὲ, πρὸς ταῦτα χρῆν εὖ μέλ-
λοντα βουλευέσθαι, ἐπείρεσθαι πέμψαντα, κότερα
τὴν ἐωϋτοῦ ἢ τὴν Κύρου λέγοι ἀρχήν. οὐ συλλαβὼν 20
δὲ τὸ ῥηθὲν, οὐδ' ἐπανειρόμενος, ἐωϋτὸν αἴτιον ἀποφαι-
νέτω. ὃ καὶ τὸ τελευταῖον χρησησιαζομένῳ εἶπε τὰ
εἶπε Λοξίης περὶ ἡμιόνου· οὐδὲ τοῦτο συνέβαλε· ἦν
γὰρ δὴ ὁ Κύρος οὗτος ἡμίονος. ἐκ γὰρ δυοῖν οὐκ ὁμο-
εθνέων ἐγεγόνεε, μητρὸς ἀμείνωνος, πατρὸς δὲ ὑποδεε- 25
σέρου. ἡ μὲν γὰρ ἦν Μηδὶς, καὶ Ἀσυσάγεος θυγάτηρ τῆς
Μήδων βασιλέως· ὁ δὲ, Πέρσης τε ἦν, καὶ ἀρχόμενος
ὑπ' ἐκείνοισι· καὶ ἐνερθε ἐὼν τοῖσι ἅπασιν, δεσποίνῃ
τῇ ἐωϋτοῦ συνοίκεε." Ταῦτα μὲν ἡ Πυθίῃ ὑπεκρίνατο
τοῖσι Λυδοῖσι· οἱ δὲ ἀνῆνεικαν ἐς Σάρδις, καὶ ἀπήγγει- 30
λαν τῷ Κροίσῳ. ὁ δὲ ἀκούσας, συνέγνω ἐωϋτοῦ εἶναι
τὴν ἀμαρτάδα, καὶ οὐ τοῦ θεοῦ. Κατὰ μὲν δὴ τὴν
Κροῖσου τε ἀρχήν, καὶ Ἰωνίης τὴν πρώτην καταστροφὴν,
ἔσχε οὕτω. Κροίσῳ δὲ ἐσι καὶ ἄλλα ἀναθήματα ἐν τῇ
Ἑλλάδι πολλὰ, καὶ οὐ τὰ εἰρημένα μόνον. ἐν μὲν γὰρ
Θήβῃσι τῇσι Βοιωτῶν τρίπους χρύσεος, τὸν ἀνέθηκε τῷ 5
Ἀπόλλωνι τῷ Ἰσμηνίῳ· ἐν δὲ Ἐφέσῳ, αἱ τε βόες αἱ χρύ-
σαι, καὶ τῶν κίωνων αἱ πολλαί· ἐν δὲ Προνηίῃ τῇς ἐν
Δελφοῖσι, ἀσπίς χρυσῇ μεγάλη. ταῦτα μὲν καὶ ἔτι
ἐς ἐμὲ ἦν περιέοντα· τὰ δ' ἐξαπόλωλε τὰ τῶν ἀναθη-
μάτων. τὰ δ' ἐν Βραγχίδῃσι τῇσι Μιλησίων ἀναθή- 10

92

Donaria
Cræsi multa
in variis
Græciæ
templis.
Pantaleon,
Cræsi frater
ex patre.
Quam fœde
Cræsus in-
teremerit
fratris fail-
torem.

ματα Κροίσω, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἴσα τε σταθμὸν καὶ
 ὅμοια τοῖσι ἐν Δελφοῖσι. τὰ μὲν νυν ἔς τε Δελφοὺς καὶ
 ἔς τοῦ Ἀμφιάρεω ἀνέθηκε, οἰκήϊά τε ἔόντα, καὶ τῶν
 πατρῶων χρημάτων ἀπαρχήν· τὰ δὲ ἄλλα ἀναθήματα
 15 ἔξ ἀνδρὸς ἐγένετο οὐσίης ἐχθροῦ, ὅς οἱ, πρὶν ἢ βασιλεῦ-
 σαι, ἀντισιασιώτης κατεσχέκεε, συσπεύδων Πανταλέοντι
 γενέσθαι τὴν Λυδῶν ἀρχήν. ὁ δὲ Πανταλέων, ἦν Ἀλυ-
 άττεω μὲν παῖς, Κροίσου δὲ ἀδελφεὸς οὐκ ὁμομήτριος.
 Κροῖσος μὲν γὰρ ἐκ Καείρης ἦν γυναικὸς Ἀλυάττη·
 20 Πανταλέων δὲ, ἐξ Ἰάδος. ἐπεὶ τε δὲ δόντος τοῦ πατρὸς,
 ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς ὁ Κροῖσος, τὸν ἄνθρωπον τὸν ἀντι-
 πρήσσοντα ἐπὶ κνάφου ἑλκων διέφθειρε· τὴν δὲ οὐσίην
 αὐτοῦ ἔτι πρότερον κατιρώσας, τότε τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ
 ἀνέθηκε ἔς τὰ εἴρηται. καὶ περὶ μὲν ἀναθημάτων τοσ-
 αῦτα εἰρήσθω. Θωύματα δὲ γῇ Λυδίῃ ἐς συγγραφὴν
 οὐ μάλα ἔχει, οἷά τε καὶ ἄλλη χώρα, παρὲς τοῦ ἐκ τοῦ
 Τρώλου καταφερομένου ψήγματος. ἐν δὲ ἔργον πολλὸν
 μέγισον παρέχεται, χωρὶς τῶν τε Αἰγυπτίων ἔργων καὶ
 5 τῶν Βαβυλωνίων. ἔσιν αὐτόθι Ἀλυάττεω τοῦ Κροίσου
 πατρὸς σῆμα, τοῦ ἢ κρηπὶς μὲν ἐσι λίθων μεγάλων, τὸ
 δὲ ἄλλο σῆμα, χῶμα γῆς. ἐξεργάσαντο δέ μιν οἱ ἀγο-
 ραῖοι ἄνθρωποι, καὶ οἱ χειρῶνακτες, καὶ αἱ ἐνεργαζόμε-
 ναι παιδίσκαι. οὔροι δὲ πέντε ἔόντες, ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦσαν
 10 ἐπὶ τοῦ σήματος ἄνω· καὶ σφί γράμματα ἐνεκεκόλα-
 πτο, τὰ ἕκαστοι ἐξεργάσαντο. καὶ ἐφαίνετο μετρεόμενον
 τὸ τῶν παιδισκέων ἔργον ἐὸν μέγισον. τοῦ γὰρ δὴ Λυ-
 δῶν δήμου αἱ θυγατέρες πορνεύονται πᾶσαι, συλλέγου-
 σαί σφισι φερνάς, ἐς ὃ ἂν συνοικήσουσι τοῦτο ποιέουσai.
 15 ἐκδιδόασι δὲ αὐταὶ ἐωϋτάς. ἡ μὲν δὴ περίοδος τοῦ σή-
 ματος, εἰσι σταδίοι ἕξ, καὶ δύο πλέθρα· τὸ δὲ εὖρος ἐσι
 πλέθρα τριακαίδεκα. λίμνη δὲ ἔχεται τοῦ σήματος με-
 γάλη, τὴν λέγουσι Λυδοὶ αἰínaον εἶναι· καλέεται δὲ
 αὕτη Γυγαίη. τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτό ἐσι. Λυδοὶ δὲ νό-
 μοισι μὲν παραπλησίοισι χρέωνται καὶ Ἕλληνες· χω-
 ρὶς ἢ ὅτι τὰ θήλεα τέκνα καταπορνεύουσι. πρῶτοι δὲ
 ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, νόμισμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου
 5 κοψάμενοι ἐχρήσαντο· πρῶτοι δὲ καὶ κάπηλοι ἐγένοντο.
 Φασὶ δὲ αὐτοὶ Λυδοὶ καὶ τὰς παιγνίας τὰς νῦν σφίσι

93

Ingens Aly-
 attæ sepul-
 crum. Ly-
 diæ puellæ,
 meretrices.
 Palus Gy-
 gæa.

94

Lydi primi
 aurum et
 argentum
 signarunt :
 primi cau-
 ponas insti-
 tuerunt :
 primi lu-

dos omnis
generis in-
venerunt.
Lydorum
colonia sub
Tyrrheno
Atyis regis
filio ducta
in Umbri-
am.

τε καὶ Ἑλλησι κατεσεώσας, ἐωϋτῶν ἐξεύρημα γενέ-
σθαι. ἅμα δὲ ταύτας τε ἐξευρεθῆναι παρὰ σφίσι λέ-
γουσι, καὶ Τυρσηνίην ἀποικίσαι, ὧδε περὶ αὐτῶν λέγον-
τες· ἐπὶ Ἀτυος τοῦ Μάνεω βασιλῆος σιτοδητήν ἰσχυρὴν 10
ἀνὰ τὴν Λυδίην πᾶσαν γενέσθαι· καὶ τοὺς Λυδοὺς τέως
μὲν διάγειν λιπαρέοντας· μετὰ δὲ, ὡς οὐ παύεσθαι,
ἄκεα δίζησθαι· ἄλλον δὲ, ἄλλο ἐπιμηχανᾶσθαι αὐτῶν.
ἐξευρεθῆναι δὲ ὧν τότε καὶ τῶν κύβων, καὶ τῶν ἀσρα-
γάλων, καὶ τῆς σφαίρης, καὶ τῶν ἀλλέων πασέων παι- 15
γνιέων τὰ εἶδεα, πλὴν πεσσῶν. τούτων γὰρ ὧν τὴν
ἐξεύρεσιν οὐκ οἰκηῖοῦνται Λυδοί. ποιέειν δὲ ὧδε πρὸς τὸν
λιμὸν ἐξευρόντας· τὴν μὲν ἐτέρην τῶν ἡμερέων παίζειν
πᾶσαν, ἵνα δὴ μὴ ζητέοιεν σιτία· τὴν δὲ ἐτέρην σιτέε-
σθαι, παυομένους τῶν παιγνιέων. τοιούτῳ τρόπῳ διά- 20
γειν ἐπ' ἕτεα δυῶν δέοντα εἴκοσι· ἐπεὶ τε δὲ οὐκ ἀνιέναι
τὸ κακὸν, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον ἔτι βιάζεσθαι, οὕτω δὲ τὸν
βασιλῆα αὐτῶν, δύο μοίρας διελόντα Δυδῶν πάντων,
κληρῶσαι, τὴν μὲν ἐπὶ μονῇ, τὴν δὲ ἐπὶ ἐξόδῳ ἐκ τῆς
χώρης. καὶ ἐπὶ μὲν τῇ μένειν αὐτοῦ λαγχανούσῃ τῶν 25
μοιρέων, ἐωϋτὸν τὸν βασιλέα προσάσσειν· ἐπὶ δὲ τῇ
ἀπαλλασσομένῃ, τὸν ἐωϋτοῦ παῖδα, τῷ οὖνομα εἶναι
Τυρσηνόν. λαχόντας δὲ αὐτῶν τοὺς ἐτέρους ἐξιέναι ἐκ
τῆς χώρας, καὶ καταβῆναι ἐς Σμύρνην, καὶ μηχανήσα-
σθαι πλοῖα, ἐς τὰ ἐσθεμένους τὰ πάντα ὅσα σφι ἦν 30
χρηστὰ ἐπίπλοα, ἀποπλέειν κατὰ βίου τε καὶ γῆς ζήτη-
σιν. ἐς ὃ ἔθνεα πολλὰ παραμειψαμένους, ἀπικέσθαι ἐς
Ὀμβρικούς· ἐνθά σφεας ἐνιδρύσασθαι πόλιος, καὶ οἰ-
κέειν τὸ μέχρι τοῦδε. ἀντὶ δὲ Λυδῶν μετονομασθῆναι
αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ βασιλέως τοῦ παιδὸς, ὅς σφεας ἀνήγαγε· 35
ἐπὶ τούτου τὴν ἐπωνυμίην ποιευμένους ὀνομασθῆναι Τυρ-
σηνοὺς. Λυδοὶ μὲν δὴ ὑπὸ Πέρσῃσι ἐδεδούλωντο.

95

De Cyro
Persas va-
rie tradere.
Imperium
Asiae penes
Assyrios
inde ab a.
1231 ad
711. quo

ΕΠΙΔΙΖΗΤΑΙ δὲ δὴ τὸ ἐνδεῦτεν ἡμῖν ὁ λόγος τὸν
τε Κῦρον, ὅσις ἐὼν τὴν Κροίσου ἀρχὴν κατεῖλε, καὶ τοὺς
Πέρσας, ὅτεω τρόπῳ ἠγήσαντο τῆς Ἀσίης. Ὡς ὧν
Περσέων μετεξέτεροι λέγουσι, οἱ μὴ βουλόμενοι σεμνοῦν
τὰ περὶ Κῦρον, ἀλλὰ τὸν ἐόντα λέγειν λόγον, κατὰ 5
ταῦτα γράψω· ἐπιστάμενος περὶ Κύρου καὶ τριφασίας
ἄλλας λόγων ὁδοὺς φῆναι. Ἀσσυρίων ἀρχόντων τῆς

ἄνω Ἀσίης ἐπ' ἕτεα εἴκοσι καὶ πεντακόσια, πρῶτοι ἀπ' ^{tempore ab}
 αὐτῶν Μῆδοι ἤρξαντο ἀπίσασθαι· καί κως οὗτοι περὶ ^{iis Medi et}
 10 τῆς ἐλευθερίας μαχεσάμενοι τοῖσι Ἀσσυρίοισι, ἐγένοντο ^{gentes aliae}
 ἄνδρες ἀγαθοί· καὶ ἀπώσαντο τὴν δουλοσύνην, ἡλευ- ^{defecerunt.}
 θερώθησαν. μετὰ δὲ τούτους, καὶ τὰ ἄλλα ἔθνεα ἐποίησε
 τῷτὸ τοῖσι Μήδοισι. Ἐόντων δὲ αὐτονόμων πάντων 96
 ἀνὰ τὴν ἡπειρον, ὧδε αὖτις ἐς τυραννίδας περιῆλθον· ^{Dejoces im-}
 ἀνὴρ ἐν τοῖσι Μήδοισι ἐγένετο σοφός, τῷ οὐνομα ἦν ^{perium a-}
 Δηϊόκης, παῖς δ' ἦν Φραόρτεω. οὗτος ὁ Δηϊόκης, ἐρα- ^{pud Medos}
 5 σθεὶς τυραννίδος, ἐποίησε τοιάδε· κατοικημένων τῶν Μή- ^{affectans,}
 δων κατὰ κώμας, ἐν τῇ ἐωῦτοῦ ἐὼν καὶ πρότερον δό- ^{justitiæ lau-}
 κιμος, καὶ μᾶλλον τι καὶ προθυμότερον δικαιοσύνην ^{di studuit.}
 ἐπιθέμενος ἤσκει· καὶ ταῦτα μέντοι, εὐσύνης ἀνομίας
 πολλῆς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Μηδικὴν, ἐποίησε, ἐπιστάμενος
 10 ὅτι τῷ δικαίῳ τὸ ἀδίκον πολέμιόν ἐστι. οἱ δ' ἐκ τῆς αὐ-
 τῆς κώμης Μῆδοι, ὁρῶντες αὐτοῦ τοὺς τρόπους, δικαστήν
 μιν ἐωῦτῶν αἰρέοντο. ὁ δὲ δὴ, οἷα μνεώμενος ἀρχὴν,
 ἰθύς τε καὶ δίκαιος ἦν. ποιέων τε ταῦτα, ἔπαινον εἶχε
 οὐκ ὀλίγον πρὸς τῶν πολιτέων, οὕτω ὥς πυνθανόμενοι
 15 οἱ ἐν τῇσι ἄλλησι κώμησι ὡς Δηϊόκης εἶη ἀνὴρ μοῦνος
 κατὰ τὸ ὀρθὸν δικάζων, πρότερον περιπίπτοντες ἀδίκοισι
 γνώμησι, τότε ἐπεὶ τε ἤκουσαν, ἄσμενοι ἐφοίτεον παρὰ
 τὸν Δηϊόκεα καὶ αὐτοὶ δικασόμενοι· τέλος δὲ, οὐδενὶ
 ἄλλῳ ἐπετράποντο. Πλεῦνος δὲ αἰεὶ γινομένου τοῦ ἐπι- 97
 φοιτέοντος, οἷα πυνθανομένων τὰς δίκας ἀποβαίνειν κατὰ ^{Medi con-}
 τὸ ἐὼν, γνοὺς ὁ Δηϊόκης ἐς ἐωῦτὸν πᾶν ἀνακείμενον, οὔτε ^{sultant de}
 κατίζειν ἔτι ἤθελε ἐνθάπερ πρότερον προκατίζειν ἐδίκα- ^{statu rerum}
 5 ζε, οὐτ' ἔφη δικᾶν ἔτι. οὐ γάρ οἱ λυσιτελέειν, τῶν ἐωῦ- ^{communi-}
 τοῦ ἐξημεληκότα, τοῖσι πέλαις δι' ἡμέρης δικάζειν. εὐ- ^{um.}
 σύνης ὦν ἀρπαγῆς καὶ ἀνομίας ἔτι πολλῶ μᾶλλον ἀνὰ
 τὰς κώμας ἢ πρότερον ἦν, συνελέχθησαν οἱ Μῆδοι ἐς
 τῷτὸ, καὶ ἐδίδοσαν σφισι λόγον, λέγοντες περὶ τῶν
 10 κατηκόντων. ὡς δ' ἐγὼ δοκέω, μάλισα ἔλεγον οἱ τοῦ
 Δηϊόκεω φίλοι, “ Οὐ γὰρ δὴ τρόπῳ τῷ παρεόντι χρεώ-
 “ μενοι, δυνατοὶ εἴμεν οἰκέειν τὴν χώραν· φέρε, σήσωμεν
 “ ἡμέων αὐτῶν βασιλέα· καὶ οὕτω ἢ τε χώρα εὐνομή-
 “ σεται, καὶ αὐτοὶ πρὸς ἔργα τρεψόμεθα, οὐδὲ ὑπ' ἀνο-
 15 “ μίης ἀνάστατοι ἐσόμεθα.” Ταῦτά κη λέγοντες, πεί-

98

Dejoces a.
700 rex
creatus,
condidit
Ecbatana.

Θουσι ἐωϋτοὺς βασιλεύεσθαι. Αὐτίκα δὲ προβαλλο-
μένων ὅντινα σήσονται βασιλέα, ὁ Δηϊόκης ἦν πολλὸς
ὑπὸ παντὸς ἀνδρὸς καὶ προβαλλόμενος καὶ αἰνεόμενος· ἐς
ὃ τοῦτον καταινέουσι βασιλέα σφίσι εἶναι. ὁ δ' ἐκέλευε
αὐτοὺς οἰκία τε ἐωϋτῷ ἄξια τῆς βασιληΐης οἰκοδομῆσαι, 5
καὶ κρατῦναι αὐτὸν δορυφόροις. ποιεῦσι δὴ ταῦτα οἱ
Μῆδοι. οἰκοδομέουσιν τε γὰρ αὐτῷ οἰκία μεγάλα τε καὶ
ἰσχυρά, ἵνα αὐτὸς ἔφρασε τῆς χώρας· καὶ δορυφόρους
αὐτῷ ἐπιτρέπουσι ἐκ πάντων Μήδων καταλέξασθαι. ὁ
δὲ, ὡς ἔσχε τὴν ἀρχὴν, τοὺς Μήδους ἠνάγκασε ἐν πό- 10
λισμα ποιήσασθαι, καὶ τοῦτο περιζέλλοντας, τῶν ἄλ-
λων ἦσσον ἐπιμέλεσθαι. πειθομένων δὲ καὶ ταῦτα τῶν
Μήδων, οἰκοδομέει τείχεα μεγάλα τε καὶ καρτερά, ταῦ-
τα τὰ νῦν Ἀγδάτανα κέκληται, ἕτερον ἐτέρῳ κύκλῳ ἐν
εξεῶτα. μεμηχάνηται δὲ οὕτω τοῦτο τὸ τεῖχος, ὥς 15
ἕτερος τοῦ ἐτέρου κύκλος τοῖσι προμαχεῶσι μύνοισιν ἐς
ὕψηλότερος. τὸ μὲν κου τι καὶ τὸ χωρίον συμμαχέει, κο-
λωνὸς ἐὼν, ὥς τοιοῦτο εἶναι· τὸ δὲ καὶ μᾶλλον τι ἐπε-
τηδεύθη, κύκλων ἐόντων τῶν συναπάντων ἐπτὰ, ἐν δὲ
τῷ τελευταίῳ τὰ βασιληΐα ἐνεσι καὶ οἱ θησαυροί. τὸ δὲ 20
αὐτῶν μέγιστόν ἐστι τεῖχος κατὰ τὸν Ἀθηνέων κύκλον
μάλιστά κη τὸ μέγαθος. τοῦ μὲν δὴ πρώτου κύκλου οἱ
προμαχεῶνές εἰσι λευκοί· τοῦ δὲ δευτέρου, μέλανες.
τρίτου δὲ κύκλου, φοινίκεοι· τετάρτου δὲ, κυάνεοι· πέμ-
πτου δὲ, σανδαρακινοί. οὕτω πάντων τῶν κύκλων οἱ 25
προμαχεῶνες ἠνθισμένοι εἰσὶ φαρμάκοις. δύο δὲ οἱ τε-
λευταῖοι εἰσι, ὁ μὲν καταργυρωμένους, ὁ δὲ κατακεχρυ-
σωμένους ἔχων τοὺς προμαχεῶνας. Ταῦτα μὲν δὴ ὁ
Δηϊόκης ἐωϋτῷ τε ἐτείχεε, καὶ περὶ τὰ ἐωϋτοῦ οἰκία.
τὸν δὲ ἄλλον δῆμον πέριξ ἐκέλευε τὸ τεῖχος οἰκέειν. οἰ-
κοδομηθέντων δὲ πάντων, κόσμον τόνδε Δηϊόκης πρῶτός
ἐστι ὁ κατασησάμενος, μήτε ἐσιέναι παρὰ βασιλέα μηδ- 5
ένα, δι' ἀγγέλων δὲ πάντα χρέεσθαι, ὁρᾶσθαι τε βα-
σιλέα ὑπὸ μηδενός. πρὸς τε τούτοις ἔτι γελαῖν τε καὶ
πτύειν ἀντίον, καὶ ἅπασιν τῷτό γε εἶναι αἰσχρόν. ταῦτα
δὲ περὶ ἐωϋτὸν ἐσέμνυνε τῶνδε εἵνεκεν, ὅπως ἂν μὴ ὀρέον-
τες οἱ ὁμήλικες ἐόντες σύντροφοί τε ἐκείνῳ καὶ οἰκίῃς οὐ 10
φλαυροτέρῃς, οὐδὲ ἐς ἀνδραγαδίην λειπόμενοι, λυπεοίατο

99

Quibus in-
stitutis re-
gnum fir-
marit.

Δηϊόκης ἐωϋτῷ τε ἐτείχεε, καὶ περὶ τὰ ἐωϋτοῦ οἰκία.
τὸν δὲ ἄλλον δῆμον πέριξ ἐκέλευε τὸ τεῖχος οἰκέειν. οἰ-
κοδομηθέντων δὲ πάντων, κόσμον τόνδε Δηϊόκης πρῶτός
ἐστι ὁ κατασησάμενος, μήτε ἐσιέναι παρὰ βασιλέα μηδ- 5
ένα, δι' ἀγγέλων δὲ πάντα χρέεσθαι, ὁρᾶσθαι τε βα-
σιλέα ὑπὸ μηδενός. πρὸς τε τούτοις ἔτι γελαῖν τε καὶ
πτύειν ἀντίον, καὶ ἅπασιν τῷτό γε εἶναι αἰσχρόν. ταῦτα
δὲ περὶ ἐωϋτὸν ἐσέμνυνε τῶνδε εἵνεκεν, ὅπως ἂν μὴ ὀρέον-
τες οἱ ὁμήλικες ἐόντες σύντροφοί τε ἐκείνῳ καὶ οἰκίῃς οὐ 10
φλαυροτέρῃς, οὐδὲ ἐς ἀνδραγαδίην λειπόμενοι, λυπεοίατο

καὶ ἐπιβουλεύοιεν, ἀλλ' ἑτεροῖός σφι δοκέοι εἶναι μὴ
 ὀρέωσι. Ἐπεὶ τε δὲ ταῦτα διεκόσμησε, καὶ ἐκράτυνε **100**
 ἐωϋτὸν τῇ τυραννίδι, ἣν τὸ δίκαιον φυλάσσων χαλεπός. Jus dixit
severe.
 καὶ τὰς τε δίκας γράφοντες, εἴσω παρ' ἐκεῖνον ἐσεπέμ-
 πεσκον· καὶ ἐκεῖνος διακρίνων τὰς ἐσφερομένας, ἐκπέμ-
 5 πεσκε. ταῦτα μὲν κατὰ τὰς δίκας ἐποίησε. τὰ δὲ δὴ
 ἄλλα ἐκεκοσμέατό οἱ· εἴ τινα πυνθάνοιτο ὑβρίζοντα,
 τοῦτον ὅπως μεταπέμψαιτο κατ' ἀξίην ἐκάστου ἀδική-
 ματος ἐδικαίει· καὶ οἱ κατάσκοποί τε καὶ κατήκοοι
 ἦσαν ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν τῆς ἡρῆς. **Δηϊόκης μὲν** **101**
 νυν τὸ Μηδικὸν ἔθνος συνέσρεψε μῶνον, καὶ τούτου ἦρξε. Medorum
populi.
 ἔσι δὲ Μήδων τοσάδε γένηα, Βασαῖ, Παρσηλακηνοὶ, Στρέ-
 χατες, Ἀριζαντοὶ, Βούδιοι. Μάγοι. γένηα μὲν δὲ Μήδων
 ἐστὶ τοσάδε. **Δηϊόκεω δὲ παῖς γίνεται Φραόρτης, ὃς,** **102**
 τελευτήσαντος Δηϊόκεω, βασιλεύσαντος τρία καὶ πεν- Phraortes
rex ab a.
647. Persis
et aliis A-
siae gentibus
imperio ad-
junctis, As-
syrios ag-
gressus, pe-
riit.
 τήκοντα ἔτεα, παρεδέξατο τὴν ἀρχήν. παραδεξάμενος
 δὲ, οὐκ ἀπεχρῆτο μούνων ἀρχεῖν τῶν Μήδων, ἀλλὰ στρα-
 5 τευσάμενος ἐπὶ τοὺς Πέρσας, πρῶτοισί τε τούτοις ἐπε-
 θήκατο, καὶ πρῶτους Μήδων ὑπηκόους ἐποίησε. μετὰ
 δὲ, ἔχων δύο ταῦτα ἔθνηα, καὶ ἀμφότερα ἰσχυρὰ, κατ-
 εσρέφετο τὴν Ἀσίην, ἀπ' ἄλλου ἐπ' ἄλλο ἰὼν ἔθνος. ἐς
 ὃ στρατευσάμενος ἐπὶ τοὺς Ἀσσυρίους, καὶ Ἀσσυρίων
 10 τούτους οἱ Νῆνον ἔχον, καὶ ἡρχον πρότερον πάντων, τότε
 δὲ ἦσαν μεμουνωμένοι μὲν συμμάχων, ἅτε ἀπεσεώτων,
 ἄλλως μέντοι ἐωϋτῶν εὖ ἦκοντες· ἐπὶ τούτους δὲ στρα-
 τευσάμενος ὁ Φραόρτης, αὐτὸς τε διεφθάρη, ἀρξας δύο
 καὶ εἴκοσι ἔτεα, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ ὁ πολλός. **Φραόρ-** **103**
τεω δὲ τελευτήσαντος, ἐξεδέξατο Κυαξάρης ὁ Φραόρτεω Cyaxares a.
625 secutus,
militum ge-
nera distin-
xit, et in
ordines
partitus est.
Hic ille, qui
Lydis bel-
lum fecit.
[1, 74.] Ob-
sidenti ei
Ninum ur-
bem a. 624.
supervenit
Scytharum
ex Europa
 τοῦ Δηϊόκεω παῖς. οὗτος λέγεται πολλὸν ἔτι γενέσθαι
 ἀλκιμώτερος τῶν προγόνων· καὶ πρῶτός τε ἐλόχισε
 5 κατὰ τέλεια τοὺς ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ πρῶτος διέταξε χω-
 ρὶς ἐκάστους εἶναι, τοὺς τε αἰχμοφόρους, καὶ τοὺς ἱππέας,
 καὶ τοὺς τοξοφόρους· πρῶτοῦ δὲ ἀναμῖξ ἦν πάντα ὁ-
 μοίως ἀναπεφυρμένα. οὗτος ὁ τοῖσι Λυδοῖσί ἐστι μαχε-
 σάμενος, ὅτε νύξ ἡ ἡμέρη ἐγένετό σφι μαχομένοις·
 10 καὶ ὁ τὴν Ἄλυσ ποταμοῦ ἄνω Ἀσίην πᾶσαν συστή-
 σας ἐωϋτῶ. συλλέξας δὲ τοὺς ὑπ' ἐωϋτῇ ἀρχομένους
 πάντας, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Νῆνον, τιμωρέων τε τῶν

in Asiam e-
ruptio. [4.
10 sq.]

104

Scythæ vi-
ctores de
Medis, o-
mni Asia
potiti.

105

Pergenti-
bus iis in
Ægyptum,
occurrit
Psámmiti-
chus rex, iis-
que persua-
det ut rede-
ant. Scytha-
rum parva
manus æ-
dem Vene-
ris Cælestis
Ascalone
despiliat.
His et eo-
rum poste-
ris morbum
inflictum
esse mulie-
brem.

106

Scythæ A-
sia ejecti a.
596. Ninus
capta [et e-
versa, do-

πατρὶ, καὶ τὴν πόλιν ταύτην θέλων ἐξελεῖν. καὶ οἱ,
ὡς συμβαλὼν ἐνίκησε τοὺς Ἀσσυρίους, περικατημένω
τὴν Νῆνον, ἐπῆλθε Σκυθέων στρατὸς μέγας. ἦγε δὲ 15
αὐτοὺς βασιλεὺς ὁ Σκυθέων Μαδύης, Πρωτοθύεω παῖς·
οἱ ἐσέβαλον μὲν ἐς τὴν Ἀσίην, Κιμμερίους ἐκβαλόν-
τες ἐκ τῆς Εὐρώπης, τούτοις δὲ ἐπισπόμενοι φεῦγουσι,
οὕτω ἐς τὴν Μηδικὴν χώραν ἀπίκοντο. Ἐσι δὲ ἀπὸ
τῆς λίμνης τῆς Μαιήτιδος ἐπὶ Φάσιν ποταμὸν καὶ ἐς
Κόλχους τριήκοντα ἡμερέων εὐζώνω ὁδός. ἐκ δὲ τῆς
Κολχίδος οὐ πολλὸν ὑπερβῆναι ἐς τὴν Μηδικήν, ἀλλὰ
ἐν τῷ διὰ μέσου ἔθνους αὐτῶν ἐσι, Σάσπειρες· τοῦτο δὲ 5
παραμειδομένοις, εἶναι ἐν τῇ Μηδικῇ. οὐ μέντοι οἱ γε
Σκύθαι ταύτῃ ἐσέβαλον, ἀλλὰ τὴν κατύπερθε ὁδὸν
πολλῷ μακροτέρῃ ἐκτραπόμενοι, ἐν δεξιῇ ἔχοντες τὸ
Καυκάσιον ὄρος. ἐνθαῦτα οἱ μὲν Μῆδοι συμβαλόντες
τοῖσι Σκύθησι, καὶ ἐσσωθέντες τῇ μάχῃ, τῆς ἀρχῆς 10
κατελύθησαν· οἱ δὲ Σκύθαι τὴν Ἀσίην πᾶσαν ἐπέ-
σχον. Ἐνθεῦτεν δὲ ἦσαν ἐπ' Αἴγυπτον· καὶ ἐπεὶ τε
ἐγένοντο ἐν τῇ Παλαισίνῃ Συρίῃ, Ψαμμίτιχος σφεας
Αἰγύπτου βασιλεὺς ἀντιάσας δώροισί τε καὶ λιτῇσι
ἀποτρέπει τοπρωτέρῳ μὴ πορεύεσθαι. οἱ δὲ, ἐπεὶ τε
ἀναχωρέοντες ὀπίσω, ἐγένοντο τῆς Συρίας ἐν Ἀσκάλωνι 5
πόλει, τῶν πλεόνων Σκυθέων παρεξελθόντων ἀσινέων,
ὀλίγοι τινὲς αὐτῶν ὑπολειφθέντες, ἐσύλησαν τῆς Οὐρα-
νίης Ἀφροδίτης τὸ ἱερόν. ἔσι δὲ τοῦτο τὸ ἱερόν, ὡς ἐγὼ
πυνθανόμενος εὐρίσκω, πάντων ἀρχαιότατον ἱερῶν ὅσα
ταύτης τῆς θεοῦ. καὶ γὰρ τὸ ἐν Κύπρῳ ἱερόν ἐνθεῦτεν 10
ἐγένετο, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Κύπριοι· καὶ τὸ ἐν Κυθήροισι
Φοινικὲς εἰσιν οἱ ἰδρυσάμενοι, ἐκ ταύτης τῆς Συρίας
εἶοντες. τοῖσι δὲ τῶν Σκυθέων συλήσασι τὸ ἱερόν τὸ ἐν
Ἀσκάλωνι, καὶ τοῖσι τουτέων αἰεὶ ἐκγόνοισι ἐνέσκηψε
ἡ θεὸς θήλειαν νοῦσον· ὥς ἂν λέγουσί τε οἱ Σκύθαι 15
διὰ τοῦτό σφεας νοσέειν, καὶ ὁρᾶν παρ' ἐαυτοῖσι τοὺς
ἀπικνεομένους ἐς τὴν Σκυδικὴν χώραν ὡς διακέαται,
τοὺς καλέουσι Ἐναρέας οἱ Σκύθαι. Ἐπὶ μὲν νυν ὀκτῶ
καὶ εἴκοσι ἔτεα ἦρχον τῆς Ἀσίης οἱ Σκύθαι, καὶ τὰ
πάντα σφι ὑπὸ τε ὕβριος καὶ ὀλιγαρίας ἀνάστα ἦν.
χωρὶς μὲν γὰρ φόρων, ἔπρησσαν παρ' ἐκάστων τὸ ἐκά-

5 σοισι ἐπέβαλλον. χωρὶς δὲ τοῦ φόρου, ἥρπαζον περι-
 λαύνοντες τοῦτο ὅ, τι ἔχοιεν ἕκαστοι. καὶ τούτων μὲν
 τοὺς πλεῦνας Κυαξάρης τε καὶ Μῆδοι ξενίσαντες καὶ
 καταμεθύσαντες κατεφόνευσαν. καὶ οὕτω ἀνεσώσαντο
 τὴν ἀρχὴν Μῆδοι, καὶ ἐπεκράτεον τῶν περ καὶ πρότερον.
 10 καὶ τὴν τε Νῆνον εἶλον, (ὥς δὲ εἶλον, ἐν ἑτέροισι λόγοισι
 δηλώσω,) καὶ τοὺς Ἀσσυρίους ὑποχειρίους ἐποιήσαντο,
 πλὴν τῆς Βαβυλωνίης μοίρης. μετὰ δὲ ταῦτα, Κυαξά-
 ρης μὲν, βασιλεύσας τεσσεράκοντα ἔτεα, σὺν τοῖσι Σκύ-
 θαι ἤρξαν, τελευτᾷ. Ἐκδέκεται δὲ Ἀσυάγης ὁ Κυα-
 ξάρεω παῖς τὴν βασιληίην. καὶ οἱ ἐγένετο θυγάτηρ,
 τῇ οὖνομα ἔθετο Μανδάνην. τὴν ἐδόκεε Ἀσυάγης ἐν τῷ
 ὕπνῳ οὐρῆσαι τοσοῦτον, ὥς ἐπλῆσαι μὲν τὴν ἐωῦτοῦ πό-
 5 λιν, ἐπικατακλύσαι δὲ καὶ τὴν Ἀσίην πᾶσαν. ὑποθέ-
 μενος δὲ τῶν μάγων τῶισι ὄνειροπόλοισι τὸ ἐνύπνιον, ἐφο-
 βήθη, παρ' αὐτέων αὐτὰ ἕκαστα μαθών. μετὰ δὲ, τὴν
 Μανδάνην ταύτην ἐοῦσαν ἤδη ἀνδρὸς ὡραίην, Μήδων μὲν
 τῶν ἐωῦτοῦ ἀξίων οὐδενὶ διδοῖ γυναῖκα, δεδοικώς τὴν
 10 ὄψιν· ὁ δὲ Πέρσῃ διδοῖ, τῷ οὖνομα ἦν Καμβύσης· τὸν
 εὕρισκε οἰκίης μὲν ἐόντα ἀγαθῆς, τρόπου δὲ ἡσυχίου·
 πολλῶ ἔνερθε ἄγων αὐτὸν μέσου ἀνδρὸς Μήδου. Συνοι-
 κεούσης δὲ τῷ Καμβύσῃ τῆς Μανδάνης, ὁ Ἀσυάγης τῷ
 πρώτῳ ἔτει εἶδε ἄλλην ὄψιν. ἐδόκεε δὲ οἱ ἐκ τῶν αἰδοίων
 τῆς θυγατρὸς ταύτης φύναι ἄμπελον· τὴν δὲ ἄμπελον
 5 ἐπισχεῖν τὴν Ἀσίην πᾶσαν. ἰδὼν δὲ τοῦτο, καὶ ὑπερ-
 θέμενος τοῖσι ὄνειροπόλοισι, μετεπέμψατο ἐκ τῶν Περ-
 σέων τὴν θυγατέρα ἐπίτεκα ἐοῦσαν. ἀπικομένην δὲ ἐφύ-
 λασσε, βουλόμενος τὸ γεννώμενον ἐξ αὐτῆς διαφθεῖραι·
 ἐκ γάρ οἱ τῆς ὄψιος οἱ τῶν μάγων ὄνειροπόλοι ἐσήμαινον,
 10 ὅτι μέλλοι ὁ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ γόνος βασιλεύσειν ἀντὶ
 ἐκείνου. ταῦτα δὴ ὢν φυλασσόμενος ὁ Ἀσυάγης, ὥς
 ἐγένετο ὁ Κῦρος, καλέσας Ἀρπαγον, ἄνδρα οἰκῆϊον, καὶ
 πιστότατόν τε Μήδων, καὶ πάντων ἐπίτροπον τῶν ἐωῦ-
 τοῦ, ἔλεγέ οἱ τοιᾶδε· “ Ἀρπαγε, πρῆγμα τὸ ἂν τοι
 15 “ προσθέω, μηδαμᾶ παραχρήσῃ· μηδὲ ἐμέ τε παρα-
 “ βάλλῃ, καὶ ἄλλους ἐλόμενος, ἐξ ὕστερης σοι ἐωῦτῳ πε-
 “ ριπέσης. λάβε τὸν Μανδάνη ἔτεκε παῖδα· φέρων δὲ
 “ εἰς σεωῦτοῦ, ἀπόκτεινον· μετὰ δὲ, θάψον τρόπῳ ὅτε

minantibus
 adhuc Scy-
 this,] a.606.

107

Astyages a.
 585 factus
 rex, et idem
 pater Man-
 dantes, [ex
 Aryeni u-
 xore anno
 ante ducta,
 i. 74.] ob
 somnium
 de filia sibi
 oblatum,
 conditione
 quæsitæ ex-
 tranea, dat
 eam uxorem
 Cambysi
 Pers. a. 572.

108

Ob aliud
 somnium
 Astyages,
 filia gravis
 primo nu-
 ptiarum an-
 no ex Per-
 sis arcessita,
 quem ea pu-
 erum pepe-
 rit, Harpagus
 dat necan-
 dum.

“ αὐτὸς βούλει.” Ὁ δὲ ἀμείβεται, “ ὦ βασιλεῦ,
 “ οὔτε ἄλλοτέ κω παρεῖδες ἀνδρὶ τῷδε ἄχαρι οὐδὲν, φυ-
 “ λασσόμεθα δὲ ἐς σέ καὶ ἐς τὸν μετέπειτα χρόνον μη-
 “ δὲν ἐξαμαρτεῖν. ἀλλ’ εἴ τοι φίλον τοῦτο οὕτω γίνε-
 “ σθαι, χρή δὴ, τό γε ἐμὸν, ὑπηρετέεσθαι ἐπιτηδέως.”

109-10

Is medio
 consilio u.
 sus, Mitra-
 dati regis
 bubulco ex-
 ponendum
 in montibus
 tradit.

Τούτοισι ἀμειψάμενος ὁ Ἀρπαγος, ὥς οἱ παρεδόθη τὸ
 παιδίον κεκοσμημένον τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ἦει κλαίων ἐς τὰ
 οἰκία. παρελθὼν δὲ ἔφραζε τῇ ἐαυτῷ γυναικὶ τὸν πάν-
 τα Ἀσυάγεος ῥηθέντα λόγον. ἡ δὲ πρὸς αὐτὸν λέγει,
 “ Νῦν ὦν τί σοι ἐν νόῳ ἐστὶ ποιέειν;” Ὁ δὲ ἀμείβεται, 5
 “ Οὐκ ἤ ἐνετέλλετο Ἀσυάγης· οὐδ’ εἰ παραφρονήσῃ τε
 “ καὶ μανεῖται κακίον ἢ νῦν μαίνεται, οὐ οἱ ἔγωγε προσ-
 “ θήσομαι τῇ γνώμῃ, οὐδὲ ἐς φόνον τοιοῦτον ὑπηρετή-
 “ σω. πολλῶν δὲ εἵνεκα οὐ φονεύσω μιν. καὶ ὅτι αὐτῷ
 “ μοι συγγενὴς ἐστὶν ὁ παῖς, καὶ ὅτι Ἀσυάγης μὲν ἐστὶ 10
 “ γέρων, καὶ ἄπαις ἔρσηνος γόνου· εἰ δὲ θελήσῃ τούτου
 “ τελευτήσαντος ἐς τὴν θυγατέρα ταύτην ἀναβῆναι ἢ
 “ τυραννίς, ἥς νῦν τὸν υἱὸν κτείνει δι’ ἐμεῦ, ἄλλο τι ἢ
 “ λείπεται τὸ ἐνθεῦτεν ἐμοὶ κινδύνων ὁ μέγιστος; ἀλλὰ
 “ τοῦ μὲν ἀσφαλέος εἵνεκα ἐμοὶ, δεῖ τοῦτον τελευτᾶν τὸν 15
 “ παῖδα· δεῖ μέντοι τῶν τινὰ Ἀσυάγεος, αὐτοῦ φονέα
 110 “ γενέσθαι, καὶ μὴ τῶν ἐμῶν.” Ταῦτα εἶπε, καὶ αὐ-
 “ τήκα ἄγγελον ἔπεμπε ἐπὶ τῶν βουκόλων τῶν Ἀσυάγεος
 τὸν ἠπίστατο νομᾶς τε ἐπιτηδεωτάτας νέμοντα, καὶ οὔρεα
 θηριωδέεστα, τῷ οὐνομα ἦν Μιτραδάτης. συνοίκεε δὲ
 ἐαυτοῦ συνδούλῃ. οὐνομα δὲ τῇ γυναικὶ ἦν τῇ συνοίκεε, 5
 Κυνῶ, κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν· κατὰ δὲ τὴν Μη-
 δικήν, Σπακῶ. τὴν γὰρ κύνα καλέουσι Σπάκα Μῆδοι.
 αἱ δὲ ὑπώρεαί εἰσι τῶν οὐρέων ἐνθα τὰς νομᾶς τῶν βοῶν
 εἶχε οὗτος δὴ ὁ βουκόλος, πρὸς βορέῳ τε ἀνέμου τῶν
 Ἀγδατάνων, καὶ πρὸς τοῦ πόντου τοῦ Εὐξείνου. ταύτῃ 10
 μὲν γὰρ ἡ Μηδικὴ χώρα πρὸς Σασπείρων ὀρεινὴ ἐστὶ
 κάρτα, καὶ ὑψηλὴ τε καὶ ἰσθησι συνηρεφής· ἡ δὲ ἄλλη
 Μηδικὴ χώρα ἐστὶ πᾶσα ἀπεδος. ἐπεὶ ὦν ὁ βουκόλος
 σπουδῇ πολλῇ καλεόμενος ἀπίκετο, ἔλεγε ὁ Ἀρπαγος
 τάδε, “ Κελεύει σε Ἀσυάγης τὸ παιδίον τοῦτο λαβόντα, 15
 “ θεῖναι ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν οὐρέων, ὅπως ἂν τάχιστα
 “ διαφθαρείῃ. καὶ τάδε τοι ἐκέλευσε εἰπεῖν, ἢν μὴ ἀπο-

“ κτείνης αὐτὸ, ἀλλὰ τῷ τρόπῳ περιποιήσῃ, ὁλέθῃ
 “ τῷ κακίῳ σε διαχρήσεσθαι· ἐπορᾶν δὲ ἐκκείμενον
 “ διατέταγμαι ἐγώ.” Ταῦτα ἀκούσας ὁ βουκόλος, καὶ 111-13
 ἀναλαβὼν τὸ παιδίον, ἦϊε τὴν αὐτὴν ὀπίσω ὁδὸν, καὶ Bubulcus,
 ἀπικνέεται ἐς τὴν ἑπαυλιν· τῷ δ’ ἄρα καὶ αὐτῷ ἡ γυνὴ re uxori
 ἐπίτεξ ἐοῦσα πᾶσαν ἡμέρην, τότε κως κατὰ δαίμονα narrata, e-
 5 τίκτει, οἰχομένου τοῦ βουκόλου ἐς πόλιν. ἦσαν δὲ ἐν jus consilio
 φροντίδι ἀμφότεροι ἀλλήλων πέρα· ὁ μὲν, τοῦ τόκου τῆς puerum
 γυναικὸς ἀρρώδεων· ἡ δὲ γυνή, ὅτι οὐκ ἐωθὼς ὁ Ἄρπα- quem ipsa
 γος μεταπέμψαιτο αὐτῆς τὸν ἄνδρα· ἐπεὶ τε δὲ ἀπονο- mortuum
 σήσας ἐπέσῃ, οἷα ἐξ ἀέλπτου ἰδοῦσα ἡ γυνή, εἶρετο προ- pepererat,
 10 τέρη, ὅ, τι μιν οὕτω προθύμως Ἄρπαγος μεταπέμψαι- pro altero
 το· ὁ δὲ εἶπε, “ ὦ γύναι, εἰδὼν τε ἐς πόλιν ἐλθὼν καὶ exponit;
 “ ἤκουσα τὸ μή τε ἰδεῖν ὄφελον, μή τέ κοτε γενέσθαι ἐς hunc au-
 “ δεσπότεας τοὺς ἡμετέρους· οἶκος μὲν πᾶς Ἀρπάγου tem, qui
 “ κλαυθμῷ κατείχετο· ἐγὼ δὲ ἐκπλαγεὶς, ἦϊα ἔσω. postea Cy-
 15 “ ὡς δὲ τάχιστα ἐσῆλθον, ὁρέω παιδίον προκείμενον, ἀσ- rus dictus
 “ παῖρόν τε καὶ κραυγανόμενον, κεκοσμημένον χρυσῷ τε est, pro suo
 “ καὶ ἐσθῆτι ποικίλῃ. Ἄρπαγος δὲ ὡς εἶδέ με, ἐκέ- educat.
 “ λευε τὴν ταχίστην ἀναλαβόντα τὸ παιδίον, οἶχεσθαι
 “ φέροντα, καὶ θεῖναι ἔνθα θηριωδέστατον εἴη τῶν οὐ-
 20 “ ρέων, φᾶς Ἀσυάγεα εἶναι τὸν ταῦτα ἐπιθέμενόν μοι·
 “ πόλλ’ ἀπειλήσας εἰ μὴ σφεα ποιήσαιμι· καὶ ἐγὼ
 “ ἀναλαβὼν, ἔφερον, δοκέων τῶν τινὸς οἰκετέων εἶναι· οὐ
 “ γὰρ ἂν κοτε κατέδοξα ἔνθεν γε ἦν· ἐθάμβεον δὲ ὁρέων
 “ χρυσῷ τε καὶ εἵμασι κεκοσμημένον· πρὸς δὲ, καὶ
 25 “ κλαυθμὸν κατεσεῶτα ἐμφανέα ἐν Ἀρπάγου· καὶ πρό-
 “ κα τε δὴ κατ’ ὁδὸν πυνθάνομαι τὸν πάντα λόγον θε-
 “ ράποντος, ὃς ἐμὲ προπέμπων ἔξω πόλιος, ἐνεχείρισε
 “ τὸ βρέφος· ὡς ἄρα Μανδάνης τε εἶη παῖς τῆς Ἀσυά-
 “ γεος θυγατρὸς, καὶ Καμβύσειω τοῦ Κύρου· καὶ μιν
 30 “ Ἀσυάγης ἐντέλλεται ἀποκτεῖναι· νῦν τε ὧδέ ἐσι.”
 Ἄμα δὲ ταῦτα ἔλεγε ὁ βουκόλος, καὶ ἐκκαλύψας ἀπεδεί- 112
 κνυε· ἡ δὲ, ὡς εἶδε τὸ παιδίον μέγα τε καὶ εὐεῖδές ἐόν,
 δακρύσασα, καὶ λαβομένη τῶν γουνάτων τῷ ἀνδρὸς, ἔχρηζε
 μηδεμιᾷ τέχνῃ ἐκθεῖναί μιν· ὁ δὲ οὐκ ἔφη οἷός τ’ εἶναι
 ἄλλως αὐτὰ ποιέειν· ἐπιφοιτήσῃν γὰρ κατασκόπους ἐξ
 Ἀρπάγου ἐποψομένους· ἀπολέεσθαί τε κάκιστα, ἣν μή

σφρα ποιήσῃ. ὥς δὲ οὐκ ἔπειθε ἄρα τὸν ἄνδρα, δεύτερα
λέγει ἡ γυνὴ τάδε, “ Ἐπεὶ τοίνυν οὐ δύναμαί σε πείθειν
“ μὴ ἐκθεῖναι, σὺ δὲ ὦδε ποιήσον, εἰ δὴ πᾶσα ἀνάγκη
“ ὀφθῆναι ἐκκείμενον. τέτοκα γὰρ καὶ ἐγὼ· τέτοκα δὲ 10
“ τεθνεός. τοῦτο μὲν φέρων πρόθες· τὸν δὲ τῆς Ἀσυά-
“ γεος θυγατρὸς παῖδα ὥς ἐξ ἡμέων ἔόντα τρέφωμεν·
“ καὶ οὕτω οὔτε σὺ ἀλώσεις ἀδικέων τοὺς δεσπότεας,
“ οὔτε ἡμῖν κακῶς βεβουλευμένα ἔσαι. ὅ, τε γὰρ τεθνεὺς
“ βασιληΐης ταφῆς κυρήσει, καὶ ὁ περιεὼν οὐκ ἀπολέει 15

113

“ τὴν ψυχὴν.” Κάρτα τε ἔδοξε τῷ βουκόλῳ πρὸς τὰ
παρεόντα εὖ λέγειν ἡ γυνὴ, καὶ αὐτίκα ἐποίησε ταῦτα.
τὸν μὲν ἔφερε θανατώσων παῖδα, τοῦτον μὲν παρα-
διδοῖ τῇ ἐωῦτοῦ γυναικί· τὸν δὲ ἐωῦτοῦ ἔόντα νεκρὸν
λαβὼν, ἔθηκε ἐς τὸ ἄγγος ἐν τῷ ἔφερε τὸν ἕτερον. κα- 5
σμήσας δὲ τῷ κόσμῳ παντὶ τοῦ ἑτέρου παιδὸς, φέρων
ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν οὐρέων τιθεῖ. ὥς δὲ τρίτῃ ἡμέρῃ
τῷ παιδίῳ ἐκκειμένῳ ἐγένετο, ἥϊε ἐς πόλιν ὁ βουκόλος,
τῶν τινὰ προδόσκων φύλακον αὐτοῦ καταλιπὼν. ἔλ-
θὼν δὲ ἐς τοῦ Ἀρπάγου, ἀποδεικνύειν ἔφη ἐτοῖμος εἶναι 10
τοῦ παιδίου τὸν νέκυν. πέμψας δὲ ὁ Ἀρπαγὸς τῶν
ἐωῦτοῦ δορυφόρων τοὺς πισοτάτους, εἶδὲ τε διὰ τούτων,
καὶ ἔθαψε τοῦ βουκόλου τὸ παιδίον. καὶ τὸ μὲν ἐτέ-
θαπτο· τὸν δὲ ὕσερον τούτων Κῦρον ὀνομασθέντα, πα-
ραλαβοῦσα ἔτρεφε ἡ γυνὴ τοῦ βουκόλου, οὐνομα ἄλλο 15

114

Cyrus de-
cennis a.
561 rex in
lusu a con-
gerronibus
factus, pue-
ro nobili
verberato,
accusatur
ab ejus pa-
tre Artem-
bare apud
Astyagen.

κού τι καὶ οὐ Κῦρον θεμένη. Καὶ ὅτε δὴ ἦν δεκαέτης
ὁ παῖς, πρῆγμα ἐς αὐτὸν τοιόνδε γενόμενον ἐξέφηνέ μιν.
ἔπαιζε ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ἐν τῇ ἦσαν καὶ αἱ βουκολίαι
αὗται· ἔπαιζε δὲ μετ’ ἄλλων ἡλίκων ἐν ὁδῷ· καὶ οἱ παῖ-
δες παίζοντες εἶλοντο ἐωῦτῶν βασιλέα εἶναι τοῦτον δὴ 20
τὸν τοῦ βουκόλου ἐπὶ κλησιν παῖδα. ὁ δὲ αὐτέων διέταξε
τοὺς μὲν, οἰκίας οἰκοδομέειν· τοὺς δὲ, δορυφόρους εἶναι·
τῶν δὲ καὶ τινὰ αὐτέων, ὀφθαλμὸν βασιλῆος εἶναι·
τῷ δὲ τινι, τὰς ἀγγελίας φέρειν ἐδίδου γέρας· ὥς ἐκά-
σῳ ἔργον προστάσων. εἷς δὴ τούτων τῶν παιδίων 10
συμπαίζων, ἐὼν Ἀρτεμβάρεος παῖς, ἀνδρὸς δοκίμου ἐν
Μήδοισι, (οὐ γὰρ δὴ ἐποίησε τὸ προσταχθὲν ἐκ τοῦ
Κύρου,) ἐκέλευε αὐτὸν τοὺς ἄλλους παῖδας διαλαβέειν.
πειδομένων δὲ τῶν παίδων, ὁ Κῦρος τὸν παῖδα τρη-

15 χέως κάρτα περίεσπε μασιγέων· ὁ δὲ, ἐπεὶ τε με-
 τείθῃ τάχιστα, ὥς γε δὴ ἀνάξια ἐωϋτοῦ παθῶν, μᾶλ-
 λόν τι περιημέκτεε. κατελθὼν δὲ ἐς πόλιν, πρὸς τὸν
 πατέρα ἀποικτίζετο τῶν ὑπὸ Κύρου ἦντησε· λέγων δὲ
 οὐ Κύρου, (οὐ γάρ κω ἦν τοῦτο τοῦνομα,) ἀλλὰ πρὸς
 20 τοῦ βουκόλου τοῦ Ἀσυάγεος παιδός. ὁ δὲ Ἀρτεμβάρης
 ὀργῇ, ὥς εἶχε, ἐλθὼν παρὰ τὸν Ἀσυάγεα, καὶ ἅμα ἀγό-
 μενος τὸν παῖδα, ἀνάσσια πρῆγματα ἔφη πεπονθέναι,
 λέγων· “ὦ βασιλεῦ, ὑπὸ τοῦ σοῦ δούλου, βουκόλου δὲ
 “ παιδός, ὥδε περιυβρίσμεθα.” (δεικνὺς τοῦ παιδός τοὺς
 ὤμους.) Ἀκούσας δὲ καὶ ἰδὼν ὁ Ἀσυάγης, θέλων τι-
 μωρῆσαι τῷ παιδὶ τιμῆς τῆς Ἀρτεμβάρεος ἕνεκα, μετε-
 πέμπετο τὸν τε βουκόλον καὶ τὸν παῖδα. ἐπεὶ τε δὲ
 παρῆσαν ἀμφοτέρω, βλέψας πρὸς τὸν Κύρον ὁ Ἀσυά-
 5 γης ἔφη· “Σὺ δὴ ἐὼν τοῦδε τοιοῦτου ἐόντος παῖς, ἐτόλ-
 “ μησας τὸν τοῦδε παῖδα ἐόντος πρώτου παρ’ ἐμοὶ ἀει-
 “ κεῖν τοιῇδε περισπεῖν;” Ὁ δὲ ἀμείβεται ὥδε, “ὦ
 “ δέσποτα, ἐγὼ δὲ ταῦτα τοῦτον ἐποίησα σὺν δίκῃ. οἱ
 “ γάρ με ἐκ τῆς κώμης παῖδες, τῶν καὶ ὅδε ἦν, παί-
 10 “ ζοντες, σφέων αὐτῶν ἐσήσαντο βασιλέα. ἐδόκεον γάρ
 “ σφι εἶναι ἐς τοῦτο ἐπιτηδεώτατος. οἱ μὲν νυν ἄλλοι
 “ παῖδες τὰ ἐπιτασσόμενα ἐπετέλεον· οὗτος δὲ ἀνηκού-
 “ σεέ τε καὶ λόγον εἶχε οὐδένα· ἐς ὃ ἔλαβε τὴν δίκην.
 “ εἰ ὦν δὴ τοῦδε ἕνεκα ἄξιός τευ κακοῦ εἰμὶ, ὥδέ τοι
 “ πάρεμι.” Ταῦτα λέγοντος τοῦ παιδός, τὸν Ἀσυά-
 γεα ἐσῆει ἀνάγνωσις αὐτοῦ· καὶ οἱ ὅ, τε χαρακτῆς τοῦ
 προσώπου προσφέρεσθαι ἐδόκεε ἐς ἐωϋτόν, καὶ ἡ ὑπό-
 κρισις ἐλευθεριωτέρη εἶναι· ὅ, τε χρόνος τῆς ἐκδέσιος
 5 τῇ ἡλικίᾳ τοῦ παιδός ἐδόκεε συμβαίνειν. ἐκπλαγεὶς δὲ
 τούτοις, ἐπὶ χρόνον ἄφθογγος ἦν. μόγισ δὲ δὴ κοτε
 ἀνενειχθεὶς, εἶπε, (θέλων ἐκπέμψαι τὸν Ἀρτεμβάρεα,
 ἵνα τὸν βουκόλον μένον λαβὼν βασανίσῃ,) “Ἀρτέμβαρες,
 “ ἐγὼ ταῦτα ποιήσω, ὥς σε καὶ τὸν παῖδα τὸν σὸν
 10 “ μηδὲν ἐπιμέμφесθαι.” Τὸν μὲν δὴ Ἀρτεμβάρεα πέμ-
 πει· τὸν δὲ Κύρον ἦγον εἶσω οἱ θερᾶποντες, κελεύσαντος
 τοῦ Ἀσυάγεος. ἐπεὶ δὲ ὑπελέλειπτο ὁ βουκόλος μῶνος,
 μουνωθέντα τάδ· αὐτὸν εἶρετο ὁ Ἀσυάγης, κόθεν λάβοι
 τὸν παῖδα, καὶ τίς εἴη ὁ παραδούς. ὁ δὲ ἐξ ἐωϋτοῦ τε

115

Cyril a rege
interrogati
constantia.

116

Rex eum a-
gnoscit, et
bubulcus
verum fate-
tur.

117
Harpagi ex-
cusatio.

118
Astyages
iram dissi-
mulat.

ἔφη γεγονέναι, καὶ τὴν τεκοῦσαν αὐτὸν ἔτι εἶναι παρ' 15
ἐωῦτῳ. Ἀσυάγης δὲ μιν οὐκ εὖ βουλευέσθαι ἔφη, ἐπι-
θυμέοντα ἐς ἀνάγκας μεγάλας ἀπικνέεσθαι. ἅμα τε
λέγων ταῦτα, ἐσήμαινε τοῖσι δορυφόροις λαμβάνειν αὐ-
τόν. ὁ δὲ, ἀγόμενος ἐς τὰς ἀνάγκας, οὕτω δὴ ἔφαινε
τὸν ἐόντα λόγον. ἀρχόμενος δὴ ἀπ' ἀρχῆς, διεξήκει τῇ 20
ἀληθειᾷ χρεώμενος· καὶ κατέβαινε ἐς λιτάς τε, καὶ
συγγνώμην ἐωῦτῳ κελεύων ἔχειν αὐτόν. Ἀσυάγης δὲ,
τοῦ μὲν βουκόλου τὴν ἀληθειᾶν ἐκφήναντος, λόγον ἤδη
καὶ ἐλάσσῳ ἐποιέετο. Ἀρπάγῳ δὲ καὶ μεγάλως μεμ-
φόμενος, καλέειν αὐτὸν τῶς δορυφόρους ἐκέλευε. ὥς δὲ
οἱ παρῆν ὁ Ἀρπαγος, εἰςέτό μιν ὁ Ἀσυάγης, “ Ἀρπαγε, 5
“ τέῳ δὴ μόρῳ τὸν παῖδα κατεχρήσαο, τὸν τοι παρέ-
“ δωκα ἐκ θυγατρὸς γεγονότα τῆς ἐμῆς; ” Ὁ δὲ Ἀρ-
παγος, ὥς εἶδε τὸν βουκόλον ἔνδον ἐόντα, οὐ τρέπεται
ἐπὶ ψευδέα ὁδὸν, ἵνα μὴ ἐλεγχόμενος ἀλίσκηται· ἀλλὰ
λέγει τάδε, “ ὦ βασιλεῦ, ἐπεὶ τε παρέλαβον τὸ παι- 10
“ δίον, ἐβούλευον σκοπῶν ὅπως σοί τε ποιῶ κατὰ νόον,
“ καὶ ἐγὼ πρὸς σὲ γενόμενος ἀναμάρτητος, μήτε θυγα-
“ τρὶ τῇ σῇ, μήτε αὐτῷ σοι εἶην αὐθέντης. ποιῶ δὴ
“ ὥδε. καλέσας τὸν βουκόλον τόνδε, παραδίδωμι τὸ
“ παιδίον, φὰς σέ τε εἶναι τὸν κελεύοντα ἀποκτεῖναι 15
“ αὐτό. καὶ λέγων τοῦτό γε, οὐκ ἐψευδόμην· σὺ γὰρ
“ ἐνετέλλεο ἔγωγε. παραδίδωμι μέντοι τῷδε κατὰ τάδε,
“ ἐντειλάμενος θεῖναί μιν ἐς ἔρημον οὗρος, καὶ παρα-
“ μένοντα φυλάσσειν ἄχρ' οὗ τελευτήσῃ· ἀπειλήσας
“ παντοῖα τῷδε, ἣν μὴ τάδε ἐπιτελέα ποιήσῃ. ἐπεὶ τε 20
“ δὲ ποιήσαντος τούτου τὰ κελευόμενα, ἐτελεύτησε τὸ
“ παιδίον, πέμψας τῶν εὐνούχων τοὺς πιστοτάτους, καὶ
“ εἶδον δι' ἐκείνων, καὶ ἔθαψά μιν. οὕτως ἔσχε, ὦ βα-
“ σιλεῦ, περὶ τοῦ πρήγματος τούτου· καὶ τοιούτῳ μόρῳ
“ ἐχρήσατο ὁ παῖς. ” Ἀρπαγος μὲν δὴ τὸν ἰδὺν ἔφαινε
λόγον. Ἀσυάγης δὲ, κρύπτων τὸν οἱ ἐνείχεε χόλον
διὰ τὸ γεγονὸς, πρῶτα μὲν κατάπερ ἤκουσε αὐτὸς πρὸς
τοῦ βουκόλου τὸ πρήγμα, πάλιν ἀπηγέετο τῷ Ἀρπάγῳ·
μετὰ δὲ, ὥς οἱ ἐπαλιλλόγητο, κατέβαινε λέγων, ὥς πε- 5
ρίεσί τε ὁ παῖς, καὶ τὸ γεγονὸς ἔχει καλῶς. “ Τῷ τε
“ γὰρ πεποιημένῳ, ἔφη λέγων, ἐς τὸν παῖδα τούτου

“ ἔκαμνον μεγάλως, καὶ θυγατρὶ τῇ ἐμῇ διαβεβλημένος,
 “ οὐκ ἐν ἐλαφρῷ ἐποιεύμην. ὥς ὢν τῆς τύχης εὖ μετ-
 10 “ εσεώσης, τοῦτο μὲν, τὸν σεωῦτοῦ παῖδα ἀπόπεμψον
 “ παρὰ τὸν παῖδα τὸν νεήλυδα· τῷτο δὲ, (σῶσρα τῷ παι-
 “ δὸς γὰρ μέλλω θύειν τοῖσι θεῶν τιμῇ αὕτη προσκέ-
 “ εἶλαι,) πᾶρισθί μοι ἐπὶ δεῖπνον.” Ἀρπαγος μὲν, ὥς ἤκω-
 σε ταῦτα, προσκυνήσας, καὶ μέγала ποιησάμενος ὅτι τε
 ἡ ἁμαρτὰς οἱ ἐς δέον ἐγεγόνεε, καὶ ὅτι ἐπὶ τύχησι χρη-
 σῇσι ἐπὶ δεῖπνον ἐκέκλητο, ἦϊε ἐς τὰ οἰκία. ἐσελθὼν δὲ
 5 τὴν ταχίστην, ἣν γὰρ οἱ παῖς εἷς μοῦνος, ἔτεα τρία καὶ
 δέκα κου μάλισα γεγονώς, τοῦτον ἐκπέμπει, ἵέναι τε
 κελεύων ἐς Ἀσυάγεος, καὶ ποιέειν ὅ, τι ἂν ἐκεῖνος
 κελεύοι. αὐτὸς δὲ περιχαρὴς ἐὼν, φράζει τῇ γυναικὶ
 τὰ συγκυρήσαντα. Ἀσυάγης δὲ, ὥς οἱ ἀπίκετο ὁ Ἀρ-
 10 πάγου παῖς, σφάξας αὐτὸν, καὶ κατὰ μέλεα διελὼν, τὰ
 μὲν ὥπτησε, τὰ δὲ ἔψησε τῶν κρεῶν. εὐτυχτα δὲ ποιη-
 σάμενος, εἶχε ἐτοῖμα. ἐπεὶ τε δὲ, τῆς ὥρης γινομένης
 τοῦ δεῖπνου, παρῆσαν οἱ τε ἄλλοι δαιτυμόνες καὶ ὁ Ἀρ-
 παγος, τοῖσι μὲν ἄλλοισι καὶ αὐτῷ Ἀσυάγει παρετι-
 15 θέατο τράπεζαι ἐπιπλέαι μηλείων κρεῶν. Ἀρπάγω δὲ, τῷ
 παιδὸς τοῦ ἐωῦτοῦ, πλὴν κεφαλῆς τε καὶ ἄκρων χειρῶν
 τε καὶ ποδῶν, τᾶλλα πάντα· ταῦτα δὲ χωρὶς ἔκειτο ἐπὶ
 κανέῳ κατακεκαλυμμένα. ὥς δὲ τῷ Ἀρπάγῳ ἐδόκεε
 ἄλλις ἔχειν τῆς βορῆς, Ἀσυάγης εἴρετό μιν, εἰ ἡσθεῖη τι
 20 τῇ θοίνῃ. Φαμένου δὲ Ἀρπάγου καὶ κάρτα ἡσθεῖναι, παρ-
 ἔφερον, τοῖσι προσέκειτο, τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδὸς κα-
 τακεκαλυμμένην, καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Ἀρ-
 παγον δὲ ἐκέλευον προσάντες ἀποκαλύπτειν τε καὶ λα-
 βεῖν τὸ βούλεται αὐτέων. πειθόμενος δὲ ὁ Ἀρπαγος, καὶ
 25 ἀποκαλύπτων, ὅρᾳ τοῦ παιδὸς τὰ λείμματα· ἰδὼν δὲ,
 οὔτε ἐξεπλάγη, ἐντός τε ἐωῦτοῦ γίνεται. εἴρετο δὲ αὐτὸν
 ὁ Ἀσυάγης, εἰ γινώσκει ὅτευ θηρίου κρέα βεβρώκοι. ὁ δὲ
 καὶ γινώσκειν ἔφη, καὶ ἄρεσόν εἶναι πᾶν τὸ ἂν βασιλεὺς
 ἔρδῃ. τούτοις δὲ ἀμειψάμενος, καὶ ἀναλαβὼν τὰ λοιπὰ
 30 τῶν κρεῶν, ἦϊε ἐς τὰ οἰκία. ἐνθεῦτεν δὲ ἔμελλε, ὥς ἐγὼ
 δοκέω, ἀλίσας θάψειν τὰ πάντα. Ἀρπάγω μὲν Ἀσυά-
 γης δίκην ταύτην ἐπέθηκε. Κύρου δὲ περὶ βουλεύων,
 ἑκάλεε τοὺς αὐτοὺς τῶν μάγων οἱ τὸ ἐνύπνιον οἱ ταύτῃ

119

Harpagus
 in convivio
 apud regem
 pastus filii
 sui carni-
 bus, potuit
 calamitate
 sua intelle-
 cta regem
 adulari.

120

Rex de Cyro
 deliberans,
 Magis affir-

mantibus
credit, so-
mni fatum
impletum
esse.

211

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

οὐκ ἔστιν ἄλλο
οὐδὲν ἄλλο

121

Cyrus in
Persiam ad
parentes di-
missus.

ἔκριναν· ἀπικομένους δὲ εἶρετο ὁ Ἀσυάγης, τῇ ἔκρινάν οἱ
τὴν ὄψιν· οἱ δὲ κατὰ ταυτὰ εἶπαν, λέγοντες ὥς βασιλεῦ- 5
σαι χρῆν τὸν παῖδα, εἰ ἐπέζωσε καὶ μὴ ἀπέθανε πρότε-
ρον. ὁ δὲ ἀμείβεται αὐτοὺς τοῖσδε, “Ἔσι τε ὁ παῖς καὶ
“ περὶ ἐσι· καί μιν ἐπ’ ἀγροῦ διαιτῶμενον οἱ ἐκ τῆς κώ-
“ μης παῖδες ἐσήσαντο βασιλέα. ὁ δὲ, πάντα ὅσα περ
“ οἱ ἀληθεῖ λόγῳ βασιλῆες, ἐτελέωσε ποιήσας. καὶ 10
“ γὰρ δορυφόρους, καὶ θυρωροὺς, καὶ ἀγγελιηφόρους,
“ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα διατάξας ἤρχε. καὶ νῦν ἐς τί
“ ὑμῖν ταῦτα φαίνεται φέρειν;” Εἶπαν οἱ μάγοι, “ Εἰ
“ μὲν περὶ ἐσί τε, καὶ ἐβασίλευσε ὁ παῖς μὴ ἐκ προνοίας
“ τινὸς, θάρσει τε τούτου εἴνεκα, καὶ θυμὸν ἔχε ἀγαθόν· 15
“ οὐ γὰρ ἔτι τοδεύτερον ἄρξει. παρὰ σμικρὰ γὰρ καὶ
“ τῶν λογίων ἡμῖν ἔνια κεχώρηκε. καὶ τά γε τῶν ὄνει-
“ ράτων ἐχόμενα, τελέως ἐς ἀσθενὲς ἔρχεται.” Ἀμεί-
βεται Ἀσυάγης τοῖσδε καὶ αὐτὸς, “ὦ μάγοι, ταύτῃ
“ πλεῖστος γνώμην εἰμὶ, βασιλῆος ὀνομασθέντος τοῦ παι- 20
“ δος, ἐξήκειν τε τὸν ὄνειρον, καὶ μοι τὸν παῖδα τοῦτον
“ εἶναι δεινὸν οὐδὲν ἔτι. ὅμως μὲν γέ τοι συμβουλεύσατέ
“ μοι, εὖ περισκεψάμενοι, τὰ μέλλει ἀσφαλέςατα εἶναι
“ οἴκῳ τε τῷ ἐμῷ καὶ ὑμῖν.” Εἶπαν πρὸς ταῦτα οἱ μά-
γοι, “ὦ βασιλεῦ, καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν περὶ πολλοῦ ἐστὶ κατ- 25
“ ορθεῖσθαι ἀρχὴν τὴν σὴν. κείνως μὲν γὰρ ἀλλοτριῖται,
“ ἐς τὸν παῖδα τοῦτον περιϊούσα ἑόντα Πέρσῃ· καὶ
“ ἡμεῖς ἑόντες Μῆδοι, δουλούμεθα τε, καὶ λόγου οὐδενὸς
“ γινόμεθα πρὸς Περσέων, ἑόντες ξεῖνοι· σέο δ’ ἐνεσεῶ-
“ τος βασιλῆος, ἑόντος πολιήτεω, καὶ ἄρχομεν τὸ μέρος, 30
“ καὶ τιμὰς πρὸς σέο μεγάλας ἔχομεν. οὕτω ὦν πάντως
“ ἡμῖν σέο τε καὶ τῆς σῆς ἀρχῆς προοπτέον ἐστὶ. καὶ νῦν
“ εἰ φοβερόν τι ἐωρῶμεν, πᾶν ἂν σοι προεφράζομεν· νῦν
“ δὲ ἀποσκήψαντος τοῦ ἐνυπνίου ἐς φλαῦρον, αὐτοί τε
“ θαρσέομεν, καὶ σοι ἕτερα τοιαῦτα παρακελευόμεθα. 35
“ τὸν δὲ παῖδα τοῦτον ἐξ ὀφθαλμῶν ἀπόπεμψαι ἐς Πέρ-
“ σας τε καὶ τοὺς γειναμένους.” Ἀκούσας ταῦτα ὁ
Ἀσυάγης, ἐχάρη τε, καὶ καλέσας τὸν Κῦρον, ἔλεγέ οἱ
τάδε, “ὦ παῖ, σὲ γὰρ ἐγὼ δι’ ὄψιν ὀνείρου οὐ τελέην
“ ἠδίκηον, τῇ σεαυτοῦ δὲ μοίρῃ περιεῖς· νῦν ὦν ἴθι χαί-
“ ρων ἐς Πέρσας· πομποὺς δ’ ἐγὼ ἅμα πέμψω. ἐλθὼν 5

“ δὲ ἐκεῖ, πατέρα τε καὶ μητέρα εὐρήσεις, οὐ κατὰ Μι-
 “ τραδάτην τε τὸν βουκόλον καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.”
 Ταῦτα εἶπας ὁ Ἀσυάγης, ἀποπέμπει τὸν Κῦρον. νοσή- 122
 σαντα δὲ μιν εἰς τοῦ Καμβύσεω τὰ οἰκία, ἐδέξαντο οἱ γει- Exceptus a
 νάμενοι· καὶ δεξάμενοι, ὡς ἐπύθοντο, μεγάλως ἀσπά- suis cum in-
 ζοντο, οἷα δὴ ἐπιστάμενοι αὐτίκα τότε τελευτῆσαι· ἰσό- genti læti-
 5 ρεόν τε ὅτεω τρόπῳ περιγένοιτο. ὁ δὲ σφι ἔλεγε, Φᾶς nutrice il-
 προτοῦ μὲν οὐκ εἰδέναι, ἀλλὰ ἡμαρτηκέναι πλεῖστον. 110.]
 κατ’ ὁδὸν δὲ πυθέσθαι πᾶσαν τὴν ἐωῦτοῦ πάθην. ἐπί-
 σασθαι μὲν γὰρ ὡς βουκόλου τοῦ Ἀσυάγεος εἶη παῖς·
 ἀπὸ δὲ τῆς κεῖθεν ὁδοῦ τὸν πάντα λόγον τῶν πομπῶν
 10 πυθέσθαι. τραφῆναι δὲ ἔλεγε ὑπὸ τῆς τοῦ βουκόλου
 γυναικός· ἥϊέ τε ταύτην αἰνέων διαπαντός· ἦν τέ οἱ ἐν
 τῷ λόγῳ τὰ πάντα ἡ Κυνώ. οἱ δὲ τοκέες παραλαβόντες
 τὸ οὖνομα τοῦτο, (ἵνα θειοτέρως δοκῇ τοῖσι Πέρσησι
 περιεῖναί σφι ὁ παῖς,) κατέβαλον φάτιν ὡς ἐκκείμενον
 15 Κῦρον κύων ἐξέθρεψε. ἐνθεῦτεν μὲν ἡ φάτις αὕτη κε-
 χωρήκεε. Κύρῳ δὲ ἀνδρευμένῳ, καὶ ἔοντι τῶν ἡλίκων 123-24
 ἀνδρειοτάτῳ καὶ προσφιλεστάτῳ, προσέκειτο ὁ Ἀρπα- Harpagus
 γος, δῶρα πέμπων, τίσασθαι Ἀσυάγεα ἐπιθυμέων. odio regis
 ἀπ’ ἐωῦτοῦ γὰρ ἔοντος ἰδιώτεω οὐκ ἐνεώρῃ τιμωρίην ἐσο- in vindictæ
 5 μένην εἰς Ἀσυάγεα· Κῦρον δὲ ὀρέων ἐπιτρεφόμενον, ἐποι- occasionem
 ἔετο σύμμαχον, τὰς πάθας τὰς Κύρου τῇσι ἐωῦτοῦ dilato, Cy-
 ὁμοιούμενος. πρὸ δ’ ἔτι τούτου τάδε οἱ κατέρχαστο· ἔοντος rum adul-
 τοῦ Ἀσυάγεος πικροῦ εἰς τοὺς Μήδους, συμμίσγων tum exsti-
 ἐνὶ ἐκάσῳ ὁ Ἀρπαγος τῶν πρώτων Μήδων, ἀνέπειθε ὡς mulat regni
 10 χρὴ Κῦρον προσησαμένους, τὸν Ἀσυάγεα παῦσαι τῆς spe in a-
 βασιληΐης κατεργασμένου δὲ οἱ τούτου, καὶ ἔοντος ἐτοί- vum, litteris
 μου, οὕτω δὴ τῷ Κύρῳ διαιτωμένῳ ἐν Πέρσησι βουλό- missis intra
 μενος ὁ Ἀρπαγος δηλώσαι τὴν ἐωῦτοῦ γνώμην, ἄλλως exentera-
 μὲν οὐδαμῶς εἶχε, ἅτε τῶν ὁδῶν φυλασσομένων· ὁ δὲ tum repo-
 15 ἐπιτεχνᾷται τοιόνδε· λαγὸν μηχανησάμενος, καὶ ἀνα- rem insutis.
 σχίσας τούτου τὴν γαστέρα, καὶ οὐδὲν ἀποτίλας, ὡς δὲ
 εἶχε, οὕτω ἐσέθηκε βιβλίον, γράψας τὰ οἱ ἐδόκεε· ἀπορ-
 ράψας δὲ τοῦ λαγοῦ τὴν γαστέρα, καὶ δίκτυα δοῦς, ἅτε
 θηρευτῇ, τῶν οἰκετέων τῷ πισοτάτῳ, ἀπέσειλε εἰς τοὺς
 20 Πέρσας· ἐντειλάμενός οἱ ἀπὸ γλώσσης, διδόντα τὸν λα-
 γὸν Κύρῳ ἐπειπεῖν, αὐτοχειρίῃ μιν διελεῖν, καὶ μηδ-

124 ένα οἱ ταῦτα ποιεῦντι παρῆναι. Ταῦτα δὲ δὴ ὦν ἐπιτελέα ἐγένετο· καὶ ὁ Κῦρος παραλαβὼν τὸν λαγὸν ἀνέσχισε. εὐρῶν δὲ ἐν αὐτῷ τὸ βιβλίον ἐνεὸν, λαβὼν ἐπελέγετο. τὰ δὲ γράμματα ἔλεγε τάδε, “ ὦ παῖ “ Καμβύσεω, σὲ γὰρ θεοὶ ἐπορέωσι· οὐ γὰρ ἂν κοτε ἐς 5 “ τοσοῦτον τύχης ἀπείκευ. σὺ νῦν Ἀσυάγεα τὸν σεωῦτοῦ “ φονέα τίσαι. κατὰ μὲν γὰρ τὴν τούτου προθυμίην “ τέθνηκας· τὸ δὲ κατὰ θεούς τε καὶ ἐμὲ περιεῖς. τά “ σε καὶ πάλαι δοκέω πάντα ἐκμεμαθηκέναι, σέο τε “ αὐτοῦ πέρι, ὡς ἐπρήχθη, καὶ οἶα ἐγὼ ὑπὸ Ἀσυάγεος 10 “ πέπονθα· ὅτι σε οὐκ ἀπέκτεινα, ἀλλὰ ἔδωκα τῷ βου- “ κόλῳ. σὺ νῦν ἦν βούλῃ ἐμοὶ πείθεσθαι, τῆσπερ Ἀ- “ συάγης ἄρχει χώρης, ταύτης ἀπάσης ἄρξεις· Πέρσας “ γὰρ ἀναπείσας ἀπίσασθαι, στρατηλάτεις ἐπὶ Μήδους· “ καὶ ἦν τε ἐγὼ ὑπὸ Ἀσυάγεος ἀποδεχθῶν στρατηγὸς ἀν- 15 “ τία σεῦ, ἔσι τοι τὰ σὺ βούλεαι, ἦν τε τῶν τις δοκίμων “ ἄλλος Μήδων. πρῶτοι γὰρ οὗτοι ἀποσάντες ἀπ’ ἐκεί- “ νου, καὶ γενόμενοι πρὸς σέο, Ἀσυάγεα καταιρέειν πει- “ ρήσονται. ὡς ὦν ἐτοίμου τοῦ γε ἐνθάδε ἔοντος, ποίεις

125-26

Persarum
populi, et
Cyri artes
impellentis
eos ab
Astyage de-
ficere.

“ ταῦτα, καὶ ποίεις κατὰ τάχος.” Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κῦρος, ἐφρόντιζε ὅτεω τρήπῳ σοφωτάτῳ Πέρσας ἀναπεί- σαι ἀπίσασθαι. φροντίζων δὲ, εὕρισκεται ταῦτα καιριώ- τατα εἶναι. ἐποίησε δὴ ταῦτα. γράψας ἐς βιβλίον τὰ ἐβούλετο, ἀλίην τῷ Περσέων ἐποιήσατο· μετὰ δὲ, ἀνα- 5 πτύξας τὸ βιβλίον καὶ ἐπιλεγόμενος, ἔφη Ἀσυάγεά μιν στρατηγὸν Περσέων ἀποδεικνύναι. “ Νῦν, ἔφη τε λέγων, “ ὦ Πέρσαι, προαγορεύω ὑμῖν, παρῆναι ἕκασον ἔχοντα “ δρέπανον.” Κῦρος μὲν ταῦτα προηγόρευσε. ἔσι δὲ Περσέων συχνὰ γένεα· καὶ τὰ μὲν αὐτέων ὁ Κῦρος συν- 10 ἄλισε, καὶ ἀνέπεισε ἀπίσασθαι ἀπὸ Μήδων· ἔσι δὲ τάδε, ἐξ ὧν ὅλλοι πάντες ἀρτέαται Πέρσαι, Πασαργάδαι, Μαράφιοι, Μάσπιοι. τουτέων Πασαργάδαι εἰσὶ ἄριστοι· ἐν τοῖσι καὶ Ἀχαιμενίδαι εἰσὶ φηήτρη, ἐνθεν οἱ βασιλέες οἱ Περσεῖδαι γεγόνασι. ἄλλοι δὲ Πέρσαι 15 εἰσὶ οἷδε, Πανδιαλαῖοι, Δηρουσιαῖοι, Γερμάνιοι· οὗτοι μὲν πάντες ἀροτῆρές εἰσι. οἱ δὲ ἄλλοι νομάδες, Δάοι, Μάρδοι, Δροπικοὶ, Σαγάρτιοι. Ὡς δὲ παρῆσαν ἀπαν- 126 τες ἔχοντες τὸ προειρημένον, ἐνθαῦτα ὁ Κῦρος (ἦν γάρ

τις χώρος τῆς Περσικῆς ἀκανθώδης ὅσον τε ἐπὶ ὀκτω-
 καίδεκα σταδίους ἢ εἴκοσι) πάντα τοῦτόν σφι τὸν χώρον
 5 προεῖπε ἐξημερῶσαι ἐν ἡμέρῃ. ἐπιτελεσάντων δὲ τῶν
 Περσέων τὸν προκείμενον ἄεθλον, δευτέρᾳ σφι προεῖπε,
 εἰς τὴν ὑσεραίην παρεῖναι λελουμένους. ἐν δὲ τούτῳ τά
 τε αἰπόλια καὶ τὰς ποιμένας καὶ τὰ βουκόλια ὁ Κῦρος
 πάντα τοῦ πατρὸς συναλίσας εἰς τῷτο, ἔθυε καὶ παρε-
 10 σκεύαζε, ὡς δεξόμενος τῶν Περσέων τὸν στρατόν. πρὸς
 δὲ, οἶνω τε καὶ σιτίοισι ὡς ἐπιτηδεωτάτοις. ἀπικομέ-
 νους δὲ τῇ ὑσεραίῃ τοὺς Πέρσας κατακλίνας εἰς λει-
 μῶνα, εὐώχῃ. ἐπεὶ τε δὲ ἀπὸ δείπνου ἦσαν, εἶρετό
 σφας ὁ Κῦρος, κότερα τὰ τῇ προτεραίῃ εἶχον, ἢ τὰ
 15 παρεόντα σφι εἶη αἰρετώτερα. οἱ δὲ ἔφασαν πολλὸν εἶ-
 ναι αὐτέων τὸ μέσον. τὴν μὲν γὰρ προτέρην ἡμέρην
 πάντα σφι κακὰ ἔχειν· τὴν δὲ τότε παρεοῦσαν, πάντα
 ἀγαθὰ. παραλαβὼν δὲ τοῦτο τὸ ἔπος ὁ Κῦρος, παρε-
 γύμνου τὸν πάντα λόγον, λέγων· “Ἄνδρες Πέρσαι, οὐ-
 20 “ τῶ ὑμῖν ἔχει. βουλομένοις μὲν ἐμέο πείθεσθαι, ἔσι
 “ τὰδε τε καὶ ἄλλα μυρία ἀγαθὰ, οὐδένα πόνον δουλο-
 “ πρεπέα ἔχῃσι· μὴ βελομένοις δὲ ἐμέο πείθεσθαι, εἰσὶ
 “ ὑμῖν πόνοι τῷ χθιζῷ παραπλήσιοι ἀναρίθμητοι. νῦν
 “ ὧν ἐμέο πειθόμενοι, γίνεσθε ἐλεύθεροι. αὐτός τε γὰρ
 25 “ δοκέω θείῃ τύχῃ γεγονώς, τὰδε εἰς χεῖρας ἄγασθαι·
 “ καὶ ὑμέας ἡγημαὶ ἄνδρας Μήδων εἶναι οὐ φαυλοτέρους,
 “ ἔτε τᾶλλα, ἔτε τὰ πολέμια. ὡς ὧν ἐχόντων ὧδε, ἀπ-
 “ ἴσασθε ἀπ’ Ἀσυάγεος τὴν ταχίστην.” Πέρσαι μὲν νυν
 127
 προσάτεω ἐπιλαβόμενοι, ἄσμενοι ἐλευθεροῦντο, καὶ πά-
 λαι δεινὸν ποιεύμενοι ὑπὸ Μήδων ἄρχεσθαι. Ἀσυάγης
 δὲ ὡς ἐπύθετο Κῦρον πρήσσοντα ταῦτα, πέμψας ἄγγε-
 5 λον, ἐκάλεε αὐτόν. ὁ δὲ Κῦρος ἐκέλευε τὸν ἄγγελον
 ἀπαγγέλλειν, ὅτι πρότερον ἤξοι παρ’ ἐκεῖνον ἢ αὐτὸς
 Ἀσυάγης βουλήσεται. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἀσυάγης,
 Μήδους τε ὥπλισε πάντας, καὶ στρατηγὸν αὐτέων, ὥς
 θεοβλαβῆς ἔων, ἀπέδεξε Ἀρπαγον, λήθην ποιεύμενος
 10 τὰ μιν ἐόργεε. ὡς δ’ οἱ Μῆδοι στρατευσάμενοι τοῖσι
 Πέρσῃσι συνέμισγον, οἱ μὲν τινες αὐτέων ἐμάχοντο,
 ὅσοι μὴ τοῦ λόγου μετέσχον· οἱ δὲ αὐτομόλεον πρὸς τοὺς
 Πέρσας· οἱ δὲ πλεῖστοι ἐθελοκάκεόν τε καὶ ἔφευγον.

Medi prae-
lio fusi.

128
Altero præ-
lio Astya-
ges ipse vi-
ctus et vi-
vus captus
a. 550.

Διαλυθέντος δὲ τοῦ Μηδικοῦ στρατεύματος αἰσχυρῶς, ὥς ἐπύθετο τάχιστα ὁ Ἀσυάγης, ἔφη, ἀπειλέων τῷ Κύρῳ, “ Ἀλλ’ οὐδ’ ὥς ὁ Κύρος γε χαιρήσει.” Τοῦ- αὐτὰ εἰπας, πρῶτον μὲν τῶν μάγων τοὺς ὀνειροπόλους, οἱ μιν ἀνέγνωσαν μετεῖναι τὸν Κύρον, τούτους ἀνεσκολό- 5 πισε. μετὰ δὲ, ὥπλισε τοὺς ὑπολειφθέντας τῶν Μήδων ἐν τῷ ἄσσει, νέους τε καὶ πρεσβύτας ἄνδρας. ἐξαγαγὼν δὲ τούτους, καὶ συμβαλὼν τοῖσι Πέρσησι, ἐσσώθη· καὶ αὐτὸς τε Ἀσυάγης ἐξωγρήθη, καὶ τὰς ἐξήγαγε τῶν Μή- δων ἀπέβαλε. Ἔόντι δὲ αἰχμαλώτῳ τῷ Ἀσυάγει προ- 5

129
Harpago in-
sultanti
quid Asty-
ages capti-
vus respon-
derit.

σὰς ὁ Ἀρπαγος, κατέχαιρέ τε καὶ κατεκερτόμεε, καὶ ἄλλα λέγων ἐς αὐτὸν θυμαλγέα ἔπεα, καὶ δὴ καὶ εἶρετό μιν πρὸς τὸ ἐωῦτοῦ δεῖπνον, τό μιν ἐκεῖνος σαρξὶ τοῦ παιδὸς ἐδοίνισε, ὃ, τι εἴη ἢ ἐκεῖνου δουλοσύνη ἀντὶ τῆς 5 βασιληΐης. ὁ δὲ μιν προσιδὼν ἀντεῖρετο, εἰ ἐωῦτοῦ ποιέεται τὸ Κύρου ἔργον. Ἀρπαγος δὲ ἔφη, αὐτὸς γὰρ γράψαι, τὸ πρῆγμα δὴ ἐωῦτοῦ δικαίως εἶναι. Ἀσυά- γης δὲ μιν ἀπέφαινε τῷ λόγῳ σκαιότατόν τε καὶ ἀδι- κιώτατον ἔόντα πάντων ἀνθρώπων· σκαιότατον μὲν γε, 10 εἰ παρεὼν αὐτῷ βασιλέα γενέσθαι, εἰ δὴ δι’ ἐωῦτοῦ γε ἐπρήχθη τὰ παρεόντα, ἄλλῳ περιέθηκε τὸ κράτος· ἀδικιώτατον δὲ, ὅτι τοῦ δεῖπνου εἵνεκε Μήδους κατεδού- λωσε. εἰ γὰρ δὴ δέον πάντως περιθεῖναι ἄλλῳ τέῳ τῇ βασιληΐῃ, καὶ μὴ αὐτὸν ἔχειν, δικαιοτέρον εἶναι Μήδων 15 τέῳ περιβαλεῖν τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἢ Περσέων. νῦν δὲ Μήδους μὲν, ἀναιτίους τούτου ἔοντας, δούλους ἀντὶ δε- σποτέων γεγονέναι· Πέρσας δὲ, δούλους ἔοντας τοπρὶν Μήδων, νῦν γεγονέναι δεσπότας. Ἀσυάγης μὲν νυν βα- 20

130
Quam diu
Medi Asiæ
imperatorint.
Parcit A-
styagi Cy-
rus.

σιλεύσας ἐπ’ ἔτεα πέντε καὶ τριήκοντα, οὕτω τῆς βασι- ληΐης κατεπαύθη. Μῆδοι δὲ ὑπέκυψαν Πέρσησι διὰ τὴν τούτου πικρότητα, ἄρξαντες τῆς ἄνω Ἀλυσ ποτα- μοῦ Ἀσίης ἐπ’ ἔτεα τριήκοντα καὶ ἑκατὸν δυῶν δέοντα, 5 παρὲς ἢ ὅσον οἱ Σκύθαι ἤρχον. ὕστερ’ αὖ μόντοι χρόνῳ μετεμέλησέ τέ σφι ταῦτα ποιήσασι, καὶ ἀπέσκησαν ἀπὸ Δαρείου. ἀπόσαντες δὲ, ὀπίσω κατεστράφησαν, μάχῃ νικηθέντες. τότε δὲ ἐπὶ Ἀσυάγεος οἱ Πέρσαι τε καὶ ὁ Κύρος ἐπανασάντες τοῖσι Μήδοισι, ἤρχον τὸ ἀπὸ τούτου 10 τῆς Ἀσίης. Ἀσυάγεα δὲ Κύρος, κακὸν οὐδὲν ἄλλο

ποιήσας, εἶχε παρ' ἐωϋτῶ, ἐς ὃ ἐτελεύτησε. οὕτω δὲ
 Κύρος γενόμενός τε καὶ τραφεὶς, καὶ ἐβασίλευσε, καὶ
 Κροῖσον ὕσερον τούτων ἄρξαντα ἀδικίης κατεσρέψατο,
 15 ὥς εἴρηταί μοι τοπρότερον. τοῦτον δὲ κατασρεψάμενος,
 οὕτω πάσης τῆς Ἀσίης ἥρξε.

ΠΕΡΣΑΣ δὲ οἶδα νόμοισι τοιοῖσδε χρεωμένους. ἀγάλ- 131
 ματα μὲν καὶ νηοὺς καὶ βωμοὺς οὐκ ἐν νόμῳ ποιευμένους *Persarum*
 ἰδρύεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖσι ποιεῦσι μωρίην ἐπιφέρουσι *Dii et sa-*
 ὥς μὲν ἐμοὶ δοκέει, ὅτι οὐκ ἀνθρωποφυέας ἐνόμισαν τοὺς
 5 θεοὺς, κατὰπερ οἱ Ἕλληνες, εἶναι. οἱ δὲ νομίζουσι Διὶ
 μὲν, ἐπὶ τὰ ὑψηλότατα τῶν οὐρέων ἀναβαίνοντες, θυσίας
 ἔρδειν, τὸν κύκλον πάντα τοῦ οὐρανοῦ Δία καλέοντες·
 θύουσι δὲ ἡλίῳ τε καὶ σελήνῃ καὶ γῇ καὶ πυρὶ καὶ
 ὕδατι καὶ ἀνέμοισι. τούτοις μὲν δὴ μούνοισι θύουσι
 10 ἀρχῇθεν· ἐπιμεμαθήκασι δὲ καὶ τῇ Οὐρανίῃ θύειν,
 παρὰ τε Ἀσσυρίων μαθόντες καὶ Ἀραβίων. καλέουσι
 δὲ Ἀσσύριοι τὴν Ἀφροδίτην, Μύλιττα· Ἀράβιοι δὲ,
 Ἀλίττα· Πέρσαι δὲ, Μίτσαν. Θυσίῃ δὲ τοῖσι Πέρσησι 132

περὶ τοὺς εἰρημένους θεοὺς ἥδε κατεστήκεε. οὔτε βωμοὺς *Ritus in sa-*
 ποιεῦνται, οὔτε πῦρ ἀνακαίουσι, μέλλοντες θύειν· οὐ
 σπονδῇ χρέωνται, οὐκὶ αὐλῶ, οὐ σέμμασι, οὐκὶ οὐλῇσι.
 5 τῶν δὲ ὥς ἐκάσῳ θύειν θέλει, ἐς χῶρον καθαρὸν ἀγα-
 γῶν τὸ κτήνος, καλέει τὸν θεόν, ἐσεφανωμένος τὸν τιή-
 ρην μυρσίνῃ μάλισα. ἐωϋτῶ μὲν δὴ τῷ θύοντι ἰδίῃ μὲνῳ
 οὐ οἱ ἐγγίνεται ἀρᾶσθαι ἀγαθὰ· ὁ δὲ πᾶσι τοῖσι Πέρ-
 σησι κατεύχεται εὖ γίνεσθαι, καὶ τῷ βασιλεῖ. ἐν γὰρ
 10 δὴ τοῖσι ἅπασι Πέρσησι καὶ αὐτὸς γίνεται. ἐπεὰν δὲ
 διαμισύλας κατὰ μέρεα τὸ ἱερίον, ἐψήσῃ τὰ κρέα, ὑπο-
 πάσας ποιήν ὥς ἀπαλωτάτην, μάλισα δὲ τὸ τρίφυλλον,
 ἐπὶ ταύτης ἔθηκε ὧν πάντα τὰ κρέα. διαθέντος δὲ αὐ-
 τοῦ, μάγος ἀνὴρ παρσεσεὼς ἐπαεῖδαι θεογονίην, οἴην δὲ
 15 ἐκεῖνοι λέγουσι εἶναι τὴν ἐπαοιδήν· ἄνευ γὰρ δὴ μάγου
 οὐ σφί νόμος ἐστὶ θυσίας ποιέεσθαι. ἐπισχῶν δὲ ὀλίγον
 χρόνον, ἀποφέρεται ὁ θύσας τὰ κρέα, καὶ χράται ὃ, τι
 μιν ὁ λόγος αἰρέει. Ἡμέρην δὲ ἀπασέων μάλισα ἐκεῖ- 133
 νην τιμᾶν νομίζουσι τῇ ἑκάστος ἐγένετο. ἐν ταύτῃ δὲ *Mores: di-*
 πλέω δαῖτα τῶν ἄλλων δικαιοῦσι προτίθεσθαι· ἐν τῇ *em natalem*
 ῥί εὐδαίμονες αὐτῶν, βοῦν καὶ ἵππον καὶ κάμηλον καὶ *festum a-*
gunt: quo

victu vi-
vant: vino
indulgent:
eorum ve-
recundia:
compotan-
tes delibe-
rant.

134

Osculatio
et adoratio
salutanti-
um: obser-
vantiae cul-
tus inter vi-
cinos: quam
de se ipsi
habeant o-
pinionem.

135

Externos
mores facil-
lime adsci-
pant.

ὄνον προτιθέαται ὅλους ὀπτοὺς ἐν καμίνοισι· οἱ δὲ πένη-
τες αὐτέων τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων προτιθέαται. σί-
τοισι δὲ ὀλίγοισι χρέωνται, ἐπιφορήμασι δὲ πολλοῖσι,
καὶ οὐκ ἀλέσι· καὶ διὰ τοῦτό φασι Πέρσαι τοὺς Ἑλλη-
νας σιτεομένους, πεινῶντας παύεσθαι, ὅτι σφι ἀπὸ δεί-
πνου παραφορέεται οὐδὲν λόγου ἄξιον· εἰ δέ τι παρα-
10 φέροιτο, ἐσθίωντας ἂν οὐ παύεσθαι. οἴνω δὲ κάρτα
προσκέαται· καὶ σφι οὐκ ἐμέσαι ἔξεσι, οὐκὶ οὐρῆσαι
ἀντίον ἄλλου. ταῦτα μὲν νυν οὕτω φυλάσσεται. μεθυ-
σκόμενοι δὲ ἐώθασι βουλεύεσθαι τὰ σπουδαιέστατα τῶν
πρηγμάτων· τὸ δ' ἂν ἄδη σφι βουλευομένοισι, τοῦτο τῇ
15 ὑσεραίῃ νήφουσι προτιθεῖ ὁ σέγαρχος, ἐν τοῦ ἂν ἐόντες
βουλεύονται. καὶ ἦν μὲν ἄδη καὶ νήφουσι, χρέωνται
αὐτέω· ἦν δὲ μὴ ἄδη, μετιεῖσι. τὰ δ' ἂν νήφοντες προ-
βουλεύσωνται, μεθυσκόμενοι ἐπιδιαγινώσκουσι. Οἱ συν-
τυγχάνοντες δ' ἀλλήλοισι ἐν τῇσι ὁδοῖσι, τῷδε ἂν τις
διαγνοίῃ εἰ ὅμοιοί εἰσι οἱ ἐντυγχάνοντες. ἀντὶ γὰρ τοῦ
προσαγορεύειν ἀλλήλους φιλέουσι τοῖσι σόμασι. ἦν δὲ
ἢ οὔτερος ὑποδεέσερος ὀλίγω, τὰς παρειὰς φιλέονται·
5 ἦν δὲ πολλῷ ἢ οὔτερος ἀγεννέσερος, προσπίπτων προσ-
κυνεῖ τὸν ἕτερον. τιμῶσι δὲ ἐκ πάντων τοὺς ἄγχιστα
ἐωϋτῶν οἰκέοντας, μετὰ γε ἐωϋτούς· δεύτερά δὲ, τοὺς
δευτέρους· μετὰ δὲ, κατὰ λόγον προβαίνοντες τιμῶσι.
ἦκιστα δὲ τοὺς ἐωϋτῶν ἐκασάτω οἰκημένους ἐν τιμῇ ἄγον-
10 ται, νομίζοντες ἐωϋτοὺς εἶναι ἀνθρώπων μακρῷ τὰ
πάντα ἀρίστους· τοὺς δὲ ἄλλους, κατὰ λόγον τὸν λεγό-
μενον τῆς ἀρετῆς ἀντέχεσθαι· τοὺς δὲ ἐκασάτω οἰκέον-
τας ἀπ' ἐωϋτῶν, κακίστους εἶναι. ἐπὶ δὲ Μήδων ἀρχόν-
των καὶ ἦρχε τὰ ἔθνεα ἀλλήλων, συναπάντων μὲν Μῆ-
15 δοι, καὶ τῶν ἄγχιστα οἰκεόντων σφίσι· οὗτοι δὲ καὶ τῶν
ὁμούρων· οἱ δὲ, μάλα τῶν ἐχομένων. κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ
λόγον καὶ οἱ Πέρσαι τιμῶσι· προέβαινε γὰρ δὴ τὸ ἔθνος
ἄρχον τε καὶ ἐπιτροπεῦον. Ξεινικὰ δὲ νόμαια Πέρσαι
προσίενται ἀνδρῶν μάλισα. καὶ γὰρ δὴ τὴν Μηδικὴν
ἐσθῆτα νομίσαντες τῆς ἐωϋτῶν εἶναι καλλίω, φορέουσι·
καὶ ἐς τοὺς πολέμους, τοὺς Αἰγυπτίους θώρηκας· καὶ
εὐπαθείας τε παντοδαπὰς πυνθανόμενοι ἐπιτηδεύουσι·
5 καὶ δὴ καὶ ἀπ' Ἑλλήνων μαθόντες, παισὶ μίσγονται.

γαμέουσι δ' ἕκαστος αὐτέων πολλὰς μὲν κουριδίας γυναῖ-
 κας, πολλῶ δ' ἔτι πλεῦνας παλλακὰς κτῶνται. Ἄν- 136
 δραγαδίη δ' αὕτη ἀποδέδεκται, μετὰ τὸ μάχεσθαι εἶναι Soboles nu-
 ἀγαθόν, ὅς ἂν πολλοὺς ἀποδέξῃ παῖδας. τῷ δὲ τοὺς merosa, pa-
 πλείστους ἀποδεικνύντι, δῶρα ἐκπέμπει ὁ βασιλεὺς ἀνὰ tribus laudi
 5 πᾶν ἔτος. τὸ πολλὸν δ' ἡγέεται ἰσχυρὸν εἶναι. παιδεύ- et honori :
 οῦσι δὲ τοὺς παῖδας, ἀπὸ πενταέτεος ἀρξάμενοι μέχρι liberorum
 εἰκοσαέτεος, τρία μοῦνα, ἱππεύειν, καὶ τοξεύειν, καὶ educatio.
 ἀληθίζεσθαι. πρὶν δὲ ἢ πενταέτης γένηται, οὐκ ἀπ-
 ικνέεται ἐς ὅψιν τῷ πατρὶ, ἀλλὰ παρὰ τῇσι γυναῖξι
 10 δίαιταν ἔχει. τοῦδε εἵνεκα τοῦτο οὕτω ποιεῖται, ἵνα ἦν
 ἀποθάνῃ τρεφόμενος, μηδεμίην ἄσπην τῷ πατρὶ προσ-
 βάλλῃ. Αἰνέω μὲν νυν τόνδε τὸν νόμον· αἰνέω δὲ καὶ 137
 τόνδε, τὸ μὴ μιῆς αἰτίης εἵνεκα μήτε αὐτὸν τὸν βασι- Immunitas
 λέα μηδένα φονεύειν, μήτε τῶν ἄλλων Περσέων μηδένα a poena ca-
 τῶν ἐωῦτοῦ οἰκετέων ἐπὶ μιῇ αἰτίῃ ἀνήκεσον πάθος pitati ob u-
 5 ἔσθδιν. ἀλλὰ λογισάμενος ἦν εὐρίσκη πλέω τε καὶ num solum
 μέζω τὰ ἀδικήματα ἑόντα τῶν ὑπουργημάτων, οὕτω delictum :
 τῷ θυμῷ χράται. ἀποκτεῖναι δὲ οὐδένα κω λέγουσι parricidia
 τὸν ἐωῦτοῦ πατέρα, οὐδὲ μητέρα. ἀλλὰ ὁκόσα ἤδη τοι non credunt
 αὐτὰ ἐγένετο, πᾶσαν ἀνάγκην φασὶ ἀναζητεόμενα ταῦ- fieri posse.
 10 τα ἀνευρεθῆναι ἤτοι ὑποβολιμαῖα ἑόντα, ἢ μοιχίδια·
 οὐ γὰρ δὴ φασὶ οἶκος εἶναι τὸν γε ἀληθέως τοκέα ὑπὸ
 τοῦ ἐωῦτοῦ παιδὸς ἀποθνήσκειν. Ἄσσα δὲ σφι ποιεῖν 138
 οὐκ ἔξεσι, ταῦτα οὐδὲ λέγειν ἔξεσι. αἰσχισον δὲ αὐ- Quid non li-
 τοῖσι τὸ ψεύδεσθαι νενόμισαι· δεύτερον δὲ, τὸ ὀφείλῃν ceat dicere :
 χρέος· πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων εἵνεκα, μάλιστα δὲ ἀναγ- quas duas
 5 καίην φασὶ εἶναι, τὸν ὀφείλοντα καὶ τι ψεῦδος λέγειν. res turpissi-
 ὅς ἂν δὲ τῶν ἀσῶν λέπρην ἢ λεύκην ἔχῃ, ἐς πόλιν οὐ- mae ducant :
 τος οὐ κατέρχεται, οὐδὲ συμμίσγεται τοῖσι ἄλλοις lepra infe-
 Πέρσησι. φασὶ δὲ μιν ἐς τὸν ἥλιον ἀμαρτόντα τι, ταῦτ' ctis aut vi-
 ἔχειν. ξεῖνον δὲ πάντα, τὸν λαμβανόμενον ὑπὸ τουτέων, tiligine quid
 10 ἐξελαύνουσι ἐκ τῆς χώρας· πολλοὶ καὶ τὰς λευκὰς faciunt : flu-
 περισερὰς, τὴν αὐτὴν αἰτίην ἐπιφέροντες. ἐς ποταμὸν minum cul-
 δὲ οὔτε ἐνουρέουσι, οὔτε ἐμπτύουσι, οὐ χεῖρας ἐναπονί- tus.
 ζονται, οὐδὲ ἄλλον οὐδένα περιορῶσι, ἀλλὰ σέβονται
 ποταμοὺς μάλιστα. Καὶ τόδε ἄλλο σφι ὧδε συμπέπτωκε 139
 γίνεσθαι, τὸ Πέρσας μὲν αὐτοὺς λέληθε, ἡμέας μὲν τοι Nomina

omnia desi-
nere in lit-
teram S.

140
Sepultura:
Magi Per-
sarum et sa-
cerdotes
Ægyptii
qua in re
differant.

οὐ. τὰ οὐνόματά σφι ἔόντα ὅμοια τοῖσι σώμασι καὶ τῇ
μεγαλοπρεπείῃ, τελευτῶσι πάντα ἐς τῷτὸ γράμμα, τὸ
Δωριέες μὲν Σὰν καλέουσι, Ἰωνες δὲ Σίγμα. ἐς τοῦτο
διζήμενος εὐρήσεις τελευτῶντα τῶν Περσέων τὰ οὐνόματα,
οὐ τὰ μὲν, τὰ δ' οὐ, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως. Ταῦτα μὲν
ἀτρεκέως ἔχω περὶ αὐτῶν εἰδὼς εἰπεῖν. τάδε μέντοι ὡς
κρυπτόμενα λέγεται, καὶ οὐ σαφηνέως περὶ τοῦ ἀπο-
θανόντος· ὡς οὐ πρότερον θάπτεται ἀνδρὸς Πέρσεω ὁ νέ-
κυσ, πρὶν ἂν ὑπ' ὄρνιθος ἢ κυνὸς ἐλκυσθῇ. μάγους
μὲν γὰρ ἀτρεκέως οἶδα ταῦτα ποιέοντας· ἐμφανέως γὰρ
δὴ ποιεῦσι. κατακηρώσαντες δὴ ὦν τὸν νέκυν Πέρσαι,
γῇ κρύπτουσι. μάγοι δὲ κεχωρίδαται πολλὸν τῶν τε
ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἱρέων. οἱ μὲν
γὰρ ἀγνεύουσι ἔμψυχον μηδὲν κτείνειν, εἰ μὴ ὅσα θύουσι.
οἱ δὲ δὴ μάγοι αὐτοχειρίῃ πάντα, πλὴν κυνὸς καὶ ἀν-
θρώπου, κτείνουσι. καὶ ἀγώνισμα τοῦτο μέγα ποιεῦνται,
κτείνοντες ὁμοίως μύρμηκας τε καὶ ὄφεις, καὶ τᾶλλα ἔρ-
πετὰ καὶ πετεινά. καὶ ἀμφὶ μὲν τῷ νόμῳ τούτῳ ἔχεται,
ὡς καὶ ἀρχὴν ἐνομίσθη. ἀνείμι δὲ ἐπὶ τὸν πρότερον
λόγον.

141
Iones, metu
belli a Cyro,
qui solis
Milesiis a-
micitiam
dedisset,
urbes muni-
unt, et
Spartam le-
gatos mit-
tunt.

ΙΩΝΕΣ δὲ καὶ Αἰολέες, ὡς οἱ Λυδοὶ τάχιστα κατε-
γράφατο ὑπὸ Περσέων, ἔπεμπον ἀγγέλους ἐς Σάρδεις
παρὰ Κῦρον, ἐθέλοντες ἐπὶ τοῖσι αὐτοῖσι εἶναι, τοῖσι καὶ
Κροίσῳ ἦσαν κατήκοοι. ὁ δὲ, ἀκούσας αὐτέων τὰ προΐ-
σχοντο, ἔλεξέ σφι λόγον, ἀνδρα φὰς αὐλητὴν ἰδόντα
ἰχθυὺς ἐν τῇ θαλάσσῃ, αὐλέειν, δοκέοντά σφεας ἐξε-
λεύσεσθαι ἐς γῆν· ὡς δὲ ψευσθῆναι τῆς ἐλπίδος, λα-
βεῖν ἀμφίβληστρον, καὶ περιβαλεῖν τε πλῆθος πολλὸν
τῶν ἰχθύων καὶ ἐξειρύσα. ἰδόντα δὲ παλλομένους
εἰπεῖν ἄρα αὐτὸν πρὸς τοὺς ἰχθυὺς, “Παύεσθέ μοι
“ὀρχεόμενοι, ἐπεὶ οὐκ ἐμέο αὐλέοντος ἠθέλετε ἐκβαί-
“νεῖν ὀρχεόμενοι.” Κῦρος μὲν τοῦτον τὸν λόγον τοῖσι
Ἰωσι καὶ τοῖσι Αἰολεῦσι τῶνδε εἵνεκα ἔλεξε, ὅτι δὴ οἱ
Ἰωνες πρότερον αὐτοῦ Κύρου δεηθέντος δι' ἀγγέλων ἀπ-
ίσασθαί σφεας ἀπὸ Κροίσου, οὐκ ἐπείθοντο· τότε δὲ καὶ
ἐργασμένων τῶν πρηγμάτων, ἦσαν ἐτοῖμοι πείθεσθαι
Κύρῳ. ὁ μὲν δὴ, ὀργῇ ἐχόμενος, ἔλεγέ σφι τάδε. Ἰω-
νες δὲ ὡς ἤκουσαν τούτων ἀνενηχθέντων ἐς τὰς πόλεις,

20 τείχεά τε περιεβάλλοντο ἑκάστοι, καὶ συνελέγοντο ἐς
 Πανιώνιον οἱ ἄλλοι πλὴν Μιλησίων· πρὸς μούνους γὰρ
 τούτους ὄρκιον Κῦρος ἐποιήσατο, ἐπ' οἷσι περ ὁ Λυ-
 δός. τοῖσι δὲ λοιποῖσι Ἰωσι ἔδοξε κοινῶ λόγῳ πέμ-
 πειν ἀγγέλους ἐς Σπάρτην, δεησομένους Ἰωσι τιμω-
 ρέειν. Οἱ δὲ Ἰωνες οὗτοι, τῶν καὶ τὸ Πανιώνιον ἐστὶ, 142
 τοῦ μὲν οὐρανοῦ καὶ τῶν ὠρέων ἐν τῷ καλλίστῳ ἐτύγχα-
 νον ἰδρυσάμενοι πόλιος πάντων ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς
 ἴδμεν. οὔτε γὰρ τὰ ἄνω αὐτῆς χωρία τῷτὸ ποιεῖ
 5 τῇ Ἰωνίῃ, οὔτε τὰ κάτω, οὔτε τὰ πρὸς τὴν ἡῶ, οὔτε τὰ
 πρὸς τὴν ἐσπέρην· τὰ μὲν, ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ τε καὶ ὑγροῦ
 πιεζόμενα· τὰ δὲ, ὑπὸ τοῦ θερμοῦ τε καὶ αὐχμώδους.
 γλῶσσαν δὲ οὐ τὴν αὐτὴν οὗτοι νενομίκασι, ἀλλὰ τρόπους
 τέσσερας παραγωγέων. Μίλητος μὲν αὐτέων πρώτη
 10 κέεται πόλις πρὸς μεσαμβρίην· μετὰ δὲ, Μυούς τε καὶ
 Πριήνη· αὗται μὲν ἐν τῇ Καρίῃ κατοίκηνται, κατὰ
 ταῦτά διαλεγόμεναί σφι. αἱ δὲ ἐν τῇ Λυδίῃ· Ἐφεσος,
 Κολοφῶν, Λέβεδος, Τέως, Κλαζομεναὶ, Φώκαια· αὗται
 δὲ αἱ πόλεις τῇσι πρότερον λεχθείησι ὁμολογέουσι
 15 κατὰ γλῶσσαν οὐδὲν, σφὶ δὲ ὁμοφωνέουσι. ἔτι δὲ τρεῖς
 ὑπόλοιποι Ἰάδες πόλεις, τῶν αἱ δύο μὲν νήσους οἰκέαται,
 Σάμον τε καὶ Χῖον· ἡ δὲ μία ἐν τῇ ἡπείρῳ ἵδρυται,
 Ἐρυθραῖ. Χῖοι μὲν νυν καὶ Ἐρυθραῖοι κατὰ τῷτὸ δια-
 λέγονται, Σάμιοι δὲ ἐπ' ἐωῦτῶν μούνοι. οὗτοι χαρακτη-
 ρες γλώσσης τέσσερες γίνονται. Τούτων δὲ ὧν τῶν 143
 Ἰώνων οἱ Μιλήσιοι μὲν ἦσαν ἐν σκέπῃ τοῦ φόβου, ὄρκιον
 ποιησάμενοι· τοῖσι δὲ αὐτέων νησιώτῃσι ἦν δεινὸν οὐδὲν.
 οὔτε γὰρ Φοίνικες ἦσαν κω Περσέων κατήκοοι, οὔτε αὐ-
 5 τοὶ οἱ Πέρσαι ναυβάται. ἀπεσχίσθησαν δὲ ἀπὸ τῶν
 ἄλλων Ἰώνων οὗτοι κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν, ἀσθενέος δὲ
 ἐόντος τοῦ παντὸς τότε Ἑλληνικοῦ γένους, πολλῶ δὲ ἦν
 ἀσθενέστατον τῶν ἐθνέων τὸ Ἰωνικόν, καὶ λόγου ἐλαχί-
 σου. ὅτι γὰρ μὴ Ἀθῆναι, ἦν οὐδὲν ἄλλο πόλισμα λόγι-
 10 μον. οἱ μὲν νυν ἄλλοι Ἰωνες καὶ Ἀθηναῖοι ἔφυγον τοῦ-
 νομα, οὐ βουλόμενοι Ἰωνες κεκληῆσθαι. ἀλλὰ καὶ νῦν
 φαίνονται μοι οἱ πολλοὶ αὐτέων ἐπαισχύνεσθαι τῷ οὐ-
 νόματι. αἱ δὲ δωδέκα πόλεις αὗται τῷ τε οὐνόματι
 ἠγάλλοντο, καὶ ἱρὸν ἰδρύσαντο ἐπὶ σφέων αὐτέων, τῷ

Ioniae urbes
 duodecim :
 earum situs
 praeclarus,
 et linguae
 varietas
 quadruplex.

Caeteros Io-
 nas fuisse
 infirmos, et
 sui eos no-
 minis pu-
 disse.

144

*Doriensium
Hexapolis,
Pentapolis
facta, Hali-
carnasso ex-
clusa. Tri-
opius Apol-
lo.*

οὐνομα ἔθεντο Πανιώνιον· ἐβουλεύσαντο δὲ αὐτοῦ μετα- 15
δοῦναι μηδαμῶσι ἄλλοισι Ἰώνων. οὐδ' ἐδεήθησαν δὲ
οὐδαμοὶ μετασχεῖν, ὅτι μὴ Σμυρναῖοι. Κατάπερ οἱ ἐκ
τῆς Πενταπόλιος νῦν χώρας Δωριέες, πρότερον δὲ Ἑξα-
πόλιος τῆς αὐτῆς ταύτης καλεομένης, φυλάσσονται ὦν
μηδαμούς ἐσδέξασθαι τῶν προσοίκων Δωριέων ἐς τὸ
Τριοπικὸν ἱρόν· ἀλλὰ καὶ σφέων αὐτέων τοὺς περὶ τὸ 5
ἱρόν ἀνομήσαντας ἐξεκλήϊσαν τῆς μετοχῆς. ἐν γὰρ τῷ
ἀγῶνι τοῦ Τριοπίου Ἀπόλλωνος ἐτίθεσαν τοπάλαι τρί-
ποδας χαλκέους τοῖσι νικῶσι· καὶ τούτους χρῆν τοὺς
λαμβάνοντας ἐκ τοῦ ἱροῦ μὴ ἐκφέρειν, ἀλλ' αὐτοῦ ἀνα-
τιθέναι τῷ θεῷ. ἀνὴρ ὦν Ἀλικαρνησεὺς, τῷ οὐνομα ἦν 10
Ἀγασικλέης, νικήσας, τὸν νόμον κατηλόγησε· φέρων δὲ
πρὸς τὰ ἐωῦτοῦ οἰκία προσεπασσάλευσε τὸν τρίποδα.
διὰ ταύτην τὴν αἰτίην αἱ πάντε πόλεις, Λίνδος, καὶ Ἰη-
λυσσός τε καὶ Κάμειρος, καὶ Κῶς τε καὶ Κνίδος, ἐξε-
κλήϊσαν τῆς μετοχῆς τὴν ἑκτὴν πόλιν Ἀλικαρνησόν. 15
τούτοις μὲν νῦν ταύτην τὴν ζυμίην οὗτοι ἐπέθηκαν.

145

*Quot partes
Ionum fue-
runt, quum
Peloponne-
sum habita-
rent; quot
item sint
Achaorum,
qui eam ter-
ram, exactis
Ionibus, te-
nuerunt.*

Δοκέουσι δὲ μοι δωώδεκα πόλιας ποιήσασθαι οἱ Ἴωνες,
καὶ οὐκ ἐδεῆσαι πλεῦνας ἐσδέξασθαι, τοῦδε εἵνεκα,
ὅτι καὶ ὅτε ἐν Πελοποννήσῳ οἴκεον, δωώδεκα ἦν αὐτῶν
μέρεα, κατάπερ νῦν Ἀχαιῶν, τῶν ἐξελασάντων Ἴωνας,
δωώδεκά ἐσι μέρεα. Πελλήνη μὲν τε πρώτη πρὸς Σι- 5
κυῶνος· μετὰ δὲ, Αἴγαιρα, καὶ Αἰγαί· ἐν τῇ Κραῖθις
ποταμὸς ἀένναός ἐστι, ἀπὸ τοῦ ὃ ἐν Ἰταλίῃ ποταμὸς τὸ
οὐνομα ἔσχε· καὶ Βοῦρα, καὶ Ἑλίκη, (ἐς τὴν κατέφυ-
γον Ἴωνες ὑπὸ Ἀχαιῶν μάχῃ ἐσσωθέντες,) καὶ Αἴγιον,
καὶ Ῥύπες, καὶ Πατρείες, καὶ Φαρέες, καὶ Ὠλενος, ἐν 10
τῷ Πείρῳ ποταμὸς μέγας ἐστὶ καὶ Δύμη, καὶ Τρι-
ταίεες, οἱ μῶνοι τουτέων μεσόγαιοι οἰκέουσι. Ταῦτα

146

*Iones Do-
decapoli-
tani quibus
e nationibus
commixti
fuerint: qui
eorum A-
thenis ve-
nissent, eos
Caricas u-
xores duxis-
se: harum
ira et lex in
maritos.*

δωώδεκα μέρεα νῦν Ἀχαιῶν ἐστὶ, καὶ τότε γε Ἰώνων
ἦν. τουτέων δὲ εἵνεκα καὶ οἱ Ἴωνες δωώδεκα πόλιας
ἐποιήσαντο· ἐπεὶ ὥς γέ τι μᾶλλον οὗτοι Ἴωνές εἰσι
τῶν ἄλλων Ἰώνων, ἢ κάλλιον τι γεγονάσι, μαρίη 5
πολλὴ λέγειν· τῶν Ἀθαντες μὲν ἐξ Εὐβοίης εἰσὶ οὐκ
ἐλαχίστη μοῖρα, τοῖσι Ἰωνίης μέτα οὐδὲ τοῦ οὐνόμα-
τος οὐδέν· Μινύαι δὲ Ὀρχομένιοι ἀναμεμίχονται, καὶ
Καδμεῖοι, καὶ Δρύοπες, καὶ Φωκέες ἀποδάσμιοι,
καὶ Μολοσσοὶ, καὶ Ἀρκάδες Πελασγοὶ, καὶ Δω- 10

ριῆες Ἐπιδαύριοι, ἄλλα τε ἔθνη πολλὰ ἀναμερίχα-
 ται· οἱ δὲ αὐτέων, ἀπὸ τοῦ πρυτανηίου τοῦ Ἀθηναίων
 ὀρμηθέντες, καὶ νομίζοντες γενναιότατοι εἶναι Ἰώνων,
 οὗτοι δὲ οὐ γυναῖκας ἡγάγοντο εἰς τὴν ἀποικίην, ἀλ-
 15 λὰ Καίρας ἔσχον, τῶν ἐφόνευσαν τοὺς γονέας. διὰ
 τοῦτον δὲ τὸν φόνον αἱ γυναῖκες αὗται, νόμον θέμεναι,
 σφίσι αὐτῇσι ὅρκους ἐπήλασαν, καὶ παρέδωσαν τῇσι
 θυγατράσι, μή κοτε ὁμοσιτῆσαι τοῖσι ἀνδράσι, μηδὲ
 οὐνόματι βῶσαι τὸν ἐωϋτῆς ἄνδρα, τοῦδε εἵνεκα, ὅτι
 20 ἐφόνευσαν σφέων τοὺς πατέρας καὶ ἄνδρας καὶ παῖδας,
 καὶ ἔπειτεν ταῦτα ποιήσαντες, αὐτῇσι συνοίκεον. ταῦ-
 τα δὲ ἦν γινόμενα ἐν Μιλήτῳ. Βασιλέας δὲ ἐσήσαντο,
 οἱ μὲν αὐτῶν, Λυκίους, ἀπὸ Γλαύκου τοῦ Ἰππολόχου γε-
 γονότας· οἱ δὲ, Καύκωνας Πυλίους, ἀπὸ Κόδρου τοῦ Με-
 λάνθου· οἱ δὲ, καὶ συναμφοτέρους. ἀλλὰ γὰρ περιέχον-
 5 ται τοῦ οὐνόματος μᾶλλον τι τῶν ἄλλων Ἰώνων. ἔσω-
 σαν δὲ καὶ οἱ καθαρώς γεγονότες Ἴωνες· εἰσὶ δὲ πάντες
 Ἴωνες, ὅσοι ἀπ' Ἀθηναίων γεγόνασι, καὶ Ἀπατούρια
 ἄγουσι ὀρτήν. ἄγουσι δὲ πάντες, πλὴν Ἐφεσίων καὶ
 Κολοφωνίων· οὗτοι γὰρ μούνοι Ἰώνων οὐκ ἄγουσι Ἀπα-
 τούρια· καὶ οὗτοι κατὰ φόνου τινὰ σκῆψιν. Τὸ δὲ Πα-
 νιώνιον ἐστὶ τῆς Μυκάλης χῶρος ἱρὸς, πρὸς ἄρκτον τε-
 τραμμένος, κοινῇ ἐξαραιρημένος ὑπὸ Ἰώνων Ποσειδέωνι
 Ἑλικωνίῳ· ἡ δὲ Μυκάλη ἐστὶ τῆς ἠπείρου ἄκρη, πρὸς
 5 ζέφυρον ἄνεμον κατήκουσα Σάμῳ. εἰς τὴν συλλεγόμενοι
 ἀπὸ τῶν πολίων Ἴωνες, ἄγεσκον ὀρτήν, τῇ ἔθεντο ἔνομα
 Πανιώνια. πεπόνθασι δὲ οὐτι μούναί αἱ Ἰώνων ὀρταὶ
 τοῦτο, ἀλλὰ καὶ Ἑλλήνων πάντων ὁμοίως πᾶσαι εἰς
 τῷτὸ γράμμα τελευτᾶσαι, κατὰπερ τῶν Περσέων τὰ
 οὐνόματα. αὗται μὲν αἱ Ἰάδες πόλεις εἰσι. Αἶδε δὲ
 αἱ Αἰολίδες, Κύμη, ἡ Φρικωνὶς καλεομένη, Λήρισσαι,
 Νέον τεῖχος, Τῆμνος, Κίλλα, Νότιον, Αἰγιρόεσσα, Πι-
 τάνη, Αἰγαῖαι, Μύρινα, Γρύνεια· αὗται ἔνδεκα Αἰολέων
 5 πόλεις αἱ ἀρχαῖαι. μία γὰρ σφεων παρελύθη ὑπὸ Ἰώ-
 νων, Σμύρνη. ἦσαν γὰρ καὶ αὗται δωδέκα αἱ ἐν τῇ
 ἠπείρῳ. οὗτοι δὲ οἱ Αἰολέες χώραν μὲν ἔτυχον κτίσαν-
 τες ἀμείνω Ἰώνων, ὥρέων δὲ ἤκουσαν οὐκ ὁμοίως. Σμύρ-
 νην δὲ ὥδε ἀπέβαλον Αἰολέες· Κολοφωνίους ἄνδρας ἑτά-

147

Quos reges
 habuerint,
 et qui nu-
 merandi
 sint Iones.

148

Panionium,
 locus in
 Mycale
 promonto-
 rio sacer, et
 Panionia,
 festum :
 Græca festa
 in eandem
 omnia litte-
 ram exeun-
 tia.

149

Æolicæ ur-
 bes, in ter-
 ra conti-
 nenti.

150

Smyrna ex
 iis amissa.

σεῖ ἐσσωθέντας, καὶ ἐκπεσόντας ἐκ τῆς πατρίδος, ὑπε-
δέξαντο. μετὰ δὲ, οἱ φυγάδες τῶν Κολοφωνίων φυλά-
ξαντες τοὺς Σμυρναίους ὁρτὴν ἔξω τείχεος ποιευμένους 5
Διονύσω, τὰς πύλας ἀποκληίσαντες, ἔσχον τὴν πόλιν.
βοηθησάντων δὲ πάντων Αἰολέων, ὁμολογίῃ ἐχρήσαντο,
τὰ ἐπιπλὰ ἀποδόντων τῶν Ἰώνων, ἐκλιπεῖν Σμύρνην
Αἰολέας. ποιησάντων δὲ ταῦτα Σμυρναίων, ἐπιδιείλοντό
σφεας αἱ ἑνδεκα πόλεις, καὶ ἐποιήσαντο σφέων αὐτέων 10
πολιήτας. Αὗται μὲν νυν αἱ ἡπειρώτιδες Αἰολίδες πό-

151

Urbes Æo-
licæ in Ida,
cum illis
non conjun-
ctæ. Cæte-
ræ urbes,
in insulis.
Æolenses
propter
Cyrum ad-
jungunt se
Ionibus.

λιες, ἔξω τῶν ἐν τῇ Ἰδῇ οἰκημένων· κεχωρίδαται γὰρ
αὗται. αἱ δὲ τὰς νήσους ἔχουσαι, πέντε μὲν πόλεις τὴν
Λέσβον νέμονται· τὴν γὰρ ἕκτην ἐν τῇ Λέσβῳ οἰκεομέ-
νην Ἀρίσβαν ἡνδραπόδισαν Μεθυμναῖοι, ἐόντας ὁμαίμους. 5
ἐν Τενέδῳ δὲ μία οἰκέεται πόλις, καὶ ἐν τῇσι Ἑκατὸν
νήσοισι καλεομένησι ἄλλη μία. Λεσβίοισι μὲν νυν καὶ
Τενεδίοισι, κατὰπερ Ἰώνων τοῖσι τὰς νήσους ἔχουσι, ἦν
δεινὸν οὐδέν· τῇσι δὲ λοιπῇσι πόλισι ἕαδε κοινῇ Ἰωσι
ἔπεσθαι, τῇ ἂν οὗτοι ἐξηγέωνται. Ὡς δὲ ἀπικέετο ἐς

152

Lacedæmo-
nii auxilium
his negant:
sed iidem
Cyro, ne da-
num Græ-
cis inferret,
denuntiant.

τὴν Σπάρτην τῶν Ἰώνων καὶ Αἰολέων οἱ ἄγγελοι,
(κατὰ γὰρ δὴ τάχος ἦν ταῦτα πρησόμενα,) εἶλοντο
πρὸ πάντων λέγειν τὸν Φωκαέα, τῷ οὖνομα ἦν Πύθερ-
μος. ὁ δὲ, πορφύρεόν τε εἶμα περιβαλλόμενος, ὥς ἂν 5
πυνθανόμενοι πλείεσσι συνέλθοιεν Σπαρτιητέων, καὶ κα-
ταςὰς, ἔλεγε πολλὰ, τιμωρέειν ἐωϋτοῖσι χρήζων. Λακε-
δαιμόνιοι δὲ οὕτως ἤκουον, ἀλλ' ἀπέδοξέ σφι μὴ τιμω-
ρέειν Ἰωσι. οἱ μὲν δὴ ἀπαλλάσσοντο· Λακεδαιμόνιοι δὲ
ἀπασάμενοι τῶν Ἰώνων τοὺς ἀγγέλους, ὅμως ἀπέσειλαν 10
πεντηκοντέρῳ ἄνδρας, ὥς μὲν ἐμοὶ δοκέει, κατασκόπους
τῶν τε Κύρου πρηγμάτων καὶ Ἰωνίης. ἀπικόμενοι δὲ
οὗτοι ἐς Φώκαιαν, ἔπεμπον ἐς Σάρδεις σφέων αὐτέων τὸν
δοκιμώτατον, τῷ οὖνομα ἦν Λακρίνης, ἀπερέοντα Κύρῳ
Λακεδαιμονίων ῥῆσιν, γῆς τῆς Ἑλλάδος μηδεμίην πόλιν 15

153

Cyrus con-
temptim re-
spondet:
præficit Sar-
dibus Tabal-
um Persam,
auro Pacty-
am Ly-

σιναμωρέειν, ὥς αὐτῶν οὐ περιοψομένων. Ταῦτα εἰπόν-
τος τοῦ κήρυκος, λέγεται Κύρον ἐπείρεσθαι τοὺς παρεόν-
τας οἱ Ἑλλήνων, τίνες ἐόντες ἄνθρωποι Λακεδαιμόνιοι,
καὶ κόσιοι πλῆθος, ταῦτα ἐωϋτῷ προαγορεύουσι. πυν-
θανόμενον δὲ μιν εἰπεῖν πρὸς τὸν κήρυκα τὸν Σπαρτιή- 5
την, “ Οὐκ ἔδεισά κω ἄνδρας τοιούτους, τοῖσί ἐσι χῶ-

- “ ρος ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἀποδεδεγμένος, ἐς τὸν συλλεγόμενοι, ἀλλήλους ὁμοῦντες ἐξαπατῶσι. τοῖσι, ἣν ἐγὼ
 “ ὑγιαίνω, οὐ τὰ Ἰώνων πάθεα ἔσαι ἔλλεσχα, ἀλλὰ
 10 “ τὰ οἰκήϊα.” Ταῦτα ἐς τοὺς πάντας Ἑλληνας ἀπέρ-
 ριψε ὁ Κῦρος τὰ ἔπεα, ὅτι ἀγορὰς κτησάμενοι, ὧν ἡ τε
 καὶ πρήσει χρέωνται. αὐτοὶ γὰρ οἱ Πέρσαι ἀγορῇσι
 οὐδὲν ἐώθασιν χρῆσθαι, οὐδέ σφί ἐστι τοπαράπαν ἀγορή.
 μετὰ ταῦτα ἐπιτρέψας τὰς μὲν Σάρδεις Ταβάλῳ ἀνδρὶ
 15 Πέρσῃ, τὸν δὲ χρυσὸν τὸν τε Κροῖσου καὶ τὸν τῶν ἄλ-
 λων Λυδῶν Πακτύῃ ἀνδρὶ Λυδῷ κομίζειν, ἀπήλαυνε αὐ-
 τὸς ἐς Ἀγβάτανα, Κροῖσόν τε ἅμα ἀγόμενος, καὶ τοὺς
 Ἰωνας ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιησάμενος τὴν πρώτην εἶναι.
 ἣ τε γὰρ Βαβυλῶν οἱ ἦν ἐμπόδιος, καὶ τὸ Βάκτριον
 20 ἔθνος, καὶ Σάκαι τε καὶ Αἰγύπτιοι, ἐπ’ οὓς ἐπεῖχε τε
 στρατηλατέειν αὐτὸς, ἐπὶ δὲ Ἰωνας ἄλλον πέμπειν στρα-
 τηγόν. Ὡς δὲ ἀπήλασε ὁ Κῦρος ἐκ τῶν Σαρδίων, τοὺς
 Λυδοὺς ἀπέσκησε ὁ Πακτύης ἀπὸ τε Ταβάλου καὶ Κύρου.
 καταβὰς δὲ ἐπὶ θάλασσαν, ἅτε τὸν χρυσὸν ἔχων πάντα
 τὸν ἐκ τῶν Σαρδίων, ἐπικούρους τε ἐμισθοῦτο, καὶ τοὺς
 5 ἐπιθαλασσίους ἀνδράποους ἔπειθε σὺν ἐωϋτῷ στρατεύε-
 σθαι. ἐλάσας δὲ ἐπὶ τὰς Σάρδεις, ἐπολιόρκεε Τάβαλον,
 ἀπεργμένον ἐν τῇ ἀκροπόλει. Πυθόμενος δὲ κατ’ ὁδὸν
 ταῦτα ὁ Κῦρος, εἶπε πρὸς Κροῖσον τάδε, “ Κροῖσε, τί
 “ ἔσαι τὸ τέλος τῶν γινομένων τούτων ἐμοί; οὐ παύσον-
 “ ται Λυδοὶ, ὡς οἴκασιν, πρήγματα παρέχοντες, καὶ
 5 “ αὐτοὶ ἔχοντες. φροντίζω, μὴ ἄριστον ἢ ἐξανδραποδί-
 “ σασθαί σφεας. ὁμοίως γὰρ μοι νῦν γε φαίνομαι πε-
 “ ποιηκέναι, ὡς εἴ τις πατέρα ἀποκτείνας, τῶν παίδων
 “ αὐτοῦ φείσαιο. ὡς δὲ καὶ ἐγὼ Λυδῶν τὸν μὲν πλέον
 “ τι ἢ πατέρα εἶντα σε λαβὼν ἄγω, αὐτοῖσι δὲ Λυδοῖσι
 10 “ τὴν πόλιν παρέδωκα· καὶ ἔπειτα θωυμάζω εἴ μοι
 “ ἀπεςῶσι;” Ὁ μὲν δὴ τάπερ νόεε, ἔλεγε· ὁ δ’ ἀμείβετο
 τοῖσδε, δείσας μὴ ἀνασάτους ποιήσῃ τὰς Σάρδεις, “ Ὡς
 “ βασιλεῦ, τὰ μὲν οἰκότα εἴρηκας· σὺ μέντοι μὴ πάντα
 “ θυμῷ χρέω, μηδὲ πόλιν ἀρχαίην ἐξαναστήσης, ἀνα-
 15 “ μάρτητον εἶδον καὶ τῶν πρότερον, καὶ τῶν νῦν ἐσεώ-
 “ των. τὰ μὲν γὰρ πρότερον ἐγὼ τε ἔπρηξα, καὶ ἐγὼ
 “ ἐμῇ κεφαλῇ ἀναμάξας φέρω· τὰ δὲ νῦν παρσέοντα,

dum: redit,
 Cræso ab-
 ducto, bel-
 lum aliis
 ipse, Ioni-
 bus per le-
 gatum fa-
 cturus.

154

Lydi Pa-
 ctya duce
 rebellant.

155

Cræsus a
 Cyro sen-
 tentiam de
 Lydis roga-
 tus, quod ei
 consilium
 dederit.

85-86 I
 mulierum

- “ Πактύης γάρ ἐστι ὁ ἀδικέων τῷ σὺ ἐπέτρεψας Σάρδεις,
 “ οὗτος δότω τοι δίκην· Λυδοῖσι δὲ συγγνώμην ἔχων,
 “ τάδε αὐτοῖσι ἐπίταξον, ὥς μήτε ἀποσέωσι, μήτε δει- 20
 “ νοί τοι ἔωσι. ἅπειπε μὲν σφι πέμψας, ὅπλα ἀρήϊα
 “ μὴ ἐκτῆσθαι. κέλευε δὲ σφέας κιθωνάς τε ὑποδύνειν
 “ τοῖσι εἵμασι, καὶ κοθόρνους ὑποδέεσθαι. πρόειπε δ’
 “ αὐτοῖσι κιθαρίζειν τε καὶ ψάλλειν καὶ καπηλεύειν
 “ παιδεύειν τοὺς παῖδας. καὶ ταχέως σφέας, ὃ βασι- 25
 “ λεῦ, γυναῖκας ἀντ’ ἀνδρῶν ὕψαι γεγονότας, ὥς οὐ-
 “ δὲν δεινοί τοι ἔσονται μὴ ἀποσέωσι.” Κροῖσος μὲν
 δὴ ταῦτά τε οἱ ὑπετίθετο, αἰρετώτερα ταῦτα εὕρισκων
 Λυδοῖσι, ἢ ἀνδραποδισθέντας πρηθῆναί σφέας· ἐπιστά-
 μενος ὅτι ἦν μὴ ἀξιοχρεῶν πρόφασιν προτείνῃ, οὐκ
 ἀναπείσει μιν μεταβουλεύσασθαι· ἀρρώδεων δὲ μὴ 5
 καὶ ὕσερόν κοτε οἱ Λυδοί, ἦν τὸ παρεὼν ὑπεκδράμωσι,
 ἀποσάντες ἀπὸ τῶν Περσέων ἀπόλωνται. Κύρος δὲ
 ἤσθεις τῇ ὑποθήκῃ, καὶ ὑπὲς τῆς ὀργῆς, ἔφη οἱ πείθε-
 σθαι. καλέσας δὲ Μαζάρεα ἄνδρα Μῆδον, ταῦτά οἱ ἐνε-
 τείλατο προειπεῖν Λυδοῖσι, τὰ ὃ Κροῖσος ὑπετίθετο· 10
 καὶ πρὸς, ἐξανδραποδίσασθαι τοὺς ἄλλους πάντας, οἱ
 μετὰ Λυδῶν ἐπὶ Σάρδεις ἐσρατεύσαντο, αὐτὸν δὲ Πα-
 κτύην πάντως ζῶντα ἀγαγεῖν παρ’ ἐωυτόν. Ὁ μὲν δὴ
 ταῦτα ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐντειλάμενος, ἀπήλαυνε ἐς ἡδεα τὰ
 Περσέων. Πактύης δὲ πυθόμενος ἀγχοῦ εἶναι στρατὸν
 ἐπ’ ἐωυτόν ἰόντα, δέισας ὥχετο φεύγων ἐς Κύμην. Μα-
 ζάρης δὲ ὁ Μῆδος ἐλάσας ἐπὶ τὰς Σάρδεις, τοῦ Κύρου 5
 στρατοῦ μοῖραν ὀσηνδήκοτε ἔχων, ὥς οὐκ εὔρε ἔτι ἐόντας
 τοὺς ἀμφὶ Πактύην ἐν Σάρδισι, πρῶτα μὲν τοὺς Λυ-
 δοὺς ἠνάγκασε τὰς Κύρου ἐντολὰς ἐπιτελέειν· ἐκ τούτου
 δὲ κελευσμοσύνης Λυδοὶ τὴν πᾶσαν δίαιταν τῆς ζόης
 μετέβαλον. Μαζάρης δὲ μετὰ τῷτο ἔπεμπε ἐς τὴν Κύμην 10
 ἀγγέλους, ἐκδιδόναι κελεύων Πактύην· οἱ δὲ Κυμαῖοι
 ἔγνωσαν συμβουλῆς πέραν ἐς θεὸν ἀνοίσαι τὸν ἐν Βραγ-
 χίδῃσι. ἦν γὰρ αὐτόθι μαντήϊον ἐκ παλαιοῦ ἰδρυμένον,
 τῷ Ἰωνέσι τε πάντες καὶ Αἰολέσι ἐώθεσαν χρεέσθαι. ὁ
 δὲ χώρος οὗτος, ἔστι τῆς Μιλησίης ὑπὲρ Πανόρμου λιμέ- 15
 νος. Πέμψαντες ὦν οἱ Κυμαῖοι ἐς τοὺς Βραγχίδας
 θεοπρόπους, εἰρώτευν περὶ Πактύην ὁκοῖόν τι ποιέοντες

156

Mazares
Medus a
Cyro in
Lydos mit-
titur.

157

Pactyas Cu-
mam effu-
git : Lydi
quam vitam
exercere
jussi : Cu-
mani, Per-
sis Pactyam
exposcenti-
bus, rem ad
oraculum in
Branchidis
referunt.

158-59

Oraculum

Θεοῖσι μέλλοιεν χαριεῖσθαι. ἐπειρωτῶσι δέ σφι ταῦτα bis consul-
 χρησθήριον ἐγένετο, ἐκδιδόναι Πακτύην Πέρσησι. ταῦτα tum, his ju-
 5 δὲ ὡς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν οἱ Κυμαῖοι, ὁρμέατο ἐκδι- bet Pacty-
 δόναι. ὁρμεωμένου δὲ ταύτῃ τοῦ πλῆθους, Ἀριζόδικος am dedi,
 ὁ Ἡρακλείδῃ, ἀνὴρ τῶν ἁσῶν ἐὼν δόκιμος, ἔσχε μὴ et Aristodi-
 ποιῆσαι ταῦτα Κυμαίους, ἀπιστέων τε τῷ χρησμῷ, καὶ cum incre-
 δοκέων τοὺς Θεοπρόπους οὐ λέγειν ἀληθείας· ἐς δὲ, τοδεύ- pat.
 10 τερον περὶ Πακτύεω ἐπειρησόμενοι, ἤεσαν ἄλλοι Θεο-
 πρόποι, τῶν καὶ Ἀριζόδικος ἦν. Ἀπικομένων δὲ ἐς Βραγ- 159
 χίδας, ἐχρησθηριάζετο ἐκ πάντων Ἀριζόδικος, ἐπειρω-
 τέων τάδε, “ὦ ἄναξ, ἦλθε παρ’ ἡμέας ἰκέτης Πακτύης
 “ ὁ Λυδὸς, φεύγων θάνατον βίαιον πρὸς Περσέων· οἱ δέ
 5 “ μιν ἐξαιτέονται, προσεῖναι κελεύοντες Κυμαίους. ἡμεῖς
 “ δὲ δειμαίνοντες τὴν Περσέων δύναμιν, τὸν ἰκέτην ἐς τόδε
 “ οὐ τετολμήκαμεν ἐκδιδόναι, πρὶν ἂν τὸ ἀπὸ σεῦ ἡμῖν
 “ δηλωθῇ ἀτρεκέως ὁκότερα ποιέωμεν.” Ὁ μὲν ταῦτα
 ἐπειρώτα· ὁ δ’ αὖτις τὸν αὐτὸν σφι χρησμὸν ἔφαινε, κε-
 10 λεύων ἐκδιδόναι Πακτύην Πέρσησι. πρὸς ταῦτα ὁ Ἀρι-
 ζόδικος ἐκ προνοίας ἐποίησε τάδε· περιῖων τὸν νηὸν κύκλῳ,
 ἐξαίρει τοὺς σρουθοὺς, καὶ ἄλλα ὅσα ἦν νενοσσευμένα
 ὀρνίθων γένεα ἐν τῷ νηῷ. ποιέοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα,
 λέγεται φωνὴν ἐκ τοῦ ἀδύτου γενέσθαι, φέρουσιν μὲν
 15 πρὸς τὸν Ἀριζόδικον, λέγουσαν δὲ τάδε· “Ἀνοσιώτατε
 “ ἀνθρώπων, τί τάδε τολμᾶς ποιέειν; τὸς ἰκέτας μὲ ἐκ
 “ τῆ νηὸς κερατίζεις;” Ἀριζόδικον δὲ ἐκ ἀπορήσαντα πρὸς
 ταῦτα εἰπεῖν, “ὦ ἄναξ, αὐτὸς μὲν οὕτω τοῖσι ἰκέτησι
 “ βοηθέεις· Κυμαίους δὲ κελεύεις τὸν ἰκέτην ἐκδιδόναι;”
 20 Τὸν δὲ αὖτις ἀμείψασθαι τοῖσδε· “Ναὶ κελεύω, ἵνα γέ
 “ ἀσεβήσαντες, θάσσον ἀπόλησθε· ὡς μὴ τολοιπὸν περὶ
 “ ἰκετέων ἐκδόσιος ἔλθῃτε ἐπὶ τὸ χρησθήριον.” Ταῦτα 160
 ὡς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν οἱ Κυμαῖοι, οὐ βουλόμενοι Chii Pacty-
 οὔτε ἐκδόντες ἀπολέσθαι, οὔτε παρ’ ἐωυτοῖσι ἔχοντες am a Cu-
 πολιορκέεσθαι, ἐς Μυτιλήνην αὐτὸν ἐκπέμπουσι. οἱ δὲ manis ad
 5 Μυτιληναῖοι, ἐπιπέμποντος τοῦ Μαζάρους ἀγγελίας ἐκ- ipsos able-
 διδόναι τὸν Πακτύην, παρεσκευάζοντο ἐπὶ μισθῷ ὁσῶδῃ. gatum, qua
 οὐ γὰρ ἔχω τοῦτό γε εἰπεῖν ἀτρεκέως· οὐ γὰρ ἐτέλεσθῃ. mercede il-
 Κυμαῖοι γὰρ, ὡς ἔμαθον ταῦτα πρησσόμενα ἐκ τῶν lecti Persis
 Μυτιληναίων, πέμψαντες πλοῖον ἐς Λέσβον, ἐκκομίζουσι tradiderint.

- Πακτύην ἐς Χίον. ἐνθεῦτεν δὲ ἐξ ἱεροῦ Ἀθηναίης Που- 10
 λιούχου ἀποσπασθεῖς, ὑπὸ Χίων ἐξεδόθη· ἐξέδοσαν δὲ
 οἱ Χῖοι ἐπὶ τῷ Ἀταρνεῖ μισθῷ· τοῦ δὲ Ἀταρνέως τούτου
 ἔστι χώρος τῆς Μυσίης, Λέσβου ἀντίος. Πακτύην μὲν νυν
 παραδεξάμενοι οἱ Πέρσαι εἶχον ἐν φυλακῇ, θέλοντες Κύ-
 ρω ἀποδέξαι. ἦν δὲ χρόνος οὗτος οὐκ ὀλίγος γενόμενος, ὅτε 15
 Χίων οὐδεὶς ἐκ τοῦ Ἀταρνέως τούτου οὔτε οὐλὰς κριθῶν
 πρόχυσιν ἐποιέετο θεῶν οὐδενί, οὔτε πέμματα ἐπέσσετο
 καρποῦ τοῦ ἐνθεῦτεν, ἀπείχετό τε τῶν πάντων ἱερῶν τὰ
 πάντα ἐκ τῆς χώρας ταύτης γινόμενα. Χῖοι μὲν νυν
 Πακτύην ἐξέδοσαν. Μαζάρης δὲ μετὰ ταῦτα ἐσρατεύετο
 ἐπὶ τοὺς συμπολιορκήσαντας Τάβαλον. καὶ τοῦτο μὲν,
 Πριηνέας ἐξηνδραποδίσατο· τοῦτο δὲ, Μαιάνδρου πεδῖον
 πᾶν ἐπέδραμε, ληϊὴν ποιεύμενος τῷ στρατῷ· Μαγνησίην 5
 δὲ ὡσαύτως. μετὰ δὲ ταῦτα, αὐτίκα νόσῳ τελευτᾷ.
 162 Ἀποθανόντος δὲ τούτου, Ἀρπαγος κατέβη διάδοχος τῆς
 στρατηγίης, γένος καὶ αὐτὸς ἐὼν Μῆδος, τὸν ὁ Μῆδων βα-
 σιλεὺς Ἀσυάγης ἀνόμῳ τραπέζῃ ἔδαισε, ὁ τῷ Κύρῳ τὴν
 βασιληϊὴν συγκατεργασάμενος. οὗτος ὦν ἡς τότε ὑπὸ
 Κύρου στρατηγὸς ἀποδεχθεῖς, ὡς ἀπίκετο ἐς τὴν Ἰωνίην, 5
 αἶρεε τὰς πόλεις χώρασι· ὅπως γὰρ τειχέρας ποιήσῃς,
 τὸ ἐνθεῦτεν χώματα χῶν πρὸς τὰ τείχεα ἐπόρθεε.
 163 πρώτη δὲ Φωκαίη Ἰωνίης ἐπεχείρησε. Οἱ δὲ Φωκαῖές
 οὗτοι ναυτιλίῃσι μακροῇσι πρῶτοι Ἑλλήνων ἐχρήσαντο·
 καὶ τὴν τε Ἀδρίην καὶ τὴν Τυρσηνίην καὶ τὴν Ἰβηρίην
 καὶ τὸν Ταρτησσὸν οὗτοί εἰσι οἱ καταδέξαντες. ἐναυτίλ-
 λοντο δὲ οὐ στραγγύλῃσι νηυσὶ, ἀλλὰ πεντηκοντέροισι. 5
 ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὸν Ταρτησσὸν, προσφιλέες ἐγένοντο τῷ
 βασιλεῖ τῶν Ταρτησσίων, τῷ οὐνομα μὲν ἦν Ἀργανθώ-
 νιος· ἐτυράννευσε δὲ Ταρτησσοῦ ὀγδῶκοντα ἔτεα, ἐδίωκε
 δὲ πάντα εἴκοσι καὶ ἑκατόν. τούτῳ δὲ τῷ ἀνδρὶ προσ-
 φιλέες οἱ Φωκαῖές οὕτω δὴ τι ἐγένοντο, ὡς τὰ μὲν 10
 πρῶτά σφεας ἐκλιπόντας Ἰωνίην, ἐκέλευε τῆς ἐωυτοῦ
 χώρας οἰκῆσαι ὅκου βούλονται· μετὰ δὲ, ὡς τοῦτο οὐκ
 ἔπειθε τοὺς Φωκαῖέας, ὁ δὲ πυθόμενος τὸν Μῆδον παρὰ
 αὐτῶν ὡς αὖξοιτο, ἐδίδου σφι χρήματα τεῖχος περι-
 βαλέσθαι τὴν πόλιν. ἐδίδου δὲ ἀφειδέως· καὶ γὰρ 15
 καὶ ἡ περίοδος τοῦ τείχεος οὐκ ὀλίγοι σάδιοί εἰσι· τοῦτα

161
 Mazares,
 variis rebus
 gestis, mo-
 ritur.

162
 Harpagus
 imperio suf-
 fectus, ag-
 greditur
 Phocæam.

163
 Phocæensi-
 um longæ
 navigatio-
 nes: Argan-
 thonii regis
 Tartessio-
 rum libera-
 litate murus
 a Phocæen-
 sibus ædifi-
 catus.

δὲ πᾶν, λίθων μεγάλων καὶ εὖ συναρμοσμένων. Τὸ 164
 μὲν δὴ τεῖχος τοῖσι Φωκαιεῦσι τρόπῳ τοιῷδε ἐξεποιήθη. Phocæen-
ses oppu-
gnati, rebus
omnibus
collectis,
navigant in
Chium.
 ὁ δὲ Ἀρπαγος ὡς ἐπήλασε τὴν στρατιήν, ἐπολιόρκεε αὐ-
 τοὺς, προῖσχόμενος ἔπεα, ὥς οἱ καταχρᾶ, εἰ βούλονται
 5 Φωκαιέες προμαχεῶνα ἓνα μοῦνον τοῦ τεύχεος ἐρεῖψαι,
 καὶ οἶκημα ἐν κατιρᾶσαι. οἱ δὲ Φωκαιέες, περιημε-
 κτέοντες τῇ δουλοσύνῃ, ἔφασαν θέλειν βουλευσασθαι
 ἡμέρην μίην, καὶ ἔπειτα ὑποκρινέσθαι. ἐν ᾧ δὲ βου-
 λεύονται αὐτοὶ, ἀπαγαγεῖν ἐκεῖνον ἐκέλευον τὴν στρατιήν
 10 ἀπὸ τοῦ τεύχεος. ὁ δ' Ἀρπαγος ἔφη εἰδέναι μὲν εὖ τὰ
 ἐκεῖνοι μέλλοιεν ποιεῖν, ὅμως δέ σφι παρίεναι βουλεύ-
 σασθαι. ἐν ᾧ ὦν ὁ Ἀρπαγος ἀπὸ τοῦ τεύχεος ἀπήγαγε
 τὴν στρατιήν, οἱ Φωκαιέες ἐν τούτῳ κατασπάσαντες τὰς
 πεντηκοντέρους, ἐσθήμενοι τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ ἐπι-
 15 πλα πάντα, πρὸς δὲ καὶ τὰ ἀγάλματα τὰ ἐκ τῶν ἱρῶν,
 καὶ τὰ ἄλλα ἀναθήματα, χωρὶς ὅτι χαλκὸς ἢ λίθος ἢ
 γραφὴ ἦν, τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἐσθέντες, καὶ αὐτοὶ ἐσ-
 θάντες, ἔπλεον ἐπὶ Χίου. τὴν δὲ Φωκαίην ἐρημωθεῖσαν
 ἀνδρῶν ἔσχον οἱ Πέρσαι. Οἱ δὲ Φωκαιέες, ἐπεὶ τέ σφι 165
 Χῖοι τὰς νήσους τὰς Οἰνούσσας καλεομένας οὐκ ἐβού- Inde sum-
moti, rever-
si domum,
trucidato
præsidio
Persico, di-
ras impreca-
ti manenti-
bus aut re-
deuntibus,
quum traji-
cerent in
Corsicam,
pars major
ex itinere
patriam re-
petit. Ala-
lia urbs.
 λοντο ὠνεομένοισι πωλέειν, δειμαίνοντες μὴ αἱ μὲν ἐμπό-
 ριον γένωνται, ἢ δὲ αὐτέων νῆσος ἀποκληῖσθῃ τούτου
 5 εἵνεκα, πρὸς ταῦτα οἱ Φωκαιέες ἐσέλλοντο ἐς Κύρνον.
 ἐν γὰρ τῇ Κύρῳ εἴκοσι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐκ Θεο-
 προπίου ἀνεσθήσαντο πόλιν, τῇ οὖνομα ἦν Ἀλαλίη. Ἀρ-
 γανθώνιος δὲ τηνικαῦτα ἤδη τετελευτήκεε. σελλόμενοι
 δὲ ἐπὶ τὴν Κύρνον, πρῶτα καταπλεύσαντες ἐς τὴν Φω-
 10 καίην, κατεφόνευσαν τῶν Περσέων τὴν φυλακὴν, ἢ
 ἐφρούρεε παραδεξαμένη παρὰ Ἀρπάγου τὴν πόλιν.
 μετὰ δὲ, ὡς τοῦτό σφι ἐξέργασο, ἐποιήσαντο ἰσχυρὰς
 κατάρας τῷ ὑπολειπομένῳ ἐωυτῶν τοῦ στόλου. πρὸς δὲ
 ταύτησι, καὶ μύδρον σιδήρεον κατεπόντωσαν, καὶ ὤμο-
 15 σαν μὴ πρὶν ἐς Φωκαίην ἔξειν, πρὶν ἢ τὸν μύδρον τοῦ-
 τον ἀναφῆναι. σελλομένων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τὴν Κύρνον,
 ὑπὲρ ἡμίσεως τῶν ἀστῶν ἔλαβε πόθος τε καὶ οἶκτος τῆς
 πόλιος καὶ τῶν ἡθέων τῆς χώρας· ψευδόρκιοι δὲ γενό-
 μενοι, ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Φωκαίην. οἱ δὲ αὐτῶν τὸ
 20 ὄρκιον ἐφύλασσον, ἀεσθέντες ἐκ τῶν Οἰνουσσέων ἔπλεον.

- 166 *Qui Corsi-
cam perve-
nerunt,
quinquen-
nio post a
Tyrrhenis et
Carthagini-
ensibus bel-
lo afflicti,
Rhegium
abeunt.* Ἐπεὶ τε δὲ ἐς τὴν Κύρνον ἀπίκοντο, οἵκεον κοινῇ μετὰ
τῶν πρότερον ἀπικομένων ἐπ' ἕτεα πέντε, καὶ ἱρὰ ἐνι-
δρύσαντο. καὶ ἄγον γὰρ δὴ καὶ ἔφερον τοὺς περιοίκους
ἅπαντας· στρατεύονται ὧν ἐπ' αὐτοὺς κοινῶ λόγῳ χρη-
σάμενοι Τυρσηνοὶ καὶ Καρχηδόνιοι, νηυσὶ ἐκάτεροι ἐξή- 5
κοντα. οἱ δὲ Φωκαῖες πληρώσαντες καὶ αὐτοὶ τὰ
πλοῖα, ἐόντα ἀριθμὸν ἐξήκοντα, ἀντίαζον ἐς τὸ Σαρδό-
νιον καλεόμενον πέλαγος. συμμίσγόντων δὲ τῇ ναυμα-
χίῃ, Καδμείῃ τις νίκη τοῖσι Φωκαιεῦσι ἐγένετο. αἱ μὲν
γὰρ τεσσεράκοντά σφισι νῆες διεφθάρησαν· αἱ δὲ εἴ- 10
κοσι αἱ περιέουσai, ἦσαν ἄχρηστοι· ἀπεσράφατο γὰρ
τοὺς ἐμβόλους. καταπλώσαντες δὲ ἐς τὴν Ἀλαλίην,
ἀνέλαβον τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὴν ἄλλην
κτῆσιν ὅσῃν οἰαί τε ἐγένοντο αἱ νῆες σφι ἄγειν· καὶ
ἔπειτα ἀφέντες τὴν Κύρνον, ἔπλεον ἐς Ῥήγιον. Τῶν δὲ
διαφθαρεισέων νεῶν τοὺς ἄνδρας, οἳ τε Καρχηδόνιοι καὶ
οἱ Τυρσηνοὶ ἔλαχόν τε αὐτέων πολλῶ πλείους, καὶ τέτθες
ἐξαγαγόντες κατέλευσαν. μετὰ δὲ Ἀγυλλαίοισι πάντα
τὰ παριόντα τὸν χῶρον, ἐν τῷ οἱ Φωκαῖες καταλευσθέν- 5
τες ἐκέατο, ἐγένετο διάσροφα καὶ ἔμπηρα καὶ ἀπόπλη-
κτα, ὁμοίως πρόβατα καὶ ὑποζύγια καὶ ἄνθρωποι. οἱ δὲ
Ἀγυλλαῖοι ἐς Δελφοὺς ἔπεμπον, βουλόμενοι ἀκέσασθαι
τὴν ἀμαρτάδα. ἡ δὲ Πυθίη σφέας ἐκέλευσε ποιέειν, τὰ
καὶ νῦν οἱ Ἀγυλλαῖοι ἔτι ἐπιτελέουσι· καὶ γὰρ ἐναγί- 10
ζουσί σφι μεγάλως, καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ ἵππικὸν
ἐπιςᾶσι. καὶ οὗτοι μὲν τῶν Φωκαϊέων τοιούτῳ μὶθῳ
διεχρήσαντο· οἱ δὲ αὐτῶν ἐς τὸ Ῥήγιον καταφυγόντες,
ἐνθεῦτεν ὀρμεώμενοι, ἐκτήσαντο πόλιν γῆς τῆς Οἰνω-
τρίης ταύτην, ἣτις νῦν Ὑέλη καλεῖται. ἐκτισαν δὲ ταύ- 15
την, πρὸς ἀνδρὸς Ποσειδωνιήτεω μαθόντες, ὡς τὸν Κύρ-
νον σφι ἡ Πυθίη ἔχρησε κτίσαι, ἥρων ἐόντα, ἀλλ' οὐ
τὴν νῆσον. Φωκαίης μὲν νυν πέρα τῆς ἐν Ἰωνίῃ οὕτω
ἔσχε. Παραπλήσια δὲ τέτοισι καὶ Τήϊοι ἐποίησαν· ἐπεὶ
τε γὰρ σφῶν εἶλε χώματι τὸ τεῖχος Ἀρπαγος, ἐσβάν-
τες πάντες ἐς τὰ πλοῖα, οἴχοντο πλέοντες ἐπὶ τῆς Θρηϊ-
κίης, καὶ ἐνθαῦτα ἐκτισαν πόλιν Ἀβδηρα· τὴν πρότε-
ρος τούτων Κλαζομένιος Τιμήσιος κτίσας, οὐκ ἀπώνητο, 5
ἀλλ' ὑπὸ Θρηϊκῶν ἐξελαθεῖς, τιμὰς νῦν ὑπὸ Τηϊῶν τῶν
- 168 *Teii, Har-
pago mee-
nibus urbis
potito, in
Thraciam
profecti,
Abdera ibi
condunt:
Heros Time-
sius.* Ἐπεὶ τε δὲ ἐς τὴν Κύρνον ἀπίκοντο, οἵκεον κοινῇ μετὰ
τῶν πρότερον ἀπικομένων ἐπ' ἕτεα πέντε, καὶ ἱρὰ ἐνι-
δρύσαντο. καὶ ἄγον γὰρ δὴ καὶ ἔφερον τοὺς περιοίκους
ἅπαντας· στρατεύονται ὧν ἐπ' αὐτοὺς κοινῶ λόγῳ χρη-
σάμενοι Τυρσηνοὶ καὶ Καρχηδόνιοι, νηυσὶ ἐκάτεροι ἐξή- 5
κοντα. οἱ δὲ Φωκαῖες πληρώσαντες καὶ αὐτοὶ τὰ
πλοῖα, ἐόντα ἀριθμὸν ἐξήκοντα, ἀντίαζον ἐς τὸ Σαρδό-
νιον καλεόμενον πέλαγος. συμμίσγόντων δὲ τῇ ναυμα-
χίῃ, Καδμείῃ τις νίκη τοῖσι Φωκαιεῦσι ἐγένετο. αἱ μὲν
γὰρ τεσσεράκοντά σφισι νῆες διεφθάρησαν· αἱ δὲ εἴ- 10
κοσι αἱ περιέουσai, ἦσαν ἄχρηστοι· ἀπεσράφατο γὰρ
τοὺς ἐμβόλους. καταπλώσαντες δὲ ἐς τὴν Ἀλαλίην,
ἀνέλαβον τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὴν ἄλλην
κτῆσιν ὅσῃν οἰαί τε ἐγένοντο αἱ νῆες σφι ἄγειν· καὶ
ἔπειτα ἀφέντες τὴν Κύρνον, ἔπλεον ἐς Ῥήγιον. Τῶν δὲ
διαφθαρεισέων νεῶν τοὺς ἄνδρας, οἳ τε Καρχηδόνιοι καὶ
οἱ Τυρσηνοὶ ἔλαχόν τε αὐτέων πολλῶ πλείους, καὶ τέτθες
ἐξαγαγόντες κατέλευσαν. μετὰ δὲ Ἀγυλλαίοισι πάντα
τὰ παριόντα τὸν χῶρον, ἐν τῷ οἱ Φωκαῖες καταλευσθέν- 5
τες ἐκέατο, ἐγένετο διάσροφα καὶ ἔμπηρα καὶ ἀπόπλη-
κτα, ὁμοίως πρόβατα καὶ ὑποζύγια καὶ ἄνθρωποι. οἱ δὲ
Ἀγυλλαῖοι ἐς Δελφοὺς ἔπεμπον, βουλόμενοι ἀκέσασθαι
τὴν ἀμαρτάδα. ἡ δὲ Πυθίη σφέας ἐκέλευσε ποιέειν, τὰ
καὶ νῦν οἱ Ἀγυλλαῖοι ἔτι ἐπιτελέουσι· καὶ γὰρ ἐναγί- 10
ζουσί σφι μεγάλως, καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ ἵππικὸν
ἐπιςᾶσι. καὶ οὗτοι μὲν τῶν Φωκαϊέων τοιούτῳ μὶθῳ
διεχρήσαντο· οἱ δὲ αὐτῶν ἐς τὸ Ῥήγιον καταφυγόντες,
ἐνθεῦτεν ὀρμεώμενοι, ἐκτήσαντο πόλιν γῆς τῆς Οἰνω-
τρίης ταύτην, ἣτις νῦν Ὑέλη καλεῖται. ἐκτισαν δὲ ταύ- 15
την, πρὸς ἀνδρὸς Ποσειδωνιήτεω μαθόντες, ὡς τὸν Κύρ-
νον σφι ἡ Πυθίη ἔχρησε κτίσαι, ἥρων ἐόντα, ἀλλ' οὐ
τὴν νῆσον. Φωκαίης μὲν νυν πέρα τῆς ἐν Ἰωνίῃ οὕτω
ἔσχε. Παραπλήσια δὲ τέτοισι καὶ Τήϊοι ἐποίησαν· ἐπεὶ
τε γὰρ σφῶν εἶλε χώματι τὸ τεῖχος Ἀρπαγος, ἐσβάν-
τες πάντες ἐς τὰ πλοῖα, οἴχοντο πλέοντες ἐπὶ τῆς Θρηϊ-
κίης, καὶ ἐνθαῦτα ἐκτισαν πόλιν Ἀβδηρα· τὴν πρότε-
ρος τούτων Κλαζομένιος Τιμήσιος κτίσας, οὐκ ἀπώνητο, 5
ἀλλ' ὑπὸ Θρηϊκῶν ἐξελαθεῖς, τιμὰς νῦν ὑπὸ Τηϊῶν τῶν

ἐν Ἀβδήροισι ὡς ἦρως ἔχει. Οὗτοι μὲν νυν Ἰώνων μοῦ- 169
 νοι τὴν δουλοσύνην οὐκ ἀνεχόμενοι, ἐξέλιπον τὰς πατρί- *Cæteri ex I-*
 δας. οἱ δ' ἄλλοι Ἴωνες, πλὴν Μιλησίων, διὰ μάχης *onibus Epi-*
 μὲν ἀπικέατο Ἀρπάγω, κατὰπερ οἱ ἐκλιπόντες, καὶ *rotis victi,*
 5 ἄνδρες ἐγένοντο ἀγαθοὶ, περὶ τῆς ἐωϋτοῦ ἑκάστος μαχό- *servitutum*
 μενοι· ἐσσωθέντες δὲ καὶ ἀλόντες, ἔμενον κατὰ χώραν *insulani ul-*
 ἑκάστοι, καὶ τὰ ἐπιτασσομένα ἐπετέλεον. Μιλήσιοι δὲ, *tro se de-*
 ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, αὐτῷ Κύρῳ ὄρκιον ποιη- *dunt.*
 σάμενοι, ἡσυχίην ἄγον. οὕτω δὴ τὸ δεύτερον Ἰωνίη ἐδε-
 10 δούλωτο. ὡς δὲ τοὺς ἐν τῇ ἡπείρῳ Ἴωνας ἐχειρώσατο
 Ἀρπαγος, οἱ τὰς νήσους ἔχοντες Ἴωνες, καταρρώδησαντες
 ταῦτα, σφέας αὐτοὺς ἔδωσαν Κύρῳ. Κεκακωμένων δὲ 170
 Ἰώνων, καὶ συλληγομένων οὐδὲν ἥσσον ἐς τὸ Πανιώνιον, *Biantis con-*
 πυνθάνομαι γνώμην Βίαντα ἄνδρα Πριηνέα ἀποδέξασθαι *silium, ut*
 Ἴωσι χρησιμωτάτην, τῇ εἰ ἐπεΐθοντο, παρεῖχε ἂν σφι *Iones com-*
 5 εὐδαιμονέειν Ἑλλήνων μάλισα· ὃς ἐκέλευε κοινῶ ὁλῶ *muni classe*
 Ἴωνας ἀερθέντας πλέειν ἐς Σαρδῶν, καὶ ἔπειτα πόλιν *in Sardini-*
 μίαν κτίζειν πάντων Ἰώνων. καὶ οὕτω ἀπαλλαχθέντας *am abirent :*
 σφέας δουλοσύνης, εὐδαιμονήσειν, νήσων τε ἀπασέων με- *aliud ante*
 γίστην νεμομένους, καὶ ἄρχοντας ἄλλων· μένουσι δὲ σφι *a Thalete da-*
 10 ἐν τῇ Ἰωνίῃ ἐκ ἔφῃ ἐνορᾶν ἐλευθερίην ἔτι ἐσομένην. αὕτη *tum, ut cu-*
 μὲν Βιάντιος τῷ Πριηνέος γνώμη ἐπὶ διεφθαρμένοις Ἴωσι *riam habe-*
 γενομένη. χρηστὴ δὲ καὶ πρὶν ἢ διαφθαρῆναι Ἰωνίην, *rent com-*
 Θάλεω ἀνδρὸς Μιλησίε ἐγένετο, τὸ ἀνέκαθεν γένος εὐνίος *munem.*
 Φοίνικος· ὃς ἐκέλευε ἐν βουλευτήριον Ἴωνας ἐκτῆσθαι·
 15 τὸ δὲ εἶναι ἐν Τέῳ· Τέων γὰρ μέσον εἶναι Ἰωνίης. τὰς
 δὲ ἄλλας πόλιας οἰκεομένας, μηδὲν ἥσσον νομίζεσθαι,
 κατὰπερ εἰ δῆμοι εἶεν. οὕτω μὲν δὴ σφι γνώμας τοιάσ-
 δε ἀπεδέξαντο. Ἀρπαγος δὲ κατασρεψάμενος Ἰωνίην, 171
 ἐποιέετο στρατηίην ἐπὶ Κᾶρας καὶ Καυνίους καὶ Λυκίους, *Cures, olim*
 ἅμα ἀγόμενος καὶ Ἴωνας καὶ Αἰολέας. εἰσὶ δὲ τούτων *insulani,*
 Κᾶρες μὲν ἀπιγμένοι ἐς τὴν ἡπειρον ἐκ τῶν νήσων. τὸ *Minoi pa-*
 5 γὰρ παλαιὸν ἐόντες Μίνω τε κατήκοι, καὶ καλεόμε- *rentes, et*
 νοι Λέλεγες, εἶχον τὰς νήσους, φόρον μὲν οὐδένα ὑποτε- *Leleges di-*
 λέοντες, ὅσον καὶ ἐγὼ δυνατός εἰμι μακρότατον ἐξικέ- *cti : eorum*
 σθαι ἀκοῇ· οἱ δὲ, ὅπως Μίνως δέοιτο, ἐπλήρουν οἱ τὰς *tria inven-*
 νέας. ἅτε δὴ Μίνω κατεστραμμένου γῆν πολλήν, καὶ *ta : ipsi de*
 10 εὐτυχέοντος τῷ πολέμῳ, τὸ Καρικὸν ἦν ἔθνος λογιμῶ- *se quomodo*
tradant :
Jupiter
Carius : My-
sus, Lydus,

Car, tres
fratres ger-
mani.

τατον τῶν ἔθνέων ἀπάντων κατὰ τοῦτον ἄμα τὸν χρό-
νον μακρῶ μάλισα. καί σφι τριξὰ ἐξευρήματα ἐγένε-
το, τοῖσι οἱ Ἕλληνες ἐχρήσαντο. καὶ γὰρ ἐπὶ τὰ κρά-
νεα λόφους ἐπιδέεσθαι Κᾶρες εἰσι οἱ καταδέξαντες,
καὶ ἐπὶ τὰς ἀσπίδας τὰ σημήϊα ποιέεσθαι· καὶ ὄχανα 15
ἀσπίσι οὗτοί εἰσι οἱ ποιησάμενοι πρῶτοι· τέως δὲ ἄνευ
ὀχάνων ἐφόρεον τὰς ἀσπίδας πάντες οἵπερ ἐώθειςαν
ἀσπίσι χρέεσθαι, τελαμῶσι σκυτίνοισι οἰηκίζοντες,
περὶ τοῖσι αὐχέσι τε καὶ τοῖσι ἀριζεροῖσι ὤμοισι περι-
κείμενοι. μετὰ δὲ, τοὺς Κᾶρας χρόνῳ ὕστερον πολλῶ 20
Δωριέες τε καὶ Ἴωνες ἐξανέστησαν ἐκ τῶν νήσων· καὶ
οὕτω ἐς τὴν ἡπειρον ἀπίκοντο. κατὰ μὲν δὴ Κᾶρας
οὕτω Κρηῖτες λέγουσι γενέσθαι. οὐ μὲν τοι αὐτοὶ γε
ὁμολογέουσι τούτοις οἱ Κᾶρες· ἀλλὰ νομίζουσι αὐτοὶ
ἐωϋτοὺς εἶναι αὐτόχθονας ἡπειρώτας, καὶ τῷ οὐνόματι 25
τῷ αὐτῷ αἰεὶ διαχρεωμένους τῷπερ νῦν. ἀποδεικνῦσι δὲ
ἐν Μυλάσσοισι Διὸς Καρίου ἱρὸν ἀρχαῖον, τοῦ Μυ-
σοῖσι μὲν καὶ Λυδοῖσι μέτεσι, ὡς κασιγνήτοις ἐοῦσι
τοῖσι Καρσί. τὸν γὰρ Λυδὸν καὶ τὸν Μυσὸν λέγουσι
εἶναι Καρὸς ἀδελφεούς. τούτοις μὲν δὴ μέτεσι· ὅσοι 30
δὲ εἶντες ἄλλου ἔθνους, ὁμόγλωσσοι τοῖσι Καρσί ἐγέ-
νοντο, τούτοις δὲ οὐ μέτα. Οἱ δὲ Καύνιοι, αὐτόχθονες,
δοκέειν ἐμοὶ, εἰσί· αὐτοὶ μέντοι ἐκ Κρήτης φασὶ εἶναι.
προσκεχωρήκασι δὲ γλῶσσαν μὲν πρὸς τὸ Καρικὸν
ἔθνος, ἢ οἱ Κᾶρες πρὸς τὸ Καυνικόν· τοῦτο γὰρ οὐκ
ἔχω ἀτρεκέως διακρίναι. νόμοισι δὲ χρέωνται κεχω- 5
ρισμένοις πολλὸν τῶν τε ἄλλων ἀνθρώπων καὶ Κα-
ρῶν. τοῖσι γὰρ κάλλιστόν ἐστι κατ' ἡλικίην τε καὶ φιλό-
τητα εἰλαδὸν συγγίνεσθαι ἐς πόσιν, καὶ ἀνδράσι καὶ
γυναιξὶ καὶ παισί. ἰδρυνθέντων δὲ σφι ἰρῶν ξεινικῶν,
μετέπειτα ὥς σφι ἀπέδοξε, (ἔδοξε δὲ τοῖσι πατρίοις 10
μοῦνον χρᾶσθαι θεοῖσι,) ἐνδύντες τὰ ὅπλα ἅπαντες
Καύνιοι ἡβηδόν, τύπτοντες δούρασι τὸν ἥερα, μέχρι ἔρων
τῶν Καλυνδικῶν ἔποντο, καὶ ἔφασαν ἐκβάλλειν τοὺς
ξεινικοὺς θεούς. καὶ οὗτοι μὲν τρόποις τιοιούτοις χρέων-
ται. Οἱ δὲ Λύκιοι ἐκ Κρήτης τῶρχαῖον γεγόνασι· τὴν
γὰρ Κρήτην εἶχον τοπαλαιὸν πᾶσαν βάρβαροι· διενει-
χθέντων δὲ ἐν Κρήτῃ περὶ τῆς βασιληΐης τῶν Εὐρώ-

172

Cauui quam
originem
habeant:
eorum lin-
gua Caricae
affinis: mos
compotan-
di, et Deos
peregrinos
expellendi.

173

Lycios e
Creta in A-
siam profe-

πης παίδων, Σαρπηδόνης τε καὶ Μίνω, ὡς ἐπεκράτησε
 5 τῇ σάσει Μίνως, ἐξήλασε αὐτόν τε Σαρπηδόνα καὶ τοὺς
 σασιώτας αὐτῷ· οἱ δὲ ἀπωσθέντες, ἀπίκοντο τῆς Ἀσίης
 εἰς γῆν τὴν Μιλυάδα. τὴν γὰρ νῦν Λύκιοι νέμονται, αὕτη
 τοπαλαιὸν ἦν Μιλυάς. οἱ δὲ Μιλύαι, τότε Σόλυμοι ἐκα-
 λέοντο. τέως μὲν δὴ αὐτέων Σαρπηδῶν ἦρχε· οἱ δὲ
 10 ἐκαλέοντο τόπερ τε ἠνείκαντο οὖνομα, καὶ νῦν ἔτι κα-
 λέονται ὑπὸ τῶν περαιοίκων οἱ Λύκιοι, Τερμίλαι. ὡς δὲ
 ἐξ Ἀθηνέων Λύκος ὁ Πανδίωνος, ἐξελαθεὶς καὶ οὗτος
 ὑπὸ τοῦ ἀδελφεοῦ Αἰγέως, ἀπίκετο εἰς τοὺς Τερμίλας
 παρὰ Σαρπηδόνα, οὕτω δὴ κατὰ τοῦ Λύκου τὴν ἐπωνυ-
 15 μίην Λύκιοι ἀνὰ χρόνον ἐκλήθησαν. νόμοισι δὲ, τὰ μὲν
 Κρητικοῖσι, τὰ δὲ Καρικοῖσι χρέωνται. ἐν δὲ τόδε ἴδιον
 νενομίκασι, καὶ οὐδαμοῖσι ἄλλοισι συμφέρονται ἀνθρώ-
 πων· καλέουσι ἀπὸ τῶν μητέρων ἐωϋτοὺς, καὶ οὐκ ἀπὸ
 τῶν πατέρων. εἰρομένου δὲ ἐτέρου τὸν πλεσίον, τίς εἴη,
 20 καταλέξει ἐωϋτὸν μητρόθεν, καὶ τῆς μητρὸς ἀνανεμέε-
 ται τὰς μητέρας. καὶ ἦν μὲν γε γυνὴ ἀσὴ δούλῳ συνοι-
 κήσῃ, γενναῖα τὰ τέκνα νενόμισαι· ἦν δὲ ἀνὴρ ἀσὸς, καὶ
 ὁ πρῶτος αὐτέων, γυναιῖκα ξείνην ἢ παλλακὴν ἔχῃ,
 ἄτιμα τὰ τέκνα γίνεται. Οἱ μὲν νυν Κᾶρες οὐδὲν λαμ-
 174
 πρὸν ἔργον ἀποδεξάμενοι, ἐδουλώθησαν ὑπὸ Ἀρπάγου·
 οὔτε αὐτοὶ οἱ Κᾶρες ἀποδεξάμενοι οὐδὲν, οὔτε ὅσοι Ἑλ-
 λήνων ταύτην τὴν χώραν οἰκέουσι. οἰκέουσι δὲ καὶ ἄλ-
 5 λοι, καὶ Λακεδαιμονίων ἀποικοὶ Κνίδιοι, τῆς χώρας τῆς
 σφετέρης τετραμμένης εἰς πόντον, τὸ δὲ Τριόπιον καλέε-
 ται. ἀρχμένης δὲ ἐκ τῆς Χερσονήσου τῆς Βυβασσίας,
 εἰούσης τε πάσης τῆς Κνιδίης, πλὴν ὀλίγης, περιρρόου·
 (τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς βορρῇν ἄνεμον, ὁ Κεραμεικὸς
 10 κόλπος ἀπείργει· τὰ δὲ πρὸς νότον, ἢ κατὰ Σύμην τε
 καὶ Ῥόδον θάλασσα·) τὸ ὦν δὲ ὀλίγον τοῦτο, ἐὼν ὅσον
 τε ἐπὶ πέντε σάδια, ὥρυsson οἱ Κνίδιοι, ἐν ὧσιν Ἀρπα-
 γος τὴν Ἰωνίην κατεστρέφετο, βουλόμενοι νῆσον τὴν χώ-
 ρην ποιῆσαι. ἐντὸς δὲ πᾶσά σφι ἐγένετο· τῇ γὰρ ἡ
 15 Κνιδίη χώρα εἰς τὴν ἡπειρον τελευτᾷ, ταύτῃ ὁ ἰσθμὸς
 εἰς τὸν ὥρυsson. καὶ δὴ πολλῇ χειρὶ ἐργαζομένων τῶν
 Κνιδίων· μᾶλλον γὰρ τι καὶ θειότερον ἐφαίνοντο τιτρώ-
 σκεσθαι οἱ ἐργαζόμενοι τοῦ οἰκότος τὰ τε ἄλλα τοῦ σώ-

ctos, ductu
 Sarpedonis
 a Minoe.
 fratre pul-
 si, Milya-
 dem terram
 a Solymis
 habitatam
 occupasse,
 veteri no-
 mine Ter-
 milas, novo
 dictos a Ly-
 co Pandionis
 filio: eorum
 genealogia
 ex matri-
 bus.

Caria sub-
 acta: irritus
 Cnidiorum
 conatus
 isthmi per-
 fodiendi.

ματος, καὶ μάλισα τὰ περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, θραυομένης
τῆς πέτρης· ἔπεμπον ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους ἐπερησο- 20
μένους τὸ ἀντίξουν. ἡ δὲ Πυθίη σφι, ὡς αὐτοὶ Κνίδιοι
λέγουσι, χρᾶ ἔν τριμέτρῳ τόνῳ τάδε,

Ἴσθμὸν δὲ μὴ πυργοῦτε, μηδ' ὀρύσσετε·
Ζεὺς γάρ κ' ἔθηκε νῆσον, εἴ κ' ἐβούλετο.

Κνίδιοι μὲν, ταῦτα τῆς Πυθίης χρησάσης, τοῦ τε ὀρύ-
γματος ἐπαύσαντο, καὶ Ἀρπάγῳ ἐπιόντι σὺν τῷ στρα- 25
τῷ, ἀμαχητὶ σφέας αὐτοὺς παρέδωσαν. Ἦσαν δὲ Πη-
175 *Pedasensium* δασέες οἰκοῦντες ὑπὲρ Ἀλικαρνασσοῦ μεσόγαιαν· τοῖσι
virtus: Mi- ὅπως τι μέλλοι ἀνεπιτήδεον ἔσσεσθαι, αὐτοῖσί τε καὶ
nervæ sa- τοῖσι περιοίκουσι, ἡ ἱερείῃ τῆς Ἀθηναίης πώγωννα μέ-
cerdos in γαν ἴσχει. τρεῖς σφι τοῦτο ἐγένετο. οὗτοι τῶν περὶ Κα- 5
adversis eo- ρίην ἀνδρῶν μῦθοί τε ἀντέσχον χρόνον Ἀρπάγῳ, καὶ
rum barba- πρήγματα παρέσχον πλείϊσα, ὅρος τειχίσαντες, τῷ οὐ-
ta. νομά ἐσι Λίδῃ.

176 *Xanthus* Λύκιοι δὲ, ὡς ἐς τὸ Ξάνδιον πεδῖον ἦλασε ὁ Ἀρπαγος
Lyciæ urbs, τὸν στρατὸν, ὑπεξιόντες, καὶ μαχόμενοι ὀλίγοι πρὸς πολ-
postquam λούς, ἀρετὰς ἀπεδείκνυντο· ἐσσωθέντες δὲ, καὶ κατει-
incolæ flam- ληθέντες ἐς τὸ ἄγυ, συνήλυσαν ἐς τὴν ἀκρόπολιν τὰς τε 5
mis omnia γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰ χρήματα καὶ τοὺς οἰκέ-
consumsis- τας· καὶ ἔπειτα ὑπῆψαν τὴν ἀκρόπολιν πᾶσαν ταύτην
sent, et ipsi καίεσθαι. ταῦτα δὲ ποιήσαντες καὶ συνομόσαντες ὄρ-
pugnando κους δεινούς, ὑπεξελθόντες ἀπέθανον πάντες Ξάνδιοι
periissent, μαχόμενοι. τῶν δὲ νῦν Λυκίων φαρμένων Ξανδίων εἶναι, 10
item Caunus οἱ πολλοὶ, πλὴν ὀγδώκοντα ἰσιέων, εἰσὶ ἐπήλυδες· αἱ
modo eo- δὲ ὀγδώκοντα ἰσῖαι αὗται ἔτυχον τηνικαῦτα ἐκδημέου-
dem expu- σαι, καὶ οὕτω περιεγένοντο. τὴν μὲν δὲ Ξάνδον οὕτως
gnata. ἔσχε ὁ Ἀρπαγος. παραπλησίως δὲ καὶ τὴν Καῦνον
ἔσχε. καὶ γὰρ οἱ Καῦνιοι τοὺς Λυκίους ἐμιμήσαντο τὰ 15
πλέω.

177 *Cyrus A-* ΤΑ μὲν νυν κάτω τῆς Ἀσίης Ἀρπαγος ἀνάστα
siam domat ἐποίησε· τὰ δὲ ἄνω αὐτῆς, αὐτὸς Κῦρος, πᾶν ἔθνος κατα-
superiorem. στραφόμενος, καὶ οὐδὲν παριείς. τὰ μὲν νυν αὐτέων πλέω
παρήσομεν· τὰ δὲ οἱ παρέσχε πόνον τε πλείϊσον, καὶ
ἀξιαπηγητότατά ἐσι, τούτων ἐπιμνήσομαι. Κῦρος ἐπεὶ
τε τὰ πάντα τῆς ἡπείρου ὑποχείρῃα ἐποιήσατο, Ἀσσυ-

ρίοισι ἐπετίθετο. Τῆς δὲ Ἀσσυρίας ἐς τὰ μὲν κού καὶ 178
 ἄλλα πολίσματα μεγάλα πολλά· τὸ δὲ ὀνομαστότα- *Babylonis*
 τον καὶ ἰσχυρότατον, καὶ ἔνθα σφι, τῆς Νίνου ἀναστά- *magnitudo,*
 του γενομένης, τὰ βασιλήϊα κατεσκήκεε, ἣν ΒΑΒΥΛΩΝ, *pulcritudo,*
 5 εἴσοις τοιαύτη δὴ τις πόλις· κέεται ἐν πεδίῳ μεγάλῳ,
 μέγαθος εἴσοις μέτωπον ἑκάστον εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σά-
 δίων, εἴσοις τετραγώνου· οὗτοι σάδιοι τῆς περιόδου τῆς
 πόλιος γίνονται συνάπαντες ὀγδώκοντα καὶ τετρακόσιοι.
 τὸ μὲν νυν μέγαθος τοσοῦτόν ἐστι τοῦ ἄστεος τοῦ Βαβυ-
 10 λωνίου. ἑκκόσμητο δὲ ὡς οὐδὲν ἄλλο πόλισμα τῶν
 ἡμεῖς ἴδμεν. τάφρος μὲν πρῶτά μιν βαθέα τε καὶ εὐρέα
 καὶ πλέη ὕδατος περιθεῖν· μετὰ δὲ, τεῖχος πεντήκοντα
 μὲν πηχέων βασιλήϊων ἐὼν τὸ εὖρος, ὕψος δὲ, διηκοσίων
 πηχέων. ὁ δὲ βασιλήϊος πῆχυς τοῦ μετρίου ἐς πῆχους
 μέζων τρισὶ δακτύλοισι. Δεῖ δὴ με πρὸς τούτοις ἐπι- 179
 φράσαι, ἵνα τε ἐκ τῆς τάφρου ἡ γῆ ἀναισιμώδη, καὶ τὸ *Fossæ mu-*
 τεῖχος ὄντινα τρόπον ἔργασθαι. ὀρύσσοντες ἅμα τὴν τά- *nitio: muri*
 φρον, ἐπλίνθουσαν τὴν γῆν ἐκ τοῦ ὀρύγματος ἐκφερομένην· *forma: por-*
 5 ἐλκύναντες δὲ πλίνθους ἱκανὰς, ὥπτησαν αὐτὰς ἐν κα- *tæ centum*
 μίνοισι· μετὰ δὲ, τέλματι χρεώμενοι ἀσφάλτῳ θερμῇ, *aræ: bi-*
 καὶ διὰ τριήκοντα δόμων πλίνθας τασσὰς καλάμων διασοι- *tumen pro*
 βάζοντες, ἔδειξαν πρῶτα μὲν τῆς τάφρου τὰ χεῖλεα· δεύ- *calce adhi-*
 τερα δὲ, αὐτὸ τὸ τεῖχος τὸν αὐτὸν τρόπον. ἐπάνω δὲ τοῦ
 10 τείχεος παρὰ τὰ ἑσχατα, οἰκήματα μουνόκωλα ἔδειξαν,
 τετραμμένα ἐς ἄλληλα· τὸ μέσον δὲ τῶν οἰκημάτων ἔλι-
 πον τεθρίπῳ περιέλασιν. πύλαι δὲ ἐνεσῆσι πέριξ τοῦ
 τείχεος ἑκατὸν, χάλκεαι πᾶσαι· καὶ σαρμοὶ τε καὶ
 ὑπερδύρα ὡσαύτως. ἐς δὲ ἄλλη πόλις ἀπέχουσα ὀκτὼ
 15 ἡμερέων ὁδὸν ἀπὸ Βαβυλῶνος· Ἰς οὖνομα αὐτῇ. ἔνθα
 ἐς ποταμὸς οὐ μέγας· Ἰς καὶ τῷ ποταμῷ τὸ οὖνομα·
 ἐσβάλλει δὲ οὗτος ἐς τὸν Εὐφρήτην ποταμὸν τὸ ῥέεθρον.
 οὗτος ὢν ὁ Ἰς ποταμὸς ἅμα τῷ ὕδατι θρόμβους ἀ-
 σφάλτου ἀναιδιδοῖ πολλούς· ἐνθεν ἡ ἀσφαλτος ἐς τὰ ἐν
 Βαβυλῶνι τεῖχος ἐκομίσθη. Ἐτετείχιστο μὲν νυν ἡ Βα- 180
 βυλῶν τρόπῳ τοιῷδε. ἐς δὲ δύο φάρσες τῆς πόλιος. τὸ *Euphrates*
 γὰρ μέσον αὐτῆς ποταμὸς διείργει, τῷ οὖνομά ἐστι Εὐ- *urbem in-*
 φρήτης· ῥέει δὲ ἐξ Ἀρμενίων, ἐὼν μέγας, καὶ βαθύς, *terfluens:*
 5 καὶ ταχύς· ἐξίει δὲ οὗτος ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν. *urbis domus*
 et via.

181
Murus inte-
rior: aedes
regiae: Jo-
vis Beli
templum.

182
Jupiter Be-
lus, et apud
Aegyptios
Jupiter
Thebanus,
cum muliere
cubantes;
in urbe Pa-
taris Lyciae,
Deus [A-
pollo] cum
antistita.

τὸ ὦν δὴ τεῖχος ἐκάτερον τοὺς ἀγκῶνας εἰς τὸν ποταμὸν ἐλήλαται. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, αἱ ἐπικαμπαὶ παρὰ χεῖλος ἐκάτερον τοῦ ποταμοῦ, αἵμασι τῶν πλίνθων ὀπτέων παρὰ τείνει· τὸ δὲ ἄς αὐτὸ ἐὼν πλῆρες οἰκίεων τριωρόφων τε καὶ τετρωρόφων, κατατέτμηται τὰς ὁδοὺς ἰθείας, τὰς τε ¹⁰ ἄλλας, καὶ τὰς ἐπικαρσίας τὰς ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἐχούσας. κατὰ δὴ ὦν ἐκάστην ὁδὸν ἐν τῇ αἵμασι τῇ παρὰ τὸν ποταμὸν πυλίδες ἐπήεσαν, ὅσαι περ αἱ λαῦραι, τοσαῦται ἀριθμόν. ἦσαν δὲ καὶ αὗται χάλκεαι, φέρουσαι καὶ αὐταὶ εἰς αὐτὸν τὸν ποταμόν. Τοῦτο μὲν δὴ τὸ τεῖχος θώρηξ ἐστὶ. ἕτερον δὲ ἔσωθεν τεῖχος περιθεῖ, ὃ πολ-
λῶ τέω ἀσθενέστερον τοῦ ἑτέρου τεύχεος, σεινότερον δέ. ἐν δὲ φάρσει ἐκατέρω τῆς πόλιος ἐτετείχιστο ἐν μέσῳ, ἐν τῷ μὲν, τὰ βασιλῆϊα, περιβόλῳ μεγάλῳ τε καὶ ἰσχυρῷ· ἐν ⁵ δὲ τῷ ἑτέρῳ, Διὸς Βήλου ἱερὸν χαλκόπυλον, καὶ εἰς ἐμὲ τέ-
το ἔτι ἐὼν, δύο σταδίων πᾶντη, ἐὼν τετράγωνον. ἐν μέσῳ δὲ τοῦ ἱεροῦ πύργος σφραγὶς οἰκοδόμηται, σταδίου καὶ τὸ μῆκος καὶ τὸ εὖρος· καὶ ἐπὶ τούτῳ τῷ πύργῳ ἄλλος πύργος ἐπιβέβηκε, καὶ ἕτερος μάλα ἐπὶ τούτῳ, μέχρις οὗ ὀκτῶ ¹⁰ πύργων. ἀνάβασις δὲ εἰς αὐτοὺς ἔξωθεν κύκλῳ περὶ πάντας τοὺς πύργους ἔχουσα πεποιήται. μεσοῦντι δὲ κου τῆς ἀναβάσιος, ἔστι καταγωγὴ τε καὶ θῶκοι ἀμπαυ-
στήριοι, ἐν τοῖσι κατίζοντες ἀμπαύονται οἱ ἀναβαίνοντες. ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ πύργῳ νηὸς ἔπεσι μέγας· ἐν δὲ τῷ ¹⁵ νηῷ κλίνη μεγάλη κέεται εὖ ἐσρωμένη, καὶ οἱ τράπεζα παρὰ κέεται χρυσέη. ἀγαλμα δὲ οὐκ ἔστι οὐδὲν αὐτόθι ἐνιδρυμένον· οὐδὲ νύκτα οὐδεὶς ἐναυλίζεται ἀνθρώπων, ὅτι μὴ γυνὴ μούνη τῶν ἐπιχωρίων, τὴν αὖ ὁ θεὸς ἔληται ἐκ πασέων, ὡς λέγουσι οἱ Χαλδαῖοι, ἐόντες ἱερεῖς τούτου ²⁰ τοῦ θεοῦ. Φασὶ δὲ αὐτοὶ οὗτοι, ἐμοὶ μὲν οὐ πῖσά λέγον-
τες, τὸν θεὸν αὐτὸν φοιτᾶν τε εἰς τὸν νηὸν, καὶ ἀμπαύε-
σθαι ἐπὶ τῆς κλίνης, κατάπερ ἐν Θήβησι τῇσι Αἰγυ-
πτίησι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς λέγουσι οἱ Αἰγύπτιοι· καὶ γὰρ δὴ ἐκεῖθι κοιμᾶται ἐν τῷ τοῦ Διὸς τοῦ Θε- ⁵
βαιέος γυνή· ἀμφοτέραι δὲ αὗται λέγονται ἀνδρῶν οὐδα-
μῶν εἰς ὁμιλίην φοιτᾶν· καὶ κατάπερ ἐν Πατάροισι τῆς Λυκίης ἡ πρόμαντις τοῦ θεοῦ, ἐπεὶ γέννηται· οὐ γὰρ ὦν αἰεὶ εἰς χρηστήριον αὐτόθι· ἐπεὶ δὲ γέννηται, τότε ὦν

συγκατακληΐεται τὰς νύκτας ἔσω ἐν τῷ νηῷ. Ἔσι δὲ 183
 τοῦ ἐν Βαβυλῶνι ἱεροῦ καὶ ἄλλος κάτω νηός· ἐνθα Jovis Belli
 ἄγαλμα μέγα τοῦ Διὸς ἐνὶ κατήμενον χρύσειον, καὶ οἱ signum, sa-
 τράπεζα μεγάλη παρακέεται χρυσέη, καὶ τὸ βάθρον οἱ crificia, fe-
 5 καὶ ὁ θρόνος χρυσεός ἐστι· καὶ ὡς ἔλεγον οἱ Χαλδαῖοι, stum anni-
 τάλαντων ὀκτακοσίων χρυσίου πεποιήται ταῦτα. ἔξω versarium :
 δὲ τοῦ νηοῦ, βωμός ἐστι χρύσεος. ἔσι δὲ καὶ ἄλλος βω- alia statua
 μὸς μέγας, ὅπου θύεται τὰ τέλεα τῶν προβάτων· ἐπὶ furto a
 γὰρ τοῦ χρυσεοῦ βωμοῦ οὐκ ἔξεσι θύειν, ὅτι μὴ γαλα- Xeræ abla-
 10 θηνὰ μοῦνα. ἐπὶ δὲ τοῦ μέζονος βωμοῦ καὶ καταγίζουσι ta.
 λιθανωτοῦ χίλια τάλαντα ἔτεος ἑκάστου οἱ Χαλδαῖοι,
 τότε ἐπεὰν τὴν ὀρτὴν ἄγωσι τῷ θεῷ τούτῳ. ἦν δὲ ἐν
 τῷ τεμένει τούτῳ ἔτι τὸν χρόνον ἐκεῖνον καὶ ἀνδριάς
 15 δυώδεκα πῆχεων, χρύσεος, σερεός. ἐγὼ μὲν μιν οὐκ εἶ-
 δον· τὰ δὲ λέγεται ὑπὸ Χαλδαίων, ταῦτα λέγω. τούτῳ
 τῷ ἀνδριάντι Δαρεῖος μὲν ὁ Ὑσάσπερος ἐπιβουλεύσας,
 οὐκ ἐτόλμησε λαβεῖν· Ξέρξης δὲ ὁ Δαρείου ἔλαβε, καὶ
 τὸν ἱεὲς ἀπέκτεινε, ἀπαγορεύοντα μὴ κινεῖν τὸν ἀν-
 δριάντα. τὸ μὲν δὴ ἱερὸν τοῦτο οὕτω κεκόσμηται. ἔσι δὲ
 καὶ ἴδια ἀναθήματα πολλά. Τῆς δὲ Βαβυλῶνος ταύ- 184
 τῆς πολλοὶ μὲν κου καὶ ἄλλοι ἐγένοντο βασιλῆες, τῶν Semiramis
 ἐν τοῖσι Ἀσσυρίοισι λόγοισι μνήμην ποιήσομαι, οἱ τὰ [uxor Nabo-
 τείχεά τε ἐπεκόσμησαν καὶ τὰ ἱερά· ἐν δὲ δὴ καὶ γυναῖ- nassari, qui
 5 κες δύο· ἡ μὲν πρότερον ἄρξασα, τῆς ὕστερον γενεῇσι regnavit ab
 πέντε πρότερον γενομένη, τῇ οὐνομα ἦν Σεμίραμις. αὕτη a. 747 ad
 μὲν ἀπεδέξατο χώματα ἀνὰ τὸ πεδίον ἑόντα ἀξιοθέητα. 733] per
 πρότερον δὲ ἐώθεε ὁ ποταμὸς ἀνὰ τὸ πεδίον πᾶν πελα- campum in-
 γίζειν. Ἡ δὲ δὴ δεύτερον γενομένη ταύτης βασίλεια, undari ab
 τῇ οὐνομα ἦν Νίτωκρις, (αὕτη δὲ συνετωτέρῃ γενομένη Euphrate
 τῆς πρότερον ἄρξάσης,) τοῦτο μὲν, μνημόσυνα ἐλίπετο solitum ag-
 τὰ ἐγὼ ἀπηγήσομαι· τοῦτο δὲ, τὴν Μήδων ὁρῶσα ἀρ- geres duxit.
 5 χὴν μεγάλην τε καὶ οὐκ ἀτρεμίζουσαν, ἄλλα τε ἀραι- 185
 ρημένα ἄσπεα αὐτοῖσι, ἐν δὲ δὴ καὶ τὴν Νῖνον, προεφυ- Nitocris
 λάξατο ὅσα ἐδύνατο μάλισα. πρῶτα μὲν τὸν Εὐφρῆ- [uxor Na-
 τὴν ποταμὸν, ῥέοντα πρότερον ἰθύν, ὃς σφι διὰ τῆς πό- buchadono-
 λιοῦ μέσης ῥέει, τοῦτον, ἀνωθεν διώρυχας ὀρύξασα, ἔτω sori, qui re-
 10 δὴ τι ἐποίησε σκολιὸν, ὥς δὴ τρεῖς ἐς τῶν τινὰ καμμένων gnavit ab a.
 τῶν ἐν τῇ Ἀσσυρίῃ ἀπικνέεται ῥέων. τῇ δὲ κώμῃ οὐ- 601 ad 561]
 81

νομά ἐσι, ἐς τὴν ἀπικνέεται ὁ Εὐφρήτης, Ἀρδέρικκα. καὶ νῦν οἱ ἂν κομίζωνται ἀπὸ τῆσδε τῆς θαλάσσης ἐς Βαβυλῶνα, καταπλέοντες ἐς τὸν Εὐφρήτην ποταμὸν, τρίς τε ἐς τὴν αὐτὴν ταύτην κώμην παραγίνονται, καὶ 15 ἐν τρισὶ ἡμέρησι. τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτο ἐποίησε. χῶμα δὲ παρέχωσε παρ' ἐκάτερον τοῦ ποταμοῦ τὸ χεῖλος, ἄξιον θωύματος, μέγαθος καὶ ὕψος ὅσον τί ἐσι. κατύπερθε δὲ πολλῶ Βαβυλῶνος ὥρυσσε ἑλυτρον λίμνη, ὀλίγον τι παρατείνουσα ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ, βάθος μὲν ἐς 20 τὸ ὕδωρ αἰεὶ ὀρύσσουσα, εὖρος δὲ τὸ περίμετρον αὐτοῦ ποιεῦσα εἴκοσί τε καὶ τετρακοσίων σαδίων· τὸν δὲ ὀρυσσόμενον χοῦν ἐκ τούτου τοῦ ὀρύγματος ἀναισίμου παρὰ τὰ χεῖλεα τοῦ ποταμοῦ παραχέουσα. ἐπεὶ τε δέ οἱ ὥρυκτο, λίθους ἀγαγομένη, κρηπίδα κύκλῳ περὶ αὐτὴν 25 ἤλασε. ἐποίησε δὲ ἀμφοτέρω ταῦτα, τὸν τε ποταμὸν σκολιὸν, καὶ τὸ ὄρυγμα πᾶν, ἕλος· ὡς δ', τε ποταμὸς βραδύτερος εἴη, περὶ καμπὰς πολλὰς ἀγνύμενος, καὶ οἱ πλόοι ἐῷσι σκολιοὶ ἐς τὴν Βαβυλῶνα· ἐκ τε τῶν πλόων ἐκδέκεται περίοδος τῆς λίμνης μακρὴ. κατὰ τοῦτο δὲ 30 εἰργάζετο τῆς χώρας τῇ αἵ τε ἐσβολαὶ ἦσαν, καὶ τὰ σύντομα τῆς ἐκ Μήδων ὁδοῦ, ἵνα μὴ ἐπιμισγόμενοι οἱ Μῆδοι ἐκμανθάνοιεν αὐτῆς τὰ πρῆγματα. Ταῦτα μὲν δὴ ἐκ βάθους περιεβάλετο· τοιήνδε δὲ ἐξ αὐτῶν παρενθή- 186 κην ἐποιήσατο. τῆς πόλιος εἰσόδου δύο Φαρσέων, τοῦ δὲ ποταμοῦ μέσον ἔχοντος, ἐπὶ τῶν πρότερον βασιλέων ὅπως τις ἐθέλοι ἐκ τοῦ ἐτέρου Φάρσιος ἐς τοῦτερον δια- 5 βῆναι, χρῆν πλοίῳ διαβαίνειν. καὶ ἦν, ὡς ἐγὼ δοκέω, ὀχληρὸν τοῦτο· αὕτη δὲ καὶ τοῦτο προεῖδε. ἐπεὶ τε γὰρ ὥρυσσε τὸ ἑλυτρον τῇ λίμνῃ, μνημόσυνον τόδε ἄλλο ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἔργου ἐλίπετο. ἐτάμνετο λίθους περιμήκειας· ὡς δέ οἱ ἦσαν οἱ λίθοι ἑτοιμοί, καὶ τὸ χωρίον 10 ὀρώρυκτο, ἐκτρέψασα τοῦ ποταμοῦ τὸ ῥέεθρον πᾶν ἐς τὸ ὥρυσσε χωρίον· ἐν τῷ ἐπίμπλατο τοῦτο, ἐν τούτῳ ἀποξηρασμένου τοῦ ἀρχαίου ῥέεθρου, τοῦτο μὲν, τὰ χεῖ- 15 λεα τοῦ ποταμοῦ κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὰς καταβάσις, τὰς ἐκ τῶν πυλίδων ἐς τὸν ποταμὸν φερούσας, ἀνοικο- δόμησε πλίνθοισι ὀπτῇσι, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῷ τείχεϊ· τοῦτο δὲ, κατὰ μέσσην καὶ μάλιστα τὴν πόλιν,

186
Fluminis la-
bra intra
urbem ope-
re lateritio
munit, et
ponte jun-
git.

τοῖσι λίθοις τοὺς ὠρύξατο, οἰκοδόμει γέφυραν, δέουσα
 τοὺς λίθους σιδήρῳ τε καὶ μολίβδῳ. ἐπιτείνεσκε δὲ ἐπ'
 20 αὐτὴν, ὅπως μὲν ἡμέρη γένοιτο, ξύλα τετράγωνα, ἐπ' αὐ-
 τὴν διάβασιν ἐποιεῦντα τοὶ Βαβυλώνιοι· τὰς δὲ νύκτας
 τὰ ξύλα ταῦτα ἀπαιρέεσκον, τοῦδε εἵνεκα, ἵνα μὴ δια-
 φοιτέοντες τὰς νύκτας κλέπτοιεν παρ' ἀλλήλων. ὥς δὲ
 τό, τε ὀρυχθὲν λίμνη πλήρης ἐγεγόνει ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ,
 25 καὶ τὰ περὶ τὴν γέφυραν ἐκεκόσμητο, τὸν Εὐφράτην
 ποταμὸν εἰς τὰ ἀρχαῖα ῥέεθρα ἐκ τῆς λίμνης ἐξάγαγε·
 καὶ οὕτω τὸ ὀρυχθὲν ἔλος γενόμενον, εἰς δέον ἐδόκει γεγο-
 νέναι, καὶ τοῖσι πολιῆτησι γέφυρα ἦν κατεσκευασμένη.
 Ἡ δ' αὐτὴ αὕτη βασιλεία καὶ ἀπάτην τοιήνδε τινὰ ἐμη-
 χανήσατο· ὑπὲρ τῶν μάλισα λεωφόρων πυλέων τοῦ
 ἄσπετος, τάφον ἐωῦτῇ κατεσκευάσατο μετέωρον ἐπιπολῆς
 αὐτέων τῶν πυλέων. ἐνεκόλαψε δὲ εἰς τὸν τάφον γράμ-
 5 ματα λέγοντα τάδε, ΤΩΝ ΤΙΣ ΕΜΕΥ ὙΣΤΕΡΟΝ
 ΓΙΝΟΜΕΝΩΝ ΒΑΒΥΛΩΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, ΗΝ
 ΣΠΑΝΙΣΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ, ΑΝΟΙΞΑΣ ΤΟΝ ΤΑ-
 ΦΟΝ, ΛΑΒΕΤΩ ὍΚΟΣΑ ΒΟΥΛΕΤΑΙ ΧΡΗΜΑ-
 ΤΑ. ΜΗ ΜΕΝΤΟΙ ΓΕ ΜΗ ΣΠΑΝΙΣΑΣ ΓΕ,
 10 ΑΛΛΩΣ ΑΝΟΙΞΗ. ΟΥ ΓΑΡ ΑΜΕΙΝΟΝ. οὗτος
 ὁ τάφος ἦν ἀκίνητος, μέχρι οὗ εἰς Δαρεῖον περιῆλθε ἡ
 βασιλεῖα. Δαρεῖω δὲ καὶ δεινὸν ἐδόκει εἶναι τῇσι πύ-
 λησι ταύτησι μηδὲν χρεέσθαι, καὶ χρημάτων κειμένων,
 καὶ αὐτῶν τῶν χρημάτων ἐπικαλεομένων, μὴ οὐ λαβεῖν
 15 αὐτά. τῇσι δὲ πύλῃσι ταύτησι οὐδὲν ἐχρᾶτο, τοῦδε
 εἵνεκα, ὅτι ὑπὲρ κεφαλῆς οἱ ἐγένετο ὁ νεκρὸς διεξελαύ-
 νοντι. ἀνοίξας δὲ τὸν τάφον, εὗρε χρήματα μὲν οὐ, τὸν
 νεκρὸν δὲ καὶ γράμματα λέγοντα τάδε, Εἰ μὴ Α-
 ΠΛΗΣΤΟΣ ΤΕ ΕΑΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΙΣ-
 20 ΧΡΟΚΕΡΔΗΣ, ΟΥΚ ΑΝ ΝΕΚΡΩΝ ΘΗΚΑΣ
 ΑΝΕΩΓΕΣ. αὕτη μὲν νυν ἡ βασιλεία, τοιαύτη τις
 λέγεται γενέσθαι. Ὁ δὲ δὴ Κῦρος ἐπὶ ταύτης τῆς γυ-
 ναικὸς τὸν παῖδα ἐσρατεύετο, ἔχοντά τε τοῦ πατρὸς τοῦ
 ἐωῦτοῦ τοῦνομα Λαβυνήτου καὶ τὴν Ἀσσυρίων ἀρχήν.
 ἐσρατεύεται δὲ δὴ βασιλεὺς ὁ μέγας καὶ σιτίοις εὖ
 ἐσκευασμένοις ἐξ οἴκου, καὶ προβάτοις· καὶ δὴ καὶ
 ἔδωκε ἀπὸ τοῦ Χοάσπεω ποταμοῦ ἅμα ἄγεται τοῦ παρὰ

187

Sepulcrum
 ejus cum
 dolosa in-
 scriptione :
 Darius id a-
 periens, de-
 lusus.

188

Invadit Cy-
 rus Babylo-
 nem : [is e-
 rat a Nito-
 cri quartus
 et ultimus
 rex Babylo-
 niorum :]
 regi Persa-
 rum in ex-

peditionem
proficiscen-
ti, omnis vi-
ctus domo
simul deve-
hitur.

189

Gyndes
amnis quo
itinere flu-
at: ob u-
num e sa-
cris equis
abreptum,
siccatus a
Cyro, in ri-
vos trecen-
tos et sexa-
ginta di-
spersus.

190

Cyrus Ba-
bylonios
prælio vi-
ctos et in
urbem com-
pulsos, fru-
stra obsi-
det.

191

Euphrate
in lacunam

Σοῦσα ῥέοντος, τοῦ μούνου πίνει βασιλεὺς, καὶ ἄλλου οὐδενὸς ποταμοῦ. τούτου δὲ τοῦ Χοάσπεω τοῦ ὕδατος ἀπεψημένου πολλὰ κάρτα ἄμαξαι τετράκυκλοι ἡμιό- νειαι κομίζουσαι ἐν ἀργυρέοισι ἀγγείοισι ἔπονται οἱ, 10 ὅποι ἂν ἐλαύνῃ ἐκάστοτε. Ἐπεὶ τε δὲ ὁ Κῦρος πορευό- μενος ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα ἐγένετο ἐπὶ Γύνδῃ ποταμῷ, τοῦ αἰ μὲν πηγαὶ ἐν Ματιηνοῖσι οὖρεσι, ῥέει δὲ διὰ Δαρδανέων, ἐκδίδοι δὲ ἐς ἕτερον ποταμὸν Τίγριν, ὁ δὲ παρὰ Ὡπιν πόλιν ῥέων ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν ἐκ- 5 δίδοι· τοῦτον δὲ τὸν Γύνδην ποταμὸν ὡς διαβαίνειν ἐπει- ρᾶτο ὁ Κῦρος, ἐόντα νηυσὶ περητὸν, ἐνθαῦτά οἱ τῶν τις ἱρῶν ἵππων τῶν λευκῶν ὑπὸ ὕβριος ἐσθὰς ἐς τὸν ποτα- μὸν, διαβαίνειν ἐπειρᾶτο. ὁ δὲ μιν συμψήσας, ὑποβρύ- χιον οἰχώκεε φέρων. κάρτα τε δὴ ἐχαλέπαινε τῷ πο- 10 ταμῷ ὁ Κῦρος τούτῳ ὑβρίσαντι, καὶ οἱ ἐπηπείλησε, οὕτῳ δὴ μιν ἀσθενέα ποιήσειν, ὥς τε τοῦ λοιποῦ καὶ γυ- ναϊκάς μιν εὐπετέως, τὸ γόνυ οὐ βρεχούσας, διαδήσε- σθαι. μετὰ δὲ τὴν ἀπειλὴν, μετεῖς τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα στρατεύσιν, διαίρειε τὴν στρατιὴν δίχα. διελὼν δὲ, κατέ- 15 τεινε σχοινοτενέας ὑποδέξας διώρυχας ὀγδώκοντα καὶ ἑκατὸν, παρ' ἐκάτερον τὸ χεῖλος τοῦ Γύνδεω τετραμμέ- νας πάντα τρόπον. διατάξας δὲ τὸν στρατὸν, ὀρύσσειν ἐκέλευε. οἷα δὲ ὁμίλου πολλοῦ ἐργαζομένου, ἦνετο μὲν τὸ ἔργον, ὅμως μέντοι τὴν θερεῖην πᾶσαν αὐτοῦ ταύτῃ 20 διέτριψαν ἐργαζόμενοι. Ὡς δὲ τὸν Γύνδην ποταμὸν ἐτί- σατο Κῦρος, ἐς τριηκοσίας καὶ ἐξήκοντά μιν διώρυχας διαλαβὼν, καὶ τὸ δεύτερον ἔαρ ὑπέλαμπε, οὕτῳ δὴ ἤλαυνε ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα. οἱ δὲ Βαβυλώνιοι ἐκστρατευ- σάμενοι, ἔμενον αὐτόν. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ἐλαύνων ἀγχοῦ 5 τῆς πόλιος, συνέβαλόν τε οἱ Βαβυλώνιοι, καὶ ἐσσωθέν- τες τῇ μάχῃ, κατειλήθησαν ἐς τὸ ἄστυ. οἷα δὲ ἐξεπι- σάμενοι ἔτι πρότερον τὸν Κῦρον οὐκ ἀτρεμίζοντα, ἀλλ' ὀρέοντες αὐτὸν παντὶ ἔθνεϊ ὁμοίως ἐπιχειρέοντα, προ- εσάξαντα σιτία ἐτέων κάρτα πολλῶν. ἐνθαῦτα οὗτοι 10 μὲν λόγον εἶχον τῆς πολιορκίης οὐδένα. Κῦρος δὲ ἀπο- ρίησι ἐνείχετο, ἅτε χρόνου τε ἐγγινομένου συχνοῦ, ἀνω- τέρω δὲ οὐδὲν τῶν πρηγμάτων προκοπτομένων. Εἴτε δὴ ὦν ἄλλος οἱ ἀπορέοντι ὑπεθήκατο, εἴ τε καὶ αὐτὸς

ἔμαθε τὸ ποιητέον οἱ ἦν, ἐποίεε δὲ τοιόνδε· τάξας τὴν
 5 στρατιὴν ἅπασαν ἐξ ἐμβολῆς τοῦ ποταμοῦ, τῇ ἐς τὴν
 πόλιν ἐσβάλλει, καὶ ὅπισθε αὐτὶς τῆς πόλιος τάξας
 ἑτέρους, τῇ ἐξίει ἐκ τῆς πόλιος ὁ ποταμὸς, προεῖπε τῷ
 στρατῷ, ὅταν διαβατὸν τὸ ῥέεθρον ἴδωνται γενόμενον,
 ἐσιέναι ταύτῃ ἐς τὴν πόλιν. οὕτω τε δὲ τάξας, καὶ
 κατὰ ταῦτα παραινέσας, ἀπήλαυνε αὐτὸς σὺν τῷ ἀχρηίῳ
 10 τοῦ στρατοῦ. ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τὴν λίμνην, τάπερ ἡ τῶν
 Βαβυλωνίων βασιλεία ἐποίησε κατὰ τε τὸν ποταμὸν
 καὶ κατὰ τὴν λίμνην, ἐποίεε καὶ ὁ Κύρος ἕτερα τοιαῦτα.
 τὸν γὰρ ποταμὸν διώρυχι εἰσαγαγὼν ἐς τὴν λίμνην ἐοῦ-
 σαν ἔλος, τὸ ἀρχαῖον ῥέεθρον διαβατὸν εἶναι ἐποίησε,
 15 ὑπονοστήσαντος τοῦ ποταμοῦ. γενομένου δὲ τούτου τοιού-
 του, οἱ Πέρσαι οἵπερ ἐτετάχατο ἐπ' αὐτῷ τούτῳ κατὰ
 τὸ ῥέεθρον τοῦ Εὐφράτεω ποταμοῦ, ὑπονενοσηκόςτος ἀνδρὶ
 ὥς ἐς μέσον μηρὸν μάλιστά κη, κατὰ τοῦτο ἐσῆεσαν ἐς
 τὴν Βαβυλῶνα. εἰ μὲν νυν προεπύθοντο ἢ ἔμαθον οἱ Βα-
 20 βυλώνιοι τὸ ἐκ τοῦ Κύρου ποιούμενον, οὐκ ἂν περιϊδόντες
 τοὺς Πέρσας ἐσελθεῖν ἐς τὴν πόλιν, διέφθειραν κάκιστα.
 κατακληΐσοντες γὰρ ἂν πάσας τὰς ἐς τὸν ποταμὸν
 πυλίδας ἐχούσας, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὰς αἰμασιὰς ἀναβάν-
 τες τὰς παρὰ τὰ χεῖλεα τοῦ ποταμοῦ ἐληλαμένας,
 25 ἔλαβον ἂν σφεας ὥς ἐν κύρτῃ. νῦν δὲ ἐξ ἀπροσ-
 δοκήτου σφι παρέστησαν οἱ Πέρσαι. ὑπὸ δὲ μεγάρους
 τῆς πόλιος, ὥς λέγεται ὑπὸ τῶν ταύτῃ οἰκημένων, τῶν
 περὶ τὰ ἔσχατα τῆς πόλιος ἐαλωκότων, τοὺς τὸ μέσον
 οἰκέοντας τῶν Βαβυλωνίων, οὐ μανθάνειν ἐαλωκότας,
 30 ἀλλὰ (τυχεῖν γὰρ σφι ἐοῦσαν ὁρτὴν) χορεύειν τε τοῦτον
 τὸν χρόνον, καὶ ἐν εὐπαθείῃσι εἶναι, ἐς ὃ δὲ καὶ τὸ κάρτα
 ἐπύθοντο. καὶ Βαβυλὼν μὲν οὕτω τότε πρῶτον ἀρραί-
 ρητο. Τὴν δὲ δύναμιν τῶν Βαβυλωνίων πολλοῖσι μὲν
 καὶ ἄλλοισι δηλώσω ὅση τίς ἐστι, ἐν δὲ δὴ καὶ τῷδε
 βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ ἐς τροφὴν αὐτοῦ τε καὶ τῆς στρα-
 5 τιῆς διαραίρεται, πᾶρεξ τοῦ φόρου, γῇ πᾶσα ὅσης ἄρ-
 χει· δυώδεκα ὧν μηνῶν ἐόντων ἐς τὸν ἐνιαυτὸν, τοὺς τέσ-
 σερας μῆνας τρέφει μιν ἡ Βαβυλωνίη χώρα· τὸς δὲ ὀκτὼ
 τῶν μηνῶν, ἡ λοιπὴ πᾶσα Ἀσίη. ἔτω τριτημοιρίη χώρα
 τῇ δυνάμει τῆς ἄλλης Ἀσίης, καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς χώρας

derivato,
 intrans per
 alveum, in-
 cautos et ob-
 festum diem
 lætitiæ de-
 ditos oppri-
 mit, a. 536
 extremo.

ταύτης, τὴν οἱ Πέρσαι Σατραπήϊν καλέουσι, ἔσι ἀπασέων
 τῶν ἀρχέων πολλόν τι κρατίστη· ὅκθ Τριτανταίχημ, τῷ 10
 Ἀρταβάδθ ἐκ βασιλέως ἔχοντι τὸν νομὸν τοῦτον, ἀργυ-
 ρίου μὲν προσήει ἐκάστης ἡμέρης ἀρτάβη μεσῇ· ἡ δὲ ἀρ-
 τάβη, μέτρον ἐὸν Περσικόν, χωρέει μεδίμνου Ἀττικῆς
 πλεῖον χοῖνιξι τρισὶ Ἀττικῇσι. ἵπποι δὲ οἱ αὐτοῦ ἦσαν
 ἰδίη, πάρεξ τῶν πολεμισέων, οἱ μὲν ἀναβαίνοντες τὰς 15
 θηλέας, ὀκτακόσιοι· αἱ δὲ βαινόμεναι, ἑξακισχίλιαι
 καὶ μύριαι. ἀνέβαινε γὰρ ἕκαστος τῶν ἐρσένων τούτων
 εἴκοσι ἵππους. κυνῶν δὲ Ἰνδικῶν τοσοῦτον δὴ τι πλῆ-
 θος ἐτρέφετο, ὥς τε τέσσερες τῶν ἐν τῷ πεδίῳ κῶμαι
 μεγάλαι, τῶν ἄλλων ἐοῦσαι ἀτελέες, τοῖσι κυσὶ πρὸς 20
 ετετάχατο σιτία παρέχειν. τοιαῦτα μὲν τῷ ἀρχοντι
 τῆς Βαβυλῶνος ὑπῆρχε ὄντα. Ἡ δὲ γῆ τῶν Ἀσσυ-
 ρίων ὕεται μὲν ὀλίγω, καὶ τὸ ἐκτρέφον τὴν ρίζαν τοῦ
 σίτου, ἔσι τοῦτο. ἀρδόμενον μέντοι ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀδρύ-
 νεται τε τὸ λήϊον, καὶ παραγίνεται ὁ σῖτος, οὐ κατὰ
 περ ἐν Αἰγύπτῳ, αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ ἀναβαίνοντος ἐς τὰς 5
 ἀρούρας, ἀλλὰ χερσὶ τε καὶ κηλωνητοῖσι ἀρδόμενος. ἡ
 γὰρ Βαβυλωνίη χώρα πᾶσα, κατὰπερ ἡ Αἰγυπτία, κα-
 τατέτμηται ἐς διώρυχας· καὶ ἡ μεγίστη τῶν διωρύχων
 ἐστὶ νηυσὶ περητὸς, πρὸς ἥλιον τετραμμένη τὸν χειμερινόν.
 ἐσέχει δὲ ἐς ἄλλον ποταμὸν ἐκ τοῦ Εὐφρήτεω, ἐς τὸν 10
 Τίγριν, παρ' ὃν Νῖνος πόλις οἴκητο. ἔσι δὲ χωρέων αὕτη
 ἀπασέων μακρῷ ἀρίστη τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Δήμητρος καρ-
 πὸν ἐκφέρειν. τὰ γὰρ δὴ ἄλλα δένδρεα οὐδὲ πειρᾶται
 ἀρχὴν φέρειν, οὔτε συκέην, οὔτε ἄμπελον, οὔτε ἐλαίην.
 τὸν δὲ τῆς Δήμητρος καρπὸν ὧδε ἀγαθὴ ἐκφέρειν ἐστὶ, 15
 ὥς τε ἐπὶ διηκόσια μὲν τοπαράπαν ἀποδίδοι· ἐπεὰν δὲ
 ἄριστα αὕτη ἐωϋτῆς ἐνείκη, ἐπὶ τριηκόσια ἐκφέρει. τὰ
 δὲ φύλλα αὐτόθι τῶν τε πυρῶν καὶ τῶν κριθέων τὸ πλά-
 τος γίνεται τεσσέρων εὐπετέως δακτύλων. ἐκ δὲ κέγχρη
 καὶ σησάμου ὅσον τι δένδρον μέγαθος γίνεται, ἐξεπιστά- 20
 μενος, μνήμην οὐ ποιήσομαι· εὖ εἰδὼς ὅτι τοῖσι μὴ ἀπιγ-
 μένοισι ἐς τὴν Βαβυλωνίην χώραν, καὶ τὰ εἰρημένα καρ-
 πῶν ἐχόμενα ἐς ἀπισίην πολλὴν ἀπῖκται. χρέωνται δὲ
 οὐδὲν ἐλαίῳ, ἀλλ' ἐκ τῶν σησάμων ποιεῦντες. εἰσὶ δὲ
 σφι φοίνικες πεφυκότες ἀνὰ πᾶν τὸ πεδίον· οἱ πλεῖνες 25

193
 Ager Baby-
 lonius quo-
 modo irri-
 getur: fer-
 tilissimus
 frugum, ar-
 borum steri-
 lis: oleum
 ex sesamo:
 ex palma
 panes et vi-
 num et mel.

αὐτέων καρποφόροι, ἐκ τῶν καὶ σιτία καὶ οἶνον καὶ μέλι
 ποιεῦνται. τὰς συκέων τρόπον θεραπεύουσι, τὰ τε ἄλλα,
 καὶ φοινίκων τὰς ἔρσενας Ἑλληνες καλέουσι, τῶν τὸν
 καρπὸν περιδέουσι τῇσι βαλανηφόροις τῶν φοινίκων, ἵνα
 30 πεπαίνῃ τε σφι ὁ ψῆν τὴν βάλανον ἐσδύνων, καὶ μὴ ἀ-
 πορρέῃ ὁ καρπὸς ὁ τοῦ φοίνικος. ψῆνας γὰρ δὴ φορέουσι
 ἐν τῷ καρπῷ οἱ ἔρσενες, κατὰπερ δὴ οἱ ὀλυνθοί. Τὸ δὲ 194
 ἀπάντων θιῶμα μέγιστόν μοι ἐστὶ τῶν ταύτη, μετὰ γε
 τὴν πόλιν αὐτὴν, ἔρχομαι φράσων. τὰ πλοῖα αὐτοῖσι
 ἐστὶ τὰ κατὰ τὸν ποταμὸν πορευόμενα ἐς τὴν Βαβυλῶνα
 5 ἐόντα κυκλοτερέα, πάντα σκύτινα. ἐπεὰν γὰρ ἐν τοῖσι
 Ἀρμενίοις τοῖσι κατύπερθε Ἀσσυρίων οἰκημένοις νο-
 μέας ἰτέης ταμόμενοι ποιήσωνται, περιτείνουσι τούτοις
 διφθέρας σεγασρίδας ἔξωθεν, ἐδάφεος τρόπον, οὔτε πρύ-
 μνην ἀποκρίνοντες, οὔτε πρῶρην συνάγοντες, ἀλλ' ἄσ-
 10 πίδος τρόπον κυκλοτερέα ποιήσαντες. καὶ καλάμης πλή-
 σαντες πᾶν τὸ πλοῖον τοῦτο, ἀπιδῶσι κατὰ τὸν ποταμὸν
 φέρεσθαι, φορτίων πλήσαντες· μάλισα δὲ βίκους φοι-
 νικηίου κατάγουσι οἶνου πλέους. ἰθύνεται δὲ ὑπὸ τε
 δύο πλήκτρων, καὶ δύο ἀνδρῶν ὀρθῶν ἐσεώτων. καὶ ὁ
 15 μὲν ἔσω ἔλκει τὸ πλήκτρον, ὁ δὲ ἔξω ὠθέει. ποιεῖται
 δὲ καὶ κάρτα μεγάλα ταῦτα τὰ πλοῖα, καὶ ἐλάσσων· τὰ
 δὲ μέγιστα αὐτέων καὶ πεντακισχιλίων ταλάντων γόμον
 ἔχει. ἐν ἐκάσῳ δὲ πλοίῳ ὄνος ζωὸς ἕνests, ἐν δὲ τοῖσι μέ-
 ζοσι πλεῦνες. ἐπεὰν ὦν ἀπίκωνται πλέοντες ἐς τὴν Βα-
 20 βυλῶνα, καὶ διαθέωνται τὸν φόρτον, νομέας μὲν τῶ πλοῖε
 καὶ τὴν καλάμην πᾶσαν ἀπεκρήρυξαν· τὰς δὲ διφθέρας
 ἐπιστάξαντες ἐπὶ τοὺς ὄνους, ἀπελαύνουσι ἐς τὰς Ἀρμενίας.
 ἀνὰ τὸν ποταμὸν γὰρ δὴ οὐκ οἶά τέ ἐστι πλέειν οὐδενὶ
 τρόπῳ, ὑπὸ τάχεος τοῦ ποταμοῦ. διὰ γὰρ ταῦτα καὶ οὐκ
 25 ἐκ ξύλων ποιεῦνται τὰ πλοῖα, ἀλλ' ἐκ διφθερέων. ἐπεὰν
 δὲ τοὺς ὄνους ἐλαύνοντες ἀπίκωνται ὀπίσω ἐς τοὺς Ἀρμε-
 νίους, ἄλλα τρόπῳ τῷ αὐτῷ ποιεῦνται πλοῖα. τὰ μὲν δὴ
 πλοῖα αὐτοῖσι ἐστὶ τοιαῦτα. Ἐσθῆτι δὲ τοιγῆδε χρέωνται, 195
 κιθῶνι ποδηνεκέϊ λινέῳ· καὶ ἐπὶ τοῦτον ἄλλον εἰρινέον
 κιθῶνα ἐπενδύει, καὶ χλανίδιον λευκὸν περιβαλλόμενοι,
 ὑποδήματα ἔχουσι ἐπιχώρια, παραπλήσια τῇσι Βοιω-
 5 τίησι ἐμβάσι. κομῶντες δὲ τὰς κεφαλὰς, μίτρησι ἀνα-

Navium o-
 nerariarum
 ex Armenia
 venientium
 structura et
 ornatus.

Corporum
 cultus apud
 Babylonios.

196
Legem de
puellis pul-
cris in ma-
trimonium
vendendis,
et deformi-
bus ex eo
pretio do-
tandis, apud
victos desi-
isse, mere-
triciumque
a tenuiori-
bus fieri cœ-
ptum.

δέονται, μεμυρισμένοι πᾶν τὸ σῶμα. σφρηγῖδα δ' ἑκά-
στος ἔχει, καὶ σκῆπτρον χειροποίητον· ἐπ' ἑκάσῳ δὲ σκῆ-
πτρῳ ἔπεσι πεποιημένον ἢ μῆλον, ἢ ῥόδον, ἢ κρίνον, ἢ
αἰετὸς, ἢ ἄλλο τι. ἄνευ γὰρ ἐπισήμου οὐ σφί νόμος ἐστὶ
ἔχειν σκῆπτρον. αὕτη μὲν δὴ σφί ἄρτισις περὶ τὸ σῶμά 10
ἐστὶ. Νόμοι δὲ αὐτοῖσι ὧδε κατεστέονται· ὁ μὲν σοφώ-
τατος ὅδε, κατὰ γνώμην τὴν ἡμετέραν, τῷ καὶ Ἰλλυ-
ριῶν Ἐνετοὺς πυνθάνομαι χρῆσθαι· κατὰ κώμας ἑκά-
σας ἅπαξ τοῦ ἔτεος ἑκάστου ἐποιέετο τάδε· ὥς ἂν αἱ
παρθένοι γενοῖατο γάμων ὠραῖαι, ταύτας ὅκως συν- 5
αγάγοιεν πάσας, ἐς ἓν χωρίον ἐσάγεσκον ἀλέας· πέραξ
δὲ αὐτὰς ἴσατο ὄμιλος ἀνδρῶν· ἀνιστὰς δὲ κατὰ μίτην
ἑκάστην κήρυξ πωλέεσκε, πρῶτα μὲν τὴν εὐειδესτάτην
ἐκ πασέων· μετὰ δὲ, ὅκως αὕτη εὐροῦσα πολλὸν χρυ-
σίον προηθείη, ἄλλην ἀνεκήρυσσε, ἢ μετ' ἐκείνην ἔσκε 10
εὐειδესτάτη. ἐπωλέοντο δὲ ἐπὶ συνοικίῃσι. ὅσοι μὲν δὴ
ἔσκον εὐδαίμονες τῶν Βαβυλωνίων ἐπίγαμοι, ὑπερβάλ-
λοντες ἀλλήλους ἐξωνέοντο τὰς καλλισευούσας· ὅσοι δὲ
τοῦ δήμου ἔσκον ἐπίγαμοι, ἔτοι δὲ εἶδος μὲν ἑὸν ἐδέοντο
χρηστοῦ, οἱ δ' ἂν χρήματά τε καὶ αἰσχίνας παρθέτους 15
ἐλάμβανον. ὥς γὰρ δὴ δεῖξέλοι ὁ κήρυξ πωλέων τὰς
εὐειδესτάτας τῶν παρθένων, ἀνίστη ἂν τὴν ἀμορφεστάτην,
ἢ εἴ τις αὐτέων ἔμπηρος ᾗε, καὶ ταύτην ἀνεκήρυσσε,
ὅσις θέλοι ἐλάχισον χρυσίον λαβὼν, συνοικέειν αὐτῇ· ἐς
ὃ τῷ τὸ ἐλάχισον ὑπισαμένῳ προσέκειτο. τὸ δὲ ἂν χρυ- 20
σίον ἐγίνετο ἀπὸ τῶν εὐειδέων παρθένων. καὶ οὕτω αἱ
εὐμορφοὶ τὰς ἀμόρφους καὶ ἐμπήρους ἐξεδίδουσιν. ἐκ-
δοῦναι δὲ τὴν ἐωῦτοῦ θυγατέρα ὅτεω βούλοιτο ἑκάστος,
οὐκ ἐξῆν, οὐδὲ ἄνευ ἐγγυητέων ἀπαγαγέσθαι τὴν παρ-
θένον περιάμενον, ἀλλ' ἐγγυητὰς χρῆν καταστήσαντα, ἢ 25
μὴν συνοικίσειν αὐτῇ, οὕτω ἀπάγεσθαι· εἰ δὲ μὴ συμ-
φεροῖατο, ἀποφέρειν τὸ χρυσίον ἔκειτο νόμος. ἐξῆν δὲ
καὶ ἐξ ἄλλης ἐλθόντα κώμης τὸν βουλόμενον ὠνέεσθαι.
ὁ μὲν νυν κάλλιστος νόμος, οὗτός σφί ᾗν. οὐ μέντοι νῦν
γε διετέλεσε ἑὼν. ἄλλο δὲ τι ἐξευρήκασιν νεωστὶ γενέ- 30
σθαι, ἵνα μὴ ἀδικοῖεν αὐτὰς, μηδ' ἐς ἐτέρην πόλιν ἄγων-
ται. ἐπεὶ τε γὰρ ἀλόντες ἐκακώθησαν καὶ οἰκοφθορή-
θησαν, πᾶς τις τοῦ δήμου, βίου σπανίζων, καταπορνύει

τὰ θήλεα τέκνα. Δεύτερος δὲ σοφίῃ ὅδε ἄλλος σφι **197**
νόμος κατεστήκεε· τοὺς κάμνοντας ἐς τὴν ἀγορὴν ἐκφο- Lex de æ-
ρέουσι· οὐ γὰρ δὴ χρέωνται ἰητροῖσι· προσιόντες ὧν grotis in fo-
πρὸς τὸν κάμνοντα, συμβουλεύουσι περὶ τῆς νόσου, εἴ ro exponen-
5 τις καὶ αὐτὸς τοιοῦτον ἔπαθε, ὁκοῖον ἂν ἔχοι ὁ κάμνων, ἢ dis.
ἄλλον εἶδε παθόντα. ταῦτα προσιόντες συμβουλεύουσι, καὶ
παραινέουσι ἅσθα αὐτὸς ποιήσας ἐξέφυγε ὁμοίην νοῦσον,
ἢ ἄλλον εἶδε ἐκφυγόντα. σιγῇ δὲ παρεξελθεῖν τὸν κά-
μνοντα οὐ σφι ἔξεσι, πρὶν ἂν ἐπείρηται ἥντινα νοῦσον
ἔχη. Ταφαὶ δὲ σφι ἐν μέλιτι. θρήνοι δὲ παραπλήσιοι **198**
τοῖσι ἐν Αἰγύπτῳ. ὁσάκις δ' ἂν μιχθῇ γυναικὶ τῇ Sepultura et
ἑωῦτοῦ ἀνὴρ Βαβυλώνιος, περὶ θυμὸν καταγιζόμενον luctus: vir
ἵζει· ἐτέρωθι δὲ ἡ γυνὴ τῷ αὐτῷ τοῦτο ποιεῖ. ὅρθρου δὲ et mulier
5 γενομένου, λοῦνται καὶ ἀμφότεροι· ἄγγεος γὰρ οὐδενὸς ante concu-
ἀψονται πρὶν ἂν λούσωνται. ταῦτα δὲ ταῦτα καὶ Ἀρά- bitum et
βιοι ποιεῦσι. Ὁ δὲ δὴ αἰσχιστος τῶν νόμων, ἐς τοῖσι post quid
Βαβυλωνίοισι ὅδε· δεῖ πᾶσαν γυναῖκα ἐπιχωρίην ἰσομέ- faciant.
νην ἐς ἱερὸν Ἀφροδίτης, ἅπαξ ἐν τῇ ζόῃ μιχθῆναι ἀνδρὶ **199**
ξείνῳ. πολλαὶ δὲ καὶ οὐκ ἀξιέμεναι ἀναμίσγασθαι Lex turpis-
5 τῇσι ἄλλησι, οἷα πλούτῳ ὑπερφρονέουσai, ἐπὶ ζευγέων sima de cul-
ἐν καμάρησι ἐλάσασαι, πρὸς τὸ ἱερὸν ἐσᾶσι· θεραπήτῃ tu Mylitta,
δὲ σφι ἔπεται πολλὴ ὀπισθεν. αἱ δὲ πλεῦνες ποιεῦσιν Veneris As-
ὥδε· ἐν τεμένει Ἀφροδίτης κατέαται σέφανον περὶ τῇσι syriae.
κεφαλῇσι ἔχουσαι θώμιγγος πολλὰ γυναῖκες. αἱ μὲν
10 γὰρ προσέρχονται, αἱ δὲ ἀπέρχονται. σχοινοτενέες δὲ
διέξοδοι πάντα τρόπον ὁδῶν ἔχουσι διὰ τῶν γυναικῶν,
δι' ὧν οἱ ξεῖνοι διεξιόντες ἐκλέγονται. ἔνθα ἐπεὰν ἵζηται
γυνή, οὐ πρότερον ἀπαλλάσσεται ἐς τὰ οἰκία, ἢ τίς οἱ
ξείνων ἀργύριον ἐμβαλὼν ἐς τὰ γούνατα, μιχθῇ ἔξω τοῦ
15 ἱεροῦ. ἐμβαλόντα δὲ δεῖ εἰπεῖν τοσόνδε, “ Ἐπικαλέω τοι
“ τὴν θεὸν Μύλιττα.” Μύλιττα δὲ καλέουσι τὴν Ἀφρο-
δίτην Ἀσσύριοι. τὸ δὲ ἀργύριον, μέγαθός ἐστι ὅσον ὧν·
οὐ γὰρ μὴ ἀπώσεται· οὐ γὰρ οἱ θέμις ἐςί· γίνεται γὰρ
ἱερὸν τοῦτο τὸ ἀργύριον. τῷ δὲ πρώτῳ ἐμβαλόντι ἔπεται,
20 οὐδὲ ἀποδοκιμᾶ οὐδένα· ἐπεὰν δὲ μιχθῇ, ἀποσιωσαμένη
τῇ θεῷ, ἀπαλλάσσεται ἐς τὰ οἰκία· καὶ τῷ πρὸ τούτου
οὐκ οὕτω μέγα τί οἱ δώσεις ὥς μιν λάμψαι. ὅσαι μὲν
νυν εἶδεός τε ἐπαρμέναι εἰσὶ καὶ μεγάθεος, ταχὺ ἀπαλ-

200

Trium tri-
buum vi-
ctus, pla-
centæ ac
panes ex
pisce.

λάσσονται· ὅσαι δὲ ἄμορφοι αὐτέων εἰσὶ, χρόνον πολλὸν
προσμένουσι, οὐ δυνάμεναι τὸν νόμον ἐκπλήσαι· καὶ γὰρ 25
τριέτεα καὶ τέτραέτεα μέεξετέροι χρόνον μένθσι. ἐνιαχῇ
δὲ καὶ τῆς Κύπρου ἐςὶ παραπλήσιος τούτῳ νόμος. Νό-
μοι μὲν δὴ τοῖσι Βαβυλωνίοισι οὗτοι κατεσέασι. εἰσὶ δὲ
αὐτέων πατριαὶ τρεῖς, αἱ οὐδὲν ἄλλο σιτέονται εἰ μὴ
ἰχθῦς μοῦνον· τοὺς ἐπεὶ τε ἂν θηρεύσαντες αὐήνωσι
πρὸς ἥλιον, ποιεῦσι τάδε. ἐσβάλλουσι ἐς ὄλμον, καὶ 5
λεήναντες ὑπέροισι, σῶσι διὰ σινδόνης· καὶ ὅς μὲν ἂν
βούληται αὐτέων, ἅτε μάζαν μαζάμενος ἔχει· ὁ δὲ,
ἄρτου τρόπον ὀπτήσας.

201

Imminet
Cyrus Mas-
sagetis.

Ὡς δὲ τῷ Κύρῳ καὶ τοῦτο τὸ ἔθνος κατέργαστο, ἐπε-
θύμησε Μασσαγέτας ὑπ' ἐωῦτῳ ποιήσασθαι· τὸ δὲ
ἔθνος τοῦτο καὶ μέγα λέγεται εἶναι καὶ ἄλκιμον, οἰκη-
μένον δὲ πρὸς ἡῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολὰς, πέρην τοῦ
Ἀράξεω ποταμοῦ, ἀντίον δὲ Ἰσσηδόνων ἀνδρῶν. εἰσὶ δὲ 5

202

Araxes flu-
vius: ejus
insulæ: in-
sulanorum
qui mos vi-
vendi.

οἱ τινες καὶ Σκυθικὸν λέγουσι τοῦτο τὸ ἔθνος εἶναι. Ὁ
δὲ Ἀράξης λέγεται καὶ μέζων καὶ ἐλάσσων εἶναι τοῦ
Ἰστροῦ· νήσους δ' ἐν αὐτῷ Λέσβῳ μεγάλα παραπλη-
σίας συχνὰς φασὶ εἶναι. ἐν δὲ αὐτῇσι ἀνθρώπους, οἱ
σιτέονται μὲν ῥίζας τὸ θέρος ὀρύσσοντες παντοίας· καρ- 5
ποὺς δὲ ἀπὸ δένδρεων ἐξευρημένους σφι ἐς φορβὴν κατα-
τίθεσθαι ὠραίους, καὶ τούτους σιτέεσθαι τὴν χειμερι-
νὴν. ἄλλα δέ σφι ἐξευρῆσθαι δένδρεα καρποὺς τοιούσδε
τινὰς φέροντα, τοὺς, ἐπεὶ τε ἂν ἐς τῷτο συνέλθωσι
κατὰ εἴλας, καὶ πῦρ ἀνακαύσωνται, κύκλῳ περιῖζομέ- 10
νους ἐπιβάλλειν ἐπὶ τὸ πῦρ· ὅσφραινομένους δὲ καταγι-
ζομένου τοῦ καρποῦ τοῦ ἐπιβαλλομένου, μεθύσκεσθαι τῇ
ὁσμῇ, κατὰπερ Ἕλληνας τῷ οἴνῳ. πλεῦνος δὲ ἐπιβαλ-
λομένου τοῦ καρποῦ, μᾶλλον μεθύσκεσθαι· ἐς ὃ ἐς ὄρ-
χησὶν τε ἀνίσασθαι, καὶ ἐς αἰοιδὴν ἀπικνέεσθαι. τού- 15
των μὲν αὕτη λέγεται δίαιτα εἶναι. ὁ δὲ Ἀράξης πο-
ταμὸς ῥέει μὲν ἐκ Ματιηνῶν, ὅθενπερ ὁ Γύνδης, τὸν
ἐς τὰς διώρυχας τὰς ἐξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας
διέλαβε ὁ Κύρος· σόμασι δὲ ἐξερεύγεται τεσσαρά-
κοντα, τῶν τὰ πάντα πλὴν ἑνὸς, ἐς ἑλεά τε καὶ 20
τενάγεια ἐκδιδοῖ. ἐν τοῖσι ἀνθρώπους κατοικεῖσθαι
λέγουσι ἰχθῦς ὠμοὺς σιτεομένους, ἐσθῆτι δὲ νομίζοντας

χρᾶσθαι φωκέων δέρμασι. τὸ δὲ ἐν τῶν σομάτων τοῦ
 Ἀράξεω ῥέει διὰ καθαροῦ ἐς τὴν Κασπίνην θάλασσαν.
 25 ἡ δὲ Κασπίνη θάλασσα, ἔσι ἐπ' ἐωϋτῆς, οὐ συμμίσγεται
 τῇ ἐτέρῃ θαλάσσῃ. τὴν μὲν γὰρ Ἑλληνες ναυτίλλον-
 ται πᾶσαν, καὶ ἡ ἔξω σηλέων θάλασσα ἡ Ἀτλαντὶς
 καλεομένη, καὶ ἡ Ἐρυθρὴ, μία τυγχάνει ἐοῦσα. Ἡ δὲ 203
 Κασπίνη, ἔσι ἐτέρῃ ἐπ' ἐωϋτῆς, ἐοῦσα μῆκος μὲν πλόου, Mare Cas-
pium :
 εἰρεσίῃ χρεωμένῳ, πεντεκαίδεκα ἡμερέων· εὖρος δὲ, τῇ Caucasus
 εὐρυτάτῃ ἐσὶ αὐτῇ ἐωϋτῆς, ὀκτὼ ἡμερέων. καὶ τὰ μὲν mons, et e-
jus incola-
rum quæ
vita.
 3 πρὸς τὴν ἐσπέρην φέροντα τῆς θαλάσσης ταύτης ὁ
 Καύκασος παρατείνει, ἐὼν ὀρέων καὶ πλήθει μέγιστον,
 καὶ μεγάθει ὑψηλότατον. ἔθνεα δὲ ἀνθρώπων πολλὰ
 καὶ παντοῖα ἐν ἐωϋτῷ ἔχει ὁ Καύκασος· τὰ πολλὰ
 πάντα ἀπ' ὕλης ἀγρίης ζῶντα. ἐν τοῖσι καὶ δένδρεα
 10 φύλλα τοιῆσδε ιδέης παρεχόμενα εἶναι λέγεται, τὰ τρί-
 βοντάς τε καὶ παραμίσγοντας ὕδωρ, ζῶα ἐωϋτοῖσι ἐς
 τὴν ἐσθῆτα ἐγγράφειν· τὰ δὲ ζῶα οὐκ ἐκπλύνεσθαι,
 ἀλλὰ συγκαταγερᾶσκειν τῷ ἄλλῳ εἰρίῳ, κατὰπερ ἐνυ-
 φανθέντα ἀρχὴν· μίξιν τε τούτων τῶν ἀνθρώπων εἶναι
 ἐμφανέα, κατὰπερ τοῖσι προβάτοισι. Τὰ μὲν δὴ πρὸς 204
 ἐσπέρην τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς Κασπίης καλεομέ- Massageta-
rum situs :
 νης ὁ Καύκασος ἀπέργει· τὰ δὲ πρὸς ἡῶ τε καὶ ἥλιον cur Cyrus
 ἀνατέλλοντα, πεδῖον ἐκδέκεται, πλῆθος ἄπειρον ἐς ἄπο- eos bello
petierit.
 5 ψιν. τοῦ ὧν δὴ πεδίου τοῦ μεγάλου οὐκ ἐλαχίστην μοί-
 ρην μετέχουσι οἱ Μασσαγέται, ἐπ' οὓς ὁ Κῦρος ἔσχε
 προθυμίην στρατεύεσθαι. πολλὰ τε γὰρ μιν καὶ με-
 γάλα τὰ ἐπαείροντα καὶ ἐποτρύνοντα ἦν. πρῶτον μὲν ἡ
 γένεσις, τὸ δοκέειν πλεόν τι εἶναι ἀνθρώπου· δεύτερα
 10 δὲ, ἡ εὐτυχία ἡ κατὰ τοὺς πολέμους γενομένη. ὅκη γὰρ
 ἰθύσειε στρατεύεσθαι ὁ Κῦρος, ἀμήχανον ἦν ἐκεῖνο τὸ
 ἔθνος διαφυγέειν. Ἦν δὲ τοῦ ἀνδρὸς ἀποθανόντος γυνὴ 205
 τῶν Μασσαγετέων βασίλεια· Τόμυρις οἱ ἦν οὖνομα. Cyrus, To-
myri frustra
dolo tenta-
ta, parat
Araxem tra-
jicere.
 ταύτην πέμπων ὁ Κῦρος ἐμνάτο τῷ λόγῳ, θέλων γυ-
 ναῖκα ἦν ἔχειν. ἡ δὲ Τόμυρις συνιεῖσα οὐκ αὐτὴν μιν
 5 μνώμενον, ἀλλὰ τὴν Μασσαγετέων βασιληΐην, ἀπείπατο
 τὴν πρόσοδον. Κῦρος δὲ μετὰ τοῦτο, ὥς οἱ δόλω οὐ
 προεχώρει, ἐλάσας ἐπὶ τὸν Ἀράξεα, ἐποιέετο ἐκ τοῦ
 ἐμφανέος ἐπὶ τοὺς Μασσαγέτας στρατηΐην, γεφύρας τε

206

Datum a
Tomyri Cy-
ro consili-
um, et hujus
deliberatio.

ζευγνύων ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ διάβασιν τῷ στρατῷ, καὶ
 πύργους ἐπὶ πλοίων τῶν διαπορθμευόντων τὸν ποταμὸν 10
 οἰκοδομεύμενος. Ἐχοντι δὲ οἱ τοῦτον τὸν πόνον, πέμ-
 ψασα ἡ Τόμυρις κήρυκα, ἔλεγε τάδε, “ὦ βασιλεῦ
 “ Μήδων, παῦσαι σπεύδων τὰ σπεύδεις· οὐ γὰρ ἂν εἰ-
 “ δείης εἰ τοι ἐς καιρὸν ἔσαι ταῦτα τελεύμενα· παυσά-
 “ μενος δὲ, βασίλευε τῶν σεωῦτοῦ, καὶ ἡμέας ἀνέχευ 5
 “ ὀρέων ἄρχοντας τῶν περ ἄρχομεν. οὐκὼν ἐθελήσεις
 “ ὑποθήκησι τῇσίδε χρέεσθαι, ἀλλὰ πάντως μᾶλλον
 “ ἢ δι’ ἡσυχίης εἶναι. σὺ δὲ ἦν μεγάλως προθυμέεαι
 “ Μασσαγετέων πειρηθῆναι, φέρε, μόχθον μὲν τὸν
 “ ἔχεις ζευγνύς τὸν ποταμὸν, ἄφες. σὺ δὲ, ἡμέων ἀνα- 10
 “ χωρησάντων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τριῶν ἡμερέων ὁδόν,
 “ διάβαινε ἐς τὴν ἡμετέραν. εἰ δ’ ἡμέας βούλει ἐσδέ-
 “ ξασθαι μᾶλλον ἐς τὴν ὑμετέραν, σὺ τῷτο τοῦτο
 “ ποίεε.” Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ Κῦρος, συνεκάλεσε

207

Quid suase-
rit Cræsus.

Περσέων τοὺς πρώτους· συναγείρας δὲ τούτους, ἐς μέ- 15
 στον σφί προετίθεε τὸ πρῆγμα, συμβουλευόμενος ὁκό-
 τερα ποιεοί. τῶν δὲ κατὰ τῷτο αἱ γνώμαι συνεξέ-
 πιπτον, κελευόντων ἐσδέκεσθαι Τόμυρίν τε καὶ τὸν στρα-
 τὸν αὐτῆς ἐς τὴν χώραν. Παρεὼν δὲ καὶ μεμφόμενος
 τὴν γνώμην ταύτην Κροῖσος ὁ Λυδὸς, ἀπεδείκνυτο ἐναν-
 τίν τῇ προκειμένη γνώμῃ, λέγων τάδε, “ὦ βασιλεῦ,
 “ εἶπον μὲν καὶ πρότερόν τοι, ὅτι ἐπεὶ με Ζεὺς ἔδωκέ
 “ τοι, τὸ ἂν ὁρῶ σφάλμα ἐὼν οἴκῳ τῷ σῷ, κατὰ δύνα- 5
 “ μιν ἀποτρέψειν. τὰ δέ μοι παθήματα τὰ εἶντα ἀχά-
 “ ριτα, μαθήματα γέγονε. εἰ μὲν ἀθάνατος δοκέεις
 “ εἶναι, καὶ στρατιῆς τοιαύτης ἄρχειν, οὐδὲν ἂν εἴη πρῆ-
 “ γμα γνώμας ἐμέ σοι ἀποφαίνεσθαι· εἰ δ’ ἐγνωκας ὅτι
 “ ἄνθρωπος καὶ σὺ εἷς, καὶ ἐτέρων τοιῶνδε ἄρχεις, ἐκεῖνο 10
 “ πρῶτον μάθε, ὡς κύκλος τῶν ἀνθρωπηίων ἐστὶ πρη-
 “ γμάτων· περιφερόμενος δὲ, οὐκ ἔῃ αἰετὸς τοὺς αὐτοὺς εὐ-
 “ τυχεῖν. ἤδη ὦν ἐγὼ γνώμην ἔχω περὶ τοῦ προκειμέ-
 “ νου πρῆγματος τὰ ἔμπαλιν ἦν οὗτοι. εἰ γὰρ ἐθελή-
 “ σομεν ἐσδέξασθαι τοὺς πολεμίους ἐς τὴν χώραν, ὅδε 15
 “ τοι ἐν αὐτῷ κίνδυνος ἐνι· ἐσσωθεῖς μὲν, προσαπολ-
 “ λύεις πᾶσαν τὴν ἀρχήν· δῆλα γὰρ δὴ, ὅτι νικῶντες
 “ Μασσαγέται, οὐ τὸ ὀπίσω φεύξονται, ἀλλ’ ἐπ’ ἀρχὰς

20 “ τὰς σὰς ἐλῶσι. νικῶν δὲ, οὐ νικᾷς τοσοῦτον, ὅσον
 “ εἰ διαβὰς ἐς τὴν ἐκείνων, νικῶν Μασσαγέτας, ἔποιο
 “ φεύγουσι· τῷτὸ γὰρ ἀντιθήσω ἐκείνῳ, ὅτι νικήσας
 “ τοὺς ἐναντιουμένους ἐλᾷς ἰθὺς τῆς ἀρχῆς τῆς Τομύ-
 “ ριος. χωρίς τε τοῦ ἀπηγημένου, αἰσχρὸν καὶ οὐκ ἀνα-
 “ σχετὸν, τὸν Κῦρον γε τὸν Καμβύσειω γυναικὶ εἰζαντα
 25 “ ὑποχωρῆσαι τῆς χώρας. νῦν ὦν μοι δοκείει, διαβάντας
 “ προελθεῖν ὅσον ἂν ἐκεῖνοι διεξίωσι· ἐνθεῦτεν δὲ τάδε
 “ ποιεῦντας, πειρᾶσθαι ἐκείνων περιγίνεσθαι. ὥς γὰρ
 “ ἐγὼ πυνθάνομαι, Μασσαγέται εἰσὶ ἀγαθῶν τε Περ-
 “ σικῶν ἀπειροί, καὶ καλῶν μεγάλων ἀπαθές. τούτοι-
 30 “ σι ὦν τοῖσι ἀνδράσι τῶν προβάτων ἀφειδέως πολλὰ
 “ κατακόψαντας, καὶ σκευάσαντας, προθεῖναι ἐν τῷ
 “ στρατοπέδῳ τῷ ἡμετέρῳ δαῖτα· πρὸς δὲ, καὶ κρητῆ-
 “ ρας ἀφειδέως οἴνου ἀκρήτου, καὶ σιτία παντοῖα.
 “ ποιήσαντας δὲ ταῦτα, ὑπολειπομένους τῆς στρατιῆς τὸ
 35 “ φλαυρότατον, τοὺς λοιποὺς αὐτὶς ἐξαναχωρεῖν ἐπὶ
 “ τὸν ποταμόν. ἦν γὰρ ἐγὼ γνώμης μὴ ἀμάρτω, κεῖνοι
 “ ἰδόμενοι ἀγαθὰ πολλὰ, τρέψονται τε πρὸς αὐτὰ, καὶ
 “ ἡμῖν τὸ ἐνθεῦτεν λείπεται ἀπόδεξις ἔργων μεγάλων.”

Γνώμαι μὲν αὗται συνέσασαν. Κῦρος δὲ, μετεῖς τὴν 208-10
 προτέραν γνώμην, τὴν Κροίσου δὲ ἐλόμενος, προηγόρευε
 Τόμυρι ἐξαναχωρεῖν, ὥς αὐτοῦ διαβησομένου ἐπ' ἐκεῖ-
 νην. ἡ μὲν δὴ ἐξαναχώρεε, κατὰ ὑπέσχετο πρῶτα.
 5 Κῦρος δὲ Κροῖσον ἐς τὰς χεῖρας ἐσθεῖς τῷ ἐωῦτοῦ
 παιδὶ Καμβύσῃ, τῷπερ τὴν βασιληΐην ἐδίδου, καὶ πολ-
 λὰ ἐντειλάμενός τ' ἰ τιμᾶν τε αὐτὸν καὶ εὖ ποιέειν, ἢν ἡ
 διάδοσις ἢ ἐπὶ Μασσαγέτας μὴ ὀρθωθῇ· ταῦτα ἐν-
 τειλάμενος, καὶ ἀποστείλας τούτους ἐς Πέρσας, αὐτὸς
 διέβαινε τὸν ποταμόν, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ. Ἐπεὶ τε
 δὲ ἐπεραιώθη τὸν Ἀράξια, νυκτὸς ἐπελθούσης, εἶδε
 ὄψιν, εὐδων ἐν τῶν Μασσαγετέων τῇ χώρῃ, τοιήνδε.
 ἐδόκεε ὁ Κῦρος ἐν τῷ ὕπνῳ ὁρᾶν τῶν Ὑσάσπεος παίδων
 5 τὸν πρεσβύτατον ἔχοντα ἐπὶ τῶν ὤμων πτέρυγας· καὶ
 τούτεων τῇ μὲν τὴν Ἀσίην, τῇ δὲ τὴν Εὐρώπην ἐπισκιά-
 ζειν. Ὑσάσπεϊ δὲ τῷ Ἀρσάμεος, ἐόντι ἀνδρὶ Ἀχαιμε-
 νίδῃ, ἦν τῶν παίδων Δαρεῖος πρεσβύτατος, ἐὼν τότε ἡλι-
 κίην ἐς εἴκοσίνου μάλισα ἔτεα. καὶ οὗτος καταλέ-

Cyrus,
 transmissio
 Araxe, de
 Dario quum
 somniasset,
 ejus custo-
 diendi cau-
 sa quem ab-
 legarit.

λειπτο ἐν Πέρσησι· ὃ γὰρ εἶχε κωήλικήν στρατεύεσθαι. 10
 ἐπεὶ ὦν δὴ ἐξεγέρθη ὁ Κῦρος, ἐδίδου λόγον ἐωϋτῷ περὶ
 τῆς ὄψιος. ὥς δέ οἱ ἐδόκεε μεγάλη εἶναι ἡ ὄψις, καλέ-
 σας Ὑσάσπεα, καὶ ἀπολαβὼν μούνον, εἶπε, “ Ὑσασπες,
 “ παῖς σὸς ἐπιβουλεύων ἐμοί τε καὶ τῇ ἐμῇ ἀρχῇ ἐάλω-
 “ κε· ὥς δὲ ἀτρεκέως ταῦτα οἶδα, ἐγὼ σημανέω. ἐμεῦ 15
 “ θεοὶ κήδονται, καὶ μοι πάντα προδεικνύουσι τὰ ἐπιφε-
 “ ρόμενα· ἤδη ὦν ἐν τῇ παροιχομένη νυκτὶ εὕδων, εἶδον
 “ τῶν σῶν παίδων τὸν πρεσβύτατον ἔχοντα ἐπὶ τῶν
 “ ὤμων πτέρυγας· καὶ τουτέων τῇ μὲν τὴν Ἀσίην, τῇ
 “ δὲ τὴν Εὐρώπην ἐπισκιάζειν. οὐκὼν ἐστὶ μηχανὴ ἀπὸ 20
 “ τῆς ὄψιος ταύτης οὐδεμὴ, τὸ μὴ κεῖνον ἐπιβουλεύειν
 “ ἐμοί. σὺ τοίνυν τὴν ταχίστην πορεύεο ὀπίσω ἐς Πέρ-
 “ σας, καὶ ποίεε ὅπως ἐπεὰν ἐγὼ τάδε κατασρεψάμε-
 “ νος ἔλθω ἐκεῖ, ὥς μοι κατασῆσης τὸν παῖδα ἐς ἔλεγ-
 210 “ χον.” Κῦρος μὲν δοκέων Δαρεῖόν οἱ ἐπιβουλεύειν,
 ἔλεγε τάδε· τῷ δὲ ὁ δαίμων προέφαινε, ὥς αὐτὸς μὲν
 τελευτήσῃ αὐτοῦ ταύτῃ μέλλοι, ἡ δὲ βασιληΐη αὐτοῦ
 περιχωρέοι ἐς Δαρεῖον. ἀμείβεται ὦν δὴ ὁ Ὑσάσπης
 τοιοῖσδε, “ ὦ βασιλεῦ, μὴ εἴη ἀνὴρ Πέρσης γεγωνῶς, 5
 “ ὅστις τοι ἐπιβουλεύσει· εἰ δ' ἔστι, ἀπόλοιτο ὥς τάχιστα·
 “ ὅς ἀντὶ μὲν δούλων, ἐποίησας ἐλευθέρους Πέρσας εἰ-
 “ ναι· ἀντὶ δὲ ἀρχεσθαι ὑπ' ἄλλων, ἀρχεῖν ἀπάντων.
 “ εἰ δὲ τίς τοι ὄψις ἀπαγγέλλοι παῖδα τὸν ἐμὸν νεώτερα
 “ βουλεύειν περὶ σέο, ἐγὼ τοι παραδίδωμι χρῆσθαι 10
 “ αὐτῷ τοῦτο ὅ, τι σὺ βούλει.” Ὑσάσπης μὲν τού-
 τοισι ἀμειψάμενος, καὶ διαβὰς τὸν Ἀράξεα, ἦϊε ἐς
 211 Πέρσας, φυλάξων Κύρῳ τὸν παῖδα Δαρεῖον. Κῦρος δὲ
 προελθὼν ἀπὸ τοῦ Ἀράξεω ἡμέρης ὁδόν, ἐποίησε τὰς
 Κροίσου ὑποδήκας. μετὰ δὲ ταῦτα, Κύρου τε καὶ Περ-
 σέων τοῦ καθαροῦ στρατοῦ ἀπελάσαντος ὀπίσω ἐπὶ τὸν
 Ἀράξεα, λειφθέντος δὲ τοῦ ἀχρηῖτου, ἐπελθοῦσα τῶν 5
 Μασσαγετέων τριτημορίς τοῦ στρατοῦ, τοὺς τε λειφθέν-
 τας τῆς Κύρου στρατιῆς ἐφόνευσεν ἀλεξομένους, καὶ τὴν
 προκειμένην ἰδόντες δαῖτα, ὥς ἐχειρώσαντο τοὺς ἐναντί-
 οους, κλιθέντες δαίνυντο· πληρωθέντες δὲ φορβῆς καὶ
 οἴνου, εὕδον. οἱ δὲ Πέρσαι ἐπελθόντες πολλοὺς μὲν σφεων 10
 ἐφόνευσαν, πολλῷ δ' ἔτι πλεῦνας ἐζώγρησαν, καὶ ἄλ-

Massageta-
 rum pars
 tertia quo
 astu cæsa :
 Spargapises
 Tomyris fi-
 lius captus.

λους, καὶ τὸν τῆς βασιλῆϊς Τομύριος παῖδα, στρατηγέ-
 οντα Μασσαγετέων, τῷ οὐνομα ἦν Σπαργαπίσης. Ἡ 212
 δὲ, πυθομένη τά τε περὶ τὴν στρατιὴν γεγονότα καὶ τὰ Matris fili-
um repeten-
tis minae.
 περὶ τὸν παῖδα, πέμπουσα κήρυκα παρὰ Κύρου, ἔλεγε
 τάδε, “ Ἀπλησε αἵματος Κύρε, μηδὲν ἐπαρθῆς τῷ γε-
 5 “ γονότι τῷδε πρήγματι, εἰ ἀμπελίνῳ καρπῷ, τῷ περ
 “ αὐτοὶ ἐμπιπλάμενοι μαίνεσθε οὕτω, ὥς καταίωντος
 “ τοῦ οἴνου ἐς τὸ σῶμα, ἐπαναπλώειν ὑμῖν ἔπεια κακά·
 “ τοιούτῳ φαρμάκῳ δολώσας, ἐκράτησας παιδὸς τοῦ
 “ ἐμοῦ, ἀλλ’ οὐ μάχη κατὰ τὸ καρτερόν. νῦν ὦν μευ εὖ
 10 “ παραινέουσῃς ὑπόλαβε τὸν λόγον. ἀποδοὺς μοι τὸν
 “ παῖδα, ἀπιδι ἐκ τῆσδε τῆς χώρας ἀζήμιος, Μασσα-
 “ γετέων τριτημορίδι τοῦ στρατοῦ κατυδρίσας· εἰ δὲ
 “ ταῦτα οὐ ποιήσεις, ἥλιον ἐπόμενυμί τοι τὸν Μασσα-
 “ γετέων δεσπότην, ἧ μὴν σε ἐγὼ καὶ ἀπλησον εἶοντα,
 “ αἵματος κορέσω.” Κύρος μὲν νυν τῶν ἐπέων οὐδένα 213
 τουτέων ἀνεγειχθέντων ἐποιέετο λόγον. ὁ δὲ τῆς βασι- Spargapises
vitam sibi
adimit.
 λῆϊς Τομύριος παῖς Σπαργαπίσης, ὥς μιν ὁ, τε οἶνος
 ἀνῆκε, καὶ ἔμαθε ἵνα ἦν κακοῦ, δεηθεὶς Κύρου ἐκ τῶν
 5 δεσμῶν λυθῆναι, ἔτυχε· ὥς δὲ ἐλύθη τε τάχις καὶ τῶν
 χειρῶν ἐκράτησε, διεργάζεται ἐαυτόν. καὶ δὴ οὗτος μὲν
 τρόπῳ τοιούτῳ τελευτᾷ. Τόμυρις δὲ, ὥς ὁ Κύρος οὐκ ἐσή- 214
 κουσε, συλλέξασα πᾶσαν τὴν ἐαυτῆς δύναμιν, συνέβαλε Praelium a-
cerimum,
a. 530 com-
missum: To-
myris vi-
ctrix saevi-
ens in Cyri
cadaver.
 Κύρῳ. ταύτην τὴν μάχην, ὅσαι δὴ βαρβάρων ἀνδρῶν μά-
 χαι ἐγένοντο, κρίνω ἰσχυροτάτην γενέσθαι· καὶ δὴ καὶ
 3 πυνθάνομαι οὕτω τοῦτο γινόμενον. πρῶτα μὲν γὰρ λέ-
 γεται αὐτοὺς διασάντας ἐς ἀλλήλους τοξεύειν· μετὰ
 δὲ, ὥς σφι τὰ βέλεα ἐξετετόξευτο, συμπεσόντας τῇ-
 σι αἰχμησί τε καὶ τοῖσι ἐγχειριδίοισι συνέχεσθαι·
 χρόνον τε δὴ ἐπὶ πολλὸν συνεχᾶναι μαχομένους, καὶ οὐδ-
 10 ἐτέρους ἐθέλειν φεύγειν· τέλος δὲ, οἱ Μασσαγέται πε-
 ριεγενέατο. ἧ τε δὴ πολλὴ τῆς Περσικῆς στρατιῆς αὐτοῦ
 ταύτῃ διεφθάρη, καὶ δὴ καὶ αὐτὸς Κύρος τελευτᾷ, βα-
 σιλεύσας τὰ πάντα ἐνὸς δέοντα τριήκοντα ἔτη. ἀσκὸν
 δὲ πλῆσασα αἵματος ἀνθρωπηίου Τόμυρις, ἐδίξετο ἐν
 15 τοῖσι τεθνεῶσι τῶν Περσέων τὸν Κύρου νέκυν. ὥς δὲ
 εὔρε, ἐναπῆκε αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἐς τὸν ἀσκόν. λυμαι-
 νομένη δὲ τῷ νεκρῷ, ἐπέλεγε τάδε, “ Σὺ μὲν ἐμὲ ζῶσαν.

212
 213
 214

215
 Massageta-
 rum cultus:
 auro atque
 ære abun-
 dant, argen-
 ti et ferri
 egent.

216
 Uxores ha-
 bent com-
 munes: eos
 qui senue-
 runt, immo-
 lant et epu-
 lantur: ex
 tinctos
 morbo se-
 peliunt: vi-
 vunt peco-
 ribus, pisci-
 bus, lacte:
 Solem u-
 num colunt,
 et equis ei
 sacrificant.

“τε καὶ νικῶσάν σε μάχῃ ἀπώλεσας, παῖδα τὸν ἐμὸν
 “ἐλὼν δόλω· σὲ δ’ ἐγὼ, κατὰπερ ἠπείλησα, αἵματος
 “κόρῃσω.” τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν Κύρου τελευτὴν τοῦ 20
 βίου, πολλῶν λόγων λεγομένων, ὅδε μοι ὁ πιθανώτατος
 εἴρηται. Μασσαγέται δὲ ἐσθῆτά τε ὁμοίην τῇ Σκυθικῇ
 φορέουσι, καὶ δίαιταν ἔχουσι. ἵππόται δέ εἰσι καὶ ἀνιπ-
 ποι· ἀμφοτέρων γὰρ μετέχουσι. καὶ τοξόται τε καὶ
 αἰχμοφόροι, σαγάρεις νομίζοντες ἔχειν· χρυσῷ δὲ καὶ
 χαλκῷ τὰ πάντα χρέωνται· ὅσα μὲν γὰρ ἐς αἰχμὰς, 5
 καὶ ἄρδεις, καὶ σαγάρεις, χαλκῷ τὰ πάντα χρέωνται·
 ὅσα δὲ περὶ κεφαλὴν, καὶ ζωσῆρας, καὶ μασχαλισηῆρας,
 χρυσῷ κοσμέονται. ὡς δ’ αὐτως τῶν ἵππων τὰ μὲν περὶ
 τὰ σέβρα, χαλκέους θώρηκας περιβάλλουσι· τὰ δὲ περὶ
 τοὺς χαλινούς καὶ σόμια καὶ φάλαρα, χρυσῷ· σιδῆρῳ 10
 δὲ οὐδ’ ἀργύρῳ χρέωνται οὐδέν· οὐδὲ γὰρ οὐδέ σφί ἐσι ἐν
 τῇ χώρῃ· ὁ δὲ χαλκὸς καὶ ὁ χρυσὸς, ἀπλετος. Νόμοισι
 δὲ χρέωνται τοιοῖσδε· γυναῖκα μὲν γαμέει ἕκαστος, ταύ-
 τησι δὲ ἐπὶ κοινὰ χρέωνται· ὁ γὰρ Σκύθας φασὶ Ἕλλη-
 νες ποιεῖν, οὐ Σκύθαι εἰσὶ οἱ ποιεόντες, ἀλλὰ Μασσα-
 γέται· τῆς γὰρ ἐπιθυμήσει γυναικὸς Μασσαγέτης ἀνὴρ, 5
 τὸν φαρετρεῶνα ἀποκρεμάσας πρὸ τῆς ἀμάξης, μίσγε-
 ται ἀδεῶς. οὗρος δὲ ἡλικίης σφί πρόκειται ἄλλος μὲν
 οὐδεὶς· ἐπεὰν δὲ γέρον γένηται κάρτα, οἱ προσήκοντές
 οἱ πάντες συνελθόντες θύουσί μιν, καὶ ἄλλα πρόσβατα
 ἅμα αὐτῷ· ἐψήσαντες δὲ τὰ κρέα, κατευωχέονται. 10
 ταῦτα μὲν τὰ ὀλβιώτατά σφί νενόμισαι. τὸν δὲ νοῦσῳ
 τελευτήσαντα οὐ κατασιτέονται, ἀλλὰ γῇ κρύπτουσι,
 συμφορὴν ποιεύμενοι, ὅτι οὐκ ἴκετο ἐς τὸ τυθῆναι. σπεί-
 ρουσι δὲ οὐδέν, ἀλλ’ ἀπὸ κτηνέων ζάουσι καὶ ἰχθύων·
 οἱ δὲ, ἀφθονοὶ σφί ἐκ τοῦ Ἀράξεω ποταμοῦ παραγίνον- 15
 ται· γαλακτοπόται δέ εἰσι. Θεῶν δὲ μόνον ἥλιον σέ-
 βονται, τῷ θύουσι ἵππους. νόμος δὲ οὗτος τῆς θυσίης·
 τῶν θεῶν τῷ ταχίςῳ, πάντων τῶν θνητῶν τὸ τάχισον
 δατέονται.

217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

ἩΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ἈΛΙΚΑΡΝΗΣΣΗΣ ἹΣΤΟΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΕΥΤΕΡΠΗ.

ΤΕΛΕΥΤΗΣΑΝΤΟΣ δὲ Κύρου, παρέλαβε τὴν βα- 1
σιληίην Καμβύσης, Κύρου ἐὼν παῖς καὶ Κασσανδάνης *Cambyses in*
τῆς Φαρνάσπεω θυγατρὸς· τῆς προαποθανούσης, Κῦρος *imperio Cy-*
αὐτὸς τε πένθος μέγα ἐποιήσατο, καὶ τοῖσι ἄλλοισι *rum patrem*
προεῖπε πᾶσι τῶν ἦρχε, μέγα πένθος ποιέεσθαι. ταύ- *a. 530 secu-*
της δὲ τῆς γυναικὸς ἐὼν παῖς καὶ Κύρου Καμβύσης, *tus, adver-*
Ἴωνας μὲν καὶ Αἰολέας ὡς δούλους πατρῷους ἐόντας *sus Egy-*
ἐνόμιζε· ἐπὶ δὲ Αἴγυπτον ἐποιέετο στρατηλασίην, ἄλλους *ptios anno*
τε παραλαβὼν τῶν ἦρχε, καὶ ὁ καὶ Ἑλλήνων, τῶν ἐπε- *quinto facit*
10 κράτεε. *expeditio-*
nem. [3, 1,
sqq.]

Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι, πρὶν μὲν ἢ Ψαμμήτιχον σφέων βα- 2
σιλεῦσαι, ἐνόμιζον ἐωϋτοὺς πρῶτους γενέσθαι πάντων *Egyptios*
ἀνθρώπων. ἐπειδὴ δὲ Ψαμμήτιχος βασιλεύσας ἠδέ- *originis an-*
λησε εἰδέναι, οἱ τινες γενοῖατο πρῶτοι, ἀπὸ τούτου νομί- *tiquitate a*
5 ζουσι Φρύγας προτέρους γενέσθαι ἐωϋτῶν, τῶν δὲ ἄλλων *Phrygibus*
ἐωϋτούς. Ψαμμήτιχος δὲ ὡς οὐκ ἐδύνατο πυνθανόμενος *vinci, quo*
πόρον οὐδένα τούτου ἀνευρεῖν, οἱ γενοῖατο πρῶτοι ἀνθρώ- *argumento*
πων, ἐπιτεχνᾶται τοιόνδε. παιδία δύο νεογνὰ ἀνθρώπων *creditum.*
τῶν ἐπιτυχόντων διδοῖ ποιμένι τρέφειν ἐς τὰ ποιμνία
10 τροφήν τινα τοιήνδε· ἐντειλάμενος μηδένα ἀντίον αὐτέων
μηδεμίην φωνὴν ἰέναι, ἐν σέγῃ δὲ ἐρήμῃ ἐπ' ἐωϋτῶν κέε-
σθαι αὐτὰ, καὶ τὴν ὥρην ἐπαγινέειν σφίσι αἶγας. πλή-
σαντα δὲ τοῦ γάλακτος, τᾶλλα διαπρήσσεσθαι. ταῦτα

δ' ἐποιέετο καὶ ἐντέλλετο ὁ Ψαμμήτιχος, θέλων ἀκού-
σαι τῶν παιδίων, ἀπαλλαχθέντων τῶν ἀσήμων κυνζή-
μάτων, ἥντινα φωνὴν ῥήξουσιν πρώτην. τότε ὦν καὶ
ἐγένετο. ὥς γὰρ διέτης χρόνος ἐγεγόνεε ταῦτα τῷ ποι-
μένι πρήσσοντι, ἀνοίγοντι τὴν θύρην καὶ εἰσιόντι τὰ
παιδία ἀμφότερα προσπίπτοντα βεκὸς ἐφώνεον, ὁρῶν-
τα τὰς χεῖρας. τὰ μὲν δὴ πρῶτα ἀκούσας, ἥσυχος ἦν ²⁰
ὁ ποιμήν. ὥς δὲ πολλάκι φοιτέοντι καὶ ἐπιμελουμένῳ
πολλὸν ἦν τοῦτο τὸ ἔπος, οὕτω δὲ σημήνας τῷ δεσπότῃ,
ἤγαγε τὰ παιδία κελεύσαντος ἐς ὄψιν τὴν ἐκείνου.
ἀκούσας δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ψαμμήτιχος, ἐπυνθάνετο οἵτινες
ἀνθρώπων βεκὸς τι καλέουσι. πυνθανόμενος δὲ, εὗρισκε ²⁵
Φρύγας καλέοντας τὸν ἄρτον. οὕτω συνεχώρησαν Αἰγύ-
πτιοι, καὶ τοιούτῳ σαθρησάμενοι πρῆγματι, τοὺς Φρύ-
γας πρεσβυτέρους εἶναι ἐωϋτῶν. Ὡς δὲ μὲν γενέσθαι
τῶν ἱρέων τοῦ Ἡφαίστου ἐν Μέμφι ἤκουον. Ἕλληνες δὲ
λέγουσι ἄλλα τε μάταια πολλὰ, καὶ ὥς γυναικῶν τὰς
γλώσσας ὁ Ψαμμήτιχος ἐκταμὼν, τὴν δίαίταν οὕτως
ἐποιήσατο τῶν παιδίων παρὰ ταύτῃσι τῇσι γυναιξί. ⁵
κατὰ μὲν δὴ τὴν τροφὴν τῶν παιδίων τοσαῦτα ἔλεγον.
ἤκουσα δὲ καὶ ἄλλα ἐν Μέμφι, ἐλθὼν ἐς λόγους τοῖσι
ἱρεῦσι τοῦ Ἡφαίστου καὶ δὴ καὶ ἐς Θήβας τε καὶ ἐς
Ἡλιούπολιν αὐτέων τουτέων εἵνεκεν ἐτραπόμην, ἐθέλων
εἰδέναι εἰ συμβήσονται τοῖσι λόγοις τοῖσι ἐν Μέμφι. ¹⁰
οἱ γὰρ Ἡλιουπολίται λέγονται Αἰγυπτίων εἶναι λογιώ-
τατοι. τὰ μὲν νυν θεῖα τῶν ἀπηγημάτων οἷα ἤκουον,
οὐκ εἰμὶ πρόθυμος ἐξηγέσθαι, ἔξω ἢ τὰ οὐνόματα αὐ-
τέων μούνον· νομίζων πάντας ἀνθρώπους ἴσον περὶ αὐ-
τέων ἐπίσασθαι. τὰ δ' ἂν ἐπιμνησθῶ αὐτέων, ὑπὸ τοῦ ¹⁵
λόγου ἐξαναγκαζόμενος ἐπιμνησθήσομαι.

4-5

Primos Ægyptios annum et xii ejus partes invenisse, Diisque xii et nomina, et aras, et simulacra, et delubra po-

Ἔσθα δὲ ἀνθρωπῆϊα πρῆγματα, ὧς δὲ ἔλεγον ὁμολογέον-
τες σφίσι. πρῶτους Αἰγυπτίους ἀνθρώπων ἀπάντων
ἐξευρέειν τὸν ἐνιαυτὸν, δωδέκα μέρεα δασαμένους τῶν
ώρέων ἐς αὐτόν. ταῦτα δὲ ἐξευρέειν ἐκ τῶν ἄσρων ἔλε-
γον. ἄγουσι δὲ τοσῶδε σοφώτερον Ἑλλήνων, ἐμοὶ δοκέ-
ειν, ὅσῳ Ἕλληνες μὲν διὰ τρίτου ἔτεος ἐμβόλιμον ἐπεμ-
βάλλουσι, τῶν ὡρέων εἵνεκεν. Αἰγύπτιοι δὲ τριηκοντη-
μέρους ἄγοντες τοὺς δωδέκα μῆνας, ἐπάγουσι ἀνὰ πᾶν

ἔτος πέντε ἡμέρας πᾶρεξ τῷ ἀριθμῷ. καὶ σφι ὁ κύκλος
 10 τῶν ὥρέων ἐς τῷτὸ περιῖων, παραγίνεται. δώδεκά τε
 θεῶν ἐπωνυμίας ἔλεγον πρώτους Αἰγυπτίους νομίσαι, καὶ
 Ἕλληνας παρὰ σφέων ἀναλαβεῖν. βωμές τε καὶ ἀγάλ-
 ματα καὶ νηὲς θεοῖσι ἀπονείμει σφέας πρώτους, καὶ ζῶα
 ἐν λίθοις ἐγγλύψαι. καὶ τούτων μὲν νυν τὰ πλέω ἔργω
 15 ἐδήλουν οὕτω γενόμενα. βασιλεῦσαι δὲ πρῶτον Αἰγύπτου
 ἀνθρώπων ἔλεγον Μῆνα. ἐπὶ τούτου, πλὴν τοῦ Θηβαϊκῷ
 νομοῦ, πᾶσαν Αἴγυπτον εἶναι ἔλος· καὶ αὐτῆς εἶναι ἑδὲν
 ὑπερέχον τῶν νῦν ἐνεσθῆ λίμνης τῆς Μοίριος ἐόντων· ἐς
 τὴν ἀνάπλους ἀπὸ θαλάσσης ἑπτὰ ἡμερέων ἐς ἀνὰ τὸν
 ποταμόν. Καὶ εὖ μοι ἐδόκεον λέγειν περὶ τῆς χώρας.
 5 δῆλα γὰρ δὴ καὶ μὴ προακούσαντι, ἰδόντι δὲ, ὅς τις γε
 σύνεσιν ἔχει, ὅτι Αἴγυπτος ἐς τὴν Ἑλληνες ναυτίλλον-
 ται, ἐς Αἰγυπτίοισι ἐπὶ κτητός τε γῆ, καὶ δῶρον τοῦ πο-
 5 ταμοῦ· καὶ τὰ κατύπερθε ἔτι τῆς λίμνης ταύτης, μέχρι
 τριῶν ἡμερέων πλόου, τῆς πέρι ἐκεῖνοι οὐδὲν ἔτι τοιόνδε
 ἔλεγον. ἐς δ' ἕτερον τοιοῦτον. Αἰγύπτου γὰρ φύσις τῆς
 χώρας ἐς τοιήδε. πρῶτα μὲν προσπλέων ἔτι, καὶ ἡμέ-
 ρης ὁρόμον ἀπέχων ἀπὸ γῆς, κατεῖς καταπειρητηρίην,
 10 πηλὸν τε ἀνοίσεις, καὶ ἐν ἑνδεκα ὀργυίῃσι ἔσσει. τοῦτο
 μὲν ἐπὶ τοσοῦτον δηλοῖ πρόχυσιν τῆς γῆς ἐοῦσαν. Αὖ-
 6 τος δὲ αὐτῆς Αἰγύπτου ἐς μῆκος τὸ παρὰ θάλασσαν,
 ἐξήκοντα σχοῖνοι, κατὰ ἡμέας διαιρέομεν εἶναι Αἴγυπτον
 ἀπὸ τῷ Πλινθινήτεω κόλπου μέχρι Σερβωνίδος λίμνης,
 5 παρ' ἣν τὸ Κάσιον ὄρος τείνει· ταύτης ὦν ἀπὸ οἱ ἐξή-
 κοντα σχοῖνοί εἰσι· ὅσοι μὲν γὰρ γεωπεῖναί εἰσι ἀν-
 θρώπων, ὀργυίῃσι μεμετρήκασιν τὴν χώραν· ὅσοι δὲ ἦσ-
 σον γεωπεῖναι, σαδίοισι· οἱ δὲ πολλὴν ἔχουσι, παρα-
 σάγγησι· οἱ δὲ ἄφθονον λίην, σχοίνοισι. δύναται δὲ ὁ
 10 μὲν παρασάγγης τριήκοντα σάδια· ὁ δὲ σχοῖνος ἑκάστος,
 μέτρον ἑὼν Αἰγύπτιον, ἐξήκοντα σάδια. οὕτω ἂν εἴησαν
 Αἰγύπτου σάδιοι ἑξακόσιοι καὶ τρισχίλιοι, τὸ παρὰ
 θάλασσαν. Ἐνθεῦτεν μὲν καὶ μέχρι Ἡλιουπόλιος ἐς
 7 τὴν μεσόγαιαν, ἐς εὐρέα Αἴγυπτος, ἐοῦσα πᾶσα ὑπὲρ
 τε καὶ ἄνωδρος, καὶ ἰλὺς. ἐς δὲ ὁδὸς ἐς τὴν Ἡλιούπολιν
 ἀπὸ θαλάσσης ἄνω ἰόντι, παραπλησίη τὸ μῆκος τῇ ἐξ
 5 Ἀθηνέων ὁδῷ, τῇ ἀπὸ τῶν δώδεκα θεῶν τοῦ βωμοῦ

suisse, ani-
 maliaque in
 lapide cæ-
 lasse : Me-
 nem ex ho-
 minibus pri-
 mum The-
 baidis re-
 gem ; cæte-
 ram Ægy-
 ptum palu-
 dem fuisse.

Longitudo
 Ægypti ad
 mare : or-
 gyiæ, sta-
 dia, para-
 sangæ,
 schœni.

Latitudo a
 mari ad He-
 liopolin.

φέρσῃ ἔς τε Πίσαν καὶ ἐπὶ τὸν νηὸν τοῦ Διὸς τῷ Ὀλυμ-
 πῖ. σμικρόν τι τὸ διάφορον εὖροι τις ἂν λογιζόμενος τῶν
 ἑδῶν τετέων, τὸ μὴ ἴσας μῆκος εἶναι, οὐ πλέον πεντεκαί-
 δεκα σταδίων. ἡ μὲν γὰρ ἔς Πίσαν ἕξ Ἀθηνέων, καταδεῖ
 πεντεκαίδεκα σταδίων, ὥς μὴ εἶναι πεντακοσίων καὶ χι- 10
 λίων· ἡ δὲ ἔς Ἡλιούπολιν ἀπὸ θαλάσσης, πληροὶ ἔς τὸν
 ἄριθμόν τοῦτον. Ἀπὸ δὲ Ἡλιουπόλιος ἀνωίοντι, σεινὴ ἔσι
 Αἴγυπτος. τῇ μὲν γὰρ, τῆς Ἀραβίης ὄρος παρατέταται,
 φέρον ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσαμβρίας τε καὶ νότου, αἰεὶ ἀνω
 τεῖνον ἔς τὴν Ἐρυθρὴν καλεομένην θάλασσαν· ἐν τῷ
 καὶ λιθοτομίαι ἐνεῖσι, αἱ ἔς τὰς πυραμίδας κατατμή- 5
 θείσθαι τὰς ἐν Μέμφι. ταύτῃ μὲν λῆγον, ἀνακάμπτει
 ἔς τὰ εἴρηται, τὸ ὄρος· τῇ δὲ αὐτὸ ἐωϋτοῦ ἐς μακρότα-
 τον, ὥς ἐγὼ ἐπυνθανόμην δύο μηνῶν αὐτὸ εἶναι τῆς ὁδοῦ
 ἀπὸ ἧους πρὸς ἐσπέρην· τὰ δὲ πρὸς τὴν ἡῶ, λιθανωτο-
 φόρα αὐτοῦ τὰ τέγματα εἶναι. τοῦτο μὲν νυν τὸ ὄρος τοι- 10
 οὔτον ἔσι. τὸ δὲ πρὸς Λιδύης τῆς Αἰγύπτου, ὄρος ἄλλο
 πέτρινον τείνει, ἐν τῷ αἱ πυραμίδες ἐνεῖσι, ψάμμω
 κατειλυμένον, τεταμμένον τὸν αὐτὸν τρόπον τὸν καὶ τοῦ
 Ἀραβίου τὰ πρὸς μεσαμβρίην φέροντα. τὸ ὦν δὴ ἀπὸ
 Ἡλιουπόλιος, οὐκέτι πολλὸν χωρίον ὥς εἶναι Αἰγύπτου, 15
 ἀλλ' ὅσον τε ἡμερέων τεσσέρων ἀναπλόου σεινὴ ἔσι Αἴ-
 γυπτος ἐοῦσα. τῶν δὲ οὔρέων τῶν εἰρημένων τὸ μεταξὺ,
 πεδιάς μὲν γῆ· στάδιοι δὲ μάλισα ἐδόκεόν μοι εἶναι, τῇ
 σεινότατόν ἔσι, διηκοσίων οὐ πλείους, ἐκ τοῦ Ἀραβίου
 οὔρεος ἔς τὸ Λιδυκὸν καλούμενον. τὸ δ' ἐνθεῦτεν αὐτῆς 20
 εὐρέα Αἴγυπτός ἔσι. Πέφυκε μὲν νυν ἡ χώρα αὕτη οὕτω.
 ἀπὸ δὲ Ἡλιουπόλιος ἔς Θήβας, ἔσι ἀνάπλοος ἐννέα ἡμε-
 ρέων· στάδιοι δὲ τῆς ὁδοῦ, ἐξήκοντα καὶ ὀκτακόσιοι καὶ
 τετρακισχίλιοι, σχοίνων ἐνὸς καὶ ὀγδῶκοντα ἐόντων.
 οὗτοι συντεθειμένοι στάδιοι Αἰγύπτου, τὸ μὲν παρὰ θά- 5
 λασσαν, ἥδη μοι καὶ πρότερον δεδήλωται ὅτι ἑξακοσίων
 τέ ἔσι σταδίων καὶ τρισχιλίων· ὅσον δέ τι ἀπὸ θαλάσ-
 σης ἔς μεσόγαιαν μέχρι Θηβέων ἔσι, σημανέω. στάδιοι
 γὰρ εἰσι εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἑξακισχίλιοι. τὸ δὲ ἀπὸ
 Θηβέων ἔς Ἐλεφαντίνην καλεομένην πόλιν, στάδιοι χίλιοι 10
 καὶ ὀκτακόσιοί εἰσι. Ταύτης ὦν τῆς εἰρημένης ἡ πολλή,
 κατάπερ οἱ ἱεῖες ἔλεγον, ἐδόκεε καὶ αὐτῷ μοι εἶναι ἐπί-

8
 Utrumque
 latus inde
 ab Heliopo-
 li monte
 cinctum al-
 terum Ara-
 bico, alte-
 ram Libyco.

9
 Latitudo ab
 Heliopoli
 ad Thebas,
 et a Thebis
 ad Ele-
 phantinem.

10
 Terra inter

κτηκος Αἰγυπτίοισι. τῶν γὰρ οὐρέων τῶν εἰρημένων τῶν montem A-
 ὑπὲρ Μέμφιν πόλιν κειμένων τὸ μεταξὺ ἐφαίνεται μοι εἶ- rabicum et
 5 ναί κοτε κόλπος θαλάσσης, ὥσπερ γε τὰ περὶ Ἴλιον Libycum,
 καὶ Τευθρανίην, καὶ Ἐφεσὸν τε καὶ Μαιάνδρου πεδίων. olim sinus
 ὥς εἶναι σμικρὰ ταῦτα μεγάλοισι συμβαλέειν. τῶν maris.
 γὰρ ταῦτα τὰ χωρία προσχωσάντων ποταμῶν, ἐνὶ τῶν
 σομάτων τοῦ Νείλου ἐόντος πεντασόμου, οὐδεὶς αὐτῶν
 10 πλήθους πέρα ἄξιος συμβληθῆναί ἐστι. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλ-
 λοι ποταμοὶ οὐ κατὰ τὸν Νεῖλον ἐόντες μεγάλα, οἳ τινες
 ἔργα ἀποδεξάμενοι μεγάλα εἰσὶ. τῶν ἐγὼ φράσαι ἔχω
 οὐνόματα, καὶ ἄλλων, καὶ οὐκ ἤκιστα Ἀχελώου. ὃς ῥέων
 δι' Ἀκαρνανίης, καὶ ἐξιὲς ἐς θαλάσσαν, τῶν Ἐχινάδων
 νήσων τὰς ἡμίσεας ἤδη ἠπειρον πεποίηκε. Ἐστὶ δὲ τῆς 11
 Ἀραβίης χώρας, Αἰγύπτου δὲ οὐ πρόσω, κόλπος θαλάσ- Sinus Ara-
 σης ἐσέχων ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης, bicus: ei
 μακρὸς οὕτω δὴ τι καὶ στενὸς, ὥς ἔρχομαι φράσων. μήκος similem
 5 μὲν πλοῦ, ἀρξαμένῳ ἐκ μυχοῦ διεκπλῶσαι ἐς τὴν εὐ- quondam
 ρέην θαλάσσαν, ἡμέραι ἀναισιμουῦνται τεσσαεράκοντα, Egyptum
 εἰρεσίῃ χρεωμένῳ. εὖρος δὲ, τῇ εὐρύτατός ἐστι ὁ κόλπος, fuisse.
 ἡμισυ ἡμέρης πλοῦ. ῥηχίη δ' ἐν αὐτῷ καὶ ἄμπωτις
 ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην γίνεται. ἕτερον τοιοῦτον κόλπον καὶ
 10 τὴν Αἴγυπτον δοκέω γενέσθαι κου. τὸν μὲν, ἐκ τῆς βο-
 ρηίης θαλάσσης κόλπον ἐσχέοντα ἐπ' Αἰθιοπίης. τὸν δὲ,
 Ἀράδιον, τὸν ἔρχομαι λέξων, ἐκ τῆς νοτίης φέροντα ἐπὶ
 Συρίης. σχεδὸν μὲν ἀλλήλοισι συντετραίνοντας τοὺς μυ-
 χοὺς, ὀλίγον δὲ τι παραλλάσσοντας τῆς χώρας. εἰ ὧν
 15 ἐθελήσει ἐκτρέψαι τὸ ῥέεθρον ὁ Νεῖλος ἐς τοῦτον τὸν
 Ἀράδιον κόλπον, τί μιν κωλύει ῥέοντος τούτου ἐκχασθῆ-
 ναι ἐντὸς γε δισμυρίων ἐτέων; ἐγὼ μὲν γὰρ ἔλπομαί γε
 καὶ μυρίων ἐντὸς χασθῆναι ἂν. ἢ καὶ γε δὴ ἐν τῷ προαν-
 αισιμωμένῳ χρόνῳ πρότερον ἢ ἐμὲ γενέσθαι, οὐκ ἂν
 20 χασθεῖν κόλπος, καὶ πολλῷ μέζων ἔτι τούτου, ὑπὸ
 τοσούτου τε ποταμοῦ καὶ οὕτως ἐργατικοῦ; Τὰ περὶ 12
 Αἴγυπτον ὧν, καὶ τοῖσι λέγουσι αὐτὰ πείθομαι, καὶ Argumenta
 αὐτὸς οὕτω κάρτα δοκέω εἶναι, ἰδὼν τε τὴν Αἴγυπτον hujus rei ex
 προκειμένην τῆς ἐχομένης γῆς, κογχύλιά τε φαινόμενα terræ a vi-
 5 ἐπὶ τοῖσι ὄρεσι, καὶ ἄλμην ἐπανθέουσιν, ὥς καὶ τὰς cinis diver-
 πυραμίδας δηλέεσθαι. καὶ ψάμμον μόνον Αἰγύπτου sæ natura.

ὅρος τοῦτο τὸ ὑπὲρ Μέμφιος ἔχον· πρὸς δὲ, τῇ χώρῃ οὔτε τῇ Ἀραβίῃ προσούρω εὐόσῃ τὴν Αἴγυπτον προσεικέλην, οὔτε τῇ Λιβύῃ, οὐ μὴν οὐδὲ τῇ Συρίῃ, (τῆς γὰρ Ἀραβίης τὰ παρὰ θάλασσαν Σύριοι νέμονται,) ἀλλὰ 10 μελάγγλαιόν τε καὶ κατερρήγνυμένην, ὥς εὐόσαν ἰλύν τε καὶ πρόχυσιν ἐξ Αἰθιοπίας κατενηνειγμένην ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ. τὴν δὲ Λιβύην ἴδμεν ἐρυθροτέρην τε γῆν, καὶ ὑποψαμμοτέρην· τὴν δὲ Ἀραβίην τε καὶ Συρίην ἀργιλωδεσέρην τε καὶ ὑπόπετρον εὐόσαν. Ἔλεγον δὲ καὶ

13
Quanta Nili
altitudo ir-
rigarit Æ-
gyptum re-
gnante Mæ-
ri; [ab a.
1358 ad
1329. 2,
101] quan-
ta, Herodoti
ætate. Fa-
mis pericu-
lum esse
metuendum
et Græcis,
nisi pluât,
et

τόδε μοι μέγα τεκμήριον περὶ τῆς χώρας ταύτης οἱ ἰρέες, ὥς ἐπὶ Μοίριος βασιλῆος, ὅπως ἔλθοι ὁ ποταμὸς ἐπὶ ὀκτῶ πῆχεας τὸ ἐλάχισον, ἄρδεσκε Αἴγυπτον τὴν ἔνερθε Μέμφιος. καὶ Μοίρι οὐκ ᾔην ἔτεα εἰνακόσια 5 τετελευτηκότι, ὅτε τῶν ἰρέων ταῦτα ἐγὼ ἤκουον. νῦν δὲ εἰ μὴ ἐπ' ἐκκαίδεκα ἢ πεντεκαίδεκα πῆχεας ἀναβῇ τοῦλάχισον ὁ ποταμὸς, οὐκ ὑπερβαίνει ἐς τὴν χώραν. δοκέουσί τέ μοι Αἰγυπτίων οἱ ἔνερθε τῆς λίμνης τῆς Μοίριος, οἰκέοντες τὰ τε ἄλλα χωρία καὶ τὸ καλεόμενον 10 Δέλτα, ἣν οὕτω ἡ χώρα αὕτη κατὰ λόγον ἐπιδίδοι ἐς ὕψος, καὶ τὸ ὅμοιον ἀποδίδοι ἐς αὔξησιν, μὴ κατακλύζοντος αὐτὴν τοῦ Νείλου, πείσεσθαι τὸν πάντα χρόνον τὸν ἐπίλοιπον οἱ Αἰγύπτιοι, τό κοτε αὐτοὶ Ἕλληνας ἔφασαν πείσεσθαι. πυθόμενοι γὰρ ὥς ὕεται πᾶσα ἡ 15 χώρα τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' οὐ ποταμοῖσι ἄρδεται, κατὰπερ ἡ σφετέρη, ἔφασαν Ἕλληνας ψευσθέντας κοτὲ ἐλπίδος μεγάλης, κακῶς πεινήσειν. τὸ δὲ ἔπος τοῦτο ἐθέλει λέγειν, ὥς εἰ μὴ ἐθελήσει σφι ὕειν ὁ θεὸς, ἀλλ' αὐχμῶ διαχρᾶσθαι, λιμῶ οἱ Ἕλληνες αἰρεθήσονται. 20 οὐ γὰρ δὴ σφί ἐσι ὕδατος οὐδεμίῃ ἄλλῃ ἀποσροφῇ, ὅτι μὴ ἐκ τοῦ Διὸς μόνον. Καὶ ταῦτα μὲν ἐς Ἕλληνας

14
Ægyptiis,
ubi non pos-
sit fluvius in
terram al-
tius cre-
scentem ex-
spatiari.
Minimo la-
bore Ægy-
ptios terræ
Nilo irriga-
tæ fructum
percipere.

Αἰγυπτίοισι ὁρῶς ἔχοντα εἴρηται. φέρε δὲ νῦν, καὶ αὐτοῖσι Αἰγυπτίοισι ὥς ἔχει, φράσω. εἰ σφι ἐθελήσει, ὥς καὶ πρότερον εἶπον, ἡ χώρα ἡ ἔνερθε Μέμφιος (αὕτη γὰρ ἐσι ἡ αὐξανόμενη) κατὰ λόγον τοῦ παροιχομένου χρόνου ἐς 5 ὕψος αὐξάνεσθαι, ἄλλο τι ἢ οἱ ταύτη οἰκέοντες Αἰγυπτίων πεινήσουσι; εἰ μήτε γε ὕσεται σφι ἡ χώρα, μήτε ὁ ποταμὸς οἷός τ' ἔσαι ἐς τὰς ἀρούρας ὑπερβαίνειν; ἡ γὰρ δὴ νῦν γε οὗτοι ἀπονητότατα καρπὸν κομίζονται

- 10 ἐκ γῆς, τῶν τε ἄλλων ἀνθρώπων ἀπάντων, καὶ τῶν λοι-
πῶν Αἰγυπτίων· οἱ οὔτε ἀρότρῳ ἀναρρήγνυντες αὐλακας,
ἔχουσι πόνους, οὔτε σκάλλοντες, οὔτε ἄλλο ἐργαζό-
μενοι οὐδὲν τῶν ἄλλοι ἀνθρώποι περὶ λήϊον πονέουσι·
ἀλλ' ἐπεὰν σφί ὁ ποταμὸς αὐτόματος ἐπελθὼν ἄρσῃ
15 τὰς ἀρούρας, ἄρσας δὲ, ἀπολείπη ὀπίσω, τότε σπείρας
ἕκαστος τὴν ἐαυτοῦ ἀρουραν, ἐσβάλλει ἐς αὐτὴν ὕς. ἐπεὰν
δὲ καταπατήσῃ τῇσι ὕσιν τὸ σπέρμα, ἀμνητὸν τὸ ἀπὸ
τούτου μένει. ἀποδινήσας δὲ τῇσι ὕσιν τὸν σῖτον, οὕτω
κομίζεται. Εἰ ὦν βουλόμεθα γνώμησι τῇσι Ἰώνων 15-16
χρᾶσθαι περὶ Αἰγύπτου, οἱ φασὶ τὸ Δέλτα μόνον εἶ-
ναι Αἴγυπτον, ἀπὸ Περσέως καλεομένης σκοπιῆς, λέ-
γοντες τὸ παρὰ θάλασσαν εἶναι αὐτῆς μέχρι ταριχηϊῶν
5 τῶν Πηλουσιακῶν, τῇδε τεσσεράκοντά εἰσι σχοῖνοι· τὸ
δὲ ἀπὸ θαλάσσης λεγόντων ἐς μεσόγαιαν τείνειν αὐτὴν
μέχρι Κερκασώρου πόλιος, κατ' ἣν σχίζεται ὁ Νεῖλος,
ἐς τε Πηλούσιον ῥέων καὶ ἐς Κάνωδον· τὰ δὲ ἄλλα λε-
γόντων τῆς Αἰγύπτου, τὰ μὲν Λιβύης, τὰ δὲ Ἀραβίης
10 εἶναι· ἀποδεικνύοιμεν ἂν, τούτῳ τῷ λόγῳ χρεώμενοι,
Αἰγυπτίοισι οὐκ εἶδαν πρότερον χώραν. ἤδη γάρ σφί
τό γε Δέλτα, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Αἰγύπτιοι, καὶ ἐμοὶ δο-
κέει, ἐστὶ κατὰ ῥυτὸν τε καὶ νεωστὶ (ὡς λόγῳ εἰπεῖν) ἀνα-
πεφηνός. εἰ τοίνυν σφί χώρα γε μηδεμίῃ ὑπῆρχε, τί
15 περιειργάζοντο δοκέοντες πρῶτοι ἀνθρώπων γεγονέναι;
οὐδὲ εἶδει σφέας ἐς διάπειραν τῶν παιδίων ἵεναι, τίνα
γλῶσσαν πρῶτην ἀπήσουσι. ἀλλ' οὔτε Αἰγυπτίους δο-
κέω ἄρα τῷ Δέλτα τῷ ὑπ' Ἰώνων καλεομένῳ γενέ-
σθαι, αἰεὶ τε εἶναι, ἐξ οὗ ἀνθρώπων γένος ἐγένετο.
20 προοιούσης δὲ τῆς χώρας, πολλοὺς μὲν τοὺς ὑπολειπομέ-
νους αὐτέων γενέσθαι, πολλοὺς δὲ τοὺς ὑποκαταβαίνον-
τας. τὸ δ' ὦν πάλαι αἱ Θῆβαι Αἴγυπτος ἐκαλέετο· τῆς
τὸ περίμετρον σταδίοι εἰσι εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἑξακισ-
χίλιοι. Εἰ ὦν ἡμεῖς ὀρθῶς περὶ αὐτέων γινώσκομεν,
Ἰωνες οὐκ εὖ φρονέουσι περὶ Αἰγύπτου. εἰ δὲ ὀρθῇ ἐστὶ ἡ
τῶν Ἰώνων γνώμη, Ἑλληνάς τε καὶ αὐτοὺς Ἰωνας ἀπο-
δείκνυμι οὐκ ἐπισαμένους λογίζεσθαι· οἱ φασὶ τρεῖς μό-
5 ρια εἶναι γῆν πᾶσαν, Εὐρώπην τε καὶ Ἀσίην καὶ Λι-
βύην. τέταρτον γὰρ σφέας δεῖ προσλογίζεσθαι Αἰ-

Ionum sen-
tentia de
Ægypto re-
fellitur.

17
 Asiæ atque
 Africæ ter-
 minum esse
 Nilum: ejus
 iter et se-
 ptem ostia.

18
 Hammonis
 responsum,
 quæ terra
 sit Ægy-
 ptus, qui
 Ægyptii.

γύπτου τὸ Δέλτα, εἰ μὴ τέ γέ ἐσι τῆς Ἀσίης, μήτε τῆς
 Λιβύης. οὐ γὰρ δὴ ὁ Νεῖλός γέ ἐσι κατὰ τοῦτον τὸν λό-
 γον, ὁ τὴν Ἀσίην οὐρίζων τὴν Λιβύης. τοῦ Δέλτα δὲ
 τούτου κατὰ τὸ ὄξυ περιρρήγνυται ὁ Νεῖλος· ὥς ἐν τῷ 10
 μεταξὺ Ἀσίης τε καὶ Λιβύης γίνοιτ' ἄν. Καὶ τὴν μὲν
 Ἰώνων γνώμην ἀπίεμεν· ἡμεῖς δὲ ὧδε καὶ περὶ τούτων
 λέγομεν. Αἴγυπτον μὲν πᾶσαν εἶναι ταύτην τὴν ὑπ'
 Αἰγυπτίων οἰκεομένην, κατὰπερ Κιλικίην, τὴν ὑπὸ Κι-
 λίκων, καὶ Ἀσσυρίην, τὴν ὑπὸ Ἀσσυρίων. οὐρισμα δὲ 5
 Ἀσίη καὶ Λιβύη οἶδαμεν οὐδὲν ἔον ὀρθῶ λόγῳ, εἰ μὴ
 τοὺς Αἰγυπτίων οὄρους· εἰ δὲ τῷ ὑπ' Ἑλλήνων νενομι-
 σμένῳ χρησόμεθα, νομιοῦμεν Αἴγυπτον πᾶσαν, ἀρξά-
 μένην ἀπὸ Καταδούπων τε καὶ Ἐλεφαντίνης πόλιος,
 δίχα διαιρέεσθαι, καὶ ἀμφοτέρων τῶν ἐπωνυμιέων ἔχε- 10
 σθαι. τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς, εἶναι τῆς Λιβύης· τὰ δὲ, τῆς
 Ἀσίης. ὁ γὰρ δὴ Νεῖλος ἀρξάμενος ἐκ τῶν Καταδού-
 πων, ῥέει, μέσσην Αἴγυπτον σχίζων, ἐς θάλασσαν. μέ-
 χρι μὲν νυν Κερκασώρου πόλιος ῥέει εἰς ἑὸν ὁ Νεῖλος,
 τὸ δὲ ἀπὸ ταύτης τῆς πόλιος, σχίζεται τριφασίας ὁδούς· 15
 καὶ ἡ μὲν πρὸς ἡῶν τρέπεται, τὸ καλέεται Πηλούσιον
 στόμα· ἡ δὲ ἑτέρη τῶν ὁδῶν πρὸς ἐσπέρην ἔχει· τοῦτο
 δὲ Κανωδικὸν στόμα κέκληται. ἡ δὲ δὴ ἰθεὰ τῶν ὁδῶν
 τῷ Νείλῳ ἐσὶ ἡδὲ· ἄνωθεν φερόμενος, ἐς τὸ ὄξυ τοῦ
 Δέλτα ἀπικνέεται. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, σχίζων μέσον τὸ 20
 Δέλτα, ἐς θάλασσαν ἐξίει, οὔτε ἐλαχίστην μοῖρην τοῦ
 ὕδατος παρεχόμενος ταύτην, οὔτε ἡκιστα οὐνομασίην· τὸ
 καλέεται Σεβεννυτικὸν στόμα. ἐσι δὲ καὶ ἕτερα διφάσια
 στόματα ἀπὸ τοῦ Σεβεννυτικοῦ ἀποσχισθέντα, φέροντα
 ἐς θάλασσαν. τοῖσι οὐνόματα κέεται τάδε· τῷ μὲν 25
 Σαῖτικὸν αὐτέων, τῷ δὲ, Μενδήσιον. τὸ δὲ Βολβίτινον
 στόμα καὶ τὸ Βουκολικὸν οὐκ ἰθαγενέα στόματά ἐσι, ἀλλ'
 ὀρυκτά. Μαρτυρεῖ δέ μοι τῇ γνώμῃ, ὅτι τοσαύτη ἐσὶ
 Αἴγυπτος ὅσην τινὰ ἐγὼ ἀποδείκνυμι τῷ λόγῳ, καὶ τὸ
 Ἄμμωνος χρηστήριον γενόμενον· τὸ ἐγὼ τῆς ἐμεωῦτοῦ
 γνώμης ὕσερον περὶ Αἴγυπτον ἐπυθόμην. οἱ γὰρ δὴ ἐκ
 Μαρέης τε πόλιος καὶ Ἀπιοῦ οἰκέοντες Αἰγύπτια πρὸς- 5
 ουρα Λιβύη, αὐτοί τε δοκέοντες εἶναι Λίβυες, καὶ οὐκ
 Αἰγύπτιοι, καὶ ἀχθόμενοι τῇ περὶ τὰ ἱρὰ θρησκίῃ, βαυ-

λόμενοι θηλέων βοῶν μὴ εἰργεσθαι, ἔπεμψαν εἰς Ἀμ-
 μωνα, φάμενοι οὐδὲν σφίσι τε καὶ Αἰγυπτίοισι κοινὸν εἶ-
 10 ναι· οἰκέειν τε γὰρ ἔξω τοῦ Δέλτα, καὶ οὐκ ὁμολογέειν
 αὐτοῖσι· βούλεσθαί τε πάντων σφίσι ἐξεῖναι γεύεσθαι.
 ὁ δὲ θεὸς σφεας οὐκ ἔα ποιεῖν ταῦτα, φὰς Αἴγυπτον εἶ-
 ναι ταύτην τὴν ὃ Νεῖλος ἐπιὼν ἄρδει· καὶ Αἰγυπτίους
 εἶναι τούτους, οἱ ἔνερθε Ἐλεφαντίνης πόλιος οἰκέοντες,
 15 ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τούτου πίνουσιν. οὕτω σφι ταῦτα ἐχρή-
 σθη. Ἐπέρχεται δὲ ὁ Νεῖλος, ἐπεὶ πληθύη, οὐ
 μόνον τὸ Δέλτα, ἀλλὰ καὶ τοῦ Λιβυκοῦ τε λεγομένου
 χωρίου εἶναι, καὶ τῆ Ἀραβίᾳ ἐνιαχῇ· καὶ ἐπὶ δύο ἡμερέων
 ἑκατέρωθεν ὁδὸν, καὶ πλεῦν ἔτι τούτου, καὶ ἔλασ-
 5 σον. τοῦ ποταμοῦ δὲ φύσιος πέρα, οὐ τέ τι τῶν ἰσρέων,
 οὔτε ἄλλου οὐδενὸς παραλαβεῖν ἐδυνάσθη. πρόθυμος δὲ
 ἔα τάδε παρ' αὐτέων πυθέσθαι, ὅ, τι κατέρχεται μὲν ὁ
 Νεῖλος πληθύων ἀπὸ τροπέων τῶν θερινέων ἀρξάμενος
 ἐπὶ ἑκατὸν ἡμέρας· πελάσας δ' εἰς τὸν ἀριθμὸν τουτέων
 10 τῶν ἡμερέων, ὀπίσω ἀπέρχεται, ἀπολείπων τὸ ῥέεθρον·
 ὥς βραχὺς τὸν χειμῶνα ἅπαντα διατελέει ἐὼν, μέχρι
 οὐ αὖτις τροπέων τῶν θερινέων. τουτέων ὧν πέρα οὐδε-
 νὸς οὐδὲν οἷός τ' ἐγενόμην παραλαβεῖν παρὰ τῶν Αἰγυ-
 πτίων, ἰσορέων αὐτοὺς ἥντινα δύναμιν ἔχει ὁ Νεῖλος τὰ
 15 ἔμπαλιν πεφυκέναι τῶν ἄλλων ποταμῶν. ταῦτά τε δὴ
 τὰ λεγόμενα βουλόμενος εἰδέναι, ἰσόρεον· καὶ ὅ, τι αὖρας
 ἀποπνεούσας μοῦνος πάντων ποταμῶν οὐ παρέχεται.
 Ἀλλὰ Ἑλλήνων μὲν τινες ἐπίσημοι βουλόμενοι γενέσθαι
 20-23 σοφίην, ἔλεξαν περὶ τοῦ ὕδατος τούτου τριφασίας ὁδοῦς·
 τῶν τὰς μὲν δύο τῶν ὁδῶν οὐδ' ἀξιῶ μνησθῆναι, εἰ μὴ
 ὅσον σημῆναι βουλόμενος μοῦνον. τῶν ἡ ἑτέρη μὲν λέγει
 5 τοὺς ἐτησίαις ἀνέμους εἶναι αἰτίους πληθύειν τὸν ποτα-
 μόν, κωλύοντας εἰς θάλασσαν ἐκρέειν τὸν Νεῖλον. πολ-
 λάκις δὲ ἐτησίαι μὲν οὐκ ἔπνευσαν, ὁ δὲ Νεῖλος τῷτ' ἔργάζεται.
 πρὸς δὲ, εἰ ἐτησίαι αἵτιοι ἦσαν, χρῆν καὶ
 τοὺς ἄλλους ποταμοὺς, ὅσοι τοῖσι ἐτησίησι ἀντίοι ῥέουσι,
 10 ὁμοίως πᾶσχειν καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ τῷ Νεῖλῳ· καὶ
 μᾶλλον ἔτι τοσούτῳ, ὅσῳ ἐλάσσονες εἶντες, ἀσθενέστερα
 τὰ ρεύματα παρέχονται. εἰσὶ δὲ πολλοὶ μὲν ἐν τῇ Συρίῃ
 ποταμοὶ, πολλοὶ δὲ ἐν τῇ Λιβύῃ, οἱ οὐδὲν τοιοῦτον πα-

19

Nilus quam
 Ægypti re-
 gionem in-
 undet :
 quando et
 quam diu
 crescat et
 decrescat :
 nullas ab eo
 auras ef-
 flare.

20-23

Opiniones
 de Nili ad-
 scensu tres,
 ab Herodo-
 to impro-
 batae.

- 21 σχεσι οἷόν τι καὶ ὁ Νεῖλος. Ἡ δ' ἐτέρη, ἀνεπισημονεσέρη
 μέν ἐστι τῆς λελεγμένης, λόγῳ δὲ εἰπεῖν, θωῦμασιωτέρη·
 ἢ λέγει ἀπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ ῥέοντα αὐτὸν ταῦτα μηχανᾶ-
 22 σθαι· τὸν δ' Ὠκεανὸν γῆν περὶ πᾶσαν ῥέειν. Ἡ δὲ
 τρίτη τῶν ὁδῶν, πολλὸν ἐπιεικესάτη ἐοῦσα, μάλισα
 ἔψευσαι. λέγει γὰρ δὴ εἰς αὐτὴν ἐδὲν, φαιμένη τὸν Νεῖλον
 ῥέειν ἀπὸ τηκομένης χιόνος· ὅς ῥέει μὲν ἐκ Λιβύης διὰ
 μέσων Αἰθιοπῶν, ἐκδιδοῖ δὲ ἐς Αἴγυπτον. κῶς ὦν δῆτα 5
 ῥέοι ἂν ἀπὸ χιόνος, ἀπὸ τῶν θερμότητων τόπων ῥέων ἐς
 τὰ ψυχρότερα; τῶν τὰ πολλὰ ἐστὶ ἀνδρὶ γε λογίζεσθαι
 τοιούτων πᾶσι οἷον τε εἶναι, ὥς οὐδὲ οἶκός ἀπὸ χιόνος μιν
 ῥέειν. πρῶτον μὲν καὶ μέγιστον μαρτύριον οἱ ἄνεμοι
 παρέχονται, πνέοντες ἀπὸ τῶν χωρίων τούτων θερμοί· 10
 δεύτερον δὲ, ὅτι ἄνομβρος ἡ χώρα, καὶ ἀκρύσαλλος δια-
 τελέει ἐοῦσα· ἐπὶ δὲ χιόνι πεσούσῃ, πᾶσα ἀνάγκη ἐστὶ
 ὕσαι ἐν πέντε ἡμέρησι· ὥς εἰ ἐχιόνιζε, ὕετ' ἂν ταῦτα
 τὰ χωρία. τρίτα δὲ, οἱ ἄνθρωποι ὑπὸ τοῦ καύματος μέ-
 λανες εἶντες· ἰκτῖνοι δὲ καὶ χελιδόνες δι' ἔτεος εἶντες οὐκ 15
 ἀπολείπουσι· γέρανοι δὲ φεύγουσαι τὸν χειμῶνα τὸν ἐν τῇ
 Σκυθικῇ χώρῃ γερόμενον, φοιτῶσι ἐς χειμασίην ἐς τοὺς
 τόπους τούτους. εἰ τοίνυν ἐχιόνιζε καὶ ὁσωνὼν ταύτην
 τὴν χώραν, δι' ἧς τε ῥέει καὶ ἐκ τῆς ἄρχεται ῥέων ὁ
 23 Νεῖλος, ἦν ἂν τούτων οὐδὲν, ὥς ἡ ἀνάγκη ἐλέγχει. Ὁ
 δὲ περὶ τοῦ Ὠκεανοῦ λέξας, ἐς ἀφανὲς τὸν μῦθον ἀνερεί-
 κας, οὐκ ἔχει ἔλεγχον. οὐ γάρ τινα ἔγωγε οἶδα ποταμὸν
 Ὠκεανὸν εἶντα· Ὅμηρον δὲ, ἢ τινα τῶν πρότερον γενο-
 μένων ποιητέων, δοκέω τοῦνομα εὐρόντα ἐς τὴν ποίησιν 5
 24-25 ἐσενείκασθαι. Εἰ δὲ δεῖ μεμψάμενον γνώμας τὰς προ-
 κειμένας, αὐτὸν περὶ τῶν ἀφανέων ἀποδέξασθαι, φράσω
 ἰpsius Hero-
 doti senten-
 tia, Nilum
 æstate abun-
 dare, minui
 hieme, quod
 eum sol æ-
 stivus ab A-
 frica superi-
 ore digres-
 sus, n. inus
 attrahat hi-
 bernus pro-
 prior, magis.
 διότι μοι δοκᾷ πλεθύνεσθαι ὁ Νεῖλος τοῦ θέρους. τὴν
 χειμερινὴν ὥρην ἀπελαυνόμενος ὁ ἥλιος ἐκ τῆς ἀρχαίης
 διεξόδου ὑπὸ τῶν χειμῶνων, ἔρχεται τῆς Λιβύης τὰ ἄνω. 5
 ὥς μὲν νυν ἐν ἐλαχίσῳ δηλῶσαι, πᾶν εἴρηται· τῆς γὰρ
 ἂν ἀγχοτάτῳ ἢ χώρας οὗτος ὁ θεὸς, καὶ κατ' ἣν τινα,
 ταύτην οἶκός διψῇν τε ὑδάτων μάλισα, καὶ τὰ ἐγγώρια
 ῥεύματα μαραινέσθαι τῶν ποταμῶν. Ὡς δὲ ἐν πλέονι
 λόγῳ δηλῶσαι, ὧδε ἔχει. διεξιὼν τῆς Λιβύης τὰ ἄνω
 25 ὁ ἥλιος, τάδε ποιεῖ· ἅτε διὰ παντὸς τοῦ χρόνου αἰθρίας τε

5 ἔόντος τοῦ ἡέρος τοῦ κατὰ ταῦτα τὰ χωρία, καὶ ἀλεεινῆς
 τῆς χώρας εὐούσης, οὐκ ἔόντων ἀνέμων ψυχρῶν, διεξιὼν
 ποιεῖ οἶόν περ καὶ τὸ θέρος ἐώθεε ποιεῖν, ἰὼν τὸ μέσον
 τοῦ οὐρανοῦ. ἔλκει γὰρ ἐπ' ἐωῦτόν τὸ ὕδωρ· ἐλκύσας δὲ,
 ἀπωθέει ἐς τὰ ἄνω χωρία· ὑπολαμβάνοντες δὲ οἱ ἄνεμοι,
 καὶ διασκιδνάντες, τήκουσι· καὶ εἰσι οἰκότως οἱ ἀπὸ
 10 ταύτης τῆς χώρας πνέοντες, ὃ, τε νότος, καὶ ὁ λῖψ, ἀνέ-
 μων πολλὸν τῶν πάντων ὑετώτατοι. δοκέει δέ μοι οὐδὲ
 πᾶν τὸ ὕδωρ τὸ ἐπέτειον ἐκάστοτε ἀποπέμπεσθαι τοῦ
 Νείλου ὁ ἥλιος, ἀλλὰ καὶ ὑπολείπεσθαι περὶ ἐωῦτόν.
 περὶ ὕνομένου δὲ τοῦ χειμῶνος, ἀπέσχεται ὁ ἥλιος ἐς μέ-
 15 σον τὸν οὐρανὸν ὀπίσω· καὶ τὸ ἐνθεῦτεν ἤδη ὁμοίως ἀπὸ
 πάντων ἔλκει τῶν ποταμῶν. τέως δὲ οἱ μὲν, ὁμβρίου
 ὕδατος συμμίσγομένου πολλοῦ αὐτοῖσι, ἅτε ὑομένης τε
 τῆς χώρας καὶ κεχαρδισμένης, ῥέουσι μεγάλοι· τοῦ δὲ
 θέρος, τῶν τε ὁμβρῶν ἐπιλειπόντων αὐτοὺς, καὶ ὑπὸ τῷ
 20 ἡλίου ἐλκόμενοι, ἀσθενέες εἰσὶ. ὁ δὲ Νεῖλος ἐὼν ἄνομ-
 βρος, ἐλκόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου, μῶνος ποταμῶν τοῦ-
 τον τὸν χρόνον οἰκότως αὐτὸς ἐωῦτοῦ ῥέει πολλῷ ὑποδεέ-
 σερος ἢ τοῦ θέρος. τότε μὲν γὰρ μετὰ πάντων τῶν ὑδά-
 των ἴσον ἔλκεται. τὸν δὲ χειμῶνα, μῶνος πιέζεται. οὕτω
 τὸν ἥλιον νενόμικα τούτων αἴτιον εἶναι. Αἴτιος δὲ αὐτὸς
 οὗτος, κατὰ γνώμην τὴν ἐμὴν, καὶ τὸν ἡέρα ξηρὸν τὸν
 ταύτη εἶναι, διακαίαν τὴν διέξοδον αὐτοῦ. οὕτω τῆς Λι-
 βύης τὰ ἄνω θέρος αἰεὶ κατέχει. εἰ δὲ ἡ σάσις ἤλλακτο
 5 τῶν ὠρέων, καὶ τοῦ οὐρανοῦ τῇ μὲν νῦν ὁ βορέης τε καὶ
 ὁ χειμῶν ἐσᾶσι, ταύτη μὲν τοῦ νότου ἦν ἡ σάσις καὶ
 τῆς μεσαμβρίας, τῇ δὲ ὁ νότος νῦν ἔσθηκε, ταύτη δὲ
 ὁ βορέης· εἰ ταῦτα οὕτως εἶχε, ὁ ἥλιος ἂν ἀπελαυνόμενος
 ἐκ μέσου τοῦ οὐρανοῦ ὑπὸ τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ βορέω,
 10 ἦϊε ἂν τὰ ἄνω τῆς Εὐρώπης, κατὰ περ νῦν τῆς Λιβύης
 ἔρχεται. διεξιόντα δ' ἂν μιν διὰ πάσης Εὐρώπης, ἔλ-
 πομαι ποιεῖν ἂν τὸν Ἴστρον τά περ νῦν ἐργάζεται τὸν
 Νεῖλον. Τῆς αὖρης δὲ πέρι, ὅτι οὐκ ἀποπνέει, τήνδε
 ἔχω γνώμην, αἷς κάρτα ἀπὸ θερμῶν χωρέων οὐκ οἰκός
 ἐστὶ οὐδὲν ἀποπνέειν. αὖρη δὲ ἀπὸ ψυχροῦ τινὸς φιλέει
 πνέειν. Ταῦτα μὲν νῦν ἔσω ὡς ἔστι τε καὶ ὡς ἀρχὴν
 ἐγένετο· τοῦ δὲ Νείλου τὰς πηγὰς οὔτε Αἰγυπτίων, οὔτε

26

Conversis
 caeli regio-
 nibus, Da-
 nubio idem
 eventurum.

27

Auras pro-
 pter fervo-
 rem nullas
 expirare.

28

De Nili fon-

tibus quid
Saita qui-
dam narra-
rit: eorum
profundam
altitudinem
a Psamme-
tico fru-
stra inquisi-
tam esse.

29

Ultra Ele-
phantinam
qualis Nili
cursus: in-
sula Ta-
chompsa:
Æthiopes:
lacus in-
gens: Me-
roe urbs, et
ibi Jovis ac
Liberi cul-
tus, Jovis-
que oracu-
lum.

Λιθύων, οὔτε Ἑλλήνων τῶν ἐμοὶ ἀπικομένων ἐς λόγους,
οὔδεις ὑπέσχετο εἰδέναι, εἰ μὴ ἐν Αἰγύπτῳ ἐν Σαΐ πόλει
ὁ γραμματιστὴς τῶν ἰσῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίης. 5
οὗτος δ' ἐμοί γε παίζειν ἐδόκεε, φάμενος εἰδέναι ἀτρε-
κέως. ἔλεγε δὲ ὧδε· εἶναι δύο οὖρεα ἐς ὅξυ τὰς κορυφὰς
ἀπιγμένα, μεταξὺ Συήνης τε πόλιος κείμενα τῆς Θη-
βαΐδος, καὶ Ἐλεφαντίνης· οὐνόματα δὲ εἶναι τοῖσι οὖ-
ρεσι, τῷ μὲν, Κροῶφι, τῷ δὲ, Μῶφι. τὰς αὖν δὴ πηγὰς 10
τοῦ Νείλου εἰσὺν ἀβύσσους, ἐκ τοῦ μέσου τῶν οὐρέων
τουτέων ῥέειν· καὶ τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ ὕδατος, ἐπ' Αἰγύ-
πτου ῥέειν καὶ πρὸς βορρην ἄνεμον· τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ,
ἐπ' Αἰθιοπίας τε καὶ νότου. ὥς δὲ ἄβυσσοί εἰσι αἱ πη-
γαί, ἐς διάπειραν ἔφη τούτου Ψαμμήτιχον Αἰγύπτου 15
βασιλέα ἀπικέσθαι. πολλέων γὰρ αὐτὸν χιλιάδων ὀρ-
γυιέων πλεξάμενον κάλον, κατεῖναι ταύτη, καὶ οὐκ
ἐξικέσθαι ἐς βυσσόν. οὕτω μὲν δὴ ὁ γραμματιστὴς, εἰ
ἄρα ταῦτα γενόμενα ἔλεγε, ἀπέφαινε· ὥς ἐμὲ κατανοέειν
δίνας τινὰς ταύτη εἰσὺν ἰσχυρὰς καὶ παλιρροίην· οἷα 20
δὲ ἐμβαλόντος τοῦ ὕδατος τοῖσι οὖρεσι, μὴ δύνασθαι
κατιεμένην καταπειρητηρίην ἐς βυσσὸν ἵεναι. Ἄλλου δὲ
οὐδενὸς οὐδὲν ἐδυνάμην πυνθέσθαι. ἀλλὰ τοσόνδε μὲν
ἄλλο ἐπὶ μακρότατον ἐπυθόμην, μέχρι μὲν Ἐλεφαντί-
νης πόλιος αὐτόπτης ἐλθὼν, τὸ δ' ἀπὸ τούτου, ἀκοῇ ἤδη
ἰσορέων. ἀπὸ Ἐλεφαντίνης πόλιος ἄνω ἰόντι, ἄναντές 5
ἐσι χωρίον· ταύτη αὖν δεῖ τὸ πλοῖον διαδήσαντας ἀμφο-
τέρωθεν, κατάπερ βοῦν, πορεύεσθαι· ἦν δὲ ἀπορρύαγῃ,
τὸ πλοῖον οἴχεται φερόμενον ὑπὸ ἰσχύος τοῦ ῥόου. τὸ δὲ
χωρίον τοῦτο, ἐσι ἐπὶ ἡμέρας τέσσερας πλόος· σκολιὸς 10
δὲ ταύτη, κατάπερ ὁ Μαίανδρος, ἐσι ὁ Νεῖλος. σχοῖνοι
δὲ δυώδεκά εἰσι οὗτοι, τοὺς δεῖ τέτω τῷ τρόπῳ διεκπλώ-
σαι. καὶ ἔπειτα ἀπίξαι ἐς πεδίον λεῖον, ἐν τῷ νῆσον
περιρρέει ὁ Νεῖλος· Ταχομψῶ ἔνομα αὐτῇ ἐσί. οἰκέουσι
δὲ τὰ ἀπὸ Ἐλεφαντίνης ἄνω Αἰθίοπες ἤδη, καὶ τῆς νή-
σου τὸ ἥμισυ· τὸ δὲ ἥμισυ, Αἰγύπτιοι. ἔχεται δὲ τῆς 15
νήσου λίμνη μεγάλη, τὴν πέρριξ νομάδες Αἰθίοπες νέμον-
ται· τὴν διεκπλώσας, ἐς τοῦ Νείλου τὸ ῥέεθρον ἤξεις,
τὸ ἐς τὴν λίμνην ταύτην ἐκδιδόι. καὶ ἔπειτα ἀποβάς,
παρὰ τὸν παταμόν ὁδοιπορίην ποιήσας ἡμερέων τεσσε-

20 ράκοντα. σκόπελοί τε γὰρ ἐν τῷ Νείλῳ ὀξέες ἀνέχουσι,
 καὶ χοιράδες πολλαί εἰσι, δι' ὧν οὐκ οἶά τε ἐσι πλέειν.
 διεξελθὼν δὲ ἐν τῇσι τεσσεράκοντα ἡμέρησι τοῦτο τὸ
 χωρίον, αὐτὶς ἐς ἕτερον πλοῖον ἐμβὰς, δωδέκα ἡμέρας
 πλεύσεται· καὶ ἔπειτα ἵξεται ἐς πόλιν μεγάλην, τῇ οὖ-
 25 νομά ἐστι Μερόη. λέγεται δὲ αὕτη ἡ πόλις εἶναι μητρό-
 πολις τῶν ἄλλων Αἰθιοπῶν. οἱ δ' ἐν ταύτῃ, Δία Θεῶν
 καὶ Διόνυσον μούρους σέβονται, τούτους τε μεγάλως τι-
 μῶσι· καὶ σφι μαντήϊον Διὸς κατέστηκε. σφατεύονται
 δ' ἐπεὶ σφεας ὁ Θεὸς οὗτος κελεύῃ διὰ Θεσπισμάτων·
 καὶ τῇ αὖ κελεύῃ, ἐκείσε. Ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς πόλιος **30**
 πλέων, ἐν ἴσῳ χρόνῳ ἄλλῳ ἤξεις ἐς τοὺς Αὐτομόλους,
 ἐν ὅσῳ περ ἐξ Ἑλεφαντίνης ἦλθες ἐς τὴν μητρόπολιν
 τὴν Αἰθιοπῶν. τοῖσι δὲ Αὐτομόλοισι τούτοις οὐνομά **31**
 5 ἐστι Ἀσμάχ· δύναται δὲ τοῦτο τὸ ἔπος κατὰ τὴν Ἑλ-
 λήνων γλῶσσαν, οἱ ἐξ ἀριστερῆς χειρὸς παρὶσάμενοι βα-
 σιλεῖ. ἀπέστησαν δὲ αὐταὶ τέσσερες καὶ εἴκοσι μυριάδες
 Αἰγυπτίων τῶν μαχίμων ἐς τοὺς Αἰθιοπᾶς τούτους, δι'
 αἰτίην τοιήνδε. ἐπὶ Ψαμμητίχου βασιλέως φυλακαὶ **32**
 10 κατέσασαν ἐν τε Ἑλεφαντίνῃ πόλει πρὸς Αἰθιοπῶν, καὶ
 ἐν Δάφνησι τῇσι Πηλουσίῃσι ἄλλη δὲ πρὸς Ἀραβίων
 καὶ Σύρων, καὶ ἐν Μαζέῃ πρὸς Λιβύης ἄλλη. ἔτι δὲ ἐπ'
 ἐμεῦ καὶ Περσέων κατὰ ταῦτα αἱ φυλακαὶ ἔχουσι, ὥς
 καὶ ἐπὶ Ψαμμητίχου ἦσαν· καὶ γὰρ ἐν Ἑλεφαντίνῃ
 15 Πέρσαι φρουρέουσι, καὶ ἐν Δάφνησι. τοὺς ὧν δὴ Αἰ-
 γυπτίους τρία ἔτεα φρουρήσαντας ἀπέλυε οὐδεὶς τῆς
 φρουρῆς· οἱ δὲ, βουλευσάμενοι καὶ κοινῷ λόγῳ χρησά-
 μενοι, πάντες ἀπὸ τοῦ Ψαμμητίχου ἀποσάντες, ἦσαν
 ἐς Αἰθιοπίην. Ψαμμήτιχος δὲ πυθόμενος, ἐδίωκε. ὥς
 20 δὲ κατέλαβε, ἐδέετο, πολλὰ λέγων, καὶ σφεας Θεοὺς
 πατρώους ἀπολιπεῖν οὐκ ἔα, καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας·
 τῶν δὲ τίνα λέγεται δείξαντα τὸ αἰδοῖον εἰπεῖν, ἐνθα αὖ
 τοῦτο ἦ, ἔσσεσθαι αὐτοῖσι ἐνθαῦτα καὶ τέκνα καὶ γυ-
 ναῖκας. οὗτοι ἐπεὶ τε ἐς Αἰθιοπίην ἀπίκοντο, διδοῦσι
 25 σφέας αὐτοὺς τῷ Αἰθιοπῶν βασιλεῖ. ὁ δὲ σφεας τῷδε
 ἀντιδωρέεται. ἦσαν οἱ διάφοροί τινες γεγονότες τῶν
 Αἰθιοπῶν· τούτους ἐκέλευε ἐξελόντας, τὴν ἐκείνων γῆν
 οἰκέειν. τούτων δὲ ἐσοικισθέντων ἐς τοὺς Αἰθιοπᾶς,

Inde Auto-
 moli, coloni
 Egyptii,
 qui a Psam-
 meticho in
 Ethiopiam
 transfuge-
 runt: Æ-
 gyptia præ-
 sidia tria:
 mitiores
 facti Æthio-
 pes imitan-
 dis moribus
 colonorum.

31

Nilum apud
Automolos
fluere ab
occidente:
quod ultra,
incomper-
tum.

32

Quid Cyre-
næi quidam
retulerint
de quinque
Nasamo-
num pro-
fectione ad
inspicien-
das Africæ
solitudines:
per quas eos
ad Zephy-
rum itinere
facto, inve-
nisse flumi-
nem in quo
crocodili es-
sent, mean-
tem ab oc-
cidente ad
orientem.

ἡμερώτεροι γεγόνασι Αἰθίοπες, ἥδεα μαθόντες Αἰγύ-
πτια. Μέχρι μὲν νυν τεσσέρων μηνῶν πλόου καὶ ὁδοῦ,
γινώσκεται ὁ Νεῖλος, πᾶρες τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ρεύματος.
οὔτοι γὰρ συμβαλλομένῳ μῆνες εὐρίσκονται ἀναισιμού-
μενοι ἐξ Ἐλεφαντίνης πορευομένῳ ἐς τοὺς Αὐτομόλους
τούτους. ῥέει δὲ ἀπὸ ἐσπέρας τε καὶ ἡλίου δυσμέων. τὸ δὲ
ἀπὸ τοῦδε, οὐδεὶς ἔχει σαφέως φράσαι. ἔρημος γὰρ
ἐστὶ ἡ χώρα αὕτη ὑπὸ καύματος. Ἀλλὰ τάδε μὲν ἤκουσα
ἀνδρῶν Κυρηναίων, φαμένων ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὸ Ἀμμωνος
 χρηστήριον, καὶ ἀπικέσθαι ἐς λόγους Ἐτεάρχῳ τῷ Ἀμ-
μωνίων βασιλεῖ· καὶ κως ἐκ λόγων ἄλλων ἀπικέσθαι
ἐς λέσχην περὶ τοῦ Νείλου, ὡς οὐδεὶς αὐτοῦ οἶδε τὰς
πηγὰς· καὶ τὸν Ἐτεάρχον φάναι ἐλθεῖν κοτὲ παρ' αὐ-
τὸν Νασαμῶνας ἀνδρας. τὸ δὲ ἔθνος τοῦτο, ἐστὶ μὲν Λι-
βυκόν, νέμεται δὲ τὴν Σύρτιν τε καὶ τὴν πρὸς ἡῶν χώραν
τῆς Σύρτιος οὐκ ἐπὶ πολλόν. ἀπικομένους δὲ τοὺς Να-
σαμῶνας, καὶ εἰρωτεωμένους εἴ τι ἔχουσι πλεόν λέγειν
περὶ τῶν ἐρήμων τῆς Λιβύης, φάναι παρὰ σφίσι γενέ-
σθαι ἀνδρῶν δυνασέων παῖδας ὑβριζάς· τὸς ἄλλα τε μη-
χανᾶσθαι ἀνδρωθέντας περισσὰ, καὶ δὴ καὶ ἀποκλη-
ρῶσαι πέντε ἐαυτῶν, ὁφισμένους τὰ ἔρημα τῆς Λιβύης, καὶ
εἴ τι πλεόν ἴδοιεν τῶν τὰ μακρότατα ἰδομένων. τῆς γὰρ
Λιβύης τὰ μὲν κατὰ τὴν βορητὴν θάλασσαν, ἀπ' Αἰγύπτου
ἀρξάμενοι μέχρι Σολόεντος ἄκρης, ἥ τελευτᾷ τὰ τῆς Λι-
βύης, παρήκυσσι παρὰ πᾶσαν Λίβυες, καὶ Λιβύων ἔθνεα
πολλὰ, πλὴν ὅσον Ἕλληνες καὶ Φοίνικες ἔχουσι. τὰ δ'
ὑπὲρ θαλάσσης τε καὶ τῶν ἐπὶ θαλάσσαν κατηκόντων
ἀνθρώπων, τὰ κατύπερθε θηριώδης ἐστὶ ἡ Λιβύη· τὰ δὲ
κατύπερθε τῆς θηριώδους, ψάμμος τέ ἐστι, καὶ ἄνυδρος
δεινῶς, καὶ ἔρημος πάντων. εἶπον οὖν τοὺς νεηνίας ἀπο-
πεμπομένους ὑπὸ τῶν ἡλίκων, ὕδασι τε καὶ σιτίοισι εὖ
ἐξηστυμένους, ἰέναι ταπρῶτα μὲν διὰ τῆς οἰκεομένης
ταύτης δὲ διεξελθόντας, ἐς τὴν θηριώδεα ἀπικέσθαι·
ἐκ δὲ ταύτης, τὴν ἔρημον διεξιέναι, τὴν ὁδὸν ποιευμένους
πρὸς ζέφυρον ἄνεμον· διεξελθόντας δὲ χῶρον πολλόν
ψαμμώδεα, καὶ ἐν πολλῇσι ἡμέρησι, ἰδεῖν δὴ κοτὲ δέν-
δρεα ἐν πεδίῳ πεφυκότα· καὶ σφεας προσελθόντας,
ἀπτεσθαι τοῦ ἐπεόντος ἐπὶ τῶν δενδρέων καρποῦ· ἀπτο-

μένοισι δέ σφι ἐπελθεῖν ἄνδρας μικροὺς, μετρίων ἐλάσ-
 στονας ἀνδρῶν, λαβόντας δὲ ἄγειν σφέας· φωνῆς δὲ οὔτε
 τι τῆς ἐκείνων τοὺς Νασαμῶνας γινώσκειν, οὔτε τοὺς
 35 ἄγοντας τῶν Νασαμῶνων. ἄγειν τε δὴ αὐτοὺς δι' ἐλέων
 μεγίστων, καὶ διεξελθόντας ταῦτα, ἀπικέσθαι ἐς πόλιν,
 ἐν τῇ πάντας εἶναι τοῖσι ἄγουσι τὸ μέγαθος ἴσους,
 χρῶμα δὲ μέλανας. παρὰ δὲ τὴν πόλιν ῥέειν ποταμὸν
 μέγαν· ῥέειν δὲ ἀπὸ ἐσπέρης αὐτὸν πρὸς ἥλιον ἀνατέλ-
 λοντα· φαίνεσθαι δὲ ἐν αὐτῷ κροκοδείλους. Ὁ μὲν δὴ 33-34
 τοῦ Ἀμμωνίου Ἐτεάρχου λόγος ἐς τοῦτό μοι δεδηλώ-
 σθω· πλὴν ὅτι ἀπονοσῆσαι τε ἔφασκε τοὺς Νασαμῶ-
 νας, ὡς οἱ Κυρηναῖοι ἔλεγον· καὶ ἐς τοὺς οὗτοι ἀπίκοντο
 5 ἀνθρώπους, γόητας εἶναι πάντας. τὸν δὲ δὴ ποταμὸν
 τοῦτον τὴν παραρρέοντα καὶ Ἐτέαρχος συνεβάλλετο
 εἶναι τὸν Νεῖλον· καὶ δὴ καὶ ὁ λόγος οὕτως αἰρέει. ῥέει
 γὰρ ἐκ Λιβύης ὁ Νεῖλος, μέσσην τάμνων Λιβύην· καὶ (ὡς
 ἐγὼ συμβάλλομαι, τοῖσι ἐμφανέσι τὰ μὴ γινωσκόμενα
 10 τεκμαιρόμενος) τῷ Ἰσρῶ ἐκ τῶν ἴσων μέτρων ὁρμαῖται.
 Ἰσρος τε γὰρ ποταμὸς ἀρξάμενος ἐκ Κελτῶν καὶ Πυ-
 ρρήνης πόλιος, ῥέει μέσσην σχίζων τὴν Εὐρώπην. οἱ δὲ
 Κελτοὶ εἰσι ἔξω Ἑρακληῖων σηλέων· ὁμουρέουσι δὲ
 Κυνησίοισι, οἱ ἔσχατοι πρὸς δυσμέων οἰκέουσι τῶν
 15 ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένων. τελευτᾷ δὲ ὁ Ἰσρος
 ἐς θάλασσαν τὴν τοῦ Εὐξείνου πόντου, τῇ Ἰσρίνῃ οἱ
 Μιλησίων οἰκέουσι ἄποικοι. Ὁ μὲν δὴ Ἰσρος, ῥέει γὰρ 34
 δι' οἰκευμένης, πρὸς πολλῶν γινώσκεται· περὶ δὲ τῶν
 τοῦ Νείλου πηγέων οὐδεὶς ἔχει λέγειν. αἰοίκητός τε γάρ
 ἐστι καὶ ἔρημος ἡ Λιβύη, δι' ἧς ῥέει. περὶ δὲ τοῦ ρεύμα-
 5 τος αὐτοῦ, ἐπ' ὅσον μακρότατον ἰσορεῦντα ἦν ἐξικέσθαι,
 εἴρηται· ἐκδιδοῖ δὲ ἐς Αἴγυπτον. ἡ δὲ Αἴγυπτος τῆς
 ὀρεινῆς Κιλικίης μάλιστά κη ἀντίη κέεται. ἐνθεῦτεν δὲ,
 ἐς Σινώπην τὴν ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ πέντε ἡμερῶν
 ἰθεῖα ὁδὸς εὐζώνῳ ἀνδρί. ἡ δὲ Σινώπη τῷ Ἰσρῶ ἐκδι-
 10 δόντι ἐς θάλασσαν ἀντίον κέεται. οὕτω τὸν Νεῖλον
 δοκέω διὰ πάσης τῆς Λιβύης διεξιόντα ἐξισοῦσθαι τῷ
 Ἰσρῶ. Νείλου μὲν νυν πέρα τοσαῦτα εἰρήσθω.

Hunc Ni-
 lum videri,
 qui mediam
 Africam ea-
 dem longi-
 tudine se-
 cet, qua Da-
 nubius Eu-
 ropam.

34

ΕΡΧΟΜΑΙ δὲ περὶ Αἰγύπτου μηκυνέων τὸν λόγον, 35-37
 ὅτι πλέω θαυμάσια ἔχει ἢ ἄλλη πᾶσα χώρα, καὶ ἔργα Aegyptio-

rum utrius-
que sexus,
et sacerdo-
tum apud
eos, mores
et victus et
ritus.

36

λόγου μέζω παρέχεται πρὸς πᾶσαν χώραν· τούτων
εἵνεκα πλέω περὶ αὐτῆς εἰρήσεται. Αἰγύπτιοι ἅμα τῷ
ἔρῳ τῷ κατὰ σφέας εἶντι ἑτεροίῳ, καὶ τῷ ποταμῷ φύ- 5
σιν ἀλλοίην παρεχομένῳ ἢ οἱ ἄλλοι ποταμοὶ, τὰ πολλὰ
πάντα ἔμπαλιν τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι ἐσήσαντο
ἡθεά τε καὶ νόμους. ἐν τοῖσι αἱ μὲν γυναῖκες ἀγορά-
ζουσι καὶ καπηλεύουσι· οἱ δὲ ἄνδρες, κατ' οἴκους εἶντες,
ὕφαινουσι. ὕφαινουσι δὲ οἱ μὲν ἄλλοι, ἄνω τὴν κρόκην 10
ὠθέοντες, Αἰγύπτιοι δὲ, κάτω. τὰ ἄχθῃ οἱ μὲν ἄνδρες
ἐπὶ τῶν κεφαλέων φορέουσι, αἱ δὲ γυναῖκες, ἐπὶ τῶν
ὥμων. οὐρέουσι, αἱ μὲν γυναῖκες, ὀρθαί· οἱ δὲ ἄνδρες,
κατήμενοι. εὐμαρίῃ χρέωνται ἐν τοῖσι οἴκοισι, ἐσθίουσι
δὲ ἔξω ἐν τῇσι ὁδοῖσι· ἐπιλέγοντες, ὥς τὰ μὲν αἰσχροῖ, 15
ἀναγκαῖα δὲ, ἐν ἀποκρύφῳ ἐστὶ ποιέειν χρεῶν· τὰ δὲ μὴ
αἰσχροῖ, ἀναφανδόν. ἱρᾶται γυνὴ μὲν οὐδεμίῃ οὔτε ἔρσε-
νος θεοῦ, οὔτε θελήης· ἄνδρες δὲ, πάντων τε καὶ πα-
σέων. τρέφειν τοὺς τοκέας τοῖσι μὲν παισὶ οὐδεμίῃ
ἀνάγκη, μὴ βουλομένοισι· τῇσι δὲ θυγατράσι πᾶσα 20
ἀνάγκη, καὶ μὴ βουλομένησι. Οἱ ἱερεῖς τῶν θεῶν τῇ
μὲν ἄλλῃ κομέουσι· ἐν Αἰγύπτῳ δὲ, ξυρεῦνται. τοῖσι
ἄλλοισι ἀνθρώποισι νόμος, ἅμα κῆδεϊ κεκάρθαι τὰς
κεφαλὰς τοὺς μάλισα ἰκνέεται· Αἰγύπτιοι δὲ ὑπὸ τοὺς
θανάτους ἀνιῆσι τὰς τρίχας αὖξασθαι, τὰς τε ἐν τῇ 5
κεφαλῇ καὶ τῷ γενεῖῳ, τέως ἐξυρημένοι. τοῖσι μὲν
ἄλλοισι ἀνθρώποισι χάρις θερίων δίαίτα ἀποκέκριται·
Αἰγυπτίοισι δὲ ὁμοῦ θερίοισι ἢ δίαίτά ἐστι. ἀπὸ πυρέων
καὶ κριθέων ἄλλοι ζώουσι· Αἰγυπτίων δὲ τῷ ποιευμένῳ
ἀπὸ τούτων τὴν ζόην ὄνειδος μέγιστόν ἐστι· ἀλλὰ ἀπὸ 10
ὀλυρέων ποιεῦνται σιτία, τὰς ζεὰς μετεξέτεροι καλέου-
σι· φυρῶσι τὸ μὲν σαῖς ταῖσι ποσί· τὸν δὲ πηλόν, τῇσι
χερσί· καὶ τὴν κόπρον ἀναιρέονται. τὰ αἰδοῖα ἄλλοι
μὲν ἐῷσι ὥς ἐγένοντο, πλὴν ὅσοι ἀπὸ τούτων ἔμαθον·
Αἰγύπτιοι δὲ περιτάμνονται. εἴματα, τῶν μὲν ἀνδρῶν 15
ἕκαστος ἔχει δύο· τῶν δὲ γυναικῶν ἐν ἑκάσῃ. τῶν ἰσίων
τοὺς κρίκους καὶ τοὺς κάλους, οἱ μὲν ἄλλοι ἔξωθεν προσ-
δέουσι· Αἰγύπτιοι δὲ, ἐσωθεν. γράμματα γράφουσι
καὶ λογίζονται ψήφοισι, Ἕλληνες μὲν, ἀπὸ τῶν ἀρισε-
ρῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ φέροντες τὴν χεῖρα· Αἰγύπτιοι δὲ, ἀπὸ 20

τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερά· καὶ ποιεῦντες ταῦτα, αὐτοὶ
 μὲν φασὶ ἐπὶ τὰ δεξιὰ ποιέειν, Ἕλληνας δὲ ἐπ' ἀριστερά.
 διφασίοισι δὲ γράμμασι χρέωνται· καὶ τὰ μὲν αὐτῶν,
 ἱρά· τὰ δὲ, δημοτικὰ καλέεται. Θεοσεβέες δὲ περισ-
 σῶς ἔόντες μάλιστα πάντων ἀνθρώπων, νόμοισι τοιοῖσιδε
 χρέωνται. ἐκ χαλκέων ποτηρίων πίνουσι, διασμέωντες
 ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην· οὐχ ὁ μὲν, ὁ δ' οὐ, ἀλλὰ πάντες.
 5 εἴματα δὲ λίνεα φορέουσι αἰεὶ νεόπλυτα, ἐπιτηδεύοντες
 τοῦτο μάλιστα. τὰ τε αἰδοῖα περιτάμνονται, καθαριό-
 τητος εἵνεκεν· προτιμῶντες καθαροὶ εἶναι ἢ εὐπρεπέσε-
 ροι. οἱ δὲ ἱρέες ξυρεῦνται πᾶν τὸ σῶμα διὰ τρίτης ἡμέ-
 ρης, ἵνα μήτε φθεῖρ, μήτε ἄλλο μυσαρὸν μηδὲν ἐγγίνη-
 10 ταί σφι θεραπεύουσι τοὺς θεούς. ἐσθῆτα δὲ φορέουσι
 οἱ ἱρέες λινέην μούνην, καὶ ὑποδήματα βύβλινα· ἄλλην
 δέ σφι ἐσθῆτα οὐκ ἔξεσι λαβεῖν, οὐδὲ ὑποδήματα ἄλλα.
 λούνται δὲ δις τῆς ἡμέρης ἐκάστης ψυχρῶ, καὶ δις ἐκά-
 στης νυκτός. ἄλλας τε θρησκίας μυρίας ἐπιτελέουσι,
 15 ὥς εἰπεῖν λόγῳ. πάσχουσι δὲ καὶ ἀγαθὰ οὐκ ὀλίγα·
 οὔτε τι γὰρ τῶν οἰκητῶν τρίβουσι, οὔτε δαπανέωνται·
 ἀλλὰ καὶ σιτία σφί ἐσι ἱρὰ πεσσόμενα, καὶ χηνέων καὶ
 βοέων κρεῶν πλῆθος τι ἐκάσῳ γίνεται πολλὸν ἐκάστης
 ἡμέρης. δίδοται δέ σφι καὶ οἶνος ἀμπέλινος. ἰχθύων δὲ
 20 οὐ σφι ἔξεσι πᾶσασθαι. κυάμους δὲ οὔτε τι μάλα σπεί-
 ρουσι Αἰγύπτιοι ἐν τῇ χώρῃ, τοὺς τε γενομένους οὔτε
 τρώγουσι, οὔτε ἔψοντες πατέονται. οἱ δὲ δὴ ἱρέες, οὐδὲ
 ὁρέοντες ἀνέχονται, νομίζοντες οὐ καθαρὸν μιν εἶναι ὅσ-
 πριον. ἱρᾶται δὲ οὐκ εἰς ἐκάστου τῶν θεῶν, ἀλλὰ πολ-
 25 λοῖ, τῶν εἰς ἀρχιέρους· ἐπεὰν δέ τις ἀποθάνῃ, τού-
 του ὁ παῖς ἀντικατίσεται. Τοὺς δὲ βοῦς τοὺς ἔρσενας
 τοῦ Ἐπάφου εἶναι νομίζουσι, καὶ τούτου εἵνεκα δοκιμά-
 ζουσι αὐτοὺς ὧδε. τρίχα ἦν καὶ μίην ἴδῃται ἐπεοῦσαν
 μέλαιναν, οὐ καθαρὸν εἶναι νομίζει. δίζηται δὲ ταῦτα
 5 ἐπὶ τοῦτο τεταγμένος τῶν τις ἱρέων, καὶ ὀρθοῦ ἐσεῶτος
 τοῦ κτήνεος καὶ ὑπτίου, καὶ τὴν γλῶσσαν ἐξειρύσας, εἰ
 καθαρὴ τῶν προκειμένων σημητῶν, τὰ ἐγὼ ἐν ἄλλῳ
 λόγῳ ἔρέω. κατορᾷ δὲ καὶ τὰς τρίχας τῆς οὐρῆς, εἰ
 κατὰ φύσιν ἔχει πεφυκυίας. ἦν δὲ τουτέων πάντων ἡ
 10 καθαρὸς, σημαίνεται βύβλῳ περὶ τὰ κέρεα εἰλίσσων·

37

38

Quomodo
 taurus ut
 victima pu-
 ra explore-
 tur et si-
 gnetur.

39

In eo im-
molando
quid obser-
vent, et ma-
ciati capite
quare non
vescantur.

καὶ ἔπειτα γῆν σημαντρίδα ἐπιπλάσας, ἐπιβάλλει τὸν
δακτύλιον· καὶ οὕτω ἀπάγουσι. ἀσήμαντον δὲ θύσαντι
θάνατος ἢ ζημὴ ἐπικέεται. δοκιμάζεται μὲν νυν τὸ κτῆ-
νος τρόπῳ τοιῷδε. Θυσίῃ δὲ σφι ἡδὲ κατέστηκε. ἀγα-
γόντες τὸ σεσημασμένον κτῆνος πρὸς τὸν βωμὸν, ὅκου
ἂν θύωσι, πυρὴν καίουσι. ἔπειτα δὲ ἐπ' αὐτοῦ οἶνον
κατὰ τοῦ ἱερέου ἐπισπείσαντες, καὶ ἐπικαλέσαντες τὸν
θεόν, σφάζουσι· σφάζαντες δὲ, ἀποτάμνουσι τὴν κεφα- 5
λήν. σῶμα μὲν δὴ τοῦ κτήνεος δείρουσι· κεφαλῇ δὲ
κεῖνῃ πολλὰ καταρησάμενοι, φέρουσι τοῖσι μὲν ἂν ἢ
ἀγορῇ, καὶ Ἑλληνέσ· σφίσι ἕωσι ἐπίδημοι ἔμποροι, οἷδε
φέροντες ἐς τὴν ἀγορὴν, ἀπ' ὧν ἔδοντο· τοῖσι δὲ ἂν μὴ
παρέωσι Ἑλληνες, οἱ δ' ἐκβάλλουσι ἐς τὸν ποταμόν. 10
καταρέονται δὲ, τάδε λέγοντες τῇσι κεφαλῇσι, εἴ τι
μέλλοι ἢ σφίσι τοῖσι θύουσι, ἢ Αἰγύπτῳ τῇ συναπάσῃ
κακὸν γενέσθαι, ἐς κεφαλὴν ταύτην τραπέσθαι. κατὰ
μὲν νυν τὰς κεφαλὰς τῶν θυομένων κτηνέων, καὶ τὴν
ἐπίσπεισιν τοῦ οἶνου, πάντες Αἰγύπτιοι νόμοισι τοῖσι 15
αὐτοῖσι χρέωνται ὁμοίως ἐς πάντα τὰ ἱρά. καὶ ἀπὸ
τούτου τοῦ νόμου, οὐδὲ ἄλλου οὐδενὸς ἐμψύχου κεφαλῆς
γεύσεται Αἰγυπτίων οὐδεὶς. Ἡ δὲ δὴ ἐξαίρεσις τῶν

40

Isis maxima
Dea, et ma-
ximum ejus
festum: an-
te sacrifici-
um jeju-
nant, et eo
ardente se
verberant.

ἱερέων καὶ ἡ καῦσις, ἄλλη περὶ ἄλλο ἱερόν σφι κατέστηκε.
τὴν δ' ὧν μεγίστην τε δαίμονα ἡγνῆται εἶναι, καὶ μεγίστην
οἱ ὀρθὴν ἀνάγουσι, ταύτην ἔρχομαι ἐρέων. ἐπὴν προνη-
σεύσωσι τῇ Ἰσι, καὶ ἐπὴν κατεύξωνται, θύουσι τὸν 5
βοῦν· καὶ ἀποδείξαντες, κοιλίην μὲν ἐκείνην πᾶσαν ἐξ
ὧν εἶλον, σπλάγχνα δὲ αὐτοῦ λείπουσι ἐν τῷ σώματι
καὶ τὴν πιμελήν· σκέλεα δὲ ἀποτάμνουσι, καὶ τὴν ὀσ-
φὺν ἄκρην, καὶ τοὺς ὦμους τε καὶ τὸν τράχηλον. ταῦτα
δὲ ποιήσαντες, τὸ ἄλλο σῶμα τοῦ βοῦς πιμπλάσκει 10
ἄρτων καθαρῶν, καὶ μέλιτος, καὶ ἀσαφίδων, καὶ σύ-
κων, καὶ λιθανωτοῦ, καὶ σμύρνης, καὶ τῶν ἄλλων θυω-
μάτων. πλήσαντες δὲ τούτων, καταγίζουσι, ἔλαιον
ἄφθονον καταχέοντες. προνησεύσαντες δὲ, θύουσι· καιο-
μένων δὲ τῶν ἱερέων, τύπτονται πάντες. ἐπεὶ δὲ ἀποτύ- 15

41

Boves Isidi
consecratae,
veneratio-

ψωνται, δαῖτα προτίθενται τὰ ἐλίποντο τῶν ἱερέων. Τὰς
μὲν νυν καθαρὰς βοῦς τοὺς ἔρσενας καὶ τοὺς μόσχους οἱ
πάντες Αἰγύπτιοι θύουσι· τὰς δὲ θηλέας οὐ σφι ἔξεσι

5 θύειν, ἀλλὰ ἰσαί εἰσι τῆς Ἰσίου. τὸ γὰρ τῆς Ἰσίου ἄγαλ-
 μα ἐὼν γυναικῆιον, βούκερών ἐσι, κατὰπερ Ἕλληνες τὴν
 Ἰοῦν γράφουσι· καὶ τὰς βῆς τὰς θηλέας Αἰγύπτιοι πάν-
 τες ὁμοίως σέβονται προβάτων πάντων μάλισα μακρῶ.
 τῶν εἵνεκα οὔτ' ἀνὴρ Αἰγύπτιος, οὔτε γυνὴ ἄνδρα Ἕλληνα
 φιλήσειε ἂν τῷ σώματι, οὔδὲ μαχαίρῃ ἀνδρὸς Ἕλληνο-
 10 χρήσεται, ἔδ' ὀβελοῖσι, οὔδὲ λέβητι, οὔδὲ κρέως καθαυ-
 τῆς διατετμημένου Ἑλληνικῇ μαχαίρῃ γεύσεται. θά-
 πτουσι δὲ τὰς ἀποθνήσκοντας βῆς, τρόπον τόνδε. τὰς μὲν
 θηλέας ἐς τὸν ποταμὸν ἀπιάσι· τοὺς δὲ ἔρσενας κατο-
 15 ρύσσουσι ἕκαστοι ἐν τοῖσι προασείοισι, τὸ κέρας τὸ ἕτερον
 ἢ καὶ ἀμφοτέρω ὑπερέχοντα, σημητῆος εἵνεκεν· ἐπεὶ δὲ
 σαπῇ, καὶ προσίῃ ὁ τεταγμένος χρόνος, ἀπικνέεται ἐς
 ἑκάστην πόλιν βάρις ἐκ τῆς Προσωπίτιδος καλυμμένης νή-
 σου. ἢ δ' ἐσι μὲν ἐν τῷ Δέλτα, περίμετρος δὲ αὐτῆς εἰσὶ
 σχοῖνοι ἐννέα. ἐν ταύτῃ ὦν τῇ Προσωπίτιδι νήσῳ ἐνεισι
 20 μὲν καὶ ἄλλαι πόλεις συχναί· ἐκ τῆς δὲ αἰ βάρις πα-
 ραγίνονται ἀναιρησόμεναι τὰ ὀσέα τῶν βοῶν, οὐνομα τῇ
 πόλει Ἀτάρβηχισ. ἐν δ' αὐτῇ Ἀφροδίτης ἱρὸν ἅγιον ἱδρυ-
 ται. ἐκ ταύτης τῆς πόλιος πλανέονται πολλοὶ ἄλλοι
 ἐς ἄλλας πόλεις· ἀνορύξαντες δὲ τὰ ὀσέα, ἀπάγουσι καὶ
 25 θάπτουσι ἐς ἓνα χώρον πάντες. κατὰ ταῦτα δὲ τοῖσι
 βουσι καὶ τᾶλλα κτήνεα θάπτουσι ἀποθνήσκοντα. καὶ
 γὰρ περὶ ταῦτα οὕτω σφι νενομοθέτηται. κτείνουσι γὰρ
 οὐδὲ ταῦτα. Ὅσοι μὲν δὲ Διὸς Θεβαίεος ἱδρυνται
 ἱρὸν, ἢ νομοῦ τοῦ Θεβαίου εἰσὶ, οὗτοι μὲν νυν πάντες οἷων
 ἀπεχόμενοι, αἴγας θύουσι. Θεοὺς γὰρ δὴ οὐ τοὺς αὐτοὺς
 ἅπαντες ὁμοίως Αἰγύπτιοι σέβονται, πλὴν Ἰσιός τε καὶ
 5 Ὀσίριος, τὸν δὲ Διόνυσον εἶναι λέγουσι· τέτους δὲ ὁμοίως
 ἅπαντες σέβονται. ὅσοι δὲ τοῦ Μένδητος ἔκتهνται ἱρὸν,
 ἢ νομοῦ τοῦ Μενδησίου εἰσὶ, οὗτοι δὲ αἰγῶν ἀπεχόμενοι,
 οἷς θύουσι. Θεβαῖοι μὲν νυν, καὶ ὅσοι διὰ τούτους οἷων
 ἀπέχονται, διὰ τὰδε λέγουσι τὸν νόμον τόνδε σφι τεθῆ-
 10 ναι. Ἡρακλέα θελῆσαι πάντως ιδέσθαι τὸν Δία, καὶ
 τὸν οὐκ ἐθέλειν ὀφθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. τέλος δὲ, ἐπεὶ τε
 λιπαρέειν τὸν Ἡρακλέα, τὸν Δία μηχανήσασθαι, κριὸν
 ἐκδείραντα προέχεσθαι τε τὴν κεφαλὴν ἀποταμόντα τῷ
 κριοῦ, καὶ ἐνδύντα τὸ νάκος, ἔτω οἱ ἐωϋτὸν ἐπιδέξαι. ἀπὸ

nisque ma-
 ximæ omni-
 um pecu-
 dum: a-
 versabiles
 Egyptiis
 Græci: mor-
 tuæ boves
 merguntur:
 pecudes a-
 liæ quomo-
 do sepelian-
 tur: urbs
 Atarbechis.

42

Isis et Osi-
 ris, qui et
 Bacchus, Dii
 omnium
 communes:
 Thebani
 quare ab o-
 vibus immo-
 landis abs-
 tineant, et
 quare Jupi-
 ter arietina
 facie apud
 Ammonios

τάτου κριοπρόσωπον τῷ γαλμα τῷ Διὸς ποιεῦσι Αἰγύπτιοι· 5
 ἀπὸ δὲ Αἰγυπτίων, Ἀμμώνιοι, ἐόντες Αἰγυπτίων τε καὶ
 Αἰθιοπῶν ἄποικοι, καὶ φωνὴν μεταξὺ ἀμφοτέρων νομί-
 ζοντες. δοκέειν δ' ἐμοὶ, καὶ τὸν ὄνομα Ἀμμώνιοι ἀπὸ τῷδε
 σφι τὴν ἐπωνυμίην ἐποιήσαντο· Ἀμμοῦν γὰρ Αἰγύπτιοι
 καλέουσι τὸν Δία. τοὺς δὲ κριοὺς οὐ θύουσι Θηβαῖοι, 20
 ἀλλ' εἰσὶ σφι ἱερεῖς διὰ τοῦτο. μιῇ δὲ ἡμέρῃ τοῦ ἐνιαυτοῦ,
 ἐν ὁρτῇ τοῦ Διὸς, κριὸν ἓνα κατακόψαντες καὶ ἀποδεί-
 ραντες, κατὰ τῷτο ἐνδύσσι τῷ γαλμα τῷ Διός· καὶ ἔπει-
 τα ἄλλο ἄγαλμα Ἡρακλέος προσάγουσι πρὸς αὐτό.
 ταῦτα δὲ ποιήσαντες, τύπτονται οἱ περὶ τὸ ἱερόν ἅπαντες 25
 τὸν κριὸν, καὶ ἔπειτα ἐν ἱρῇ θήκῃ θάπτουσι αὐτόν. Ἡρα-
 κλέος δὲ πέρι τόνδε τὸν λόγον ἤκουσα, ὥς εἴη τῶν δωώδεκα
 θεῶν· τοῦ ἑτέρου δὲ πέρι Ἡρακλέος, τὸν Ἕλληνας οἶδα-
 σι, οὐδαμῇ Αἰγύπτου ἐδυνάσθην ἀκοῦσαι. καὶ μὴν ὅτι
 γε οὐ παρ' Ἑλλήνων ἔλαβον τοῦνομα τοῦ Ἡρακλέος, Αἰ- 5
 γύπτιοι, ἀλλὰ Ἕλληνας μᾶλλον παρ' Αἰγυπτίων, καὶ
 Ἑλλήνων οὗτοι οἱ θέμενοι τῷ Ἀμφιτρύωνος γόνῳ οὐνομα
 Ἡρακλέα, πολλὰ μοι καὶ ἄλλα τεκμήριά ἐσι τοῦτο
 οὕτω ἔχειν, ἐν δὲ δὴ καὶ τόδε· ὅτι τε τοῦ Ἡρακλέος τῷ-
 του οἱ γονεῖς ἀμφοτέρω ἦσαν Ἀμφιτρύων καὶ Ἀλκμήνη 10
 γεγονότες τὸ ἀνέκαθεν ἀπ' Αἰγύπτου· καὶ διότι Αἰγύ-
 πτιοι οὔτε Ποσειδέωνος οὔτε Διοσκούρων τὰ οὐνόματά
 φασι εἰδέναι, οὐδέ σφι θεοὶ οὗτοι ἐν τοῖσι ἄλλοις θεοῖς
 ἀποδεδέχεται. καὶ μὴν εἴ γε παρ' Ἑλλήνων ἔλαβον οὐ-
 νομά τευ δαίμονος, τούτων οὐκ ἦκιστα, ἀλλὰ μάλισα 15
 ἔμελλον μνήμην ἔξειν, εἴπερ καὶ τότε ναυτιλίῃσι ἐχρέ-
 ωντο, καὶ ἦσαν Ἑλλήνων τινὲς ναυτίλοι, ὥς ἔλπομαι τε
 καὶ ἐμὴ γνώμη αἰρέει. ὥς τε τούτων ἂν καὶ μᾶλλον
 τῶν θεῶν τὰ οὐνόματα ἐξεπιστάτο Αἰγύπτιοι ἢ τοῦ
 Ἡρακλέος. ἀλλὰ τις ἀρχαῖός ἐστι θεὸς Αἰγυπτίοις 20
 Ἡρακλῆς· ὥς δὲ αὐτοὶ λέγουσι, ἑτεῖά ἐστι ἑπτακισχίλια
 καὶ μύρια ἐς Ἀμασιν βασιλεύσαντα, ἐπεὶ τε ἐκ τῶν ὀκ-
 τῶν θεῶν οἱ δωώδεκα θεοὶ ἐγένοντο, τῶν Ἡρακλέα ἓνα
 νομίζουσι. Καὶ θέλων δὲ τούτων περὶ σαφές τι εἰδέναι
 ἐξ ὧν οἶόν τε ἦν, ἔπλευσα καὶ ἐς Τύρον τῆς Φοινίκης,
 πυνθανόμενος αὐτόθι εἶναι ἱερόν Ἡρακλέος ἁγίον· καὶ
 ἶδον πλουσίως κατεσκευασμένον ἄλλοις τε πολλοῖς

43
 Hercules
 Deorum
 xii unus:
 Græcos illi-
 us nomen
 ab Ægyptiis
 accepisse.

44
 In urbe Ty-
 ro Herculis
 templum
 antiquissi-
 mum, et a-

5 ἀναθήμασι, καὶ ἐν αὐτῷ ἦσαν σῆλαι δύο, ἡ μὲν, χρυσοῦ
 ἀπέφθου· ἡ δὲ, σμαράγδου λίθου, λάμποντος τὰς νύκτας
 μέγαθος. ἐς λόγους δὲ ἐλθὼν τοῖσι ἱεῦσι τοῦ θεοῦ,
 εἰρόμην ὁκόσος χρόνος εἴη ἐξ οὗ σφι τὸ ἱρὸν ἱδρυται. εὖρον
 δὲ οὐδὲ τούτους τοῖσι Ἑλλησι συμφερομένους. ἔφασαν
 10 γὰρ ἅμα Τύρῳ οἰκίζομένη καὶ τὸ ἱρὸν τοῦ θεοῦ ἱδρυθῆ-
 ναι· εἶναι δὲ ἕτεα ἀφ' οὗ Τύρον οἰκέουσι, τριηκόσια καὶ
 δισχίλια. εἶδον δὲ ἐν τῇ Τύρῳ καὶ ἄλλο ἱρὸν Ἡρακλέος,
 ἐπωνυμίην ἔχοντος Θασίου εἶναι. ἀπικόμην δὲ καὶ ἐς
 Θάσον, ἐν τῇ εὖρον ἱρὸν Ἡρακλέος ὑπὸ Φοινίκων ἱδρυμέ-
 15 νον, οἱ κατ' Εὐρώπης ζήτησιν ἐκπλάσαντες, Θάσον
 ἔκτισαν· καὶ ταῦτα καὶ πέντε γενεῇσι ἀνδρῶν πρότερά
 ἐσι ἢ τὸν Ἀμφιτρύωνος Ἡρακλέα ἐν τῇ Ἑλλάδι γενέ-
 σθαι. τὰ μὲν νυν ἰσορημένα δηλοῖ σαφέως παλαιὸν θεὸν
 τὸν Ἡρακλέα ἑόντα. καὶ δοκέουσι δέ μοι οὗτοι ὀρθότατα
 20 Ἑλλήνων ποιέειν, οἱ διζὰ Ἡράκλεια ἱδρυσάμενοι ἔκτλη-
 ται· καὶ τῷ μὲν, ὡς ἀθανάτῳ, Ὀλυμπίῳ δὲ ἐπωνυμίην,
 θύουσι· τῷ δ' ἐτέρῳ, ὡς ἥρωϊ, ἐναγίζουσι. Λέγουσι δὲ
 45 πολλὰ καὶ ἄλλα ἀνεπισκέπτως οἱ Ἕλληνες· εὐήθης δὲ
 αὐτέων καὶ ὁδε ὁ μῦθος ἐσι, τὸν περὶ τοῦ Ἡρακλέος λέ-
 γουσι· ὡς αὐτὸν ἀπικόμενον ἐς Αἴγυπτον σέψαντες οἱ
 5 Αἰγύπτιοι, ὑπὸ πομπῆς ἐξῆγον ὡς θύσοντες τῷ Διὶ· τὸν
 δὲ, τέως μὲν ἡσυχίην ἔχειν· ἐπὶ δὲ αὐτοῦ πρὸς τῷ βωμῷ
 κατάρχοντο, ἐς ἀλκὴν τραπόμενον, πάντας σφέας κα-
 ταφονεῦσαι. ἐμοὶ μὲν νυν δοκέουσι, ταῦτα λέγοντες, τῆς
 Αἰγυπτίων φύσεως καὶ τῶν νόμων πάμπαν ἀπείρως ἔχειν
 10 οἱ Ἕλληνες. τοῖσι γὰρ οὐδὲ κτήνεα ὁσὶν θύειν ἐστὶ, χω-
 ρὶς ὑῶν, καὶ ἐρσένων βοῶν καὶ μόσχων, ὅσοι ἂν καθαροὶ
 ἔωσι, καὶ χηνέων· κῶς ἂν οὗτοι ἀνθρώπους θύοιεν; ἔτι
 δὲ ἓνα ἑόντα τὸν Ἡρακλέα, καὶ ἔτι ἀνδρωπον, ὡς δὴ
 φασι, κῶς φύσιν ἔχει πολλὰς μυριάδας φονεῦσαι; καὶ
 15 περὶ μὲν τούτων τοσαῦτα ἡμῖν εἰποῦσι, καὶ παρὰ τῶν
 θεῶν καὶ παρὰ τῶν ἡρώων εὐμένεια εἴη. Τὰς δὲ δὴ
 αἶγας καὶ τοὺς τράγους τῶνδε εἵνεκα οὐ θύουσι Αἰγυ-
 46 πτίων οἱ εἰρημένοι. τὸν Πᾶνα τῶν ὀκτῶ θεῶν λογίζονται
 εἶναι οἱ Μενδήσιοι. τοὺς δὲ ὀκτῶ θεοὺς τούτους, προτέ-
 5 ρους τῶν δωδέκα θεῶν φασὶ γενέσθαι. γράφουσί τε δὴ
 καὶ γλύφουσι οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ ἀγαλματοποιοὶ τοῦ

liud ejus-
 dem cogno-
 mine Tha-
 sii: Thasum,
 ibique Her-
 culis tem-
 plum, qui
 condide-
 rint: Her-
 cules in
 Græcia pas-
 sim duplex,
 Olympius
 et Heros.

45
 Refellitur
 Græcorum
 quædam fa-
 bula de
 Hercule.

46
 Mendesii
 non immo-
 lant, capras
 et hircos:
 Pan unus ex
 vii Diis:
 quale simu-
 lacrum ejus

figatur :
capris et
maxime
hircis quan-
tus apud
Mendesios
honor.

Sues et sub-
ulcos Æ-
gyptii aver-
santur : Lu-
næ ac Bac-
cho semel
per annum,
eodem ple-
nilunio u-
trique, sues
immolant,
et immola-
tarum car-
nibus ve-
suntur :
quomodo
eas Lunæ
immolent,
et

47

Sues et sub-
ulcos Æ-
gyptii aver-
santur : Lu-
næ ac Bac-
cho semel
per annum,
eodem ple-
nilunio u-
trique, sues
immolant,
et immola-
tarum car-
nibus ve-
suntur :
quomodo
eas Lunæ
immolent,
et

48

quomodo
Baccho: hu-
jus festum
ut agant.

Πανὸς τῷ γαλμα, κατὰ περ Ἑλληνες, αἰγοπρόσωπον καὶ
τραγοσκελέα· οὗτι τοιοῦτον νομίζοντες εἶναί μιν, ἀλλ'
ὁμοιον τοῖσι ἄλλοισι θεοῖσι. ὅτεν δὲ εἵνεκα τοιοῦτον
γράφουσι αὐτὸν, οὗ μοι ἡδιόν ἐσι λέγειν. σέβονται δὲ 10
πάντας τοὺς αἰγας οἱ Μενδήσιοι, καὶ μᾶλλον τοὺς ἔρσενας
τῶν θηλέων. καὶ τῶν οἱ αἰπόλοι τιμὰς μέζοντας ἔχουσι·
ἐκ δὲ τῶν εἰς μάλισα, ὅσις ἐπεὰν ἀποθάνῃ, πένθος μέ-
γα παντὶ τῷ Μενδησίῳ νομῷ τίθεται. καλέεται δὲ ὁ, τε
τράγος καὶ ὁ Πὰν Αἰγυπτισὶ, Μένδης. ἐγένετο δ' ἐν τῷ 15
νομῷ τούτῳ ἐπ' ἐμεῦ τῶτο τὸ τέρας· γυναικὶ τράγος ἐμί-
σγεται ἀναφανδόν. τοῦτο ἐς ἐπίδεξιν ἀνθρώπων ἀπίκε-
το. Ὡν δὲ Αἰγύπτιοι μιὰρὸν ἡγνῆται θηρίον εἶναι, καὶ
τοῦτο μὲν, ἣν τις ψαύσῃ αὐτῶν παριῶν υἱός, αὐτοῖσι
ἱματίοισι ἀπ' ὧν ἔβαψε ἐωϋτὸν, βὰς ἐπὶ τὸν ποταμόν·
τοῦτο δὲ, οἱ συβῶται, ἐόντες Αἰγύπτιοι ἐγγενέες, ἐς ἱρὸν
οὐδὲν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἐσέρχονται μούνοι πάντων· οὐδέ 3
σφι ἐκδίδοσθαι θυγατέρα οὐδεὶς ἐθέλει, οὐδ' ἄγασθαι
ἐξ αὐτέων· ἀλλ' ἐκδίδονται τε οἱ συβῶται καὶ ἄγονται
ἐξ ἀλλήλων. τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι θεοῖσι θύειν ὅς οὐ
δικαιεῦσι Αἰγύπτιοι. Σελήνῃ δὲ καὶ Διονύσῳ μούνοισι,
τοῦ αὐτοῦ χρόνου, τῇ αὐτῇ πανσελήνῃ, τοὺς ὅς θύσαν 10
τες, πατέονται τῶν κρεῶν. διότι δὲ τοὺς ὅς ἐν μὲν τῇσι
ἄλλῃσι ὀρθῇσι ἀπεσυγήκασι, ἐν δὲ ταύτῃ θύουσι, ἔσι
μὲν λόγος περὶ αὐτοῦ ὑπ' Αἰγυπτίων λεγόμενος· ἐμοὶ
μέντοι ἐπισαμένῳ οὐκ εὐπρεπέστερός ἐσι λέγεσθαι. θυ-
σίῃ δὲ ἡδε τῶν ὑῶν τῇ Σελήνῃ ποιέεται· ἐπεὰν θύσῃ, 15
τὴν οὐρὴν ἄκρην, καὶ τὸν σπλήνα, καὶ τὸν ἐπίπλοον συν-
θεῖς ὁμοῦ, κατ' ὧν ἐκάλυψε πᾶσιν τοῦ κτήνεος τῇ πι-
μελῇ τῇ περὶ τὴν νηδὺν γινομένη· καὶ ἔπειτα καταγί-
ζει πυρί· τὰ δὲ ἄλλα κρέα σιτέονται ἐν τῇ πανσελή-
νῃ, ἐν τῇ ἂν τὰ ἰρὰ θύσωσι· ἐν ἄλλῃ δὲ ἡμέρῃ οὐκ ἂν 20
ἔτι γευσαίατο. οἱ δὲ πένητες αὐτῶν ὑπ' ἀσθενείης βίου,
σαιτίνας πλάσαντες ὅς, καὶ ὀπτήσαντες ταύτας, θύου-
σι. Τῷ δὲ Διονύσῳ, τῆς ὀρθῆς τῇ δορυπείῃ, χοῖρον πρὸ
τῶν θυρέων σφάξας ἕκαστος, διδοῖ ἀποφέρεισθαι τὸν χοῖ-
ρον αὐτῷ τῷ ἀποδομένῳ τῶν συβωτέων. τὴν δὲ ἄλλην
ἀνάγουσι ὀρθὴν τῷ Διονύσῳ οἱ Αἰγύπτιοι, πλὴν χορῶν
κατὰ ταῦτα σχεδὸν πάντα Ἑλλήσι· ἀντὶ δὲ φαλλῶν, 5

ἄλλα σφί ἐσι ἐξευρημένα ὅσον τε πηχυαῖα ἀγάλμα-
 τα νευρόσπασα, τὰ περιφορέουσι κατὰ κώμας γυναῖ-
 κες, νεῦον τὸ αἰδοῖον, οὐ πολλῶ τέω ἔλασσον ἐὼν τοῦ
 ἄλλου σώματος. προηγέεται δὲ αὐλός· αἱ δὲ ἔπονται
 10 αἰδίδουσαι τὸν Διόνυσον. διότι δὲ μέζον τε ἔχει τὸ αἰ-
 δοῖον, καὶ κινέει μοῦνον τοῦ σώματος, ἔσι λόγος περὶ αὐ-
 τοῦ ἱρὸς λεγόμενος. Ἦδη ὦν δοκέει μοι Μελάμπους ὁ
 Ἀμυθέωνος τῆς Θυσίης ταύτης οὐκ εἶναι ἀδαῆς, ἀλλ' 49
 ἔμπειρος. Ἐλλησι γὰρ δὴ Μελάμπους ἐσὶ ὁ ἐξηγησά-
 μενος τοῦ Διονύσου τό, τε οὖνομα, καὶ τὴν Θυσίην, Melampo-
dem sacra
Ægyptiaca,
tum alia,
tum Bacchi,
a Cadmo ac-
cepta Græ-
cos docuis-
se.
 5 καὶ τὴν πομπὴν τοῦ φαλλοῦ. ἀτρεκέως μὲν οὐ πάν-
 τα συλλαβὴν τὸν λόγον ἔφηγε· ἀλλ' οἱ ἐπιγενόμενοι
 τούτῳ σοφισαὶ μεζόνως ἐξέφηναν. τὸν δ' ὦν φαλ-
 λὸν τὸν τῷ Διονύσῳ πεμπόμενον Μελάμπους ἐσὶ ὁ κατ-
 ηγησάμενος· καὶ ἀπὸ τούτου μαθόντες ποιεῦσι τὰ ποιεῦ-
 10 σιν Ἕλληνες. ἐγὼ μὲν νῦν φημι Μελάμποδα γενόμενον
 ἄνδρα σοφὸν, μαντικὴν τε ἐωῦτῷ συζηῆσαι, καὶ πυθό-
 μενον ἀπ' Αἰγύπτου, ἄλλα τε πολλὰ ἐσηγήσασθαι Ἕλ-
 λησι, καὶ τὰ περὶ τὸν Διόνυσον, ὀλίγα αὐτῶν παραλ-
 λάξαντα. οὐ γὰρ δὴ συμπεσέειν γε φήσω τά τε ἐν Αἰ-
 15 γύπτῳ ποιεύμενα τῷ Θεῷ, καὶ τὰ ἐν τοῖσι Ἕλλησι.
 ὁμότροπα γὰρ ἂν ᾔην τοῖσι Ἕλλησι, καὶ οὐ νεωστὶ ἐσα-
 γμένα. οὐ μὲν οὐδὲ φήσω ὅπως Αἰγύπτιοι παρ' Ἑλλήνων
 ἔλαβον ἢ τοῦτο, ἢ ἄλλο κου τι νόμαιον. πυθέσθαι δέ
 μοι δοκέει μάλισα Μελάμπους τὰ περὶ τὸν Διόνυσον παρὰ
 20 Κάδμου τε τῷ Τυρίῃ, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ἀπ-
 ικομένων ἐς τὴν νῦν Βοιωτίην καλεομένην χώραν. Σχεδὸν 50
 δὲ καὶ πάντα τὰ ἐνόματα τῶν Θεῶν ἐξ Αἰγύπτῃ ἐλήλυθε Græcorum
Deos par-
tim ab Ægy-
ptiis, par-
tim a Pela-
gis; Nep-
tunum ab
Afris esse:
Heroibus
non uti Æ-
gyptios.
 5 ἐς τὴν Ἑλλάδα. διότι μὲν γὰρ ἐκ τῶν βαρβάρων ἦκει, πυν-
 θανόμενος ἔτῳ εὐρίσκῳ ἐόν. δοκέω δ' ὦν μάλισα ἀπ' Αἰ-
 γύπτῃ ἀπῆχθαι. ὅτι γὰρ δὴ μὴ Ποσειδέωνος, καὶ Διοσκού-
 ρων, ὡς καὶ πρότερόν μοι ταῦτα εἴρηται, καὶ Ἡρῆς, καὶ
 Ἰσίδης, καὶ Θέμιος, καὶ Χαρίτων, καὶ Νηρηίδων, τῶν
 ἄλλων Θεῶν Αἰγυπτίοισι αἰεὶ κοτε τὰ οὐνόματά ἐσι ἐν
 τῇ χώρῃ. λέγω δὴ τὰ λέγουσι αὐτοὶ Αἰγύπτιοι. τῶν
 10 δὲ οὐ φασι Θεῶν γινώσκειν τὰ οὐνόματα, οὗτοι δέ μοι
 δοκέουσι ὑπὸ Πελασγῶν ὀνομασθῆναι, πλὴν Ποσειδέω-
 νος· τοῦτον δὲ τὸν Θεὸν παρὰ Λιβύων ἐπύθοντο. οὐδαμοὶ

51

Mercurii
statuas qua-
les facere
Græci a qui-
bus didice-
rint: Pelas-
gos cum A-
theniensi-
bus habitas-
se, prius
autem Sa-
mothraciam
incoluisse,
ibique Ca-
bironum sa-
cra institu-
isse.

γὰρ ἀπ' ἀρχῆς Ποσειδέωνος οὐνομα ἔκتهνται, εἰ μὴ Λί-
βυες· καὶ τιμέωσι τὸν θεὸν τοῦτον αἰεὶ. νομίζουσι δ' ὦν
Αἰγύπτιοι οὐδ' ἤρωσι οὐδέν. Ταῦτα μὲν νυν, καὶ ἄλλα
πρὸς τούτοις τὰ ἐγὼ φράσω, Ἕλληνας ἀπ' Αἰγυπτίων
νενομίκασι. τοῦ δὲ Ἑρμέω τὰ ἀγάλματα ὁρθὰ ἔχειν
τὰ αἰδοῖα ποιεῦντες, οὐκ ἀπ' Αἰγυπτίων μεμαθήκασι,
ἀλλ' ἀπὸ Πελασγῶν, πρῶτοι μὲν Ἑλλήνων ἀπάντων
Ἀθηναῖοι παραλαβόντες, παρὰ δὲ τούτων ὦ ἄλλοι.
Ἀθηναίοισι γὰρ ἤδη τηνικαῦτα ἐς Ἑλληνας τελέουσι
Πελασγοὶ σύνοικοι ἐγένοντο ἐν τῇ χώρῃ· ὅθεν περ καὶ
Ἕλληνας ἤρξαντο νομισθῆναι. ὅσις δὲ τὰ Καβείρων ὄργια
μεμύηται, τὰ Σαμοθρήϊκες ἐπιτελέουσι παραλαβόντες
παρὰ Πελασγῶν, οὗτος ὠνήρ οἶδε τὸ λέγω. τὴν γὰρ
Σαμοθρήϊκην οἶκον πρότερον Πελασγοὶ οὗτοι, τοί περ
Ἀθηναίοισι σύνοικοι ἐγένοντο, καὶ παρὰ τούτων Σαμο-
θρήϊκες τὰ ὄργια παραλαμβάνουσι. ὁρθὰ ὦν ἔχειν τὰ
αἰδοῖα τὰγάλματα τοῦ Ἑρμέω, Ἀθηναῖοι πρῶτοι Ἑλ-
λήνων παρὰ Πελασγῶν μαθόντες, ἐποιήσαντο. οἱ δὲ
Πελασγοὶ ἰδόν τινα λόγον περὶ αὐτοῦ ἔλεξαν, τὰ ἐν
τοῖσι ἐν Σαμοθρήϊκῃ μυσηρίοισι δεδήλωται. Ἐδυον δὲ

52

Caruisse
Pelasgorum
Deos nomi-
nibus: ea
post ex Æ-
gypto alla-
ta, oraculi
Dodonæi
soliis tum
in Græcia
monitu illis
indita esse.

πάντα πρότερον οἱ Πελασγοὶ θεοῖσι ἐπευχόμενοι, ὥς
ἐγὼ ἐν Δωδώνῃ οἶδα ἀκούσας· ἐπωνυμίην δ' οὐδ' οὐνομα
ἐποιεῦντο οὐδενὶ αὐτέων· οὐ γὰρ ἀκηκόεσάν κω. θεοὺς
δὲ προσωνόμασάν σφεας ἀπὸ τοῦ τοιούτου, ὅτι κόσμῳ
θέντες τὰ πάντα πρήγματα καὶ πάσας νομὰς εἶχον.
ἐπειτεν δὲ χρόνου πολλοῦ διεξελθόντος, ἐπύθοντο ἐκ τῆς
Αἰγύπτου ἀπικόμενα τὰ οὐνόματα τῶν θεῶν τῶν ἄλλων,
Διογύσου δὲ ὕσερον πολλῶ ἐπύθοντο· καὶ μετὰ χρόνον
ἐχρηστηριάζοντο περὶ τῶν οὐνομάτων ἐν Δωδώνῃ. τὸ
γὰρ δὴ μαντήϊον τοῦτο νενομίσθαι ἀρχαιότατον τῶν ἐν
Ἑλλήσι χρηστηρίων εἶναι· καὶ ἦν τὸν χρόνον τοῦτον μοῦ-
νον. ἐπεὶ ὦν ἐχρηστηριάζοντο ἐν τῇ Δωδώνῃ οἱ Πελασ-
γοὶ, εἰ ἀνέλωνται τὰ οὐνόματα τὰ ἀπὸ τῶν βαρβάρων
ἦκοντα, ἀνεῖλε τὸ μαντήϊον χρᾶσθαι. ἀπὸ μὲν δὴ τούτου
τοῦ χρόνου ἔδυον, τοῖσι οὐνόμασι τῶν θεῶν χρεώμενοι.

53

Theogoniæ
conditorum
Hesiodi et

παρὰ δὲ Πελασγῶν Ἕλληνας ἐξεδέξαντο ὕσερον. Ἐν-
θεν δὲ ἐγένετο ἕκαστος τῶν θεῶν, εἴτε δ' αἰεὶ ἦσαν πάν-
τες, ὁκοῖοί τέ τινες τὰ εἶδεα, οὐκ ἠπιστέατο μέχρι οὗ

πρῶν τε καὶ χθές, ὥς εἰπεῖν λόγῳ. Ἡσίοδον γὰρ καὶ
 5 Ὅμηρον ἡλικίην τετρακοσίῃσι ἔτεσι δοκέω μεν πρεσβυ-
 τέρους γενέσθαι, καὶ οὐ πλέοσι. οὗτοι δὲ εἰσι οἱ ποιή-
 σαντες θεογονίην Ἑλλησι, καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπωνυ-
 μίας δόντες, καὶ τιμὰς τε καὶ τέχνας διελόντες, καὶ εἰ-
 δεὰ αὐτῶν σημῆναντες. οἱ δὲ πρότερον ποιηταὶ λεγόμε-
 10 νοι τούτων τῶν ἀνδρῶν γενέσθαι, ὕσερον, ἐμοὶ γε δοκέειν,
 ἐγένοντο τούτων. καὶ τὰ μὲν πρῶτα αἱ Δωδωνίδες ἱερίαι
 λέγουσι· τὰ δὲ ὕσερα, τὰ ἐς Ἡσίοδον τε καὶ Ὅμηρον
 ἔχοντα, ἐγὼ λέγω. Χρησίου δὲ περὶ τοῦ τε ἐν Ἑλ-
 λησι καὶ τοῦ ἐν Λιβύῃ, τόνδε Αἰγύπτιοι λόγον λέγουσι.
 ἔφασαν οἱ ἱεεὶς τοῦ Θηβαίου Διὸς, δύο γυναῖκας ἱρηίας
 ἐκ Θηβέων ἐξαχθῆναι ὑπὸ Φοινίκων· καὶ τὴν μὲν αὐ-
 5 τέων πυθέσθαι ἐς Λιβύην πρηθεῖσαν, τὴν δὲ ἐς τοὺς
 Ἑλληνας. ταύτας δὲ τὰς γυναῖκας εἶναι τὰς ἰδρυσαμέ-
 νας τὰ μαντήϊα πρῶτας ἐν τοῖσι εἰρημένοισι ἔθνεσι.
 εἰρομένου δὲ μεν ὁκόθεν οὕτω ἀτρεκέως ἐπισάμενοι λέ-
 γουσι, ἔφασαν πρὸς ταῦτα ζήτησιν μεγάλην ἀπὸ σφέων
 10 γενέσθαι τῶν γυναικῶν τουτέων· καὶ ἀνευρεῖν μὲν σφεας
 οὐ δυνατοὶ γενέσθαι· πυθέσθαι δὲ ὕσερον ταῦτα περὶ
 αὐτέων τάπερ δὴ ἔλεγον. Ταῦτα μὲν νυν τῶν ἐν Θήβῃσι
 ἱεῶν ἤκουον. τάδε δὲ Δωδωναίων φασὶ αἱ προμάντιες,
 δύο πελειάδας μελαίνας ἐκ Θηβέων τῶν Αἰγυπτίεων
 ἀναπταμένας, τὴν μὲν αὐτέων ἐς Λιβύην, τὴν δὲ παρὰ
 5 σφέας ἀπικέσθαι. ἰσομένην δὲ μιν ἐπὶ φηγὸν, αὐδάξα-
 σθαι φωνῇ ἀνδρωπητῇ, ὥς χρεῶν εἴη μαντήϊον αὐτόθι
 Διὸς γενέσθαι. καὶ αὐτοὺς ὑπολαβεῖν θεῖον εἶναι τὸ
 ἐπαγγελλούμενον αὐτοῖσι, καὶ σφεας ἐκ τούτου ποιῆσαι.
 τὴν δὲ ἐς τοὺς Λίβυας οἰχομένην πελειάδα, λέγουσι
 10 Ἀρμῶνος χρησῆριον κελεῦσαι τοὺς Λίβυας ποιέειν· ἔσι
 δὲ καὶ τοῦτο Διὸς. Δωδωναίων δὲ αἱ ἱερίαι, τῶν τῇ
 πρεσβυτάτῃ οὐνομα ἦν Προμένεια, τῇ δὲ μετὰ αὐτὴν,
 Τιμαρέτῃ, τῇ δὲ νεωτάτῃ, Νικάνδρῃ, ἔλεγον ταῦτα.
 συνωμολόγεον δὲ σφι καὶ οἱ ἄλλοι Δωδωναῖοι οἱ περὶ τὸ
 ἰερόν. Ἐγὼ δ' ἔχω περὶ αὐτέων γνώμην τήνδε· εἰ ἄλη-
 5 θέως οἱ Φοίνικες ἐξήγαγον τὰς ἱρὰς γυναῖκας, καὶ τὴν
 μὲν αὐτέων ἐς Λιβύην, τὴν δὲ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀπέδοντο,
 δοκέει ἐμοὶ ἢ γυνὴ αὕτη τῆς νῦν Ἑλλάδος, πρότερον δὲ

Homeri
 quam re-
 cens ætas:
 quibus qui
 poëtæ prio-
 res habean-
 tur, eos illis
 posteriores
 fuisse.

54-55

Narrationes
 de origine
 duorum Jo-
 vis oraculo-
 rum, Dodo-
 næi et Am-
 monis, insti-
 tutorum cir-
 citer a.
 1980.

55

56

Herodoti ea
 de re opi-
 nio: Græ-
 cia, olim
 Pelasgia.

Πελασγίης καλευμένης τῆς αὐτῆς ταύτης, προηθῆναι 5
 εἰς Θεσπρωτούς. ἔπειτα δουλεύουσα αὐτόθι, ἰδρύσασθαι
 ὑπὸ Φηγῶ πεφυκυίῃ Διὸς ἱρόν· ὥσπερ ἦν οἶκος, ἀμφι-
 πολεύουσαν ἐν Θήβησι ἱρόν Διὸς, ἔνθα ἀπίκετο, ἐνθαῦτα
 μνήμην αὐτοῦ ἔχειν. ἐκ δὲ τούτου, χρηστήριον κατηγή-
 σατο, ἐπεὶ τε συνέλαβε τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν. φάναι 10
 δὲ οἱ ἀδελφεὴν ἐν Λιβύῃ πεπρήσθαι ὑπὸ τῶν αὐτῶν Φοινί-
 κων, ὑπ' ὧν καὶ αὐτὴ ἐπρήθη. Πελειάδες δέ μοι δοκέσσι
 κληθῆναι πρὸς Δωδωναίων ἐπὶ τοῦδε αἱ γυναῖκες, διότι
 βάρβαροι ἦσαν· ἐδόκεον δέ σφι ὅμοια ὄρνισι φθέγγεσθαι.
 μετὰ δὲ χρόνον τὴν πελειάδα ἀνδρωπητὴ φωνῇ αὐδά-
 ξασθαι λέγουσι, ἐπεὶ τε τὰ συνετά σφι ἡὔδα ἡ γυνή. ἕως 5
 δὲ ἐβαρβάριζε, ἐδόκεε σφι ὄρνιθος τρόπον φθέγγεσθαι.
 ἐπεὶ τέω τρόπῳ ἂν πελειάς γε ἀνδρωπητὴ φωνῇ φθέγ-
 ξαιτο; μέλαιναν δὲ λέγοντες εἶναι τὴν πελειάδα, σημαί-
 νουσι ὅτι Αἰγυπτίῃ ἡ γυνὴ ἦν. Ἡ δὲ μαντητὴ ἡ τε ἐν
 Θήβησι τῇσι Αἰγυπτίῃσι καὶ ἐν Δωδώνῃ, παραπλή-
 σιαι ἀλλήλησι τυγχάνουσι εἶναι. ἔσι δὲ καὶ τῶν
 ἱεῶν ἡ μαντικὴ ἀπ' Αἰγύπτου ἀπιγμένη· πανηγύρις
 δὲ ἄρα καὶ πομπὰς καὶ προσαγωγὰς πρῶτοι ἀνδρῶν 5
 πῶν Αἰγύπτιοί εἰσι οἱ ποιησάμενοι· καὶ παρὰ τούτων
 Ἕλληνες μεμαθήκασιν. τεκμήριον δέ μοι τούτου, τόδε.
 αἱ μὲν γὰρ φαίνονται ἐκ πολλοῦ τευ χρόνου ποιούμε-
 ναι· αἱ δὲ Ἑλληνικαὶ νεωστὶ ἐποιήθησαν. Πανηγυρίζουσι
 δὲ Αἰγύπτιοι οὐκ ἄπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, πανηγύρις δὲ
 συχνάς· μάλιστα μὲν καὶ προθυμότατα εἰς Βούδαςιν
 πόλιν, τῇ Ἀρτέμιδι· δεύτερα εἰς Βούσιριν πόλιν τῇ
 Ἴσι· ἐν ταύτῃ γὰρ δὴ τῇ πόλει εἰς μέγιστον Ἴσιος 5
 ἱρόν. Ἰδρυται δὲ ἡ πόλις αὕτη τῆς Αἰγύπτου ἐν μέσῳ
 τῷ Δέλτα. Ἴσις δὲ ἔσι κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν
 Λημήτης· τρίτα δ' εἰς Σαῖν πόλιν τῇ Ἀθηναίῃ πανηγυ-
 ρίζουσι· τέταρτα δὲ, εἰς Ἡλιούπολιν τῷ Ἡλίῳ· πέμ-
 πτα δὲ, εἰς Βουτοῦν πόλιν τῇ Λητοί· ἕκτα δὲ, εἰς Πάπρη- 10
 μιν πόλιν τῷ Ἀρεϊ. Ἐς μὲν νυν Βούδαςιν πόλιν ἐπεὰν
 κομίζωνται, ποιεῦσι τοιάδε. πλέουσί τε γὰρ δὴ ἅμα
 ἄνδρες γυναῖξί, καὶ πολλόν τι πλῆθος ἑκατέρων ἐν
 ἑκάστῃ βάρι. αἱ μὲν τινες τῶν γυναικῶν κρόταλα ἔχου-
 σαι, κροταλίζουσι· οἱ δὲ αὐλέουσι κατὰ πάντα τὸν 5

57
 Columbas a
 Dodonæis
 mulieres
 barbaras di-
 ctas videri.

58
 Extispici-
 um, con-
 ventus,
 pompas, et
 victimarum
 adducenda-
 rum ritus,
 Egyptios
 primos in-
 stituisse.

59
 Quibus in
 urbibus
 quorum De-
 orum hono-
 ri conven-
 tus cele-
 brentur :
 Isis eadem
 quæ Ceres.

60
 Dianæ fe-
 stum Buba-
 stiticum.

πλόον· αἱ δὲ λοιπαὶ γυναῖκες καὶ ἄνδρες αἰεῖδουσι, καὶ
 τὰς χεῖρας κροτέουσι. ἔπεαν δὲ πλέοντες κατὰ τινα
 πόλιν ἄλλην γένωνται, ἐγχερίμψαντες τὴν βάριν τῇ γῇ,
 ποιεῦσι τοιάδε. αἱ μὲν τινες τῶν γυναικῶν ποιεῦσι τὰ-
 10 περ εἴρηκα· αἱ δὲ τωθάζουσι, βοῶσαι τὰς ἐν τῇ πόλει
 ταύτῃ γυναῖκας· αἱ δ' ὀρχέονται· αἱ δ' ἀνασύρονται
 ἀνιστάμεναι. ταῦτα παρὰ πᾶσαν πόλιν παραποταμὴν
 ποιεῦσι. ἔπεαν δὲ ἀπίκωνται ἐς τὴν Βούβασιν, ὀρτά-
 ζουσι, μεγάλας ἀνάγοντες θυσίας· καὶ οἶνος ἀμπέλινος
 15 ἀναισιμοῦται πλέον ἐν τῇ ὀρτῇ ταύτῃ ἢ ἐν τῷ ἅπαντι
 ἐνιαυτῷ τῷ ἐπιλοίπῳ. συμφοιτέωσι δὲ ὅ, τι ἀνὴρ καὶ
 γυνή ἐσι, πλὴν παιδίων, καὶ ἐς ἐβδομήκοντα μυριάδας,
 ὡς οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι. ταῦτα μὲν δὴ ταύτῃ ποιέε-
 ται. Ἐν δὲ Βουσίρι πόλι ὡς ἀνάγουσι τῇ Ἰσι τὴν
 ὀρτῇ, εἴρηται πρότερόν μοι. τύπτονται μὲν γὰρ δὴ μετὰ
 τὴν θυσίην πάντες καὶ πᾶσαι, μυριάδες κάρτα πολλαὶ
 ἀνθρώπων. τὸν δὲ τύπτονται, οὗ μοι ὁσιόν ἐσι λέγειν.
 5 ὅσοι δὲ Καρῶν εἰσὶ ἐν Αἰγύπτῳ οἰκέοντες, οὗτοι δὲ το-
 σούτῳ ἔτι πλέω ποιεῦσι τούτων, ὅσω καὶ τὰ μέτωπα
 κόπτονται μαχαίρησι· καὶ τούτῳ εἰσὶ δῆλοι ὅτι εἰσὶ
 ξεῖνοι καὶ οὐκ Αἰγύπτιοι. Ἐς Σάϊν δὲ πόλιν ἔπεαν
 συλλεχθέωσι τῇσι θυσίῃσι ἐν τινι νυκτὶ, λύχνα καί-
 10 ουσι πάντες πολλὰ ὑπαίθρια περὶ τὰ δώματα κύκλω.
 τὰ δὲ λύχνα ἐσὶ ἐμβάφια ἔμπλεα ἁλὸς καὶ ἐλαίου. ἐπι-
 5 πολῆς δὲ ἔπеси αὐτὸ τὸ ἐλλύχνιον. καὶ τοῦτο καίεται
 παννύχιον· καὶ τῇ ὀρτῇ οὖνομα κέεται λυχνοκαΐη. οἱ δ'
 ἂν μὴ ἔλθωσι τῶν Αἰγυπτίων ἐς τὴν πανήγυριν ταύτην,
 φυλάσσοντες τὴν νύκτα τῆς θυσίης, καίουσι καὶ αὐτοὶ
 πάντες τὰ λύχνα, καὶ οὕτω οὐκ ἐν Σαΐ μούνη καίεται,
 10 ἀλλὰ καὶ ἀνὰ πᾶσαν Αἴγυπτον. ὅτευ δὲ ἕνεκα φῶς
 ἔλαχε καὶ τιμὴν ἢ νύξ αὕτη, ἔσι ἱρὸς περὶ αὐτοῦ λόγος
 λεγόμενος. Ἐς δὲ Ἡλίου πόλιν καὶ Βουτοῦν θυσίας
 μούνας ἐπιτελέουσι φοιτέοντες. ἐν δὲ Παπρήμι θυσίας
 μὲν καὶ ἱρὰ, κατὰπερ καὶ τῇ ἄλλῃ, ποιεῦσι. εὖ τ' ἂν δὲ
 γίνηται καταφερῆς ὁ ἥλιος, ὀλίγοι μὲν τινες τῶν ἱρέων
 5 περὶ τὸ ἄγαλμα πεποnéαται, οἱ δὲ πολλοὶ αὐτέων, ξύ-
 λων κορύνας ἔχοντες, ἐσᾶσι τοῦ ἱεροῦ ἐν τῇ ἐσόδῳ. ἄλ-
 λοι δὲ εὐχολὰς ἐπιτελέοντες πλεῦνες χιλίων ἀνδρῶν,

61

Festum Isi-
 dos Busiriti-
 cum: [2, 40]
 quidnam
 indicio sit,
 Cares qui
 Egyptum
 incolant,
 hospites
 esse.

62

Minervæ fe-
 stum Saiti-
 cum noctur-
 num, lucere
 nis per to-
 tam Egy-
 ptum ac-
 censis,

63

Festum Solis
 Heliopoli-
 tanum; La-
 tonæ, Butoi-
 ticum; Mar-
 tis, Papremi-
 ticum, in
 quo lignis
 convulsa-

rant sibi
mutuo ca-
pita.

64

Ejus con-
suetudinis
origo: Æ-
gyptiorum
et Græco-
rum in ade-
undis tem-
plis castitas.

65

Bestiarum
cultus apud
Ægyptios:
necis earum
pœna mors.

ἑκάστοι ἔχοντες ξύλα, καὶ οὗτοι ἐπὶ τὰ ἕτερα ἀλέες ἐσ-
σι. τὸ δὲ ἄγαλμα ἐὼν ἐν νηῷ μικρῷ ξυλίνῳ κατακε-
χρυσωμένῳ, προεκκομίζουσι τῇ προτεραίῃ ἐς ἄλλο οἴ- 10
κημα ἱρόν. οἱ μὲν δὴ ὀλίγοι οἱ περὶ τῷγαλμα λελειμμέ-
νοι, ἔλκουσι τετράκυκλον ἄμαξαν, ἄγουσαν τὸν νηόν
τε καὶ τὸ ἐν τῷ νηῷ ἐνεὸν ἄγαλμα. οἱ δὲ οὐκ ἐῷσι
ἐν τοῖσι προφυλαίοισι ἐσεῷτες ἐσιέναι. οἱ δὲ εὐχω-
λιμαῖοι, τιμωρέοντες τῷ θεῷ, παίουσι αὐτοὺς ἀλεξό- 15
μενοι. ἐνθαῦτα μάχη ξύλοισι καρτερῇ γίνεται· κε-
φαλὰς τε συναράσσονται, καὶ, ὡς ἐγὼ δοκέω, πολλοὶ
καὶ ἀποθνήσκουσι ἐκ τῶν τραμάτων· οὐ μέντοι οἱ γε
Αἰγύπτιοι ἔφασαν ἀποθνήσκειν οὐδένα. Τὴν δὲ πανήγυ-
ριν ταύτην ἐκ τοῦδε νομίσαι φασὶ οἱ ἐπιχώριοι. οἰκέειν
ἐν τῷ ἱρῷ τούτῳ τοῦ Ἄρεος τὴν μητέρα· καὶ τὸν Ἄρεα
ἀπότροφον γενόμενον, ἐλθεῖν ἐξανδρωμένον, ἐθέλοντα τῇ
μητρὶ συμμίξαι· καὶ τοὺς προπόλους τῆς μητρὸς, οἵα 5
οὐκ ὁπωπότης αὐτὸν πρότερον, οὐ περιορᾷν παριέναι,
ἀλλ' ἀπερύκειν· τὸν δ' ἐξ ἄλλης πόλιος ἀγαγόμενον ἀν-
δράπους, τοὺς τε προπόλους τρηχέως περισπεῖν, καὶ
ἐσελθεῖν παρὰ τὴν μητέρα. ἀπὸ τούτου τῷ Ἀρεῖ ταύ-
την τὴν πλῆγὴν ἐν τῇ ὀρθῇ νενομικέναι φασί. καὶ τὸ 10
μὴ μίσγεσθαι γυναῖξιν ἐν ἱροῖσι, μηδὲ ἀλούτους ἀπὸ γυ-
ναικῶν ἐς ἱρὰ ἐσιέναι, οὗτοί εἰσι οἱ πρῶτοι θρησκευσαν-
τες. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι σχεδὸν πάντες ἄνθρωποι, πλὴν
Αἰγυπτίων καὶ Ἑλλήνων, μίσχονται ἐν ἱροῖσι· καὶ ἀπὸ
γυναικῶν ἀνισάμενοι, ἄλουτοι ἐσέρχονται ἐς ἱρόν, νομί- 15
ζοντες ἀνδράπους εἶναι κατὰπερ τὰ ἄλλα κτήνεα. καὶ
γὰρ τὰ ἄλλα κτήνεα ὁρᾷν καὶ ὀρνίθων γένεα ὀχευόμενα
ἐν τε τοῖσι νηοῖσι τῶν θεῶν καὶ ἐν τοῖσι τεμένεσι. εἰ
ῶν ἦν τῷ θεῷ τοῦτο μὴ φίλον, οὐκ ἂν οὐδὲ τὰ κτήνεα
ποιέειν. οὗτοι μὲν νυν τοιαῦτα ἐπιλέγοντες ποιεῦσι, ἐμοί 20
γε οὐκ ἄρεσά. Αἰγύπτιοι δὲ θρησκευοῦσι περισσῶς τὰ
τε ἄλλα περὶ τὰ ἱρὰ, καὶ δὴ καὶ τάδε. εὐῦσα δὲ Αἴγυ-
πτος ὄμιρος τῇ Λιβύῃ, οὐ μάλα θηριώδης ἐστί. τὰ δὲ
εἶντα σφι, ἅπαντα ἱρὰ νενομίσαι· καὶ τὰ μὲν, σύντροφα
αὐτοῖσι τοῖσι ἀνθρώποισι· τὰ δὲ, οὐ. τῶν δὲ εἵνεκεν 5
ἀνέϊται τὰ ἱρὰ, εἰ λέγοιμι, καταβαίην ἂν τῷ λόγῳ ἐς τὰ
θεῖα πρῆγματα, τὰ ἐγὼ φεύγω μάλιστα ἀπηγέεσθαι.

τὰ δὲ καὶ εἶρηκα αὐτῶν ἐπιψάυσας, ἀναγκαίῃ κατα-
 λαμβανόμενος εἶπον. νόμος δέ ἐστι περὶ τῶν θηρίων ὧδε
 10 ἔχων. μελεδωνοὶ ἀποδεδέχεται τῆς τροφῆς χωρὶς ἐκά-
 σων, καὶ ἔρσενες καὶ θήλειαι τῶν Αἰγυπτίων, τῶν παῖς
 παρὰ πατρὸς ἐκδέκεται τὴν τιμὴν. οἱ δὲ ἐν τῇσι πόλισι
 ἕκαστοι εὐχὰς τάσδε σφί ἀποτελέουσιν· εὐχόμενοι τῷ θεῷ
 τοῦ ἂν ᾗ τὸ θηρίον, ξυροῦντες τῶν παιδίων ἢ πᾶσαν τὴν
 15 κεφαλὴν, ἢ τὸ ἥμισυ, ἢ τὸ τρίτον μέρος τῆς κεφαλῆς,
 ἰσᾶσι σαθρῷ πρὸς ἀργύριον τὰς τρίχας· τὸ δ' ἂν ἐλκύ-
 σῃ, τοῦτο τῇ μελεδωνῷ τῶν θηρίων δίδοι. ἢ δ' ἂν τ' αὐ-
 τοῦ τάμνουσα ἰχθῦς, παρέχει βορρὴν τοῖσι θηρίοις.
 τροφή μὲν δὴ αὐτοῖσι τοιαύτη ἀποδέδεκται. τὸ δ' ἂν τις
 20 τῶν θηρίων τούτων ἀποκτείνῃ, ἣν μὲν ἐκὼν, θάνατος ἢ
 ζημίῃ· ἣν δὲ ἀέκων, ἀποτίνει ζημίην τὴν ἂν οἱ ἱεεὶς τάξ-
 ωνται. ὅς δ' ἂν ἴβιν ἢ ἰρηκα ἀποκτείνῃ, ἣν τε ἐκὼν, ἣν
 τε ἀέκων, τεθνάναι ἀνάγκη. Πολλῶν δὲ ἐόντων ὁμο- 66
 τροφῶν τοῖσι ἀνθρώποισι θηρίων, πολλῷ ἂν ἔτι πλέω *Felium ge-*
 ἐγίνετο, εἰ μὴ κατελάμβανε τοὺς αἰελοῦρους τοιάδε. ἐπεὶ ἂν *nus crescere*
 τέκωσι αἱ θήλειαι, οὐκέτι φοιτέουσιν παρὰ τοὺς ἔρσενας· *quid vetet:*
 5 οἱ δὲ, διζήμενοι μίσγασθαι αὐτῇσι, οὐκ ἔχουσι. πρὸς ὧν *luctus in*
 ταῦτα σοφίζονται τάδε· ἀρπάζοντες ἀπὸ τῶν θηλέων *morte felis,*
 καὶ ὑπαιρεόμενοι τὰ τέκνα, κτείνουσι· κτείναντες μέντοι, *item in ca-*
 οὐ πατέονται. αἱ δὲ, σερισκόμεναι τῶν τέκνων, ἄλλων *nis.*
 δὲ ἐπιθυμέουσιν, ἔτω δὴ ἀπικνέονται παρὰ τὰς ἔρσενας.
 10 Φιλότεκνον δὲ τὸ θηρίον. πυρκαϊῆς δὲ γενομένης, θεῖα
 πρήγματα καταλαμβάνει τοὺς αἰελοῦρους· οἱ μὲν γὰρ
 Αἰγύπτιοι διασάντες φυλακὰς ἔχουσι τῶν αἰελοῦρων,
 ἀμελήσαντες σβεννύναι τὸ καιόμενον· οἱ δὲ αἰέλαροι, δια-
 δύνοντες καὶ ὑπερθρώσκοντες τὰς ἀνθρώπους, ἐσάλλονται
 15 ἐς τὸ πῦρ. ταῦτα δὲ γινόμενα, πένθεα μεγάλα τοὺς
 Αἰγυπτίους καταλαμβάνει. ἐν ὅτεοις δ' ἂν οἰκίοις
 αἰέλουρος ἀποθάνῃ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, οἱ ἐνοικέοντες
 πάντες ξυρέονται τὰς ὀφρύας μούνας· παρ' ὅτεοις δ' ἂν
 κύων, πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλὴν. Ἀπάγονται δὲ 67
 οἱ αἰέλουροι ἀποθανόντες ἐς ἱρὰς σέγας, ἐνθα θάπτον- *Ubi et quo-*
 ται ταριχευθέντες ἐν Βουβάσι πόλι· τὰς δὲ κύνας ἐν τῇ *modo hæ-*
 ἐωῦτῶν ἕκαστοι πόλιν θάπτουσι ἐν ἰρῇσι θήκησι. ὥς δ' *atque aliæ*
 5 αὐτως τῇσι κυσὶ οἱ ἰχνευταὶ θάπτονται. τὰς δὲ μυγα- *nonnullæ*
bestiæ sepe-
liantur.

68

Crocodili
natura : pa-
eem agit
cum solo
trochilo.

λὰς καὶ τοὺς ἰρηκας ἀπάγουσι ἐς Βουτοῦν πόλιν· τὰς δὲ ἰβίς ἐς Ἑρμέω πόλιν. τὰς δὲ ἄρκτους εἰσάγουσιν ἐπὶ τὴν σπασίαν, καὶ τοὺς λύκους, οὐ πολλὰ τῶν ἐόντων ἀλωπέκων μέζονας, αὐτοῦ θάπτουσι τῇ ἂν εὐρεθέωσι κείμενοι. Τῶν δὲ κροκοδείλων φύσις, ἔστι τοιήδε. τοὺς χειμεριωτάτους μῆνας τέσσερας ἐσθίει οὐδέν· ἐὼν δὲ τετράπουν, χερσαῖον καὶ λιμναῖόν ἐστι· τίκτει μὲν γὰρ ὡς ἐν γῇ, καὶ ἐκλέπει· καὶ τὸ πολλὸν τῆς ἡμέρας διατρίβει ἐν τῷ ξηρῷ, τὴν δὲ νύκτα πᾶσαν ἐν τῷ ποταμῷ. θερμότερον γὰρ δὴ ἐστὶ τὸ ὕδωρ τῆς τε αἰθρίας καὶ τῆς ὁρόσου. πάντων δὲ τῶν ἡμῶν ἰδμεν θνητῶν, τοῦτο ἐξ ἐλαχίστου μέγιστον γίνεται. τὰ μὲν γὰρ ὡς, χηνέων οὐ πολλὰ μέζονα τίκτει· καὶ ὁ νεοσσὸς κατὰ λόγον τοῦ ὠοῦ γίνεται· αὐξανόμενος δὲ, γίνεται καὶ ἐς ἑπτακαίδεκα πῆχας, καὶ 10 μέζων ἔτι. ἔχει δὲ ὀφθαλμοὺς μὲν ὕψος, ὁδόντας δὲ μεγάλους καὶ χαυλιόδοντας, κατὰ λόγον τοῦ σώματος. γλῶσσαν δὲ μοῦνον θηρίων οὐκ ἔφυσε. οὐδὲ τὴν κάτω κινεῖ γνάθον· ἀλλὰ καὶ τοῦτο μοῦνον θηρίων τὴν ἄνω γνάθον προσάγει τῇ κάτω. ἔχει δὲ καὶ ὄνυχας καρτε- 15 ρούς, καὶ δέρμα λεπιδωτὸν ἄρρηκτον ἐπὶ τοῦ σώματος. τυφλὸν δὲ ἐν ὕδατι, ἐν δὲ τῇ αἰθρίᾳ ὁξυδερκέστατον. ἅτε δὴ ὦν ἐν ὕδατι δίσαιταν ποιεύμενον, τὸ σῶμα ἐνδοθεν φορέει πᾶν μεσὸν βδελλέων. τὰ μὲν δὴ ἄλλα θύρεα καὶ θηρία φεύγει μιν· ὁ δὲ τροχίλος εἰρηναῖόν οἱ ἐστὶ, ἅτε ὠφελεο- 20 μένω πρὸς αὐτοῦ· ἐπεὶ γὰρ ἐς τὴν γῆν ἐκβῇ ἐκ τοῦ ὕδατος ὁ κροκόδειλος, καὶ ἔπειτα χάνη, (εἰδότες γὰρ τοῦτο ὡς ἐπίπαν ποιεῖν πρὸς τὸν ζέφυρον,) ἐνθαῦτα ὁ τροχίλος ἐσδύνων ἐς τὸ σῶμα αὐτοῦ, καταπίνει τὰς βδέλλας· ὁ δὲ, ὠφελεύμενος ἡδεται, καὶ οὐδὲν σίνεται τὸν 25 τροχίλον. Τοῖσι μὲν δὴ τῶν Αἰγυπτίων ἰροί εἰσι οἱ κροκόδειλοι, τοῖσι δ' οὐ, ἀλλ' ἅτε πολεμίους περιέπουσι. οἱ δὲ περὶ τε Θήβας καὶ τὴν Μοίριος λίμνην οἰκέοντες, καὶ κάρτα ἡγνῶνται αὐτοὺς εἶναι ἰρούς. ἐκ πάντων δὲ ἕνα ἐκάτεροι τρέφουσι κροκόδειλον, δεδιδαγμένον εἶναι χει- 30 ροθήδεα· ἀρτήματά τε λίθινα χυτὰ καὶ χρύσεια ἐς τὰ ὦτα ἐνθέντες, καὶ ἀμφιδέας περὶ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας, καὶ σιτία ἀπότακτα διδόντες καὶ ἰρήϊα, καὶ περιέποντες ὡς κάλλιψα ζῶντας· ἀποθανόντας δὲ ταριχεύου-

69

Crocodilum
Ægyptii alii
colunt, alii
comedunt :
ipsi eum
champsam
nominant :
crocodilum
Iones dixe-
runt.

10 α τες, θάπτουσι ἐν ἱρῇσι θήκησι. οἱ δὲ περὶ Ἐλεφαντί-
 νην πόλιν οἰκέοντες, καὶ ἐσθίουσι αὐτοὺς, οὐκ ἡγεόμενοι
 ἱρούς εἶναι. καλέονται δὲ οὐ κροκόδειλοι, ἀλλὰ χάμψαι.
 κροκοδείλους δὲ Ἰωνες ὠνόμασαν, εἰκάζοντες αὐτῶν τὰ
 εἶδεα τοῖσι παρὰ σφίσι γινόμενοισι κροκοδείλοισι τοῖσι
 ἐν τῇσι αἵμασιῇσι. Ἄγραι δὲ σφεων πολλὰ κατεσέα-
 5 σι, καὶ παντοῖαι· ἡ δ' ὧν ἐμοίγε δόκεει ἀξιοτάτη ἀπη-
 γήσιος εἶναι, ταύτην γράφω· ἐπεὶ νῶτον ὕδρ' ἀλεάσθη
 περὶ ἄγκισρον, μετῖει ἐς μέσον τὸν ποταμόν· αὐτὸς δὲ
 5 ἐπὶ τοῦ χείλεος τοῦ ποταμοῦ ἔχων δέλφακα ζωὴν, ταύ-
 την τύπτει. ἐπακούσας δὲ τῆς φωνῆς ὁ κροκόδειλος,
 ἵεται κατὰ τὴν φωνήν· ἐντυχὼν δὲ τῷ νώτῳ, κατα-
 πίνει· οἱ δὲ, ἔλκουσι. ἐπεὶ δὲ ἐξελκυσθῇ ἐς γῆν,
 πρῶτον ἀπάντων ὁ θηρευτῆς πηλῶ κατ' ὧν ἔπλασε
 10 αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. τοῦτα δὲ ποιήσας, κάρτα εὐ-
 πετέως τὰ λοιπὰ χειροῦται· μὴ ποιήσας δὲ τοῦτο, σὺν
 πόνῳ. Οἱ δὲ ἵπποι οἱ ποτάμιοι νομῶ μὲν τῷ Παπρη-
 5 μίτῃ ἰσοί εἰσι, τοῖσι δὲ ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι οὐκ ἰσοί.
 φύσιν δὲ παρέχονται ἰδέης τοιήνδε· τετράπουν ἐσὶ, δί-
 χηλον, ὀπλὰ βοῦς, σιμόν, λοφιὴν ἔχον ἵππου, χαυλιό-
 5 δοντας φαῖνον, οὐρὴν ἵππου καὶ φωνήν· μέγαθος, ὅσον
 τε βοῦς ὁ μέγιστος· τὸ δέρμα δ' αὐτοῦ ἔτω δὴ τι παχύ ἐσσι,
 ὥς αὐτοῦ γενομένου, ξυστὰ ποιέεσθαι ἀκόντια ἐξ αὐτοῦ.
 Γίνονται δὲ καὶ ἐνύδριες ἐν τῷ ποταμῷ, τὰς ἰσὰς ἡγην-
 72 ται εἶναι. νομίζουσι δὲ καὶ πάντων ἰχθύων τὸν καλεῖ-
 μενον λεπιδωτὸν, ἰρὸν εἶναι, καὶ τὴν ἔγχελυν. ἱρούς δὲ
 τούτους εἶναι τοῦ Νείλου φασί· καὶ τῶν ὀρνίθων τοὺς
 χηναλώπεκας. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ὀρνίς ἱρὸς, τῷ οὐνομα
 73 φοῖνιξ. ἐγὼ μὲν μιν οὐκ εἶδον, εἰ μὴ ὅσον γραφῇ· καὶ γὰρ
 δὴ καὶ σπάνιος ἐπιφοιτᾷ σφι, δι' ἐτέων, ὥς Ἡλιουπο-
 λῖται λέγουσι, πεντακοσίων. φοιτᾷν δὲ τότε φασί, ἐπεὶ
 5 οἱ ἀποθάνῃ ὁ πατήρ. ἔστι δὲ, εἰ τῇ γραφῇ παρόμοιος,
 τοσόσδε καὶ τοιόσδε· τὰ μὲν αὐτῷ χρυσόκομα τῶν πτε-
 ρῶν, τὰ δὲ, ἐρυθρά· ἐς τὰ μάλισα αἰετῷ περιήγησιν
 ὁμοιότατος, καὶ τὸ μέγαθος. τοῦτον δὲ λέγουσι μηχα-
 νᾶσθαι τάδε, ἐμοὶ μὲν οὐ πρὶς λέγοντες· ἐξ Ἀραβίης
 10 ὁρμεώμενον, ἐς τὸ ἱρὸν τοῦ Ἡλίου κομίζειν τὸν πατέρα,
 ἐν σμύρνῃ ἐμπλάσσοντα, καὶ θάπτειν ἐν τοῦ Ἡλίου τῷ

70

Captura
crocodilo-
rum.

71

Hippopota-
mus in qua
præfectura
sacer: de-
scribitur.

72

Lutra, squa-
meus, an-
guilla, vul-
panser.

73

Phoenix
qualis et
quantus: fa-
bula de illo.

- ἰρῶ. κομίζειν δὲ οὕτω· πρῶτον, τῆς σμύρνης ὥν πλάσσειν ὅσον τε δυνατός ἐστι φέρειν· μετὰ δὲ, πειραῖσθαι αὐτὸ φορέοντα· ἐπεὰν δὲ ἀποπειρηθῇ, οὕτω δὴ κοιλήναντα τὸ ὥν, τὸν πατέρα ἐς αὐτὸ ἐντιθέναι· σμύρνη δὲ 15 ἄλλη ἐμπλάσσειν τοῦτο, καθότι τοῦ ὥου ἐγκοιλήνας ἐνέθηκε τὸν πατέρα· ἐσκειμένου δὲ τοῦ πατρὸς, γίνεσθαι τῷτο βάρους· ἐμπλάσαντα δὲ, κομίζειν μιν ἐπ' Αἰγύπτου ἐς τοῦ Ἡλίου τὸ ἱρόν. ταῦτα μὲν τοῦτον τὸν ὄρνιν λέγουσι ποιεῖν. Εἰσὶ δὲ περὶ Θήβας ἱροὶ ὄφεις, ἀνθρώπων οὐδαμῶς δηλήμονες· οἱ μεγάθει ἔόντες μικροὶ, δύο κέρεα φορέουσι, πεφυκότα ἐξ ἄκρης τῆς κεφαλῆς. τοὺς ἀποθανόντας θάπτουσι ἐν τῷ ἰρῶ τοῦ Διός· τούτου γὰρ σφεας τοῦ θεοῦ φασὶ εἶναι ἱρούς. Ἔστι δὲ χῶρος τῆς Ἀραβίης κατὰ Βουτοῦν πόλιν μάλιστά κη κείμενος· καὶ ἐς τοῦτο τὸ χωρίον ἦλθον πυνθανόμενος περὶ τῶν πτερωτῶν ὀφίων. ἀπικόμενος δὲ, εἶδον ὅσέα ὀφίων, καὶ ἀκάνθας· πλήθει μὲν ἀδύνατα ἀπηγήσασθαι· σωροὶ δὲ 5 ἦσαν ἀκανθέων καὶ μεγάλοι, καὶ ὑποδεέστεροι, καὶ ἐλάσσονες ἔτι τούτων· πολλοὶ δὲ ἦσαν οὗτοι. ἔστι δὲ ὁ χῶρος οὗτος, ἐν τῷ αἰ ἀκάνθαι κατακεχύαται, τοιόσδε τις· ἐσβολὴ ἐξ οὐρέων σεινῶν ἐς πεδίον μέγα· τὸ δὲ πεδίον τοῦτο συνάπτει τῷ Αἰγυπτίῳ πεδίῳ. λόγος δὲ ἐστὶ, ἅμα 10 τῷ ἔαρι πτερωτοὺς ὄφεις ἐκ τῆς Ἀραβίης πέτεσθαι ἐπ' Αἰγύπτῳ· τὰς δ' ἴβις τὰς ὀρνιθας ἀπαντάσας ἐς τὴν ἐσβολὴν ταύτης τῆς χώρας, οὐ παριέναι τοὺς ὄφεις, ἀλλὰ κατακτείνειν. καὶ τὴν ἴβιν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον τετιμῆσθαι λέγουσι Ἀράβιοι μέγालως πρὸς Αἰγυπτί- 15 ων· ὁμολογέουσι δὲ καὶ Αἰγύπτιοι διὰ ταῦτα τιμᾶν τὰς ὀρνιθας ταύτας. Εἶδος δὲ τῆς μὲν ἴβιος τόδε· μέλαινα δεινῶς πᾶσα, σκέλεα δὲ φορέει γεράνου, πρόσωπον δὲ ἐς ταμάλιζα ἐπίγρυπον, μέγαθος ὅσον κρέξ. τῶν μὲν δὴ μελαινέων τῶν μαχομενέων πρὸς τοὺς ὄφεις, ἢ δ' ἰδέη. τῶν δ' ἐν ποσὶ μάλλον εἰλευμένων τοῖσι ἀνθρώποισι, 5 (διξαὶ γὰρ δὴ εἰσι αἱ ἴβιες,) ψιλὴ τὴν κεφαλὴν, καὶ τὴν δειρὴν πᾶσαν· λευκὴ πτεροῖσι, πλὴν κεφαλῆς, καὶ τοῦ αὐχένος, καὶ ἄκρων τῶν πτερύγων, καὶ τοῦ πυγαίου ἄκρου· ταῦτα δὲ τὰ εἶπον πάντα, μέλανά ἐστι δεινῶς· σκέλεα δὲ καὶ πρόσωπον, ἐμφερὴς τῇ ἐτέρῃ. τοῦ δὲ 10

74
Sacri ser-
pentes circa
Thebas.

75
Ex Arabia
serpentes
alatos advo-
lantes con-
fici ab ibi-
dibus: quas
aves ideo
sacras esse.

76
Ibidum quæ
species: a-
liud earum
genus diver-
sum: quæ
serpentum
figura.

ὄφις ἢ μορφή, οἷηπερ τῶν ὕδρων. πτίλα δὲ οὐ πτερωτὰ
φορέει, ἀλλὰ τοῖσι τῆς νυκτερίδος πτεροῖσι μάλιστά κη
ἐμφερέσεται. τοσαῦτα μὲν θηρίων περὶ ἰσῶν εἰρήσθω.
Αὐτῶν δὲ δὴ Αἰγυπτίων, οἱ μὲν περὶ τὴν σπειρομένην 77
Αἴγυπτον οἰκέουσι, μνήμην ἀνθρώπων πάντων ἐπασκέ- Qui ex Æ-
οντες μάλισα, λογιώτατοί εἰσι μακρῶ τῶν ἐγὼ ἐς διά- gyptiiscam-
πειραν ἀπικόμην. τρόπῳ δὲ ζῆς τοιῶδε δὴ χρέωνται. peustria loca
5 συρμαῖζουσι τρεῖς ἡμέρας ἐπεξῆς μηνὸς ἐκάστου, ἐμέτοισι incolunt,
θηρώμενοι τὴν ὑγιείην καὶ κλύσμασι, νομίζοντες ἀπὸ quare ii so-
τῶν τρεφόντων σιτίων πάσας τὰς νούσους τοῖσι ἀνθρώ- lertissimi
ποισι γίνεσθαι. εἰσὶ μὲν γὰρ καὶ ἄλλως Αἰγύπτιοι hominum
μετὰ Λίβυας ὑγιηρέσατοι πάντων ἀνθρώπων, τῶν ὠρέ- sint: eorum
10 ὶων, ἐμοὶ δοκέειν, εἵνεκεν, ὅτι οὐ μεταλλάσσουσι αἱ ὥραι. corporis cu-
ἐν γὰρ τῇσι μεταβολῇσι τοῖσι ἀνθρώποισι αἱ νοῦσοι ra, cibus et
μάλισα γίνονται, τῶν τε ἄλλων, πάντων, καὶ δὴ καὶ potus.
τῶν ὠρέων μάλισα. ἄρτοφαγέουσιν δὲ ἐκ τῶν ὀλυρέων
ποιεῦντες ἄρτους, τοὺς ἐκεῖνοι κυλλήσις ὀνομάζουσι.
15 οἶνω δ' ἐκ κριθέων πεποιημένῳ διαχρέωνται. οὐ γὰρ
σφί εἰσι ἐν τῇ χώρῃ ἄμπελοι. ἰχθύων δὲ τοὺς μὲν, πρὸς
ἥλιον αὐήναντες ὠμοὺς σιτέονται· τοὺς δ', ἐξ ἄλμης τε-
ταριχευμένους. ὀρνίθων δὲ τοὺς τε ὄρτυγας, καὶ τὰς
νήσσας, καὶ τὰ σμικρὰ τῶν ὀρνιθίων ὠμὰ σιτέονται,
20 προταριχεύσαντες. τὰ δὲ ἄλλα ὅσα ἢ ὀρνιθίων ἢ ἰχθύων
ἐσὶ σφί ἐχόμενα, χωρὶς ἢ ὀκόσοι σφί ἰσοὶ ἀποδεδέχα-
ται, τοὺς λοιποὺς ὀπτοὺς καὶ ἐφθοὺς σιτέονται. Ἐν 78
δὲ τῇσι συνουσίῃσι τοῖσι εὐδαίμοσι αὐτέων, ἐπεὰν ἀπὸ In commes-
δείπνου γένωνται, περιφέρει ἀνὴρ νεκρὸν ἐν σορῶ ξύλινον satione ar-
πεποιημένον, μεμιμημένον ἐς ταμάλισα καὶ γραφῇ καὶ gumentum
5 ἔργῳ· μέγαθος ὅσον τε πάντα πηχυαῖον, ἢ δίπηχυν· bibendi a
δεικνὺς δὲ ἐκάσῳ τῶν συμποτέων, λέγει, “ Ἐς τοῦτον morte.
“ ὀρέων, πῖνέ τε καὶ τέρπευ· ἔσσαι γὰρ ἀποθανῶν τοι-
“ οὔτος.” ταῦτα μὲν παρὰ τὰ συμπόσια ποιεῦσι. Πα- 79
τρίοισι δὲ χρεώμενοι νόμοισι, ἄλλον οὐδένα ἐπικτέωνται. Carmina
τοῖσι ἄλλα τε ἐπάξιά ἐσι νόμιμα, καὶ δὴ καὶ αἰσμα patria: Ma-
ἐν ἐσι, ὅπερ ἐν τε Φοινίκη ἀνοίδιμόν ἐσι καὶ ἐν Κύπρῳ, neros, anti-
5 καὶ ἄλλῃ· κατὰ μέντοι ἔθνεα οὐνομα ἔχει· συμφέρεται quissimum
δὲ τῷτο εἶναι τὸ οἱ Ἕλληνες Λῖνον ὀνομάζοντες αἰίδου- carmen, et
σι· ὥςε πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀποθωυμάζειν με τῶν idem quod
Græcorum
Linus.

- περὶ Αἴγυπτον ἐόντων, ἐν δὲ δὴ καὶ τὸν Λῆνον ὁκόθεν
 ἔλαβον· φαίνονται δὲ αἰεὶ κοτε τοῦτον αἰείδοντες· ἔστι δὲ
 Αἴγυπτισι ὁ Λῆνος καλούμενος Μανέρως· ἔφασαν δέ μιν 10
 Αἰγύπτιοι τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος Αἰγύπτου παῖδα
 μουννογενέα γενέσθαι· ἀποθανόντα δ' αὐτὸν ἄνωρον, θρή-
 νοισι τούτοις ὑπ' Αἰγυπτίων τιμηθῆναι· καὶ αἰοδὴν τε
 ταύτην πρώτην καὶ μούνην σφίσι γενέσθαι. Συμφέ-
 ρονται δὲ καὶ τόδε ἄλλο Αἰγύπτιοι Ἑλλήνων μούνοισι
 Λακεδαιμονίοισι. οἱ νεώτεροι αὐτέων τοῖσι πρεσβυτέ-
 ροισι συντυγχάνοντες, εἴκουσι τῆς ὁδοῦ καὶ ἐκτράπον-
 ται· καὶ ἐπιούσι, ἐξ ἑδρῆς ὑπανιστάται. τόδε μέντοι 5
 ἄλλοισι Ἑλλήνων οὐδαμοῖσι συμφέρονται· ἀντὶ τοῦ
 προσαγορεύειν ἀλλήλους ἐν τῇσι ὁδοῖσι προσκυνέουσι,
 κατιέντες μέχρι τοῦ γούνατος τὴν χεῖρα. Ἐνδεδύκασι
 δὲ κιθῶνας λινέους, περὶ τὰ σκέλεα θυσανωτοὺς, οὓς
 καλέουσι καλασίρις· ἐπὶ τούτοις δὲ εἰρίνεα εἴματα
 λευκὰ ἐπαναβληδὸν φορέουσι. οὐ μὲν τοι ἔς γε τὰ ἱρὰ
 ἐσφέρεται εἰρίνεα, οὐδὲ συγκαταθάπτεται σφι· οὐ γὰρ 5
 ὅσιον. ὁμολογέουσι δὲ ταῦτα τοῖσι Ὀρφικοῖσι καλεομέ-
 νοισι καὶ Βακχικοῖσι, ἐοῦσι δὲ Αἰγυπτίοισι, καὶ Πυθα-
 γορείοισι. οὐδὲ γὰρ τούτων τῶν ὀργίων μετέχοντα, ὅσιόν
 ἐστι ἐν εἰρινέοισι εἶμασι θαφθῆναι. ἔστι δὲ περὶ αὐτῶν
 ἱρὸς λόγος λεγόμενος. Καὶ τάδε ἄλλα Αἰγυπτίοισι ἔστι
 ἐξευρημένα· μείς τε καὶ ἡμέρη ἐκάστη θεῶν ὅτε ἔστι· καὶ
 τῇ ἑκάστῃ ἡμέρῃ γενόμενος, ὅτέοισι ἐγκυρήσει, καὶ ὅπως
 τελευτήσῃ, καὶ ὁκοῖός τις ἔσῃ. καὶ τούτοις τῶν Ἑλ-
 λήνων οἱ ἐν ποιήσῃ γενόμενοι ἐχρήσαντο. τέρατά τε 5
 πλέω σφιν ἀνεύρηται ἢ τοῖσι ἄλλοισι ἅπασιν ἀνθρώ-
 ποισι. γενομένου γὰρ τέρατος, φυλάσσουσι γραφόμενοι
 τῷ ποδαῖνον. καὶ ἦν κοτε ὕσερον παραπλήσιον τούτῳ
 γένηται, κατὰ ταῦτόν νομίζουσι ἀποβήσεσθαι. Μαν-
 τικὴ δὲ αὐτοῖσι ὥδε διακέεται. ἀνθρώπων μὲν οὐδενὶ
 προσκέεται ἡ τέχνη, τῶν δὲ θεῶν μετεξετέροισι. καὶ
 γὰρ Ἡρακλέος μαντήϊον αὐτόθι ἔστι, καὶ Ἀπόλλωνος,
 καὶ Ἀθηναίης, καὶ Ἀρτέμιδος, καὶ Ἄρεος, καὶ Διός· 5
 καὶ ὅγε μάλιστα ἐν τιμῇ ἄγονται πάντων τῶν μαντηῶν,
 Αἰητοῦς ἐν Βουτοῖ πόλει ἔστι. οὐ μέντοι αἱ γε μαντηῖαί
 σφι κατὰ ταῦτόν ἐσῶσι, ἀλλὰ διάφοροί εἰσι. Ἡ δὲ
 84

Honor erga
maiores na-
tu, salutatio
mutua.

Vestes li-
neae ac la-
neae : laneae
vestes pro-
fanæ.

Menses et
dies singuli
sacratī : the-
ma natali-
tium : pro-
digiorum
observatio.

Divinatio-
nem solis
Diis quibus-
dam attri-
bui.

ἰητρικὴ κατὰ τὰδε σφί δέδασαι. μιῆς νούσου ἕκαστος Medici alii
alius morbi.
 ἰητρός ἐστι, καὶ οὐ πλεόνων. πάντα δ' ἰητρῶν ἐστὶ πλέα.
 οἱ μὲν γὰρ, ὀφθαλμῶν ἰητροὶ κατεσέεσιν· οἱ δὲ, κεφα-
 5 λῆς· οἱ δὲ, ὀδόντων· οἱ δὲ, τῶν κατὰ νηδύν· οἱ δὲ, τῶν
 ἀφανέων νούσων. Θρῆνοι δὲ καὶ ταφαί σφρων, εἰσὶ 85
 αἶδε· τοῖσι ἂν ἀπογένηται ἐκ τῶν οἰκητῶν ἄνθρωπος, Luctus in
morte pro-
pinquorum.
 τοῦ τις καὶ λόγος ἦ, τὸ θῆλυ γένος πᾶν τὸ ἐκ τῶν οἰ-
 κητῶν τούτων κατ' ὧν ἐπλάσατο τὴν κεφαλὴν πηλῷ
 5 ἢ καὶ τὸ πρόσωπον. καὶ πεῖτα ἐν τοῖσι οἰκίοισι λιποῦσαι
 τὸν νεκρὸν, αὐταὶ ἀνὰ τὴν πόλιν σροφώμεναι, τύπτονται
 ἐπεζωσμένοι, καὶ φαίνουσιν τοὺς μαζούς· σὺν δὲ σφί
 αἱ προσήκουσαι πᾶσαι. ἐτέρωθεν δὲ οἱ ἄνδρες τύπτον-
 ται, ἐπεζωσμένοι καὶ οὗτοι. ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι,
 οὕτω ἐς τὴν ταρίχευσιν κομίζουσι. Εἰσὶ δὲ οἱ ἐπ' αὐτῷ 86
 τούτῳ κατέαται, καὶ τέχνην ἔχουσι ταύτην. οὗτοι ἐπεὰν Triplex con-
diendi ca-
daveris ra-
tio: qualis
prima:
gummi pro
glutine.
 σφί κομισθῇ νεκρὸς, δεικνύασι τοῖσι κομίσασιν παραδείγ-
 ματα νεκρῶν ξύλινα, τῇ γραφῇ μεμιμημένα. καὶ τὴν μὲν
 5 σπουδαιοτάτην αὐτέων φασὶ εἶναι, τοῦ οὐκ ὅσιον ποιεῖν
 μαὶ τὸ οὐνομα ἐπὶ τοιούτῳ πρήγματι ὀνομάζειν· τὴν δὲ
 δευτέραν δεικνύασι ὑποδεεσέραν τε ταύτης καὶ εὐτελεσέ-
 ρην· τὴν δὲ τρίτην, εὐτελεστάτην. φράσαντες δὲ, πυν-
 θάνονται παρ' αὐτέων κατὰ ἣν τινα βούλονται σφί σκευ-
 10 ασθῆναι τὸν νεκρὸν. οἱ μὲν δὴ ἐκποδῶν, μισθῷ ὁμολο-
 γήσαντες, ἀπαλλάσσονται· οἱ δὲ ὑπολειπόμενοι ἐν οἰκή-
 μασι, ὥδε τὰ σπουδαιοτάτα ταριχεύουσι. πρῶτα μὲν
 σκολιῷ σιδήρῳ διὰ τῶν μυξωτήρων ἐξάγουσιν τὸν ἐγκέφα-
 λον, τὰ μὲν αὐτοῦ ἔσω ἐξάγοντες, τὰ δὲ φάρμακα ἐγχε-
 15 οντες. μετὰ δὲ, λίθῳ Αἰθιοπικῷ ὀξείῳ παρασχίσαντες
 παρὰ τὴν λαπάρην, ἐξ ὧν εἶλον τὴν κοιλίην πᾶσαν. ἐκκα-
 θήσαντες δὲ αὐτήν, καὶ διηθήσαντες οἶνω φοινικητῷ, αὐτὶς
 διηθέουσι θυμῆμασι τετριμμένοις. ἔπειτα τὴν νηδὺν
 σμύρνης ἀκηράτου τετριμμένης, καὶ κασίης, καὶ τῶν
 20 ἄλλων θυωμάτων, πλὴν λιθανωτοῦ, πλήσαντες, συρ-
 ράπτουσι ὀπίσω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, ταριχεύουσι
 λίτρῳ, κρύψαντες ἡμέρας ἐβδομήκοντα· πλεῖνας δὲ του-
 τέων οὐκ ἔξει ταριχεύειν. ἐπεὰν δὲ παρέλθωσι αἱ
 ἐβδομήκοντα, λούσαντες τὸν νεκρὸν, κατειλίσσουσι πᾶν
 25 αὐτῷ τὸ σῶμα σινδόνης βυσσίνης τελαμῷσι κατατετρη-

- μένοισι, ὑποχρίοντες τῷ κόμμι, τῷ δὴ ἀντὶ κόλλης τα-
πολλὰ χρέωνται Αἰγύπτιοι. ἐνθεῦτεν δὲ παραδεξάμενοί
μιν οἱ προσήκοντες, ποιεῦνται ξύλινον τύπον ἀνθρω-
ποειδέα· ποιησάμενοι δὲ, ἐσεργνῦσι τὸν νεκρόν· καὶ κα-
τακληίσαντες οὕτω, θησαυρίζουσι ἐν οἰκήματι θηκαίῳ, 50
ἰσάντες ὁρθὸν πρὸς τοῖχον. οὕτω μὲν τοὺς τὰ πολυτε-
87-88 λέςατα σκευάζουσι νεκρούς. Τοὺς δὲ τὰ μέσα βουλο-
μένους, τὴν δὲ πολυτελετήν φεύγοντας, σκευάζουσι ὥδε·
ἐπεὰν τοὺς κλυσηῆρας πλήσωνται τοῦ ἀπὸ τοῦ κέδρου
ἀλείφατος γινομένου, ἐν ᾧν ἔπληταν τοῦ νεκροῦ τὴν κοι-
λίην, οὔτε ἀναταμόντες αὐτόν, οὔτε ἐξελόντες τὴν νηδύν· 5
κατὰ δὲ τὴν ἔδρην ἐσηθήσαντες, καὶ ἐπιλαβόντες τὸ
κλύσμα τῆς ὀπίσω ὁδοῦ, ταριχεύουσι τὰς προκειμέ-
νας ἡμέρας· τῇ δὲ τελευταίῃ ἐξιῖσι ἐκ τῆς κοιλῆς
τὴν κεδρίην, τὴν ἐσῆκαν πρότερον· ἡ δὲ ἔχει τοσ-
αύτην δύναμιν, ὥς ἃμα ἐνωτῇ τὴν νηδὺν καὶ τὰ 10
σπλάγχνα κατατετηκότα ἐξάγει· τὰς δὲ σάρκας τὸ
νίτρον κατατῆκει· καὶ δὴ λείπεται τοῦ νεκροῦ τὸ δέσμα
μοῦνον, καὶ τὰ ὀστέα. ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, ἀπ’
ᾧν ἔδωκαν οὕτω τὸν νεκρόν, οὐδὲν ἔτι πρηγματευθέντες.
88 Ἡ δὲ τρίτη ταρίχευσις ἐστὶ ἥδε, ἥ τοὺς χρήμασι ἀσθε-
νερέους σκευάζει. συρμαίῃ διηθήσαντες τὴν κοιλίην,
ταριχεύουσι τὰς ἐβδομήκοντα ἡμέρας, καὶ ἔπειτα ἀπ’
ᾧν ἔδωκαν ἀποφέρεσθαι. Τὰς δὲ γυναῖκας τῶν ἐπι-
89 φανέων ἀνδρῶν, ἐπεὰν τελευτήσωσι, οὐ παραυτίκα δι-
δοῦσι ταριχεύειν, οὐδὲ ὅσαι ἂν ᾧσι εὐειδέες κάρτα καὶ
λόγου πλεῦνος γυναῖκες· ἀλλ’ ἐπεὰν τριταῖαι ἢ τεταρ-
ταῖαι γένωνται, οὕτω παραδιδούσι τοῖσι ταριχεύουσι. 5
τοῦτο δὲ ποιέουσι οὕτω τοῦδε εἵνεκα, ἵνα μὴ σφι οἱ τα-
ριχευταὶ μίσγωνται τῇσι γυναιξί. λαμφθῆναι γάρ τινά
φασι μισγόμενον νεκρῷ προσφάτω γυναικός· κατειπεῖν
90 δὲ τὸν ὁμότεχνον. Ὃς δ’ ἂν ἢ αὐτῶν Αἰγυπτίων ἢ ξεί-
νων ὁμοίως ὑπὸ κροκοδείλου ἀρπαχθεὶς, ἢ ὑπ’ αὐτοῦ τοῦ
ποταμοῦ φαίνεται τεθνηὼς, κατ’ ἣν ἂν πόλιν ἐξενει-
χθῇ, τούτους πᾶσα ἀνάγκη ἐς τὰ ταριχεύσαντας αὐτόν,
καὶ περιεείλαντας ὥς κάλλινα, θάψαι ἐν ἱρῇσι θήκησι. 5
οὐδὲ ψαῦσαι ἔξεσι αὐτοῦ ἄλλον οὐδένα, οὔτε τῶν προση-
κόντων, οὔτε τῶν φίλων· ἀλλὰ μιν οἱ ἱερεῖς αὐτοὶ οἱ τοῦ

Reliqua duo
genera con-
dituræ.

Mulieres
eximiae, de-
functæ non
statim con-
diuntur.

Ab crocodi-
lo raptus,
aut mersus
fluvio, sa-
crum funus.

Νείλου, ἅτε πλέον τι ἢ ἀνθρώπου νεκρὸν, χειραπτάζον-
 τες θάπτουσι. Ἑλληνικοῖσι δὲ νομαίοισι φεύγουσι χρά-
 σθαι· τὸ δὲ σύμπαν εἰπεῖν, μηδ' ἄλλων μηδαμᾶ μηδα-
 μῶν ἀνθρώπων νομαίοισι. οἱ μὲν νυν ἄλλοι Αἰγύπτιοι
 οὕτω τοῦτο φυλάσσουσι. ἔσι δὲ Χέμμις πόλις μεγάλη
 5 νομοῦ τοῦ Θηβαϊκοῦ, ἐγγὺς Νέης πόλιος. ἐν ταύτῃ τῇ
 πόλει ἐστὶ Περσέος τοῦ Δανάης ἱρὸν τετράγωνον· περὶ
 δὲ αὐτοῦ φοίνικες πεφύκασι. τὰ δὲ πρόπυλα τοῦ ἱεροῦ
 λίθινά ἐσι, κάρτα μεγάλα· ἐπὶ δὲ αὐτοῖσι ἀνδριάντες
 δύο ἐστᾶσι λίθινοι μεγάλοι. ἐν δὲ τῷ περιβεβλημένῳ
 10 τούτῳ γῆρος τε ἐνι, καὶ ἄγαλμα ἐν αὐτῷ ἐνέσθηκε
 Περσέος· οὗτοι οἱ Χεμμῖται λέγουσι τὸν Περσέα
 πολλάκι μὲν ἀνὰ τὴν γῆν φαίνεσθαι σφί, πολλάκι
 δὲ ἔσω τοῦ ἱεροῦ· σανδάλιον τε αὐτοῦ πεφορημένον εὗρί-
 σκεσθαι, ἐὼν τὸ μέγαθος δίπηχυ· τὸ ἐπεὰν φανῇ, εὐθη-
 15 νέειν ἅπασαν Αἴγυπτον. ταῦτα μὲν λέγουσι. ποιεῦσι
 δὲ τάδε Ἑλληνικὰ τῷ Περσείῳ· ἀγῶνα γυμνικὸν τιθεῖσι
 διὰ πάσης ἀγωνίης ἔχοντα· παρέχοντες ἄεθλα, κτήνεα
 καὶ χλαίνας καὶ δέρματα. εἰρομένου δέ μευ ὃ, τι σφί
 μούνοισι ἔωθε ὁ Περσεὺς ἐπιφαίνεσθαι, καὶ ὃ, τι κεχω-
 20 ρίδαται Αἰγυπτίων τῶν ἄλλων, ἀγῶνα γυμνικὸν τιθέν-
 τες, ἔφασαν τὸν Περσέα ἐκ τῆς ἐωϋτίων πόλιος γεγονέ-
 ναι. τὸν γὰρ Δαναὸν καὶ τὸν Λυγκέα, ἐόντας Χεμμί-
 τας, ἐκπλῶσαι ἐς τὴν Ἑλλάδα. ἀπὸ δὲ τούτων γενεη-
 λογέοντες, κατέβαινον ἐς τὸν Περσέα. ἀπικόμενον δὲ αὐ-
 25 τὸν ἐς Αἴγυπτον, κατ' αἰτίην τὴν καὶ Ἕλληνες λέγουσι,
 οἴσονται ἐκ Λιβύης τὴν Γοργοῦς κεφαλὴν, ἔφασαν ἐλθεῖν
 καὶ παρὰ σφέας, καὶ ἀναγνῶναι τοὺς συγγενέας πάν-
 τας· ἐκμεμαθηκότα δέ μιν ἀπικέσθαι ἐς Αἴγυπτον, τὸ
 τῆς Χέμμιος οὐνομα πεπυσμένον παρὰ τῆς μητρός·
 30 ἀγῶνα δὲ οἱ γυμνικὸν, αὐτοῦ κελεύσαντος, ἐπιτελέειν.
 Ταῦτα μὲν πάντα οἱ κατύπερθε τῶν ἐλέων οἰκέοντες
 Αἰγύπτιοι νομίζουσι. οἱ δὲ δὴ ἐν τοῖσι ἔλεσι κατοικη-
 μένοι, τοῖσι μὲν αὐτοῖσι νόμοισι χρέωνται τοῖσι καὶ οἱ
 ἄλλοι Αἰγύπτιοι· καὶ τᾶλλα, καὶ γυναικὶ μιῇ ἑκάστος
 5 αὐτέων συνοικέει, κατὰ περ Ἕλληνες. ἀτὰρ πρὸς εὐτε-
 λείην τῶν σιτίων τάδε σφί ἄλλα ἐξεύρηται· ἐπεὰν
 πλήρης γένηται ὁ ποταμὸς, καὶ τὰ πεδία πελαγίσῃ,
 solis pisci-

91

Chemmis
 urbs: in ea
 Perseo tem-
 plum et sig-
 num di-
 catum, et
 instituti lu-
 di gymnici.

92

Egyptio-
 rum qui lo-
 ca palustria
 habitant,
 mores ii-
 dem: victus
 e loto et by-
 blo; aut ex
 solis pisci-

bus ad so-
lem siccatis.

93

Pisces in
paludibus
natos, gre-
gatim in
mare abe-
unt gigne-
re, ac rede-
unt ova
parere :
in multitu-
dine palustri-
um piscium
quæ causa.

φύεται ἐν τῷ ὕδατι κρίνεα πολλὰ, τὰ Αἰγύπτιοι κα-
λέουσι λωτόν. ταῦτ' ἐπεὰν δρέψωσι, αὐαίνουσι πρὸς
ἥλιον· καὶ ἔπειτα τὸ ἐκ τοῦ μέσου τοῦ λωτοῦ, τῇ μή- 10
κωνι ἐὼν ἐμφερές, πτίσαντες, ποιεῦνται ἐξ αὐτοῦ ἄρ-
τους ὀπτούς πυρί. ἔσι δὲ καὶ ἡ ῥίζα τοῦ λωτοῦ τού-
του ἐδωδίμη, καὶ ἐγγλύσσει, ἐπιεικέως ἐὼν σρογγύ-
λον, μέγαθος κατὰ μῆλον. ἔσι δὲ καὶ ἄλλα κρίνεα ῥό-
δοισι ἐμφερέα, ἐν τῷ ποταμῷ γινόμενα καὶ ταῦτα· ἐξ 15
ᾧ ὁ καρπὸς ἐν ἄλλῃ κάλυκι παραφυομένη ἐκ τῆς ῥίζης
γίνεται, κηρίῳ σφηκῶν ἰδέην ὁμοιότατον. ἐν τέτῳ τρωκτᾷ
ὅσον τε πυρὴν ἐλαίης ἐγγίνεται συχνά. τρώγεται δὲ
καὶ ἀπαλὰ ταῦτα καὶ αὔα. τὴν δὲ βύβλον τὴν ἐπέτειον
γινομένην, ἐπεὰν ἀνασπάσῃ ἐκ τῶν ἐλέων, τὰ μὲν ἄνω 20
αὐτῆς ἀποτάμνοντες, ἐς ἄλλο τι τράπουσι· τὸ δὲ κάτω
λελειμμένον ὅσον τε ἐπὶ πῆχυν, τρώγουσι, καὶ πωλέουσι.
οἱ δὲ ἂν καὶ κάρτα βούλωνται χρηστῇ τῇ βύβλῳ χρᾶ-
σθαι, ἐν κλιβάνῳ διαφανεῖ πνίξαντες, οὕτω τρώγουσι. οἱ
δὲ τινες αὐτῶν ζῶσι ἀπὸ τῶν ἰχθύων μούνων· τοὺς ἐπεὰν 25
λάβωσι, καὶ ἐξέλῳσι τὴν κοιλίην, αὐαίνουσι πρὸς ἥλιον,
καὶ ἔπειτα αὔους ἐόντας σιτέονται. Οἱ δὲ ἰχθύες οἱ ἀγε-
λαῖοι, ἐν μὲν τοῖσι ποταμοῖσι οὐ μάλα γίνονται· τρε-
φόμενοι δὲ ἐν τῇσι λίμνῃσι, τοιάδε ποιεῦσι. ἐπεὰν σφεας
ἐσίῃ οἷσρος κυῖσκεσθαι, ἀγεληδὸν ἐκπλώουσι ἐς τὴν θά-
λασσαν· ἡγέονται δὲ οἱ ἔρσενες, ἀπορῥαίνοντες τοῦ θορᾶ· 5
αἱ δὲ, ἐπόμενοι ἀνακάπτουσι, καὶ ἐξ αὐτοῦ κυῖσκονται.
ἐπεὰν δὲ πλήρεις γένωνται ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἀναπλώουσι
ὀπίσω ἐς τὴν θάλασσαν τὰ ἐωῦτῶν ἕκαστοι. ἡγέονται μέντοι γε
οὐκέτι οἱ αὐτοὶ, ἀλλὰ τῶν θηλέων γίνεται ἡ ἡγεμονίη.
ἡγεύμεναι δὲ ἀγεληδὸν, ποιεῦσι οἷόν περ ἐποίησιν οἱ ἔρσε- 10
νες. τῶν γὰρ ὧν ἀπορῥαίνουσι κατ' ὀλίγους τῶν κέγ-
χρων· οἱ δὲ ἔρσενες καταπίνουσι ἐπόμενοι. εἰσὶ δὲ οἱ κέγ-
χροι οὗτοι, ἰχθύες. ἐκ δὲ τῶν περιγινομένων καὶ μὴ κα-
ταπινομένων κέγχρων οἱ τρεφόμενοι ἰχθύες γίνονται. οἱ
δ' ἂν αὐτέων ἀλῶσι ἐκπλώνοντες ἐς θάλασσαν, φαίνον- 15
ται τετριμμένοι τὰ ἐπαρισερὰ τῶν κεφαλέων· οἱ δ' ἂν
ὀπίσω ἀναπλώνοντες, τὰ ἐπιδεξιά τετρίφαται. πᾶσχεσι
δὲ ταῦτα διὰ τόδε. ἐχόμενοι τῆς γῆς ἐπ' ἀρισερὰ κατα-
πλώουσι ἐς θάλασσαν, καὶ ἀναπλώνοντες ὀπίσω, τῆς

20 αὐτῆς ἀντέχονται, ἐγχειμπτόμενοι καὶ ψαύοντες ὡς μά-
 λιστα, ἵνα μὴ ἀμάρτοιεν τῆς ὁδοῦ διὰ τὸν ῥόον. ἔπεαν δὲ
 πληθύνεσθαι ἄρχεται ὁ Νεῖλος, τὰ τε κοῖλα τῆς γῆς
 καὶ τὰ τέλματα τὰ παρὰ τὸν ποταμὸν, πρῶτα ἄρχεται
 πίπλασθαι, διηθέοντος τοῦ ὕδατος ἐκ τοῦ ποταμοῦ· καὶ
 25 αὐτίκα τε πλέα γίνεται ταῦτα, καὶ παραχρῆμα ἰχθύων
 σμικρῶν πίπλαται πάντα. κόθεν δὲ εἰκὸς αὐτοὺς γίνε-
 σθαι, ἐγὼ μοι δοκέω κατανοεῖν τοῦτο. τοῦ προτέρου ἔτεος
 ἔπεαν ἀπολίπη ὁ Νεῖλος, οἱ ἰχθύες οἱ τεκόντες ὡὰ ἐς
 τὴν ἰλὺν, ἅμα τῷ ἐσχάτῳ ὕδατι ἀπαλλάσσονται· ἔπεαν
 30 δὲ περιελθόντος τοῦ χρόνου πάλιν ἐπέλθῃ τὸ ὕδωρ, ἐκ
 τῶν ὡῶν τούτων παραυτίκα γίνονται οἱ ἰχθύες. καὶ
 περὶ μὲν τοὺς ἰχθῦς οὕτω ἔχει. Ἀλείφατι δὲ χρέωνται 94
 Αἰγυπτίων οἱ περὶ τὰ ἔλαια οἰκέοντες, ἀπὸ τῶν σιλλικυ- *Olei cicini
 usus ad un-
 cturam et
 ad lucer-
 nas.*
 πρίων τοῦ καρποῦ, τὸ καλεῦσι μὲν Αἰγύπτιοι κίκι·
 ποιεῦσι δὲ ὧδε· παρὰ τὰ χεῖλεα τῶν τε ποταμῶν καὶ
 5 τῶν λιμνέων σπείρουσι τὰ σιλλικύπρια ταῦτα, τὰ ἐν
 Ἑλλησι αὐτόματα ἄγρια φύεται· ταῦτα ἐν τῇ Αἰγύπτῳ
 σπειρόμενα, καρπὸν φέρει πολλὸν μὲν, δυσώδεα δέ· τοῦ-
 τον ἔπεαν συλλέξωνται, οἱ μὲν κόψαντες ἀπιπαῦσι· οἱ
 δὲ καὶ φρύξαντες ἀπέψουσι, καὶ τὸ ἀπορρέον ἀπ' αὐτοῦ
 10 συγκομίζονται. ἔσι δὲ πῖον, καὶ οὐδὲν ἥσσον τοῦ ἐλαίου
 τῷ λύχνῳ προσηνές· ὁδμὴν δὲ βαρέαν παρέχεται. Πρὸς 95
 δὲ τοὺς κώνωπας ἀφθόγους ἐόντας τάδε σφί ἔσι μεμη- *Remedium
 adversus
 culices.*
 χανημένα. τοὺς μὲν τὰ ἄνω τῶν ἐλέων οἰκέοντας οἱ
 πύργοι ὠφελέουσι, ἐς οὓς ἀναβαίνοντες κοιμούνται· οἱ
 5 γὰρ κώνωπες ὑπὸ τῶν ἀνέμων οὐκ οἷοί τέ εἰσι ὑψοῦ πέτε-
 σθαι. τοῖσι δὲ περὶ τὰ ἔλαια οἰκέουσι τάδε ἀντὶ τῶν
 πύργων ἄλλα μεμηχάνηται. πᾶς ἀνὴρ αὐτέων ἀμφί-
 βλησρον ἔκτηται, τῷ τῆς ἡμέρης μὲν ἰχθῦς ἀγρεύει, τὴν
 δὲ νύκτα αὐτῷ χρᾶται ἐν τῇ ἀναπαύεται κοίτῃ· περὶ
 10 ταύτην ἴσῃσι τὸ ἀμφίβλησρον, καὶ ἔπειτα ἐνδύς, ὑπ' αὐτῷ
 καθεύδει. οἱ δὲ κώνωπες, ἣν μὲν ἐν ἱματίῳ ἐνελιξάμε-
 νος εὐδῇ ἢ σινδόνι, διὰ τούτων δάκνουσι· διὰ δὲ τοῦ δι-
 κτύου οὐδὲ πειρῶνται ἀρχήν. Τὰ δὲ δὴ πλοῖά σφι, τοῖσι 96
 φορτηγέουσι, ἔσι ἐκ τῆς ἀκάνθης ποιεύμενα, τῆς ἢ μορφῇ *Navium ve-
 ctoriarum
 structura et
 cursus.*
 μὲν ἔσι ὁμοιοτάτη τῷ Κυρηναίῳ λωτῷ· τὸ δὲ δάκρυον,
 κόμμι ἔσι· ἐκ ταύτης ὧν τῆς ἀκάνθης κοψάμενοι ξύλα

ὅσον τε διπήχεα, πλινθηδὸν συντιθεῖσι, ναυπηγεύμενοι 5
τρόπον τοιόνδε· περὶ γόμφους πυκνοὺς καὶ μακροὺς πε-
ριείρουσι τὰ διπήχεα ξύλα· ἐπεὰν δὲ τρόπῳ τούτῳ ναυ-
πηγήσωνται, ζυγὰ ἐπιπολῆς τείνουσι αὐτῶν. νομέῃσι δὲ
οὐδὲν χρέωνται· ἔσωθεν δὲ τὰς ἀρμονίας ἐν ᾧν ἐπάκτω-
σαν τῇ βύβλῳ. πηδάλιον δὲ ἐν ποιεῦνται, καὶ τοῦτο διὰ 10
τῆς τρόπιος διαδύνεται. ἰσῶ δὲ ἀκανθίνῳ χρέωνται,
ἰσίοισι δὲ βυβλίνοισι. ταῦτα τὰ πλοῖα ἀνὰ μὲν τὸν πο-
ταμὸν οὐ δύνανται πλέειν, ἢν μὴ λαμπρὸς ἄνεμος ἐπέχη,
ἐκ γῆς δὲ παρέλκεται. κατὰ ῥόον δὲ κομίζεται ᾧδε· ἔσι
ἐκ μυρίκης πεποιημένη θύρη, κατερράμμενη ῥίπεϊ καλά- 15
μων, καὶ λίθος τετραμένος διτάλαντος μάλισά κη 5αθ-
μόν· τούτων τὴν μὲν θύρην δεδεμένην κάλῳ ἔμπροσθε
τοῦ πλοίου ἀπείει ἐπιφέρεισθαι, τὸν δὲ λίθον ἄλλῳ κάλῳ
ὀπισθε. ἡ μὲν δὲ θύρη, τοῦ ῥόου ἐμπίπτοντος, χωρέει
ταχέως, καὶ ἔλκει τὴν βάριν· (τοῦτο γὰρ δὴ οὖνομά ἐστι 20
τοῖσι πλοίοισι τούτοις·) ὁ δὲ λίθος ὀπισθεν ἐλκόμενος,
καὶ ἐὼν ἐν βυσσῶ, κατιθύνει τὸν πλόον. ἔσε δέ σφι τὰ
πλοῖα ταῦτα πλήθει πολλὰ, καὶ ἄγει ἔνια πολλὰς χι-
λιάδας ταλάντων. Ἐπεὰν δ' ἐπέλθῃ ὁ Νεῖλος τὴν χώ-
97 ρην, αἱ πόλεις μοῦναι φαίνονται ὑπερέχουσai, μάλισά κη
ἔμφερες τῇσι ἐν τῷ Αἰγαίῳ πόντῳ νήσοισι. τὰ μὲν γὰρ
ἄλλα τῆς Αἰγύπτου, πέλαγος γίνεται· αἱ δὲ πόλεις μοῦ-
ναι ὑπερέχουσι. πορθμεύονται ᾧν, ἐπεὰν τοῦτο γένηται, 5
οὐκέτι κατὰ τὰ ῥέεθρα τοῦ ποταμοῦ, ἀλλὰ διὰ μέσου
τοῦ πεδίου. ἐς μὲν γε Μέμφιν ἐκ Ναυκράτιος ἀναπλώ-
ντι, παρ' αὐτὰς τὰς παραμίδας γίνεται ὁ πλόος· ἔσι
δὲ οὐδ' οὗτος, ἀλλὰ παρὰ τὸ ὄξυ τοῦ Δέλτα, καὶ παρὰ
Κερκάσωρον πόλιν· ἐς δὲ Ναύκρατιν ἀπὸ θαλάσσης 10
καὶ Κανώβου διὰ πεδίου πλέων, ἥξεις κατ' Ἀνθυλλάν
τε πόλιν, καὶ τὴν Ἀρχάνδρου καλευμένην. Τουτέων δὲ
ἡ μὲν Ἀνθυλλα, εἰσοῦσα λογίμη πόλις, ἐς ὑποδήματα
ἐξαίρετος δίδοται τοῦ αἰεὶ βασιλεύοντος Αἰγύπτου τῇ
γυναικί. τοῦτο δὲ γίνεται, ἐξ ὅσου ὑπὸ Πέρσῃσι ἐσι
Αἰγυπτος. ἡ δ' ἐτέρη πόλις δοκέει μοι τὸ οὖνομα ἔχειν 5
ἀπὸ τοῦ Δαναοῦ γαμβροῦ, Ἀρχάνδρου τοῦ Φθίου τοῦ Ἀ-
χαιοῦ· καλέεται γὰρ δὴ Ἀρχάνδρου πόλις. εἴη δ' ἂν καὶ
ἄλλος τις Ἀρχανδρος· οὐ μέντοι γε Αἰγύπτιον τὸ ὄνομα.

97
Ægypti Ni-
lo inundatæ
facies et na-
vigatio.

98
Anthylla
urbs et Ar-
chandro-
polis.

ΜΕΧΡΙ μὲν τούτου, ὅψις τε ἐμὴ, καὶ γνώμη, καὶ **99**
 ἰστορίη ταῦτα λέγουσά ἐσι· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦδε, Αἰγυπτίους Menes, Ægypti rex primus, ab a. 2235 ad 2173: condidit Memphiu, et in ea templum Vulcani.
 ἔρχομαι λόγους ἐρέων, κατὰ τὰ ἤκουον· προσέσαι δὲ αὐ-
 τοῖσί τι καὶ τῆς ἐμῆς ὀψιος. **Τὸν ΜΗΝΑ**, τὸν πρῶτον
 βασιλεύσαντα Αἰγύπτου, οἱ ἱεεὺς ἔλεγον τοῦτο μὲν ἀπο-
 γεφυρῶσαι τὴν Μέμφιν. τὸν γὰρ ποταμὸν πάντα ῥέειν
 παρὰ τὸ ὄρος τὸ ψάμμινον πρὸς Λιβύης· τὸν δὲ Μῆνα
 ἄνωθεν, ὅσον τε ἑκατὸν σταδίους ἀπὸ Μέμφιος, τὸν πρὸς
 μεσαμβρίας ἀγκῶνα προσχώσαντα, τὸ μὲν ἀρχαῖον ῥέε-
 10 θρον ἀποξηρᾶναι, τὸν δὲ ποταμὸν ὀχετεῦσαι, τὸ μέσον
 τῶν οὐρέων ῥέειν. ἔτι δὲ καὶ νῦν ὑπὸ Περσέων ὁ ἀγκῶν
 οὗτος τοῦ Νείλου, ὃς ἀπεργμένος ῥέει, ἐν φυλακῇσι με-
 γάλῃσι ἔχεται, φρασσόμενος ἀνὰ πᾶν ἔτος. εἰ γὰρ ἐθε-
 λήσει ῥήξας ὑπερβῆναι ὁ ποταμὸς ταύτῃ, κίνδυνος πάσῃ
 15 Μέμφι κατακλυσθῆναί ἐσι. ὥς δὲ τῷ Μῆνι τούτῳ τῷ
 πρῶτῳ γενομένῳ βασιλέϊ χέρσον γεγονέναι τὸ ἀπεργμέ-
 νον, τοῦτο μὲν, ἐν αὐτῷ πόλιν κτίσαι ταύτην, ἣτις νῦν
 Μέμφις καλεῖται· ἔσι γὰρ καὶ ἡ Μέμφις ἐν τῷ σεινῷ
 τῆς Αἰγύπτου· ἔξωθεν δὲ αὐτῆς περιορύξαι λίμνην ἐκ
 20 τοῦ ποταμοῦ πρὸς βορέην τε καὶ πρὸς ἐσπέρην· τὸ γὰρ
 πρὸς τὴν ἡῶ αὐτὸς ὁ Νεῖλος ἀπέργει. τοῦτο δὲ, τοῦ
 Ἡφαίστου τὸ ἱερὸν ιδρύσασθαι ἐν αὐτῇ, ἐὼν μέγα τε καὶ
 ἀξιαπηγητότατον. Μετὰ δὲ τοῦτον, κατέλεγον οἱ ἱεεὺς **100**
 ἐκ βύβλου ἄλλων βασιλῆων τριηκοσίων τε καὶ τριήκοντα Reges post Menem cccxxx, in quibus Æthiopes xviii, et una mulier Nitocris nomine, imperans ab a. 1994 ad 1982: quomodo hæc ultia sit cædem fraternam.
 οὐνόματα. ἐν τοσαύτησι δὲ γενεῇσι ἀνθρώπων, ὀκτω-
 καίδεκα μὲν Αἰθίοπες ἦσαν, μίῃ δὲ γυνὴ ἐπιχωρή· οἱ δὲ
 5 ἄλλοι, ἄνδρες Αἰγύπτιοι· τῇ δὲ γυναικὶ οὐνομα ἦν ἣτις
 ἔβασίλευσε, τόπερ τῇ Βαβυλωνίῃ, Νίτωκρῖς. τὴν ἔλε-
 γον τιμωρέουσιν ἀδελφεῖ, τὸν Αἰγύπτιοι βασιλεύοντα
 σφέων ἀπέκτειναν· ἀποκτείναντες δὲ, οὕτω ἐκείνῃ ἀπέ-
 10 δοσαν τὴν βασιληίην· τούτῳ τιμωρέουσιν, πολλοὺς Αἰ-
 γυπτίων διαφθεῖραι δόλω. ποιησαμένην γὰρ μιν οἴκημα
 περίμηκες, ὑπόγαιον, καινοῦν τῷ λόγῳ, νόῳ δὲ ἄλλα μη-
 χανᾶσθαι· καλέσασαν δὲ μιν Αἰγυπτίων τοὺς μάλις α
 μεταίτιους τοῦ φόνου ἦδεε, πολλοὺς ἐσιᾶν· δαινυμένοισι
 δὲ ἐπεῖναι τὸν ποταμὸν δι' αὐλῶνος κρυπτοῦ μεγάλου.
 15 ταύτης μὲν πέρι τοσαῦτα ἔλεγον· πλὴν ὅτι αὐτὴν μιν,
 ὥς τοῦτο ἐξέργασο, ρίψαι ἐς οἴκημα σποδοῦ πλέον, ὅπως

- 101** ἀτιμώρητος γένηται. Τῶν δὲ ἄλλων βασιλέων, οὐ γὰρ
 Rex Mæris, ultimus il-
 lorum, ab a.
 1445 ad
 1416: ejus
 tria opera. ἔλεγον οὐδεμίην ἔργων ἀπόδεξιν, κατ' οὐδὲν εἶναι λαμ-
 πρότητος, πλὴν ἐνὸς τοῦ ἐσχάτου αὐτῶν Μοίριος. τοῦ-
 τον δὲ ἀποδέξασθαι μνημόσυνα, τοῦ Ἡφαίστου τὰ πρὸς
 βορρῇν ἄνεμον τετραμμένα προπύλαια· λίμνην τε ὀρύξαι, 5
 τῆς ἢ περιόδου ὅσων ἐς ἰσθμίου ὕψος δηλώσω· πυρα-
 μίδας τε ἐν αὐτῇ οἰκοδομῆσαι, τῶν τοῦ μεγάρου πύργου,
 ὁμοῦ αὐτῇ τῇ λίμνῃ ἐπιμνήσομαι. τοῦτον μὲν τοσαῦτα
 ἀποδέξασθαι· τῶν δὲ οὐδένα ἄλλων οὐδέν. Παραμειψά-
 μενος ὦν τούτους, τοῦ ἐπὶ τούτοις γενομένου βασιλέως,
 τῷ οὐνομα ἦν Σέσωσις, τούτου μνήμην ποιήσομαι·
 τὸν ἔλεγον οἱ ἱερεῖς πρῶτον μὲν πλοίοισι μακροῖσι ὁρμη-
 θέντα ἐκ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, τοὺς παρὰ τὴν Ἐρυθρὴν 5
 θάλασσαν κατοικημένους κατασρέφειν· ἐς δὲ πλεοντά-
 μιν πρὸς αὐτὸν ἀπικέσθαι ἐς θάλασσαν οὐκέτι πλωτὴν
 ὑπὸ βραχέων. ἐνδεῦτεν δὲ ὡς ὀπίσω ἀπίκετο ἐς Αἴ-
 γυπτον, κατὰ τῶν ἱερέων τὴν φάτιν, στρατιὴν πολλὴν
 λαβὼν ἤλαυνε διὰ τῆς ἡπείρου, πᾶν ἔθνος τὸ ἐμποδὼν 10
 κατασρέφόμενος. ὅτεοισι μὲν νυν αὐτέων ἀλκίμοισι ἐνε-
 τύγχανε, καὶ δεινῶς γλιχομένοις περὶ τῆς ἐλευθερίας,
 τούτοις μὲν σήλας ἐνίστη ἐς τὰς χώρας, διὰ γραμμά-
 των λεγούσας τό, τε ἐωῦτοῦ οὐνομα καὶ τῆς πάτρης,
 καὶ ὡς δυνάμει τῇ ἐωῦτοῦ κατεσρέψατό σφεας. ὅτεων 15
 δὲ ἀμαχητὶ καὶ εὐπετέως παρέλαβε τὰς πόλεις, τούτοις
 δὲ ἐνέγραφε ἐν τῇσι σήλησι κατὰ ταῦτα καὶ τοῖσι ἀν-
 δρητοῖσι τῶν ἐθνέων γενομένοις· καὶ δὴ καὶ αἰδοῖα γυ-
 ναικὸς προσενέγραφε, δῆλα βουλούμενος ποιέειν ὡς εἴη-
 σαν ἀνάλκιδες. Ταῦτα δὴ ποιέων, διεξήϊε τὴν ἡπειρον·
 Quousque in Europam
 arma tule-
 rit: Colchi
 ab Ægyptiis
 oriundi:
 quæ gentes
 virilia cir-
 cumcidant. ἐς δὲ ἐκ τῆς Ἀσίας ἐς τὴν Εὐρώπην διαβάς, τοὺς τε Σκύ-
 θας κατεσρέψατο καὶ τοὺς Θρήικας. ἐς τούτους δὲ μοι
 δοκέει καὶ οὐ προσώτατα ἀπικέσθαι ὁ Αἰγύπτιος στρα-
 τός. ἐν μὲν γὰρ τῇ τούτων χώρῃ φαίνονται σταθεῖσαι 5
 αἱ σήλαι· τὸ δὲ προσωτέρω τούτων, οὐκέτι. ἐνδεῦτεν
 δὲ ἐπιστρέψας ὀπίσω ἦϊε· καὶ ἐπεὶ τε ἐγένετο ἐπὶ Φάσι
 ποταμῷ, οὐκ ἔχω τὸ ἐνδεῦτεν ἀτρεκέως εἰπεῖν, εἴτε
 αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Σέσωσις ἀποδασάμενος τῆς ἐωῦ-
 τοῦ στρατιῆς μέρη ὅσονδ' αὐτοῦ κατέλιπε τῆς χώρας 10
 οἰκήτορας· εἴτε τῶν τινὲς στρατιωτέων τῇ πλάνῃ αὐτοῦ
 ἀχθεσθέντες, περὶ Φάσιν ποταμὸν κατέμειναν. Φαί-

νονται μὲν γὰρ ἔόντες οἱ Κόλχοι Αἰγύπτιοι· νοήσας δὲ
 πρότερον αὐτὸς, ἢ ἀκούσας ἄλλων, λέγω. ὥς δέ μοι ἐν
 Φροντίδι ἐγένετο, εἰρόμην ἀμφοτέρους· καὶ μᾶλλον οἱ
 Κόλχοι ἐμεμνέατο τῶν Αἰγυπτίων, ἢ οἱ Αἰγύπτιοι τῶν
 Κόλχων. νομίζειν δ' ἔφασαν Αἰγύπτιοι τῆς Σεσώστριος
 στρατιῆς εἶναι τοὺς Κόλχους· αὐτὸς δὲ εἴκασα τῇδε, καὶ
 ὅτι μελάγχροές εἰσι καὶ ἐλότριχες. καὶ τῷτο μὲν ἐς ἑδὲν
 ἀνήκει· εἰσὶ γὰρ καὶ ἕτεροι τοιοῦτοι. ἀλλὰ τοῖσι δὴ καὶ
 10 μᾶλλον, ὅτι μούνοι πάντων ἀνθρώπων Κόλχοι καὶ Αἰγύ-
 πτιοι καὶ Αἰθίοπες περιτάμνονται ἀπ' ἀρχῆς τὰ αἰδοῖα.
 Φοίνικες δὲ καὶ Σύροι οἱ ἐν τῇ Παλαισίνῃ, καὶ αὐτοὶ
 ὁμολογέουσιν παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι. Σύριοι δὲ
 οἱ περὶ Θερμώδοντα καὶ Παρθένιον ποταμὸν, καὶ Μά-
 15 κρωνες οἱ τέτοισι ἀσυγείτονες ἔόντες, ἀπὸ Κόλχων φασὶ
 νεωστὶ μεμαθηκέναι. οὗτοι γὰρ εἰσι οἱ περιταμνόμενοι
 ἀνθρώπων μούνοι· καὶ οὔτε Αἰγυπτίοισι φαίνονται ποιεῦν-
 τες κατὰ ταῦτά. αὐτῶν δὲ Αἰγυπτίων καὶ Αἰθιόπων
 οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὁκότεροι παρὰ τῶν ἑτέρων ἐξέμαθον·
 20 ἀρχαῖον γὰρ δὴ τι φαίνεται εἶναι. ὥς δ' ἐπιμισγόμενοι
 Αἰγύπτῳ ἐξέμαθον, μέγα μοι καὶ τόδε τεκμήριον γίνε-
 ται. Φοινίκων ὁκόσοι τῇ Ἑλλάδι ἐπιμίσγονται, οὐκέτι
 Αἰγυπτίους μιμέονται κατὰ τὰ αἰδοῖα, ἀλλὰ τῶν ἐπι-
 γινομένων οὐ περιτάμνουσι τὰ αἰδοῖα. Φέρε νυν καὶ 105
 ἄλλο εἶπω περὶ τῶν Κόλχων, ὥς Αἰγυπτίοισι προσφε- Colchi et
 ρέες εἰσὶ. λῖνον μούνοι οὗτοί τε καὶ Αἰγύπτιοι ἐργάζον- Ægyptii li-
 ται κατὰ ταῦτά· καὶ ἡ ζώη πᾶσα καὶ ἡ γλῶσσα ἐμ- no elabo-
 30 φερῆς ἐστὶ ἀλλήλοισι. λῖνον δὲ τὸ μὲν Κολχικόν, ὑπὸ rando, et vi-
 Ἑλλήνων Σαρδονικὸν κέκληται· τὸ μέντοι ἀπ' Αἰγύπτου ta, et lingua
 ἀπικνεύμενον, καλεῖται Αἰγύπτιον. Τὰς δὲ σήλας τὰς 106
 Ἰσα κατὰ τὰς χώρας ὁ Αἰγύπτου βασιλεὺς Σέσωστρις, Cippi victo-
 αἱ μὲν πλεῦνες οὐκέτι φαίνονται περιεοῦσαι· ἐν δὲ τῇ riae de im-
 Παλαισίνῃ Συρίῃ αὐτὸς ὄρεον εἰσάσας, καὶ τὰ γράμματα bellibus, in
 40 τὰ εἰρημένα ἐνεόντα, καὶ γυναικὸς αἰδοῖα. εἰσὶ δὲ καὶ Palaestina:
 περὶ Ἰωνίην δύο τύποι ἐν πέτεσσι ἐγκεκολλημένοι τού- duæ statuæ
 του τοῦ ἀνδρὸς, τῇ τε ἐκ τῆς Ἐφεσίου ἐς Φώκαιαν ἔρ- circa Ioni-
 χονται, καὶ τῇ ἐκ Σαρδίων ἐς Σμύρνην. ἐκατέρωθεν am, Sesostri-
 ἀνὴρ ἐγγέγλυπται, μέγαθος πέμπτης σπιθαμῆς, τῇ im-
 10 μὲν δεξιῇ χειρὶ ἔχων αἰχμὴν, τῇ δὲ ἀριστερᾷ τόξα, καὶ aginem
 referentes,
 non Memne-
 nis.

τὴν ἄλλην σκευὴν ὡσαύτως· καὶ γὰρ Αἰγυπτίων καὶ Αἰθιοπίδα ἔχει· ἐκ δὲ τοῦ ὤμου εἰς τὸν ἕτερον ὤμον διὰ τῶν σπηδεῶν γράμματα ἰσὰ Αἰγύπτια διήκει ἐγκεκολλημένα, λέγοντα τάδε, ΕΓΩ ΤΗΝΔΕ ΤΗΝ ΧΩΡΗΝ ΩΜΟΙΣΙ ΤΟΙΣΙ ΕΜΟΙΣΙ ΕΚΤΗΣΑΜΗΝ. ὅσις 15

δὲ καὶ ὁκόθεν εἰς, ἐνθαῦτα μὲν οὐ δηλοῖ, ἐτέρωθι δὲ δεδήλωκε. τὰ δὲ καὶ μετεξέτεροι τῶν θησαυμένων, Μέμνονος εἰκόνα εἰκάζουσὶ μιν εἶναι, πολὺ τῆς ἀληθείης ἀπολελειμμένοι. Τοῦτον δὲ τὸν Αἰγύπτιον Σέσωσριν ἀναχωρέοντα, καὶ ἀνάγοντα πολέας ἀνθρώπους τῶν ἔθνεων τῶν τὰς χώρας κατεσρέψατο, ἔλεγον οἱ ἱεεῖς, ἐπεὶ τε ἐγένετο ἀνακομιζόμενος ἐν Δάφνησι τῇσι Πηλουσίησι, τὸν ἀδελφεὸν ἐωῦτοῦ, τῷ ἐπέτρεψε Σέσωσρις 5 τὴν Αἴγυπτον, τοῦτον ἐπὶ ξείνια αὐτὸν καλέσαντα, καὶ πρὸς αὐτῷ τοὺς παῖδας, περινηῆσαι ἔξωθεν τὴν οἰκίην ὕλη· περινηήσαντα δὲ, ὑποπρῆσαι. τὸν δὲ ὡς μαθεῖν τοῦτο, αὐτίκα συμβουλεύεσθαι τῇ γυναικί. καὶ γὰρ δὴ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτὸν ἅμα ἄγεσθαι. τὴν δὲ οἱ συμβου- 10 λεῦσαι, τῶν παίδων ἐόντων ἕξ, τοὺς δύο ἐπὶ τὴν πυρὴν ἐκτείναντα, γεφυρώσαι τὸ καιόμενον, αὐτοὺς δ' ἐπ' ἐκείνων ἐπιβαίνοντας ἐκσώζεσθαι. ταῦτα ποιῆσαι τὸν Σέσωσριν· καὶ δύο μὲν τῶν παίδων κατακαῆναι τρόπῳ τοιούτῳ· τοὺς δὲ λοιποὺς ἀποσωθῆναι ἅμα τῷ πατρί. Νοσή-

108

Punit fratrem: captivorum opera trahit lapides ingentes in Vulcani templum, et secat Aegyptum fossis.

σας δὲ ὁ Σέσωσρις εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ τισάμενος τὸν ἀδελφεὸν, τῷ μὲν ὁμίλῳ τὸν ἐπηγάγετο, τῶν τὰς χώρας κατεσρέψατο, τέτῳ μὲν τάδε ἐχρήσατο· τὲς τέ οἱ λίθους τοὺς ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως κομισθέντας εἰς τοῦ Ἑφαίστου 5 τοῦ ἱερὸν, ἐόντας μεγάλει περιμήκειας, οὗτοι ἦσαν οἱ ἐλκύσαντες· καὶ τὰς διώρυχας τὰς νῦν εἰσὺσας ἐν Αἰγύπτῳ πάσας οὗτοι ἀναγκαζόμενοι ὥρυσσον. ἐποιεῦν τε οὐκ ἐκόντες Αἴγυπτον, τοπρὶν εἰσῶσαν ἵππασίμην καὶ ἀμαξευομένην πᾶσαν, ἐνδεᾶ τούτων. ἀπὸ γὰρ τούτου 10 τοῦ χρόνου Αἴγυπτος, εἰσῶσα πεδιάς πᾶσα, ἀνίππος καὶ ἀναμάξευτος γέγονε· αἷτιαι δὲ τούτων αἱ διώρυχες γεγόνασι, εἰσῶσαι πολλαὶ, καὶ παντοίους τρόπους ἔχουσαι. κατέταμνε δὲ τοῦδε εἵνεκα τὴν χώραν ὁ βασιλεύς· ὅσοι τῶν Αἰγυπτίων μὴ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἐκτηντο τὰς πόλεις, 15 ἀλλ' ἀναμέσους, οὗτοι ὅκως τε ἀπίοι ὁ ποταμὸς, σπα-

νίζοντες ὑδάτων, πλατυτέροισι ἐχρέωντο τοῖσι πόμασι,
 ἐκ φρεάτων χρεώμενοι. τούτων μὲν δὴ εἵνεκα κατ-
 ετμήθη ἡ Αἴγυπτος. Κατανεῖμαι δὲ τὴν χώραν Αἴγυ- 109
 πτίοισι ἅπασι τοῦτον ἔλεγον τὸν βασιλέα, κλήρον ἴσον Æqualiter
 ἐκάσῳ τετράγωνον διδόντα· καὶ ἀπὸ τούτου τὰς προσό- et agros as-
 δους ποιήσασθαι, ἐπιτάξαντα ἀποφορὴν ἐπιτελέειν κατ' signat, et
 5 ἐνιαυτόν. εἰ δὲ τινος τοῦ κλήρου ὁ ποταμός τι παρέλοι- vectigal im-
 το, ἐλθὼν ἂν πρὸς αὐτόν, ἐσήμεναι τὸ γεγεννημένον· ὁ δὲ, ponit: Geo-
 ἔπειπε τοὺς ἐπισκεψομένους καὶ ἀναμετρήσοντας ὅσῳ metriæ ori-
 ἐλάσσων ὁ χώρος γέγονε, ὅπως τοῦ λοιποῦ κατὰ λόγον go: polum
 τῆς τεταγμένης ἀποφορῆς τελέοι. δοκέει δέ μοι ἐνθεῦ- et gnomo-
 10 ten γεωμετρίῃ εὐρεθεῖσα, ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπανελθεῖν. nem et diei
 πόλον μὲν γάρ, καὶ γνώμονα, καὶ τὰ δώδεκα μέρη partes xii
 τῆς ἡμέρης, παρὰ Βαβυλωνίων ἔμαθον οἱ Ἕλληνες. a Babylo-
 Βασιλεὺς μὲν δὴ οὗτος μῦθος Αἰγύπτιος Αἰθιοπίης niis Græci
 110 ἦρξε. μνημόσυνα δὲ ἐλίπετο πρὸ τοῦ Ἡφαισείου, ἀν- habent.
 δριάντας λιθίνους· δύο μὲν, τριήκοντα πήχεων, ἐωυτόν Solus Ægy-
 τε καὶ τὴν γυναῖκα· τοὺς δὲ παῖδας ἑόντας τέσσερας, ptiorum Se-
 5 εἴκοσι πήχεων ἕκασον. τῶνδε δὴ ὁ ἱεὺς τοῦ Ἡφαίστου sostriis Æ-
 χρόνῳ μετέπειτα πολλῶ Δαρεῖον τὸν Πέρσῃν οὐ πε- thiopibus
 ριεῖδε ἰσάντα ἔμπροσθεν ἀνδριάντα, φὰς οὐ οἱ πεποιῆ- imperavit:
 σθαι ἔργα οἷάπερ Σεσώσρῃ τῷ Αἰγυπτίῳ. Σέσωσρῃ colossos ad
 μὲν γὰρ ἄλλα τε κατασρέψασθαι ἔθνεα οὐκ ἐλάσσω Vulcani sta-
 10 ἐκείνου, καὶ δὴ καὶ Σκύθας· Δαρεῖον δὲ οὐ δυνασθῆναι tuit, suam
 Σκύθας ἐλεῖν. οὐκὼν δίκαιον εἶναι ἰσάναι ἔμπροσθεν et uxoris et
 τῶν ἐκείνου ἀναθημάτων, μὴ οὐκ ὑπερβαλλόμενον τοῖσι filiorum
 ἔργοισι. Δαρεῖον μὲν νυν λέγουσι πρὸς ταῦτα συγγνώ- imagines:
 μην ποιήσασθαι. Σεσώσρῃος δὲ τελευτήσαντος, ἐκδέ- Darii sta-
 ξασθαι ἔλεγον τὴν βασιληίην τὸν παῖδα αὐτοῦ Φερῶν· tuam poni
 τὸν ἀποδέξασθαι μὲν οὐδεμίην στρατηίην, συνενειχθῆναι ante illas
 δὲ οἱ τυφλὸν γενέσθαι, διὰ τοιόνδε πρῆγμα. τοῦ ποτα- quis vetue-
 5 μοῦ κατελθόντος μέγισα δὴ τότε ἐπ' ὀκτωκαίδεκα πῆ- rit.
 χεας, ὥς ὑπερέβαλε τὰς ἀρούρας, πνεύματος ἐμπесόντος, 111
 κυματῆς ὁ ποταμός ἐγένετο· τὸν δὲ βασιλέα λέγουσι Phero, ab
 τῷτον ἀτασθαλίῃ χρησάμενον, λαβόντα αἰχμὴν, βαλέειν an. 1357 ad
 ἐς μέσας τὰς δίνας τοῦ ποταμοῦ· μετὰ δὲ, αὐτίκα κα- 1291: quare
 10 μόντα αὐτόν τοὺς ὀφθαλμοὺς, τυφλωθῆναι. δέκα μὲν amiserit et
 ὁ δὲ ἔτεα εἶναί μιν τυφλόν· ἐνδεκάτῳ δὲ ἔτει ἀπικέσθαι quomodo
recuperarit
visum: Ni-
lus ultra
modum a-
bundans:
cavillatio
contra mu-
lieres: obe-
lisci duo in
templo So-
lis.

οἱ μαντήϊον ἐκ Βουτοῦς πόλιος, ὡς ἐξήκει τέ οἱ ὁ χρόνος
 τῆς ζημίας, καὶ ἀναβλέπει, γυναικὸς οὖρω νιψάμενος
 τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἣτις παρὰ τὸν ἐωϋτῆς ἄνδρα μόνον
 πεφοίτηκε, ἄλλων ἀνδρῶν ἐοῦσα ἄπειρος. καὶ τὸν 15
 πρώτης τῆς ἐωϋτοῦ γυναικὸς πειρᾶσθαι· μετὰ δὲ, ὡς
 οὐκ ἀνέβλεπε, ἐπεξῆς πασέων πειρᾶσθαι· ἀναβλέ-
 ψαντα δὲ, συναγαγεῖν τὰς γυναῖκας τῶν ἐπειρήθη,
 πλὴν ἢ τῆς τῷ οὖρω νιψάμενος ἀνέβλεψε, ἐς μίην πόλιν,
 ἣ νῦν καλεῖται Ἐρυθρὴ βῶλος· ἐς ταύτην συναλί- 20
 σαντα, ὑποπρῆσαι πᾶσας σὺν αὐτῇ τῇ πόλει. τῆς δὲ
 νιψάμενος τῷ οὖρω ἀνέβλεψε, ταύτην δὲ εἶχε αὐτὸς
 γυναῖκα. ἀναθήματα δὲ, ἀποφυγὼν τὴν πᾶσιν τῶν
 ὀφθαλμῶν, ἄλλα τε ἀνὰ τὰ ἰρὰ πάντα τὰ λόγιμα
 ἀνέθηκε, καὶ τοῦγε λόγον μάλιστ' ἀξιὸν ἐσι ἔχειν, ἐς τῷ 25
 Ἡλίου τὸ ἰρὸν ἀξιοθέητα ἀνέθηκε ἔργα, ὀβελοὺς δύο λι-
 θίνους, ἐξ ἑνὸς ἐόντα ἐκάτερον λίθου, μῆκος μὲν ἐκάτε-
 ρον πῆχεων ἑκατὸν, οὖρος δὲ ὀκτὼ πῆχεων. Τούτου δὲ
 ἐκδέξασθαι τὴν βασιληΐην ἔλεγον ἄνδρα Μεμφίτην, τῷ
 κατὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων γλώσσαν οὖνομα Πρωτέα εἶ-
 ναι· τοῦ νῦν τέμενός ἐστι ἐν Μέμφι κάρτα καλὸν τε καὶ
 εὖ ἐσκευασμένον, τοῦ Ἡφαιστίου πρὸς νότον ἄνεμον κεί- 3
 μενον. περιεικέουσιν δὲ τὸ τέμενος τοῦτο Φοίνικες Τύ-
 ριοι· καλεῖται δὲ ὁ χώρος οὗτος ὁ συνάπας, Τυρίων στρα-
 τόπεδον. ἐσι δὲ ἐν τῷ τεμένει τοῦ Πρωτέος ἰρὸν, τὸ κα-
 λεῖται ξείνης Ἀφροδίτης· συμβάλλομαι δὲ τοῦτο τὸ
 ἰρὸν εἶναι Ἑλένης τῆς Τυνδάρειω, καὶ τὸν λόγον ἀκηκοὺς 10
 ὡς ἐδιδαιτῆθη Ἑλένη παρὰ Πρωτέϊ, καὶ δὴ καὶ ὅτι ξεί-
 νης Ἀφροδίτης ἐπωνύμιόν ἐστι· ὅσα γὰρ ἄλλα Ἀφροδί-
 τῆς ἰρὰ ἐσι, οὐδαμῶς ξείνης ἐπικαλεῖται. Ἐλεγον δὲ
 μοι οἱ ἰρᾶς ἰσορέοντι τὰ περὶ Ἑλένην, γενέσθαι ὧδε·
 Ἀλέξανδρον ἀρπάσαντα Ἑλένην ἐκ Σπάρτης, ἀποπλέειν
 ἐς τὴν ἐωϋτοῦ· καί μιν ὡς ἐγένετο ἐν τῷ Αἰγαίῳ, ἐξῶ-
 σαι ἄνεμοι ἐκβάλλουσι ἐς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος· ἐνθεῦ- 5
 τεν δὲ (οὐ γὰρ ἀνίει τὰ πνεύματα) ἀπικνέεται ἐς Αἴγυ-
 πτον, καὶ Αἰγύπτου ἐς τὸ νῦν Κανωδικὸν καλούμενον
 σόμα τοῦ Νείλου, καὶ ἐς Ταριχείας. ἦν δὲ ἐπὶ τῆς ἡϊό-
 νος, ὁ καὶ νῦν ἐστὶ, Ἡρακλέος ἰρὸν· ἐς τὸ ἦν καταφυγὼν
 οἰκέτης ὅτεω ἀνθρώπων ἐπιβάληται σίγματα ἰρὰ, ἐωϋ- 15

112
 Proteus, ab
 s. 1291 ad
 1237: ejus
 fanum, cir-
 cumhabita-
 tum a Ty-
 riis, conti-
 nens ædem
 Veneris Ho-
 spita.

113
 Paris cum
 Helena dela-
 tus in Ægy-
 ptum: Her-
 culis Ægy-
 ptii tem-
 plum, jure
 asyli: Tho-
 nis, præfe-
 ctus ostio
 Canobico.

τὸν διδοὺς τῷ Θεῷ, οὐκ ἔξει τούτου ἄψασθαι. ὁ νόμος
 οὗτος διατελέει ἕως ὁμοίως μέχρι ἐμεῦ τῷ ἀπαρχῆς.
 τοῦ ὧν δὴ Ἀλεξάνδρου ἀπιστέαται θεράποντες, πυθόμε-
 νοι τὸν περὶ τὸ ἱρὸν ἔχοντα νόμον· ἰκέται δὲ ἰζόμενοι τοῦ
 20 Θεοῦ, κατηγόρεον τοῦ Ἀλεξάνδρου, βουλόμενοι βλάπτειν
 αὐτόν· πάντα λόγον ἐξηγεύμενοι ὡς εἶχε περὶ τὴν Ἑλέ-
 νην τε καὶ τὴν ἐς Μενέλεων ἀδικίην· κατηγόρεον δὲ
 ταῦτα πρὸς τε τοὺς ἰσέας καὶ τὸν τοῦ σώματος τούτου
 φύλακον, τῷ οὐνομα ἦν Θῶνις. Ἀκούσας δὲ τούτων ὁ 114
 Θῶνις, πέμπει τὴν ταχίστην ἐς Μέρφιν παρὰ Πρωτέα Proteus Pa-
 ἀγγελίην, λέγουσαν τάδε, “Ἦκει ξεῖνος, γένος μὲν rin compre-
 “ Τεῦκρος, ἔργον δὲ ἀνόσιον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐξεργασμέ- hensum ad
 30 “ νος· ξείνου γὰρ τοῦ ἐωῦτοῦ ἐξαπατήσας τὴν γυναῖκα, se duci ju-
 “ αὐτὴν τε ταύτην ἄγων ἦκει, καὶ πολλὰ κάρτα χρή- bet.
 “ ματα, ὑπὸ ἀνέμων ἐς γῆν ταύτην ἀπενεχθεῖς· κότερα
 “ δῆτα τοῦτον ἐῷμεν ἀσινέα ἐκπλέειν, ἢ ἀφελώμεθα τὰ
 “ ἔχων ἦλθε;” Ἀντιπέμπει πρὸς ταῦτα ὁ Πρωτεὺς λέ-
 10 γοντα τάδε, “Ἄνδρα τοῦτον, ὅσις κοτέ ἐσι ἀνόσια ἐρ-
 “ γασμένος ξεῖνον τὸν ἐωῦτοῦ, συλλαβόντες, ἀπάγετε
 “ παρ’ ἐμὲ, ἵνα εἰδῶ ὅ, τι κοτέ καὶ λέξει.” Ἀκούσας 115
 δὲ ταῦτα ὁ Θῶνις, συλλαμβάνει τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ Increpa-
 τὰς νέας αὐτοῦ κατίσχει· μετὰ δὲ, αὐτόν τε τοῦτον ἀνή- tum, Egy-
 γαγε ἐς Μέρφιν, καὶ τὴν Ἑλένην τε καὶ τὰ χρήματα, pto exigit,
 5 πρὸς δὲ, καὶ τοὺς ἰκέτας. ἀνακομισθέντων δὲ πάντων, ablatam ei
 εἰρώτα τὸν Ἀλέξανδρον ὁ Πρωτεὺς, τίς εἶη, καὶ ὁκόθεν Helenam et
 πλέοι; ὁ δὲ οἱ καὶ τὸ γένος κατέλεξε, καὶ τῆς πάτρης opes marito
 εἶπε τοῦνομα· καὶ δὴ καὶ τὸν πλόον ἀπηγήσατο ὁκόθεν servans.
 πλέοι. μετὰ δὲ, ὁ Πρωτεὺς εἰρώτα αὐτὸν ὁκόθεν τὴν
 10 Ἑλένην λάβοι· πλανωμένου δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ
 λόγῳ, καὶ οὐ λέγοντος τὴν ἀληθειάν, ἤλεγχον οἱ γενό-
 μενοι ἰκέται, ἐξηγεύμενοι πάντα λόγον τοῦ ἀδικήματος·
 τέλος δὲ δὴ σφί λόγον τόνδε ἐκφαίνει ὁ Πρωτεὺς, λέγων
 ὅτι “Ἐγὼ εἰ μὴ περὶ πολλοῦ ἡγεύμην μηδένα ξείνων
 15 “ κτείνειν, ὅσοι ὑπ’ ἀνέμων ἤδη ἀπολαμφθέντες ἦλθον ἐς
 “ χώραν τὴν ἐμὴν, ἐγὼ ἂν σε ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνος ἐτίσά-
 “ μην· ὅς, ὥς κάκιζε ἀνδρῶν, ξεινίων τυχῶν, ἔργον ἀνο-
 “ σιώτατον ἐργάσαιο· παρὰ τοῦ σεωῦτοῦ ξείνου τὴν γυ-
 “ ναῖκα ἦλθας· καὶ μάλα ταῦτά τοι οὐκ ἤρκεσε, ἀλλ’

116

Homerum
videri non
ignorasse
istam fa-
mam, sed
propter car-
minis decus
neglexisse.
[Il. 6. 289.
Od. 4. 227.
351.]

“ ἀναπτερύσας αὐτήν, οἷχεαι ἔχων ἐκκλέψας. καὶ οὐδὲ 20
 “ ταῦτά τοι μοῦνα ἦρκεσε, ἀλλὰ καὶ τὰ οἰκία τοῦ ξεί-
 “ νου κεραῖσας ἦκεις. νῦν ὦν ἐπειδὴ περὶ πολλοῦ ἦγη-
 “ μαι μὴ ξεινοκτονέειν, γυναῖκα μὲν ταύτην καὶ τὰ χρῆ-
 “ ματα οὗ τοι προήσω ἀπάγεσθαι, ἀλλ’ αὐτὰ ἐγὼ τῷ
 “ Ἑλληνι ξείνῳ φυλάξω, ἐς ὃ ἂν αὐτὸς ἐλθῶν ἐκείνους 25
 “ ἀπαγαγέσθαι ἐθέλῃ· αὐτὸν δέ σε καὶ τοὺς σοὺς συμ-
 “ πλόους τριῶν ἡμερέων προαγορεύω ἐκ τῆς ἐμῆς γῆς ἐς
 “ ἄλλην τινὰ μετορμίζεσθαι· εἰ δὲ μὴ, ἅτε πολεμίους
 “ περιέψεσθαι.” Ἑλένης μὲν ταύτην ἀπιξιν παρὰ
 Πρωτέα ἔλεγον οἱ ἱεῆες γενέσθαι· δοκέει δέ μοι καὶ
 Ὀμηρος τὸν λόγον τοῦτον πυθέσθαι· ἀλλ’ οὐ γὰρ ὁμοίως
 ἐς τὴν ἐποποιίην εὐπρεπῆς ἦν τῷ ἐτέρῳ, τῷ περ ἐχρήσα-
 το· ἐς ὃ μετῆκε αὐτὸν, δηλώσας ὡς καὶ τοῦτον ἐπίσαιτο 5
 τὸν λόγον. δῆλον δὲ, κατὰ περ ἐποίησε ἐν Ἰλιάδι (καὶ οὐ-
 δαμῇ ἄλλῃ ἀνεπόδισε ἐωϋτὸν) πλάνην τὴν Ἀλεξάνδρου,
 ὡς ἀπηνείχθη ἄγων Ἑλένην, τῇ τε δὴ ἄλλῃ πλαζόμε-
 νος, καὶ ὡς ἐς Σιδῶνα τῆς Φοινίκης ἀπῖκετο. ἐπιμέ-
 μνηται δὲ αὐτοῦ ἐν Διομήδεος ἀριστείῃ· λέγει δὲ τὰ ἔπεια 10
 οὕτω,

Ἐνθ’ ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
 Σιδονίων, τὰς αὐτὰς Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
 Ἦγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλὼς εὐρέα πόντον,
 Τὴν ὁδὸν ἣν Ἑλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν. 15

ἐπιμέμνηται δὲ καὶ ἐν Ὀδυσσείῃ, ἐν τοῖσι δὲ τοῖσι ἔπεισι,

Τοῖα Διὸς θυγάτηρ ἔχε φάρμακα μητιόεντα,
 Ἐσθλὰ, τὰ οἱ Πολυδάμνα πόρεν Θῶνος παράκοιτις
 Αἰγυπτίῃ· τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα
 Φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ 20
 λυγρά.

καὶ τάδε ἕτερα πρὸς Τελέμαχον Μενέλεως λέγει,

Αἰγύπτῳ μ’ ἔτι δεῦρο θεοὶ μεμαῶτα νέεσθαι
 Ἐσχον, ἐπεὶ οὐ σφιν ἔρεξα τεληέσσας ἐκατόμβας.

ἐν τούτοισι τοῖσι ἔπεισι δηλοῖ, ὅτι ἠπίσατο τὴν ἐς Αἴγυ-
 πτον Ἀλεξάνδρου πλάνην· ὁμοურᾷ γὰρ ἢ Συρίῃ Αἰγύ- 25

πτω· οἱ δὲ Φοῖνικες τῶν ἐς τὴν Σιδῶν, ἐν τῇ Συρίῃ οἰ-
 κέουσι. Κατὰ ταῦτα δὲ τὰ ἔπεα καὶ τόδε τὸ χωρίον 117
 οὐκ ἦκιστα, ἀλλὰ μάλισα δῆλον, ὅτι οὐκ Ὁμήρου τὰ *Cypria car-*
 Κύπρια ἔπεά ἐσι, ἀλλ' ἄλλου τινός. ἐν μὲν γὰρ τοῖσι *mina, Ho-*
 Κυπρίοις εἴρηται ὡς τριταῖος ἐκ Σπάρτης Ἀλέξανδρος *meri non*
 ἀπῖκετο ἐς τὸ Ἴλιον ἄγων τὴν Ἑλένην, εὐαεῖ τε πνεύ- *esse.*
 ματι χρησάμενος καὶ θαλάσση λείῃ· ἐν δὲ Ἰλιάδι λέ-
 γει ὡς ἐπλάζετο ἄγων αὐτήν. Ὀμηρος μὲν νυν καὶ τὰ
 Κύπρια ἔπεα χαιρέτω. Εἰρομένου δέ μευ τοὺς ἰρέας, 118
 εἰ μάταιον λόγον λέγουσι οἱ Ἕλληνες τὰ περὶ Ἴλιον *Ægyptio-*
 γενέσθαι, ἢ οὐ, ἔφασαν πρὸς ταῦτα τάδε, ἰσορίησι φά- *rum narra-*
 μενοι εἰδέναι ὡς αὐτοῦ Μενέλεω· ἐλθεῖν μὲν γὰρ, *tio de Troje*
 μετὰ τὴν Ἑλένης ἀρπαγὴν, ἐς τὴν Τευκρίδα γῆν Ἑλ- *expugnata.*
 λήνων στρατιὴν πολλὴν βοηθεῦσαν Μενέλεω· ἐκβάσαν
 δὲ ἐς γῆν καὶ ἰδρυθεῖσαν τῇ στρατιῇ, πέμπειν ἐς τὸ
 Ἴλιον ἀγγέλους· σὺς δὲ σφί ἵεναι καὶ αὐτὸν Μενέλεων·
 τοὺς δ' ἐπεὶ τε ἐσελθεῖν ἐς τὸ τεῖχος, ἀπαιτέειν Ἑλένην
 10 τε καὶ τὰ χρήματα τὰ οἱ οἶχετο κλέψας Ἀλέξανδρος,
 τῶν τε ἀδικημάτων δίκας αἰτέειν· τοὺς δὲ Τεύκρους τὸν
 αὐτὸν λόγον λέγειν τότε καὶ μετέπειτα, καὶ ὀμνύντας
 καὶ ἄνωμοτὶ, μὴ μὲν ἔχειν Ἑλένην, μηδὲ τὰ ἐπικαλεύ-
 μενα χρήματα, ἀλλ' εἶναι αὐτὰ πάντα ἐν Αἰγύπτῳ·
 15 καὶ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὶ δίκας ὑπέχειν, ἀ Πρωτεύς ὁ
 Αἰγύπτιος βασιλεὺς ἔχει. οἱ δὲ Ἕλληνες καταγελαῖ-
 σθαι δοκέοντες ὑπ' αὐτῶν, οὕτω δὴ ἐπολιόρκεον, ἐς ὃ
 ἐξεῖλον· ἐλοῦσι δὲ τὸ τεῖχος ὡς οὐκ ἐφαίνετο ἡ Ἑλένη,
 ἀλλὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῷ προτέρῳ ἐπυνθάνοντο, οὕτω
 20 δὴ πεισεύσαντες τῷ λόγῳ τῷ πρώτῳ οἱ Ἕλληνες, αὐτὸν
 Μενέλεων ἀποσέλλουσι παρὰ Πρωτέα. Ἀπικόμενος δὲ ὁ 119
 Μενέλεως ἐς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἀναπλώσας ἐς τὴν *Menelaus*
 Μέμφιν, εἶπας τὴν ἀληθειάν τῶν πρηγμάτων, καὶ ξει- *Ægyptiis*
 νίων ἦντησε μεγάλων, καὶ Ἑλένην ἀπαθέα κακῶν ἀπέ- *pro bene-*
 5 λαβε· πρὸς δὲ, καὶ τὰ ἐωῦτοῦ χρήματα πάντα. τυχὼν *ficio quam*
 μέντοι τούτων, ἐγένετο Μενέλεως ἀνὴρ ἄδικος ἐς Αἴγυ- *injuriam*
 πτίους· ἀποπλέειν γὰρ ὠρμημένον αὐτὸν ἴσχον ἅπλοισι· *reddiderit.*
 ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἐπὶ πολλὸν τοιοῦτο ἦν, ἐπιτεχνᾶται
 πρῆγμα οὐκ ὅσιον· λαβὼν γὰρ δύο παιδία ἀνδρῶν ἐπι-
 10 χωρίων, ἔντομά σφεα ἐποίησε· μετὰ δὲ, ὡς ἐπαΐζους

120

Rationibus
disputat
Herodotus,
Helenam
Trojæ non
fuisse.

ἐγένετο τοῦτο ἐργασμένος, μισηθεὶς τε καὶ διωκόμενος,
οἶχετο φεύγων τῇσι νηυσὶ ἰθὺς Λιβύης. τὸ ἐνθεῦτεν δὲ
ὅκου ἔτι ἐτράπετο, οὐκ εἶχον εἰπεῖν Αἰγύπτιοι. τούτων
δὲ τὰ μὲν ἰσορίησι ἔφασαν ἐπίσασθαι, τὰ δὲ, παρ' ἐωϋ-
τοῖσι γενόμενα, ἀτρεκέως ἐπισάμενοι λέγειν. Ταῦτα
μὲν Αἰγυπτίων οἱ ἱεεὶς ἔλεγον· ἐγὼ δὲ τῷ λόγῳ τῷ
περὶ Ἑλένης λεχθέντι καὶ αὐτὸς προσίθεμαι, τάδε ἐπι-
λεγόμενος· εἰ ἦν Ἑλένη ἐν Ἰλίῳ, ἀποδοθῆναι ἂν αὐτὴν
τοῖσι Ἑλλησι, ἥτοι ἐκόντος γε ἢ ἄκοντος Ἀλεξάνδρου.⁵
οὐ γὰρ δὴ οὕτω γε φρενοβλαβὴς ἦν ὁ Πρίαμος, οὐδὲ οἱ
ἄλλοι προσήκοντες αὐτῷ, ὥς τοῖσι σφετέροισι σώμασι
καὶ τοῖσι τέκνοισι καὶ τῇ πόλει κινδυνεύειν ἐβούλοντο,
ὅπως Ἀλέξανδρος Ἑλένη συνοικέη· εἰ δέ τοι καὶ ἐν
τοῖσι πρῶτοις χρόνοις ταῦτα ἐγίνωσκον· ἐπεὶ πολλοὶ¹⁰
μὲν τῶν ἄλλων Τρώων ὁκότε συμμίσγοιεν τοῖσι Ἑλλη-
σι, ἀπώλλυντο, αὐτοῦ δὲ Πριάμου οὐκ ἔστι ὅτε οὐ δύο, ἢ
τρεῖς, ἢ καὶ ἔτι πλείους τῶν παίδων μάχης γινομένης
ἀπέθνησκον, εἰ χρή τι τοῖσι ἐποποιοῖσι χρεώμενον λέ-
γειν· τούτων δὲ τοιούτων συμβαινόντων, ἐγὼ μὲν ἔλ-¹⁵
πομαι, εἰ καὶ αὐτὸς Πρίαμος συνοικέεε Ἑλένη, ἀποδοῦ-
ναι ἂν αὐτὴν τοῖσι Ἀχαιοῖσι, μέλλοντά γε δὴ τῶν παρ-
εόντων κακῶν ἀπαλλαγῆσθαι. οὐ μὲν οὐδὲ ἡ βασι-
ληΐη ἐς Ἀλέξανδρον περιήϊε, ὥς γέροντος Πριάμου
έόντος, ἐπ' ἐκείνῳ τὰ πρήγματα εἶναι· ἀλλὰ Ἐκτωρ,²⁰
καὶ πρεσβύτερος καὶ ἀνὴρ ἐκείνου μᾶλλον γ' ἐὼν, ἔμελλε
αὐτὴν Πριάμου ἀποθανόντος παραλάμψασθαι· τὸν οὐ
προσῆκε ἀδικέοντι τῷ ἀδελφεῷ ἐπιτρέπειν, καὶ ταῦτα,
μεγάλων κακῶν δι' αὐτὸν συμβαινόντων, ἰδίῃ τε καὶ
αὐτῷ, καὶ τοῖσι ἄλλοις πᾶσι Τρωσί. ἀλλ' οὐ γὰρ²⁵
εἶχον Ἑλένην ἀποδοῦναι, οὐδὲ λέγουσι αὐτοῖσι τὴν ἀλη-
θεῖαν ἐπίστυον οἱ Ἕλληνες· ὥς μὲν ἐγὼ γνώμην ἀπο-
φαίνομαι, τοῦ δαιμονίου παρασκευάζοντος, ὅπως πανω-
λεθρίῃ ἀπολόμενοι, καταφανὲς τοῦτο τοῖσι ἀνθρώποις
ποιήσωσι, ὥς τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλαι εἰσὶ³⁰
καὶ αἱ τιμωρίαι παρὰ τῶν θεῶν. καὶ ταῦτα μὲν, τῇ ἐμοὶ
δοκέει, εἴρηται. Πρωτέος δὲ ἐκδέξασθαι τὴν βασιληΐην
Ῥαμψίνιτον ἔλεγον· ὃς μνημόσυνα ἐλίπετο τὰ προ-
πύλαια τὰ πρὸς ἐσπέρην τετραμμένα τοῦ Ἡφαισείου·

121

Rhampsini-
tus, ab an.
1237 ad

ἀντίους δὲ τῶν προπυλαίων ἔστησε ἀνδριάντας δύο, ἑόν- 1182: Vul-
 5 τας τὸ μέγαθος πέντε καὶ εἴκοσι πήχεων· τῶν Αἰγύ- cani tem-
 πτιοι τὸν μὲν πρὸς βορέω ἐσεῶτα καλέουσι Θέρος· τὸν plum ornat:
 δὲ πρὸς νότον, χειμῶνα· καὶ τὸν μὲν καλέουσι Θέρος, statuit æ-
 τοῦτον μὲν προσκυνέουσιν τε καὶ εὖ ποιέουσιν· τὸν δὲ χει- statem et
 μῶνα καλεούμενον, τὰ ἔρπαλιν τούτων ἔρδουσι. Πλούτον Hiemem,
 10 δὲ τούτῳ τῷ βασιλεῖ γενέσθαι ἀργύρου μέγαν, τὸν οὐδ- duo simula-
 ένα τῶν ὑσέρον ἐπιτραφέντων βασιλέων δύνασθαι ὑπερ- cra ingentia.
 βαλέσθαι, οὐδ' ἐγγὺς ἐλθεῖν. βουλόμενον δὲ αὐτὸν ἐν ἀσ- 1
 φαληίῃ τὰ χρήματα θησαυρίζειν, οἰκοδομέσθαι οἶκημα Ditissimus
 λίθινον· τοῦ τῶν τοίχων ἑνα ἐς τὸ ἔξω μέρος τῆς οἰκίης omnium:
 15 ἔχειν. τὸν δὲ ἐργαζόμενον ἐπιβουλεύοντα, τάδε μηχανᾶ- architecti
 σθαι· τῶν λίθων παρασκευάσασθαι ἑνα ἐξαίρετον εἶ- frāus, ex-
 ναι ἐκ τοῦ τοίχου ῥηϊδίως καὶ ὑπὸ δύο ἀνδρῶν καὶ ὑπ' struentis ei
 ἑνός· ὥς δὲ ἐπετελέσθῃ τὸ οἶκημα, τὸν μὲν βασιλῆα ædificium
 θησαυρίσαι τὰ χρήματα ἐν αὐτῷ· χρόνου δὲ περιϊόντος, condenda
 20 τὸν οἰκοδόμον περὶ τελευτὴν τοῦ βίου ἑόντα, ἀνακαλέσα- pecuniæ.
 σθαι τοὺς παῖδας· (εἶναι γὰρ αὐτῷ δύο·) τούτοις δὲ
 ἀπηγῆσθαι, ὥς ἐκείνων προορέων ὅπως βίον ἄφθονον
 ἔχωσι, τεχνάσαιο οἰκοδομέων τὸν θησαυρὸν τοῦ βασι-
 λῆος· σαφέως δ' αὐτοῖς πάντα ἐξηγησάμενον τὰ περὶ
 25 τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ λίθου, δοῦναι τὰ μέτρα αὐτοῦ, λέγοντα
 ὥς ταῦτα διαφυλάσσοντες, ταμίαι τῶν βασιλῆος χρη-
 μάτων ἔσονται. καὶ τὸν μὲν τελευτῆσαι τὸν βίον, τοὺς
 δὲ παῖδας αὐτοῦ οὐκ ἐς μακρὸν ἔργου ἔχουσιν· ἐπελ-
 θόντας δὲ ἐπὶ τὰ βασιλῆα νυκτός, καὶ τὸν λίθον ἐπὶ
 30 τῷ οἰκοδομήματι ἀνευρόντας, ῥηϊδίως μεταχειρίσασθαι,
 καὶ τῶν χρημάτων πολλὰ ἐξενείκασθαι. Ὡς δὲ τυ-
 χεῖν τὸν βασιλῆα ἀνοίξαντα τὸ οἶκημα, θωυμάσαι, 2
 ἰδόντα τῶν χρημάτων καταδεῖν τὰ ἀγγῆια· οὐκ ἔχειν δὲ Fures fa-
 ὄν τινα ἐπαιτιᾶται, τῶν τε σημάντρων ἑόντων σώων, καὶ laqueo
 33 τοῦ οἰκήματος κεκλειμένου. ὥς δὲ αὐτῷ καὶ δις καὶ captus, alter
 τρίς ἀνοίξαντι, αἰεὶ ἐλάσσω φαίνεσθαι τὰ χρήματα, amputato
 (τοὺς γὰρ κλέπτας οὐκ ἀνιέναι κεραῖζοντας,) ποιῆσαι elapsus.
 μιν τάδε· πάγας προσάξει ἐργάσασθαι, καὶ ταύτας
 περὶ τὰ ἀγγῆια ἐν τοῖς τὰ χρήματα ἐνῆν, σῆσαι· τῶν
 40 δὲ φωρῶν ὥσπερ ἐν τῷ προτοῦ χρόνῳ ἐλθόντων, καὶ ἐν-
 δύντος τοῦ ἐτέρου αὐτῶν, ἐπεὶ πρὸς τὸ ἄγχος προσῆλθε,

3
Dolor ma-
tris ob filii
cadaver e
muro sus-
pensum.

4
Id quo astu
deceptis
custodibus
frater abstu-
lerit.

ἰδέως τῇ πάγῃ ἐνέχεσθαι· ὥς δὲ γινῶναι αὐτὸν ἐν οἷῳ
κακῷ ἦν, ἰδέως καλέειν τὸν ἀδελφεόν, καὶ δηλοῦν αὐτῷ
τὰ παρεόντα, καὶ κελεύειν τὴν ταχίστην ἐσδύντα, ἀπο-
τάμνειν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν· ὅπως μὴ αὐτὸς ὀφθῇς καὶ 45
γνωρισθῇς ὃς εἴη, προσαπολέσει καὶ ἐκεῖνον· τῷ δὲ δό-
ξαι εὖ λέγειν, καὶ ποιῆσαί μιν πεισθέντα ταῦτα· καὶ
καταρμόσαντα τὸν λίθον, ἀπιέναι ἐπ' οἴκου, φέροντα τὴν
κεφαλὴν τοῦ ἀδελφεοῦ. Ὡς δὲ ἡμέρη ἐγένετο, ἐσελ-
θόντα τὸν βασιλῆα ἐς τὸ οἶκημα, ἐκπεπληχθαι, ὁρέ- 50
οντα τὸ σῶμα τοῦ Φωρὸς ἐν τῇ πάγῃ ἄνευ τῆς κεφαλῆς
εἶν· τὸ δὲ οἶκημα, ἀσινὲς, καὶ οὔτε ἔσοδον οὔτε ἔκδυσιν
οὐδεμίην ἔχον· ἀπορεύμενον δέ μιν, τάδε ποιῆσαι· τοῦ
Φωρὸς τὸν νέκυν κατὰ τοῦ τείχεος κατακρεμάσαι· φυλά-
κους δὲ αὐτοῦ καταστήσαντα, ἐντείλασθαι σφισι, τὸν ἀν 55
ἴδωνται ἀποκλαύσαντα, ἢ κατοικτισάμενον, συλλαβόν-
τας ἄγειν πρὸς ἐαυτόν. ἀνακρεμαμένου δὲ τοῦ νέκυος,
τὴν μητέρα δεινῶς φέρειν· λόγους δὲ πρὸς τὸν περιεόντα
παῖδα ποιευμένην, πρὸς ἄσσειν αὐτῷ, ὅπως τρόπῳ δύνα-
ται, μηχανᾶσθαι ὅπως τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφεοῦ καταλύ- 60
σας κομιεῖ· εἰ δὲ τούτων ἀμελήσει, διαπειλέειν αὐτήν,
ὥς ἐλθοῦσα πρὸς τὸν βασιλῆα, μηνύσει αὐτὸν ἔχοντα
τὰ χρήματα. Ὡς δὲ χαλεπῶς ἐλαμβάνετο ἡ μήτηρ
τοῦ περιεόντος παιδὸς, καὶ πολλὰ πρὸς αὐτήν λέγων
οὐκ ἔπειθε, ἐπιταχυνήσασθαι τοιάδε μιν· ὄνους κατα- 65
σκευασάμενον, καὶ ἄσκους πλῆσαντα οἴνου, ἐπιθεῖναι
ἐπὶ τῶν ὄνων, καὶ ἔπειτα ἐλαύνειν αὐτούς· ὥς δὲ κατὰ
τούς φυλάσσοντας ἦν τὸν κρεμάμενον νέκυν, ἐπισπάσαν-
τα τῶν ἀσκῶν δύο ἢ τρεῖς ποδεῶνας αὐτὸν λύνειν ἀπαμ-
μένους· ὥς δὲ ἔρρεε ὁ οἶνος, τὴν κεφαλὴν μιν κόπτεσθαι 70
μεγάλα βοᾶντα, ὥς οὐκ ἔχοντα πρὸς ὁκοῖον τῶν ὄνων
πρῶτον τράπηται· τοὺς δὲ φυλάκους, ὥς ἰδεῖν πολὺν
ρέοντα τὸν οἶνον, συντρέχειν ἐς τὴν ὁδὸν, ἀγγῆϊα ἔχον-
τας, καὶ τὸν ἐκκεχυμένον οἶνον συγκομίζειν, ἐν κέρδει
ποιευμένους· τὸν δὲ διαλοιδορέεσθαι πᾶσι, ὀργὴν προσ- 75
ποιεῦμενον· παραμυθευμένων δὲ αὐτὸν τῶν φυλάκων,
χρόνῳ πρηγνέσθαι προσποιέεσθαι, καὶ ὑπῖεσθαι τῆς
ὀργῆς· τέλος δὲ, ἐξελάσαι αὐτὸν τοὺς ὄνους ἐκ τῆς ὁδοῦ,
καὶ κατασκευάζειν· ὥς δὲ λόγους τε πλείους ἐγγίνε-

80 σθαι, καὶ τινὰ καὶ σκῶψαί μιν καὶ ἐς γέλωτα προα-
 γαγέσθαι, ἐπιδούναι αὐτοῖσι τῶν ἀσκῶν ἓνα· τοὺς δὲ
 αὐτοῦ ὥσπερ εἶχον κατακλιθέντας πίνειν διανοέεσθαι,
 καὶ ἐκεῖνον παραλαμβάνειν, καὶ κελεύειν μετ' ἐωϋτῶν
 85 μέιναντα συμπίνειν· τὸν δὲ πεισθῆναί τε δὴ, καὶ κατα-
 μέναι. ὥς δέ μιν παρὰ τὴν πόσιν φιλοφρόνως ἡσπά-
 ζοντο, ἐπιδούναι αὐτοῖσι καὶ ἄλλον τῶν ἀσκῶν· δαψι-
 λείῃ δὲ τῷ ποτῷ χρησαμένους τοὺς φυλάκους, ὑπερμε-
 θυσθῆναι· καὶ κρατηθέντας ὑπὸ τοῦ ὕπνου, αὐτοῦ ἐν-
 θάπερ ἔπινον κατακοιμηθῆναι· τὸν δὲ, ὥς πρόσω ἦν
 90 τῆς νυκτός, τό, τε σῶμα τοῦ ἀδελφεοῦ καταλύσαι, καὶ
 τῶν φυλάκων ἐπὶ λύμῃ πάντων ξυρῆσαι τὰς δεξιὰς
 παρηίδας· ἐπιθέντα δὲ τὸν νέκυν ἐπὶ τοὺς ὄνους, ἀπε-
 λαύνειν ἐπ' οἴκου, ἐπιτελέσαντα τῇ μητρὶ τὰ προσα-
 χθέντα. Τὸν δὲ βασιλέα, ὥς αὐτῷ ἀπηγγέλθη τοῦ
 95 φωρὸς ὁ νέκυσ ἐκκεκλεμμένος, δεινὰ ποιεῖν· πάντως δὲ
 βουλόμενον εὐρεθῆναι ὅσας κοτὲ εἶη ὁ ταῦτα μηχανώμε-
 νος, ποιῆσαί μιν τάδε, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστά· τὴν θυγατέρα
 τὴν ἐωϋτοῦ κατίσαι ἐπ' οἰκήματος, ἐντειλάμενον πάντας
 100 τε ὁμοίως προσδέκεσθαι, καὶ πρὶν συγγενέσθαι, ἀν-
 αγκάζειν λέγειν αὐτῇ ὅ, τι δὴ ἐν τῷ βίῳ ἔργασαι αὐτῷ
 σοφώτατον καὶ ἀνοσιώτατον· ὃς ὁ ἂν ἀπηγήσῃται τὰ
 περὶ τὸν φῶρα γεγεννημένα, τοῦτον συλλαμβάνειν, καὶ
 μὴ ἀπιέναι ἔξω· ὥς δὲ τὴν παῖδα ποιεῖν τὰ ἐκ τοῦ
 πατρὸς προσαχθέντα, τὸν φῶρα πυθόμενον τῶν εἵνεκα
 105 ταῦτα ἐπρήσσετο, βουληθέντα πολυτροπίῃ τοῦ βασι-
 λῆος περιγενέσθαι, ποιεῖν τάδε· νεκροῦ προσφάτου ἀπο-
 ταμόντα ἐν τῷ ὦμῳ τὴν χεῖρα, ἰέναι αὐτὸν ἔχοντα αὐ-
 τὴν ὑπὸ τῷ ἱματίῳ· ἐσελθόντα δὲ ὥς τοῦ βασιλῆος τὴν
 θυγατέρα, καὶ εἰρωτώμενον τάπερ καὶ οἱ ἄλλοι, ἀπη-
 110 γήσασθαι ὥς ἀνοσιώτατον μὲν εἶη ἐργασμένος, ὅτε τοῦ
 ἀδελφεοῦ ἐν τῷ θησαυρῷ τοῦ βασιλῆος ὑπὸ πάγης
 ἀλόντος ἀποτάμοι τὴν κεφαλὴν· σοφώτατον δὲ, ὅτι τοὺς
 φυλάκους καταμεθύσας, καταλύσειε τοῦ ἀδελφεοῦ κρε-
 μαμένου τὸν νέκυν· τὴν δὲ, ὥς ἤκουσε, ἀπτεσθαι αὐτοῦ.
 115 τὸν δὲ φῶρα ἐν τῷ σκότειι προτεῖναι αὐτῇ τοῦ νεκροῦ τὴν
 χεῖρα· τὴν δὲ, ἐπιλαβομένην ἔχειν, νομίζουσιν αὐτοῦ
 ἐκείνου τῆς χειρὸς ἀντέχεσθαι· τὸν δὲ φῶρα προέμενον

5
 Regis filia
 quo consilio
 a patre pro-
 stituta, quo-
 modo a fure
 delusa.

6
Ob callidi-
tatem et au-
daciam fur-
a rege ad-
sciscitur ge-
ner.

122

Descendis-
se Rhampsini-
tum vi-
vum ad in-
feros : lusis-
se ibi cum
Cerere alea,
et munere
donatum
inde rediis-
se : Ægy-
ptiorum fe-
stum Cere-
ris, et in eo
ritus.

123

Inferorum
qui princi-
pes : ani-
mam homi-
nis primos
Ægyptios
dixisse im-
mortalem
esse, quæ
spatio ter-
mille anno-
rum finitis
omnibus
mutationi-
bus in ho-
minem re-
migrat.

αὐτῇ, οἷχεσθαι διὰ θυρέων φεύγοντα. Ὡς δὲ καὶ
ταῦτα ἐς τὸν βασιλέα ἀνεενίχθη, ἐκπεπληχθαι μὲν
ἐπὶ τῇ πολυφροσύνῃ τε καὶ τόλμῃ τ' ἀνθρώπου· τέλος 12
δὲ, διαπέμποντα ἐς πάσας τὰς πόλεις, ἐπαγγέλλε-
σθαι ἀδειάν τε διδόντα, καὶ μεγάλα ὑποδεκόμενον
ἐλθόντι ἐς ὅψιν τὴν ἐωϋτοῦ· τὸν δὲ Φῶρα, πισεύ-
σαντα, ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν· Ῥαμψίνιτον δὲ μεγάλως
θωυμάσαι, καὶ οἱ τὴν θυγατέρα ταύτην συνοικίσαι, 123
ὥς πλεῖστα ἐπισαμένῳ ἀνθρώπων· Αἰγυπτίους μὲν γὰρ
τῶν ἄλλων προκεκρίσθαι, ἐκεῖνον δὲ, Αἰγυπτίων. Μετὰ
δὲ ταῦτα, ἔλεγον τοῦτον τὸν βασιλῆα ζῶν καταβῆναι
κάτω ἐς τὸν οἱ Ἕλληνες αἰδοῖν νομίζουσι εἶναι, καὶ κεῖθι
συγκυβεύειν τῇ Δήμητρί· καὶ τὰ μὲν, νικᾷν αὐτήν, τὰ
δὲ, ἐσσοῦσθαι ὑπ' αὐτῆς· καὶ μιν πάλιν ἀπικέσθαι δῶ- 5
ρον ἔχοντα παρ' αὐτῆς χειρόμακτρον χρύσειον. ἀπὸ δὲ
τῆς Ῥαμψινίτου καταβάσιος, ὥς πάλιν ἀπίκετο, ὁρτὴν
δὴ ἀνάγειν Αἰγυπτίους ἔφασαν· τὴν καὶ ἐγὼ οἶδα ἔτι
καὶ ἐς ἐμὲ ἐπιτελέοντας αὐτούς· οὐ μέντοι εἴτε δι' ἄλλο
τι, εἴτε διὰ ταῦτα ὁρτάζουσι, ἔχω λέγειν. Φάρος δὲ αὐ- 10
τημερὸν ἐξυφήναντες οἱ ἱεεῖς, κατ' ὧν ἔδησαν ἐνὸς αὐτῶν
μίτρη τοὺς ὀφθαλμούς· ἀγαγόντες δέ μιν ἔχοντα τὸ φά-
ρος ἐς ὁδὸν φέρουσιν ἐς ἱερὸν Δήμητρος, αὐτοὶ ἀπαλλάσ-
σονται ὀπίσω· τὸν δ' ἱερεὺς τοῦτον καταδεδεμένον τοὺς
ὀφθαλμούς, λέγουσι ὑπὸ δύο λύκων ἄγεσθαι ἐς τὸ ἱερὸν 15
τῆς Δήμητρος, ἀπέχον τῆς πόλιος εἴκοσι σταδίους· καὶ
αὐτὶς ὀπίσω ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀπάγειν μιν τοὺς λύκους ἐς
τῷτο χωρίον. Τοῖσι μὲν νυν ὑπ' Αἰγυπτίων λεγομένοις
χράσθω ὅτεω τὰ τοιαῦτα πιθανά ἐσι· ἐμοὶ δὲ παρὰ
πάντα τὸν λόγον ὑπόκειται, ὅτι τὰ λεγόμενα ὑπ' ἐκάστων
ἀκοῇ γράφω. ἀρχηγετεύειν δὲ τῶν κάτω Αἰγύπτιοι λέ-
γουσι Δήμητρα καὶ Διόνυσον. πρῶτοι δὲ καὶ τόνδε τὸν
λόγον Αἰγύπτιοί εἰσι οἱ εἰπόντες, ὡς ἀνθρώπου ψυχὴ
ἀθάνατός ἐστι· τοῦ σώματος δὲ καταφθίνοντος, ἐς ἄλλο
ζῶον αἰεὶ γινόμενον ἐσθύνεται· ἐπεὰν δὲ περιέλθῃ πάντα
τὰ χερσαῖα καὶ τὰ θαλάσσια καὶ τὰ πετεινὰ, αὐτὶς ἐς
ἀνθρώπου σῶμα γινόμενον ἐσθύνειν· τὴν περιήλυσιν δὲ 10
αὐτῇ γίνεσθαι ἐν τρισχιλίοισι ἔτεσι· τούτῳ τῷ λόγῳ
εἰσὶ οἱ Ἑλλήνων ἐχρήσαντο, οἱ μὲν, πρότερον, οἱ δὲ, ὕστε-

ρον, ὡς ἰδίῳ ἐωϋτῶν ἐόντι· τῶν ἐγὼ εἰδὼς τὰ οὐνόματα,
 οὐ γράφω. Μέχρι μὲν νυν Ῥαμφινίτου βασιλῆος εἶναι 124
 ἐν Αἰγύπτῳ πᾶσαν εὐνομίην ἔλεγον, καὶ εὐθηνέειν Αἴ- Cheops, ab
a. 1182 ad
1132, im-
pius et du-
rus: itinera-
rium agge-
rem lapi-
deum struit
 γυπτον μεγάλως· μετὰ δὲ τοῦτον, βασιλεύσαντά σφεν ingentis o-
peris, et
maximam
pyramidem
cum subter-
raneis aedi-
bus.
 Χέοπα, ἐς πᾶσαν κακότητα ἐλάσαι· κατακληῖσαντα
 5 γὰρ μιν πάντα τὰ ἱερά, πρῶτα μὲν σφεν θυσιέων
 ἀπέρξαι· μετὰ δὲ, ἐργάζεσθαι ἐωϋτῷ κελεύειν πάν-
 τας Αἰγυπτίους. τοῖσι μὲν δὴ ἀποδεδέχθαι, ἐκ τῶν
 λιθοτομιέων τῶν ἐν τῷ Ἀραβίῳ οὐρεῖ, ἐκ τουτέων ἔλ-
 κειν λίθους μέχρι τοῦ Νείλου· διαπεραιωθέντας δὲ
 10 τὸν ποταμὸν πλοίοισι τοὺς λίθους ἐτέροις ἔταξε ἐκ-
 δέκεσθαι, καὶ πρὸς τὸ Λιθυκὸν καλούμενον ὄρος, πρὸς
 τοῦτο ἔλκειν. ἐργάζοντο δὲ κατὰ δέκα μυριάδας ἀνθρώ-
 πων αἰεὶ τὴν τρίμηνον ἐκάστην. χρόνον δὲ ἐγγενέσθαι τρι-
 βομένῳ τῷ λαῷ, δέκα μὲν ἔτεα τῆς ὁδοῦ κατὰ τὴν εἴλκον
 15 τοὺς λίθους, τὴν ἔδειμαν, ἔργον ἐὼν οὐ πολλῷ τέῳ ἔλασ-
 σον τῆς πυραμίδος, ὡς ἐμοὶ δοκέειν· (τῆς μὲν γὰρ μῆκός
 εἰσι πέντε στάδιοι· εὖρος δὲ, δέκα ὀργυαί· ὕψος δὲ, τῇ
 ὑψηλοτάτῃ ἐς αὐτὴν ἐωϋτῆς, ὀκτὼ ὀργυαί· λίθου τε
 ξεσοῦ καὶ ζώων ἐγγεγλυμμένων·) ταύτης τε δὴ τὰ δέκα
 20 ἔτεα γενέσθαι, καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ λόφου, ἐπ' οὗ ἐστᾶσι αἱ
 πυραμίδες, καὶ τῶν ὑπὸ γῆν οἰκημάτων, τὰς ἐποιέετο
 Δῆκας ἐωϋτῷ ἐν νήσῳ, διώρυχα τοῦ Νείλου ἐσαγαγών.
 τῇ δὲ πυραμίδι αὐτῇ χρόνον γενέσθαι εἴκοσι ἔτεα ποιευ-
 μένη, τῆς ἐς παντακτὴν μέτωπον ἕκαστον ὀκτὼ πλέθρα,
 25 εὐρύσης τετραγώνου, καὶ ὕψος ἴσον· λίθου δὲ ξεσοῦ τε καὶ
 ἀρμοσμένου ταμάλισα· οὐδεὶς τῶν λίθων τριήκοντα πο-
 δῶν ἐλάσσω. Ἐποιήθη δὲ ὧδε αὕτη ἡ πυραμὶς ἀνα- 125
 θαδμῶν τρόπον, τὰς μετεξέτεροι κρώσσας, οἱ δὲ βωμί- Quomodo
pyralis ex-
structa, et
quantæ in
eam factæ
impensæ.
 5 χέων πεποιημένῃσι· χαμάθεν μὲν ἐπὶ τὸν πρῶτον σοῖ-
 χον τῶν ἀναθαδμῶν αἰείροντες· ὅκως δὲ ἀνίοι ὁ λίθος ἐπ'
 αὐτὸν, εἰς ἐτέρην μηχανὴν ἐτίθετο, ἐσεῶσαν ἐπὶ τοῦ
 πρῶτου σοίχου· ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν δεύτερον εἴλκετο
 σοῖχον, ἐπ' ἄλλης μηχανῆς· ὅσοι γὰρ δὴ σοῖχοι ἦσαν τῶν
 10 ἀναθαδμῶν, τοσαῦται καὶ μηχαναὶ ἦσαν· εἴτε καὶ τὴν
 αὐτὴν μηχανὴν εὐσαν μίην τε καὶ εὐδάσακτον μετεφόρεον

ἐπὶ σοῖχον ἕκασον, ὅπως τὸν λίθον ἐξέλοιεν· λελέχθω
 ἡμῖν ἐπ' ἀμφοτέρω, κατὰπερ λέγεται. ἐξεποιήθη δ' ὦν
 τὰ ἀνώτατα αὐτῆς πρῶτα· μετὰ δὲ, τὰ ἐπόμενα τούτων
 ἐξεποίησεν· τελευταῖα δὲ, αὐτῆς τὰ ἐπίγαια καὶ τὰ κα- 15
 τωτάτω ἐξεποίησαν. σεσήμανται δὲ διὰ γραμμάτων
 Αἰγυπτίων ἐν τῇ πυραμίδι, ὅσα ἔς τε συρμαίνην καὶ
 κρόμμυα καὶ σκόροδα ἀναισιμώθη τοῖσι ἐργαζομένοισι·
 καὶ, ὡς ἐμὲ εὖ μεμνήσθαι τὰ ὃ ἐρμηνεύς μοι, ἐπιλεγό-
 μενος τὰ γράμματα, ἔφη, ἑξακόσια καὶ χίλια τάλαντα 20
 ἀργυρίου τετελέσθαι. εἰ δ' ἔσι οὕτως ἔχοντα ταῦτα,
 κόσα εἰκὸς ἄλλα δεδαπανῆσθαι ἔσι ἔς τε σίδηρον τῷ
 ἐργάζοντο, καὶ σιτία καὶ ἐσθῆτα τοῖσι ἐργαζομένοισι·
 ὁκότε χρόνον μὲν οἰκοδόμεον τὰ ἔργα τὸν εἰρημένον· ἄλλον
 δὲ, ὡς ἐγὼ δοκέω, ἐν τῷ τοὺς λίθους ἔταμνον, καὶ ἄγον, 25
 καὶ τὸ ὑπὸ γῆν ὄρυγμα ἐργάζοντο, οὐκ ὀλίγον χρόνον. Ἐς
 τῷτο δὲ ἐλθεῖν Χέοπα κακότητος, ὥς τε χρημάτων δεόμε-
 νον, τὴν θυγατέρα τὴν ἐωῦτοῦ κατίσαντα ἐπ' οἰκήματος,
 προσάξει πρήσσεσθαι ἀργύριον ὁκόσον δὴ τι· οὐ γὰρ
 δὴ τοῦτό γε ἔλεγον· τὴν δὲ, τὰ τε ὑπὸ τοῦ πατρὸς τα- 3
 χθέντα πρήσσεσθαι· ἰδίῃ δὲ καὶ αὐτὴν διανοηθῆναι
 μνημήϊον καταλιπέσθαι· καὶ τοῦ ἐσιόντος πρὸς αὐτὴν
 ἑκάστου δέεσθαι, ὅπως ἂν αὐτῇ ἓνα λίθον ἐν τοῖσι ἐργοῖσι
 δωρέοιτο. ἐκ τούτων δὲ τῶν λίθων ἔφασαν τὴν πυραμίδα
 οἰκοδομηθῆναι, τὴν ἐν μέσῳ τῶν τριῶν ἐσηκυῖαν, ἔμπρο- 10
 σθεν τῆς μεγάλου πυραμίδος· τῆς ἐς τὸ κῶλον ἕκασον,
 ὅλου καὶ ἡμίσεος πλέθρου. Βασιλεῦσαι δὲ τὸν Χέοπα
 τοῦτον Αἰγύπτιοι ἔλεγον πεντήκοντα ἔτεα· τελευτήσαν-
 τος δὲ τούτου, ἐκδέξασθαι τὴν βασιληῖαν τὸν ἀδελφεὸν
 αὐτοῦ Χεφρήνα· καὶ τοῦτον δὲ τῷ αὐτῷ τρόπῳ δια-
 χράσθαι τῷ ἐτέρῳ· τὰ τε ἄλλα, καὶ πυραμίδα ποιῆσαι, 5
 ἔς μὲν τὰ ἐκείνου μέτρα οὐκ ἀνήκουσαν· ταῦτα γὰρ ὦν
 καὶ ἡμεῖς ἐμετρήσαμεν· οὔτε γὰρ ὕπεσι οἰκήματα ὑπὸ
 γῆν, οὔτε ἐκ τοῦ Νείλου διώρυξ ἦκει ἐς αὐτὴν, ὥσπερ ἐς
 τὴν ἐτέρην, ῥέουσα· διοικοδομημένου δὲ αὐλῶνος, ἔσω
 νῆσον περιῖρρει, ἐν τῇ αὐτὸν λέγουσι κεῖσθαι Χέοπα. 10
 ὑποδείμας δὲ τὸν πρῶτον δόμον λίθου Αἰθιοπικοῦ ποικί-
 λου τεσσεράκοντα πόδας, ὑπόβασιν τῆς ἐτέρης τῷτο μέ-
 γαθος, ἐχομένην τῆς μεγάλης οἰκοδόμησε. ἑσᾶσι δὲ ἐπὶ

126
 Quæstus
 causa pro-
 stituit pater
 filiam: filiae
 pyramis.

127
 Chephren, ab
 a. 1132 ad
 1076, iti-
 dem impro-
 bus: tertiam
 pyramidem
 ædificavit.

λόφου τοῦ αὐτοῦ ἀμφότεραι, μάλισα ἐς ἑκατὸν πόδας
 15 ὑψηλοῦ. βασιλεῦσαι δὲ ἔλεγον Χεφρῆνα ἕξ καὶ πεντή-
 κοντα ἔτεα. Ταῦτα ἕξ τε καὶ ἑκατὸν λογίζονται ἔτεα, **128**
 ἐν τοῖσι Αἰγυπτίοισι τε πᾶσαν εἶναι κατότητα, καὶ τὰ Odio Cheo-
pis et Che-
phrenis, Æ-
gyptii eo-
rum pyra-
mides vo-
cant pasto-
ris Philitidis.
 ἱρὰ χρόνου τοσούτου κατακληῖσθέντα οὐκ ἀνοιχθῆναι.
 τούτους ὑπὸ μίσεος οὐ κάρτα θέλουσι Αἰγύπτιοι ὀνομά-
 5 ζειν, ἀλλὰ καὶ τὰς πυραμίδας καλέουσι ποιμένος Φιλί-
 τιος, ὃς τοῦτον τὸν χρόνον ἔνεμε κτήνεα κατὰ ταῦτα τὰ cant pasto-
ris Philitidis.
 χωρία. Μετὰ δὲ τοῦτον, βασιλεῦσαι Αἰγύπτου Μυκε- **129**
 ρῖνον ἔλεγον, Χέοπος παῖδα· τῷ τὰ μὲν τοῦ πατρὸς ἔργα Mycerinus,
ab a. 1076
ad 1056,
æquitatis
colens: mor-
tuam filiam
in bove li-
gnea cava
sepeliit.
 ἀπαδεῖν· τὸν δὲ τὰ τε ἱρὰ ἀνοῖξαι, καὶ τὸν λεῶν τετρα-
 μένον ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ, ἀνεῖναι πρὸς ἔργα τε καὶ
 5 θυσίας· δίκας δὲ σφί πάντων βασιλῆων δικαιοτάτας
 κρίνειν. κατὰ τοῦτο μὲν νυν τὸ ἔργον, ἀπάντων ὅσοι ἤδη
 βασιλῆες ἐγένοντο Αἰγυπτίων, αἰνέουσι μάλισα τοῦτον·
 τὰ τε ἄλλα γάρ μιν κρίνειν εὖ, καὶ δὴ καὶ τῷ ἐπιμεμ-
 φομένῳ ἐκ τῆς δίκης παρ' ἐωῦτοῦ διδόντα ἄλλα, ἀπο-
 10 πιμπλάναι αὐτοῦ τὸν θυμόν. εἰσὶν δὲ ἡπίῳ τῷ Μυκε-
 ρίνῳ κατὰ τοὺς περὶ τὴν πόλιν, καὶ ταῦτα ἐπιτηδεύοντι, πρῶ-
 τον κακῶν ἄρξαι τὴν θυγατέρα ἀποθανοῦσαν αὐτοῦ, τὴν
 μοῦνον οἱ εἶναι ἐν τοῖσι οἰκίοισι τέκνον. τὸν δὲ, ὑπερλα-
 γήσαντά τε τῷ περιεπεπτῶκε πρῆγματι, καὶ βουλό-
 15 μενον περισσότερόν τι τῶν ἄλλων θάψαι τὴν θυγατέρα,
 ποιήσασθαι βοῦν ξυλίνην κοίλην. καὶ ἔπειτα καταχρυ-
 σώσαντά μιν ταύτην, ἔσω ἐν αὐτῇ θάψαι ταύτην δὴ τὴν
 ἀποθανοῦσαν θυγατέρα. ὣς ὦν ἡ βοῦς γῇ οὐκ ἐκρύ-
 φθη, ἀλλ' ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν φανερή· ἐν Σαΐ μὲν πόλι **130**
 εἰσὶν, κειμένη δὲ ἐν τοῖσι βασιλεῦσι, ἐν οἰκῇματι Eam bovem
et Mycerini
concubina-
rum ligneos
colossos ex-
stare.
 ἡσκημένῳ· θυμῆματα δὲ παρ' αὐτῇ παντοῖα καταγί-
 5 ζουσι ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην· νύκτα δὲ ἐκάστην πάννουχος
 λύχνος παρακαίεται. ἀγχοῦ δὲ τῆς βοῦς ταύτης ἐν ἄλ-
 λω οἰκήματα εἰκόνες τῶν παλλακέων τῶν Μυκερίνου
 ἐσῶσι, ὡς ἔλεγον οἱ ἐν Σαΐ πόλι ἱερεῖς· ἐσῶσι μὲν γὰρ
 ξύλινοι κολοσσοί, εἶναι ἀριθμὸν ὡς εἴκοσι μάλιστά κη,
 10 γυμναὶ ἐργασμέναι· αἱ τινες μέντοι εἰσὶ, οὐκ ἔχω εἰπεῖν,
 πλὴν ἢ τὰ λεγόμενα. Οἱ δὲ τινες λέγουσι περὶ τῆς βοῦς **131**
 ταύτης καὶ τῶν κολοσσῶν, τόνδε τὸν λόγον· ὡς Μυκερί- Fabulosa
causa mor-
tis filiae My-
 νος ἠράσθη τῆς ἐωῦτοῦ θυγατρὸς, καὶ ἔπειτα ἐμίγη οἱ

cerini, et
præcisarum
colossis ma-
gnum.

132
Bovis or-
natus, et
anniversa-
ria expo-
sitiō.

133
Responsi
Mycerino
dati, et hu-
jus ad id
eludendum
ratio ab-
sona.

ἀεκούσῃ· μετὰ δὲ, λέγουσι ὡς ἡ παῖς ἀπήγξατο ὑπὸ
ἄχεος· ὃ δὲ μιν ἔθαψε ἐν τῇ βοῖ ταύτῃ· ἡ δὲ μήτηρ αὐ-
τῆς τῶν ἀμφιπόλων τῶν προδουσέων τὴν θυγατέρα τῷ
πατρὶ ἀπέταμε τὰς χεῖρας· καὶ νῦν τὰς εἰκόνας αὐτέων
εἶναι πεπονθυίας τάπερ αἱ ζῶαί ἔπαθον. ταῦτα δὲ λέ-
γουσι φλυηρέοντες, ὡς ἐγὼ δοκέω, τὰ τε ἄλλα, καὶ δὲ
καὶ τὰ περὶ τὰς χεῖρας τῶν κολοσσῶν· ταῦτα γὰρ ὦν
καὶ ἡμεῖς ὠρέομεν, ὅτι ὑπὸ χρόνου τὰς χεῖρας ἀποβεβλή-
κασι, αἱ ἐν ποσὶ αὐτέων ἐφαίνοντο ἐοῦσαι ἔτι καὶ ἐς ἐμέ.

Ἡ δὲ βοῦς τὰ μὲν ἄλλα κατακέκρυπται φοινικέῳ εἴ-
ματι· τὸν αὐχένα δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν φαίνει κεχρυσω-
μένα παχέϊ κάρτα χρυσῷ· μεταξὺ δὲ τῶν κερέων, ὃ τοῦ
ἡλίου κύκλος μεμιμημένος ἔπеси χρύσεος. ἔσι δὲ ἡ βοῦς
οὐκ ὀρθή, ἀλλ' ἐν γούνασι κειμένη· μέγαθος δὲ, ὅσηπερ
μεγάλη βοῦς ζωή· ἐκφέρεται δὲ ἐκ τοῦ οἰκήματος ἀνὰ
πάντα τὰ ἔτεα· ἐπεὶ τὴν τύπτωνται οἱ Αἰγύπτιοι τὸν οὐκ
ὀνομαζόμενον θεὸν ὑπ' ἐμεῦ ἐπὶ τοιούτῳ πρῆγματι, τότε
ὦν καὶ τὴν βοῦν ἐκφέρουσι ἐς τὰ φῶς· φασὶ γὰρ ὅτι αὐ-
τὴν δεηθῆναι τοῦ πατρὸς Μυκερίνου ἀποθνήσκουσιν, ἐν

τῷ ἐνιαυτῷ ἅπαξ μιν τὸν ἥλιον κατιδεῖν. Μετὰ δὲ τῆς
θυγατρὸς τὸ πάθος, δεύτερον ταύτῳ τῷ βασιλεῖ τάδε
γενέσθαι· ἐλθεῖν οἱ μαντήϊον ἐκ Βουτοῦς πόλιος, ὡς
μέλλοι ἐξ ἔτεα μῶνον βιούς, τῷ ἐβδόμῳ τελευτήσῃ·
τὸν δὲ, δεινὸν ποιησάμενον, πέμψαι ἐς τὸ μαντήϊον τῷ
θεῷ ὀνειδισμόν, ἀντιμεμφόμενον ὅτι ὁ μὲν αὐτοῦ πατὴρ
καὶ πάτριος, ἀποκληΐσαντες τὰ ἱερά, καὶ θεῶν οὐ μεμνη-
μένοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνθρώπους φθείροντες, ἐδίωσαν
χρόνον ἐπὶ πολλόν· αὐτὸς δ' εὐσεβὴς εἶναι, μέλλοι τα-
χέως οὕτω τελευτήσῃ· ἐκ δὲ τοῦ χρησηρίου αὐτῷ δεύ-
τερα ἐλθεῖν λέγοντα, τούτων εἵνεκα καὶ συνταχύνειν
αὐτῷ τὸν βίον· οὐ γὰρ ποιῆσαί μιν τὸ χρέων ἦν ποιέειν·
δεῖν γὰρ Αἴγυπτον κακοῦσθαι ἐπ' ἔτεα πεντήκοντά τε
καὶ ἑκατόν· καὶ τοὺς μὲν δύο τοὺς πρὸ ἐκείνου γενομένους
βασιλέας, μαθεῖν τοῦτο, κεῖνον δὲ οὐ· ταῦτα ἀκούσαντα
τὸν Μυκερίνον, ὡς κατακεκριμένων ἤδη οἱ τούτων, λύχνα
ποιησάμενον πολλὰ, ὅπως γίνετο νύξ, ἀνάψαντα αὐτὰ,
πίνειν τε καὶ εὐπαθεῖν, οὔτε ἡμέρης οὔτε νυκτὸς ἀνιέντα,
ἔς τε τὰ ἔλεα καὶ τὰ ἄλσεα πλανώμενον, καὶ ἵνα πυν-

20 θάνοιτο εἶναι ἐνηθητήρια ἐπιτηδεώτατα. ταῦτα δὲ ἐμη-
 χανᾶτο, θέλων τὸ μαντήϊον ψευδόμενον ἀποδέξαι, ἵνα οἱ
 δυώδεκα ἔτεα ἀντὶ ἑξ ἑτέων γένηται, αἱ νύκτες ἡμέραι
 ποιεύμεναι. Πυραμίδα δὲ καὶ οὗτος ἀπελίπετο, πολλὸν
 ἐλάσσων τοῦ πατρὸς, εἴκοσι ποδῶν καταδέουσιν, κῶλον
 ἑκάστων τριῶν πλέθρων, εὐρύσης τετραγώνου· λίθου δὲ ἐς
 τὸ ἥμισυ Αἰθιοπικοῦ. τὴν δὲ μετεξέτεροί φασι Ἑλλή-
 30 νων Ῥοδώπιος ἐταίρης γυναικὸς εἶναι, οὐκ ὁρθῶς λέγον-
 τες· οὐδὲ ὦν οὐδὲ εἰδότες μοι φαίνονται λέγειν οὗτοι ἥτις
 ἦν ἡ Ῥοδῶπις· οὐ γὰρ ἂν οἱ πυραμίδα ἀνέθεσαν ποιή-
 σασθαι τοιαύτην, ἐς τὴν ταλάντων χιλιάδες ἀναρίθμη-
 40 τοι, ὥς λόγῳ εἰπεῖν, ἀναισίμωνται· πρὸς δὲ, ὅτι κατὰ
 Ἀμασιν βασιλεύοντα ἦν ἀκμάζουσα Ῥοδῶπις, ἀλλ' οὐ
 κατὰ τοῦτον· ἔτεσι γὰρ κάρτα πολλοῖσι ὕσερον τουτέων
 τῶν βασιλῆων τῶν τὰς πυραμίδας ταύτας λιπόντων, ἦν
 Ῥοδῶπις· γενεὴν μὲν, ἀπὸ Θρηίκης· δούλη δὲ ἦν Ἰάδμονος
 τοῦ Ἡφαισίοπολιος, ἀνδρὸς Σαμίε, σύνδεστος δὲ Αἰσώπου
 45 τοῦ λογοποιοῦ. καὶ γὰρ οὗτος Ἰάδμονος ἐγένετο, ὥς διέ-
 δεξε τῇδε οὐκ ἦκιστα· ἐπεὶ τε γὰρ πολλάκις κηρυσσόν-
 των Δελφῶν ἐκ θεοπροπίου, ὅς βούλειτο ποινὴν τῆς Αἰ-
 σώπου ψυχῆς ἀνελέσθαι, ἄλλος μὲν οὐδεὶς ἐφάνη, Ἰάδ-
 μονος δὲ παῖδός παῖς ἄλλος Ἰάδμων ἀνείλετο· οὕτω καὶ
 Αἰσώπος Ἰάδμονος ἐγένετο. Ῥοδῶπις δὲ ἐς Αἴγυπτον
 50 ἀπῆκετο, Ξάνθεω τοῦ Σαμίου κομίσαντος· ἀπικομένη
 δὲ κατ' ἐργασίην, ἐλύθη χρημάτων μεγάλων ὑπ' ἀνδρὸς
 Μιτυληναίου Χαράξου, τοῦ Σκαμανδρωνύμου παῖδός,
 5 ἀδελφεοῦ δὲ Σαπφούς τῆς μουσοποιοῦ. οὕτω δὲ ἡ Ῥοδῶ-
 πῖς ἐλευθερώθη, καὶ κατέμεινέ τε ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ κάρ-
 6 τα ἐπαφρόδιτος γενομένη, μεγάλα ἐκτήσατο χρήματα,
 ὥς ἂν εἶναι Ῥοδώπιος, ἀτὰρ οὐκ ὥς γε ἐς πυραμίδα
 τοιαύτην ἐξικέσθαι. τῆς γὰρ τὴν δεκάτην τῶν χρημά-
 10 των ἰδέσθαι ἐστὶ ἔτι καὶ ἐς τὸδε παντὶ τῷ βουλομένῳ,
 οὐδὲν δεῖ μεγάλα οἱ χρήματα ἀναθεῖναι. ἐπεθύμησε γὰρ
 Ῥοδῶπις μνημῆϊον ἐαυτῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι καταλιπέσθαι,
 ποίημα ποιησαμένη τοῦτο, τὸ μὴ τυγχάνει ἄλλῳ ἐξευ-
 15 ρημένον καὶ ἀνακείμενον ἐν ἰσῶ· τοῦτο ἀναθεῖναι ἐς Δελ-
 φούς μνημόσυνον ἐαυτῆς. τῆς ὦν δεκάτης τῶν χρημά-
 των ποιησαμένη ὀβελοὺς βουπόρους πολλοὺς σιδηρέους,

134

Pyramis ab
 eo relicta :
 errare, qui
 eam Rhodo-
 pidis esse
 credant :
 hanc Ama-
 sidis ætate
 Sami apud
 Iadmonem
 cum Æsopo
 servasse.

135

A Xantho
 abductam
 in Ægy-
 ptum, re-
 demtam a
 Charaxo
 Sapphus fra-
 tre, quæstu
 maximo
 facto, Del-
 phos misisse
 decimam
 opum verua
 ferrea : me-
 reticum
 Naucraticæ
 rum cele-
 britas.

ὅσον ἐνεχώρει ἡ δεκάτη οἱ, ἀπέπεμπε ἐς Δελφοὺς· οἱ
καὶ νῦν ἔτι συννεύεται, ὅπισθε μὲν τοῦ βωμοῦ τὸν Χῖοι
ἀνέθεσαν, ἀντίον δὲ αὐτοῦ τοῦ νηοῦ. Φιλέουσι δὲ κως ἐν
τῇ Ναυκρατί ἐπαφρόδιτοι γίνεσθαι αἱ ἐταῖραι· τοῦτο 20
μὲν γὰρ αὕτη, τῆς περὶ λέγεται ὅδε ὁ λόγος, οὕτω δὴ τι
κλεινὴ ἐγένετο, ὥς καὶ πάντες οἱ Ἕλληνες Ῥοδάπιος
τοῦνομα ἐξέμαθον· τοῦτο δὲ, ὕστερον ταύτης, τῇ οὔνομα
ἦν Ἀρχιδίκη, αἰοίδιμος ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα ἐγένετο, ἥσσον
δὲ τῆς ἐτέρης περιλεσχήμευτος. Χάραξος δὲ ὥς λυσά- 25
μενος Ῥοδῶπιν ἀπενόσησε ἐς Μιτυλήνην, ἐν μέλει Σαπφῶ
πολλὰ κατεκερτόμησέ μιν. Ῥοδάπιος μὲν νυν περὶ πέ-
παυμαι. Μετὰ δὲ Μυκερῖνον γενέσθαι Αἰγύπτου βασιλέα
ἔλεγον οἱ ἱερεῖς Ἀσυχιν, τὸν τὰ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα
ποιῆσαι τῷ Ἡφαίστῳ προπύλαια, εἶντα πολλῶ τε κάλ-
λιστα καὶ πολλῶ μέγιστα. ἔχει μὲν γὰρ καὶ τὰ πάντα
προπύλαια τύπους τε εὖ γεγλυμμένους, καὶ ἄλλην ὄψιν 5
οἰκοδομημάτων μυρίην· ἐκεῖνα δὲ, καὶ μακρῶ μάλιστα.
ἐπὶ τούτου βασιλεύοντος, ἔλεγον ἀμιξίης εἰσῆς πολλῆς
 χρημάτων, γενέσθαι νόμον Αἰγυπτίοισι, ἀποδεικνύοντα
ἐνέχυρον τοῦ πατρὸς τὸν νέκυν, οὕτω λαμβάνειν τὸ χρέος·
προσεθῆναι δὲ ἔτι τούτῳ τῷ νόμῳ τόνδε, τὸν διδόντα τὸ 10
χρέος, καὶ ἀπάσης κρατέειν τῆς τοῦ λαμβάνοντος θήκης·
τῷ δὲ ὑποτιθέντι τοῦτο τὸ ἐνέχυρον, τήνδε ἐπεῖναι ζημίην
μὴ βουλομένῳ ἀποδοῦναι τὸ χρέος, μήτ' αὐτῷ ἐκείνῳ τε-
λευτήσαντι εἶναι ταφῆς κυρῆσαι μήτ' ἐν ἐκείνῳ τῷ πα-
τρὶ τάφῳ, μήτ' ἐν ἄλλῳ μηδενί, μήτ' ἄλλον μηδένα 15
τῶν ἐαυτοῦ ἀπογενόμενον θάψαι. ὑπερβαλέσθαι δὲ βου-
λόμενον τοῦτον τὸν βασιλέα τοὺς πρότερον ἐαυτοῦ βασι-
λέας γενομένους Αἰγύπτου, μνημόσυνον πυραμίδα λιπέ-
σθαι ἐκ πλίνθων ποιήσαντα· ἐν τῇ γραμματα ἐν λίθῳ
ἐγκεκολλημένα τάδε λέγοντά ἐσι, ΜΗ ΜΕ ΚΑΤΟ- 20
ΝΟΣΘΗΣ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΛΙΘΙΝΑΣ ΠΥΡΑΜΙΔΑΣ.
ΠΡΟΕΧΩ ΓΑΡ ΑΥΤΕΩΝ ΤΟΣΟΥΤΟΝ, ὍΣΟΝ
Ὁ ΖΕΥΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΘΕΩΝ. ΚΟΝΤΩ ΓΑΡ
ΥΠΟΤΥΠΤΟΝΤΕΣ ΕΣ ΛΙΜΝΗΝ, Ὅ, ΤΙ ΠΡΟΣ-
ΧΟΙΤΟ ΤΟΥ ΠΗΛΟΥ ΤΩ ΚΟΝΤΩ, ΤΟΥΤΟ 25
ΣΤΑΛΛΕΓΟΝΤΕΣ, ΠΛΙΝΘΟΥΣ ΕΙΡΥΞΑΝ. ΚΑΙ

136
Asychis, ab
a. 1056 ad
1006: Vul-
cani tem-
plum exor-
nat: pecu-
niae sub co-
inopia, et
fides angu-
sta: legem
de mutuo
quam dede-
rit: pyramis
ejus lateri-
tia.

ΜΕ ΤΡΟΠΩ ΤΟΙΟΥΤΩ ΕΞΕΠΟΙΗΣΑΝ. τοῦτον

137-40

μὲν τοσαῦτα ἀποδέξασθαι. Μετὰ δὲ τοῦτον,
 βασιλεῦσαι ἄνδρα τυφλὸν ἐξ Ἀνύσιος πόλιος,
 τῷ οὐνομα Ἀνυσιν εἶναι. ἐπὶ τούτου βασιλεύον-
 τος, ἐλάσαι ἐπ' Αἴγυπτον χειρὶ πολλῇ Αἰθίοπας
 5 τε καὶ Σαβακῶν τῶν Αἰθιοπῶν βασιλέα. τὸν
 μὲν δὲ τυφλὸν τοῦτον οἴχεσθαι φεύγοντα ἐς τὰ
 ἔλεια· τὸν δὲ Αἰθίοπα βασιλεύειν Αἰγύπτου ἐπ'
 ἑτεῖα πεντήκοντα· ἐν τοῖσι αὐτὸν τάδε ἀποδέξα-
 σθαι· ὅπως τῶν τις Αἰγυπτίων ἀμάρτοι τι, κτεί-
 10 νειν μὲν αὐτῶν οὐδένα ἐθέλειν· τὸν δὲ, κατὰ μέ-
 γαθος τοῦ ἀδικήματος ἐκάσῃ δικάζειν, ἐπιτάσ-
 σοντα χώματα χοῦν πρὸς τῇ ἐωϋτῶν πόλι, ὅθεν
 ἕκαστος ἦν τῶν ἀδικούντων. καὶ οὕτω ἔτι αἱ πό-
 λεις ἐγένοντο ὑψηλότεραι. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον,
 15 ἐχώσθησαν ὑπὸ τῶν τὰς διώρυχας ὀρυξάντων,
 ἐπὶ Σισώστριος βασιλέος· δεύτερα δὲ, ἐπὶ τοῦ
 Αἰθίοπος, καὶ κάρτα ὑψηλαὶ ἐγένοντο. ὑψη-
 λέων δὲ καὶ ἐτέρων τασσομένων ἐν τῇ Αἰγύ-
 πτω πολιῶν, ὡς ἐμοὶ δοκέει, μάλισα μὲν Βουβάσι πόλι
 20 ἐξέχώσθη, ἐν τῇ καὶ ἱρὸν ἐστὶ Βουβάσιος ἀξιαπηγητό-
 τατον· μέζω μὲν γὰρ ἄλλα, καὶ πολυδαπανώτερά ἐστὶ
 ἱρά· ἡδονῇ δ' ἰδέσθαι οὐδὲν τούτου μᾶλλον· ἢ δὲ Βού-
 βασίς, κατ' Ἑλλάδα γλωσσάν ἐστὶ Ἀρτεμις. Τὸ δ' ἱρὸν
 αὐτῆς ὧδε ἔχει· πλὴν τῆς ἐσόδου, τὸ ἄλλο νῆσός ἐστι·
 ἐκ γὰρ τοῦ Νεῖλου διώρυχες ἐσέχουσι, οὐ συμμίσγου-
 σαι ἀλλήλησί, ἀλλ' ἄχρι τῆς ἐσόδου τοῦ ἱροῦ ἐκατέρη
 5 ἐσέχει· ἢ μὲν, τῇ περιρρέουσα, ἢ δὲ, τῇ· εὖρος ἐοῦσα
 ἐκατέρη ἑκατὸν ποδῶν, δένδρεσι κατὰσκιος. τὰ δὲ προ-
 πύλαια, ὕψος μὲν δέκα ὀργυιέων ἐστὶ, τύποισι δὲ ἐξα-
 πήχεσι ἐσκευάδαται ἀξίοισι λόγου. ἐὼν δ' ἐν μέσῃ τῇ
 πόλι τὸ ἱρὸν, κατορθᾷται πάντοθεν περιϊόντι· ἅτε γὰρ
 10 τῆς πόλιος μὲν ἐκκεχωσμένης ὑψοῦ, τοῦ δ' ἱροῦ οὐ κεκι-
 νημένου, ὡς ἀρχῇθεν ἐποιήθη, ἔσοπτόν ἐστι. περιθέει
 δ' αὐτὸ αἵμασι καὶ ἐγγεγλυμμένη τύποισι· ἐστὶ δ' ἔσωθεν
 ἄλσος δένδρεων μεγίστων πεφυτευμένων περὶ νηὸν μέγαν,
 ἐν τῷ δὲ τῷ γαλμα ἐνι· εὖρος δὲ καὶ μῆκος τοῦ ἱροῦ,
 15 πάντῃ σταδίου ἐστὶ. κατὰ μὲν δὲ τὴν ἔσοδον, ἐσσωμένη

Anysis, ab a. 1006 ad
 1004, cæcus : [inter
 Anysin et Sabaconem
 Herodotus non aduer-
 tit suas ipsius rationes
 arguere intervallum po-
 nendum esse : ortum
 confusionem tollas ita :]
 regno pulsus Anysis
 ab hoste, annis L post
 ex insula Elbone pro-
 gressus, iterum impe-
 rat ab a. 954 : Elbo
 insula omnibus latuit
 annos plus n, usque
 ad Amyrtæum fugien-
 tem a. 450 : interval-
 lum : Sabaco Æthiops,
 ab a. 765 ad 715 : de-
 licta non punit mor-
 te : adaggerationibus
 tollit solum ad urbes
 altius : descriptio tem-
 pli Dianæ : Sabaconis
 territi somnio disces-
 sus ex Ægypto.

138

ἐς τὴν ὁδὸν λίθου ἐπὶ σαδίου τρεῖς μάλιστα κη, διὰ τῆς ἀγορῆς φέρουσα ἐς τὸ πρὸς ἡῶν· εὖρος δὲ, ὡς τεσσέρων πλέθρων· τῇ δὲ καὶ τῇ τῆς ὁδοῦ, δένδρεα οὐρανομήκεα πέφυκε· φέρει δ' ἐς Ἑρμέω ἱερόν. τὸ μὲν δὴ ἱερόν τοῦτο οὕτω ἔχει. Τέλος δὲ τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ Αἰθίοπος ὧδε ἔλεγον γενέσθαι· ὅψιν ἐν τῷ ὕπνῳ τοιήνδε ἰδόντα αὐτὸν, οἴχεσθαι φεύγοντα· ἐδόκεε οἱ ἄνδρα ἐπιστάνα, συμβουλεύειν τοὺς ἱεῖας τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ συλλέξαντα πάντας, μέσους διαταμέειν· ἰδόντα δὲ τὴν ὅψιν ταύτην λέγειν αὐτὸν, ὡς πρόφασιν οἱ δοκέοι ταύτην τοὺς θεοὺς προδεικνύναι, ἵνα ἀσεβήσας περὶ τὰ ἱερά, κακόν τι πρὸς θεῶν ἢ πρὸς ἀνθρώπων λάβοι· οὐκ ἔστιν ποιήσιν ταῦτα· ἀλλὰ γὰρ οἱ ἐξεληλυθέναι τὸν χρόνον, ὁκόσον κεχρησθαι ἄρξαντα Αἰγύπτου ἐκχωρήσειν. ἐν γὰρ τῇ Αἰθιοπίῃ εἰσὶν αὐτῷ τὰ μαντήϊα, τοῖσι χρέωνται Αἰθίοπες, ἀνείλε, ὡς δέοι αὐτὸν Αἰγύπτου βασιλεῦσαι ἕτεα πεντήκοντα. ὡς ὦν ὁ χρόνος οὗτος ἐξῆιε, καὶ αὐτὸν ἡ ὅψις τοῦ ἐνυπνίου ἐπετάρασσε, ἐκὼν ἀπαλλάσσεται ἐκ τῆς Αἰγύπτου ὁ

139 Σαβακῶς. Ὡς δ' ἄρα οἴχεσθαι τὸν Αἰθίοπα ἐξ Αἰγύπτου, αὐτὶς τὸν τυφλὸν ἄρχειν ἐκ τῶν ἐλέων ἀπικόμενον· ἔνθα πεντήκοντα ἕτεα νῆσον χάσας σποδῶ τε καὶ γῇ, οἴκεε· ὅπως γὰρ οἱ φοιτᾶν σῆτον ἄγοντας Αἰγυπτίων ὡς ἐκάστοισι προσετάχθαι, σιγῇ τοῦ Αἰθίοπος ἐς δωρεὴν κελεύειν σφέας καὶ σποδὸν κομίζειν. ταύτην τὴν νῆσον οὐδεὶς πρότερον ἐδυνάσθη Ἀμυρταίου ἐξευρεῖν· ἀλλὰ ἕτεα ἐπὶ πλέω ἢ πεντακόσια οὐκ ᾔσθ' τε ἦσαν αὐτὴν ἀνευρεῖν οἱ πρότεροι γενομένοι βασιλεῖς Ἀμυρταίου· οὐνομα δὲ ταύτῃ τῇ νήσῳ Ἐλβώ· μέγαθος δ' ἐς πᾶντην δέκα σαδίων. Μετὰ δὲ τοῦτον, βασιλεῦσαι τὸν ἱεῖα

141 τοῦ Ἡφαίστου, τῷ οὐνομα εἶναι Σεθῶν· τὸν ἐν ἀλογίῃσι ἔχειν παραχρησάμενον τῶν μαχίμων Αἰγυπτίων, ὡς οὐδὲν δεητόμενον αὐτῶν· ἀλλὰ τε δὴ ἄτιμα ποιέοντα ἐς αὐτοὺς, καὶ σφέας ἀπελέσθαι τὰς ἀρούρας, τοῖσι ἐπὶ τῶν προτέρων βασιλέων δεδόςθαι ἐξαιρέτους ἐκάστω δυώδεκα ἀρούρας. μετὰ δὲ, ἐπ' Αἰγύπτου ἐλαύνειν στρατὸν μέγαν Σαναχάριβον βασιλέα Ἀραβίων τε καὶ Ἀσσυρίων· οὐκ ἔστιν δὲ ἐθέλειν τοὺς μαχίμους τῶν Αἰγυπτίων βοηθέειν· τὸν δὲ ἱεῖα ἐς ἀπορίην ἀπειλημένον, ἐσελθόν- 10

Sethon, Vulcani sacerdos, rex ab a. 715 ad 671: militarem ordinem secus tractat: bellum a Sanacharibo illatum a. 712 exitus memorabilis.

τα ἐς τὸ μέγαρον, πρὸς τῷ γαλμα ἀποδύρεσθαι οἷα κιν-
 δυνεύει παθεῖν· ὀλοφυρόμενον δ' ἄρα μιν ἐπελθεῖν ὕπνον,
 καὶ οἱ δόξαι ἐν τῇ ὄψι, ἐπισάντα τὸν θεὸν θαρσύνειν ὥς
 οὐδὲν πείσεται ἄχαρι, ἀντιάζων τὸν Ἀραβίων στρατόν·
 15 αὐτὸς γὰρ οἱ πέμψειν τιμωρούς. τούτοις δὴ μιν πίσυ-
 νον τοῖσι ἐνυπνίοις, παραλαβόντα Αἰγυπτίων τοὺς βου-
 λομένους οἱ ἐπεσθαι, στρατοπεδεύσασθαι ἐν Πηλουσίῳ·
 ταύτῃ γὰρ εἰσι αἱ ἐσβολαί· ἐπεσθαι δέ οἱ τῶν μαχίμων
 μὲν οὐδένα ἀνδρῶν, καπήλους δὲ, καὶ χειρῶνακτας, καὶ
 20 ἀγοραίους ἀνθρώπους. ἐνθαῦτα ἀπικομένους, τοῖσι ἐναν-
 τίοις αὐτοῖς ἐπιχυθέντας νυκτὸς μῦς ἀρουραίους, κατὰ
 μὲν φαγέειν τοὺς φαρετρεῶνας αὐτέων, κατὰ δὲ τὰ τό-
 ξα· πρὸς δὲ, τῶν ἀσπίδων τὰ ὄχανα, ὥς τῇ ὕσεραίῃ
 φευγόντων σφέων γυμνῶν ὅπλων, πείσσειν πολλούς. καὶ
 25 νῦν οὗτος ὁ βασιλεὺς ἔσκηκε ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἡφαίστου λί-
 θινος, ἔχων ἐπὶ τῆς χειρὸς μῦν· λέγων διὰ γραμμά-
 των τάδε, ΕΣ ΕΜΕ ΤΙΣ ὈΡΕΩΝ, ΕΥΣΕΒΗΣ
 ΕΣΤΩ.

ΕΣ ΜΕΝ τοσόνδε τοῦ λόγου Αἰγύπτιοί τε καὶ οἱ 142
 ἱερεῖς ἔλεγον, ἀποδεικνύντες, ἀπὸ τοῦ πρώτου βασιλέως, Regni E-
 ἐς τοῦ Ἡφαίστου τὸν ἱερεῖα τοῦτον τὸν τελευταῖον βασι- gypiti a
 λεύσαντα, μίην τε καὶ τεσσεράκοντα καὶ τριηκοσίας ἀν- Mene ad Se-
 5 θρώπων γενεὰς γενομένας, καὶ ἐν ταύτῃσι ἀρχιερεῖας καὶ thonem æ-
 βασιλείας ἑκατέρους τοσούτους γενομένους. καὶ τοὶ τριη- las, anno-
 κόσιαι μὲν ἀνδρῶν γενεαὶ δυνέονται μύρια ἕτεα· γενεαὶ rum 1564 :
 γὰρ τρεῖς ἀνδρῶν, ἑκατὸν ἕτεά ἐσι. μιῆς δὲ καὶ τεσσερά- intra illi tem-
 κοντα ἔτι τῶν ἐπιλοίπων γενεῶν, αἱ ἐπῆσαν τῇσι τριη- pus initium
 10 κοσίῃσι, ἔσι τεσσεράκοντα καὶ τριηκόσια καὶ χίλια ἕτεα. vagi anni
 οὕτω ἐν μυρίοις τε ἔτεσι καὶ χιλίοις, καὶ πρὸς, τριη- bis in æsta-
 κοσίοις τε καὶ τεσσεράκοντα ἔλεγον θεὸν ἀνθρωποειδέα tem, bis in
 οὐδένα γενέσθαι· οὐ μέντοι οὐδὲ πρότερον, οὐδὲ ὕστερον ἐν hiemem in-
 τοῖς ὑπολοίποις Αἰγύπτου βασιλεῦσι γενομένοις, ἔλε- cidisse.
 15 γον τοιοῦτον οὐδέν· ἐν τοίνυν τούτῳ τῷ χρόνῳ τετράκις
 ἔλεγον ἐξ ἡθέων τὸν ἥλιον ἀνατεῖλαι· ἐνθα τε νῦν κα-
 ταδύεται, ἐνθεῦτεν δὲς ἐπαντεῖλαι· καὶ ἐνθεν νῦν ἀνα-
 τέλλει, ἐνθαῦτα δὲς καταδύναι· καὶ οὐδὲν τῶν κατ' Αἰ-
 γυπτον ὑπὸ ταῦτα ἑτεροιωθῆναι, οὔτε τὰ ἐκ τῆς γῆς,
 20 οὔτε τὰ ἐκ τοῦ ποταμοῦ σφί γινόμενα, οὔτε τὰ ἀμφὶ

- 143 *Hecateum gloriantem de origine divina, refellunt sacerdotes Aegyptii: summorum sacerdotum colossi Thebis in templo CCCXLV; Piromis ex Piromide.* νούσους, οὔτε τὰ κατὰ τοὺς θανάτους. Πρώτερον δὲ Ἐκαταίῳ τῷ λογοποιῷ ἐν Θήβησι γενεηλογήσαντι ἐωῦ- τὸν, καὶ ἀναδῆσαντί τε τὴν πατριὴν ἐς ἑκκαιδέκατον θεὸν, ἐποίησαν οἱ ἱερεῖς τοῦ Διὸς, οἷόν τι καὶ ἐμοὶ οὐ γε- νεηλογήσαντι ἐμεωῦτόν· ἐσαγαγόντες ἐς τὸ μέγαρον ἕσω 5 ἐὼν μέγα, ἐξηρίθμεον δεικνύντες κολοσσούς ξυλίνους το- σούτους ὅσους περ εἶπον· ἀρχιεὺς γὰρ ἕκαστος αὐτόθι ἴσεται ἐπὶ τῆς ἐωῦτοῦ ζόης εἰκόνα ἐωῦτοῦ· ἀριθμέοντες ὧν καὶ δεικνύντες οἱ ἱερεῖς ἐμοὶ ἀπεδείκνυσαν παῖδα πα- τρὸς ἐωῦτῶν ἕκασον ἑόντα, ἐκ τοῦ ἀγχις ἀποθανόντος 10 τῆς εἰκόνης, διεξιόντες διὰ πασέων, ἕως οὗ ἀπέδεξαν ἀπάσας αὐτάς. Ἐκαταίῳ δὲ γενεηλογήσαντι ἐωῦτόν, καὶ ἀναδῆσαντι ἐς ἑκκαιδέκατον θεὸν, ἀντεγενεηλόγησαν ἐπὶ τῇ ἀριθμήσει, οὐ δεκόμενοι παρ' αὐτοῦ, ἀπὸ θεοῦ γενέσθαι ἄνθρωπον· ἀντεγενεηλόγησαν δὲ ὧδε, φάμενοι 15 ἕκασον τῶν κολοσσῶν Πίρωμιν ἐκ Πιρώμιος γεγονέναι· ἐς ὃ τοὺς πέντε καὶ τεσσεράκοντα καὶ τριηκοσίους ἀπέ- δεξαν κολοσσούς, Πίρωμιν ἐκ Πιρώμιος γενόμενον, καὶ οὔτε ἐς θεὸν, οὔτε ἐς ἥρωα ἀνέδησαν αὐτούς. Πίρωμις δὲ ἐστὶ κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν, καλὸς κἀγαθός. Ἦδη ὧν τῶν αἱ εἰκόνες ἦσαν, τοιούτους ἀπεδείκνυσάν σφεας πάν- 20 τας ἑόντας, θεῶν δὲ πολλὸν ἀπαλλαγμένους. τὸ δὲ πρότε- ρον τῶν ἀνδρῶν τέτων, θεοὺς εἶναι τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ ἄρ- χοντας, οὐκ ἑόντας ἅμα τοῖσι ἀνθρώποισι· καὶ τούτων 5 αἰεὶ ἓνα τὸν κρατέοντα εἶναι· ὕστατον δὲ αὐτῆς βασιλεῦ- σαι Ὀρον τὸν Ὀσίριος παῖδα, τὸν Ἀπόλλωνα Ἑλληνες ὀνομάζουσι· τοῦτον καταπαύσαντα Τυφῶνα, βασιλεῦσαι ὕστατον Αἰγύπτου. Ὀσίρις δὲ ἐστὶ Διόνυσος κατ' Ἑλλά- 10 δα γλῶσσαν. Ἐν Ἑλληνισί μὲν νυν νεώτατοι τῶν θεῶν νομίζονται εἶναι Ἡρακλῆς τε καὶ Διόνυσος καὶ Πάν· παρ' Αἰγυπτίοισι δὲ, Πάν μὲν, ἀρχαιότατος, καὶ τῶν ὀκτῶ τῶν πρώτων λεγομένων θεῶν· Ἡρακλῆς δὲ, τῶν δευτέ- 5 ρων τῶν δώδεκα λεγομένων εἶναι· Διόνυσος δὲ, τῶν τρί- των, οἱ ἐκ τῶν δώδεκα θεῶν ἐγένοντο. Ἡρακλεῖ μὲν δὴ ὅσα αὐτοὶ Αἰγύπτιοί φασιν εἶναι ἔτεα ἐς Ἀμασιν βασι- λέα, δεδήλωταί μοι πρόσθε. Πανὶ δὲ ἔτι τούτων πλέ- 10 ονα λέγεται εἶναι, Διονύσω δ' ἐλάχισα τούτων· καὶ τούτῳ πεντακισχίλια καὶ μύρια λογίζονται εἶναι ἐς 10
- 144 *Olim Dii reges: quorum postre- mi Osiris, Typhon et Orus: Osirin Bacchum esse; Orum, Apollinem.* τῶν αἱ εἰκόνες ἦσαν, τοιούτους ἀπεδείκνυσάν σφεας πάν- 20 τας ἑόντας, θεῶν δὲ πολλὸν ἀπαλλαγμένους. τὸ δὲ πρότε- ρον τῶν ἀνδρῶν τέτων, θεοὺς εἶναι τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ ἄρ- χοντας, οὐκ ἑόντας ἅμα τοῖσι ἀνθρώποισι· καὶ τούτων 5 αἰεὶ ἓνα τὸν κρατέοντα εἶναι· ὕστατον δὲ αὐτῆς βασιλεῦ- σαι Ὀρον τὸν Ὀσίριος παῖδα, τὸν Ἀπόλλωνα Ἑλληνες ὀνομάζουσι· τοῦτον καταπαύσαντα Τυφῶνα, βασιλεῦσαι ὕστατον Αἰγύπτου. Ὀσίρις δὲ ἐστὶ Διόνυσος κατ' Ἑλλά- 10 δα γλῶσσαν. Ἐν Ἑλληνισί μὲν νυν νεώτατοι τῶν θεῶν νομίζονται εἶναι Ἡρακλῆς τε καὶ Διόνυσος καὶ Πάν· παρ' Αἰγυπτίοισι δὲ, Πάν μὲν, ἀρχαιότατος, καὶ τῶν ὀκτῶ τῶν πρώτων λεγομένων θεῶν· Ἡρακλῆς δὲ, τῶν δευτέ- 5 ρων τῶν δώδεκα λεγομένων εἶναι· Διόνυσος δὲ, τῶν τρί- των, οἱ ἐκ τῶν δώδεκα θεῶν ἐγένοντο. Ἡρακλεῖ μὲν δὴ ὅσα αὐτοὶ Αἰγύπτιοί φασιν εἶναι ἔτεα ἐς Ἀμασιν βασι- λέα, δεδήλωταί μοι πρόσθε. Πανὶ δὲ ἔτι τούτων πλέ- 10 ονα λέγεται εἶναι, Διονύσω δ' ἐλάχισα τούτων· καὶ τούτῳ πεντακισχίλια καὶ μύρια λογίζονται εἶναι ἐς 10
- 145 *Vetustissi- mam apud Aegyptios aetatem esse Panis; me- diam, Her- culis; [2, 43.] mini- mam, Bac- chi: apud Græcos Bacchus na- tus circiter* νομίζονται εἶναι Ἡρακλῆς τε καὶ Διόνυσος καὶ Πάν· παρ' Αἰγυπτίοισι δὲ, Πάν μὲν, ἀρχαιότατος, καὶ τῶν ὀκτῶ τῶν πρώτων λεγομένων θεῶν· Ἡρακλῆς δὲ, τῶν δευτέ- 5 ρων τῶν δώδεκα λεγομένων εἶναι· Διόνυσος δὲ, τῶν τρί- των, οἱ ἐκ τῶν δώδεκα θεῶν ἐγένοντο. Ἡρακλεῖ μὲν δὴ ὅσα αὐτοὶ Αἰγύπτιοί φασιν εἶναι ἔτεα ἐς Ἀμασιν βασι- λέα, δεδήλωταί μοι πρόσθε. Πανὶ δὲ ἔτι τούτων πλέ- 10 ονα λέγεται εἶναι, Διονύσω δ' ἐλάχισα τούτων· καὶ τούτῳ πεντακισχίλια καὶ μύρια λογίζονται εἶναι ἐς 10

Ἀρασιν βασιλέα. καὶ ταῦτα Αἰγύπτιοι ἀτρεκέως Φασὶ
 ἐπίσασθαι, αἰεὶ τε λογιζόμενοι, καὶ αἰεὶ ἀπογραφόμενοι
 τὰ ἔτεα. Διόνυσω μὲν νυν τῷ ἐκ Σεμέλης τῆς Κάδμου
 λεγομένῳ γενέσθαι, κατὰ ἐξήκοντα ἔτεα καὶ χίλια μά-
 λιστα ἐς ἐμέ. Ἡρακλεῖ δὲ τῷ Ἀλκμήνης, κατὰ εἰ-
 νακόσια ἔτεα. Πανὶ δὲ τῷ ἐκ Πηνελόπης, (ἐκ ταύτης
 γὰρ καὶ Ἑρμῆω λέγεται γενέσθαι ὑπὸ Ἑλλήνων ὁ Πάν,)
 ἐλάσσω ἔτεά ἐσι τῶν Τρωϊκῶν, κατὰ τὰ ὀκτακόσια μά-
 λιστα ἐς ἐμέ. Τούτων ὧν ἀμφοτέρων πάρεσι χρᾶσθαι
 τοῖσί τις πείσεται λεγομένοισι μᾶλλον. ἐμοὶ δ' ὧν ἡ
 περὶ αὐτέων γνώμη ἀποδέδεκται. εἰ μὲν γὰρ Φανεροί τε
 ἐγένοντο, καὶ κατεγήρασαν καὶ οὗτοι ἐν τῇ Ἑλλάδι, κα-
 τάπερ Ἡρακλέης ὁ ἐξ Ἀμφιτρυῶνος γενόμενος, καὶ δὴ
 καὶ Διόνυσος ὁ ἐκ Σεμέλης, καὶ Πάν ὁ ἐκ Πηνελόπης
 γενόμενος, ἔφη ἂν τις καὶ τούτους ἄλλους γενομένους ἄν-
 δρας, ἔχειν τὰ ἐκείνων οὐνόματα τῶν προγεγονότων
 θεῶν. νῦν δὲ Διόνυσόν τε λέγουσι οἱ Ἕλληνες ὡς αὐτίκα
 γενόμενον, ἐς τὸν μηρὸν ἐνεῖρράψατο Ζεὺς, καὶ ἤνεικε ἐς
 Νύσαν τὴν ὑπὲρ Αἰγύπτου ἐοῦσαν ἐν τῇ Αἰθιοπίῃ. καὶ
 Πανὸς γε πέρι οὐκ ἔχουσι εἰπεῖν ὅκη ἐτράπετο γενόμενος.
 δῆλόν μοι ὧν γέγονε ὅτι ὕστερον ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες τού-
 των τὰ οὐνόματα, ἢ τὰ τῶν ἄλλων θεῶν. ἀπ' οὗ δὲ ἐπύ-
 θοντο χρόνου, ἀπὸ τούτου γενεηλογέουσι αὐτέων τὴν γέ-
 νεσιν. ταῦτα μὲν νυν αὐτοὶ Αἰγύπτιοι λέγουσι.

ὍΣΑ ΔΕ οἱ τε ἄλλοι ἄνθρωποι καὶ Αἰγύπτιοι λέ-
 γουσι ὁμολογέοντες τοῖσι ἄλλοις κατὰ ταύτην τὴν χώ-
 ρην γενέσθαι, ταῦτ' ἤδη φράσω. προσέσαι δέ τι αὐτοῖσι
 καὶ τῆς ἐμῆς ὀψιος. Ἐλευθερωθέντες Αἰγύπτιοι μετὰ
 τὸν ἱεῖα τοῦ Ἡφαίστου βασιλεύσαντα, (οὐδένα γὰρ χρόνον
 οἰοί τε ἦσαν ἄνευ βασιλῆος διαιτᾶσθαι,) ἐσήσαντο δω-
 δεκα βασιλέας, ἐς δωδέκα μοῖρας δασάμενοι Αἴγυ-
 πτον πᾶσαν. οὗτοι ἐπιγαμίας, ποιησάμενοι, ἐδασίλευον,
 νόμοισι τοισίδε χρεώμενοι, μήτε καταιρέειν ἀλλήλους,
 μήτε πλέον τι δίξασθαι ἔχειν τὸν ἕτερον τοῦ ἑτέρου. εἰ-
 ναί τε φίλους ταμάλιστα. τῶνδε δὲ εἵνεκα τοὺς νόμους
 τούτους ἐποιεῦντο, ἰσχυρῶς περισέλλοντες. ἐκέχρησ-
 σφι κατ' ἀρχὰς αὐτίκα ἐνισαμένοισι ἐς τὰς τυραννίδας,
 τὸν χαλκῆν φιάλην σπείσαντα αὐτέων ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ

an 1544;
 Hercules,
 circiter a.
 1384; Pan
 tempore ali-
 quo post an.
 1284.

146

Herodoti et
 Egyptio-
 rum opinio
 de ortu ho-
 rum Deo-
 rum apud
 Græcos.

147

Notitia re-
 rum in Æ-
 gypto de-
 hinc gesta-
 rum, jam
 certior; xii
 reges creati
 ab a. 671,
 Ægyptum
 in totidem
 partes divi-
 sam regunt;
 eorum inter
 se pacta, et
 metus ex
 oraculo.

148
Labyrin-
thum ædifi-
cant, opus
majus quam
vel pyrami-
des: ejus et
pyramidis
quam ad-
junctam ha-
bet, descri-
ptio.

Ἡφαίστου, τοῦτον ἀπάσης βασιλεύσειν Αἰγύπτου· ἐς γὰρ
δὴ τὰ πάντα ἰρὰ συνελέγοντο. Καὶ δὴ σφι μνημόσυνα
ἔδοξε λιπέσθαι κοινῇ· δόξαν δέ σφι, ἐποιήσαντο λαβύ-
ρινθον, ὀλίγον ὑπὲρ τῆς λίμνης τῆς Μοίριος, κατὰ κροκο-
δείλων καλεομένην πόλιν μάλιστά κη κείμενον· τὸν ἐγὼ
ἤδη ἶδον λόγου μέζω. εἰ γὰρ τις τὰ ἐξ Ἑλλήνων τείχεά
τε καὶ ἔργων ἀπόδεξιν συλλογίσαιτο, ἐλάσσονος πόνου
τε ἂν καὶ δαπάνης φανείη ἔόντα τοῦ λαβυρίνθου τούτου·
καὶ τοὶ ἀξιόλογός γε καὶ ὁ ἐν Ἐφέσῳ ἐς ἡνίοδος, καὶ ὁ ἐν
Σάμῳ. ἦσαν μὲν νυν καὶ αἱ πυραμίδες λόγου μέζονες, καὶ
πολλῶν ἐκάσθι αὐτέων Ἑλληνικῶν ἔργων καὶ μεγίστων
ἀνταξίη· ὁ δὲ δὴ λαβύρινθος καὶ τὰς πυραμίδας ὑπερ-
βάλλει. τοῦ γὰρ δωώδεκα μὲν εἰσι αὐλαὶ κατὰσεγοί, ἀν-
τίτυλοι ἀλλήλησι· ἐξ μὲν πρὸς βορέω, ἐξ δὲ πρὸς νότον
τετραμμέναι συνεχέες· τοῖχος καὶ ἔξωθεν ὁ αὐτός σφεας
περιέρχει. οἰκήματα δ' ἔνεσι διπλᾶ, τὰ μὲν, ὑπόγαια, 15
τὰ δὲ, μετέωρα ἐπ' ἐκείνοισι, τρισχίλια, ἀριθμὸν πεν-
τακοσίων καὶ χιλίων ἐκάτερα. τὰ μὲν νυν μετέωρα τῶν
οἰκημάτων αὐτοὶ τε ὀρέομεν διεξιόντες, καὶ αὐτοὶ θεησά-
μενοι λέγομεν· τὰ δὲ αὐτέων ὑπόγαια λόγοισι ἐπυνθανό-
μεθα. οἱ γὰρ ἐπεσεῶτες τῶν Αἰγυπτίων δεικνύναι αὐτὰ 20
οὐδαμῶς ἤθελον, φάμενοι θήκας αὐτόθι εἶναι τῶν τε
ἀρχῆν τὸν λαβύρινθον τούτων οἰκοδομησαμένων βασι-
λῆων, καὶ τῶν ἱρῶν κροκοδείλων. οὕτω τῶν μὲν κάτω
περὶ οἰκημάτων ἀκοῇ παραλαβόντες λέγομεν· τὰ δὲ ἄνω,
μέζονα ἀνθρωπηίων ἔργων αὐτοὶ ὀρέομεν. αἱ τε γὰρ ἔξο- 25
δοὶ διὰ τῶν σεγέων, καὶ οἱ ἐλιγμοὶ διὰ τῶν αὐλέων ἔόντες
ποικιλώτατοι, θάῤῥμα μυρίον παρέχοντο, ἐξ αὐλῆς τε
ἐς τὰ οἰκήματα διεξιοῦσι, καὶ ἐκ τῶν οἰκημάτων ἐς πα-
σάδας, ἐς σέγας τε ἄλλας ἐκ τῶν πασάδων, καὶ ἐς αὐ-
λὰς ἄλλας ἐκ τῶν οἰκημάτων. ὀροφὴ δὲ πάντων τούτων, 30
λιθίνη, κατάπερ οἱ τοῖχοι· οἱ δὲ τοῖχοι, τύπων ἐγγε-
γλυμμένων πλέοι· αὐλὴ δὲ ἐκάσθι, περίσυλος, λίθου
λευκοῦ ἄρμοσμένου ταμάλιστα. τῆς δὲ γωνίης τελευτῶν-
τος τοῦ λαβυρίνθου ἔχεται πυραμὶς τεσσερακοντόργυιος,
ἐν τῇ ζῶα μεγάλη ἐγγέγλυπται· ὁδὸς δ' ἐς αὐτὴν ὑπὸ 35
γῆν πεποίηται. Τοῦ δὲ λαβυρίνθου τούτου ἔόντος τοιού-
του, θάῤῥμα ἔτι μέζον παρέχεται ἢ Μοίριος καλεομένη

149
Lacus Mæ-

λίμνη, παρ' ἣν ὁ λαβύρινθος ἔτος οἰκοδόμηται. τῆς τὸ πε-
 ρίμετρον τῆς περιόδου εἰσὶν ἑξάκισσι καὶ τρισχί-
 5 λιοι, σχοίνων ἐξήκοντα ἑόντων· ἴσον καὶ αὐτῆς Αἰγύπτου
 τὸ παρὰ θάλασσαν. κέεται δὲ μακρὴ ἡ λίμνη πρὸς βο-
 ρῆν τε καὶ νότον, ἐοῦσα βάθος, τῇ βαθυτάτῃ αὐτῇ ἐω-
 τῆς, πεντηκοντόργυιος. ὅτι δὲ χειροποίητός ἐστι καὶ
 ὄρυκτῇ, αὐτῇ δηλοῖ. ἐν γὰρ μέσῃ τῇ λίμνῃ μάλιστά κη
 10 ἐστᾶσι δύο πυραμίδες, τοῦ ὕδατος ὑπερέχουσαι πεντήκοντα
 ὀργυιάς ἑκατέρῃ· καὶ τὸ κατ' ὕδατος οἰκοδόμηται ἕτερον
 τοσοῦτον· καὶ ἐπ' ἀμφοτέρῃσι ἔπеси κολοσσὸς λίθινος,
 κατήμενος ἐν θρόνῳ. οὕτω αἱ μὲν πυραμίδες εἰσὶν ἑκατὸν
 ὀργυιέων· αἱ δ' ἑκατὸν ὀργυιαὶ δίκαιαί εἰσι ἑξά-
 15 πλεθρον· ἑξαπέδου μὲν τῆς ὀργυιῆς μετρεομένης καὶ τε-
 τραπήχεος, τῶν ποδῶν μὲν τετραπαλαίσων ἑόντων, τῷ δὲ
 πήχεος, ἑξαπαλαίσου. τὸ δὲ ὕδωρ τὸ ἐν τῇ λίμνῃ, αὐθι-
 γενὲς μὲν οὐκ ἔστι· ἀνυδρὸς γὰρ δὴ δεινῶς ἐστὶ ταύτῃ· ἐκ τῷ
 Νείλου δὲ κατὰ διώρυχα ἐσῆκται· καὶ ἕξ μὲν μῆνας ἔσω
 20 ῥέει ἐς τὴν λίμνην, ἕξ δὲ μῆνας ἔξω ἐς τὸν Νεῖλον αὐτίς.
 καὶ ἐπεὰν μὲν ἐκρέῃ ἔξω ἡδὲ, τότε τῷ ἕξ μῆνας ἐς τὸ βα-
 σιλῆϊον καταβάλλει ἐπ' ἡμέρην ἑκάστην τάλαντον ἀργυρίου
 ἐκ τῶν ἰχθύων· ἐπεὰν δὲ ἐσίῃ τὸ ὕδωρ ἐς αὐτήν, εἴκοσι
 μνέας. Ἐλεγον δὲ οἱ ἐπιχώριοι καὶ ὡς ἐς τὴν Σύρτιν τὴν
 150 ἐς Λιβύην ἐκδοῖ ἡ λίμνη αὕτη ὑπὸ γῆν, τετραμμένη τὸ
 πρὸς ἐσπέρην ἐς τὴν μεσόγαιαν παρὰ τὸ ὄρος τὸ ὑπὲρ
 Μέμφιος. ἐπεὶ τε δὲ τοῦ ὀρύγματος τούτου οὐκ ὤρεον
 5 τὸν χοῦν οὐδαμοῦ ἑόντα, ἐπιμελὲς γὰρ δὴ μοι ἦν, εἰ-
 ρόμενῃ τοὺς ἀγχιςα οἰκέοντας τῆς λίμνης, ὅκου εἴη ὁ χῶς
 ὁ ἐξορυχθεὶς. οἱ δὲ ἔφρασάν μοι ἵνα ἐξεφορήθῃ. καὶ εὐ-
 πετέως ἔπειθον· ἡδεα γὰρ λόγῳ καὶ ἐν Νίνῳ τῇ Ἀσ-
 συρίων πόλει γενομένον ἕτερον τοιοῦτο. τὰ γὰρ Σαρδα-
 10 ναπάλλου τοῦ Νίνου βασιλῆος χρήματα, ἑόντα μεγάλα,
 καὶ φυλασσόμενα ἐν θησαυροῖσι καταγαίοισι, ἐπενόησαν
 κλώπες ἐκφορῆσαι. ἐκ δὴ ὧν τῶν σφετέρων οἰκίων ἀρ-
 ξάμενοι οἱ κλώπες, ὑπὸ γῆν σαθμεώμενοι ἐς τὰ βασι-
 λῆϊα οἰκία ὤρυσσον. τὸν δὲ χοῦν τὸν ἐκφορεόμενον ἐκ
 15 τοῦ ὀρύγματος, ὅπως γένοιτο νῦν, ἐς τὸν Τίγριν ποταμὸν,
 παρὰρρέοντα τὴν Νῖνον, ἐξεφόρεον· ἐς ὃ κατεργάσαντο
 ὅ, τι ἐβούλοντο. τοιοῦτον ἕτερον ἤκουσα καὶ τὸ τῆς ἐν

ridis, ipse
 labyrintho
 admirabi-
 lior : ejus
 magnitudo,
 situs, altitu-
 do : pyra-
 mides in ea
 duæ, utra-
 que colos-
 sum ge-
 stans : men-
 suræ inter-
 vallorum :
 quantus ex
 lacu piscium
 proventus.

150
 Lacum sub-
 terraneo
 meatu in
 Syrtin exi-
 re : terram
 effossam,
 jactam esse
 in Nilum :
 fures qui
 Sardaniæ
 thesauros
 Nini com-
 pilassent,
 idem fe-
 cisse.

151
*Psammetichus, xii
 regum unus,
 quare a cæ-
 teris in pa-
 lustria rele-
 gatus.*

Αἰγύπτῳ λίμνης ὄρυγμα γενέσθαι· πλὴν οὐ νυκτὸς, ἀλλὰ μετ' ἡμέρην ποιεύμενον· ὀρύσσοντας γὰρ τὸν χοῦν τοὺς Αἰγυπτίους, ἐς τὸν Νεῖλον φορέειν· ὁ δὲ, ὑπολαμ- 20
 βάνων, ἔμελλε διαχέειν. ἡ μὲν νυν λίμνη αὕτη οὕτω λέγεται ὀρυχθῆναι. Τῶν δὲ δωδέκα βασιλῆων δικαιο-
 σύνη χρεωμένων, ἀνὰ χρόνον ὥς ἔδυσαν ἐν τῷ ἰσῷ τοῦ
 Ἡφαίστου, τῇ ὑσάτῃ τῆς ὀρτῆς μελλόντων κατασπεί-
 σειν, ὁ ἀρχιεὺς ἐξένεικέ σφι φιάλας χρυσέας, τῆσί περ
 ἑώθεσαν σπένδειν, ἀμαρτῶν τοῦ ἀριθμοῦ, ἑνδεκα, δυώ- 5
 δεκα εἰσὶ. ἐνθαῦτα ὥς οὐκ εἶχε φιάλην ὁ ἔσχατος
 ἐς αὐτέων Ψαμμήτιχος, περιελόμενος τὴν κυνέην
 εἴωσαν χαλκέην, ὑπέσχε τε καὶ ἔσπενδε. κυνέας δὲ καὶ
 οἱ ἄλλοι ἅπαντες ἐφόρεον τε βασιλῆες, καὶ ἐτύγχανον
 τότε ἔχοντες. Ψαμμήτιχος μὲν νυν οὐδενὶ ὁλοερῷ νόῳ 10
 χρεώμενος, ὑπέσχε τὴν κυνέην· οἱ δὲ, ἐν φρενὶ λαβόντες
 τό, τε ποιηθὲν ἐκ Ψαμμητίχου, καὶ τὸ χρηστῆριον ὅ, τι
 ἐκέχρησθό σφι, τὸν χαλκὴν σπείσαντα αὐτῶν φιάλη,
 τοῦτον βασιλῆα ἔσεσθαι μόνον Αἰγύπτου· ἀναμνησθέν-
 τες τοῦ χρησμοῦ, κτεῖναι μὲν οὐκ ἐδικαίωσαν Ψαμμή- 15
 τιχον, ὥς ἀνεύρισκον βασανίζοντες ἐξ οὐδεμιῆς προνοίης
 αὐτὸν ποιήσαντα· ἐς δὲ τὰ ἔλεα ἔδοξε σφι διώξαι, ψι-
 λώσαντας τὰ πλεῖστα τῆς δυνάμιος· ἐκ δὲ τῶν ἐλέων
 ὀρμεώμενον μὴ ἐπιμίσγесθαι τῇ ἄλλῃ Αἰγύπτῳ. Τὸν
 δὲ Ψαμμήτιχον τοῦτον πρότερον φεύγοντα τὸν Αἰθίοπα
 Σαδακῶν, ὅς οἱ τὸν πατέρα Νεκῶν ἀπέκτεινε, τοῦτον
 φεύγοντα τότε ἐς Συρίην, ὥς ἀπαλλάχθῃ ἐκ τῆς ὄψιος
 τοῦ ὀνείρου ὁ Αἰθίοψ, κατήγαγον Αἰγυπτίων οὗτοι οἱ ἐκ 5
 νομοῦ Σαίτεώ εἰσι. μετὰ δὲ, βασιλεύοντα, τοδεύτερον
 πρὸς τῶν ἑνδεκα βασιλέων καταλαμβάνει μιν διὰ τὴν
 κυνέην φεύγειν ἐς τὰ ἔλεα. ἐπιστάμενος ὢν ὥς περιυβρι-
 σμένος εἴη πρὸς αὐτῶν, ἐπενόεε τίσασθαι τοὺς διώξαν-
 τας. πέμψαντι δὲ οἱ ἐς Βουτοῦν πόλιν ἐς τὸ χρηστῆριον 10
 τῆς Λητοῦς, ἔνθα δὴ Αἰγυπτίοισι ἐσι μαντήϊον ἀψευδέ-
 σατον, ἦλθε χρησμὸς, ὥς τίσις ἦξει ἀπὸ θαλάσσης
 χαλκέων ἀνδρῶν ἐπιφανέντων. καὶ τῷ μὲν δὴ ἀπισίῃ
 μεγάλη ὑπεκέχυτο, χαλκέους οἱ ἀνδρας ἦξειν ἐπικού-
 ρους· χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος, ἀναγκαίῃ κατέ- 15
 λαβε Ἰωνάς τε καὶ Κᾶρας ἀνδρας, κατὰ λήϊην ἐκπλώ-

152
*Prior ejus
 fuga quando
 et cur acci-
 derit: quo-
 modo re-
 gnum recu-
 perarit, so-
 lus regnans
 circiter ab
 a. 630.*

σαντας, ἀπενειχθῆναι ἐς Αἴγυπτον· ἐκβάντας δὲ ἐς γῆν,
 καὶ ὀπλισθέντας χαλκῷ, ἀγγέλλει τῶν τις Αἰγυπτίων
 ἐς τὰ ἔλεια ἀπικόμενος τῷ Ψαμμητίχῳ, (ὥς οὐκ ἰδὼν
 20 πρότερον χαλκῷ ἄνδρας ὀπλισθέντας,) ὥς χάλκεοι ἄν-
 δρες ἀπιγμένοι ἀπὸ θαλάσσης λεηλατεῦσι τὸ πεδίου. ὁ
 δὲ, μαθὼν τὸ χρησθήσιον ἐπιτελεύμενον, φίλα τε τοῖσι
 Ἰωσι καὶ Καρσί ποιεῖται· καὶ σφεας, μεγάλα ὑπισ-
 χνέμενος, πείθει μετ' ἐωῦτοῦ γενέσθαι. ὥς δὲ ἔπεισε,
 25 οὕτω ἅμα τοῖσι μετ' ἐωῦτοῦ βουλομένοισι Αἰγυπτίοισι,
 καὶ τοῖσι ἐπικούροισι, καταιρῆει τοὺς βασιλέας. Κρα-
 τήσας δὲ Αἰγύπτου πάσης ὁ Ψαμμήτιχος, ἐποίησε τῷ
 Ἡφαίστῳ προπύλαια ἐν Μέμφι, τὰ πρὸς νότον ἄνεμον
 τετραμμένα· αὐλήν τε τῷ Ἄπι, ἐν τῇ τρέφεται ἐπεὶ ἂν
 5 Φανῇ ὁ Ἄπις, οἰκοδόμησε, ἐναντίον τῶν προπυλαίων,
 πᾶσάν τε περίφυλον ἐοῦσαν, καὶ τύπων πλέην· ἀντὶ δὲ
 κίωνων, ὑπερᾶσι κολοσσοὶ δωδεκαπῆχες τῇ αὐλῇ. ὁ
 δὲ Ἄπις, κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσάν ἐστι Ἐπαφος.
 Τοῖσι δὲ Ἰωσι καὶ τοῖσι Καρσί τοῖσι συγκατεργασα-
 μένοισι αὐτῷ, ὁ Ψαμμήτιχος δίδωσι χώρους ἐνοικῆσαι
 ἀντίους ἀλλήλων, τοῦ Νείλου τὸ μέσον ἔχοντος· τοῖσι
 οὐνόματα ἐτέθη Στρατόπεδα. τούτους τε δὴ σφι τοὺς
 5 χώρους δίδωσι, καὶ τᾶλλα τὰ ὑπέσχετο πάντα ἀπέδω-
 κε. καὶ δὴ καὶ παῖδας παρέβαλε αὐτοῖσι Αἰγυπτίους,
 τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν ἐκδιδάσκεισθαι. ἀπὸ δὲ τούτων
 ἐκμαθόντων τὴν γλῶσσαν, οἱ νῦν ἑρμηνέες ἐν Αἰγύπτῳ
 γεγονάσι. οἱ δὲ Ἰωνές τε καὶ οἱ Κᾶρες τούτους τοὺς χώ-
 10 ρους οἰκησαν χρόνον ἐπὶ πολλόν· εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ χώροι
 πρὸς θαλάσσης ὀλίγον ἔνερθε Βουβάσιος πόλεως, ἐπὶ
 τῷ Πηλουσίῳ καλευμένῳ στόματι τοῦ Νείλου. τούτους
 μὲν δὴ χρόνῳ ὕστερον βασιλεὺς Ἀμασις ἐξαναστήσας, ἐν-
 δεῦτεν κατὰίκισε ἐς Μέμφιν, φυλακὴν ἐωῦτοῦ ποιούμε-
 15 νος πρὸς Αἰγυπτίων. τούτων δὲ οἰκισθέντων ἐν Αἰγύ-
 πτῳ, οἱ Ἕλληνες οὕτω ἐπιμισγόμενοι τούτοις, τὰ περὶ
 Αἴγυπτον γινόμενα, ἀπὸ Ψαμμητίχου βασιλῆος ἀρξάμε-
 νοι, πάντα καὶ τὰ ὕστερον ἐπισάμεθα ἀτρεκέως. πρῶτοι
 γὰρ οὗτοι ἐν Αἰγύπτῳ ἀλλόγλωσσοι κατοικίσθησαν.
 20 ἐξ ὧν δὲ ἐξανέστησαν χώρων, ἐν τούτοις δὴ οἱ τε ὀλκοὶ
 τῶν νεῶν καὶ τὰ ἐρείπια τῶν οἰκημάτων τὸ μέχρι ἐμεῦ

153

Ornat Vul-
 cani tem-
 plum: au-
 lam exstruit
 Apidi, qui
 Græcis E-
 paphus, ni-
 xam suppo-
 sitis colos-
 sis.

154

Agrum dat
 Ionibus et
 Caribus,
 quos Amasis
 postea
 Memphin
 traductos,
 ad custo-
 diam corpo-
 ris habuit:
 origo inter-
 pretum in
 Egypto:
 res Ægypti
 jam certius
 cognitæ.

ἦσαν. Ψαμμήτιχος μὲν νυν οὕτω ἔσχε τὴν Αἴγυπτον.

155 Τοῦ δὲ χρηστήριου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ πολλὰ ἐπεμνήσθην
*Latonæ ora-
culum in
urbe Buto.* ἤδη· καὶ δὴ λόγον περὶ αὐτοῦ ὡς ἀξίου εὐόντος ποιήσο-
 μαι. τὸ γὰρ χρηστήριον τοῦτο τὸ ἐν Αἰγύπτῳ, ἔστι μὲν
 Λητοῦς ἱρὸν, ἐν πόλει δὲ μεγάλη ἰδρυμένον, κατὰ τὸ Σε-
 βεννυτικὸν καλεόμενον στόμα τοῦ Νείλου, ἀναπλέοντι ἀπὸ 5
 θαλάσσης ἄνω. οὐνομα δὲ τῇ πόλει ταύτῃ ὅκου τὸ χρη-
 στήριόν ἐστι, Βουτώ, ὡς καὶ πρότερον οὐνόμασαι μοι. ἱρὸν
 δὲ ἐστι ἐν τῇ Βουτοῖ ταύτῃ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος. καὶ
 ὁ γε νηὸς τῆς Λητοῦς, ἐν τῷ δὴ τὸ χρηστήριον ἐνι, αὐτὸς
 τε τυγχάνει εὖν μέγας, καὶ τὰ προπύλαια ἔχει ἐς ὕψος 10
 δέκα ὀργυιέων. τὸ δέ μοι τῶν φανερῶν θάωμα μέγιστον
 παρεχόμενον, φράσω. ἔστι ἐν τῷ τεμένει τούτῳ Λητοῦς
 νηὸς, ἐξ ἐνὸς λίθου πεποιημένος, ἐς τε ὕψος, καὶ ἐς μῆκος·
 καὶ τοῖχος ἕκαστος τούτοις ἴσος· τεσσεράκοντα πήχεων
 τουτέων ἕκαστόν ἐστι. τὸ δὲ κατασέγασμα τῆς ὀροφῆς, 15
 ἄλλος ἐπικέεται λίθος, ἔχων τὴν παρωροφίδα τετράπη-

156 χυν. Οὕτω μὲν νυν ὁ νηὸς τῶν φανερῶν μοι τῶν περὶ
 τοῦτο τὸ ὄρον ἐστι θάωμασώτατον· τῶν δὲ δευτέρων, νῆσος
 ἡ Χέμμις καλευμένη. ἔστι μὲν ἐν λίμνῃ βαθέῃ καὶ πλα-
 τέῃ κειμένη παρὰ τὸ ἐν Βουτοῖ ἱρὸν, λέγεται δὲ ὑπ' Αἰγυ-
 πτίων αὕτη ἡ νῆσος εἶναι πλωτή. αὐτὸς μὲν ἔγωγε 5
 οὔτε πλέεσαν, ἔτε κινήθεισαν εἶδον. τέθηπα δὲ ἀκούων,
 εἰ νῆσος ἀληθέως ἐστὶ πλωτή. ἐν δὴ ὦν ταύτῃ νηὸς τε
 Ἀπόλλωνος μέγας ἐνι, καὶ βωμοὶ τριφάσιοι ἐνιδρύονται.
 ἐμπεφύκασι δ' ἐν αὐτῇ φοίνικες συχνοὶ, καὶ ἄλ-
 λα δένδρεα, καὶ καρποφόρα καὶ ἄφορα πολλά. λό- 10
 γον δὲ τόνδε ἐπιλέγοντες οἱ Αἰγύπτιοι, φασὶ εἶναι αὐτὴν
 πλωτήν· ὡς ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ οὐκ εἴσῃ πρότερον
 πλωτῇ, Λητῶ, εἰσῆσα τῶν ὀκτῶ θεῶν τῶν πρώτων γε-
 νομένων, οἰκέουσα δὲ ἐν Βουτοῖ πόλει, ἵνα δὴ οἱ τὸ χρη-
 στήριον τοῦτό ἐστι, Ἀπόλλωνα παρὰ Ἴσιος παρακαταθή- 15
 κην δεξαμένη, διέσωσε κατακρύψασα ἐν τῇ νῦν πλωτῇ
 λεγομένη νήσῳ· ὅτε τὸ πᾶν διζήμενος ὁ Τυφὼν ἐπῆλθε,
 θέλων ἐξευρεῖν τοῦ Ὀσίριος τὸν παῖδα. Ἀπόλλωνα δὲ,
 καὶ Ἀρτεμιν, Διονύσου καὶ Ἴσιος λέγουσι εἶναι παῖ-
 δας· Λητοῦν δὲ, τροφὸν αὐτοῖσι καὶ σώτειραν γενέσθαι. 20
 Αἰγυπτισὶ δὲ Ἀπόλλων μὲν, Ὡρος· Δημήτης δὲ, Ἴσις·

*Lacus pro-
pter id tem-
plum, et in
ea Chem-
mis insula,
natans, ex
quo tem-
pore ibi oc-
cultatus la-
uit Orus.*

Ἄρτεμις δὲ, Βούβασις. ἐκ τούτου δὲ τοῦ λόγου καὶ οὐ-
 δενὸς ἄλλου, Αἰσχύλος ὁ Εὐφορίωνος ἤρπασε τὸ ἐγὼ
 Φράσω, μοῦνος δὴ ποιητέων τῶν προγενομένων. ἐποίησε
 35 γὰρ Ἄρτεμιν εἶναι θυγατέρα Δήμητρος. τὴν δὲ νῆσον διὰ
 τῷτο γενέσθαι πλωτήν. ταῦτα μὲν ἔγω λέγῃσι. Ψαμ- 157
 μήτιχος δὲ ἐβασίλευσε Αἰγύπτου τέσσερα καὶ πεντή- *Psammetichē*
 κοντα ἔτεα· τῶν τὰ ἐνὸς δέοντα τριήκοντα, Ἄζωτον, *regnum to-*
 τῆς Συρίας μεγάλην πόλιν, προσκατήμενος ἐπολιόρχεε, *tum ab a.*
 5 ἐς τὸ ἐξεῖλε· αὕτη δὲ ἡ Ἄζωτος ἀπασέων πολίων ἐπὶ *671 ad 617:*
 πλεῖστον χρόνον πολιορκευμένη ἀντέσχε, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. *Azotos urbs*
 Ψαμμητίχου δὲ Νεκῶς παῖς ἐγένετο, καὶ ἐβασίλευσε *anno xxix*
 Αἰγύπτου, ὃς τῇ διώρυγι ἐπεχείρησε πρῶτος τῇ ἐς τὴν *obsessa, et*
 Ἐρυθρὴν θάλασσαν φερούσῃ· τὴν Δαρκεῖος ὁ Πέρσης *capta.* 158
 δεύτερα διώρυξε· τῆς μήκος μὲν ἐστὶ πλὴτος ἡμέραι τέσ- *Neco ab a.*
 5 σερες· εὖρος δὲ ὠρύχθη, ὥς τε τριήρεας δύο πλέειν ὁμοῦ *617 ad 601:*
 ἐλατρευμένας. ἤκται δὲ ἀπὸ τοῦ Νείλου τὸ ὕδωρ ἐς αὐ- *fossam e*
 τήν. ἤκται δὲ κατύπερθε ὀλίγον Βουβάσιος πόλις παρὰ *Nilo in si-*
 Πάτουμον τὴν Ἀραβίην πόλιν. ἐσέχει δὲ ἐς τὴν Ἐρυ- *num Arabi-*
 θρὴν θάλασσαν. ὠρυκται δὲ πρῶτον μὲν τοῦ πεδίου *cum in-*
 10 τοῦ Αἰγυπτίου τὰ πρὸς Ἀραβίην ἔχοντα· ἔχεται δὲ *choat.*
 κατύπερθε τοῦ πεδίου τὸ κατὰ Μέμφιν τεῖνον ὄρος, ἐν
 τῷ αἱ λιθοτομίαι ἐνεῖσι. τοῦ ὧν δὴ οὖρεος τούτου παρὰ
 τὴν ὑπώρεην ἤκται ἡ διώρυξ ἀπ' ἐσπέρης μακρὴ πρὸς
 τὴν ἡῶ, καὶ ἔπειτα τείνει ἐς διασφάγας, φέρουσα ἀπὸ
 15 τοῦ οὖρεος πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ νότον ἄνεμον, ἐς τὸν
 κόλπον τὸν Ἀράβιον. τῇ δὲ ἐλάχιστόν ἐστι καὶ συντομώ-
 τατον, ἐκ τῆς Βορητῆς θαλάσσης ὑπερβῆναι ἐς τὴν Νο-
 τίην καὶ Ἐρυθρὴν τὴν αὐτὴν ταύτην καλεομένην, ἀπὸ
 τοῦ Κασίου οὖρεος τοῦ οὐρίζοντος Αἰγυπτίον τε καὶ Συ-
 20 ρίην, ἀπὸ τούτου εἰσὶν ἑκατὸν χίλιοι ἐς τὸν Ἀράβιον κόλ-
 πον. τοῦτο μὲν τὸ συντομώτατον· ἡ δὲ διώρυξ πολλῶν
 μακροτέρη, ὅσω σκολιωτέρη ἐστὶ· τὴν ἐπὶ Νεκῶ βασι-
 λῆος ὀρύσσοντες Αἰγυπτίων ἀπώλοντο δωδέκα μυριά-
 δες. Νεκῶς μὲν νυν μεταξὺ ὀρύσσων ἐπαύσατο, μαν-
 25 τηίου ἐμποδίου γενομένου τοιοῦδε, τῷ βαρβάρῳ αὐτὸν
 προεργάζεσθαι. βαρβάρους δὲ πάντας οἱ Αἰγύπτιοι
 καλέουσι τοὺς μή σφι ὁμογλώσσους. Πausάμενος δὲ 159
 τῆς διώρυχος ὁ Νεκῶς, ἐτράπετο πρὸς στρατηίας· καὶ *Struit clas-*

sem ad u-
trumque
mare: Ju-
daeos praelio
terrestri
vincit a.
608.

160

Psammis ab
a. 601 ad
595: Eleo-
rum ad eum
legatio.

τριήρεις, αἱ μὲν, ἐπὶ τῇ Βορρῆϊ θαλάσῃ ἐποιήθησαν,
αἱ δ', ἐν τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσῃ·
τῶν ἔτι οἱ ὄλκοι ἐπίδηλοι. καὶ ταύτησί τε ἐχεῖτο ἐν
τῷ δέοντι καὶ Σύροισι περὶ ὁ Νεκὼς συμβαλὼν ἐν
Μαγδόλῳ ἐνίκησε· μετὰ δὲ τὴν μάχην, Κάδουτιν πόλιν
τῆς Συρίας εὐῶσαν μεγάλην εἴλε. ἐν τῇ δὲ ἐσθῆτι ἔτυχε
ταῦτα κατεργασάμενος, ἀνέβηκε τῷ Ἀπόλλωνι, πέμ-
ψας ἐς Βραγχίδας τὰς Μιλησίων. μετὰ δὲ, ἑκαίδεκα
ἔτεα τὰ πάντα ἄρξας, τελευτᾷ, τῷ παιδὶ Ψάμμι πα-
ραδοὺς τὴν ἀρχήν. Ἐπὶ τοῦτον δὲ τὸν Ψάμμιν βασι-
λεύοντα Αἰγύπτου ἀπίκοντο Ἡλείων ἄνδρες ἄγγελοι,
αὐχέοντες δικαιοτάτα καὶ κάλλιστα τιθέναι τὸν ἐν Ὀ-
λυμπίῃ ἀγῶνα πάντων ἀνθρώπων· καὶ δοκέοντες παρὰ
ταῦτα οὐδ' ἂν τοὺς σοφωτάτους ἀνθρώπων Αἰγυπτίους
οὐδὲν ἐπεξευρεῖν. ὥς δὲ ἀπικόμενοι ἐς τὴν Αἴγυπτον οἱ
Ἡλείοι ἔλεγον τῶν εἵνεκα ἀπίκοντο, ἐνθαῦτα ὁ βασιλεὺς
οὗτος συγκαλέεται Αἰγυπτίων τοὺς λεγομένους εἶναι σο-
φωτάτους. συνελθόντες δὲ οἱ Αἰγύπτιοι, ἐπυνθάνοντο
τῶν Ἡλείων, λεγόντων ἅπαντα τὰ κατήκει σφέας
ποιεῖν περὶ τὸν ἀγῶνα· ἀπηγησάμενοι δὲ τὰ πάντα,
ἔφασαν ἥκειν ἐπιμαθησόμενοι εἴ τι ἔχοιεν Αἰγύπτιοι
τούτων δικαιοτέρον ἐπεξευρεῖν. οἱ δὲ, βουλευσάμενοι,
ἐπειρώτων τοὺς Ἡλείους εἴ σφι οἱ πολιῆται ἐναγωνί-
ζονται. οἱ δὲ ἔφασαν καὶ σφέων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλ-
λήνων ὁμοίως τῷ Βουλομένῳ ἐξεῖναι ἀγωνίζεσθαι. οἱ δὲ
Αἰγύπτιοι ἔφασάν σφέας, οὕτω τιθέντας, παντὸς τοῦ
δικαίου ἡμαρτηκέναι· οὐδεμίην γὰρ εἶναι μηχανὴν ὅπως
οὐ τῷ ἄσῳ ἀγωνιζομένῳ προσθήσονται, ἀδικέοντες τὸν
ξεῖνον. ἀλλ' εἰ δὲ βούλονται δικαίως τιθέναι, καὶ τοῦ-
του εἵνεκα ἀπικοῖατο ἐς Αἴγυπτον, ξείνοισι ἀγωνιστῆσι
ἐκέλευον τὸν ἀγῶνα τιθέναι, Ἡλείων δὲ μηδενὶ εἶναι
ἀγωνίζεσθαι. ταῦτα μὲν Αἰγύπτιοι Ἡλείοισι ὑπέδη-
καντο. Ψάμμιος δὲ ἐξ ἔτεα μόνον βασιλεύσαντος Αἰ-
γύπτου, καὶ στρατευσαμένου ἐς Αἰθιοπῶν, καὶ μετα-
τίκα τελευτήσαντος, ἐξεδέξατο, Ἀρίης ὁ Ψάμμιος.
ὁς μετὰ Ψαμμήτιχον τὸν ἐωϋτοῦ προπάτορα ἐγένετο εὖ-
δαεμονέστατος τῶν πρότερον βασιλέων, ἐπ' ἔτεα πέντε,
καὶ εἴκοσι ἄρξας. ἐν τοῖσι ἐπὶ τε Σιδῶνα στρατὸν ἤλασε,

161

Bellum ejus
cum Aethio-
pibus. A-
pries ab a.
595 ad 570:
felicissimus
regum, ex-
cepto Psam-

ψάμμιος δὲ ἐξ ἔτεα μόνον βασιλεύσαντος Αἰ-
γύπτου, καὶ στρατευσαμένου ἐς Αἰθιοπῶν, καὶ μετα-
τίκα τελευτήσαντος, ἐξεδέξατο, Ἀρίης ὁ Ψάμμιος.
ὁς μετὰ Ψαμμήτιχον τὸν ἐωϋτοῦ προπάτορα ἐγένετο εὖ-
δαεμονέστατος τῶν πρότερον βασιλέων, ἐπ' ἔτεα πέντε,
καὶ εἴκοσι ἄρξας. ἐν τοῖσι ἐπὶ τε Σιδῶνα στρατὸν ἤλασε,

καὶ ἐναυμάχησε τῷ Τυρίῳ. ἐπεὶ δὲ οἱ ἔδεε κακῶς γε-
 νέσθαι, ἐγένετο ἀπὸ προφάσιος, τὴν ἐγὼ μεζόνως μὲν ἐν
 τοῖσι Λιβυκοῖσι λόγοισι ἀπηγήσομαι, μετρίως δ' ἐν τῷ
 10 παρεόντι· ἀποπέμψας γὰρ σράτευμα ὁ Ἀπρίης ἐπὶ Κυ-
 ρηναίους, μεγαλῶς προσέπταισε. Αἰγύπτιοι δὲ ταῦτα
 ἐπιμεμφόμενοι, ἀπέσκησαν ἀπ' αὐτοῦ, δοκέοντες τὸν Ἀ-
 πρίην ἐκ προνοίας αὐτοῦς ἀποπέμψαι ἐς φαινόμενον κακόν,
 ἵνα δὴ σφέων φθορὴ γένηται, αὐτὸς δὲ τῶν λοιπῶν Αἰγυ-
 15 πτίων ἀσφαλέσερον ἄρχοι. ταῦτα δὲ δεινὰ ποιεῦμενοι
 οὗτοί τε οἱ ἀπονοστήσαντες, καὶ οἱ τῶν ἀπολομένων φίλοι,
 ἀπέσκησαν ἐκ τῆς ἰθείης. Πυθόμενος δὲ ὁ Ἀπρίης ταῦ-
 162 τα, πέμπει ἐπ' αὐτοῦς Ἀμασιν καταπαύσοντα λόγοισι.
 ὁ δὲ ἐπεὶ τε ἀπικόμενος κατελάμβανε τοὺς Αἰγυπτίους,
 ταῦτα μὴ ποιέειν λέγοντος αὐτοῦ, τῶν τις Αἰγυπτίων
 5 ὀπίσθῃ σὰς, περιέβηκε οἱ κυνέην· καὶ περιτιθεὶς, ἔφη
 ἐπὶ βασιλῆϊ περιτιθέναι. καὶ τῷ οὕτως ἀκούσιον
 ἐγένετο τὸ ποιεῦμενον, ὥς διεδείκνυε. ἐπεὶ τε γὰρ ἐσήσαν-
 τό μιν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων οἱ ἀπεσεῶτες, παρσκευ-
 ᾶζετο ὡς ἐλῶν ἐπὶ τὸν Ἀπρίην. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ
 10 Ἀπρίης, ἔπεμπε ἐπ' Ἀμασιν ἄνδρα δόκιμον τῶν περὶ
 ἐαυτὸν Αἰγυπτίων, τῷ οὐνομα ἦν Πατάρβημις· ἐντειλά-
 μενος αὐτῷ, ζῶντα Ἀμασιν ἀγαγεῖν παρ' ἐαυτόν. ὡς
 δὲ ἀπικόμενος ὁ Πατάρβημις, τὸν Ἀμασιν ἐκάλεσε, ὁ
 Ἀμασις, ἔτυχε γὰρ ἐπ' ἵππου κατήμενος, ἐπάρας, ἀπε-
 15 ματάϊσε· καὶ τοῦτό μιν ἐκέλευσε Ἀπρίην ἀπάγειν. ὁ μὲν
 δὲ αὐτὸν ἀξιούν τὸν Πατάρβημιν, βασιλέος μεταπεμπο-
 μένου, ἵεναι πρὸς αὐτόν· τὸν δὲ αὐτῷ ὑποκρίνεσθαι, ὡς
 ταῦτα πάλαι παρσκευάζετο ποιέειν, καὶ αὐτῷ οὐ μέμ-
 ψασθαι Ἀπρίην· παρέσεσθαι γὰρ καὶ αὐτὸς, καὶ ἄλ-
 20 λους ἄξειν. τὸν δὲ Πατάρβημιν ἐκ τε τῶν λεγομένων
 οὐκ ἄγνοεῖν τὴν διάνοιαν, καὶ παρσκευαζόμενον ὀρέοντα,
 σπουδῇ ἀπιέναι, βουλόμενον τὴν ταχίστην βασιλεῖ δηλῶ-
 σαι τὰ πρησόμενα. ὡς δὲ ἀπικέσθαι αὐτὸν πρὸς τὸν
 Ἀπρίην, οὐκ ἄγοντα τὸν Ἀμασιν, οὐδένα λόγον ἐαυτῷ
 25 δόντα, ἀλλὰ περιθύμως ἔχοντα, περιταμεῖν προσάξει
 αὐτοῦ τά τε ὦτα καὶ τὴν ῥίνα. ἰδόμενοι δ' οἱ λοιποὶ τῶν
 Αἰγυπτίων, οἱ ἔτι τὰ ἐκείνου ἐφρόνεον, ἄνδρα τὸν δοκιμώ-
 τατον ἐαυτῶν οὕτω αἰσχυρῶς λύμῃ διακείμενον, οὐδένα δὲ

- 163 *Armat Apries Ionas et Caras: utrinque ad Momemphim urbem consistitur.* χρόνον ἐπισχόντες, ἀπιστέατο πρὸς τοὺς ἑτέρους, καὶ ἐδίδοσαν σφέας αὐτοὺς Ἀμάσι. Πυθόμενος δὲ καὶ ταῦτα ὁ Ἀπρίης, ὥπλιζε τοὺς ἐπικούρους, καὶ ἤλαυνε ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους. εἶχε δὲ περὶ ἑαυτὸν Κᾶράς τε καὶ Ἴωνας, ἄνδρας ἐπικούρους τρισμυρίους. ἦν δὲ οἱ τὰ βασιλῆϊα ἐν Σαΐ πόλι, μεγάλα ἔοντα καὶ ἀξιοθέητα. καὶ οἱ τε περὶ τὸν Ἀπρίην, ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἦσαν, καὶ οἱ περὶ τὸν Ἀμασιν, ἐπὶ τοὺς ξείνους. ἐν τε δὴ Μωμέμφι πόλι ἐγένοντο ἀμφοτέροι, καὶ πειρήσεσθαι ἔμελλον ἀλλήλων.
- 164 *Aegyptiorum vii genera: Calasiries et Hermotybies, generis militaris.* Ἔσι δὲ Αἰγυπτίων ἑπτὰ γένη· οἱ δὲ, μάχιμοι κεκλέαται· οἱ δὲ, βουκόλοι· οἱ δὲ, συβῶται· οἱ δὲ, κάπηλοι· οἱ δὲ, ἐρμηνέες· οἱ δὲ, κυβερνήται. γένη μὲν Αἰγυπτίων τοσαῦτά ἐσι· οὐνόματα δὲ σφι κέεσται ἀπὸ τῶν τεχνέων. οἱ δὲ μάχιμοι αὐτέων καλέονται· μὲν Καλασίριές τε καὶ Ἑρμοτύβιες· ἐκ νομῶν δὲ τῶνδὲ εἰσι· κατὰ γὰρ δὴ νομοὺς Αἴγυπτος ἅπασα διαραίρηται.
- 165-66 *Utrorumque nomini et numerus.* Ἑρμοτυβίων μὲν οἶδε εἰσὶ νομοί· Βεσιρίτης, Σαίτης, Χερμίτης, Παπρημίτης, νῆσος ἡ Προσωπίτις καλεομένη, Ναθὼ τὸ ἥμισυ. ἐκ μὲν τούτων τῶν νομῶν Ἑρμοτύβιες εἰσι γενόμενοι, ὅτε ἐπὶ πλείους γενοίατο, ἑκαταίδεκα μυριάδες. καὶ τούτων βαναυσίης οὐδεὶς δεδάηκε οὐδὲν, ἀλλ' ἀνέονται ἐς τὸ μάχιμον. Καλασιρίων δὲ οἶδε ἄλλοι νομοί εἰσι· Θηβαῖος, Βουδασίτης, Ἀφθίτης, Τανίτης, Μενδήσιος, Σεβεννύτης, Ἀθριδίτης, Φαρβαιδίτης, Θμεΐτης, Ὀνουφίτης, Ἀνύσιος, Μυεκφορίτης· οὗτος ὁ νομὸς ἐν νήσῳ οἰκέει, ἀντίον Βουδάσιος πόλιος. οὗτοι δὲ οἱ νομοὶ Καλασιρίων εἰσὶ γενόμενοι, ὅτε ἐπὶ πλείους ἐγενέατο, πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδες ἀνδρῶν. οὐδὲ τέτοισι ἔξῃς τέχνην ἐπασκῆσαι ἔδεμήην, ἀλλὰ τὰ ἐς πόλεμον ἐπασκέουσι μούνα, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεκόμενος. Εἰ μὲν νυν καὶ τοῦτο παρ' Αἰγυπτίων μεμαθήκασιν οἱ Ἕλληνες, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως κρῖναι· ὁρέων καὶ Θρήικας καὶ Σκύθας καὶ Πέρσας καὶ Λυδὲς, καὶ σχεδὸν πάντας τὰς βαρβάρους, ἀποτιμότερες τῶν ἄλλων ἡγημένους πολιητέων τὰς τὰς τέχνας μανθάνοντας, καὶ τὰς ἐκγόνους τέτων· τοὺς δὲ ἀπαλλαγμένους τῶν χειρωναξίεων, γενναίους νομιζομένους εἶναι, καὶ μάλιστα τοὺς ἐς τὸν πόλεμον ἀνειμένους. μεμαθήκασιν δ' ὦν τοῦτο πάντες οἱ Ἕλληνες, καὶ μάλιστα Λακεδαιμόνιοι.
- 167 *Dignitas militum praeficiuntur apud omnes gentes, et in Graecia maxime apud Lacedaemonios: Corinthii minime contemuntur praeficiuntur.*

ἤκιστα δὲ Κορίνθιοι ὄνουνται τοὺς χειροτέχνους. Γέρεα δὲ 168
 σφι ἦν τάδε ἐξαραιρημένα μούνοισι Αἰγυπτίων πάρεξ τῶν Singulis mi-
 ἰσίων· ἀρουραὶ ἐξαίρετοι δυνώδεκα ἐκάσῳ ἀτελέες. ἡ δὲ litibus apud
 ἄρθρα ἑκατὸν πῆχεών ἐσι Αἰγυπτίων πάντη. ὁ δὲ Αἰγύ- Egyptios
 πῆχος πῆχυς τυγχάνει ἴσος ἐὼν τῷ Σαμίῳ. ταῦτα μὲν δὴ duodenæ a-
 τοῖσι ἅπασιν ἦν ἐξαραιρημένα· τάδε δὲ ἐν περιτροπῇ ἑκαρ- ruræ immen-
 ποῦντο, καὶ οὐδαμᾶ ὡῦτοί· Καλασιρίων χίλιοι, καὶ Ἐρ- nes : quan-
 μοτυβίων, ἐδορυφόρεον ἐνιαυτὸν ἑκάστοι τὸν βασιλέα· τού- tus numerus
 τοισι δ' ὦν τάδε πάρεξ τῶν ἀρουρέων ἄλλα ἐδίδδοτο ἐπ' ἡμέ- ex utroque
 ρη ἐκάσῃ· ὀπτοῦ σίτῃ σαθμὸς πέντε μνέαι ἐκάσῳ, κρεῶν genere mili-
 βοέων δύο μνέαι, οἴνου τέσσερες ἀρυσηῖρες. ταῦτα τοῖσι tum in sin-
 αἰεὶ δορυφορέουσι ἐδίδδοτο. Ἐπεὶ τε δὲ συνιόντες, ὁ, τε gulos annos
 Ἀπρίης ἄγων τοὺς ἐπικούρους, καὶ ὁ Ἀμασις πάντας regi appa-
 τοὺς Αἰγυπτίους, ἀπίκοντο ἐς Μώμεφιν πόλιν, συνέβα- ruerit, et
 λον· καὶ ἐμαχέσαντο μὲν εὖ οἱ ξεῖνοι, πλήθει δὲ πολλῶ quantum eo-
 ἐλάσσονες ἔόντες, κατὰ τοῦτο ἐσσώθησαν. Ἀπρίεω δὲ rum quisque
 λέγεται εἶναι ἥδε ἡ διάνοια, μηδ' ἂν θεὸν μιν μηδένα panis, car-
 δύνασθαι παῦσαι τῆς βασιληΐης· οὕτω ἀσφαλέως ἐωῦ- nis et vini
 τῷ ἰδρύσθαι ἐδόκεε. καὶ δὴ τότε συμβαλὼν ἐσσώθη quotidie
 καὶ ζωγρηθεὶς, ἀπήχθη ἐς Σαῖν πόλιν, ἐς τὰ ἐωῦτοῦ acceperit.
 οἰκία πρότερον ἔόντα, τότε δὲ Ἀμάσιος ἦδη βασιληΐα. 169
 ἐνθαῦτα δὲ τέως μὲν ἐτρέφετο ἐν τοῖσι βασιληΐοισι, καὶ Victus præ-
 μιν Ἀμασις εὖ περιεῖπε· τέλος δὲ, μεμφομένων Αἰγυ- lio Apries
 πτίων ὡς οὐ ποιοῖ δίκαια, τρέφων τὸν σφίσι τε καὶ et captusi,
 ἐωῦτῷ ἔχθισον, οὕτω δὴ παραδιδοῖ τὸν Ἀπρίην τοῖσι aliquandu-
 Αἰγυπτίοισι. οἱ δὲ μιν ἀπέπνιξαν, καὶ ἔπειτα ἔθαψαν benigne ha-
 ἐν τῇσι πατρῴησι ταφῇσι. αἱ δὲ εἰσι ἐν τῷ ἱερῷ τῆς bitus, deni-
 Ἀθηναίης, ἀγχοτάτῳ τοῦ μεγάρου, ἐσιόντι ἀριστερῆς que stran-
 χερὸς. ἔθαψαν δὲ Σαῖται πάντας τοὺς ἐκ νομοῦ τούτου gulatur :
 γενομένους βασιλέας ἔσω ἐν τῷ ἱερῷ. καὶ γὰρ τὸ τοῦ sepulcra re-
 Ἀμάσιος σῆμα, ἐκαστέρῳ μὲν ἐσι τοῦ μεγάρου ἢ τὸ τοῦ gum ex præ-
 Ἀπρίεω καὶ τῶν τούτου προπατόρων· ἔσι μέντοι καὶ fectura Sai-
 τοῦτο ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἱεροῦ, πασὰς λιθίνη μεγάλη, καὶ tica, in tem-
 ἡσκημένη σύλοισί τε φοίνικας τὰ δένδρεα μεμιμημένοις, plo Miner-
 καὶ τῇ ἄλλῃ δαπάνῃ. ἔσω δὲ ἐν τῇ πασάδι διξὰ θυ- væ.
 ρώματα ἔσηκε· ἐν δὲ τοῖσι θυρώμασι ἡ θήκη ἐσί.
 Εἰσὶ δὲ καὶ αἱ ταφαὶ τοῦ οὐκ ὄσιον ποιεῦμαι ἐπὶ τοιάτῳ 170
 πρήγματι ἐξαγορεύειν τούνομα, ἐν Σαῖ, ἐν τῷ ἱερῷ τῆς In eodem
templo

liud sepul-
crum Dei
cujusdam.

171

Quæ ibi
mysteria fi-
ant: Danaï
filiae The-
smophoria
ex Ægypto
in Pelopon-
nesum attu-
lerunt a.
1570.

172

Amasis ab a.
570: quam
callide igno-
bilitatem
suam a con-
temtu vin-
dicarit.

Ἀθηναίης, ὅπισθε τοῦ νηοῦ, πάντος τοῦ τῆς Ἀθηναίης
ἐχόμεναι τοίχου· καὶ ἐν τῷ τεμένει ὁδοὶ ἐς ἅσι μεγά-
λοι λίθινοι· λίμνη τέ ἐσι ἐχομένη, λιθίνη κρηπῖδι κε- 5
κοσμημένη, καὶ ἐργασμένη εὖ κύκλῳ, καὶ μέγαθος, ὡς
ἐμοὶ ἐδόκεε, ὅση περ ἢ ἐν Δήλῳ, ἢ τροχοειδὴς καλεο-
μένη. Ἐν δὲ τῇ λίμνῃ ταύτῃ τὰ δείκῃλα τῶν παθέων
αὐτοῦ νυκτὸς ποιεῦσι, τὰ καλέουσι μυθήρια Αἰγύπτιοι.
περὶ μὲν νυν τούτων, εἰδότε μοι ἐπὶ πλεον ὡς ἕκαστα αὐ-
τέων ἔχει, εὖ σομα κείσθω. καὶ τῆς Δήμητρος τελεστῆς
πέρι, τὴν οἱ Ἕλληνες Θεσμοφόρια καλέουσι, καὶ ταύ- 5
της μοι πέρι εὖ σομα κείσθω, πλὴν ὅσον αὐτῆς ὁσίῃ ἐσι
λέγειν. αἱ Δαναοῦ θυγατέρες ἦσαν αἱ τὴν τελετὴν ταύ-
την ἐξ Αἰγύπτου ἐξαγαγοῦσαι, καὶ διδάξασθαι τὰς Πε-
λασγιώτιδας γυναῖκας· μετὰ δὲ, ἐξανασάσης πάσης
Πελοποννήσου ὑπὸ Δωριέων, ἐξαπώλετο ἡ τελετή· οἱ δὲ 10
ὑπολειφθέντες Πελοποννησίων καὶ οὐκ ἐξανασάντες Ἀρ-
κάδες, διέσωζον αὐτὴν μῦθοι. Ἀπρίεω δὲ ὧδε κατ-
αραιρημένου, ἐβασίλευσε Ἀμασις, νομοῦ μὲν Σαῖτεω
ἑὼν· ἐκ τῆς δὲ ἦν πόλις, οὐνομά οἱ ἐσι Σιούφ. τὰ μὲν
δὴ πρῶτα κατόνοντο τὸν Ἀμασιν Αἰγύπτιοι, καὶ ἐν οὐ-
δεμιᾷ μοίρῃ μεγάλη ἦγον, ἅτε δὴ δημότην τοπρὶν εόντα, 5
καὶ οἰκίης οὐκ ἐπιφανέος· μετὰ δὲ, σοφίῃ αὐτὸς ὁ Ἀμα-
σις, οὐκ ἀγνωμοσύνη προσηγάγετο. ἦν οἱ ἄλλα τε
ἀγαθὰ μυρία, ἐν δὲ καὶ ποδανιπτῆρος χρύσεος, ἐν τῷ αὐ-
τός τε ὁ Ἀμασις καὶ οἱ δαιτυμόνες οἱ πάντες τοὺς πό-
δας ἐκάστοτε ἐναπενιζέατο· τοῦτον κατ' αἶν κόψας, ἅ- 10
γαλμα δαίμονος ἐξ αὐτοῦ ἐποιήσατο, καὶ ἴδρυσεν τῆς
πόλις ὅκου ἦν ἐπιτηδεώτατον· οἱ δὲ Αἰγύπτιοι φοιτέον-
τες πρὸς τῷγαλμα, ἐσέβοντο μέγας· μαθὼν δὲ ὁ
Ἀμασις τὸ ἐκ τῶν ἀσῶν ποιούμενον, συγκαλέσας Αἰ-
γυπτίους, ἐξέφηγε φὰς ἐκ τοῦ ποδανιπτῆρος τῷγαλμα 15
γεγονέναι, ἐς τὸν πρότερον μὲν τοὺς Αἰγυπτίους ἐνεμεῖν
τε καὶ ἐνουρέειν, καὶ πόδας ἐναπονίζεσθαι, τότε δὲ με-
γάλως σέβεσθαι. ἤδη ὦν ἔφη λέγων ὁμοίως αὐτὸς τῷ
ποδανιπτῆρι πεπρηγμένοι· εἰ γὰρ πρότερον εἶναι δημό-
της, ἀλλ' ἐν τῷ παρόντι εἶναι αὐτέων βασιλεύς· καὶ 20
τιμᾶν τε καὶ προμηθεύεσθαι ἐαυτοῦ ἐκέλευε. τοιοῦτον
μὲν τρόπῳ προσηγάγετο τοὺς Αἰγυπτίους, ὥς ἐ δικαιῶν

δουλεύειν. Ἐχρᾶτο δὲ κατασάσει πρηγμάτων τοιῷδε· 173
 τὸ μὲν ὄρθριον, μέχρι ὅτου πληθώρας ἀγορῆς, προθύ- Quid mane,
quid reliquo
die agere
solitus: re-
prehensus
ob eam vi-
tam, quid
responderit.
 μως ἔπρησσε τὰ προσφερόμενα πρήγματα· τὸ δὲ ἀπὸ
 τούτου ἐπινέ τε καὶ κατέσκαπτε τοὺς συμπότας· καὶ
 5 ἦν μάταιός τε καὶ παιγνιήμων. ἀχθεςθέντες δὲ τού-
 τοισι οἱ φίλοι αὐτοῦ, ἐνουθέτεον αὐτὸν, τοιάδε λέγοντες,
 “ὦ βασιλεῦ, οὐκ ὀρθῶς σεωῦτοῦ προέστηκας, ἐς τὸ
 “ ἄγαν φαῦλον προάγων σεωῦτόν· σὲ γὰρ ἐχρῆν ἐν
 “ θρόνῳ σεμνῶ σεμνὸν θωκέοντα, δι’ ἡμέρης πρήσσειν
 10 “ τὰ πρήγματα· καὶ οὕτω Αἰγύπτιοί τ’ ἂν ἐπισέατο
 “ ὡς ὑπ’ ἀνδρὸς μεγάλου ἄρχονται, καὶ ἄμεινον σὺ ἂν
 “ ἦκουες· νῦν δὲ ποιέεις οὐδαμῶς βασιλικά.” Ὁ δ’ ἀμεί-
 βετο τοισίδε αὐτούς· “Τὰ τόξα οἱ κεκτημένοι, ἐπεὰν
 “ μὲν δέωνται χρᾶσθαι, ἐνταννύουσιν· ἐπεὰν δὲ χρήσων-
 15 “ ται, ἐκλύουσιν· εἰ γὰρ δὴ τὸν πάντα χρόνον ἐντετα-
 “ μένα εἴη, ἐκραγείη ἂν· ὥς ἐς τὸ δέον οὐκ ἂν ἔχοιεν
 “ αὐτοῖσι χρῆσθαι· οὕτω δὴ καὶ ἀνθρώπου κατάστα-
 “ σις· εἰ ἐθέλοι κατεσπουδάσθαι αἰεὶ, μηδὲ ἐς παιγνίην
 “ τὸ μέρος ἐωῦτόν ἀνιέναι, λάθοι ἂν ἦτοι μανεῖς, ἢ ὄγε
 20 “ ἀπόπληκτος γενόμενος· τὰ ἐγὼ ἐπισάμενος, μέρος
 “ ἐκατέρω νέμω.” Ταῦτα μὲν τοὺς φίλους ἀμείψατο.
 Λέγεται δὲ ὁ Ἀμασις, καὶ ὅτε ἦν ιδιώτης, ὡς φιλοπό- 174
 τής ἐὼν καὶ φιλοσκόμμων, καὶ οὐδαμῶς κατεσπουδα- Privatus ad-
huc, luxu-
riosus et fu-
rax: impe-
rium ade-
ptus, quos
Deos neg-
lexerit, quos
coluerit.
 σμένος ἀνὴρ· ὅπως δέ μιν ἐπιλείποι πίνοντά τε καὶ εὐπα-
 θέοντα τὰ ἐπιτήδεια, κλέπτεσκε ἂν περιϊών· οἱ δ’ ἂν
 5 μιν φάμενοι ἔχειν τὰ σφέτερα χρήματα, ἀρνέυμενον
 ἄγεσκον ἐπὶ μαντήϊον, ὅκου ἐκάσσοισι εἴη· πολλὰ μὲν
 δὴ καὶ ἠλίσκετο ὑπὸ τῶν μαντηϊῶν, πολλὰ δὲ καὶ
 ἀποφεύγεσκε· ἐπεὶ τε δὲ καὶ ἐβασίλευσε, ἐποίησε
 τοιάδε· ὅσοι μὲν αὐτὸν τῶν θεῶν ἀπέλυσαν μὴ φῶρα εἶ-
 10 ναι, τούτων μὲν τῶν ἱρῶν οὔτε ἐπεμέλετο, οὔτε ἐς ἐπι-
 σκευὴν ἐδίδου οὐδέν· οὐδὲ φοιτέων ἔδυσε, ὡς οὐδενὸς ἐοῦσι
 ἀξίοισι, ψεύδεά τε μαντήϊα κεκλήμενοισι· ὅσοι δέ μιν καλ-
 ἔδησαν φῶρα εἶναι, τέτων δὲ ὡς ἀληθέως θεῶν ἐόντων καὶ
 ἀψευδέα μαντήϊα παρεχομένων, ταμάλις ἐπεμέλετο.
 Καὶ τοῦτο μὲν, ἐν Σαΐ τῇ Ἀθηναίῃ προπύλαια θωῦμά- 175
 σιά οἱ ἐξεποίησε, πολλὸν πάντας ὑπερβαλλόμενος τῷ Minervæ
templum
ornat: de-
 τε ὕψει καὶ τῷ μεγάλει, ὅσων τε τὰ μέγας λίθων

mus ex la-
pide solido
ad ingre-
sum templi,
ex Elephan-
tina usque
advecta.

ἐς, καὶ ὁκοίων τέων· τοῦτο δὲ, κολοσσούς μεγάλους καὶ
ἀνδρόσφιγγας περιμήκειας ἀνέθηκε· λίθους τε ἄλλους
ἐς ἐπισκευὴν ὑπερφυέας τὸ μέγαθος ἐκόμισε. ἡγάγετο
δὲ τούτων τοὺς μὲν, ἐκ τῶν κατὰ Μέμφιν ἐουσέων λι-
θοτομιέων· τοὺς δὲ ὑπερμεγάθειας, ἐξ Ἑλεφαντίνης
πόλιος, πλόον καὶ εἴκοσι ἡμερέων ἀπεχούσης ἀπὸ Σαΐος.
τὸ δὲ οὐκ ἦκιστα αὐτέων, ἀλλὰ μάλισα θωυμάζω, ἔστι 10
τόδε· οἶκημα μουνόλιδον ἐκόμισε ἐξ Ἑλεφαντίνης πό-
λιος· καὶ τοῦτο ἐκόμιζον μὲν ἐπ' ἕτεα τρία, δισχίλιοι δὲ
οἱ προσετετάχατο ἄνδρες ἀγωγέες, καὶ οὗτοι ἅπαντες
ἦσαν κυβερνήται. τῆς δὲ σέγης ταύτης τὸ μὲν μῆ-
κος ἔξωθεν, ἔστι εἷς τε καὶ εἴκοσι πῆχες· εὖρος δὲ, 20
τεσσερεσκαίδεκα· ὕψος δὲ, ὀκτώ. ταῦτα μὲν τὰ μέτρα
ἔξωθεν τῆς σέγης τῆς μουνολίδου ἐσί. ἀτὰρ ἔσωθεν τὸ
μῆκος, ὀκτωκαίδεκα πῆχεων, καὶ πυγόνος· τὸ δὲ εὖρος,
δυώδεκα πῆχεων· τὸ δὲ ὕψος, πέντε πῆχεων ἐσί. αὕτη
τοῦ ἱροῦ κέεται παρὰ τὴν ἔσοδον. ἔσω γάρ μιν ἐς τὸ 20
ἱρόν φασι τῶνδ' εἶνεκα οὐκ ἐσελκύσαι· τὸν ἀρχιτέκτονα,
αὐτῆς ἐλκομένης τῆς σέγης, ἀνασενάξαι, οἷά τε χρόνου
ἐκγεγονότος πολλοῦ, καὶ ἀχθόμενον τῷ ἔργῳ· τὸν δὲ
Ἀμασιν, ἐνθυμισὺν ποιησάμενον, οὐκ ἔαν ἔτι προσωτέ-
ρω ἐλκύσαι. ἤδη δὲ τινες λέγουσι ὡς ἄνθρωπος διε- 23
φθάρη ὑπ' αὐτῆς τῶν τις αὐτὴν μοχλευόντων, καὶ ἀπὸ
τούτου οὐκ ἐσελκυσθῆναι. Ἀνέθηκε δὲ καὶ ἐν τοῖσι
ἄλλοισι ἱροῖσι ὁ Ἀμασις πᾶσι τοῖσι ἐλλογίμοισι ἔργα
τὸ μέγαθος ἀξιοθέητα· ἐν δὲ καὶ ἐν Μέμφι, τὸν ὕπτιον
κείμενον κολοσσόν, τοῦ Ἡφαισείου ἔμπροσθε· τοῦ πόδες
πέντε καὶ ἐβδομήκοντά εἰσι τὸ μῆκος. ἐπὶ δὲ τῷ αὐτῷ,
βάθρῳ ἐσᾶσι, Αἰθιοπικοῦ ἐόντος λίθου, δύο κολοσσοί,
εἴκοσι ποδῶν τὸ μέγαθος ἑὼν ἑκάτερος· ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ
δ' ἔνθεν τοῦ μεγάρου. ἔστι δὲ λίθινος ἕτερος τοσοῦτος καὶ
ἐν Σαΐ, κείμενος κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ ἐν Μέμφι.
τῇ Ἰσι τε τὸ ἐν Μέμφι ἱρόν Ἀμασίς ἐστι ὁ ἐξοικοδομή- 10
σας, ἐὼν μέγα τε καὶ ἀξιοθεητότατον. Ἐπ' Ἀμάσιος
δὲ βασιλῆος λέγεται Αἴγυπτος μάλισα δὴ τότε εὐδαιμο-
νῆσαι, καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῇ χώρῃ γινόμενα, καὶ
τὰ ἀπὸ τῆς χώρας τοῖσι ἀνθρώποισι. καὶ πόλις ἐν αὐ-
τῇ γενέσθαι τὰς ἀπάσας τότε δισμυρίας τὰς οἰκισμένας. 5

176

Ornat et
alia templa,
maximeque
templum
Vulcani, et
novum Isidi
edificat.

177

Nili et a-
grorum A-
maside re-
gnante u-
bertas; xx
m. urbium;

νόμον τε Αἰγυπτίοισι τόνδε Ἀμασίς ἐσι ὁ κατασήσας·
 ἀποδεικνύναι ἕτερος ἐκάστου τῷ νομάρχῃ πάντα τινὰ Αἰ-
 γυπτίων, ὅθεν βιοῦται· μηδὲ ποιεῦντα ταῦτα, μηδὲ ἀπο-
 φαίνοντα δικαίην ζήν, ἰθύνεσθαι θανάτῳ. Σόλων δὲ
 10 ὁ Ἀθηναῖος λαβὼν ἐξ Αἰγύπτου τοῦτον τὸν νόμον, Ἀθη-
 ναίοισι ἔθετο· τῷ ἐκεῖνοι ἐς αἰεὶ χρέωνται, εἰσὶν ἀμώμῳ
 νόμῳ. Φιλέλλην δὲ γενόμενος ὁ Ἀμασις, ἄλλα τε ἐς
 Ἑλλήνων μετεξετέρους ἀπεδέξατο, καὶ δὴ καὶ τοῖσι
 ἀπικνευμένοισι ἐς Αἴγυπτον ἔδωκε Ναύκρατιν πόλιν
 ἐνοικῆσαι· τοῖσι δὲ μὴ βουλομένοισι αὐτέων οἰκέειν, αὐ-
 5 τοῦ δὲ ναυτιλλομένοισι, ἔδωκε χωρίοις ἐνιδρύσασθαι
 βωμοὺς καὶ τεμένεα θεοῖσι. τὸ μὲν νυν μέγιστον αὐτέων
 τέμενος, καὶ οὐνομαστότατον ἐν καὶ χρησιμώτατον, κα-
 λεύμενον δὲ Ἑλλήνιον, αἶδε πόλις εἰσὶ αἱ ἰδρυμέναι κοι-
 νῇ, Ἰώνων μὲν, Χῖος, καὶ Τέως, καὶ Φώκαια, καὶ Κλα-
 10 ζομεναί· Δωριέων δὲ, Ῥόδος, καὶ Κνίδος, καὶ Ἀλικαρ-
 νησσός, καὶ Φάσηλις· Αἰολέων δὲ, ἡ Μιτυληναίων μού-
 νη. τουτέων μὲν ἐσι τοῦτο τὸ τέμενος, καὶ προσάτας
 τοῦ ἐμπορίου αὗται αἱ πόλις εἰσὶ αἱ παρέχουσαι. ὅσαι
 δὲ ἄλλαι πόλις, μεταποιεῦνται, οὐδὲν σφι μετεὸν μετα-
 15 ποιεῦνται. χωρὶς δὲ, Αἰγινῆται ἐπ' ἐωῦτῶν ἰδρύσαντο
 τέμενος Διός· καὶ ἄλλο Σάμιοι, Ἡρῆς· καὶ Μιλήσιοι
 Ἀπόλλωνος. Ἦν δὲ τοπαλαιὸν μούνη ἡ Ναύκρατις ἐμ-
 πόριον, καὶ ἄλλο οὐδὲν Αἰγύπτου. εἰ δέ τις ἐς τῶν τι
 ἄλλο σομάτων τῷ Νείλου ἀπικοίτο, χρῆν ὁμόσαι, μὴ μὲν
 ἐκόντα ἐλθεῖν· ἀπομόσαντα δὲ, τῇ νηὶ αὐτῇ πλέειν ἐς
 5 τὰ Κανωδικόν· ἢ εἰ μὴ γε οἷά τε εἴη πρὸς ἀνέμους ἀντί-
 οὺς πλέειν, τὰ φορτία ἔδεε περιάγειν ἐν βάρισι περὶ τὸ
 Δέλτα, μέχρι οὗ ἀπικοίτο ἐς Ναύκρατιν. οὕτω μὲν δὴ
 Ναύκρατις ἐτετίμητο. Ἀμφικτυόνων δὲ μισθωσάντων
 τὸν ἐν Δελφοῖσι νῦν εἰς νηὸν τριηχοσίων ταλάντων ἐξεργ-
 10 γᾶσθαι· ὁ γὰρ πρότερον ἐὼν αὐτόθι, αὐτομάτως κατε-
 κάη· τῷ Δελφῷ δὲ ἐπέβαλε τεταρτημόριον τῷ μισθώμα-
 5 τος παρασχέειν· πλανώμενοι δὲ οἱ Δελφοὶ περὶ τὰς πό-
 λεις, ἐδωτίνάζον· ποιεῦντες δὲ τῷτο, ἐκ ἐλάχιστον ἐξ Αἰγύ-
 πτου ἠνεύκοντο. Ἀμασις μὲν γὰρ σφι ἔδωκε χίλια συ-
 πτηγῆς τάλαντα· οἱ δὲ ἐν Αἰγύπτῳ οἰκέοντες Ἕλληνες,
 εἴκοσι μνέας. Κυρηναίοισι δ' ἐς ἀλλήλους φιλότῃ τε

lex iubens
 quemque
 singulis an-
 nis indicare.
 unde vivat.

178

Græcis data
 Naucratis :
 Hellenium
 et alia tem-
 pla in Æ-
 gypto a
 Græcis ex-
 structa :
 præfecti
 mercato-
 rum.

179

Sola Nau-
 cratis em-
 porium an-
 tiquitus in
 Ægypto.

180

Delphicum
 templum
 deflagratum
 a 548 : A-
 masidis in
 Delphos li-
 beralitas.

181

Amicitia et

foedus cum
Cyrenæis:
uxor Cyre-
naica Ladi-
ce: hujus
votum Ve-
neri factum
et exsolu-
tum: eadem
post a Cam-
byse victore
in patriam
remissa.

182

Quæ dona-
ria quibus
templis
Græciæ de-
derit Ama-
sis: templum
quod Lindi
est Miner-
væ, a Danaï
filiabus ex-
structum:
Cyprus ab
Amaside
primum oc-
cupata.

καὶ συμμαχίην συνεθήκατο. ἐδικαίωσε δὲ καὶ γῆμαι
αὐτόθεν, εἴτ' ἐπιθυμήσας Ἑλληνίδος γυναικὸς, εἴτε καὶ
ἄλλως φιλότητος Κυρηναίων εἵνεκα. γαμέει δ' ὦν, οἱ
μὲν λέγουσι Βάττεω, οἱ δ' Ἀρκεσίλειω θυγατέρα, οἱ δὲ, 5
Κριτοβούλου, ἀνδρὸς τῶν ἁσῶν δοκίμου· τῇ οὖνομα ἦν
Λαδίκη. τῇ ἐπεὶ τε συγκλίνοιτο ὁ Ἀμασις, μίσγεςθαι
οὐκ οἷός τε ἐγένετο· τῇσι δὲ ἄλλησι γυναιξὶ ἐχρᾶτο.
ἐπεὶ τε δὲ πολλὸν τοῦτο ἐγένετο, εἶπε δὴ ὁ Ἀμασις πρὸς
τὴν Λαδίκην ταύτην καλεομένην, “ὦ γύναι, κατὰ με 10
“ἐφάρμαξας, καὶ ἔσι τοι οὐδεμία μηχανὴ μὴ οὐκ ἀπο-
“λωλέναι κάκισα γυναικῶν πασέων.” Ἡ δὲ Λα-
δίκη, ἐπεὶ τέ οἱ ἀρνευμένη οὐδὲν ἐγένετο πρηνέστερος ὁ
Ἀμασις, εὐχεται ἐν τῷ νηῷ τῇ Ἀφροδίτῃ, ἣν οἱ ἐπ'
ἐκείνην τὴν νύκτα μιχθῇ ὁ Ἀμασις, τοῦτο γὰρ οἱ κα- 15
κοῦ εἶναι μῆχος, ἀγαλμά οἱ ἀποπέμψειν εἰς Κυρήνην.
μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν αὐτίκα οἱ ἐμίχθη ὁ Ἀμασις· καὶ τὸ
ἐνθεῦτεν ἤδη ὁκότε ἔλθοι πρὸς αὐτὴν, ἐμίσγετο· καὶ
κάρτα μιν ἔσερξε μετὰ τοῦτο. ἡ δὲ Λαδίκη ἀπέδωκε
τὴν εὐχὴν τῇ θεῷ. ποιησαμένη γὰρ ἀγαλμα, ἀπέπεμ- 20
ψε εἰς Κυρήνην, τὸ ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ ἦν σόον, ἔξω τετραμ-
μένον τοῦ Κυρηναίων ἁσέως. ταύτην τὴν Λαδίκην, ὥς
ἐπεκράτησε Καμβύσης Αἰγύπτου, καὶ ἐπύθετο αὐτῆς ἡ
τις εἴη, ἀπέπεμψε ἀσινέα εἰς Κυρήνην. Ἀνέθηκε δὲ καὶ
ἀναθήματα ὁ Ἀμασις εἰς τὴν Ἑλλάδα· τοῦτο μὲν, εἰς
Κυρήνην ἀγαλμα ἐπίχρυσον Ἀθηναίης, καὶ εἰκόνα ἐωϋ-
τοῦ γραφῇ εἰκασμένην· τοῦτο δὲ, τῇ ἐν Λίνδῳ Ἀθη-
ναίῃ δύο τε ἀγάλματα λίθινα, καὶ θώρηκα λίνεον 5
ἀξιοθέητον· τοῦτο δ', εἰς Σάμον τῇ Ἥρῃ εἰκόνας ἐωϋτοῦ
διΦασίας ξυλίνας, αἱ ἐν τῷ νηῷ τῷ μεγάλῳ ἰδρύατο
ἔτι καὶ τὸ μέχρ' ἐμεῦ, ὅπισθε τῶν θυρέων. εἰς μὲν νυν
Σάμον ἀνέθηκε κατὰ ξεινίην τὴν ἐωϋτοῦ τε καὶ Πολυ-
κράτεος τοῦ Αἰάκεος· εἰς δὲ Λίνδον, ξεινίης μὲν οὐδεμιᾶς 10
εἵνεκεν· ὅτι δὲ τὸ ὄρον τὸ ἐν Λίνδῳ τὸ τῆς Ἀθηναίης
λέγεται τὰς τοῦ Δαναοῦ θυγατέρας ἰδρῦσθαι προσχού-
σας, ὅτε ἀπεδίδρυσκον τοὺς Αἰγύπτου παῖδας· ταῦτα
μὲν ἀνέθηκε ὁ Ἀμασις. εἶλε δὲ Κύπρον πρῶτος ἀνθρώ-
πων, καὶ κατεσρέψατο εἰς φόρου ἀπαγωγὴν.

ἩΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ἈΛΙΚΑΡΝΗΣΣΗΣ ἹΣΤΟΡΙΩΝ ΤΡΙΤΗ,

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΘΑΛΕΙΑ.

ΕΠΙ τοῦτον δὴ τὸν Ἀμασιν Καμβύσης ὁ Κύρου ἐστρα-
τεύετο, ἄγων καὶ ἄλλους, τῶν ἥρχε, καὶ Ἑλλήνων Ἰω-
νάς τε καὶ Αἰολέας, δι' αἰτίην τοιήνδε. πέμψας Καμ-
βύσης ἐς Αἴγυπτον κήρυκα, αἵτεε Ἀμασιν θυγατέρα.
αἵτεε δὲ ἐκ συμβουλίας ἀνδρὸς Αἰγυπτίου, ὃς μεμφόμενος
Ἀμασιν, ἔπρηξε ταῦτα, ὅτι μιν ἐξ ἀπάντων τῶν ἐν Αἰ-
γύπτῳ ἱητρῶν ἀποσπάσας ἀπὸ γυναικὸς τε καὶ τέκνων,
ἐκδοτὸν ἐποίησε ἐς Πέρσας, ὅτε Κῦρος πέμψας παρὰ
Ἀμασιν αἵτεε ἱητρὸν ὀφθαλμῶν, ὃς εἶη ἄριστος τῶν ἐν
Αἰγύπτῳ. ταῦτα δὴ ἐπιμεμφόμενος ὁ Αἰγύπτιος, ἐνῆγε
τῇ συμβουλίῃ, κελεύων αἰτέειν τὸν Καμβύσεα Ἀμασιν
θυγατέρα· ἵνα ἢ δοῦς ἀνιῶτο, ἢ μὴ δοῦς, Καμβύσῃ ἀπέ-
χθοιτο. ὁ δὲ Ἀμασις τῇ δυνάμει τῶν Περσέων ἀχθό-
μενος καὶ ἀρρώδεων, οὐκ εἶχε οὔτε δοῦναι οὔτε ἀρνήσα-
σθαι. εὖ γὰρ ἠπίσατο, ὅτι οὐκ ὡς γυναῖκά μιν ἔμελλε
Καμβύσης ἔξειν, ἀλλ' ὡς παλλακὴν. ταῦτα δὴ ἐκλογι-
ζόμενος, ἐποίησε τάδε. ἦν Ἀπρίεω τοῦ προτέρου βασι-
λέως θυγάτηρ κάρτα μεγάλη τε καὶ εὐειδὴς μούνη τοῦ
οἴκου λελειμμένη· οὐνομα δέ οἱ ἦν Νίτητις. ταύτην δὴ
τὴν παῖδα ὁ Ἀμασις κοσμήσας ἐσθῆτί τε καὶ χρυσῷ,
ἀποπέμπει ἐς Πέρσας ὡς ἐωῦτοῦ θυγατέρα. μετὰ δὲ
χρόνον ὥς μιν ἠσπάζετο, πατρόθεν οὐνομάζων, λέγει

1

Mittitur ab
Amaside
Cyro peten-
ti medicus
ocularius,
et Cambysi
filiam ipsius
petenti, Ni-
tetis Apriae
filia pro sua.

πρὸς αὐτὸν ἡ παῖς, “ὦ βασιλεῦ, διαβεβλημένος ὑπὸ
 “ Ἀμάσιος οὐ μανθάνεις, ὅς ἐμέ σοι κόσμῳ ἀσκήσας
 “ ἀπέπεμψε, ὡς ἐωϋτοῦ θυγατέρα διδοῦς, εὐῶσαν τῇ ἀλη-²⁵
 “ θήτῃ Ἀπρίεω· τὸν ἐκεῖνος ἐόντα ἐωϋτοῦ δεσπότεα, μετ’
 “ Αἰγυπτίων ἐπαναστὰς ἐφόνευσε.” Τοῦτο δὲ τὸ ἔπος καὶ
 αὕτη ἡ αἰτία ἐγγενομένη ἤγαγε Καμβύσεα τὸν Κύρου, με-
 γάλως θυρωθέντα, ἐπ’ Αἴγυπτον. οὕτω μὲν νυν λέγουσι
 Πέρσαι. Αἰγύπτιοι δὲ οἰκηιῶνται Καμβύσεα, φάμενοί
 μιν ἐκ ταύτης δὲ τῆς Ἀπρίεω θυγατρὸς γενέσθαι. Κῦ-
 ρον γὰρ εἶναι τὸν πέμψαντα παρὰ Ἀμασιν ἐπὶ τὴν θυ-
 γατέρα, ἀλλ’ οὐ Καμβύσεα. λέγοντες δὲ ταῦτα, οὐκ ὁρ-
 θῶς λέγουσι. οὐ μὲν οὐδὲ λέληθε αὐτοὺς, (εἰ γάρ τινες⁵
 καὶ ἄλλοι, τὰ Περσέων νόμιμα ὁρθῶς ἐπισέεται καὶ
 Αἰγύπτιοι,) ὅτι πρῶτα μὲν νόθον οὐ σφί νόμος ἐστὶ βασι-
 λεῦσαι, γνησίου παρέοντος· αὐτὶς δὲ, ὅτι Κασσανδάνης
 τῆς Φαρνάσπεω θυγατρὸς ἦν παῖς Καμβύσης, ἀνδρὸς
 Ἀχαιμενίδεω, ἀλλ’ οὐκ ἐκ τῆς Αἰγυπτίης. ἀλλὰ παρὰ¹⁰
 τρέπουσι τὸν λόγον, προσποιούμενοι τῇ Κύρου οἰκίῃ συγ-
 γενέες εἶναι. καὶ ταῦτα μὲν ὧδε ἔχει. Λέγεται δὲ
 καὶ ὅδε ὁ λόγος, ἐμοὶ μὲν οὐ πιθανός· ὡς τῶν Περσί-
 δων γυναικῶν ἐσελθοῦσά τις παρὰ τὰς Κύρου γυναῖκας,
 ὡς εἶδε τῇ Κασσανδάνῃ παρесеῶτα τέκνα εὐεidéα τε καὶ
 μεγάλα, πολλῶ ἔχρᾱτο τῷ ἐπαίνῳ, ὑπερθωῦμάζουσα.⁵
 ἡ δὲ Κασσανδάνη, εὐῶσα τοῦ Κύρου γυνή, εἶπε τάδε·
 “ Τοιῶνδε μέντοι ἐμὲ παίδων μητέρα εὐῶσαν Κῦρος ἐν
 “ ἀτιμίῃ ἔχει· τὴν δ’ ἀπ’ Αἰγύπτου ἐπίκτητον ἐν τιμῇ
 “ τίθεται.” Τὴν μὲν ἀχθομένην τῇ Νιτήτι, εἰπεῖν ταῦ-
 τα· τῶν δὲ οἱ παίδων τὸν πρεσβύτερον εἰπεῖν Καμβύσεα,¹⁰
 “ Τοιγάρ τοι, ὦ μητερ, ἐπεὰν ἐγὼ γένωμαι ἀνὴρ, Αἰ-
 “ γύπτου τὰ μὲν ἄνω, κάτω θήσω· τὰ δὲ κάτω, ἄνω.”
 Ταῦτα εἰπεῖν αὐτὸν ἔτεα ὡς δέκα κου γεγονότα, καὶ τὰς
 γυναῖκας ἐν θωῦματι γενέσθαι· τὸν δὲ, διαμνημονεύοντα,
 οὕτω δὲ, ἐπεὶ τε ἀνδρώθη, καὶ ἔσχε τὴν βασιληίην,¹⁵
 ποιήσασθαι τὴν ἐπ’ Αἴγυπτον στρατήην. Συνήνεκε δὲ
 καὶ ἄλλο τι τοιόνδε πρῆγμα γενέσθαι ἐς τὴν ἐπιστάτευ-
 σιν ταύτην. ἦν τῶν ἐπικοῦρων τῶν Ἀμάσιος ἀνὴρ γένος
 μὲν Ἀλικαρνησσεὺς, οὖνομα δὲ οἱ Φάνης, καὶ γνώμην
 ἱκανὸς, καὶ τὰ πολέμια ἀλκιμος. οὗτος ὁ Φάνης μεμ-⁵

2
 Cambyses
 non, ut Æ-
 gyptii fin-
 gunt, Nite-
 tide, sed
 Cussandane
 matre na-
 tus.

3
 Memorari
 et aliam
 causam
 belli a Cam-
 byse in Æ-
 gyptum su-
 cepti, mi-
 nus verisi-
 milem il-
 lam.

4
 Phanes Græ-
 cus transfu-
 git ab Ama-
 side ad
 Cambysem.

Φόμενός κού τι Ἀμασι, ἐκδιδρήσκει πλοίῳ ἐξ Αἰγύπτου,
 βουλόμενος Καμβύσῃ ἐλθεῖν ἐς λόγους. οἷα δὲ ἑόντα αὐ-
 τὸν ἐν τοῖσι ἐπικούροισι λόγου οὐ σμικροῦ, ἐπιστάμενόν τε
 τὰ περὶ Αἴγυπτον ἀτρεκέςατα, μεταδιώκει ὁ Ἀμασις,
 10 σπουδὴν ποιεύμενος ἐλεῖν. μεταδιώκει δὲ, τῶν εὐνούχων
 τὸν πιστότατον ἀποσείλας τριήρεϊ κατ' αὐτόν. ὃς αἰρέει
 μιν ἐν Λυκίῃ, ἐλὼν δὲ, οὐκ ἀνήγαγε ἐς Αἴγυπτον. σοφίῃ
 γάρ μιν περιῆλθε ὁ Φάνης. καταμεθύσας γὰρ τοὺς φυ-
 λάκους, ἀπαλλάσσετο ἐς Πέρσας. ὠρμημένῳ δὲ Καμ-
 15 βύσῃ στρατεύεσθαι ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ ἀπορέοντι τὴν ἔλα-
 σιν ὅπως τὴν ἀνυδρον διεκπερᾶ, ἐπελθὼν φράζει μὲν καὶ
 τᾶλλα τὰ Ἀμάσιος πρήγματα, ἐξηγέεται δὲ καὶ τὴν
 ἔλασιν, ὧδε παραινέων. πέμψαντα παρὰ τὸν Ἀραβίων
 βασιλέα δέεσθαι, τὴν διέξοδόν οἱ ἀσφαλέα παρασχεῖν.
 Μούνη δὲ ταύτῃ εἰσὶ φανεραὶ ἐσβολαὶ ἐς Αἴγυπτον. ἀπὸ
 γὰρ Φοινίκης μέχρι οὖρων τῶν Καδύτιος πόλιος, γῆ ἐστὶ
 Σύρων τῶν Παλαισινῶν καλεομένων. ἀπὸ δὲ Καδύτιος,
 5 εἰσὶ πόλιος, ὡς ἐμοὶ δοκέει, Σαρδίων οὐ πολλῶ ἐλάσ-
 σονος, ἀπὸ ταύτης τὰ ἐμπόρια τὰ ἐπὶ θαλάσσης μέχρι
 Ἰηνύσου πόλιός ἐστι τοῦ Ἀραβίου. ἀπὸ δὲ Ἰηνύσου, αὐτὶς
 Σύρων μέχρι Σερβωνίδος λίμνης, παρ' ἣν δὴ τὸ Κάσιον
 ὄρος τείνει ἐς θάλασσαν. ἀπὸ δὲ Σερβωνίδος λίμνης, ἐν
 τῇ δὴ λόγος τὸν Τυφῶ κεκρύφθαι, ἀπὸ ταύτης δὴ Αἴγυ-
 10 πτος. τὸ δὲ μεταξὺ Ἰηνύσου πόλιος, καὶ Κασίου τε οὖ-
 ρος καὶ τῆς Σερβωνίδος λίμνης, ἐν τοῦτο οὐκ ὀλίγον χω-
 ρίον, ἀλλ' ὅσον τε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὁδόν, ἀνυδρὸν ἐστὶ δει-
 νῶς. Τὸ δὲ ὀλίγοι τῶν ἐς Αἴγυπτον ναυτιλλομένων ἐν-
 νενώκασιν, τοῦτο ἔρχομαι φράσων. ἐς Αἴγυπτον ἐκ τῆς
 Ἑλλάδος πάσης, καὶ πρὸς, ἐκ Φοινίκης, κέραμος ἐσά-
 γεται πλήρης οἴνου δις τοῦ ἔτεος ἐκάστου. καὶ ἐν κεράμιον
 5 οἴνηρόν ἀριθμῶ κείμενον οὐκ ἔστι, ὡς λόγῳ εἰπεῖν, ἰδέσθαι.
 καὶ ὁὔτις, εἴποι τις ἂν, ταῦτα ἀναισιμῶς; ἐγὼ καὶ τῷτο
 φράσω. δεῖ τὸν μὲν δήμαρχον ἕκαστον ἐκ τῆς ἐαυτοῦ πό-
 λιος συλλέξαντα πάντα τὸν κέραμον, ἄγειν ἐς Μέμφιν.
 τὸς δὲ ἐκ Μέμφιος ἐς ταῦτα δὴ τὰ ἀνυδρὰ τῆς Συρίας κο-
 10 μίζειν, πλήσαντας ὕδατος. ἔτω ὁ ἐπιφοιτέων κέραμος, καὶ
 ἐξαιρεόμενος ἐς Αἰγύπτῳ, ἐπὶ τὸν παλαιὸν κομίζεται ἐς
 Συρίην. Οὕτω μὲν νυν Πέρσαι εἰσὶ οἱ τὴν ἐσβολὴν ταύτην

5

Ora mari-
 ma inde a
 Phœnice
 usque ad
 Ægyptum,
 quorum di-
 tionis: ur-
 bes Cadytis
 et Ienysus:
 Typho in
 palude Ser-
 bonide oc-
 cultatus.

6

Vasa testa-
 cea, quibus
 vinum im-
 portatur in
 Ægyptum,
 collecta et
 aqua imple-
 ta quo defe-
 rantur.

7

Ejus insti-

tuti aucto-
res Persæ :
Cambysis
fœdus cum
rege Ara-
bum.

8

Arabum
quanta fi-
des, qui ri-
tus in fœde-
re faciendo,
qui Dii, quæ
capillorum
tonsura.

9

Quomodo
Arabs Cam-
bysi aquæ
copiam in
desertis
provident,
narrari di-
verse.

παρασκευάσαντες ἐπ' Αἴγυπτον, κατὰ δὴ τὰ εἰρημένα
σάξαντες ὕδατι, ἐπεὶ τε τάχιστα παρέλαβον Αἴγυπτον.
τότε δὲ οὐκ εὐντος κω ὕδατος εἰοίμου, Καμβύσης πυ-
θόμενος τοῦ Ἀλικαρνησσοῦ ξείνου, πέμψας παρὰ τὸν 5
Ἀράδιον ἀγγέλους, καὶ δεηθεὶς τῆς ἀσφαλείης ἔτυχε,
πίσις δούσ' τε καὶ δεξάμενος παρ' αὐτοῦ. Σέβονται δὲ
Ἀράδιοι πίσις ἀνδρώπων ὅμοια τοῖσι μάλισα. ποιεῦν-
ται δὲ αὐτὰς τρόπῳ τοιῷδε· τῶν βουλομένων τὰ πῖσις
ποιέεσθαι, ἄλλος ἀνὴρ ἀμφοτέρων αὐτῶν ἐν μέσῳ ἐξεῶς,
λίθῳ ὀξείῳ τὸ ἔσω τῶν χειρῶν παρὰ τοὺς δακτύλους τοὺς 5
μεγάλους ἐπιτάμνει τῶν ποιευμένων τὰς πῖσις· καὶ
ἐπεῖτα λαβὼν ἐκ τοῦ ἱματίου ἑκατέρου κροκύδα, ἀλείφει
τῷ αἵματι ἐν μέσῳ κειμένους λίθους ἐπτά· τοῦτο δὲ
ποιέων, ἐπικαλέει τὸν τε Διόνυσον καὶ τὴν Οὐρανίην.
ἐπιτελέσαντος δὲ τούτου ταῦτα, ὁ τὰς πῖσις ποιησάμε- 10
νος τοῖσι φίλοισι παρεγγυᾷ τὸν ξεῖνον, ἢ καὶ τὸν ἄσδον,
ἣν πρὸς ἄσδον ποιέηται. οἱ δὲ φίλοι, καὶ αὐτοὶ τὰς πῖσις
δικαιεῦσι σέβεσθαι. Διόνυσον δὲ θεὸν μῦνον καὶ τὴν
Οὐρανίην ἡγεῦνται εἶναι· καὶ τῶν τριχῶν τὴν κουρὴν
κεῖρεσθαί φασι, κατὰπερ αὐτὸν τὸν Διόνυσον κεκάρθαι· 15
κεῖρονται δὲ περιτρόχαλα, περιξυροῦντες τοὺς κροτά-
φους. οὐνομάζουσι δὲ τὸν μὲν Διόνυσον, Οὐροτάλ· τὴν
δὲ Οὐρανίην, Ἀλιλάτ. Ἐπεὶ ὦν τὴν πῖσιν τοῖσι ἀγ-
γέλοισι τοῖσι παρὰ Καμβύσει ἀπιγμένοισι ἐποιήσατο
ὁ Ἀράδιος, ἐμηχανᾷτο τοιάδε· ἄσκους καμήλων πλή-
σας ὕδατος, ἐπέσαξε ἐπὶ τὰς ζῶας τῶν καμήλων πᾶ-
σας· τοῦτο δὲ ποιήσας, ἤλασε ἐς τὴν ἀνυδρον, καὶ ὑπέ- 5
μεινε ἐνθαῦτα τὸν Καμβύσει στρατόν. οὗτος μὲν ὁ πι-
θανώτερος τῶν λόγων εἴρηται· δεῖ δὲ καὶ τὸν ἥσσον πι-
θανόν, ἐπεὶ γε δὴ λέγεται, ῥηθῆναι. ποταμός ἐστι μέγας
ἐν τῇ Ἀραβίῃ, τῷ οὐνομα Κόρυς· ἐκδιδόι δὲ οὗτος ἐς τὴν
Ἐρυθρὴν καλεομένην θάλασσαν· ἀπὸ τούτου δὴ ὦν τοῦ 10
ποταμοῦ λέγεται τὸν βασιλέα τῶν Ἀραβίων, ῥαψάμενον
τῶν ὠμοβοέων καὶ τῶν ἄλλων δερμάτων ὀχετὸν μήκει
ἐπικνεύμενον ἐς τὴν ἀνυδρον, ἀγαγεῖν διὰ δὴ τούτου τὸ
ὕδωρ· ἐν δὲ τῇ ἀνύδρῳ μεγάλας δεξαμενάς ὀρύξασθαι,
ἵνα δεκόμεναι τὸ ὕδωρ σώζωσι. ὁδὸς δ' ἐστὶ δυνάδεκα 15
ἡμερέων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐς ταύτην τὴν ἀνυδρον. ἄγειν

- δέ μιν διὰ ὀχετῶν τριῶν ἐς τριξὰ χωρία. Ἐν δὲ τῷ 10
 Πηλουσίῳ καλεομένῳ στόματι τοῦ Νείλου ἐσρατοπεδεύετο *Psammeni-*
 Ψαμμήνιτος ὁ Ἀμάσιος παῖς, ὑπομένων Καμβύσεα. *tus a. 525*
 Ἀμασιν γὰρ οὐ κατέλαβε ζῶντα Καμβύσης, ἐλάσας *et patri suc-*
 5 ἐπ' Αἴγυπτον· ἀλλὰ βασιλεύσας ὁ Ἀμασις τέσσερα *cedit, et*
 καὶ τεσσεράκοντα ἔτεα, ἀπέθανεν· ἐν τοῖσι οὐδέν οἱ *Cambysem*
 μέγα ἀνάρσιον πρῆγμα συνενείχθη. ἀποθανὼν δὲ, καὶ *ad Pelusi-*
 ταριχευθεὶς, ἐτάφη ἐν τῇσι ταφῇσι τῇσι ἐν τῷ ἱρῷ, *um ostium*
 τὰς αὐτὸς οἰκοδομήσατο. ἐπὶ Ψαμμηνίτου δὲ τοῦ Ἀμά- *castris fa-*
 10 σιος βασιλεύοντος Αἰγύπτου, φάσμα Αἰγυπτίοισι μέγι- *ctis opperi-*
 στον δὴ ἐγένετο· ὕσθησαν γὰρ Θῆβαι αἱ Αἰγύπτιαι, οὔτε *tur : prodigium,*
 πρότερον οὐδαμᾶ ὕσθεισαι, οὔτε ὕσερον τομέχοι ἐμεῦ, *pluvia gutta-*
 ὡς λέγουσι αὐτοὶ Θηβαῖοι. οὐ γὰρ δὴ ὕεται τὰ ἄνω τῆς *tim labens*
 Αἰγύπτου τοπαράπαν· ἀλλὰ καὶ τότε ὕσθησαν αἱ Θῆβαι *in Aegypto*
 ψακάδι. Οἱ δὲ Πέρσαι, ἐπεὶ τε διεξελάσαντες τὴν 11 *superiore.*
 ἄνυδρον, ἵζοντο πέλας τῶν Αἰγυπτίων, ὡς συμβαλέοντες, *Phanis libe-*
 ἐνθαῦτα οἱ ἐπίκουροι οἱ τοῦ Αἰγυπτίου, ἑόντες ἄνδρες Ἑλ- *rorum ju-*
 ληνές τε καὶ Κᾶρες, μεμφόμενοι τῷ Φάνη, ὅτι στρατὸν *gulatorum*
 5 ἤγαγε ἐπ' Αἴγυπτον ἀλλόθροον, μηχανῶνται πρῆγμα ἐς αὐ- *sanguis ab*
 τὸν τοιόνδε. ἦσαν τῷ Φάνη παῖδες ἐν Αἰγύπτῳ καταλε- *Aegyptio-*
 λειμμένοι· τὰς ἀγαγόντες ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἐς ὄψιν τῆς *rum auxili-*
 πατρὸς, κρητῆρα ἐν μέσῳ ἔστησαν ἀμφοτέρων τῶν στρατοπέ- *ariis potus:*
 10 δων· μετὰ δὲ, ἀγινέοντες κατὰ ἓνα ἕκαστον τῶν παίδων, *victi Aegy-*
 ἔσφαζον ἐς τὸν κρητῆρα. διὰ πάντων δὲ διεξελθόντες *prii.*
 τῶν παίδων, οἶνόν τε καὶ ὕδωρ ἐσεφόρεον ἐς αὐτόν. ἐμ-
 πιόντες δὲ τοῦ αἵματος πάντες οἱ ἐπίκουροι, οὕτω δὴ συν-
 ἔβαλον. μάχης δὲ γενομένης καρτερῆς, καὶ πεσόντων
 ἐξ ἀμφοτέρων τῶν στρατοπέδων πλεῖστί πολλῶν, ἐτρά-
 ποντο οἱ Αἰγύπτιοι. Θάῦμα δὲ μέγα εἶδον πυθόμενος 12
 παρὰ τῶν ἐπιχωρίων· τῶν γὰρ ὀσέων περικεχυμένων *Aegyptio-*
 χωρὶς ἑκατέρων τῶν ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ πεσόντων· (χω- *rum crania*
 ρὶς μὲν γὰρ τῶν Περσέων ἐκέετο τὰ ὀσέα, ὡς ἐχωρίσθη *robusta,*
 5 κατ' ἀρχὰς, ἐτέρῳ δὲ, τῶν Αἰγυπτίων·) αἱ μὲν τῶν *Persarum*
 Περσέων κεφαλαί εἰσι ἀσθενέες οὕτω, ὥς εἰ θέλεις *fragilia,*
 ψήφῳ μούνη βαλέειν, διατετρανέεις· αἱ δὲ τῶν Αἰγυ- *quam ob*
 πτίων, οὕτω δὴ τι ἰσχυραὶ, μόγισ ἂν λίθῳ παίσας *causam :*
 διαρρήξεις. αἴτιον δὲ τούτου τόδε ἔλεγον, καὶ ἐμέ *paucissimi*
 10 γ' εὐπετέως ἐπειδον, ὅτι Αἰγύπτιοι μὲν, αὐτίκα ἀπὸ *Aegyptii*
calvi. Achae-
menes Darii
F. ab Inaro
victus et cae-
sus a. 463.

παιδίων ἀρξάμενοι, ξυρεῦνται τὰς κεφαλὰς, καὶ πρὸς
 τὸν ἥλιον παχύνεται τὸ ὄσέον. τῷτὸ δὲ τοῦτο καὶ τοῦ
 μὴ φαλακροῦσθαι αἴτιόν ἐστι· Αἰγυπτίων γὰρ ἂν τις
 ἐλαχίστους ἴδοιτο φαλακροὺς πάντων ἀνθρώπων. τού-
 τοισι μὲν δὴ τοῦτό ἐστι αἴτιον ἰσχυρὰς φορέειν τὰς κεφα- 15
 λὰς. τοῖσι δὲ Πέρσησι, ὅτι ἀσθενέας φορέουσι τὰς κε-
 φαλὰς, αἴτιον τὸδε· σκιητροφέουσι ἐξ ἀρχῆς, πῖλους
 τιάρας φορέοντες. ταῦτα μὲν νυν τοιαῦτα εἶδον·
 εἶδον δὲ καὶ ἄλλα ὅμοια τούτοις ἐν Παπρήμι, τῶν ἅμα
 Ἀχαιμένει τῷ Δαρείου διαφθαρέντων ὑπὸ Ἰνάρῳ τοῦ 20
 Λίβυος. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἐκ τῆς μάχης ὡς ἐτράποντο,
 ἔφευγον οὐδενὶ κόσμῳ. κατειληθέντων δὲ ἐς Μέμφιν,
 ἔπεμπε ἀνὰ ποταμὸν Καμβύσης νέα Μιτυληναίην κήρυ-
 κα ἄγουσαν ἄνδρα Πέρσην, ἐς ὁμολογίην προκαλεόμενος
 Αἰγυπτίους· οἱ δὲ, ἐπεὶ τε τὴν νέα εἶδον ἐσελθοῦσαν ἐς 5
 τὴν Μέμφιν, ἐκχυθέντες ἀλέες ἐκ τοῦ τείχεος, τὴν τε
 νέα διέφθειραν, καὶ τοὺς ἄνδρας κρεουργηδὸν διασπάσαν-
 τες, ἐφόρεον ἐς τὸ τεῖχος. καὶ Αἰγύπτιοι μὲν μετὰ τοῦτο
 πολιορκούμενοι, χρόνῳ παρέστησαν. οἱ δὲ προσεχέες
 Λίβυες, δείσαντες τὰ περὶ τὴν Αἴγυπτον γεγονότα, παρ- 10
 ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς ἀμαχητί· καὶ φόρον τε ἐτάξαν-
 το, καὶ δῶρα ἔπεμπον. ὡς δὲ Κυρηναῖοι καὶ Βαρυκαῖοι,
 δείσαντες ὁμοίως ἅ καὶ οἱ Λίβυες, τοιαῦτα ἐποίησαν.
 Καμβύσης δὲ τὰ μὲν παρὰ Λιθύων ἐλθόντα δῶρα, φι-
 λοφρόνως ἐδέξατο· τὰ δὲ παρὰ Κυρηναίων ἀπικόμενα 15
 μεμφθεῖς, ὡς ἐμοὶ δοκεί, ὅτι ἦν ὀλίγα· ἔπεμψαν γὰρ
 δὴ πεντηκοσίας μνέας ἀργυρίου οἱ Κυρηναῖοι· ταύτας
 δρασσόμενος, αὐτοχειρίῃ διέσπειρε τῇ στρατιῇ. Ἡμέρη
 δὲ δεκάτῃ, ἀπ' ἧς παρέλαβε τὸ τεῖχος τὸ ἐν Μέμφι Καμ-
 βύσης, κατίσας ἐς τὸ προάσειον ἐπὶ λύμῃ τὸν βασιλέα
 τῶν Αἰγυπτίων Ψαμμήνιτον, βασιλεύσαντα μῆνας ἕξ,
 τοῦτον κατίσας σὺν ἄλλοις Αἰγυπτίοις, διεπειρᾶτο αὐ- 5
 τοῦ τῆς ψυχῆς, ποιέων τοιάδε. σείλας αὐτοῦ τὴν θυ-
 γατέρα ἐσθῆτι δουλητῇ, ἐξέπεμπε ἐπ' ὕδωρ ἔχουσιν
 ὑδρήϊον· συνέπεμπε δὲ καὶ ἄλλας παρθένας ἀπολέξας
 ἀνδρῶν τῶν πρώτων, ὁμοίως ἐσαλμένας τῇ τοῦ βασι-
 λέος. ὡς δὲ βοῇ τε καὶ κλαυθμῷ παρήϊσαν αἱ παρθέ- 10
 νοι κατὰ τοὺς πατέρας, οἱ μὲν ἄλλοι πατέρες ἀνεβόων

13
 Ægyptio-
 rum in urbe
 Memphi
 obsessorum
 deditio: A-
 fri, Cyre-
 næi, Barcæi
 ultro se de-
 dunt.

14
 Psammeni-
 tus, amisso
 regno quod
 sex menses
 tenuerat,
 dolorem in
 sua et libe-
 rorum cala-
 mitate pre-
 mit; in ami-
 ci fortuna
 misera, in
 gemitum e-
 rumpit: mo-
 vet Cresc et

τε καὶ ἀντέκλαιον, ὀρέοντες τὰ τέκνα κεκακωμένα· ὁ δὲ Persis lacri-
 Ψαμμήνιτος, προῖδων καὶ μαθὼν, ἔκυψε ἐς τὴν γῆν. mas; Cam-
 παρεξελθουσέων δὲ τῶν ὑδροφόρων, δευτέρᾳ οἱ τὸν παῖ- bysi, miseri-
 15 δα ἔπεμπε μετ' ἄλλων Αἰγυπτίων δισχιλίων τὴν αὐτὴν cordiam.
 ἡλικίην ἔχόντων· τοὺς δὲ αὐχένας κάλῳ δεδεμένους, καὶ
 τὰ σώματα ἐγκεχαλινωμένους. ἤγοντο δὲ ποινὴν τίσοντες
 Μιτυληναίων τοῖσι ἐν Μέμφι ἀπολομένοισι σὺν τῇ νηϊ.
 ταῦτα γὰρ ἐδίκασαν οἱ βασιλῆῃσι δικασαί, ὑπὲρ ἀνδρὸς
 20 ἐκάστου δέκα Αἰγυπτίων τῶν πρώτων ἀνταπόλλυσθαι.
 ὁ δὲ, ἰδὼν παρεξιώντας, καὶ μαθὼν τὸν παῖδα ἡγεόμε-
 νον ἐπὶ θάνατον, τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων τῶν περικα-
 τημένων αὐτὸν κλαιόντων καὶ δεινὰ ποιούντων, τῷτο
 ἐποίησε τὸ καὶ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ. παρελθόντων δὲ καὶ
 25 τούτων, συνήνεικε ὥς τε τῶν συμποτέων οἱ ἄνδρα ἀπη-
 λικέσερον, ἐκπεπτωκότα ἐκ τῶν ἑόντων, ἔχοντά τε οὐ-
 δέν, εἰ μὴ ὅσα πτωχὸς, καὶ προσαιτέοντα τὴν στρα-
 τιήν, παριέναι Ψαμμήνιτόν τε τὸν Ἀμάσιος, καὶ τοὺς
 ἐν τῷ προασεῖῳ κατημένους τῶν Αἰγυπτίων. ὁ δὲ
 30 Ψαμμήνιτος ὡς εἶδε, ἀνακλαύσας μέγα, καὶ καλέσας
 οὐνόματι τὸν ἑταῖρον, ἐπλήξατο τὴν κεφαλὴν. ἦσαν δ'
 ἄρα αὐτοῦ φύλακοι, οἱ τὸ ποιούμενον πᾶν ἐξ ἐκείνου ἐπ'
 ἐκάσῃ ἐξόδῳ, Καμβύσῃ ἐσήμαινον. θωυμάσας δὲ ὁ
 Καμβύσης τὰ ποιούμενα, πέμψας ἄγγελον, εἰρώτα αὐ-
 35 τὸν, λέγων τάδε, “ Δεσπότης σε Καμβύσης, Ψαμμή-
 “ νιτε, εἰρώτᾳ, διότι δὴ τὴν μὲν θυγατέρα ὀρέων κεκα-
 “ κωμένην, καὶ τὸν παῖδα ἐπὶ θάνατον σείχοντα, ἔτε ἀνέ-
 “ θωσας, ἔτε ἀπέκλαυσας· τὸν δὲ πτωχόν, ἔδέν σοι προσ-
 “ ἦκοντα, ὡς ἄλλων πυνθάνεται, ἐτίμησας;” Ὁ μὲν δὴ
 40 ταῦτα ἐπειρώτα· ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε, “ ὦ παῖ Κύρου,
 “ τὰ μὲν οἰκήϊα ἦν μέζω κακὰ ἢ ὥς τε ἀνακλαίειν· τὸ δὲ
 “ τοῦ ἑταίρου πένθος, ἄξιον ἦν δακρύων· ὅς ἐκ πολλῶν
 “ τε καὶ εὐδαιμόνων ἐκπесῶν, ἐς πτωχηίην ἀπίκται,
 “ ἐπὶ γήραος οὐδῶ.” Καὶ ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ὑπὸ
 45 τούτου, εὖ δοκέειν οἱ εἰρηῆσθαι. ὡς δὲ λέγεται ὑπ' Αἰγυ-
 πτίων, δακρύειν μὲν Κροῖσον, ἐτετεύχεε γὰρ καὶ οὗτος
 ἐπισπόμενος Καμβύσῃ ἐπ' Αἴγυπτον, δακρύειν δὲ Περ-
 σέων τοὺς παρσόντας· αὐτῷ τε Καμβύσῃ ἐσελθεῖν
 οἰκτόν τινα, καὶ αὐτίκα κελεύειν τὸν τέ οἱ παῖδα ἐκ τῶν

15
Ductus ad
Cambysem,
et cum eo
vivens, nova
moliri con-
victus, mo-
ritur poto
sanguine
taurino :
Persarum
humanitas
in regum
etiam defe-
ctorum libe-
ros : Than-
nyras Inari
F. et Pausi-
tis Amyrtæi
F. reges be-
neficiarii,
alter Libyæ,
alter Ægy-
pti, ab a.
458.

16
Cambyses
lacerat A-
masidis ca-
daver, et eo
cremando
violat reli-
gionem tum
Persarum,
tum Ægy-
ptiorum: an
cadaver A-
masidis fue-
rit.

ἀπολλυμένων σώζειν, καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ προαλείου ἀνα- 50
στήσαντας, ἄγειν παρ' ἐωϋτόν. Τὸν μὲν δὲ παῖδα εὖρον
οἱ μετιόντες οὐκέτι περιέοντα, ἀλλὰ πρῶτον κατακο-
πέντα· αὐτὸν δὲ Ψαμμήνιτον ἀναστήσαντες, ἦγον παρὰ
Καμβύσεα· ἐνθα τοῦ λοιποῦ διαιτᾶτο, ἔχων οὐδὲν βί-
αιον. ἦν δὲ καὶ ἠπισήθη μὴ πολυπρηγμονεῖν, ἀπέλαβε δ'
ἂν Αἴγυπτον, ὥς ἐπιτροπεύειν αὐτῆς. ἐπεὶ τιμᾶν ἐώ-
θασι Πέρσαι τῶν βασιλῆων τοὺς παῖδας· τῶν, εἰ καὶ
σφεων ἀποσέωσι, ὅμως τοῖσί γε παισὶ αὐτῶν ἀποδιδῶσι
τὴν ἀρχήν. πολλοῖσι μὲν νυν καὶ ἄλλοισι ἐστὶ σαθμώ-
σασθαι, ὅτι τοῦτο οὕτω νενομίκασι ποιέειν· ἐν δὲ δὴ καὶ 10
τῷδε, τῷ Λίβυος Ἰνάρῳ παιδὶ Θαννύρα, ὃς ἀπέλαβε τὴν
οἱ ὁ πατὴρ εἶχε ἀρχήν· καὶ τῷ Ἀμυρταίου Πausίρι
καὶ γὰρ οὗτος ἀπέλαβε τὴν τοῦ πατρὸς ἀρχήν. καίτοι
Ἰνάρῳ τε καὶ Ἀμυρταίου οὐδαμοὶ κω Πέρσας κακὰ
πλέω ἐργάσαντο. νῦν δὲ μηχανώμενος κακὰ ὁ Ψαμμή- 15
νιτος, ἔλαβε τὸν μισθόν· ἀπιστὰς γὰρ Αἰγυπτίους ἦλθ.
ἐπεὶ τε δὲ ἐπαίσιος ἐγένετο ὑπὸ Καμβύσεω, αἷμα ταύρου
πιὼν, ἀπέθανε παραχρῆμα. οὕτω δὲ οὗτος ἐτελεύτησε.
Καμβύσης δὲ ἐκ Μέρφιος ἀπίκητο ἐς Σάϊν πόλιν, βου-
λόμενος ποιῆσαι τὰ δὴ καὶ ἐποίησε. ἐπεὶ τε γὰρ ἐσῆλθε
ἐς τὰ τοῦ Ἀμάσιος οἰκία, αὐτίκα ἐκέλευε ἐκ τῆς ταφῆς
τὸν Ἀμάσιος νέκυν ἐκφέρειν ἔξω. ὥς δὲ ταῦτά οἱ ἐπιτε-
λέα ἐγένετο, μασιγοῦν ἐκέλευε, καὶ τὰς τρίχας ἀποτίλ- 5
λειν, καὶ κεντοῦν τε, καὶ τᾶλλα πάντα λυμαίνεσθαι.
ἐπεὶ τε δὲ καὶ ταῦτα ἔκαμον ποιεῦντες, (ὁ γὰρ δὴ νε-
κρὸς, ἅτε τεταριχευμένος, ἀντεῖχε τε καὶ οὐδὲν διεχέε-
το,) ἐκέλευσέ μιν ὁ Καμβύσης κατακαῦσαι, ἐντελλόμε-
νος οὐκ ὅσια. Πέρσαι γὰρ θεὸν νομίζουσι εἶναι τὸ πῦρ. 10
τὸ αὖν κατακαίειν τε τῶς νεκρῆς, ὁδαιμῶς ἐν νόμῳ ὁδετέροι-
σί ἐστι, Πέρσῃσι μὲν, δι' ὅπερ εἴρηται, θεῷ οὐ δίκαιον εἶναι
λέγοντες νέμειν νεκρὸν ἀνθρώπου· Αἰγυπλίοισι δὲ νενόμισαι
τὸ πῦρ θεοῖον εἶναι ἔμψυχον· πάντα δὲ αὐτὸ κατεσθίειν
τάπερ ἂν λάβῃ· πλησθὲν δὲ αὐτὸ τῆς βορῆς, συναπο- 13
θνήσκειν τῷ κατεσθιομένῳ. οὐκων θεοῖοισι νόμος οὐδα-
μῶς σφί ἐστι τὸν νέκυν δίδόναι· καὶ διὰ ταῦτα ταρι-
χεύουσι, ἵνα μὴ κείμενος ὑπὸ εὐλέων καταβρωθῇ. οὕτω
δὴ οὐδετέροις νομιζόμενα ἐνετέλλετο ποιέειν ὁ Καμβύ-

20 σης· ὥς μέντοι Αἰγύπτιοι λέγουσι, οὐκ Ἀμασις ἦν ὁ
 ταῦτα παθὼν, ἀλλὰ ἄλλος τῶν τις Αἰγυπτίων, ἔχων
 τὴν αὐτὴν ἡλικίην Ἀμάσι. ὃ λυμαινόμενοι Πέρσαι, ἐδό-
 κεον Ἀμασιν λυμαίνεσθαι. λέγουσι γὰρ ὥς πυθόμενος
 ἐκ μαντηίου ὁ Ἀμασις τὰ περὶ ἐωϋτὸν ἀποθανόντα μέλ-
 25 λοντα γίνεσθαι, οὕτω δὲ ἀκεύμενος τὰ ἐπιφερόμενα, τὸν
 μὲν ἄνθρωπον τοῦτον τὸν μασιγωθέντα, ἀποθανόντα
 ἔθαψε ἐπὶ τῇσι θύρῃσι ἐντὸς τῆς ἐωϋτοῦ θήκης, ἐωϋτὸν
 δὲ ἐνετείλατο τῷ παιδὶ ἐν μυχῷ τῆς θήκης ὥς μάλιστα
 θεῖναι. αἱ μὲν νυν ἐκ τοῦ Ἀμάσιος ἐντολαὶ αὗται, αἱ ἐς
 30 τὴν ταφὴν τε καὶ τὸν ἄνθρωπον ἔχουσιν, οὗ μοι δοκέουσι
 ἀρχὴν γενέσθαι, ἀλλ' ἄλλως δ' αὐτὰ Αἰγύπτιοι σεμ-
 νοῦν. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐβουλεύσατο τριφα-
 σίας στρατηίας, ἐπὶ τε Καρχηδονίους, καὶ ἐπὶ Ἀμμωνίους,
 καὶ ἐπὶ τοὺς μακροβίους Αἰθίοπας, οἰκημένους δὲ Λιβύης
 ἐπὶ τῇ νοτίῃ θαλάσῃ. βουλευομένων δὲ οἱ ἔδοξε, ἐπὶ
 5 μὲν Καρχηδονίους τὸν ναυτικὸν στρατὸν ἀποσέλλειν· ἐπὶ
 δὲ Ἀμμωνίους, τοῦ πεζοῦ ἀποκρίναντα· ἐπὶ δὲ τοὺς Αἰ-
 θίοπας, κατόπτας πρῶτον, ὁψομένους τε τὴν ἐν τούτοις
 τοῖσι Αἰθίοψι λεγομένην εἶναι ἡλίου τράπεζαν, εἰ ἔστι
 ἀληθέως, καὶ πρὸς ταύτῃ τὰ ἄλλα κατοψομένους· δῶρα
 δὲ τῷ λόγῳ φέροντας τῷ βασιλεῖ αὐτέων. Ἡ δὲ τρά-
 18 πεζα τοῦ ἡλίου τοιήδε τις λέγεται εἶναι· λειμὼν ἐστὶ ἐν
 τῷ προασείῳ, ἐπίπλεος κρεῶν ἐφθῶν πάντων τῶν τε-
 τραπόδων· ἐς τὸν τὰς μὲν νύκτας ἐπιτηδεύοντας τιθέναι
 5 τὰ κρέα τοὺς ἐν τέλει ἐκάστους ἐόντας τῶν ἄστων, τὰς δὲ
 ἡμέρας δαίνυσθαι προσιόντα τὸν βουλούμενον· φάναι δὲ
 τοὺς ἐπιχωρίους ταῦτα τὴν γῆν αὐτὴν ἀναδιδόναι ἐκά-
 στοτε. ἡ μὲν δὲ τράπεζα τοῦ ἡλίου καλεομένη, λέγεται
 εἶναι τοιήδε. Καμβύση δὲ ὥς ἔδοξε πέμπειν τοὺς κατα-
 19 σκόπους, αὐτίκα μετεπέμπετο ἐξ Ἐλεφαντίνης πόλιος,
 τῶν Ἰχθυοφάγων ἀνδρῶν τοὺς ἀπισταμένους τὴν Αἰθιο-
 πίδα γλῶσσαν. ἐν ᾧ δὲ τούτους μετήϊσαν, ἐν τούτῳ ἐκέ-
 λευε ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα πλέειν τὸν ναυτικὸν στρατὸν.
 5 Φοίνικες δὲ οὐκ ἔφασαν ποιήσῃν ταῦτα· ὀρκίοισί τε γὰρ
 μεγάλοις ἐνδεδέσθαι, καὶ οὐκ ἂν ποιέειν ὅσια ἐπὶ τοὺς
 παῖδας τοὺς ἐωϋτῶν στρατευόμενοι. Φοινίκων δὲ οὐ βου-
 λομένων, οἱ λοιποὶ οὐκ ἀξιόμαχοι ἐγίνοντο. Καρχηδό-

17

Bellum
 Cambyses
 facere sta-
 tuit et Car-
 thaginiensi-
 bus, et Am-
 moniis, et
 Æthiopiis.

18

Describitur
 Solis mensa,
 quæ apud
 Æthiopes.

19

Phœnicum
 pietate libe-
 rantur Car-
 thaginien-
 ses bello:
 Cyprii
 militant
 Persis ad-
 versus Æ-
 gyptum.

νιοι μὲν νυν οὕτω δουλοσύνην διέφυγον πρὸς Περσέων. 10
Καμβύσης γὰρ βίην οὐκ ἐδικαίου προσφέρειν Φοίνιξι,
ὅτι σφέας τε αὐτοὺς ἐδεδάκεσαν Πέρσησι, καὶ πᾶς ἐκ
Φοινίκων ἤρτητο ὁ ναυτικὸς στρατός. δύντες δὲ καὶ Κύ-
πριοι σφέας αὐτοῦς Πέρσησι, ἐστρατεύοντο ἐπ' Αἴγυπτον.

20

*Æthiopicæ
linguæ peri-
ti ex Ichthy-
ophagis ab
Elephanti-
na urbe ar-
cessiti, missi
ad Æthio-
pes cum do-
nis: Æthio-
pum horum
corpora et
leges.*

Ἐπεὶ τε δὲ τῷ Καμβύσῃ ἐκ τῆς Ἐλεφαντίνης ἀπίκοντο
οἱ Ἰχθυοφάγοι, ἔπεμπε αὐτοὺς ἐς τοὺς Αἰθίοπας, ἐντει-
λάμενος τὰ τε λέγειν χρῆν, καὶ δῶρα φέροντας, πορφύ-
ρεόν τε εἶμα, καὶ χρύσειον σρεπτόν περιαιχένιον, καὶ ψέ-
λια, καὶ μύρου ἀλάβαστρον, καὶ Φοινικηίου οἴνου κάδον. 5
οἱ δὲ Αἰθίοπες οὗτοι, ἐς τοὺς ἀπέπεμπε ὁ Καμβύσης,
λέγονται εἶναι μέγιστοι καὶ κάλλιστοι ἀνθρώπων πάντων·
νόμοισι δὲ καὶ ἄλλοισι χρᾶσθαι αὐτοὺς φασὶ κεχωρι-
σμένοισι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ ὃν καὶ κατὰ τὴν
βασίληϊν τοιῶδε· τὸν ἂν τῶν ἀσῶν κρίνωσι μέγιστόν τε 10

21

*Ichthyo-
phagi quid
locuti, quod
responsum
acceperint
ab Æthio-
pum rege.*

εἶναι, καὶ κατὰ τὸ μέγαθος ἔχειν τὴν ἰσχὺν, τοῦτον ἀξ-
ιοῦσι βασιλεύειν. Ἐς τούτους δὲ ὦν τοὺς ἀνδρας ὡς
ἀπίκοντο οἱ Ἰχθυοφάγοι, διδόντες τὰ δῶρα τῷ βασιλεῖ
αὐτέων, ἔλεγον τάδε, “Βασιλεὺς ὁ Περσέων Καμβύσης,
“βουλόμενος φίλος τοι καὶ ξεῖνος γενέσθαι, ἡμέας τε
“ἀπέπεμψε, ἐς λόγους τοι ἐλθεῖν κελεύων, καὶ δῶρα 5
“ταῦτά τοι διδοῖ, τοῖσι καὶ αὐτὸς μάλις ἠδεται χρεώ-
“μενος.” Ὁ δὲ Αἰθίοψ, μαθὼν ὅτι κατόπται ἤκοιεν,
λέγει πρὸς αὐτοὺς τοιάδε, “Οὔτε ὁ Περσέων βασιλεὺς
“δῶρα ὑμέας ἔπεμψε φέροντας, προτιμῶν πολλοῦ ἐμοὶ
“ξεῖνος γενέσθαι· οὔτε ὑμεῖς λέγετε ἀληθέα· ἤκετε 10
“γὰρ κατόπται τῆς ἐμῆς ἀρχῆς· οὔτε ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐστὶ
“δίκαιος· εἰ γὰρ ἦν δίκαιος, οὔτ' ἂν ἐπεθύμησε χάριος
“ἄλλης ἢ τῆς ἐωϋτῆ, ἔτ' ἂν ἐς δουλοσύνην ἀνθρώπου ἦγε
“ὕπ' ὧν μηδὲν ἠδίκηται. νυν δὲ αὐτῷ τόξον τόδε διδόν-
“τες, τάδε ἔπεα λέγετε, Βασιλεὺς ὁ Αἰθιόπων συμβελεύει 15
“τῷ Περσέων βασιλεῖ, ἐπεὰν οὕτω εὐπετέως ἔλκωσι τὰ
“τόξα Πέρσαι· εὖντα μεγάθει τοσαῦτα, τότε ἐπ' Αἰ-
“θίοπας τοὺς μακροβίους πλῆθει ὑπερβαλλόμενον στρα-
“τεύεσθαι. μέχρι δὲ τούτου, θεοῖσι εἰδέναι χάριν, οἱ
“οὐκ ἐπὶ νόον τρέπουσι Αἰθιόπων παισὶ γῆν ἄλλην προσ- 20
“κτᾶσθαι τῇ ἐωϋτῶν.” Ταῦτα δὲ εἰπας, καὶ ἀνείς
τὸ τόξον, παρέδωκε τοῖσι ἤκουσι. λαβὼν δὲ τὸ εἶμα τὸ

22

De singulis

πορφύρεον, εἰρώτα ὅ, τι εἴη, καὶ ὅπως πεποιημένον. εἰ- donis quid
 πάντων δὲ τῶν Ἰχθυοφάγων τὴν ἀληθειῆν περὶ τῆς πορ- rex judica-
 5 φύρης καὶ τῆς βαφῆς, δολερούς μὲν τοὺς ἀνθρώπους ἔφη rit.
 εἶναι, δολερά δὲ αὐτέων τὰ εἴματα. δεύτερα δὲ, τὸν χρυ-
 σοῦν εἰρώτα σρεπτὸν τὸν περιαυχένιον, καὶ τὰ ψέλια.
 ἐξηγεομένων δὲ τῶν Ἰχθυοφάγων τὸν κόσμον αὐτέων,
 γελάσας ὁ βασιλεὺς, καὶ νομίσας εἶναί σφεα πέδας, εἶπε
 10 ὥς παρ' ἐωϋτοῖσί εἰσι ῥωμαλεώτεραι τουτέων πέδαι.
 τρίτα δὲ, εἰρώτα τὸ μύρον. εἰπάντων δὲ τῆς ποιήσιος
 πέρι καὶ ἀλείψιος, τὸν αὐτὸν λόγον τὸν καὶ περὶ τοῦ εἴ-
 ματος εἶπε. ὥς δὲ ἐς τὸν οἶνον ἀπίκητο, καὶ ἐπύθετο αὐ-
 τοῦ τὴν ποιήσιν, ὑπερησθεὶς τῷ πόματι, ἐπείρετο ὅ, τι τε
 15 σιτέεται ὁ βασιλεὺς, καὶ χρόνον ὑκόσον μακρότατον ἀνὴρ
 Πέρσης ζῶει. οἱ δὲ, σιτέεσθαι μὲν τὸν ἄρτον εἶπαν, ἐξ-
 ηγησάμενοι τῶν πυρῶν τὴν φύσιν· ὀγδώκοντα δ' ἔτεα
 ζῆς πλήρωμα ἀνδρὶ μακρότατον προκέεσθαι. πρὸς
 ταῦτα ὁ Αἰθίοψ ἔφη οὐδὲν θωυμάζειν, εἰ σιτεόμενοι κό-
 20 προν, ἔτεα ὀλίγα ζώουσι· οὐδὲ γὰρ ἂν τοσαῦτα δύνασθαι
 ζῶειν σφέας, εἰ μὴ τῷ πόματι τῷδε ἀνέφυρον, φράζων
 τοῖσι Ἰχθυοφάγοις τὸν οἶνον· τοῦτο γὰρ ἐωϋτοὺς ὑπὸ
 Περσέων ἐσσοῦσθαι. Ἀντειρομένων δὲ τὸν βασιλέα
 τῶν Ἰχθυοφάγων τῆς ζῆς καὶ διαίτης πέρι, ἔτεα μὲν 23
 ἐς εἴκοσί τε καὶ ἑκατὸν τοὺς πολλοὺς αὐτέων ἀπικνέε- *Æthiopes*
 σθαι, ὑπερβαλλέειν δὲ τινας καὶ ταῦτα· σίτησιν δὲ εἰ- *quam diu*
 5 ναι κρέα τε ἐφθὰ, καὶ πόμα, γάλα. θωῦμα δὲ ποιευ- *vivant, et*
 μένων τῶν κατασκόπων περὶ τῶν ἐτέων, ἐπὶ κρήνην σφι *quo victu:*
 ἡγήσασθαι, ἀπ' ἧς λουόμενοι, λιπαρώτεροι ἐγίνοντο, κα- *aquæ fons*
 τάπερ εἰ ἐλαίου εἴη· ὅζειν δὲ ἀπ' αὐτῆς ὥσεϊ ἰων. ἀσθε- *apud eos,*
 νές δὲ τὸ ὕδωρ τῆς κρήνης ταύτης οὕτω δὴ τι ἔλεγον εἰ- *virtute sin-*
 10 ναι οἱ κατάσκοποι, ὥς μὴδὲν οἶόν τε εἶναι ἐπ' αὐτοῦ *gulari: vin-*
 ἐπιπλέειν, μήτε ξύλον, μήτε τῶν ὅσα ξύλου ἐστὶ ἐλαφρό- *cula in car-*
 τερα· ἀλλὰ πάντα σφέα χωρέειν ἐς βυσσόν. τὸ δὲ *cere omnia*
 ὕδωρ τοῦτο εἰ σφί ἐστὶ ἀληθέως οἶόν τι λέγεται, διὰ τοῦ- *ex auro: æs*
 το ἂν εἶεν, τούτω τὰ πάντα χρεώμενοι, μακρόβιοι. ἀπὸ *rarissimum*
 15 τῆς κρήνης δὲ ἀπαλλασσομένων, ἀγαγεῖν σφέας ἐς δε- *et carissi-*
 σμωτήριον ἀνδρῶν, ἐνθα τοὺς πάντας ἐν πέδῃσι χρυσέη-
 σι δεδέσθαι· ἐστὶ δὲ ἐν τούτοις τοῖσι Αἰθίοψι πάντων ὁ
 χαλκὸς σπανιώτατον καὶ τιμιώτατον. θεησάμενοι δὲ καὶ

24

Quomodo
sepeliant
mortuos.

τὸ δεσμωτήριον, ἐδήσαντο καὶ τὴν τοῦ Ἡλίου λεγομένην τράπεζαν. Μετὰ δὲ ταύτην, τελευταίας ἐδήσαντο τὰς θήκας αὐτέων, αἱ λέγονται σκευάζεσθαι ἐξ ὑάλου, τρώπῳ τοιῷδε. ἐπεὰν τὸν νεκρὸν ἰσχνήωσι, εἴτε δὴ κατὰ περ Αἰγύπτιοι, εἴτε ἄλλως πως, γυψώσαντες ἅπαντα αὐτὸν, γραφῇ κοσμέουσι, ἐξομοιεῦντες τὸ εἶδος ἐς τὸ δυνατόν· ἔπειτα δὲ οἱ περιῖσῃσι σήλην ἐξ ὑάλου πεποιημένην κοίλην· ἡ δὲ σφι πολλὴ καὶ εὐεργὸς ὀρύσσεται· ἐν μέσῃ δὲ τῇ σήλῃ ἐνεὼν διαφαίνεται ὁ νέκυς, οὔτε ὁδμήν οὔδε μίην ἄχαριν παρεχόμενος, οὔτε ἄλλο ἀεικὲς οὔδέν· καὶ ἔχει πάντα φανερά ὁμοίως αὐτῷ τῷ νέκυϊ. ἐνιαυτὸν μὲν δὴ ἔχουσι τὴν σήλην ἐν τοῖσι οἰκίοισι οἱ μάλιστα προσήκοντες, πάντων τε ἀπαρχόμενοι, καὶ θυσίας οἱ προσάγοντες· μετὰ δὲ ταῦτα ἐκκομίσαντες, ἰσῃσι περὶ τὴν πόλιν.

25

Cambyses
nullo rei
frumenta-
riae provisu
in Æthiopes
movens, co-
gitur fame
reverti ex
itinere;
Græci mili-
tes ab eo
dimittuntur.

Θησάμενοι δὲ τὰ πάντα οἱ κατάσκοποι, ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω. ἀπαγγειλάντων δὲ ταῦτα τούτων, αὐτίκα ὁ Καμβύσης ὀργὴν ποιησάμενος, ἐσρατεύετο ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας· οὔτε παρασκευὴν σίτου οὔδε μίην παραγγείλας, οὔτε λόγον ἐωῦτῳ δοὺς, ὅτι ἐς τὰ ἔσχατα τῆς γῆς ἔμελλε σρατεύεσθαι· οἷα δὲ ἐμμανὲς τε ἐὼν καὶ οὐ φρενῆρης, ὡς ἤκουε τῶν Ἰχθυοφάγων, ἐσρατεύετο, Ἑλλήνων μὲν τοὺς παρεόντας αὐτοῦ ταύτῃ τάξας ὑπομένειν, τὸν δὲ πεζὸν πάντα ἅμα ἀγόμενος. ἐπεὶ τε δὲ σρατευόμενος ἐγένετο ἐν Θήβῃσι, ἀπέκρινε τοῦ στρατοῦ ὡς πέντε μυριάδας· καὶ τούτοισι μὲν ἐνετέλλετο, Ἀμμωνίους ἐξανδραποδισαμένους τὸ χρηστήριον τὸ τοῦ Διὸς ἐμπρῆσαι· αὐτὸς δὲ τὸν λοιπὸν ἄγων στρατὸν, ἦϊε ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας. πρὶν δὲ τῆς ὁδοῦ τὸ πέρμπτον μέρος διεληλυθέναι τὴν στρατιήν, αὐτίκα πάντα αὐτοὺς τὰ εἶχον σιτίων ἐχόμενα, ἐπελελοίπεε· μετὰ δὲ τὰ σιτία, καὶ τὰ ὑποζύγια ἐπέλιπε κατεσθιόμενα. εἰ μὲν νυν μαθὼν ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐγνωσιμάχεε, καὶ ἀπῆγε ὀπίσω τὸν στρατὸν ἐπὶ τῇ ἀρχῇθεν γενομένη ἁμαρτάδι, ἣν ἂν σοφὸς ἀνὴρ νῦν δὲ οὐδένα λόγον ποιεύμενος, ἦϊε αἰεὶ ἐς τὸ πρῶτον. οἱ δὲ στρατιῶται, ἕως μὲν τι εἶχον ἐκ τῆς γῆς λαμβάνειν, ποιηφαγέοντες διέζων· ἐπεὶ δὲ ἐς τὴν ψάμμον ἀπίκοντο, δεινὸν ἔργον αὐτέων τινὲς ἐργάσαντο· ἐκ δεκάδος γὰρ ἕνα σφέων αὐτέων ἀποκληρώσαντες, κατέφαγον. πυθό-

25 μένος δὲ ταῦτα ὁ Καμβύσης, δείσας τὴν ἀλληλοφαγίην,
 ἀπὲς τὸν ἐπ' Αἰθίοπας σόλον, ὀπίσω ἐπορεύετο, καὶ
 ἀπικνέεται ἐς Θήβας, πολλοὺς ἀπολέσας τοῦ στρατοῦ.
 ἐκ Θηβέων δὲ καταβὰς ἐς Μέμφιν, τὰς Ἑλληνας ἀπῆκε
 ἀποπλέειν. ὁ μὲν ἐπ' Αἰθίοπας σόλος οὕτω ἔπρηξε. Οἱ 26
 δ' αὐτέων ἐπ' Ἀμμωνίους ἀποσαλέντες στρατεύεσθαι,
 ἐπεὶ τε ὀρμηθέντες ἐκ τῶν Θηβέων, ἐπορεύοντο ἔχοντες
 ἀγωγούς, ἀπικόμενοι μὲν φανεροί· εἰσι ἐς Ὀασιν πόλιν,
 5 τὴν ἔχουσι μὲν Σάμιοι τῆς Αἰσχυριωνίης φυλῆς λεγόμενοι
 εἶναι· ἀπέχουσι δὲ ἑπτὰ ἡμερέων ὁδὸν ἀπὸ Θηβέων διὰ
 ψάμμου· οὐνομάζεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος κατὰ Ἑλλήνων
 γλῶσσαν, Μακάρων νῆσοι. ἐς μὲν δὴ τοῦτον τὸν χῶρον
 λέγεται ἀπικέσθαι τὸν στρατὸν· τὸ ἐνδεῦτεν δὲ, ὅτι μὴ
 10 αὐτοὶ Ἀμμωνιοί, καὶ οἱ τούτων ἀκούσαντες, ἄλλοι οὐδέ-
 νες οὐδὲν ἔχουσι εἰπεῖν περὶ αὐτέων· οὔτε γὰρ ἐς τοὺς
 Ἀμμωνίους ἀπίκοντο, οὔτε ὀπίσω ἐνόησαν. λέγεται δὲ
 τάδε ὑπ' αὐτέων Ἀμμωνίων· ἐπειδὴ ἐκ τῆς Ὀάσιος
 ταύτης ἵεναι διὰ τῆς ψάμμου ἐπὶ σφέας, γενέσθαι
 15 τε αὐτοὺς μεταξὺ καὶ μάλισα αὐτέων τε καὶ τῆς
 Ὀάσιος, ἄριστον αἰρεομένοισι αὐτέοισι ἐπιπνεῦσαι νότον
 μέγαν τε καὶ ἐξαίσιον, φορέοντα δὲ θῖνας τῆς ψάμμου,
 καταχῶσαί σφεας, καὶ τρόπῳ τοιούτῳ ἀφανισθῆναι.
 Ἀμμωνιοὶ μὲν οὕτω λέγουσι γενέσθαι περὶ τῆς στρατιῆς
 ταύτης. Ἀπιγμένου δὲ Καμβύσεω ἐς Μέμφιν, ἐφάνη 27
 Αἰγυπτίοισι ὁ Ἄπις, τὸν Ἕλληνες Ἐπαφὸν καλέουσι·
 ἐπιφανέος δὲ τούτου γενομένου, αὐτίκα οἱ Αἰγύπτιοι εἴ-
 ματά τε ἐφόρεον τὰ κάλλινα, καὶ ἦσαν ἐν θαλίῃσι.
 5 ἰδὼν δὲ ταῦτα τοὺς Αἰγυπτίους ποιεῦντας ὁ Καμβύσης,
 πᾶγχυ σφέας καταδόξας, ἐωϋτοῦ κακῶς πρῆξαντος,
 χαρμόσυνα ταῦτα ποιέειν, ἐκάλεε τοὺς ἐπιτρόπους τῆς
 Μέμφιος· ἀπικομένους δὲ ἐς ὄψιν, εἶρετο ὅ, τι πρότερον
 μὲν ἔοντος αὐτοῦ ἐν Μέμφι ἐποίεον τοιοῦτον οὐδὲν Αἰγύ-
 10 πτιοι, τότε δὲ, ἐπεὶ αὐτὸς παρείη τῆς στρατιῆς πληθὸς τι
 ἀποβαλὼν. οἱ δὲ ἔφραζον ὥς σφι θεὸς εἴη φανείς, διὰ
 χρόνου πολλοῦ ἐωθὼς ἐπιφαίνεσθαι· καὶ ὥς ἐπεὰν φα-
 νῇ, τότε πάντες οἱ Αἰγύπτιοι κεχαρηκότες ὀρτάζοιεν.
 ταῦτα ἀκούσας ὁ Καμβύσης, ἔφη ψεύδεσθαί σφεας·
 καὶ ὥς ψευδομένους, θανάτῳ ἐζημίῳ. Ἀποκτείνας δὲ 28
 τούτους, δεύτερα τοὺς ἱεῖας ἐκάλεε ἐς ὄψιν. λεγόντων δὲ

Persæ missi
 adversus
 Ammonios,
 quum pran-
 derent me-
 dio loco in-
 ter hos et
 Oasin, colo-
 niam Samio-
 rum, itinere
 septem die-
 rum Thebis
 distantem,
 coorto an-
 stro arena
 obruti, pe-
 rierunt.

Cambyses
 Ægyptios,
 festum Api-
 di conspicuo
 facto cele-
 brantes, de
 rebus a se
 male gestis
 lætari ratus,
 præfectos
 urbis Mem-
 phis occidit.

Sacerdotes

jubet addu-
cere sibi A-
pidem : hu-
jus descri-
ptio.

29

Vulnerat
Cambyses
femur Api-
dis : flagel-
lantur sacer-
dotes : fe-
stum solu-
tum : Apis
extinctus,
clam sepeli-
tur.

30

Occidit
Smerdin,
fratrem ger-
manum, o-
pera Per-
aspis.

κατὰ τὰ αὐτὰ τῶν ἱρέων, οὐ λήσειν ἔφη αὐτὸν, εἰ θεός τις χειροῦθης ἀπιγμένος εἴη Αἰγυπτίοισι. τοσαῦτα δὲ εἶπας, ἐπάγειν ἐκέλευε τὸν Ἄπιν τοὺς ἱρέας· οἱ μὲν δὴ μετήϊσαν ἄξουντες. ὁ δὲ Ἄπης οὗτος ὁ Ἐπαφος, γίνεται μύσχος ἐκ βοῦς, ἥτις οὐκέτι οἷη τε γίνεται ἐς γαστέρα ἄλλον βάλλεσθαι γόνον. Αἰγύπτιοι δὲ λέγουσι σέλας ἐπὶ τὴν βοῦν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατίσχειν, καὶ μιν ἐκ τούτου τίκτειν τὸν Ἄπιν. ἔχει δὲ ὁ μύσχος οὗτος ὁ Ἄπης 10 καλεόμενος σημήϊα τοιάδε· ἐὼν μέλας, ἐπὶ μὲν τῷ μετώπῳ λευκὸν τετράγωνον· ἐπὶ δὲ τοῦ νώτου, αἰετὸν εἰκασμένον· ἐν δὲ τῇ οὐρῇ, τὰς τρεῖς διπλᾶς· ἐπὶ δὲ τῇ γλώσσῃ, κάνθαρον. Ὡς δὲ ἤγαγον τὸν Ἄπιν οἱ ἱερεῖς, ὁ Καμβύσης, οἷα ἐὼν ὑπομαργότερος, σπασάμενος τὸ ἐγχειρίδιον, θέλων τύψαι τὴν γαστέρα τοῦ Ἀπιοῦ, παίει τὸν μηρόν· γελάσας δὲ, εἶπε πρὸς τοὺς ἱρέας, “Ὡ κακαὶ κεφαλαί, τοιοῦτοι θεοὶ γίνονται, ἐναιμοὶ τε 5 “ καὶ σαρκώδεις, καὶ ἐπαίοντες σιδηρίων; ἄξιός μὲν “ Αἰγυπτίων οὗτός γε ὁ θεός· ἀτὰρ τοι ὑμεῖς γε οὐ “ χαίροντες, γέλωτα ἐμὲ θήσεσθε.” Ταῦτα εἶπας, ἐνετείλατο τοῖσι ταῦτα πρήσσουσι, τοὺς μὲν ἱρέας ἀπομασιγᾶσαι, Αἰγυπτίων δὲ τῶν ἄλλων τὸν ἄν λά- 10 βωσι ὀρτάζοντα, κτείνειν. ὀρτὴ μὲν δὴ διελέλυτο Αἰγυπτίοισι· οἱ δὲ ἱερεῖς ἐδικαιεῦντο· ὁ δὲ Ἄπης πεπληγμένος τὸν μηρόν, ἔφθινε ἐν τῷ ἱερῷ κατακείμενος. καὶ τὸν μὲν, τελευτήσαντα ἐκ τοῦ τρώματος, ἔθαψαν οἱ ἱερεῖς λάθρῃ Καμβύσει. Καμβύσης δὲ, ὡς λέγουσι Αἰγύπτιοι, αὐτίκα διὰ τοῦτο τὸ ἀδίκημα ἐμάνη, ἐὼν οὐδὲ πρότερον φρενῆρης· καὶ πρῶτα μὲν τῶν κακῶν ἐξεργάσατο τὸν ἀδελφεὸν Σμέρδιν, ἐόντα πατρὸς καὶ μητρὸς τῆς αὐτῆς· τὸν ἀπέπεμψε ἐς Πέρσας φθόνῳ ἐξ Αἰγύπτου, 5 ὅτι τὸ τόξον μοῦνος Περσέων ὅσον τε ἐπὶ δύο δακτύλους εἴρυσσε, τὸ παρὰ τοῦ Αἰθίοπος ἦναικαν οἱ Ἰχθυοφάγοι· τῶν δὲ ἄλλων Περσέων οὐδεὶς οἷός τε ἐγένετο. ἀποιχομένου ὦν ἐς Πέρσας τοῦ Σμέρδιοις, ὅψιν εἶδε ὁ Καμβύσης ἐν τῷ ὕπνῳ τοιήνδε· ἔδοξέ οἱ ἄγγελον ἐλ- 10 θόντα ἐκ Περσέων ἀγγέλλειν, ὡς ἐν τῷ θρόνῳ τῷ βασιλεῖ ἰζόμενος Σμέρδις, τῇ κεφαλῇ τοῦ οὐρανοῦ ψάυσειε. πρὸς ὧν ταῦτα, δείσας περὶ ἐαυτοῦ μή μιν ἀποκτείνας ὁ ἀδελφεὸς ἀρχῇ, πέμπει Περξάσπεα ἐς Πέρ-

13 σας, ὅς οἱ ἦν ἀνὴρ Περσέων πιστότατος, ἀποκτενέοντά
 μιν. ὁ δὲ, ἀναβὰς ἐς Σοῦσα, ἀπέκτεινε Σμέρδιν· οἱ μὲν
 λέγουσι, ἐπ' ἄγρην ἐξαγαγόντα· οἱ δὲ, ἐς τὴν Ἐρυθρὴν
 θάλασσαν προσαγαγόντα καταποντῶσαι. Πρῶτον μὲν 31
 δὴ λέγουσι Καμβύσῃ τῶν κακῶν ἄρξαι τοῦτο, δεύτερα Occidit so-
 δὲ, ἐξεργάσατο τὴν ἀδελφεήν, ἐπισπομένην οἱ ἐς Αἴγυ- rorem ger-
 πτον, τῇ καὶ συνοίκεε, καὶ ἦν οἱ ἀπ' ἀμφοτέρων ἀδελ- manam,
 5 φεή. ἤγημε δὲ αὐτὴν ὧδε· οὐδαμῶς γὰρ ἐώθεσαν πρό- eandemque
 τερον τῇσι ἀδελφεῇσι συνοικέειν οἱ Πέρσαι· ἠγάσθη uxorem :
 μιῆς τῶν ἀδελφεῶν Καμβύσης· καὶ ἔπειτα βουλόμενος Cambysis,
 αὐτὴν γῆμαι, ὅτι οὐκ ἐωθότα ἐπενόεε ποιήσειν, εἶρετο eademque
 καλέσας τοὺς βασιληῖους δικασὰς, εἰ τίς ἐσι κελεύων uxores ejus :
 10 νόμος τὸν βουλόμενον ἀδελφεῇ συνοικέειν. οἱ δὲ βασιλῆῖοι quod mu-
 δικασαί, κεκριμένοι ἄνδρες γίνονται Περσέων, ἐς οὗ ἀπο- nus gerant :
 θάνωσι, ἢ σφί παρευρεθῇ τι ἄδικον, μέχρι τούτου· οὗ- consulti de
 τοι δὲ τοῖσι Πέρσησι δίκας δικάζουσιν, καὶ ἐξηγηταὶ τῶν regis matri-
 πατρίων θεσμιῶν γίνονται, καὶ πάντα ἐς τούτους ἀνα- monio cum
 15 κέαται· εἰρομένου ὧν τοῦ Καμβύσεω, ὑπεκρίνοντο αὐτῷ sorore,
 οὗτοι καὶ δίκαια καὶ ἀσφαλέα· φάμενοι, νόμον οὐδένα quam ju-
 ἐξευρίσκειν, ὅς κελεύει ἀδελφεῇ συνοικέειν ἀδελφεόν· stum et cau-
 ἄλλον μὲν τοι ἐξευρηκέναι νόμον, τῷ βασιλεύοντι Περ- tum respon-
 σέων ἐξεῖναι ποιέειν τὸ ἂν βούληται. οὕτω οὔτε τὸν νό- sum dede-
 20 μον ἔλυσαν, θείσαντες Καμβύσεα· ἵνα τε μὴ αὐτοὶ ἀπό- rint.
 λωνται τὸν νόμον περισέλλοντες, παρξεῖν ἄλλον νόμον
 σύμμαχον τῷ θέλοντι γαμέειν ἀδελφεάς. τότε μὲν δὴ
 ὁ Καμβύσης ἔγημε τὴν ἐρωμένην· μετὰ μὲν τοι οὐ πολ-
 λὸν χρόνον ἔσχε ἄλλην ἀδελφεήν· τουτέων δῆτα τὴν
 νεωτέρην ἐπισπομένην οἱ ἐπ' Αἴγυπτον κτείνει. Ἄμφι 32
 δὲ τῷ θανάτῳ αὐτῆς διξὸς, ὥσπερ περὶ Σμέρδιος, λέγε- Duplex nar-
 ται λόγος. Ἕλληνες μὲν γὰρ λέγουσι Καμβύσεα συμ- ratio de oc-
 θαλέειν σκύμνον λέοντος σκύλακι κυνός· θεωρεῖν δὲ καὶ mortis illa-
 8 τὴν γυναῖκα ταύτην· νικωμένου δὲ τοῦ σκύλακος, ἀδελ- tae uxoris
 φεὸν αὐτοῦ ἄλλον σκύλακα, ἀπορρήξαντα τὸν δεσμὸν,
 παραγενέσθαι οἱ· δύο δὲ γενομένους οὕτω δὴ τοὺς σκύ-
 λακας ἐπικρατῆσαι τοῦ σκύμνου. καὶ τὸν μὲν Καμβύ-
 σεα ἤδεσθαι θεώμενον· τὴν δὲ παρημένην δακρύειν.
 10 Καμβύσεα δὲ μαθόντα τοῦτο, ἐπείρσεσθαι διότι δακρύοι
 τὴν δὲ εἰπεῖν, ὥς ἰδοῦσα τὸν σκύλακα τῷ ἀδελφεῷ τιμω-

ρήσαντα, δακρύσειε, μνησθεῖσά τε Σμέρδιος, καὶ μα-
 δοῦσα ὡς κείνῳ οὐκ εἴη ὁ τιμωρήσων. Ἕλληνες μὲν
 δὴ διὰ τοῦτο τὸ ἔπος φασὶ αὐτὴν ἀπολέσθαι ὑπὸ Καμ-
 βυσεω. Αἰγύπτιοι δὲ, ὡς τραπέζῃ περικατημένων, λα-
 βοῦσαν θρίδακα τὴν γυναῖκα περιτίλαι· καὶ ἐπανείρε- 15
 σθαι τὸν ἄνδρα, κότερον περιτετιλμένη ἢ δασεῖα ἢ θρί-
 दाξ ἐοῦσα εἴη καλλίων· καὶ τὸν φάναι, δασεῖαν· τὴν δ'
 εἰπεῖν, “Ταύτην μὲν τοίποτε σὺ τὴν θρίδακα ἐμιμή-
 “σας, τὸν Κύρου οἶκον ἀποψιλώσας.” Τὸν δὲ θυρω-
 θέντα, ἐμπηδῆσαι αὐτῇ ἐχούσῃ ἐν γαστρί· καὶ μιν ἐκ- 20

33
 Cambyses a
 puero epilep-
 ticus.

τρώσασαν ἀποθανεῖν. Ταῦτα μὲν ἐς τοὺς οἰκητίους ὁ
 Καμβύσης ἐξεμάνη, εἴτε δὴ διὰ τὸν Ἄπιν, εἴτε καὶ ἄλ-
 λως, οἷα πολλὰ ἐώθεε ἀνθρώπους κακὰ καταλαμβάνειν·
 καὶ γὰρ τινα ἐκ γενεῆς νοῦσον μεγάλην λέγεται ἔχειν ὁ
 Καμβύσης, τὴν ἰσὴν ὀνομάζουσί τινες. οὐ νῦν τοι ἀεικὲς 5
 οὐδὲν ἦν, τοῦ σώματος νοῦσον μεγάλην νοσέοντος, μηδὲ

34
 Prexaspes
 interroga-
 tus, verum
 Cambysi di-
 cit: Cam-
 byses Cyro
 patri a con-
 siliariis præ-
 latus, a
 Craso post-
 positus.

τὰς φρένας ὑγιαίνειν. Τάδε δ' ἐς τοὺς ἄλλους Πέρσας
 ἐξεμάνη· λέγεται γὰρ εἰπεῖν αὐτὸν πρὸς Πρηξάσπεα,
 τὸν ἐτίμα τε μάλισα, καὶ οἱ τὰς ἀγγελίας ἐφόρεε οὗτος,
 τούτου τε ὁ παῖς οἰνοχόος ἦν τῷ Καμβύσῃ, τιμὴ δὲ καὶ
 αὐτῇ οὐ σμικρὴ· εἰπεῖν δὲ λέγεται τάδε, “Πρήξασπες, 5
 “κοῖόν με τίνα νομίζουσι Πέρσαι εἶναι ἄνδρα; τίνας
 “τε λόγους περὶ ἐμέο ποιεῦνται;” Τὸν δὲ εἰπεῖν,
 “ὦ δέσποτα, τὰ μὲν ἄλλα πάντα μέγαλως ἐπαινέσαι·
 “τῇ δὲ φιλοινίᾳ σέ φασι πλεόνως προσκέεσθαι.” Τὸν
 μὲν δὴ λέγειν ταῦτα περὶ Περσέων· τὸν δὲ θυρωθέντα, 10
 τοιάδε ἀμείβεσθαι, “Νῦν ἄρα μέ φασι Πέρσαι οἶνω
 “προσκείμενον παραφρονέειν, καὶ οὐκ εἶναι νοήμονα·
 “οὐδ' ἄρα σφέων οἱ πρότεροι λόγοι ἦσαν ἀληθέες.”
 Πρότερον γὰρ δὴ ἄρα Περσέων οἱ συνέδρων ἐόντων, καὶ
 Κροίσου, εἶρετο Καμβύσης ποῖός τις δοκέει ἄνθρωπος εἶναι 15
 πρὸς τὸν πατέρα τελέσαι Κῦρον· οἱ δὲ ἀμείβοντο ὡς εἴη
 ἀμείνων τοῦ πατρὸς· τά τε γὰρ ἐκείνου πάντα ἔχειν αὐ-
 τὸν, καὶ προσεκτῆσθαι Αἰγυπτὸν τε καὶ τὴν θάλασσαν.
 Πέρσαι μὲν δὲ ταῦτα ἔλεγον. Κροῖσος δὲ παρῶν τε καὶ
 οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ κρίσει, εἶπε πρὸς τὸν Καμβύσεα 20
 τάδε, “Ἐμοὶ μὲν νυν, ὦ παῖ Κύρου, οὐ δοκέεις ὅμοιος
 “εἶναι τῷ πατρί· οὐ γὰρ κω τοί ἐσι υἱὸς οἷόν σε ἐκεῖ-

“ νος κατελίπετο.” Ἦσθη τε ταῦτα ἀκούσας ὁ Καμ-
 βύσης, καὶ ἐπαίνειε τὴν Κροῖσου κρίσιν. Τούτων δὲ ὧν 35
 ἐπιμνησθέντα, ὀργῇ λέγειν πρὸς τὸν Πρηξάσπεα, “ Σὺ Cædes filii
Prexaspis,
et suppli-
cium xii
Persarum.
 “ νῦν μάθε αὐτός, εἰ λέγουσι Πέρσαι ἀληθέα, εἴτε
 “ αὐτοὶ λέγοντες ταῦτα παραφρονέουσιν· εἰ μὲν γὰρ τοῦ
 5 “ παιδὸς τοῦ σοῦ τοῦδε ἐξεῶτος ἐν τοῖσι προθύροισι βα-
 “ λὼν τύχοιμι μέσης τῆς καρδίας, Πέρσαι φανέονται
 “ λέγοντες ἑδέν· ἦν δὲ ἀμάρτω, φάναι Πέρσας τε λέγειν
 “ ἀληθέα, καὶ με μὴ σωφρονέειν.” Ταῦτα δὲ εἰπόντα,
 καὶ διατείναντα τὸ τόξον, βαλέειν τὸν παῖδα· πεσόν-
 10 τος δὲ τοῦ παιδὸς, ἀνασχίζειν αὐτὸν κελεύειν, καὶ σκέ-
 ψασθαι τὸ βλήμα· ὥς δὲ ἐν τῇ καρδίᾳ εὐρεθῆναι
 ἐνεόντα τὸν οἰζόν, εἰπεῖν πρὸς τὸν πατέρα τοῦ παιδὸς,
 γελάσαντα, καὶ περιχαρέα γενόμενον, “ Πρήξασπες,
 “ ὥς μὲν ἔγωγε οὐ μαίνομαι, Πέρσαι τε παραφρονέουσιν,
 15 “ δῆλά τοι γέγονε· νῦν δέ μοι εἰπέ, τίνα εἶδες ἤδη πάντων
 “ ἀνθρώπων οὕτως ἐπίσκοπα τοξεύοντα;” Πρηξάσπεα
 δὲ ὁρῶντα ἄνδρα οὐ φρενήρεα, καὶ περὶ ἐωῦτῷ δειμαί-
 νοντα, εἰπεῖν, “ Δέσποτα, οὐδ’ ἂν αὐτὸν ἔγωγε δοκέω
 “ τὸν θεὸν οὕτω ἂν καλῶς βαλέειν.” Τότε μὲν ταῦτα
 20 ἐξεργάσατο· ἐτέρωθι δὲ Περσέων ὅμοια τοῖσι πρῶ-
 τοιςι δυνάδεκα ἐπ’ οὐδεμιῇ αἰτίᾳ ἀξιοχρεῶ ἐλὼν, ζῶον-
 τας ἐπὶ κεφαλὴν κατώρυξε. Ταῦτα δὲ μιν ποιεῦντα 36
 ἐδικαίωσε Κροῖσος ὁ Λυδὸς νοθετῆσαι τοισὶδε τοῖσι Cræsum be-
ne monen-
tem impe-
rat interfici:
servatum a
ministis
gaudens,
hos morte
punit.
 ἔπεσι, “ ὦ βασιλεῦ, μὴ πάντα ἡλικίᾳ καὶ θυμῷ ἐπί-
 “ τρεπε· ἀλλ’ ἴσχε καὶ καταλάμβανε σεωῦτόν· ἀγαθόν
 5 “ τι, πρόνοον εἶναι· σοφὸν δὲ ἢ προμηθίᾳ· σὺ δὲ κτεί-
 “ νεις μὲν ἄνδρας σεωῦτοῦ πολιήτας ἐπ’ οὐδεμιῇ αἰτίᾳ
 “ ἀξιοχρεῶ ἐλὼν, κτείνεις δὲ παῖδας· ἦν δὲ πολλὰ
 “ τοιαῦτα ποιήης, ὅρα ὅπως μὴ σευ ἀποσῆσονται
 “ Πέρσαι. ἐμοὶ δὲ πατὴρ σὸς Κῦρος ἐνετέλλετο πολλὰ
 10 “ κελεύων σε νοθετέειν, καὶ ὑποτίθεσθαι ὅ, τι ἂν εὐ-
 “ ρίσκω ἀγαθόν.” Ὁ μὲν δὲ εὐνοίαν φαίνων συνεβού-
 λευέ οἱ ταῦτα· ὁ δ’ ἀμείβετο τοῖσδε, “ Σὺ καὶ ἐμοὶ τολ-
 “ μᾶς συμβουλεύειν, ὥς χρηστῶς μὲν τὴν σεωῦτοῦ πα-
 “ τρίδα ἐπετρόπευσας, εὖ δὲ τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ συνε-
 15 “ βούλευσας, κελεύων αὐτὸν Ἀράξεα ποταμὸν διαβά-
 “ τα, ἰέναι ἐπὶ Μασσαγέτας, βουλομένων ἐκείνων δια-

“βαίνειν ἐς τὴν ἡμετέραν; καὶ ἀπὸ μὲν σεωϋτὸν ὦλε-
 “σας, τῆς σεωϋτοῦ πατρίδος κακῶς προσάς· ἀπὸ δὲ
 “ὦλεσας Κῦρον, πειθόμενόν σοι· ἀλλ’ οὔτι χαίρων
 “ἐπεὶ τοι καὶ πάλαι ἐς σὲ προφάσιός τευ ἐδεόμην ἐπι-
 “λαβέσθαι.” Ταῦτα δὲ εἶπας, ἐλάβανε τὸ τόξον ὡς
 κατατοξεύσων αὐτόν. Κροῖσος δὲ ἀναδραμὼν ἔθρε ἔξω·
 ὁ δὲ, ἐπεὶ τε τοξεῦσαι οὐκ εἶχε, ἐνετείλατο τοῖσι θερά-
 πουςι λαβόντας μιν ἀποκτεῖναι. οἱ δὲ θεράποντες, ἐπι-
 σάμενοι τὸν τρόπον αὐτοῦ, κατακρύπτουσι τὸν Κροῖσον·
 ἐπὶ τῷδε τῷ λόγῳ, ὥς εἰ μὲν μεταμελήσει τῷ Καμ-
 βύσῃ, καὶ ἐπιζητήσῃ τὸν Κροῖσον, οἱ δὲ, ἐκφηνάντες αὐ-
 τὸν, δῶρα λάμψονται ζωάγρια Κροίσου· ἢν δὲ μὴ μετα-
 μελῇται, μηδὲ ποθῇ μιν, τότε καταχρῆσθαι. ἐπόθησέ
 τε δὴ ὁ Καμβύσης τὸν Κροῖσον οὐ πολλῷ μετέπειτα
 χρόνῳ ὕσερον, καὶ οἱ θεράποντες μαθόντες τοῦτο, ἐπηγ-
 γέλλοντο αὐτῷ ὡς περιεΐη. Καμβύσης δὲ Κροίσῳ μὲν
 συνήδεδεσθαι ἔφη περιεόντι, ἐκείνους μέντοι τοὺς περιποι-
 ήσαντες οὐ καταπροΐξουσθαι, ἀλλ’ ἀποκτεῖναι· καὶ ἐποί-
 ησε ταῦτα. Ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα πολλὰ ἐς Πέρσας τε

37
 Alia genera
 Cambysis
 insaniae:
 Vulcani
 templum et
 simula-
 crum: Pa-
 taici Phae-
 nicii: tem-
 plum et si-
 mulacra Ca-
 birorum.

καὶ τοὺς συμμάχους ἐξεμαίνετο, μένων ἐν Μέμφι· καὶ
 θήκας τε παλαιὰς ἀνοίγων, καὶ σκεπτόμενος τοὺς νε-
 κρούς· ἐς δὲ δὴ καὶ τοῦ Ἡφαίστου τὸ ἱρὸν ἦλθε, καὶ πολ-
 λὰ τῷγάλματι κατεγέλασε· ἔσι γὰρ τοῦ Ἡφαίστου τῷ-
 γάλμα τοῖσι Φοινικηίοισι Παταϊκοῖσι ἐμφερέσατον, τοὺς
 οἱ Φοίνικες ἐν τῇσι πλώρησι τῶν τριήρων περιάγουσι·
 ὅς δὲ τούτους μὴ ὀπώπεε, ἐγὼ δέ οἱ σημανέω· πυγμαίη
 ἀνδρὸς μίμησίς ἐστι. ἐσῆλθε δὲ καὶ ἐς τῶν Καβείρων τὸ
 ἱρὸν, ἐς τὸ οὐ θεμιτὸν ἐσι εἰσέναι ἄλλον γε ἢ τὸν ἱρέα·
 ταῦτα δὲ τὰγάλματα καὶ ἐνέπρησε, πολλὰ κατασκά-
 ψας· ἔσι δὲ καὶ ταῦτα ὅμοια τοῖσι τοῦ Ἡφαίστου· τοῦ-
 του δὲ σφεας παῖδας λέγουσι εἶναι.

38
 Suis quam-
 que gentem
 consuetudi-
 nibus hæ-
 rere: Darii
 experimen-
 tum in Græ-
 cis et Cala-
 tiis, Indica
 natione.

πανταχῇ ὧν μοι
 δῆλόν ἐστι, ὅτι ἐμάνη μεγάλως ὁ Καμβύσης· οὐ γὰρ ἂν
 ἱροῖσί τε καὶ νομαίοισι ἐπεχείρησε καταγελαῖν. εἰ γάρ
 τις προδείη πᾶσι ἀνθρώποισι ἐκλέξασθαι κελεύων νόμους
 τοὺς καλλίστους ἐκ τῶν πάντων νόμων, διασκεψάμενοι
 ἂν ἐλοίετο ἕκαστοι τοὺς ἐωϋτῶν· οὕτω νομίζουσι πούλυ
 τι καλλίστους τοὺς ἐωϋτῶν νόμους ἕκαστοι εἶναι. οὐκ ἔστι
 οἰκός ἐστι ἄλλον γε δὴ ἢ μαινόμενον ἄνδρα γέλῳτα τὰ
 τοιαῦτα τίθουσθαι. ὥς δὲ οὕτω νενομίκασι τὰ περὶ τοὺς

10 νόμους πάντες οἱ ἄνθρωποι, πολλοῖσί τε καὶ ἄλλοισι
 τεκμηρίοισι πάρεσι σταθμώσασθαι, ἐν δὲ δὴ καὶ τῷδε
 Δαρεῖος ἐπὶ τῆς ἐωϋτοῦ ἀρχῆς καλέσας Ἑλλήνων
 τοὺς παρόντας, εἶρετο ἐπὶ κόσῳ ἂν χρήματι βου-
 λοίατο τοὺς πατέρας ἀποθνήσκοντας κατασιτέεσθαι.
 15 οἱ δὲ ἐπ' οὐδενὶ ἔφασαν ἔρδειν ἂν τοῦτο. Δαρεῖος δὲ
 μετὰ ταῦτα καλέσας Ἰνδῶν τοὺς καλεομένους Καλα-
 τίας, οἱ τοὺς γονέας κατεσθίουσι, εἶρετο, παρόντων τῶν
 Ἑλλήνων, καὶ δι' ἑρμηνέος μανθανόντων τὰ λεγόμενα,
 ἐπὶ τίνι χρήματι δεξαίατ' ἂν τελευτέοντας τοὺς πατέρας
 20 κατακαίειν πυρί· οἱ δὲ, ἀμδύσαντες μέγα, εὐφημέειν
 μιν ἐκέλευον. οὕτω μὲν νυν ταῦτα νενόμισαι· καὶ ὁρθῶς
 μοι δοκείει Πίνδαρος ποιῆσαι, νόμον πάντων βασιλέα
 φήσας εἶναι.

ΚΑΜΒΥΣΕΩ δὲ ἐπ' Αἴγυπτον στρατευομένου, ἐποιή-
 σαντο καὶ Λακεδαιμόνιοι στρατηγὴν ἐπὶ Σάμον τε καὶ
 Πολυκράτεια τὸν Αἰάκεος, ὃς ἔσχε Σάμον ἐπαναστάς·
 καὶ τὰ μὲν πρῶτα τριχῇ δασάμενος τὴν πόλιν, τοῖσι
 5 ἀδελφεοῖσι Πανταγνώτῳ καὶ Συλοσῶντι ἐνείμε· μετὰ
 δὲ, τὸν μὲν αὐτέων ἀποκτείνας, τὸν δὲ νεώτερον Συλο-
 σῶντα ἐξελάσας, ἔσχε πᾶσαν τὴν Σάμον· ἴσχων δὲ,
 ξεινητῆν Ἀμάσι τῷ Αἰγύπτου βασιλεῖ συνεθήκατο,
 πέμπων τε δῶρα, καὶ δεκόμενος ἄλλα παρ' ἐκείνου. ἐν
 10 χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ αὐτίκα τοῦ Πολυκράτους τὰ πρῆγματα
 αὗξετο, καὶ ἦν βεβαιωμένα ἀνά τε τὴν Ἰωνίην, καὶ τὴν
 ἄλλην Ἑλλάδα· ὅκου γὰρ ἰδύσειε στρατεύεσθαι, πάντα
 οἱ ἐχώρει εὐτυχέως· ἔκκτητο δὲ πεντηκοντέρους τε ἑκα-
 τὸν, καὶ χιλίους τοξότας· ἔφερε δὲ καὶ ἦγε πάντας, δια-
 15 κρίνων οὐδένα. τῷ γὰρ φίλῳ ἔφη χαριεῖσθαι μᾶλλον
 ἀποδιδούς τὰ ἔλαβε, ἢ ἀρχὴν μηδὲ λαδών. συχνὰς μὲν
 δὴ τῶν νήσων αἰρήκεε, πολλὰ δὲ καὶ τῆς ἡπείρου ἄσρεα·
 ἐν δὲ δὴ καὶ Λεσβίους πανστρατιῇ βοηθέοντας Μιλησίοι-
 σι, ναυμαχίῃ κρατήσας εἶλε, οἱ τὴν τάφρον περὶ τὸ τεῖ-
 χος τὸ ἐν Σάμῳ πᾶσαν δεδεμένοι ὥρυξαν. Καί πως
 τὸν Ἀμασιν εὐτυχέων μεγάλως ὁ Πολυκράτης οὐκ ἐλάν-
 θανε, ἀλλὰ οἱ τοῦτ' ἦν ἐπιμελής. πολλῷ δὲ ἔτι πλεῦ-
 νός οἱ εὐτυχίης γινομένης, γράψας ἐς βιβλίου τάδε, ἐπέ-
 20 σειλε ἐς Σάμον· “ ΑΜΑΣΙΣ ΠΟΛΥΚΡΑΤΕΙ ΏΔΕ

39

Polycrates,
 Sani tyran-
 nus, cum
 fratribus
 quomodo
 egerit : ho-
 spitium con-
 trahit cum
 Amaside : vi-
 cinis infe-
 stus, bello
 felix : ca-
 pti Lesbii,
 vincti fos-
 sam fo-
 diunt.

40

Amasidis ad
 Polycratem
 epistola.

“ ΛΕΓΕΙ. Ἦδὺ μὲν πυνθάνεσθαι ἄνδρα φίλον καὶ
 “ ξεῖνον εὖ πρήσσοντα· ἐμοὶ δὲ αἱ σαὶ μεγάλαι εὐτυ-
 “ χίαι οὐκ ἀρέσκουσι, ἐπισαμένω τὸ θεῖον ὡς ἔσι φθο-
 “ νερόν· καὶ κῶς βούλομαι καὶ αὐτὸς καὶ τῶν ἄν κήδω-
 “ μαι, τὸ μὲν τι εὐτυχέειν τῶν πρηγμάτων, τὸ δὲ προσ- 10
 “ πταίειν· καὶ οὕτω διαφέρειν τὸν αἰῶνα, ἐναλλάξ
 “ πρήσσων, ἢ εὐτυχέειν τὰ πάντα. οὐδένα γάρ κω λό-
 “ γω οἶδα ἀκούσας, ὅσις ἐς τέλος οὐ κακῶς ἐτελεύτησε
 “ πρόρριζος, εὐτυχέων τὰ πάντα. σὺ ὦν νῦν ἐμοὶ πει-
 “ θόμενος, ποιήσον πρὸς τὰς εὐτυχίας τοιάδε· φροντί- 15
 “ σας τὸ ἄν εὖρης ἐόν τοι πλείους ἄξιον, καὶ ἐπ’ ὧ σὺ
 “ ἀπολομένω μάλισα τὴν ψυχὴν ἀλγήσεις, τοῦτο ἀπό-
 “ βαλε οὕτω, ὅπως μηκέτι ἤξει ἐς ἀνθρώπους· ἦν τε
 “ μὴ ἐναλλάξ ἤδη τῶπὸ τούτου αἱ εὐτυχίαι τοι τοιαύ-
 “ ταισι πάθαισι προσπίπτωσι, τρόπῳ τῷ ἔξ ἐμεῦ ὑπο- 20
 “ κειμένῳ ἀκέο.” Ταῦτα ἐπιλεξάμενος ὁ Πολυκράτης,
 καὶ νόῳ λαβὼν ὥς οἱ εὖ ὑπετίθετο Ἀμασις, ἐδίζητο ἐπ’
 ὧ ἄν μάλισα τὴν ψυχὴν ἀσθθεῖη ἀπολομένῳ τῶν κει-
 μηλίων· οἰζήμενος δ’ εὗρισκε τόδε· ἦν οἱ σφρηγὶς τὴν
 ἐφόρει χρυσόδετος, σμαράγδου μὲν λίθου ἐοῦσα, ἔργον 5
 ἦν δὲ Θεοδώρου τοῦ Τηλεκλέος Σαμίου. ἐπεὶ ὦν ταύτην
 οἱ ἐδόκεε ἀποβαλέειν, ἐποίησε τοιάδε· πεντηκόντερον πλη-
 ρώσας ἀνδρῶν, ἐσέβη ἐς αὐτήν· μετὰ δὲ, ἀναγαγεῖν ἐκέ-
 λευε ἐς τὸ πέλαγος· ὡς δὲ ἀπὸ τῆς νήσου ἐκὰς ἐγένετο,
 περιελόμενος τὴν σφρηγίδα, πάντων ὀρεόντων τῶν συμ- 10
 πλόων, ρίπτει ἐς τὸ πέλαγος. τοῦτο δὲ ποιήσας, ἀπέ-
 πλεε· ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰ οἰκία, συμφορῇ ἐχρῆτο.
 42 Πέμπτη δὲ ἢ ἕκτη ἡμέρῃ ἀπὸ τούτων, τάδε οἱ συνήνεικε
 γενέσθαι· ἀνὴρ ἄλιεύς, λαβὼν ἰχθῦν μέγαν τε καὶ κα-
 λὸν, ἡξίου μιν Πολυκράτει δῶρον δοθῆναι· φέρων δὴ
 ἐπὶ τὰς θύρας, Πολυκράτει ἔφη ἐθέλειν ἐλθεῖν ἐς ὄψιν·
 χωρήσαντος δὲ οἱ τούτου, ἔλεγε, διδοὺς τὸν ἰχθῦν, “ Ὡς 5
 “ βασιλεῦ, ἐγὼ τόνδε ἐλὼν, οὐκ ἐδικαίωσα φέρειν ἐς
 “ ἀγορὴν, καίπερ γε ἐὼν ἀποχειροβίωτος, ἀλλὰ μοι ἐδό-
 “ κее σεῦ τε εἶναι ἄξιος καὶ τῆς σῆς ἀρχῆς· σοὶ δὴ μιν
 “ φέρων δίδωμι.” Ὁ δὲ, ἥσθεις τοῖσι ἔπεσι, ἀμείβεται
 τοῖσδε, “ Κάρτα τε εὖ ἐποίησας, καὶ χάρις διπλήν τῶν 10
 “ τε λόγων καὶ τοῦ δώρου· καὶ σε ἐπὶ δεῖπνον καλέομεν.”

41
 Polycrates
 annulum a
 Theodoro
 Samio
 sculptum,
 detractum
 de digito in
 mare abji-
 cit.

42
 In alvo pi-
 scis, Poly-
 crati dono
 dati, annu-
 lus inven-
 tus.

Ὁ μὲν δὴ ἄλιεύς, μέγα ποιεύμενος ταῦτα, ἦϊε ἐς τὰ οἰ-
κία. τὸν δὲ ἰχθῦν τάμνοντες οἱ θεράποντες, εὐρίσκουσι
ἐν τῇ νηδύϊ αὐτοῦ ἐνεοῦσαν τὴν Πολυκράτεος σφρηγίδα.
15 ὥς δὲ εἰδόν τε καὶ ἔλαβον τάχιστα, ἔφερον κεχαρηκότες
παρὰ τὸν Πολυκράτεια· διδόντες δὲ οἱ τὴν σφρηγίδα, ἔλε-
γον ὅτεω τρόπῳ εὐρέθη. τὸν δὲ ὥς ἐσῆλθε θεῖον εἶναι τὸ
πρῆγμα, γράφει ἐς βιβλίον πάντα, τὰ ποιήσαντά μιν
οἷα καταλελαβήκεε· γράψας δὲ, ἐς Αἴγυπτον ἐπέθηκε.

Ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ Ἄμασις τὸ βιβλίον τὸ παρὰ τοῦ
Πολυκράτεος ἦκον, ἔμαθε ὅτι ἐκκομίσαι τε ἀδύνατον εἶη
ἀνθρώπῳ ἄνθρωπον ἐκ τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι πρῆγ-
ματος, καὶ ὅτι οὐκ εὖ τελευτήσῃν μέλλει Πολυκράτης,

43

Amasis re-
nuntiat ho-
spitio cum
Polycrate.

5 εὐτυχέων τὰ πάντα· ὅς καὶ τὰ ἀποβάλλει, εὐρίσκει.
πέμψας δὲ οἱ κήρυκα ἐς Σάμον, διαλύεσθαι ἔφη τὴν
ξεινίην. τοῦδε [δὲ] εἵνεκα ταῦτα ἐποίηε, ἵνα μὴ συντυ-
χίης δεινῆς τε καὶ μεγάλης Πολυκράτεια καταλαβού-
σης, αὐτὸς ἀλγήσειε τὴν ψυχὴν, ὥς περὶ ξείνου ἀνδρός.

Ἐπὶ τοῦτον δὴ ὦν τὸν Πολυκράτεια εὐτυχεύοντα τὰ πάν-
τα, ἐσρατεύοντο Λακεδαιμόνιοι, ἐπικαλεσαμένων τῶν
μετὰ ταῦτα Κυδωνίην τὴν ἐν Κρήτῃ κτισάντων Σαμίων.
Πολυκράτης δὲ πέμψας παρὰ Καμβύσεα τὸν Κύρου,
5 συλλέγοντα στρατὸν ἐπ' Αἴγυπτον, ἐδεήθη ὅπως ἂν καὶ
παρ' ἐωῦτὸν πέμψας ἐς Σάμον, δέοιτο στρατοῦ. Καμβύ-
σης δὲ ἀκούσας τούτων, προθύμως ἔπεμπε ἐς Σάμον,
δεόμενος Πολυκράτεος στρατὸν ναυτικὸν ἅμα πέμψαι
ἐωῦτῳ ἐπ' Αἴγυπτον. ὁ δὲ, ἐπιλέξας τῶν ἀσῶν τὸς ὑπώ-

44

Polycrates
quos e Sa-
miis habe-
bat susce-
ptos, Cam-
bysi a. 526.
Ægyptum
invadenti
auxilio mit-
tit.

10 πτενέ μάλισα ἐς ἐπανάσασιν, ἀπέπεμπε τεσσεράκοντα
τριήρεσι, ἐντειλάμενος Καμβύσῃ ὀπίσω τούτους μὴ ἀπο-
πέμπειν. Οἱ μὲν δὴ λέγουσι τοὺς ἀποπεμφθέντας Σα-
μίων ὑπὸ Πολυκράτεος, οὐκ ἀπικέσθαι ἐς Αἴγυπτον·

45

Samii re-
deuntēs Po-
lycratem
prælio na-
vali vincunt
egressi, et
in terra vi-
cti, Lacedæ-
monem clas-
se abeunt
errare, qui
Samis et-
iam terre-

ἀλλ' ἐπεὶ τε ἐγένοντο ἐν Καρπάθῳ πλέοντες, δοῦναί σφι
λόγον, καὶ σφι ἀδεῖν τὸ προσωτέρω μηκέτι πλέειν· οἱ δὲ
5 λέγουσι ἀπικομένους τε ἐς Αἴγυπτον καὶ φυλασσομένους,
ἐνθεῦτεν αὐτοὺς ἀποδρῆναι. καταπλέουσι δὲ ἐς τὴν Σά-
μον Πολυκράτης νηῦσιν ἀντιάσας, ἐς μάχην κατέστη· νι-
κήσαντες δὲ οἱ κατιόντες, ἀπέβησαν ἐς τὴν νῆσον· πεζο-
μαχήσαντες δὲ ἐν αὐτῇ, ἐσσώθησαν· καὶ οὕτω δὴ
10 ἔπλεον ἐς Λακεδαίμονα. εἰσὶ δὲ, οἱ λέγουσι τοὺς ἀπ' Αἰ-

strem victo-
riam tribuant.

46

Sanii a Lacedæ-
moniiis opem
frustra multis
verbis petitam,
ostenso farinæ
sacco vacuo im-
petrant.

47

Quo animo La-
cedæmonii su-
sciperint ex-
peditionem in
Samum : Lacedæ-
moniiis in
bello adversus
Messenios ab
a. 685 ad 671
Sanii navibus
auxilio : Sanii
craterem a Lacedæ-
moniiis
Cræso missum a.
546, [1, 70] et
singularis operis
thoracem ab
Amaside Lacedæ-
moniiis mis-
sum a. 547 in-
tercipiunt.

48

Adjuvant ex-
peditionem
Corinthii : pue-
ros Corcyraeos a
Periandro

γύπτου νικῆσαι Πολυκράτεια· λέγοντες, ἐμοὶ δοκέειν, οὐκ ὀρθῶς. οὐδὲν γὰρ ἔδει σφέας Λακεδαιμονίους ἐπικαλέεσθαι, εἴπερ αὐτοὶ ἱκανοὶ ἦσαν Πολυκράτεια παρασῆσθαι. πρὸς δὲ τούτοις, οὐδὲ λόγος αἰρέει, τῷ ἐπικούροι μισθωτοὶ καὶ τοξόται οἰκήϊοι ἦσαν πλήθει πολλοί, 15 τοῦτον ὑπὸ τῶν κατιόντων Σαμίων ἐόντων ὀλίγων ἐσσωθῆναι· τῶν δ' ὅπ' ἐωϋτῷ ἐόντων πολιητέων τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ὁ Πολυκράτης ἐς τοὺς νεωσοίκους συνειλήσας, εἶχε ἐτοίμους, ἣν ἄρα προδιδῶσι οὗτοι πρὸς τοὺς κατιόντας, ὑποπρῆσαι αὐτοῖσι νεωσοίκοις. Ἐπεὶ τε δὲ οἱ ἐξελαθέντες Σαμίων ὑπὸ Πολυκράτους ἀπίκοντο ἐς τὴν Σπάρτην, κατασάντες ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, ἔλεγον πολλὰ, οἷα κάρτα δεόμενοι. οἱ δὲ σφι τῇ πρώτῃ κατασάσει ὑπεκρίναντο, τὰ μὲν πρῶτα λεχθέντα ἐπιλε- 20 ληθέναι, τὰ δὲ ὕστερα οὐ συνιέναι. μετὰ δὲ ταῦτα, δεύτερα κατασάντες, ἄλλο μὲν εἶπον οὐδὲν, Δύλακον δὲ φέροντες, ἔφασαν τὸν Δύλακον ἀλφίτων δέεσθαι. οἱ δὲ σφι ὑπεκρίναντο, τῷ Δυλάκῳ περιειργάσθαι· βοηθέειν δ' ὧν ἔδοξε αὐτοῖσι. Καὶ ἔπειτα παρασκευασάμενοι ἐσρατεύοντο Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ Σάμον· ὥς μὲν Σάμιοι λέγουσι, εὐεργεσίας ἐκτίνοντες, ὅτι σφι πρότεροι αὐτοὶ νηϋσὶ ἐβοήθησαν ἐπὶ Μεσσηνίους· ὥς δὲ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, οὐκ οὕτω τιμωρῆσαι δεομμένοις Σαμίοις ἐσρα- 25 τεύοντο, ὥς τίσασθαι βουλόμενοι τοῦ κρητῆρος τῆς ἀρπαγῆς, τὸν ἦγον Κροίσῳ, καὶ τοῦ Δώρηκος τὸν αὐτοῖσι Ἄμασις ὁ Αἰγύπτου βασιλεὺς ἐπεμψε δῶρον. καὶ γὰρ Δώρηκα ἐληΐσαντο τῷ προτέρῳ ἔτει ἢ τὸν κρητῆρα, οἱ Σάμιοι· ἐόντα μὲν λίνεον, καὶ ζώων ἐνυφασμένων συ- 30 χνῶν, κεκοσμημένον δὲ χρυσῷ καὶ εἰρίοις ἀπὸ ξύλου· τῶν δὲ εἵνεκα θωυμάσαι ἄξιον, ἀρπεδόνῃ ἐκάσῃ τοῦ Δώρηκος ποιέει· ἐοῦσα γὰρ λεπτή, ἔχει ἀρπεδόνας ἐν ἐωϋτῇ τριηκοσίας καὶ ἐξήκοντα, πάσας φανεράς. τοιοῦτος ἑτε- 35 ρός ἐστι καὶ τὸν ἐν Λίνδῳ ἀνέθηκε τῇ Ἀθηναίῃ Ἄμασις. Συνεπελάβοντο δὲ τοῦ στρατεύματος τοῦ ἐπὶ Σάμον ὥς γενέσθαι, καὶ Κορίνθιοι προθύμως· ὕβρισμα γὰρ καὶ ἐς τούτους εἶχε ἐκ τῶν Σαμίων γενόμενον γενεῇ πρό- 40 τερον τοῦ στρατεύματος τούτου, κατὰ δὴ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ κρητῆρος τῇ ἀρπαγῇ γεγονός. Κερκυραίων γὰρ παῖ- 5

δας τριηκοσίους ἀνδρῶν τῶν πρώτων, Περίανδρος ὁ Κυ- *ad Alyattem*
 ψέλου ἐς Σάρδεις ἀπέπεμψε παρὰ Ἀλυάττεια ἐπ' ἐκτομῇ *ut castra-*
 προσχόντων δὲ ἐς τὴν Σάμον τῶν ἀγόντων τοὺς παῖδας *rentur mis-*
 Κορινθίων, πυθόμενοι οἱ Σάμιοι τὸν λόγον, ἐπ' οἷσι ἀγοί- *sos c. a. 586.*
 10 ατο ἐς Σάρδεις, πρῶτα μὲν τοὺς παῖδας ἐδίδαξαν ἱεροῦ *Samii ad se*
 ἄψασθαι Ἀτρεμίους· μετὰ δὲ, οὐ περιουθέντες ἀπέλκειν *appulsos,*
 τοὺς ἱκέτας ἐκ τοῦ ἱεροῦ, σιτίων δὲ τοὺς παῖδας ἐργόντων *quomodo*
 Κορινθίων, ἐποιήσαντο οἱ Σάμιοι ὀρτὴν, τῇ καὶ νῦν ἔτι *servarint.*
 χρέωνται κατὰ ταῦτά· νυκτὸς γὰρ ἐπιγενομένης, ὅσον
 15 χρόνον ἱκέτευον οἱ παῖδες, ἴσασαν χοροὺς παρθένων τε
 καὶ ἡιδέων· ἰσάντες δὲ τοὺς χοροὺς, τρακτὰ σησάμου
 τε καὶ μέλιτος ἐποιήσαντο νόμον φέρεσθαι· ἵνα ἀρπά-
 ζοντες οἱ τῶν Κερκυραίων παῖδες ἔχοιεν τροφήν. ἐς τοῦ-
 το δὲ τόδε ἐγένετο, ἐς ὃ οἱ Κορίνθιοι τῶν παιδῶν οἱ φύ-
 20 λακοὶ οἶχοντο ἀπολιπόντες· τοὺς δὲ παῖδας ἀπήγαγον
 ἐς Κέρκυραν οἱ Σάμιοι. Εἰ μὲν νυν Περίανδρου τελευτή-
 σαντος τοῖσι Κορινθίοισι φίλα ἦν πρὸς τοὺς Κερκυραίους, *49*
 οἱ δὲ οὐκ ἂν συνελάβοντο τοῦ στρατεύματος τοῦ ἐπὶ Σάμον *Corinthiis*
 ταύτης εἵνεκεν τῆς αἰτίας. νῦν δὲ αἰεὶ ἐπεὶ τε ἔκτισαν *perpetuæ*
 5 τὴν νῆσον, εἰσὶ ἀλλήλοισι διάφοροι, ἐόντες ἐωϋτοῖσι *inimicitiae*
 [συγγενέες.] τέτων ὧν εἵνεκεν ἀπεμνησικάκεον τοῖσι Σα- *cum Corcy-*
 μίοισι οἱ Κορίνθιοι. ἀπέπεμπε δὲ ἐς Σάρδεις ἐπ' ἐκτομῇ *raeis a prima*
 Περίανδρος, τῶν πρώτων Κερκυραίων ἐπιλέξας τοὺς *horum ori-*
 παῖδας, τιμωρεύμενος. πρότεροι γὰρ οἱ Κερκυραῖοι ἤρ- *gine.*
 ξαν ἐς αὐτὸν προῆγμα ἀτάσθαλον ποιήσαντες. Ἐπεὶ *[Latet in*
 τε γὰρ τὴν ἐωϋτοῦ γυναῖκα Μέλισσαν Περίανδρος ἀπέ- *textu vi-*
 κτεινε, συμφορὴν τοιήνδε οἱ ἄλλην συνέβη πρὸς τῇ γε- *tium.]*
 γονυίῃ γενέσθαι· ἦσαν οἱ ἐκ Μελίσσης δύο παῖδες, ἡλι-
 5 κίην ὁ μὲν, ἐπτακαίδεκα, ὁ δὲ, ὀκτωκαίδεκα ἔτεα γε-
 γονώς· τούτους ὁ μητροπάτωρ Προκλῆς, ἐὼν Ἐπιδάυρου
 τύραννος, μεταπεμψάμενος παρ' ἐωϋτὸν, ἐφιλοφρονέετο,
 ὡς εἰκὸς ἦν, θυγατρὸς ἐόντας τῆς ἐωϋτοῦ παῖδας. ἐπεὶ
 τε δὲ σφεας ἀπεπέμπετο, εἶπε προπέμπων αὐτὰς, “Ἄρα
 10 “ Ἴσε, ὦ παῖδες, ὅς ὑμέων τὴν μητέρα ἀπέκτεινε;” Τοῦ-
 το τὸ ἔπος ὁ μὲν πρεσβύτερος αὐτῶν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποι-
 ῆσατο· ὁ δὲ νεώτερος, τῷ οὐνομα ἦν Λυκόφρων, ἤλγησε
 ἀκούσας οὕτω, ὥς· ἀπικόμενος ἐς τὴν Κόρινθον, ἄτε φο-
 νέα τῆς μητρὸς τὸν πατέρα οὔτε προσεῖπε, διαλεγόμενος

50
Periandri
uxor, filii,
socer: filius
minor a pa-
tre domo
ejectus.

Patris ad
sæviendum,
et filii ad
patiendum
obstinatio.

51-52

52

τε οὐ τι προσδιελέγετο, ἰσορέοντί τε λόγον οὐδένα ἐδίδου. 15
 τέλος δέ μιν περιθύμως ἐχόμενος ὁ Περίανδρος ἐξελαύνει
 ἐκ τῶν οἰκίων. Ἐξελάσας δὲ τοῦτον, ἰσόρρεε τὸν πρεσ-
 βύτερον τὰ σφί ὁ μητροπάτωρ διελέχθη. ὁ δὲ οἱ ἀπη-
 γέετο ὥς σφεας φιλοφρόνως ἐδέξατο. ἐκείνου δὲ τοῦ
 ἔπεος τό σφί ὁ Προκλῆς ἀποσέλλων εἶπε, ἅτε οὐ νόω λα-
 βῶν, οὐκ ἐμέμνητο. Περίανδρος δὲ οὐδεμίην μηχανὴν ἔφη 5
 εἶναι μὴ οὐ σφί ἐκεῖνον ὑποδέσθαι τι· ἐλιπάρεε τε ἰσο-
 ρέων. ὁ δὲ, ἀναμνησθεὶς, εἶπε καὶ τοῦτο. Περίανδρος δὲ
 νόω λαβῶν καὶ τοῦτο, καὶ μαλακὸν ἐνδιδόναι βουλόμενος
 οὐδέν, ἧ ὁ ἐξελαθεὶς ὑπ' αὐτοῦ παῖς δίαιταν ἐποιέετο, ἐς
 τούτους πέμπων ἄγγελον, ἀπηγόρευε μὴ μιν δέκεσθαι 10
 οἰκίοισι. ὁ δὲ, ὅπως ἀπελαυνόμενος ἔλθοι ἐς ἄλλην οἰ-
 κίην, ἀπελαύνετ' ἂν καὶ ἀπὸ ταύτης, ἀπειλέοντός τε τοῦ
 Περιάνδρου τοῖσι δεξαμένοισι, καὶ ἐξέργειν κελεύοντος.
 ἀπελαυνόμενος δ' ἀνήϊε ἐπ' ἐτέρην τῶν ἐταίρων· οἱ δὲ,
 ἅτε Περιάνδρου ἐόντα παῖδα, καίπερ δειμαίνοντες, ὅμως 15
 ἐδέκοντο. Τέλος δὲ, ὁ Περίανδρος κήρυγμα ἐποιήσατο,
 ὅς ἂν ἡ οἰκίοισι ὑποδέξηται μιν, ἡ προσδιαλεχθῇ, ἱρὴν
 ζημίην τῷτον τῷ Ἀπόλλωνι ὀφείλειν, ὅσην δὴ εἶπας. πρὸς
 ὧν δὴ τοῦτο τὸ κήρυγμα, οὔτε τίς οἱ διαλέγεσθαι, οὔτε
 οἰκίοισι δέκεσθαι ἤθελε· πρὸς δὲ, οὐδὲ αὐτὸς ἐκεῖνος 5
 ἐδικαίει πειρᾶσθαι ἀπειρημένου, ἀλλὰ διακαρτερέων ἐν
 τῇσι σοῇσι ἐκαλινδέετο. τετάρτῃ δ' ἡμέρῃ ἰδὼν μιν ὁ
 Περίανδρος ἀλουσίσί τε καὶ ἀσιτίῃσι συμπεπτωκότα,
 οἴκτειρε· ὑπεὶς δὲ τῆς ὀργῆς, ἧϊε ἄσπον, καὶ ἔλεγε, “Ω
 “ παῖ, κότερα τούτων αἰρετώτερά ἐσι, ταῦτα τὰ νῦν 10
 “ ἔχων πρήσσεις, ἢ τὴν τυραννίδα καὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ
 “ νῦν ἐγὼ ἔχω, ταῦτα, ἐόντα τῷ πατρὶ ἐπιτήδεον, πα-
 “ ραλαμβάνειν; ὅς ἐὼν ἐμός τε παῖς, καὶ Κορίνθου τῆς
 “ εὐδαίμονος βασιλεὺς, ἀλήτην βίον εἶλεν, ἀντισατέων
 “ τε καὶ ὀργῇ χρεώμενος ἐς τὸν σε ἥκιστα ἐχρῆν. εἰ γάρ 15
 “ τις συμφορὴ [ἐν αὐτοῖσι] ἐγεγόνεε ἐξ ἧς ὑποψίην ἐς
 “ ἐμὲ ἔχεις, ἐμοί τε αὕτη γέγονε, καὶ ἐγὼ αὐτῆς τὸ
 “ πλεῦν μέτοχός εἰμι, ὅσω αὐτός σφε ἐξεργασάμην.
 “ σὺ δὲ μαθὼν ὅσω φθονέεσθαι κρέσσον ἐστὶ ἢ οἴκτειρε-
 “ σθαι, ἅμα τε ὀκοῖόν τι ἐς τοὺς τοκῆας καὶ ἐς τοὺς κρέσ- 20
 “ σονας τεθυμῶσθαι, ἅπιθι ἐς τὰ οἰκία.” Περίανδρος μὲν

τούτοις αὐτὸν κατελάμβανε· ὁ δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀμεί-
 βεται τὸν πατέρα, ἔφη δὲ μιν ἰσὴν ζημίην ὀφείλειν τῷ
 25 θεῷ, ἐωϋτῷ ἐς λόγους ἀπικόμενον. μαθὼν δὲ ὁ Περίαν-
 δρος ὡς ἀπορὸν τι τὸ κακὸν εἶη τοῦ παιδὸς καὶ ἀνίκητον,
 ἐξ ὀφθαλμῶν μιν ἀποπέμπεται, σείλας πλοίῳ ἐς Κέρ-
 κυραν· ἐπεκράτεε γὰρ καὶ ταύτης. ἀποσείλας δὲ τοῦτον
 ὁ Περίανδρος, ἐσρατεύετο ἐπὶ τὸν πενθερὸν Προκλέα,
 30 ὡς τὸν παρεόντων οἱ πρηγμάτων ἔοντα αἰτιώτατον· καὶ
 εἶλε μὲν τὴν Ἐπίδauρον, εἶλε δὲ αὐτὸν Προκλέα, καὶ
 ἐζώγησε. Ἐπεὶ δὲ τοῦ χρόνου προβαίνοντος, ὃ, τε Πε-
 ρίανδρος παρηθήκεε, καὶ συνεγινώσκετο ἐωϋτῷ οὐκέτι
 εἶναι δυνατὸς τὰ πρηγμάτων ἐπορᾶν τε καὶ διέπειν, πέμ-
 ψας ἐς τὴν Κέρκυραν, ἀπεκάλεε τὸν Λυκόφρονα ἐπὶ τὴν
 5 τυραννίδα· ἐν γὰρ δὴ τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων οὐκ
 ἐνεώρῃ, ἀλλὰ οἱ κατεφαίνετο εἶναι νωθέσερος. ὁ δὲ Λυ-
 κόφρων οὐδὲ ἀνακρίσιος ἤξιωσε τὸν φέροντα τὴν ἀγγε-
 λίην. Περίανδρος δὲ, περιεχόμενος τοῦ νεηνίεω, δεύ-
 τερα ἀπέστειλε ἐπ' αὐτὸν τὴν ἀδελφεήν, ἐωϋτοῦ δὲ θυ-
 10 γατέρα, δοκέων μιν μάλισα ταύτῃ ἂν πείθεσθαι. ἀπι-
 κομένης δὲ ταύτης, καὶ λεγούσης, “ὦ παῖ, βούλει
 “ τὴν τε τυραννίδα ἐς ἄλλους πεσέειν, καὶ τὸν οἶκον τοῦ
 “ πατρὸς διαφορηθέντα μᾶλλον, ἢ αὐτός σφε ἀπελθὼν
 “ ἔχειν; ἀπιδι ἐς τὰ οἰκία, παῦσαι σεωϋτὸν ζημιῶν.
 15 “ φιλοτιμίῃ, κτῆμα σκαιόν· μὴ τῷ κακῷ τὸ κακὸν ἰῶ.
 “ πολλοὶ τῶν δικαίων τὰ ἐπιεικέσερα προτιθέασιν· πολ-
 “ λοὶ δὲ ἤδη τὰ μητρῴα διζήμενοι, τὰ πατρῴα ἀπέβα-
 “ λον. τυραννὶς, χρεῖμα σφαλερόν· πολλοὶ δὲ αὐτῆς
 “ ἐρασαί εἰσι. ὁ δὲ, γέρον τε ἤδη καὶ παρηθηκώς· μὴ
 20 “ δῶς τὰ σεωϋτοῦ ἀγαθὰ ἄλλοιςι.” Ἡ μὲν δὴ τὰ
 ἐπαγωγότατα διδαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἔλεγε πρὸς
 αὐτόν· ὁ δὲ, ὑποκρινάμενος, ἔφη οὐδαμᾶ ἤξειν ἐς Κόριν-
 θον, ἔς' ἂν πυνθάνηται περιέοντα τὸν πατέρα. ἀπαγ-
 γειλάσης δὲ ταύτης ταῦτα, τὸ τρίτον ὁ Περίανδρος κή-
 25 ρυκα πέμπει, βουλόμενος αὐτὸς μὲν ἐς Κέρκυραν ἵκειν·
 ἐκεῖνον δὲ ἐκέλευε ἐς Κόρινθον ἀπικόμενον, διάδοχον γίνε-
 σθαι τῆς τυραννίδος. καταινέσαντος δ' ἐπὶ τούτοις τοῦ
 παιδὸς, ὁ μὲν Περίανδρος ἐσέλλετο ἐς τὴν Κέρκυραν, ὁ
 δὲ παῖς οἱ ἐς τὴν Κόρινθον. μαθόντες δὲ οἱ Κερκυραῖοι

Ablegat pa-
 ter filium in
 Corcyram:
 Epidaurus a
 Periandro
 expugnata,
 et socer Pro-
 cles vivus
 captus.

53

Legationes.
 Periandri
 tres in Cor-
 cyram ad
 filium: filius
 a Corcyraeis
 interficitur.

54
Lacedæmo-
nii Samum
obsident.

55
Archia, cu-
jus nepotem
Herodotus
vidit, et Ly-
copæ Lacedæ-
monio-
rum virtus
et mors.

56
Lacedæmo-
nii post xl
dies ob rei
difficulta-
tem abe-
unt: vano
rumore tra-
di aliam
abitus eo-
rum cau-
sam.

57
Samii auxi-
lio destituti,
navigant
Siphnum:
Siphniorum
auri et ar-
genti me-
talla: repo-
situs Del-

τούτων ἕκαστα, ἵνα μή σφι Περίανδρος ἐς τὴν χώραν
ἀπίκηται, κτείνουσι τὸν νεηνίσκον. ἀντὶ τούτων μὲν
Περίανδρος Κερκυραίους ἐτιμωρέετο. Λακεδαιμόνιοι δὲ
54 σόλῳ μεγάλῳ ὥς ἀπίκοντο, ἐπολιόρκεον Σάμον· προσ-
βαλόντες δὲ πρὸς τὸ τεῖχος, τοῦ μὲν πρὸς θαλάσσης
ἐξεῶτος πύργου κατὰ τὸ προάσειον τῆς πόλιος ὑπερέ-
βησαν· μετὰ δὲ, αὐτοῦ βοηθήσαντος Πολυκράτεος χειρὶ
πολλῇ, ἀπηλάθθησαν. κατὰ δὲ τὸν ἐπάνω πύργον τὸν
ἐπὶ τῆς ῥάχιος τοῦ οὖρεος ἐπεόντα, ἐπεξῆλθον οἱ τε ἐπί-
κουροι καὶ αὐτῶν Σαμίων συχνοί· δεξάμενοι δὲ τοὺς
Λακεδαιμονίους ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἔφευγον ὀπίσω· οἱ δὲ,
ἐπισπόμενοι, ἔκτεινον. Εἰ μὲν νυν οἱ παρεόντες Λακε-
δαιμονίων ὅμοιοι ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην Ἀρχίη τε
καὶ Λυκώπη, αἰρέθη ἂν Σάμος. Ἀρχίης γὰρ καὶ Λυ-
κώπης μοῦνοι συνεσπεσόντες φεύγουσι ἐς τὸ τεῖχος τοῖσι
Σαμίοισι, καὶ ἀποκληϊσθέντες τῆς ὀπίσω ὁδοῦ, ἀπέθα-
νον ἐν τῇ πόλει τῇ Σαμίων. τρίτῳ δὲ ἀπ' Ἀρχίῳ τού-
του γεγονότι ἄλλῳ Ἀρχίῃ τῷ Σαμίου τοῦ Ἀρχίῳ, αὐ-
τὸς ἐν Πιτάνῃ συνεγεγόμεν· δήμου γὰρ τούτου ἦν· ὃς
ξείνων πάντων μάλισα ἐτίμα τε Σαμίους, καὶ οἱ τῷ
πατρὶ ἔφη Σάμιον τοῦνομα τεθῆναι, ὅτι οἱ ὁ πατὴρ Ἀρ-
χίης ἐν Σάμῳ ἀρισεύσας ἐτελεύτησε· τιμᾶν δὲ Σαμίους
ἔφη, διότι ταφῆναί οἱ τὸν πάππον δημοσίῃ ὑπὸ Σαμίων
εὔ. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὥς σφι τεσσεράκοντα ἐγεγόνε-
σαν ἡμέραι πολιορκέουσι Σάμον, ἐς τὸ πρόσω τε οὐδὲν
προεκόπτετο τῶν πρηγμάτων, ἀπαλλάσσοντο ἐς Πελο-
πόννησον. ὥς δὲ ὁ ματαιότερος λόγος ὥρμηται, λέγεται
Πολυκράτεια ἐπιχώριον νόμισμα κόψαντα πολλὸν μολύ-
βδου, καταχρυσώσαντα, δοῦναί σφι· τοὺς δὲ, δεξαμέ-
νους, οὕτω δὴ ἀπαλλάσσεσθαι. ταύτην πρώτην στρα-
τηίην ἐς τὴν Ἀσίην [Λακεδαιμόνιοι] Δωριέες ἐποιή-
σαντο. Οἱ δ' ἐπὶ τὸν Πολυκράτεια στρατευσάμενοι Σα-
μίων, ἐπεὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι αὐτοὺς ἀπολείπειν ἔμελλον,
καὶ αὐτοὶ ἀπέπλεον ἐς Σίφνον· χρημάτων γὰρ ἐδέοντο· τὰ
δὲ τῶν Σιφνίων πρήγματα ἤκμαζε τούτον τὸν χρόνον,
καὶ νησιωτέων μάλισα ἐπλούτεον, ἅτε ἐόντων αὐτοῖσι ἐν
τῇ νήσῳ χρυσέων καὶ ἀργυρέων μετάλλων, οὕτω ὥς
ἀπὸ τῆς δεκάτης τῶν γινομένων αὐτόθεν χρημάτων, θη-

σαυρὸς ἐν Δελφοῖσι ἀνακέεται, ὅμοια τοῖσι πλουσιωτά-
 τοῖσι· αὐτοὶ δὲ τὰ γινόμενα τῷ ἐνιαυτῷ ἐκάστω χρόνῳ
 10 διενέμοντο. ὅτε ὦν ἐποιεῦντο τὸν θησαυρὸν, ἐχρέωντο τῷ
 χρησηρίῳ, εἰ αὐτοῖσι τὰ παρεόντα ἀγαθὰ οἶά τε ἐστὶ
 πολὺν χρόνον παραμένειν· ἡ δὲ Πυθίη ἔχρησέ σφι τάδε,

Ἄλλ' ὅταν ἐν Σίφνῳ πρυτανήϊα λευκὰ γένηται,
 Λεύκοφρύς τ' ἀγορὴ, τότε δὴ δεῖ φράδμονος ἀνδρὸς,
 15 Φράσσασθαι ξύλινόν τε λόχον κήρυκά τ' ἐρυθρόν.

τοῖσι δὲ Σιφνίοισι τότε ἦν ἡ ἀγορὴ καὶ τὸ πρυτανήϊον
 Παρίῳ λίθῳ ἡσκημένα. Τοῦτον τὸν χρησμὸν οὐκ οἶοί
 58 τε ἦσαν γινώσκειν, οὔτε τότε ἰδὺς, οὔτε τῶν Σαμίων ἀπι-
 γμένων. ἐπεὶ τε γὰρ τάχιστα πρὸς τὴν Σίφνον πρὸς
 ἔσχον οἱ Σάμιοι, ἐπεμπον τῶν νεῶν μίαν πρέσβεας ἀγου-
 5 σαν ἐς τὴν πόλιν. τὸ δὲ παλαιὸν ἀπασαί αἱ νῆες ἦσαν
 μιληταιφές· καὶ ἦν τοῦτο τὸ ἡ Πυθίη προηγόρευε
 τοῖσι Σιφνίοισι, φυλάξασθαι τὸν ξύλινον λόχον κελεύθ-
 σα, καὶ κήρυκα ἐρυθρόν. ἀπικόμενοι δ' ὦν οἱ ἄγγελοι
 ἐδέοντο τῶν Σιφνίων, δέκα τάλαντά σφι χρῆσαι· οὐ
 10 φασκόντων δὲ χρῆσειν τῶν Σιφνίων αὐτοῖσι, οἱ Σάμιοι
 τοὺς χώρους αὐτῶν ἐπόρθεον. πυθόμενοι δ' ἰδὺς ἦκον
 οἱ Σίφνιοι βοηθέοντες, καὶ συμβαλόντες αὐτοῖσι, ἐσώ-
 θησαν· καὶ αὐτῶν πολλοὶ ἀπεκληίσθησαν τοῦ ἄσους
 ὑπὸ τῶν Σαμίων· καὶ αὐτοὺς μετὰ ταῦτα ἑκατὸν τάλ-
 λαντα ἐπρηξάν. Παρὰ δὲ Ἑρμιονέων νῆσον ἀντὶ χρη-
 59 μάτων παρέλαβον, Ὑδρέαν τὴν ἐπὶ Πελοποννήσῳ, καὶ
 αὐτὴν Τροϊζηνίοισι παρακατέθεντο· αὐτοὶ δὲ Κυδωνίην
 τὴν ἐν Κρήτῃ ἐκτίσαν· οὐκ ἐπὶ τοῦτο πλέοντες, ἀλλὰ
 5 Ζακυνθίους ἐξελαῶντες ἐκ τῆς νήσου. ἔμειναν δ' ἐν ταύτῃ
 καὶ εὐδαιμόνησαν ἐπ' ἔτεα πέντε, ὥς τε τὰ ἰσὰ τὰ ἐν Κυδωνίῃ
 εἶντα νῦν, οὗτοί εἰσι οἱ ποιήσαντες, καὶ τὸν τῆς Δικτύ-
 νης νηόν. ἔκτω δὲ ἔτει Αἰγινῆται αὐτοὺς ναυμαχίῃ νικῆ-
 σάντες, ἡνδραποδίσαντο μετὰ Κρητῶν· καὶ τῶν νηῶν
 10 καπρίους ἐχουσέων τὰς πρῶρας ἡκρωτηρίασαν, καὶ ἀνέ-
 θεσαν ἐς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηναίης ἐν Αἰγίνῃ. ταῦτα δὲ
 ἐποίησαν ἐγκοτον ἔχοντες Σαμίοισι Αἰγινῆται· πρότε-
 ροι γὰρ Σάμιοι ἐπ' Ἀμφικράτεος βασιλεύοντος ἐν Σά-
 μῳ, στρατευσάμενοι ἐπ' Αἰγίναν, μεγάλα κακὰ ἐποίησαν
 Αἰγινῆται.

phisthesau-
 rus : oracu-
 lum : forum
 et curia
 Siphniis or-
 natu mar-
 moreo.

58
 Naves anti-
 quitus ru-
 bricatae :
 Samii a
 Siphniis pec-
 uniam exi-
 gunt.

59
 Ab Hermione-
 sibus emunt
 Hydream insu-
 lam, eaque
 Trazenis com-
 missa, in Cre-
 tam navigant,
 Zacynthios pel-
 lunt, Cydoniam
 urbem et Di-
 ctynnæ tem-
 plum condunt :
 subiguntur cir-
 ca a. 518. ab
 Aeginetis : Mi-
 nervæ templum
 in Aegina :
 bellum anti-
 quius a Sami
 rege Amphi-
 crate illatum
 Aeginetis.

Αἰγινήτας, καὶ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνων. ἡ μὲν αἰτίη αὕτη. 16
 60 Ἐμήκυνα δὲ περὶ Σαμίων μᾶλλον, ὅτι σφι τρία ἐς μέ-
 γισα ἀπάντων Ἑλλήνων ἐξεργασμένα, οὐρεὺς τε ὑψηλοῦ
 ἔς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὀργυιάς· τούτου τὸ ὄρυγμα
 κάτωθεν ἀρξάμενον, ἀμφίσομον. τὸ μὲν μῆκος τοῦ
 ὀρύγματος, ἑπτὰ σταδίοι εἰσι· τὸ δὲ ὕψος καὶ εὖρος, 5
 ὀκτὼ ἑκάτερον πόδες. διὰ παντὸς δὲ αὐτοῦ ἄλλο ὄρυγμα
 εἰκοσίπηχυ βάθος ὀρώσκειται, τρίπουν δὲ τὸ εὖρος, δι' οὗ
 τὸ ὕδωρ ὀχετευόμενον διὰ σωλήνων, παραγίνεται ἐς τὴν
 πόλιν ἀγόμενον ἀπὸ μεγάλης πηγῆς. ἀρχιτέκτων δὲ
 τοῦ ὀρύγματος τούτου ἐγένετο Μεγαρεὺς Εὐπαλῖνος 10
 Ναυσρόφου. τοῦτο μὲν δὴ ἐν τῶν τριῶν ἐστὶ· δεῦτερον δὲ
 περὶ λιμένα χώρα ἐν θαλάσῃ, βάθος κατὰ εἴκοσι ὀρ-
 γυιέων· μῆκος δὲ τοῦ χώματος, μέζον δύο σταδίων. τρί-
 τον δὲ σφι ἐξέργασαι νηὸς μέγιστος πάντων νηῶν τῶν
 ἡμεῖς ἴδμεν· τοῦ ἀρχιτέκτων πρῶτος ἐγένετο Ροῖκος 11
 Φίλεω ἐπιχώριος. τούτων εἵνεκε μᾶλλον τι περὶ Σα-
 μίων ἐμήκυνα.

61 ΚΑΜΒΥΣΗ δὲ τῷ Κύρου, χρονίζοντι περὶ Αἴγυπτον,
 καὶ παραφρονήσαντι, ἐπανιστάται ἄνδρες μάγοι δύο
 ἀδελφεοί· τῶν τὸν ἕτερον καταλελοίπεε τῶν οἰκίων με-
 λεδωνόν ὁ Καμβύσης. οὗτος δὴ ὦν οἱ ἐπανεῖση, μαθὼν
 τε τὸν Σμέρδιος θάνατον ὡς κρύπτοιο γεγόμενος, καὶ 5
 ὡς ὀλίγοι τε ἦσαν οἱ ἐπιστάμενοι αὐτὸν Περσέων, οἱ δὲ
 πολλοὶ περιεόντα μιν εἰδείησαν· πρὸς ταῦτα βουλεύσας
 τάδε, ἐπεχείρησε τοῖσι βασιλεῦσι. ἦν οἱ ἀδελφεὸς τὸν
 εἰπὰ οἱ συνεπαναστῆναι, οἰκῶς μάλιστα τὸ εἶδος Σμέρδι
 τῷ Κύρου, τὸν ὁ Καμβύσης εὐντὰ ἐωῦτοῦ ἀδελφεὸν ἀπέ- 10
 κτεινε. ἦν τε δὴ ὁμοιος εἶδος τῷ Σμέρδι, καὶ δὴ καὶ ὄνομα
 τῷ αὐτῷ εἶχε Σμέρδιν. τοῦτον τὸν ἄνδρα ἀναγνώσας ὁ μά-
 γος Πατιζείδης, ὡς οἱ αὐτὸς πάντα διαπρήξει, εἶσε
 ἄγων ἐς τὸν βασιλεῖον θρόνον. ποιήσας δὲ τοῦτο, κήρυκας
 διέπεμπε τῇ τε ἄλλῃ καὶ δὴ καὶ ἐς Αἴγυπτον, προερέοντα 15
 τῷ στρατῷ ὡς Σμέρδιος τοῦ Κύρου ἀκουσέα εἶη τοῦ λοι-
 ποῦ, ἀλλ' οὐ Καμβύσεω. Οἱ τε δὴ ὦν ἄλλοι κήρυκες

62 προηγόρευον ταῦτα, καὶ δὴ καὶ ὁ ἐπ' Αἴγυπτον ταχθεὶς,
 εὕρισκε γὰρ Καμβύσεα καὶ τὸν στρατὸν εὐντὰ τὴν Συρίης
 ἐν Ἀγδατάνοισι, προηγόρευε σὰς ἐς μέσον τὰ ἐντεταλ-

Eaduceptor
 in Aegy-
 ptum a Ma-
 gis missus:
 Prezaspes

5 μένα ἐκ τοῦ μάγου. Καμβύσης δὲ ἀκούσας ταῦτα ἐκ
 τοῦ κήρυκος, καὶ ἐλπίσας μιν λέγειν ἀληθέα, αὐτός τε
 προδεδόσθαι ἐκ Πρηξάσπεος, (πεμφθέντα γὰρ αὐτὸν
 ὡς ἀποκτενέοντα Σμέρδιν, οὐ ποιῆσαι ταῦτα,) βλέψας
 ἐς τὸν Πρηξάσπεα, εἶπε, “ Πρήξασπες, οὕτω μοι διε-
 10 “ πρήξαι τό τοι προσέθηκα πρῆγμα; ” Ὁ δὲ εἶπε, “ ὦ
 “ δέσποτα, οὐκ ἔστι ταῦτα ἀληθέα, ὅπως κοτέ σοι Σμέρ-
 “ δις ἀδελφεὸς ὁ σὸς ἐπανέστηκε, οὐδὲ ὅπως τι ἐξ ἐκείνου
 “ τοῦ ἀνδρὸς νεῖκός τοι ἔσαι ἢ μέγα ἢ σμικρόν· ἐγὼ γὰρ
 “ αὐτὸς, ποιήσας τὰ σύ με ἐκέλευες, ἔθαψά μιν χερσὶ
 15 “ τῇσι ἐμεωῦτοῦ. εἰ μὲν νυν οἱ τεθνεῶτες ἀνεσείασι,
 “ προσδέκεό τοι καὶ Ἀσυάγεα τὸν Μῆδον ἐπανασήσε-
 “ σθαι· εἰ δ' ἔστι ὥσπερ πρотоῦ, οὐ μή τι τοι ἔκ γε ἐκεί-
 “ νου νεώτερον ἀναβλασήσει. νῦν ὦν μοι δοκείει, μετα-
 “ διώξαντες τὸν κήρυκα, ἐξετάζειν εἰρωτεύοντας παρ'
 20 “ ὅτεν ἦκων προαγορεύει ἡμῖν Σμέρδιος βασιλῆος
 “ ἀκούειν.” Ταῦτα εἶπαντος Πρηξάσπεος, ἤρεσε γὰρ
 Καμβύση, αὐτίκα μεταδίωκτος γενόμενος ὁ κῆρυξ ἦκε·
 ἀπιγμένον δέ μιν εἶρετο ὁ Πρηξάσπης τάδε, “ ὦνθρωπε,
 “ φῆς γὰρ ἦκειν παρὰ Σμέρδιος τοῦ Κύρου ἄγγελος· νῦν
 5 “ ὦν εἶπας τὴν ἀληθειάν, ἀπιδι χαίρων· κότερα αὐτός
 “ τοι Σμέρδις φαινόμενος ἐς ὅψιν ἐνετέλλετο ταῦτα, ἢ
 “ τῶν τις ἐκείνου ὑπηρετέων; ” Ὁ δὲ εἶπε, “ Ἐγὼ
 “ Σμέρδιν μὲν τὸν Κύρου ἐξ ὅτου βασιλεὺς Καμβύσης
 “ ἤλασε ἐς Αἴγυπτον, οὐκ ὅπως· ὁ δέ μοι μάγος,
 10 “ τὸν Καμβύσης ἐπίτροπον τῶν οἰκίων ἀπέδεξε, οὗτος
 “ ταῦτα ἐνετείλατο, φὰς Σμέρδιν τὸν Κύρου εἶναι τὸν
 “ ταῦτα ἐπιθέμενον εἶπαι πρὸς ὑμέας.” Ὁ μὲν δὴ σφι
 ἔλεγε, οὐδὲν ἐπικατεψευσμένος. Καμβύσης δὲ εἶπε,
 “ Πρήξασπες, σὺ μὲν, οἷα ἀνὴρ ἀγαθός, ποιήσας τὸ
 15 “ κελευόμενον, αἰτίην ἐκπέφευγας· ἐμοὶ δὲ τίς ἂν εἴη
 “ Περσέων ὁ ἐπανεσεῶς, ἐπιβατεύων τοῦ Σμέρδιος οὐνό-
 “ ματος; ” Ὁ δὲ εἶπε, “ Ἐγὼ μοι δοκέω συνιέναι τὸ
 “ γεγονὸς τοῦτο, ὃ βασιλεῦ· οἱ μάγοι εἰσὶ τοι οἱ ἐπα-
 “ νεσεῶτες, τὸν τε ἔλιπες μελεδωνὸν τῶν οἰκίων, Πατι-
 “ ζείδης, καὶ ὁ τούτου ἀδελφεὸς Σμέρδις.” Ἐνθαῦτα
 ἀκούσαντα Καμβύσεα τὸ Σμέρδιος οὐνομα, ἔτυψε ἡ
 ἀληθειή τῶν τε λόγων καὶ τοῦ ἐνυπνίου· ὃς ἐδόκεε ἐν

purgat se
Cambysi.

63

Caduceator
interroga-
tus, verum
fatetur.

64

Somnium
Cambysis
de Smerdi:

vulnus leta-
le in femo-
re : oracu-
lum ex urbe
Buto : Ecba-
tana Syriae.

65

Ultima ver-
ba Camby-
sis ad ami-
cos.

τῷ ὕπνῳ ἀπαγγεῖλαι τινά οἱ, ὡς Σμέρδης ἰζόμενος ἐς
τὸν βασιλήϊον θρόνον, ψάυσει τῇ κεφαλῇ τοῦ οὐρανοῦ.
μαθὼν δὲ ὡς μάτην ἀπολωλεκῶς εἶη τὸν ἀδελφεόν,
ἀπέκλαιε Σμέρδιν. ἀποκλαύσας δὲ, καὶ περιημεκτήσας
τῇ ἀπάσῃ συμφορῇ, ἀναθρόσκει ἐπὶ τὸν ἵππον, ἐν νόῳ
ἔχων τὴν ταχίστην ἐς Σοῦσα στρατεύεσθαι ἐπὶ τὸν μά-
γον. καὶ οἱ ἀναθρόσκοντι ἐπὶ τὸν ἵππον, τοῦ κουλεοῦ
τοῦ ξίφους ὁ μύκης ἀνοπίπτει· γυμνωθὲν δὲ τὸ ξίφος
παίει τὸν μηρόν· τραυματισθεὶς δὲ κατὰ τοῦτο τῇ αὐτὸς
πρότερον τὸν τῶν Αἰγυπτίων θεὸν Ἄπιν ἐπληξε, ὡς
οἱ καιρίῃ ἔδοξε τετύφθαι, εἶρετο ὁ Καμβύσης ὃ, τι τῇ
πόλει οὐνομα εἶη. οἱ δὲ εἶπαν ὅτι Ἀγδατάνα. τῷ δὲ ἔτι
πρότερον ἐκέχρητο ἐκ Βουτῆς πόλιος, ἐν Ἀγδατάνοισι τε-
λευτήσῃ τὸν βίον. ὁ μὲν δὴ ἐν τοῖσι Μηδικοῖσι Ἀγδα-
τάνοισι ἐδόκεε τελευτήσῃ γηραιὸς, ἐν τοῖσί οἱ ἦν πάντα
τὰ πρήγματα· τὸ δὲ χρηστήριον τοῖσι ἐν Συρίῃ Ἀγδατά-
νοισι ἔλεγε ἄρα. καὶ δὴ ὡς τότε ἐπειρεόμενος ἐπύθετο τῆς
πόλιος τὸ οὐνομα, ὑπὸ τῆς συμφορῆς τῆς τε ἐκ τοῦ μά-
γου ἐκπεπληγμένος, καὶ τοῦ τρώματος, ἐσωφρόνησε·
συλλαβὼν δὲ τὸ θεοπρόπιον, εἶπε, “ Ἐνθαῦτα Καμβύ-
“ σεα τὸν Κύρου ἐςὶ πεπρωμένον τελευτᾶν.” Τότε μὲν
τοσαῦτα· ἡμέρησι δὲ ὕστερον ὡς εἴκοσι μεταπεμψάμενος
Περσέων τῶν παρρέοντων τοὺς λογιμωτάτους, ἔλεγέ σφι
τάδε, “ ὦ Πέρσαι, καταλελάβηκέ με, τὸ πάντων μά-
“ λιστα ἔκρυπτον πρηγμάτων, τοῦτο ἐς ὑμέας ἐκφῆναι.
“ ἐγὼ γὰρ ἐὼν ἐν Αἰγύπτῳ, εἶδον ὅψιν ἐν τῷ ὕπνῳ τὴν
“ μηδαμᾶ ὄφελον ἰδεῖν· ἐδόκεον δέ μοι ἄγγελον ἐλθόντα
“ ἐξ οἴκου ἀγγέλλειν, ὡς Σμέρδης ἰζόμενος ἐς τὸν βασι-
“ λήϊον θρόνον, ψάυσει τῇ κεφαλῇ τοῦ οὐρανοῦ· δείσας
“ δὲ μὴ ἀπαιρεθῆω τὴν ἀρχὴν πρὸς τοῦ ἀδελφεοῦ, ἐποίη-
“ σα ταχύτερα ἢ σοφώτερα· ἐν τῇ γὰρ ἀνδρωπῇ
“ φύσει οὐκ ἐνῆν ἄρα τὸ μέλλον γίνεσθαι ἀποτρέπειν·
“ ἐγὼ δὲ ὁ μάταιος Περσέας ἀποπέμπω ἐς Σοῦσα
“ ἀποκτενέοντα Σμέρδιν. ἐξεργασθέντος δὲ κακοῦ τοσ-
“ ούτου, ἀδεῶς διαιτώμην, οὐδαμᾶ ἐπιλεξάμενος μή
“ κοτέ τίς μοι, Σμέρδιος ὑπαιρημένου, ἄλλος ἐπανα-
“ σταίῃ ἀνδρώπων. πάντος δὲ τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι
“ ἁμαρτῶν, ἀδελφροκτόνος τε, οὐδὲν δέον, γέγονα, καὶ

20 “ τῆς βασιληΐης οὐδὲν ἥσσον ἐσέργημαι. Σμέρδης γὰρ
 “ δὴ ἦν ὁ μάγος, τὸν μοι ὁ δαίμων προέφαινε ἐν τῇ ὥσει
 “ ἐπαναστήσεσθαι. τὸ μὲν δὴ ἔργον ἐξέργασαί μοι, καὶ
 “ Σμέρδιν τὸν Κύρου μηκέτι ὑμῖν ἐόντα λογίζεσθε· οἱ
 “ δὲ ὑμῖν μάγοι κρατέουσι τῶν βασιληϊῶν, τὸν τε ἔλιπον
 “ ἐπίτροπον τῶν οἰκίων, καὶ ὁ ἐκείνου ἀδελφεὸς Σμέρδης.
 25 “ τὸν μὲν νυν μάλισα χρῆν ἐμεῦ αἰσχροῦ πρὸς τῶν μά-
 “ γων πεπονθότος τιμωρέειν ἐμοί, οὗτος μὲν ἀνοσίῳ
 “ μόρῳ τετελεύτηκε ὑπὸ τῶν ἐωϋτοῦ οἰκηϊωτάτων.
 “ τούτου δὲ μηκέτι ἐόντος, δεύτερα τῶν λοιπῶν ὑμῖν
 “ ὧ Πέρσαι γίνεται μοι ἀναγκαιότατον ἐντέλλεσθαι,
 30 “ τὰ θέλω μοι γενέσθαι τελευτῶν τὸν βίον· καὶ δὴ
 “ ὑμῖν τάδε ἐπισκῆπτω, θεοὺς τοὺς βασιληΐους ἐπι-
 “ καλέων, καὶ πᾶσιν ὑμῖν, καὶ μάλισα Ἀχαιμενιδέων
 “ τοῖσι παρροῦσι, μὴ περιιδεῖν τὴν ἡγεμονίην αὐτὶς ἐς
 “ Μήδους περιελθοῦσαν· ἀλλ’ εἴτε δόλῳ ἔχουσι αὐτὴν
 35 “ κτησάμενοι, δόλῳ ἀπαιρεθῆναι ὑπὸ ὑμέων· εἴτε καὶ
 “ σθένει· τρω κατεργασάμενοι, σθένει κατὰ τὸ καρ-
 “ τερὸν ἀνασώσασθαι. καὶ ταῦτα μὲν ποιεῦσι ὑμῖν γῆ
 “ τε καρπὸν ἐκφέροι, καὶ γυναῖκές τε καὶ ποῖμναι τίκ-
 “ τοιεν, ἐοῦσι ἐς τὸν ἅπαντα χρόνον ἐλευθέροισι· μὴ
 40 “ ἀνασπασαμένοισι δὲ τὴν ἀρχὴν, μηδ’ ἐπιχειρήσασι ἀνα-
 “ σώζειν, τὰ ἐναντία τούτοις ἀρέομαι ὑμῖν γενέσθαι·
 “ καὶ πρὸς ἔτι τούτοις, τὸ τέλος Περσέων ἐκάσω ἐπι-
 “ γενέσθαι οἷον ἐμοὶ ἐπιγέγονε.” Ἀμα τε εἶπας ταῦτα
 ὁ Καμβύσης, ἀπέκλαιε πᾶσαν τὴν ἐωϋτοῦ πρῆξιν.
 Πέρσαι δ’ ὡς τὸν βασιλέα εἶδον ἀνακλαύσαντα, πάντες
 66
 τά τε ἐσθῆτος ἐχόμενα εἶχον, ταῦτα κατηρεῖκοντο, καὶ
 οἰμωγῇ ἀφθόνῳ διεχρέωντο. μετὰ δὲ ταῦτα, ὡς ἐσφα-
 κέλισέ τε τὸ ὄσέον, καὶ ὁ μηρὸς τάχιστα ἐσάπη, ἀπῆνεικε
 5 Καμβύσεα τὸν Κύρου, βασιλεύσαντα μὲν τὰ πάντα ἑπτὰ
 ἔτεα καὶ μῆνας πέντε, ἄπαιδα δὲ τὸ παρῶπαν ἐόντα
 ἔρσηνος καὶ θήλεος γόνου. Περσέων δὲ τοῖσι παρροῦσι
 ἀπισίῃ πολλὴ ὑπεκέχυτο, τοὺς μάγους ἔχειν τὰ πρῆ-
 γματα· ἀλλ’ ἠπιστάτο ἐπὶ διαβολῇ εἰπεῖν Καμβύσεα, τὰ
 10 εἶπε περὶ τοῦ Σμέρδιδος θανάτου, ἵνα οἱ ἐκπολεμωθῇ
 πᾶν τὸ Περσικόν. οὗτοι μὲν νυν ἠπιστάτο Σμέρδιν τὸν
 Κύρου βασιλέα ἐνεσεῶτα· δεινῶς γὰρ καὶ ὁ Πρῆξάσπης

Persarum
 luctus: Cam-
 byses post
 regnum vii
 annorum et
 v mensium
 obit a. 523.
 extremo:
 Smerdin Cy-
 ri F. occi-
 sum nec:
 Persæ cre-
 dunt, et
 Praxaspes
 negat.

ἔξαρκος ἦν μὴ μὲν ἀποκτεῖναι Σμέρδιν· οὐ γὰρ ἦν οἱ ἀσφαλές, Καμβύσεω τετελευτηκότος, φάναι τὸν Κύρου υἱὸν ἀπολωλεκέναι αὐτοχειρίῃ.

15

67

Magus re-
gnat vii
menses :
ejus libera-
litas in sub-
jectos.

Ὁ ΔΕ ΔΗ μάγος, τελευτήσαντος Καμβύσεω, ἀδεῶς ἐβασίλευσε, ἐπιβατεύων τοῦ ὁμωνύμου Σμέρδιος τοῦ Κύρου, μῆνας ἑπτὰ τοὺς ἐπιλοίπους Καμβύση ἐς τὰ ὀκτῶ ἔτεα τῆς πληρώσιος· ἐν τοῖσι ἀπεδέξατο ἐς τὰς ὑπηκόους πάντας εὐεργεσίας μεγάλας, ὥς ἀποθανόντος αὐτῷ πόθον ἔχειν πάντας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίῃ, πάρεξ αὐτῶν Περσέων. διαπέμψας γὰρ ὁ μάγος ἐς πᾶν ἔθνος τῶν ἡρχέ, προεῖπε ἀτελεῖν εἶναι στρατηγίας καὶ φόρου ἐπ' ἔτεα τρία. προεῖπε μὲν δὴ ταῦτα αὐτίκα ἐνιστάμενος ἐς τὴν ἀρχήν.

68-69

Otanes Per-
sa Magi
fraudem su-
spicatus,
quomodo
eam Phady-
mæ filiæ o-
pera, regia-
rum uxo-
rum, dete-
kerit.

Ὁ γδοῶ δὲ μηνὶ ἐγένετο κατάδηλος τρόπῳ τοιῷδε. Ὁτάνης ἦν Φαρνάσπεω μὲν παῖς, γένει δὲ καὶ χρήμασι ὁμοῖος τῷ πρώτῳ Περσέων· οὗτος ὁ Ὁτάνης πρῶτος ὑπόπτευσεν τὸν μάγον, ὥς οὐκ εἴη ὁ Κύρου Σμέρδης, ἀλλ' ὅσπερ ἦν· τῇδε συμβαλλεόμενος, ὅτι τε οὐκ ἐξεφοίτα ἐκ τῆς ἀκροπόλιος, καὶ ὅτι οὐκ ἐκάλεε ἐς ὄψιν ἐωῦτ' οὐδένα τῶν λογίων Περσέων. ὑποπτεύσας δὲ μιν, ἐποίησε τάδε. ἔσχε αὐτοῦ ὁ Καμβύσης θυγατέρα, τῇ οὖνομα ἦν Φαιδύμη· τὴν αὐτὴν δὴ ταύτην εἶχε τότε ὁ μάγος, καὶ ταύτῃ τε συνοίκει, καὶ τῇσι ἄλλῃσι πάσῃσι τῇσι τοῦ Καμβύσεω γυναιξί. πέμπων δὲ ὧν ὁ Ὁτάνης παρ' αὐτὴν τὴν θυγατέρα, ἐπυνθάνετο παρ' ὅτεω ἀνθρώπων κοιμῶτο, εἴτε μετὰ Σμέρδιος τοῦ Κύρου, εἴτε μετὰ ἄλλου τευ. ἡ δὲ οἱ ἀντέπεμπε, φαρμένη οὐ γινώσκειν· οὔτε γὰρ τὸν Κύρου Σμέρδιν ιδέσθαι οὐδαμᾶ, οὔτε ὅσις εἴη ὁ συν- οἰκέων αὐτῇ εἰδέναι. ἔπεμπε δεύτερα ὁ Ὁτάνης, λέγων, “ Εἰ μὲν αὐτὴ Σμέρδιν τὸν Κύρου οὐ γινώσκεις, σὺ δὲ παρὰ Ἀτόσσης πύθου ὅτεω τούτῳ συνοικεῖ αὐτὴ τε ἐκείνη, καὶ σύ· πάντως γὰρ δὴ κου τὸν γε ἐωῦτ' ἀδελφεὸν γινώσκει.” Ἀντιπέμπει πρὸς ταῦτα ἡ θυ- γάτης, “ Οὔτε Ἀτόσση δύναμαι ἐς λόγους ἐλθεῖν, οὔτε ἄλλην οὐδεμίαν ιδέσθαι τῶν συγκατημένων γυναικῶν· ἐπεὶ τε γὰρ τάχιστα οὗτος ἄνθρωπος, ὅσις κοτέ ἐσι, παρέλαβε τὴν βασιληίην, διέσπειρε ἡμέας, ἄλλην ἄλ- λη τάξας.” Ἀκούοντι δὲ ταῦτα τῷ Ὁτάνῃ, μᾶλλον κατεφαίνετο τὸ πρῆγμα. τρίτην δὲ ἀγγελίην ἐσπέμπει

69

παρ' αὐτήν, λέγουσαν ταῦτα, “ὦ Δύγατερ, δεῖ σε γε-
 “ γονυῖαν εὖ, κίνδυνον ἀναλαβέσθαι τὸν ἂν ὁ πατήρ ὑπο-
 5 “ δύνειν κελεύῃ. ἦν γὰρ δὴ μὴ ἐσι ὁ Κύρου Σμέρδης,
 “ ἀλλὰ τὸν καταδοκέω ἐγὼ, οὗτοι μιν σοί τε συγκοιμώ-
 “ μενον, καὶ τὸ Περσέων κράτος ἔχοντα, δεῖ χαίροντα
 “ ἀπαλλάσσειν, ἀλλὰ δοῦναι δίκην. νῦν ὦν ποιήσων
 “ τάδε· ἐπεὰν σοι συνεύδῃ, καὶ μάθῃς αὐτὸν κατυπνω-
 10 “ μένον, ἄφασσον αὐτοῦ τὰ ὦτα. καὶ ἦν μὲν φαίνεται
 “ ἔχων ὦτα, νόμιζε σεωϋτήν Σμέρδι τῷ Κύρου συνοί-
 “ κέειν· ἦν δὲ μὴ ἔχων, σὺ δὲ τῷ μάγῳ Σμέρδι.” Ἀν-
 τιπέμπει πρὸς ταῦτα ἡ Φαιδύμη, Φαμένη κινδυνεύσειν
 μεγάλως, ἦν ποιῇ ταῦτα. ἦν γὰρ δὴ μὴ τυγχάνῃ
 15 τὰ ὦτα ἔχων, ἐπίλαμπτος δὲ ἀφάσσουσα ἔσαι,
 εὖ εἰδέναι ὥς αἰσώσῃ μιν· ὅμως μέντοι ποιήσῃ
 ταῦτα. ἡ μὲν δὴ ὑπεδέξατο ταῦτα τῷ πατρὶ κα-
 τεργάσεσθαι. τοῦ δὲ μάγου τούτου τοῦ Σμέρδιος Κῦρος
 ὁ Καμβύσεω ἄρχων τὰ ὦτα ἀπέτεμε ἐπ' αἰτίῃ δὴ τινι οὐ
 20 σμικρῇ. ἡ ὦν δὴ Φαιδύμη αὕτη, ἡ τοῦ Ὀτάνεω Δυγά-
 τῃς, πάντα ἐπιτελέουσα τὰ ὑπεδέξατο τῷ πατρὶ, ἐπεί
 τε αὐτῇ μέρος ἐγίνετο τῆς ἀπίξιος παρὰ τὸν μάγον, ἐν
 περιτροπῇ γὰρ δὴ αἱ γυναῖκες φοιτέουσι τοῖσι Πέρσησι,
 ἐλθοῦσα παρ' αὐτὸν ἡῦδε. ὑπνωμένου δὲ καρτερῶς τοῦ
 25 μάγου, ἤφασσε τὰ ὦτα. μαθοῦσα δὲ οὐ χαλεπῶς,
 ἀλλ' εὐπετέως οὐκ ἔχοντα τὸν ἄνδρα ὦτα, ὥς ἡμέρη τά-
 χιστα ἐγεγόνεε, πέμψασα ἐσήμηνε τῷ πατρὶ τὰ γενόμε-
 να. Ὁ δὲ Ὀτάνης παραλαβὼν Ἀσπαθίνην καὶ Γω- 70
 βρύην, Περσέων τε πρῶτους ἐόντας καὶ ἐωϋτῷ ἐπιτηδεω-
 τάτους ἐς πῖσιν, ἀπηγήσατο πᾶν τὸ πρῆγμα· οἱ δὲ καὶ
 αὐτοὶ ἄρα ὑπόπτειον οὕτω τοῦτο ἔχειν. ἀνενείκαντος δὲ
 5 τοῦ Ὀτάνεω τοὺς λόγους, ἐδέξαντο· καὶ ἔδοξε σφί ἐκασον
 ἄνδρα Περσέων προσεταιρίσασθαι τοῦτον, τῷ πῖσεύει
 μάλισα. Ὀτάνης μὲν νυν εἰσάγεται Ἰνταφέρνεα· Γω-
 βρύης δὲ, Μεγάβυζον· Ἀσπαθίνης δὲ, Ὑδάρνεα. γεγο-
 νότων δὲ τούτων ἕξ, παραγίνεται ἐς τὰ Σοῦσα Δαρεῖος
 10 ὁ Ὑδάσπεος, ἐκ Περσέων ἦκων· τούτων γὰρ δὴ ἦν οἱ ὁ
 πατήρ ὑπαρχος. ἐπεὶ ὦν αὐτὸς ἀπῖκετο, τοῖσι ἕξ τῶν
 Περσέων ἔδοξε καὶ Δαρεῖον προσεταιρίσασθαι. Συν- 71-73
 ἐλθόντες δὲ οὗτοι ἐόντες ἑπτὰ, ἐδίδοσαν σφισι πῖσις καὶ

Septem Per-
 se conspi-
 rant adver-
 sus Magum.

Darii sen-

tentia festi-
nationem
suadentis
vincit.

λόγους. ἐπεὶ τε δὲ ἐς Δαρεῖον ἀπίκετο γνώμην ἀποφαί-
νεσθαι, ἔλεγέ σφί τάδε· “ Ἐγὼ ταῦτα ἐδόκεον μὲν αὐ-
“ τὸς μῶνος ἐπίσασθαι, ὅτι τε ὁ μάγος εἴη ὁ βασιλεύ- 5
“ ων, καὶ Σμέρδης ὁ Κύρου τετελεύτηκε· καὶ αὐτοῦ τού-
“ του εἵνεκεν ἦκω σπουδῇ, ὥς συζητήσω ἐπὶ τῷ μάγῳ
“ θάνατον. ἐπεὶ τε δὲ συνήνεικε, ὥς τε καὶ ὑμέας εἰδέναι,
“ καὶ μὴ μῶνον ἐμὲ, ποιέειν αὐτίκα μοι δοκέει, καὶ μὴ
“ ὑπερβάλλεσθαι· οὐ γὰρ ἄμεινον.” Εἶπε πρὸς ταῦτα 10
ὁ Ὀτάνης, “ ὦ παῖ Ὑδάρπεις, εἰς τε πατὴρ ἀγαθοῦ,
“ καὶ ἐκφαίνειν ἔοικας σεαυτὸν ἔόντα τοῦ πατρός οὐδὲν
“ ἥσσων· τὴν μέντοι ἐπιχείρησιν ταύτην μὴ οὕτω συν-
“ τάχυνε ἀβούλως, ἀλλ’ ἐπὶ τὸ σωφρονέστερον αὐτὴν
“ λάμβανε· δεῖ γὰρ πλεῖνας γενομένους, οὕτω ἐπιχει- 15
“ ρέειν.” Λέγει πρὸς ταῦτα Δαρεῖος, “ Ἄνδρες οἱ πα-
“ ρεόντες, τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἐξ Ὀτάνεος εἰ χρήσεσθε, ἐπί-
“ σασθε ὅτι ἀπολέεσθε κάκις. ἐξοίσει γὰρ τις πρὸς
“ τὸν μάγον, ἰδίῃ περιβαλλόμενος ἐαυτῷ κέρδεα. μά-
“ λιστα μὲν νῦν ὀφείλετε ἐπ’ ὑμέων αὐτῶν βαλόμενοι 20
“ ποιέειν ταῦτα· ἐπεὶ τε δὲ ὑμῖν ἀναφέρειν ἐς πλεῖνας
“ ἐδόκεε, καὶ ἐμοὶ ὑπρέσθεσθε, ἢ ποιέωμεν σήμερον, ἢ
“ ἴσε ὑμῖν ὅτι ἦν ὑπερπέρση ἢ νῦν ἡμέρη, ὥς οὐκ ἄλλος
“ φθὰς ἐμεῦ κατήγορος ἔσαι, ἀλλὰ σφεας αὐτὸς ἐγὼ
72 “ κατερέω πρὸς τὸν μάγον.” Λέγει πρὸς ταῦτα Ὀτά-
νης, ἐπειδὴ ὦρα σπερχόμενον Δαρεῖον, “ Ἐπεὶ τε ἡμέας
“ συνταχύνειν ἀναγκάζεις, καὶ ὑπερβάλλεσθαι οὐκ ἔῃς,
“ ἴθι ἐξηγέο αὐτὸς ὅτεω τρόπῳ πάριμεν ἐς τὰ βασι-
“ λήϊα, καὶ ἐπιχειρήσομεν αὐτοῖσι. φυλακὰς γὰρ δὴ 5
“ διεξεύσας οἶδὰς κου καὶ αὐτὸς, εἰ μὴ ἰδὼν, ἀλλ’ ἀκού-
“ σας· ἄς τέω τρόπῳ περήσομεν;” Ἀμείβεται Δα-
ρεῖος τοῖσδε· “ Ὀτάνη, ἢ πολλὰ ἐσι τὰ λόγῳ μὲν οὐκ
“ οἶά τε δηλώσαι, ἔργῳ δέ· ἄλλα δ’ ἐσὶ τὰ λόγῳ μὲν
“ οἶά τε, ἔργον δὲ οὐδὲν ἀπ’ αὐτῶν λαμπρὸν γίνεται. 10
“ ὑμεῖς δὲ ἴσε φυλακὰς τὰς κατεξεύσας, εἰσάς οὐδὲν
“ χαλεπὰς παρελθεῖν. τοῦτο μὲν γὰρ, ἡμέων ἔόντων
“ τοιῶνδε, οὐδεὶς ὅστις οὐ παρήσει, τὰ μὲν κου καται-
“ δεόμενος ἡμέας, τὰ δέ κου καὶ δειμαίνων· τοῦτο δὲ,
85-17 “ ἔχω αὐτὸς σκῆψιν εὐπρεπεσάτην, τῇ πάριμεν· φὰς 15
“ ἄρτι τε ἦκειν ἐκ Περσέων, καὶ βούλεσθαι τε ἔπος

“ παρὰ τοῦ πατρὸς σημεῖναι τῷ βασιλεῖ. ἔνθα γάρ τε
 “ δεῖ ψεῦδος λέγεσθαι, λεγέσθω. τοῦ γὰρ αὐτοῦ γλι-
 “ χόμεθα οἱ τε ψευδόμενοι καὶ οἱ τῇ ἀληθείᾳ διαχρεώ-
 20 “ μενοι. οἱ μὲν γε ψεύδονται τότε, ἑπεὶ ἂν τι μέλλωσι
 “ τοῖσι ψεύδεσι πείσαντες, κερδήσεσθαι· οἱ δ’ ἀληθεί-
 “ ζονται, ἵνα τι τῇ ἀληθείᾳ ἐπισπᾶσθαι κέρδος, καὶ
 “ τι μᾶλλον σφισι ἐπιτράπηται. οὕτω οὐ ταῦτ’ ἀσκέον-
 “ τες, τῷτοῦ περιεχόμεθα. εἰ δὲ μηδὲν κερδήσεσθαι
 25 “ μέλλοιεν, ὁμοίως ἂν ὁ, τε ἀληθίζόμενος, ψευδῆς εἴη,
 “ καὶ ὁ ψευδόμενος, ἀληθής. ὅς ἂν μὲν νῦν τῶν πωλου-
 “ ρῶν ἐκὼν παρείη, αὐτῷ οἱ ἄμεινον ἐς χρόνον ἔσαι· ὁ
 “ δ’ ἂν ἀντιβαίνειν πειράται, δεικνύσθω ἐνθαῦτα ἑὼν
 “ πολέμιος, καὶ ἔπειτα ὡσάμενοι ἔσω, ἔργου ἐχώμεθα.”
 Λέγει Γωβρύης μετὰ ταῦτα, “ Ἄνδρες φίλοι, ἡμῖν κότε
 “ κάλλιον παρέξει ἀνασώσασθαι τὴν ἀρχήν, ἢ, εἰ γε
 “ μὴ οἰοί τε ἐσόμεθα αὐτὴν ἀναλαβέειν, ἀποθανέειν·
 “ ὅτε γε ἀρχόμεθα μὲν, ἔοντες Πέρσαι, ὑπὸ Μήδε ἀνδρὸς
 5 “ μάγου, καὶ τούτου ὥτα οὐκ ἔχοντος· ὅσοι τε ὑμέων
 “ Καμβύση νοσέοντι παρεγένοντο, πάντως καὶ μέμνη-
 “ σθε τὰ ἐπέσκηψε Πέρσησι τελευτῶν τὸν βίον, μὴ
 “ πειρεωμένοισι ἀνακτᾶσθαι τὴν ἀρχήν· τὰ τότε οὐκ
 “ ἐνεδεκόμεθα, ἀλλ’ ἐπὶ διαβολῇ ἐδοκέομεν εἰπεῖν Καμ-
 10 “ βύσεα. νῦν ὧν τίθεμαι ψῆφον πείθεσθαι Δαρείῳ,
 “ καὶ μὴ διαλύεσθαι ἐκ τοῦ συλλόγου τοῦδε ἄλλοθι
 “ ἰόντας ἢ ἐπὶ τὸν μάγον ἰδέως.” Ταῦτα εἶπε Γω-
 “ βρύης· καὶ πάντες ταῦτα αἶνεον. Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι
 “ ταῦτα ἐβουλεύοντο, ἐγένετο κατὰ συντυχίην τάδε. τοῖσι
 “ μάγοις ἔδοξε βουλευομένοις Πρηξάσπεα φίλον προσ-
 “ θέσθαι, ὅτι τε ἐπεπόνθεε πρὸς Καμβύσει ἀνάρσια,
 “ ὅς οἱ τὸν παῖδα τοξεύσας ἀπολαλέκεε· καὶ διότι μούνος
 “ ἠπίστατο τὸν Σμέρδιος τοῦ Κύρου θάνατον, αὐτοχειρὴ
 “ μιν ἀπολέσας· πρὸς δ’ ἔτι, ἔοντα ἐν αἴνῃ μεγίστῃ τὸν
 “ Πρηξάσπεα ἐν Πέρσησι. τούτων δὴ μιν εἵνεκε καλέ-
 “ σαντες, φίλον προσεκτέωντο πῶς τε λαβόντες καὶ ὀρ-
 10 “ κίοισι, ἢ μὴν ἔξειν παρ’ ἐωῦτῳ, μηδ’ ἐξοίσειν μηδεὶ ἀν-
 “ θρώπων τὴν ἀπὸ σφῶν ἀπάτην ἐς Πέρσας γεγонуῖαν·
 “ ὑπισχνέμενοι τὰ πάντα οἱ μυρία δώσειν. ὑποδεχομένου
 “ δὲ τοῦ Πρηξάσπεω ποιήσειν ταῦτα, ὡς ἀνέπεισάν μιν

27

73

27

74

Quid Pre-
 aspes Magis
 postulanti-
 bus recepe-
 rit.

οἱ μὲν
 ἀπὸ τοῦ
 ἀπὸ τοῦ
 ἀπὸ τοῦ

75
Ejus veritas
contra da-
tam fidem,
et mors vo-
luntaria.

76
Conjurati
septem ad
facinus eun-
tes, cognito
rerum statu,
egressi de
via quum
inter se con-
tenderent,
augurio
confirman-
tur.

οἱ μάγοι, δεύτερα προσέφερον, αὐτοὶ μὲν Φάμενοι Πέρσας
πάντας συγκαλέειν ὑπὸ τὸ βασιλῆϊον τεῖχος, κεῖνον δ' 15
ἐκέλευον ἀναβάντα ἐπὶ πύργον ἀγορεύσαι, ὡς ὑπὸ τοῦ
Κύρου Σμέρδιος ἄρχονται, καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου. ταῦ-
τα δὲ οὕτω ἐνετέλλοντο, ὡς πιστοτάτου δῆθεν ἑόντος
αὐτοῦ ἐν Πέρσῃσι, καὶ πολλάκις ἀποδεξαμένου γνώμην
ὡς περιεῖη ὁ Κύρου Σμέρδις, καὶ ἐξαρηνησαμένου τὸν Φό- 20
νον αὐτοῦ. Φαμένου δὲ καὶ ταῦτα ἐτοίμου εἶναι ποιέειν
τοῦ Πρηξάσπεω, συγκαλέσαντες Πέρσας οἱ μάγοι, ἀνε-
δίβασαν αὐτὸν ἐπὶ πύργον, καὶ ἀγορεύειν ἐκέλευον. ὁ δὲ,
τῶν μὲν τοι ἐκεῖνοι προσεδέοντο αὐτοῦ, τούτων μὲν ἐκῶν
ἐπελήθετο· ἀρξάμενος δὲ ἀπ' Ἀχαιμένεος, ἐγενεηλόγησε 5
τὴν πατριὴν τοῦ Κύρου· μετὰ δὲ, ὡς ἐς τοῦτον κατέβη,
τελευταῖων ἔλεγε ὅσα ἀγαθὰ Κύρος Πέρσας πεποιήκοι·
διεξελθὼν δὲ ταῦτα, ἐξέφαινε τὴν ἀληθειάν, Φάμενος
πρότερον μὲν κρύπτειν· οὐ γὰρ οἱ εἶναι ἀσφαλὲς λέγειν
τὰ γενόμενα· ἐν δὲ τῷ παρεόντι ἀναγκαίην μιν κατα- 10
λαμβάνειν φαίνειν· καὶ δὴ ἔλεγε, τὸν μὲν Κύρου Σμέρ-
διν ὡς αὐτὸς ὑπὸ Καμβύσῃ ἀναγκαζόμενος ἀποκτείνειε,
τοὺς μάγους δὲ βασιλεύειν. Πέρσῃσι δὲ πολλὰ ἐπα-
ρησάμενος, εἰ μὴ ἀνακτησαίητο ὀπίσω τὴν ἀρχήν, καὶ
τοὺς μάγους τισαίητο, ἀπῆκε ἑωῦτὸν ἐπὶ κεφαλὴν φέρε- 15
σθαι ἀπὸ τοῦ πύργου κάτω. Πρηξάσπης μὲν νυν ἔων
τὸν πάντα χρόνον ἀνὴρ δοκιμος, οὕτω ἐτελεύτησε. Οἱ
δὲ δὴ ἑπτὰ τῶν Περσέων, ὡς ἐβουλεύσαντο αὐτίκα ἐπι-
χειρεῖν τοῖσι μάγοισι, καὶ μὴ ὑπερβάλλεσθαι, ἦισαν
εὐξάμενοι τοῖσι θεοῖσι, τῶν περὶ Πρηξάσπεα πρηχθέν-
των εἰδότες οὐδέν. ἔν τε δὴ τῇ ὁδῷ μέσῃ σείχοντες ἐγί- 5
νοντο, καὶ τὰ περὶ Πρηξάσπεα γεγονότα ἐπυνθάνοντο.
ἐνθαῦτα ἐκστάντες τῆς ὁδοῦ, ἐδίδοσαν αὐτοῖσι σφίσι λό-
γους· οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν Ὀτάνην, πάγχυ κελεύοντες ὑπερ-
βαλέσθαι, μηδὲ οἰδεόντων τῶν πρηγμάτων, ἐπιτίθε-
σθαι· οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Δαρεῖον, αὐτίκα τε ἰέναι, καὶ τὰ 10
δεδογμένα ποιέειν, μηδ' ὑπερβάλλεσθαι. ὠδιζομένων
δ' αὐτῶν, ἐφάνη ἰσθήκων ἑπτὰ ζεύγη, δύο αἰγυπιαῶν ζεύ-
γη διώκοντά τε καὶ τίλλοντα καὶ ἀμύσσοντα· ἰδόντες
δὲ ταῦτα οἱ ἑπτὰ, τὴν τε Δαρείου πάντες αἶνεον γνώ-
μην, καὶ ἔπειτα ἦισαν ἐπὶ τὰ βασιλῆϊα τεταρρῆκότες 15

τοῖσι ὄρνισι. Ἐπισᾶσι δὲ ἐπὶ τὰς πύλας ἐγένετο οἷόν τι 77
 Δαρείῳ ἢ γνώμῃ ἔφερε· καταιδεόμενοι γὰρ οἱ φύλακοι *In aulam
admissi, en-
nuchorum
obsisten-
tium strage
facta, in
conclave ir-
ruunt.*
 5 ἄνδρας τοὺς Περσέων πρῶτους, καὶ οὐδὲν τοιοῦτον ὑπο-
 πτεύοντες ἐξ αὐτῶν ἔσσεσθαι, παρίεσαν, θείῃ πομπῇ
 ἤλθον ἐς τὴν αὐλὴν, ἐνέκυσσαν τοῖσι τὰς ἀγγελίας ἐσ-
 φέρουσι εὐνούχοισι, οἳ σφέας ἰσόρευον ὅ, τι θέλοντες
 ἤκοιεν· καὶ ἅμα ἰσορέοντες τούτους, τοῖσι πυλουργοῖσι
 ἀπείλεον, ὅτι σφέας παρῆκαν. Ἰσχον τε βουλομένους τοὺς
 10 ἑπτὰ ἐς τὸ πρόσω παριέναι· οἱ δὲ, διακελευσάμενοι,
 καὶ σπασάμενοι τὰ ἐγχειρίδια, τέτθς μὲν τοὺς ἰσχοντας
 αὐτοῦ ταύτῃ συγκεντέουσιν· αὐτοὶ δὲ ἦϊσαν ὁρόμῳ ἐς τὸν
 ἀνδρεῶνα. Οἱ δὲ μάγοι ἔτυχον ἀμφότεροι τηνικαῦτα 78
 ἔοντες τε ἔσω, καὶ τὰ ἀπὸ Πρηξάσπεω γενόμενα ἐν βου- *Magorum
virtus et cae-
des: vulne-
rati duo e
conjuratione.*
 λῇ ἔχοντες. ἐπεὶ ὦν εἶδον τοὺς εὐνούχους τεθορυβημένους
 τε καὶ βοῶντας, ἀνά τε ἔδραμον πάλιν ἀμφότεροι, καὶ
 5 ὥς ἔμαθον τὸ ποιούμενον, πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο. ὁ μὲν
 δὴ αὐτέων φθάνει τὰ τόξα κατελόμενος· ὁ δὲ, πρὸς τὴν
 αἰχμὴν ἐτράπετο. ἐνθαῦτα δὲ συνέμισγον ἀλλήλοισι.
 τῷ μὲν δὴ τὰ τόξα ἀναλαβόντι αὐτέων, ἔοντων τε ἀγχοῦ
 τῶν πολεμίων, καὶ προσκειμένων, ἦν χρηστὰ οὐδέν· ὁ δ'
 10 ἕτερος τῇ αἰχμῇ ἠμύνετο· καὶ τοῦτο μὲν, Ἀσπαδίνην
 παίει ἐς τὸν μηρόν· τοῦτο δὲ, Ἰνταφέρνεα ἐς τὸν ὀφθαλ-
 μόν· καὶ ἐξερῆθη μὲν τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐκ τοῦ τραώματος ὁ
 Ἰνταφέρνης, οὐ μέντοι ἀπέθανέ γε. τῶν μὲν δὴ μάγων
 οὔτερος τραυματίζει τούτους· ὁ δὲ ἕτερος, ἐπεὶ τέ οἱ τὰ
 15 τόξα οὐδὲν χρηστὰ ἐγένετο, ἦν γὰρ δὴ θάλαμος ἐσέχων
 ἐς τὸν ἀνδρεῶνα, ἐς τοῦτον καταφεύγει, θέλων αὐτοῦ
 προσθεῖναι τὰς θύρας. καὶ οἱ συνεσπίπτουσι τῶν ἑπτὰ
 δύο, Δαρεῖός τε καὶ Γωβρύης· συμπλακέντος δὲ Γω-
 βρύεω τῷ μάγῳ, ὁ Δαρεῖος ἐπεσεὼς ἠπάρει, οἷα ἐν σκό-
 20 τεῖ, προμηθεόμενος μὴ πλήξῃ τὸν Γωβρύην· ὁρῶν δὲ
 μιν ἀργὸν ἐπεσεῶτα ὁ Γωβρύης, εἶρετο ὅ, τι οὐ χρῆται τῇ
 χερὶ· ὁ δὲ εἶπε, “ Προμηθεόμενος σέο, μὴ πλήξω.” Γω-
 βρύης δὲ ἀμείβετο, “ Ὡθεὶ καὶ δι’ ἀμφοτέρων τὸ ξίφος.”
 Δαρεῖος δὲ πειθόμενος, ὥς τε τὸ ἐγχειρίδιον, καὶ ἔτυ-
 χέ κως τοῦ μάγου. Ἀποκτείναντες δὲ τοὺς μάγους, καὶ 79
 ἀποταμόντες αὐτέων τὰς κεφαλὰς, τοὺς μὲν τραυματίας *Exposita*

populo re-
gesta, Magi
vulgo con-
trucidan-
tur: festum
Persicum
ingens, Ma-
gophonia.

80
Proposita
consultatio-
ne de rerum
statu opti-
mo, suadet
Otanes De-
mocratiam;

ἐωϋτῶν αὐτοῦ λείπουσι, καὶ ἀδυνασίης εἵνεκεν, καὶ φυ-
λακῆς τῆς ἀκροπόλιος· οἱ δὲ πέντε αὐτέων ἔχοντες τῶν
μάγων τὰς κεφαλὰς, ἔθρονον ἔξω, βοῇ τε καὶ πατάγῳ
χρεώμενοι· καὶ Πέρσας τοὺς ἄλλους ἐπεκαλέοντο, ἐξη-
γεόμενοι τε τὸ πρῆγμα, καὶ δεικνύοντες τὰς κεφαλὰς·
καὶ ἅμα ἐκτεινον πάντα τινὰ τῶν μάγων τὸν ἐν ποσὶ
γινόμενον. οἱ δὲ Πέρσαι, μαθόντες τό, τε γεγονὸς ἐκ
τῶν ἐπτὰ, καὶ τῶν μάγων τὴν ἀπάτην, ἐδικαίουν καὶ 10
αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιέειν· σπασάμενοι δὲ τὰ ἐγχει-
ρίδια, ἐκτεινον ὅκου τινὰ μάγον εὕρισκον· εἰ δὲ μὴ νύξ
ἐπελθοῦσα ἔσχε, ἔλιπον ἂν οὐδένα μάγον· ταύτην τὴν
ἡμέρην θεραπεύουσι Πέρσαι κοινῇ μάλισα τῶν ἡμε-
ρέων· καὶ ἐν αὐτῇ ὀρτὴν μεγάλην ἀνάγουσι, ἣ κέκλη- 15
ται ὑπὸ Περσέων μαγοφόνια· ἐν τῇ μάγον οὐδένα ἔξεσι-
φανῆναι ἐς τὸ φῶς, ἀλλὰ κατ' οἴκους ἐωϋτοὺς οἱ μάγοι
ἔχουσι τὴν ἡμέρην ταύτην. Ἐπεὶ τε δὲ κατέστη ὁ θόρυ-
βος, καὶ ἐκτὸς πέντε ἡμερέων ἐγένετο, ἐβουλευόντο οἱ
ἐπαναστάντες τοῖσι μάγοισι περὶ τῶν πρηγμάτων πάν-
των· καὶ ἐλέχθησαν λόγοι ἄριστοι μὲν ἐνίοισι Ἑλλήνων,
ἐλέχθησαν δ' ὧν. Ὀτάνης μὲν ἐκέλευε ἐς μέσον Πέρσησι 5
καταθεῖναι τὰ πρήγματα, λέγων τάδε, “ Ἐμοὶ δοκέει,
“ ἓνα μὲν ἡμέων μούναρχου μῦνον μηκέτι γενέσθαι·
“ οὔτε γὰρ ἡδὺ, οὔτε ἀγαθόν. εἶδετε μὲν γὰρ τὴν Καμ-
“ βύσειω ὕβριν ἐπ' ὅσον ἐπεξῆλθε, μετεσχέκατε δὲ καὶ
“ τῆς τοῦ μάγου ὕβριος. κῶς δ' ἂν εἴη χρήμα κατηρτη- 10
“ μένον μούναρχίῃ, τῇ ἔξεσι ἀνευθύνω ποιέειν τὰ βού-
“ λεται; καὶ γὰρ ἂν τὸν ἄριστον ἀνδρῶν πάντων σάκτα
“ ἐς ταύτην τὴν ἀρχὴν, ἐκτὸς τῶν ἐωθότων νοημάτων
“ σήσειε. ἐγγίνεται μὲν γὰρ οἱ ὕβρις ὑπὸ τῶν παρσόν-
“ των ἀγαθῶν, φθόνος δὲ ἀρχῇθεν ἐμφύεται ἀνθρώπῳ. 15
“ δύο δ' ἔχων ταῦτα, ἔχει πᾶσαν κακότητα· τὰ μὲν
“ γὰρ ὕβρει κεκορημένος ἔρδει πολλά καὶ ἀτάσθαλα,
“ τὰ δὲ, φθόνῳ. καίτοι ἄνδρα γε τύραννον, ἄφθονον
“ ἔδει εἶναι, ἔχοντά γε πάντα τὰ ἀγαθὰ· τὸ δ' ὕπεραν-
“ τίον τούτου ἐς τοὺς πολίητας πέφυκε· φθονέει γὰρ 20
“ τοῖσι ἀρίστοισι περισσοῦσί τε καὶ ζῶουσι, χαίρει δὲ
“ τοῖσι κακίσοισι τῶν ἀσῶν· διαβολὰς δὲ ἄριστος ἐνδέκε-

“σθαι. ἀναρμοςότατον δὲ πάντων· ἦν τε γὰρ αὐτὸν με-
 “τρίως θωυμάζης, ἄχθεται ὅτι οὐ κάρτα θεραπεύεται·
 25 “ἦν τε θεραπεύη τις κάρτα, ἄχθεται ἅτε θωπί. τὰ δὲ δὴ
 “μέγιστα ἔρχομαι ἐρέων· νόμαίά τε κινεῖ πάτρια, καὶ
 “βιάται γυναῖκας, κτείνει τε ἀκρίτους. πλῆθος δὲ ἄρ-
 “χον, πρῶτα μὲν, οὖνομα πάντων κάλλιστον ἔχει, ἰσο-
 “νομίην· δεύτερα δὲ, τούτων τῶν ὁ μούναρχος, ποιέει
 30 “οὐδέν. πάλω μὲν ἀρχὰς ἀρχεῖ, ὑπεύθυνον δὲ ἀρχὴν
 “ἔχει, βουλευματα δὲ πάντα ἐς τὸ κοινὸν ἀναφέρει. τί-
 “θεμαι αὖν γνώμην, μετέντας ἡμέας μουναρχίην, τὸ
 “πλῆθος ἀέξειν· ἐν γὰρ τῷ πολλῷ ἔνι τὰ πάντα.”
 Ὀτάνης μὲν δὴ ταύτην τὴν γνώμην ἐσέφερε. Μεγάβυ-
 ζος δὲ ὀλιγαρχίᾳ ἐκέλευε ἐπιτράπειν, λέγων τάδε, “Τὰ
 “μὲν Ὀτάνης εἶπε, τυραννίδα παύων, λελέχθω κάμοι
 “ταῦτα· τὰ δ' ἐς τὸ πλῆθος ἀνωγε φέρειν τὸ κράτος,
 5 “γνώμης τῆς ἀρίστης ἡμάρτηκε. ὁμίλου γὰρ ἀχρηστοῦ
 “οὐδέν ἐστι ἀξυνετώτερον, οὐδὲ ὑβριστότερον. καί τοι τυ-
 “ράννον ὕβριν φεύγοντας ἄνδρας, ἐς δήμου ἀκολάσου
 “ὕβριν πεσέειν, ἐς οὐδαμῶς ἀνασχετόν. ὁ μὲν γὰρ, εἴ
 “τι ποιέει, γινώσκων ποιέει· τῷ δὲ οὐ γινώσκειν ἔνι·
 10 “κῶς γὰρ ἂν γινώσκοι, ὅς οὗτ' ἐδιδάχθη, οὔτε οἶδε κα-
 “λὸν οὐδέν, οὐδ' οἰκῆϊον; ὠθέει τε ἐμπесὼν τὰ πρήγμα-
 “τα ἄνευ νόου, χειμάρρῳ πόλαμῳ ἱκελος; δήμῳ μὲν νυν, οἱ
 “Πέρσησι κακὸν νοέουσι, οὗτοι χράσθων· ἡμεῖς δὲ ἄν-
 “δρῶν τῶν ἀρίστων ἐπιλέξαντες ὁμιλίην, τούτοις περι-
 15 “θέωμεν τὸ κράτος· ἐν γὰρ δὴ τούτοις καὶ αὐτοὶ ἐνε-
 “σόμεθα. ἀρίστων δὲ ἀνδρῶν εἰκὸς ἄριστα βουλευματα
 “γίνεσθαι.” Μεγάβυζος μὲν δὴ ταύτην γνώμην ἐσέ-
 “φερε. Τρίτος δὲ Δαρεῖος ἀπεδείκνυτο γνώμην, λέγων.
 “Ἐμοὶ δὲ τὰ μὲν εἶπε Μεγάβυζος, ἐς τὸ πλῆθος ἔχον-
 “τα, δοκέει ὀρθῶς λέξαι· τὰ δ' ἐς ὀλιγαρχίην, οὐκ ὀρ-
 “θῶς. τριῶν γὰρ προκειμένων, καὶ πάντων τῶν
 5 “λέγω ἀρίστων ἐόντων, δήμου τε ἀρίστου, καὶ ὀλιγαρ-
 “χίης, καὶ μουνάρχου, πολλῷ τοῦτο προέχειν λέγω.
 “ἀνδρὸς γὰρ ἐνός τοῦ ἀρίστου οὐδὲν ἄμεινον ἂν φανείη·
 “γνώμη γὰρ τοιαύτη χρεώμενος, ἐπιτροπεύοι ἂν ἁμω-
 “μήτως τοῦ πλῆθους· σιγῶτό τε ἂν βουλευματα ἐπὶ
 “δυσμενέας ἄνδρας οὕτω μάλιστα. ἐν δὲ ὀλιγαρχίᾳ, πολ-

81

Megabyzus
Aristocra-
tiam;

82

82

Darius Mo-
narchiam.

83

τοῖς τοῖς.

“ λοῖσι ἀρετὴν ἐπασκέουσι ἐς τὸ κοινόν, ἔχθρα ἴδια ἰσχυρὰ
 “ φιλέει ἐγγίνεσθαι· αὐτὸς γὰρ ἕκαστος βουλόμενος κο-
 “ ρυφαῖος εἶναι, γνώμησί τε νικᾷν, ἐς ἔχθρα μεγάλα
 “ ἀλλήλοισι ἀπικνέονται· ἐξ ὧν σάσιες ἐγγίνονται· ἐκ
 “ δὲ τῶν σασίων, φόνος· ἐκ δὲ τοῦ φόνου, ἀπέβη ἐς μου- 15
 “ ναρχίην· καὶ ἐν τούτῳ διέδεξε ὅσω ἐς τούτο ἄριστον.
 “ δήμου τε αὖ ἄρχοντος ἀδύνατα μὴ οὐ κακότητα ἐγγί-
 “ νεσθαι· κακότητος τοίνυν ἐγγινομένης ἐς τὰ κοινὰ,
 “ ἔχθρα μὲν οὐκ ἐγγίνεται τοῖσι κακοῖσι, φιλίας δὲ ἰσ-
 “ χυραί· οἱ γὰρ κακοῦντες τὰ κοινὰ, συγκύψαντες ποι- 20
 “ εῦσι· τοῦτο δὲ τοιοῦτο γίνεται, ἐς ὃ ἂν προσᾶς τις τοῦ
 “ δήμου τοὺς τοιούτους παύσῃ· ἐκ δὲ αὖ τῶνδε θαυμά-
 “ ζεται οὗτος δὴ ὑπὸ τοῦ δήμου· θαυμαζόμενος δὲ, ἂν
 “ ὧν ἐφάνη μούναρχος εἶν· καὶ ἐν τούτῳ δηλοῖ καὶ οὗ-
 “ τος ὡς ἡ μούναρχία κράτιστον· ἐνὶ δὲ ἔπει πάντα συλ- 25
 “ λαβόντα εἰπεῖν, κότεν ἡμῖν ἡ ἐλευθερίη ἐγένετο; καὶ
 “ τεῦ δόντος; κότερα παρὰ δήμου, ἢ ὀλιγαρχίης, ἢ μου-
 “ νάρχου; ἔχω τοίνυν γνώμην, ἡμέας ἐλευθερωθέντας
 “ διὰ ἓνα ἄνδρα, τὸ τοιοῦτο περισέλλειν· χωρὶς τε τού-
 “ του, πατρίους νόμους μὴ λύειν ἔχοντας εὔ· οὐ γὰρ 30
 “ ἄμεινον.” Γνωμαὶ μὲν δὴ τρεῖς αὗται προεκέατο· οἱ
 δὲ τέσσερες τῶν ἐπτὰ ἀνδρῶν προσέθεντο ταύτῃ· ὡς δὲ
 ἐσώθη τῇ γνώμῃ ὁ Ὀτάνης, Πέρσησι ἰσονομίην σπεύ-
 δων ποιῆσαι, ἔλεξε ἐς μέσον αὐτοῖσι τάδε, “ Ἄνδρες
 “ σασιῶται, δῆλα γὰρ δὴ ὅτι δεῖ ἓνα γέ τινα ἡμέων 5
 “ βασιλέα γενέσθαι, ἥτοι κλήρω γε λαχόντα, ἢ
 “ ἐπιτρεψάντων τῷ Περσέων πλήθει τὸν ἂν ἐκεῖνοι
 “ ἔλωνται, ἢ ἄλλῃ τινὶ μηχανῇ· ἐγὼ μὲν νυν ὑμῖν οὐκ
 “ ἐναγωνιεῦμαι· οὔτε γὰρ ἄρχειν οὔτε ἄρχεσθαι ἐθέ-
 “ λω· ἐπὶ τούτῳ δὲ ὑπεξίσταμαι τῆς ἀρχῆς, ἐπ’ ᾧ τε 10
 “ ὑπ’ οὐδενὸς ὑμέων ἄρξομαι, οὔτε αὐτὸς ἐγὼ, οὔτε οἱ ἀπ’
 “ ἐμεῦ αἰεὶ γινόμενοι.” Τούτου εἰπαντος ταῦτα, ὡς συν-
 ἐχώρεον οἱ ἐξ ἐπὶ τούτοις, οὗτος μὲν δὴ σφί οὐκ ἐνη-
 γωνίζετο, ἀλλ’ ἐκ τοῦ μέσου κατήγσο· καὶ νῦν αὕτη ἡ
 οἰκίη διατελέει μούνη ἐλευθέρη ἐοῦσα Περσέων, καὶ ἄρ- 15
 χεται τοσαῦτα ὅσα αὕτη θέλει, νόμους οὐκ ὑπερβαίνουσα
 τοὺς Περσέων· Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν ἐπτὰ ἐβουλεύοντο ὡς
 βασιλέα δικαιοτάτα σήσονται· καὶ σφί ἔδοξε, Ὀτάνῃ

83

Placet Darii
 sententia :
 Otanes a
 regni con-
 tentione
 discedit,
 pacta sibi et
 suis posteris
 libertate.

84

Reliqui sex

μὲν καὶ τοῖσι ἀπὸ Ὀτάνεω αἰεὶ γινομένοισι, ἣν ἐς ἄλλον quos hono-
 τινὰ τῶν ἐπτά ἔλθῃ ἢ βασιληΐῃ, ἐξαίρετα δίδοσθαι res Otani et
 5 ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ἔτεος ἐκάστου καὶ τὴν πᾶσαν δω- posteris
 ρεὴν ἢ γίνεται ἐν Πέρσῃσι τιμιωτάτῃ. τοῦδε δὲ εἵνεκεν ejus decre-
 ἐβουλεύσαντό οἱ δίδοσθαι ταῦτα, ὅτι ἐβούλευσέ τε πρῶ- verint: quæ
 τος τὸ πρῆγμα, καὶ συνέστησε αὐτούς. ταῦτα μὲν δὴ sibi jura in-
 Ὀτάνῃ ἐξαίρετα· τάδε δὲ ἐς τὸ κοινὸν ἐβέλευσαν, παριέ- ter se pepi-
 10 ναι ἐς τὰ βασιληΐα πάντα τὸν βουλόμενον τῶν ἐπτά gerint: qua
 ἄνευ ἐσαγγελέος, ἣν μὴ τυγχάνῃ εὐδῶν μετὰ γυναικὸς ratione re-
 βασιλεύς· γαμέειν δὲ μὴ ἐξεῖναι ἄλλοθεν τῷ βασιλεΐ ἢ gem fieri
 ἐκ τῶν συνεπαναστάντων. περὶ δὲ τῆς βασιληΐῃς ἐβου- voluerint.
 15 πρῶτος φθέγγεται ἐν τῷ προασείῳ, αὐτῶν ἐπιβεβηκό- 85
 των, τοῦτον ἔχειν τὴν βασιληΐην. Δαρείῳ δὲ ἦν ἵππο- Solertia Œ-
 κόμος, ἀνὴρ σοφός, τῷ οὖνομα ἦν Οἰδάρης· πρὸς τοῦτον baris, Darii
 τὸν ἄνδρα, ἐπεὶ τε διελύθησαν, ἔλεξε Δαρεῖος τάδε, equisonis.
 “ Οἰβάρης, ἡμῖν δέδοκται περὶ τῆς βασιληΐῃς ποιέειν
 5 “ κατὰ τάδε· ὅτεν ἂν ὁ ἵππος πρῶτος φθέγγεται ἅμα
 “ τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι, αὐτῶν ἐπαναβεβηκότων, τοῦτον ἔχειν
 “ τὴν βασιληΐην. νῦν ὦν εἴ τινα ἔχεις σοφίην, μηχανῶ
 “ ὥς ἂν ἡμεῖς σχῶμεν τοῦτο τὸ γέρας, καὶ μὴ ἄλλος
 “ τις.” Ἀμείβεται Οἰδάρης τοῖσδε, “ Εἰ μὲν δὴ, ὦ
 10 “ δέσποτα, ἐν τούτῳ τοί ἐσι ἢ βασιλέα εἶναι ἢ μὴ, θάρ-
 “ σεε τούτου εἵνεκε, καὶ θυμὸν ἔχε ἀγαθόν· ὥς βασι-
 “ λεὺς οὐδεὶς ἄλλος πρὸ σεῦ ἔσαι· τοιαῦτα ἔχω φάρ-
 “ μακα.” Λέγει Δαρεῖος, “ Εἰ τοίνυν τι τοιοῦτον ἔχεις
 “ σόφισμα, ὥρῃ μηχανᾶσθαι, καὶ μὴ ἀναβάλλεσθαι·
 15 “ ὥς τῆς ἐπιούσης ἡμέρης ὁ ἀγὼν ἡμῖν ἐσι.” Ἀκούσας
 ταῦτα ὁ Οἰδάρης, ποιέει τοιόνδε· ὥς ἐγένετο ἡ νύξ, τῶν
 θηλέων ἵππων μίην, τὴν ὁ Δαρείου ἵππος ἔσεργε μάλι-
 σα, ταύτην ἀγαγὼν ἐς τὸ προάσειον, κατέδησε, καὶ ἐπή-
 20 γαγε τὸν Δαρείου ἵππον· καὶ τὰ μὲν πολλὰ περιήγαγε
 ἀγχοῦ τῇ ἵππῳ, ἐγχρίμπτων τῇ θηλέῃ· τέλος δὲ, ἐπῆκε
 ὀχεῦσαι τὴν ἵππον. Ἀμ’ ἡμέρῃ δὲ διαφασκούσῃ, οἱ 86
 5 ἔξ, κατὰ συνεθήκαντο, παρῆσαν ἐπὶ τῶν ἵππων· διεξε- Darius equi
 λαυνόντων δὲ κατὰ τὸ προάσειον, ὥς κατὰ τοῦτο τὸ χω- hinnitu fa-
 ρίον, ἐγίνοντο ἵνα τῆς παροιχομένης νυκτὸς κατεδέδετο ἡ ctus rex, et
 5 θήλεα ἵππος, ἐνθαῦτα ὁ Δαρεῖος ἵππος προσδραμὼν ἔχρε- statim omni-
ne confir-
matus.

- μέτισε· ἅμα δὲ τῷ ἵππῳ τοῦτο ποιήσαντι, ἀσραπὴ ἐξ αἰθέρης καὶ βροντὴ ἐγένετο. ἐπιγενόμενα δὲ ταῦτα τῷ Δαρείῳ, ἐτελέωσέ μιν, ὥσπερ ἐκ συνθέτου τευ γεγόμενα· οἱ δὲ, καταθορόντες ἀπὸ τῶν ἵππων, προσεκύνηον τὸν Δαρεῖον ὡς βασιλῆα. Οἱ μὲν δὴ φασὶ τὸν Οἰβάρεα ταῦτα μηχανήσασθαι· οἱ δὲ, τοιάδε· (καὶ γὰρ ἐπ' ἀμφότερα λέγεται ὑπὸ Περσέων) ὡς τῆς ἵππου ταύτης τῶν ἄρθρων ἐπιψάσας τῇ χειρὶ, ἔχει αὐτὴν κρύψας ἐν τῇσι ἀναξυρίσι· ὡς δὲ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι ἀπίεσθαι μέλλειν τοὺς ἵππους, τὸν Οἰβάρεα τοῦτον ἐξείραντα τὴν χεῖρα, πρὸς τοῦ Δαρείου ἵππου τοὺς μυκτῆρας προσενεῖ· καὶ τὸν δὲ, αἰσθόμενον, φριμάξασθαι τε καὶ χρεμετίσαι. Δαρεῖός τε δὴ ὁ Ὑσάσπεος βασιλεὺς ἀπεδέδεκτο, καὶ οἱ ἦσαν ἐν τῇ Ἀσίῃ πάντες κατήκοοι, πλὴν Ἀραβίων, Κύρου τε κατασβεψαμένου, καὶ ὕστερον αὐτὶς Καμβύσεω. Ἀράβιοι δὲ οὐδαμᾶ κατήκουσαν ἐπὶ δουλοσύνῃ Πέρσῃσι, ἀλλὰ ξεῖνοι ἐγένοντο, παρέντες Καμβύσεα ἐπ' Αἴγυπτον· ἀεκόντων γὰρ Ἀραβίων, οὐκ ἂν ἐσβάλλοιεν Πέρσαι ἐς Αἴγυπτον· γάμους τε τοὺς πρώτους ἐγάμει Πέρσῃσι ὁ Δαρεῖος, Κύρου μὲν δύο θυγατέρας, Ἀτοσσάν τε καὶ Ἀρτυσώνην· τὴν μὲν Ἀτοσσαν, προσυνοικήσασαν Καμβύσῃ τε τῷ ἀδελφεῷ καὶ αὐτὶς τῷ μάγῳ· τὴν δὲ Ἀρτυσώνην, παρθένον. ἐτέρην δὲ Σμέρδιος τοῦ Κύρου θυγατέρα ἔγημε, τῇ οὐνομα ἦν Πάρμυς· ἔσχε δὲ καὶ τὴν τοῦ Ὀτάνεω θυγατέρα, ἣ τὸν μάγον κατάδηλον ἐποίησε. δυνάμιός τε πάντα οἱ ἐπιπλέατο. πρῶτον μὲν νυν τύπον ποιησάμενος λίθινον, ἔψησε· ζῶον δὲ οἱ ἐνῆν, ἀνὴρ ἱππεύς· ἐπέγραψε δὲ γράμματα λέγοντα τάδε, ΔΑΡΕΙΟΣ Ὁ ὙΣΤΑΣΠΕΟΣ ΣΥΝ ΤΕ ΤΟΥ ἸΠΠΟΥ ΤΗ ΑΡΕΤΗ, τὸ οὐνομα λέγων, ΚΑΙ ΟΙΒΑΡΕΟΣ ΤΟΥ ἸΠΠΟΚΟΜΟΥ, ΕΚΤΗΣΑΤΟ ΤΗΝ ΠΕΡΣΕΩΝ ΒΑΣΙΛΗΙΗΝ. Ποιήσας δὲ ταῦτα ἐν Πέρσῃσι, ἀρχὰς κατεστήσατο εἴκοσι, τὰς αὐτοὶ καλέεσσι σατραπηΐας· καταστήσας δὲ τὰς ἀρχὰς, καὶ ἄρχοντας ἐπιστήσας, ἐτάξατο φόρους οἱ προσιέναι κατὰ ἔθνεά τε, καὶ πρὸς τοῖσι ἔθνεσι τοὺς πλετισιοχώρους προστάσων, καὶ ὑπερβαίνων τοὺς προσεχέας, τὰ ἐκαστέρῳ ἄλλοισι ἄλλα ἔθνεα νέμων. ἀρχὰς δὲ καὶ φόρων πρόσοδον τὴν

87
Ebaris artificium ab aliis aliter narrari.

88
Darius imperium in Asianos omnes, praeter Arabas, tenet: uxores ducit primarias IV: monumentum statuit addeptionis regni.

89
Satrapiarum xx et rei tributariae descriptio a Dario facta: Babylonium talentum LXXXVIII.

ἐπέτειον κατὰ τάδε διεΐλε. τοῖσι μὲν αὐτέων ἀργύριον ^{minarum}
 ἀπαγινέουσι εἴρητο Βαβυλώνιον ^{Euboica-} ^{rum: Dari-}
 10 γινέειν· τοῖσι δὲ χρυσίον ἀπαγινέουσι, Εὐβοεικόν. τὸ δὲ ^{us, institor;}
 Βαβυλώνιον τάλαντον δύναται Εὐβοῖδας * ἐβδομήκοντα ^{Cambyses,}
 μνέας. ἐπὶ γὰρ Κύρου ἄρχοντος, καὶ αὐτὶς Καμβύσεω, ^{dominus;}
 ἦν κατεστηκὸς οὐδὲν φόρου πέρα, ἀλλὰ δῶρα ἀγίνεον· διὰ ^{Cyrus, pa-}
 δὲ ταύτην τὴν ἐπίταξιν τοῦ φόρου, καὶ παραπλήσια ^{ter.}
 15 ταύτῃ ἄλλα, λέγουσι Πέρσαι ὡς Δαρεῖος μὲν ἦν κάπη-
 λος· Καμβύσης δὲ, δεσπότης· Κύρος δὲ, πατήρ· ὁ μὲν,
 ὅτι ἐκαπήλευε πάντα τὰ πρήγματα· ὁ δὲ, ὅτι χαλεπὸς
 τε ἦν καὶ ὀλίγωρος· ὁ δὲ, ὅτι ἡπιὸς τε, καὶ ἀγαθὰ σφι
 πάντα ἐμηχανήσατο. Ἀπὸ μὲν δὴ Ἰώνων, καὶ Μαγνή- 90-94
 των τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ Αἰολέων, καὶ Καρῶν, καὶ Λυ- ^{Populorum}
 κίων, καὶ Μιλυέων, καὶ Παμφύλων, εἰς γὰρ ἦν οἱ τετα- ^{in satrapias}
 γμένος φόρος οὗτος, προσήιε τετρακόσια τάλαντα ἀργυ- ^{descripto-}
 5 ρίου. ὁ μὲν δὴ πρῶτος οὗτός οἱ νομὸς κατεστήκεε. ἀπὸ ^{rum nomi-}
 δὲ Μυσῶν, καὶ Λυδῶν, καὶ Λασονίων, καὶ Καβαλίων, ^{na; tributi-}
 καὶ Ὑγεννέων, πεντακόσια τάλαντα· νομὸς δεύτερος ^{que singulis}
 οὗτος. ἀπὸ δὲ Ἑλλησποντίων τῶν ἐπὶ δεξιὰ ἐσπλέοντι, ^{satrapiis im-}
 καὶ Φρυγῶν, καὶ Θρηίκων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ Πα- ^{positi mag-}
 10 φλαγόνων, καὶ Μαριανδυνῶν, καὶ Συρίων, ἐξήκοντα καὶ ^{nitudo.}
 τριηκόσια ἦν τάλαντα φόρος· νομὸς τρίτος οὗτος. ἀπὸ
 δὲ Κιλικίων, ἵπποι τε λευκοὶ ἐξήκοντα καὶ τριηκόσιοι,
 ἐκάστης ἡμέρης εἰς γινόμενος, καὶ τάλαντα ἀργυρίου πεν-
 τακόσια· τούτων δὲ τεσσεράκοντα καὶ ἑκατὸν ἐς τὴν
 15 Φρυγέεσσαν ἵππον τὴν Κιλικίην χώραν ἀναισιμουῖτο, τὰ δὲ
 τριηκόσια καὶ ἐξήκοντα Δαρείω ἐφοίτα· νομὸς τέταρτος
 ἔτος. Ἀπὸ δὲ Ποσειδηΐς πόλιος, τὴν Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμ- 91
 φιάρσεω οἰκισε ἐπ' ἔροισι τοῖσι Κιλικίων τε καὶ Σύρων, ἀρ-
 ξάμενον ἀπὸ ταύτης μέχρι Αἰγύπτου, πλὴν μοίρης τῆς Ἀ-
 ραβίων, ταῦτα γὰρ ἦν ἀτελέα, πεντήκοντα καὶ τριηκόσια
 5 τάλαντα φόρος ἦν· ἐς δὲ ἐν τῷ νομῷ τῷ Φοινίκῃ τε πᾶ-
 σα, καὶ Συρίῃ ἢ Παλαιστίνῃ καλεσμένη, καὶ Κύπρος· νομὸς
 μέμπτος οὗτος. ἀπ' Αἰγύπτου δὲ, καὶ Λιβύων τῶν προσε-
 χέων Αἰγύπτῳ, Κυρήνης τε καὶ Βάρκης, ἐς γὰρ τὸν Αἰγύ-
 πτιον νομὸν αὐταὶ ἐκεκοσμέατο, ἑπτακόσια προσήιε τάλ-
 10 λαντα, πᾶρες τοῦ ἐκ τῆς Μοίριος λίμνης γινομένου ἀρ-
 γυρίου, τὸ ἐγίνετο ἐκ τῶν ἰχθύων· τούτου τε δὴ χωρὶς

τοῦ ἀργυρίου, καὶ τοῦ μετρουμένου σίτου προσήϊε ἑπτα-
 κόσια τάλαντα· πρὸς γὰρ δύο καὶ δέκα μυριάσι Περ-
 σέων τε τοῖσι ἐν τῷ Λευκῷ τείχεϊ τῷ ἐν Μέμφι κατοι-
 κημένοισι καταμετρέουσι, καὶ τοῖσι τούτων ἐπικούροισι· 15
 νομὸς ἕκτος οὗτος. Σατταγύδαι δὲ, καὶ Γανδάριοι, καὶ
 Δαδίκαι τε καὶ Ἀπαρύται, ἐς τῷτὸ τεταγμένοι, ἑβδο-
 μήκοντα καὶ ἑκατὸν τάλαντα προσέφερον· νομὸς δὲ
 οὗτος ἑβδομος. ἀπὸ Σούσων δὲ, καὶ τῆς ἄλλης Κισσίων
 92 χώρης, τριηκόσια· νομὸς ὄγδοος οὗτος. Ἀπὸ Βαβυλῶνος
 δὲ, καὶ τῆς λοιπῆς Ἀσσυρίης, χίλιά οἱ προσήϊε τάλαν-
 τα ἀργυρίου, καὶ παῖδες ἑκτομῖαι πεντακόσιοι· νομὸς
 εἵνατος οὗτος. ἀπὸ δὲ Ἀγθατάνων καὶ τῆς λοιπῆς Μη-
 δικῆς, καὶ Παρικανίων, καὶ Ὀρδοκορυβαντίων, πεντή- 5
 κοντά τε καὶ τετρακόσια τάλαντα· νομὸς δέκατος οὗτος.
 Κάσπιοι δὲ καὶ * Παισίκαι, Παντίμαδοί τε καὶ Δα-
 ρεῖται, ἐς τῷτὸ συμφέροντες, διηκόσια τάλαντα ἀπα-
 γίνεον· νομὸς ἐνδέκατος οὗτος. ἀπὸ Βακτριανῶν δὲ μέ-
 χρι Αἰγλῶν, ἐξήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα φόρος 10
 93 ἦν· νομὸς δεκάδεκατος οὗτος. Ἀπὸ Πακτυϊκῆς δὲ, καὶ
 Ἀρμενίων, καὶ τῶν προσεχέων μέχρι τοῦ πόντου τοῦ
 Εὐξείνου, τετρακόσια τάλαντα· νομὸς τρίτος καὶ δέκα-
 τος οὗτος. ἀπὸ δὲ Σαγαρτίων, καὶ Σαραγγέων, καὶ Θα-
 μαναίων, καὶ Οὐτίων, καὶ Μύκων, καὶ τῶν ἐν τῇσι 5
 νήσοισι οἰκεόντων τῶν ἐν τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ, ἐν τῇσι
 τοὺς Ἀνασπάσους καλεομένους κατοικίζει βασιλεὺς, ἀπὸ
 τούτων πάντων ἑξακόσια τάλαντα ἐγίνετο φόρος· νομὸς
 τέταρτος καὶ δέκατος οὗτος. Σάκαι δὲ καὶ * Κάσπειροι
 πεντήκοντα καὶ διηκόσια ἀγίνεον τάλαντα· νομὸς πέμ- 10
 πτος καὶ δέκατος οὗτος. Πάρδοι δὲ καὶ Χοράσμιοι,
 καὶ Σογδοί τε καὶ Ἀρειοι, τριηκόσια τάλαντα· νομὸς
 94 ἕκτος καὶ δέκατος οὗτος. Παρικάνιοι δὲ, καὶ Αἰθίοπες
 οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας, τετρακόσια τάλαντα ἀπαγίνεον· νομὸς
 ἑβδομος καὶ δέκατος οὗτος. Ματιηνοῖσι, καὶ Σάσπειρσι,
 καὶ Ἀλαροδίοισι διηκόσια ἐπετέτακτο τάλαντα· νομὸς
 ὄγδοος καὶ δέκατος οὗτος. Μόσχοισι δὲ, καὶ Τιβαρη- 5
 νοῖσι, καὶ Μάκρωσι, καὶ Μοσυνοίοισι, καὶ * Μαρσί,
 τριηκόσια τάλαντα προεΐρητο· νομὸς εἵνατος καὶ δέκα-
 τος οὗτος. Ἰνδῶν δὲ πλῆθος τε πολλῷ πλεῖζόν ἐστι

πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν ἀνθρώπων, καὶ φόρον ἀπαγί-
 10 νεον πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους, ἐξήκοντα καὶ τριηκόσια
 τάλαντα ψήγματος νομὸς εἰκοσὸς οὗτος. Τὸ μὲν δὴ 95
 ἀργύριον τὸ Βαβυλώνιον πρὸς τὸ Εὐβοικὸν συμβαλλεό-
 μενον τάλαντον, εἶναι * τεσσεράκοντα καὶ πεντακόσια
 καὶ εἰνακισχίλια τάλαντα· τὸ δὲ χρυσίον τρισκαίδεκα-
 5 ἑξάσιον λογιζόμενον, τὸ ψῆγμα εὐρίσκεται ἐν Εὐβοικῶν
 τάλαντων ὀγδώκοντα καὶ ἑξακοσίων καὶ τέτρακισχιλίων.
 τούτων ὧν πάντων συντιθεμένων τὸ πλῆθος, Εὐβοικὰ
 τάλαντα συνελέγετο εἰς τὸν ἐπέτειον φόρον Δαρείῳ, μύ-
 ρια καὶ τετρακισχίλια καὶ πεντακόσια καὶ ἐξήκοντα·
 τὸ δ' ἔτι τούτων ἔλασσον ἀπιεῖς, οὐ λέγω. Οὗτος Δα-
 ρεῖῳ προσήϊε φόρος ἀπὸ τε τῆς Ἀσίας, καὶ τῆς Λιβύης
 ὀλιγαχόθεν. προϊόντος μέντοι τοῦ χρόνου, καὶ ἀπὸ
 νήσων προσήϊε ἄλλος φόρος, καὶ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ μέ-
 5 χρι Θεσσαλίας οἰκημένων. τοῦτον τὸν φόρον Θησαυρί-
 ζει ὁ βασιλεὺς τρόπῳ τοιῷδε· εἰς πίδαους κεραμίνους τή-
 ξας καταχέει· πλήσας δὲ τὸ ἄγγος, περιαιρέει τὸν
 κέραμον· ἐπεὰν δὲ δεηθῇ χρημάτων, κατακόπτει τοσοῦ-
 τον ὅσου ἂν ἐκάστοτε δέηται. Αὗται μὲν νυν ἀρχαί τε
 ἦσαν, καὶ φόρων ἐπιτάξεις. ἡ Περσίς δὲ χώρα μούνη 96
 μοι οὐκ εἴρηται δασμοφόρος· ἀτελέα γὰρ Πέρσαι νέμον-
 ται χώραν. οἶδε δὲ φόρον μὲν οὐθέννα ἐτάχθησαν φέρειν,
 5 δῶρα δὲ ἀγίνεον· Αἰθίοπες οἱ πρόσθεροι Αἰγύπτῳ, τοὺς
 Καμβύσης ἐλαύνων ἐπὶ τοὺς Μακροβίους Αἰθίοπας κα-
 τεστρέψατο· οἱ περί τε Νύσῃν τὴν ἱρὴν κατοίκηνται, καὶ
 τῷ Διονύσῳ ἀνάγουσι τὰς ὀρτάς. οὗτοι οἱ Αἰθίοπες καὶ
 οἱ πλησιόχωροι τούτοις, σπέρματι μὲν χρέωνται τῷ
 10 αὐτῷ τῷ καὶ οἱ Καλαντίαι Ἰνδοί· οἰκήματα δὲ ἔκτην-
 ται κατάγαια. οὗτοι συναμφοτέροι διὰ τρίτου ἔτεος
 ἀγίνεον, ἀγινέουσι δὲ καὶ τὸ μέχρι ἐμεῦ, δύο χοίνικας
 ἀπύρου χρυσίου, καὶ διηκοσίας φάλαγγας ἐβένου, καὶ
 πέντε παῖδας Αἰθίοπας, καὶ ἐλέφαντος ὀδόντας μεγά-
 15 λους εἴκοσι. Κόλχοι δ' ἐτάξαντο εἰς τὴν δωρεὴν, καὶ οἱ
 προσεχέες μέχρι τοῦ Καυκάσιος οὗρου· εἰς τοῦτο γὰρ
 τὸ οὖρος ὑπὸ Πέρσῃσι ἄρχεται· τὰ δὲ πρὸς βορρὴν ἀνε-
 μον τοῦ Καυκάσιος, Περσέων οὐδὲν ἔτι φροντίζει· οὗ-
 τοι ὧν δῶρα τὰ ἐτάξαντο, ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ διὰ πεντε-

Argentum
 ex tributis,
 Euboica ta-
 lenta 9880 :
 auri ad ar-
 gentum pro-
 portio, tre-
 decupla He-
 rodoti tem-
 pore : sub-
 ducta sum-
 ma omnium
 tributorum.

96

Tributum a-
 liud tempo-
 re post redi-
 ens ex insu-
 lis Græcis et
 locis Euro-
 pæ usque ad
 Thessaliam :
 pecunia quo-
 modo in the-
 sauros con-
 dita.

97

Persæ a tri-
 butis immu-
 nes : Æthio-
 pum Ægy-
 pto finiti-
 morum, et
 Colchorum,
 et Arabum
 dona.

98-102

India, prima regio ad orientem: quo tractu sabulosa et vasta: ejus multae gentes, lingua dissonae, victu et moribus diversae: Indorum Ichthyophagorum navigia singula e genu arundinis, et vestes ex phleo.

99

Indi Padai vivunt carnibus crudis: aegrotos et senes mactant et epulantur.

100

Indi alii qui herba victitant, et morbo affecti secedunt in locum solum.

τηρίδος ἀγίνεον, ἑκατὸν παῖδας, καὶ ἑκατὸν παρθέ-²⁰
 νους. Ἀράβιοι δὲ χίλια τάλαντα ἀγίνεον λιβανωτοῦ
 ἀνὰ πᾶν ἔτος. ταῦτα μὲν ὦν δῶρα πάρεξ τοῦ φόρου
 βασιλεῖ ἐκαμίζοντο. Τὸν δὲ χρυσὸν τοῦτον τὸν πολ-
 λὸν οἱ Ἰνδοὶ, ἀπ' οὗ τὸ ψῆγμα τῷ βασιλεῖ τὸ εἰρημέ-
 νον καμίζουσι, τρόπῳ τοιῷδε κτέωνται. ἔστι τῆς Ἰνδικῆς
 χώρας τὸ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα ψάμμος· τῶν γὰρ ἡμεῖς
 ἴδμεν, τῶν καὶ πέρα ἀτρεκές τι λέγεται, πρῶτοι πρὸς ἡ
 ἡῶ καὶ ἡλίου ἀνατολὰς οἰκέουσι ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ
 Ἀσίῃ Ἰνδοί. Ἰνδῶν γὰρ τὸ πρὸς τὴν ἡῶ ἐρημίη ἐστὶ, διὰ
 τὴν ψάμμον. ἔστι δὲ πολλὰ ἔθνηα Ἰνδῶν, καὶ οὐκ ὁμό-
 φωνά σφίσι· καὶ οἱ μὲν αὐτῶν, νομάδες εἰσὶ· οἱ δὲ, οὗ-
 οἱ δὲ, ἐν τοῖσι ἔλεσι οἰκέουσι τοῦ ποταμοῦ· καὶ ἰχθύας¹⁰
 σιτέονται ὠμούς, τοὺς αἰρέουσι ἐκ πλοίων καλαμίνων
 ὀρμεώμενοι. καλάμου δὲ ἐν γόνυ πλοῖον ἕκασον ποιεέ-
 ται. οὗτοι μὲν δὴ τῶν Ἰνδῶν φορέουσι ἐσθῆτά τε φλοῖ-
 νην· ἣν ἐπεὰν ἐκ τοῦ ποταμοῦ φλοῦν ἀμήσωσι καὶ κό-
 ψωσι, τὸ ἐνδεῦτεν φοροῦν τρόπον καταπλέξαντες, ὥς¹⁵
 θώρηκα ἐνδυνέουσι. Ἄλλοι δὲ τῶν Ἰνδῶν πρὸς ἡῶ
 οἰκέοντες τούτων, νομάδες εἰσὶ, κρεῶν ἐδεςαὶ ὠμῶν· κα-
 λέονται δὲ Παδαῖοι· νόμοισι δὲ τοιοισίδε λέγονται χρᾶ-
 σθαι· ὅς ἂν κάμη τῶν ἄσων, ἣν τε ἀνῆρ, ἣν τε γυνή,
 τὸν μὲν ἄνδρα ἄνδρες οἱ μάλιστ' αἱ ὁμιλέοντες κτείνουσι,⁵
 φάμενοι αὐτὸν, τηκόμενον τῇ νούσῳ, τὰ κρέα σφίσι
 διαφθείρεσθαι· ὁ δὲ, ἀπαρνεόμενός ἐστι μὴ μὲν νοσέειν·
 αἱ δὲ, οὐ συγγινωσκόμενοι, ἀποκτείναντες κατευωχέον-
 ται. ἣν δὲ γυνή κάμη, ὥσαύτως αἱ ἐπιχρεώμεναι μάλιστ'
 γυναῖκες ταῦτ' αὖ τοῖσι ἀνδράσι ποιεῦσι. τὸν γὰρ δὴ ἐς γῆ-¹⁰
 ρας ἀπικόμενον θύσαντες, κατευωχέονται. ἐς δὲ τούτου
 λόγον οὐ πολλοὶ τινες αὐτέων ἀπικνέονται· πρὸ γὰρ τοῦ
 τὸν ἐς νοῦσον πάντα πίπτοντα κτείνουσι. Ἐτέρων δὲ
 ἐστὶ Ἰνδῶν ὅδε ἄλλος τρόπος· οὔτε κτείνουσι οὐδὲν, ἔμψο-
 χον, οὔτε τι σπείρουσι, οὔτε οἰκίας νομίζουσι ἐκτῆσθαι·
 παιηφαγέουσι δὲ, καὶ αὐτοῖσι ἐστὶ ὅσον κέγχρος τὸ μέ-
 γαθος ἐν κάλυκι, αὐτόματον ἐκ τῆς γῆς γινόμενον· τὸ
 συλλέγοντες, αὐτῇ κάλυκι ἔψουσί τε καὶ σιτέονται. ὅς
 δ' ἂν ἐς νοῦσον αὐτέων πέσῃ, ἐλθὼν ἐς τὴν ἐρημον κέε-
 ται· φροντίζει δὲ οὐδεὶς οὐτ' ἀποθανόντος, οὔτε κάμνον-

101
 102-3
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

105
Indorum
præcep-
s fu-
ga post au-
rum colle-
ctum: ca-
meli mares
feminis cur-
su impares:
aurum fos-
sile apud
Indos rari-
us.

106
Terras ex-
tremas divi-
tiis, Græci-
am tempe-
statibus an-
tecellere:
Indiæ bona:
Medorum
equi Nisæi
præstantis-
simi. [7, 40.]

107
Bona Ara-
biæ: thuris
collectio

ἀνθρώποισι τὸ ἐωθινόν· οὐ κατὰπερ τοῖσι ἄλλοισι με-
σαμβρίας, ἀλλ' ὑπερτείλας μέχρις οὗ ἀγορῆς διαλύσιος.
τοῦτον δὲ τὸν χρόνον καίει πολλῶ μᾶλλον, ἢ τῇ μεσαμ-
βρίῃ τὴν Ἑλλάδα, οὕτως ὥς ἐν ὕδατι λόγος αὐτοῦς ἐσι
βρέχεσθαι τηνικαῦτα. μεσοῦσα δὲ ἡ ἡμέρη, σχεδὸν 10
παραπλησίως καίει τοὺς τε ἄλλους ἀνθρώπους καὶ τοὺς
Ἰνδοὺς. ἀποκλιναμένης δὲ τῆς μεσαμβρίας, γίνεται σφι
ὁ ἥλιος κατὰπερ τοῖσι ἄλλοισι ὁ ἐωθινός· καὶ τὸ ἀπὸ
τούτου ἐπιὼν ἔτι μᾶλλον ψύχει, ἐς ὃ ἐπὶ δυσμῆσι ἑὼν,
καὶ τὸ κάρτα ψύχει. Ἐπεὰν δὲ ἔλθωσι ἐς τὸν χώρον
οἱ Ἰνδοὶ ἔχοντες θυλάκια, ἐμπλήσαντες ταῦτα τῆς
ψάμμου, τὴν ταχίστην ἐλαύνουσι ὀπίσω· αὐτίκα γὰρ οἱ
μύρμηκες ὁδμῇ, ὥς δὴ λέγεται ὑπὸ Περσέων, μαθόντες
διώκουσι. εἶναι δὲ ταχύτητα οὐδενὶ ἑτέρῳ ὁμοιον, οὕτω 5
ὥς εἰ μὴ προλαμβάνειν τῆς ὁδοῦ τοὺς Ἰνδοὺς ἐν ᾧ τοὺς
μύρμηκας συλλέγεσθαι, οὐδένα ἂν σφεων ἀποσώζεσθαι.
τοὺς μὲν νυν ἔρσενας τῶν καμήλων, εἶναι γὰρ ἥσσονας
θεῖν τῶν θηλέων, καὶ παραλύεσθαι ἐπελκομένους, οὐκ
ὁμοῦ ἀμφοτέρους· τὰς δὲ θηλέας ἀναμιμνησκομένας τῶν 10
ἑλιπον τέκνων, ἐνδιδόναι μαλακὸν οὐδέν. τὸν μὲν δὲ
πλέω τοῦ χρυσοῦ οὕτω οἱ Ἰνδοὶ κτῶνται, ὥς Πέρσαι
Φασί· ἄλλος δὲ σπανιώτερός ἐστι ἐν τῇ χώρῃ ὀρυσσόμε-
νος. Αἱ δ' ἐσχατιαὶ κως τῆς οἰκουμένης τὰ κάλλιστα
ἔλαχον, κατὰπερ ἡ Ἑλλὰς τὰς ὥρας πολλόν τι κάλλιστα
κεκραμένας ἔλαχε. τοῦτο μὲν γὰρ πρὸς τὴν ἑω ἐσχάτη
τῶν οἰκεομένων ἡ Ἰνδική ἐστι, ὥσπερ ὀλίγον πρότερον εἴ-
ρηκα· ἐν ταύτῃ τοῦτο μὲν, τὰ ἔμψυχα τετράποδά τε 5
καὶ τὰ πετηνὰ πολλῶ μέζω ἢ ἐν τοῖσι ἄλλοισι χωρί-
οισί ἐστι, πάρεξ τῶν ἵππων· (τοῦτο δὲ ἐσσοῦνται ὑπὸ τῶν
Μηδικῶν, Νισαίων δὲ καλεομένων ἵππων) τοῦτο δὲ
χρυσὸς ἀπλετος αὐτόθι ἐστὶ, ὁ μὲν, ὀρυσσόμενος· ὁ δὲ,
καταφορεύμενος ὑπὸ ποταμῶν· ὁ δὲ, ὥσπερ ἐσήμανα, 10
ἀρπαζόμενος. τὰ δὲ δένδρα τὰ ἄγρια αὐτόθι φέρει καρ-
πὸν εἴρια καλλονῇ τε προφέροντα καὶ ἀρετῇ τῶν ἀπὸ
τῶν οἴων· καὶ ἐσθῆτι οἱ Ἰνδοὶ ἀπὸ τούτων τῶν δενδρέων
χρέωνται. Πρὸς δ' αὖ μεσαμβρίας ἐσχάτη Ἀραβίῃ τῶν
οἰκεομένων χωρίων ἐστὶ· ἐν δὲ ταύτῃ λιθανωτός τέ ἐστι μέ-
νη χωρέων πασέων φυόμενος, καὶ σμύρνη, καὶ κασίη, καὶ

κιννάμωμον, καὶ λήδανον. ταῦτα πάντα πλὴν τῆς
 5 σμύρνης, δυσπετέως κτέωνται οἱ Ἀράβιοι. τὸν μὲν γε
 λιβανωτὸν συλλέγουσι, τὴν σύρακα θυμιῶντες, τὴν ἐς
 Ἑλληνας Φοίνικες ἐξάγουσι· ταύτην θυμιῶντες λαμ-
 βάνουσι· τὰ γὰρ δένδρεα ταῦτα τὰ λιβανωτοφόρα ὄφεις
 ὑπόπτεροι, μικροὶ τὰ μεγάλα, ποικίλοι τὰ εἶδη, φυ-
 10 λάσσουσι, πλήθει πολλοὶ περὶ δένδρον ἕκαστον· οὗτοι
 οἵπερ ἐπ' Αἴγυπτον ἐπιστρατεύονται. οὐδενὶ δὲ ἄλλῳ
 ἀπελαύνονται ἀπὸ τῶν δένδρεων, ἢ τῆς σύρακος τῷ κα-
 πνῷ. Λέγουσι δὲ καὶ τότε Ἀράβιοι, ὡς πᾶσα ἂν γῆ 108
 ἐπίμπλατο τῶν ὀφίων τούτων, εἰ μὴ γίνεσθαι κατ' αὐ-
 τοὺς οἷόν τι κατὰ ἐχίδνας ἡπισάμην γίνεσθαι. καί πως
 τοῦ θείου ἢ προνοίῃ, ὥσπερ καὶ οἶκός ἐστι, εὐῶσα σοφῇ,
 5 ὅσα μὲν [γὰρ] ψυχὴν τε δειλὰ καὶ ἐδώδιμα, ταῦτα μὲν
 πάντα πολύγονα πεποίηκεν, ἵνα μὴ ἐπιλίπηται κατ-
 εσθιόμενα· ὅσα δὲ σκέτλια καὶ ἄμικτα, ὀλιγόγονα.
 τοῦτο μὲν, ὅτι ὁ λαγὸς ὑπὸ παντὸς θηρεύεται θηρίου καὶ
 ὄρνιθος καὶ ἀνθρώπου, οὕτω δὲ τι πολύγονόν ἐστι, ἐπι-
 10 κυίσκεται μόνον πάντων θηρίων· καὶ τὸ μὲν δασὺ τῶν
 τέκνων ἐν τῇ γαστρί· τὸ δὲ, ψιλόν· τὸ δὲ, ἄρτι ἐν τῇσι
 μήτρῃσι πλάσσεται· τὸ δὲ, ἀναιρέεται. τοῦτο μὲν δὲ
 τοιοῦτό ἐστι. ἢ δὲ δὴ λέαινα, ἐὼν ἰσχυρότατον καὶ θρα-
 σύτατον, ἅπαξ ἐν τῷ βίῳ τίκτει ἓν· τίκτουςα γὰρ, συν-
 15 ἐκβάλλει τῷ τέκνῳ τὰς μήτρας. τὸ δὲ αἷτιον τούτου
 ἐστὶ. ἐπεὶ ἂν ὁ σκύμνος ἐν τῇ μήτρῃ ἐὼν ἄρχηται διακι-
 νεόμενος, ὁ δὲ, ἔχων ὄνυχας θηρίων πολλὸν πάντων ὀξυ-
 τάτους, ἀμύσσει τὰς μήτρας· αὐξανόμενός τε δὴ πολλῶ
 μᾶλλον ἐπικνέεται καταγράφων· πέλῃς τε δὴ ὁ τόκος
 ἐστὶ, καὶ τοπαράπαν λείπεται αὐτέων ὑγιὲς οὐδὲ ἓν. Ὡς 109
 δὲ καὶ αἱ ἐχιδναὶ τε καὶ οἱ ἐν Ἀραβίοισι ὑπόπτεροι
 ὄφεις, εἰ ἐγίνοντο ὡς ἡ φύσις αὐτοῖσι ὑπάρχει, οὐκ ἂν ᾔην
 βιώσιμα ἀνθρώποισι· νῦν δ' ἐπεὶ θυρνύωνται κατὰ
 5 ζεύγεα, καὶ ἐν αὐτῇ ἢ ὁ ἔρσην τῇ ἐκποιήσῃ, ἀπιεμένου
 αὐτοῦ τὴν γονὴν, ἢ θήλεα ἀπτεται τῆς δειρῆς, καὶ ἐμ-
 φῶσα, οὐκ ἀνίει πρὶν ἂν διαφάγῃ. ὁ μὲν δὲ ἔρσην ἀπο-
 θνήσκει τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ· ἢ δὲ θήλεα τίσιν τοιήνδε
 ἀποτίνει τῷ ἔρσενι· τῷ γονεῖ τιμωρέοντα ἔτι ἐν τῇ γα-
 10 στρί ἐόντα τὰ τέκνα, διεσθίει τὴν μήτραν· διαφαγόντα

suffitu sty-
 racis ad abi-
 gendos ser-
 pentes ala-
 tos. [2, 74.]

Divina pro-
 videntia
 maximus
 utilium be-
 stiarum pro-
 ventus; mi-
 nimus, dira-
 rum: lepus,
 animal fe-
 cundissi-
 mum; lea-
 na, sterilis-
 simum.

Viperas, et
 proprios A-
 rabiae ser-
 pentes ala-
 tos, gignere
 ac parere
 semel.

δὲ τὴν νηδὺν αὐτῆς, οὕτω τὴν ἐκδυσιν ποιεῖται. οἱ δὲ ἄλλοι ὄφεις, ἐόντες ἀνθρώπων οὐ δηλήμονες, τίκτουσιν τε ὦα, καὶ ἐκλέπουσι πολλόν τι χρήμα τῶν τέκνων. αἱ μὲν δὴ νυν ἔχιδναι κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν εἰσὶ· οἱ δὲ ὑπόπτεροι ἐόντες, ἄθροοι εἰσὶ ἐν τῇ Ἀραβίῃ, καὶ οὐδαμῇ 13 ἄλλῃ· κατὰ τοῦτο δοκέουσι πολλοὶ εἶναι. Τὸν μὲν δὴ

110

Casiae collectio : feræ alatae similes vespertilionibus.

801

λαβανωτὸν τοῦτον οὕτω κτῶνται Ἀράβιοι· τὴν δὲ κασίην, ὥδε· ἐπεὰν καταδῆσονται βύρσησι καὶ δέρμασι ἄλλοις πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον, πλὴν αὐτῶν τῶν ὀφθαλμῶν, ἔρχονται ἐπὶ τὴν κασίην· ἡ δὲ ἐν λίμνῃ 5 φύεται οὐ βαθέῃ· περὶ δὲ αὐτὴν καὶ ἐν αὐτῇ αὐλίζεται

Cinnamomum a grandibus alitibus ex ignota regione allatum in nidos hominibus inaccessos, quomodo consequantur.

111

κου θηρία πτερωτὰ, τῇσι νυκτερίσι προσείκελα μάλισσα, καὶ τέτριγε δεινὸν, καὶ ἐς ἀλκὴν ἀλκιμα· τὰ δὲ ἀπαμυνομένους ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, οὕτω δρέπειν τὴν κασίην. Τὸ δὲ δὴ κιννάμωμον ἔτι τούτων θωῦμαςότερον συλλέγουσι. ὅκου μὲν γὰρ γίνεται, καὶ ἥτις μιν γῆ ἢ τρέφουσά ἐστι, οὐκ ἔχουσι εἰπεῖν, πλὴν ὅτι λόγῳ εἰκότι χρεώμενοι, ἐν τοισίδε χωρίοισι φασὶ τινες αὐτὸ φύεσθαι, ἐν τοῖσι ὁ Διόνυσος ἐτράφη. ὄρνιδας δὲ λέγουσι μεγά- 5 λας φορέειν ταῦτα τὰ κάρυφα, τὰ ἡμεῖς ἀπὸ Φοινίκων μαθόντες κεννάμωμον καλέομεν· φορέειν δὲ τὰς ὄρνιδας ἐς νεοσσιὰς προσπεπλασμένας ἐκ πηλοῦ πρὸς ἀποκρήμνοισι οὖρεσι, ἔνθα πρόσβασιν ἀνθρώπῳ οὐδεμίην εἶναι. πρὸς ὧν δὴ ταῦτα τοὺς Ἀραβίους σοφίζεσθαι τάδε 10 βοῶν τε καὶ ὄνων τῶν ἀπογινομένων καὶ τῶν ἄλλων ὑποζυγίων τὰ μέλεα διαταμόντας ὥς μέγιστα, κομίζειν ἐς ταῦτα τὰ χωρία· καὶ σφεα θέντας ἀγχοῦ τῶν νεοσιέων, ἀπαλλάσσεσθαι ἐκὰς αὐτέων· τὰς δὲ ὄρνιδας καταπετομένας, αὐτῶν τὰ μέλεα τῶν ὑποζυγίων ἀναφο- 15 ρεῖν ἐπὶ τὰς νεοσσιὰς· τὰς δὲ, οὐ δυναμένας ἴσχειν, καταρρήνυσθαι ἐπὶ γῆν· τοὺς δὲ, ἐπιόντας συλλέγειν οὕτω μὲν τὸ κιννάμωμον· συλλεγόμενον δὲ ἐκ τούτων ἀπικνέεσθαι ἐς τὰς ἄλλας χώρας. Τὸ δὲ δὴ λήδανον, τὸ Ἀράβιοι καλέουσι λάδανον, ἔτι τούτου θωῦμασιώτερον γίνε- 5 ται. ἐν γὰρ δυσοδομοτάτῳ γινόμενον, εὐωδέστατόν ἐστι· τῶν γὰρ αἰγῶν τῶν [τε] τράγων ἐν τοῖσι πώγῳσι εὐρίσκειται ἐγγινόμενον, οἷον γλοιὸς, ἀπὸ τῆς ὕλης. χρήσι- 5 μον δ' ἐς πολλὰ τῶν μύρων ἐστὶ· θυμιασί τε μάλισσα

112

Ladanum barbis caprarum et hircorum adhærescens, veluti glutinosus humor, a depastis fructicibus.

τοῦτο Ἀράβιοι. Τοσαῦτα μὲν θυωμάτων πέρα εἰρή- 113
 σθω. ἀπόζει δὲ τῆς χώρας τῆς Ἀραβίης θεσπέσιον ὡς Arabia spi-
 ἡδύ. δύο δὲ γένηα οἶων σφί ἐσι θυώματος ἄξια, τὰ οὐ- bus: ovium
 δαμόδι ἐτέρωθί ἐσι. τὸ μὲν αὐτέων ἕτερον ἔχει τὰς duo genera
 οὐράς μακράς, τριῶν πηχέων οὐκ ἐλάσσονας. τὰς εἴ τις longissimis
 ἐπεῖη σφί ἐπέλκειν, λκεια ἂν ἔχοιεν, ἀνατριβομενέων caudis.
 πρὸς τῇ γῇ τῶν οὐρέων. νῦν δ' ἅπας τις τῶν ποιμένων
 ἐπίσταται ξυλουργεῖν ἐς τοσοῦτο. ἀμαξίδας γὰρ ποιεῦ-
 τες, ὑποδέουσι αὐτὰς τῇσι οὐρῇσι, ἐνὸς ἐκάστου κτήνεος
 10 τὴν οὐρὴν ἐπὶ ἀμαξίδα ἐκάστην καταδέοντες. τὸ δὲ ἕτερον
 γένος τῶν οἶων τὰς οὐράς πλατέας φορέουσι, καὶ ἐπὶ
 πῆχυν πλάτος. Ἀποκλιναμένης δὲ μεσαμβρίας, παρή- 114
 κει πρὸς δύνοντα ἥλιον ἢ Αἰθιοπική χώρα, ἐσχάτη τῶν Æthiopia
 οἰκεομένων. αὕτη δὲ χρυσόν τε φέρει πολλόν, καὶ ἐλέ- bona.
 φαντας ἀμφιλαφέας, καὶ δένδρεα πάντα ἄγρια, καὶ ἔβε-
 5 νον, καὶ ἄνδρας μεγίστους καὶ καλλίστους καὶ μακροβιω-
 τάτους. Αὗται μὲν νυν ἐν τε τῇ Ἀσίῃ ἐσχατιαί εἰσι 115-16
 καὶ ἐν τῇ Λιβύῃ. περὶ δὲ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν πρὸς Extremo-
 ἐσπέρην ἐσχατιέων ἔχω μὲν οὐκ ἀτρεκέως λέγειν. οὔτε rum Europæ
 γὰρ ἔγωγε ἐνδέκομαι Ἡριδανόν τινα καλέεσθαι πρὸς tractuum
 5 βαρβάρων ποταμὸν, ἐκδιδόντα ἐς θάλασσαν τὴν πρὸς bona: ele-
 βορῇν ἄνεμον, ἀπ' ὅτευ τὸ ἤλεκτρον φοιτᾷ λόγος ἐσὶ, ctrum, ab
 οὔτε νήσους οἶδα Κασσιτερίδας ἐούσας, ἐκ τῶν ὁ κασσί- Eridano flu-
 τερος ἡμῖν φοιτᾷ. τοῦτο μὲν γὰρ, ὁ Ἡριδανὸς αὐτὸ κατ- vio: stan-
 ηγορέει τὸ οὐνομα, ὡς ἔσι Ἑλληνικόν, καὶ οὐ βαρβαρι- num, ex in-
 10 κόν, ὑπὸ ποιητέω δέ τινος ποιηθέν. τοῦτο δὲ, οὐδενὸς αὐ- sulis Cassite-
 τόπτειω γενομένου οὐ δύναμαι ἀκοῦσαι τοῦτο μελετῶν, ridibus.
 ὅκως θάλασσά ἐσι τὰ ἐπέκεινα τῆς Εὐρώπης. ἐξ
 ἐσχάτης δ' ὧν ὁ, τε κασσίτερος ἡμῖν φοιτᾷ, καὶ τὸ ἤλε-
 κτρον. Πρὸς δὲ ἄρκτου τῆς Εὐρώπης πολλῶ πλείϊδος 116
 χρυσὸς φαίνεται ἐών. ὅκως μὲν γινόμενος, οὐκ ἔχω οὐδὲ Aurum ab
 τοῦτο ἀτρεκέως εἶπαι. λέγεται δὲ ὑπ' ἐκ τῶν γρυπῶν Arimaspi,
 ἀρπάζειν Ἀριμασπούς, ἄνδρας μονοφθάλμους. πείθο- Gryphorum
 5 μαι δὲ οὐδὲ τοῦτο, ὅκως μονόφθαλμοι ἄνδρες φύονται, prædonibus.
 φύσιν ἔχοντες τὴν ἄλλην ὁμοίην τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώ-
 ποισι. αἶδε ὧν ἐσχατιαί οἴκασι περικληῖσαι τὴν
 ἄλλην χώραν, καὶ ἐντὸς ἀπέργουσαι τὰ κάλλιφα δοκέ-
 οντα ἡμῖν εἶναι, καὶ σπανιώτατα ἔχειν αὐτά. Ἔσι δὲ 117
 In Asia pla-

nitres cincta
monte: Aces
fluvius illinc
per montem
quinque lo-
cis interci-
sum labens,
et irrigans
totidem po-
pulorum
terras: ob-
structae se-
ctiones
montis a
Persa, cupi-
ditate lucri
ex aqua im-
pertienda
indigenti-
bus.

πεδῖον ἐν τῇ Ἀσίῃ περικεκλημένον οὐρεῖ πάντοθεν·
διασφάγες δὲ τοῦ οὐρέος εἰσι πέντε· τοῦτο τὸ πεδῖον ἦν
μὲν κοτε Χορασμίων, ἐν οὐροισι ἐὼν τῶν Χορασμίων τε
αὐτέων καὶ Ὑρκανίων, καὶ Πάρθων, καὶ Σαραγγέων, 5
καὶ Θαμαναίων· ἐπεὶ τε δὲ Πέρσαι ἔχουσι τὸ κράτος,
ἐς τοῦ βασιλῆος. ἐκ δὴ ὧν τοῦ περικληϊόντος οὐρέος
τούτου ῥέει ποταμὸς μέγας, οὐνομα δὲ οἱ ἐστὶ Ἀκῆς· οὗ-
τος πρότερον μὲν ἄρδεσκε διαλελαμμένος πανταχοῦ τῶν
εἰρημένων τούτων τὰς χώρας, διὰ διασφάγος ἀγόμενος 10
ἐκάσῃ ἐκάσοισι· ἐπεὶ τε δὲ ὑπὸ τῷ Πέρσῃ εἰσὶ, πεπόνθασι
τοιόνδε. τὰς διασφάγας τῶν οὐρέων ἐνδείμας ὁ βασι-
λεὺς, πύλας ἐπ' ἐκάσῃ διασφάγι ἔστησε· ἀποκεκληϊμένου
δὲ τοῦ ὕδατος τῆς ἐξόδου, τὸ πεδῖον τὸ ἐντὸς τῶν οὐρέων,
πέλαγος γίνεται, ἐνδιδόντος μὲν τοῦ ποταμοῦ, ἔχοντος 15
δὲ οὐδαμῇ ἐξήλυσιν· οὗτοι ὧν οἱ περ ἔμπροσθεν ἐώθεσαν
χρᾶσθαι τῷ ὕδατι, οὐκ ἔχοντες αὐτῷ χρᾶσθαι, συμ-
φορῇ μεγάλη διαχρέωνται. τὸν μὲν γὰρ χειμῶνα ὕει
σφι ὁ θεὸς, ὥσπερ καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι· τοῦ
δὲ θέρους σπείροντες μελίνην καὶ σήσαμον, χρηΐσκοντο 20
τῷ ὕδατι. ἐπεὰν ὧν μηδὲν σφι παραδίδωται τοῦ ὕδατος,
ἐλθόντες ἐς τοὺς Πέρσας αὐτοὶ τε καὶ γυναῖκες, ὅσους
κατὰ τὰς θύρας τοῦ βασιλέως, βοῶσι ὠρυόμενοι· ὁ δὲ
βασιλεὺς τοῖσι δεομένοισι αὐτέων μάλισα ἐντέλλεται
ἀνοίγειν τὰς πύλας τὰς ἐς τοῦτο φερούσας. ἐπεὰν δὲ 25
διάκορος ἢ γῆ σφέων γένηται πίνουσα τὸ ὕδωρ, αὗται μὲν
αἱ πύλαι ἀποκληϊόνται, ἄλλας δ' ἐντέλλεται ἀνοίγειν
ἄλλοισι τοῖσι δεομένοισι μάλισα τῶν λοιπῶν. ὥς δ' ἐγὼ
οἶδ' ἀκούσας, χρήματα μεγάλα πρησόμενος ἀνοίγει,
πᾶρεξ τοῦ φόρου. ταῦτα μὲν δὴ ἔχει οὕτω. 30

118

Intaphernis
regem adire
prohibiti
factum præ-
ceps et cru-
dele in jani-
torem et in-
ternuntium.

ΤΩΝ δὲ τῷ μάγῳ ἐπανασάντων ἑπτὰ ἀνδρῶν,
ἓνα αὐτῶν Ἰνταφέρνεα κατέλαβε ὑβρίσαντα τάδε, ἀπο-
θανεῖν· αὐτίκα μετὰ τὴν ἐπανάσασιν ἤθελε ἐς τὰ
βασιλῆϊα ἐσελθὼν χρηματίσασθαι τῷ βασιλεῖ· καὶ
γὰρ δὴ καὶ ὁ νόμος οὕτω εἶχε, τοῖσι ἐπανασᾶσι τῷ μάγῳ 5
ἔσοδον εἶναι παρὰ βασιλέα ἄνευ ἀγγέλου, ἣν μὴ γυναικὶ
τυγχάνῃ μισγόμενος ὁ βασιλεὺς. οὐκ ὦν δὴ Ἰνταφέρνης
ἐδικαίετο οὐδένα οἱ ἐσαγγεῖλαι· ἀλλ' ὅτι ἦν τῶν ἑπτὰ,
ἐσιέναι ἤθελε· ὁ δὲ πυλουργὸς καὶ ὁ ἀγγελιηφόρος οὐ πε-

10 ριώρεον, φάμενοι τὸν βασιλέα γυναικὶ μίσγεσθαι. ὁ δὲ
 Ἰνταφέρνης, δοκέων σφέας ψεύδεα λέγειν, ποιέει τοιάδε·
 σπασάμενος τὸν ἀκινάκεα, ἀποτάμνει αὐτῶν τὰ τε ὦτα
 καὶ τὰς ῥίνας· καὶ ἀνείρας περὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου,
 περὶ τοὺς αὐχένας σφέων ἔδησε, καὶ ἀπῆκε. Οἱ δὲ τῷ
 βασιλεῖ δεικνύασιν ἐωυτοὺς, καὶ τὴν αἰτίην εἶπον, δι' ἣν
 πεπονθότες εἴησαν. Δαρεῖος δὲ, ἀρρώδησας μὴ κοινῷ
 λόγῳ οἱ ἐξ πεποιηκότες ἔωσι ταῦτα, μεταπεμπόμενος
 5 ἕνα ἕκαστον, ἀπεπειρᾷτο γνώμης, εἰ συνέπαινοί εἰσι τῷ
 πεποιημένῳ. ἐπεὶ τε δὲ ἐξέμαθε ὡς οὐ σὺν ἐκείνοισι εἴη
 ταῦτα πεποιηκώς, ἔλαβε αὐτόν τε τὸν Ἰνταφέρνεα, καὶ
 τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ τοὺς οἰκητίους πάντας· ἐλπίδας
 πολλὰς ἔχων, μετὰ τῶν συγγενέων μιν ἐπιβουλεύειν οἱ
 10 ἐπανάσασιν· συλλαβὼν δὲ σφέας, ἔδησε τὴν ἐπὶ θανάτῳ.
 ἡ δὲ γυνὴ τοῦ Ἰνταφέρνεος φοιτέουσα ἐπὶ τὰς θύρας τοῦ
 βασιλῆος, κλαίεσκε καὶ ὀδυρέσκετο· ποιεῦσα δὲ αἰεὶ
 τῷτὸ τοῦτο, τὸν Δαρεῖον ἔπεισε οἰκτεῖραί μιν. πέμψας
 δὲ ἄγγελον, ἔλεγε τάδε, “ὦ γύναι, βασιλεὺς τοι Δα-
 15 “ρεῖος διδοῖ ἕνα τῶν δεδεμένων οἰκητίων ῥύσασθαι, τὸν
 “βούλεαι ἐκ πάντων.” Ἡ δὲ, βουλευσαμένη, ὑπε-
 κρίνατο τάδε, “Εἰ μὲν δὴ μοι διδοῖ βασιλεὺς ἐνὸς τὴν
 “ψυχὴν, αἰρέομαι ἐκ πάντων τὸν ἀδελφεόν.” Πυθόμε-
 νος δὲ Δαρεῖος ταῦτα, καὶ θωυμάσας τὸν λόγον, πέμψας
 20 ἡγόρευε, “ὦ γύναι, εἰρωτᾷ σε βασιλεὺς, τίνα ἔχουσα
 “γνώμην, τὸν ἄνδρα τε καὶ τὰ τέκνα ἐγκαταλιποῦσα,
 “τὸν ἀδελφεόν εἴλευ περιεῖναί τοι· ὃς καὶ ἀλλοτριώτα-
 “τός τοι τῶν παίδων, καὶ ἥσσον κεχαρισμένος τοῦ ἄν-
 “δρός ἐσι.” Ἡ δ' ἀμείβετο τοῖσδε, “ὦ βασιλεῦ, ἀνὴρ
 25 “μὲν μοι ἂν ἄλλος γένοιτο, εἰ δαίμων ἐθέλοι, καὶ τέκνα
 “ἄλλα, εἰ ταῦτα ἀποβάλοιμι· πατρὸς δὲ καὶ μητρὸς
 “οὐκ ἔτι μευ ζώντων, ἀδελφεὸς ἂν ἄλλος οὐδενὶ τρόπῳ
 “γένοιτο.” Ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρεωμένη, ἔλεξε ταῦτα· εὖ
 τε δὴ ἔδοξε τῷ Δαρείῳ εἰπεῖν ἡ γυνὴ, καὶ οἱ ἀπῆκε τοῦ-
 30 τόν τε τὸν παραιτέετο, καὶ τῶν παίδων τὸν πρεσβύτα-
 τον, ἡσθεὶς αὐτῇ. τοὺς δὲ ἄλλους ἀπέκτεινε πάντας.
 τῶν μὲν δὴ ἐπὶ αὐτίκα τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἀπολώλεε.
 ΚΑΤΑ δὲ κου μάλισα τὴν Καμβύσειω νοῦσον ἐγένετο
 120
 τάδε· ὑπὸ Κύρου κατασθεὶς ἦν Σαρδίῳ ὕπαρχος

119

Darius In-
 taphernem
 cum filiis
 cognatisque
 omnibus
 vinciri jubet
 ad necem :
 uxor Inta-
 phernis da-
 ta optione
 fratrem su-
 mit : remit-
 titur ei et
 frater et fi-
 lius natu
 maximus.

120

Orati Persæ

præfecto
Sardium in-
visus Poly-
crates, ex
opprobrio
quod ipsi
fecerat Mi-
trobatas præ-
fectus Da-
scylii.

121
Nonnullos
tradere a-
liam causam
offensæ Po-
lycratis a-
pud Oræ-
tem; Ana-
creon Teius.

122
Polycrates
primus
Græcorum
temporis hi-
storici affe-
ctans mari-
imperium;
ultimus
temporis
mythici,
Minos Cnos-
sius: Orætis
ad Polycra-
tem epistola
insidiosa.

Ὀροίτης, ἀνὴρ Πέρσης· οὗτος ἐπεθύμησε πρήγματος οὐκ ὀσίου· οὔτε γάρ τι παθὼν οὔτε ἀκούσας μάταιον ἔπος πρὸς Πολυκράτεος τοῦ Σαμίου, οὔτε ἰδὼν πρότερον, 5 ἐπεθύμει λαβὼν αὐτὸν ἀπολέσαι· ὥς μὲν οἱ πλεῖνες λέγουσι, διὰ τοιήνδε τινὰ αἰτίην. ἐπὶ τῶν βασιλῆος θυρέων κατήμενον τὸν τε Ὀροίτην καὶ ἄλλον Πέρσην τῷ οὐνομα εἶναι Μιτροβάτεα, νομοῦ ἄρχοντα τοῦ ἐν Δασκυλείῳ, τούτους ἐκ λόγων ἐς νείκεα συμπεσέειν· κρινομέ- 10 νων δὲ περὶ ἀρετῆς, εἰπεῖν τὸν Μιτροβάτεα τῷ Ὀροίτῃ προφέροντα, “ Σὺ γὰρ ἐν ἀνδρὸς λόγῳ, ὃς βασιλεῖ νῆσον “ Σάμον πρὸς τῷ σῷ νομῷ προσκειμένην οὐ προσε- “ κτήσαο, ὥδε δὴ τι εὐῶσαν εὐπετέα χειρωθῆναι, τὴν “ τῶν τις ἐπιχωρίων πεντεκαίδεκα ὑπλίτῃσι ἐπαναστᾶς 15 “ ἔσχε, καὶ νῦν αὐτῆς τυραννεύει;” Οἱ μὲν δὴ μὴν φασὶ τοῦτο ἀκούσαντα, καὶ ἀλγήσαντα τῷ ὀνείδεϊ, ἐπιθυμῆσαι οὐκ οὔτω τὸν εἰπανπα ταῦτα τίσασθαι, ὥς Πολυκράτεα πάντως ἀπολέσαι, δι’ ὃν τινὰ κακῶς ἤκουσε. Οἱ δὲ ἐλάσσονες λέγουσι πέμψαι Ὀροίτεα ἐς Σάμον κήρυκα ὅτεν δὴ χρήματος δεησόμενον· οὐ γὰρ ὦν δὴ τοῦτό γε λέγεται· καὶ τὸν Πολυκράτεα τυχεῖν κατακείμενον ἐν ἀνδρεῶνι· παρῆναι δέ οἱ καὶ Ἀνακρέοντα τὸν Τήϊον· καί κως εἴτ’ ἐκ προνοίης αὐτὸν κατηλογέοντα τὰ Ὀροίτεω πρήγματα, εἴτε καὶ συντυχίῃ τις τοιαύτη ἐπεγένετο· 5 τὸν τε γὰρ κήρυκα τὸν Ὀροίτεω παρελθόντα διαλέγεσθαι, καὶ τὸν Πολυκράτεα, τυχεῖν γὰρ ἐπεσραμμένον πρὸς τὸν τοῖχον, οὔτε τι μετασραφῆναι, οὔτε ὑποκρίνασθαι. Αἰτίαι μὲν δὴ αὗται διφάσαι λέγονται τοῦ θανάτου τοῦ Πολυκράτεος γενέσθαι· πάρεσι δὲ πείθεσθαι ὁκοτέρῃ τις βούλεται αὐτέων. ὁ δὲ ὦν Ὀροίτης, ἰζόμενος ἐν Μαγνησίῃ τῇ ὑπὲρ Μαιάνδρου ποταμοῦ οἰκημένη, 5 ἐπεμπε Μύρσον τὸν Γύγεω ἄνδρα Λυδὸν ἐς Σάμον ἀγγελίην· ῥέροντα, μαθὼν τοῦ Πολυκράτεος τὸν νόον. Πολυκράτης γὰρ ἐστὶ πρῶτος τῶν ἡμεῖς ἴδμεν Ἑλλήνων, ὃς θαλασσοκρατέειν ἐπενοήθη, πάρεξ Μίνωός τε τοῦ Κνωσίου, καὶ εἰ δὴ τις ἄλλος πρότερος τούτου ἤρξε τῆς θαλάσσης· τῆς δὲ ἀνθρωπότης λεγομένης γενεῆς Πολυκρά- 10 τῆς ἐστὶ πρῶτος, ἐλπίδας πολλὰς ἔχων Ἰωνίης τε καὶ νήσων ἄρξειν. μαθὼν ὦν ταῦτά μιν διανοούμενον ὁ Ὀροί-

της, πέμψας ἀγγελίην, ἔλεγε τάδε, “ ΟΡΟΙΤΗΣ ΠΟ-
 “ ΛΥΚΡΑΤΕΙ ὩΔΕ ΛΕΓΕΙ. Πυνθάνομαι ἐπιβου-
 15 “ λεύειν σε πρῆγμασι μεγάλοισι, καὶ χρήματά τοι οὐκ
 “ εἶναι κατὰ τὰ φρονήματα. σὺ νῦν ὥδε ποιήσας, ὁρ-
 “ θώσεις μὲν σεαυτὸν, σώσεις δὲ καὶ ἐμέ· ἐμοὶ γὰρ
 “ βασιλεὺς Καμβύσης ἐπιβουλεύει θάνατον, καὶ μοι
 “ τοῦτο ἐξαγγέλλεται σαφηνέως· σὺ νῦν ἐμὲ ἐκκομίσας
 20 “ αὐτὸν, καὶ χρήματα, τὰ μὲν αὐτέων αὐτὸς ἔχε, τὰ δὲ
 “ ἐμὲ ἔα ἔχειν· εἵνεκέν τε χρημάτων, ἄρξεις ἀπάσης τῆς
 “ Ἑλλάδος. εἰ δέ μοι ἀπιστέεις τὰ περὶ τῶν χρημάτων,
 “ πέμψον ὅσις τοι πιστότατος τυγχάνει ἐών, τῷ ἐγὼ
 “ ἀποδέξω.” Ταῦτα ἀκούσας ὁ Πολυκράτης, ἤσθη τε **123**
 καὶ ἐβούλετο· καὶ κως, ἰμείρετο γὰρ χρημάτων μεγά- *Maendrius*
 λως, ἀποπέμπει πρῶτα καταψόμενον Μαιάνδριον Μαιαν- *a Polycrate*
 δρίῳ, ἄνδρα τῶν Ἀσίων, ὅς οἱ ἦν γραμματιστής· ὃς χρόνῳ οὐ *speculator*
 5 πολλῷ ὕσερον τουτέων, τὸν κόσμον τὸν ἐκ τοῦ ἀνδρεῶνος *auri missus,*
 τοῦ Πολυκράτεος ἔοντα ἀξιοθέτητον ἀνέθηκε πάντα ἐς *decipitur ab*
 τὸ Ἡραῖον. ὁ δὲ Ὀροίτης, μαθὼν τὸν κατάσκοπον ἔοντα *Oræie.*
 προσδόκιμον, ἐποίησε τοιάδε· λάρνακας ὀκτὼ πληρώσας
 λίθων, πλὴν κάρτα βραχείος τοῦ περὶ αὐτὰ τὰ χεῖλεα,
 10 ἐπιπολῆς τῶν λίθων χρυσὸν ἐπέβαλε· καταδήσας δὲ
 τὰς λάρνακας, εἶχε ἐτοίμας. ἐλθὼν δὲ ὁ Μαιάνδριος,
 καὶ θεησάμενος, ἀπήγγειλε τῷ Πολυκράτει· Ὁ δὲ, **124**
 πολλὰ μὲν τῶν μαντίων ἀπαγορευόντων, πολλὰ δὲ τῶν *Polycrates,*
 φίλων, ἐξέλλετο αὐτόσε· πρὸς δὲ, καὶ ἰδούσης τῆς θυ- *nihil deter-*
 γατρὸς ὄψιν ἐνυπνίῃ τοιήνδε· ἐδόκεε οἱ τὸν πατέρα ἐν τῷ *ritus nec*
 5 ἡέρι μετέωρον ἔοντα, λουῖσθαι μὲν ὑπὸ τοῦ Διὸς, χρίε- *monitu va-*
 σθαι δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου. ταύτην ἰδοῦσα τὴν ὄψιν, παν- *tum et ami-*
 τοίη ἐγένετο μὴ ἀποδημῆσαι τὸν Πολυκράτεια παρὰ τὸν *corum, nec*
 Ὀροίτεια· καὶ δὴ καὶ ἰόντος αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πεντηκόντε- *somnio fi-*
 ρον, ἐπεφημίζετο. ὁ δὲ οἱ ἠπείλησε, ἣν σῶς ἀπονοστήσει, *liæ, ad Oræ-*
 10 πολλόν μιν χρόνον παρθενεύεσθαι. ἡ δὲ ἠρώσατο ἐπι- *tem profi-*
 τελέα ταῦτα γενέσθαι· βούλεσθαι γὰρ παρθενεύεσθαι *ciscitur.*
 πλέω χρόνον ἢ τοῦ πατρὸς ἐσερῆσθαι. Πολυκράτης **125**
 δὲ, πάσης συμβουλίας ἀλογήσας, ἔπλεε παρὰ τὸν Ὀροί- *Democedes*
 τεα, ἅμα ἀγόμενος ἄλλους τε πολλοὺς τῶν ἐταίρων, ἐν *Crotoniata,*
 δὲ δὴ καὶ Δημοκῆδεα τὸν Καλλιφώντος, Κροτωνιήτην, *medicus ille*
 5 ἄνδρα ἰητρὸν τ' ἔοντα, καὶ τὴν τέχνην ἀσκέοντα ἄριστα *tempore*
optimus, in
comitatu

Polycratis: Orætes Polycratem necat, De- macedem et alios ex ejus comitibus pro servis abducit, a. 523 exeun- te.

126 A. 522 in turbis post Magorum cædem Orætes Mitrobati et ejus filio mortem offert: nuntium a Dario missum trucidandum in reditu curat.

127 Darii consilium Orætis ulciscendi.

τῶν κατ' ἐαυτόν. ἀπικόμενος δὲ εἰς τὴν Μαγνησίην δ Πολυκράτης, διεφθάρη κακῶς, οὔτε ἐαυτοῦ ἀξίως οὔτε τῶν ἐαυτοῦ φρονημάτων· ὅτι γὰρ μὴ οἱ Συρηκουσίων γενόμενοι τύραννοι, οὐδὲ εἰς τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν τυράννων ἀξίος ἐστὶ Πολυκράτει μεγαλοπρεπείην συμβλη- 1α θῆναι. ἀποκτείνας δὲ μιν οὐκ ἀξίως ἀπηγήσιος Ὀροίτης, ἀνεσάρωσε· τῶν δὲ οἱ ἐπομένων ὅσοι μὲν ἔσαν Σάμιοι, ἀπῆκε, κελεύων σφέας ἐαυτῷ χάριν εἰδέναι, ἐόντας ἐλευθέρους· ὅσοι δὲ ἔσαν ξεῖνοί τε καὶ δοῦλοι τῶν ἐπομένων, ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ ποιούμενος εἶχε. Πολυκράτης 15 δὲ ἀνακρεμάμενος, ἐπετέλεε πᾶσαν τὴν ὄψιν τῆς θυγατρὸς· ἐλοῦτο μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ Διὸς ὅπως υἱοί, ἐχρίετο δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἀνιείς αὐτὸς ἐκ τοῦ σώματος ἰκμάδα. Πολυκράτης μὲν δὴ αἱ πολλοὶ εὐτυχίαι εἰς τοῦτο ἐτελεύτησαν, τῇ οἱ Ἀμασις ὁ Αἰγύπτου βασιλεὺς προεμαν- 20 τεύσατο. Χρόνῳ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ Ὀροίτεα Πολυκράτης τίσις μετῆλθον. μετὰ γὰρ τὸν Καμβύσῳ θάνατον, καὶ τῶν Μάγων τὴν βασιληίην, μένων ἐν τῇσι Σάρδισι Ὀροίτης, ὠφέλει μὲν οὐδὲν Πέρσας, ὑπὸ Μήδων ἀπαραιρημένους τὴν ἀρχήν· ὁ δὲ ἐν ταύτῃ τῇ τα- 5 ραχῇ κατὰ μὲν ἔκτεινε Μιτροδάτῃ τὸν ἐκ Δασκυλείου ὑπαρχον, ὅς οἱ ὠνείδισε τὰ εἰς Πολυκράτῃ ἔχοντα· κατὰ δὲ, τὸν Μιτροδάτῃ παῖδα Κρανάπην, ἄνδρας ἐν Πέρσῃσι δοκίμους· ἄλλα τε ἐξύβρισε παντοῖα, καὶ τινὰ ἀγγαρήϊον Δαρείου ἐλθόντα παρ' αὐτὸν, ὥς οὐ πρὸς 10 ἡδονὴν οἱ ἦν τὰ ἀγγελλλόμενα, κτείνει μιν ὀπίσω κομιζόμενον, ἄνδρας οἱ ὑπείσας κατ' οὐδὸν· ἀποκτείνας δὲ μιν, ἠφάνισε αὐτῷ ἵππῳ. Δαρεῖος δὲ ὥς ἔσχε τὴν ἀρχήν, ἐπεθύμει τὸν Ὀροίτεα τίσασθαι, πάντων τε τῶν ἀδικημάτων εἵνεκε, καὶ μάλιστα Μιτροδάτῃ καὶ τοῦ παιδός. ἐκ μὲν δὴ τῆς ἰθείης στρατὸν ἐπ' αὐτὸν οὐκ ἐδόκει πέμ- πειν, ἅτε οἱ οἰδεόντων ἔτι τῶν πρηγμάτων, καὶ νεωστὶ 5 ἔχων τὴν ἀρχήν, καὶ τὸν Ὀροίτεα μεγάλην τὴν ἰσχὺν πυνθανόμενος ἔχειν· τὸν χίλιοι μὲν Περσέων ἐδορυφόρεον· εἶχε δὲ νομὸν τὸν τε Φρύγιον, καὶ Λύδιον, καὶ Ἰωνικόν. πρὸς ταῦτα δὴ ὦν ὁ Δαρεῖος τάδε ἐμηχανή- σατο· συγκαλέσας Περσέων τοὺς δοκιμωτάτους, ἔλεγέ 10 σφι τάδε, “ὦ Πέρσαι, τίς ἂν μοι τοῦτο ὑμέων ὑποσᾶς

“ ἐπιτελέσειε σοφίη, καὶ μὴ βίη τε καὶ ὀμίλῳ ; ἔνθα
 “ γὰρ σοφίης δέει, βίης ἔργον οὐδέν. ὑμέων δὴ ὧν τίς
 “ μοι Ὀροίτεα ἢ ζῶοντα ἀγάγοι, ἢ ἀποκτείνειε ; ὃς
 15 “ ὠφέλησε μὲν κω Πέρσας οὐδέν, κακὰ δὲ μεγάλα ἔοργε.
 “ τοῦτο μὲν, δύο ἡμέων ἡΐσωσε, Μιτροβάτεά τε καὶ τὸν
 “ παῖδα αὐτοῦ· τοῦτο δὲ, τοὺς ἀνακαλέοντας αὐτὸν, καὶ
 “ πεμπομένους ὑπ’ ἐμεῦ, κτείνει, ὕβριν οὐκ ἀνασχετὸν
 “ φαίνων. πρὶν τι ὧν μέζον ἐξεργάσασθαι μιν Πέρσας
 “ κακὸν, καταλαμπτέος ἐς ἡμῖν θανάτῳ.” Δαρεῖος 128
 μὲν ταῦτα ἐπειρώτα· τῷ δὲ ἄνδρες τριήκοντα ὑπέστησαν, *Bagæus*
 αὐτὸς ἕκαστος ἐθέλων ποιεῖν ταῦτα. ἐρίζοντας δὲ Δα- *mandatam*
 ρεῖος κατελάμβανε, κελεύων πάλλεσθαι· πολλομένων *Orcetis ne-*
 5 δὲ, λαγχάνει ἐκ πάντων Βαγαῖος ὁ Ἀρτόντεω. λαχὼν *cem quo-*
 δὲ ὁ Βαγαῖος, ποιεῖ τοιάδε· βιβλία γραψάμενος πολλὰ, *modo patra-*
 καὶ περὶ πολλῶν ἔχοντα πρηγμάτων, σφρηγῖδά σφι *rit.*
 ἐπέβαλε τὴν Δαρείου· μετὰ δὲ, ἥϊε ἔχων ταῦτα ἐς τὰς
 Σάρδεις. ἀπικόμενος δὲ, καὶ Ὀροίτεω ἐς ὅψιν ἐλθὼν,
 10 τῶν βιβλίων ἐν ἑκάσῳ περιαιρεόμενος, ἐδίδου τῷ γραμ-
 ματιστῇ τῷ βασιλῆϊ ἐπιλέγεσθαι· γραμματιστὰς δὲ
 βασιλῆϊους οἱ πάντες ὕπαρχοι ἔχουσι· ἀποπειρεώμενος
 δὲ τῶν δορυφόρων, ἐδίδου τὰ βιβλία ὁ Βαγαῖος, εἰ ἐνδε-
 ξαίατο ἀπόσασιν ἀπὸ Ὀροίτεω. ὁρέων δὲ σφεας τὰ τε
 15 βιβλία σεβομένους μεγάλως, καὶ τὰ λέγομενα ἐκ τῶν
 βιβλίων ἔτι μεζόνως, διδοῖ ἄλλο, ἐν τῷ ἐνῆν ἔπεα τάδε,
 “ ὦ Πέρσαι, βασιλεὺς Δαρεῖος ἀπαγορεύει ὑμῖν μὴ δο-
 “ ρυφορέειν Ὀροίτεα.” Οἱ δὲ, ἀκούσαντες τούτων, με-
 τῆκάν οἱ τὰς αἰχμάς. ἰδὼν δὲ τούτῳ σφέας ὁ Βαγαῖος
 20 πειθομένους τῷ βιβλίῳ, ἐνθαῦτα δὴ θαρσήσας, τὸ τε-
 λευταῖον τῶν βιβλίων διδοῖ τῷ γραμματιστῇ, ἐν τῷ ἐγέ-
 γραπτο, “ Βασιλεὺς Δαρεῖος Πέρσῃσι τοῖσι ἐν Σάρδισι
 “ ἐντέλλεται κτείνειν Ὀροίτεα.” Οἱ δὲ δορυφόροι ὡς
 ἤκουσαν ταῦτα, σπασάμενοι τοὺς ἀκινάκεις, κτείνουσι
 25 παρὰυτίκα μιν. οὕτω δὲ Ὀροίτεα τὸν Πέρσῃ Πολυ-
 κράτεος τοῦ Σαμίου τίσιες μετῆλθον. Ἀπικομένων δὲ 129
 καὶ ἀνακομισθέντων τῶν Ὀροίτεω χρημάτων ἐς τὰ *Darius ex-*
 Σοῦσα, συνήνεικε χρόνῳ οὐ πολλῷ ὕστερον βασιλέα Δα- *torsit pe-*
 ρεῖον, ἐν ἄγρῃ θηρῶν ἀποθρώσκοντα ἀπ’ ἵππου, σραφῇ- *dem : insci-*
 ναι τὸν πόδα. καί κως ἰσχυροτέρως ἐσράφη· ὁ γὰρ οἱ *tia medico-*
rum Egy-
ptiorum :

Democedes
inter servos
Oroetis in-
ventus, ad
regem ad-
ducitur.

130

Sanato re-
ge, donis
donatur.

ἄσράγαλος ἐξεχώρησε ἐκ τῶν ἄρθρων. νομίζων δὲ καὶ
πρότερον περὶ ἐωϋτὸν ἔχειν Αἰγυπτίων τοὺς δοκέοντας
εἶναι πρώτους τὴν ἰητρικὴν, τούτοις ἐχρῆτο. οἱ δὲ, σρε-
βλοῦντες καὶ βιώμενοι τὸν πόδα, κακὸν μέζον ἐργάζοντο.
ἐπ' ἐπτὰ μὲν δὴ ἡμέρας καὶ ἐπτὰ νύκτας ὑπὸ τοῦ παρ- 10
έοντος κακοῦ ὁ Δαρεῖος ἀγρυπνίῃσι εἶχετο· τῇ δὲ δὴ
ὀγδόῃ ἡμέρῃ ἔχοντί οἱ Φλαύως, παρακούσας τις πρότε-
ρον ἔτι ἐν Σάρδισι τοῦ Κροτωνιήτεω Δημοκῆδεος τὴν τέ-
χνην, ἀγγέλλει τῷ Δαρείῳ· ὁ δὲ ἄγειν μιν τὴν ταχίστην
παρ' ἐωϋτὸν ἐκέλευσε. τὸν δὲ ὡς ἐξεῦρον ἐν τοῖσι Ὀροί- 15
τεω ἀνδραπόδοις ὅκου δὴ ἀπημελημένον, παρῆγον ἐς
μέσον, πένδας τε ἔλκοντα, καὶ ῥάκεσι ἐσθνημένον. Στα-
θέντα δὲ ἐς μέσον, εἰρώτα ὁ Δαρεῖος τὴν τέχνην εἰ ἐπί-
σαιτο· ὁ δ' οὐκ ὑπεδέκετο, ἀρρώδεων μὴ ἐωϋτὸν ἐκφύνας,
τοπαράπαν τῆς Ἑλλάδος ἢ ἀπεσερρημένος. κατεφάνη
τε τῷ Δαρείῳ τεχνάζειν ἐπιστάμενος· καὶ τοὺς ἀγαγόν- 5
τας αὐτὸν, ἐκέλευσε μάσιγας τε καὶ κέντρα παραφέρειν
ἐς τὸ μέσον. ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ὦν ἐκφαίνει, φὰς ἀτρεκέως
μὲν οὐκ ἐπίσασθαι, ὁμιλήσας δὲ ἰητρῷ, Φλαύως ἔχειν
τὴν τέχνην. μετὰ δὲ, ὡς οἱ ἐπέτρεψε, Ἑλληνικοῖσι ἰή-
μασι χρεώμενος, καὶ ἥπια μετὰ τὰ ἰσχυρὰ προσάγων, 10
ὑπνου τέ μιν λαγχάνειν ἐποίησε, καὶ ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ ὑγίεια
μιν ἔοντα ἀπέδεξε, οὐδαμᾶ ἔτι ἐλπίζοντα ἀρτίπουν ἔσε-
σθαι. δωρέεται δὲ μιν μετὰ ταῦτα ὁ Δαρεῖος πεδέων
χρυσέων δύο ζεύγεσι· ὁ δὲ μιν ἐπείρετο, εἰ οἱ διπλήσιον
τὸ κακὸν ἐπίτηδες νέμει, ὅτι μιν ὑγίεια ἐποίησε. ἤσθεις 15
δὲ τῷ ἔπει ὁ Δαρεῖος, ἀποπέμπει μιν παρὰ τὰς ἐωϋτοῦ
γυναῖκας. παράγοντες δὲ οἱ εὐνοῦχοι, ἔλεγον πρὸς τὰς
γυναῖκας, ὡς βασιλεῖ οὗτος εἶη ὃς τὴν ψυχὴν ἀπέδωκε.
ὑποτύπτουσα δὲ αὐτέων ἐκάσῃ φιάλῃ τοῦ χρυσοῦ σὺν
θήκῃ ἐδωρέετο τὸν Δημοκῆδεα· οὕτω δὴ τι δαψιλῆϊ 20
δωρεῇ, ὡς τοὺς ἀποπίπτοντας ἀπὸ τῶν φιαλέων σατῆ-
ρας ἐπόμενος ὁ οἰκέτης, τῷ οὐνομα ἦν Σκίτων, ἀνελέγετο,
καὶ οἱ χρῆμα πολλόν τι χρυσοῦ συνελέχθη. Ὁ δὲ
Δημοκῆδης οὗτος, ὥδε ἐκ Κρότωνος ἀπιγμένος, Πολυ-
κράτει ὠμίλησε· πατρὶ συνείχετο ἐν Κρότωνι, ὀργὴν
χαλεπῶ· τοῦτον ἐπεὶ τε οὐκ ἐδύνατο φέρειν, ἀπολιπὼν,
οἶχετο ἐς Αἴγιναν. κατασὰς δὲ ἐς ταύτην, τῷ πρώτῳ 5

131

Democedis
ante id tem-
pus fata:
medicinæ
laus prima
tum penes

ἔτεϊ ὑπερεβάλετο τοὺς πρώτους ἰητροὺς, ἀσκευὴς περ
 εἰς τὴν τέχνην ἐς ἔργα-
 λήϊα· καὶ μιν δευτέρῳ ἔτεϊ ταλάντου Αἰγινῆται δημοσίη
 μισθεῦνται· τρίτῳ δὲ ἔτεϊ Ἀθηναῖοι, ἑκατὸν μνέων.
 10 τετάρτῳ δὲ ἔτεϊ Πολυκράτης δυῶν ταλάντων. οὕτω μὲν
 ἀπρίκετο ἐς τὴν Σάμον. καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ ἀνδρὸς οὐκ
 ἦκιστα Κροτωνιῆται ἰητροὶ εὐδοκίμησαν. ἐγένετο γὰρ ὦν
 τοῦτο ὅτε πρώτοι μὲν Κροτωνιῆται ἰητροὶ ἐλέγοντο ἀνὰ
 τὴν Ἑλλάδα εἶναι· δεύτεροι δὲ, Κυρηναῖοι. κατὰ τὸν
 15 αὐτὸν δὲ χρόνον καὶ Ἀργεῖοι ἤκουον μουσικὴν εἶναι Ἑλ-
 λήνων πρώτοι. Τότε δὴ ὁ Δημοκῆδης ἐν τοῖσι Σού-
 σοισι ἐξιησάμενος Δαρεῖον, οἶκόν τε μέγιστον εἶχε, καὶ
 ὁμοτράπεζος βασιλεῖ ἐγεγόνεε· πλὴν τε ἐνὸς τοῦ ἐς Ἑλ-
 ληνας ἀπιέναι, πάντα τᾶλλα οἱ παρῆν. καὶ τοῦτο μὲν,
 5 τοὺς Αἰγυπτίους ἰητροὺς οἱ βασιλέα πρότερον ἰῶντο,
 μέλλοντας ἀνασκολοπιεῖσθαι, διότι ὑπὸ Ἑλλήνος ἰητροῦ
 ἐσσώθησαν, τούτους, βασιλέα παραιτησάμενος, ἐρρύ-
 σατο· τοῦτο δὲ, μάντιν Ἡλεῖον Πολυκράτεϊ ἐπισπώμε-
 νον, καὶ ἀπημελημένον ἐν τοῖσι ἀνδραπόδοισι, ἐρρύσατο.
 ἦν δὲ μέγιστον περὶ Δημοκῆδης τῷ βασιλεῖ. Ἐν
 332 χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ μετὰ ταῦτα, τάδε ἄλλα συνήνεικε γε-
 νέσθαι· Ἀτόσση τῇ Κύρου μὲν θυγατρὶ, Δαρείου δὲ
 γυναικὶ, ἐπὶ τοῦ μαζοῦ ἔφυ Φῦμα· μετὰ δὲ, ἐκραγὲν,
 5 ἐνέμετο πρόσω. ὅσον μὲν δὴ χρόνον ἦν ἔλασσον, ἢ δὲ,
 κρύπτουσα καὶ αἰσχυνομένη, ἔφραζε οὐδενί· ἐπεὶ τε δὲ
 ἐν κακῷ ἦν, μετεπέμψατο τὸν Δημοκῆδεα, καὶ οἱ ἐπέ-
 δεξε. ὁ δὲ, φὰς ὑγίεια ποιήσειν, ἐξορκοῖ μιν, ἢ μὴν οἱ
 ἀντυπουργήσειν ἐκείνην τοῦτο τὸ ἂν αὐτῆς δεηθῇ· δεή-
 σεσθαι δὲ οὐδενὸς τῶν ὅσα αἰσχύνην ἐς φέροντα. Ὡς
 334 δὲ ἄρα μιν μετὰ ταῦτα ἰώμενος ὑγίεια ἀπέδεξε, ἐνθαῦτα
 δὴ διδάχθεισα ὑπὸ τοῦ Δημοκῆδεος ἡ Ἀτόσσα, προσέ-
 φερε ἐν τῇ κοίτῃ Δαρείῳ λόγον τοιόνδε, “ ὦ βασιλεῦ,
 5 “ ἔχων δύναμιν τοσαύτην κάττησαι, οὔτε τι ἔθνος προσ-
 “ κτώμενος, οὔτε δύναμιν Πέρσῃσι. εἰκὸς δὲ ἐς ἄνδρα,
 “ καὶ νέον, καὶ χρημάτων μεγάλων δεσπότην, φαίνε-
 “ σθαί τι ἀποδεικνύμενον, ἵνα καὶ Πέρσαι ἐκμάθωσι
 “ ὅτι ὑπ’ ἀνδρὸς ἄρχονται. ἐπ’ ἀμφοτέρα δέ τοι φέρει
 10 “ ταῦτα ποιέειν, καὶ ἵνα σφέων Πέρσαι ἐπισέωνται ἄν-

Crotoniatas
 et Cyrenae-
 os; musicæ,
 penes Ar-
 givos.

In honore
 ac pretio
 apud regem
 Democ-
 des : liberat
 Egyptios
 medicos
 pœna ; va-
 tem Eleum,
 servitute.

Atossam ul-
 cere in ma-
 milla labo-
 rantem sa-
 nat.

Patriæ de-
 siderio per
 Atossam in-
 stigat Da-
 rium ad bel-
 lum Græciæ
 inferendum.

“ ὄρα εἶναι τὸν προεξεῶτα, καὶ ἵνα τρίβωνται πολέμῳ,
 “ μὴδὲ σχολὴν ἄγοντες, ἐπιβουλεύωσί τοι. νῦν γὰρ ἂν
 “ τι καὶ ἀποδέξαιο ἔργον, ἕως νέος εἰς ἡλικίην· αὐξανο-
 “ μένῳ γὰρ τῷ σώματι συναύξονται καὶ αἱ φρένες, γη-
 “ ράσκοντι δὲ συγγηράσκουσι, καὶ ἐς τὰ πρήγματα 15
 “ πάντα ἀπαμβλύνονται.” Ἡ μὲν δὴ ταῦτα ἐκ διδα-
 “ χῆς ἔλεγε. ὁ δ’ ἀμείβεται τοῖσδε, “ ὦ γύναι, πάντα
 “ ὅσα περ αὐτὸς ἐπινοέω ποιήσῃν, εἴρηκας· ἐγὼ γὰρ
 “ βεβούλευμαι, ζεύξας γέφυραν, ἐκ τῆσδε τῆς ἡπείρου
 “ ἐς τὴν ἐτέρην ἡπείρου ἐπὶ Σκύθας στρατεύεσθαι· καὶ 20
 “ ταῦτα ὀλίγου χρόνου ἔσαι τελεύμενα.” Λέγει Ἀποσ-
 “ σα τὰδε, “ Ὄρα νυν, ἐς Σκύθας μὲν τὴν πρώτην ἵεναι
 “ ἔασον· ἔτοι γὰρ, ἐπεὶ σὺ βούλῃ, ἔσονται τοι· σὺ δέ μοι
 “ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεύεσθαι. ἐπιθυμέω γὰρ, λόγῳ
 “ πυνθανομένη, Λακαίνας τέ μοι γενέσθαι Δεραπαίνας 25
 “ καὶ Ἀργείας καὶ Ἀττικὰς καὶ Κορινθίας. ἔχεις δὲ
 “ ἄνδρα ἐπιτηδεώτατον ἀνδρῶν πάντων δέξαι τε ἕκαστα
 “ τῆς Ἑλλάδος καὶ κατηγήσασθαι, τοῦτον ὃς σευ τὸν
 “ πόδα ἐξήσαστο.” Ἀμείβεται Δαρεῖος, “ ὦ γύναι,
 “ ἐπεὶ τοίνυν τοι δοκέει τῆς Ἑλλάδος ἡμέας πρῶτα ἀπο- 30
 “ πειρᾶσθαι, κατασκόπους μοι δοκέει. Περσέων πρῶτον
 “ ἄμεινον εἶναι ὁμοῦ τούτῳ τῷ σὺ λέγεις, πέμψαι ἐς
 “ αὐτούς· οἱ μαθόντες καὶ ἰδόντες ἕκαστα αὐτῶν, ἐξαγ-
 “ γελέουσι ἡμῖν· καὶ ἔπειτα ἐξεπιστάμενος, ἐπ’ αὐτούς
 “ τρέψομαι.” Ταῦτα εἶπε· καὶ ἄμα ἔπος τε καὶ ἔργον
 “ ἐποίησε. ἐπεὶ τε γὰρ τάχιστα ἡμέρῃ ἐπέλαμψε, καλέσας
 Περσέων ἄνδρας δοκίμους πεντεκαίδεκα, ἐνετέλλετό
 “ σφι, ἐπομένους Δημοκῆδεϊ, διεξελθεῖν τὰ παραθαλάσ-
 “ σια τῆς Ἑλλάδος· ὅπως τε μὴ διαδρῆσῃται σφεας ὁ 5
 “ Δημοκῆδης, ἀλλὰ μιν πάντως ὀπίσω ἀπάξωσι. ἐντει-
 “ λόμενος δὲ τούτοις ταῦτα, δεύτερα καλέσας αὐτὸν Δη-
 “ μοκῆδεα, ἐδέετο αὐτοῦ ὅπως ἐξηγησάμενος πᾶσαν καὶ
 “ ἐπιδέξας τὴν Ἑλλάδα τοῖσι Πέρσῃσι, ὀπίσω ἦξει· δῶ-
 “ ρα δέ μιν τῷ πατρὶ καὶ τοῖσι ἀδελφεοῖσι ἐκέλευε πάντα 10
 “ τὰ ἐκείνου ἐπιπλα λαβόντα ἄγειν, φὰς ἄλλα οἱ πολλη-
 “ πλήσια ἀντιδώσειν· πρὸς δὲ, ἐς τὰ δῶρα, ὀλκάδα οἱ ἔφη
 “ συμβαλλέεσθαι, πλήσας ἀγαθῶν παντοίων, τὴν ἄμα
 “ οἱ πλεύσεσθαι. Δαρεῖος μὲν δὴ, δοκέειν ἐμοὶ, ἀπ’ οὐδε-

135

Nobiles
 Persæ xv
 cum Demo-
 cede in
 Græciam
 speculato-
 res mittun-
 tur.

1.5 νός δολεροῦ νόου ἐπαγγέλλετό οἱ ταῦτα. Δημοκῆδης
 δέ, δείσας μή εὖ ἐκπειρῶτο Δαρεῖος, οὔτι ἐπιδραμῶν
 πάντα τὰ διδόμενα ἐδέκετο· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐωϋτοῦ, κατὰ
 χώραν ἔφη καταλείψειν, ἵνα ὀπίσω σφέα ἀπελθὼν ἔχοι·
 τὴν μὲν τοι Ὀλκίδα, τὴν οἱ Δαρεῖος ἐπαγγέλλετο εἰς τὴν
 20 δωρεὴν τοῖσι ἀδελφεοῖσι, δέκεσθαι ἔφη. ἐντειλάμενος
 δὲ καὶ τούτῳ ταῦτα ὁ Δαρεῖος, ἀποσέλλει αὐτοὺς ἐπὶ
 θάλασσαν. Καταβάντες δ' οὗτοι εἰς Φοινίκην, καὶ
 Φοινίκης εἰς Σιδῶνα πόλιν, αὐτίκα μὲν τριηρέας δύο
 ἐπλήρωσαν, ἅμα δὲ αὐτῇσι καὶ γαυλὸν μέγαν, παντοίων
 ἀγαθῶν παρσκευασμένοι δὲ πάντα, ἔπλεον εἰς τὴν
 5 Ἑλλάδα. προσίσχοντες δὲ αὐτῆς τὰ παραθαλάσσια
 ἐθηεῦντο, καὶ ἀπεγράφοντο· εἰς δ', τὰ πολλὰ αὐτῆς καὶ
 ἔνομασά θησάμενοι, ἀπίκοντο τῆς Ἰταλίας εἰς Τάραντα.
 ἐνθαῦτα δὲ ἐκ ῥησιώνης τῆς Δημοκῆδεος, Ἀρισοφιλίδης
 τῶν Ταραντίνων ὁ βασιλεὺς, τοῦτο μὲν, τὰ πηδάλια
 10 παρέλυσεν τῶν Μηδικῶν νεῶν· τοῦτο δὲ, αὐτοὺς τοὺς
 Πέρσας ἐρῆξε, ὡς κατασκόπους δῆθεν εἶντας. ἐν ᾧ δὲ οὗ-
 τοι ταῦτα ἐπασχον, ὁ Δημοκῆδης εἰς τὴν Κρότωνα
 ἀπικνέεται. ἀπιγμένου δὲ ἤδη τούτου εἰς τὴν ἐωϋτοῦ, ὁ
 Ἀρισοφιλίδης ἔλυσεν τοὺς Πέρσας, καὶ τὰ παρέλαβε
 τῶν νεῶν, ἀπέδωκέ σφι. Πλέοντες δὲ ἐνθεῦτεν οἱ Πέρ-
 137
 σαι, καὶ διώκοντες Δημοκῆδεα, ἀπικνέονται εἰς τὴν Κρό-
 τωνα· εὐρόντες δὲ μιν ἀγοράζοντα, ἄπτοντο αὐτοῦ.
 τῶν δὲ Κροτωνιητέων οἱ μὲν, καταρρώδعونτες τὰ Περ-
 5 σικὰ πρήγματα, προῖέναι ἔτοιμοι ἔσαν· οἱ δὲ ἀντά-
 πτοντό τε καὶ τοῖσι σκυτάλοισι ἔπαιον τοὺς Πέρσας,
 προῖσχομένους ἔπεα τάδε, “ Ἄνδρες Κροτωνιῆται, ὁρᾶτε
 “ τὰ ποιεέτε· ἄνδρα βασιλῆος δρηπέτην γενόμενον ἔξαι-
 “ ρέεσθε; κῶς ταῦτα βασιλῆϊ Δαρεΐῳ ἐκχρήσει περιϋδρί-
 10 “ σθαι; κῶς δὲ ὑμῖν τὰ ποιούμενα ἔξει καλῶς, ἣν ἀπέ-
 “ λεσθε ἡμέας; ἐπὶ τίνα δὲ τῆσδε προτέρην στρατευσό-
 “ μεθα πόλιν; τίνα δὲ προτέρην ἀνδραποδίζεσθαι πει-
 “ ρησόμεθα;” Ταῦτα λέγοντες, τοὺς Κροτωνιῆτας ἔκων
 ἐπειθον· ἀλλ' ἐξαιρεθέντες τε τὸν Δημοκῆδεα, καὶ τὸν γαυ-
 15 λὸν τὸν ἅμα ἤγοντο ἀπαιρεθέντες, ἀπέπλεον ὀπίσω εἰς τὴν
 Ἀσίην, οὐδ' ἔτι ἐζήτησαν τὸ προσωτέρω τῆς Ἑλλάδος
 ἀπικόμενοι ἐκμαθεῖν, ἐξερημένοι τοῦ ἡγεμόνος. τοσόνδε

136
 Solvunt Si-
 done: mari-
 tima Græ-
 ciæ loca in-
 spectant et
 describunt:
 in Italia
 Persæ com-
 prehensi ab
 Aristophilide
 Tarentino-
 rum rege:
 Democedes
 abit Croto-
 nem: Per-
 sæ dimissi.

137
 Veniunt
 Persæ Cro-
 tonem, et
 Democe-
 dem pre-
 hendunt:
 Crotoniatæ
 Persis et
 Democe-
 dem et na-
 vem onera-
 riam eripi-
 unt: Demo-
 cedes gener
 luctatoris
 Milonis.

138
 Persas in
 Iapygia ca-
 ptos redimit
 Gyllus Ta-
 rentinus ex-
 sul, et ad
 regem redu-
 cit: jussu
 regis eum
 Cnidii re-
 stituere in
 patriam fru-
 stra conan-
 tur.

μέντοι ἐνετείλατό σφι Δημοκῆδης ἀναγομένοισι, κελεύων εἰπεῖν Δαρείῳ σφέας, ὅτι ἄρμοςαι τὴν Μίλωνος θυγατέρα Δημοκῆδης γυναῖκα. τοῦ γὰρ δὴ παλαισέω Μί-²⁰ λωνος ἦν οὖνομα πολλὸν παρὰ βασιλῆϊ. κατὰ δὴ τοῦτό μοι δοκееί σπεῦσαι τὸν γάμον τοῦτον τελέσας χρήματα μεγάλα Δημοκῆδης, ἵνα φανῇ πρὸς Δαρείου ἐὼν καὶ ἐν τῇ ἐωῦτοῦ δόκιμος. Ἀναχθέντες δὲ ἐκ τῆς Κρότωνος οἱ Πέρσαι, ἐκπίπτουσι τῇσι νηυσὶ ἐς Ἰηπυγίην· καὶ σφεας δουλεύοντας ἐνθαῦτα, Γίλλος ἀνὴρ Ταραντῖνος Φυγὰς ῥυσάμενος, ἀπήγαγε παρὰ βασιλέα Δαρεῖον· ὃ δὲ ἀντὶ τούτων ἔτοιμος ἦν διδόναι τούτῳ ὃ, τι βούλοιτο αὐτός. Γίλλος δὲ αἰρέεται κάτοδόν οἱ ἐς Τάραντα γενέσθαι, προαπηγησάμενος τὴν συμφορὴν· ἵνα δὲ μὴ συνταράξῃ τὴν Ἑλλάδα, ἣν δι' αὐτὸν σόλος μέγας πλὴν ἐπὶ τὴν Ἰταλίην, Κνιδίους μούνους ἀποχρᾶν οἱ ἔφη τοὺς κατάγοντας γίνεσθαι· δοκέων ἀπὸ τούτων ἐόντων τοῖσι¹⁰ Ταραντῖνοισι φίλων μάλισα δὴ τὴν κάτοδόν οἱ ἔσσεσθαι. Δαρεῖος δὲ ὑποδεξάμενος ἐπετέλεε· πέμψας γὰρ ἄγγελον ἐς Κνίδον, κατάγειν σφέας ἐκέλευε Γίλλον ἐς Τάραντα· πειθόμενοι δὲ Δαρείῳ Κνιδιοὶ, Ταραντῖνους οὐκ ἔπειθον, βίην δὲ ἀδύνατοι ἦσαν προσφέρειν. ταῦ-¹⁵ τα μὲν νυν οὕτω ἐπρήχθη. οὗτοι δὲ πρῶτοι ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς Ἀσίας ἀπίκοντο Πέρσαι, καὶ οὗτοι διὰ τοιόνδε πρῆγμα κατάσκοποι ἐγένοντο.

139
 Syloson Po-
 lycratis fra-
 ter exsul
 Dario pri-
 vato amicu-
 lum donat.

ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα, Σάμον βασιλεὺς Δαρεῖος αἰρέει, πολίων πασέων πρώτην Ἑλληνίδων καὶ βαρβάρων, διὰ τοιήνδε τινὰ αἰτίην. Καλθύσεω τοῦ Κύρου στρατευόμενου ἐπ' Αἴγυπτον, ἄλλοι τε συχνοὶ ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπίκοντο Ἑλλήνων, οἱ μὲν, ὥς εἰκὸς, κατ' ἐμπορίην· οἱ δὲ,⁵ στρατευόμενοι· οἱ δὲ τινες, καὶ αὐτῆς τῆς χώρας δεηταί· τῶν ἦν καὶ Συλοσῶν ὁ Αἰάκεος, Πολυκράτεος τε ἐὼν ἀδελφεὸς, καὶ φεύγων ἐκ Σάμου. τοῦτον τὸν Συλοσῶντα κατέλαβε εὐτυχίη τις τοιήδε· λαβὼν χλανίδα καὶ περιβαλόμενος πυρρὴν, ἠγόραζε ἐν τῇ Μέμφι· ἰδὼν δὲ αὐτὸν¹⁰ Δαρεῖος, δορυφόρος τε ἐὼν Καλθύσεω, καὶ λόγου οὐδενός κω μεγάλου, ἐπεθύμησε τῆς χλανίδος, καὶ αὐτὴν προσελθὼν ᾠνέετο. ὃ δὲ Συλοσῶν ὀρέων τὸν Δαρεῖον μεγάλως ἐπιθυμέοντα τῆς χλανίδος, θείῃ τύχῃ χρεώμενος,

10 λέγει, “ Ἐγὼ ταύτην πωλέω μὲν οὐδενὸς χρήματος
 “ δίδωμι δὲ ἄλλως, εἴ περ οὕτω δεῖ γενέσθαι πάντως
 “ τοι.” Αἰνέσας ταῦτα ὁ Δαρεῖος, παραλαμβάνει τὸ εἶ-
 μα. Ὁ μὲν δὲ Συλοσῶν ἠπίσῃτό οἱ τοῦτο ἀπολωλέναι δι’
 εὐηθείην· ὡς δὲ τοῦ χρόνου προβαίνοντος Καμβύσης τε
 ἀπέθανε, καὶ τῷ μάγῳ ἐπανέστησαν οἱ ἑπτὰ, καὶ ἐκ τῶν
 ἑπτὰ Δαρεῖος τὴν βασιληίην ἔσχε, πυνθάνεται ὁ Συλο-
 σῶν ὡς ἡ βασιληίη περιεληλύθει ἐς τοῦτον τὸν ἄνδρα,
 τῷ κοτὲ αὐτὸς ἔδωκε ἐν Αἰγύπτῳ δεηθέντι τὸ εἶμα.
 ἀναβὰς δὲ ἐς τὰ Σοῦσα, ἵζετο ἐς τὰ πρόθυρα τῶν βασι-
 λῆος οἰκίων, καὶ ἔφη Δαρείου εὐεργέτης εἶναι. ἀγγέλλει
 ταῦτα ἀκούσας ὁ πυλουργὸς τῷ βασιλεῖ· ὁ δὲ, θωυμά-
 10 σας λέγει πρὸς ἐαυτὸν, “ Καὶ τίς ἐστὶ Ἑλλήνων εὐεργέ-
 “ τής, ὃν ἐγὼ προαιδεῦμαι, νεωστὶ μὲν τὴν ἀρχὴν ἔχων;
 “ ἀναβέβηκε δ’ ἢ τις ἢ οὐδεὶς καὶ παρ’ ἡμέας αὐτῶν·
 “ ἔχω δὲ χρέος εἰπεῖν οὐδὲν ἀνδρὸς Ἑλληνος· ὅμως
 “ δὲ αὐτὸν παράγετε ἔσω, ἵνα εἰδέω τί θέλων λέγει ταῦ-
 15 “ τα.” Παρῆγε ὁ πυλουργὸς τὸν Συλοσῶντα· σάντα δὲ ἐς
 μέσον εἰρώτευν οἱ ἑρμηνέες τίς τε εἴη, καὶ τί ποιήσας,
 εὐεργέτης φησὶ εἶναι βασιλῆος. εἶπε ὦν ὁ Συλοσῶν
 πάντα τὰ περὶ τὴν χλανίδα γενόμενα, καὶ ὡς αὐτὸς εἴη
 κεῖνος ὁ δούς. ἀμείβεται πρὸς ταῦτα Δαρεῖος, “ ὦ γεν-
 20 “ ναιότατ’ ἀνδρῶν, σὺ κεῖνος εἶ, ὃς ἐμοὶ οὐδεμίην ἔχοντί
 “ καὶ δύναμιν ἔδωκας; εἰ καὶ σμικρὰ, ἀλλ’ ὦν ἴση γε ἢ
 “ χάρις ὁμοίως ὡς εἰ νῦν κοθέν τι μέγα λάβοιμι. ἀνθ’
 “ ὦν τοι χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἅπλετον δίδωμι, ὡς μὴ
 “ κοτέ τοι μεταμελήσῃ Δαρεῖον τὸν Ὑδάσπεος εὖ ποιή-
 25 “ σαντι.” Λέγει πρὸς ταῦτα ὁ Συλοσῶν, “ Ἐμοὶ μήτε
 “ χρυσὸν ὧ βασιλεῦ μήτε ἄργυρον δίδου, ἀλλ’ ἀνασω-
 “ σάμενός μοι δὸς τὴν πατρίδα Σάμον· τὴν νῦν, ἀδελ-
 “ φεοῦ τοῦ ἐμοῦ Πολυκράτους ἀποθανόντος ὑπὸ Ὀροίτεω,
 “ ἔχει δοῦλος ἡμέτερος· ταύτην μοι δὸς ἄνευ τε φόνου
 “ καὶ ἑξανδραποδίσιος.” Ταῦτα ἀκούσας Δαρεῖος, ἀπέ-
 141
 σειλε στρατιὴν τε καὶ στρατηγὸν Ὀτάνεα, ἀνδρῶν τῶν
 ἑπτὰ γενόμενον· ἐντειλόμενος ὅσως ἐδεήθη ὁ Συλοσῶν,
 ταῦτά οἱ ποιέειν ἐπιτελέα. καταβὰς δ’ ἐπὶ τὴν θάλασ-
 σαν ὁ Ὀτάνης, ἔσελλε τὴν στρατιήν. Τῆς δὲ Σάμου
 142
 Μαιάνδριος ὁ Μαιανδρίου εἶχε τὸ κράτος, ἐπιτροπαίην

140

Impetrat a
 Dario rege,
 ut ipsi vin-
 dicetur im-
 perium
 Sami.

141

Negotium
 hoc Otani
 datum.

142

Procurator

Polyeratis
Mæandrius
post ejus
interitum
liberaturus
patriam, de-
terretur ci-
vium iniqui-
tate.

143

Conjicit ad-
versarios in
vincula :
ipso in mor-
bum impli-
cito, *Lycar-
etus* frater
ejus vinctos
interimit.

144

Adsunt
Persæ: Mæ-
andrius abi-

παρὰ Πολυκράτεος λαβὼν τὴν ἀρχήν· τῷ δικαιοτάτῳ
ἀνδρῶν βουλομένῳ γενέσθαι, οὐκ ἐξεγένετο. ἐπειδὴ γάρ
οἱ ἐξαγγέλθη ὁ Πολυκράτεος θάνατος, ἐποίησε τοιαῦτα· 5
πρῶτα μὲν, Διὸς Ἐλευθερίου βωμὸν ἰδρύσατο, καὶ τέ-
μενος περὶ αὐτὸν οὖρισε τοῦτο, τὸ νῦν ἐν τῷ προασηΐῳ
ἐστὶ· μετὰ δὲ, ὥς οἱ ἐπεποιήτο, ἐκκλησίην συναγείρας
πάντων τῶν ἀσῶν, ἔλεξε τάδε, “ Ἐμοὶ, ὥς ἴσε καὶ
“ ὑμεῖς, σκῆπτρον καὶ δύναμις πᾶσα ἢ Πολυκράτεος 10
“ ἐπιτέτραπται, καὶ μοι παρέχει νῦν ὑμέων ἄρχειν· ἐγὼ
“ δὲ τὰ τῷ πέλῃ ἐπιπλήσσω, αὐτὸς κατὰ δύναμιν οὐ
“ ποιήσω· οὔτε γάρ μοι Πολυκράτης ἤρεσκε δεσπότην
“ ἀνδρῶν ὁμοίων ἐωϋτῷ, οὔτε ἄλλος ὅστις τοιαῦτα ποιεῖ.
“ Πολυκράτης μὲν νῦν ἐξέπλησε μοίρην τὴν ἐωϋτοῦ· 15
“ ἐγὼ δὲ ἐς μέσον τὴν ἀρχὴν τιθεῖς, ἰσονομίην ὑμῖν
“ προαγορεύω. τοσάδε μέντοι δικαίῳ γέρεα ἐμεωϋτῷ
“ γενέσθαι· ἐκ μὲν γε τῶν Πολυκράτεος χρημάτων,
“ ἐξαίρετα ἕξ τάλαντά μοι γενέσθαι· ἱρασύνην δὲ πρὸς
“ τούτοις αἰρεῦμαι αὐτῷ τ’ ἐμοὶ καὶ τοῖσι ἀπ’ ἐμεῦ αἰεὶ 20
“ γινομένοις, τοῦ Διὸς τοῦ Ἐλευθερίου· τῷ αὐτὸς τε
“ ἱρὸν ἰδρυσάμεν, καὶ τὴν ἐλευθερίην ὑμῖν περιτίθῃμι.”
Ὁ μὲν δὴ ταῦτα τοῖσι Σαμίοις ἐπαγγέλλετο· τῶν δὲ
τις ἐξαναστὰς εἶπε, “ Ἀλλ’ οὐδ’ ἄξιός εἰ σύ γε ἡμέων
“ ἄρχειν, γεγονώς τε κακὸς, καὶ ἐὼν ὄλεθρος· ἀλλὰ 25
“ μᾶλλον ὅπως λόγον δώσεις τῶν μετεχείρισας χρημά-
“ των.” Ταῦτα εἶπε, ἐὼν ἐν τοῖσι ἀσσοῖσι δόκιμος, τῷ
οὔνομα ἦν Τελέσαρχος. Μαιάνδριος δὲ νόῳ λαβὼν ὥς εἰ
μετήσῃ τὴν ἀρχήν, ἄλλος τις ἀντ’ αὐτοῦ τύραννος κα-
ταστήσεται, οὐ δὴ τι ἐν νόῳ εἶχε μετιέναι αὐτήν· ἀλλ’
ὥς ἀνεχώρησε ἐς τὴν ἀκρόπολιν, μεταπεμπόμενος ἕνα 5
ἑκαστὸν, ὥς δὴ λόγον τῶν χρημάτων δώσων, συνέλαβέ
σφεας καὶ κατέδησε. οἱ μὲν δὴ ἐδεδέεατο· Μαιάνδριον
δὲ μετὰ ταῦτα κατέλαβε νοῦσος. ἐλπίζων δὲ μιν ἀπο-
θανέεσθαι ὁ ἀδελφεὸς, τῷ οὔνομα ἦν Λυκάρητος, ἵνα
εὐπετεσέρως κατὰσχη τὰ ἐν τῇ Σάμῳ πρήγματα, κα- 10
τακτείνει τοὺς δεσμώτας πάντας· οὐ γὰρ δὴ, ὥς οἴκασι,
ἐβουλέατο εἶναι ἐλεύθεροι. Ἐπειδὴ ὦν ἀπίκοντο ἐς τὴν
Σάμον οἱ Πέρσαι, κατὰγοντες Συλοσῶντα, οὔτε τίς σφι
χείρας ἀνταίρεται, ὅσπονδοί τε ἔφασαν εἶναι ἔτοιμοι.

οἱ τοῦ Μαιανδρίου γασιῶται, καὶ αὐτὸς Μαιάνδριος, ^{tum spon-}
 3 ἐκχωρήσαι ἐκ τῆς νήσου. καταινέσαντος δ' ἐπὶ τούτοις ^{det.}
 Ὀτάνεω καὶ σπείσαμένου, τῶν Περσέων οἱ πλείους
 ἄξιοι θρόνους θέμενοι, κατεναντίον τῆς ἀκροπόλιος ἐκα-
 τέατο. Μαιανδρίῳ δὲ τῷ τυράννῳ ἦν ἀδελφεὸς ὑπο- 145
 μαργότερος, τῷ οὐνομα ἦν Χαρίλεως· οὗτος ὅτιδ' ἔξα- ^{Charilaus}
 μαρτῶν, ἐν γοργύρῃ ἐδέδετο· καὶ δὴ τότε ἐπακούσας τε ^{quid Mæan-}
 τὰ πρησσόμενα, καὶ διακύψας διὰ τῆς γοργύρης, ὥς ^{drio fratri}
 5 εἶδε τοὺς Πέρσας εἰρηναίως κατημένους, ἐβόα τε καὶ ἔφη ^{exprobravit.}
 λέγων, Μαιανδρίῳ θέλειν ἐλθεῖν ἐς λόγους. ἐπακούσας ^{et quid ab}
 δὲ ὁ Μαιάνδριος, λύσαντας αὐτὸν ἐκέλευε ἄγειν παρ' ^{eo petierit.}
 ἐωϋτόν. ὥς δὲ ἄχθῃ τάχιστα, λοιδορέων τε καὶ κακίζων
 μιν, ἀνέπειθε ἐπιθέσθαι τοῖσι Πέρσησι, λέγων τοιάδε,
 10 “ Ἐμὲ μὲν, ὦ κάκις ἀνδρῶν, εὐντα σεωϋτοῦ ἀδελφεόν,
 “ καὶ ἀδικήσαντα οὐδὲν ἄξιον δεσμοῦ, δήσας γοργύρης
 “ ἡξίωσας· ὁρέων δὲ τοὺς Πέρσας ἐκβάλλοντάς τέ σε
 “ καὶ ἄνοικον ποιεῦντας, οὐ τολμᾶς τίσασθαι, οὕτω δὴ
 “ τι εὐντας εὐπετέας χειρωθῆναι; ἀλλ' εἴ τι σύ σφεας
 15 “ καταρρώδηκας, ἐμοὶ δὺς τοὺς ἐπικούρους, καὶ σφεας
 “ ἐγὼ τιμωρήσομαι τῆς ἐνθάδε ἀπίξιος· αὐτόν τέ σε
 “ ἐκπέμψαι ἐκ τῆς νήσου ἔτοιμός εἰμι.” Ταῦτα δὲ ἔλεξε
 ὁ Χαρίλεως. Μαιάνδριος δὲ ὑπέλαβε τὸν λόγον, ὥς μὲν 146
 ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἐς τοῦτο ἀφροσύνης ἀπικόμενος, ὥς δόξαι ^{Mæandrius}
 τὴν ἐωϋτοῦ δύναμιν περιέσσεσθαι τῆς βασιλῆος, ἀλλὰ ^{invidia}
 φθονήσας μᾶλλον Συλοσῶντι, εἰ ἀπονητὶ ἔμελλε ἀπο- ^{Syloson-}
 5 λάμψεσθαι ἀκέραιον τὴν πόλιν. ἐρεθίσας ὦν τοὺς Πέρ- ^{tis probat}
 σας, ἔθελε ὥς ἀσθενέστατα ποιῆσαι τὰ Σάμια πρήγμα- ^{Charilai}
 τα, καὶ οὕτω παραδιδόναι· εὖ ἔξεπιστάμενος ὥς παθόν- ^{consilium :}
 τες οἱ Πέρσαι, προσεμπικρανέεσθαι ἔμελλον τοῖσι Σα- ^{ipse clam e}
 μίοισι· εἰδὼς τε ἐωϋτῷ ἀσφαλέα ἐκδυσιν εἶσαν ἐκ τῆς ^{Samo ena-}
 νήσου τότε, ἐπεὰν αὐτὸς βούληται· ἐπεποίητο γάρ οἱ ^{vigat: Cha-}
 κρυπτὴ διώρυξ ἐκ τῆς ἀκροπόλιος φέρουσα ἐπὶ θάλασ- ^{rilai subitus}
 σαν. αὐτὸς μὲν δὴ ὁ Μαιάνδριος ἐκπλέει ἐκ τῆς Σάμου· ^{impetus ex}
 τοὺς δὲ ἐπικούρους πάντας ὀπλίσας ὁ Χαρίλεως, καὶ ^{arce in Per-}
 ἀναπετάσας τὰς πύλας, ἐξῆκε ἐπὶ τοὺς Πέρσας, οὔτε ^{sas.}
 15 προσδεκομένους τοιῶτο εἶδέν, δοκέοντάς τε δὴ πάντα συμ-
 βεβάναι. ἐμπεσόντες δὲ οἱ ἐπίκουροι, τῶν Περσέων τοὺς
 διφροφορευμένους τε καὶ λόγου πλείους εὐντας ἔκτεινον.

147
Otanēs cæ-
dem Samio-
rum impe-
rat, et ar-
cem obsi-
det.

καὶ οὗτοι μὲν ταῦτα ἐποίουν, ἡ δὲ ἄλλη στρατιὴ ἡ Περ-
σικὴ ἐπεβοήθεε· πιεζέμενοι δὲ οἱ ἐπίκουροι ὀπίσω κατ-
20
εἰλήθησαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Ὀτάνης δὲ ὁ στρατηγός,
ιδὼν πᾶθος μέγα Πέρσας πεπονθότας, ἐντολὰς τε τὰς
Δαρεΐος ἀποσέλλων ἐνετέλλετο, μὴτε κτείνειν μηδὲνα
Σαμίων, μὴτε ἀνδραποδίζεσθαι, ἀπαθέα τε κακῶν ἀπο-
δοῦναι τὴν νῆσον Συλοσῶντι, τουτέων μὲν τῶν ἐντολέων 5
μεμνημένος ἐπελανθάνετο· ὁ δὲ παρήγγειλε τῇ στρατιῇ
πάντα τὸν ἂν λάβωσι, καὶ ἄνδρα καὶ παῖδα, ὁμοίως
κτενέειν. ἐνθαῦτα τῆς στρατιῆς οἱ μὲν τὴν ἀκρόπολιν
ἐπολιόρκεον, οἱ δὲ ἔκτεινον πάντα τὸν ἐμποδῶν γινόμενον,

148
Mæandri-
um Spartam
profugum,
Cleomenis
regis consi-
lio, metnen-
tis ab eo ci-
vium corru-
ptelam, E-
phori exi-
gunt.

ὁμοίως ἔν τε ἱρῷ καὶ ἔξω ἱροῦ. Μαιάνδριος δ' ἀποδράς ἐκ
τῆς Σάμου, ἐκπλέει εἰς Λακεδαίμονα· ἀπικόμενος δ' εἰς
αὐτὴν, καὶ ἀνενεικάμενος τὰ ἔχων ἐξεχώρησε, ἐποίησε
τοιάδε· ὅπως ποτήρια ἀργύρεά τε καὶ χρύσεια προδεῖτο,
οἱ μὲν θεράποντες αὐτοῦ ἐξέσμων αὐτά· ὁ δ' ἂν τὸν χρό- 5
νον τοῦτον τῷ Κλεομένει τῷ Ἀναξανδρίδῃ ἐν λόγοισι
ἑὼν, βασιλεύοντι Σπάρτης, προῆγε εἰς τὰ οἰκία· ὅπως δὲ
ἴδοιτο Κλεομένης τὰ ποτήρια, ἀπεθωύμαζέ τε καὶ ἐξε-
πλήσσετο· ὁ δὲ ἂν ἐκέλευε αὐτέων ἀποφέρεισθαι αὐτὸν
ὅσα βούλοιτο. τοῦτο καὶ εἰς καὶ τρεῖς εἵπαντος Μαιαν- 10
δρίου, ὁ Κλεομένης δικαιοτάτος ἀνδρῶν γίνεται· ὅς λα-
βεῖν μὲν διδόμενα οὐκ ἐδικαίει· μαθὼν δὲ ὡς ἄλλοισι
διδούς τῶν ἀστῶν εὐρήσεται τιμωρίην, βὰς ἐπὶ τοὺς ἐφό-
ρους, ἄμεινον εἶναι ἔφη τῇ Σπάρτῃ, τὸν ξεῖνον τὸν Σάμιον
ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τῆς Πελοποννήσου, ἵνα μὴ ἀναπείσῃ 15
ἡ αὐτὸν, ἢ ἄλλον τινὰ Σπαρτιατέων, κακὸν γενέσθαι.
οἱ δ' ὑπακούσαντες ἐξεκήρυξαν Μαιάνδριον. Τὴν δὲ Σά-
μον σαγηνεύσαντες οἱ Πέρσαι, παρέδωκαν Συλοσῶντι,
ἔρημον ἐοῦσαν ἀνδρῶν. ὕστερον μὲντοι χρόνῳ καὶ συγκα-
τοίκισε αὐτὴν ὁ στρατηγός Ὀτάνης, ἐκ τε ὄψιος ὀνείρου,
καὶ νούσου ἢ μιν κατέλαβε νοσῆσαι τὰ αἰδοῖα. 5

149
Samus tra-
ditur Sylo-
sonti, culto-
ribus exin-
anita, sed
post ab O-
tane fre-
quentata.

150
Babylonii
rebus ad ob-
sisionem
tolerandam
paratis de-
ficiunt, et
mulierum

ΕΠΙ ΔΕ Σάμον στρατεύματος ναυτικοῦ οἰχομένου,
Βαβυλώνιοι ἀπέσκησαν, κάρτα εὖ παρεσκευασμένοι· ἐν
ὅσῳ γὰρ ὁ, τε μάγος ἦρχε, καὶ οἱ ἐπτὰ ἐπανέσκησαν, ἐν
τούτῳ παντὶ τῷ χρόνῳ καὶ τῇ ταραχῇ εἰς τὴν πολιορ-
κήν παρεσκευάσαντο. καί πως ταῦτα ποιεῦντες ἐλάν- 5
θανον· ἐπεὶ τε δὲ ἐκ τοῦ ἐμφανέος ἀπέσκησαν, ἐποίησαν

- τοιόνδε· τὰς μητέρας ἐξελόντες, γυναῖκα ἕκαστος μίην ^{turbam}
 προσεξαίρετο, τὴν ἐβούλετο ἐκ τῶν ἐωϋτοῦ οἰκίων· τὰς ^{strangulant.}
 δὲ λοιπὰς ἀπάσας συναγαγόντες, ἀπέπνιξαν· τὴν δὲ
 10 μίην ἕκαστος σιτοποιὸν ἐξαίρετο. ἀπέπνιξαν δὲ αὐτὰς,
 ἵνα μὴ σφεων τὸν σῖτον ἀναισιμώσωσι. Πυθόμενος δὲ 151
 ταῦτα ὁ Δαρεῖος, καὶ συλλέξας ἅπασαν τὴν ἐωϋτοῦ ^{Obsessi a}
 δύναμιν, ἐσρατεύετο ἐπ' αὐτούς· ἐπελάσας δὲ ἐπὶ τὴν ^{Dario, cum}
 Βαβυλῶνα, ἐπολιόρκει, φροντίζοντας οὐδὲν τῆς πολιορ- ^{irrident.}
 5 κείης. ἀναβαίνοντες γὰρ ἐπὶ τοὺς προμαχεῶνας τοῦ τεί-
 χους οἱ Βαβυλώνιοι, κατωρχέοντο, καὶ κατέσκαπτον
 Δαρεῖον καὶ τὴν στρατιὴν αὐτοῦ· καὶ τις αὐτῶν εἶπε
 τοῦτο τὸ ἔπος, “ Τί κάτησθε ἐνθαῦτα ὦ Πέρσαι, ἀλλ’
 “ οὐκ ἀπαλλάσσεσθε; τότε γὰρ αἰρήσετε ἡμέας, ἐπεὶ
 10 “ ἡμίονοι τέκωσι.” Τοῦτο εἶπε τῶν τις Βαβυλωνίων,
 οὐδαμᾶ ἐλπίζων ἂν ἡμίονον τεκεῖν. Ἑπτὰ δὲ μηνῶν 152
 καὶ ἐνιαυτοῦ διεληλυθότες ἤδη, ὁ Δαρεῖός τε ἥσχαλλε, ^{Nihil Dari-}
 καὶ ἡ στρατιὴ πᾶσα, οὐ δυνατὴ εἶναι ἐλεῖν τοὺς Βαβυ- ^{us efficit per}
 λωνίους· καὶ τοι πάντα σοφίσματα καὶ πᾶσας μηχαν- ^{undeviginti}
 5 νὰς ἐπεποιήκει ἐς αὐτοὺς Δαρεῖος· ἀλλ’ οὐδ’ ὥς ἐδύνατο ^{menses.}
 ἐλεῖν σφέας· ἄλλοισί τε σοφίσμασι πειρησάμενος, καὶ
 δὴ καὶ τῷ Κῦρος εἰλέσφεας, καὶ τούτῳ ἐπειρήθη· ἀλλὰ
 γὰρ δεινῶς ἔσαν ἐν φυλακῇσι οἱ Βαβυλώνιοι, οὐδέ σφεας
 οἷός τε ἦν ἐλεῖν. Ἐνθαῦτα εἰκοσῷ μηνὶ Ζωπύρῳ τῷ 153
 Μεγαδύζου τούτου, ὅς τῶν ἑπτὰ ἀνδρῶν ἐγένετο, τῶν τὸν ^{Mense vice-}
 μάγον κατελόντων, τούτῳ τῷ Μεγαδύζου παιδὶ Ζωπύ- ^{simo prodigi-}
 ρῳ ἐγένετο τέρας τόδε· τῶν οἱ σιτοφόρων ἡμιόνων μίη ^{gium Zopyri}
 5 ἔτεκε· ὥς δὲ οἱ ἐξαγγέλθη, καὶ ὑπὸ ἀπιστίας αὐτὸς ὁ ^{factum par-}
 Ζώπυρος εἶδε τὸ βρέφος, ἀπείπας τοῖσι δούλοισι μηδενὶ ^{tu mulæ.}
 φράζειν τὸ γεγονός, ἐβουλεύετο· καὶ οἱ πρὸς τὰ τοῦ Βα-
 βυλωνίου ῥήματα, ὅς κατ’ ἀρχὰς ἔφησε, ἐπεὶ περ ἡμί-
 ονοι τέκωσι, τότε τὸ τεῖχος ἀλώσεσθαι, πρὸς ταύτην
 10 τὴν Φήμην Ζωπύρῳ ἐδόκει ἀλώσιμος εἶναι ἡ Βαβυλὼν·
 σὺν γὰρ θεῷ ἐκεῖνόν τε εἰπεῖν, καὶ ἐωϋτῷ τεκεῖν τὴν
 ἡμίονον. Ὡς δὲ οἱ ἐδόκει μόνσιμον εἶναι ἤδη τῇ Βαβυ- 154
 λῶνι ἀλίσκεσθαι, προσελθὼν Δαρεῖω ἀπεπυνθάνετο, εἰ ^{Zopyrus do-}
 περὶ πολλοῦ κάρτα ποιέεται τὴν Βαβυλῶνα ἐλεῖν. πυ- ^{li causa}
 θόμενος δὲ ὥς πολλοῦ τιμῶτο, ἄλλο ἐβουλεύετο, ὅπως ^{transiturus}
 5 αὐτός τε ἔσαι ὁ ἐλὼν αὐτήν, καὶ ἐωϋτοῦ τὸ ἔργον ἔσαι· ^{ad Babylo-}
^{nios, corpus}
^{mutilat et}
^{deformat.}

155
Exponit
Dario mo-
dum rei ge-
rendæ.

κάρτα γὰρ ἐν τοῖσι Πέρσησι αἱ ἀγαθοεργίαι ἐς τὸ πρό-
σω μεγάθεος τιμῶνται. ἄλλω μὲν νυν οὐκ ἐφράζετο
ἔργῳ δυνατὸς εἶναί μιν ὑποχειρίην ποιῆσαι, εἰ δ' ἐωϋ-
τὸν λωβησάμενος αὐτομολήσειε ἐς αὐτούς. ἐνθαῦτα ἐν
ἐλαφρῷ ποιησάμενος, ἐωϋτὸν λωβᾶται λώβην ἀνήκε- 10
σον· ἀποταμὼν γὰρ ἐωϋτοῦ τὴν ῥίνα καὶ τὰ ὦτα, καὶ
τὴν κόμην κακῶς περικείρας, καὶ μασιγώσας, ἦλθε
παρὰ Δαρεῖον. Δαρεῖος δὲ κάρτα βαρέως ἤνεικε, ἰδὼν
ἄνδρα δοκιμώτατον λελωθημένον· ἔκ τε τοῦ θρόνου ἀνα-
πηδήσας, ἀνέβωσέ τε καὶ εἵρετό μιν, ὅσις εἴη ὁ λωβησά-
μενος, καὶ ὅ, τι ποιήσαντα. ὁ δὲ εἶπε, “ Οὐκ ἔσι οὗτος
“ ὦνῆρ ὅτι μὴ σὺ, τῷ ἔσι δύναμις τοσαύτη ἐμὲ δὴ ὦδε 5
“ διαθεῖναι· οὔτε τις ἀλλοτρίων, ὧ βασιλεῦ, τάδε ἔργα-
“ σαι, ἀλλ' αὐτὸς ἐγὼ ἐμεωϋτόν· δεινόν τι ποιεύμενος
“ Ἀσσυρίους Πέρσησι καταγελαῖν.” Ὁ δ' ἀμείβετο,
“ ὦ σχετλιώτατε ἀνδρῶν, ἔργῳ τῷ αἰσχίσῳ οὖνομα τὸ
“ κάλλισον ἔθου, φᾶς διὰ τοὺς πολιορκευμένους σεωϋτόν 10
“ ἀνηκέσως διαθεῖναι· τί, ὧ μάταιε, λελωθημένου σεῦ,
“ θᾶσσον οἱ πολέμιοι παρὰσῆσονται; κῶς οὐκ ἐξέπλω-
“ σας τῶν φρενῶν, σεωϋτόν διαφθεύρας;” Ὁ δὲ εἶπε,
“ Εἰ μὲν τοι ὑπερετίθεα τὰ ἐμελλον ποιήσειν, οὐκ ἂν με
“ περιεῖδες· νῦν δ' ἐπ' ἐμεωϋτοῦ βαλλόμενος, ἐπρηξά. 15
“ ἤδη ὦν ἦν μὴ τῶν σῶν δεήσῃ, αἰρέομεν Βαβυλῶνα.
“ ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἔχω, αὐτομολήσω ἐς τὸ τεῖχος, καὶ
“ φήσω πρὸς αὐτούς ὡς ὑπὸ σεῦ τάδε ἔπαθον· καὶ δο-
“ κέω, πείσας σφέας ταῦτα ἔχειν οὕτω, τεύξεσθαι
“ στρατιῆς. σὺ δὲ, ἀπ' ἧς ἂν ἡμέρης ἐγὼ ἐσέλθω ἐς τὸ 20
“ τεῖχος, ἀπὸ ταύτης ἐς δεκάτην ἡμέρην τῆς σεωϋτοῦ
“ στρατιῆς, τῆς οὐδεμὴ ἔσαι ὥρῃ ἀπολλυμένης, ταύτης
“ χιλίους τάξον κατὰ τὰς Σεμιράμιος καλεομένας πύ-
“ λας· μετὰ δὲ, αὗτις ἀπὸ τῆς δεκάτης ἐς ἐβδόμην,
“ ἄλλους μοι τάξον δισχιλίους κατὰ τὰς Νινίων καλεο- 25
“ μένας πύλας· ἀπὸ δὲ τῆς ἐβδόμης διαλιπὼν εἴκοσι
“ ἡμέρας, καὶ ἔπειτα ἄλλους κάτισον, ἀγαγὼν κατὰ
“ τὰς Χαλδαίων καλεομένας πύλας, τετρακισχιλίους.
“ ἐχόντων δὲ μήτε οἱ πρότεροι μηδὲν τῶν ἀμυνούντων,
“ μήτε οὗτοι, πλὴν ἐγχειριδίων· τοῦτο δὲ ἔἴην ἔχειν. 30
“ μετὰ δὲ τὴν εἴκοσὴν ἡμέρην, ἰθέως τὴν μὲν ἄλλην

“ στρατιὴν κελεύειν πέριξ προσβάλλειν πρὸς τὸ τεῖχος·
 “ Πέρσας δέ μοι τάξον κατὰ τε τὰς Βηλίδας καλεομέ-
 “ νας πύλας καὶ Κισσίας· ὡς γὰρ ἐγὼ δοκέω, ἐμέο με-
 35 “ γάλα ἔργα ἀποδεξαμένου, τὰ τε ἄλλα ἐπιτράψονται
 “ ἐμοὶ Βαβυλώνιοι, καὶ δὴ καὶ τῶν πυλέων τὰς βαλα-
 “ νάγρας· τὸ δ' ἐνθεῦτεν, ἐμοί τε καὶ Πέρσῃσι μελήσει
 “ τὰδε ποιέειν.” Ταῦτα ἐντειλάμενος ἦε ἐπὶ τὰς πύ- 156
 λας, ἐπιστρεφόμενος ὡς δὴ ἀληθέως αὐτόμολος. ὁρέοντες Transfugi-
 δὲ ἀπὸ τῶν πύργων οἱ κατὰ τοῦτο τεταγμένοι, κατέτρε- um Zopyri-
 χον κάτω· καὶ ὀλίγον τι παρακλίναντες τὴν ἐτέραν πύ- ad Babylonios.
 λην, εἰρώτεον τίς τε εἴη, καὶ ὅτευ δεόμενος ἦκοι. ὁ δὲ
 σφι ἠγόρευε ὡς εἴη τε Ζώπυρος, καὶ αὐτομολέοι ἐς ἐκεί-
 νους. ἦγον δὴ μιν οἱ πυλωροὶ, ταῦτα ὡς ἤκουσαν, ἐπὶ
 τὰ κοινὰ τῶν Βαβυλωνίων· κατασὰς δὲ ἐπ' αὐτὰ, κατ-
 οικτίζετο, φὰς ὑπὸ Δαρείου πεπονθέναι τὰ ἐπεπόνθε
 10 ὑπ' ἐωῦτοῦ· παθέειν δὲ ταῦτα διότι συμβουλεύσαι οἱ
 ἀπανισάναι τὴν στρατιήν, ἐπεὶ τε δὲ οὐδεὶς πόρος ἐφαί-
 νετο τῆς ἀλώσιος. “ Νῦν τε,” ἔφη λέγων, “ ἐγὼ ὑμῖν, ὦ
 “ Βαβυλώνιοι, ἤκω μέγισον ἀγαθόν, Δαρείῳ δὲ καὶ
 “ στρατῇ καὶ Πέρσῃσι μέγιστον κακόν· οὐ γὰρ δὴ, ἐμέ
 15 “ γε ὦδε λωθησάμενος, καταπροΐξεται· ἐπίσμαι δ' αὐ-
 “ τοῦ πάσας τὰς δειξόδους τῶν βουλευμάτων.” Τοι-
 αῦτα ἔλεγε. Οἱ δὲ Βαβυλώνιοι ὁρέοντες ἄνδρα τῶν ἐν 157
 Πέρσῃσι δοκιμώτατον ῥινός τε καὶ ὠτων ἐσερμημένον, Babylonii
 μάσιξί τε καὶ αἵματι ἀναπεφυρμένον, πᾶγχυ ἐλπίσαν- Zopyro-
 τες λέγειν μιν ἀληθέα, καὶ σφι ἦκειν σύμμαχον, ἐπι- dant mili-
 5 τραπεσθαι ἔτοιμοι ἔσαν τῶν ἐδέετο σφέων· ἐδέετο δὲ bus ter ab
 στρατιῆς. ὁ δὲ, ἐπεὶ τε αὐτέων τοῦτο παρέλαβε, ἐποίηε eo bene ge-
 τά περ τῷ Δαρείῳ συνεθήκατο· ἐξαγαγὼν γὰρ τῇ δε- stis, exerci-
 κᾶτῃ ἡμέρῃ τὴν στρατιήν τῶν Βαβυλωνίων, καὶ κυκλω- tus imperi-
 σάμενος τοὺς χιλίους, τοὺς πρώτους ἐνετείλατο Δαρείῳ um et mu-
 10 τάξαι, τούτους κατεφόνευσε. μαθόντες δὲ μιν οἱ Βα- rorum cu-
 βυλώνιοι τοῖσι ἔπεσι τὰ ἔργα παρεχόμενον ὅμοια, πάλχυ stodiam.
 περιχαρές ἐόντες, πᾶν δὴ ἔτοιμοι ἔσαν ὑπηρετέειν. ὁ
 δὲ, διαλιπὼν ἡμέρας τὰς συγκειμένας, αὐτὶς ἐπιλεξάμε-
 νος τῶν Βαβυλωνίων, ἐξήγαγε καὶ κατεφόνευσε τῶν Δα-
 15 ρείου στρατιωτέων τοὺς δισχιλίους. ἰδόντες δὲ καὶ τοῦτο
 τὸ ἔργον οἱ Βαβυλώνιοι, πάντες Ζώπυρον εἶχον ἐν σόμασι

αἰνέοντες. ὁ δὲ, αὐτοῖς διαλιπὼν τὰς συγκειμένας ἡμέρας, ἐξήγαγε ἐς τὸ προειρημένον· καὶ κυκλωσάμενος κατεφόνευσεν τοὺς τετρακισχιλίους. ὥς δὲ καὶ τοῦτο κατέργασεν, πάντα δὴ ἦν ἐν τοῖσι Βαβυλωνίοισι Ζώπυρος, 20 καὶ στρατάρχης τε οὗτός σφί καὶ τειχοφύλαξ ἀπεδέδεκτο. Προσβολὴν δὲ Δαρείου κατὰ τὰ συγκείμενα ποι-

158

Zopyrus
Darium per
duas portas
recipit a.
516.

ευμένου πέραν τὸ τεῖχος, ἐνθαῦτα δὴ πάντα τὸν δόλον ὁ Ζώπυρος ἐξέφαινε. οἱ μὲν γὰρ δὴ Βαβυλώνιοι ἀναβάντες ἐπὶ τὸ τεῖχος, ἡμύνοντο τὴν Δαρείου στρατὴν προσβάλλουσαν· ὁ δὲ Ζώπυρος τὰς τε Κισσίας καὶ Βηλίδας κα- 5 λεομένας πύλας ἀναπετάσας, ἐστήκε τοὺς Πέρσας ἐς τὸ τεῖχος. τῶν δὲ Βαβυλωνίων οἱ μὲν εἶδον τὸ ποιηθὲν, οὗτοι ἔφευγον ἐς τοῦ Διὸς τοῦ Βήλου τὸ ἱρόν· οἱ δὲ οὐκ εἶδον, ἔμενον ἐν τῇ ἐωϋτοῦ τάξει ἕκαστος, ἐς ὃ δὴ καὶ οὗ-

159

Darius urbem captam nudat muris et portis: procerum III millia cruci affigit; imperat vicinis gentibus L millia mulierum, nupturas Babylonis.

τοὶ ἔμαθον προδεδομένοι. Βαβυλῶν μὲν νυν οὕτω τοδεύτερον αἰρέθη. Δαρεῖος δὲ ἐπεὶ τε ἐκράτησε τῶν Βαβυλωνίων, τοῦτο μὲν σφραγίσας τὸ τεῖχος περιεῖλε, καὶ τὰς πύλας πάσας ἀπέσπασεν· τὸ γὰρ πρότερον ἔλων Κῦρος τὴν Βαβυλῶνα, ἐποίησε τουτέων οὐδέτερον· τοῦτο δὲ, 15 Δαρεῖος τῶν ἀνδρῶν τοὺς κορυφαίους μάλιστα ἐς τρισχιλίους ἀνεσκολόπισεν, τοῖσι δὲ λοιποῖσι Βαβυλωνίοισι ἀπέδωκε τὴν πόλιν οἰκέειν. ὥς δ' ἔξουσι γυναῖκας οἱ Βαβυλώνιοι, ἵνα σφί γένεα ὑπογίνηται, τάδε Δαρεῖος προῖδων ἐποίησε· τὰς γὰρ ἐωϋτῶν, ὥς καὶ κατ' ἀρχὰς 10 δεδήλωται, ἀπέπνιξαν οἱ Βαβυλώνιοι, τοῦ σίτου προορέωντες· ἐπέταξε τοῖσι περιοίκησι ἔθνεσι γυναῖκας ἐς Βαβυλῶνα κατιστάναι, ὅσας δὴ ἕκαστοι ἐπιτάσσων, ὥς ἐπέντε μυριάδων τὸ κεφαλαίωμα τῶν γυναικῶν συνῆλθε. 15 ἐκ τουτέων δὲ τῶν γυναικῶν οἱ νῦν Βαβυλώνιοι γεγόνασι.

160

Zopyrus quanti a Dario factus: Babylonem, quoad vivit, propriam et immunem tenet: ejus filius Megabyzus a. 460, missus

Ζωπύρου δὲ οὐδεὶς ἀγαθοεργίην Περσέων ὑπερεβάλετο παρὰ Δαρείῳ κριτῇ, οὔτε τῶν ὕστερον γενομένων, οὔτε τῶν πρότερον, ὅτι μὴ Κῦρος μόνος· τούτῳ γὰρ οὐδεὶς Περσέων ἠξίωσε καὶ ἐωϋτὸν συμβαλέειν. πολλάκις δὲ Δαρεῖον λέγεται γνώμην τήνδε ἀποδέξασθαι, ὥς βού- 5 λαιτο ἂν Ζώπυρον εἶναι ἀπαθέα τῆς ἀεικείης μάλλον, ἢ Βαβυλῶνάς οἱ εἴκοσι πρὸς τῇ εὐσίῃ προσγενέσθαι. ἐτίμησε δὲ μιν μέγας· καὶ γὰρ δῶρά οἱ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐδίδου ταῦτα τὰ Πέρσῃσι ἐς τιμιώτατα, καὶ

10 τὴν Βαβυλωνά οἱ ἔδωκε ἀτελέα νέμεσθαι μέχρι τῆς belli dux in
 ἐκείνου ζόης· καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπέδωκε. Ζωπύρου δὲ Egyptum;
 τούτου γίνεται Μεγάβυζος, ὃς ἐν Αἰγύπτῳ ἀντία Ἀθη- nepos Zopy-
 ναίων καὶ τῶν συμμάχων ἐσρατήγησε· Μεγαδύζου δὲ rus transit
 τούτου γίνεται Ζώπυρος, ὃς ἐς Ἀθήνας ἡγετομόλησε ἐκ ad Atheni-
 15 Περσέων. enses a. 440.

ἩΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ἈΛΙΚΑΡΝΗΣΣΗΣ ἹΣΤΟΡΙΩΝ ΤΕΤΑΡΤΗ,

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ.

ΜΕΤΑ δὲ τὴν Βαβυλῶνος αἵρεσιν ἐγένετο ἐπὶ Σκύθας 1
αὐτοῦ Δαρείου ἑλασις. ἀνθεύσης γὰρ τῆς Ἀσίας ἀν- Asia florens
δράσι, καὶ χρημάτων μεγάλων συνιόντων, ἐπεθύμησε ὁ opibus: Da-
Δαρεῖος τίσασθαι Σκύθας, ὅτι ἐκεῖνοι πρότεροι ἐσβᾶ- rius a. 514
5 λόντες ἐς τὴν Μηδικὴν, καὶ νικήσαντες μάχῃ τοὺς ἀντι- Scythas ul-
ουμένους, ὑπῆρξαν ἀδικίης. τῆς γὰρ ἄνω Ἀσίας ἦρξαν, tum it: Scy-
ὥς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, Σκύθαι ἔτεα δυῶν δέοντα the Asiam
τρήκοντα. Κιμμερίους γὰρ ἐπιδιώκοντες ἐσέβαλον ἐς tenuerunt
τὴν Ἀσίην, καταπαύσαντες τῆς ἀρχῆς Μήδους· οὗτοι ab a. 624 ad
10 γὰρ, πρὶν ἢ Σκύθας ἀπικέσθαι, ἦρχον τῆς Ἀσίας. assistunt ar-
τοὺς δὲ Σκύθας ἀποδημήσαντας ὀκτὼ καὶ εἴκοσι ἔτεα, mati, quos
καὶ διὰ χρόνου τοσοῦτε κατιόντας ἐς τὴν σφετέρην, ἐξε- absentium
δέξατο οὐκ ἐλάσσων πόνος τοῦ Μηδικοῦ· εὖρον γὰρ uxores e
ἀντιουμένην σφι στρατιὴν οὐκ ὀλίγην· αἱ γὰρ τῶν Σκυ- servis pepe-
15 θέων γυναῖκες, ὥς σφι οἱ ἄνδρες ἀπῆσαν χρόνον πολλόν, rerant.
ἐφοίτεον παρὰ τοὺς δούλους. Τοὺς δὲ δούλους οἱ Σκύ- 2
θαι πάντας τυφλοῦσι, τοῦ γάλακτος εἵνεκε τοῦ πίνουσι, Scythæ ser-
ποιεῦντες ὧδε· ἐπεὰν φυσσητῆρας λάβωσι ὀσεῖνους, αὐ- vos cur ex-
λοῖσι προσεμφερεςάτους, τούτους ἐσθέντες ἐς τῶν θη- cæcent: quo-
5 λέων ἵππων τὰ ἄρθρα, φυσσωσι τοῖσι σώμασι· ἄλλοι modo equas
δὲ ἄλλων φυσσεόντων ἀμέλγῃσι. φασὶ δὲ τοῦδε εἵνεκα mulgeant: e
τοῦτο ποιέειν· τὰς φλέβας τε πῖμπλασθαι φυσσεωμέ- lacte in va-
to, butyrum
et hippace.

3-4

Juventus e
servis geni-
ta Scythas
arcet: fuga-
tur denique
Agellis.

νας τῆς ἵππου, καὶ τὸ οὖθαρ κατίεσθαι. ἐπεὰν δὲ ἀμέλ-
ξωσι τὸ γάλα, ἐσχέαντες ἐς ξύλινα ἀγγήϊα κοῖλα, καὶ
περισίξαντες κατὰ τὰ ἀγγήϊα τοὺς τυφλοὺς, δονέουσι τὸ 10
γάλα. καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ ἐπισάμενον ἀπαρύσαντες, ἡγεῦν-
ται εἶναι τιμιώτερον· τὸ δ' ὑπισάμενον, ἥσσον τοῦ ἐτέ-
ρου. τούτων μὲν εἵνεκα ἅπαντα τὸν ἄν λάβωσι οἱ Σκύ-
θαι, ἐκτυφλοῦσι· οὐ γὰρ ἀρόται εἰσὶ, ἀλλὰ νομάδες.
Ἐκ τουτέων δὴ ὦν σφι τῶν δούλων καὶ τῶν γυναικῶν
ἐτράφη νεότης· οἱ ἐπεὶ τε ἔμαθον τὴν σφετέρην γένεσιν,
ἠντιοῦντο αὐτοῖσι κατιοῦσι ἐκ τῶν Μήδων. καὶ πρῶτα
μὲν τὴν χώραν ἀπετάμοντο, τάφρον ὀρυξάμενοι εὐρέαν,
κατατείνουσιν ἐκ τῶν Ταυρικῶν οὐρέων ἐς τὴν Μαιωτίν,
λίμνην, ἥπερ ἐστὶ μεγίστη· μετὰ δὲ, πειρεωμένοισι ἐσ-
βάλλειν τοῖσι Σκύθησι ἀντικατιζόμενοι ἐμάχοντο. γι-
νομένης δὲ μάχης πολλάκις, καὶ οὐ δυναμένων οὐδὲν
πλέον ἔχειν τῶν Σκυθέων τῇ μάχῃ, εἰς αὐτῶν ἔλεξε
τάδε, “Οἷα ποιεῦμεν, ἄνδρες Σκύθαι; δούλοισι τοῖσι 10
“ ἡμετέροισι μαχόμενοι, ἐλάσσονες κτεινόμενοι γινόμε-
“ θαι, καὶ ἐκείνους κτείνοντες ἐλασσόνων τολοιπὸν ἄρξο-
“ μεν. νῦν ἄν μοι δοκέει αἰχμὰς μὲν καὶ τόξα μετεῖναι·
“ λαβόντα δὲ ἕκαστον τοῦ ἵππου τὴν μάστιγα, ἰέναι ἄσσον
“ αὐτῶν. μέχρι μὲν γὰρ ὥρεον ἡμέας ὅπλα ἔχοντας, οἱ 15
“ δὲ ἐνόμιζον ὁμοῖοί τε καὶ ἐξ ὁμοίων ἡμῖν εἶναι· ἐπεὰν
“ δὲ ἴδωνται μάστιγας ἀντὶ ὅπλων ἔχοντας, μαθόντες
“ ὥς εἰσι ἡμέτεροι δοῦλοι, καὶ συγγνόντες τοῦτο, οὐκ
“ ὑπομενέουσι.” Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Σκύθαι, ἐποίησαν
ἐπιτελέα· οἱ δ' ἐκπλαγέντες τῷ γινομένῳ, τῆς μάχης τε
ἐπελάθοντο, καὶ ἔφευγον. οὕτω οἱ Σκύθαι τῆς τε Ἀσίης
ἤρξαν, καὶ ἐξελαθέντες αὐτὶς ὑπὸ Μήδων, κατῆλθον
τρόπῳ τοιούτῳ ἐς τὴν σφετέρην. τῶνδε εἵνεκα ὁ Δα- 5
ρείας τίσασθαι βουλόμενος, συνήγειρε ἐπ' αὐτοὺς στρα-
τευμα. Ὡς δὲ Σκύθαι λέγουσι, νεώτατον ἀπάντων
ἐθνέων εἶναι τὸ σφέτερον· τοῦτο δὲ γενέσθαι ὥδε· ἄνδρα
γενέσθαι πρῶτον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἐούσῃ ἐρήμῳ, τῷ ἔνομον
εἶναι Ταργίταον. τοῦ δὲ Ταργιτάου τούτου τοὺς τοκέας
λέγουσι εἶναι, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστα λέγοντες, λέγουσι δ' ὦν, 5
Δία τε καὶ Βορυσθένης τοῦ ποταμοῦ θυγατέρα. γένεος
μὲν τοιούτου δὴ τινος γενέσθαι τὸν Ταργίταον· τούτου

5-6

Scytharum
de origine
sua narra-
tio: Targi-
taus, ejusque
filii, Li-
porais, a quo
Auchate;
Arporais, a

δὲ γενέσθαι παῖδας τρεῖς, Λειπόξαιν, καὶ Ἀρπόξαιν, quo Catiani et Truspies; Colaxais, regni successor, a quo Paralatae: nomen omnibus populis commune, apud ipsos quidem, Scolotorum; apud Græcos autem, Scytharum.
 καὶ νεώτατον Κολάξαιν. ἐπὶ τούτων ἀρχόντων, ἐκ τοῦ
 10 οὐρανοῦ φερόμενα χρύσεια ποιήματα, ἄροτρον τε καὶ ζυγὸν καὶ σάγαριν καὶ φιάλην, πεσέειν ἐς τὴν Σκυδικήν·
 καὶ τῶν ἰδόντα πρῶτον τὸν πρεσβύτατον ἄσσον ἰέναι,
 βουλόμενον αὐτὰ λαβεῖν· τὸν δὲ χρυσὸν, ἐπιόντος καί-
 εσθαι. ἀπαλλαχθέντος δὲ τούτου, προσιέναι τὸν δεύτε-
 15 ρον· καὶ τὸν αὖτις ταῦτα ποιεῖν. τοὺς μὲν δὴ καιόμε-
 νον τὸν χρυσὸν ἀπώσασθαι· τρίτῳ δὲ τῷ νεωτάτῳ ἐπελ-
 θόντι κατασβῆναι, καὶ μιν ἐκεῖνον κομίσαι ἐς ἐωῦτοῦ·
 καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἀδελφεοὺς πρὸς ταῦτα συγγνό-
 τας, τὴν βασιληίην πᾶσαν παραδοῦναι τῷ νεωτάτῳ.
 Ἀπὸ μὲν δὴ Λειποξάϊος γεγενῆσθαι τούτους τῶν Σκυθέων,
 οἱ Αὐχάται γένος καλέονται· ἀπὸ δὲ τοῦ μέσου Ἀρπο-
 ξάϊος, οἱ Κατίαροί τε καὶ Τράσπιες καλέονται· ἀπὸ δὲ
 τοῦ νεωτάτου αὐτέων, τοῦ βασιλῆος, οἱ καλέονται Παρα-
 5 λάται· σύμπασιν δὲ εἶναι ἔθνος Σκολότεις, τῷ βασιλῆος
 ἐπωνυμίην· Σκύθας δὲ Ἕλληνες ἐνόμασαν. Γεγονέναι μὲν
 νῦν σφέας ὧδε λέγουσι οἱ Σκύθαι· ἔτεα δὲ σφι, ἐπεὶ τε γε-
 γόνασι, τὰ σύμπαντα λέγουσι εἶναι ἀπὸ τῷ πρώτῳ βασι-
 λῆος Ταργιτάου ἐς τὴν Δαρείῳ διάβασιν τὴν ἐπὶ σφέας,
 5 χιλίων ἢ πλέω, ἀλλὰ τοσαῦτα. τὸν δὲ χρυσὸν τῷτον τὸν
 ἱρὸν φυλάσσουσι οἱ βασιλῆες ἐς ταμάλισα, καὶ θυσίῃσι
 μεγάλῃσι ἱλασκόμενοι μετέρχονται ἀνὰ πᾶν ἔτος. ὅς δ'
 ἂν ἔχων τὸν χρυσὸν τὸν ἱρὸν ἐν τῇ ὁρτῇ ὑπαίθριος κατα-
 κοιμηθῇ, ἔτος λέγεται ὑπὸ Σκυθέων οὐ διεμιαυτίζειν· δί-
 10 δοσθαι δὲ οἱ διὰ τοῦτο ὅσα ἂν ἵππων ἐν ἡμέρῃ, μὴ πε-
 ριελάσῃ αὐτός. τῆς δὲ χώρας εὐρύτης μεγάλης, τριφα-
 σίας τὰς βασιληίας τοῖσι παισὶ τοῖσι ἐωῦτοῦ κατασῆ-
 σασθαι Κολάξαιν· καὶ τουτέων μίην μεγίστην ποιῆσαι,
 ἐν τῇ τὸν χρυσὸν φυλάσσεσθαι. τὰ δὲ κατύπερθε πρὸς
 15 βορρὴν λέγουσι ἄνεμον τῶν ὑπεροίκων τῆς χώρας, οὐκ οἶά
 τε εἶναι ἔτι προσωτέρω οὔτε ὁρᾶν, οὔτε διεξιέναι, ὑπὸ
 πτερῶν κεχυμένων· πτερῶν γὰρ καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν
 ἥερα εἶναι πλέον, καὶ ταῦτα εἶναι τὰ ἀποκληῖοντα τὴν
 ὄψιν. Σκύθαι μὲν ὧδε ὑπὲρ σφέων τε αὐτέων, καὶ τῆς
 χώρας τῆς κατύπερθε λέγουσι. Ἑλλήνων δὲ οἱ τὸν Πόν-
 του οἰκέοντες, ὧδε· Ἡρακλέα ἐλαύνοντα τὰς Γηρυόνας

6

7

A Targitao ad bellum Darii annos m nume- rant: aurum sacrum [c. 6.] a regibus custoditum et cultum: regni tres partes a Colaxai factæ: ultra Scythiam ad aquilonem omnia penis oppleta. [c. 31.]

8-10

Græcorum Ponticorum narratio de origine Scytharum: Herculem in

ea loca, Geryone interemto, boves abegisse : tempestate orta, dormienti subductos equos : delatum in Hylæam, ex Echidna procreasse Agathyrsum, Gelonum et Scytham : Scytham et ejus posteror adeptos regnum esse : phialas in balteis cur Scythæ ferant. 9

βοῦς, ἀπικέσθαι ἐς γῆν ταύτην ἐοῦσαν ἐρήμην, ἣν τινα
 νῦν Σκύθαι νέμονται. Γηρυόνα δὲ οἰκέειν ἔξω τοῦ Πόν- 5
 του, κατοικημένον τὴν οἱ Ἕλληνες λέγουσι Ἐρύθειαν
 νῆσον, τὴν πρὸς Γηδείοισι τοῖσι ἔξω Ἡρακλήϊων ση-
 λέων ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ. τὸν δὲ Ὠκεανὸν λόγῳ μὲν λέ-
 γουσι ἀπὸ ἡλίου ἀνατολέων ἀρξάμενον, γῆν περὶ πᾶσαν
 ῥέειν, ἔργῳ δὲ οὐκ ἀποδεικνῦσι. ἐνθεῦτεν τὸν Ἡρακλέα 10
 ἀπικέσθαι ἐς τὴν νῦν Σκυθίην χώραν καλεομένην· κα-
 ταλαβεῖν γὰρ αὐτὸν χειμῶνά τε καὶ κρυμὸν· ἐπειρυσά-
 μενον δὲ τὴν λεοντὴν, κατυπνῶσαι· τὰς δὲ οἱ ἵππους τὰς
 ἀπὸ τοῦ ἄρματος νεμομένας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἀφανι-
 σθῆναι θείη τύχη. Ὡς δ' ἐγερθῆναι τὸν Ἡρακλέα,
 δίζησθαι. πάντα δὲ τὰ τῆς χώρας ἐπεξελθόντα, τέλος
 ἀπικέσθαι ἐς τὴν Ὑλαίην καλεομένην γῆν· ἐνθαῦτα δὲ
 αὐτὸν εὔρεῖν ἐν ἄνθρω μιξοπάρθενόν τινα Ἐχιδνὰν διφυέα·
 τῆς τὰ μὲν ἄνω ἀπὸ τῶν γλουτέων, εἶναι γυναικός· τὰ 5
 δὲ ἔνερθεν, ὄφις. ἰδόντα δὲ καὶ θωυμάσαντα, ἐπείρε-
 σθαί μιν εἴ κου ἴδοι ἵππους πλανωμένας· τὴν δὲ φάναι
 ἐωῦτὴν ἔχειν, καὶ οὐκ ἀποδώσειν ἐκείνῳ πρὶν ἢ οἱ μι-
 χθῆναι· τὸν δὲ Ἡρακλέα μιχθῆναι ἐπὶ τῷ μισθῷ
 τούτῳ. κείνην τε δὴ ὑπερβαλέσθαι τὴν ἀπόδοσιν τῶν 10
 ἵππων, βουλομένην ὥς πλεῖστον χρόνον συνεῖναι τῷ Ἡρα-
 κλείῃ· καὶ τὸν, κομισάμενον, ἐθέλειν ἀπαλλάσσεσθαι·
 τέλος δὲ, ἀποδιδούσαν αὐτὴν εἰπεῖν, “Ἴππους μὲν δὴ
 “ ταύτας ἀπικομένας ἐνθάδε, ἔσωσά τοι ἐγώ· σῶσρά
 “ τε σὺ παρέσχες· ἐγὼ γὰρ ἐκ σεῦ τρεῖς παῖδας ἔχω· 15
 “ τούτους, ἐπεὰν γένωνται τρόφιες, ὅ, τι χρὴ ποιέειν,
 “ ἐξηγέο σύ· εἴτε αὐτοῦ κατοικίζω, χώρας γὰρ τῆσδε
 “ ἔχω τὸ κράτος αὐτῇ, εἴτε ἀποπέμπω παρὰ σέ.” Τὴν
 μὲν δὴ ταῦτα ἐπειρωτᾶν· τὸν δὲ λέγουσι πρὸς ταῦτα εἰ-
 πεῖν, “Ἐπεὰν ἀνδρωθέντας ἴδῃαι τοὺς παῖδας, τάδε 20
 “ ποιεῦσα οὐκ ἂν ἁμαρτάνοις· τὸν μὲν ἂν ὀρᾷς αὐτέων
 “ τόδε τὸ τόξον ὧδε διατεινόμενον, καὶ τῷ ζωστῆρι τῷδε
 “ κατὰ τάδε ζωννύμενον, τοῦτον μὲν τῆσδε τῆς χώρας
 “ οἰκήτορα ποιεῦ· ὅς δ' ἂν τουτέων τῶν ἔργων τῶν ἐν-
 “ τέλλομαι λίπηται, ἔκπεμπε ἐκ τῆς χώρας. καὶ ταῦ- 25
 “ τα ποιεῦσα, αὐτὴ τε εὐφρανέει, καὶ τὰ ἐντεταλμένα
 “ ποιήσεις.” Τὸν μὲν δὴ εἰρύσαντα τῶν τόξων τὸ ἕτερον,

δύο γὰρ δὴ φορέειν τέως Ἡρακλέα, καὶ τὸν ζωστήρα
 προσδέξαντα, παραδοῦναι τὸ τόξον τε καὶ τὸν ζωστήρα,
 ἔχοντα ἐπ' ἄκρης τῆς συμβολῆς Φιάλην χρυσέην· διδόντα
 5 δὲ, ἀπαλλάσσεσθαι. τὴν δ', ἐπεὶ οἱ γενομένους τοὺς
 παῖδας ἀνδρωθῆναι, τοῦτο μὲν σφι οὐνόματα θέσθαι·
 τῷ μὲν, Ἀγάθυρσον, αὐτέων· τῷ δ' ἐπομένῳ, Γελωνόν·
 Σκύθην δὲ, τῷ νεωτάτῳ· τοῦτο δὲ, τῆς ἐπισολῆς με-
 μνημένην αὐτήν, ποιῆσαι τὰ ἐντεταλμένα. καὶ δὴ δύο
 10 μὲν τῶν παίδων, τὸν τε Ἀγάθυρσον καὶ τὸν Γελωνόν,
 οὐκ οἴους τε γενομένους ἐξικέσθαι πρὸς τὸν προκείμενον
 ἄεθλον, οἴχεσθαι ἐκ τῆς χώρας, ἐκβληθέντας ὑπὸ τῆς
 γειναμένης· τὸν δὲ νεώτατον αὐτέων Σκύθην ἐπιτελέ-
 σαντα, καταμεῖναι ἐν τῇ χάρῃ. καὶ ἀπὸ μὲν Σκύθεω
 15 τοῦ Ἡρακλέος γενέσθαι τοὺς αἰεὶ βασιλῆας γινομένους
 Σκυθέων· ἀπὸ δὲ τῆς Φιάλης, ἔτι καὶ ἐς τότε Φιάλας
 ἐκ τῶν ζωστήρων φορέειν Σκύδας· τὸ δὲ μῦθον μηχαν-
 νήσασθαι τὴν μητέρα Σκύθη. ταῦτα δὲ Ἑλλήνων οἱ
 τὸν Πόντον οἰκέοντες λέγουσι. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος λό-

γος ἔχων ὧδε, τῷ μάλισα λεγομένῳ αὐτὸς πρόσ-
 κειμαι· Σκύδας τοὺς νομάδας, οἰκέοντας ἐν τῇ Ἀσίῃ,
 πολέμῳ πιεσθέντας ὑπὸ Μασσαγετέων, οἴχεσθαι δια-
 5 βάντας ποταμὸν Ἀράξεα ἐπὶ γῆν τὴν Κιμμερίην· τὴν
 γὰρ νῦν νέμονται Σκύθαι, αὕτη λέγεται τοπαλαιὸν εἶναι
 Κιμμερίων· τοὺς δὲ Κιμμερίους, ἐπιόντων Σκυθέων,
 βουλεύεσθαι, ὡς στρατοῦ ἐπιόντος μεγάλου· καὶ δὴ τὰς
 γνώμας σφέων κεχωρισμένας, ἐντόνους μὲν ἀμφοτέρας,
 10 ἀμείνω δὲ τὴν τῶν βασιλῆων· τὴν μὲν γὰρ δὴ τοῦ δήμου
 φέρειν γνώμην, ὡς ἀπαλλάσσεσθαι πρῆγμα εἶη, μηδὲ
 πρὸς πολλὰς δεόμενον κινδυνεύειν· τὴν δὲ τῶν βασιλῆων,
 διαμάχεσθαι περὶ τῆς χώρας τοῖσι ἐπιοῦσι. οὐκὼν δὲ
 ἐθέλειν πείθεσθαι οὔτε τοῖσι βασιλεῦσι τὸν δῆμον, ἔτε

15 τῷ δήμῳ τοὺς βασιλῆας· τοὺς μὲν δὲ ἀπαλλάσσεσθαι
 βουλεύεσθαι ἀμαχητὶ, τὴν χώραν παραδόντας τοῖσι
 ἐπιοῦσι· τοῖσι δὲ βασιλεῦσι δόξαι ἐν τῇ ἐαυτῶν κέεσθαι
 ἀποθανόντας, μηδὲ συμφεύγειν τῷ δήμῳ· λογισαμένους
 ὅσα τε ἀγαθὰ πεπόνθασι, καὶ ὅσα φεύγοντας ἐκ τῆς
 20 πατρίδος κακὰ ἐπίδοξα καταλαμβάνει. ὡς δὲ δόξαι σφι
 ταῦτα, διασάντας, καὶ ἀριθμὸν ἴσους γενομένους, μάχε-

11-12

Narratio alia
 cæterorum
 Græcorum et
 barbarorum
 communis, ea-
 que verisimili-
 or : Scythas No-
 madas a Massa-
 getis bello pres-
 sos, Araxe trans-
 misso, in eam
 terram venisse :
 illam Cimmerio-
 rum antea fuisse :
 Cimmerio-
 rum populo fu-
 gam pugna ; re-
 gibus mortem
 fuga potiore
 visam esse : tu-
 mulus regum
 sepulorum ad
 Tyram, et alia
 Cimmeriorum
 nomen servan-
 tia : Cimmerii
 profugi, Cher-
 sonesum in A-
 sia occupa-
 runt : Scy-

thæ per er-
rorem in
Mediam il-
lati. [1. 15,
et 103.]

12

σθαι πρὸς ἀλλήλους· καὶ τοὺς μὲν, ἀποθανόντας πάν-
τας ὑπ' ἐωϋτῶν, θάψαι τὸν δῆμον τῶν Κιμμερίων παρὰ
ποταμὸν Τύρην· καὶ σφειων ἔτι δῆλός ἐστι ὁ τάφος·
θάψαντας δὲ, οὕτω τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς χώρας ποιέε- 25
σθαι. Σκύθας δὲ ἐπελθόντας, λαβεῖν ἐρήμην τὴν χώραν.
Καὶ νῦν ἔστι μὲν ἐν τῇ Σκυδικῇ Κιμμέρια τείχεα, ἔστι δὲ
Πορθημία Κιμμέρια· ἔστι δὲ καὶ χώρα οὖνομα Κιμμερίη·
ἔστι δὲ Βόσπορος, Κιμμέριος καλεόμενος. φαίνονται δὲ οἱ
Κιμμέριοι φεύγοντες ἐς τὴν Ἀσίην τοὺς Σκύθας, καὶ τὴν
Χερσόνησον κτίσαντες, ἐν τῇ νῦν Σινώπῃ πόλιν Ἑλλάς 5
οἰκισαί. φανεροὶ δὲ εἰσι καὶ οἱ Σκύθαι διώξαντες αὐ-
τὸς, καὶ ἐσβαλόντες ἐς γῆν τὴν Μηδικήν, ἀμαρτόντες τῆς
ὁδοῦ. οἱ μὲν γὰρ Κιμμέριοι αἰεὶ τὴν παρὰ θάλασσαν
ἔφευγον· οἱ δὲ Σκύθαι, ἐν δεξιῇ τὸν Κάυκασον ἔχοντες,
ἐδίωκον· ἐς ὃ ἐσέβαλον ἐς τὴν Μηδικὴν γῆν, ἐς μεσό- 10
γαιαν τῆς ὁδοῦ τραφθέντες. οὗτος δὲ ἄλλος ξυνὸς Ἑλ-
λήνων τε καὶ βαρβάρων λεγόμενος λόγος εἴρηται. Ἐφη

13

Aristeæ fa-
bulatoris
narratio :
Hyperborei,
Gryphi, A-
rimaspi, Is-
sedones, Scy-
thæ, Cim-
merii, alteri al-
teris confi-
nes.

δὲ Ἀριστεύης ὁ Καυσοβίου, ἀνὴρ Προκοννήσιος, ποιέων
ἔπεα, ἀπικέσθαι ἐς Ἰσσηδόνας, φοιβόλαμπτος γενόμενος·
Ἰσσηδόνων δ' ὑπερρικήειν Ἀριμασπούς, ἀνδρας μουνό-
φθαλμους· ὑπὲρ δὲ τούτων, τοὺς χρυσοφύλακας γρύ- 5
πας· τούτων δὲ, τοὺς Ὑπερβορέους, κατήκοντας ἐπὶ θά-
λασσαν. τούτους ὦν πάντας πλὴν Ὑπερβορέων, ἀρξάν-
των Ἀριμασπῶν, αἰεὶ τοῖσι πλησιοχώροισι ἐπιτίθεσθαι·
καὶ ὑπὸ μὲν Ἀριμασπῶν ἐξωθέεσθαι ἐκ τῆς χώρας Ἰσ-
σηδόνας· ὑπὸ δὲ Ἰσσηδόνων, Σκύθας· Κιμμερίους δὲ 10
οἰκέοντας ἐπὶ τῇ νοτίῃ θαλάσσῃ, ὑπὸ Σκυθέων πιεζο-
μένους, ἐκλείπειν τὴν χώραν. οὕτω δὲ οὐδὲ οὗτος συμφέ-
ρεται περὶ τῆς χώρας ταύτης Σκύθησι.

14

De Aristeæ
quid Pro-
connesii et
Cyziceni
memorent :
carmina e-
jus Arima-
spea :

Καὶ ὅθεν μὲν
ἔην Ἀριστεύης ὁ ταῦτα εἰπας, εἴρηται· τὸν δὲ περὶ αὐτοῦ
ἤκουον λόγον ἐν Προκοννήσῳ καὶ Κυζίκῳ, λέξω. Ἀριστεύην
γὰρ λέγουσι, εὐντα πῶν ἀσῶν οὐδενὸς γένος ὑποδεέστερον,
ἐσελθόντα ἐς κναφήϊον ἐν Προκοννήσῳ, ἀποθανεῖν· καὶ 5
τὸν κναφέα κατακληῖσαντα τὸ ἐργαστήριον, οἴχεσθαι ἀγ-
γελέοντα τοῖσι προσήκουσι πῶ νεκρῷ. ἐσκεδασμένου δὲ
ἤδη τοῦ λόγου ἀνὰ τὴν πόλιν ὡς τεθνήκως εἶη ὁ Ἀριστεύης,
ἐς ἀμφισβασίας τοῖσι λέγουσι ἀπικνέεσθαι ἀνδρα Κυ-
ζικηνὸν, ἦκοντα ἐξ Ἀρτακίης πόλιος, φάντα συντυχεῖν 10

τέ οἱ ἰόντι ἐπὶ Κυζίκου, καὶ ἐς λόγους ἀπικέσθαι. καὶ
 τοῦτον μὲν ἐντεταμένως ἀμφισβητέειν· τοὺς δὲ προσ-
 ἤκοντας τῷ νεκρῷ ἐπὶ τὸ κναφήϊον παρῆναι, ἔχοντας
 τὰ πρόσφορα, ὡς ἀναιρησομένους. ἀνοιχθέντος δὲ τοῦ
 15 οἰκήματος, οὔτε τεθνεῶτα, οὔτε ζῶντα φαίνεσθαι
 Ἀριζέην. μετὰ δὲ, ἐβδόμῃ ἔτει φανέντα αὐτὸν ἐς Προ-
 κόννησον, ποιῆσαι τὰ ἔπεα ταῦτα τὰ νῦν ὑπ' Ἑλλήνων
 Ἀριμάσπεα καλέεται· ποιήσαντα δὲ, ἀφανισθῆναι το-
 δεύτερον. ταῦτα μὲν αἱ πόλεις αὗται λέγουσι. Τάδε 15
 δὲ οἶδα Μεταποντίνοισι τοῖσι ἐν Ἰταλίῃ συγκυρήσαντα
 μετὰ τὴν ἀφάνισιν τὴν δευτέρην Ἀριζέω ἔτεσι τέσσερά-
 κοντα καὶ τριηκοσίοισι, ὡς ἐγὼ συμβαλλόμενος ἐν Προ-
 20 κοννήσῳ τε καὶ Μεταποντίῳ εὔρισκον. Μεταποντῖνοί
 φασι αὐτὸν Ἀριζέην φανέντα σφί ἐς τὴν χώραν, κελεῦ-
 σαι βωμὸν Ἀπόλλωνι ιδρύσασθαι, καὶ Ἀριζέω τοῦ
 Προκοννησίου ἐπωνυμίην ἔχοντα ἀνδριάντα παρ' αὐτὸν
 ἰσάναι· φάναι γάρ σφί τὸν Ἀπόλλωνα Ἰταλιωτέων
 10 μούνοισι δὴ ἀπικέσθαι ἐς τὴν χώραν, καὶ αὐτός οἱ ἔπε-
 σθαι ὃ νῦν ἐὼν Ἀριζέης· τότε δὲ ὅτε εἶπετο τῷ θεῷ, εἶ-
 ναι κόραξ. καὶ τὸν, εἰπαντα ταῦτα, ἀφανισθῆναι·
 σφέας δὲ Μεταποντῖνοι λέγουσι ἐς Δελφοὺς πέμψαντας,
 τὸν θεὸν ἐπειρωτᾶν ὅ, τι τὸ φάσμα τοῦ ἀνθρώπου εἴη.
 15 τὴν τε Πυθίην σφέας κελεύειν πείθεσθαι τῷ φάσματι·
 πειθομένοισι δὲ, ἄμεινον συνοίσεσθαι. καὶ σφέας δεξα-
 μένους ταῦτα, ποιῆσαι ἐπιτελέα. καὶ νῦν ἔσθηκε ἀνδριάς
 ἐπωνυμίην ἔχων Ἀριζέω, παρ' αὐτῷ τῷ ἀγάλματι τοῦ
 Ἀπόλλωνος· πέριξ δὲ αὐτῶν δάφναι ἐσῴσι· τὸ δὲ ἄγαλ-
 20 μα ἐν τῇ ἀγορῇ ἱδρύται. Ἀριζέω μὲν νυν πέρι τοσαῦτα
 εἰρήσθω.

ΤΗΣ ΔΕ ΓΗΣ, τῆς πέρι ὅδε ὁ λόγος ὥρμηται λέ- 16
 γεσθαι, οὐδεὶς οἶδε ἀτρεκὲς ὅ, τι τὸ κατύπερθε ἐστὶ· οὐ-
 δένος γὰρ δὴ αὐτόπτεω εἰδέναι φαμένου δύναμαι πυθέ-
 5 σθαι· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Ἀριζέης, τοῦπερ ὀλίγω πρότερον
 τούτων μνήμην ἐποιεύμην, οὐδὲ οὗτος προσωτέρω Ἰσση-
 δόνων, ἐν αὐτοῖσι τοῖσι ἔπεσι ποιέων, ἔφησε ἀπικέσθαι·
 ἀλλὰ τὰ κατύπερθε ἔλεγε ἀκοῇ, φὰς Ἰσσηδόνας εἶ-
 ναι τοὺς ταῦτα λέγοντας. ἀλλ' ὅσον μὲν ἡμεῖς ἀτρεκέως
 ἐπὶ μακρότατον οἰοί τ' ἐγεγόμεθα ἀκοῇ ἐξικέσθαι, πάν

quid Meta-
 pontini re-
 ferant, apud
 quos illius
 statua in
 foro.

Ultra eam
 terram de
 qua hic agi-
 tur, explo-
 ratum nihil.

17

Supra em-
porium Bo-
rysthenita-
rum, colunt
ad Hypanin
Callipidæ,
Alazones,
[c. 49.] Scy-
thæ Arote-
res, Neuri,
alteri super
alteros.

εἰρήσεται. Ἀπὸ τοῦ Βορυσθενεϊτέων ἐμπορίου, τοῦτο γὰρ τῶν παραθαλασσίων μεσαίτατόν ἐστι πάσης τῆς Σκυθίης, ἀπὸ τούτου πρῶτοι Καλλιπίδαι νέμονται, ἔόν-
τες Ἕλληνες Σκύθαι· ὑπὲρ δὲ τούτων, ἄλλο ἔθνος, οἱ Ἀλαζῶνες καλέονται. οὗτοι δὲ καὶ οἱ Καλλιπίδαι τὰ μὲν ἄλλα κατὰ ταῦτά Σκύθησι ἐπασκέουσι· σῖτον δὲ καὶ σπείρουσι, καὶ σιτέονται, καὶ κρίμμυα καὶ σκόροδα καὶ φακούς καὶ κέγχρους. ὑπὲρ δὲ Ἀλαζώνων οἰκέουσι Σκύθαι ἀροτῆρες, οἱ οὐκ ἐπὶ σιτῇσι σπείρουσι τὸν σῖτον, ἀλλ' ἐπὶ πρῆσει. τουτέων δὲ κατύπερθε οἰκέουσι Νευ-
ροί. Νευρῶν δὲ τὸ πρὸς βορῇν ἄνεμον, ἔρημος ἀνθρώ-
πων, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν. ταῦτα μὲν παρὰ τὸν Ὑπανιν ποταμὸν ἐστὶ ἔθνεα πρὸς ἐσπέρης τοῦ Βορυσθένης.

18

Ad Borysthenis alte-
rum latus a mari pri-
ma Hylea: super eam
Scythæ Georgi, quorum
terra patet in latum
ad Panticapen tridui
iter; in longum, die-
rum xi navigatione
per Borysthenem: ul-
tra, solitudo: ultra so-
litudinem, Androphagi,
natio haud Sythi-
ca: ultra eos, omnia
deserta.

Ἀτὰρ διαβάντι τὸν Βορυσθένα, ἀπὸ θαλάσσης πρῶτον μὲν ἡ Ὑλαίη· ἀπὸ δὲ ταύτης, ἄνω οἰ-
κέουσι Σκύθαι γεωργοί· τοὺς Ἕλληνες οἱ οἰκέον-
τες ἐπὶ τῷ Ὑπάνι ποταμῷ καλέουσι Βορυσθε-
νεϊτας· σφέας δὲ αὐτοὺς, Ὀλβιοπολίτας. οὗτοι ὦν οἱ γεωργοὶ Σκύθαι νέμονται τὸ μὲν πρὸς τὴν ἕω ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὁδοῦ, κατήκοντες ἐπὶ πο-
ταμὸν τῷ οὐνομα κεῖται Παντικάπης· τὸ δὲ πρὸς βορῇν ἄνεμον, πλόον ἀνὰ τὸν Βορυσθένα ἡμερέων ἑνδεκα. ἤδη δὲ κατύπερθε τούτων ἔρη-
μός ἐστι ἐπιπολλόν. μετὰ δὲ τὴν ἔρημον Ἀνδροφάγοι οἰκέουσι, ἔθνος ἔον ἴδιον, καὶ οὐδαμῶς Σκυθικόν. τὸ δὲ τούτων κατύπερθε, ἔρημος ἤδη ἀληθέως, καὶ ἔθνος ἀνθρώπων οὐδέν, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν. Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἕω γεωργῶν τούτων Σκυθέων, διαβάντι τὸν Παντικάπην ποταμὸν, Νομάδες ἤδη Σκύθαι νέ-
μονται, οὔτε τι σπείροντες οὐδέν, οὔτε ἀροῦντες· ψιλὴ δὲ δενδρέων πᾶσα αὕτη γῆ, πλὴν τῆς

19

Juxta Scythas Geor-
gos ad orientem, Scy-
thæ Nomades, inter
Panticapen et Ger-
rum, regione lata
xiv dierum iter.

Ὑλαίης· οἱ δὲ Νομάδες οὗτοι τὸ πρὸς τὴν ἕω, ἡμερέων τεσσέρων καὶ δέκα ὁδὸν νέμονται χώραν κατατείνουσιν ἐπὶ ποταμὸν Γέρρον. Πέρην δὲ τοῦ Γέρρου ταῦτα δὴ τὰ καλούμενα Βασιληϊά ἐστι, καὶ Σκύθαι οἱ ἀριστοί τε καὶ πλεῖστοι, καὶ τοὺς ἄλλους νομίζοντες Σκύθας, δούλους σφετέρους εἶναι· κατήκουσι δὲ οὗτοι τὸ μὲν πρὸς μεσαμβρίην, ἐς τὴν Ταυρικὴν· τὸ δὲ πρὸς ἡῶν,

20

Trans Ger-
rum, Scy-
thæ regii, [c. 56.] qui a
meridie at-
tingunt re-
gionem Tau-

ταυρικὴν, ἐς τὴν Ταυρικὴν· τὸ δὲ πρὸς ἡῶν,

5 ἐπὶ τε τάφρον, τὴν δὲ οἱ ἐκ τῶν τυφλῶν γενόμενοι ἄρυ-
 ξαν, καὶ ἐπὶ τῆς λίμνης τῆς Μαιήτιδος τὸ ἐμπόριον, τὸ
 καλέεται Κρημνοί· τὰ δὲ αὐτῶν κατήκουσι ἐπὶ ποταμὸν
 Τάναϊν. Τὰ δὲ κατύπερθε πρὸς βορῇν ἄνεμον τῶν βα-
 σιλητῶν Σκυθέων οἰκέουσι Μελάγχλαινοι, ἄλλο ἔθνος,
 10 καὶ οὐ Σκυθικόν. Μελαγχχλαίνων δὲ τὸ κατύπερθε,
 λίμναι, καὶ ἔρημός ἐστι ἀνθρώπων, κατόσον ἡμεῖς ἴδμεν.
 Τάναϊν δὲ ποταμὸν διαβάντι, οὐκέτι Σκυθικὴ,
 ἀλλ' ἢ μὲν πρώτη τῶν λαξίων, Σαυροματέων
 ἐστὶ, οἱ ἐκ τοῦ μυχοῦ ἀρξάμενοι τῆς Μαιήτιδος
 λίμνης, νέμονται τὸ πρὸς βορέην ἄνεμον, ἡμε-
 5 ρέων πεντεκαίδεκα ὁδόν, πᾶσαν ἐοῦσαν ψιλὴν
 καὶ ἀγρίων καὶ ἡμέρων δενδρέων· ὑπεροικέουσι
 δὲ τουτέων δευτέρην λάξιν ἔχοντες Βουδῖνοι,
 γῆν νεμόμενοι πᾶσαν δασέην ὕλη παντοίῃ. Βουδίνων
 22 δὲ κατύπερθε πρὸς βορῇν, ἐστὶ πρώτη μὲν ἔρημος, ἐπ'
 ἡμερέων ἑπτὰ ὁδόν· μετὰ δὲ τὴν ἔρημον ἀποκλίναντι
 μᾶλλον πρὸς ἀπηλιώτην ἄνεμον, νέμονται Θυσσαγέται,
 5 ἔθνος πολλὸν καὶ ἴδιον· ζώουσι δὲ ἀπὸ θήρης. συνε-
 χέες δὲ τούτοις ἐν τοῖσι αὐτοῖσι τόποισι κατοικημένοι
 εἰσὶ τοῖσι οὖνομα κεῖται Ἰῦρκαί· καὶ οὗτοι ἀπὸ θήρης
 ζῶοντες τρώπῳ τοιῷδε· λοχᾷ ἐπὶ δένδρεον ἀναβάς· τὰ
 δὲ ἐστὶ πυκνὰ ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν· ἵππος δὲ ἐκάσῳ
 10 δεδιδαγμένος ἐπὶ γαστέρα κεῖσθαι, ταπεινότητος εἵνεκα·
 ἔτοιμός ἐστι καὶ κύων· ἐπεὰν δὲ ἀπίδῃ τὸ θηρίον ἀπὸ τοῦ
 δενδρέου, τοξεύσας, ἐπιβάς ἐπὶ τὸν ἵππον, διώκει· καὶ ὁ
 κύων ἔχεται. ὑπὲρ δὲ τούτων, τὸ πρὸς τὴν ἡῶ τετραμ-
 μένοι οἰκέουσι Σκύθαι ἄλλοι, ἀπὸ τῶν βασιλητῶν Σκυ-
 15 θέων ἀποσάντες, καὶ οὕτω ἀπικόμενοι ἐς τοῦτον τὸν χώ-
 ρον. Μέχρι μὲν δὲ τῆς τούτων τῶν Σκυθέων χώρας,
 ἐστὶ ἢ καταλεχθεῖσα πᾶσα, πεδιάς τε γῆ καὶ βαθύ-
 γεως· τὸ δ' ἀπὸ τούτου, λιθώδης τ' ἐστὶ καὶ τρηχέη. διε-
 ξελθόντι δὲ καὶ τῆς τρηχέως χώρον πολλόν, οἰκέουσι
 5 ὑπώρεαν οὐρέων ὑψηλῶν ἄνθρωποι λεγόμενοι εἶναι πάν-
 τες φαλακροὶ ἐκ γενεῆς γινόμενοι, καὶ ἔρσενες καὶ θή-
 λεαι ὁμοίως, καὶ σιμοί· καὶ γένεια ἔχοντες μεγάλα·
 φωνὴν δὲ ἰδίην ἰέντες· ἐσθῆτι δὲ χρεώμενοι Σκυθικῇ·
 ζῶντες δὲ ἀπὸ δενδρέων. Ποντικὸν μὲν οὖνομα τῷ δέν-

ricam; ab au-
rora, fossam.[c. 3.] et Cre-
mnos, partim
etiam Tanain:supra eos, Me-
lanchlani, a
Scythiis diver-
si: ulterius,
paludes et
vasta omnia.

21

Trans Tanain, qui Scy-
thiae terminus, primi
Sauromatae, a sinu Mæ-
otidis boream versus,
regione longa dierum
xv iter: [c. 116.] su-
pra, Budini: supra hos
ad boream, solitudo
itineris octidui.

22

Post solitu-
dinem ad
subsola-
num versus,
Thyssagetae,
vicinique
Iyrcae: ho-
rum venan-
di ratio: su-
pra eos au-
roram ver-
sus alii, Scy-
thae, qui a
regiis defe-
cerunt.

23

Ultra hos,
in radicibus
montium
Argippaei:
describun-
tur a figura,
lingua, cul-
tu, victu,
moribus, ex-
istimatione
apud finiti-
mas: arbor

Ponticum :
succus ex
ejus fructu,
Aschy.

δρέω ἀπὸ τοῦ ζῶσι, μέγαθος δὲ κατὰ συκὴν μάλιστά κη·
καρπὸν δὲ φορέει κυάμῳ ἴσον, πυρῆνα δὲ ἔχει· τοῦτο
ἐπεὰν γένηται πέπον, σακκέουσι ἱματίοισι· ἀπορρέει δ'
ἀπ' αὐτοῦ παχὺ καὶ μέλαν· οὐνομα δὲ τῷ ἀπορρέοντί
ἐστὶ ἄσχυ· τοῦτο καὶ λείχουσι, καὶ γάλακτι συμμίσγον-
τες πίνουσι· καὶ ἀπὸ τῆς παχυτῆτος αὐτοῦ τῆς τρυγῆς
παλάδας συντιθέασι, καὶ ταύτας σιτέονται· πρόβατα
γάρ σφι οὐ πολλά ἐστὶ· οὐ γάρ τι σπουδαῖαι νομαὶ αὐ-
τόθι εἰσὶ· ὑπὸ δένδρεω δὲ ἕκαστος κατοίκεται, τὸν μὲν
χειμῶνα, ἐπεὰν τὸ δένδρεον περικαλύψῃ πύλω σεγνῶ
λευκῶ· τὸ δὲ θέρος, ἄνευ πύλου· τούτους οὐδεὶς ἀδικεῖ
ἀνθρώπων· ἱεοὶ γὰρ λέγονται εἶναι· οὐδέ τι ἀρήϊον ὄπλον
ἐκτέεται· καὶ τοῦτο μὲν, τοῖσι περιοικέουσιν οὗτοί εἰσι
οἱ τὰς διαφορὰς διαιρέοντες· τοῦτο δὲ, ὅς ἂν καταφεύγων
καταφύγῃ ἐς τούτους, ὑπ' ἑδενὸς ἀδικέεται· ἔνομα δὲ σφί
ἐστὶ Ἀργιππαῖοι· Μέχρι μὲν νυν τῶν φαλακρῶν τουτέων,

24
Commeatus
e Scythia et
ex Ponto ad
illos: a Scy-
this negotia
ibi geruntur
viri inter-
pretibus.

25
Quod ultra
est ad se-
ptentrio-
nem, id
montes præ-
cludunt: in-
colæ monti-
um, capripe-
des: trans-
montano-
rum somnus
semestris.
Post Agrip-
pæos ad ori-
entem, Isse-
dones.

26
Issedonum
pietatis ul-
tima officia;
mores justi;
feminae vi-
riles.

πολλὴ περιφάνεια τῆς χώρας ἐστὶ, καὶ τῶν ἔμπροσθεν
ἐθνέων· καὶ γὰρ Σκυθέων τινὲς ἀπικνέονται ἐς αὐτοὺς,
τῶν οὐ χαλεπὸν ἐστὶ πωθέσθαι, καὶ Ἑλλήνων τῶν ἐκ
Βορυσθένεος τε ἐμπορίου καὶ τῶν ἄλλων Ποντικῶν ἐμ-
πορίων· Σκυθέων δὲ οἱ ἂν ἔλθωσι ἐς αὐτοὺς, δι' ἑπτὰ
ἐρμηνέων καὶ δι' ἑπτὰ γλωσσέων διαπρήσσονται· Μέ-
χρι μὲν δὴ τουτέων γινώσκεται· τὸ δὲ τῶν φαλακρῶν
κατύπερθε οὐδεὶς ἀτρεκέως οἶδε φράσαι· ἔρεα γὰρ ὑψηλὰ
ἀποτάμνει ἄβατα, καὶ οὐδεὶς σφρα ὑπερβαίνει· οἱ δὲ φα-
λακροὶ οὗτοι λέγουσι, ἐμοὶ μὲν οὐ πῖσά λέγοντες, οἰκέειν
τὰ οὐρεα αἰγίποδας ἀνδρας· ὑπερβάντι δὲ τούτους, ἄλ-
λους ἀνθρώπους, οἱ τὴν ἐξάμηνον καθεύδουσιν· τοῦτο δὲ
οὐκ ἐνδέκομαι τὴν ἀρχὴν· ἀλλὰ τὸ μὲν πρὸς ἡῶ τῶν
φαλακρῶν γινώσκεται ὑπὸ Ἰσσηδόνων οἰκεόμενον· τὸ
μὲν τοι κατύπερθε πρὸς βορρῆν ἄνεμον, ὃ γινώσκεται ἔτε
τῶν φαλακρῶν, οὔτε τῶν Ἰσσηδόνων, εἰ μὴ ὅσα αὐτέων
τουτέων λεγόντων· Νόμοισι δὲ Ἰσσηδόνες τοιοισίδε λέ-
γονται χρᾶσθαι· ἐπεὰν ἀνδρὶ ἀποθάνοι πατὴρ, οἱ προσ-
ήκοντες πάντες προσάγουσι πρόβατα· καὶ ἔπειτα
ταῦτα θύσαντες, καὶ καταταμόντες τὰ κρέα, κατα-
τάμνυσιν καὶ τὸν τῷ δεκομένῳ τεθνεῶτα γονέα· ἀναμίσξαν-
τες δὲ πάντα τὰ κρέα, δαῖτα προτίθενται· τὴν δὲ κε-

Φαλὴν αὐτοῦ ψιλώσαντες καὶ ἐκκαθήραντες, καταχρυσούσι· καὶ ἔπειτα ἅτε ἀγάλματι χρέωνται, θυσίας μεγάλας ἐπετείουσιν ἐπιτελέοντες. παῖς δὲ πατρὶ τοῦτο
 10 ποιεῖ, κατὰ περ οἱ Ἕλληνες τὰ γενέσια· ἄλλως δὲ δίκαιοι καὶ οὗτοι λέγονται εἶναι· ἰσοκρατεῖς δὲ ὁμοίως αἱ γυναῖκες τοῖσι ἀνδράσι· γινώσκονται μὲν δὴ καὶ οὗτοι. Τὸ δὲ ἀπὸ τούτων τὸ κατύπερθε, Ἰσσηδόνες εἰσὶ οἱ λέ-
 γοντες μενοφθάλμους ἀνθρώπους καὶ χρυσοφύλακας γρύ-
 πας εἶναι· παρὰ δὲ τούτων Σκύθαι παραλαβόντες λέ-
 γουσι· παρὰ δὲ Σκυθέων ἡμεῖς οἱ ἄλλοι νενομίκαμεν,
 5 καὶ οὐνομάζομεν αὐτοὺς Σκυθισὶ Ἀριμασπούς· ἄριμα
 γὰρ ἐν καλέουσι Σκύθαι, σποῦ δὲ τὸν ὀφθαλμόν. Δυσ-
 χείμερος δὲ αὕτη ἡ καταλεχθεῖσα πᾶσα χώρα οὕτω
 δὴ τί ἐστι· ἐνθα τοὺς μὲν ὀκτῶ τῶν μηνῶν ἀφόρητος οἶος
 γίνεται κρυμὸς, ἐν τοῖσι ὕδωρ ἐκχέας, πηλὸν οὐ ποιή-
 5 σεις· πῦρ δὲ ἀνακαίων, πρηῆσεις πηλόν. ἡ δὲ θάλασσα
 πῆγνυται, καὶ ὁ Βόσπορος πᾶς ὁ Κιμμέριος· καὶ ἐπὶ
 τοῦ κρυφάλλου οἱ ἐντὸς τάφρου Σκύθαι κατοικημένοι
 στρατεύονται, καὶ τὰς ἀμάξας ἐτελαύνουσι πέρην ἐς
 τοὺς Σινδοὺς. οὕτω μὲν δὴ τοὺς ὀκτῶ μῆνας διατελέει
 10 χειμῶν ἐών· τοὺς δ' ἐπιλοίπους τέσσερας ψύχεα αὐ-
 τόθι ἐστί. κεχώρισται δὲ οὗτος ὁ χειμῶν τοὺς τρόπους
 πᾶσι τοῖσι ἐν ἄλλοισι χωρίοισι γινομένοις χειμῶσι· ἐν
 τῷ τὴν μὲν ὠραίην ἐκ ὕψι λόγου ἄξιον εἶδέν· τὸ δὲ θέρος,
 ὕων οὐκ ἀνίει· βρονταί τε ἥμος τῇ ἄλλῃ γίνονται,
 15 τηνικαῦτα μὲν οὐ γίνονται, θέρος δὲ ἀμφιλαφές. ἦν δὲ
 χειμῶνος βροντὴ γένηται, ὥς τέρας θωυμάζεται· ὥς δὲ
 ἦν σεισμὸς γένηται ἦν τε θέρος ἦν τε χειμῶνος ἐν τῇ
 Σκυθικῇ, τέρας νενομίσαι. ἵπποι δὲ ἀνεχόμενοι φέρουσι
 τὸν χειμῶνα τοῦτον, ἡμίονοι δὲ καὶ ὄνοι οὐκ ἀνέχονται
 20 τὴν ἀρχήν· τῇ δὲ ἄλλῃ ἵπποι μὲν ἐν κρυμῷ ἐσεῶτες ἀπο-
 σφακελίζουσι, ὄνοι δὲ καὶ ἡμίονοι ἀνέχονται. Δοκέει
 δέ μοι καὶ τὸ γένος τῶν βοῶν τὸ κόλον διὰ ταῦτα οὐ
 φύειν κέρεα αὐτόθι· μαρτυρεῖ δέ μοι τῇ γνώμῃ Ὀμήρου
 ἔπος ἐν Ὀδυσσεΐῃ, ἔχον ὥδε,

27
 Issedonibus
 ad septen-
 trionem Ari-
 maspi et
 Gryphi. [3.
 116.]

28
 Harum om-
 nium terra-
 rum qualis
 hiems et
 aestas : equi
 præ asinis et
 mulis frigus
 ferunt, con-
 tra quam
 alibi.

29
 Defecta
 cornibus a-
 nimalia, ob
 frigus.

3 Καὶ Λιβύην, ὅθι τ' ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσι.

ὁρθῶς εἰρημένον, ἐν τοῖσι θερμοῖσι ταχὺ παραγίνεσθαι τὰ

30

Elis non gi-
gnit mulos.

κέρεα· ἐν δὲ τοῖσι ἰσχυροῖσι ψύχεσι ἢ οὐ φύει κέρεα τὰ κτήνεα ἀρχὴν, ἢ φύοντα φύει μόγισ. Ἐνθαῦτα μὲν νυν διὰ τὰ ψύχεα γίνεται ταῦτα· θωυμάζω δὲ, (πρὸς-
θήκας γὰρ δὴ μοι ὁ λόγος ἐξ ἀρχῆς ἐδίζητο,) ὅτι ἐν τῇ Ἡλείῃ πάσῃ χώρῃ οὐ δυνέεται γίνεσθαι ἡμίονοι, οὔτε ψυχροῦ τοῦ χώρου ἐόντος, οὔτε ἄλλου φανεροῦ αἰτίου οὐ-
δενός. φασὶ δὲ αὐτοὶ Ἡλεῖοι ἐκ κατάρης τευ οὐ γίνε-
σθαί σφι ἡμιόνους. ἀλλ' ἐπεὰν προσίῃ ἡ ὥρῃ κυῖσκε-
σθαι τὰς ἵππους, ἐξελαύνουσι ἐς τοὺς πλησιοχώρους αὐτάς· καὶ ἔπειτά σφι ἐν τῇ τῶν πέλας ἐπιείσι τοὺς ὄνους, ἐς οὓς ἂν σχῶσι αἱ ἵπποι ἐν γαστρί· ἔπειτα δὲ ὀπί- 10

31

Pennæ qui-
bus opple-
tus aer, [c.
7.] sunt nix.

σω ἀπελαύνουσι. Περὶ δὲ τῶν πτερῶν, τῶν Σκύθαι λέγουσι ἀνάπλεων εἶναι τὸν ἥερα, καὶ τουτέων εἵνεκα οὐκ οἶά τε εἶναι οὔτε ἰδεῖν τὸ πρὸςω τῆς ἡπείρου, οὔτε διεξιέναι, τήνδε ἔχω περὶ αὐτέων τὴν γνώμην· τὰ κα-
τύπερθε ταύτης τῆς χώρας αἰεὶ νίφεται, ἐλάσσονι δὲ 5 τοῦ θέρους ἢ τοῦ χειμῶνος, ὥσπερ καὶ εἰκός· ἤδη ὧν ὅσις ἀγχοθεν χιόνα ἀδρὴν πίπτουσιν εἶδε, οἶδε τὸ λέγω· ἔοικε γὰρ ἡ χιὼν πτεροῖσι· καὶ διὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἐόντα τοιοῦτον ἀνοίκητα τὰ πρὸς βορῇν ἐστὶ τῆς ἡπείρου ταύτης· τὰ ὧν πτερὰ, εἰκάζοντας τὴν χιόνα, τοὺς Σκύ- 10 θας τε καὶ τοὺς περιοίκους δοκέω λέγειν. ταῦτα μὲν νυν τὰ λέγεται μακρότατα, εἴρηται.

32

Hyperborei
a quibus
memoren-
tur.

ὑπερβορέων δὲ πέρα ἀνθρώπων οὔτε τι Σκύθαι λέγουσι, οὔτε τινὲς ἄλλοι τῶν ταύτῃ οἰκημένων, εἰ μὴ ἄρα Ἰσσηδόνες. ὥς δ' ἐγὼ δοκέω, οὐδ' οὗτοι λέγουσι οὐδέν· ἔλεγον γὰρ ἂν καὶ Σκύ-
θαι, ὥς περὶ τῶν μουνοφθάλμων λέγουσι. ἀλλ' Ἡσιό- 5 δω μὲν ἐστὶ περὶ ὑπερβορέων εἰρημένα, ἐστὶ δὲ καὶ Ὀμή-
ρῳ ἐν Ἐπιγόνοισι, εἰ δὴ τῷ ἐόντι γε Ὀμηρος ταῦτα τὰ ἔπεα ἐποίησε. Πολλῷ δὴ πλεῖστα περὶ αὐτέων Δήλιοι

33

Sacra ex
Hyperbore-
is in Delum
quomodo et
quo itinere
delata: cur
missa tali
modo: Hy-
peroche et
Laodice:
Perpherees:
cultus Dia-

λέγουσι, φάμενοι ἰσθὰ ἐνδεδεμένα ἐν καλάμῃ πυρῶν, ἐξ ὑπερβορέων φερόμενα, ἀπικνέεσθαι ἐς Σκύθας· ἀπὸ δὲ Σκυθέων ἤδη δεκομένους αἰεὶ τοὺς πλησιοχώρους ἐκάσους, κομίζουσιν αὐτὰ τὸ πρὸς ἐσπέρας ἐκασάτω ἐπὶ 5 τὸν Ἀδρίην· ἐνθεῦτεν δὴ πρὸς μεσαμβρίην προπεμπό-
μενα πρῶτους Δωδωναίους Ἑλλήνων δέκεσθαι· ἀπὸ δὲ τουτέων καταβαίνειν ἐπὶ τὸν Μηλιέα κόλπον, καὶ δια-
πορεύεσθαι ἐς Εὐβοίαν· πόλιν δ' ἐς πόλιν πέμπειν, μέ-

10 χρι Καρύσου· τὸ δ' ἀπὸ ταύτης, ἐκλιπεῖν Ἄνδρον· Κα-
 ρυσίους γὰρ εἶναι τοὺς κομίζοντας ἐς Τήνον· Τηνίους δὲ,
 ἐς Δῆλον· ἀπικνέεσθαι μὲν νυν ταῦτα τὰ ἱρὰ οὕτω λέ-
 γουσι ἐς Δῆλον· πρῶτον δὲ τοὺς Ὑπερβορέους πέμψαι
 φερούσας τὰ ἱρὰ δύο κόρας, τὰς οὐνομάζουσι Δήλιοι εἶ-
 15 ναι Ὑπερόχην τε καὶ Λαοδίκην· ἅμα δὲ αὐτῇσι ἀσφα-
 λίης εἵνεκεν πέμψαι τοὺς Ὑπερβορέους τῶν ἀσῶν ἄνδρας
 πέντε, πομποὺς τούτους, οἱ νῦν Περφερέες καλέονται,
 τιμὰς μεγάλας ἐν Δήλῳ ἔχοντες· ἐπεὶ δὲ τοῖσι Ὑπερ-
 βορέοισι τοὺς ἀποπεμφθέντας ὀπίσω οὐκ ἀπονοσέειν,
 20 δεινὰ ποιευμένους εἰ σφέας αἰεὶ καταλάμψεται, ἀποσέλ-
 λοντας μὴ ἀποδέκεσθαι, οὕτω δὲ φέροντας ἐς τοὺς οὐ-
 ρους τὰ ἱρὰ ἐνδεδεμένα ἐν πυρῶν καλάμῃ, τοὺς πλεσιο-
 χῶρους ἐπισκήπτειν, κελεύοντας προπέμπειν σφέα ἀπ'
 ἐωῦτῶν ἐς ἄλλο ἔθνος· καὶ ταῦτα μὲν οὕτω προπεμπό-
 25 μενα, ἀπικνέεσθαι λέγουσι ἐς Δῆλον· Οἶδα δὲ αὐτὸς
 τούτοις τοῖσι ἱεροῖσι τόδε ποιεῦμενον προσφερές· τὰς
 Θηήσας καὶ τὰς Παιονίδας γυναῖκας, ἐπεὰν θύωσι
 τῇ Ἀρτέμιδι τῇ Βασιλῇ, οὐκ ἄνευ πυρῶν καλάμης
 θυούσας τὰ ἱρὰ· καὶ ταῦτα μὲν δὴ οἶδα ταύτας ποιεύ-
 σας· Τῇσι δὲ παρθένοισι ταύτησι τῇσι ἐξ Ὑπερβο-
 34 ρέων τελευτησάσῃσι ἐν Δήλῳ, κείρονται καὶ αἱ κόραι
 καὶ οἱ παῖδες οἱ Δηλίων· αἱ μὲν, πρὸ γάμου πλόκαμον
 ἀποταμνόμεναι, καὶ περὶ ἄτρακτον εἰλίξασαι, ἐπὶ τὸ
 5 σῆμα τιθεῖσι· (τὸ δὲ σῆμά ἐστι ἔσω ἐς τὸ Ἀρτεμίσιον
 ἐσιόντι ἀριστερῆς χειρός· ἐπιπέφυκε δὲ οἱ ἐλαίῃ·) οἱ δὲ
 παῖδες τῶν Δηλίων, περὶ χλόην τινὰ εἰλίξαντες τῶν
 τριχῶν, τιθεῖσι καὶ οὗτοι ἐπὶ τὸ σῆμα· αὗται μὲν δὴ
 ταύτην τὴν τιμὴν ἔχουσι πρὸς τῶν Δήλου οἰκητόρων·
 Φασὶ δὲ οἱ αὐτοὶ καὶ τὴν Ἀργὴν τε καὶ τὴν Ὀπιν εὐ-
 35 στας παρθένους ἐξ Ὑπερβορέων, κατὰ τοὺς αὐτὰς τούτους
 ἀνδρώπους πορευομένας, ἀπικέσθαι ἐς Δῆλον, ἔτι πρό-
 τερον Ὑπερόχης τε καὶ Λαοδίκης· ταύτας μὲν νυν τῇ
 5 Εἰλειθυίῃ ἀποφερούσας ἀντὶ τοῦ ὠκυτόκου τὸν ἐτάξαντο
 φόρον ἀπικέσθαι· τὴν δὲ Ἀργὴν τε καὶ τὴν Ὀπιν ἅμα
 αὐτοῖσι τοῖσι θεοῖσι ἀπικέσθαι λέγουσι· καὶ σφι τιμὰς
 ἄλλας δεδόσθαι πρὸς σφέων· καὶ γὰρ ἀγείρειν σφι τὰς
 γυναῖκας, ἐπονομαζούσας τὰ οὐνόματα ἐν τῷ ὕπνῳ, τὸν

na Regina
 apud mulie-
 res Thracias
 et Pæonias.

Hyperochæ
 et Laodica
 manibus
 quas inferi-
 as Delii fa-
 ciant.

Venisse il-
 las, ut vo-
 tum Lucina
 solverent :
 eadem æta-
 te in Apolli-
 nis et Dianæ
 comitatu
 priores ve-
 nisse Argen
 et Opin : his
 qui honores

habeantur : σφι Ὀλὴν ἀνὴρ Λύκιος ἐποίησε· παρὰ δὲ σφέων μα- 10
 Olen Lycius, θύοντας νησιώτας τε καὶ Ἴωνας, ὕμνεειν Ὀπὶν τε καὶ
 hymno- Ἄργην, ὀνομάζοντάς τε καὶ ἀγείροντας· (ἔτος δὲ ὁ Ὀλὴν
 pæus.

36

Rejicit He-
 rodotus fa-
 bulam de
 Abaride :
 negat Hy-
 perboreos
 esse : ridet
 pingi terram
 forma glo-
 bosa et am-
 bitam Ocea-
 no.

καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς παλαιούς ὕμνους ἐποίησε ἐκ Λυ-
 κίης ἐλθὼν, τοὺς ἀειδομένους ἐν Δήλῳ·) καὶ τῶν μη-
 ρίων καταγιζομένων ἐπὶ τῷ βαμῷ τὴν σποδὸν, ταύτην 15
 ἐπὶ τὴν θήκην τῆς Ὀπιός τε καὶ Ἀργῆς ἀναισιμοῦσθαι
 ἐπιβαλλομένην. ἡ δὲ θήκη αὐτέων ἐστὶ ὀπισθεν τοῦ Ἀρ-
 τεμισίου, πρὸς ἡῷ τετραμμένη, ἀγχοτάτω τοῦ Κηίων
 ἱσσητορίου. Καὶ ταῦτα μὲν Ὑπερβορέων περὶ εἰρήσθω.
 τὸν γὰρ περὶ Ἀβάριος λόγον τοῦ λεγομένου εἶναι Ὑπερ-
 βορέω οὐ λέγω, λέγων ὡς τὸν οἷσος περιέφερε κατὰ πᾶ-
 σαν τὴν γῆν, οὐδὲν σιτεόμενον. εἰ δὲ εἰσὶ τινες Ὑπερβό-
 ροι ἄνθρωποι, εἰσι καὶ ὑπερνότιοι ἄλλοι. γελῶ δὲ ὀρέων 5
 γῆς περιόδους γράψαντας πολλοὺς ἤδη, καὶ οὐδένα νόον
 ἔχοντας ἐξηγησάμενον· οἱ Ὀκεανὸν τε ῥέοντα γράφουσι
 πέριξ, τὴν τε γῆν ἐοῦσαν κυκλοτερέα ὡς ἀπὸ τόρνου,
 καὶ τὴν Ἀσίην τῇ Εὐρώπῃ ποιεύντων ἴσην. ἐν ὀλίγοισι
 γὰρ ἐγὼ δηλώσω μέγαθος τε ἐκάσῃς αὐτέων, καὶ ὅση 10
 τίς ἐστὶ ἐς γραφὴν ἐκάσῃ.

37

Geographia Herodoti: A
 mari australi seu rubro,
 [Indicam dicit, ejusque
 sinus duos, Persicum et
 Arabicum,] ad mare se-
 ptentrionale seu Pon-
 tum Euxinum, Persæ,
 Medi, Saspîres, Colchi.

ΠΕΡΣΑΙ οἰκέουσι κατήκοντες ἐπὶ τὴν νοτίην
 θάλασσαν, τὴν Ἐρυθρὴν καλεομένην· τουτέων
 δ' ὑπεροικέουσι πρὸς βορέω ἀνέμου, Μῆδοι· Μή-
 δων δὲ, Σάσπειρες· Σασπείρων δὲ, Κόλχοι,
 κατήκοντες ἐπὶ τὴν βορρῆην θάλασσαν, ἐς τὴν 5
 Φάσις ποταμὸς ἐκδιδοί. ταῦτα τέσσερα ἔθνηα

38

Duplex A-
 siae ad occi-
 dentem ora,
 in diversum
 procurrens
 ad mare :
 una, quæ A-
 sia Minor
 dicitur, in
 qua natio-
 nes xxx.

οἰκέει ἐκ θαλάσσης ἐς θάλασσαν. Ἐνθεῦτεν δὲ
 τὸ πρὸς ἐσπέρης ἀκταὶ διφάσαι ἀπ' ἀντίης κατατείνουσι
 ἐς θάλασσαν, τὰς ἐγὼ ἀπηγήσομαι. ἔνθεν μὲν ἡ ἀκτὴ ἡ
 ἑτέρα τὰ πρὸς βορρῆν ἀπὸ Φάσιος ἀρξαμένη, παρατέτα-
 ται ἐς θάλασσαν παρὰ τε τὸν Πόντον καὶ τὸν Ἑλλήσ- 5
 ποντον, μέχρι Σιγείου τοῦ Τρωϊκοῦ· τὰ δὲ πρὸς νότον,
 ἡ αὐτὴ αὕτη ἀκτὴ ἀπὸ τοῦ Μυριανδρικοῦ κόλπου, τοῦ πρὸς
 Φοινίκῃ κειμένου, τείνει τὰ ἐς θάλασσαν μέχρι Τριοπίου
 ἄκρης. οἰκέει δ' ἐν τῇ ἀκτὴ ταύτῃ ἔθνηα ἀνθρώπων

39

Alter, quæ
 complecti-
 tur, ad mare

τρεῖς κόντα. αὕτη μὲν νυν ἡ ἑτέρα τῶν ἀκτέων. Ἡ δὲ
 δὴ ἑτέρα, ἀπὸ Περσέων ἀρξαμένη, παρατέταται ἐς τὴν
 Ἐρυθρὴν θάλασσαν· ἡ τε Περσικὴ, καὶ ἡ ἀπὸ ταύτης

- ἐκδεκομένη Ἀσσυρίῃ, καὶ ἀπὸ Ἀσσυρίης ἢ Ἀραβίῃ· λή-
 5 γει δὲ αὐτῇ, οὐ λήγουσα εἰ μὴ νόμῳ, ἐς τὸν κόλπον τὸν
 Ἀράδιον, ἐς τὸν Δαρεῖος ἐκ τοῦ Νείλου διώρυχα ἐσῆ-
 γαγε. μέχρι μὲν νυν Φοινίκης ἀπὸ Περσέων, χάρος πλα-
 τὺς καὶ πολλός ἐστι· τὸ δ' ἀπὸ Φοινίκης παρήκει διὰ
 τῆσδε τῆς θαλάσσης ἢ ἀκτὴ αὕτη παρὰ τε Συρίην τὴν
 10 Παλαιστίνην, καὶ Αἴγυπτον, ἐς τὴν τελευτᾶ· ἐν τῇ ἔθνεά
 ἐσι τρία μοῦνα. ταῦτα μὲν ἀπὸ Περσέων τὰ πρὸς ἐσπέ-
 ρης τῆς Ἀσίης ἔχοντά ἐσι. Τὰ δὲ κατύπερθε Περσέων,
 καὶ Μήδων, καὶ Σασπείρων, καὶ Κόλχων, τὰ πρὸς ἡῶ
 τε καὶ ἥλιον ἀνατέλλοντα, ἔνθεν μὲν ἡ Ἐρυθρὴ παρῆκει
 θάλασσα· πρὸς βορέῳ δὲ ἡ Κασπίη τε θάλασσα, καὶ
 5 ὁ Ἀράξης ποταμός, ῥέων πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα. μέ-
 χρι δὲ τῆς Ἰνδικῆς οἰκέεται Ἀσίη· τὸ δὲ ἀπὸ ταύ-
 της, ἔρημος ἤδη τὸ πρὸς τὴν ἑῴα, οὐδ' ἔχει οὐδεὶς φρά-
 σαι οἶον δὴ τί ἐστι. τοιαύτη μὲν καὶ τοσαύτη ἡ Ἀσίη ἐσί.
 Ἡ δὲ Λιβύη ἐν τῇ ἀκτῇ ἐτέρῃ ἐσί· ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου Λι-
 βύη ἤδη ἐκδέκεται. κατὰ μὲν νυν Αἴγυπτον ἡ ἀκτὴ αὕτη
 5 σεινὴ ἐσί· ἀπὸ γὰρ τῆσδε τῆς θαλάσσης ἐς τὴν Ἐρυ-
 θρὴν θάλασσαν, δέκα μυριάδες εἰσὶ ὀργυιέων· αὗται δ'
 5 ἂν εἴεν χίλιοι στάδιοι· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ σεινοῦ τούτου, κάρτα
 πλατέα τυγχάνει ἐοῦσα ἀκτὴ, ἣτις Λιβύη κέκληται.
 Θωῦκάζω ὦν τῶν διουρισάντων καὶ διελόντων Λιβύην
 42
 τε καὶ Ἀσίην καὶ Εὐρώπην· οὐ γὰρ σμικρὰ τὰ διαφέ-
 ροντα αὐτέων ἐσί· μήκει μὲν γὰρ παρ' ἀμφοτέρας παρ-
 ῆκει ἡ Εὐρώπη· εὐρεος δὲ πέρι, οὐδὲ συμβαλέειν ἀξίη
 5 φαίνεται μοι εἶναι. Λιβύη μὲν γὰρ δηλοῖ ἐωῦτὴν, ἐοῦσα
 περίρρυτος, πλὴν ὅσον αὐτῆς πρὸς τὴν Ἀσίην οὐρίζει·
 Νεκὼ τοῦ Αἰγυπτίων βασιλῆος πρώτου τῶν ἡμεῖς ἴδμεν,
 καταδέξαντος· ὃς ἐπεὶ τε τὴν διώρυχα ἐπαύσατο ὀρυσ-
 σων τὴν ἐκ τοῦ Νείλου ἔχουσαν ἐς τὸν Ἀράδιον κόλ-
 10 πον, ἀπέπεμψε Φοίνικας ἄνδρας πλοίοισι ἐντειλάμε-
 νος ἐς τὸ ὀπίσω δι' Ἡρακλεῖων σπηλέων ἐκπλέειν ἕως ἐς
 τὴν βορητὴν θάλασσαν, καὶ οὕτω ἐς Αἴγυπτον ἀπικνέε-
 σθαι. ὁρμηθέντες ὦν οἱ Φοίνικες ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς θα-
 λάσσης, ἐπλεον τὴν νοτίην θάλασσαν· ὅπως δὲ γένοιτο
 15 φθινόπωρον, προσχόντες ἂν σπείρεσκον τὴν γῆν, ἵνα
 ἐκάστοτε τῆς Λιβύης πλέοντες γενοίαιτο, καὶ μένεσκον τὸν

australe, Per-
siam, Assyriam,
Arabiam; ad
mare internum,
Phœnicen, Sy-
riam Palæstinam,
Egyptum.

40

Asiae tractus o-
rientalis, ad me-
ridiem a mari
australi, ad aequi-
lenem a mari
Caspio et fluvio
Araxe conclu-
sus, India est;
quæ ultra sunt
ad orientem, de-
serta et incogni-
ta. 41

Oræ hujus alte-
rius pars, Li-
bya: ejusdem
oræ apud Æ-
gyptum latitudo
exigua m stadi-
orum. [2. 158.]

42

Europa tam
longa, quam et
Libya et
Asia; latitudi-
nem quantam
habeat, ne cou-
jicere quidem
licet: Libyam
primum circum-
vecti Phœnices,
a Necone missi;
[2. 159.]

43

deinde Car-
thaginienses:
Sataspis Per-
sae naviga-
tio, a Xerre-
jussa, perfe-
cta non est.

ἀμνητόν· θερίσαντες δ' ἂν τὸν σῆτον, ἔπλεον· ὥς ε δύο
ἐτέων διεξελθόντων, τρίτῳ ἔτεϊ κάμψαντες Ἡρακληΐας
σῆλας, ἀπίκοντο ἐς Αἴγυπτον. καὶ ἔλεγον ἐμοὶ μὲν οὐ
πιστὰ, ἄλλῳ δὲ δὴ τῷ, ὡς περιπλώοντες τὴν Λιβύην, 20
τὸν ἥλιον ἔσχον ἐς τὰ δεξιὰ. οὕτω μὲν αὕτη ἐγνώσθη
τοπρῶτον. Μετὰ δὲ, Καρχηδόνιοί εἰσι οἱ λέγοντες· ἐπεὶ
Σατάσπης γε ὁ Τεάσπιος, ἀνὴρ Ἀχαιμενίδης, οὐ περιέ-
πλωσε Λιβύην, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πεμφθεὶς· ἀλλὰ δείσας
τό, τε μῆκος τοῦ πλοοῦ καὶ τὴν ἐρημίην, ἀπῆλθε ὀπίσω,
οὐδ' ἐπετέλεσε τὸν ἐπέταξέ οἱ ἡ μήτηρ ἄεθλον. θυγα- 5
τέρα γὰρ Ζωπύρου τοῦ Μεγαδύζου παρθένον ἐβιήσατο·
ἔπειτα μέλλοντος αὐτοῦ διὰ ταύτην τὴν αἰτίην ἀνασκο-
λοπιεῖσθαι ὑπὸ Ξέρξεω βασιλῆος, ἡ μήτηρ τοῦ Σατά-
σπεος, εὐῶσα Δαρείου ἀδελφεῇ, παραιτήσατο, φᾶσά οἱ
αὕτη μέζω ζημίην ἐπιθήσειν ἢ περ ἐκεῖνον· Λιβύην γάρ 10
οἱ ἀνάγκην ἔσεσθαι περιπλῶειν, ἐν ᾧ ἂν ἀπίκηται, πε-
ριπλέων αὐτήν, ἐς τὸν Ἀράδιον κόλπον. συγχωρήσαντος
δὲ Ξέρξεω ἐπὶ τούτοις, ὁ Σατάσπης ἀπικόμενος ἐς Αἴ-
γυπτον, καὶ λαβὼν νέα τε καὶ ναύτας παρὰ τουτέων,
ἔπλεε παρὰ Ἡρακληΐας σῆλας· διεκπλώσας δὲ, καὶ 15
κάμψας τὸ ἀκρωτήριο τῆς Λιβύης, τῷ οὐνομα Σολόεις
ἐς, ἔπλεε πρὸς μεσαμβρίην· περῆσας δὲ θάλασσαν
πολλὴν ἐν πολλοῖσι μῆσι, ἐπεὶ τε τοῦ πλεῦνος αἰεὶ ἔδεε,
ἀποσρέψας ὀπίσω, ἀπέπλεε ἐς Αἴγυπτον. ἐκ δὲ ταύτης
ἀπικόμενος παρὰ βασιλῆα Ξέρξεα, ἔλεγε φᾶς τὰ πρὸς- 20
ωτάτω ἀνθρώπους σμικροὺς παραπλέειν, ἐσθῆτι φοι-
νικῆϊ διαχρεωμένους· οἱ, ὅπως σφέϊς καταγοίατο τῇ
νῆϊ, φεύγεσκον πρὸς τὰ οὖρεα, λείποντες τὰς πόλεις·
αὐτοὶ δὲ ἀδικεῖν οὐδὲν ἐσιόντες, πρὸδατα δὲ μοῦνα ἐξ
αὐτέων λαμβάνειν. τοῦ δὲ μὴ περιπλῶσαι Λιβύην παν- 25
τελῶς, αἴτιον τόδε ἔλεγε· τὸ πλοῖον τοπρὸς οὐ δυνατόν
ἔτι πρὸβαίνειν, ἀλλ' ἐνίσχυσθαι. Ξέρξης δὲ οὐ οἱ συγ-
γινώσκων λέγειν ἀληθέα, οὐκ ἐπιτελέσαντά τε τὸν προ-
κείμενον ἄεθλον, ἀνεσκολόπισε, τὴν ἀρχαίην δίκην ἐπι-
τιμῶν. τούτου δὲ τοῦ Σατάσπεος εὐνοῦχος ἀπέδρεν ἐς 30
Σάμον, ἐπεὶ τε ἐπύθετο τάχιστα τὸν δεσπότεα τετελευ-
τηκότα, ἔχων χρήματα μεγάλα, τὰ Σάμιος ἀνὴρ κα-
τέσχε· τοῦ ἐπιστάμενος τὸ οὐνομα, ἐκὼν ἐπιλήθομαι.

Τῆς δὲ Ἀσίης τὰ πολλὰ ὑπὸ Δαρείου ἐξευρέθη· ὃς βου- 44
 λόμενος Ἰνδὸν ποταμὸν, ὃς κροκοδείλους δεύτερος οὗτος *Asiae pars a*
 ποταμῶν πάντων παρέχεται, τοῦτον τὸν ποταμὸν εἰδέ- *Dario dete-*
 ναι τῇ ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ, πέμπει πλοίοισι ἄλλους *cta per Scy-*
 5 τε τοῖσι ἐπίστρεψε τὴν ἀληθειάν· ἐρέειν, καὶ δὴ καὶ Σκύ- *lacem, qui*
 λακα ἄνδρα Καρυανδέα. οἱ δὲ, ὁρμηθέντες ἐκ Κασπα- *ab Indo flu-*
 τύρου τε πόλιος καὶ τῆς Πακτυϊκῆς γῆς, ἔπλεον κατὰ *vio circum-*
 ποταμὸν πρὸς ἡῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολὰς ἐς θάλασσαν. *vectus est in*
 διὰ θαλάσσης δὲ πρὸς ἐσπέρην πλέοντες, τριηκοσῶ μηνι *sinum Ara-*
 10 ἀπικνέονται ἐς τοῦτον τὸν χῶρον, ὅθεν ὁ Αἰγυπτίων βα- *bicum : u-*
 σιλεὺς τοὺς Φοίνικας, τοὺς πρότερον εἶπα, ἀπέσειλε πε- *nus post Ni-*
 ριπλώειν Λιβύην. μετὰ δὲ τούτους περιπλώσαντας, Ἰν- *lum Indus,*
 δούς τε κατεσρέψατο Δαρεῖος, καὶ τῇ θαλάσῃ ταύτῃ *crocodilos*
 ἐχρᾶτο. οὕτω καὶ τῆς Ἀσίης, πλὴν τὰ πρὸς ἡλίον ἀνί- *habens : In-*
 15 σχοντα, τὰ ἄλλα ἀνεύρηται ὅμοια παρεχομένη τῇ Λιβύῃ. *di a Dario*
 Ἡ δὲ Εὐρώπη πρὸς οὐδαμῶν φανερὴ ἐστὶ γινωσκομένη, *subacti.*
 οὔτε τὰ πρὸς ἡλίον ἀνατέλλοντα, οὔτε τὰ πρὸς βορρην, *45*
 εἰ περίρρυτός ἐστι· μήκεϊ δὲ γινώσκεται παρ' ἀμφοτέρας *An Europa*
 παρήκιστα. εἰδ' ἔχω συμβαλέσθαι, ἐπ' ὅτε μὴ ἐβσῇ γῆ, *orientalis et*
 5 ἐνόμαϊα τριφάσια κέειναι, ἐπωνυμίας ἔχοντα γυναικῶν, καὶ *septentrio-*
 οὐρίσματα αὐτῇ Νεῖλός τε ὁ Αἰγύπτιος ποταμὸς ἐτέθη, *nalis cir-*
 καὶ Φάσις ὁ Κόλχος· (οἱ δὲ Τάναϊν ποταμὸν, τὸν Μαιή- *cumflua sit,*
 την καὶ Πορθμήϊα τὰ Κιμμέρια λέγουσι) οὐδὲ τῶν διου- *incomper-*
 ρισάντων τὰ οὐνόματα πυθέσθαι, καὶ ὅθεν ἔθεντο τὰς *tum : non*
 10 ἐπωνυμίας. ἤδη γὰρ Λιβύη μὲν ἐπὶ Λιβύης λέγεται ὑπὸ *debuisset*
 τῶν πολλῶν Ἑλλήνων ἔχειν τὸννομα γυναικὸς αὐτόχθο- *terram,*
 νος· ἡ δὲ Ἀσίη ἐπὶ τῆς Προμηθέος γυναικὸς τὴν ἐπω- *quum una*
 νυμίην. καὶ τούτου μὲν μεταλαμβάνονται τοῦ οὐνόματος *sit, in tres*
 Λυδοὶ, Φάμενοι ἐπὶ Ἀσίᾳ, τοῦ Κότυος, τοῦ Μάνεω, *partes divi-*
 15 κεκληῆσθαι τὴν Ἀσίην· ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῆς Προμη- *di, Nilo et*
 θεός Ἀσίης· ἀπ' ὅτε καὶ τὴν ἐν Σάρδισι φυλὴν κε- *Phasi ter-*
 κληῆσθαι Ἀσιάδα. ἡ δὲ δὴ Εὐρώπη οὔτε εἰ περίρρυτός *minis posi-*
 ἐστὶ γινώσκεται πρὸς οὐδαμῶν ἀνθρώπων· οὔτε ὁκόθεν *tis : alios pro*
 τὸ οὐνομα ἔλαβε τοῦτο, οὔτε ὃς τίς οἱ ἦν ὁ θέμενος φαί- *Phasi po-*
 20 νεται, εἰ μὴ ἀπὸ τῆς Τυρίας φήσομεν Εὐρώπης λαβεῖν *nere Ta-*
 τὸ οὐνομα τὴν χώραν· πρότερον δὲ ἦν ἄρα ἀνώνυμος, *nain, Mæo-*
 ὥσπερ αἱ ἕτεραι. ἀλλ' αὕτη γε ἐκ τῆς Ἀσίης τε φαίνε- *tidem et*
 ται ἐοῦσα, καὶ οὐκ ἀπικομένη ἐς τὴν γῆν ταύτην ἥτις *Porthmia*
Cimmeria :
Libyam, A-
siam, Euro-
pan, nomina
esse incertæ
originis.

νῦν ὑπὸ Ἑλλήνων Εὐρώπῃ καλέεται, ἀλλ' ὅσον ἐκ Φοινίκης, ἐς Κρήτην· ἐκ Κρήτης δὲ, ἐς Λυκίην. ταῦτα μὲν νῦν ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω· τοῖσι γὰρ νομιζομένοισι αὐτέων χρυσόμεθα.

46

Ponti Euxi-
ni gentes
omnium
stupidissi-
mæ, præter
Scythicam :
unus cultæ
mentis vir,
Anacharsis :
inventum
Scytharum
sollertissi-
mum, ut
sint invicti.

Ὁ ΔΕ ΠΟΝΤΟΣ ὁ Εὐξείνιος, ἐπ' ὃν ἐσρατεύετο Δαρείος, χωρέων πασέων παρέχεται, ἔξω τοῦ Σκυθικοῦ, ἔθνεα ἀμαθέστατα· οὔτε γὰρ ἔθνος τῶν ἐντὸς τοῦ Πόντου εἶδέν ἔχομεν προβαλέσθαι σοφίης πέρι, ἔτε ἄνδρα λόγιον οἶδαμεν γενόμενον, πάρεξ τοῦ Σκυθικοῦ ἔθνεος, καὶ Ἀναχάρσιος. τῷ δὲ Σκυθικῷ γένει ἐν μὲν τὸ μέγιστον τῶν ἀνθρωπῶν πρηγμάτων σοφώτατα πάντων ἐξεύρηται, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· τὰ μέντοι ἄλλα οὐκ ἄγαμαι. τὸ δὲ μέγιστον οὕτω σφι ἀνεύρεται, ὥς ἀποφυγέειν τε μηδένα ἐπελθόντα ἐπὶ σφέας, μὴ βουλομένους τε ἐξευρεθῆναι, καταλαβεῖν¹⁰ μὴ οἶόν τε εἶναι. τοῖσι γὰρ μήτε ἄσρα μήτε τείχεα ἢ ἐκτισμένα, ἀλλὰ φερέοικοι ἔόντες πάντες, ἕωσι ἱπποτοξόται, ζῶντες μὴ ἀπ' ἀρότου, ἀλλ' ἀπὸ κτηνέων, οἰκήματά τε σφι ἢ ἐπὶ ζευγέων, κῶς οὐκ ἂν εἴησαν οὔτοι ἄμαχοί τε καὶ ἄποροι προσμίσγειν;

47

Quid ad eam
rationem
habeant ad-
jumenti a
terra et flu-
minibus :
flumina ce-
lebria et a
mari adna-
vigabilia,
octo.

Ἐξεύρεται δέ σφι ταῦτα, τῆς τε γῆς εὐρύτητος ἐπιτηδέης, καὶ τῶν ποταμῶν ἔόντων σφι συμμάχων· ἢ τε γὰρ γῆ εὐρύτα πεδιάς αὐτῇ, ποιῶδης τε καὶ εὐδρός ἐστὶ· ποταμοὶ τε δι' αὐτῆς ῥέουσι οὐ πολλῷ τέῳ ἀριθμὸν ἐλάσσονες τῶν ἐν Αἰγύπτῳ διωρύχων. ὅσοι δὲ οὐνομαστοὶ τέ εἰσι αὐτέων, καὶ προσπλωτοὶ ἀπὸ θαλάσσης, τούτους οὐνομανέω. Ἰσρος μὲν, πεντάσμομος· μετὰ δὲ, Τύρης τε καὶ Ὑπανίς, καὶ Βορυσθένης, καὶ Παντικάπης, καὶ Ὑπάκυρις, καὶ Γέρρος, καὶ Τάναϊς· ῥέουσι γὰρ οἷδε κατὰ τάδε. ΙΣΤΡΟΣ

48-49

Primus
Ister, maxi-
mus omni-
um flumi-
num cogni-
torum : in
eum quæ
flumina et
ad meridi-
em.

μὲν ἔων μέγιστος ποταμῶν πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, ἴσος αἰεὶ αὐτὸς ἐωϋτῷ ῥέει καὶ θέρος καὶ χειμῶνος· πρῶτος δὲ τὸ ἀπ' ἐσπέρας τῶν ἐν τῇ Σκυθικῇ ῥέων κατὰ τοιόνδε μέγιστος γέγονε, ποταμῶν καὶ ἄλλων ἐς αὐτὸν⁵ ἐκδιδόντων. εἰσὶ δὲ οἷδε οἱ μέγαν αὐτὸν ποιεῦντες, διὰ μὲν γε τῆς Σκυθικῆς χώρας πέντε μόνοι ῥέοντες· ἓν τε Σκύθαι Πόρατα καλέουσι, Ἕλληνες δὲ Πυρετόν· καὶ ἄλλος Τιαραντὸς, καὶ Ἀραρός τε καὶ Νάπαρις, καὶ Ὀρδησσός. ὁ μὲν πρῶτος λεχθεὶς τῶν ποταμῶν, μέγας,¹⁰ καὶ πρὸς ἡῷ ῥέων, ἀνακoinοῦται τῷ Ἰσρῷ τὸ ὕδωρ· ὁ δὲ

δεύτερος λεχθεὶς, Τιαραντὸς, πρὸς ἐσπέρης τε μᾶλλον,
 καὶ ἐλάσσων. ὁ δὲ δὴ Ἀραρὸς τε καὶ ὁ Νάπαρις καὶ ὁ
 Ὀρδησσὸς, διὰ μέσου τούτων ἰόντες, ἐσβάλλουσι ἐς τὸν
 15 Ἰσρον. οὗτοι μὲν αὐτιγενεές ποταμοὶ Σκυθικοὶ συμπλη-
 ροῦσι αὐτόν. ἐκ δὲ Ἀγαθύρων Μάρις ποταμὸς ῥέων
 συμμίσγεται τῷ Ἰσρῳ. Ἐκ δὲ τοῦ Αἴμου τῶν κορυ- 49
 φέων τρεῖς ἄλλοι μεγάλοι ῥέοντες πρὸς βορῆν ἄνεμον, et ad a-
 quilonem
 ἐσβάλλουσι ἐς αὐτόν, Ἀτλας, καὶ Αὔρας, καὶ Τίβισις. exeant: ejus
 ex Celtis ori-
 5 Ἀθρυς, καὶ Νόης, καὶ Ἀρτάνης, ἐκδιδούσι ἐς τὸν Ἰσρον. go, et cur-
 sus per to-
 10 ἐκ δὲ Παιόνων, καὶ οὔρεος Ῥοδόπης, Κῖος ποταμὸς μέσον tam Euro-
 σχίζων τὸν Αἴμον, ἐσδιδοῖ ἐς αὐτόν. ἐξ Ἰλλυριῶν δὲ 33.]
 ῥέων πρὸς βορῆν ἄνεμον Ἀγγρος ποταμὸς, ἐσβάλλει ἐς
 πεδίον τὸ Τριβαλλικόν, καὶ ἐς ποταμὸν Βρόγγον. ὁ δὲ
 10 Βρόγγος ἐς τὸν Ἰσρον. οὕτω ἀμφοτέρους ἔοντας μεγά-
 λους ὁ Ἰσρος δέκεται. ἐκ δὲ τῆς κατύπερθε χώρας Ὀμ-
 βρίκων, Κάρπις ποταμὸς, καὶ ἄλλος Ἀλπις ποταμὸς,
 πρὸς βορῆν ῥέοντες ἄνεμον, καὶ οὗτοι ἐκδιδούσι ἐς αὐτόν.
 ῥέει γὰρ δὴ διὰ πάσης τῆς Εὐρώπης ὁ Ἰσρος, ἀρξάμενος
 15 ἐκ Κελτῶν, οἱ ἔσχατοι πρὸς ἡλίου δυσμέων μετὰ Κύ-
 νητας οἰκέουσι τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ. ῥέων δὲ διὰ πάσης
 τῆς Εὐρώπης, ἐς τὰ πλάγια τῆς Σκυθίης ἐσβάλλει.
 Τουτέων ὦν τῶν καταλεχθέντων, καὶ ἄλλων πολλῶν 50
 συμβαλλομένων τὸ σφέτερον ὕδωρ, γίνεται ὁ Ἰσρος πο-
 ταμῶν μέγιστος. ἐπεὶ ὕδωρ γε ἐν πρὸς ἐν συμβάλλειν, ὁ
 Νεῖλος πλήθει ἀποκρατέει. ἐς γὰρ δὴ τοῦτον οὔτε πο-
 5 ταμὸς, οὔτε κρήνη οὔδεμίη ἐσδιδούσα, ἐς πληθὸς οἱ συμ-
 βάλλεται. Ἰσος δὲ αἰεὶ ῥέει ἐν τε θέρεϊ καὶ χειμῶνι ὁ
 Ἰσρος, κατὰ τοιόνδε τι, ὥς ἐμοὶ δοκέει. τοῦ μὲν χειμῶ-
 νος ἐστὶ, ὅσοσπέρος ἐστὶ. ὀλίγω τε μέζων τῆς ἐωῦτοῦ φύσιος
 γίνεται. ὕεται γὰρ ἡ γῆ αὕτη τοῦ χειμῶνος πάμπαν
 10 ὀλίγω. νιφετῷ δὲ πάντα χρᾶται. τοῦ δὲ θέρεος ἡ χιῶν
 ἡ ἐν τῷ χειμῶνι πεσοῦσα ἐοῦσα ἀμφιλαφής, τηκομένη
 πάντοθεν ἐσδιδοῖ ἐς τὸν Ἰσρον. αὕτη τε δὴ ἡ χιῶν ἐσ-
 διδούσα ἐς αὐτόν, συμπληθύνει, καὶ ὄμβροι πολλοὶ τε
 καὶ λάβροι σὺν αὐτῇ. ὕει γὰρ δὴ τὸ θέρος. ὅσω δὲ πλεον
 15 ἐπ' ἐωῦτόν ὕδωρ ὁ ἡλῖος ἐπέλκεται ἐν τῷ θέρεϊ ἢ ἐν τῷ
 χειμῶνι, τοσούτω τὰ συμμिशγόμενα τῷ Ἰσρῳ, πολλή-

et ad a-
quilonem
exeant: ejus
ex Celtis ori-
go, et cur-
sus per to-
tam Euro-
pam. [2,
33.]

Ister non
propriæ a-
quæ copia,
sed quod
tantum alie-
næ accipit,
Nilo major:
cur non, ut
Nilus, æsta-
te surgat.

51

Secundus Ty-
ras, ortus ex
palude quæ
Scythiam a
Neuride sepa-
rat: ad Tyræ
ostium, Græci
Tyrîtæ. 52

Tertius Hypa-
nis, ex pa-
lude in Scy-
thia ortus,
fluens dulcis
v dierum
navigatione
ad confinia
Scytharum
Aroterum et
Alazonum:
ibi Exampæo
fonte infe-
ctus, iv die-
rum naviga-
tione pera-
marus ad
mare defluit:
minimo apud
Alazonas a Ty-
ra spatio dis-
junctus.

53

Quartus Bo-
rysthenes,
multarum
rerum post
Nilum ditis-
simus: navi-
gatur per
dies xiv
usque ad
Gerrhum
locum, ad
quem ab a-
quilone fluit
per incogni-
ta: Scythæ
Georgi ad eum
x dierum na-
vigatione acco-
lunt: [c. 18.]
ejus uobis
et Nili fon-
tes Græcis

πλήσιά ἐσι τοῦ Θέρους ἥπερ τοῦ χειμῶνος· ἀντιτιθέμενα δὲ ταῦτα, ἀντιστήκωσις γίνεται, ὥς ἐστι μιν αἰεὶ φαίνεσθαι ἔόντα. Εἷς μὲν δὴ τῶν ποταμῶν τοῖσι Σκύθησί ἐστι ὁ Ἴστρος· μετὰ δὴ τοῦτον, ΤΥΡΗΣ· ὃς ἀπὸ βορέω μὲν ἀνέμου ὀρμάται, ἄρχεται δὲ ῥέων ἐκ λίμνης μεγάλης, ἣ οὐρίζει τὴν τε Σκυδικὴν καὶ τὴν Νευρίδα γῆν. ἐπὶ δὲ τῷ σώματι αὐτοῦ κατοίκηνται Ἕλληνες, οἱ 5 Τυρίται καλέονται. Τρίτος δὲ ὙΠΑΝΙΣ ποταμὸς ὀρμάται μὲν ἐκ τῆς Σκυδικῆς, ῥέει δὲ ἐκ λίμνης μεγάλης, τὴν πέραν νέμονται ἵπποι ἄγριοι λευκοί. καλεῖται δ' ἡ λίμνη αὕτη ὀρθῶς, μήτηρ Ὑπάνιος. ἐκ ταύτης ὦν ἀνατέλλων ὁ Ὑπανίς ποταμὸς ῥέει. ἐπὶ μὲν πέντε ἡμερῶν 5 πλόον βραχὺς καὶ γλυκύς ἐστι· ἀπὸ δὲ τούτου, πρὸς θαλάσσης τεσσέρων ἡμερῶν πλόον, πικρὸς αἰνῶς. ἐκδοῖ γὰρ ἐς αὐτὸν κρήνη πικρὴ, οὕτω δὴ τι εὐῶσα πικρὴ, ἡ μεγάθει σμικρὴ εὐῶσα, κινῶ τὸν Ὑπανιν, ἔόντα ποταμὸν ἐν ὀλίγοις μέγαν. ἐσι δὲ ἡ κρήνη αὕτη ἐν οὖροις 10 χώρης τῆς τε ἀροτήρων Σκυθέων καὶ Ἀλαζώνων· οὐνομα δὲ τῇ κρήνῃ, καὶ ὅθεν ῥέει τῷ χώρῳ, Σκυδισὶ μὲν, Ἐξαμπαῖος· κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, Ἰσραὶ ὁδοί. συνάγουσι δὲ τὰ τέρματα ὅ, τε Τύρης καὶ ὁ Ὑπανίς κατὰ Ἀλαζώνας· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, ἀποσρέψας ἐκά- 15 τερος ῥέει εὐρύων τὸ μέσον. Τέταρτος δὲ, ΒΟΡΥΣΘΕΝΗΣ ποταμὸς, ὃς ἐσι μέγιστός τε μετὰ Ἴστρον τουτέων καὶ πολυαρκέσατος, κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας, οὗτι μόνον τῶν Σκυδικῶν ποταμῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων, πλὴν Νείλου τοῦ Αἰγυπτίου· τούτῳ γὰρ οὐκ 5 οἷά τέ ἐστι συμβαλέειν ἄλλον ποταμόν· τῶν δὲ λοιπῶν Βορυσθένης ἐστὶ πολυαρκέσατος, ὃς νομάς τε καλλίσας καὶ εὐκομιδεσάτας κτήνεσι παρέχεται, ἰχθύας τε ἀρίστους διακριδὸν καὶ πλείους· πίνεσθαί τε ἡδιστός ἐστι· ῥέει τε καθαρὸς παρὰ θολεροῖσι· σπόρος τε παρ' αὐτὸν 10 ἀριστος γίνεται· ποίη τε, τῇ οὐ σπείρεται ἡ χώρα, βαθυτάτη· ἄλλες τε ἐπὶ τῷ σώματι αὐτοῦ αὐτόματοι πήγνυνται ἀπλετοί· κήτεά τε μεγάλα ἀνάκανθα, τὰ ἀντακαίους καλέουσι, παρέχεται ἐς ταρίχευσιν, ἄλλα τε πολλὰ θωυμάσαι ἄξια. μέχρι μὲν νυν Γέρρου χώρου, 15 ἐς τὸν τεσσερεσκαίδεκα * ἡμερῶν πλόος ἐστὶ, γινώσκει-

ται ῥέων ἀπὸ βορέω ἀνέμου· τὸ δὲ κατύπερθε δι' ὧν ῥέει ^{ignoti: ef-}
 ἀνθρώπων, οὐδεὶς ἔχει φράσαι· φαίνεται δὲ ῥέων δι' ^{fluens facto}
 ἐρήμου ἐς τῶν γεωργῶν Σκυθέων τὴν χώραν· οὗτοι γὰρ ^{lacu Hypanin}
 οἱ Σκύθαι παρ' αὐτὸν ἐπὶ δέκα ἡμερέων πλόον νέμονται. ^{recipit Hip-}
 μούνου δὲ τούτου τοῦ ποταμοῦ καὶ Νείλου οὐκ ἔχω φρά- ^{polai promonto-}
 σαι τὰς πηγὰς· δοκέω δὲ, οὐδὲ οὐδεὶς Ἑλλήνων· ἀγχοῦ ^{rium: Cereris}
 τε δὴ θαλάσσης ὁ Βορυσθένης ῥέων γίνεται, καὶ οἱ ^{delubrum:}
 συμμίσγεται ὁ Ὑπανις ἐς τὸ αὐτὸ ἔλος ἐκδιδούς· τὸ ^{Borysthenitæ}
 δὲ μεταξὺ τῶν ποταμῶν τουτέων ἐὼν ἔμβολον τῆς χώ- ^{ad Hypanin.}
 ρης, Ἰππόλεω ἄκρη καλεῖται· ἐν δὲ αὐτῷ ἱερὸν Δήμητρος
 ἐνίδρυται· πέρην δὲ τοῦ ἱεροῦ ἐπὶ τῷ Ὑπάνι Βορυσθενεῖται
 κατοίκηνται· ταῦτα μὲν τὰ ἀπὸ τουτέων τῶν ποταμῶν. 54
 Μετὰ δὲ τούτους πέμπτος ποταμὸς ἄλλος, τῷ οὖνομα ^{Quintus Panti-}
 ΠΑΝΤΙΚΑΠΗΣ· ῥέει μὲν γὰρ καὶ οὗτος ἀπὸ βορέω ^{capes, ex palude}
 τε καὶ ἐκ λίμνης, καὶ τὸ μεταξὺ τούτου τε καὶ τοῦ Βορυ- ^{fluens juxta}
 σθέneos νέμονται οἱ γεωργοὶ Σκύθαι· ἐκδιδοῖ δὲ ἐς τὴν ^{Scythas Geor-}
 Ὑλαίην· παραμειψάμενος δὲ ταύτην, τῷ Βορυσθενεῖ ^{gos, et deinde}
 συμμίσγεται· Ἐκτος δὲ ὙΠΑΚΥΡΙΣ ποταμὸς, ὃς ^{per Hyleam in}
 ὀρμαῖται μὲν ἐκ λίμνης, διὰ μέσων δὲ τῶν νομάδων Σκυ- ^{Borysthenem.}
 θέων ῥέων, ἐκδιδοῖ κατὰ Καρκινίτιν πόλιν, ἐς δεξιὴν 55
 ἀπέργων τὴν τε Ὑλαίην καὶ τὸν Ἀχιλλήϊον καλεόμενον ^{Sextus Hypacy-}
 Δρόμον· Ἐβδομος δὲ ΓΕΡΡΟΣ ποταμὸς ἀπέσχισαι ^{ris, labens ex}
 μὲν ἀπὸ τοῦ Βορυσθέneos, κατὰ τοῦτο τῆς χώρας ἐς ^{palude per Scy-}
 γινώσκεται ὁ Βορυσθένης· ἀπέσχισαι μὲν νυν ἐκ τούτου ^{thas Nomadas}
 τοῦ χώρου· οὖνομα δὲ ἔχει τόπερ ὁ χώρος αὐτός, Γέρρος· ^{in mare.}
 ῥέων δ' ἐς θάλασσαν, οὐρίζει τὴν τε τῶν Νομάδων χώ- 56
 ρην, καὶ τὴν τῶν βασιλητῶν Σκυθέων· ἐκδιδοῖ δὲ ἐς τὸν ^{Septimus Ger-}
 Ὑπάκυριν· Ὀγδοὺς δὲ δὴ ΤΑΝΑΙΣ ποταμὸς, ^{rhus, in Gerrho}
 ὃς ῥέει τ'ἀνέκαθεν ἐκ λίμνης μεγάλης ὀρμεώ- ^{loca a Borysthe-}
 μενος, ἐκδιδοῖ δὲ ἐς μέζω ἔτι λίμνην καλεομέ- ^{ne abscissus, flu-}
 νην Μαιῆτιν, ἣ οὐρίζει Σκύθας τε τοὺς βασι- ^{ens inter Noma-}
 λητοὺς καὶ Σαυρομάτας· ἐς δὲ Τάναϊν τοῦτον ἄλ- ^{das et Basilidas,}
 λος ποταμὸς ἐσβάλλει, τῷ οὖνομά ἐστι ὙΡΓΙΣ· Τοῖσι ^{et in Hypacyris}
 μὲν δὴ οὖνομασσοῖσι ποταμοῖσι οὕτω δὴ τι οἱ Σκύθαι ^{exiens ostium.}
 ἐσκευάδαται· τοῖσι δὲ κτήνεσι ἡ ποίη ἀναφυομένη ἐν 57
 τῇ Σκυθικῇ, ἔστι ἐπιχολωτάτη πασέων ποιέων τῶν ^{Octavus Tanais, e vasta}
 ἡμεῖς ἴδμεν· ἀνοιγομένοισι δὲ τοῖσι κτήνεσί ἐστι σαθμώ- ^{palude currens in Meo-}
 σασθαι, ὅτι τοῦθ' οὕτως ἔχει· Τὰ μὲν δὴ μέγιστα οὕτω ^{tidem, quæ disternat}
58
59

thica, et
eorum ap-
pellationes:
Marti soli
templa et
aras et si-
mulacra fa-
ciunt.

σφι εὐπορά ἐσι. τὰ δὲ λοιπὰ νόμια κατὰ τάδε σφι
διακέεται. Θεοὺς μὲν μούρους τούσδε ἰλάσκονται, Ἰσίην
μὲν μάλισα, ἐπὶ δὲ, Δία τε καὶ Γῆν, νομίζοντες τὴν Γῆν
τοῦ Διὸς εἶναι γυναῖκα· μετὰ δὲ τούτους, Ἀπόλλωνά 5
τε καὶ οὐρανίην Ἀφροδίτην, καὶ Ἡρακλέα, καὶ Ἄρσα.
τούτους μὲν πάντες οἱ Σκύθαι νενομίκασι· οἱ δὲ βασι-
λήϊοι Σκύθαι καὶ τῷ Ποσειδέωνι θύουσι. οὐνομάζεται δὲ
Σκυθισί, Ἰσίη μὲν, Ταβιτί· Ζεὺς δὲ ὀρθότατα κατὰ γνώ-
μην γε τὴν ἐμὴν καλεῖται Παπαῖος· Γῇ δὲ, Ἀπία· Ἀπόλ- 10
λων δὲ, Οἰτόσυρος· ἑρανίη δὲ Ἀφροδίτη, Ἀρλίμπασα· Πο-
σειδέων δὲ, Θαμιμασάδας. ἀγάλματα δὲ καὶ βωμοὺς καὶ
νηοὺς οὐ νομίζουσι ποιεῖν, πλην Ἄρηι· τῷ δὲ νομίζουσι.

60

Ritus in sa-
crificando.

Θυσίη δὲ ἡ αὐτὴ πᾶσι καλέσθηκε περὶ πάντα τὰ ἰρὰ ὁμοίως,
ἐρδομένη ὥδε· τὸ μὲν ἰρήϊον αὐτὸ ἐμπεποδισμένον τοὺς
ἐμπροσθίους πόδας ἔσκηκε· ὁ δὲ θύων, ὅπισθεν τοῦ κτή-
νεος ἐσεὼς, σπᾶσας τὴν ἀρχὴν τοῦ σρόφου, καταβάλλει
μιν· πίπτοντος δὲ τοῦ ἰρήϊου, ἐπικαλεῖ τὸν θεὸν τῷ ἄν- 5
θύῃ· καὶ ἔπειτα βρόχῳ περὶ ὧν ἔβαλε τὸν αὐχένα· σκυ-
ταλίδα δὲ ἐμβαλὼν περιάγει, καὶ ἀποπνίγει· οὔτε πῦρ
ἀνακαύσας, οὔτε καταρξάμενος, οὔτ' ἐπισπείσας· ἀποπ-
νίξας δὲ καὶ ἀποδείρας, τράπεται πρὸς ἔψησιν.

61

Victimas ut
coquant:
prosicias
ante se por-
riciunt:
quadrupе-
dia et equos
maxime im-
molant.

τῆς δὲ
γῆς τῆς Σκυθικῆς αἰνῶς ἀξύλου εὐούσης, ὥδε σφι ἐς τὴν
ἔψησιν τῶν κρεῶν ἐξεύρηται· ἐπεὶ ἀποδείρωσι τὰ ἰρήϊα,
γυμνοῦσι τὰ ὀσέα τῶν κρεῶν· ἔπειτα ἐσβάλλουσι, ἣν
μὲν τύχῳσι ἔχοντες, ἐς λέβητας ἐπιχωρίους, μάλισα 5
Λεσβίοισι κρητῆρσι προσεικέλους, χωρὶς ἢ ὅτι πολλῶ
μέζονας· ἐς τούτους ἐσβάλλοντες, ἔψουσι ὑποκαίοντες
τὰ ὀσέα τῶν ἰρήϊων· ἣν δὲ μή σφι παρῇ λέβης, οἱ δὲ ἐς
τὰς γαστέρας τῶν ἰρήϊων ἐσβάλλοντες τὰ κρέα πάντα,
καὶ παραμίσξαντες ὕδωρ, ὑποκαίουσι τὰ ὀσέα· τὰ δὲ αἰ- 10
θεται κάλλιζα· αἱ δὲ γαστέρες χωρέουσι εὐπετέως τὰ
κρέα ἐψιλωμένα τῶν ὀσέων· καὶ οὕτω βοῦς τε ἐωϋτὸν
ἐξέψει, καὶ τᾶλλα ἰρήϊα ἐωϋτὸ ἐκασον. ἐπεὶ δὲ ἔψηθῃ
τὰ κρέα, ὁ θύσας, τῶν κρεῶν καὶ τῶν σπλάγχχνων ἀπ-
αρξάμενος, ρίπτει ἐς τὸ ἐμπροσθεν. θύουσι δὲ καὶ τᾶλ- 15

62

Martis quale
templum in
singulis

λα πρόβατα, καὶ ἵππους μάλισα. Τοῖσι μὲν δὴ ἄλ-
λοισι τῶν θεῶν οὕτω θύουσι, καὶ ταῦτα τῶν κτηνέων·
τῷ δὲ δὴ Ἄρηι ὥδε· κατὰ νομοὺς ἐκάστοισι τῶν ἀρχητῶν

sie

sie

sie

sie

sie

sie

sie

sie

sie

sie

sie

sie

sie

εσίδρυταί σφι Ἄρης ἰδὼν τοιόνδε· Φρυγάνων Φάκελοι ^{præfecturis,}
 5 συννενέαται ὅσον τ' ἐπὶ σαδίους τρεῖς μῆκος καὶ εὖρος, ^{qualis ara,}
 ὕψος δὲ ἔλασσον· ἄνω δὲ τούτου, τετράγωνον ἄπεδον πε- ^{quale simu-}
 ποίηται· καὶ τὰ μὲν τρία τῶν κώλων ἐςὶ ἀπότομα, ^{lacrum : an-}
 κατὰ δὲ τὸ ἐν, ἐπιβατόν· ἔτεος δὲ ἐκάστου ἀμάξας πέν- ^{nua et plura}
 τήκοντα καὶ ἑκατὸν ἐπινέουσι Φρυγάνων· ὑπονόςέει γὰρ ^{sacrificia}
 10 δὴ αἰεὶ ὑπὸ τῶν χειμῶνων· ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ ὄγκου ἀκι- ^{Martis,}
 νάκης σιδήρεος ἴδρυται ἀρχαῖος ἐκάστοισι· καὶ τοῦτ' ἐς ^{quam cæte-}
 τοῦ Ἄρης τὸ ἄγαλμα· τούτῳ δὲ τῷ ἀκινάκεϊ θυσίας ^{rorum Deo-}
 ἐπετείους προσάγουσι προβάτων καὶ ἵππων· καὶ δὴ ^{rum : e ca-}
 καὶ τοῖσδ' ἔτι πλέω θύουσι ἢ τοῖσι ἄλλοισι θεοῖσι· ^{ptivis quo-}
 15 ὅσους δ' ἂν τῶν πολεμίων ζωγρήσωσι, ἀπὸ τῶν ἑκατὸν ^{tumquem-}
 ἀνδρῶν ἄνδρα ἓνα θύουσι, τρόπῳ οὐ τῷ αὐτῷ, ᾧ καὶ τὰ ^{que et quo-}
 πρόβατα, ἀλλ' ἑτεροίῳ· ἐπεὶ γὰρ οἶνον ἐπισπείσωσι ^{modo immo-}
 κατὰ τῶν κεφαλέων, ἀποσφάζουσι τοὺς ἀνθρώπους ἐς ^{lent.}
 ἄγχος· καὶ ἔπειτα ἀνενείκαντες ἄνω ἐπὶ τὸν ὄγκον τῶν
 20 Φρυγάνων, καταχέουσι τὸ αἷμα τοῦ ἀκινάκεος· ἄνω μὲν
 δὴ φορέουσι τοῦτο· κάτω δὲ παρὰ τὸ ἰδὼν ποιεῦσι τάδε·
 τῶν ἀποσφαγέντων ἀνδρῶν τὰς δεξιὰς ὦμας πάντας ἀπο-
 τάννουσιν σὺν τῇσι χερσὶ, ἐς τὸν ἥερα ἰεῖσι· καὶ ἔπειτα
 καὶ τὰ ἄλλα ἀπέρξαντες ἰσθήια ἀπαλλάσσονται· χεὶρ δὲ
 τῇ ἂν πέσῃ κέεται, καὶ χωρὶς ὁ νεκρός· Θυσίαι μὲν **63**
 νυν αὐταί σφι κατεσέασιν· ὅσιν δὲ οὗτοι οὐδὲν νομίζουσι, ^{Suum a-}
 οὐδὲ τρέφειν τοπαράπαν ἐν τῇ χώρῃ θέλουσι· Τὰ δ' ἐς ^{versatio.}
 πόλεμον ἔχοντα ὧδέ σφι διακέεται· ἐπεὶ τὸν πρῶτον **64**
 ἄνδρα καταβάλη ἀνὴρ Σκύθης, τοῦ αἵματος ἐμπίνει· ^{Instituta}
 ὅσους δ' ἂν φονεύσῃ ἐν τῇ μάχῃ, τουτέων τὰς κεφαλὰς ^{bellica: usus}
 5 ἀποφέρει τῷ βασιλεῖ· ἀπενείκας μὲν γὰρ κεφαλὴν, τῆς ^{varius corii}
 ληΐης μεταλαμβάνει τὴν ἂν λάβωσι· μὴ ἐνείκας δὲ, οὐ· ^{humani.}
 ἀποδείξει δὲ αὐτὴν τρόπῳ τοιῷδε· περιταμὼν κύκλῳ
 περὶ τὰ ὦτα, καὶ λαβόμενος τῆς κεφαλῆς, ἐκσεῖει· μετὰ
 δὲ, σαρκίσας βοὸς πλευρῇ, δέψει τῇσι χερσὶ ὀργήσας
 10 δὲ αὐτὸ, ἅτε χειρόμακτρον ἔκτῃται· ἐκ δὲ τῶν χαλινῶν
 τοῦ ἵππου τὸν αὐτὸς ἐλαύνει, ἐκ τούτου ἐξάπτει, καὶ
 ἀγάλλεται· ὃς γὰρ ἂν πλεῖστα δέρματα χειρόμακτρα
 ἔχῃ, ἀνὴρ ἄριστος οὗτος κέκριται· πολλοὶ δὲ αὐτέων ἐκ
 τῶν ἀποδερμάτων καὶ χλαίνας ἐπείνυσθαι ποιεῦσι, συρ-
 15 ράπτοντες κατάπερ βαίτας· πολλοὶ δὲ ἀνδρῶν ἐχθρῶν

65
Pocula ex
capitibus
inimicissi-
morum, et
eorum qui
apud regem
lite cecide-
runt.

66
Craterem
vini prae-
fectus quisque
in sua prae-
fectura quo-
tannis mi-
scens, qui-
bus det bi-
bendum.

67
Divini mul-
ti: patria
divinatio
e salignis
virgis: E-
narees [1,
105.] a
Venere di-
vinatio-
nem habent
ex tiliis.

68
Rex ægro-
tans, consu-
lit vates
tres: morbi
causa, quod

τὰς δεξιὰς χέρας νεκρῶν ἐόντων ἀποδείραντες αὐτοῖσι
ὄνυξι, καλύπτρας τῶν φαρετρέων ποιεῦνται· δέρμα δὲ
ἀνθρώπου, καὶ παχὺ καὶ λαμπρὸν, ἦν ἄρα σχεδὸν δερμά-
των πάντων λαμπρότατον λευκότητι. πολλοὶ δὲ καὶ ὅλως
ἄνδρας ἐκδείραντες, καὶ διατείναντες ἐπὶ ξύλων, ἐπ' ἵππων 20
περιφέρουσι. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω σφι νενόμισαι. Αὐτὰς
δὲ τὰς κεφαλὰς, ἔτι πάντων, ἀλλὰ τῶν ἐχθίστων, ποιεῦσι
τάδε. ἀποπρίσας ἕκαστος πᾶν τὸ ἐνερθεὶν τῶν ὀφρύων, ἐκκα-
θαίρει· καὶ ἦν μὲν ἡ πένης, ὃ δ' ἔξωθεν ὠμοβοέην μνήην
περιτείνας, οὕτω χρᾶται· ἦν δὲ ἡ πλούσιος, τὴν μὲν ὠμο- 5
βοέην περιτείνει· ἔσωθεν δὲ περιχρυσώσας, οὕτω χρᾶται
ποτηρίῳ. ποιεῦσι δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν οἰκητίων, ἦν σφι
διάφοροι γένωνται, καὶ ἦν ἐπικρατήσῃ αὐτοῦ παρὰ τῷ
βασιλεῖ. ξείνων δὲ οἱ ἐλθόντων τῶν ἄν' λόγον ποιέηται,
τὰς κεφαλὰς ταύτας παραφέρει, καὶ ἐπιλέγει, ὥς οἱ 10
ἐόντες οἰκήιοι πόλεμον προσεδήκαντο, καὶ σφεων αὐτὸς
ἐπεκράτησε, ταύτην τὴν ἀνδραγαθήν λέγοντες. Ἀπαξ
δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἕκαστος ὁ νομάρχης ἕκαστος ἐν τῷ ἐωῦτοῦ
νομῷ κίρνῃ κρητῆρα οἴνου, ἀπ' οὗ πίνουσι τῶν Σκυθέων
ὅσοις δὴ ἄνδρες πολέμιοι ἀραιρημένοι ἔωσι· τοῖσι δ' ἄν
μὴ κατεργασμένον ἡ τοῦτο, οὐ γεύονται τοῦ οἴνου τούτου, 15
ἀλλ' ἡτιμωμένοι ἀποκατέαται· ὄνειδος δὲ σφί ἐσι μέγι-
σον τοῦτο· ὅσοι δὲ αὐτῶν καὶ κάρτα πολλοὺς ἄνδρας
ἀναιρηκότες ἔωσι, οὗτοι δὲ σύνδυο κύλικας ἔχοντες, πί-
νουσι ὁμοῦ. Μάντιες δὲ Σκυθέων εἰσὶ πολλοὶ, οἱ μαν-
τεύονται ῥάβδοις ἰτείνῃσι πολλῇσι ᾧδε· ἐπεὰν φακέ-
λους ῥάβδων μεγάλους ἐνείκωνται, θέντες χαμαὶ, διεξ-
ελίσσουσι αὐτούς· καὶ ἐπὶ μίαν ἑκάστην ῥάβδον τιθέντες,
θροπίζουσι· ἅμα τε λέγοντες ταῦτα, συνειλέουσι τὰς 5
ῥάβδους ὀπίσω, καὶ αὗτις κατὰ μίαν συντιθεῖσι. αὕτη
μὲν σφι ἡ μαντικὴ πατρώϊη ἐστὶ. οἱ δὲ Ἐνάρεις, οἱ
ἀνδρόγυνοι, τὴν Ἀφροδίτην σφι λέγουσι μαντικὴν δοῦ-
ναι· φιλύρης ᾧν φλοιῷ μαντεύονται· ἐπεὰν τὴν φιλύ-
ρην τρίχα σχίσῃ διαπλέκων ἐν τοῖσι δακτύλοις τοῖσι 10
ἐωῦτοῦ, καὶ διαλύων, χρᾶ. Ἐπεὰν δὲ βασιλεὺς ὁ
Σκυθέων κάμῃ, μεταπέμπεται τῶν μαντίων ἄνδρας
τρεῖς τοὺς εὐδοκιμέοντας μάλισα, οἱ τρόπῳ τῷ εἰρη-
μένῳ μαντεύονται· καὶ λέγουσι οὗτοι ὥς τοεπίπαν μά-

5 λιστα τάδε, ὅς τὰς βασιληϊας ἰσίας ἐπιόρκηκε ὅς καὶ
 ὅς, λέγοντες τῶν ἀσῶν τὸν ἄνδρ' ὃν δὴ λέγωσι. τὰς δὲ βασι-
 ληϊας ἰσίας νόμος Σκύθῃσι ταμάλιστα ἐστὶ ὀμνύναι τότε,
 ἐπεὰν τὸν μέγιστον ὄρκον ἐθέλωσι ὀμνύναι. αὐτίκα δὲ
 διαλελαμμένος ἄγεται οὗτος τὸν ἄνδρ' ὃν φῶσι ἐπιόρκῆσαι.
 10 ἀπιγμένον δὲ ἐλέγχουσι οἱ μάντιες, ὡς ἐπιόρκήσας φαίνεσθαι
 ἐν τῇ μαντικῇ τὰς βασιληϊας ἰσίας, καὶ διὰ ταῦτα ἀλ-
 γέει ὁ βασιλεὺς· ὁ δὲ ἀρνέεται, οὐ φάμενος ἐπιόρκῆ-
 σαι, καὶ δεινολογέεται. ἀρνεομένου δὲ τούτου, ὁ βασι-
 λεὺς μεταπέμπεται ἄλλους διπλησίους μάντιας· καὶ
 15 ἦν μὲν καὶ οὗτοι ἐσορέωντες ἐς τὴν μαντικὴν, καταδή-
 σωσι ἐπιόρκῆσαι, τοῦ δὲ ἰθέως τὴν κεφαλὴν ἀποτάμνου-
 σι, καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ διαλαγχάνουσι οἱ πρῶτοι
 τῶν μαντίων· καὶ ἦν δὲ οἱ ἐπελθόντες μάντιες ἀπολύ-
 σωσι, ἄλλοι πᾶρσι μάντιες, καὶ μάλ' ἄλλοι· ἦν ὧν
 20 οἱ πλεῖν τὸν ἄνθρωπον ἀπολύσωσι, δέδοκται τοῖσι
 πρῶτοις τῶν μαντίων αὐτοῖσι ἀπόλλυσθαι. Ἀπολ-
 λῦσι δὴτα αὐτοὺς τρόπῳ τοιῷδε· ἐπεὰν ἄμαξαν φρυγᾶ-
 νων πλῆσωσι, καὶ ὑποζεύξωσι βοῦς, ἐμπεδήσαντες τοὺς
 μάντιας, καὶ χέρας ὑπίσω δήσαντες, καὶ σομώσαντες,
 5 κατειργνῶσι ἐς μέσα τὰ φρύγανα· ὑποπρήσαντες δὲ αὐτὰ,
 ἀπιδίωσι φοβήσαντες τοὺς βοῦς. πολλοὶ μὲν δὴ συγκατα-
 καίονται τοῖσι μάντισι βόες, πολλοὶ δὲ περικεκαυμένοι
 ἀποφεύγουσι, ἐπεὰν αὐτέων ὁ ῥυμὸς κατακαυθῇ. κατα-
 καίουσι δὲ τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ καὶ δι' ἄλλας αἰτίας
 10 τοὺς μάντιας, ψευδομάντιας καλέοντες. τοὺς δ' ἄνδρ' ἀπο-
 κτείνῃ βασιλεὺς, τούτων οὐδὲ τοὺς παῖδας λείπει, ἀλλὰ
 πάντα τὰ ἔρσενά κτείνει, τὰ δὲ θήλεα οὐκ ἀδικεῖ.
 Ὅρκια δὲ ποιεῦνται Σκύθαι ὧδε, πρὸς τοὺς ἄνδρ' 70
 ποιέωνται· ἐς κύλικα μεγάλην κεραμίνην οἶνον ἐγχέ-
 αντες, αἷμα συμμίσγουσι τῶν τὰ ὄρκια ταμνομένων,
 τύψαντες ὁπέατι ἢ ἐπιταμόντες μαχαίρῃ σμικρὸν
 5 τοῦ σώματος· καὶ ἔπειτα ἀποδάψαντες ἐς τὴν κύλι-
 κα ἀκινάκῃα, καὶ οἷσους, καὶ σάγαριν, καὶ ἀκόντιον·
 ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, κατεύχονται πολλὰ, καὶ
 ἔπειτα ἀποπίνουσι αὐτοί τε οἱ τὸ ὄρκιον ποιεύμενοι, καὶ
 τῶν ἐπομένων οἱ πλείους ἀξιοί. Ταφαὶ δὲ τῶν βασι-
 λῶν ἐν Γέρροισι εἰσὶ· ἐς ὃ ὁ Βορυσθένης ἐστὶ πρὸς- 71

aliquis re-
 gios lares
 pejeravit:
 perjurum a
 vatibus no-
 minatum a-
 lii vates
 condem-
 nant vel
 absolvunt.

69

Modus
 comburendi
 falsos vates:
 rex quos in-
 terficit,
 eorum eti-
 am liberos
 masculos in-
 terficit.

70

Ritus foede-
 ris ferendi.

71

Regum se-

pultura: in-
feriæ cru-
delissimæ:
tumulus fe-
ralis.

πλωτὸς, ἐνθαῦτα ἐπεὰν σφι ἀποθάνῃ ὁ βασιλεὺς, ἔρυ-
γμα γῆς μέγα ὀρύσσουσι τετράγωνον· ἔτοιμον δὲ τοῦτο
ποιοῦσάντες, ἀναλαμβάνουσι τὸν νεκρὸν, κατακεκρησ-
μένον μὲν τὸ σῶμα, τὴν δὲ νηδὺν ἀνασχισθεῖσαν, καὶ
καθαρθεῖσαν, πλέην κυπέρου κεκομμένον, καὶ θυμὴμαλιν,
καὶ σελίνου σπέρματος, καὶ ἀνήσου, συνερράμμένην ὀπί-
σω, καὶ κομίζουσι ἐν ἀμάξῃ εἰς ἄλλο ἔθνος. οἱ δ' ἂν
παραδέξωνται κομισθέντα τὸν νεκρὸν, ποιεῦσι τάπερ οἱ 10
βασιλῆῃσι Σκύθαι· τοῦ αὐτοῦ ἀποτάμνονται, τρίχας
περικείμεναι, βραχίονας περιτάμνονται, μέτωπον καὶ
ῥίνα καταμύσσονται, διὰ τῆς τε ἀριστερῆς χειρὸς οἷσους
διαδυνέονται. ἐνθεῦτεν δὲ κομίζουσι ἐν ἀμάξῃ τὸν νέκυν
τοῦ βασιλέως εἰς ἄλλο ἔθνος τῶν ἄρχουσι· οἱ δὲ σφι 15
ἔπονται, εἰς τοὺς πρότερον ἦλθον. ἐπεὰν δὲ πάντας πε-
ριέλθωσι τὸν νέκυν κομίζοντες, ἐν Γέρροισι ἔσχατα κατοι-
κήμενοισι εἰσι τῶν ἐθνέων τῶν ἄρχουσι, καὶ ἐν τῇσι ταφῇ-
σι. καὶ ἔπειτα ἐπεὰν θέωσι τὸν νέκυν ἐν τῇσι θήκησι
ἐπὶ σιδάδος, παραπήξαντες αἰχμὰς ἐνθεν καὶ ἔθνευ τοῦ 20
νεκροῦ, ξύλα ὑπερτείνουσιν, καὶ ἔπειτα ῥίψιν κατασεγά-
ζουσι· ἐν δὲ τῇ λοιπῇ εὐρυχωρίῃ τῆς θήκης, τῶν παλ-
λακέων τε μίην ἀποπνίξαντες θάπτουσι, καὶ τὸν οἶνο-
χόον, καὶ μάγειρον, καὶ ἵπποκόμον, καὶ διήκονον, καὶ
ἀγγελιηφόρον, καὶ ἵππους, καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων 25
ἀπαρχὰς, καὶ φιάλας χρυσέας· ἀργύρῳ δὲ οὐδὲν οὐδὲ
χαλκῷ χρέωνται· ταῦτα δὲ ποιοῦσάντες, χοῦσι πάντες
χωμα μέγα, ἀμιλλεώμενοι, καὶ προθυμεόμενοι ὥς μέ-
γιστον ποιῆσαι. Ἐνιαυτοῦ δὲ περιφερομένου, αὐτοὶ ποι-
εῦσι τοιόνδε· λαβόντες τῶν λοιπῶν θεραπόντων τοὺς ἐπι-
τηδεωτάτους· οἱ δὲ εἰσι Σκύθαι ἐγγενέες· οὗτοι γὰρ δὴ
εἰσι θεραπεύοντες τοὺς ἂν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς κελεύσῃ,
ἀργυρώνητοι δὲ οὐκ εἰσὶ σφι θεράπωντες· τουτέων αὖν 5
τῶν διηκόνων ἐπεὰν ἀποπνίξωσι πεντήκοντα, καὶ ἵππους
τῆς καλλίσους πεντήκοντα, ἐξελόντες αὐτέων τὴν κοιλίην,
καὶ καθήσαντες, ἐμπιπλάσι ἀχύρων, καὶ συρράπτουσι·
ἀψίδος δὲ ἡμισυ ἐπὶ ξύλα δύο σήσαντες ὑπτίον, καὶ τὸ
ἕτερον ἡμισυ τῆς ἀψίδος ἐπ' ἕτερα δύο καταπήξαντες 10
τρόπῳ τοιούτῳ πολλὰ ταῦτα· ἔπειτα τῶν ἵππων κατὰ
τὰ μήκεα ξύλα παχέα διελάσαντες μέχρι τῶν τραχήλων,
ἀναβιδάζουσι αὐτοὺς ἐπὶ τὰς ἀψίδας· τῶν δὲ, αἱ μὲν

72

Anno post
alteræ infe-
riæ crudeli-
ores: nulli
servi Scy-
this pecu-
nia emti.

πρότεραι ἀψίδες ὑπέχουσι τοὺς ὦμους τῶν ἵππων· αἱ δὲ,
 15 ὅπισθεν παρὰ τοὺς μηρούς, τὰς γαστέρας ὑπολαμβάνου-
 σι· σκέλεα δὲ ἀμφοτέρω κατακρέμαται μετέωρα· χα-
 λινούς δὲ καὶ σόμια ἐμβαλόντες ἐς τοὺς ἵππους, κατα-
 τείνουσι ἐς τὸ πρόσθεν αὐτέων, καὶ ἔπειτα ἐκ πασσά-
 λων δέουσι. τῶν δὲ δὴ νεηνίσκων τῶν ἀποπεπνιγμένων
 20 τῶν πεντήκοντα ἓνα ἕκασον ἀναδιβάζουσι ἐπὶ τὸν ἵππον,
 ὡδὲ ἀναδιβάζοντες· ἐπεὶ ἂν νεκροῦ ἕκαστου παρὰ τὴν ἄκαν-
 θαν ξύλον ὀρθὸν διελάσῃσι μέχρι τῆς τραχήλης, κάτωθεν
 δὲ ὑπερέχει τοῦ ξύλου τούτου, τὸ ἐς τὸρμον πηγνύου-
 σι τοῦ ἑτέρου ξύλου τοῦ διὰ τοῦ ἵππου. ἐπιστήσαν-
 25 τες δὲ κύκλῳ τὸ σῆμα ἱππέας τοιούτους, ἀπελαύνουσι.

Οὕτω μὲν τοὺς βασιλῆας θάπτουσι· τοὺς δὲ ἄλλους
 Σκύθας, ἐπεὶ ἂν ἀποθάνωσι, περιάγουσι οἱ ἀγχοτάτω
 προσήκοντες κατὰ τοὺς φίλους ἐν ἀμάξεισι κειμένους·
 τῶν δὲ ἕκαστος ὑποδεκόμενος εὐωχέει τοὺς ἐπομένους, καὶ
 5 τῷ νεκρῷ ἀπάντων παραπλησίως παρατίθῃσι ὅσα
 τοῖσι ἄλλοις· ἡμέρας δὲ τεσσεράκοντα οὕτω οἱ ἰδιῶται
 περιάγονται, ἔπειτα θάπτονται. θάψαντες δὲ οἱ Σκύ-
 θαι, καθαίρονται τρόπῳ τοιῷδε· σμησάμενοι τὰς κεφα-
 λὰς καὶ ἐκπλυνάμενοι, ποιεῦσι περὶ τὸ σῶμα τάδε·
 10 ἐπεὶ ἂν ξύλα σήσῃσι τρία ἐς ἄλληλα κεκλιμένα, περὶ
 ταῦτα πέλους εἰρινέους περιτείνουσι· συμφράξαντες δὲ
 ὡς μάλισα, λίθους ἐκ πυρὸς διαφανέας ἐσβάλλουσι
 ἐς σκάφην κειμένην ἐν μέσῳ τῶν ξύλων τε καὶ τῶν
 πέλων. Ἔστι δὲ σφι κάνναβις φυομένη ἐν τῇ χώρῃ,

73

Sepultura
 cæterorum
 Scytharum
 purgatio eo-
 rum qui se-
 peliverunt.

πλὴν παχύτητος καὶ μεγάλτερος, τῷ λίνῳ ἐμφερεσάτη·
 ταύτη δὲ πολλῷ ὑπερφέρει ἢ κάνναβις αὕτη· καὶ αὐτο-
 μάτη καὶ σπειρομένη φύεται· καὶ ἐξ αὐτῆς Θρηϊκὲς μὲν
 5 καὶ εἴματα ποιεῦνται τοῖσι λινέοις ὁμοιότατα· οὐδ' ἂν,
 ὅστις μὴ κάρτα τρίβων εἴη αὐτῆς, διαγνοίη, λίνου ἢ καν-
 νάβιδος ἐστίν· ὅς δὲ μὴ εἴδῃ τὴν καννάβιν, λίνεον δοκῇ-
 σαι εἶναι τὸ εἶμα. Ταύτης ὦν οἱ Σκύθαι τῆς καννάβιδος

74

Cannabis
 apud Sey-
 thas et spon-
 te nascitur;
 et sata: in-
 de Thracum
 vestes, lineis
 quam simil-
 limæ.

τὸ σπέρμα ἐπεὶ ἂν λάβωσι, ὑποδύνουσι ὑπὸ τοὺς πέλους,
 καὶ ἔπειτα ἐπιβάλλουσι τὸ σπέρμα ἐπὶ τοὺς διαφανέας
 λίθους τῷ πυρί· τὸ δὲ θυμιῇται ἐπιβαλλόμενον, καὶ
 5 ἀτμίδα παρέχεται τοσαύτην, ὥς ἔστι Ἑλληνικὴ ἐδεμὴ ἂν
 μιν πυρίῃ ἀποκρατήσῃ. οἱ δὲ Σκύθαι ἀγάμενοι τῇ πυρίῃ

7

Suffimen-
 tum e semi-
 ne cannabis,
 loco lavacri:
 mulieres
 quanam li-
 tura usæ,

bene oleant
et mundæ
niteant.

76
Alieni a mo-
ribus exter-
nis: Ana-
charsis re-
versus ex
peregrina-
tione, ob
mores exter-
nos a Saulio
rege fratre
interfectus:
Mater Deum
Cyzici: Ana-
charsidis
genus.

ωρύονται· τοῦτό σφι ἀντὶ λουτροῦ ἐσί· οὐ γὰρ δὴ λούν-
ται ὕδατι τοπαράπαν τὸ σῶμα. αἱ δὲ γυναῖκες αὐτέων
ὕδωρ παραχέουσai, κατασάχουσι περὶ λίθον τρηχὺν
τῆς κυπαρίσσου, καὶ κέδρου, καὶ λιθάνου ξύλου· καὶ 10
ἐπειτα τὸ κατασώχονμενον τοῦτο, παχὺ ἔον, καταπλάσ-
σονται πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον· καὶ ἅμα μὲν
εὐωδίῃ σφέας ἀπὸ τούτου ἴσχει, ἅμα δὲ ἀπαιρέουσai τῇ
δευτέρῃ ἡμέρῃ τὴν καταπλασὺν, γίνονται καθαρὰ καὶ
λαμπραί. Ξεινικοῖσι δὲ νομαίοισι καὶ οὗτοι αἰνῶς χρᾶ-
σθαι φεύγουσι, μήτι γε ὦν ἀλλήλων, Ἑλληνικοῖσι δὲ
καὶ ἦκιστα, ὥς διέδεξαν Ἀναχάρσι τε καὶ δεύτερα αὐτῖς
Σκύλῃ. τοῦτο μὲν γὰρ Ἀνάχαρσις, ἐπεὶ τε γῆν πολ-
λὴν θεωρήσας, καὶ ἀποδεξάμενος κατ' αὐτὴν σοφίην 5
πολλὴν, ἐκομίζετο ἐς ἦθεα τὰ Σκυθέων, πλέων δὲ δι'
Ἑλλησπόντου, προσίσχει ἐς Κύζικον, καὶ, εὔρε γὰρ τῇ
Μητρὶ τῶν Θεῶν ἀνάγοντας τὰς Κυζικηνοὺς ὁρτὴν μεγα-
λοπρεπέα κάρτα, εὔξατο τῇ Μητρὶ ὁ Ἀνάχαρσις, ἣν σῶς
καὶ ὑγιὲς ἀπονοσήσῃ ἐς ἐωῦτοῦ, θύσειν τε κατὰ ταῦτα 10
κατὰ τὰ ὦρα τοὺς Κυζικηνοὺς ποιεῦντας, καὶ παννυχίδα
σήσειν. ὥς δὲ ἀπύκετο ἐς τὴν Σκυθικὴν, καταδύς ἐς
τὴν καλεομένην Ὑλαίην· ἣ δ' ἐστὶ μὲν παρὰ τὸν Ἀχιλ-
λήϊον Δρόμον, τυγχάνει δὲ πᾶσα ἐοῦσα δεινδρόρων παν-
τοίων πλέῃ· ἐς ταύτην δὲ καταδύς ὁ Ἀνάχαρσις, τὴν ὁρ- 15
τὴν πᾶσαν ἐπετέλεε τῇ Θεῷ, τύμπανόν τε ἔχων, καὶ ἐκ-
δησάμενος ἀγάλματα. καὶ τῶν τις Σκυθέων καταφρα-
σθεὶς αὐτὸν ταῦτα ποιεῦντα, ἐσήμηνε τῷ βασιλεῖ Σαυ-
λίῳ· ὁ δὲ, καὶ αὐτὸς ἀπικόμενος, ὥς εἶδε τὸν Ἀνάχαρ-
σιν ποιεῦντα ταῦτα, τοξεύσας αὐτὸν ἀπόκτεινε. καὶ 20
νῦν ἦν τις εἴρηται περὶ Ἀναχάρσιος, οὗ φασί μιν Σκύ-
θαι γινώσκειν, διὰ τοῦτο ὅτι ἐξεδήμησέ τε ἐς τὴν Ἑλ-
λάδα. καὶ Ξεινικοῖσι ἔθεσι διεχρήσατο. ὥς δ' ἐγὼ
ἤκουσα Τίμνεω τοῦ Ἀριαπείθεος ἐπιτρόπου, εἶναι αὐτὸν
Ἰδανθύρσου τοῦ Σκυθέων βασιλέος πάτρων, παῖδα δὲ 25
εἶναι Γνούρου τοῦ Λύκου τοῦ Σπαργαπείθεος. εἰ ὦν ταύ-
της ἦν τῆς οἰκίης ὁ Ἀνάχαρσις, ἴσω ὑπὸ τοῦ ἀδελφεοῦ
ἀποθανών. Ἰδανθύρσος γὰρ ἦν παῖς Σαυλίου· Σαύλιος
δὲ ἦν ὁ ἀποκτείνας Ἀνάχαρσιν. Καίτοι τινὰ ἤδη ἤκιστα
77
Quid Pelo. λόγον ἄλλον ὑπὸ Πελοποννησίων λεγόμενον, ὥς ὑπὸ τῶν

Σκυθέων βασιλῆος Ἀνάχαρσις ἀποπεμφθεὶς, τῆς Ἑλ- ponnesii
 λάδος μαθητῆς γένοιτο· ὀπίσω τε ἀπονοστήσας, φαίη fingant il-
 5 πρὸς τὸν ἀποπέμψαντα, Ἕλληνας πάντας ἀσχόλους εἶ- lum de cæ-
 ναι ἐς πᾶσαν σοφίην, πλὴν Λακεδαιμονίων· τούτοις δὲ teris Græcis
 εἶναι μούνοισι σωφρόνως δοῦναί τε καὶ δέξασθαι λόγον. et de Lace-
 ἀλλ' οὗτος μὲν ὁ λόγος ἄλλως πέπαισαι ὑπ' αὐτῶν Ἑλ- dæmoniis
 λήνων. ὁ δ' ὦν ἀνὴρ, ὥσπερ πρότερον εἰρέθη, διεφθάρη. dixisse.
 10 οὗτος μὲν νυν οὕτω δὴ ἔπρηξε διὰ ξεινικά τε νόμια καὶ
 Ἑλληνικάς ὁμιλίας. Πολλοῖσι δὲ κάρτα ἔτεσι ὕσερον 78
 Σκύλης ὁ Ἀριαπίδης ἔπαθε παραπλήσια τούτω. Scyles rex, a
 Ἀριαπίδει γὰρ τῷ Σκυθέων βασιλεῖ γίνεται μετ' ἄλ- matre lin-
 λων παίδων Σκύλης· ἐξ Ἰσριηνῆς δὲ γυναικὸς οὗτος γί- guam Græ-
 νέται, καὶ οὐδαμῶς ἐγχωρίης· τὸν ἢ μήτηρ αὕτη γλῶσσαν cam doctus,
 τε Ἑλλάδα καὶ γράμματα ἐδίδαξε. μετὰ δὲ, χρόνῳ ὕσε- Borystheni-
 ρον, Ἀριαπίδης μὲν τελευτᾷ δόλῳ ὑπὸ Σπαργαπίδης dem sæpe
 τοῦ Ἀγαθύρσων βασιλῆος· Σκύλης δὲ τὴν τε βασιληίην veniens, ibi
 παρέλαβε, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πατρὸς, τῇ οὐνομα ἦν ut Græcum
 10 Ὀποίη. ἦν δὲ αὕτη ἢ Ὀποίη ἀσὴ, ἐξ ἧς ἦν Ὀρικός se gerit.
 Ἀριπίδει παῖς. βασιλεύων δὲ Σκυθέων ὁ Σκύλης,
 διαίτη μὲν οὐδαμῶς ἠρέσκετο Σκυδικῇ, ἀλλὰ πολλὸν
 πρὸς τὰ Ἑλληνικά μᾶλλον τετραμμένος ἦν ἀπὸ παιδεύ-
 σιος τῆς ἐπεπαίδευτο. ἐποίεε τε τοιοῦτο· εὔτε ἀγάγοι
 15 τὴν στρατιὴν τῶν Σκυθέων ἐς τὸ Βορυσθενείτων ἄστυ,
 (οἱ δὲ Βορυσθενεῖται οὗτοι λέγουσι σφέας αὐτοὺς εἶναι
 Μιλησίους,) ἐς τούτους ὅκως ἔλθοι ὁ Σκύλης, τὴν μὲν
 στρατιὴν καταλείπεσκε ἐν τῷ προασείῳ, αὐτὸς δὲ ὅκως
 ἔλθοι ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὰς πύλας ἐγκληίσσειε, τὴν σο-
 20 λὴν ἀποθέμενος τὴν Σκυδικήν, λάβεσκε ἂν Ἑλληνίδα
 ἐσθῆτα· ἔχων δ' ἂν ταύτην, ἠγόραζε, οὔτε δορυφόρων
 ἐπομένων, οὔτε ἄλλου οὐδενός· τὰς δὲ πύλας ἐφύλασ-
 σον, μή τις μιν Σκυθέων ἴδοι ἔχοντα ταύτην τὴν σολήν·
 καὶ τᾶλλα ἐχρᾶτο διαίτη Ἑλληνικῇ, καὶ θεοῖσι ἱρὰ
 25 ἐποίεε κατὰ νόμους τοὺς Ἑλλήνων. ὅτε δὲ διατρίψειε
 μῆνα ἢ πλεόν τούτου, ἀπαλλάσσετο, ἐνδὺς τὴν Σκυδικήν
 σολήν. ταῦτα ποιεέσκε πολλάκις· καὶ οἰκία τε ἐδεί-
 ματο ἐν Βορυσθενεί, καὶ γυναῖκα ἔγημε ἐς αὐτὰ ἐπιχω-
 ρίην. Ἐπεὶ τε δὲ ἔδεε οἱ κακῶς γενέσθαι, ἐγένετο ἀπὸ 79
 προφάσιος τοιῆσδε. ἐπεθύμησε Διονύσῳ Βακχείῳ τε- Initiatur

Baccho :
quodnam ei
ostentum
factum, ne
initiaetur :
Scytharum
primores a
Borystheni-
ta quodam
in murum
admissi, re-
gem bac-
chantem
conspiciunt.

80

Scyles, a-
misso re-
gno, profu-
git ad Sital-
cem regem
Thraciae, a
quo reddi-
tus Octama-
sadi fratri,
hujus manu
moritur.

λεσθῆναι· μέλλοντι δέ οἱ ἐς χεῖρας ἄγεσθαι τὴν τελε-
τὴν, ἐγένετο φάσμα μέγιστον· ἦν οἱ ἐν Βορυσθενείτων
τῇ πόλει, οἰκίης μεγάλης καὶ πολυτελέος περιβολῇ,⁵
(τῆς καὶ ὀλίγω τι πρότερον τούτων μνήμην εἶχον,) τὴν
τε πέριξ λευκοῦ λίθου σφίγγες τε καὶ γρύπες ἕσασαν·
ἐς ταύτην ὁ θεὸς ἐνέσκηψε βέλος· καὶ ἡ μὲν κατεκᾶν
πάντα. Σκύλης δὲ οὐδὲν τούτου εἵνεκα ἥσσον ἐπετέλεσε
τὴν τελετήν. Σκύθαι δὲ τῷ βακχεύειν πέρι Ἑλλησι ὄνει-¹⁰
δίζουσι· ὃ γὰρ φασὶ εἰκὸς εἶναι θεὸν ἐξευρίσκειν τῷτον ὅστις
μαίνεσθαι ἐνάγει ἀνθρώπους. ἐπεὶ τε δὲ ἐτελέσθη τῷ
Βακχείῳ ὁ Σκύλης, διεπερίσσευσεν * τῶν τις Βορυσθενεί-
των πρὸς τοὺς Σκύθας, λέγων, “ Ἡμῖν γὰρ καταγε-
“ λάττε, ὦ Σκύθαι, ὅτι βακχεύομεν, καὶ ἡμέας ὁ θεὸς¹⁵
“ λαμβάνει· νῦν οὗτος ὁ δαίμων καὶ τὸν ὑμέτερον βασι-
“ λέα λελάβηκε, καὶ βακχεύει, καὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ μαίνε-
“ ται. εἰ δέ μοι ἀπισέετε, ἔπεσθε, καὶ ὑμῖν ἐγὼ δεί-
“ ξω.” Εἶποντο τῶν Σκυθέων οἱ προεσεῶντες· καὶ αὐ-
τοὺς ἀναγαγὼν ὁ Βορυσθενείτης, λάτρη ἐπὶ πύργον κα-²⁰
τέϊσε. ἐπεὶ τε δὲ παρήϊε σὺν τῷ Διάσῳ ὁ Σκύλης, καὶ
εἰδὼν μιν βακχεύοντα οἱ Σκύθαι, κάρτα συμφορὴν με-
γάλην ἐποιήσαντο· ἐξελθόντες δὲ, ἐσήμαινον πᾶσιν τῇ
στρατιῇ τὰ ἴδοιεν. Ὡς δὲ μετὰ ταῦτα ἐξήλαυνε ὁ Σκύ-
λης ἐς ἡθεα τὰ ἐωῦτοῦ, οἱ Σκύθαι προσησάμενοι τὸν
ἀδελφεὸν αὐτοῦ Ὀκταμασάδην, γεγονότα ἐκ τῆς Τήρεω
δυγατρὸς, ἐπανισέατο τῷ Σκύλῃ. ὁ δὲ, μαθὼν τὸ γινό-
μενον ἐπ’ ἐωῦτῳ, καὶ τὴν αἰτίην δι’ ἣν ἐποιέετο, κατα-⁵
φεύγει ἐς τὴν Θρηίκην. πυθόμενος δὲ ὁ Ὀκταμασάδης
ταῦτα, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Θρηίκην· ἐπεὶ τε δὲ ἐπὶ τῷ
Ἰσρῳ ἐγένετο, ἠντίασαν μιν οἱ Θρηῖκες. μελλόντων δὲ
αὐτέων συνάψειν, ἔπεμψε Σιτάλκης παρὰ τὸν Ὀκτα-
μασάδην, λέγων τοιάδε, “ Τί δεῖ ἡμέας ἀλλήλων πει-¹⁰
“ ρηθῆναι; εἷς μὲν μευ τῆς ἀδελφεῆς παῖς, ἔχεις δέ
“ μευ ἀδελφεόν. σύ τέ μοι ἀπόδος ταῦτον, καὶ ἐγὼ σοι
τὸν σὸν Σκύλην παραδίδωμι· στρατιῇ δὲ μήτε σὺ κιν-
“ δυνεύσης, μήτ’ ἐγώ.” Ταῦτά οἱ πέμψας ὁ Σιτάλκης
ἐπεκηρυκεύετο· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Ὀκταμασάδῃ ἀδελ-¹⁵
φὸς Σιτάλκεω πεφευγώς. ὁ δὲ Ὀκταμασάδης καται-
νέει ταῦτα· ἐκδιδούς δὲ τὸν ἐωῦτοῦ μήτρωα Σιτάλκη,

ἔλαβέ τὸν ἀδελφεὸν Σκύλην. καὶ Σιτάλκης μὲν παρα-
 λαβὼν τὸν ἀδελφεὸν, ἀπήγετο· Σκύλεω δὲ Ὀκταμασά-
 20 δης αὐτοῦ ταύτῃ ἀπέταμε τὴν κεφαλὴν. οὕτω μὲν πε-
 ρισέλλουσι τὰ σφέτερα νόμια Σκύθαι, τοῖσι δὲ παρα-
 κτωμένοισι ξεινικοὺς νόμους τοιαῦτα ἐπιτίμια διδοῦσι.
 Πλήθος δὲ τὸ Σκυθέων οὐκ οἶός τε ἐγενόμην ἀτρεκέως 81
 πυθέσθαι, ἀλλὰ διαφόρους λόγους περὶ τοῦ ἀριθμοῦ
 ἤκουον· καὶ γὰρ κάστα πολλοὺς εἶναι σφεας, καὶ ὀλί-
 γους, ὡς Σκύθας εἶναι. τοσόνδε μέντοι ἀπέφαινόν μοι ἐς
 5 ὄψιν· ἔσι μεταξὺ Βορυσθένεός τε ποταμοῦ καὶ Ὑπάνιος
 χώρος· οὐνομα δὲ οἱ ἔσι Ἑξαμπαῖος· τοῦ καὶ ὀλίγον τι
 πρότερον τούτων μνήμην εἶχον, φάμενος ἐν αὐτῷ κρήνην
 ὕδατος πικροῦ εἶναι, ἀπ' ἧς τὸ ὕδωρ ἀπορρέον τὸν Ὑπα-
 νιν ἀποτον ποιεῖ· ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ κέεται χαλκήϊον,
 10 μεγάθει καὶ ἐξαπλήσιον τοῦ ἐπὶ τῷ σώματι τοῦ Πόντου
 κρητῆρος, τὸν Πausανίης ὁ Κλεομρότου ἀνέθηκε. ὅς δὲ
 μὴ εἰδέκω τοῦτον, ὥδε δηλώσω· ἑξακοσίους ἀμφορέας
 εὐπετέως χωρεῖ τὸ ἐν Σκύθῃσι χαλκήϊον. πάχος δὲ τὸ
 Σκυθικὸν τοῦτο χαλκήϊον ἐς δακτύλων ἑξ. τοῦτο ὦν
 15 ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ἀπὸ ἀρδίων γενέσθαι· βουλόμενον
 γὰρ τὸν σφέτερον βασιλέα, τῷ οὐνομα εἶναι Ἀριαντάν,
 τοῦτον βουλόμενον * εἰδέναι τὸ πλῆθος τῶν Σκυθέων,
 κελεύειν μιν πάντας Σκύθας ἄρδιν ἑκάσον μίην ἀπὸ τοῦ
 οἴσου κομίσαι· ὅς δ' ἂν μὴ κομίσῃ, θάνατον ἀπείλεε·
 20 κομισθῆναί τε δὴ χρῆμα πολλὸν ἀρδίων, καὶ οἱ δόξαι
 ἑξ αὐτέων μνημόσυνον ποιήσαντι λιπέσθαι· ἐκ του-
 τέων δὴ μιν τὸ χαλκήϊον ποιῆσαι τοῦτο, καὶ ἀναθεῖ-
 ναι ἐς τὸν Ἑξαμπαῖον τοῦτον. ταῦτα δὴ περὶ τοῦ
 πλῆθους τοῦ Σκυθέων ἤκουον. Θωῦμάσια δὲ ἡ χώρα 81
 αὕτη οὐκ ἔχει, χωρὶς ἢ ὅτι ποταμούς τε πολλῶ μεγί-
 5 σους, καὶ ἀριθμὸν πλείους. ὁ δὲ ἀποθωῦμάσαι ἄξιον
 καὶ πάρεξ τῶν ποταμῶν, καὶ τοῦ μεγάλους τοῦ πεδίου,
 παρέχεται, εἰρήσεται· ἵχνος Ἡρακλέους φαίνουσι ἐν
 πέτρῃ ἐνεὸν, τὸ οἶκε μὲν βήματι ἀνδρός, ἔσι δὲ τὸ μέ-
 γαθος δίπηχυ, παρὰ τὸν Τύρην ποταμόν. τοῦτο μὲν
 νυν τοιοῦτό ἐσι. ἀναθήσομαι δὲ ἐς τὸν κατ' ἀρχὰς ἡῖα
 λέξων λόγον.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΟΜΕΝΟΥ Δαρείου ἐπὶ τοὺς Σκύ- 83

Darius Ar-

Scytharum
 quanta mul-
 titudo: cra-
 ter Pausaniæ
 ad os Ponti,
 et sextuplo
 major Scy-
 thicus in
 Exampæo
 loco, [c. 52.]
 ab Arianta
 rege factus.

Vestigium
 Herculis in
 petra bicu-
 bitale ad
 Tyram flu-
 vium.

tabano fratri
bellum Scy-
thicum dis-
suadenti
non obsecu-
tus, movet
Sasis.

84

Cobazi Per-
sæ filios tres,
quod is uni
eorum peti-
isset militiæ
vacationem,
occidit.

85

Pons ad
Bosporum
Thracium
junctus: in-
sulæ Cya-
neæ: spectat
Darius Pon-
tum ex fano
Jovis Urui:
mensura
Ponti, Bo-
spori, Pro-
pontidis,
Hellespon-
ti.

86

Cursus na-
vis diurnus,
McC stadio-
rum: no-
cturnus sta-
diorum DC:
Pontus ubi
longissimus,

δας, καὶ ἐπιπέμποντος ἀγγέλους ἐπιτάξοντας τοῖσι μὲν
πεζὸν στρατὸν, τοῖσι δὲ νέας παρέχειν, τοῖσι δὲ ζεύγνυ-
σθαι τὸν Θρηϊκίον Βόσπορον. Ἀρτάβανος ὁ Ὑσάσπερος,
ἀδελφεὸς ἐὼν Δαρείου, ἔχρηζε μηδαμῶς αὐτὸν στρατηγεῖν
ἐπὶ Σκύθας ποιεῖσθαι, καταλέγων τῶν Σκυθέων τὴν
ἀπορίην. ἀλλ', οὐ γὰρ ἔπειθε συμβουλεύων οἱ χρηστὰ, ὁ
μὲν ἐπέπαυτο· ὁ δὲ, ἐπειδὴ οἱ τὰ πάντα παρσκευάστο,
ἐξήλαυνε τὸν στρατὸν ἐκ Σούσων. Ἐνθαῦτα τῶν Περ-
σέων Οἰόβαζος ἐδεήθη Δαρείου, τριῶν ἐόντων οἱ παίδων,
καὶ πάντων στρατευομένων, ἕνα αὐτῷ καταλειφθῆναι.
ὁ δὲ οἱ ἔφη, ὥς φίλῳ ἐόντι, καὶ μετρίῳ δεομένῳ, πάν-
τας τοὺς παῖδας καταλείψειν. ὁ μὲν δὴ Οἰόβαζος περι-
χαρὴς ἦν, ἐλπίζων τοὺς υἱέας στρατηγῆς ἀπολελύσθαι·
ὁ δὲ ἐκέλευσε τοὺς ἐπεσεῶτας, ἀποκτεῖναι πάντας τοὺς
Οἰοβάζου παῖδας. καὶ οὗτοι μὲν ἀποσφαγέοντες, αὐτοῦ
ταύτῃ ἐλίποντο. Δαρεῖος δὲ ἐπεὶ τε πορευόμενος ἐκ
Σούσων ἀπῆκετο τῆς Καλχηδονίης ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἵνα
ἔξευκτο ἡ γέφυρα, ἐνθεῦτεν ἐσθὰς ἐς νέα, ἔπλεε ἐπὶ τὰς
Κυανέας καλυμένους, τὰς πρότερον πλαγκτὰς Ἑλληνέ-
φασιν εἶναι. ἐξόμενος δὲ ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ, ἐθηῆτο τὸν Πόντον,
ἐόντα ἀξιοθέητον. πελαγέων γὰρ ἀπάντων πέφυκε θωῦ-
μασιώτατος· τοῦ τὸ μὲν μῆκος εἰσι σάδιοι ἑκατὸν καὶ
χίλιοι καὶ μύριοι· τὸ δὲ εὖρος, τῇ εὐρύτατος αὐτῆς ἐωῦ-
τοῦ, σάδιοι τριηκόσιοι καὶ τρισχίλιοι. τούτου τοῦ πελά-
γους τὸ σῶμα ἐστὶ, εὖρος, τέσσερες σάδιοι· μῆκος δὲ τοῦ
σώματος, ὁ αὐχὴν, τὸ δὴ Βόσπορος κέκληται, κατ' ὃ δὴ
ἔξευκτο ἡ γέφυρα, ἐπὶ σαδίους εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἐστὶ
τείνει δ' ἐς τὴν Προποντίδα ὁ Βόσπορος. ἡ δὲ Προποντὶς,
ἐοῦσα εὖρος μὲν σαδίων πεντακοσίων, μῆκος δὲ τετρα-
κοσίων καὶ χιλίων, καταδιδοῖ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον,
ἐόντα σεινότητι μὲν ἑπτὰ σαδίους, μῆκος δὲ τετρακοσίους.
ἐκδιδοῖ δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ἐς χάσμα πελάγους τὸ δὴ
Αἰγαῖον καλεῖται. Μεμέτρηται δὲ ταῦτα ὥδε. νηὺς
ἐπίπαν μάλιστά κη κατανύει ἐν μακρημερίῃ ὀργυιέας
ἑπτακισμυρίας, νυκτὸς δὲ, ἑξακισμυρίας. ἤδη ὦν ἐς μὲν
Φάσιν ἀπὸ τοῦ σώματος, (τοῦτο γὰρ ἐστὶ τοῦ Πόντου μα-
κρότατον,) ἡμερέων ἐννέα πλόος ἐστὶ, καὶ νυκτῶν ὀκτώ·
αὗται, ἑνδεκα μυριάδες καὶ ἑκατὸν ὀργυιέων γίνονται· ἐκ

δὲ τῶν ὀργυιέων τουτέων, σάδιοι ἑκατὸν καὶ χίλιοι καὶ ^{et ubi latis-}
 μύριοι εἰσι. ἐς δὲ Θεμισκύρην τὴν ἐπὶ Θερμῶδοντι πο- ^{simus: col-}
 ταμῶ ἐκ τῆς Σινδικῆς, (κατὰ τοῦτο γὰρ ἐστὶ τοῦ Πίντου ^{lectæ ab}
 10 εὐρύτατον,) τριῶν τε ἡμερέων καὶ δύο νυκτῶν πλόος· αὐ- ^{ipso Hero-}
 ται δὲ, τρεῖς καὶ τριήκοντα μυριάδες ὀργυιέων γίνονται, σά- ^{doto mensu-}
 διοι δὲ, τριηκόσιοι καὶ τρισχίλιοι. ὁ μὲν νυν Πόντος οὗ- ^{ræ: mater}
 τος καὶ Βόσπορος τε καὶ Ἑλλήσποντος οὕτω τέ μοι με- ^{Ponti Mæo-}
 μετρέαται, καὶ κατὰ τὰ εἰρημένα πεφύκασιν. παρέχε- ^{tis.}
 15 ται δὲ καὶ λίμνην ὁ Πόντος οὗτος, ἐκδιδοῦσαν ἐς ἐωῦτόν,
 οὐ πολλῶ τέω ἐλάσσω ἐωῦτοῦ· ἡ Μαιῆτις τε καλέε-
 ται, καὶ μήτηρ τοῦ Πόντου. Ὁ δὲ Δαρεῖος, ὡς ἐδή- 87
 σατο τὸν Πόντον, ἐπλεε ὀπίσω ἐπὶ τὴν γέφυραν, τῆς ἀρ- ^{Mandrocles}
 χιτέκτων ἐγένετο Μανδροκλέης Σάμιος· δησάμενος δὲ ^{Samius,}
 καὶ τὸν Βόσπορον, σήλας ἔσκησε δύο ἐπ' αὐτῶ, λίθου ^{pontisarchi-}
 5 λευκοῦ, ἐνταμὼν γραμμάτα, ἐς μὲν τὴν Ἀσσύρια, ἐς δὲ ^{tectus: duo}
 τὴν Ἑλληνικὰ, ἔδνεα πάντα ὅσα περ ἦγε. ἦγε δὲ πάν- ^{cippi ad Bo-}
 τα τῶν ἦρχε· τουτέων μυριάδες ἐξηριθμήθησαν, χωρὶς ^{sporum ere-}
 τοῦ ναυτικοῦ, ἐβδομήκοντα σὺν ἱππεῦσι· νέες δὲ ἑξακό- ^{cti, litteris-}
 σιαι συνελέχθησαν. τῇσι μὲν νυν σήλησι ταύτῃτι Βυ- ^{que Assyriis}
 10 ζάντιαι, κομίσαντες ἐς τὴν πόλιν, ὕσερον τουτέων ἐχρή- ^{et Græcis}
 σαντο πρὸς τὸν βωμὸν τῆς Ὀρθωσίης Ἀρτέμιδος, χωρὶς ^{inscripti:}
 ἐνὸς λίθου· οὗτος δὲ κατελείφθη παρὰ τοῦ Διονύσου τὸν ^{magnitudo}
 νηὸν ἐν Βυζαντίῳ, γραμμάτων Ἀσσυρίων πλέος. τοῦ ^{exercitus et}
 δὲ Βοσπόρου ὁ χώρος τὸν ἔξευξε βασιλεὺς Δαρεῖος, ὡς ^{classis: quid}
 15 ἐμοὶ δοκέει συμβαλλομένῳ, μέσον ἐς Βυζαντίου τε καὶ ^{cippis illis}
 τοῦ ἐπὶ σόματι ἱεροῦ. Δαρεῖος δὲ μετὰ ταῦτα ἤσθεις τῇ 88
 σχεδίῃ, τὸν ἀρχιτέκτονα αὐτῆς Μανδροκλέα τὸν Σάμιον ^{Mandrocles}
 ἐδωρήσατο πᾶσι δέκα· ἀπ' ὧν δὴ Μανδροκλέης ἀπαρ- ^{a Dario do-}
 χὴν, ζωᾷ γραψάμενος πᾶσαν τὴν ζεύξιν τοῦ Βοσπόρου, ^{natus, Ju-}
 5 καὶ βασιλέα τε Δαρεῖον ἐν προεδρίῃ κατήμενον, καὶ ^{noni Samiæ}
 τὸν στρατὸν αὐτοῦ διαβαίνοντα, ταῦτα γραψάμενος, ἀνέ- ^{picturam}
 θεκε ἐς τὸ Ἡραῖον, ἐπιγράψας τάδε, ^{dedicat.}

Βόσπορον ἰχθυόεντα γεφυρώσας ἀνέθηκε

Μανδροκλέης Ἡρῇ μνημόσυνον σχεδίης·

10 Αὐτῶ μὲν σέφανον περιθεῖς, Σαμίοισι δὲ κῦδος·

Δαρείου βασιλέος ἐκτελέσας κατὰ νοῦν.

ταῦτα μὲν νυν τοῦ ζεύξαντος τὴν γέφυραν μνημόσυνα

- 89 *Iones subve-
cti in Istrum
hidui iter a
mari, flumi-
nis collum
ponte jun-
gunt: Darius
per Thra-
ciam it.* ἐγένετο. Δαρείος δὲ δωρησάμενος Μανδροκλέα, διέβαινε
ἐς τὴν Εὐρώπην, τοῖσι Ἴωσι παραγγείλας πλέειν ἐς τὸν
Πόντον, μέχρι Ἰσρου ποταμοῦ· ἐπεὶ δὲ ἀπικνύονται ἐς τὸν
Ἰσρον, ἐνθαῦτα αὐτὸν περιμένειν, ζευγνύοντας τὸν ποτα-
μόν. τὸ γὰρ δὴ ναυτικὸν ἦγον Ἴωνες τε καὶ Αἰολέες καὶ
Ἑλλησπόντιοι. ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς τὰς Κυανέας
διεκπλώσας, ἔπλεε ἰθὺ τοῦ Ἰσρου· ἀναπλώσας δὲ ἀνὰ
τὸν ποταμὸν δυῶν ἡμερέων πλόον ἀπὸ θαλάσσης, τοῦ
ποταμοῦ τὸν αὐχένα, ἐκ τοῦ σχίζεται τὰ σώματα τοῦ
Ἰσρου, ἐξεύγνυε. Δαρείος δὲ, ὡς διέβη τὸν Βόσπορον το
κατὰ τὴν σχεδίην, ἐπορεύετο διὰ τῆς Θρηίκης· ἀπικό-
μενος δὲ ἐπὶ Τέαρου ποταμοῦ τὰς πηγὰς, ἐστρατοπεδεύ-
σατο ἡμέρας τρεῖς. Ὁ δὲ Τέαρος λέγεται ὑπὸ τῶν πε-
ριοίκων εἶναι ποταμῶν ἀριστος, τὰ τε ἄλλα ἐς ἅκεσιν
φέροντα, καὶ δὴ καὶ ἀνδράσι καὶ ἵπποισι ψώρην ἀκέσα-
σθαι. εἰσὶ δὲ αὐτοῦ αἱ πηγαὶ δυῶν δέουσαι τεσσαετήκοι-
τα, ἐκ πέτρης τῆς αὐτῆς ῥέουσαι· καὶ αἱ μὲν αὐτέων, εἰ-
σὶ ψυχραί· αἱ δὲ, θερμαί. ὁδὸς δ' ἐπ' αὐτάς ἐστι ἴση ἐξ
Ἡραίου τε πόλιος τῆς παρὰ Περίνθω, καὶ ἐξ Ἀπολ-
λωνίης τῆς ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, δυῶν ἡμερέων ἑκα-
τέρη. ἐκδιδοῖ δὲ ὁ Τέαρος οὗτος ἐς τὸν Κοντάδεσδον πο-
ταμόν· ὁ δὲ Κοντάδεσδος, ἐς τὸν Ἀγριάνην· ὁ δὲ Ἀγριά-
νης, ἐς τὸν Ἑβρον· ὁ δὲ, ἐς θάλασσαν τὴν παρ' Αἰνῷ
πόλιν. Ἐπὶ τοῦτον ὦν τὸν ποταμὸν ἀπικόμενος ὁ Δα-
ρείος, ὡς ἐστρατοπεδεύσατο, ἥσθεις τῷ ποταμῷ, σήλην
ἔσκησε καὶ ἐνθαῦτα, γράμματα ἐγγράψας, λέγοντα τάδε,
**ΤΕΑΡΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙ ὙΔΩΡ ΑΡΙ-
ΣΤΟΝ ΤΕ ΚΑΙ ΚΑΛΙΣΤΟΝ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ
ΠΑΝΤΩΝ ΠΟΤΑΜΩΝ· ΚΑΙ ΕΠ' ΑΥΤΑΣ ΑΠΙ-
ΚΕΤΟ, ΕΛΑΤΝΩΝ ΕΠΙ ΣΚΥΘΑΣ ΣΤΡΑΤΟΝ,
ΑΝΗΡ ΑΡΙΣΤΟΣ ΤΕ ΚΑΙ ΚΑΛΙΣΤΟΣ ΠΑΝ-
ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ, ΔΑΡΕΙΟΣ Ὁ ὙΣΤΑΣΠΕΟΣ,
ΠΕΡΣΕΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ.** ταῦτα δὴ ἐνθαῦτα ἐγράφη. Δαρείος δὲ
ἐνθεῦτεν ὀρμηθεὶς, ἀπίκετο ἐς ἄλλον ποταμὸν, τῷ οὖ-
νομα Ἀρτισκός ἐστι, ὃς δὴ διὰ Ὀδρυσέων ῥέει. ἐπὶ τοῦ-
τον δὴ τὸν ποταμὸν ἀπικόμενος, ἐποίησε τοιόνδε· ἀποδέ-
ξας χωρίον τῇ στρατιῇ, ἐκέλευε πάντα ἄνδρα λίθον ἕνα

92 *Darius ad
Artiscum flu-
vium per
Odrysaean-
tem grandes
lapidum a-*

παρ' ἐξιώντα τιθέναι ἐς τὸ ἀποδεδεγμένον τοῦτο χωρίον. cervos po-
nit.
 ὥς δὲ ταῦτα ἡ στρατιὴ ἐπέτελεσε, ἐνθαῦτα κολωνοὺς με-
 γάλους τῶν λίθων καταλιπὼν, ἀπήλαυνε τὴν στρατιήν.
 Πρὶν δὲ ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸν Ἰσθμὸν, πρῶτους αἰσέει Γέτας 93
 τοὺς ἀθανατίζοντας. οἱ μὲν γὰρ δὴ τὸν Σαλμυδησσὸν Alii Thraeces
dedant se :
Thracum
fortissimi et
justissimi,
 ἔχοντες Θρηϊκες, καὶ ὑπὲρ Ἀπολλωνίης τε καὶ Μεσαμ- Getae, vi
subacti.
 βρίας πόλιος οἰκημένοι, καλούμενοι δὲ Σκυρμιάδαι, καὶ
 5 Νιψαῖοι, ἀμαχητὶ σφέας αὐτοὺς παρέδωσαν Δαρείῳ· οἱ
 δὲ Γέται, πρὸς ἀγνωμοσύνην τραπόμενοι, αὐτίκα ἐδου-
 λώθησαν, Θρηϊκῶν ἔοντες ἀνδρειότατοι καὶ δικαιοτάτοι.
 Ἀθανατίζουσι δὲ τόνδε τὸν τρόπον· οὔτε ἀποθνήσκειν 94
 ἐωϋτοὺς νομίζουσι, ἵεναι τε τὸν ἀπολλύμενον παρὰ Ζάλ- Getarum
opinio de
immortali-
tate: Zalmoxis: Gebeleis: mos
nuntii mit-
tendi ad
Zalmoxia :
alius mos,
tonante ac
fulgurante
caelo.
 μοξιν δαίμονα. οἱ δὲ αὐτέων τὸν αὐτὸν τοῦτον νομίζουσι
 Γεβελείζιν. διὰ πεντετηρίδος δὲ τὸν πάλω λαχόντα αἰεὶ
 5 σφεων αὐτέων ἀποπέμπουσι ἄγγελον παρὰ τὸν Ζάλμο-
 ξιν, ἐντελλόμενοι τῶν ἂν ἐκάστοτε δέωνται. πέμπουσι δὲ
 ὧδε· οἱ μὲν αὐτέων ταχθέντες, ἀκόντια τρία ἔχουσι·
 ἄλλοι δὲ διαλαβόντες τοῦ ἀποπεμπομένου παρὰ τὸν Ζάλ-
 μοξιν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἀνακινήσαντες αὐτὸν
 10 μετέωρον, ῥίπτεῦσι ἐς τὰς λόγχας. ἦν μὲν δὴ ἀποθάνη
 ἀναπαρεῖς, τοισίδε ἴλεως ὁ θεὸς δοκέει εἶναι· ἦν δὲ μὴ
 ἀποθάνη, αἰτιῶνται αὐτὸν τὸν ἄγγελον, φάμενοί μιν ἄν-
 δρα κακὸν εἶναι. αἰτιησάμενοι δὲ τοῦτον, ἄλλον ἀποπέμ-
 πουσι· ἐντέλλονται δὲ ἔτι ζῶντι. οὔτοι οἱ αὐτοὶ Θρηϊκες
 15 καὶ πρὸς βροντὴν τε καὶ ἀστραπὴν τοξεύοντες ἄνω πρὸς
 τὸν οὐρανὸν, ἀπειλεῦσι τῷ θεῷ, οὐδένα ἄλλον θεὸν νομί-
 ζοντες εἶναι εἰ μὴ τὸν σφέτερον. Ὡς δὲ ἐγὼ πυνθάνο- 95
 μαι τῶν τὸν Ἑλλήσποντον οἰκεόντων Ἑλλήνων καὶ Πόν- Græci Pon-
tici et Hel-
lespontici
quid nar-
rent de Zal-
moxi, quem
Pythagoræ
in Samo
serviisse
dicunt.
 του, τὸν Ζάλμοξιν τοῦτον ἔοντα ἄνθρωπον, δουλεῦσαι ἐν
 Σάμῳ· δουλεῦσαι δὲ Πυθαγόρῃ τῷ Μνησάρχῳ· ἐνθεῦ-
 5 τεν δὲ αὐτὸν γενόμενον ἐλεύθερον, χρήματα κτήσασθαι
 συχνά· κτησάμενον δὲ, ἀπελθεῖν ἐς τὴν ἐωϋτοῦ· ἅτε δὲ
 κατοβίων τε ἔοντων τῶν Θρηϊκῶν καὶ ὑπαφρονεσέρων,
 τὸν Ζάλμοξιν τοῦτον ἐπισάμενον δίαίταν τε Ἰάδα, καὶ
 ἦθεα βαθυτέρα ἢ κατὰ Θρηϊκας, οἷα Ἑλλησί τε ὁμιλή-
 10 σαντα, καὶ Ἑλλήνων οὐ τῷ ἀσθενεστάτῳ σοφιστῇ Πυ-
 θαγόρῃ, κατασκευάσασθαι ἀνδρεῶνα, ἐς τὸν πανδο-
 κεύοντα τῶν ἀσῶν τοὺς πρῶτος, καὶ εὐωχέοντα, ἀνα-

διδάσκειν ὥς οὔτε αὐτὸς, οὔτε οἱ συμπόται αὐτοῦ,
 οὔτε οἱ ἐκ τούτων αἰεὶ γινόμενοι ἀποθανέονται, ἀλλ'
 ἤξουσι ἐς χώρον τοῦτον ἵνα αἰεὶ περιεόντες ἔξουσι¹⁵
 τὰ πάντα ἀγαθὰ. ἐν ᾧ δὲ ἐποίεε τὰ καταλεχθέντα,
 καὶ ἔλεγε ταῦτα, ἐν τούτῳ κατάγαιον οἶκημα ἐποιέετο.
 ὥς δὲ οἱ παντελέως εἶχε τὸ οἶκημα, ἐκ μὲν τῶν Θρηϊκῶν
 ἠφανίσθη· καταβὰς δὲ κάτω ἐς τὸ κατάγαιον οἶκημα,
 διαιτᾶτο ἐπ' ἕτεα τρία· οἱ δὲ μιν ἐπόθεόν τε καὶ ἐπέν-²⁰
 θεον ὥς τεθνεῶτα· τετάρτῳ δὲ ἔτει ἐφάνη τοῖσι Θρηϊξί.
 καὶ οὕτω πιθανά σφι ἐγένετο τὰ ἔλεγε ὁ Ζάλμοξις.
 ταῦτά φασί μιν ποιῆσαι. Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τούτου καὶ
 τοῦ καταγαίου οἰκήματος οὔτε ἀπιστέω, οὔτε ὦν πιστεύω
 τι λίην· δοκέω δὲ πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τὸν Ζάλμο-
 ξιν τοῦτον γενέσθαι Πυθαγόρῳ. εἴτε δὲ ἐγένετό τις
 Ζάλμοξις ἄνθρωπος, εἴτ' ἔσι δαίμων τις Γέτησι οὗτος,
 ἐπιχώριος, χαιρέτω. οὗτοι μὲν δὴ τρόπῳ τοιούτῳ χρεώ-
 μενοι, ὥς ἐχειρώθησαν ὑπὸ Περσέων, εἶποντο τῷ ἄλλῳ
 στρατῷ. Δαρεῖος δὲ, ὥς ἀπίκετο καὶ ὁ πεζὸς ἅμ' αὐτῷ
 στρατός ἐπὶ τὸν Ἰσθμὸν, ἐνθαῦτα διαδάντων πάντων, Δα-
 ρεῖος ἐκέλευσε τοὺς Ἰωνας τὴν σχεδίην λύσαντας, ἔπε-
 σθαι κατ' ἡπειρον ἐωῦτῳ, καὶ τὸν ἐκ τῶν νεῶν στρατόν.
 μελλόντων δὲ τῶν Ἰώνων λυεῖν, καὶ ποιέειν τὰ κελευό-⁵
 μενα, Κώης ὁ Ἐρξάνδρου, στρατηγὸς ἐὼν Μιτυληναίων,
 ἔλεξε Δαρείῳ τάδε, πυθόμενος πρότερον εἴ οἱ φίλον εἴη
 γνώμην ἀποδέκεσθαι παρὰ τοῦ βουλομένου ἀποδείκνυ-
 σθαι, “ὦ βασιλεῦ, ἐπὶ γῆν γὰρ μέλλεις στρατεύεσθαι,
 “ τῆς οὔτε ἀρηρομένον φανήσεται οὐδέν, οὔτε πόλις οἰκεῖ-¹⁰
 “ μένη· σὺ νῦν γεφύρην ταύτην ἔα κατὰ χώραν ἐσάναι,
 “ φυλάκους αὐτῆς λιπὼν τούτους, οἵπερ μιν ἔζευξαν.
 “ καὶ ἦν τε κατὰ νόον πρήξωμεν εὐρόντες Σκύθας, ἔσαι
 “ ἀποδος ἡμῖν· ἦν τε καὶ μή σφεας εὐρεῖν δυνεώμεθα,
 “ ἢ γε ἀποδος ἡμῖν ἀσφαλῆς· οὐ γὰρ ἔδειςά κω μὴ ἐσ-¹⁵
 “ σωθέωμεν ὑπὸ Σκυθέων μάχῃ, ἀλλὰ μᾶλλον μὴ οὐ
 “ δυνάμενοί σφεας εὐρεῖν, πάθωμέν τι ἀλώμενοι. καὶ
 “ τάδε λέγειν φαίη τις ἂν με ἐμεωῦτοῦ εἵνεκεν, ὥς κα-
 “ ταμένω· ἐγὼ δὲ γνώμην μὲν τὴν εὕρισκον ἀρίστην σοι,
 “ βασιλεῦ, ἐς μέσον φέρω· αὐτὸς μέντοι ἔψομαί τοι, καὶ²⁰
 “ οὐκ ἂν λειφθείην.” Κάρτα τε ἦσθη τῇ γνώμῃ Δα-

96
 Herodoti
 iudicio Zal-
 moxis anti-
 quior Py-
 thagora.

97
 Darius, tra-
 jecto Istro,
 pontem so-
 luturus, Cois
 Lesbii mo-
 nitu id non
 facit.

ρεῖος, καί μιν ἠμείψατο τοῖσδε, “ Ξεῖνε Λέσβιε, σωθέν-
 “ τος ἐμεῦ ὀπίσω ἐς οἶκον τὸν ἐμὸν, ἐπιφάνηθί μοι πάν-
 “ τως, ἵνα σε ἀντὶ χρηστῆς συμβουλίας χρηστοῖσι ἔργοις
 “ ἀμείψωμαι.” Ταῦτα δὲ εἶπας, καὶ ἀπάψας ἄμματα 98
 ἐξήκοντα ἐν ἱμάντι, καλέσας ἐς λόγους τοὺς Ἰώνων τυ- Jubet Iones
 ράννους, ἔλεγε τάδε, “ Ἄνδρες Ἴωνες, ἡ μὲν πρότερον custodire
 “ γνώμη ἀποδεχθεῖσα ἐς τὴν γέφυραν, μετείσθω μοι. pontem, et
 5 “ ἔχοντες δὲ τὸν ἱμάντα τόνδε, ποιέετε τάδε· ἐπεὰν με exspectare
 “ ἴδῃτε τάχιστα πορευόμενον ἐπὶ Σκύθας, ἀπὸ τούτου ipsius redi-
 “ ἀρξάμενοι τοῦ χρόνου, λύετε ἄμμα ἐν ἐκάσῃς ἡμέρῃς· tum LX dies.
 “ ἦν δὲ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ μὴ παρέω, ἀλλὰ διέλθωσι
 “ ὑμῖν αἱ ἡμέραι τῶν ἀμμάτων, ἀποπλέετε ἐς τὴν ὑμε-
 10 “ τέρην αὐτέων. μέχρι δὲ τούτου, ἐπεὶ τε οὕτω μετέδοξε,
 “ φυλάσσετε τὴν σχεδίην, πᾶσαν προθυμίην σωτη-
 “ ρίης τε καὶ φυλακῆς παρεχόμενοι. ταῦτα δὲ ποιεῦν-
 “ τες, ἐμοὶ μεγάλως χαριεῖσθε.” Δαρεῖος μὲν ταῦτα
 εἶπας, ἐς τὸ πρῶτον ἐπείγετο.

ΤΗΣ ΔΕ Σκυθικῆς γῆς ἡ Θρηϊκή τὸ ἐς θάλασσαν 99
 πρόκειται· κόλπου δὲ ἀγομένου τῆς γῆς ταύτης, ἡ Σκυ- Scythia situs
 θική τε ἐκδέκεται, καὶ ὁ Ἴσρος ἐκδίδοι ἐς αὐτήν, πρὸς maritimus
 εὖρον ἄνεμον τὸ σῶμα τετραμμένος. τὸ δὲ ἀπὸ Ἴσρου ἔρ- et dimensio:
 5 χομαι σημανέων, τὸ πρὸς θάλασσαν αὐτῆς τῆς Σκυθικῆς ab Istro ad
 χώρας ἐς μέτροσιν ἀπὸ Ἴσρου· αὕτη ἦδη ἀρχαίη Σκυ- Carcinitin
 θική ἐσι, πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ νότον ἄνεμον κειμένη, urbem, Scy-
 μέχρι πόλιος καλεομένης Καρκινίτιδος. τὸ δὲ ἀπὸ ταύ- thia vetus,
 10 τῆς, τὴν μὲν ἐπὶ θάλασσαν τὴν αὐτὴν φέρουσιν, ἐοῦσαν habens ma-
 ὀρεινὴν τε χώραν καὶ προκειμένην τὸ ἐς Πόντον, νέμεται re ad au-
 τὸ Ταυρικὸν ἔθνος, μέχρι Χερσονήσου τῆς τρηχέως κα- strum: inde
 λεομένης· αὕτη δὲ ἐς θάλασσαν τὴν πρὸς ἀπηλιώτην terra in Pon-
 15 ἄνεμον κατήκει. ἐσι γὰρ τῆς Σκυθικῆς τὰ δύο μέρεα tum promi-
 τῶν οὖρων ἐς θάλασσαν φέροντα, τὴν τε πρὸς μεσαμ- nens, Tauris
 βρίην, καὶ τὴν πρὸς τὴν ἡῶ, κατάπερ τῆς Ἀπτικῆς habitata us-
 χώρας· καὶ παραπλήσια ταύτῃ καὶ οἱ Ταῦροι νέμονται que ad ur-
 τῆς Σκυθικῆς, ὡς εἰ τῆς Ἀπτικῆς ἄλλο ἔθνος καὶ μὴ hem Cher-
 Ἀθηναῖοι νεμοῖατο τὸν γουνὸν τὸν Σουνιακὸν, μᾶλλον ἐς sonesum
 τὸν πόντον τὴν ἄκρην ἀνέχοντα, τὸν ἀπὸ Θορικοῦ μέχρι Tracheam,
 20 Ἀναφλύσου δήμου. λέγω δὲ, ὡς εἶναι ταῦτα σμικρὰ similis pro-
 μεγάλοις συμβαλέειν. τοιοῦτον ἡ Ταυρική ἐσι. ὅς δὲ montorio
Suniaco vel
Iapygiae.

80

100

Supra Tauros
ad mare orien-
tale, at Bospo-
ro ac Mæotidi
ad vesperam,
Scythæ: Scy-
tharum vicini
mediterranei,
ab Istro ad Ta-
nain, Agathyrsi,
Neuri, Andro-
phagi, Melan-
chleni. 101

Scythia fere
quadrata:
longitudo
ab Istro ad
Mæotidem,
et latitudo
a mari ad
fines medi-
terraneos:
utraq[ue] iti-
neris xx
dierum, sta-
diis in sin-
gulos dies
computatis du-
cenis.

102

Reges finiti-
morum po-
pulorum a
Scythiis au-
xilium rogati.

103

Mores ho-
rum populo-
rum: Tauri
naufragos
immolant
Iphigeniæ:
hostium oc-
cisorum ca-

τῆς Ἀττικῆς ταῦτα μὴ παραπέπλωκε, ἐγὼ δὲ ἄλλως
δηλώσω· ὥς εἰ τῆς Ἰηπυγίης ἄλλο ἔθνος, καὶ μὴ Ἰήπυ-
γες, ἀρξάμενοι ἐκ Βρεντεσίου λιμένος, ἀποταμοίατο μέ-
χρι Τάραντος, καὶ νεμοίατο τὴν ἄκρην. δύο δὲ λέγων 25
ταῦτα, πολλὰ λέγω παρόμοια, τοῖσι ἄλλοισι ἔοικε ἡ
Ταυρικὴ. Τὸ δ' ἀπὸ τῆς Ταυρικῆς, ἥδη Σκύθαι τὸ
καλύπερθε τῶν Ταύρων καὶ τὰ πρὸς θαλάσσης τῆς ἡοίης
νέμονται, τοῦ τε Βοσπόρου τοῦ Κιμμερίου τὰ πρὸς ἐσπέ-
ρης, καὶ τῆς λίμνης τῆς Μαιήτιδος, μέχρι Τανάϊδος πο-
ταμοῦ, ὃς ἐκδίδοι ἐς μυχὸν τῆς λίμνης ταύτης. ἥδη ὧν 5
ἀπὸ μὲν Ἰστροῦ τὰ κατύπερθε ἐς τὴν μεσόγαιαν φέροντα
ἀποκληῖται ἡ Σκυδικὴ ὑπὸ πρώτων Ἀγαθύρων· μετὰ
δὲ, Νευρῶν· ἔπειτα δὲ, Ἀνδροφάγων· τελευταίων δὲ,
Μελαγχλαίνων. Ἔσι ὧν τῆς Σκυδικῆς, ὥς εἰσὶν
τετραγώνου, τῶν δύο μερῶν κατηκόντων ἐς θάλασσαν,
πάντῃ ἴσον, τό, τε ἐς τὴν μεσόγαιαν φέρον καὶ τὸ παρὰ
τὴν θάλασσαν. ἀπὸ γὰρ Ἰστροῦ ἐπὶ Βορυσθένεα δέκα
ἡμερέων ὁδός· ἀπὸ Βορυσθένεός τ' ἐπὶ τὴν λίμνην τὴν Μαιή- 5
τιν, ἑτέρων δέκα· καὶ τὸ ἀπὸ θαλάσσης ἐς μεσόγαιαν
ἐς τοὺς Μελαγχλαίνους τοὺς κατύπερθε Σκυθέων οἰκη-
μένους, εἴκοσι ἡμερέων ὁδός. ἡ δὲ ὁδὸς ἡ ἡμερησίῃ ἀνά
διηκόσια στάδια συμβέβληται μοι. οὕτω ἂν εἴη τῆς Σκυ-
δικῆς τὰ ἐπικάρσια, τετρακισχιλίων σταδίων· καὶ τὰ 10
ὄρθια, τὰ ἐς τὴν μεσόγαιαν φέροντα, ἑτέρων τοσούτων
σταδίων. ἡ μὲν νυν γῆ αὕτη ἐστὶ μέγας τοσαύτη.

Οἱ δὲ Σκύθαι δόντες σφίσι λόγον, ὥς οὐκ οἰοί τε
εἶσι τὴν Δαρείου στρατὸν ἰθυμαχίῃ διώσασθαι μῦνοι,
ἔπεμπον ἐς τοὺς πλησιοχώρους ἀγγέλους· τῶνδ' καὶ δὴ
οἱ βασιλῆες συνελθόντες ἐβουλεύοντο, ὥς στρατοῦ ἐπε-
λαύνοντος μεγάλου. ἔσαν δὲ οἱ συνελθόντες βασιλῆες, 5
Ταύρων, καὶ Ἀγαθύρων, καὶ Νευρῶν, καὶ Ἀνδροφά-
γων, καὶ Μελαγχλαίνων, καὶ Γελωνῶν, καὶ Βουδίνων,
καὶ Σαυροματέων. Τούτων Ταῦροι μὲν νόμοισι τοι-
οισὶδε χρέωνται· θύουσι μὲν τῇ παρθένῳ τοὺς τε ναυη-
γούς, καὶ τοὺς ἂν λάβωσι Ἑλλήνων ἐπαναχθέντας, τρέ-
πω τοιῶδες· καταρξάμενοι, ῥοπάλῳ παίουσι τὴν κεφα-
λήν· οἱ μὲν δὴ λέγουσι, ὥς τὸ σῶμα ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ 5
διωθέουσι κάτω, (ἐπὶ γὰρ κρημνοῦ ἴδρυται τὸ ἰόν,) τὴν

δὲ κεφαλὴν ἀναστυροῦσι· οἱ δὲ, κατὰ μὲν τὴν κε- pita supra do-
 φαλὴν ὁμολογέουσι, τὸ μέντοι σῶμα οὐκ ὠθέεσθαι mos erigunt:
 ἀπὸ τοῦ κορυμνοῦ λέγουσι, ἀλλὰ γῇ κρύπτεσθαι. vivunt rapinis
 10 τὴν δὲ δαίμονα ταύτην τῇ θύουσι, λέγουσι αὐτοὶ Ταῦ- et bello.
 ροὶ Ἰφιγένειαν τὴν Ἀγαμέμνονος εἶναι. πολεμίους δὲ
 ἄνδρας τοὺς αὖ χειρώσονται, ποιεῦσι τάδε· ἀποτα-
 μῶν ἕκαστος κεφαλὴν, ἀποφέρεται ἐς τὰ οἰκία· ἔπειτα
 ἐπὶ ξύλου μεγάλου ἀναπείρας ἰσθ' ὑπὲρ τῆς οἰκίης ὑπερέ-
 15 χουσιν πολλόν, μάλιστα δὲ ὑπὲρ τῆς καπνοδόκης. φασὶ
 δὲ τούτους φυλάκους τῆς οἰκίης πάσης ὑπεραιωρέεσθαι.
 ζῶσι δὲ ἀπὸ ληΐης τε καὶ πολέμου. Ἀγάθυρσοι δὲ, 104
 ἀδρότατοι ἄνδρες εἰσὶ, καὶ χρυσοφόροι ταμάλιστα. ἐπί- Agathyrsi lautē
 κοινον δὲ τῶν γυναικῶν τὴν μίξιν ποιεῦνται, ἵνα κασί- et auro culti:
 γνητοὶ τε ἀλλήλων ἔωσι, καὶ οἰκήιοι ἐόντες πάντες, mulierum usus
 μήτε φθόνῳ, μήτ' ἔχθρῃ χρέωνται ἐς ἀλλήλους. τὰ δ' quare apud eos
 ἄλλα νόμια Θεήϊξι προσκεχωρήκασιν. Νευροὶ δὲ νό- communis: cæ-
 μοισι μὲν χρέωνται Σκυθικοῖσι, γενεῇ δὲ μιῇ πρότερόν tera similes
 σφας τῆς Δαρείου στρατηλασίης κατέλαβε ἐκλιπεῖν τὴν Thracibus.
 5 χώρην πᾶσαν ὑπὸ ὀφίων. ὀφίας γάρ σφι πολλοὺς μὲν 105
 ἢ χώρην ἀνέφαινε, οἱ δὲ πλεῖνες ἀνωθέν σφι ἐκ τῶν Neurorum
 ἐρήμων ἐπέπεσον· ἐς ὃ πιεζόμενοι, οἴκησαν μετὰ Βουδί- Scythici mo-
 νων τὴν ἐωϋτῶν ἐκλιπόντες. κινδυνεύουσι δὲ οἱ ἄνθρωποι res: quando et
 οὗτοι γόητες εἶναι· λέγονται γὰρ ὑπὸ Σκυθέων καὶ Ἑλ- cur sedibus
 λήνων τῶν ἐν τῇ Σκυθικῇ κατοικημένων, ὡς ἔτεος ἐκά- relictis ad
 10 5ου ἀπαξ τῶν Νευρῶν ἕκαστος, λύκος γίνεται ἡμέρας Budinos
 ὀλίγας, καὶ αὐτὶς ὀπίσω ἐς τῷτὸ κατίσεται. ἐμὲ μὲν commigra-
 νυν ταῦτα λέγοντες οὐ πείθουσι· λέγουσι δὲ οὐδὲν ἥσσαν, runt: mnta-
 καὶ ὀμνύουσι δὲ λέγοντες. Ἀνδροφάγοι δὲ ἀγριώ- tio eorum
 τατα πάντων ἀνθρώπων ἔχουσι ἡθεα· οὔτε δίκην in lupos.
 νομίζοντες, οὔτε νόμῳ οὐδενὶ χρεώμενοι. νομάδες
 δὲ εἰσι· ἐσθῆτα δὲ φορέουσι τῇ Σκυθικῇ ὁμοίην·
 γλῶσσαν δὲ ἰδίην ἔχουσι· * ἄνθρωποφαγέουσι δὲ
 μῶνοι τούτων. Μελάγχλαινοι δὲ εἵματα μὲν
 μέλανα φορέουσι πάντες, ἐπ' ὧν καὶ τὰς ἐπωνυ-
 μίας ἔχουσι· νόμοισι δὲ Σκυθικοῖσι χρέωνται.
 Βουδίνοι δὲ, ἔθνος ἐὼν μέγα καὶ πολλόν, γλαυκόν
 τε πᾶν ἰσχυρῶς ἐστὶ καὶ πυρρόν. πόλις δὲ ἐν αὐ-
 τοῖσι πεπόλισται ξυλίνη· ἔθνος δὲ τῇ πόλει ἐστὶ Γε-

106

Androphagi omnium
 incultissimi: vitam pa-
 storitiam agunt, lin-
 guam propriam ha-
 bent, carne humana
 vescuntur.

107

Melanchlaeni moribus
 conveniunt cum Scy-
 this.

108-9

Budini omnes cæruleo
 et rufo picti: pastores
 vita et phthirophagi:

eos non recte Gelonos vocari : Gelonus, urbs lignea ingens, cum templis Deorum Græcorum : Geloni, Græci origine, omnibus rebus diversi a Budinis : omnigenæ silvæ : lacus gignens feras utilibus pellibus et testiculis.

109

101

101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

110
Sauromata-
rum origo :
Amazonum
apud Scy-
thas nomen
Eorpata: eæ
ad Thermo-
dontem flu-
vium a Græ-
cis victæ :
captivæ, do-
minis inter-
fectis, dela-
tæ in Cre-
mnos, [c. 20.]
e Scythia
prædas a-
gunt.

λωνός· τοῦ δὲ τείχεος μέγαθος κῶλον ἑκάστον, 5
τριήκοντα σταδίων ἐστὶ, ὑψηλὸν δὲ, καὶ πᾶν ξύλινον·
καὶ οἰκίαι αὐτῶν ξύλιναι, καὶ τὰ ἱερά. ἔστι γὰρ δὴ
αὐτόθι Ἑλληνικῶν θεῶν ἱερά, Ἑλληνικῶς κατε-
σκευασμένα ἀγάλμασί τε καὶ βωμοῖσι καὶ νηοῖσι
ξύλινοισι· καὶ τῷ Διονύσῳ τριετηρίδας ἀνάγουσι,
καὶ βακχεύουσι. εἰσὶ γὰρ οἱ Γελωνοὶ τῶρχαῖον 10

Ἕλληνες· ἐκ δὲ τῶν ἐμπορίων ἐξαναστάντες, οἴκη-
σαν ἐν τοῖσι Βουδῖνοισι· καὶ γλώσση τὰ μὲν, Σκυθικῇ, τὰ
δὲ, Ἑλληνικῇ χρέωνται. Ἄλλ' οὐδὲ δίαίτα ἢ αὐτῇ ἔστι
Γελωνοῖσι καὶ Βουδῖνοισι· * οἱ μὲν γὰρ Βουδῖνοι, ἐόντες
αὐτόχθονες, νομάδες τέ εἰσι καὶ φθειροτραγέουσι μῦνοι
τῶν ταύτῃ· Γελωνοὶ δὲ, γῆς τε ἐργάται, καὶ σιτοφάγοι,
καὶ κήπους ἐκτημένοι, οὐδὲν τὴν ἰδέην ὁμοῖοι, οὐδὲ τὸ
χρῶμα. ὑπὸ μὲντοι Ἑλλήνων καλέονται καὶ οἱ Βουδῖ-
νοι, Γελωνοὶ, οὐκ ὁρθῶς καλούμενοι. ἢ δὲ χώρα σφέων,
πᾶσά ἐστι δασέη ἰδίῃσι παντοίῃσι· ἐν δὲ τῇ ἰδίῃ πλείστη
ἐστὶ λίμνη μεγάλη τε καὶ πολλή, καὶ ἔλος, καὶ κάλαμος
περὶ αὐτήν· ἐν δὲ ταύτῃ ἐνύδριες ἀλίσκονται, καὶ κάστο- 10
ρες, καὶ ἄλλα θηρία τετραγωνοπρόσωπα, τῶν τὰ δέρ-
ματα περὶ τὰς σισύρνas παρὰρράπτεται· καὶ οἱ ὄρχεις
αὐτοῖσι εἰσι χρήσιμοι ἐς ὑσερέων ἄκεσιν. Σαυροματέων
δὲ περὶ αὐτὴ λέγεται· ὅτε Ἕλληνες Ἀμαζόσι ἐμαχέ-
σαντο, (τὰς δὲ Ἀμαζόνας καλέουσι Σκύθαι Οἰόρπατα·
δύναται δὲ τὸ οὖνομα τοῦτο κατ' Ἑλλάδα γλώσσαν ἀν-
δροκτόνοι· Οἶος γὰρ καλέουσι τὸν ἄνδρα, τὸ δὲ Πατά, 5
κτείνειν·) τότε λόγος τοὺς Ἕλληνας νικήσαντας τῇ ἐπὶ
Θερμῶδοντι μάχῃ, ἀποπλέειν ἄγοντας τρισὶ πλοίοισι
τῶν Ἀμαζόνων ὅσας ἠδυνέατο ζωγεῖσθαι· τὰς δὲ ἐν τῷ
πελάγει ἐπιθεμένas, ἐκκόψαι τοὺς ἄνδρας. πλοῖα δὲ οὐ
γινώσκειν αὐτάς, οὐδὲ πεδαλίοισι χρῆσθαι, οὐδὲ ἰσίοισι, 10
οὐδὲ εἰρεσίῃ· ἀλλ' ἐπεὶ ἐξέκοψαν τοὺς ἄνδρας, ἐφέροντο
κατὰ κῦμα καὶ ἄνεμον· καὶ ἀπικνέονται τῆς λίμνης τῆς
Μαιήτιδος ἐπὶ Κρημνούς. οἱ δὲ Κρημνοὶ, εἰσὶ τῆς γῆς
τῶν Σκυθέων τῶν ἐλευθέρων. ἐνθαῦτα ἀποβάσαι ἀπὸ
τῶν πλοίων αἱ Ἀμαζόνες, ὠδοιπόρεον ἐς τὴν οἰκεομένην. 15
ἐντυχοῦσαι δὲ πρῶτῳ ἵπποφορβίῳ, τοῦτο διήρπασαν· καὶ
ἐπὶ τούτων ἵππαζόμεναι, ἐλητίζοντο τὰ τῶν Σκυθέων.

Οἱ δὲ Σκύθαι οὐκ εἶχον συμβαλέσθαι τὸ πρῆγμα· οὔτε 111
 γὰρ Φωνήν, οὔτε ἔσθῃτα, οὔτε τὸ ἔθνος ἐγίνωσκον, ἀλλ' ^{Scytharum}
 ἐν θωύματι ἔσαν ὁκόθεν ἔλθοιεν. ἐδόκεον δ' αὐτὰς εἶναι ^{de illis con-}
 ἄνδρας τὴν αὐτὴν ἡλικίην ἔχοντας· μάχην τε δὴ πρὸς ^{silium.}
 5 αὐτὰς ἐποιεῦντο. ἐκ δὲ τῆς μάχης τινὰς τῶν νεκρῶν
 ἐκράτησαν οἱ Σκύθαι· καὶ οὕτω ἔγνωσαν εἶσας γυναι-
 κας. βουλευομένοισι ὧν αὐτοῖσι ἔδοξε κτείνειν μὲν οὐδενὶ
 τρόπῳ ἔτι αὐτὰς ἐωϋτῶν δὲ τοὺς νεωτάτους ἀποπέμψαι
 ἐς αὐτὰς, πλῆθος εἰκάσαντας ὅσαιπερ ἐκεῖναι ἔσαν·
 10 τούτους δὲ στρατοπεδεύεσθαι πλησίον ἐκεινέων, καὶ ποιέειν
 τάπερ ἂν καὶ ἐκεῖναι ποιέωσι· ἣν δὲ αὐτοὺς διώκωσι,
 μάχεσθαι μὲν μὴ, ὑποφεύγειν δέ· ἐπεὰν δὲ παύσωνται,
 ἔλθοντας αὐτοὺς πλησίον, στρατοπεδεύεσθαι. ταῦτα ἐβ-
 λεύσαντο οἱ Σκύθαι, βουλόμενοι ἐξ αὐτέων παῖδας ἐγ-
 γενήσεσθαι. Ἀποπεμφθέντες δὲ οἱ νεηνίσκοι, ἐποίεον 112-13
 τὰ ἐντεταλμένα· ἐπεὶ δὲ ἔμαθον αὐτοὺς αἱ Ἀμαζόνες ^{Scythæ ju-}
 ἐπ' οὐδεμιᾷ δηλήσει ἀπιγμένους, ἔων χαίρειν· προσε- ^{venes missi,}
 χώρεον δὲ πλησιαιτέρῳ τὸ στρατόπεδον τῷ στρατοπέδῳ ^{cum Ama-}
 5 ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάσῃ. εἶχον δὲ οὐδὲν οὐδ' οἱ νεηνίσκοι, ὥσπερ ^{zonibus con-}
 οὐδὲ αἱ Ἀμαζόνες, εἰ μὴ τὰ ὅπλα, καὶ τοὺς ἵππους· ^{suescunt.}
 ἀλλὰ ζόην ἔζων τὴν αὐτὴν ἐκείνησι, θηρεύοντές τε καὶ
 ληϊζόμενοι. Ἐποίεον δὲ αἱ Ἀμαζόνες ἐς τὴν μεσαμβρίην 113
 τοιόνδε· ἐγίνοντο σποράδες κατὰ μίην τε καὶ δύο, πρόσω
 δὴ ἀπ' ἀλληλέων ἐς εὐμαρίην ἀποσκιδνάμεναι· μαθόν-
 τες δὲ καὶ οἱ Σκύθαι, ἐποίεον τῷτο τοῦτο· καὶ τις μου-
 5 νωθεισέων αὐτέων τινὶ ἐνεχρίμπτετο, καὶ ἡ Ἀμαζὼν
 οὐκ ἀπωθέετο, ἀλλὰ περιεῖδε χρήσασθαι. καὶ Φωνῆσαι
 μὲν οὐκ εἶχε, οὐ γὰρ συνίεσαν ἀλλήλων, τῇ δὲ χειρὶ
 ἔφραζε ἐς τὴν ὑσεραίην ἐλθεῖν ἐς τῷτο χωρίον, καὶ ἑτε-
 ρον ἄγειν· σημαίνουσα δύο γενέσθαι, καὶ αὐτὴ ἑτέραν
 10 ἄξειν. ὁ δὲ νεηνίσκος ἐπεὶ ἀπῆλθε, ἔλεξε ταῦτα πρὸς
 τοὺς λοιπούς· τῇ δὲ ὑσεραίῃ ἦλθε ἐς τὸ χωρίον αὐτός τε
 οὗτος, καὶ ἕτερον ἦγε, καὶ τὴν Ἀμαζόνα εὔρε δευτέραν
 αὐτὴν ὑπομένουσαν. οἱ δὲ λοιποὶ νεηνίσκοι ὥς ἐπύθοντο
 ταῦτα, καὶ αὐτοὶ ἐκτιλώσαντο τὰς λοιπὰς τῶν Ἀμαζό-
 νων. Μετὰ δὲ, συμμίξαντες τὰ στρατόπεδα, οἶκεον ὁμοῦ, 114
 γυναῖκα ἔχων ἕκασος ταύτην τῇ τοπρῶτον συνεμίχθη. ^{Amazones}
 τὴν δὲ Φωνὴν τὴν μὲν τῶν γυναικῶν, οἱ ἄνδρες οὐκ ἔδυ- ^{discunt lin-}
^{guam Scy-}

thicam : no-
lunt cum viris
abire in Scy-
thicas habita-
tiones.

115-16

Viri, portione
accepta bono-
rum paterno-
rum, cum uxo-
ribus Tanain
transeunt :
quam longe a
Tanai consti-
terint : [postea
latius habitarunt
c. 21.] mos fe-
minis idem qui
viris.

116

117

Lingua Sauro-
matarum cor-

νέατο μαθεῖν, τὴν δὲ τῶν ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες συνέλα-
βον. ἐπεὶ δὲ συνῆκαν ἀλλήλων, ἔλεξαν πρὸς τὰς Ἀμα-
ζόνας τάδε οἱ ἄνδρες, “ Ἡμῖν εἰσὶ μὲν τοκέες, εἰσὶ δὲ
“ κτήσεις. νῦν ὦν μηκέτι πλεῦνα χρόνον ζόην ποιήνδε
“ ἔχωμεν· ἀλλ’ ἀπελθόντες ἐς τὸ πλῆθος, διαιτώμε-
“ θα. γυναῖκας δὲ ἔχομεν ὑμέας, καὶ οὐδαμέας ἄλλας.”
Αἱ δὲ πρὸς ταῦτα ἔλεξαν τάδε, “ Ἡμεῖς οὐκ ἂν δυναί-
“ μεθα οἰκέειν μετὰ τῶν ὑμετέρων γυναικῶν· οὐ γὰρ τὰ
“ αὐτὰ νόμια ἡμῖν τε καὶ κείνησί ἐσι. ἡμεῖς μὲν το-
“ ξεύομεν τε καὶ ἀκοντίζομεν, καὶ ἵππαζόμεθα, ἔργα δὲ
“ γυναικῆϊα οὐκ ἐμάθομεν· αἱ δὲ ὑμέτεραι γυναῖκες,
“ τούτων μὲν οὐδὲν τῶν ἡμεῖς κατελέξαμεν ποιεῦσι, ἔργα
“ δὲ γυναικῆϊα ἐργάζονται, μένουσαι ἐν τῇσι ἀμάξεισι,
“ οὔτ’ ἐπὶ θήρην ἰοῦσαι, οὔτε ἄλλη οὐδαμῇ. οὐκ ἂν ὦν
“ δυναίμεθα ἐκείνησι συμφέρεσθαι. ἀλλ’ εἰ βούλεσθε
“ γυναῖκας ἔχειν ἡμέας, καὶ δοκέειν εἶναι δικαιοτάτοι, ἐλ-
“ θόντες παρὰ τοὺς τοκέας, ἀπολάχετε τῶν κτημάτων
“ τὸ μέρος· καὶ ἔπειτα ἐλθόντες, οἰκέωμεν ἐπ’ ἡμέων
“ αὐτέων.” Ἐπεΐθοντο καὶ ἐποίησαν ταῦτα οἱ νεηνί-
σκοι. ἐπεὶ τε δὲ ἀπολαχόντες τῶν κτημάτων τὸ ἐπι-
βάλλον, ἦλθον ὀπίσω παρὰ τὰς Ἀμαζόνας, ἔλεξαν αἱ
γυναῖκες πρὸς αὐτοὺς τάδε, “ Ἡμέας ἔχει φόβος τε καὶ
“ δέος, ὅπως χρὴ οἰκέειν ἐν τῷδε τῷ χώρῳ· τῆτο μὲν, ὑμέας
“ ἀποσερησάσας πατέρων, τῆτο δὲ, τὴν γῆν τὴν ὑμετέραν
“ δηλησαμένας πολλά. ἀλλ’ ἐπεὶ τε ἀξιοῦτε ἡμέας
“ γυναῖκας ἔχειν, τάδε ποιέετε ἅμα ἡμῖν· φέρετε, ἔξα-
“ νασέωμεν ἐκ τῆς γῆς τῆσδε, καὶ περήσαντες Τάναϊν
“ ποταμὸν οἰκέωμεν.” Ἐπεΐθοντο καὶ ταῦτα οἱ νεηνί-
σκοι. διαδάντες δὲ τὸν Τάναϊν, ὠδοιπόρεον πρὸς ἥλιον
ἀνίσχοντα, τριῶν μὲν ἡμερέων ἀπὸ τοῦ Τανάϊδος ὁδόν,
τριῶν δὲ ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς Μαιήτιδος, πρὸς βορῇν ἀνε-
μον. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τοῦτον τὸν χώρον ἐν τῷ νῦν κα-
τοίκηνται, οἰκησαν τοῦτον. καὶ διαίτη ἀπὸ τούτου χρέ-
ωνται τῇ παλαιῇ τῶν Σαυροματέων αἱ γυναῖκες, καὶ
ἐπὶ θήρην ἐπὶ ἵππων ἐκφοιτῶσαι ἅμα τοῖσι ἀνδράσι, καὶ
χωρὶς τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐς πόλεμον φοιτῶσαι, καὶ σολὴν
τὴν αὐτὴν τοῖσι ἀνδράσι φορέουσai. Φωνῇ δὲ οἱ Σαυ-
ρομάται νομίζουσι Σκυθικῇ, σολυκίζοντες αὐτῇ ἀπὸ

τοῦ ἀρχαίου, ἐπεὶ οὐ χρησῶς ἐξέμαθον αὐτὴν αἱ Ἀμα-
 ρόνες. τὰ περὶ γάμων δὲ ᾧδὲ σφὶ διακέεται· οὐ γαρμέ-
 5 ται παρθένος οὐδεμίῃ, πρὶν ἂν τῶν πολεμίων ἄνδρα ἀπο-
 κτείνῃ. αἱ δὲ τινες αὐτέων καὶ τελευτῶσι γηραιαὶ πρὶν
 γήμασθαι, οὐ δυνάμεναι τὸν νόμον ἐκπλήσαι. Ἐπὶ τῇ-
 118 τῶν ὧν τῶν καταλεχθέντων ἐθνέων τοὺς βασιλῆας ἀλι-
 σμένους ἀπικόμενοι τῶν Σκυθέων οἱ ἄγγελοι, ἔλεγον ἐκ-
 διδάσκοντες ὡς ὁ Πέρσης, ἐπειδὴ οἱ τὰ ἐν τῇ ἡπείρῳ τῇ
 5 ἐτέρῃ πάντα κατέσραπται, γέφυραν ζεύξας ἐπὶ τῷ αὐχένι
 τοῦ Βοσπόρου, διαβέβηκε ἐς τήνδε τὴν ἡπειρον· διαβὰς
 δὲ, καὶ κατασρεψάμενος Θρήϊκας, γεφυροῖ πόλιμον Ἴσρον,
 βουλόμενος καὶ τάδε πάντα ὑπ' ἐωϋτῷ ποιήσασθαι.
 “ Ὑμεῖς ὧν μηδενὶ τρόπῳ ἐκ τοῦ μέσου κατήμενοι, πε-
 10 “ ριῖδῃτε ἡμέας διαφθαζέοντας· ἀλλὰ τῷτο νομίσαντες,
 “ ἀντιάζωμεν τὸν ἐπιόντα. ἔκων ποιήσῃε ταῦτα; ἡμεῖς
 “ μὲν πιεζόμενοι, ἢ ἐκλείψομεν τὴν χώραν, ἢ μένοντες,
 “ ὁμολογίῃ χρησόμεθα. τί γὰρ πάθωμεν, μὴ βουλομέ-
 “ νων ὑμέων τιμωρέειν; ὑμῖν δὲ οὐδὲν ἐπὶ τούτῳ ἔσαι
 15 “ ἐλαφρότερον. ἦκει γὰρ ὁ Πέρσης οὐδὲν τι μᾶλλον ἐπ'
 “ ἡμέας ἢ ἐκ αὐτῶν ὑμέας· εἰδὲ οἱ καὶ ἀχρήσει ἡμέας καὶ ἀ-
 “ σρεψάμεν, ὑμέων ἀπέχεσθαι. μέγα δὲ ὑμῖν λόγων
 “ τῶνδε μαρτύριον ἐρέομεν· εἰ γὰρ ἐπ' ἡμέας μένους ἐσθλίη-
 “ λάτῃς ὁ Πέρσης, τίσασθαι τῆς πρὸς θεοῦ δουλοσύνης
 20 “ βουλόμενος, χρῆν αὐτὸν πάντων τῶν ἄλλων ἀπεχόμε-
 “ νον, οὕτω ἵεναι ἐπὶ τὴν ἡμετέραν· καὶ ἂν ἐδήλου πᾶσι
 “ ὡς ἐπὶ Σκύθας ἐλαύνει, καὶ οὐκ ἐπὶ τοὺς ἄλλους. νῦν
 “ δὲ ἐπεὶ τε τάχιστα διέβη τήνδε τὴν ἡπειρον, τοὺς αἰεὶ
 “ ἐμποδῶν γινομένους ἡμεροῦται πάντας· τοὺς τε δὴ
 25 “ ἄλλους ἔχει ὑπ' ἐωϋτῷ Θρήϊκας, καὶ δὴ καὶ τοὺς ἡμῖν
 “ ἐόντας πλησιοχώρους Γέτας.” Ταῦτα Σκυθέων 119
 ἐπαγγελιομένων, ἐβουλεύοντο οἱ βασιλῆες οἱ ἀπὸ τῶν
 ἐθνέων ἦκοντες. καὶ σφεων ἐσχίσθησαν αἱ γνώμαι· ὁ
 μὲν Γελωνὸς, καὶ ὁ Βουδῖνος, καὶ ὁ Σαυρομάτης, κατὰ
 5 τῷτο γενόμενοι, ὑπεδέκοντο Σκύθησι τιμωρήσειν· ὁ δὲ
 Ἀγάθυρσος, καὶ Νευρὸς, καὶ Ἀνδροφάγος, καὶ οἱ τῶν
 Μελαγχλαίνων καὶ Ταύρων, τάδε Σκύθησι ὑπεκρίναντο,
 “ Εἰ μὲν μὴ ὑμεῖς ἔατε οἱ πρότερον ἀδικήσαντες Πέρ-

rupta Scythi-
 ca: virginibus
 antequam ho-
 stem occide-
 rint, non licet
 nubere.

Scytharum
 legatio ad
 reges horum
 populorum.

Gelonus, Bu-
 dinus et Sau-
 romates au-
 xilium pro-
 mittunt; cæ-
 teri reges
 negant.

“ σας, καὶ ἄρξαντες πολέμου, τούτων δεόμενοι τῶν νῦν
 “ δέεσθε, λέγειν τε ἂν ἐφαίνεσθε ἡμῖν ὁρθὰ, καὶ ἡμεῖς 10
 “ ὑπακούσαντες, τῷ αὐτῷ ἂν ὁμῖν ἐπρήσσομεν. νῦν δὲ
 “ ὑμεῖς τε εἰς τὴν ἐκείνων ἐσβαλόντες γῆν, ἄνευ ἡμέων,
 “ ἐπεκρατέετε Περσέων, ὅσον χρόνον ὑμῖν ὁ θεὸς παρεδί-
 “ δε· καὶ ἐκεῖνοι, ἐπεὶ σφέας αὐτὸς θεὸς ἐγείρει, τὴν ὁμοίην
 “ ὑμῖν ἀποδιδούσι. ἡμεῖς οὔτε τι τότε ἡδίκησαμεν τοὺς 15
 “ ἄνδρας τούτους οὐδὲν, οὔτε νῦν πρότεροι πειρησόμεθα
 “ ἀδικεῖν. ἦν μέντοι ἐπὶ καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν, ἄρξῃ
 “ τε ἀδικέων, καὶ ἡμεῖς οὐ πεισόμεθα. μέχρι δὲ τοῦτο
 “ ἴδωμεν, μενέομεν παρ’ ἡμῖν αὐτοῖσι. ἦκειν γὰρ δοκέο-
 “ μεν οὐκ ἐπ’ ἡμέας Πέρσας, ἀλλ’ ἐπὶ τοὺς αἰτίους τῆς 20
 “ ἀδικίης γενομένους.” Ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ἐπύ-

120

*Scythæ belli
 gerendi mo-
 dum consti-
 tuunt: eo-
 rum tres ex-
 ercitus, et
 reges qui
 singulis
 præsent,
 Scopasis, I-
 danthyrsus,
 Taxacis,*

θοντο οἱ Σκύθαι, ἐβουλεύοντο ἰδυμαχίην μὲν μηδεμίην
 ποιέεσθαι ἐκ τοῦ ἐμφανέος, ὅτι δὴ σφι οὗτοί γε σύμμα-
 χοι οὐ προσεγένοντο· ὑπεξιώντες δὲ, καὶ ὑπεξελαύνοντες,
 τὰ φρέατα τὰ παρ’ ἐξίοιεν αὐτοὶ, καὶ τὰς κρήνας συγ- 5
 χοῦν, τὴν ποίην τε ἐκ τῆς γῆς ἐκτρίβειν, διχοῦ σφέας
 διελόντες. καὶ πρὸς μὲν τὴν μίην τῶν μοιρέων, τῆς ἐβα-
 σίλευε Σκώπασις, προσχωρέειν Σαυρομάτας· τούτους
 μὲν δὴ ὑπάγειν, ἦν ἐπὶ τοῦτο τρέπεται ὁ Πέρσης, ἰδὼν
 Τανάϊδος ποταμοῦ παρὰ τὴν Μαιῆτιν λίμνην ὑποφεύγον- 10
 τας· ἀπελαύνοντός τε τῷ Πέρσῃ, ἐπιούρας διώκειν. αὕτη
 μὲν σφι μίη ἦν μοῖρη τῆς βασιληΐης, τέταρτην ταύτην τὴν
 ὁδὸν ἤπερ εἴρηται. τὰς δὲ δύο τῶν βασιληϊῶν, τὴν τε μεγά-
 λην, τῆς ἤρχε Ἰδάνθυρτος, καὶ τὴν τρίτην τῆς ἐβασίλευε
 Τάξακις, συνελθέσας εἰς τῷ αὐτῷ, καὶ Γελωνῶν τε καὶ Β8- 15
 δίνων προσγενομένων, ἡμέρης καὶ τέτθες ὁδῷ προέχοντας
 τῶν Περσέων, ὑπεξάγειν, ὑπιόντας τε καὶ ποιεῦντας τὰ
 βεβουλευμένα. πρῶτα μὲν νυν ὑπάγειν σφέας ἰδὼν τῶν χω-
 ρέων τῶν ἀπειπαμένων τὴν σφετέρην συμμαχίην, ἵνα καὶ
 τέτθες ἐκπολεμώσωσι· εἰ δὲ μὴ ἐκόντες γε ὑπέδυσαν τὸν 20
 πόλεμον τὸν πρὸς Πέρσας, ἀλλ’ ἄκοντας ἐκπολεμῶσαι.
 μετὰ δὲ τοῦτο, ὑποσρέφειν εἰς τὴν σφετέρην, καὶ ἐπιχει-
 ρεῖν, ἦν δὴ βουλευομένοισι δοκέη. Ταῦτα οἱ Σκύθαι
 βουλευσάμενοι, ὑπηντίαζον τὴν Δαρείου στρατιήν, προδρό-
 μους ἀποσείλαντες τῶν ἱππέων τοὺς ἀρίστους. τὰς δὲ

*Præcursores
 missi obvi-
 am Dario:*

αἰμάξας ἐν τῇσί σφι διαιτᾶτο τὰ τέκνα τε καὶ αἱ γυναῖ-
 5 κες πᾶσαι, καὶ πρόβατα πάντα, πλὴν ὅσα σφι ἐς Φορ-
 βὴν ἱκανὰ ἦν, τοσαῦτα ὑπολιπόμενοι, τὰ ἄλλα ἅμα τῇσι
 αἰμάξῃσι προέπεμψαν, ἐντειλάμενοι αἰεὶ τὸ πρὸς βορέω
 ἐλαύνειν. ταῦτα μὲν δὴ προεκομίζετο. Τῶν δὲ Σκυ-
 122
 θέων οἱ πρόδρομοι ὡς εὗρον τοὺς Πέρσας ὅσον τε τριῶν
 ἡμερέων ὁδὸν ἀπέχοντας ἀπὸ τοῦ Ἰσρου, οὗτοι μὲν τού-
 τους εὗρόντες, ἡμέρης ὁδῷ προέχοντες, ἐσφατοπεδεύοντο,
 5 τὰ ἐκ τῆς γῆς φυόμενα λεαίνοντες. οἱ δὲ Πέρσαι ὡς εἶ-
 δον ἐπιφανεῖσαν τῶν Σκυθέων τὴν ἵππον, ἐπήϊσαν κατὰ
 σίβον αἰεὶ ὑπαγόντων· καὶ ἔπειτα, πρὸς γὰρ τὴν μίην
 τῶν μοιρέων ἴθυσαν, οἱ Πέρσαι ἐδίωκον πρὸς ἡῶ τε καὶ
 τοῦ Ταναΐδος. διαδάντων δὲ τούτων τὸν Τάναϊν ποτα-
 10 μὸν, οἱ Πέρσαι ἐπιδιαβάντες ἐδίωκον· ἐς ὃ τῶν Σαυρο-
 ματέων τὴν χώραν διεξελθόντες, ἀπίκοντο ἐς τὴν τῶν
 Βουδίνων. Ὅσον μὲν δὴ χρόνον οἱ Πέρσαι ἦϊσαν
 123
 διὰ τῆς Σκυδικῆς καὶ τῆς Σαυρομάτιδος χώρας, οἱ δὲ
 εἶχον οὐδὲν σίνεσθαι, ἅτε τῆς χώρας ἐούσης χέρσου·
 ἐπεὶ τε δὲ ἐς τὴν τῶν Βουδίνων χώραν ἐσέβαλον, ἐνθαῦτα
 5 δὴ ἐντυχόντες τῷ ξυλίνῳ τείχεϊ, ἐκλελοιπότες τῶν Βου-
 δίνων, καὶ κεκενωμένου τοῦ τείχεος πάντων, ἐνέπρησαν
 αὐτό. τοῦτο δὲ ποιήσαντες, εἶποντο αἰεὶ τὸ πρόσω κατὰ
 σίβον· ἐς ὃ διεξελθόντες ταύτην, ἐς τὴν ἔρημον ἀπίκοντο.
 ἡ δὲ ἔρημος αὕτη ὑπὸ οὐδαμῶν νέμεται ἀνδρῶν, κέεται
 10 δὲ ὑπὲρ τῆς Βουδίνων χώρας, ἐοῦσα πλῆθος ἐπτὰ ἡμε-
 ρέων ὁδοῦ. ὑπὲρ δὲ τῆς ἐρήμου Θυσσαγέται οἰκέουσι·
 ποταμοὶ δὲ ἐξ αὐτέων τέσσερες μεγάλοι ῥέοντες διὰ
 Μαιητέων ἐκδιδοῦσι ἐς τὴν λίμνην καλεομένην Μαιῆτιν·
 τοῖσι οὐνόματα κέεται τάδε, Λύκος, Ὀαρος, Τάναϊς,
 Σύργις. Ἐπεὶ ὦν ὁ Δαρεῖος ἦλθε ἐς τὴν ἔρημον, παυ-
 124
 σάμενος τοῦ δρόμου, ἴδρυσεν τὴν στρατιὴν ἐπὶ ποταμῷ
 Ὀάρῳ. τοῦτο δὲ ποιήσας, ὀκτῶ τείχεα ἐτείχεε μεγά-
 λα, ἴσον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντα, σαδίους ὡς ἐξήκοντα
 5 μάλιστα κη· τῶν ἔτι ἐς ἐμὲ τὰ ἐρείπια σῶα ἦν. ἐν ᾧ δὲ
 οὗτος πρὸς ταῦτα ἐτράπετο, οἱ διωκόμενοι Σκύθαι πε-
 ριελθόντες τὰ κατύπερθε, ὑπέσρεφον ἐς τὴν Σκυδικήν.
 ἀφανισθέντων δὲ τούτων τοπαράπαν, ὡς οὐκέτι ἐφαν-
 τάζοντό σφι, οὕτω δὴ ὁ Δαρεῖος τείχεα μὲν ἐκέϊνα

liberi et
uxores able-
gatae cum
pecoribus in
septentrio-
nem.

Præcursores
itineris diurni
spatio absen-
tes a Persis,
tridui iter pro-
gressis ab
Istro, terram
vastant: Persæ
fugientibus
instantes, ul-
tra Tanain per
Sauromati-
cum agrum in
Budinicum
tracti.

Urbem li-
gneam [c.
108.] incen-
dunt: in so-
litudinem
[c. 21.] de-
veniunt: per
eam iv la-
buntur e
Thyssagetis
flumina, exo-
nerantia se
per Mæotas
in Mæoti-
dem, Lycus,
Oarus, Tanais,
Syrgis. [idem
Syrgis qui c.
57. Hyrgis.]

Darius ad
Oarum sub-
sistens, et
castella viii
faciens, ho-
stes circumi-
tu elapsos
fugisse ad
occasum ra-
tus, eo per-
git.

125

Delatus in Scythiam, exercitus teros duos nactus persequitur, fugientes per Melanchlaenorum, Androphagorum et Neurorum terram, omnium petentium solitudinem: [c. 17. 18. 53.] Agathyrsi aditu Scythia interdiciunt Scythæ in suam regionem e Neuride trans-eunt.

ἡμίεργα μετῆκε· αὐτὸς δὲ ὑποσρέψας ἦϊε πρὸς ἐσπέρην¹⁰
δοκέων τούτους τε πάντας τοὺς Σκύθας εἶναι, καὶ πρὸς
ἐσπέρην σφέας φεύγειν. Ἐλαύνων δὲ τὴν ταχίστην
τὸν στρατὸν, ὡς ἐς τὴν Σκυδικὴν ἀπίκετο, ἐνέκυρσε ἀμ-
φοτέρησι τῇσι μοίρησι τῶν Σκυθέων· ἐντυχὼν δὲ,
ἐδίωκε ὑπεκφέροντας ἡμέρης ὁδοῦ. καὶ, οὐ γὰρ ἀνίεε
ἐπικὼν ὁ Δαρεῖος, οἱ Σκύθαι κατὰ τὰ βεβουλευμένα⁵
ὑπέφευγον ἐς τῶν ἀπειπαμένων τὴν σφετέρην συμμα-
χίην· πρῶτην δὲ, ἐς τῶν Μελαγχχλαίνων τὴν γῆν. ὡς
δὲ ἐσβαλόντες τούτους ἐτάραξαν οἱ τε Σκύθαι καὶ οἱ
Πέρσαι, κατηγέοντο οἱ Σκύθαι ἐς τῶν Ἀνδροφάγων
τοὺς χώρους. ταραχθέντων δὲ καὶ τούτων, ὑπῆγον ἐπὶ¹⁰
τὴν Νευρίδα. ταρασσομένων δὲ καὶ τούτων, ἦϊσαν ὑπο-
φεύγοντες οἱ Σκύθαι ἐς τοὺς Ἀγαθύρσους. Ἀγάθυρσοι
δὲ ὀρέοντες καὶ τοὺς ὁμούρους φεύγοντας ὑπὸ Σκυθέων,
καὶ τεταραγμένους, πρὶν ἢ σφι ἐμβαλέειν τοὺς Σκύθας,
πέμψαντες κήρυκα, ἀπηγόρευον Σκύθησι μὴ ἐπιδαίνειν
τῶν σφετέρων οὖρων· προλέγοντες ὡς εἰ πειρήσονται¹⁵
ἐσβαλόντες, σφίσι πρῶτα διαμαχήσονται. Ἀγάθυρσοι
μὲν προείπαντες ταῦτα, ἐβοήθειον ἐπὶ τοὺς οὖρους, ἐν νῶ
ἔχοντες ἐρύκειν τοὺς ἐπιόντας. Μελάγχχλαιοι δὲ καὶ
Ἀνδροφάγοι καὶ Νευροὶ, ἐσβαλόντων τῶν Περσέων ἅμα
Σκύθησι, οὔτε πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο, ἐπιλαθόμενοί τε²⁰
τῆς ἀπειλῆς, ἔφευγον αἰεὶ τὸ πρὸς βορέῳ ἐς τὴν ἔρημον
τεταραγμένοι. οἱ δὲ Σκύθαι ἐς μὲν τοὺς Ἀγαθύρσους
οὐκέτι, ἀπείπαντας, ἀπικνέοντο· οἱ δὲ ἐκ τῆς Νευρίδος
χώρης ἐς τὴν σφετέρην κατηγέοντο τοῖσι Πέρσησι. Ὡς
δὲ πολλὸν τοῦτο ἐγίνετο, καὶ οὐκ ἐπαύετο, πέμψας Δα-
ρεῖος ἱππέα παρὰ τὸν Σκυθέων βασιλῆα Ἰδάνθυρσον,
ἔλεγε τάδε, “ Δαιμόνιε ἀνδρῶν, τί φεύγεις αἰεὶ, ἐξόν τοι
“ τῶνδε τὰ ἕτερα ποιέειν; εἰ μὲν γὰρ ἀξιοχρεως δοκέεις⁵
“ εἶναι σεαυτῷ, τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι ἀντιωδῆναι, σὺ
“ δὲ σᾶς τε καὶ παυσάμενος πλάνης μάχεσθαι· εἰ δὲ
“ συγγινώσκειαι εἶναι ἥσσω, σὺ δὲ καὶ οὕτω παυσάμε-
“ νος τοῦ δρόμου, δεσπότη τῷ σῷ δῶρα φέρων γῆν τε
“ καὶ ὕδωρ, ἐλθὲ ἐς λόγους.” Πρὸς ταῦτα ὁ Σκυθέων
βασιλεὺς Ἰδάνθυρσος ἔλεγε τάδε, “ Οὕτω τὸ ἐμὸν ἔχει
“ ὦ Πέρσα· ἐγὼ οὐδένα κω ἀνθρώπων δείσας ἔφυγον,

127

Responsio plena Scythicae simplicitatis.

“ οὔτε πρότερον, οὔτε νῦν σε φεύγω· οὐδέ τι νεώτερόν
 5 “ εἰμι ποιήσας νῦν ἢ καὶ ἐν εἰρήνῃ ἐώθεα ποιέειν. ὅτι
 “ δὲ οὐκ αὐτίκα μάχομαί τοι, ἐγὼ καὶ τοῦτο σημανέω·
 “ ἡμῖν οὔτε ἄσπερα, οὔτε γῆ πεφυτευμένη ἐστὶ, τῶν πέρι
 “ δείσαντες μὴ ἀλώῃ ἢ καρῇ, ταχύτερον συμμίσγοιμεν
 “ ἂν ἐς μάχην ὑμῖν· εἰ δὲ δέοι πάντως ἐς τοῦτο κατὰ
 10 “ τάχος ἀπικνέεσθαι, τυγχάνουσι ἡμῖν ἐόντες τάφοι
 “ πατρῴοι, φέρετε, τούτους ἀνευρόντες, συγχέειν πει-
 “ ρᾶσθε αὐτούς· καὶ γνώσεσθε τότε, εἴτε ὑμῖν μαχη-
 “ σόμεθα περὶ τῶν τάφων, εἴτε καὶ οὐ μαχησόμεθα.
 “ πρότερον δὲ, ἣν μὴ ἡμέας λόγος αἰσῇ, οὐ συμμίσχομέν
 15 “ τοι. ἀμφὶ μὲν μάχῃ τοσαῦτα εἰρήσθω. δεσπότης δὲ
 “ ἐμούς, Δία τε ἐγὼ νομίζω τὸν ἐμὸν πρόγονον, καὶ
 “ Ἰσίων τὴν Σκυθέων βασιλείαν, μούρους εἶναι. σοὶ δὲ
 “ ἀντὶ μὲν δώρων γῆς τε καὶ ὕδατος, δῶρα πέμψω τοι-
 “ αῦτα οἷά σοι πρέπει ἐλθεῖν· ἀντὶ δὲ τοῦ ὅτι δεσπότης
 20 “ ἔφησας εἶναι ἐμὸς, κλαίειν λέγω.” [τοῦτό ἐστι ἢ ἀπὸ
 Σκυθέων ῥῆσις.] Ὁ μὲν δὴ κῆρυξ οἰχώκεε ἀγγελέων
 ταῦτα Δαρείῳ. Οἱ δὲ Σκυθέων βασιλῆες, ἀκούσαντες
 τῆς δελοσύνης τὸ ὄνομα, ὀργῆς ἐπλήσθησαν. τὴν μὲν δὴ
 μετὰ Σαυροματέων μοίρην ταχδεῖσαν, τῆς ἡρχε Σκώπα-
 σις, πέμπουσι, Ἰωσι κελεύοντες ἐς λόγους ἀπικέσθαι, τέ-
 5 τοισι οἱ τὸν Ἰσρον ἐξευγμένον ἐφρούρου· αὐτῶν δὲ τοῖσι
 ὑπολειπομένοισι ἔδοξε πλανᾶν μὲν μηκέτι Πέρσας, σῖτα
 δὲ ἐκάστοτε ἀναιρεομένοισι ἐπιτίθεσθαι. νωμῶντες ὦν
 σῖτα ἀναιρεομένους τοὺς Δαρείου, ἐποίησαν τὰ βεβουλευ-
 μένα. ἡ μὲν δὴ ἵππος τὴν ἵππον αἰεὶ τρέπεσκε ἢ τῶν
 10 Σκυθέων· οἱ δὲ τῶν Περσέων ἱππῶται φεύγοντες ἐσέπι-
 πτον ἐς τὸν πεζόν· ὁ δὲ πεζὸς ἂν ἐπεκούρει· οἱ δὲ Σκύ-
 θαι ἐσάραξαντες τὴν ἵππον, ὑπέσρεφον, τὸν πεζὸν φοβεό-
 μενοι. ἐποιεῦντο δὲ καὶ τὰς νύκτας παραπλησίως προσ-
 βολὰς οἱ Σκύθαι. Τὸ δὲ τοῖσι Πέρσησί τε ἦν σύμμα-
 χον καὶ τοῖσι Σκύθησι ἀντίξουν, ἐπιτιθεμένοισι τῷ Δα-
 ρείῳ στρατοπέδῳ, θάῤυμα μέγιστον ἐρέω· τῶν τε ὄνων ἢ
 φωνῇ, καὶ τῶν ἡμιόνων τὸ εἶδος. οὔτε γὰρ ὄνον οὔτε
 5 ἡμίονον γῆ ἢ Σκυδικῇ φέρει, ὥς καὶ πρότερόν μοι δεδή-
 λωται· οὐδὲ ἐστὶ ἐν τῇ Σκυδικῇ πάσῃ χώρῃ τοπαράπαν
 ἔτε ὄνος, ἔτε ἡμίονος, διὰ τὰ ψύχρα. ὑβρίζοντες ὦν οἱ ὄνοι [c. 28.]

128

Mittitur
 Scopasis ad
 colloquium
 cum Ioni-
 bus: crebrae
 Scythici e-
 quitatus in-
 cursiones,
 Persicum
 fugantis.

129

Vox ruden-
 tium asino-
 rum et spe-
 cies mulo-
 rum Scythi-
 cos equos
 insuetos
 consternat.

ἐτάρασσαν τὴν ἵππον τῶν Σκυθέων. πολλάκις δὲ ἐπελαυνόντων ἐπὶ τοὺς Πέρσας, μεταξὺ ὅκως ἀκέσειαν οἱ ἵπποι τῶν ὄνων τῆς Φωνῆς, ἐταράσσοντό τε ὑποσρεφόμενοι, καὶ 10 ἐν θωύματι ἔσκον, ὅςθ' ἰσάντες τὰ ᾧτα· ἅτε οὔτε ἀκέσαντες πρότερον Φωνῆς τοιαύτης, οὔτε ἰδόντες τὸ εἶδος.

130

Scytharum
astus Persis
prædæ quid
subinde ob-
jicientium,
ut manentes
diutius ino-
pia vexen-
tur.

ταῦτα μὲν νυν ἐπὶ σμικρὸν τι ἐφέροντο τοῦ πολέμου. Οἱ δὲ Σκύθαι ὅκως τοὺς Πέρσας ἴδοιεν τεθορυβημένους, ἵνα παραμένοντες ἐπὶ πλέω χρόνον ἐν τῇ Σκυθικῇ, καὶ παραμένοντες ἀνιῶντο, τῶν πάντων ἐπιδεέες ἔόντες, ἐποίεον τοιάδε· ὅκως τῶν προβάτων τῶν σφετέρων αὐ- 5 τῶν καταλίποιεν μετὰ τῶν νομέων, αὐτοὶ ἂν ὑπεξήλυνον ἐς ἄλλον χώρον· οἱ δὲ ἂν Πέρσαι ἐπελθόντες ἐλάβεσκον τὰ πρόβατα, καὶ λαβόντες, ἐπήρουντο ἂν τῷ πεποιημένῳ.

131

Dario malis
impedito ca-
duceator a
Scythis mis-
sus quæ do-
na tulerit.

Πολλάκις δὲ τοιούτου γινομένου, τέλος Δαρειός τε ἐν ἀποριῇσι εἶχετο, καὶ οἱ Σκυθέων βασιλῆες μαθόντες τοῦτο, ἐπεμπον κήρυκα, δῶρα Δαρείῳ φέροντα, ὄρνιθά τε καὶ μῦν, καὶ βάτραχον, καὶ οἰσούς πέντε. Πέρσαι δὲ τὸν φέροντα τὰ δῶρα ἐπειρώτεον τὸν νόον τῶν 5 διδομένων· ὁ δὲ οὐδὲν ἔφη οἱ ἐπεσάλθαι ἄλλο ἢ δόντα τὴν ταχίστην ἀπαλλάσσεσθαι· αὐτοὺς δὲ τοὺς Πέρσας ἐκέλευε, εἰ σοφοί εἰσι, γνῶναι τὸ ἐθέλει τὰ δῶρα λέγειν.

132

Diversa eo-
rum inter-
pretatio
Dariū et Go-
bryæ.

ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Πέρσαι, ἐβουλεύοντο. Δαρείου μὲν νυν ἡ γνώμη ἔην, Σκύθας ἐωῦτῳ διδόναι σφέας τε αὐτοὺς, καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ· εἰκάζων τῇδε, ὥς μῦς μὲν ἐν γῇ γίνεται, καρπὸν τὸν αὐτὸν ἀνθρώπῳ σιτεόμενος· βάτραχος δὲ ἐν ὕδατι· ὄρνις δὲ μάλισα ἔοικε ἵππῳ· 5 τοὺς δὲ οἰσούς, ὥς τὴν ἐωῦτῶν ἀλκὴν παραδιδούσι. αὕτη μὲν Δαρείῳ ἡ γνώμη ἀπεδέδεκτο. συνεσήκεε δὲ ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἡ Γοβρύεω, τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐπτά ἐνός, τῶν τὸν μάγον κατελόντων, εἰκάζοντος τὰ δῶρα λέγειν, “Ἦν μὴ ὄρνιθες γενόμενοι ἀναπτῆσθε ἐς τὸν οὐρανόν, ᾧ 10 “ Πέρσαι, ἢ μῦες γενόμενοι κατὰ τῆς γῆς καταδύητε, ἢ “ βάτραχοι γενόμενοι ἐς τὰς λίμνας ἐσπηδήσητε, οὐκ “ ἀπονοσήσετε ὀπίσω, ὑπὸ τῶνδε τῶν τοξευμάτων βαλ- “ λόμενοι.” Πέρσαι μὲν δὴ οὕτω τὰ δῶρα εἰκάζον.

133

Hortatur
Scopasis [c.
128.] Iones,

Ἡ δὲ Σκυθέων μίη μοίρη ἡ ταχθεῖσα πρότερον μὲν παρὰ τὴν Μαιῆτιν λίμνην φρουρέειν, τότε δὲ ἐπὶ τὸν Ἴστρον Ἰωσι ἐς λόγους ἐλθεῖν, ὥς ἀπίκετο ἐπὶ τὴν γέ-

Φυραν, ἔλεγε τάδε, “ Ἄνδρες Ἰωνες, ἐλευθερίην ὑμῖν ut custodi-
 5 “ ἤκομεν φέροντες, ἥνπερ γε ἐθέλητε ἐσακούειν. πυν- am pontis
 “ θανόμεθα γὰρ Δαρεῖον ἐντείλασθαι ὑμῖν, ἐξήκοντα deserant.
 “ ἡμέρας μούνας φρουρήσαντας τὴν γέφυραν, αὐτοῦ μὴ
 “ παραγενομένου ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἀπαλλάσσεσθαι
 “ ἐς τὴν ὑμετέραν. νῦν ὦν ὑμεῖς τάδε ποιεῦντες, ἐκτὸς
 10 “ μὲν ἔσεσθε πρὸς ἐκείνου αἰτίας, ἐκτὸς δὲ πρὸς ἡμέων·
 “ τὰς προκειμένας ἡμέρας παραμείναντες, τὸ ἀπὸ τῆς
 “ ἀπαλλάσσεσθε.” Οὗτοι μὲν νυν, ὑποδεξαμένων Ἰώ-
 νων ποιήσειν ταῦτα, ὀπίσω τὴν ταχίστην ἐπείγοντο.
 Πέρσῃσι δὲ, μετὰ τὰ δῶρα τὰ ἐλθόντα Δαρεῖω, ἀντε- 134
 τάχθησαν οἱ ὑπολειφθέντες Σκύθαι πεζῶ καὶ ἵπποισι, Scythæ in a-
 ὡς συμβαλέοντες· τεταγμένοισι δὲ τοῖσι Σκύθῃσι λα- cie stantes
 γὸς ἐς τὸ μέσον διῆξε· τῶν δὲ, ὡς ἕκαστοι ὤρεον τὸν λα- leporem
 5 γόν, ἐδίωκον. τετραχθέντων δὲ τῶν Σκυθῶν, καὶ βοῇ conspicati,
 χρεωμένων, εἶρετο ὁ Δαρεῖος τῶν ἀντιπολεμίων τὸν θό- eum perse-
 ρυβον· πυθόμενος δὲ σφεας τὸν λαγὸν διώκοντας, εἶπε quuntur.
 ἄρα πρὸς τούσπερ ἐώθεε καὶ τὰ ἄλλα λέγειν, “ Οὗτοι Darius abire
 “ ὦνδρες ἡμέων πολλὸν καταφρονέουσιν· καί μοι νῦν quærit: con-
 10 “ φαίνεται Γοβρύης εἶπαι περὶ τῶν Σκυθικῶν δώρων silium Go-
 “ ὀρθῶς. ὡς ὦν οὕτως ἤδη δοκεόντων καὶ αὐτῷ μοι bryæ.
 “ ἔχειν, βουλῆς ἀγαθῆς δεῖ, ὅπως ἀσφαλέως ἡ κομιδὴ
 “ ἡμῖν ἔσαι ὀπίσω.” Πρὸς ταῦτα Γοβρύης εἶπε, “ ὦ
 “ βασιλεῦ, ἐγὼ σχεδὸν μὲν καὶ λόγῳ ἠπιστάμην τούτων
 15 “ τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀπορίην· ἐλθὼν δὲ, μᾶλλον ἐξέμα-
 “ θον, ὁρέων αὐτοὺς ἐμπαίζοντας ἡμῖν. νῦν ὦν μοι δο-
 “ κέει, ἐπὴν τάχιστα νύξ ἐπέλθῃ, ἐκκαύσαντας τὰ πυρὰ,
 “ ὡς καὶ ἄλλοτε ἐώθαμεν ποιέειν, τῶν στρατιωτέων τῆς
 “ ἀσθενεστάτης ἐς τὰς τάλαιπωρίας ἐξαπατήσαντας, καὶ
 20 “ τοὺς ὄνους πάντας καταδήσαντας, ἀπαλλάσσεσθαι,
 “ πρὶν ἢ καὶ ἐπὶ τὸν Ἰστρον ἰθύσαι Σκύθας λύσοντας
 “ τὴν γέφυραν, ἢ καὶ τι Ἰωσι δόξαι, τὸ ἡμέας οἶόν τε
 “ ἔσαι ἐξεργάσασθαι.” Γοβρύης μὲν ταῦτα συνεβού-
 λευε. Μετὰ δὲ, νύξ τε ἐγένετο, καὶ Δαρεῖος ἐχρᾶτο τῇ 135
 γνώμῃ ταύτῃ· τοὺς μὲν καματηροὺς τῶν ἀνδρῶν, καὶ Darius, mi-
 τῶν ἢ ἐλάχιστος ἀπολλυμένων λόγος, καὶ τοὺς ὄνους litibus infir-
 πάντας καταδήσας, κατέλιπε αὐτοῦ ταύτῃ ἐν τῷ στρα- mis et asinis
 5 τοπέδῳ· κατέλιπε δὲ τοὺς τε ὄνους καὶ τοὺς ἀσθενέας τῆς relictis, abis
noctu ad
Istrum.

στρατιῆς, τῶνδε εἵνεκεν· ἵνα οἱ μὲν ὄνοι βοήν παρέχων-
 ται· οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀσθενείης μὲν εἵνεκεν κατελείποντο,
 προφάσιος δὲ τῆσδε δηλαδὴ, ὥς* αὐτὸς μὲν σὺν τῷ κα-
 θαρῷ τοῦ στρατοῦ ἐπιθήσεσθαι μέλλοι τοῖσι Σκύθησι,
 οὗτοι δὲ τὸ στρατόπεδον τοῦτον τὸν χρόνον ῥυοίατο. ταῦτα 10
 τοῖσι ὑπολειπομένοισι ὑποθέμενος ὁ Δαρεῖος, καὶ πυρὰ
 ἐκκαύσας, τὴν ταχίσην ἐπείγετο ἐπὶ τὸν Ἴστρον. οἱ δὲ
 ὄνοι ἐρημωθέντες τοῦ ὁμίλου, οὕτω μὲν δὴ μᾶλλον
 πολλῷ ἴεσαν τῆς φωνῆς· ἀκούσαντες δὲ οἱ Σκύθαι
 τῶν ὄνων, πᾶγχυ κατὰ χώραν ἤλπιζον τοὺς Πέρσας εἶ- 15
 ναι. Ἡμέρης δὲ γενομένης, γνόντες οἱ ὑπολειφθέντες ὡς
 προοδεδομένοι εἶεν ὑπὸ Δαρείου, χεῖράς τε προετείνοντο
 τοῖσι Σκύθησι, καὶ ἔλεγον τὰ κατήκοντα· οἱ δὲ ὡς
 ἤκουσαν ταῦτα, τὴν ταχίσην συσραφέντες, αἱ τε δύο
 μοῖραι τῶν Σκυθέων καὶ ἡ μίη, Σαυρομάται καὶ Βουδι- 5
 νοὶ καὶ Γελωνοὶ, ἐδίωκον τοὺς Πέρσας ἰθὺ τοῦ Ἴστρου.
 ἄτε δὲ τοῦ Περσικοῦ μὲν τοῦ πολλοῦ ἐόντος πεζοῦ στρα-
 τοῦ, καὶ τὰς ὁδοὺς οὐκ ἐπισαμένου, ὥς οὐ τετμημένων
 τῶν ὁδῶν, τοῦ δὲ Σκυθικοῦ, ἱππότεω, καὶ τὰ σύντομα
 τῆς ὁδοῦ ἐπισαμένου, ἁμαρτύντες ἀλλήλων, ἔφθησαν 10
 πολλῷ οἱ Σκύθαι τοὺς Πέρσας ἐπὶ τὴν γέφυραν ἀπικό-
 μενοι. μαθόντες δὲ τοὺς Πέρσας οὐκ ἄπιγμένους, ἔλε-
 γον πρὸς τοὺς Ἴωνας ἐόντας ἐν τῇσι νηυσὶ, “ Ἄνδρες
 “ Ἴωνες, αἱ τε ἡμέραι ὑμῖν τοῦ ἀριθμοῦ διοίχηνται, καὶ
 “ οὐ ποιεέτε δίκαια ἔτι παραμένοντες. ἀλλ’ ἐπεὶ πρό- 15
 “ τέρον δειμαίνοντες ἐμένετε, νῦν λύσαντες τὸν πόρον,
 “ τὴν ταχίσην ἄπιτε χαίροντες ἐλεύθεροι, θεοῖσί τε καὶ
 “ Σκύθησι εἰδότες χάριν. τὸν δὲ πρότερον ἐόντα ὑμέων
 “ δεσπότην ἡμεῖς παρασησόμεθα οὕτω, ὥς ἐπὶ μηδα-
 “ μούς ἔτι ἀνθρώπους αὐτὸν στρατεύσασθαι.” Πρὸς
 ταῦτα οἱ Ἴωνες ἐβουλεύοντο. Μιλτιάδεω μὲν τοῦ Ἀθη-
 ναίου, στρατηγέοντος καὶ τυραννεύοντος Χερσονησιτέων
 τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἦν γνώμη, πείθεσθαι Σκύθησι,
 καὶ ἐλευθεροῦν Ἰωνίην· Ἰσιαίου δὲ τοῦ Μιλησίου ἐναν-
 τίη ταύτῃ, λέγοντος ὡς νῦν μὲν διὰ Δαρεῖον ἕκαστος αὐ- 5
 τέων τυραννεύει πόλις· τῆς Δαρείου δὲ δυνάμιος καται-
 ρεθείσης, οὔτε αὐτὸς Μιλησίων οἶός τε ἔσεσθαι* ἄρ-
 χεῖν, οὔτε ἄλλον οὐδένα οὐδαμῶν· βουλήσεσθαι γὰρ

136

Prodiit mi-
 lites salu-
 tem Scythas
 orant: Scy-
 thae omni-
 bus copiis
 insecuti
 Persas, de-
 lati ad pon-
 tem priores,
 ejus custo-
 diam Ionibus
 exprobrant.

137

Miltiadis
 Athenien-
 sis consilio
 diversum
 Histiaei Mi-
 lesii, proba-
 tum a caete-
 ris principi-
 bus.

10 ἐκάστην τῶν πολίων δημοκρατέεσθαι μᾶλλον ἢ τυραννεύεσθαι. Ἰσιαίου δὲ γνώμην ταύτην ἀποδεικνυμένου, αὐτίκα πάντες ἦσαν τετραμμένοι πρὸς ταύτην τὴν γνώμην, πρότερον τὴν Μιλτιάδεω αἰεσόμενοι.

Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ διαφέροντές τε τὴν ψῆφον, καὶ ἔοντες 138

τες λόγου πρὸς βασιλῆος, Ἑλλησποντίων μὲν τύραννοι, Eorum nomina.

Δάφνις τε Ἀβυδηνὸς, καὶ Ἰπποκλος Λαμψακηνὸς, καὶ Ἡρόφαντος Παριηνὸς, καὶ Μητροδώρος Προκον-

νήσιος, καὶ Ἀρισαγόρης Κυζικηνὸς, καὶ Ἀρίσων Βυζάντιος· οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ ἐξ Ἑλλησπόντου· ἀπ' Ἰω-

νίης δὲ, Στράττις τε Χῖος, καὶ Αἰάκης Σάμιος, καὶ Λαοδάμας Φωκαεὺς, καὶ Ἰσιαῖος Μιλήσιος· τοῦ ἦν

γνώμη ἡ προκειμένη ἐναντίῃ τῇ Μιλτιάδεω. Αἰολέων δὲ παρὴν λόγιμος μῦθος Ἀρισαγόρης Κυμαῖος. Οὗτοι 139

ᾧν ἐπεὶ τε τὴν Ἰσιαίου αἰρέοντο γνώμην, ἔδοξέ σφι πρὸς Dolus Ionum, et responsum

ταύτῃ τάδε ἔργα τε καὶ ἔπεα προσθεῖναι· τῆς μὲν γεφύρης λύειν τὰ κατὰ τοὺς Σκύθας ἔοντα, λύειν δὲ ὅσον Scythis datum.

5 τόξευμα ἐξικνέεται· ἵνα καὶ ποιέειν τι δοκέωσι, ποιεῦντες μηδέν· καὶ οἱ Σκύθαι μὴ πειρώατο βιώμενοι, καὶ

βουλόμενοι διαβῆναι τὸν Ἰστρον κατὰ τὴν γέφυραν· εἰπεῖν τε λύοντας τῆς γεφύρης τὸ ἐς τὴν Σκυθικὴν ἔχον,

ὥς πάντα ποιήσουσι τὰ Σκύθησί ἐσι ἐν ἡδονῇ. ταῦτα μὲν προσέθηκαν τῇ γνώμῃ· μετὰ δὲ, ἐκ πάντων ὑπε-

10 κρίνατο Ἰσιαῖος, τάδε λέγων, “ Ἄνδρες Σκύθαι, χρῆσθαι ἡκετε φέροντες, καὶ ἐς καιρὸν ἐπείγεσθε· καὶ τὰ τε

“ ἀπ' ὑμέων ἡμῖν χρῆσθ' ὁδοῦται, καὶ τὰ ἀπ' ἡμέων ἐς ὑμέας ἐπιτηδέως ὑπηρετέεται. ὥς γὰρ ὁρᾶτε, καὶ λυο-

15 “ μεν τὸν πόρον, καὶ προθυμίην πᾶσαν ἔχομεν, δέλοντες εἶναι ἐλεύθεροι. ἐν ᾗ δὲ ἡμέες τάδε λύομεν, ὑμέας

“ καιρὸς ἐσι δίζεσθαι ἐκείνους· εὐρόντας δὲ, ὑπὲρ τε ἡμέων καὶ ὑμέων αὐτέων τίσασθαι οὕτως ὥς ἐκείνοισι

“ πρέπει.” Σκύθαι μὲν τοδεύτερον Ἰωσι πεισεύσαντες 140

λέγειν ἀληθέα, ὑπέσχεφον ἐπὶ ζήτησιν τῶν Περσέων, Scythae reversi ad Persas in-

καὶ ἡμάρτανον πάσης τῆς ἐκείνων διεξόδου. αἵτιοι δὲ quos in-

τούτου αὐτοὶ οἱ Σκύθαι ἐγένοντο, τὰς νομὰς τῶν ἵππων quos iterum aber-

5 τὰς ταύτῃ διαφθεῖραντες, καὶ τὰ ὕδατα συγχώσαντες. rarint: Darii terror,

εἰ γὰρ ταῦτα μὴ ἐποίησαν, παρεῖχε ἄν σφι, εἰ ἐβούλοντο, quum pontem noctu

assecutus,
Iones ab his
se crederet.

ἔδοκεε ἄριστα βεβουλευσθαι, κατὰ ταῦτα ἐσφάλησαν.
Σκύθαι μὲν νυν τῆς σφετέρης χώρας τῇ χιλός τε τοῖσι
ἵπποισι καὶ ὕδατα ἦν, ταύτῃ διεξιόντες, ἐδίζηντο τοὺς 10
ἀντιπολεμίους, δοκέοντες καὶ ἐκείνους διὰ τοιούτων τὴν
ἀπόδρῃσιν ποιέεσθαι· οἱ δὲ δὴ Πέρσαι τὸν πρότερον
ἐωϋτῶν γεγόμενον σίβον, τοῦτον φυλάσσοντες ἦϊσαν
καὶ οὕτω μόγισ εὖρον τὸν πόρον. οἷα δὲ νυκτός τε ἀπι-
κόμενοι, καὶ λελυμένης τῆς γεφύρης ἐντυχόντες, ἐς 15
πᾶσαν ἀρρώδιην ἀπίκατο μὴ σφεας οἱ Ἴωνες ἔωσι
ἀπολελοιπότες. Ἦν δὲ περὶ Δαρεῖον ἀνὴρ Αἰγύπτιος,

141
Ægyptius
quidam vo-
calissimus :
ejus clamore
audito Hi-
stiaeus pon-
tem jungit.

Φωνέων μέγιστον ἀνθρώπων· τοῦτον δὲ τὸν ἄνδρα κα-
ταςάντα ἐπὶ τοῦ χείλεος τοῦ Ἰσρου, ἐκέλευε Δαρεῖος
καλέειν Ἰσιαῖον Μιλήσιον. ὁ μὲν δὴ ἐποίεε ταῦτα· Ἰσι-
αῖος δὲ, ἐπακούσας τῷ πρώτῳ κελεύσματι, τὰς τε νέας 5
ἀπάσας παρείχε διαπορθεύειν τὴν στρατιήν, καὶ τὴν
γέφυραν ἔξευξε. Πέρσαι μὲν ὧν οὕτω ἐκφεύγουσι.

142
Scytharum
in Iones op-
probria.

Σκύθαι δὲ διζήμενοι, καὶ τοδεύτερον ἡμαρτον τῶν Περ-
σέων· καὶ τοῦτο μὲν, ὡς ἑόντας Ἴωνας ἐλευθέρους, κα-
κίσους τε καὶ ἀνανδροτάτους κρίνουσι εἶναι ἀπάντων ἀν-
θρώπων· τοῦτο δὲ, ὡς δούλων Ἰώνων τὸν λόγον ποιεύ-
μενοι, ἀνδράποδα φιλοδέσποτά φασι εἶναι, καὶ ἄδρησαι 5
μάλισα. ταῦτα μὲν δὴ Σκύθησι ἐς Ἴωνας ἀπέρριπται.

143
Darius apud
Sestum in
Asiam trans-
it : Megaba-
zus Persa
exercitus in
Europa dux
relictus, ma-
xime omni-
um carus
Dario.

Δαρεῖος δὲ διὰ τῆς Θρηίκης πορευόμενος, ἀπὶ κέλο ἐς Σησὸν
τῆς Χερσονήσου· ἐνθεῦτεν δὲ αὐτὸς μὲν διέβη τῇσι
νηυσὶ ἐς τὴν Ἀσίην, λείπει δὲ στρατηγὸν ἐν τῇ Εὐρώπῃ
Μεγάβαζον, ἄνδρα Πέρσην· τῷ Δαρεῖος κοτε ἔδωκε γέ-
ρας, τοιόνδε εἶπας ἐν Πέρσησι ἔπος· ὠρμημένου Δαρεῖου 5
ῥοιάς τρώγειν, ὡς ἀνοιξε τάχιστα τὴν πρώτην τῶν ῥοιέων,
εἴρετο αὐτὸν ὁ ἀδελφεὸς Ἀρτάβανος, ὃ, τι βούλοιτ' ἂν οἱ
τοσοῦτον πλῆθος γενέσθαι, ὅσοι ἐν τῇ ῥοιῇ κόκκοι.
Δαρεῖος δὲ εἶπε, Μεγαβάζους ἂν οἱ τοσοῦτους ἀριθμὸν
γενέσθαι βούλεσθαι μᾶλλον ἢν τὴν Ἑλλάδα ὑπήκοον. ἐν 10
μὲν δὴ Πέρσησι ταῦτά μιν εἶπας ἐτίμα· τότε δὲ αὐτὸν
ὑπέλιπε στρατηγὸν, ἔχοντα τῆς στρατιῆς τῆς ἐωϋτοῦ ὀκτὼ
μυριάδας. Οὗτος δὲ ὁ Μεγάβαζος, εἶπας τότε ἔπος,

144
Byzantium
a. 672. con-
dita: Mega-
bazi dictum

ἐλίπετο ἀθάνατον μνήμην πρὸς Ἑλλησποντίων· γεγόμε-
νος γὰρ ἐν Βυζαντίῳ ἐπύθετο ἑπτακαίδεκα ἔτεσι πρότε-
ρον Χαλκηδονίους κτίσαντας τὴν χώραν Βυζαντίων· πυ-

5 Θόμενος δὲ, ἔφη Χαλκηδονίους τοῦτον τὸν χρόνον τυγχά-
 νειν ἔοντας τυφλοῦς· οὐ γὰρ ἂν τοῦ καλλίουτος παρεόντος
 κτίζειν χώρου, τὸν αἰσχίονα ἐλέσθαι, εἰ μὴ ἦσαν τυ-
 φλοί. οὗτος μὲν δὴ ὦν τότε ὁ Μεγάβαρος στρατηγὸς
 λειφθεὶς ἐν τῇ χώρῃ Ἑλλησποντίων, τοὺς μὴ μηδί-
 10 ζοντας κατεσρέφετο. οὗτος μὲν νυν ταῦτα ἔπρησσε.

ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ δὲ τοῦτον χρόνον ἐγένετο ἐπὶ Λιβύην 145
 ἄλλος στρατιῆς μέγας στόλος, διὰ πρόφασιν τὴν ἐγὼ ἀπη-
 γήσομαι, προδιηγησάμενος πρότερον τάδε. τῶν ἐκ τῆς
 Ἀργοῦς ἐπιβατέων παίδων παῖδες, ἐξελαθέντες ὑπὸ
 5 Πελασγῶν τῶν ἐκ Βραυρωνος ληϊσαμένων τὰς Ἀθη-
 ναίων γυναῖκας, ὑπὸ τουτέων δὲ ἐξελαθέντες ἐκ Λήμνου,
 οἶχοντο πλέοντες ἐς Λακεδαίμονα· ἰζόμενοι δὲ ἐν τῷ
 Τηϋγέτῳ, πῦρ ἀνέκαιον. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἰδόντες, ἄγ-
 γελον ἔπεμπον, πεισόμενοι τίνες τε καὶ ὁκόθεν εἰσί· οἱ

10 δὲ τῷ ἀγγέλῳ εἰρωτέοντι ἔλεγον, ὡς εἶησαν μὲν Μινύαι,
 παῖδες δὲ εἶεν τῶν ἐν τῇ Ἀργοῖ πλεόντων ἡρώων· προσ-
 χόντας δὲ τούτους ἐς Λῆμνον, φυτεῦσαι σφεας. οἱ δὲ
 Λακεδαιμόνιοι ἀκηκούτες τὸν λόγον τῆς γενεῆς τῶν Με-
 νυέων, πέμψαντες τοδεύτερον, εἰρώτεον τί θέλοντες ἤκοιέν
 15 τε ἐς τὴν χώραν, καὶ πῦρ αἶθοιεν. οἱ δὲ ἔφασαν, ὑπὸ
 Πελασγῶν ἐκβληθέντες, ἦκειν ἐς τοὺς ποτέρας· δικαιο-
 τατον γὰρ εἶναι οὕτω τοῦτο γίνεσθαι· δέεσθαί τε οἰκέειν
 ἅμα τούτοισι, μοῖράν τε τιμέων μετέχοντες, καὶ τῆς
 γῆς ἀπολαχόντες. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἑαδε δέκεσθαι

20 τοὺς Μινύας ἐπ' οἷσι θέλουσι αὐτοί· μάλισα δὲ ἐνῆγέ
 σφεας ὥς ποιέειν ταῦτα, τῶν Τυνδαριδέων ἢ ναυτιλίῃ
 ἐν τῇ Ἀργοῖ. δεξάμενοι δὲ τοὺς Μινύας, γῆς τε μετέδο-
 σαν, καὶ ἐς Φυλὰς διεδάσαντο. οἱ δὲ αὐτίκα μὲν γάμους
 ἔγνησαν, τὰς δὲ ἐκ Λήμνου ἤγοντο, ἐξέδοσαν ἄλλοισι.

Χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διεξελθόντος, αὐτίκα οἱ Μινύαι 146
 ἐξύβρισαν, τῆς τε βασιληΐης μεταιτέοντες, καὶ ἄλλα
 ποιεῦντες οὐκ ὅσια. τοῖσι ὦν Λακεδαιμόνιοις ἔδοξε αὐ-
 τοὺς ἀποκτεῖναι. συλλαβόντες δὲ σφεας κατέβαλον ἐς
 5 ἐρκτήν. κτείνουσι δὲ τοὺς ἂν κτείνωσι Λακεδαιμόνιοι,
 νυκτός· μετ' ἡμέρην δὲ, οὐδένα. ἐπεὶ ὦν ἐμελλόν σφεας
 καταχρήσεσθαι, παραιτήσαντο αἱ γυναῖκες τῶν Mi-
 νυέων, εἰσεῖναι ἅς αἱ τε, καὶ τῶν πρώτων Σπαρτιητέων

celebre in
Chalcedoni-
as : arma in
Hellespon-
tiis circum-
fert.

Expedi-
tio
Libyca, eo-
dem a. 514:
Minya, Ar-
gonautarum
poster, cir-
ca a. 1180.
Lemno eje-
cti a Pela-
sgis, a Lace-
demoniis
recepti.

Regnum af-
fectantes, in
carcerem
conjecti,
uxorum o-
pera eva-
dunt.

θυγατέρες, ἐσελθεῖν τε ἐς τὴν ἐρκτὴν, καὶ ἐς λόγους
 ἐλθεῖν ἐκάστη τῷ ἐωϋτῆς ἀνδρί. οἱ δὲ σφεας παρῆκαν,¹⁰
 οὐδένα δόλον δοκέοντες ἐξ αὐτέων ἔσσεσθαι. αἱ δὲ ἐπεὶ τε
 ἐσῆλθον, ποιεῦσι τοιάδε· πᾶσαν τὴν εἶχον ἐσθῆτα πα-
 ραδοῦσαι τοῖσι ἀνδράσι, αὐταὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἔλαβον.
 οἱ δὲ Μινύαι, ἐνδύντες τὴν γυναικῆν ἐσθῆτα, ἅτε γυ-
 ναῖκες, ἐξήϊσαν ἔξω· ἐκφυγόντες δὲ τρόπῳ τοιούτῳ, ἴζοντο¹⁵
 αὐτὶς ἐς τὸ Τηϋγετον. Τὸν δὲ αὐτὸν τοῦτον χρόνον Θήρας ὁ
 Αὐτεσίωνος, τοῦ Τισαμενοῦ, τοῦ Θερσάνδρου, τοῦ Πολυ-
 νεΐκεος, ἔξελλε ἐς ἀποικίην ἐκ Λακεδαιμόνος. ἦν δὲ ὁ
 Θήρας οὗτος, γένος ἐὼν Καδμεῖος, τῆς μητρὸς ἀδελφεὸς
 τοῖσι Ἀγισοδήμου παισὶ, Εὐρυσθένει καὶ Προκλεί· ἐόν-⁵
 των δ' ἔτι τῶν παίδων τούτων νηπίων, ἐπιτροπαίην εἶχε
 ὁ Θήρας τὴν ἐν Σπάρτῃ βασιληίην. αὐξήθέντων δὲ τῶν
 ἀδελφιδέων, καὶ παραλαβόντων τὴν ἀρχὴν, οὕτω δὴ ὁ
 Θήρας δεινὸν ποιούμενος ἄρχεσθαι ὑπ' ἄλλων, ἐπεὶ τε
 ἐγεύσατο ἀρχῆς, οὐκ ἔφη μενεῖν ἐν τῇ Λακεδαίμονι,¹⁰
 ἀλλ' ἀποπλεύσεσθαι ἐς τοὺς συγγενέας. ἦσαν δὲ ἐν τῇ
 νῦν Θήρῃ καλεομένη νήσῳ, πρότερον δὲ Καλλίστῃ τῇ
 αὐτῇ ταύτῃ, ἀπόγονοι Μεμβλιάρῳ τοῦ Ποικίλῳ, ἀν-
 δρὸς Φοίνικος. Κάδμος γὰρ ὁ Ἀγήνορος, Εὐρώπην διζή-
 μενος, προσέσχε ἐς τὴν νῦν Θήρην καλεομένην· προσ-¹⁵
 χόντι δὲ, εἴτε δὴ οἱ ἡ χώρα ἤρεσε, εἴτε καὶ ἄλλως
 ἠθέλησε ποιῆσαι τοῦτο, καταλείπει γὰρ ἐν τῇ νήσῳ
 ταύτῃ ἄλλους τε τῶν Φοινίκων, καὶ δὴ καὶ τῶν ἐωϋτοῦ
 συγγενέων Μεμβλιάρων· οὗτοι ἐνέμοντο τὴν Καλλίστην κα-
 λεομένην ἐπὶ γενεάς, πρὶν ἢ Θήραν ἐλθεῖν ἐκ Λακεδαίμο-²⁰
 νος, ὁκλῶ ἀνδρῶν. Ἐπὶ τούτους δὴ ὦν ὁ Θήρας λαὸν ἔχων
 ἀπὸ τῶν φυλέων, ἔξελλε, συνοικήσων τέτοισι, καὶ εὐδαμῶς
 ἐξελῶν αὐτὸς, ἀλλὰ κάρτα οἰκηϊεύμενος. ἐπεὶ τε δὲ καὶ οἱ
 Μινύαι ἐκδράντες ἐκ τῆς ἐρκτῆς ἴζοντο ἐς τὸ Τηϋγέλιον, τῶν
 Λακεδαιμονίων βεβημένων σφέας ἀπολλύναι, παραίτε-⁵
 ται ὁ Θήρας ὅπως μήτε φόνος γένηται, αὐτὸς τε ὑπεδέκετό
 σφεας ἐξάξειν ἐκ τῆς χώρας. συγχωρησάντων δὲ τῇ
 γνώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, τρισὶ τριηκοντέροισι ἐς τοὺς
 Μεμβλιάρῳ ἀπογόνους ἔπλωσε· οὔτι πάντας ἄγων τῆς
 Μινύας, ἀλλ' ὀλίγους τινάς. οἱ γὰρ πλεῖνες αὐτῶν¹⁰
 ἐτράποντο ἐς τοὺς Παρωρεάτας καὶ Καύκωνας· τού-

147
Theras, decimus a Cadmo, tutela regni Spartani functus, abijt cum colonis habitatum insulam Callistam: eam a Cadmi aetate Membliares ejusque posterii generationibus tenuerunt.

148
Minyae alii a Thera coloni deducuntur, alii Triphylia occupata ex oppida ibi condunt.

τους δ' ἐξελάσαντες ἐκ τῆς χώρας, σφέας αὐτοὺς ἐς ἑξ
 μοίρας διεΐλον· καὶ ἔπειτα ἔκτισαν πόλιος τὰςδε ἐν αὐ-
 τοῖσι, Λέπρεον, Μάκισον, Φριξὰς, Πύργον, Ἐπιον, Νού-
 15 διον· τουτέων δὲ τὰς πλεῦνας, ἐπ' ἐμέο Ἡλεῖοι ἐπόρθη-
 σαν. τῇ δὲ νήσῳ ἐπὶ τοῦ οἰκισέω Θήρα ἢ ἑπωνυμίῃ ἐγέ-
 νετο. Ὁ δὲ παῖς, οὐ γὰρ ἔφη οἱ συμπλεύσεσθαι, τοι-
 γαρῶν ἔφη αὐτὸν καταλείψειν ὅϊν ἐν λύκοισι· ἐπὶ τοῦ
 ἔπεος τούτου οὖνομα τῷ νεηνίσκῳ τούτῳ Οἰόλυκος ἐγέ-
 νετο· καὶ κως τὸ οὖνομα τοῦτο ἐπεκράτησε. Οἰολύκου
 5 δὲ γίνεται Αἰγεύς· ἀπὸ τοῦ Αἰγεῖδαι καλεῦνται, φυλὴ
 μεγάλη ἐν Σπάρτῃ. τοῖσι δὲ ἐν τῇ φυλῇ ταύτῃ ἀν-
 δράσι, οὐ γὰρ ὑπέμειναν τὰ τέκνα, ἰδρύσαντο ἐκ Δεοπρο-
 πίου Ἐριννύων τῶν Λαΐου τε καὶ Οἰδιπόδεω ἰσόν· καὶ
 μετὰ τοῦτο, ὑπέμεινε τῷτὸ τοῦτο καὶ ἐν Θήρῃ τοῖσι ἀπὸ
 τῶν ἀνδρῶν τούτων γεγυνόσι. Μέχρι μὲν νυν τούτου
 τοῦ λόγου Λακεδαιμόνιοι Θηραίοισι κατὰ ταῦτά λέ-
 γουσι· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου μῦνοι Θηραῖοι ὧδε γενέσθαι
 λέγουσι. Γρίνος ὁ Αἰσανίου ἐὼν Θήρα τούτου ἀπόγονος,
 5 καὶ βασιλεύων Θήρης τῆς νήσου, ἀπῆκετο ἐς Δελφοὺς,
 ἄγων ἀπὸ τῆς πόλιος ἑκατόμβην· εἶποντο δὲ οἱ καὶ ἄλλοι
 τῶν πολιητέων, καὶ ὁ καὶ Βάττος ὁ Πολυμνήσου, ἐὼν
 γένος Εὐφημίδης * τῶν Μινυέων. χρεωμένῳ δὲ τῷ Γρίνῳ
 τῷ βασιλεῖ τῶν Θηραίων περὶ ἄλλων, χρᾶ ἢ Πυθίῃ
 10 “ κτίζειν ἐν Λιβύῃ πόλιν.” ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων, “ Ἐγὼ
 “ μὲν, ὦναξ, πρὸςβύτερός τε ἤδη εἰμι, καὶ βαρὺς ἀείρε-
 “ σθαι· σὺ δὲ τινα τῶνδε τῶν νεωτέρων κέλευε ποιέειν
 “ τάδε.” Ἀμα τε ἔλεγε ταῦτα, καὶ ἐδείκνυε ἐς τὸν Βάτ-
 τον. τότε μὲν τοσαῦτα. μετὰ δὲ ἀπελθόντες, ἀλογίην
 15 εἶχον τοῦ χρησηρίου, οὔτε Λιβύην εἰδότες ὅκου γῆς εἴη,
 οὔτε τολμῶντες ἐς ἀφανὲς χρῆμα ἀποσέλλειν ἀποι-
 κίην. Ἐπτά δὲ ἐτέων μετὰ ταῦτα οὐκ ὤε τὴν Θήρην·
 ἐν τοῖσι τὰ δένδρεα πάντα σφι τὰ ἐν τῇ νήσῳ, πλὴν
 ἐνὸς, ἐξαυάνθη. χρεωμένοισι δὲ τοῖσι Θηραίοισι προέ-
 φερε ἢ Πυθίῃ τὴν ἐς Λιβύην ἀποικίην. ἐπεὶ τε δὲ
 5 κακοῦ οὐδὲν ἦν σφι μῆχος, πέμπουσι ἐς Κρήτην ἀγ-
 γέλους, διζημένους εἴ τις Κρητῶν ἢ μετοίκων ἀπιγμένος
 εἴη ἐς Λιβύην. περιπλανώμενοι δὲ αὐτὴν οὔτοι, ἀπῆκοντο
 καὶ ἐς Ἴτανον πόλιν· ἐν ταύτῃ δὲ συμμίσγουσι ἀνδρὶ

149

Oiolycō The-
 ræ filio na-
 tus Ægens,
 a quo Ægi-
 dæ, tribus
 Spartana :
 delubrum
 Dirarum La-
 ii et Ædipi.

150

Theræorum
 de Batto
 narratio :
 Grinus The-
 ræ insulæ
 rex : Battus,
 ex Euphemi
 Argonautæ
 posteris :
 oraculi Del-
 phis a Grino
 consulti cir-
 citer a. 648.
 responsum :
 Libya tum
 Græcis
 ignota.

151

Pluviae
 inops Thera
 vii annos :
 Corobii Cre-
 tensis du-
 ctu explora-
 tores missi
 a. 640. Pla-
 team insu-
 lam tenent,

et relicto ibi
Corobio, ad
suos renun-
tiant.

152 Samia navis
Ægyptum
petens, in
Plateam ap-
pulsam, Coro-
bium a fa-
me liberat
ventoabri-
pitur ultra
columnas
Herculis:
Tartessus
emporium:
[1, 163.]
Sostratus Æ-
gineta Græ-
corum ditis-
simus: ahe-
num a Sa-
miis ex quæ-
stus decima
Junoni ob-
latum.

153 Theræi co-
lonos in Pla-
team dua-
bus navibus
cum Batto
mittunt.

154 Cyrenæorum

πορφυρέϊ, τῷ οὐνομα ἔην Κορώδιος· ὃς ἔφη ὑπ' ἀνέμων
ἀπενειχθεὶς ἀπικέσθαι ἐς Λιβύην, καὶ Λιβύης ἐς Πλα- 10
τέαν νῆσον. μισθῷ δὲ τοῦτον πείσαντες ἦγον ἐς Θήρην.
ἐκ δὲ Θήρης ἔπλεον κατάσκοποι ἄνδρες, ταπρῶτα οὐ
πολλοί· κατηγησαμένου δὲ τοῦ Κορώδιου ἐς τὴν νῆσον
ταύτην δὴ τὴν Πλατέαν, τὸν μὲν Κορώδιον λείπουσι,
σιτία καταλιπόντες ὅσων δὴ μηνῶν· αὐτοὶ δὲ ἔπλεον τὴν 15
ταχίσην ἀπαγγελέοντες Θηραίοισι περὶ τῆς νήσου.
Ἀποδημεόντων δὲ τούτων πλέω χρόνον τοῦ συγκειμένου,
τὸν Κορώδιον ἐπέλιπε τὰ πάντα. μετὰ δὲ, νηὺς Σαμίη,
τῆς ναύκληρος ἔην Κωλαῖος, πλέουσι ἐπ' Αἰγύπτου,
ἀπηνείχθη ἐς τὴν Πλατέαν ταύτην· πυθόμενοι δὲ οἱ Σά-
μιοι παρὰ τοῦ Κορώδιου τὸν πάντα λόγον, σιτία οἱ 5
ἐνιαυτοῦ καταλείπουσι· αὐτοὶ δὲ ἀναχθέντες ἐκ τῆς νή-
σου, καὶ γλιχόμενοι Αἰγύπτου, ἔπλεον, ἀποφερόμενοι
ἀπηλιώτῃ ἀνέμῳ· καὶ, οὐ γὰρ ἀνίει τὸ πνεῦμα, Ἡρα-
κλέας σήλας διεκπερήσαντες, ἀπίκοντο ἐς Ταρτησσὸν,
θεῖη πομπῇ χρεώμενοι. τὸ δὲ ἐμπόριον τοῦτο ἦν ἀκμή- 10
ρατον τοῦτον τὸν χρόνον· ὥς ἀπονοσήσαντες οὗτοι ὀπί-
σω, μέγιστα δὴ Ἑλλήνων πάντων, τῶν ἡμεῖς ἀτρεκίην
ἴδμεν, ἐκ φορτίων ἐκέρδησαν, μετὰ γε Σώστρατον τὸν
Λαοδάμαντος, Αἰγινήτην· τούτῳ γὰρ οὐκ οἶά τέ ἐσι ἐρί-
σαι ἄλλον. οἱ δὲ Σάμιοι τὴν δεκάτην τῶν ἐπικερδέων 15
ἐξελόντες ἕξ τάλαντα, ἐποιήσαντο χαλκήϊον, κρητῆρος
Ἀργολικοῦ τρόπον· πέριξ δὲ αὐτοῦ, γρυπῶν κεφαλαί οἱ
πρόκροσσοί εἰσι· καὶ ἀνέθηκαν ἐς τὸ Ἡραῖον, ὑποστή-
σαντες αὐτῷ τρεῖς χαλκέους κολοσσούς ἐπταπῆχας,
τοῖσι γούνασι ἐρηρυσμένους. Κυρηναίοισι δὲ καὶ Θη- 20
ραίοισι ἐς Σαμίους ἀπὸ τούτου τοῦ ἔργου πρῶτα Φιλίαι
μεγάλαι συνεκρήθησαν. Οἱ δὲ Θηραῖοι, ἐπεὶ τε τὸν
Κορώδιον λιπόντες ἐν τῇ νήσῳ, ἀπίκοντο ἐς τὴν Θήρην,
ἀπήγγελλον ὥς σφι εἴη νῆσος ἐπὶ Λιβύῃ ἐκτισμένη. Θη-
ραίοισι δὲ ἕαδε ἀδελφεόν τε ἀπ' ἀδελφεοῦ πέμπειν πάλω
λαχόντα, καὶ ἀπὸ τῶν χώρων ἀπάντων ἐπτά ἐόντων, 5
ἄνδρας· εἶναι δὲ σφεων καὶ βασιλέα καὶ ἡγεμόνα Βάτ-
τον. οὕτω δὴ σέλλουσι δύο πεντηκοντέρους ἐς τὴν Πλα-
τέαν. Ταῦτα δὲ Θηραῖοι λέγουσι· τὰ δ' ἐπίλοιπα τοῦ
λόγου, συμφέρονται ἤδη Θηραῖοι Κυρηναίοισι. Κυρη-

ναῖοι γὰρ τὰ περὶ Βάττον οὐδαμῶς ὁμολογέουσι. *de Battē*
 ραίοισι. λέγουσι γὰρ οὕτω· ἔστι τῆς Κρήτης Ἀξὸς πό- *narratio : Etearchus*
 5 λης· ἐν τῇ ἐγένετο Ἐτέαρχος βασιλεύς· ὃς ἐπὶ θυγατρὶ *Axi rex in*
 ἀμήτορι, τῇ οὖνομα ἦν Φρονίμη, ἐπὶ ταύτῃ ἔγημε ἄλλην *Creta : ejus*
 γυναῖκα. ἣ δὲ ἐπεσελθοῦσα ἐδικαίευσεν εἶναι καὶ τῷ ἔργῳ *filia Phroni-*
 μητρειῇ τῇ Φρονίμῃ, παρέχουσα τε κακὰ, καὶ πᾶν ἐπ' *ma quomo-*
 αὐτῇ μηχανωμένη· καὶ τέλος, μαχλοσύνην ἐπενείκασα· *do in The-*
 10 οἱ, πείθει τὸν ἄνδρα ταῦτα ἔχειν οὕτω. ὁ δὲ, ἀναγνώ- *ram vene-*
 σθεὶς ὑπὸ τῆς γυναικὸς, ἔργον οὐκ ὅσιον ἐμηχανᾶτο ἐπὶ *rit.*
 τῇ θυγατρὶ. ἦν γὰρ δὴ Θεμίσων ἀνὴρ Θηραῖος ἔμπορος
 ἐν τῇ Ἀξῷ· τοῦτον ὁ Ἐτέαρχος παραλαβὼν ἐπὶ ξεινία,
 ἐξορκοῖ, ἥ μὲν οἱ διηκονήσῃν ὅ, τι ἂν δεηθῇ. ἐπεὶ τε δὲ
 15 ἐξώρκωσε, ἀγαγὼν οἱ παραδιδόει τὴν ἐωῦτοῦ θυγατέρα·
 καὶ ταύτην ἐκέλευε καταποντῶσαι ἀπαγαγόντα. ὁ δὲ
 Θεμίσων, περιημεκτήσας τῇ ἀπάτῃ τοῦ ὅρκου, καὶ δια-
 λυσάμενος τὴν ξεινίην, ἐποίησε τοιαύδε· παραλαβὼν τὴν
 παῖδα ἀπέπλεε. ὥς δὲ ἐγένετο ἐν τῷ πελάγεϊ, ἀπο-
 20 σιεύμενος τὴν ἐξορκωσιν τοῦ Ἐτεάρχου, σχοινίοισι αὐ-
 τὴν διαδῆσας κατήκε ἐς τὸ πέλαγος· ἀνασπάσας δὲ
 ἀπὶκετο ἐς τὴν Θήρην. Ἐνθεῦτεν δὲ τὴν Φρονίμην πα-
 155 *Concubina*
 ραλαβὼν Πολύμνηςος, ἐὼν τῶν Θηραίων ἀνὴρ δόκιμος, *Polymnesti*
 ἐπαλλακεύετο· χρόνου δὲ περιϊόντος ἐξεγένετό οἱ πᾶσις *facta, parit*
 ἰσχνόφωνος καὶ τραυλὸς, τῷ οὖνομα ἐτέθη Βάττος, ὥς *circiter a.*
 5 Θηραῖοί τε καὶ Κυρηναῖοι λέγουσι· ὥς μέντοι ἐγὼ δοκέω, *666. Bat-*
 ἄλλο τι· Βάττος δὲ μετωνομάσθη ἐπεὶ τε ἐς Λιβύην *tum : Battus,*
 ἀπὶκετο, ἀπὸ τε τοῦ χρησηρίου τοῦ γενομένου ἐν Δελ- *Afrorum*
 φοῖσι αὐτῷ, καὶ ἀπὸ τῆς τιμῆς τὴν ἔσχε, τὴν ἐπωνυ- *lingua rex :*
 μίην ποιεύμενος· Λίβυες γὰρ βασιλέα Βάττον καλέουσι. *Pythia Bat-*
 10 καὶ τούτου εἵνεκα δοκέω θεσπίζουσιν τὴν Πυθίην, κα- *to de balbu-*
 λέσαι μιν Λιβυκῇ γλώσσῃ, εἰδυῖαν ὥς βασιλεὺς ἔσαι *tie sua con-*
 ἐν Λιβύῃ. ἐπεὶ τε γὰρ ἠνδρώθη οὗτος, ἦλθε ἐς Δελ- *sulenti quid*
 φούς περὶ τῆς φωνῆς· ἐπειρωτέοντι δέ οἱ χρᾶ ἢ Πυθίῃ *responderit.*
 τάδε,

15 Βάττ', ἐπὶ φωνὴν ἦλθες· ἀναξ δέ σε Φοῖβος Ἀπόλλων
 Ἐς Λιβύην πέμπει μηλοτρόφον οἰκιστῆρα.

[ὥσπερ εἰ εἴποι Ἑλλάδι γλώσσῃ χρεωμένη, “ὦ βα-
 σιλεῦ, ἐπὶ φωνὴν ἦλθες.”] Ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε,

“ὦ ναξ, ἐγὼ μὲν ἤλθον παρὰ σὲ χρησόμενος περὶ τῆς
 “Φωνῆς· σὺ δέ μοι ἄλλα ἀδύνατα χρᾶς, κελεύων Λι- 20
 “βύην ἀποικίζειν· τέω δυνάμει; κοίῃ χειρί;” Ταῦτα
 λέγων, οὐκ ἔπειθε ἄλλα οἱ χρᾶν· ὥς δὲ κατὰ ταῦτα
 ἐθέσπιζέ οἱ ἦ καὶ πρότερον, οἶχετο μεταξὺ ἀπολιπὼν ὁ
 156 Βάττος ἐς τὴν Θήρην. Μετὰ δὲ, αὐτῷ τε τούτῳ καὶ
 τοῖσι ἄλλοισι Θηραίοισι συνεφέρετο παλιγκότως· ἀγνο-
 εῦντες δὲ τὰς συμφορὰς οἱ Θηραῖοι, ἔπεμπον ἐς Δελφοὺς
 περὶ τῶν παρεόντων κακῶν. ἡ δὲ Πυθίη σφί ἔχρησε,
 “συγκτίζουσι Βάττω Κυρήνην τῆς Λιβύης ἄμεινον πρῆ- 3
 “ξιν.” ἀπέξελλον μετὰ ταῦτα τὸν Βάττον οἱ Θηραῖοι
 δύο πεντηκοντέροισι. πλώσαντες δὲ ἐς τὴν Λιβύην οὗτοι,
 οὐ γὰρ εἶχον ὅ, τι ποιέωσι ἄλλο, ὀπίσω ἀπαλλάσσοντο
 ἐς τὴν Θήρην· οἱ δὲ Θηραῖοι καταγομένους ἔβαλλον, καὶ
 ἐκ ἔων τῇ γῇ προσίσχειν, ἀλλ’ ὀπίσω πλώειν ἐκέλευον. 10
 οἱ δὲ, ἀναγκαζόμενοι, ὀπίσω ἀπέπλων· καὶ ἔκτισαν
 νῆσον ἐπὶ Λιβύῃ κειμένην, τῇ οὖνομα, ὥς καὶ πρότερον
 ἐρρήθη, ἐςὶ Πλατέα. λέγεται δὲ ἴση εἶναι ἡ νῆσος τῇ
 157 νῦν Κυρηναίων πόλι. Ταύτην οἰκέοντες δύο ἔτεα, οὐδὲν
 γὰρ σφί χρῆσόν συνεφέρετο, ἓνα αὐτῶν καταλιπόντες,
 οἱ λοιποὶ πάντες ἀπέπλεον ἐς Δελφοὺς· ἀπικόμενοι δὲ
 ἐπὶ τὸ χρηστήριον, ἐχρέωντο, φάμενοι οἰκέειν τε τὴν Λι-
 βύην, καὶ οὐδὲν ἄμεινον πρήσσειν οἰκεῦντες. ἡ δὲ Πυθίη 5
 σφί πρὸς ταῦτα χρᾶ τάδε,

Αἰ τὸ ἐμεῦ Λιβύην μηλοτρόφον οἶδας ἄμεινον,
 Μὴ ἐλθὼν ἐλθόντος, ἄγαν ἄγαμαι σοφίην σευ.

ἀκούσαντες δὲ τούτων οἱ ἀμφὶ τὸν Βάττον, ἀπέπλων
 ὀπίσω· οὐ γὰρ δὴ σφεας ἀπίει ὁ θεὸς τῆς ἀποικίης, 10
 πρὶν δὴ ἀπίκωνται ἐς αὐτὴν Λιβύην. ἀπικόμενοι δὲ ἐς
 τὴν νῆσον, καὶ ἀναλαβόντες τὸν ἔλιπον, ἔκτισαν αὐτῆς
 τῆς Λιβύης χῶρον ἀντίον τῆς νήσου, τῷ οὖνομα ἦν Ἀζι-
 ρις, τὸν νάπαι τε κάλλισαι ἐπ’ ἀμφότερα συγκληῖουσι,
 158 καὶ ποταμὸς τὰ ἐπὶ θάτερα παραρρέει. Τοῦτον οἶκεον
 τὸν χῶρον ἐξ ἔτεα· ἐβδόμῳ δὲ σφεας ἔτει παραιτησά-
 μενοι οἱ Λίβυες, ὥς ἐς ἄμείνονα χῶρον ἄξουσιν, ἀνέγνω-
 σαν ἐκλιπεῖν. ἦγον δὲ σφεας ἐνθεῦτεν οἱ Λίβυες ἀνασῆ-
 σαντες πρὸς ἐσπέρην· καὶ τὸν κάλλισον τῶν χῶρων ἵνα 5

Adversæ
 res Theræ-
 orum ; ora-
 culi monitu
 Battum
 cum duabus
 navibus mit-
 tunt in co-
 loniam : re-
 versos aditu
 arcent : Pla-
 tea inhabi-
 tur a. 640.

Biennio
 post coloni
 Pythia con-
 sulta, in Li-
 byam trans-
 gressi Azir
 habitant.

Septimo an-
 no Libyes
 eos alio tra-
 ducunt : Ira-
 sa regio : fons
 Apollinis ;

διεξιόντες οἱ Ἕλληνες μὴ ἴδοιεν, συμμετρησάμενοι τὴν
 ὥρην τῆς ἡμέρας, νυκτὸς παρεξῆγον. ἔσι δὲ τῷ χώρῳ
 τούτῳ οὖνομα Ἰρασα. ἀγαγόντες δὲ σφεας ἐπὶ κρήνην
 λεγομένην εἶναι Ἀπόλλωνος, εἶπαν, “Ἄνδρες Ἕλληνες,
 10 “ ἐνθαῦτα ὑμῖν ἐπιτήδεον οἰκέειν· ἐνθαῦτα γὰρ ὁ ἔρανὸς
 “ τέτρεται.” Ἐπὶ μὲν νυν Βάττεώ τε τοῦ οἰκισέω τῆς
 ζόης, ἄρξαντος ἐπὶ τεσσεράκοντα ἔτεα, καὶ τοῦ παιδὸς
 αὐτοῦ Ἀρκεσίλεω ἄρξαντος ἐκκαίδεκα ἔτεα, οἴκεον οἱ
 Κυρηναῖοι, ἐόντες τοσοῦτοι, ὅσοι ἀρχὴν ἐς τὴν ἀποικίην
 5 ἐξάλησαν· ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου, Βάττεω τοῦ Εὐδαίμονος
 καλεομένου, Ἕλληνας πάντας ὤρμησε χρήσασα ἡ Πυ-
 θίη πλέειν, συνοικήσοντας Κυρηναίοισι Λιβύην. ἐπεκα-
 λέοντο γὰρ οἱ Κυρηναῖοι ἐπὶ γῆς ἀναδασμῷ· ἔχρησε δὲ
 ὧδε ἔχοντα,

10 Ὅς δέ κεν ἐς Λιβύην πολυήρατον ὕσερον ἔλθῃ
 Γᾶς ἀναδαιομένας, μετὰ οἱ ποκά φامي μελήσειν.

συλλεχθέντος δὲ ὁμίλου πολλοῦ ἐς τὴν Κυρήνην, περι-
 ταμνόμενοι γῆν πολλὴν οἱ περὶοικοι Λίβυες καὶ ὁ βασι-
 λεὺς αὐτῶν, τῷ οὖνομα ἦν Ἀδικράν, οἷα τῆς τε χώρας
 15 σερισκόμενοι, καὶ περιῦβριζόμενοι ὑπὸ τῶν Κυρηναίων,
 πέμψαντες ἐς Αἴγυπτον ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ἀπρίῃ
 τῷ Αἰγύπτου βασιλεῖ. ὁ δὲ, συλλέξας στρατὸν Αἰγυ-
 πτίων πολλόν, ἔπεμπε ἐπὶ τὴν Κυρήνην· οἱ δὲ Κυρη-
 ναῖοι ἐκστρατευσάμενοι ἐς Ἰρασα χώρον, καὶ ἐπὶ κρήνην
 20 Θέσην, συνέβαλόν τε τοῖσι Αἰγυπτίοισι, καὶ ἐνίκησαν
 τῇ συμβολῇ. ἅτε γὰρ οὐ πεπειρημένοι πρότερον οἱ Αἰ-
 γύπτιοι Ἑλλήνων, καὶ παραχρεώμενοι, διεφθάρησαν
 οὕτω, ὥςτε ὀλίγοι τινὲς αὐτέων ἀπενόσησαν ἐς Αἴγυ-
 πτον. ἀντὶ τούτων Αἰγύπτιοι κατὰ ταῦτά ἐπιμεμ-
 φόμενοι Ἀπρίῃ, ἀπέσκησαν ἀπ’ αὐτοῦ. Τούτου δὲ τοῦ
 Βάττεω γίνεται πᾶσι Ἀρκεσίλεως, ὃς βασιλεύσας,
 πρῶτα τοῖσι ἐωῦτοῦ ἀδελφεοῖσι ἐσασίασε, ἐς ὃ μιν οὐ-
 τοι ἀπολιπόντες οἴχοντο ἐς ἄλλον χώρον τῆς Λιβύης· καὶ
 5 ἐπ’ ἐωῦτῶν βαλλόμενοι, ἔκτισαν πόλιν ταύτην, ἣ τότε
 καὶ νῦν Βάρκη καλεῖται· κτίζοντες δ’ ἅμα αὐτὴν, ἀπι-
 σᾶσι ἀπὸ τῶν Κυρηναίων τοὺς Λίβυας. μετὰ δὲ, Ἀρκε-
 σίλεως ἐς τοὺς ὑποδεξαμένους τε τῶν Λιβύων, καὶ ἀπο-

Cyrene con-
 dicitur a. 632.

159

Batti I. re-
 gnum ab a.
 640 ad 600:
 Arcesilai I.
 ab a. 600. ad
 584: sub
 Batto II. qui
 Felix dictus,
 Graeci ora-
 culo in Cy-
 renen evoca-
 cati: Libyes
 exuti agro:
 Aegyptii
 praelio a
 Cyrenæis
 victi a. 570.
 [2, 161.]

160

Arcesilaus
 II. regnat
 circiter ab
 a. 560: dis-
 cidium fra-
 ternum:
 urbs Barce:
 Libyum vi-
 ctoria: mor-
 tem Arce-
 silai a Lear-

cho fratre
suffocati ul-
ciscitur E-
ryxo uxor.

161

Succedit a.
circiter 530.
Battus III.
debilis pe-
dibus: Cy-
renæi ora-
culo jussi
petunt a
Mantinen-
sibus corre-
ctorem suæ
civitatis:
datus Demo-
nax: quo-
modo is eam
correxerit.

162

Arcesilaus
III. rex cir-
ca a. 530.
non ferens
instituta
Démona-
ctis, expul-
sus profugit
Samum;
Pheretima
ejus mater,
in Cyprum;
Evelthon Sa-
laminis rex,
a Phereti-
ma exerci-
tum rogatus,
non dat.

ζάντας τῆς αὐτῆς τέττας, ἐσρατεύετο· οἱ δὲ Λίβυες δέισαν-
τες αὐτὸν, οἴχοντο φεύγοντες πρὸς τῆς ἡοίους τῶν Λιβύων. 10
ὁ δὲ Ἀρκεσίλεως εἶπετο φεύγεσσι· ἐς ὃ ἐν Λεύκωνί τε τῆς
Λιβύης ἐγένετο ἐπιδιώκων, καὶ ἔδοξε τοῖσι Λίβυσι ἐπι-
θέσθαι οἱ. συμβαλόντες δὲ ἐνίκησαν τοὺς Κυρηναίους
τοσοῦτο, ὥς ἐπτακισχιλίους ὀπλίτας Κυρηναίων ἐν-
θαῦτα πεσέειν. μετὰ δὲ τὸ τρωμα τοῦτο, Ἀρκεσίλεων 15
μὲν κάμνοντά τε καὶ φάρμακον πεπωκότα, ὁ ἀδελφεὸς
Λέαρχος ἀποπνίγει. Λέαρχον δὲ ἡ γυνὴ ἡ Ἀρκεσίλεω
δόλῳ κτείνει, τῇ οὖνομα ἦν Ἐρυξώ. Διεδέξατο δὲ τὴν
βασιληίην τοῦ Ἀρκεσίλεω ὁ πάϊς Βάττος, χωλὸς τε
ἑὼν, καὶ οὐκ ἀρτίπους. οἱ δὲ Κυρηναῖοι πρὸς τὴν κατα-
λαβοῦσαν συμφορὴν, ἐπεμπον ἐς Δελφοὺς, ἐπειρησομέ-
νους ὅν τινα τρόπον κατασησάμενοι, κάλλιψα ἂν οἰκέοιεν. 5
ἡ δὲ Πυθίη ἐκέλευε ἐκ Μαντινέης τῆς Ἀρκάδων καταρ-
τισῆσθαι ἀγαγέσθαι. αἴτεον ὦν οἱ Κυρηναῖοι, καὶ οἱ
Μαντινέες ἔδοσαν ἄνδρα τῶν ἀσῶν δοκιμώτατον, τῷ
οὖνομα ἦν Δημόναξ. οὗτος ὦν ὠνήρ ἀπικόμενος ἐς τὴν
Κυρήνην, καὶ μαθὼν ἕκαστα, τοῦτο μὲν, τριφύλους ἐποί- 10
ησέ σφεας, τῇδε διαθείς· Θηραίῳ μὲν γὰρ καὶ τῶν
περιοίκων μίαν μοῖρην ἐποίησε· ἄλλην δὲ, Πελοποννη-
σίῳν καὶ Κρητῶν· τρίτην δὲ, νησιωτέων πάντων· τὸτο
δὲ, τῷ βασιλεῖ Βάττῳ τεμένεα ἐξελιὼν, καὶ ἰρωσύνας,
τὰ ἄλλα πάντα τὰ πρότερον εἶχον οἱ Βασιλῆες, ἐς μέσον 15
τῷ δήμῳ ἔθηκε. Ἐπὶ μὲν δὴ τούτου τοῦ Βάττεω, οὕτω
διετέλεε ἔρῳτα· ἐπὶ δὲ τοῦ τούτου παιδὸς Ἀρκεσίλεω
πολλὴ ταραχὴ περὶ τῶν τιμῶν ἐγένετο. Ἀρκεσίλεως
γὰρ ὁ Βάττου τε τοῦ χωλοῦ καὶ Φερετίμης, οὐκ ἔφη
ἀνέξεσθαι κατὰ τὰ ὁ Μαντινεὺς Δημόναξ ἔταξε, ἀλλὰ 5
ἀπαίτεε τὰ τῶν προγόνων γέρεα. ἐνθεῦτεν ζασιάζων
ἐσώθη, καὶ ἔφυγε ἐς Σάμον· ἡ δὲ μήτηρ οἱ ἐς Σαλα-
μῖνα τῆς Κύπρου ἔφυγε. τῆς δὲ Σαλαμῖνος τοῦτον τὸν
χρόνον ἐπεκράτεε Εὐέλθων, ὃς τὸ ἐν Δελφοῖσι θυμική-
ριον ἔὼν ἀξιοθέητον ἀνέθηκε, τὸ ἐν τῷ Κορινθίῳ θη- 10
σαυρῷ κέεται. ἀπικομένη δὲ παρὰ τοῦτον ἡ Φερετίμη,
ἐδέετο στρατιῆς, ἣ κατάξει σφέας ἐς τὴν Κυρήνην. ὁ δὲ
γε Εὐέλθων πᾶν μᾶλλον ἢ στρατιὴν οἱ ἐδίδου· ἡ δὲ, λαμ-
βάνουσα τὸ διδόμενον, καλὸν μὲν ἔφη καὶ τοῦτο εἶναι,

15 κάλλιον δὲ ἐκεῖνο, τὸ δοῦναί οἱ δεομένην στρατιήν· τοῦτο
 γὰρ ἐπὶ παντὶ τῷ διδομένῳ ἔλεγε. τελευταῖόν οἱ ἐξέ-
 πεμψε δῶρον ὁ Εὐέλθων ἄτρακτον χρύσειον καὶ ἡλακά-
 την, προστῆν δὲ καὶ εἴριον· εἰπάσης δὲ αὐτὶς τῆς Φερε-
 τίμης τῷ αὐτῷ ἔπος, ὁ Εὐέλθων ἔφη, τοιούτοις γυναικάς
 δωδέεσθαι, ἀλλ' οὐ στρατιῇ. Ὁ δὲ Ἀρκεσίλεως τοῦτον
 τὸν χρόνον ἑὼν ἐν Σάμῳ, συνήγειρε πάντα ἄνδρα ἐπὶ
 γῆς ἀναδασμῷ. συλλεγομένου δὲ στρατοῦ πολλοῦ, ἐσάλη
 ἐς Δελφοὺς Ἀρκεσίλεως, χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ περὶ
 5 κατόδου. ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ τάδε, “ Ἐπὶ μὲν τέσσε-
 “ ρας Βάττους, καὶ Ἀρκεσίλεως τέσσερας, ὀκτὼ ἀνδρῶν
 “ γενεάς, διδοῖ ὑμῖν Λοξίης βασιλεύειν Κυρήνης· πλέον
 “ μέντοι τούτῃ εἰδὲ πειρᾶσθαι παραινέει. σὺ μέντοι ἦστυ-
 “ χος εἶναι, κατελθὼν ἐς τὴν σεωῦτᾰ. ἦν δὲ τὴν κάμινον
 10 “ εὖρης πλέην ἀμφορέων, μὴ ἐξοπτήσης τοὺς ἀμφορέας,
 “ ἀλλ' ἀπόπεμπε κατ' οὖρον· εἰ δὲ ἐξοπτήσης τὴν κά-
 “ μινον, μὴ ἐσέλθῃς ἐς τὴν ἀμφίρρυτον· εἰ δὲ μὴ, ἀπο-
 “ θανέειαι καὶ αὐτὸς, καὶ ταῦρος ὁ καλλισεύων.” Ταῦ-
 τα ἡ Πυθίη Ἀρκεσίλεω χρᾶ. ὁ δὲ, παραλαβὼν τοὺς ἐκ
 τῆς Σάμου, κατῆλθε ἐς τὴν Κυρήνην· καὶ ἐπικρατήσας
 τῶν πρηγμάτων, τοῦ μαντηίου οὐκ ἐμέμνητο, ἀλλὰ δί-
 5 κας τοὺς ἀντιςασιώτας αἵτεε τῆς ἐωῦτοῦ φυγῆς. τῶν
 δὲ οἱ μὲν τοπαράπαν ἐκ τῆς χώρας ἀπαλλάσσοντο, τοὺς
 δὲ τινὰς χειρωσάμενος ὁ Ἀρκεσίλεως ἐς Κύπρον ἀπέ-
 σειλε ἐπὶ διαφθορῇ. τούτους μὲν νυν Κνίδιοι ἀπενει-
 χθέντας πρὸς τὴν σφετέρην, ἐρρύσαντο, καὶ ἐς Θήρην
 10 ἀπέσειλαν. ἑτέρους δὲ τινὰς τῶν Κυρηναίων ἐς πύργον
 μέγαν Ἀγλωμάχου καταφυγόντας ἰδιωτικόν, ὕλην πε-
 ρινήσας ὁ Ἀρκεσίλεως ἐνέπρησε. μαθὼν δὲ ἐπ' ἐξεργα-
 σμένοις τὸ μαντήϊον ἐὼν τοῦτο, ὅτι μιν ἡ Πυθίη οὐκ ἔα
 εὐρόντα ἐν τῇ καμίνῳ τοὺς ἀμφορέας ἐξοπτῆσαι, ἔργετο
 15 ἐκὼν τῆς τῶν Κυρηναίων πόλις, δειμαίνων τε τὸν κε-
 χρημένον θάνατον, καὶ δοκέων ἀμφίρρυτον τὴν Κυρήνην
 εἶναι. εἶχε δὲ γυναικα συγγενέα ἐωῦτοῦ, θυγατέρα δὲ
 τοῦ τῶν Βαρκαίων βασιλῆος, τῷ οὖνομα ἦν Ἀλαζίρ·
 παρὰ τοῦτον ἀπικνέεται· καὶ μιν Βαρκαῖοί τε ἄνδρες,
 20 καὶ τῶν ἐκ Κυρήνης φυγάντων τινὲς καταμαθόντες ἀγο-

163

Arcesilaus
 exercitu Sa-
 mi coacto,
 Delphis A-
 pollinem
 consultit.

164

Recuperato
 regno, ad-
 versarios
 ultus, vitan-
 di fati causa
 exsulans
 Barcae apud
 socerum, ibi
 cum eo in-
 terfiscitur.

165

*Pheretima
loco absen-
tis filii re-
gnum admi-
nistrans,
post ejus
necem in
Ægyptum
confugit.*

ράζοντα, κτείνουσι· πρὸς δὲ, καὶ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ
Ἀλαζῖρα. Ἀρκεσίλεως μὲν νυν εἴτε ἐκὼν εἴτε ἄκων
ἀμαρτῶν τοῦ χρησμοῦ, ἐξέπλησε μοίρην τὴν ἐωῦτοῦ.
Ἡ δὲ μήτηρ Φερετίμη, τέως μὲν ὁ Ἀρκεσίλεως ἐν τῇ
Βάρκῃ διαιτᾶτο ἐξεργασμένος ἐωῦτ᾽ κακὸν, ἡ δὲ εἶχε
αὐτῇ τοῦ παιδὸς τὰ γέρεα ἐν Κυρήνῃ, καὶ τᾶλλα νεμο-
μένη, καὶ ἐν βουλῇ παρίζουσα· ἐπεὶ τε δὲ ἔμαθε ἐν τῇ
Βάρκῃ ἀποθανόντα οἱ τὸν παῖδα, φεύγουσα οἰχώκεε ἐς
Αἴγυπτον. ἦσαν γάρ οἱ ἐκ τοῦ Ἀρκεσίλεω εὐεργεσίαι ἐς
Καμδύσεα τὸν Κύρου πεποιημέναι· οὗτος γὰρ ἦν ὁ Ἀρ-
κεσίλεως, ὃς Κυρήνην Καμδύσῃ ἔδωκε, καὶ φόρον ἐτά-
ξατο. ἀπικομένη δὲ ἐς Αἴγυπτον ἡ Φερετίμη, Ἀρυάνδεω
ικέτις ἔζετο, τιμωρῆσαι ἐωῦτῇ κελεύουσα· προῖσχομένη 10

166

*Aryandes
Ægypti
prætor, a
Cambyse
constitutus:
aurum Da-
ricum et ar-
gentum A-
ryandicum.*

πρόφασιν, ὡς διὰ τὸν μηδισμόν ὁ παῖς οἱ τέθνηκε. Ὁ
δὲ Ἀρυάνδης ἦν οὗτος τῆς Αἰγύπτου ὑπαρχος ὑπὸ
Καμδύσεω κατεσεύς· ὃς ὑσέρῳ χρόνῳ τούτων παρυσέ-
μενος Δαρείῳ διεφθάρη. πυθόμενος γὰρ καὶ ἰδὼν Δα-
ρεῖον ἐπιθυμέοντα μνημόσυνον ἐωῦτ᾽ λιπέσθαι, τοῦτο 5
τὸ μὴ ἄλλω εἴῃ βασιλεῖ κατεργασμένον, ἐμιμέετο τοῦ-
τον· ἐς ὃ ἔλαβε τὸν μισθόν. Δαρεῖος μὲν γὰρ χρυσίον
καθαρώτατον ἀπεψήσας ἐς τὸ δυνατώτατον, νόμισμα
ἐκόψατο· Ἀρυάνδης δὲ ἄρχων Αἰγύπτου, ἀργύριον
τῷτὸ τοῦτο ἐποίηε· καὶ νῦν ἐςὶ ἀργύριον καθαρώτατον 10
τὸ Ἀρυανδικόν. μαθὼν δὲ Δαρεῖός μιν ταῦτα ποιεῦντα,
αἰτίην οἱ ἄλλην ἐπενείκας, ὥς οἱ ἐπανισέατο, ἀπέκτεινε.

167

*Aryandes
Pheretimæ
dat copias
omnes pe-
destres et
nauticas,
ducibus A-
maside Ma-
raphio et
Badre Pa-
sargada:
consilium
Aryandis
videri fuis-
se, ut subi-
geret Liby-
am.*

Τότε δὲ οὗτος ὁ Ἀρυάνδης κατοικτεῖρας Φερετίμην, διδοῖ
αὐτῇ στρατὸν τὸν ἐξ Αἰγύπτου ἅπαντα, καὶ τὸν πεζὸν καὶ
τὸν ναυτικόν· στρατηγὸν δὲ τοῦ μὲν πεζοῦ, Ἀμασιν ἀπέ-
δεξε, ἄνδρα Μαράφιον· τοῦ δὲ ναυτικοῦ Βάδρην, ἐόντα
Πασαργάδην γένος. πρὶν δὲ ἡ ἀποσεῖλαι τὴν στρατιήν, ὃ 5
Ἀρυάνδης πέμψας ἐς τὴν Βάρκην κήρυκα, ἐπυνθάνετο
τίς εἴη ὁ Ἀρκεσίλεων ἀποκτείνας. οἱ δὲ Βαρκαῖοι αὐτοὶ
ὑποδεκέατο πάντες· πολλὰ τε γὰρ καὶ κακὰ πάσχειν
ὑπ' αὐτοῦ. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ἀρυάνδης, οὕτω δὴ
τὴν στρατιήν ἀπέσειλε ἅμα τῇ Φερετίμῃ. αὕτη μὲν νυν 10
αἰτίῃ πρόσχημα τοῦ λόγου ἐγίνετο· ἀπεπέμπετο δὲ ἡ
στρατιή, ὡς ἐμοὶ δοκέειν, ἐπὶ Λιβύων κατασροφῇ. Λι-

βύων γὰρ δὴ ἔθνεα πολλὰ καὶ παντοῖά ἐσι· καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ὀλίγα, βασιλέος ἦν ὑπήκοα, τὰ δὲ πλέω ἐφρόν-
 15 τιζε Δαρείου οὐδέν.

ΟΙΚΕΟΥΣΙ δὲ κατὰ τὰδε ΛΙΒΥΕΣ, ἀπ' Αἰγύπτου 168
 ἀρξάμενοι· πρῶτοι Ἀδυρμαχίδαι Λιβύων κατοίκην-
 ται, οἱ νόμοισι μὲν τὰ πλέω Αἰγυπτίοισι χρέωνται, *Libyæ popu-
 lorum descri-
 ptio: Adyr-
 machidæ,
 primi ab Æ-
 gypto usque ad
 portum Plynum.*
 ἐσθῆτα δὲ φορέεσι οἷον περ οἱ ἄλλοι Λίβυες. αἱ δὲ γυναῖ-
 5 κες αὐτῶν, ψέλιον περὶ ἐκατέρῃ τῶν κνημέων φορέουσι
 χάλκεον· τὰς κεφαλὰς δὲ κομῶσαι, τοὺς φθεῖρας ἐπεὰν
 λάβωσι τοὺς ἐωϋτῆς ἐκάσῃ ἀντιδᾶκνει, καὶ οὕτω ῥίπτει.
 οὗτοι δὲ μοῦνοι Λιβύων τοῦτο ἐργάζονται· καὶ τῷ βασι-
 λέϊ μοῦνοι τὰς παρθέλους μελλούσας συνοικέειν ἐπιδει-
 10 κνύουσι· ἡ δὲ ἂν τῷ βασιλεῖ ἀρεσὴ γένηται, ὑπὸ τούτου
 διαπαρθενεύεται. παρήκουσι δὲ οὗτοι οἱ Ἀδυρμαχίδαι
 ἀπ' Αἰγύπτου μέχρι λιμένος, τῷ οὐνομα Πλυνός ἐσι.
 Τούτων δὲ ἔχονται Γιλιγάμμαι, νεμόμενοι τὴν πρὸς 169
 ἐσπέρην χώραν, μέχρι Ἀφροδισιάδος νήσου. ἐν δὲ τῷ *Giligamma, a
 portu Plyno
 usque ad insu-
 lam Aphrodi-
 siadem: Platea
 insula, Mene-
 lai portus et A-
 ziris: nascitur
 Silphium a
 Platea usque
 ad os Syrtis.*
 μεταξὺ τούτου χώρῃ ἢ τε Πλατέα νήσος ἐπικέεται, τὴν
 ἔκτισαν Κυρηναῖοι· καὶ ἐν τῇ ἡπείρῃ Μενελάιος λιμὴν
 5 ἐσι, καὶ Ἀζιρίς, τὴν οἱ Κυρηναῖοι οἴκεον· καὶ τὸ Σίλ-
 φιον ἀρχεται ἀπὸ τούτου. παρήκει δὲ ἀπὸ Πλατέης
 νήσου, μέχρι τοῦ σώματος τῆς Σύρτιος τὸ Σίλφιον. νό-
 μοισι δὲ χρέωνται οὗτοι παραπλησίοισι τοῖσι ἑτέροισι.
 Γιλιγαμμέων δὲ ἔχονται τὸ πρὸς ἐσπέρης Ἀσβύσαι· 170
 οὗτοί τοι ὑπὲρ Κυρήνης οἰκέουσι. ἐπὶ θάλασσαν δὲ οὐ
 κατήκουσι Ἀσβύσαι· τὸ γὰρ παρὰ θάλασσαν Κυρηναῖοι
 νέμονται. τεθριπποβάται δὲ οὐκ ἦκιστα ἀλλὰ μάλιστα Λι-
 5 βύων εἰσὶ· νόμους δὲ τὰς πλεῦνας μιμέεσθαι ἐπιτηδεύουσι
 τὰς Κυρηναίων. Ἀσβυσέων δὲ ἔχονται τὸ πρὸς ἐσπέρης 171
 Αὐσχίσαι· ἔτοι ὑπὲρ Βάρκης οἰκέεσι, κατήκοντες ἐπὶ
 θάλασσαν κατ' Εὐεσπερίδας. Αὐσχισέων δὲ κατὰ μέσον
 τῆς χώρας οἰκέουσι Κάβαλες, ὀλίγον ἔθνος, κατήκον-
 5 τες ἐπὶ θάλασσαν κατὰ Ταύχειρα πόλιν τῆς Βαρκαίης·
 νόμοισι δὲ τοῖσι αὐτοῖσι χρέωνται τοῖσι καὶ οἱ ὑπὲρ Κυ-
 ρήνης. Αὐσχισέων δὲ τούτων τὸ πρὸς ἐσπέρης ἔχονται
 Νασαμῶνες, ἔθνος ἐὼν πολλόν· οἱ τὸ θέρος καταλεί-
 172
 ποντες ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ τὰ πρόβατα, ἀναβαίνουσι ἐς
 Αὐγίλα χώραν ὁπωριεῦντες τοὺς φοίνικας· οἱ δὲ, πολλοὶ
*Auschisæ, supra
 Barcam, attin-
 gentes mare ad
 Euesperidas:
 Cabales, in me-
 dia regione
 Auschisarum,
 ad mare circa
 Tauchira oppi-
 dum. 172
 Nasamones,
 Auschisis ad
 occasum fini-
 timi.*

καὶ ἀμφιλαφές πεφύκασι, πάντες ἐόντες καρποφόροι. τὰς δὲ ἀττελέβους ἐπεὰν θηρεύσωσι, αὐήναντες πρὸς τὸν ἥλιον, καταλέουσι, καὶ ἔπειτα ἐπὶ γάλα ἐπιπάσσοντες, πίνουσι. γυναῖκας δὲ νομίζοντες πολλὰς ἔχειν ἕκαστος, [ἐπίκοινον αὐτέων τὴν μίξιν ποιεῦνται.] τρόπῳ παραπλησίῳ τῷ καὶ Μασσαγέται, ἐπεὰν σκίπωνα προσήσωνται, μίσγονται. πρῶτον δὲ γαμέοντος Νασαμῶνος ἀνδρὸς, νόμος ἐστὶ τὴν νύμφην νυκτὶ τῇ πρώτῃ διὰ πάντων διεξελθεῖν τῶν δαιτυμόνων μισγομένην· τῶν δὲ ὡς ἕκαστός οἱ μιχθῇ, διδοῖ δῶρον τὸ ἄνδρῳ ἔχῃ φερόμενος ἐξ οἴκου. Ὀρκίοισι δὲ καὶ μαντικῇ χρέωνται τοιῷδε· ὀμνύουσι μὲν τοὺς παρὰ σφίσι ἄνδρας δικαιοτάτους καὶ ἀρίστους λεγομένους γενέσθαι τούτους, τῶν τύμβων ἀπτόμενοι· μαντεύονται δὲ ἐπὶ τῶν προγόνων φοιτέοντες τὰ σήματα· καὶ κατευξάμενοι, ἐπικατακοιμούνται· τὸ δ' ἂν ἴδῃ ἐν τῇ ὄψει ἐνύπνιον, τούτῳ χρῶνται. πῖσισι δὲ τοιησίδε χρέωνται· ἐκ τῆς χειρὸς διδοῖ πιεῖν, καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς τοῦ ἐτέρου πίνει· ἢ δὲ μὴ ἔχῃσι ὕγρὸν μηδὲν, οἱ δὲ τῆς χαμάθεν σποδοῦ λαβόντες λείχουσι. Νασαμῶσι δὲ προσόμουροι εἰσι Ψύλλοι· οὗτοι ἐξαπολώλασι τρόπῳ τοιῷδε· ὁ νότος σφί πνέων ἄνεμος τὰ ἔλυτρα τῶν ὑδάτων ἐξηύηνε· ἢ δὲ χώρα σφί πᾶσα ἐντὸς ἐοῦσα τῆς Σύρτιος, ἣν ἄνυδρος· οἱ δὲ βουλευσάμενοι κοινῷ λόγῳ, ἐσρατεύοντο ἐπὶ τὸν νότον· (λέγω δὲ ταῦτα τὰ λέγουσι Λίβυες) καὶ ἐπεὶ τε ἐγίνοντο ἐν τῇ ψάμμῳ, πνεύσας ὁ νότος κατέχωσε σφεας· ἐξαπολομένων δὲ τουτέων, ἔχουσι τὴν χώραν οἱ Νασαμῶνες. Τουτέων δὲ κατύπερθε πρὸς νότον ἄνεμον, ἐν τῇ θηριώδεϊ οἰκέουσι Γαράμαντες, οἱ πάντα ἄνθρωπον φεύγουσι, καὶ παντὸς ὀμιλίην· καὶ οὔτε ὄπλον ἐκτέαται ἀρήϊον οὐδὲν, οὔτε ἀμύνεσθαι ἐπιστάται. Οὗτοι μὲν δὴ κατύπερθε οἰκέουσι Νασαμῶνων· τὸ δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν ἔχονται τὸ πρὸς ἐσπέρης Μάκαι, οἱ λόφους κείρονται· τὸ μὲν μέσον τῶν τριχῶν ἀνιέντες αὔξεσθαι, τὰ δὲ ἐνθεν καὶ ἐνθεν κείροντες ἐν χροῖ· ἐς δὲ τὸν πόλεμον, σρουθῶν καταγαίων δορὰς φορέουσι προβλήματα. διὰ δὲ αὐτῶν Κίνυψ ποταμὸς ῥέων ἐκ λόφου καλυμένου Χαρίτων, ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ. ὁ δὲ λόφος

173

Psylli, intra
Syrten : ho-
rum terra,
ipsis extinctis,
Nasamonum
facta.

174

Nasamonibus
confines, ad
austrum, in re-
gione belluosa,
Garamantes.
(Gamphasan-
tes.)

175

Ad occasum,
in maritimo
tractu, Macæ :
flumen Cinyps,
et Collis Gra-
tiarum, distans
a mari stadia
cc.

ἔτος ὁ Χαρίτων δασὺς ἰδησίᾳ ἐσι, ἐσθης τῆς ἄλλης τῆς προ-
 καταλεχθείσης Λιβύης ψιλῆς· ἀπὸ θαλάσσης δὲ ἐς
 αὐτὸν σάδιοι διηκόσιοί εἰσι. Μακέων δὲ τουτέων ἐχό- 176
 μανοὶ Γίνδανές εἰσι· τῶν αἱ γυναῖκες περισφύρια δερ- *Gindanes,*
 μάτων πολλὰ ἐκάσῃ φορέει κατὰ τοιόνδε τι, ὡς λέγεται· *juxta Ma-*
 κατ' ἄνδρα ἕκασον μιχθέντα περισφύριον περιδέεται· ἢ *cas.*
 5 δ' ἂν πλεῖσα ἔχη, αὕτη ἀρίστη δέδοκται εἶναι, ὡς ὑπὸ
 πλείσων ἀνδρῶν φιληθεῖσα. Ἀκτὴν δὲ προέχουσιν ἐς 177
 τὸν πόντον τούτων τῶν Γινδάνων νέμονται Λωτοφάγοι· *Lotophagi,*
 οἱ τὸν καρπὸν μένον τῷ λωτῷ τρώγοντες ζώεσι. ὁ δὲ τοῦ *in maritima*
 λωτοῦ καρπὸς, ἔστι μέγαθος ὅσον τε τῆς σχίνου· γλυκύ- *ora Ginda-*
 5 τητα δὲ, τοῦ φοίνικος τῷ καρπῷ προσείκελος. ποιεῦν- *num.*
 ται δὲ ἐκ τοῦ καρποῦ τούτου οἱ Λωτοφάγοι καὶ οἶνον.
 Λωτοφάγων δὲ τὸ παρὰ θαλάσσαν ἔχονται Μάχλυες, 178
 τῷ λωτῷ μὲν καὶ οὗτοι χρεώμενοι, ἀτὰρ ἡσσόν γε τῶν *Machlyes, a*
 πρότερον λεχθέντων. κατήκουσι δὲ ἐπὶ ποταμὸν μέγαν, *Lotophagis*
 τῷ οὐνομα Τρίτων ἐσί· ἐκδίδοι δὲ οὗτος ἐς λίμνην μεγά- *ad Tritonem*
 5 λην Τριτωνίδα· ἐν δὲ αὐτῇ νῆσος ἐνι, τῇ οὐνομα Φλά. *fluvium: pa-*
 ταύτην δὲ τὴν νῆσον Λακεδαιμονίοισι φασὶ λόγιον εἶναι *lus Tritonis,*
 κτίσαι. Ἔστι δὲ καὶ ὁδε λόγος λεγόμενος· Ἰήσωνα, ἐπεὶ 179
 τέ οἱ ἐξεργάσθη ὑπὸ τῷ Πηλίῳ ἢ Ἀργῷ, ἐσθόμενον ἐς *Jason ante*
 αὐτὴν ἄλλην τε ἐκατόμβην, καὶ δὴ καὶ τρίποδα χάλκεον, *iter Colchi-*
 περιπλώειν Πελοπόννησον, βουλόμενον ἐς Δελφοὺς ἀπι- *cum Delphos*
 5 κέσθαι· καὶ μιν ὡς πλέοντα γενέσθαι κατὰ Μαλέην, *navigans, a-*
 ὑπολαβεῖν ἄνεμον βορρῆν, καὶ ἀποφέρειν πρὸς τὴν Λιβύην· *quilone ab-*
 πρὶν δὲ κατιδέσθαι γῆν, ἐν τοῖσι βράχεσι γενέσθαι λί- *reptus in*
 μνης τῆς Τριτωνίδος. καὶ οἱ ἀπορέοντι τὴν ἐξαγωγὴν *Libyam et*
 λόγος ἐστὶ φανῆναι Τρίτωνα, καὶ κελεύειν τὸν Ἰήσωνα *in brevia*
 10 ἐωῦτ' ἰδοῦναι τὸν τρίποδα· φάμενόν σφι καὶ τὸν πόρον *paludis Tri-*
 δεῖξαι, καὶ ἀπήμονας ἀποσελέειν. πειθομένου δὲ τοῦ *tonidis, ex-*
 Ἰήσονος, οὕτω δὴ τὸν τε διέκπλοον τῶν βραχέων δεικνύ- *eundi ratio-*
 ναι τὸν Τρίτωνα σφι, καὶ τὸν τρίποδα θεῖναι ἐν τῷ ἐωῦ- *nem doctus*
 τοῦ ἱρῷ· ἐπιθεσπίσαντά τε τῷ τρίποδι, καὶ τοῖσι σὺν *a Tritone*
 15 Ἰήσωνι σημήναντα τὸν πάντα λόγον, ὡς ἐπεὰν τὸν τρί- *pretio tripo-*
 ποδα κομίσῃται τῶν ἐκγόνων τις τῶν ἐν τῇ Ἀργοῖ συμ- *dis ærei: fa-*
 πλεόντων, τότε ἐκατὸν πόλιας οἰκῆσαι περὶ τὴν Τριτω- *bula de hoc*
 νίδα λίμνην Ἑλληνίδας, πᾶσαν εἶναι ἀνάγκην. ταῦτα *tripode.*
 ἀκούσαντας τοὺς ἐπιχωρίους τῶν Λιβύων, κρύψαι τὸν

180

Aüsenses, contermini Machlyum: dea indigena, Minerva, culta festo anniversario: scutum et galea Græcis ab Ægypto tradita.

τρίποδα. Τούτων δὲ ἔχονται τῶν Μαχλύων Αὔσεις· οὗτοι δὲ καὶ οἱ Μάχλυες πέριξ τὴν Τριτωνίδα λίμνην οἰκέουσι· τὸ μέσον δὲ σφί οὐρίζει ὁ Τρίτων. καὶ οἱ μὲν Μάχλυες τὰ ὀπίσω κομέουσι τῆς κεφαλῆς· οἱ δὲ Αὔσεις, τὰ ἔμπροσθεν. ὁρτῇ δὲ ἐνιαυσίῃ Ἀθηναίης αἱ παρ-⁵ θένοι αὐτῶν δίχα διαστᾶσαι, μάχονται πρὸς ἀλλήλας λίθοισί τε καὶ ξύλοισι, τῇ αὐθιγένει θεῷ λέγουσαι τὰ πάτρια ἀποτελέειν, τὴν Ἀθηναίην καλέομεν. τὰς δὲ ἀποθνηκούσας παρθένους ἐκ τῶν τραυμάτων, ψευδοπαρθένους καλέουσι. πρὶν δ' ἀνεῖναι αὐτὰς μάχεσθαι,¹⁰ τάδε ποιεῦσι· κοινῇ παρθένον τὴν καλλιστεύουσαν ἐκάστοτε κοσμήσαντες κυνῇ τε Κορινθίῃ καὶ πανοπλίῃ Ἑλληνικῇ, καὶ ἐπ' ἄρμα ἀναβιδάσαντες, περιάγουσι τὴν λίμνην κύκλῳ. ὅτέοισι δὲ τοπάλαι ἐκόσμεον τὰς παρθέ-¹⁵ νους, πρὶν ἢ σφί Ἕλληνας παροικισθῆναι, οὐκ ἔχω εἶπαι· δοκέω δ' ὦν Αἰγυπτίοισι ὅπλοισι κοσμέεσθαι αὐτάς. ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ κράνος φημὶ ἀπῖχθαι ἐς τοὺς Ἕλληνας. τὴν δὲ Ἀθηναίην φασὶ Ποσειδέωνος εἶναι θυγατέρα καὶ τῆς Τριτωνίδος λίμνης· καὶ μιν μεμφθεῖσάν τι τῷ πατρὶ, δοῦναι ἐωῦ-²⁰ τὴν τῷ Διὶ· τὸν δὲ Δία ἐωῦτοῦ μιν ποιήσασθαι θυγατέρα. ταῦτα μὲν λέγουσι. μίξιν δὲ ἐπίκοινον τῶν γυναικῶν ποιεῖονται, οὔτε συνοικέοντες, κτηνηδόν τε μισγόμενοι. ἐπεὰν δὲ γυναικὶ τὸ παιδίον ἄδρὸν γένηται, συμφοιτέουσιν ἐς ταῦτόν οἱ ἄνδρες τρίτου μηνός, καὶ τῷ²⁵ ἂν οἴκη τῶν ἀνδρῶν τὸ παιδίον, τούτου παῖς νομίζεται.

181

Supra maritimum Libyæ tractum alius belluosus, et supra hunc tertius tumulosus et fabulosus, a Thebis usque ad columnas Herculis: colles salis dierum itinere distantes,

Οὗτοι μὲν οἱ παραθαλάσσιοι τῶν Νομάδων Λιβύων εἰρέεσθαι. ὑπὲρ δὲ τούτων ἐς μεσόγαιαν ἡ Θηριώδης ἐστὶ Λιβύη· ὑπὲρ δὲ τῆς Θηριώδους, ὁφρύη ψάμμης κατήκει, παρατείνουσα ἀπὸ Θηβέων τῶν Αἰγυπτιέων ἐπὶ Ἡρακληΐας σήλας. ἐν δὲ τῇ ὁφρύῃ ταύτῃ μάλισα διὰ δέκα⁵ ἡμερέων ὁδοῦ, ἄλως ἐστὶ τρέφειν κατὰ χόνδρους μεγάλους ἐν κολωνοῖσι, καὶ ἐν κορυφήσι ἐκάστου τοῦ κολωνοῦ ἀνακοντίζει ἐκ μέσου ἄλως ὕδαρ ψυχρὸν καὶ γλυκύ. περὶ δὲ αὐτὸ ἄνθρωποι οἰκέουσι ἔσχατοι πρὸς τῆς ἐρήμου, καὶ ὑπὲρ τῆς Θηριώδους, πρῶτοι μὲν ἀπὸ Θηβέων διὰ¹⁰ δέκα ἡμερέων ὁδοῦ Ἀμμώνιοι, ἔχοντες τὸ ἶρον ἀπὸ τοῦ Θηβαίεος Διός· καὶ γὰρ τὸ ἐν Θήβῃσι, ὡς καὶ πρότε-

πον εἶρηται μοι, κριοπρόσωπον τοῦ Διὸς τῷ γαλμᾷ ἐστὶ. quorum ver-
 τυγχάνει δὲ καὶ ἄλλο σφι ὕδωρ κρηναῖον ἐόν· τὸ τὸν μὲν tices ejacu-
 15 ὄρθρον γίνεται χλιαρόν, ἀγορῆς δὲ πληθυσύσης ψυχρό- lantur e sale
 τερον· μεσαμβρίη τέ ἐστι, καὶ τὸ κάρτα γίνεται ψυχρόν. aquam: pri-
 τηνικαῦτα δὲ ἄρδουσι τοὺς κήπους· ἀποκλινομένης δὲ mi ab Ægy-
 τῆς ἡμέρας ὑπύεται τοῦ ψυχροῦ, ἐς ὃ δύεται τε ὁ ἥλιος, pto Ammo-
 καὶ τὸ ὕδωρ γίνεται χλιαρόν· ἐπὶ δὲ μᾶλλον ἰὸν ἐς τὸ nii: Jupiter,
capite arie-

20 θερμὸν ἐς μέσας νύκτας πελάζει· τηνικαῦτα δὲ ζέει
 ἀμβολάδην· παρέρχονται τε μέσαι νύκτες, καὶ ψύχεται
 μέχρι ἐς ἡῶ. ἐπὶ κλησιν δὲ αὕτη ἡ κρήνη καλεῖται ἡλίε.

Μετὰ δὲ Ἀμμωνίους, διὰ τῆς ὀφρύης τῆς ψάμμου δι' 182
 ἀλλέων δέκα ἡμερέων ὁδοῦ, κολωνὸς τε ἄλός ἐστι ὁμοῖος Augila, re-
 τῷ Ἀμμωνίῳ, καὶ ὕδωρ, καὶ ἄνθρωποι περὶ αὐτὸν οἰ- gio palmife-
 κέουσιν· τῷ δὲ χώρῳ τούτῳ οὖνομα Αὐγιλὰ ἐστὶ. ἐς τῆτον ra. [c. 172.]

5 τὸν χώρον οἱ Νασαμαῶνες ὁπωριεῦντες τοὺς φοίνικας φοι-
 τέουσι. Ἀπὸ δὲ Αὐγίλων, διὰ δέκα ἡμερέων ἀλλέων 183

ὁδοῦ, ἕτερος ἄλός κολωνός, καὶ ὕδωρ, καὶ φοίνικες καρ- Garamantes:
 ποφόροι πολλοί, κατὰ περ καὶ ἐν τοῖσι ἐτέροισιν· καὶ ἄν- ad eos a
 θρωποι οἰκέουσιν ἐν αὐτῷ, τοῖσι οὖνομα Γαράμαντές Lotophagis
 3 ἐστὶ, ἔθνος μέγα ἰσχυρὸς· οἱ ἐπὶ τὸν ἄλλα γῆν ἐπιφορέον- iter brevis-
 τες, οὕτω σπεύρουσι. συντομώτατον δ' ἐστὶ ἐς τοὺς Λω- simum die-
 τοφάγους· ἐκ τῶν τριήκοντα ἡμερέων ἐς αὐτοὺς ὁδός ἐστι· rum xxx:
 ἐν τοῖσι καὶ οἱ ὀπισθονόμοι βόες γίνονται. ὀπισθονόμοι boves retro
 δὲ διὰ τούδε εἰσὶ· τὰ κέρεα ἔχουσι κεκυφότες ἐς τὸ ἔμ- pascentes:
pernicitas

10 προσθεν. διὰ τοῦτο ὀπίσω ἀναχωρέοντες, νέμονται· ἐς
 γὰρ τὸ ἔμπροσθεν οὐκ οἰοί τέ εἰσι, προεμβαλλόντων ἐς Trogodyta-
 τὴν γῆν τῶν κερέων. ἄλλο δὲ οὐδὲν διαφέρουσι τῶν ἄλ- rum Æthio-
 λων βοῶν ὅτι μὴ τοῦτο, καὶ τὸ δέρμα ἐς παχύτητά τε pum, quos
 καὶ τρίψιν. οἱ Γαράμαντες δὲ οὗτοι τοὺς Τρωγλοδύτας Garamantes
quadrigris

15 Αἰθίοπας θηρεύουσι τοῖσι τεθρίπποισι. οἱ γὰρ Τρω-
 γλοδύται Αἰθίοπες πόδας τάχιστοι ἀνθρώπων πάντων
 εἰσὶ, τῶν ἡμεῖς πέρι λόγους ἀποφερομένους ἀκούομεν.
 σιτέονται δὲ οἱ Τρωγλοδύται ὄφεις καὶ σαύρας, καὶ τὰ
 τοιαῦτα τῶν ἐρπετῶν· γλῶσσαν δὲ οὐδεμιᾷ ἄλλῃ παρο-
 20 μοίην νενομίκασι, ἀλλὰ τετρίγασιν, κατὰ περ αἱ νυκτε-
 ρίδες. Ἀπὸ δὲ Γαραμάντων δι' ἀλλέων δέκα ἡμερέων 184

ὁδοῦ, ἄλλος ἄλός τε κολωνός, καὶ ὕδωρ, καὶ ἄνθρωποι Atarantes:
 περὶ αὐτὸν οἰκέουσιν, τοῖσι οὖνομά ἐστι Ἀτάραντες· οἱ horum ne-
mini cuī.

quam pro-
prium no-
men: solem
exsecrantur:
Atlantes, in
quorum
confinio
mons Atlas,
columna
caeli.

185

Nomina po-
pulorum
post Atlan-
tes occasum
versus,
ignota: fo-
dinæ salis
albi et pur-
purei, di-
stantes iti-
nere deno-
rum die-
rum: aqua
caelestis nul-
la. Supra
hunc ter-
tium Libyæ
tractum va-
stitas.

186

Inter Ægy-
ptum et pa-
ludem Tritoni-
dem Libyæ No-
mades: absti-
nent esu vac-
carum, nec
sues alunt: Isi-
dis cultus apud
feminas Cyre-
næorum.

187

Nomades pue-

ἀνώνυμοί εἰσι μῶνοι ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· ἀλέσι
μὲν γὰρ σφί ἐσι Ἀτάραντες οὖνομα, ἐνὶ δὲ ἐκάσῳ αὐ- 5
τέων οὖνομα οὐδὲν κέεται. οὗτοι τῷ ἡλίῳ ὑπερβάλλοντι
καταρῶνται, καὶ πρὸς τούτοις πάντα τὰ αἰσχροῦ λοι-
δορέονται, ὅτι σφέας καίων ἐπιτρίβει, αὐτούς τε τοὺς
ἀνθρώπους, καὶ τὴν χώραν αὐτέων. μετὰ δὲ, δι' ἀλλέων
δέκα ἡμερέων ὁδοῦ, ἄλλος κολωνὸς ἄλός, καὶ ὕδωρ, καὶ 10
ἄνθρωποι περὶ αὐτὸν οἰκέουσι. ἔχεται δὲ τοῦ ἄλός τού-
του οὗρος, τῷ οὖνομά ἐσι Ἀτλας· ἔσι δὲ σεινὸν καὶ κυ-
κλοτερές πάντη· ὑψηλὸν δὲ οὕτω δὴ τι λέγεται, ὥς τὰς
κορυφὰς αὐτοῦ οὐκ οἶά τε εἶναι ἰδέσθαι· οὐδέποτε γὰρ
αὐτὰς ἀπολείπειν νέφεα οὔτε θέρους οὔτε χειμῶνος· 15
τοῦτο κίονα τοῦ οὐρανοῦ λέγουσι οἱ ἐπιχώριοι εἶναι. ἐπὶ
τούτου τοῦ οὗρος οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐπώνυμοι ἐγένοντο·
καλέονται γὰρ δὴ Ἀτλαντες. λέγονται δὲ οὔτε ἐμψυχον
οὐδὲν σιτέεσθαι, οὔτε ἐνύπνια ὀρεῖν. Μέχρι μὲν δὴ τῶν
Ἀτλάντων τούτων, ἔχω τὰ οὐνοματα τῶν ἐν τῇ Ὀφρύῃ
κατοικημένων καταλέξαι· τὸ δ' ἀπὸ τούτων, οὐκέτι.
διήκει δ' ὦν ἡ Ὀφρύη μέχρι Ἡρακληΐων σπηλέων, καὶ τὸ
ἔξω τούτων. ἔσι δὲ ἄλός τε μέταλλον ἐν αὐτῇ διὰ 5
δέκα ἡμερέων ὁδοῦ, καὶ ἄνθρωποι οἰκέοντες. τὰ δὲ οἰκία
τούτοις πᾶσι ἐκ τῶν ἀλίνων χόνδρων οἰκοδομέαται.
ταῦτα γὰρ ἤδη τῆς Λιβύης ἄνομβρά ἐσι· οὐ γὰρ ἂν ἡδυ-
νέατο μένειν οἱ τοῖχοι ἐόντες ἄλινοι, εἰ ὕε. ὁ δὲ ἄλς αὐ-
τόθι καὶ λευκὸς καὶ πορφύρεος τὸ εἶδος ὀρύσσεται. 10
ὑπὲρ δὲ τῆς Ὀφρύης ταύτης, τὸ πρὸς νότον καὶ μεσόγαιαν
τῆς Λιβύης, ἔρημος καὶ ἄνυδρος καὶ ἄθνηρος καὶ ἄνομ-
βρος καὶ ἄξυλός ἐσι ἡ χώρα· καὶ ἰκμάδος ἐσὶ ἐν αὐτῇ
οὐδέν. Οὕτω μὲν μέχρι τῆς Τριτωνίδος λίμνης ἀπ'
Αἰγύπτου νομάδες εἰσὶ κρεοφάγοι τε καὶ γαλακτοπόται
Λίβυες· καὶ θηλέων τε βοῶν οὗτοι γεύομενοι, διότι περ
οὐδὲ Αἰγύπτιοι, καὶ ὅς οὐ τρέφοντες. βοῶν μὲν νυν θη-
λέων οὐδ' αἱ Κυρηναίων γυναῖκες δικαιοῦσι πατέεσθαι, 5
διὰ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ Ἴσιν, ἀλλὰ καὶ νησείας αὐτῇ καὶ
ὄρνθας ἐπιτελέουσι· αἱ δὲ τῶν Βαρκαίων γυναῖκες οὐδὲ
ὑῶν πρὸς τῇσι βουσί γεύονται. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω ἔχει.
Τὸ δὲ πρὸς ἐσπέρας τῆς Τριτωνίδος λίμνης οὐκέτι νομά-
δες εἰσὶ Λίβυες, οὐδὲ νόμοις τοῖσι αὐτοῖσι χρεώμενοι,

οὐδὲ κατὰ τὰ παῖδιά ποιεῦντες, οἷόν τι καὶ οἱ νομάδες
 ἐώθασι ποιεῖν. οἱ γὰρ δὴ τῶν Λιθύων νομάδες, εἰ μὲν
 5 πάντες, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως τοῦτο εἶπαι· ποιεῦσι δὲ αὐ-
 τῶν συχνοὶ τοιάδε· τῶν παιδίων τῶν σφετέρων, ἐπεὰν
 τετραέτεα γένηται, οἷσπῃ προβάτων καίουσι τὰς ἐν τῇσι
 κορυφῇσι φλέβας· μετεξέτεροι δὲ αὐτέων, τὰς ἐν τοῖσι
 κροτάφοισι· τοῦδε εἵνεκα, ὥς μὴ σφεας ἐς τὸν πάντα
 10 χρόνον καταρρέον φλέγμα ἐκ τῆς κεφαλῆς δηλῆται.
 καὶ διὰ τοῦτο σφεας λέγουσι εἶναι ὑγιηροτάτους. εἰσὶ
 γὰρ ὡς ἀληθέως οἱ Λίβυες ἀνθρώπων πάντων ὑγιηρό-
 τατοι, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· εἰ μὲν διὰ τοῦτο, οὐκ ἔχω ἀτρε-
 κέως εἶπαι, ὑγιηρότατοι δ' ὦν εἰσὶ. ἦν δὲ καίουσι τὰ
 15 παῖδιά σπασμὸς ἐπιγένηται, ἐξεύρηταί σφι ἄκος· τρά-
 γου γὰρ οὖρον σπείσαντες ῥύονταί σφεας. λέγω δὲ τὰ
 λέγουσι αὐτοὶ Λίβυες. Θυσίαι δὲ τοῖσι νομάσι εἰσὶ
 αἶδε· ἐπεὰν τοῦ ὠτὸς ἀπάρεξωνται τοῦ κτήνεος, ῥιπτέσσι
 ὑπὲρ τὸν δόμον· τοῦτο δὲ ποιήσαντες, ἀποσρέφουσι τὸν
 αὐχένα αὐτοῦ. θύουσι δὲ ἡλίῳ καὶ σελήνῃ μούνοισι.
 5 τούτοις μὲν νυν πάντες Λίβυες θύουσι· ἀτὰρ οἱ περὶ τὴν
 Τριτωνίδα λίμνην νέμοντες, τῇ Ἀθηναίῃ μάλισα, μετὰ
 δὲ, τῷ Τρίτῳ καὶ τῷ Ποσειδέωνι. Τὴν δὲ ἄρα ἐσθῆτα
 188
 καὶ τὰς αἰγίδας τῶν ἀγαλμάτων τῆς Ἀθηναίης ἐκ τῶν
 Λιβυσσέων ἐποιήσαντο οἱ Ἕλληνες· πλὴν γὰρ ἡ ὅτι σκυ-
 τίνῃ ἢ ἐσθῆτι τῶν Λιβυσσέων ἐστὶ, καὶ οἱ θύσανοι οἱ ἐκ τῶν
 5 αἰγίδων αὐτῇσι οὐκ ὄφίης εἰσι, ἀλλὰ ἱμάντινοι· τὰ δὲ
 ἄλλα πάντα κατὰ τὸ αὐτὸ ἔσθεται. καὶ δὴ καὶ τοῦνομα
 κατηγορεῖ ὅτι ἐκ Λιβύης ἦκει ἡ σολὴ τῶν Πολλαδίων·
 αἰγέας γὰρ περιβάλλονται ψιλὰς περὶ τὴν ἐσθῆτα θυ-
 σανωτὰς αἱ Λίβυσσαι, κεχριμένας ἐρευθεδάνῳ· ἐκ δὲ
 10 τῶν αἰγέων τουτέων αἰγίδας οἱ Ἕλληνες μετωνόμασαν.
 δοκέει δ' ἐμοί γε καὶ ἡ ὀλολυγὴ ἐν ἱροῖσι ἐνθαῦτα πρῶ-
 τον γενέσθαι· κάρτα γὰρ ταύτῃ χρέωνται αἱ Λίβυσσαι,
 καὶ χρέωνται καλῶς. καὶ τέσσερας ἵππους συζευγνύναι
 παρὰ Λιθύων οἱ Ἕλληνες μεμαθήκασιν. Θάπτουσι δὲ
 190
 τοὺς ἀποθνήσκοντας οἱ νομάδες κατὰπερ οἱ Ἕλληνες,
 πλὴν Νασαμώνων· οὗτοι δὲ κατημένους θάπτουσι, φυ-
 λάσσοντες, ἐπεὰν ἀπὶ τὴν ψυχὴν, ὅπως μιν κατίσουσι,
 5 μηδὲ ὑπτίος ἀποθανέεται. οἰκήματα δὲ σύμπληκτα ἐξ

ris qua-
drimis capi-
tum venas
urunt, ut
destillatio-
nes præca-
veant: cor-
porum salu-
britate om-
nibus ante-
cellunt:
ustorum pu-
erorum con-
vulsionis
medicina.

Sacrificia: Dii
communes
omnium, Sol et
Luna; Tritoni-
dis accollarum
proprii, Miner-
va, Triton et
Neptunus.

Palladio-
rum stola,
et feminei
ulu atus in
sacris origo,
Libyca:
item quadri-
gas jungere,
inventum
Libycum.

Sepultura
qualis: tu-
guria nobi-
lia a cauli-
bus albuci
nexus junco.

191

Ausensibus
[c. 180.]
Libyūm Aro-
terum primi
adjacent
Mxyes, a
Trojanis ori-
undi: Libyæ
pars, quæ
Nomadum
est, depres-
sa et areno-
sa; quam
Aroteres co-
lunt, mon-
tana, et sil-
vis ac feris
frequens:
genera fera-
rum apud
Aroteres.

192

Item apud
Nomades:
cervus et
aper in Li-
bya nullus:
mustelæ in
silphio.

ἀνδρικήων ἐνεργμένων περὶ σχοίνους ἐσὶ, καὶ ταῦτα περι-
φορητά. νόμοισι μὲν τοιούτοις οὗτοι χρέωνται. Τὸ δὲ
πρὸς ἐσπέρης τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ, Αὐσέων ἔχονται
ἀροτῆρες ἤδη Λίβυες, καὶ οἰκίας νομίζοντες ἐκτῆσθαι,
τοῖσι οὖνομα κέεται Μάξυες· οἱ τὰ ἐπιδεξιά τῶν κε-
φαλέων κομόωσι, τὰ δ' ἐπαρισερὰ κείρουσι· τὸ δὲ σῶμα 5
μίλτω χρίονται. φασὶ δὲ οὗτοι εἶναι τῶν ἐκ Τροίης ἀν-
δρῶν. ἡ δὲ χώρα αὕτη τε καὶ ἡ λοιπὴ τῆς Λιβύης ἡ πρὸς
ἐσπέρην, πολλῶν θηριωδεςέρη τε καὶ δασυτέρη ἐσὶ τῆς
τῶν νομάδων χώρας. ἡ μὲν γὰρ δὴ πρὸς τὴν ἡῶ τῆς
Λιβύης, τὴν οἱ νομάδες νέμουσιν, ἔστι ταπεινὴ τε καὶ 10
ψαμμώδης, μέχρι τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ· ἡ δὲ ἀπὸ τού-
του τὸ πρὸς ἐσπέρην, ἡ τῶν ἀροτῆρων, ὀρεινὴ τε κάρτα
καὶ δασέα καὶ θηριώδης. καὶ γὰρ οἱ ὄφεις οἱ ὑπερμεγά-
δες, καὶ οἱ λέοντες κατὰ τούτους εἰσὶ, καὶ οἱ ἐλέφαντές
τε καὶ ἄρκτοι, καὶ ἀσπίδες τε καὶ ὄνοι οἱ τὰ κέρεα ἔχον- 15
τες· καὶ οἱ κυνοκέφαλοι, καὶ οἱ ἀκέφαλοι οἱ ἐν τοῖσι σῆ-
θεσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντες, ὡς δὴ λέγονται γε ὑπὸ
Λιβύων, καὶ οἱ ἄγριοι ἄνδρες, καὶ γυναῖκες ἄγριαι, καὶ
ἄλλα πλήθει πολλὰ θηρία κατάψευσα. Κατὰ τοὺς
Νομάδας δὲ ἐσὶ τουτέων οὐδέν, ἀλλ' ἄλλα τοιάδε, πύ-
γαργοι, καὶ ζορκάδες, καὶ βουβάλιες, καὶ ὄνοι, οὐκ οἱ τὰ
κέρεα ἔχοντες, ἀλλὰ ἄλλοι ἄποτοι· οὐ γὰρ δὴ πίνουσι·
καὶ ὄρυες, τῶν τὰ κέρεα τοῖσι Φοίνιξι οἱ πῆχες ποι- 5
εῦνται· μέγαθος δὲ τὸ θηρίον τοῦτο κατὰ βοῦν ἐσὶ· καὶ
βασσάρια, καὶ ὕαινοι, καὶ ὕσριχες, καὶ κριοὶ ἄγριοι, καὶ
δίκτυες, καὶ θῶες, καὶ πάνθηρες, καὶ βόρυες, καὶ κρο-
κόδειλοι ὅσον τε τριπλήχες χερσαῖοι, τῇσι σαύρησι ἐμ-
φερέσαστο· καὶ σρουδοὶ κατάγαιοι, καὶ ὄφεις σμικροὶ, 10
κέρας ἐν ἑκάστος ἔχοντες. ταῦτά τε δὴ αὐτόθι ἐσὶ θη-
ρία, καὶ ἅπερ τῇ ἄλλῃ, πλὴν ἐλάφου τε καὶ ὕος ἀγρίου·
ἐλάφος δὲ καὶ ὕς ἄγριος ἐν Λιβύῃ πάνπαν ἐκ ἔστι. μυῶν
δὲ γένεα τριξὰ αὐτόθι ἐσὶ· οἱ μὲν, δίποδες καλέονται·
οἱ δὲ, ζεγέριες· τὸ δὲ οὖνομα τοῦτό ἐστι μὲν Λιβυκόν, δύ- 15
ναται δὲ κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν, βουνοί· οἱ δὲ, ἐχινέες.
εἰσὶ δὲ καὶ γαλαῖ ἐν τῷ σιλφίῳ γινόμεναι, τῇσι Ταρ-
τησσίησι ὁμοιόταται. τοσαῦτα μὲν νυν θηρία ἡ τῶν
Νομάδων Λιβύων γῇ ἔχει, ὅσον ἡμεῖς ἰσορέοντες ἐπὶ μα-

κρότατον οἰοί τε ἐγενόμεθα ἐξικέσθαι. Μαξύων δὲ Λι- 193
 βύων Ζαύηκες ἔχονται, τοῖσι αἱ γυναῖκες ἡνιοχεῦσι *Zaveces.*
 τὰ ἄρματα ἐς τὸν πόλεμον. Τούτων δὲ Γύζαντες 194
 ἔχονται, ἐν τοῖσι μέλι μὲν πολλὸν μέλισσαι κατεργά- *Gyzantes.*
 ζονται, πολλῶ δ' ἔτι πλέον λέγεται δημιουργοὺς ἄνδρας
 ποιεῖν. μιλτοῦνται δ' ὧν πάντες οὗτοι, καὶ πιθηκοφα-
 γέουσι· οἱ δὲ σφι ἄφθονοι ὅσοι ἐν τοῖσι οὖρεσι γίνονται.
 Κατὰ τούτους δὲ λέγουσι Καρχηδόνιοι κέεσθαι νῆσον 195
 τῇ οὐνομα εἶναι Κύραυνιν· μῆκος μὲν, διηκοσίων σα- *Carthagini-*
 δίων, πλάτος δὲ, σεινὴν, διαβατὸν ἐκ τῆς ἡπείρου· ἐλαι- *ensium re-*
 έων τε μεσὴν καὶ ἀμπέλων. λίμνην δὲ ἐν αὐτῇ εἶναι, ἐκ *latio de in-*
 5 τῆς αἱ παρθένοι τῶν ἐπιχωρίων, πτεροῖσι ὀρνίθων κε- *sula Cyrau-*
 χριμένοισι πίσσῃ, ἐκ τῆς ἰλύος ψῆγμα ἀναφέρουσι χρυ- *ni: lacus in*
 σοῦ. ταῦτα εἰ μὲν ἐσι ἀληθέως, οὐκ οἶδα, τὰ δὲ λέγε- *ea ramento-*
 ται γράφω. εἴη δ' ἂν πᾶν, ὅκου καὶ ἐν Ζακύνθῳ ἐκ *rum auri di-*
 λίμνης καὶ ὕδατος πίσσαν ἀναφερομένην αὐτὸς ἐγὼ *ves: in Za-*
 10 ὤρεον· εἰσὶ μὲν καὶ πλεῖνες αἱ λίμναι αὐτόθι· ἡ δ' ὧν *cyntho la-*
 μεγίστη αὐτέων, ἐβδομήκοντα ποδῶν πάντη, βάθος δὲ, *cus, e quo*
 διόργυιός ἐστι· ἐς ταύτην κοντὸν κατιεῖσι, ἐπ' ἄκρῳ μυρ- *pix refertur*
 σίνην προσδήσαντες, καὶ ἔπειτα ἀναφέρουσι τῇ μυρ- *meliorquam*
 σίνῃ πίσσαν, ὁδμὴν μὲν ἔχουσιν ἀσφάλτου, τὰ δ' *Pieria: meat*
 15 ἄλλα, τῆς Πιερίκῃς πίσσῃς ἀμείνω· ἐσχέουσι δὲ ἐς *sub terra in*
 λάκκον ὀρωρυγμένον ἀγχοῦ τῆς λίμνης· ἐπεὰν δὲ ἀθροί- *mare.*
 σωσι συχνὴν, οὕτων ἐς τοὺς ἀμφορέας ἐκ τοῦ λάκκου
 καταχέουσι. ὅ, τι δ' ἂν ἐσπέσῃ ἐς τὴν λίμνην, ὑπὸ γῆν
 ἰὸν, ἀναφαίνεται ἐν τῇ θαλάσῃ· ἡ δὲ ἀπέχει ὥς τέσ-
 20 σερὰ στάδια ἀπὸ τῆς λίμνης. οὕτω ὧν καὶ τὰ ἀπὸ τῆς
 νήσου τῆς ἐπὶ Λιβύῃ κειμένης εἰκότα ἐς ἀληθειάν. Λέ- 196
 γουσι δὲ καὶ τάδε Καρχηδόνιοι, εἶναι τῆς Λιβύης χῶ- *Locus Li-*
 ρόν τε καὶ ἀνθρώπους ἔξω Ἡρακληῶν στηλέων κατοι- *byæ extra*
 κημένους, ἐς τοὺς ἐπεὰν ἀπίκωνται καὶ ἐξέλωνται τὰ *columnas*
 5 φορτία, θέντες αὐτὰ ἐπεξῆς παρὰ τὴν κυμαλίωγην, ἐσβάν- *Herculis, a*
 τες ἐς τὰ πλοῖα, τύφειν καπνόν· τοὺς δ' ἐπιχωρίους, ἰδο- *navibus*
 μένους τὸν καπνόν, ἰέναι ἐπὶ τὴν θάλασσαν· καὶ ἔπειτα *Carthagini-*
 ἀντὶ τῶν φορτίων χρυσὸν τιθέναι, καὶ ἐξαναχωρεῖν *ensium adi-*
 πρὸσω ἀπὸ τῶν φορτίων. τὰς δὲ Καρχηδονίους ἐκδάντας, *ri solitus:*
 10 σκέπτεσθαι· καὶ ἦν μὲν φαίνεται σφι ἄξιός ὁ χρυσὸς *mercandi*
 τῶν φορτίων, ἀπελόμενοι ἀπαλλάσσονται· ἦν δὲ μὴ εἴη *ratio sine*
sermone, ac
plena fidei.

ἄξιος, ἐσθάντες ὀπίσω ἐς τὰ πλοῖα κατέαται· οἱ δὲ, προσελθόντες, ἄλλον πρὸς ὧν ἔθηκαν χρυσὸν, ἐς οὗ ἂν πείθωσι. ἀδικεῖν δὲ οὐδετέρους· οὔτε γὰρ αὐτοὺς τοῦ χρυσοῦ ἄπτεσθαι πρὶν ἂν σφί ἀπισωθῇ τῇ ἀξίῃ τῶν¹⁵ φορτίων, οὔτ' ἐκείνους τῶν φορτίων ἄπτεσθαι πρότερον ἢ αὐτοὶ τὸ χρυσίον λάβωσι. Οὔτοι μὲν εἰσι τοὺς ἡμεῖς

Quatuor Li-
byæ natio-
nes: duæ in-
digenæ, Li-
byæ et Æ-
thiopes: ad-
venæ toti-
dem, Phæni-
ces et Græci.

197

ἔχομεν Λιβύων ὀνομάσαι· καὶ τουτέων οἱ πολλοὶ βασι-
λῆος τοῦ Μήδων οὔτε τι νῦν οὔτε τότε ἐφρόντιζον οὐδέν.
τόσον δὲ ἔτι ἔχω εἰπεῖν περὶ τῆς χώρας ταύτης, ὅτι
τέσσερα ἔθνη αὐτὴν νέμεται, καὶ οὐ πλέω τούτων, ὅσον⁵
ἡμεῖς ἴδμεν· καὶ τὰ μὲν δύο, αὐτόχθονα τῶν ἐθνέων, τὰ
δὲ δύο, οὐ. Λίβυες μὲν καὶ Αἰθίοπες, αὐτόχθονες· οἱ
μὲν, τὰ πρὸς βορέω, οἱ δὲ, τὰ πρὸς νότου τῆς Λιβύης

198

Libyæ terra
minus bona,
quam Asiæ
aut Europæ:
Cinyps regio
fertilissima,
et secundum
eam regio
Evesperita-
tum.

οἰκέοντες· Φοίνικες δὲ καὶ Ἕλληνες, ἐπήλυδες. Δοκέει
δὲ μοι οὐδ' ἀρετὴν εἶναί τις ἢ Λιβύη σπουδαίη, ὥς ἡ
Ἀσίη ἢ Εὐρώπη παραβληθῆναι, πλὴν Κίνυπος μούνης·
τὸ γὰρ δὴ αὐτὸ οὐνομα ἢ γῆ τῷ ποταμῷ ἔχει. αὕτη δὲ
ὁμοίη τῇ ἀρίστῃ γεῶν, Δήμητρος καρπὸν ἐκφέρειν· οὐδὲ⁵
οἶκε οὐδέν τῇ ἄλλῃ Λιβύῃ. μελάγγαιός τε γὰρ ἐσι, καὶ
ἔπυδρος πίδαξι· καὶ οὔτε αὐχμοῦ φροντίζεσθαι οὐδέν, ἔτε
ἄμβρον πλέω πιοῦσα, δεδήληται· ὕεται γὰρ δὴ ταῦτα
τῆς Λιβύης· τῶν δὲ ἐκφορίων τοῦ καρποῦ ταῦτά μέτρα
τῇ Βαβυλωνίων γῆ κατίσονται. ἀγαθὴ δὲ γῆ καὶ τὴν¹⁰
Εὐεσπερίται νέμονται· ἐπ' ἑκατοσὰ γὰρ, ἐπεὶ αὕτη
ἐωϋτῆς ἀρίστα ἐνείκη, ἐκφέρει· ἢ δὲ ἐν τῇ Κίνυπι, ἐπὶ
τριηκόσια. Ἔχει δὲ καὶ ἡ Κυρηναίη χώρα, ἐοῦσα ὑψη-

199

Cyrenaica
regio editis-
sima Libyæ
Nomadicæ,
tribus diver-
sis locis octo
menses au-
tumnans.

λοτάτη ταύτης τῆς Λιβύης τὴν οἱ Νομάδες νέμονται,
τρεις ὥρας ἐν ἐωϋτῇ, ἀξίας θωύματος. πρῶτα μὲν γὰρ
τὰ παραθαλάσσια τῶν καρπῶν ὄργα ἁμᾶσθαί τε καὶ
τρυγᾶσθαι· τουτέων τε δὴ συγκεκομισμένων, τὰ ὑπερ-⁵
θαλασσιδίων χώρων τὰ μέσα ὄργα συγκεκομίζεσθαι, τὰ
βουνούς καλέουσι· συγκεκομίσαι τε οὗτος ὁ μέσος καρ-
πός, καὶ ὁ ἐν τῇ κατυπερτάτῃ τῆς γῆς πεπαίνεται τε
καὶ ὄργα. ὥς ἐκπέποται τε καὶ καταδέβρωται ὁ πρῶ-
τος καρπός, καὶ ὁ τελευταῖος συμπαραγίνεται. οὕτω ἐπ'¹⁰
ὀκτὼ μῆνας Κυρηναίους ὁπώρα ἐπέχει. ταῦτα μὲν νῦν
ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω.

200

Persæ obsi-

Οἱ ΔΕ Φερετίμης τιμωροὶ Πέρσαι, ἐπεὶ τε ἐκ τῆς

Αἰγύπτου σαλέντες ὑπὸ τοῦ Ἀρυάνδεω, ἀπίκατο ἐς τὴν dent novem
 Βάρκην, ἐπολιόρκεον τὴν πόλιν, ἐπαγγελλόμενοι ἐκδιδό- menses Bar-
 ναι τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου τοῦ Ἀρκεσίλεω· τῶν δὲ πᾶν cen frustra :
 5 γὰρ ἦν τὸ πλῆθος μεταίτιον, οὐκ ἐδέκοντο τοὺς λόγους. fabri ærarii
 ἐνθαῦτα δὲ ἐπολιόρκεον τὴν Βάρκην ἐπὶ μῆνας ἐννέα, calliditas in
 ὀρύσσοντές τε ὀρύγματα ὑπόγαια, φέροντα ἐς τὸ τεῖχος, cuniculis
 καὶ προσβολὰς καρτερὰς ποιεύμενοι. τὰ μὲν νυν ὀρύ- quos Persæ
 γματα ἀνὴρ χαλκεὺς ἀνεῦρε ἐπιχάλκῳ ἀσπίδι, ὧδε agebant de-
 10 ἐπιφρασθεῖς· περιφέρων αὐτὴν ἐντὸς τοῦ τεύχεος, προσ- prehenden-
 ίσχε πρὸς τὸ δάπεδον τῆς πόλιος. τὰ μὲν δὲ ἄλλα dis.
 ἔσκε κωφὰ πρὸς ἃ προσίσχε, κατὰ δὲ τὰ ὀρυσσόμενα
 ἤχεσκε ὁ χαλκὸς τῆς ἀσπίδος. ἀντορύσσοντες δ' ἂν
 ταύτῃ οἱ Βαρκαῖοι ἐκτεινον τῶν Περσέων τοὺς γεωρυ-
 15 χέοντας. τοῦτο μὲν δὲ οὕτω ἐξευρέθη· τὰς δὲ προσβο-
 λὰς ἀπεκρούοντο οἱ Βαρκαῖοι. Χρόνων δὲ δὴ πολλῶν 201
 τριβομένων, καὶ πιπτόντων ἀμφοτέρων πολλῶν, καὶ οὐκ Barcæi a
 ἤσπον τῶν Περσέων, Ἀμασις, ὁ στρατηγὸς τοῦ πεζοῦ, Persis dolo
 μηχανᾶται τοιάδε· μαθὼν τοὺς Βαρκαίους, ὡς κατὰ ac perfidia
 5 μὲν τὸ ἰσχυρὸν οὐκ αἵρετοί εἶεν, δόλῳ δὲ αἵρετοί, ποιέει
 τοιάδε· νυκτὸς τάφρην ὀρύξας εὐρέην, ἐπέτεινε ξύλα
 ἀσθενέα ὑπὲρ αὐτῆς· κατύπερθε δὲ ἐπιπολῆς τῶν ξύ-
 λων χοῦν γῆς ἐπεφόρησε, ποιέων τῇ ἄλλῃ γῇ ἰσόπεδον.
 ἅμα ἡμέρῃ δὲ ἐς λόγους προσεκαλέετο τοὺς Βαρκαίους·
 10 οἱ δὲ ἀσπασῶς ὑπήκουσαν, ἐς ὃ σφι ἔαδε ὁμολογίῃ χρεῖ-
 σασθαι. τὴν δὲ ὁμολογίην ἐποιεῦντο τοιήνδε τινὰ, ἐπὶ
 τῆς κρυπτῆς τάφρου τάμνοντες ὅρκια· ἐς τ' ἂν ἡ γῇ
 αὕτη οὕτω ἔχῃ, μένειν τὸ ὅρκιον κατὰ χώραν· καὶ
 Βαρκαίους τε ὑποτελέειν φάναι ἀξίην βασιλείῃ, καὶ Πέρ-
 15 σας μηδὲν ἄλλο νεοχμοῦν κατὰ Βαρκαίους. μετὰ δὲ τὸ
 ὅρκιον, Βαρκαῖοι μὲν πεισεύσαντες τούτοισι, αὐτοί τε
 ἐξήϊσαν ἐκ τοῦ ἄσπετος, καὶ τῶν πολεμίων ἔων παριέναι
 ἐς τὸ τεῖχος τὸν βουλόμενον, τὰς πύλας πάσας ἀνοίξαν-
 τες. οἱ δὲ Πέρσαι καταρρήξαντες τὴν κρυπτὴν γέφυραν,
 20 ἔθρον ἔσω ἐς τὸ τεῖχος. κατέρρηξαν δὲ τοῦδε εἵνεκα
 τὴν ἐποίησαν γέφυραν, ἵνα ἐμπεδορkéοιεν, ταμώντες τοῖσι
 Βαρκαίοισι χρόνον μένειν αἰεὶ τὸ ὅρκιον, ὅσον ἂν ἡ γῇ
 μένῃ κατὰ τὰ τότε εἶχε· καταρρήξασι δὲ, οὐκέτι ἤμενε

202

Pheretima crudelitas in cædis filii principes eorum uxores: Barcæi reliqui, præter Battiadæ et cædis inson-tes, in servitu-tem abducuntur.

203

Persæ conati sero et frustra Cyrenen occupa-dera, in Ægyptum redeunte accipiunt a *Libyis* detrimen-
ta.

204

Barcæis captis vicus in *Bactria* datur ad incolendum.

205

Pheretima interit fædo morbo, quum viva vermibus ebullisset.

τὸ ὄρκιον κατὰ χώραν. Τοὺς μὲν νυν αἰτιωτάτους τῶν Βαρκαίων ἡ Φερετίμη, ἐπεὶ τέ οἱ ἐκ τῶν Περσέων παρεδόθησαν, ἀνεσκολόπισε κύκλῳ τοῦ τείχεος· τῶν δέ σφι γυναικῶν τοὺς μαζοὺς ἀποταμοῦσα, περιέσιξε καὶ 5 τούτοις τὸ τεῖχος. τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν Βαρκαίων, λήϊν ἐκέλευσε θέσθαι τοὺς Πέρσας, πλὴν ὅσοι αὐτέων ἔσαν Βαττιάδαι τε καὶ τοῦ φόνου οὐ μεταίτιοι· τούτοις δὲ τὴν πόλιν ἐπέτραψε ἡ Φερετίμη. Τοὺς ὧν δὴ λοιποὺς τῶν Βαρκαίων οἱ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι ἀπῆσαν ὀπίσω· καὶ ἐπεὶ τε ἐπὶ τῇ Κυρηναίων πόλει ἐπέστησαν, οἱ Κυρηναῖοι λόγιόν τι ἀποσιεύμενοι διεξῆκαν αὐτοὺς διὰ τοῦ ἄγρους. διεξιούσης δὲ τῆς στρατιῆς, Βάρης 5 μὲν ὁ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ στρατηγὸς ἐκέλευε αἰρέειν τὴν πόλιν, Ἀμασις δὲ ὁ τοῦ πεζοῦ, οὐκ ἔα· ἐπὶ Βάρκην γὰρ ἀποσαλῆναι μούνην Ἑλληνίδα πόλιν· ἐς ὃ διεξελθοῦσι, καὶ ἰζομένοις ἐπὶ Διὸς Λυκαίου ὄχθον, μετεμέλησέ σφι οὐ σχοῦσι τὴν Κυρήνην, καὶ ἐπειρῶντο τοδεύ- 10 τερον παρίεναι ἐς αὐτήν. οἱ δὲ Κυρηναῖοι οὐ περιώρεον. τοῖσι δὲ Πέρσῃσι, οὐδενὸς μαχομένου, φόβος ἐνέπεσε· ἀποδραμόντες δὲ ὅσον ἐξήκοντα στάδια, ἴζοντο. ἰδρυθέντι δὲ τῷ στρατοπέδῳ ταύτῃ ἦλθε παρὰ Ἀρυσάνδεω ἄγγελος, ἀποκαλέων αὐτούς. οἱ δὲ Πέρσαι, Κυρηναίων δεηθέντες 15 ἐπόδιά σφι δοῦναι, ἔτυχον· λαβόντες δὲ ταῦτα, ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν Αἴγυπτον. παραλαβόντες δὲ τοὺς αὐτοὺς Λίβυες, τῆς τε ἐσθῆτος εἵνεκα καὶ τῆς σκευῆς, τοὺς ὑπολειπομένους αὐτέων καὶ ἐπελκομένους ἐφόνευσον, ἐς ὃ ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπικέατο. Οὗτος ὁ Περσέων στρατὸς τῆς Λιβύης ἐκασάτω ἐς Εὐεσπερίδας ἦλθε. τοὺς δὲ ἡνδραποδίσαντο τῶν Βαρκαίων, τούτους δὲ ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἀνασπάσους ἐποίησαν παρὰ βασιλῆα· βασιλεὺς δέ σφι Δαρεῖος ἔδωκε τῆς Βακτρίας χώρας 5 κώμην ἐγκατοικῆσαι. οἱ δὲ τῇ κώμῃ ταύτῃ οὖνομα ἔθεντο Βάρκην, ἥπερ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν οἰκευμένη ἐν τῇ γῇ τῇ Βακτρίᾳ. Οὐ μὲν οὐδὲ ἡ Φερετίμη εὖ τὴν ζοὴν κατέπλεξε. ὥς γὰρ δὴ τάχιστα ἐκ τῆς Λιβύης τισαμένη τοὺς Βαρκαίους ἀπενόσησε ἐς τὴν Αἴγυπτον, ἀπέθανε κακῶς· ζῶσα γὰρ εὐλέων ἐξέζεσε. ὥς ἄρα ἀνθρώποισι

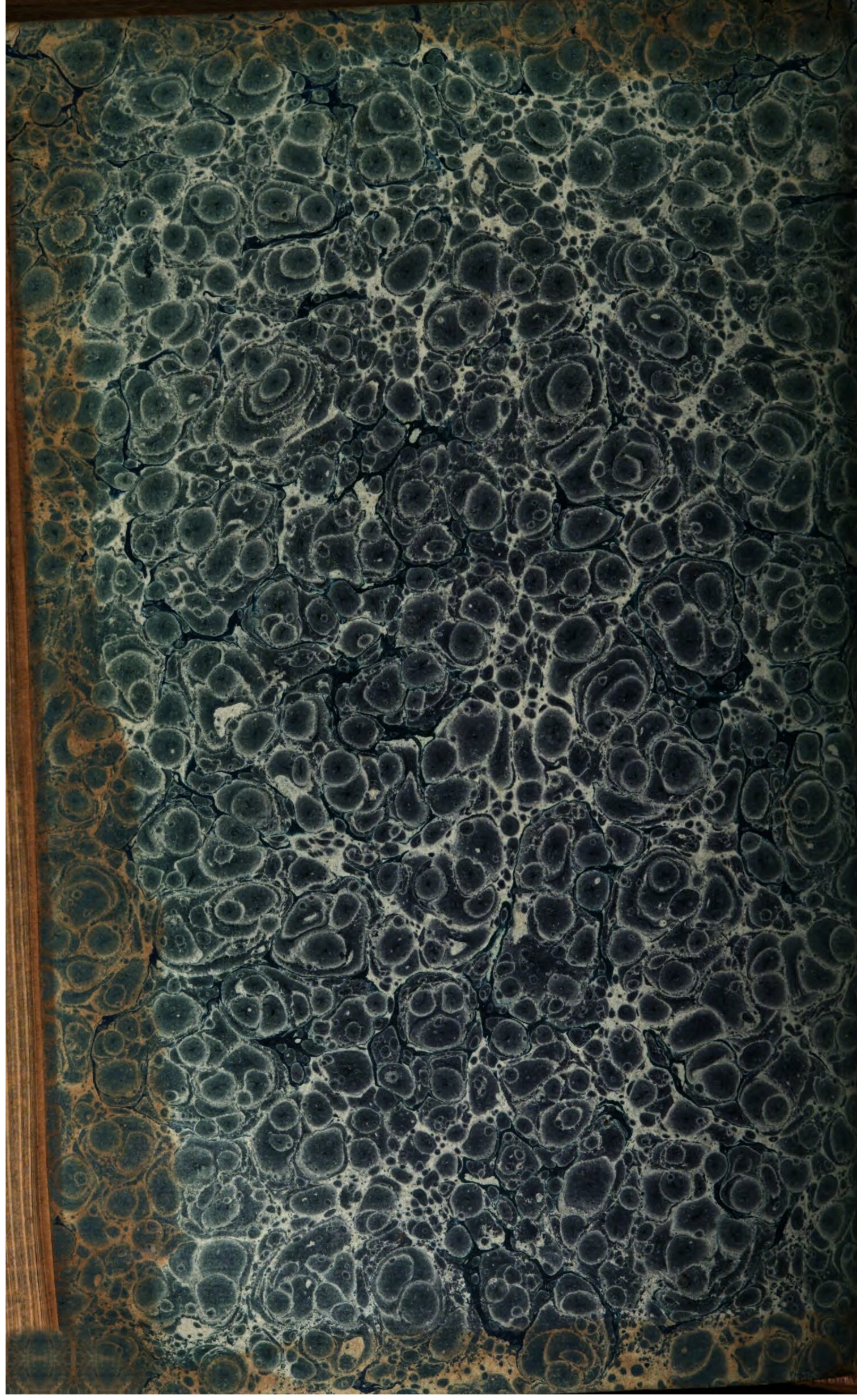
ἡ αἰ λήν ἰσχυραὶ τιμωρίαι πρὸς θεῶν ἐπίφθονοι γίνονται.
ἡ μὲν δὲ Φερετίμης τῆς Βάττεω τοιαύτη τε καὶ τοσαύτη
τιμωρίη ἐγένετο ἐς Βαρκαίους.

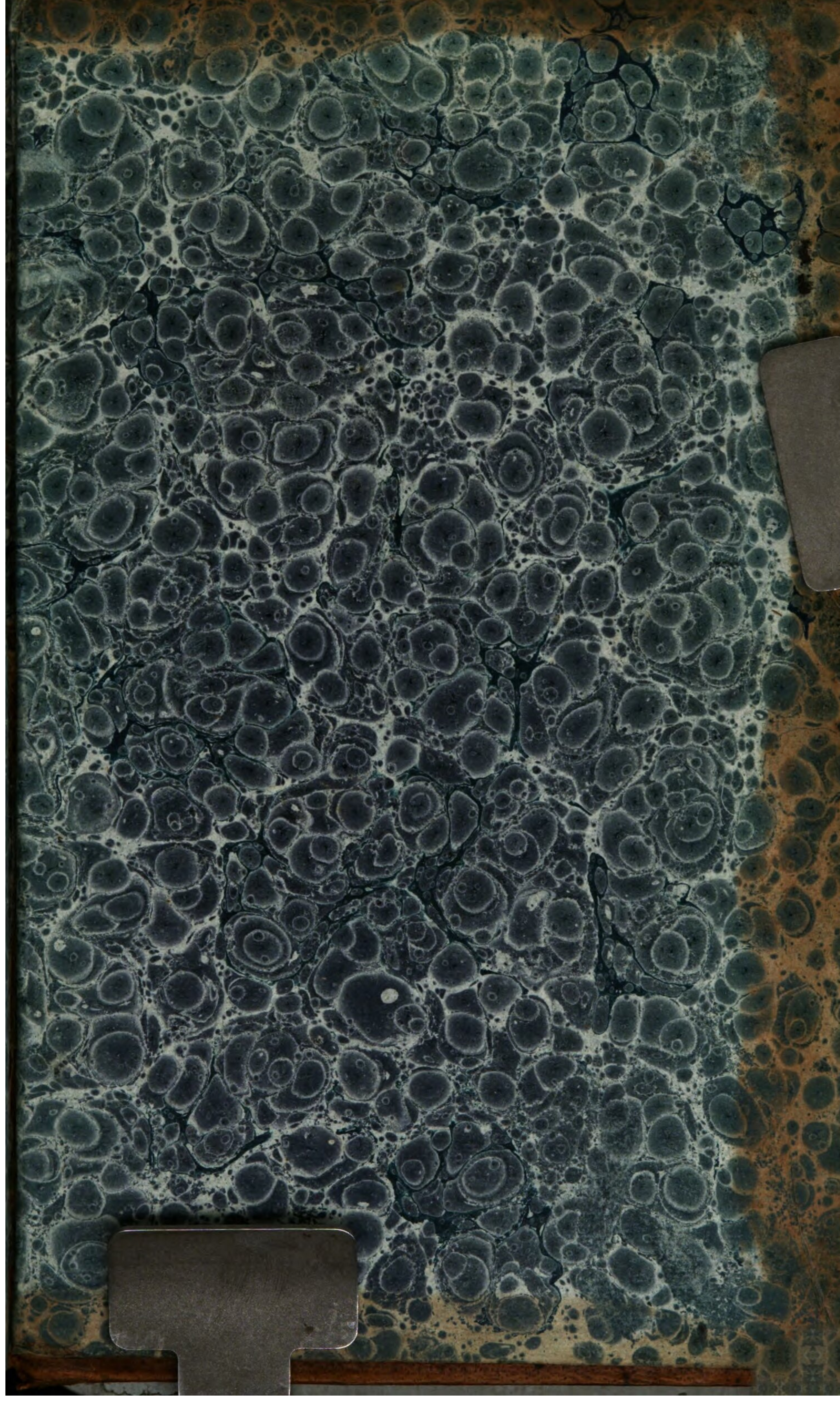
not only in general principles, but also in the details of the system of the British colonies, and the manner of their administration.

The system of the British colonies is a subject of great importance, and one which has of late years attracted much of the public attention. It is a subject which has of late years attracted much of the public attention.

The system of the British colonies is a subject of great importance, and one which has of late years attracted much of the public attention. It is a subject which has of late years attracted much of the public attention.

h
h

Herodotus, / Reiz, Friedrich Wolfgang / Schäfer, Gottfried Heinrich,

Hērodotu Halikarnēssēos Historiōn logoi 9 Epigraphomenoi musai ; Textus
Wesselingianus passim refictus argumentorumque ac temporum notatio ;
Accedunt Index rerum historiae chronologia et glossae ; necon editionis
Wesselingianae cum edit. Reizii et Schäferi collatio
Bd.: 1 (1809)

Oxonium 1809

A.gr.b. 1719-1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10236149-2